Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok

2/1.

A hunyad-zarándi református egyházközségek történeti katasztere

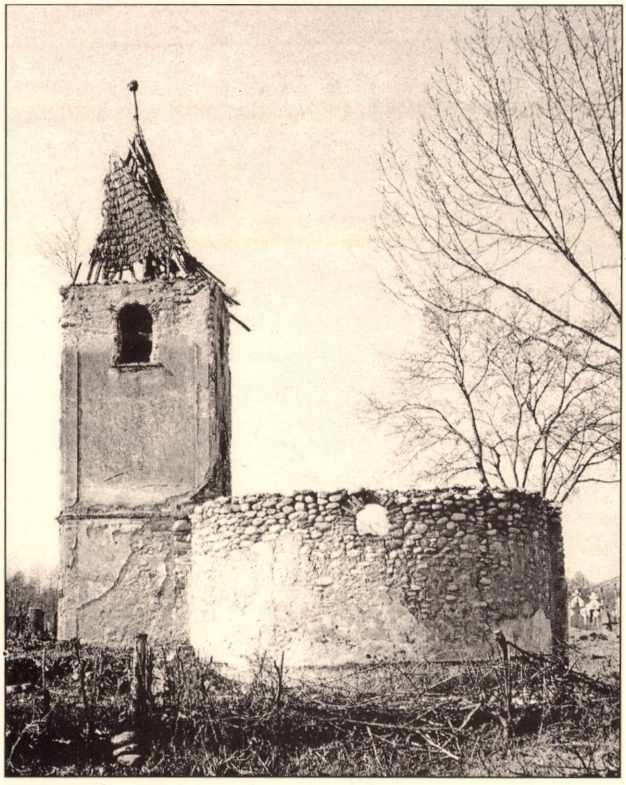

Kolozsvár
2003

A hunyad-zarándi református egyházközségek történeti katasztere

I.

1686–1807

Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok

A Kolozsvári Református Teológiai Intézet
Egyháztörténeti Tanszékének
és az Erdélyi Református Gyűjtőlevéltárnak
kiadványsorozata

A sorozatot szerkeszti
Buzogány Dezső
Sipos Gábor

Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok

2/1.

A hunyad-zarándi református egyházközségek történeti katasztere

I.

1686–1807

Algyógy – Haró

Összeállította, sajtó alá rendezte,
bevezető tanulmánnyal, jegyzetekkel és mutatókkal közzéteszi
Buzogány Dezső – Ősz Sándor Előd

Kolozsvár
2003

Megjelent

a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma,
a Babeş–Bolyai Tudományegyetem
és a Debreceni Református Kollégium támogatásával

Szerkesztette
Buzogány Dezső

Megjelenik
a Babeş–Bolyai Tudományegyetem
Református Tanárképző Kara megalakulásának
10. évfordulójára

ISBN 973-7971-10-8

Készült az Erdélyi Református Egyházkerület
Misztótfalusi Kis Miklós sajtóközpontjának nyomdájában
Felelős vezető: Tonk István
Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos
© EREA 2003

Lectori salutem

Újabb forráskiadvánnyal bővül az *Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok* (EREA) című, 2001-ben indított sorozatunk: ezennel a volt Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye gyülekezeteinek történeti kataszterét készítettük el (sok közülük mára már *desolata ecclesia*). Lehet, hogy olvasónak és szakembernek egyaránt furcsa a címben szereplő körülírás, de csak ezzel tudtuk meghatározni a könyv műfaját úgy, hogy egyben megőrizzük annak forráskiadvány jellegét. Kataszter, mert alaposan felleltározza a volt Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye harminc-egynéhány gyülekezetében a lelki-anyagi élet minden apró részletét, és történeti, hiszen egy gyülekezet esetében, több-kevesebb eltéréssel, felöleli az 1686–1807 közötti időszakot. Forrásunk törzsanyagát az Erdélyi Református Egyházkerület Központi Gyűjtőlevéltárában fennmaradt 5 vizitációs jegyzőkönyv alkotja, amelyek hatalmas anyagmennyisége már a kezdet kezdetén komoly feldolgozási és rendszerezési nehézség elé állított. Két lehetőség közül lehetett választani: vagy közöljük a jegyzőkönyvek anyagát folyamatosan, követve az egyes jegyzőkönyvek beosztását és a vizitációk megszervezése idején kialakult, többnyire tájegységek szerinti rendszerezését (ez lett volna a szokványos és egyszerűbb megoldás), vagy valamiféle gyakorlatibb, könnyebben használható és áttekinthetőbb átrendezést végzünk, gyülekezetek szerint. Ez utóbbi mellett döntöttünk. Indoklásunk az, hogy a vizitációs jegyzőkönyvek eredeti beosztásának közlése komoly erőpróbát jelentett volna azoknak, akik egyetlen gyülekezet fejlődéstörténetét szerették volna megismerni, hiszen egy kötetben is szétszórtan lehet csak hozzájutni egy-egy gyülekezet adataihoz, nem beszélve arról, hogy ugyanazon egyházközség anyaga legalább öt, kötetenként sok esetben közel félezer oldalnyi kiadványban lett volna szétszórva.

Eltekintettünk tehát a vizitációs jegyzőkönyvek szokványos publikálási módjától és az egész anyagot gyülekezetenként csoportosítottuk át: így a kutató egy helyen találhatja meg egy gyülekezet száz-egynéhány éves fejlődéstörténetét. Ez megkönnyítette dolgunkat más tekintetben is: a jegyzőkönyveken kívül, többnyire a helyszínen talált jelentős mennyiségű anyagot minden nehézség nélkül elhelyezhettük valamely gyülekezet történeti fejlődésének hossztengelyén, úgy, hogy közben a jegyzőkönyvek eredeti beosztásának megőrzésére nem kellett figyelnünk. A kutatási folyamatot két tanulmányút zárta le, amelyek során arra törekedtünk, hogy a még meglévő tárgyi emlékeket is számba vegyük és rögzítsük. Fényképet készítettünk tehát minden olyan tárgyról, amelyet említenek a vizitációk, és amelyek mind e mai napig fennmaradtak, illetve jelen pillanatban is a gyülekezetek tulajdonát képezik, akár a lelkészi lakásban elhelyezett gyülekezeti ládában vannak, akár magánszemélyek viselnek gondot róluk (gondolunk itt a néhány tagot számláló, elnéptelenedett, de lelkészi szolgálatra és úrvacsorára még mindig igényt tartó, amúgy életképtelen közösségekre). Természetesen nemcsak a jegyzőkönyvekben említett történelmi emlékek kerültek a digitális felvételeket tároló lemezre. A jelenlegi állapot, állag és helyzet rögzítése is célunk volt, hogy teljesebb képet kapjunk az illető gyülekezetről. Ezért lehet olyan fényképeket vagy helyszínen készített rajzokat látni (Debreczeni László), amelyek későbbiek, de mindenképpen hozzátartoznak a gyülekezet történetéhez.

Hadd szóljunk ezek után néhány szót azon népesebb csoport tagjairól is, akiknek valamely köze volt az anyag összegyűjtésében. Mindenekelőtt hadd utaljunk arra, hogy a gyűjtőmunka során e forráskiadvány nem húzott éles határvonalat teológiai hallgató (lelkészjelölt) és református tanárképzős diák (tanárjelölt) között. A történelmi emlékek iránt érzett tisztelet és megbecsülés, a megszűnt gyülekezetek még fellelhető emlékei rögzítésének halaszthatatlansága, az utolsó órában végzett mentés időszerűsége eltörölte e két diákközösség között sokszor mesterségesen meghúzott határvonalat. Illesse tehát köszönet a Babeş–Bolyai Tudományegye-

tem Református Tanárképző Kara diákjait, illetve magiszteri növendékeit (Ábrahám Emőkét, Bálint Zsófiát, Barabási Endre ref. lelkészt, Barta Tündét, Kinda Eleonórát, Tamás Cecíliát), a Protestáns Teológiai Intézet tanárait és diákjait (Kolumbán Vilmos Józsefet, Szabó Csillát, Barticel Krisztiánt), akik az Egyháztörténeti Tanszék keretén belül elindított forrásfeltáró munkából alaposan kivették részüket. Illesse köszönet továbbá a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Kutatási Programok Intézetét, amely ösztöndíjat adott a kutatómunka végzésére. Külön köszönettel tartozunk az Erdélyi Református Egyházkerület Központi Gyűjtőlevéltára két alkalmazottjának, Dáné Veronka levéltárosnak és dr. Sipos Gábor egyetemi tanárnak azért, hogy az eredeti forrásanyagot rendelkezésünkre bocsátották, az átírás és összeolvasás során pedig hasznos szakmai tanácsokkal láttak el. Megköszönjük továbbá azon református lelkészek támogató jóindulatát, akik a feldolgozott gyülekezetekben szolgálnak és több napra is szállást és ellátást biztosítottak nekünk a helyszíni kutatómunka idején, megnyitották előttünk az egyházközség levéltárait, illetve segítettek a fényképek elkészítésében (hálával gondolunk itt Albert István, Zsargó János, Nagy János, Nagyné Orbán Edit, Lovász János, Bódis Miklós, Kun Árpád, Sipos Szabolcs Attila, Májai Zoltán lelkészekre). Köszönettel tartozunk továbbá a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Granturi Intézetének, személy szerint Nicolae Bocşan prorektornak és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának, amiért a kiadási költségeket felvállalták, illetve a Misztótfalusi Kis Miklós Sajtóközpont igazgatójának, Tonk Istvánnak és munkatársának Bálint Lajosnak, amiért minőségi munkát végeztek és mindig szívügyüknek érezték e forrásanyag sorsát.

Vizitációk a Hunyad-Zarándi Egyházmegyében

Bevezetés

Egyháztörténeti szempontból igen értékes forráskiadványt tart kezében az olvasó: a volt Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye gyülekezeteinek történeti kataszterét. A kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Egyháztörténeti Tanszéke már évek óta szorgalmazza és végzi az Erdélyi Református Egyház múltjára vonatkozó források felkutatását és közlését. 1999-ben az *Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzetek* (EREF) sorozatban napvilágot látott Bod Péter 18. századi egyháztörténész sokáig elveszettnek vélt kézirata az erdélyi református zsinatok végzéseiről,[1] amelyik – az EREF kiadványainak jellegét és célját tekintve – csak részben illeszkedik a sorozatba. Külön sorozat elindítása vált szükségessé 2001-ben *Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok* cím alatt, amelynek első két eddig megjelent kötete a zsinati végzések kiadásának 1881-ben megszakadt sorát kívánta folytatni.[2]

Az erdélyi református egyháztörténet-írás szempontjából ítélve, a zsinati végzések után fontossági sorrendben – szerény megítélésünk szerint – az egyházlátogatások (vizitációk) és az egyházmegyei (parciális) zsinatok jegyzőkönyvei következnek. Ennek fontosságára figyeltek fel az utóbbi időben határon innen és határon túl, hiszen Erdélyben Csáki Árpád és Szőcsné Gazda Enikő sajtó alá rendezte az Orbai Református Egyházmegye kora újkori egyházlátogatási iratait,[3] az anyaországban pedig Dienes Dénes sárospataki teológiai tanár nemrég közölte a Tiszáninneni Református Egyházkerület négy egyházmegyéjének 16–17. századi vizitációs jegyzőkönyveit.[4]

Forráskiadási munkánkat nem véletlenül kezdtük a Hunyad-Zarándi Egyházmegye protokollumaival, hiszen az egyházmegye levéltára jelenleg Kolozsváron található az Erdélyi Református Egyházkerület Központi Gyűjtőlevéltárában, tehát könnyen hozzáférhető. Másrészt e sajátos tájegység 18. századi története igen jelentős egyháztörténeti szempontból, hiszen azon érdekes korszakot öleli fel, amelyben a 16–17. században még virágzó gyülekezetek egyházi élete lépésről lépésre leépült, az anyaegyházközségek elszórványosodtak, a települések lassan elnéptelenedtek és igen súlyos anyagi gondokkal küszködtek. Megsínylették az Habsburg-ház ellenreformációs törekvéseit,[5] a határőrezredek felállítása is súlyosan sértette önállóságukat és önrendelkezési jogukat,[6] míg a pusztítással járó események (a Horea vezette felkelés és az 1788-as osztrák–orosz–török háború) az egyházmegye területén zajlottak le. A lassú enyészet, a fokozatos elsorvadás, elnéptelenedés, majd teljes megszűnés indokolja elsősorban azt, hogy ezzel a területi egységgel foglalkozzunk (szinte a 24. órában), mely fokozatos leépülés nemcsak a református egyház szempontjából jelent tragédiát, hanem az ott élő magyarság szempontjából is.

---

[1] Bod Péter: *Erdélyi református zsinatok végzései 1606–1762*. Buzogány Dezső és Sipos Gábor bevezető tanulmányával. Kolozsvár 1999. (A továbbiakban: Bod)

[2] *Erdélyi református zsinatok iratai*. III. 1771–1789., illetve IV. 1790–1800. Sajtó alá rendezte Buzogány Dezső, Dáné Veronka, Kolumbán Vilmos József, Sipos Gábor. Kolozsvár 2001–2002. (A továbbiakban: ERZSI).

[3] *Az Orbai Református Egyházmegye vizitációs jegyzőkönyvei I. 1677–1752*. Bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel közzéteszi Csáki Árpád és Szőcsné Gazda Enikő. Sepsiszentgyörgy 2001.

[4] *Református egyház-látogatási jegyzőkönyvek 16–17. század*. Szerkesztette és az utószót írta Dienes Dénes. Osiris Kiadó, Budapest 2001. (A továbbiakban: Dienes)

[5] A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye Levéltára az Erdélyi Református Egyházkerület Központi Gyűjtőlevéltárában, B 4-es fond, Protokollumok (A továbbiakban HuZaL-Prot.), I/5. 284.

[6] Uo. 537.

Forrásaink

Az egyházlátogatási iratokat az 1800-as évvel bezárólag állt szándékunkban átírni, ám a protokollumok teljes tartalmának a rögzítése miatt az időpont kitolódott 1807-re. Az alább közölt dokumentumgyűjtemény törzsanyaga öt különálló kötetben található meg. **Az első kötet** mérete vagy formátuma 21×32 cm, bőrkötéses, állapota eléggé jó, 278 utólag számozott oldalt tartalmaz, és az 1686–1704 közötti időszakot öleli fel (jelzete: I/1). **A második kötet** méretei 19x29,5 cm, ugyancsak bőrkötéses, 160 utólag számozott oldalt tartalmaz, az utolsó két levél igen szakadozott (jelzete: I/2). **A harmadik kötet** mérete 2×35 cm, még látható rajta a hajdani bőrkötés maradványa (félbőr kötés lehetett), kartontáblája megrongálódott, számozása 1–320-ig folyamatos, jól látszik, hogy a soron következő lapok a rongálódás miatt kihulltak, egészen a 397. oldalig (tehát összesen 77 oldal hiányzik), 379–404-ig terjedően két ív (nyolc oldal) még megvan, amely mindenféle rögzítés nélkül található a protokollum végén; valószínű, hogy a 404. lap után is volt néhány oldal, mert ez az utolsó lap nem hordozza a jegyzőkönyv szokásos és természetes lezárásának jegyeit, a lapok széthullók, igen rossz állapotban várja valamely könyvkötő könyörülő jóindulatát, az 1771–1780 közötti időszakban a Herepei István esperes által vezetett vizitáció anyagát tartalmazza (jelzete: I/3). **A negyedik kötet** az előbbivel azonos méretű (22×35 cm) és annál valamivel jobb állapotban van, mely állapot viszont korántsem mondható megfelelőnek, kötése félbőr (a két kötet méreteinek azonosságából lehet következtetni az előbbi, 3. kötet kötésére is), karton fedőlapján még kibetűzhetők az eredeti cím töredékei, és egészen tisztán kiolvasható az MDCCLXXXII. évszám; 269 számozott lapot tartalmaz, az utolsó lapon látható, hogy a jegyzőkönyvet szokásszerűen zárták le az utolsó öt sor középre zárásával és a lap aljáig kígyózó dísszel, utána még nyolc számozatlan üres lap következik, az 1781–1793 között Lisznyói Intze István, majd Csegöldi András esperesek által irányított vizitációs bizottság gyülekezeti helyzet- és állapotrajzát tartalmazza (jelzete: I/4). A sort lezárja a legtestesebb **ötödik kötet**, mérete: 23×38 cm, kötése félbőr, a karton fedőlapon még látszik a barokkos címmező és szinte teljesen kiolvasható a cím is, állapota megfelelő, eredetileg 1–924-ig terjedő korabeli számozott oldalt tartalmazott, de az utolsó négy oldal jobb felső sarka, ahová a számokat írták, annyira megrongálódott, hogy a számozás ma már nem olvasható, egyébként 923 oldal tartalmaz vizitációs anyagot, az utolsó protokollum-oldal üres, továbbá pedig bekötéskor két-két, enyhén kékes színű oldalt fűztek a kötet elejére és végére, melynek textúrája különbözik a protokollum papírjának összetételétől; két ívfüzetet kötöttek egybe, mivel a 410. oldal után a 437. következik, és nem láthatók rajtuk olyan jelek, amelyek későbbi csonkításra vagy lapkivágásra utalnának, a 437. oldaltól jelentkező nagyobb ázási foltnak sincs nyoma az előző oldalakon; a papírok textúrájában kétféle vízjegy van: az egyik egyszerű és keretbe foglalt, sarlót tartó kezet mutat, a másik sokkal díszesebb és csaknem az egész papírlapot betölti. Ez utóbbin a következő felirat olvasható: GRAF V. HALLER / DEVA. A papírt tehát helyben vásárolták és a már beírt lapokat később egybekötötték. Az oldalszámozás néhol ugrik, néhol pedig ugyanaz a szám több oldalra is rákerült. Ez utóbbi esetben az azonos számú, de különböző oldalakat a latin ábécé kisbetűivel különböztettük meg. Nem találhatók meg a protokollumban az 1798. évi vizitációk jegyzőkönyvei, bár az 1799-ben tartott hosdáti egyházlátogatás jegyzőkönyvében található utalás arra, hogy 1798. évi vizitációt megtartották.[7] A kötet Zsoldos Márton, majd 1806-tól Kolosvári Zsigmond esperes-helyettesek vizitációs anyagát tartalmazza az 1795–1807 közötti időszakból (jelzete: I/5).

Az elmondottakból kiderül, hogy a vizitációs anyag sem teljes, hiszen az 1714–1770-ig terjedő időszakból nem maradtak fenn jegyzőkönyvek (pestisjárvány idején semmisítették

[7] HuZaL-Prot. I/5. 358.

meg őket, nehogy fertőzést terjesszenek). Ez az időszak azonban nem marad teljesen fehéren kiadványunkban, hiszen a Hunyad-Zarándi Egyházmegye levéltára megőrzött jó néhány vizitációs iratot az 1764–1767-es időszakból,[8] valamint egy vizitációs sorrendet 1715–1722-ből,[9] melyeket összegyűjtöttünk és közlünk. 1771. június 9-én a Boroskrakkóban tartott generális zsinat kimondotta, hogy *tartozzanak minden eklézsiák a visitatiok actait a tiszteletes notariustól mindenkor kivenni sub authentia, melynek taxaja légyen legalább is egy garas.*[10] A hiányzó időszak anyagát tehát az egyházközségi levéltárakban esetlegesen fennmaradt másolatokból sikerült rekonstruálnunk. Ez a munka párhuzamosan folyt a Központi Gyűjtőlevéltárban fellelhető anyag átírásával. A dévai egyházközség 1705-től vezetett Matrixában[11] az 1719-ben, 1731-ben, 1740-ben, 1742-ben és 1752-ben tartott egyházlátogatási jegyzőkönyvek kivonatait olvashatjuk, továbbá itt találhatjuk az 1746-ban tartott vizitáció teljes jegyzőkönyvét is.[12] Ezen túl sikerült értékes kiegészítő anyagot találnunk a dévai, rákosdi, hozsdáti, bácsi, lozsádi gyülekezetek levéltárában is.

Átírás és rövidítések

Tekintettel arra, hogy még nincs egységes, a Magyar Tudományos Akadémia által is elfogadott átírási szabály, ezért mi az Erdélyi Múzeum-Egyesület forráskiadványainak, illetve az *Erdélyi Református Zsinatok Iratai*nak átírási szabályait követtük. A mássalhangzókat többnyire betűhíven írtuk át, még akkor is, ha ez ellenkezik a mai magyar helyesírás szabályaival (pl. *mellyet, ollyan, sellyem kissebb, ekklézsia* stb.). A *tz,* illetve *ts* nálunk *c*, illetve *cs* betűkként szerepelnek. Hasonló módon, ha az *i* betű *j* hangot, az *s* betű *zs* hangot jelöl, a mai hangalak szerint írtuk át (pl. *ifiú* helyett *ifjú*, *eklésia* helyett *eklézsia*). A magánhangzókra az ékezeteket ugyancsak a mai helyesírási szabályok szerint tettük ki. A központozást értelemszerűen használtuk, a köznevek egybeírásánál szintén a ma érvényes szabályok szerint jártunk el. A személy- és helynevek helyesírásán nem változtattunk, csupán a keresztnevekre tettük ki a mai helyesírásnak megfelelő ékezeteket, a helyneveket pedig – ahol a mai használat megkövetelte – egybeírtuk, meghagyva az eredeti nagy kezdőbetűket.

A szövegben előforduló, többnyire latin rövidítéseket, a könnyebb olvashatóság kedvéért, jelzés nélkül oldottuk fel. A mértékegységeket egységesen rövidítettük, feloldásuk itt következik:

cub. – cubulus (köböl)
curr. – currus (szekér)
gelim. – gelimna (kalongya)
metr. – metreta (véka)
oct. – octalium (kupa)
urn. – urna (veder)
dr. – denarius (dénár)
hfr. – florenus Hungaricalis (magyar forint)
mfr. – magyar forint
rhfr. – rénes (rajnai) forint
vfr. – vonás forint
kr. – krajcár

[8] HuZaL 3. Sztrígy menti vizitáció 1764. II. 5.; HuZaL 4. Lozsádi vizitáció 1764. II.; HuZaL 6. Maros menti vizitáció 1765. II. 21.; HuZaL 7. Egregy és Maros menti vizitáció 1766.; HuZaL 8. Zarándi vizitáció 1767.

[9] HuZaL 1.

[10] ERZSI III. 1771–1789. 8.

[11] A Dévai Református Egyházközség Levéltára, I/1.

[12] Uo. F/40.

A vizitáció természetes menetéhez tartozott az is, hogy valamely gyülekezetet látogatva, a következő évben visszalapoztak a korábban rögzített szövegre, felfrissítették az előző évek adatait, és ha szükség volt, áthúzták azokat, vagy megjegyzéseket írtak melléjük. A későbbi bejegyzéseket dőlt betűvel szedtük, a kihúzásokra pedig lábjegyzetben hivatkozunk. Gyakran előfordult az is, hogy sokszor oldalnyi helyeket hagytak ki a későbbi betoldásokra, ahová viszont nem mindig került adat, ezeket lábjegyzetben jelezzük. A jegyzőkönyvek oldalszámait is jelezzük és a más forrásokból származó kiegészítésekkel együtt szögletes zárójelbe tettük. A nyilvánvaló hibákat vagy elírásokat [!]-lel, a bizonytalan olvasatot [?]-lel, a megrongálódott és megcsonkult lapok szöveghiányát [...]-lel jelöltük.

Rövid történelmi helyrajz és visszapillantás

A történelmi Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye

Benkő József, a 18. század tudós lelkipásztora így írja le a vidéket *Transsivania specialis* című írásában: *Hunyad vármegye [...] nevét Hunyad váráról kapta. Északról Fehér és Zaránd vármegye, keletről szintén Fehér vármegye és Szászváros szász szék határolja, délről a Havasalföldet elzáró, folytatódó nyúlványaikkal egyúttal Magyarország temesi bánságát is elválasztó vaskapu néven ismert havasok, nyugatról Csanád és Arad magyarországi vármegyék határai veszik körül. Földje darabos és hegyes, mégis ismert folyók öntözik: a Maros, a Sztrigy, Egregy vagy Cserna valamint halban gazdag patakok.*[13]

Neve azt mutatja, hogy egyesített egyházmegyéről van szó. A Zarándi Egyházmegye a 16–17. század folyamán alakult ki és jó néhány évtizedig virágzott, de idő múlásával eklézsiái annyira megfogyatkoztak és elnéptelenedtek, hogy megmaradt gyülekezeteit 1702-ben felosztották a Tiszántúli Egyházkerület déli egyházmegyéi között.[14] Öt gyülekezete viszont már 1634 előtt a Hunyadi Egyházmegyéhez került.[15] Az egyházmegye területileg három régióra oszlott fel: **a zarándi rész** a Zaránd-hegység, a Béli-hegység és az Erdélyi-Érchegység találkozásánál terült el, **második tájegységként** a Maros mentének Algyógy és Marosillye közötti szakasza tartozott az egyházmegyéhez, **a harmadik régió** a Sztrígy völgye volt (Hátszeg vidéke) a maga sok román falujával és több-kevesebb lélekszámú magyar református gyülekezetével.

Az egyesített egyházmegye története eléggé zaklatott. A vidék lakossága a jelek szerint elég korán csatlakozhatott a reformációhoz, és ugyancsak korán fordult a helvét reformáció irányába, hiszen a század derekán Tordai Sándor András (1546-tól Déva papja, majd az egyházmegye első esperese)[16] a kálvini reformáció egyik erdélyi vezéregyénisége lett. Ő az, aki az 1568-as gyulafehérvári hitvitán Melius Juhász Péterrel együtt harcolt az antitrinitarizmus ellen, 1577. június 2-án a nagyenyedi zsinat püspökké választotta.[17] Déva tehát

---

[13] Benkő József: *Transsilvania specialis.* I. Fordította, bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel közzéteszi Szabó György. Bukarest–Kolozsvár 1999. 445. (A továbbiakban: Benkő)

[14] Zoványi Jenő: *Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon.* A Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, Bp. 1977. 702.

[15] Dáné István: A V[ajda]-Hunyadi Zarándival egyesült egyházmegye és azon egyházmegyébeni egyházak történelme. In: *Az Erdélyi Reformata Anyaszentegyház névkönyve 1863-ra.* Kolozsvár 1863. 7. (a továbbiakban: Névkönyv 1863)

[16] A Dévai Református Egyházközség Matrixa, az egyházközség levéltára, I/1. A hátsó fedőlapra írták a lelkipásztorok névsorát.

[17] Pokoly József: *Az erdélyi református egyház története.* I. Bp. 1904. 260. (A továbbiakban: Pokoly)

püspöki székhely lett és ezzel a Hunyadi Egyházmegye a helvét reformáció egyik legszilárdabb bástyájává erősödött. Az 1579-ben elhunyt Tordai Sándor András itt is temették el, tumbája ma is látható a református templom kertjében.

A 17. század folyamán az egyházmegye egyre erősödött, sok templom épült, az úrasztali készletek pedig arról tanúskodnak, hogy számos főúr viselte szívén az eklézsiák ügyét. Váradi Ötvös Gáspár rákosdi lelkész a 17. század végén egy 1634-ből származó feljegyzésre hivatkozva 37 anya- és 19 leányegyházközségről tudósít.[18] Továbbra is Déva a legjelentősebb gyülekezete a vidéknek, lelkipásztorai többnyire esperesek voltak,[19] iskolája sok esetben jelentős fejedelmi támogatást kapott,[20] a 17. század folyamán végig püspöki vizitációs hely volt (ekkora kiváltságban csak 11 nagyobb gyülekezet részesült Erdélyben[21]), a 18. század elején pedig a mindenkori dévai (és a vajdahunyadi) lelkész állandó tagja a Főkonzisztóriumnak.[22] Hátszeg szintén jelentős gyülekezetté nőtte ki magát a reformáció után, iskolája Barcsai Ákos fejedelemtől (1658–1660) kapott jelentős támogatást, és a 17. században élte virágkorát.[23]

Egyházmegye és misszió

Az egyházmegye 16–17. századi történetében fontos helyet foglalt el a románok között beindított reformáció és misszió. A 16. század folyamán Izabella királyné Algyógyon alapított román görögkeleti püspökséget,[24] 1569-ben pedig János Zsigmond Tordosy Pál Hunyad megyei reformált hitű román nemesre bízta *Erdély országa román gyülekezeteinek szuperintendenciáját.*[25] Püspöki jogköre kiterjedt Erdély valamennyi román gyülekezetére, de a Báthoryak korában beindult ellenreformáció miatt a püspökség területe jelentősen leszűkült, így aztán Tordasi Mihály újonnan megválasztott szuperintendensnek már csak Hunyad és Zaránd megyékre, valamint Karánsebes és Lugos vidékére terjedt ki jurisdictiója. 1643-ban a hátszegi, hunyadi és illyei román esperesség átkerül a magyar református püspök közvetlen felügyelete alá, és számos helybéli román pap kapott nemességet az erdélyi fejedelemtől.[26] Vajdahunyadon és Hátszegen román református iskolák működtek. Amikor a 17. század végén Gyulafehérváron a román papság az unió mellett döntött, tizenegy „nemesi szabadsággal élő" Hunyad megyei pópa ellenállt, és a vezető román papság rosszallása ellenére kinyilvánította, hogy továbbra is a magyar (református) püspök és a dévai esperes fennhatósága alá kíván tartozni.[27] (Pokoly szerint a jezsuita befolyás csak börtönnel tudta a románokat a református egyháztól elszakítani)[28]. 1704–1714 között Hátszegen Békési Ferenc elsőpap mellett szolgált Bajesdi Popa Farkas József nevű káplán, aki nevéről ítélve román anyanyelvű lehetett, és nem az egyházmegye elöljáró testülete, hanem a püspök ne-

[18] Névkönyv 1863. 5. Váradi Ötvös Gáspár neve 1687-ben jelenik meg először a rákosdi lelkészi állással kapcsolatosan, és lelkészi hivatalát e helyen még 1718-ban is végezte. HuZaL-Prot. I/1. 41., I/2. 128.

[19] Uo. 24.

[20] Pokoly II. 63.

[21] Pokoly IV. 95.

[22] Pokoly V. 21.

[23] Pokoly II. 278.

[24] Juhász István: *A reformáció az erdélyi románok között.* Kolozsvár 1940. 30.

[25] Uo. 80.

[26] Uo. 159–161.

[27] Sipos Gábor: A reformáció továbbélése a hátszegi románok között. In: *Europa. Balcanica–Danubiana–Carpathica. Annales.* (A továbbiakban: Sipos) 237.

[28] Pokoly II. 179.

vezett ki.[29] Az 1716. március 11-én tartott parciális zsinaton Csáki Miklós lelkipásztort (1713–1717) azzal vádolták, hogy nem prédikál román nyelven, csak magyarul, és emiatt *sokan auditori közül ad valachicum redealtanak.* A lelkész a vádra így válaszolt: *Az hogy oláhul nem prédikálnék hazugság, mert karátsoni actiomat is egészben oláhul vittem végh-hez.*[30] A hátszegi gyülekezetben tehát még 1700 után is két nyelven hirdették az Igét, ami azt jelzi, hogy a román reformátusság itt tovább élt.

A környéken élő több román kisnemes család egy-egy ága szívesen megmaradt a református egyház szerkezeti keretei között még akkor is, amikor előnyök és privilégiumok származhattak volna abból, ha az államilag támogatott görög katolikus rítusra térnek át, tehát a román gyülekezetek száma még nőtt is a 18. század első felében, gondolunk itt elsősorban a Sztrigy mentén elterülő Borbátvizre, Fehérvizre, Nagyklopotivára, Oláh-brettyére.[31] 1718-ban a Vizitáció már Galacon,[32] 1719-ben pedig Nagyklopotiván és Borbátvizen számba is veszi az új gyülekezeteket.[33] 1702-ben meglátogatta Demsust, ahol az újjáépített *templum valachicum antiquum*ot az ortodoxok és a reformátusok közösen használták.[34] A templom falán ma is jól látható, hogy a középkori freskókat lemeszelték. 1713 novemberében a zömében román reformátusokból álló Bajesden tartottak Partialist.[35] Úgy tűnik, hogy a 18. század végén már nem volt román református gyülekezet a környéken, ellenben számos román nevű gyülekezeti tag és presbiter nevét örökítették meg a protokollumok (Borza Mihály Marossolymoson,[36] Ungur Ferenc Ribicén,[37] Dregán Jákob, Pakulár Lajos Körösbányán,[38] Kalugeritza László Borbátvizen[39] stb.).

Az egyházmegye és a történelmi viszontagságok

A 18. század a nagy változások korszaka az egyházmegye gyülekezeteinek életében. Ezekről nyújtanak hiteles képet a feldolgozott források. III. Károly és Mária Terézia idejében kibontakozó ellenreformáció miatt elkezdődött a gyülekezetek fokozatos anyagi és szellemi leépülése. Több református család katolizált, ami jelentősen befolyásolta az egyházközségek lélekszámát és életét.[40] Marosillyén például 1749-ben, a katolikus hitre tért földbirtokos, patrónusi jogaira hivatkozva, egész egyszerűen elvette a református hívektől a templomot.[41] Nem kedvezett a környéken élő magyar reformátusságnak az orláti határőrezred 1764-ben történt felállítása sem, amely jó néhány Hunyad megyei községre kiterjedt (Rákosd, Hosdát, Nagyklopotiva stb.), az egyik század parancsnoksága éppen Hátszegen volt. A katonai hatóságok gyakran lépték át hatáskörüket és avatkoztak be a gyülekezetek

[29] HuZaL-Prot. I/2. 43. A választásra nézve lásd: HuZaL Prot. I/2. 23. A Partialis kéri a püspököt, „találljon módot benne, hogy mind Popa Joseph uramnak legyen magmaradása Szent Társaságunkban, és refugiuma üldözői ellen".

[30] HuZaL-Prot. I/2. 78–80.

[31] Sipos 241.

[32] HuZaL-Prot. I/2. 120–122.

[33] HuZaL-Prot. I/2. 147.

[34] HuZaL-Prot. I/1. 254–255.

[35] HuZaL-Prot. I/2. 42–43.

[36] Uo. I/5. 6.

[37] Uo. 36.

[38] Uo. 49.

[39] Uo. 189.

[40] Kiss István: *A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegyéhez tartozó egyházközségek úrasztali készleteinek összeírása a XVIII. század végéről.* Református Szemle 1993. 136. (A továbbiakban: Kiss 1993)

[41] HuZaL-Prot. I/5. 284.

életébe: megtiltották, hogy a katonai parancsnok engedélye nélkül pénzt vegyenek be, illetve adjanak ki,[42] és attól sem riadtak vissza, hogy a nagyklopotivai református templomot lefoglalják katonai raktárnak.[43]

A 18. század végén két jelentős történelmi esemény rázta meg a vidéket, amelyekre nézve ugyancsak van adat a jegyzőkönyvekben. 1784-ben a Horea, Cloşca és Crişan vezette felkelés pusztította végig a környéket, következésképpen a magyar református gyülekezeteket is. 1784. október 31-én Crişan a Zaránd megyei Mesztákonra hívja össze a Fehér-Körös völgyének román parasztságát, akik Kristyoron, Brádon, Körösbányán feldúlták a református templomokat, a lelkészeket pedig brutálisan meggyilkolták.[44] A Maros völgyében is hasonló pusztítást végeztek: Marosillyén megölték a lelkipásztort, Kéménden, Algyógyon, Folton[45] és Marossolymoson romba döntötték a templomot,[46] Dévánál viszont a nemesi önvédelemnek némileg sikerült megfékeznie a felkelőket.[47]

A jegyzőkönyvben több olyan adatot is találunk, amely az *oláh rebellió* során a gyülekezeteket ért csapásokat rögzítette. A vizitáció még tizenkét év után is foglalkozott a felkelés ideje alatt elpusztult templomok újjáépítésének kérdésével (Brád, Ribice, Marossolymos stb.), és fájlalta az elveszett klenódiumokat és pénzösszegeket, illetve az elpusztult egyházközségi iratokat. A feljegyzések bőven szólnak a Zaránd vidéki és Maros menti pusztításokról, igen értékesek a Sztrígy mentén tomboló felkelőkre vonatkozó adatok, hiszen ebből a régióból alig maradt fenn a felkelésre vonatkozó anyag és csak annyit tudtunk, hogy a felkelők két református papot megöltek.[48] A protokollum viszont arról tudósít, hogy Oláhbrettyén elpusztult a gyülekezet levéltára és odaveszett készpénzben levő vagyona,[49] Borbátvizen felégették a levéltárat,[50] Galacon pedig a klenódiumok közül sok eltűnt vagy megcsonkult, az ekklézsia textíliái is csaknem mind odavesztek.[51]

Az 1788-as osztrák-orosz–török háború volt a másik nevezetes történelmi esemény, amely kihatott e vidék gyülekezeteinek életére. Az osztrák-orosz szövetségesek ellen a török 1788. szeptember 20-án Karánsebesnél győzedelmeskedett, melynek következményeként a török portyázó csapatok betörtek Hátszeg vidékére.[52] Galacon felégették a templomot és a parókiát, az egyik harangot elvitték,[53] Fehérvizen a templom *emésztetik meg a töröknek tüze által* – mondja a jegyzőkönyv szövege,[54] Borbátvizet ugyancsak elpusztították.[55]

Az egyházmegye történetéről érdekes adatokat közöl Benkő József (1740–1814). Középajta tudós papja 1777-ben írt, majd 1789-ig folyamatosan kiegészített és pontosított

---

[42] Uo. 828.

[43] Uo. 537.

[44] Magyari András: *A Horea vezette 1784. évi parasztfelkelés a források tükrében.* Kriterion Könyvkiadó, Bukarest 1984. 126. (A továbbiakban: Magyari)

[45] Uo. 255.

[46] HuZaL-Prot. I/5. 15.

[47] Makkai László–Szász Zoltán: *Erdély története.* II. Akadémiai Kiadó, Budapest 1988. 1094–1097.

[48] Magyari 127.

[49] HuZaL-Prot. I/5. 167.

[50] Uo. 193.

[51] „11. Egy sujtásos museliny fejér keszkenő, a négy szegeletin való nagy arany és ezüst virágok réátoldva. Mely toldás abból esett, hogy a Hora tolvajkodásában, 1784-be elprédáltatván ezen eklézsiának javai, ez a keszkenő ellopattatott volt, és a lopó egyéb részét meghagyván, a szegeletin való virágokat levágta, de amely azután megkerülvén, újra réávarratott." Uo. 183.

[52] Ember Győző–Heckenast Gusztáv: *Magyarország története 1686–1790.* Akadémiai Kiadó, Bp. 1989. 1107.

[53] HuZaL-Prot. I/5. 181–188.

[54] Uo. 209–210.

[55] Uo. 191.

munkájában, a közigazgatási vármegyék leírása rendjén külön fejezetet szentel az egyházi ügyeknek. Benkő adatai azért fontosak, mert a Hóra-féle felkelés és a török háború pusztításait megelőző korszak állapotait tükrözik. A pusztítás nagyságáról hiteles képet kapunk, ha összevetjük a *Transsilvania specialis*ban leírt adatokat azokkal, amelyeket az 1790-es évek vizitációs jegyzőkönyveiben találunk. Benkő még harminc gyülekezetről beszél, de Zsoldos Márton már csak 28 egyházközségbe megy vizitálni, Foltról és Bábolnáról már nem olvasunk.[56] Folt temploma áldozatul esik Hóra martalócainak,[57] valószínűleg Bábolna is hasonló sorsra jutott. A vizitáció Felsőszálláspatakot[58] és Zeykfalvát[59] már *desolata*, azaz elnéptelenedett eklézsiaként említi. Benkő közli az egyes gyülekezetek lélekszámát is. Tőle tudjuk, hogy az 1770-es években a Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye eklézsiái összesen 4371 tagot számláltak.[60] A protokollumban csupán az 1795 decemberében tartott marosillyei egyházlátogatás jegyzőkönyve őrzött meg lélekszámra vonatkozó adatot, mely szerint *mind a nemes eklézsiában, mind az ahhoz tartozó filialisokban élő eklézsia minden tagjai számbavételének, és találtatának 108 ~ száznyolc lelkek,*[61] a *Transsilvania specialis* húsz évvel korábbról ugyanitt még 132 gyülekezeti tagot említett. Ez az egyetlen forrás túlságosan kevés arra, hogy messzire mutató következtetéseket vonjunk le a Hunyad megyei reformátusság lélekszámának alakulására nézve, de ha az Illyén jelentkező 19%-os apadást felső küszöbként fogadjuk el, akkor a vizsgált időszakban akár 1000 személlyel is apadhatott az egyházmegye összlélekszáma.

Az 1781-ben kiadott *Türelmi Rendelet* alkalmazására a *háborús és villongó világban* nem kerülhetett sor, ezért inkább a 1790-es években érezhető pezsdítő hatása, amikor a vidék reformátussága bátran szembefordult a református egyház vagyonából maguknak részt követelő vagy a vegyes házasságból született gyermekre igényt tartó római katolikusokkal.[62] A *Türelmi Rendelet* éreztette jótékony hatását a környék templomépítési buzgóságára is. Marosillyén kívül még Körösbányán,[63] Fehérvizen,[64] Kitiden,[65] és Hosdáton[66] épített a gyülekezet templomot, Marossolymoson,[67] Kristyoron,[68] Lozsádon[69] és Vajdahunyadon[70] pedig a már meglévő templomokat újították fel. Az 1799-es vizitáció arról számol be, hogy

[56] Benkő 506–508.
[57] Magyari 255.
[58] HuZaL-Prot. I/5. 398.
[59] Uo. 559.
[60] Benkő 506.
[61] HuZaL-Prot. I/5. 1.
[62] Jellemző Körösbányán Tokodi József esete. „Panaszul adaték fel – írja a vizitáció jegyzője –, hogy Tokodi Jósef nevű lakos reformata feleséget tart ugyan, de mégis léánygyermekét pápista vallásba kereszteltette, s abban is neveli, contra Articulum 57. Diaetae A. 1791, mely törvénytelen cselekedetének orvosoltatását kérik a Szent visitatiotól. Melyre végezteték: Irattassék meg ez a dolog a méltóságos Fő Consistoriumnak és instáltassék ezen rendeletlenségnek a felséges Királyi Gubernium által való megorvosoltatása" – áll a jegyzőkönyv szövegében. (HuZaL-Prot. I/5. 83.) Az ügy tovább folytatódott egy évvel később, az 1797-es egyházlátogatáskor, amikor azt jelentették, hogy Tokodi másik leánygyermekét oláh pappal kereszteltette meg, a Vizitáció újra a Főkonzisztórium elé utalja a panaszt. (Uo. 299.)
[63] HuZaL-Prot. I/5. 56.
[64] Uo. 209.
[65] Uo. 376.
[66] Uo. 760.
[67] Uo. 15.
[68] Uo. 89.
[69] Uo. 150.
[70] Uo. 344.

Oláhbrettye is templomot tervez építeni,[71] de a terv valószínűleg nem válik valóra, mert a következő évek egyházlátogatásai nem említik sem a templomépítést, sem a templomot.

Az egyházmegye gyülekezeteinek lélekszáma a 18. század végén

A mai helyzetet ismerve, igen érdekes az egyes gyülekezetek lélekszámának alakulása a három különálló régióban. A vizitáció ezt sajnos nem jegyezte fel, ezért Benkő József számadataira vagyunk utalva, melyeket a gyülekezetek nevei mellett zárójelben közlünk.

1. A zarándi részen eredetileg négy református gyülekezet volt: Nagyhalmágy és Brád (140), Körösbánya (224), Ribice (77) és Kristyor (40). A 18. század végén Nagyhalmágyról már nem találunk semmiféle adatot. Az akkor már kisebbségben lévő Zaránd vidéki magyarság elsősorban bányaitisztviselőkből, bányászokból és kisnemesekből állt (itt is találkozunk román nevű reformátusokkal). A gyülekezet és a lelkész jövedelme túlnyomórészt a brádi vásárvámból, a bányák, stompok vámjából, illetve a legelők bérleti díjából (pascuum) állt össze. Talán ez a vidék küszködött a legsúlyosabb problémákkal; a lelkészhiány, a patrónusok adakozó kedvének hanyatlása, a gyülekezetek elnéptelenedése arra késztették az egyházmegye vezetését, hogy igen gyakran látogassa ezeket a gyülekezeteket.

2. A Maros menti részen a vizsgált időszakban az alábbi gyülekezeteket találjuk: Algyógy (161), Déva (327), Haró-Kéménd (374), Lozsád (655), Marosillye (132), Marosnémeti (101), Marossolymos (59), Nagyrápolt (169). Déva ebben az időben püspöki vizitációs hely volt, tehát az egyházmegye vizitációs jegyzőkönyveiben nem találunk adatot róla. A vidéken, ha nem is többségi, de meghatározó a magyar jelenlét, a helynevek jó része magyar eredetű, a gyülekezetek tagjai nagy százalékban földművesek, de olyan eklézsiával is találkozunk (Lozsád), amelyik kegyúri gyámkodás nélkül is képes eltartani papját, tehát a települést tehetős kisgazdák vagy jó életjáradékkal nyugdíjazott obsitosok lakhatták. A Cserna (Egregy) völgyében fekszik Alpestes (316), Hosdát (284), Rákosd (409) és Vajdahunyad (121); az előbbi három falu lakosságát a Székelyföldről telepítették át a vajdahunyadi vár őrzésére, a rákosdi gyülekezetet például *vitézlő eklézsiának*[72] titulálja a vizitáció, mely titulus jelzőjére nem a Bod Péter értelmezését kell rá alkalmazni (*Isten vitézkedő anyaszentegyháza* = Isten harcoló, küzdő vagy helytálló anyaszentegyháza), hanem azt a szó szoros értelmében kell venni: vitézekből, katonákból álló egyházközség.

3. A 16. század második felében Hátszeg vidékén találkozunk a legtöbb román református eklézsiával, amelyek töredékei még a 18. század folyamán is léteztek. Mellettük persze számos magyar gyülekezet élt: Bácsi (87), Borbátviz (81), Fehérviz–Félsőszálláspataka (126), Galac (47), Hátszeg (159), Kitid (46), Nagyklopotiva (53), Nagypestény (69), Őraljaboldogfalva (21), Oláhbrettye (14), Tustya–Demsus (?), Zeykfalva (17).[73] A gyülekezetek lélekszáma tehát a 18. század végén elég alacsony volt, és emiatt sok közülük igen elszánt harcot vívott a fennmaradásért. Többségük csak a kegyúri adományoknak köszönhetően tartotta fenn magát, papjai sorra elköltöztek, a gondnokságot pedig a nagy szegénység miatt egy idő után senki sem vállalta.

[71] Uo. 382.
[72] HuZaL-Prot. I/5. 819.
[73] Benkő 505–506.

Vizitáló esperesek 1686–1807 között

Az egyházlátogatások rendszeressége, a vizitációs jegyzőkönyvek tartalmi gazdagsága, nemegyszer pedig a rögzített anyag külalakja sokban függött a vizitációt vezető esperes ügy iránti elkötelezettségétől és lelkiismeretességétől, amiért alább az itt szolgált esperesek rövid életrajzi adatait közöljük.

Körtvélyesi P. György az első esperes, akinek látogatásairól értesülünk a feldolgozott jegyzőkönyvekből. Ifjúkoráról csak annyit sikerült kikutatnunk, hogy 1670-ben Sárospatakon subscribált, 1684 előtt az őraljaboldogfalvi eklézsiában szolgált, 1684-től Vajdahunyadon, 1686-tól pedig Déván töltött be lelkészi állást 1702-ben bekövetkezett haláláig. Esperessé 1686-ban választották,[74] e téren végzett tevékenységéről tanúskodik a vizitációk és a parciális zsinatok jegyzőkönyveit tartalmazó 277 oldalas protokollum, amelynek gondos vezetése fölött mindig éberen őrködött. Ebbe, a jegyzőkönyvek mellé, a generális zsinat fontosabb határozatait is bemásoltatta és megpróbálta rekonstruálni az egyházmegye espereseinek és főjegyzőinek, illetve a gyülekezetek lelkipásztorainak névsorát.[75]

Jenei Sámuel 1680-ban subscribált Nagyenyeden, majd Nemes János fiának magántanítója lett.[76] 1686-ban már egyházmegyei tisztséget viselt: ekkor választották meg az egyházmegye jegyzőjévé.[77] 1690-ben Lozsádon, 1693-ban Vajdahunyadon volt lelkipásztor, 1702-től Déván találjuk, ahol a Körtvélyesi György halálával megüresedett lelkészi állást foglalta el. Ebben az évben választották meg esperesnek is, mely hivatalát 1711-ig töltötte be, amikor Kézdivásárhelyre távozott.[78] A jegyzőkönyvekben csupán 16 oldalra terjednek az általa vezetett vizitációk feljegyzései.[79]

Sz. Várallyai István volt a traktus soron következő esperese, aki Nagyenyeden subscribált 1687-ben. Neve mellé a Matriculába bejegyezték, hogy *igen dölyfös és kevély volt*, bár egy másik kéz helyreigazítólag hozzátette: *rosszul írtad!* (értsd: nem felel meg a valóságnak).[80] 1692-ben peregrinusként Franeckerben is megfordult, majd 1693-tól káplán és iskolamester (rektor) lett a dévai egyházközségben. Innen 1697-ben Lozsádra ment lelkésznek, 1703–1713 között a vajdahunyadi egyházközségben látott el lelkipásztori teendőket. Espereskén csupán két esztendeig fungált 1712–1713 között.[81] A vizitációs jegyzőkönyvben csupán csak 14 oldalt hagyott ránk.[82]

Solymosi N. Mihály (1673–1729). 1713–1715 között töltötte be a traktus esperesi tisztségét. Kollégiumi tanulmányairól nincs adatunk, de tudjuk, hogy 1696-tól a nagyszebeni magyar iskola tanítójaként működött, majd 1697-ben Frankfurtban, 1698-ban pedig Leidenben tanult. Hazatérve Nagyteremiben szolgált,[83] 1712-ben pedig megválasztották dévai lelkésznek, nem sokkal ezután, 1713-ben esperesi tisztségre emelték, mely hivatalát

---

[74] Kiss István: *A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye papjai és tanítói.* In: Református Szemle. XCI. évf. 1998. 310. (A továbbiakban: Kiss 1998)

[75] HuZaL-Prot. I/1.

[76] Jakó Zsigmond–Juhász István: *Nagyenyedi diákok 1662–1848.* Kriterion Könyvkiadó, Bukarest 1979. 107. (A továbbiakban: Jakó–Juhász)

[77] HuZaL-Prot. I/1.

[78] Kiss 1998. 309.

[79] HuZaL-Prot. I/2. 1–16.

[80] Jakó–Juhász 112.

[81] Kiss 1998. 315.

[82] HuZaL-Prot. I/2. 17–30.

[83] Zoványi 549.

1715-ig teljesítette,[84] amikor Vizaknára került. 1723-ban már a szatmári lelkészi állásban találjuk. 1729-ben hunyt el, számos gyászbeszéde és gyászverse maradt fenn.[85]

Kereszturi B. Péter neve először a marossolymosi gyülekezetben tűnt fel 1700-ban, 1705-ben pedig a lozsádi vizitáció iratai említik. 1712-től Algyógyon találjuk, ahonnan 1713-ban Vajdahunyadra távozott. Vajdahunyadi lelkészként választották meg 1713-ban az egyházmegye jegyzőjévé, majd 1715-ben esperessé, mely tisztséget 1731-ben bekövetkezett haláláig töltötte be.[86] Az ő hagyatéka már számottevőbb: az általa vezetett vizitációk és parciális zsinatok jegyzőkönyvei közel száz oldalra terjednek.[87] Valószínű, hogy az 1719-et követő időszakban is megszervezte a vizitációkat, de a protokollumoknak nyoma veszett.

Az elkövetkezendő két évtized espereseit csupán megemlítjük, hiszen ebből az időszakból alig maradt ránk vizitációs irat: **Detsi János** (1731), **Sövényfalvi Lengyel Zsigmond** (1731–1738), **Zilahi Pál** (1738–1755).

Lisznyai Intze Ferencet 1755-ben választották az egyházmegye esperesévé. Születési dátumát és helyét nem ismerjük, de nevét ott találjuk a nagyenyedi kollégium Matriculájában, ahol 1727-ben subscribált. Kikerülve a kollégium padjaiból, Inczédi Józsefnél nevelősködött,[88] 1735-ben a frankfurti, 1737-ben pedig az utrechti egyetemre iratkozott be. Hazatérve Barcsai Gergely udvari papja volt,[89] majd 1739-től a dévai eklézsia választotta lelkészévé.[90] 1751-től egyházmegyei jegyző, 1755-től esperes, 1769-ben az Erdélyi Református Egyházkerület főjegyzője. Mindkét tisztséget 1771. június 28-án bekövetkezett haláláig töltötte be.[91] Sajnos vizitációs jegyzőkönyveinek nagy része elveszett, a néhány fennmaradt fogalmazványból arra lehet következtetni, hogy esperesi munkáját lelkiismeretesen végezte.

Herepei István a híres Herepei-dinasztia „ősatyja". Születési adatait nem ismerjük, az ő neve is a nagyenyedi kollégium Matriculájában bukkan fel először, ahol 1731-ben subscribált. Később ugyanitt praeceptor lett, majd a szászvárosi kollégium rektorává nevezték ki.[92] 1742-ben beiratkozott Hardewijk akadémiájára.[93] 1752-ben az alpestesi parókián találjuk (nincs adatunk arra nézve, hogy mikor került ide). 1756-ben Lozsádra választották meg,[94] ahol összekülönbözött a gyülekezettel, amely nem akarta tovább marasztani. Az ügy 1763-tól 1766-ig húzódott, amikor visszakerült az alpestesi eklézsiába,[95] ahol 1780-ban bekövetkezett haláláig szolgált. 1755-ben jegyzővé, 1771-ben pedig esperessé választották.[96] Az általa vezetett vizitációk jegyzőkönyvei közel 400 oldalt tesznek ki. Ebben találjuk meg az első klenódium-összeírást, az egyházi birtokok alapos jegyzékét, de vannak benne a lelki életről, az egyházfegyelmi kérdésekről szóló gazdag beszámolók is. Tulajdonképpen az ő esperessége és felügyelete alatt íródnak az első igazán kimerítő és alapos vizitációs jegyzőkönyvek.

---

[84] Kiss 1998. 312.
[85] Zoványi 549.
[86] Kiss 1998. 309.
[87] HuZaL-Prot. I/2. 65–160.
[88] Jakó–Juhász 143.
[89] Zoványi 375.
[90] Kiss 1998. 214.
[91] ERZSI III. 16–17.
[92] Jakó–Juhász 147.
[93] Szabó Miklós–Szögi László: *Erdélyi peregrinusok*. Mentor Kiadó. Marosvásárhely 1998. 219. (A továbbiakban: Szabó–Szögi)
[94] Kiss 1998. 213.
[95] Lozsádi Református Egyházközség levéltára. Régi iratok 2–9. sz.
[96] HuZaL-Prot. I/1. 3–5.

Lisznyói Intze István a már említett Lisznyói Intze Ferenc fia, 1741-ben vagy 1742-ben született Déván.[97] Enyeden 1757-ben subscribált,[98] majd 1766-ban Leidenben gyarapította ismereteit. Hazatérvén Bartsai Ágnes udvari papja lett, ebbéli minőségében szentelték fel az 1770. évi széki zsinaton.[99] Apja halála után 1771-ben a dévai gyülekezet választotta lelkipásztorává. 1773-ban az egyházmegye jegyzője, 1780-ban esperese. 1789. március 1-én hunyt el gazdag lelkészi és esperesi tevékenység után.[100] Igen viharos időszakban állt az egyházmegye élén: 1784-ben Horea csapatai pusztítottak végig az egyházmegyén, 1788-ban a Hátszeg vidéki eklézsiák szenvedték el a török portyák garázdálkodásait. Az 1782–1783 közötti időszakból fennmaradt mintegy 100 oldalnyi vizitációs anyag bizonyítja, hogy munkáját lelkiismeretesen végezte.[101] Adataink vannak arról is, hogy a következő években is meglátogatta az egyházközségeket, de a jegyzőkönyvek nem maradtak fenn, vagy a *tumultusok*ban nyomuk veszett.

Csegöldi András volt az egyházmegye következő esperese, aki 1759-ben tűnt fel a nagyenyedi kollégium diákjaként. Származási helyére a Matricula szűkszavú bejegyzése utal, ahol neve mellett ez szerepel: *de Szathmár*. 1767-ben Frankfurtba és Genfbe peregrinált.[102] 1772-ben megválasztották a rákosdi egyházközség lelkipásztori állásába,[103] 1789-ben pedig esperesnek.[104] Az 1794-ig terjedő időszakban mintegy 150 oldalnyi jegyzőkönyvet hagyott ránk. Vizitációi általában felületesek, meg sem közelítik a Herepeitől vagy a Lisznyóitól megszokott pontosságot. 1795-ben gutaütés érte és ettől kezdve képtelen volt ellátni az esperesi teendőket, de nem mondott le tisztségéről, így 1807-ben bekövetkezett haláláig megbízott prosenior irányította az egyházmegyét.[105] Az 1796-ban tartott magyarigeni zsinaton éles szóváltásra került sor közte és a proseniori tisztséget betöltő Zsoldos Márton, valamint az új notárius, Sala Mihály között. Csegöldi azzal vádolta őket, hogy *esperesti hivatala alá áskáltak*. Ennek következtében a zsinat gondosan körülírta a senior és prosenior jogkörét.[106]

Zsoldos Márton személyében olyan felelős esperest ismerhetünk meg a jegyzőkönyvek lapjairól, aki példás lelkiismeretességgel látogatott meg több éven át minden egyes gyülekezetet és helyzetük pillanatfelvétel-szerű rögzítésével jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy a legapróbb részletekig megismerjük a hanyatlásnak indult református egyházközségek hétköznapjait. Legyen az alább következő rövid életrajzi vázlat főhajtásnyi tisztelgés személye és lelkiismeretes munkája előtt.

Tanulmányait Nagyenyeden végezte, ahol 1771-ben subscribált,[107] majd Odera-Frankfurtban tanult[108] és 1783-ban a sárdi zsinaton szentelték lelkésszé,[109] 1790-ben pedig Kéménd és Haró papjaként tűnt fel. 1795-ben az egyházmegye esperesét, Csegöldi Andrást agyvérzés érte, és ilyen állapotban nem volt képes ellátni esperesi teendőit. Zsoldost proseniornak választották, aki nyomban munkához is látott.[110] Sorba látogatta az egyházmegye

[97] Zoványi 375.
[98] Jakó–Juhász 165.
[99] Szabó–Szögi 237–238.
[100] HuZaL-Prot. I/1. 3–5.
[101] HuZaL-Prot. I/4. 1–103.
[102] Szabó–Szögi 129.
[103] Kiss 1998. 221.
[104] HuZaL-Prot. I/1. 4.
[105] Kiss 1993. 137.
[106] ERZSI IV. 110.
[107] Jakó–Juhász 175.
[108] Szabó–Szögi 430.
[109] ERZSI III. 193.
[110] Kiss 1993. 137.

valamennyi gyülekezetét, és e látogatások eredményeként született meg a feldolgozott jegyzőkönyvek utolsó, 5. kötete, a mintegy 920 oldalt kitevő protokollum. 1806-ban bekövetkezett haláláig vezette az egyházmegyét. A jegyzőkönyv lapjairól határozott, jó szervezési képességgel megáldott ember képe bontakozik ki.

A Zsoldos vezette háromtagú vizitációs bizottság másik két tagja az egyházmegyei notárius, illetve a tractualis vicedirector volt (az összetétel nem helyi sajátosság, ezt így írta elő az egyházi törvénykönyv). A jegyzői tisztséget 1795–1799 között Trintsényi Sala Mihály dévai lelkész töltötte be, 1800-ban Csorjai Molnár Imreh algyógyi, 1801-től Barta Mihály brádi lelkész vezette a jegyzőkönyvet, a tractualis vicedirector pedig Kolozsvári Sámuel nagyrápolti lelkész volt. 1806-ban meghalt Zsoldos Márton és a megüresedett espere-helyettesi székbe **Kolozsvári Zsigmond** algyógyi lelkészt választották, aki Csegöldi halála után az egyházmegye esperese lett. 1806-tól már ő vezette a vizitációt, Zsoldos pontosságát, rendszerességét ő maga is örökölte.

Tekintettel arra, hogy a Hunyad-Zarándi Egyházmegye nagy területen feküdt, a vizitációnak nem volt lehetősége arra, hogy évente minden egyes eklézsiát meglátogasson és arra sem, hogy parciális zsinat után újabb egyházlátogatási körútra induljon. Talán éppen ezért végezték annyira lelkiismeretesen az év eleji vizitációt.

4. Vizitáció a református egyházban

A vizitációt röviden így határozhatjuk meg: egyházi (egyházmegyei, illetve egyházkerületi) tisztségviselők ellenőrző látogatása a jurisdictiójuk alá eső gyülekezetekben. Bibliai alapjait megtaláljuk az ApCsel 20,18-ban, illetve a Róm 1,10–13-ban, ahol arról van szó, hogy az apostolok meglátogatták az általuk alapított helyi közösségeket. Az őskeresztyén egyház korában már kötelessége volt az egyházi elöljáróknak meglátogatni a helyi közösségeket, mely szokás végigvonult a keresztyén egyház első 1500 esztendején.[111] A vizitációt maga Luther is szorgalmazta, kidolgozta annak rendjét és kérdéssort állított össze a látogatást végző egyházi tisztségviselőknek. A magyar református egyházban is igen korán megszerveződött az egyházlátogatás intézménye (a Tiszáninneni Református Egyházkerületből pl. 16. századi vizitációs jegyzőkönyvek maradtak fenn[112]). Erdélyben sem volt idegen az egyházlátogatás intézménye, hiszen pl. 1542 őszén Johannes Honterus végiglátogat több olyan Brassó környékén élő gyülekezetet, amely rátért az egyházi reformok útjára. Minden okunk megvan feltételezni azt, hogy a 16. század második felében a beszűkült lehetőségek keretei között mozgó, csekély lélekszámú református egyházban sem volt idegen a vizitáció gyakorlata, bár jegyzőkönyvek csak a 17. század második feléből maradtak fenn. Ekkorra már a református egyház mindennapjait a Geleji Katona István református püspök alkotta *Geleji Kánonok* egyházi törvénykönyv táblázta be (1649), amely természetesen szól a vizitációról is. A kánon LXXXVI–LXXXIX közötti paragrafusaira érdemes odafigyelni, hiszen témánk szempontjából igen jelentősek. Tekintettel arra, hogy a törvénykönyv a század elejétől kialakult egyházi szokásrendet kanonizálja – természetesen az 1605-ben elfogadott *Canones Ruberiani* vázára, elvi és gyakorlati előírásaira építve, de annál sokkal részletesebben –, és több mint százötven esztendőre meghatározza a református egyház életét, közelebbről pedig a vizitációk menetét, hadd térjünk ki bővebben az esperes személyére és feladatkörére, hiszen e törvényeknek megfelelően került sor mind az esperesválasztásra, mind a vizitáció gyakorlati kivitelezésére.

Az egyházmegyék lelkészi közösségéből erre a tisztségre a lelkészek olyan embert tartoznak megválasztani – mondja a kánon –, aki képzettség, hit, tapasztalat, bölcsesség dol-

[111] Dienes 433.
[112] Dienes 434–438.

gában kiemelkedik közülük, és akinek a személyével kapcsolatban a püspöknek sincsen semmi kifogása (nec improbante Episcopo). Feladata irányítani és kormányozni saját egyházmegyéjét és nem avatkozhat a szomszédos megyék egyházi kormányzásába. Jogköre korlátozott és nem teljes. Nem avatkozhat bele tirannus módjára a lelkészek munkájába sem, de éberen kell őrködnie, hogy egyházmegyéje területén mind a tanítás, mind a rítus, mind pedig a jurisdictio tekintetében rend legyen.

Geleji az espereseknek két feladatkört ír elő: 1. az egyházközségek vizitációja, 2. parciális zsinatok összehívása és megszervezése. Az esperes két vagy három lelkésztársával évente egyszer tartozott meglátogatni az egyházközségeket. A vizitáció során a gyülekezeti tagok megkérdezésével kellett ellenőriznie, hogy a helybeli lelkész tanítása megegyezik-e a hitvallásokkal, az előírt istentiszteleti alkalmakat elhanyagolta-e, a nyilvános bűnösöket megdorgálta-e, a sákramentumokat Krisztus rendelése szerint szolgáltatta-e ki, a házassági szándékukat bejelentő ifjakat kétszeri kihirdetés után eskette-e össze, betegeket látogatott-e, jelen volt-e a temetési menetben, ha erre felkérést kapott stb. Emellett kötelessége volt az iskolai munka ellenőrzése is, el egészen a tanító egyházi szolgálata számbavételéig.

Az esperes másik kötelessége volt (speciale officium) összehívni az egyházmegyei (parciális) zsinatot, akár esperesi székhelyére, akár egy másik, arra alkalmas helyre. Ezt évente három alkalommal kellett megrendezni: az elsőt Gergely-napja körül (circa festum Papistis Papae suo Gregorio sacrum), a másodikat a generális zsinat előtti héten, a harmadikat pedig Szent Mihály napja előtt. Ezek mellett soron kívül is hívhatott össze parciális zsinatot, ha valamely halasztást nem szenvedhető ügy azt megkívánta. Érdemes volna a parciális zsinatok iratait is valamikor összegyűjteni.[113]

A református egyház 18. századi történetében, az ellenreformáció militáns korszakában igencsak felértékelődött a vizitáció szerepe, hiszen e gyakorlaton keresztül sikerült fenntartani a sok esetben üldözött, mozgásterükben pedig lényegesen korlátozott egyházközségek egymás közötti kommunikációját, ez tett igen lényeges szolgálatot identitásuk megtartásában és összetartozásuk tudatosításában, egyszóval erőt adott azzal, hogy jelezte: ők is a nagy református tömbhöz tartoznak, és a hivatalos egyház számon tartja és segíti őket.

Az egyházlátogatás egységesítésére a generális zsinat gondoskodott arról, hogy a Geleji Kánonok 88. paragrafusa értelmében új *conclusum*ot bocsásson valamennyi egyházmegye esperese elé. Ez sorra veszi a 88. kánonban foglaltakat és kiegészíti azokat. Az 1780. június 4-én, Désen tartott zsinat vizitációra vonatkozó 11 pontjának az ismerete lényegesen megkönnyíti jelen kataszterünkben a tájékozódást, tehát *in extenso* közöljük, vállalván a hosszú idézetek közlésével járó ódiumot is, mert e 11 pont nélkül a vizitáció anyaga kuszának, átláthatatlannak, követhetetlennek tűnhet. Íme tehát a zsinati végzés szövege:

Látván azért Generalis Szent Synodusunk a Fő méltóságos Consistoriumnak egyenesen a ministerium és az ekklézsiák jovakra célozó bölcs és atyai intimatumát, azt telyesíteni el sem mulatta, sőt inkább hogy a visitatio ennekutánna mindenütt egyformán és nagyobb accuratioval vitessék végben, non obstante, hogy annak módgyát a 88-dik canon elégségesképpen meghatározta, tetszett arról de novo consultálódni, concludálni és a maga conclusumát pro stabili observandorum norma tiszteletes esperest atyánkfiai őkegyelmeknek elejekben adni e következendők punctumokban:[114]

1mo A tractualis visitatio esztendőnként a tiszteletes esperestnek, notariusnak, egy assessornak és egy seculare brachiumnak praesentiajában mennyen végben.

---

[113] Buzogány Dezső: *Harc a tiszta evangéliumért.* Kolozsvár 1999. 118–119.

[114] Az alábbi 11 pont egy 1788-as másolatban is fennmaradt, FőkonzLvt 155/1780., ERZSI III. 141.

2do A tiszteletes seniorok szoross investigatiot tégyenek ekklézsiánként a tiszteletes prédikátoroknak, oskolamestereknek személlyökről, tudományokról, hivatalyokban való eljárásokról, úgy házok népéről és a hallgatókról, a 88. canon szerént.

3tio Minthogy az oskolák a mi religionkon tellyességgel elaluttanak, mely miatt a köznép igen mostoha és igen tudatlan, kiváltképpen azokra a különös vigyázással légyenek, a tanuló gyermekeket in facie loci, magok előtt examináltassák és magok is examinállyák. Amelly mesterek pedig magok szorgalmatosságoknak illendő specimenét nem mutattyák, annyival inkább akik tanítani és oskolát tartani nem akarnak, a 94. canon szerént reguláztassanak, és ugyan ezen végre illendő lészen.

4to Hogy minden népesebb ecclesiakban magyar oskolák állítassanak, melyben a leánygyermekek, mint a régi időben, az olvasásra, éneklésre és ami szent vallásunkat magában foglaló catekhismusunkra tanítassanak és a jó erkölcsökben neveltessenek.

5to Az ekklézsiáknak minden mobiliaji és immobiliai felől szorgalmatos exament tégyenek és mindeneket a megye protokollumába beírattassanak, úgy a curatorok gondviselések alatt levő capitalis pénzt is.

6to A curator esztendőnként jó ratiot készítsen minden perceptumokról és erogatumokról, mely tempore visitationis revideáltassék, és ami az erogatioból megmarad, fordíttassék megye hasznára, mellyről más esztendőben ismét számollyon.

7mo A kiadott capitalissaknak interessét minden esztendőben hajtassák fel, hogy restantiaban ne maradgyanak; úgy a papi és mesteri béreket is, nehogy a hosszas restantiak miatt a kösség aggraváltassék.

8vo Szorgalmatos gondgyok légyen a templomok, cintermek, parochialis és oskolaházak körül való romlásoknak reparáltatásokra.

9no Mindezek eképpen végbemenvén, a méltóságos Fő Consistorium ordinatioja szerint minden eklézsiák jó móddal készült protokollumot tartsanak, melyben az ecclesianak mindennémű bonumai béirattassanak, úgy templomhoz és az Úr asztalához való apparatusok is, a curatorok ratioja is oda jegyeztessék.

10mo Legyen minden tractusnak egy matriculaja és ebben az eklézsiáknak minden mobile és immobile bonumai szép renddel és nagy accuratioval consignáltatván, tartassék a tractus archivumában. Emellett egy különös visitatorium protokolluma, melyben a visitatio actai annuatim béiratván, párban a méltóságos Fő Consistoriumba is béküldessék, a tiszteletes visitatorok és brachium subscriptiojok és pecséttyek alatt. Végezetre

11mo A tiszteletes visitatorok az ecclesiaknak kedvezzenek és azokat rendkívül való exactiokkal ne terhellyék. [115]

Bibliográfia

1. *Az Orbai Református Egyházmegye vizitációs jegyzőkönyvei I. 1677–1752.* Bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel közzéteszi Csáki Árpád és Szőcsné Gazda Enikő. T3 Kiadó, Sepsiszentgyörgy 2001.

2. Benkő József: *Transsilvania specialis.* I. Fordította, bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel közzéteszi Szabó György. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest–Kolozsvár 1999.

3. Bod Péter: *Erdélyi református zsinatok végzései 1606–1762.* Buzogány Dezső bevezető tanulmányával. Kolozsvár 1999.

4. Buzogány Dezső: *Harc a tiszta evangéliumért.* Kolozsvár 1999.

[115] ERZSI III. 140–141.

5. Dáné István: A V[ajda]-Hunyadi Zarándival egyesült egyházmegye és azon egyházmegyébeni egyházak történelme. In: *Az Erdélyi Reformata Anyaszentegyház névkönyve 1863-ra.* Kolozsvár 1863.

6. Ember Győző–Heckenast Gusztáv: *Magyarország története 1686–1790.* Akadémiai Kiadó, Bp. 1989.

7. *Erdélyi református zsinatok iratai.* III. 1771–1789, IV. 1790–1800. Sajtó alá rendezte Buzogány Dezső, Dáné Veronka, Kolumbán Vilmos József, Sipos Gábor. Kolozsvár 2001–2002.

8. Illyés Géza: *A református esperes és az egyházmegyei kormányzás a 17. és 18. században.* In: Református Szemle 1932.

9. Jakó Zsigmond–Juhász István: *Nagyenyedi diákok 1662–1848.* Kriterion Könyvkiadó, Bukarest 1979.

10. Juhász István: *A reformáció az erdélyi románok között.* Kolozsvár 1940.

11. Kiss István: *A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegyéhez tartozó egyházközségek úrasztali készleteinek összeírása a XVIII. század végéről.* In: Református Szemle 1993.

12. Kiss István: *A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye papjai és tanítói.* In: Református Szemle 1998.

13. Magyari András: *A Horea vezette 1784. évi parasztfelkelés a források tükrében.* Kriterion Könyvkiadó, Bukarest 1984.

14. Makkai László–Szász Zoltán: *Erdély története.* II. Akadémiai Kiadó, Budapest 1988.

15. Pokoly József: *Az erdélyi református egyház története.* I–V. Bp. 1904.

16. *Refomátus egyház-látogatási jegyzőkönyvek 16–17. század.* Szerkesztette és az utószót írta Dienes Dénes. Osiris Kiadó, Budapest 2001.

17. Sipos Gábor: A reformáció továbbélése a hátszegi románok között. In: *Europa. Balcanica–Danubiana–Carpathica. Annales.* 237.

18. Szabó Miklós–Szögi László: *Erdélyi peregrinusok.* Mentor Kiadó, Marosvásárhely 1998.

19. Zoványi Jenő: *Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon.* A Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, Bp. 1977.

A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye levéltárának anyagai az Erdélyi Református Egyházkerület Központi Gyűjtőlevéltárában.

A Dévai Református Egyházközség levéltárának anyagai.

Algyógy

1686

AlGyogyini continuatur 14. Februarii.[116]

Reverendus minister Thomas Bikfalvi tam a generosis patronis, tam a colonis bene commendatur.

De rectore: igen-igen részegeskedik. Deliberatum: Reprehendatur publice in Synodo Partiali.

Reverendus minister examinatur de auditoribus:

A templomot a kösség igen hidegen gyakorollya. Deliberatum: Intetnek a diligentiára.

Difficultasok az ecclesiaban:

1. Balog Andrásné leányát, Ilonát jedzette el tekintetes nemzetes Nalaczi István uram bábolnai jobbágya, Szakács Péter. A leány repudiálni akarja, mert 1. Eljedzésének idején a legény gazdagságot praetendált, szegény lévén, 2. Vallásunkon valónak tettette magát, noha oláh, 3. Volt absque consensu tutoris, 4. Referállyák, hogy a legény csak máris vallást változtatásával fenyegeti, 5. Titulatus Nádudvari András uram szolgájától Debreczeni Györgytül megizente, csak jegyét restituállya, mennyen férjhez.

Deliberatum: Differáltatik ultimata decisioja a causának a következő Partialisra, az idők alatt mire mehetnek egymásközt, lássák.

2. Ezelőtt Keresdi uramnál volt ecclesia pénze ft. 11, fel kell keresni.

Observationes: Az ecclesia pénzéből ft. 3 vagyon Máthé Jánosnál, ad utána bort urn. 4.

1687

Continuatur visitatio Algyogyini.[117]

Auditores examinantur de pastore, reverendo domino Thoma Bikfalvi. Qui nullo oneratur gravamine.

Reverendus pastor examinatur de auditoribus.

Nimellyek vádoltatnak nagy negligentiával, nominanter Goga Márton communioval nem él, item Fazakas Gergely az templomot nem frequentállya.

Deliberatum: Mind az kettőt az dominus terrestris az nemes országnak törvénye szerént büntettesse megh, melly ha megh nem lenne, megh találván halálozni, tisztességes temetések nem lészen.

Nota bene: Vagyon az ecclesianak de praesenti dézma és interesbeli bor árra négy forint egy pénz híján. Ugyanazon bor árrában restál egynéhány pénz. Perselybeli pénz ft. 1,80, in summa ft. numero 5,80. Item vagyon restantiában az egyházfi Máthé Jánosnál három forint, ft. numero 3, interesse 3 vider bor.

Azon 5,80 pénzt kiadók interesre Máthé Janosnak és Czizmadia Györgynek.

---

[116] A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye Levéltára az Erdélyi Református Egyházkerület Központi Gyűjtőlevéltárában. B4. Jegyzőkönyvek [A továbbiakban: HuZaL-Jkv.]. I/1. 36.

[117] Uo. 44.

1689
Algyógy[118]

Anno 1689. 9. Martii continuatur visitatio Algyogyini per reverendum dominum seniorem.[119]

1690
Continuatur visitatio AlGyogyini[120]

Reverendus pastor Petrus Baczonyi bene laudatur.

De auditoribus non quaeritur reverendus pastor, csak, hogy Csengeri András külön lakik az feleségétűl.

Deliberatum: Mindgyárt requirállyuk felőle az dominus terrestrist.

Nota bene: Azmely szőlőt az ecclesia földén épített Ursza Demeter, három esztendei dézmáját egyszesmind adta megh, urn. 32, eladtak belőle urn. 21/3. Az árra ft. 10 öttven pénz de praesenti megvagyon Füstös Istvánnál.

Item a háttramaradott bor is készen vagyon. Ebbűl Füstös Istváné kilenc kupa.

Mathe Jánosnál vagyon ft. 6 dr. ~ 80 [!], mellynek lucruma 15 veder bor, mellyet is tartozik administrálni esztendőre.

Egy idegen szegény legény, Menyhárt György hagyott testamentomban az ecclesianak egy lovat, az Mocsárban Zaharia Szimeon mellett egy hold vetést. Urunk őnagysága gyógyi udvarbírója, Balas Deak potentiose elvenni akarja. Azért azt kívánnya az ecclesia, hogy megoltalmazzuk.

1693
11. Februarii continuatur Gyogyini[121]

Auditores examinantur de reverendo pastore Georgio Isipj.

Optime commendatur tam quoad studia et diligentia, tam quoad mores et vita cum tota familia.

Reverendus dominus pastor examinatur de suis auditoribus. Nulla difficultate aggravat suos auditores:

Difficultates:

1. Menyhárt Györgj, egy idegen szegény legény hagyott volt testamentumban holmi egyetmást, melyről vagyon írás az 1690 esztendőbeli visitatiokor. Az felől tiszteletes püspök uramat kell requirálni, hogy akkori algyogyi udvarbírótól, Balas Déáktól vegye kézhez. [121.]

2. Füstös Istvánné mind borért, mind búzáért fizetett ft. 23 (mellyet interesre kiadván, jött rajta ft. 12) pro anno 1691, mely interes az egyházfi Mathe Jánosnál vagyon interesre, ezen kívül is lévén pénz nálla, adós az ecclesiának ft. 21.

3. De praesenti vagyon bor urn. 18.

4. Varga Györgynénél vagyon ft. 3 két esztendőtől fogva.

Deliberatum: Tizenötöd napra ha még nem fizet, fogattassék meg.

5. Gocsa Ilona három esztendőtől fogva sollicitállya a reconciliatiot. Illendőnek ítéltük, hogy admittáltassék, noha politice nem poenáltatott, de mi vigyázunk a lélek jovára, ha a politicus magistratus elmulatta tisztit, arról nem tehetünk.

---

[118] HuZaL-Jkv. I/1. 54.

[119] Fél oldalnyi hely kimaradt.

[120] HuZaL-Jkv. I/1. 78.

[121] Uo. 120–121.

6. Csengeri András öt esztendőtől fogva feleségével nem lakik.

Deliberatum: Pro meliori ea exmittuntur, hogy igasságokat producállyák a következendő Partialisra.

Nota bene: Balog László uramnál vagyon két tízes arany, Török Istvánné asszonyom őkegyelme collatioja. Őkegyelme adgya kézhez akár a formalis két tízes aranyakat, akár minden aranyat fizessen őkegyelme ötödfél forintyával, had[d] fordítsuk az ecclesia ususára.

1695

Algyógy[122]

Anno eodem [1695.] 14. Februarii continuatur visitatio AlGyogyini.

Absentibus patronis et caeteris auditoribus.

1696

Continuatur visitatio AllGyogyini 31. Januarii per reverendum ac doctissimum seniorem, dominum Georgium Körtvellyesi, et confratres, reverendum dominum Georgium Kismarjai et Joannem Huszti[123]

Auditores examinantur de pastore reverendo domino Georgio Isipi.

In omnibus tam a patronis, tam ab auditoribus commendatur.

Auditores examinantur a rectore. Az urak bejárnak az templomba, parasztság aki bejárjon nincs.

Egy Folti Ilona nevű asszony kéván reconciliatiot.

Deliberatum: Admittatur, kövessen ecclesiat Gyógyon.

Vagyon az ecclesianak pénze Máté Jánosnál ft. 21, mellyet tartozik ez esztendőben megadni, ha penig medio tempore halála történnék, az ecclesia és [169] az pap az szőllőjéhez addig a summáig hozzányúlhasson, arra köté magát.

Amelly 23 forintya volt az ecclesiának ezen kívüll, abból ecclesia szükségére vöttek fell ft. 5, melly is acceptáltatik, mert jó hellyre költ.

Ezen pénzeknek interesekből az ecclesia házai körül való épületekre költ ft. 7,93.

De praesenti ugyanebbűl az jövedelembűl vagyon ft. 5 kiadva.

Dézma bora vagyon, de praesenti vagyon urn. 8.

1697

AlGyógy, 23. Januarii [1697.][124]

Számot adván az egyházfi Máté János, maradott adósság ft. 21, melyet maga ususára fordított.

De praesenti vagyon bor urn. 15.

---

[122] HuZaL-Jkv. I/1. 153.

[123] Uo. 168–169.

[124] Uo. 188.

1698

Visitatio instituitur Gyogyini per reverendum seniorem dominum Georgium Körtvelyesi, 1698. die 23. Januarii[125]

Az ecclesia pénze lévén az egyházfi kezénél, Mate Jánosnál ft. 23,4, elköltötte maga szükségére, tartozik megfizetni. Összel borul vagyon egy kevés bora az ecclesianak, nem tudgyuk mennyi. El kel adni, adgya számban Isipi uram.

Németh Györgynek, hogy az ecclesia földén szőlőt építsen azon conditiokkal, mellyekkel Ursza Demeternek, megengedtük. Hasonlóképpen az Kenderesi uramék házok felet levő temetőhely földet azon conditiokkal megengedtük Lugosi Sigmondnak, hogy szőlőt építsen rajta.

1700

Continuatur visitatio AlGyogyini anno 1700. die 16. Februarii, per reverendum seniorem Georgium Körtvelyesi et reliquos reverendos fratres.[126]

Vagyon adósság Máté Jánosnál ft. 23,4.
De praesenti bor Ursza Demetertűl urn. 27, Josika uramtúl urn. 10.

1701

AllGyogyini continuatur visitatio per reverendum dominum seniorem, 14. Januarii [1701.][127]

Auditores commendant reverendum dominum pastorem Martinum Tatai.
Máthé Jánoson még fen vagyon ft. 23,72.
Tatai uram 37 veder borrúl csinállyon ratiot, a partialison producállya.
De praesenti Ursza Demetertűl vagyon veder bor tizenedgy. Ezen kívül harmadfél veder bor.

1702

Anno 1702. die 2. Februarii. AllGogyini continuatur visitatio per eundem reverendum seniorem Samuelem Jenei et adjunctos fratres Casparum Varadi et Stephanum Várallyai.[128]

Nota bene. Tiszteletes Jenei Sámuel esperest uram, és Várallyai István losádi praedikator uram elmenvén tekintetes nemzetes Balog Lászlóné asszonyomhoz, két tízes aranyaknak felkeresésére, mellyeket néhai nemzetes Török Istvánné asszonyom testált volt a gyogyi reformata ecclesia számára és tekintetes nemzetes néhai Balog László uram levált volt magához. Ökegyelme azt felelte, hogy nem tudgya ha leválta-é vagy nem az ökegyelme üdvezült férje, mindazáltal, ha megbizonyíttyák ökegyelmek, kéntelen lészen megfizetni, mellyet tekintetes nemzetes Dobai István uram ökegyelme praesentiájában s házánál mondott tekintetes nemzetes Balog Lászlóné asszonyom.

Auditores examinantur de reverendo domino ministro ecclesiae, Martino Tatai.
Tum a patronis, tum ab auditoribus reliquis bene commendatur.
Auditores vicissim non gravantur a reverendo domino ministro.

---

[125] HuZaL-Jkv. I/1. 202.
[126] Uo. 233.
[127] Uo. 242.
[128] Uo. 263–265.

Observatio:

De praesenti Tatai Márton uramnál vagyon ecclesia pénze ft. 6,96, búza metr. 14.

Ursza Demeter dézmája urn. 28, ismét urn. 7, melyről jövendőbeli visitatiokor ratiocinálni fog Tatai Márton uram.

Item Nemet Györgj adott urn. vini 3. [265.]

Azon algyogyi ecclesianak interesre vagyon kin pénze bor fejében ezeknél: Máthé Györgynél ft. 4, melly adósság szállott Gutz Andrásra. Czizmadia Sigmondnál ft. 3. Petrilla Szamuillánál ft. 5 *Úgy referállya az egyházfi, megatták curator Dobai uram a summával edgyüt.* Gotsa Mártonnál ft. 2. Sütő Istvánnál ft. 3. *Úgy referállya az egyházfi, megatták curator Dobai uram a summával edgyüt.* Máthé János egyházfiúnál régtűl fogva ecclesia pénz vagyon minden haszon nélkül ft. 26,72.

Deliberatum: Megtekintvén mind Szent Társaságunk, mind az ecclesia Máthé János szegénységét, tettszett, hogy ennek a summa pénznek a jövő esztendőben szüretkor *interest nélkül*, avagy pénzül, avagy ha külömben nem, mustul, amint akkor jár, felét megfizesse, a más felét penig az utána következő esztendőben azon formán leszállítsa. Mellynek praestálására maga is minden kényszerítés nélkül keze béadásával kötelezé Mathe János magát.

Observatio: Jenei Mihálly az ecclesia fundusán engedelmünkből épített egy házacskát, felette irtott, szőlőhelyet épített is rajta, minthogy magának is akarattya vagyon reá, nekünk is nincsen ellenünk, lévén elegendő szőlőhely, hogy Lugosi Sigmond urammal az szőlőhelyen eggyezzenek meg atyafiságoson, s építsenek szőlőt hasonló conditiok alatt, mint Ursza Demeter.

1717

Continuatur Visitatio in Gyogy anno 1717. 20. Februarii[129]

A tiszteletes minister Sz[ent]Peteri uram kezénél volt az elmúlt esztendőben restantia pénz borbúl, búzából és Lugosi pénze ft. 15 dr. 71. Item bornak árra ft. 12 dr. 56, mely in summa tészen ft. 28 dr. 27, mellyekből szükséges hellyekre erogált őkegyelme ft. 6 dr. 24. Marad még őkegyelménél ft. 22 dr. 3, melyről futuro tartozik ratiocinálni.

Deliberatum: Lévén az ecclesianak egy nagy szőlője, melyet eddig Nitza Miklós mívelt. Mivel az elmúlt esztendőbéli visitatiokor admonitus volt, hogy compareállyon ad reddendum rationem, hogy jól mívelte, most pedig nem compareált. Admoneállyuk, hogy ad futuram Partialem compareállyon. Tiszteletes Szentpéteri uramtúl várjuk a documentumokat.

Vagyon az ecclesianak mostani congestumi bora urn. 11 cup. 6, melyről futuro tartozik ratiocinálni.

1718

Continuatur Visitatio AllGyogyini, anno 1718. 16. Februarii per reverendum dominum seniorem Petrum Kereszturi, et adjunctos fratres, Petrum Örsi et Stephanum Rakosi[130]

Tiszteletes Szentpéteri uram, mint curator ratiocinált előttünk eszerint: 1. Volt őkegyelme kezénél tavalyi visitatiokor maradot restantia pénz ft. 22 dr. 23. 2. Tavalyi bor árra ft. 8,70. 3. Búza árra ft. 2,40, melly in summa tészen ft. 33,13, melly summából szükséges helyekre erogált ft. 4,57. Marad még az őkegyelme kezénél ft. 28 dr. 56, mellyekről in futuro tartozik ratiocinálni.

---

[129] HuZaL-Jkv. I/2. 103.

[130] Uo. 123.

Ezeken kívül vagyon az ökegyelme kezénél az ecclesianak bora urn. 16, mellyről is in futuro tartozik ratiocinálni.

Tiszteletes Szentpéteri uram előttünk tette adóssá az ecclesia zsellyérit ft. 26 dr. 95.

1719

Continuatur Visitatio in ecclesia Gyogyiensi anno 1719. 9. Martii per reverendum dominum seniorem Petrum Kereszturi et adjunctos socios, Petrum Örsi, et reverendum dominum Johannem Decsi.[131]

Tiszteletes Szentpéteri uramnál maradott volt a tavalyi visitatiokor ft. 28,56 bor urn. 16. A bort eladván, volt az árra ft. 21,6, mellyekből erogált szükséges helyekre ft. 34,52. Még marad az ökegyelme kezénél ad futuram rationem ft. 15,10. Item ad futuram rationem maradott bor urn. 19.

1766

AlGyogy, 26. Februarii [1766.] visitatur in praesentia illustrissimi comitis Stephani Kun, Liberi Baronis Samuelis Györffi et spectabilis domini Ludovici Eperjesi. [132]

1. A reverendo domino loci ministro Johanne Nagy, praemissa debita laude, requirit in posterum, praesertim per aestatim horis vespertinis sive pomeridianis, aut catechizationem aut biblicam resolutionem. A cultus modalitassa iránt felolvastatván in anno 1754. numero 4 feliratott determinatio, ahoz accedált most, hogy a tiszteletes loci minister vasárnap reggel, vagy ha lehet, szombaton estve mennyen végére, ha a kastélyban kívántatik-é a cultus, és akkor tétessen hírt a több patronus uraknak, hogy magok is tudhassák úri házokkal együtt, mihez tartsák magokat. Offerálja a méltóságos gróff Kun István úr őnagysága, hogy maga cselédje által megizeni. A több patronus urak viszont atyafiságosan offerálják magokat, hogy amikor lehet, a kastélyba cultusra elmennek, mikor el nem mehetnek, megizenik idején, hogy ollyankor a templomban lehessen az isteni tisztelet.

2. Defunctus egyházfi Tatai Mihály hellyébe választatott Tatai István, a fia, ollyan declaratioval, hogy a tiszteletes loci minister tartsa őtet in ea distinctione, hogy a több zselléreknek ő pallérjok légyen, ne kénszerítessék maga egész nap pallérkodni a prédicator. Ha mikor vagy egy nappal adós marad, ne kénszerítessék olly stricte, mint a többi azt is praestálni.

[16] Demonstratio reverendi ministri in persona defuncti aedilis:

	hfr.	dr.
Maradott volt in visitatione 1763 készpénz	64	80
Percipiált előadott listája szerint publicatioból	8	87
3 esztendő alatt borból, búzából, adósságból	46	86
A méltóságos patronus uraktól: méltóságos gróf Kun István úrtól hfr. 15, gróf Kun László út 10, liber baro Györffi Sámuel úr 3, in summa	28	–
Summa percepti	148	53
Mellyből az előadott demonstratio szerint az újjonnan épült s még el nem végeztetett parochialis épületekre elkölt in summa	146	5
Maradott még készpénzül	2	48

[131] HuZaL-Jkv. I/1.

[132] A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye levéltára az Erdélyi Református Egyházkerület Központi Gyűjtőlevéltárában. B/4. Iratok 1715–1954. [A továbbiakban: HuZaL-Iratok]. 7. sz. 15–17.

De in anno 1763 celebrált visitatioban költvén tiszteletes loci minister ökegyelme dr. 54, most is kelletvén az ordinarium honorariumot a visitationak megadni, a többit a patronatus a tiszteletes loci ministernek indulgeálta, és így pro nunc az ekklézsia cassájában semmi nem marad.

Az adósságokról.

Méltóságos gróf Kun István úr önagyságánál maradott volt bor árra két positioban hfr. 21 dr. 60, de minthogy adott az építésre supra suam obtingentiam ötezer téglát a hfr. 3, melly tészen hfr. 15. ezen fellyül 15 forintot épületre adván, többet adván 5 mfr. méltóságos gróf Kun László úrnál, azon kívül egy szalonnát is adott a kőmíveseknek, per hoc azon adósság deleáltatik.

	hfr.	dr.
A Dobai Elek úr posteritásinál való debitumok statu quo 1763 fuerunt, maradnak	3	66
Tsizmás Nyisztornál bor árra	1	68
Item urn. vini 2 a dr. 34, Kerekes Ferentz lefizetvén dr. 34, Gombos Lászlónál és Kimot Jánosnál	–	34
Búza maradott fizetetlen: Ursza Péternél metr. 2, Krizbai Gábornál metr. 1, Ontsa Jakabnál capitalis metr. cub 1, metr. 3 a summában, két esztendei interessivel, melly tészen metr. 3½		
Irimiánénál summa capitalis metr. 8, interes 6 esztendőre 12.		
Dobai úr sütőjénél, Urszulynál capitalis cub. 1, Interes pro hoc anno metr. 2. Porro:		
Kelemen István anno 1756 liquidáltatván cum hfr. 23, 13, anno 1751 mense Junio in visitatione ratiocinált de hfr. 7, in visitatione 1751 mense Novembris de hfr. 12,53, és így restál cum	3	60
In super a pristilla árrából felvett pénzzel	3	56
In summa	7	16
[17.] Ursza Demeterről Ursza Péterre deveniált adósság	6	90
Ursza Józifnál és Juonnál régi adósság Nota bene: erre annuatim bort adnak interesbe.	6	90
Ugy Fazekas Sándornál is Kerekes Ferentztől deveniált	2	4
Ursza Joszifnál 1737-dik esztendőben contractus szerint És annak attól fogva való interesse	16	4
Tatai Istvánnak Furku Józseftől adatott borral urn. vini 2 a dr. 34	4	8
Fazekas Sándornál búza metr. 4, item Kerekes Ferentzről deveniált búza metr. 4		
Rojba Juon cum hfr. 13 dr. 50 ab anno 1756	13	50
Spanyol Péternél pénz adósság ab 1757	1	26

Item marad búza in natura metr. 4 tiszteletes loci minister kezénél. Bor nem marad, perselyben sem marad.

Deliberatio. Lung Ádám praetendálja Kotsis Vaszilytól, hogy a Paszku Nyisztornétől vásárlott darabocska szőlőt szilvásocskával együtt adja vissza hoc argumentu et fundamento, mivel az ő elei fogták volna fel azt a hellyecskét azzal együtt, amit maga in vicinitate bír, per hoc őket illetné, nem idegent az az helyecske. Végeztetett azért, hogy Lung Ádám kínálja meg Vaszily Kotsist azon hat vonásforintal, mellyekkel Vaszily Kotsis azon hellyet megvette, és ha remittála néki, jó, ha nem, a possessor urak eleibe hívja meg, kik igazítsák az itt való törvények szerint, doceáljon Lung Ádám praetensioja igazságáról.Törvény nélkül most ki nem vetheti, mivel két esztendeje hogy pacifice bírja Vaszily azt a hellyet. Azon kívül levele is vagyon arról Vaszilynak, hogy Paszkától megvette, s az a helly néki engedtetett volt. Úgy mondja, meg is kínálta volt Lung Ádámot, hogy ha maga meg akarja váltani, váltsa meg.

1772

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia AlGyogyensi anno 1772. die 19[a] Novembris per summe reverendum ac clarissimum senoirem Stephanum Herepei, juratum item notarium reverendum dominum Benedictum Bitai, cui ob valetudinem adversam pro actuario substituitur reverendus dominus loci minister Johannes Nagy a parte ecclesiae comparentibus et considentibus illustrissimo domino comite Ladislao Kun et liber barone Samuele Györffi in domo parochiali, ubi hoc agebantur[133]

1-o. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister őkegyelme iránt, szolgálattya commendáltatik, edgyszersmind recommendáltatik őkegyelmének, hogy secundum prudentiam et statum auditorum az isteni tiszteletnek óráit ne későn, hanem a maga idejében tégye.

Nemkülömben commendáltatik a humanissimus dominus scholae rector Columbán Márton őkegyelme szolgálattya is, de sajnálva érti a Szent Visitatio, hogy feles gyermekek vagynak a szegény renden, kiket az atyák nem taníttatnak. Recommendáltatik azért a titulatus curator úrnak és a nemes ekklézsiának, találjanak módot, hogy az atyák gyermekeiket a scholába jártassák, scholae rector őkegyelme adhibeáljon minden industriát az atyák magzattyainak magához való édesítésekre.

2-o. Demonstratio reverendi loci ministri Johannis Nagy de oeconomicis:

	hfr.	dr.
Maradott volt az elébbeni visitatioban a tiszteletes loci minister keze alatt készpénz	14	58
Accedált attól fogva a demonstratioban exhibeált specificatio szerint	57	33
Summa	71	91
Erogálódott ugyanazon demonstratio szerint parochia, iskolaház körül tett szükséges építésekre	64	61
Marad készpénz ad futuram considerationem a tiszteltes loci minister által adott, és az ekklézsia cassájába ad conservandum bététetett	7	20
3-o. Perselyről való demonstratioja egyházfi Tatai Istvánnak		
Maradott volt a múlt visitatioban készpénz a perselyben	6	69
Liquidum az egyházfinál	2	80
Summa	9	49
Accedált attól fogva publicatioból	12	4½
Summa summarum	21	53½
Erogatum	13	–
Marad ad sequentem rationem	8	53½

4-o. In anno currenti 1772 termett dézma, interes és majorság:

Bor jött bé, mely in natura actu megvagyon urn. 18 oct. ½.

Item pro anno 1772 jött be búza interes, mely in natura marad metr. 4.

Restat Ursza Juonnál dézma oct. 5 ½.

Lung Ádámnál oct. 1.

5-o. Az alsó cinteremben Pászka nevezetű asszonyról, Vaszily Péterre deveniált és 6 ~ hat mfr. appropriált, de annakutánna deserált fundusocskát és szőlőcskét tiszteletes loci minister Nagy János őkegyelme penes consensum curatoralem illistrissimi comitis Stephani Kun, azon 6 mfr. említett Vaszilj Péternek deponálván és ő maga a pénzt léválván, [66] nevezett tiszteletes loci minister őkegyelme kezéhez vette, maga költségén jó kertel megerősítette s házat is azon fundusocskán épített, s abban jó zsellért hellyheztetett. Mellyre nézve az ekklézsiának léjendő kölcsönének refusiojáig a nevezett fundus és szőlő az őkegyelme

[133] HuZaL-Jkv. I/3. 64–66.

A középkori elemekből újjáépített algyógyi ref. templom

possessiojában hagyattatik usque ad alteras dispositiones, úgy mindazáltal, hogy a rendes dézmát az ekklézsiának praestálni tartozik esztendőnként.

6-o. A Kurutz Márton háza félében, mellynek proprietássában most az ekklézsia vagyon, és amellyben lakó zsellér szolgál az ekklézsia engedelméből a scholae rectornak, lévén az ekklézsiának három mfr., scholae rector Columbán Mártonnak pedig öt forintja, amely öt forintot a benne lakott zsellér Szathmári Jósef őkegyelmének dologgal lefizette, és így az özvegyének vagyon azon házban öt forintokig része, melyet annak idejében megkívánhat az ekklézsiától, vagy attól, aki azon házba fogna menni.

7-o. Lévén a Gödörben Kerekes Ferentznek egy darab szőlője, annak fele őrólla Fazakas Sándorra deveniálván, fele pedig bizonyos adósságban in hfr. 6 dr. 32 acceptáltatván, mellyben két ft. és 82 dr. viszontag a tiszteletes loci minister Nagy János uramé lévén, azon két forint és 82 pénzeket is az ekklézsia költségébe in praesenti visitatione imputálván magának contentumot vett, és így azon szőlőt az említett 6 forintba és 32 pénzbe az ekklézsiának általadta. Végezi a Szent Visitatio, hogy a szőlő elocáltassék valamely jó embernek, hogy bizonyos ideig, míg a szőlőt megépíti, ingyen bírhassa, megépítvén, azontúl dézmáljon rólla, az ekklézsia pedig terminálja és vélle contraháljon, meddig bírhassa dézma nélkül, aki fel fogja venni culturáját a szőlőnek.

8-vo. Vagynak az ekklézsia zsellérei között ökröket tartó emberek, kik ellen panaszol a tiszteletes loci minister, hogy nem akarnak ökörrel szolgálni. Végezi azért a Szent Visitatio, hogy amint a hazában más zsellérek szoktak szolgálni földesuroknak, úgy ezek is szolgáljanak, ha midőn a szükség szerint parancsoltatik ökrökkel is tehetségek szerint tartozzanak, amire fog kívántatni mind a nemes ekklézsiának, mind a tiszteletes parochusnak szolgálni egy héten egy napot.

9-no. A régi constitutiok és újjabban is az 1771-dikbéli krakkai Generalis Szent Synodus végezése szerint ezen nemes ekklézsia fundussain lakó zsellérek is, mit szintén másutt, tartoznak tiszteletes esperest uramnak fejenként fizetni minden esztendőben három márjást ~ hfr. 1 dr. 2.

10-o. Panaszul adatik fel a nemes ekklézsia részéről, hogy az ekklézsiának járandó dézmák némely földekről elidegenittettek, sőt magoktól az ekklézsia zselléreitől irtattatott hellyek is propria auctoritate via facti elfoglaltattak, mely dolognak eligazítása végett a Szent Visitatio tett specificatiot, és általadta a nemes ekklézsia titulatus curatorának.

11-o. Pro honorario adott tiszteletes loci minister hfr. 1 dr. 2, mellyel őkegyelme tartozott az ekklézsiának.

1775

AlGyogy. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata AlGyogyiensi die 6ta Februarii per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus seniorem, et Gabrielem Vitályos substitutum notarium. Praesentibus ecclesiae parocho reverendo domino Johanne Nagy Bágyi, scholae rectore Martino Columbán, a parte ecclesiae spectabili domino Andrea Dobolyi, titulato Adamo Szabo illustrissimi domini comitis Ladislai Kun provisore, titulato Johanne Zudor illustrissimi comitis Josephi Kun provisore, nec non titulato domino Samuele Komlosi processualis vicejudici nobilium et titulato Stephano Sepsi, nobili possessore AlGyogyiensi[134]

1-mo. A közönséges szokás szerint megkérdeztetvén a nemes ekklézsia tagjai tiszteletes loci minister Nagy János és scholae rector Columbán Márton őkegyelmek szolgálattyok felől. Közönségesen a nemes ekklézsia tagjai az őkegyelmek szolgálattyokat kedvesnek lenni nagy örömmel referálák, minek okáért továbra is az őkegyelmek szolgálattyokkal élni akarnak. Notatur hic: A minapiban méltóságos gróff Kun István uram tiszteletes esperest uramnak a tiszteletes loci ministernek dislocáltatása iránt írt [128] vala, most pedig in praesentia tisztartó Zudor *Sigmond* uram semmit nem panaszla, sőt maga részéről a tiszteletes Nagy János uram szolgálattyát igen kedvesnek mondá.

2-do. Nemkülömben a tiszteletes loci ministerek is megkérdeztetvén a méltóságos possessor urakról, semmit nem panaszlának, sem kegyességeknek illendőképpen való megmutatása ellen, sem a papi fizetésnek béadása ellen. Közönségesebb emberek vagynak, kik az isteni tiszteletnek dolgában hidegek, a tiszteletes loci minister mint atya, atyaiképpen intse, nógassa, és lassanként szoktassa kegyességre őket.

3-tio. In anno 1772. die 19[a] Novembris celebrata visitatione sub numero 5-to említett szőlő az ugyanott említett mód szerint általmenvén tiszteletes Nagy János loci minister kezében, és mindez ideig az őkegyelme curája alatt lévén. Mostan bizonyos okokra nézve kívánnya restituálni az ekklézsiának, mellyet approbálván a Szent Visitatio is végezi. Az lévén őkegyelmének is kívánsága, hogy a szőllőnek mind akkori állapottya, mind pedig a mostani, nemkülömben a réátett munka, réá tett költségek, úgymint aedificiumok, plántálások ahhoz értő emberek által aestimáltassanak, és az aestimatio szerint tiszteletes loci minister Nagy János uramnak refundáltassanak. Az meglévén, a tekintetes nemes ekklézsia szabadságában s prudentiájában áll, hogy minél jobb móddal lehet erga sufficientes cautiones elocálja illyen declaratioval:

a. Hogy a szőlő annak keze alatt ne deteriálódjék, ha pedig casu quo úgy lenne, az ecclesia legottan a kártévő gazdát ammoveálja, és a kárt rajta desumálja.

b. Hogy amit a szőlő terem, annak medietássa az ekklézsiának cedáljon, de a bészűrés légyen mindenkor az aedilis praesentiájában, magától hozzányúlni ne merészeljen.

c. Amely munkát a tiszteletes loci minister tett a szőlő körül, annak refusioját külömben nem kívánnya, hanem hogy a gyümölcsfáknak fele haszna mostan őkegyelméjé, őkegyelme után pedig a következendő papé légyen.

---

[134] HuZaL-Jkv.. I/3. 127–130.

d. A szolgákat pedig azon örökségről, amint volt ennek előtte, ezután is úgy légyen, miképpen tudniillik a több zsellérek is szokták azt praestálni.

4-to. Vagyon a Gödör nevezetű helyben is egy pusztában álló szőlőcskéje, és valami gyümölcsösse az ekklézsiának, uti videndum est in visitatione anni 1772. die 19[a] Novembris celebrata sub numero 7-mo, erről a Szent Visitatio ekképpen végez.

5-to. A régibb visitatiokban praeter propter 1770–71-ben videatur protocolum, vagyon emlékezetben egy Egerbéli nevezetű helyben lévő szőlőről, mellyet a tájban vett kezéhez méltóságos liber baronessa Györffi Sámuelné asszony embere. Mely szőlő, amint most referáltatik, annyira elpusztult, hogy az ekklézsiának nevezetes kára subversál benne. Végeztetik azért, hogy a szőlő mostani állapottyában ex reflexione ad anteriorem statum aestimáltassék, és amennyivel deteriorálódott, említett Szakáts Bálint tartozzék az ekklézsiának in ea parte refundálni. Továbbra pedig jobb modalitással másnak, nevezetesen pedig az ekklézsia zsellérinek elocálni javasoltatik. Ennek pedig bészűrése mindenkor az egyházfi előtt légyen.

6-o. Demonstratio aedilis AlGyogyensis Stephani Tatai:

	hfr.	dr.
Az 1772-ben celebrált visitatioban tett revisionak tenora szerint maradott volt az egyházfi kezénél	15	59
Ehez accedált 1773-ban és 74-ben publicatioból vagy perselypénz	14	62 ½
Mely tészen együtt	30	21 ½
Ebből erogált ekklézsiai szükségekre	8	68
Mellyet subtráhálván a perceptionis summából, marad ad sequentem rationem	21	53 ½

[129] 7-mo Demonstratioja tiszteletes loci minister Nagy János őkegyelmének az ekklézsia számára tartozó bor és búzabéli perceptumiról s erogatumiról:

	hfr.	dr.
1-o. In anno 1772 borból jött	18	64
2-do. In anno 1773 ugyan borból	12	14
Anno eodem búzából	14	28
3-o. Néhai Borkának ecclesiara deveniált bonumocskáiból	3	40
Summa	48	46
Ebből az exhibeált demonstratio szerint költ el bizonyos ekklézsiai szükségekre	12	4
És így marad a tiszteletes loci minister Nagy János őkegyelme kezénél	36	42

8-vo. Fellyebb sub numero 3-tio említett szőlőt redimálván tiszteletes loci minister Nagy János atyánkfiától a nemes ekklézsia, az ott lévő aedificiummal és suplantatiokkal egybe az aestimatio szerint a fellyebb numero 7-o. specificált perceptumból excontentáltassék.

9-no. Percipiálván tiszteletes loci minister Nagy János őkegyelme 1774-ben ingrediált dézma és interes bort urn. 28 item eodem anno interes búzát metr. 4. Ezek in natura maradtak az őkegyelme kezénél ad sequentem rationem.

10-o. Az ekklézsia régibb adósságainak újabban való recensioja s regestratioja, mely a régebbekből kiszedettetvén, ide általhozattatott eszerint:

	hfr.	dr.
A. 1776-béli visitationak indigitatioja szerint Ursza Demeterről és Joszivról posteritássira, úgymint Juonra és Péterre deveniált pénz adósság bor interesre kiadva	13	80
B. Ugyan Ursza Joszivnál az 1773-béli visitatioban emánált contractus szerint sub littera a. Mely pénzről ugyan a posteritas állattya, hogy az ekklézsia magának contentumot vett volna, de minthogy az ekklézsia ládájában lévő contractus ellenkezőt mutat, doceályanak vagy quietantiával, vagy vivis testibus, egyéb aránt a nemes ekklézsia inhaereál a contractusoknak.	10	4
Tatai Mihálly posteritássánál, Istvánnál	4	8

Item Furka Jósefről ugyan Tatai Istvánra maradott adósság		4	8
Fazakas Sándornál bor interesre		2	2
C. Búzabéli adósság interesre Tatai Mihálly fiánál, Istvánnál	metr. 2		
Ursza Josziv fiainál, Juonnál és Péternél	2		
D. Búza adósság veszőre Fazakas Sándornál	4		
Item Kerekes Ferentzről Fazakas Sándorra maradott	4		
Kaputsi Ferentz uramnál	12		
Kelemen István maradékinál	4		
E. Az 1756-béli visitationak indigitatioja szerint vagynak ezek:			
Sub numero 8-vo lévén Rojba Juonnál Ezen adósságért foglaltatott el egy darab föld Bogya nevű helyben az ekklézsia számára.		13	50
[130] F. 1757-ben celebrált visitatioban sub littera a. Tatai Istvánnál		5	10
Item Patai István adós borral urn. 2 oct. 4			
Pakalin Nyisztor borral [urn.] 2 [oct.] 4 Nota bene: Ez Nyisztorról általment Tatai Istvánra			
Kelemen István egyházfiságában maradott adósság		10	60
Keresztes István pénzbéli interessel restál		–	30
Spanyol Péter adós pénzel		1	26
G. 1758-ban celebrált visitatioban sub littera b. Dobai Elekné asszony ekklézsiától vásárlott bor árával adós		2	40

Ezen specificált adósságoknak némely része semmi interest nem importál, periculumban lévén állapottya. Injungálya azért a Szent Visitatio, hogy jobb rendben szedettessék és az usus omnimode ingrediáljon.

1776

AlGyogy. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata AlGyogyensi die. 1ª Martii 1776. per reverendum ac clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei et substitutum notarium Michaelem Teleki, presentibus a parte ecclesiae spectabili domino Sigismundo Zudor, illustrissimi comitis Stephani Kun inspectore, generoso domino Francisco Torjai, comitissae viduae Ladislai Kun provisore, Davide Boer illuminissimi Alexii Simény provisore, Johanne Pap spectabili Stephani Borsai provisore, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Nagy Bágyi[135]

1-mo. Megkérdettetvén a méltóságos és tekintetes possessor urak personalissai tiszteletes loci minister őkegyelme szolgáltattya és magaviselése felől, semmiben nem culpáltatik. A tiszteletes loci ministernek is panassza nincsen.

2-do. Kolumban Márton őkegyelme az algyogyi reformata ekklézsia eddig való scholae rectora nevezetes nyavalyájára nézve magát ezen hivatalnak folytatására alkalmatlannak tapasztalván, a méltóságos patronus uraknak tett jelentése után nem sokkal ezelőtt belső hivatalát külső állapottal felváltá. Hogy pedig ezen ekklézsiához háládatosságát megbizonyítsa, amely épületeket az oskola fundussán a kamara ház körül egy kútnak s egyebeknek erectiojában tett maga tulajdon költségén, azokat az ekklézsiának sponte hagyá, nem kívánván expensáinak refusioját, annak felette ezen nemes ekklézsia cinteremjében nyugovó három halottyainak boldog emlékezetekre ígére a nemes ekklézsiának három aranyakat. Tiszteletes loci minister Nagy János atyánkfia kezéhez vévén tégyen bé az ekklézsia ládájába, az ekklézsiának eléfordulható közönséges hasznára.

3-tio Ezen rectorialis vacantianak restauratioját recommendálja a Szent Visitatio a méltóságos és tekintetes possessoratusnak.

[135] HuZaL-Jkv.. I/3. 157–158.

4-to A tavalyi visitatioban numero 3-tio említett és deliberative elvégzett szőlőnek aestimatioját in omnibus punctis et clausulis a Szent Visitatio satis superque ventilálta s említett végezés szerint helyben is hagya, az adpreciált summát adjustálja, cum submissione fiunda coram illustrissimo comite Stephano Kun, tanquam [158.] hujatis ecclesiae proximo inspectore curatore, mely midőn meglészen, az aestimált summa a tiszteletes atyafinak effective adsignáltatik.

5-to. A tavalyi Szent Visitatio percurrálván holmi proventussait a nemes ekklézsiának

	hfr.	dr.
Maradott volt akkor a cassában a tiszteletes loci minister keze alatt	36	42
Attól fogva naturálékból, collatumokból s egyebekből jött bé	52	2
Summa perceptionis	88	44
Ebből az exhibeált s legitimált szükségekre költ el	79	48
Marad ad sequentem rationem	8	96
6-to. Demonstratio aedilis Stephani Tatai	hfr.	dr.
1775 béli visitatiokor maradott volt perselypénz	21	53 ½
Accedált azután	4	19
Summa	25	72 ½
Erogált szükséges accurentiákra	12	84
Marad ad sequentem rationem	12	88 ½

7-mo. Egy újj korona készíttetvén a templombéli cathedra feliben, mely computatis omnibus computandis áll in hfr. 117 et dr. 66. Abban méltóságos osdolai gróff Kun Sigmond úr Isten házához való buzgó kegyességéből conferált, és effective adott is hfr. 55. Méltóságos gróff Kun István, és Kun Lászlóné úrasszonyok, úgy liber baronissa Gyöffi Sámuelné Bánffi Borbára asszony őnagysága nemkülömben tekintetes Dobai Andrásné Varsányi Náomi asszony részekről partim in natura, partim in aere, hasonlóképpen némely particularis jótévőktől is parata aere accedált hfr. 14 dr. 32, mely in summa tészen Hfl. 69. dr. 32. Ezt a cassából kellett pótolni cum hfr. 58 dr. 34, minthogy pedig a cassában gyűlt alamizsnácska nem koronára, hanem egyéb elkerülhetetlen szükségekre szokott deserviálni, illendőnek ítéli a Szent Visitatio, hogy azon cassabéli elmúlható consumtio a méltóságos és tekintetes patronus urak és patrona asszonyok kegyességek által reponáltassék, hogy így ezen koronának dicsőssége Isten után térjen a kegyes benefactoroknak fejekre.

8-mo. Ex fundamento, régi megavult templombéli cathedra demoliáltatván, igen dicsőségesen megépíttetett méltóságos gróff Kun István úr költségével cum hfr. 20. dr. 48.

1777

AlGyogy. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata AlGyogyensi anno 1777. die 14. Martii per eosdem clarissimos ac reverendos dominos visitatores, praesente loci ordinario ministro, reverendo domino Johanne N. Bágyi et aedili Stephano Tatai in domo parochiali.[136]

Ubi: 1-mo. Az egyházfi Tatai István demonstratioja vétetvén fel

	hfr.	dr.
Demonstrálá azon hármas aranyat, mellyet a tavalyi visitatioban ígért volt, s azután ki is adott a nemes ekklézsiának titulatus Kolumbán Márton uram, facit	15	21
Ezen kívül tavaly maradott volt a cassában	12	88 ½
Azután ingrediált in summa	4	47

[136] HuZaL-Jkv.. I/3. 206–207.

Summa	17	35 ½
Ebből actu vagyon, s marad a cassában	14	38 ½
Egyházfi Tatai István őkegyelménél	2	4

2-do. Az ekklézsia holmi jövedelmecskéiről maga a tiszteletes loci minister demonstrálván

	hfr.	dr.
Adott fel tavaly maradott pénzt	8	96
Dézma és interes borból jött bé azután	14	6
Summa	23	2
Ebből exhibeált hiteles demonstratio szerint költött	19	89
Quibus subtractis, marad ad sequentem rationem	3	13

Jött interes búza is metr. 4, mely a tiszteletes loci minister kérésére engedtetett a parochia körül kertet csinálóknak praebendájokra.

3-tio. A tavalyi visitatioban exhibeált s hellybenhagyott szőlőről való aestimatio, az akkori végezés szerint exhibeáltatván méltóságos inspector ecclesiae curator gróff Kun István úr őnagyságának, maga is azt megerősítette. Mostan azért végezi a szőlő iránt a Szent Visitatio, hogy akárki bírja ezután azon szőlőt, úgy mívelje s vegye hasznát, hogy mikor keze alól kimenne, ha romlása tapasztaltatnék vagy a szőlőben, vagy az élő fákban, vagy kertekben, maga azon kárt refundálja, ha pedig építene valamit rajta, azon feljül, amint most vagyon, refundáltassék nékie. Az aestimiumról írt levél pedig ad conservandum tétessék bé az ekklézsia ládájába. [207.]

4-to. A feredőn lévén a nemes ekklézsiának egy kis bennvaló hellyecskéje in vicinitatibus ab occidente Jez Avád, a meridie a feredőre menő alsó sikátor, ab oriente ugyanazon hellyecske után tartozó kukuriza föld, et a septemtrione, megengedtetik a Szent Visitatiotól Szilágyi László őkegyelmének általadattatni, in hfr. 3 sub conditione, hogy építhessen azon helyre házacskát magának. Ezen kívül azon helyecskéhez tartozó kukurica földet is kiválthassa, és a falu közönséges hellyén irthasson. Mely mikor kezéből ki akarná bocsátani refundáltassék, hozzá tévén ehez azt is, hogy idegennek el ne adhassa, hanem vagy az ekklézsiának vagy ekklézsia zsellérinek a tiszteletes senior és loci minister hírekkel, amíg bírja annuatim dézmálván a nemes ekklézsiának s proportionálván a szolgálatot a helyhez.

Gótikus ablakkeret az algyógyi templom falában

5-to. Az ekklézsia zsellérei közül Lung Ádám ezelőtt 15–16 esztendőkkel circiter fogván fel a falu közönséges helyéből egy darabocskát Kornid nevezetű helyben in vicinitatibus ab occidente a Birtzen felmenő út, a septemtrione a Szakáts Bálint maradéki földje, ab oriente et meridie a báró Orbán Antal úr emberei földe, mely hely circiter 4 köblös. Panaszol, hogy kezdett azon hellyecske possessiojában impetáltatni a báró Orbán Antal úr emberei által, holott eddig szó nélkül bírta, és a mennyiben találta, hasznát is vette, instál azért a Szent Visitationak, hogy possessiojában manuteneáltassék.

6-to. Ugyanazon Kornyed nevű helyben fogott volt fel Ursza Péter egy darabocskát, mellyet hosszas concertatio után pacifice bírt, de most kivettetett

belölle titulatus Dobai úr emberei által erőszakoson, holott mikor felfogták azon helyet, együtt megegyeztek, és métát is tettek volt. Ezekről beszélleni kell a tekintetes curator urakkal.

7-mo. A nemes ekklézsia földjei, és fundussai iránt megújíttatott ezen alkalmatossággal az egyszer megerősíttetett constitutio, hogy az ekklézsia zsellérei közzül senki se bátorkodjék valamit semminémű titulus alatt se zálogba, annyival is inkább örökösön eladni, hanem aki valamit kezéből ki akar bocsátani, tégyen hírt előre a tiszteletes loci ministernek és tiszteletes esperest uramnak, hogy úgy disponálhassanak rólla, amint az ekklézsia haszna kívánnya.

1778

AlGyogy. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata AlGyogyensi anno 1778. die 23tia Januarii per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis Seniorem, Stephanum Herepei, notarium ordinarium Stephanum Intze de Lisznyo, et adjunctum reverendum dominum Benjaminem Vas Csávási. Praesentibus loci ordinario ministro, reverendo domino Johanne Nagy Bágyi, ludi magistro, humanissimo domino Josepho Dosa, et aedili Tatai in domo parochiali[137]

1-mo. A tiszteletes loci ordinarius minister és ludi magister őkegyelmek ellen a nemes ekklézsia méltóságos és tekintetes tagjaitól per suos deputatos semmi panasz sem jelentetett bé. Úgy magok is az ekklézsia ellen semmi részben nem panaszolnak.

2-do. A nemes ekklézsia zsellérei között Vaszij Péter nevezetű kezére vévén azon szőlőt, mely ezelőtt a tiszteletes loci ordinarius minister curája alatt volt, s penes aestimationem in visitatione anni 1775 conclusam restituáltatott. Úgy insinuáltatik, hogy az említett zsellér nem capax azon szőlőnek jó móddal való mívelésére, sőt, hogy eddig is keze alatt romlott, kertek desolálódtak. Végezi azért a Szent Visitatio, hogy a szőlő újra aestimáltassék, és ha kár tapasztaltatik benne, azt rajta desummálja, továbra pedig az ekklézsiának szabadságában lészen akár nálla meghagyni, akár, ha azt károsnak lenni ítéli, másnak elocálni, csak legyen jó cautio alatt, hogy aki kezéhez vészi, kezesek által az ekklézsiát securizálja, kiken annak idejében a továbra per incuriam megeshető kárt desummálhassa.

Kőoroszlánok a templom bejáratánál

3-tio. A zsellérek iránt közönségesen is meg vagyon ez a panasz, hogy sokan közüllök igen rosszul mívelik az ekklézsia szőlőit, az ekklézsiának notabilis kárára. Szükségesnek ítéli azért a Szent Visitatio arra szorgalmatoson vigyázni, s arra a végre a fellyebb említett mód szerint mindeniket cautionálni, a szőlőket minden esztendőben megtekinteni, aki nevezetes káros zsellérnek tapasztaltatik azt amoveálni, s hellyébe mást substituálni.

4-to. Panaszolnak magok is a zsellérek, hogy a faluban olykor károk esvén, mellyek a falun desummáltatnak, azokban magok is participáltatnak, nevezetesen pedig, hogy minekutánna a kárt tévő ember detegáltatik, s ezen a már felszedett kár desummaltatik, más falusiaknak refundáltatik, magoknak pedig nem. Az elsőre nézve a Szent Visitatio rajtok nem segíthet, mert aki a falu kö-

[137] HuZaL-Jkv. I/3. 213–214.

zönséges beneficiumával él, annak az onusban is részesnek kell lenni, s minthogy külömben is, magoknak is eshetik károk, mellyet e falun nem [214] kereshetnének, ha ebben a részben eximáltatnának, az utolsóra nézve pedig végezi a Szent Visitatio, hogy készítsenek ebben a matériában egy memorialist a Szent Visitatiohoz, hogy recommendálhassa a competens tiszt uraknak orvosoltatását.

5-to. Ursza Péter zsellér insinuálja a Szent Visitationak, hogy az ekklézsiának Pojána Moruntye nevezetű helye felett a Homorod felől való határban controversiája lévén a néhai Dobai András úr successorinak jobbágyaival. Vagyon relatoriája in favorem ecclesiae titulatus Szabo Ádám uram kezében, de az említett successor urak jobbágyainak is vagyon ezzel ellenkező relatoriájok, melynek ereje mellett az ekklézsiának nevezetes helyit igyekezik erőszakoson elfoglalni. Végezi a Szent Visitatio, hogy a nemes ekklézsia nomine curatoratus vegye munkába annak eligazítását a nemes Continua Táblánál, hogy communis inquisitio által a controversia dirimáltassék és az ekklézsia meg ne károsíttassék. E végre pedig siessen kivenni a relatoriát.

6-to. Lévén a nemes ekklézsiának Felső Tzinterem nevű helyben egy szőlője, maga szabados dispositiojában általadta a Szent Visitatio consensussából egyházfi Tatai István őkegyelmének oly formán, hogy azt míg bírja, annak módja szerint procurálja, építse, dézmáját a nemes ekklézsiának fogyatkozás nélkül béadja, mikor pedig kezéből kibocsátani akarja, másnak se pénzen, se más formán el ne adhassa, hanem az ekklézsiának sine onere restituálja. Minthogy pedig azon szőlő is Fazakas Sándor örökségé között eleitől fogva volt egy béjáró út a Krizbai Miklós istálójához, hova másfelől sohult accessus nem lehet, végezi a Szent Visitatio, hogy a tiszteletes loci minister adsistálván igazíttassék úgy azon útnak dolga, hogy Krizbai Miklós az istálójától ne accludáltassék, mások is a béjárással kárt ne szenvedjenek. A szőlő körül pedig a proportione kertet tartson Tatai István őkegyelme.

7-mo. Az ekklésia jövedelmecskéjéről demonstrálván a tiszteletes loci ordinarius minister ad fel:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott pénzt	3	13
Dézma és interes búzából, mely distráháltatott in summa	12	6
Summa	15	19
Ebből erogált in summa	3	18
Quibus subtractis, marad		

Dézma és interes bor gyűlt ez esztendőben in summa urn. 27 oct. 1, mely in natura megvagyon.

8-vo. Egyházfi Tatai István demonstratioja:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a cassában készpénz in summa	14	38 ½
Magánál az egyházfinál	2	4
Accedált azután eddig publicatioból	3	54
Summa	19	96 ½

S ennyi marad most a cassában.

1779. Január

AlGyogy. In nomine Domini. Nova incipit visitatio anno 1779. die 5ta Januarii in ecclesia reformata AlGyogyensi per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus Hunyad archidiaconum, Stephanum Intze de Lisznyo dicti tractus juratum et ordinarium notarium. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae nobilibus dominis Samuele ErsekUjvári illustrissimi comitis Stephani Kun inspectore, Stephano Pálhegyi posteri illustrissimi quondam Samuelis Györffi provisore, et Stephano Fekete spectabilis domini Borsai provisore, nec non loci ordinario ministro, reverendo domino Johanne Nagy Bágyi, cum ludi magistro domino Josepho Dosa, et aedili Stephano Tatai in domo parochiali.[138]

1-o. Reverendus dominus loci ordinarius minister prout et ludi magister per deputatos illustrissimorum ac spectabiles dominorum possessorum de omni meliori commendantur, et porro quoque acceptantur.

2-do. Tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme a méltóságos és tekintetes udvarok iránt mind papi competentiajának administratiojára, mind a templomnak gyakorlására, és sacrumokkal való élésre nézve jó recommendatiot tévén. A közrenden lévők között említi nemzetes Kelemen Istvánné háza népét, magát, fiait Jánost, Lászlót, Dánielen kívül, vejét Roska Istvánt, Csizmás alias Boka Ferentzet, Gombási Lászlónét, Krizbai Gábort és Miklóst, Rápolti Mihályt s feleségét, kik közül némelyek se papi fizetést praestálni, se templomot gyakorolni, s sacrumokkal élni nem akarnak, mások fizetést ugyan praestálnak, de templomba járni, s sacrumokkal élni nem akarnak. Ezek iránt végezi a Szent Visitatio, hogy akik fizetni nem akarnak, éljen a tiszteletes loci minister a törvényes remediummal, egyházfi által quindenáztatván octaváztatván őket, és azután akár szolgabíró, akár brachium által exequáltassák. Akik pedig templomot gyakorolni, s sacrumokkal élni nem akarnak, azokat most a Szent Visitatio atyaiképpen inti kötelességekre, mellyet ha ezután cselekedni nem akarnak, magoknak tulajdonítsák, ha az ekklézsiai fenyítékkel élnek az elöljárók az ollyanok ellen, mely ebben áll, hogy aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, szamár temetésre ítéltessék.

3-tio. Említvén tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme némelyeket, kik isteni tisztelet helyén s óráján egybenveszvén, helytelen mocskos szókkal illették egymást, s azzal az ekklézsiát megbotránkoztatták. Jelentenek meg a Szent Visitatio előtt azok közzül Gombási László és Szathmári Józsefné, kik midőn a Szent Visitatio által békességre és szeretetre intettek volna, hozták elé valami régi pereket, melynek folytatásában hibázván, s megakadván abból vettenek némű-néműi illetlen szókra alkalmatosságot. A Szent Visitatio azon perhez nem szólhat, ahol elvétettek, kezdjék újra annak úttyát, hanem az isteni tisztelet helyén esett veszekedésre nézve imponálja a Szent Visitatio, hogy magok között békéljenek meg, melyet ha cselekedni elmulattyák, s magokat vakmerőségre vetik, tiszteletes esperest uram az ekklézsiai törvény szerint való meg büntettetéseket el nem mulattya. [236.]

4-to. Demonstratio reverendi domini loci ministri super proventum ecclesiae:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt készpénz	12	1
Bor in natura urn. 27, mely distrahált a dr. 102, jött bé	27	54
Summa	39	55
Erogált bizonyos ekklézsiai szükségekre	11	28
Mellyet subtrahálvan a perceptumból, marad	28	27

[138] HuZaL-Jkv.. I/3. 235–237.

Búza a tavalyi visitatiotól fogva eddig jött bé metr. 3 oct. 4. Melyből erogáltatott a classis körül dolgozott embereknek metr. 1, a többi megmaradott in natura.

Bor is gyült in summa urn. 39 oct. 6, mely marad ad sequentem rationem.

5-to. Egyházfi Tatai István demonstratioja:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a cassában azzal ami magánál vagyon	19	96 ½
Ingrediált azután publicatioból	5	22 ½
Summa	25	19

És így ennyi marad a perselyben.

6-to. A zsellérek iránt proponálja tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme, hogy 1-o: Ursza Juon nevezetű a keze alatt lévő szőlőt nem procurálja, hanem veszőben hagya az ekklézsiának notabilis kárára, mely szőlő szomszédtságában lévén az attyafia Ursza Péter szőlőjének, minthogy a kertet sem procurálja, s a miatt károkat vall. Onnan következett 2-o., hogy Ursza Péter elkedvetlenedvén hajósságra készül, s azzal fenyegetődzik, hogy ezután az ekklézsiának nem szolgál. 3-o. Hogy amint az ekklézsiának értésére esett, az ezen ekklézsia zselléreire, a mostani katona segítségre nézve egy arany vettettetett, mely iránt igazítást és utasítást kívánnak. Ezek közül az első iránt, minthogy bátorkodott a Szent Visitatio előtt magát vakmerőségre vetni s azzal fenyegetődzni, hogy az ekklézsia szőlőjét s szilvássát kivágja s azután akárkinek általengedi, tehát in exemplum aliorum ad ulteriorem usque dispositionem a dévai magistratus kezébe disponáltatik. A második pedig magát úgy declarálá, hogy hajósságról ingyen nem is gondolkodik, a harmadik punctum iránt pedig végezi a Szent Visitatio, hogyha úgy vagyon a dolog, tehát engedni kell a királyi kegyelmes parancsolatnak, és hogy az egy arany annál jobban repartiáltathassék, a zsellérek facultások szerint illyen formán intéztetett el:

	hfr.	dr.
Ursza Péter és Juon egy jó örökségről adjanak	1	36
Lung Péter és Nyitru gyengébb félörökségről	–	68
Fazakas Sándor	–	65
Krizbai Miklós	–	65
Tatai István	–	52
Fodor Gergely	–	42
Vaszij Péter	–	42
Opra	–	42
Summa	5	12

7-mo. Ursza Péterért, hogy a dévai magistratus keze alá ne küldettessék, kezesek lőnek Marián Juon méltóságos gróf Kun István úr jobbágya, Márk Lázár báró SzentKereszti Sámuel uré, Ursza Péter és Lung Péter ekklézsia zsellérei sub conditionibus, hogy a szőlőt nem csak el nem pusztíttya, hanem naponként meliorálja, az elöljáróknak engedelmeskedik, mellyet ha nem cselekednék, s az ekklézsiának kárt tenne, a kezesek tartozzanak megfordítani.

8-vo. A humanissimus dominus scholae rector Dosa József őkegyelme insinuálja a Szent Visitationak, hogyha egy kisded pincének építésére a classis alatt valami módot találhatna, ne légyen a Szent Visitationak ellenére: A Szent Visitatio éppen nem áll ellene, sőt inkább secundálja, és a méltóságos s tekintetes possessoratusnak recommendálja is, hogy segítséggel lenni méltóztassanak.

9-no. Exhibeála tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme valami adósságról való két instrumentumot, mellyekben inferáltatik, hogy Ursza Miklós posteritassi adóssok volnának az ekklézsiának cum hfr. 23 dr. 85, mellyekből ab anno 1760 csak 12 forint után intereseznek, azt

is pedig csak 4 veder bort és 4 kupát. Most azért végezi a Szent Visitatio, hogy expediáltassék contractus rólla, és ezután a legális interest praestálják.

10. Tiszteletes loci ordinarius minister Bágyi Nagy János uram őkegyelme kíváná improtocoláltatni futura pro cautela, hogy őkegyelme zálogosított:

a. Lung Ádám ekklézsia zsellérétől abálienált ekklézsia jussán lévő földet per modum redem[p]tionis, mely vagyon Tellyes Pataka nevű helyben in vicinitatibus délre ugyan Lung Ádám réttye viszont maga tiszteletes uram birtokában, északra viszont Lung Ádámhoz tartozó Popa Lázár által zálogosított föld, napnyugotra a Nyir Mezei ösvény, napkeletre az árok, cum hfr. 2 dr. 16.

b. Ugyanezen nevezetű helyben in contiguitate a más föld mellett alól délről Gombási Lászlótól redimált más darab földet, circiter 6 vékást, cum hfr. 3 dr. 24, ennek vicinussa délről Oprutza Johannes, gróf Kun István úr jobbágya földje, napnyugotról Lung Ádám kaszálo réttye, melyet maga bír tiszteletes uram, napkeletről az árok, északról a fellyebb nevezett redimált föld.

c. Ismét Lung Ádámtól egy rétet, la Paro nevezetű algyogyi határban a Lungestyiek csűre helyén cum hfr. 10 dr. 60, melyről contractus vagyon.

d. Ismét Lung Ádámtól egy kaszállót a Tellyes Pataka nevű helyben, in vicinitatibus, alól azon régi kaszállórét, mely zálogban vagyon tiszteltes Nagy uramnál más contractus alatt, fellyül ugyan Lung Ádámnak Popa Josivnál levő szántóföldje, cum hfr. 6 dr. 12, melyről viszont contractus vagyon.

1779

AlGyogy. Anno 1779. die 11[a] Novembris visitatur ecclesia reformata AlGyogyensis per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei, tanquam seniorem tractualem, et Fori Visitatorii praesidem, nec non juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyo. Praesente a parte ecclesiae nobili Stephano Fekete et loci ordinario ministro, reverendo domino Johanne Nagy Bágyi cum ludi magistro humanissimo domino Josepho Dosa, in domo parochiali[139]

1-mo. Számba vétetvén, hogy leggelsőbben is ezen ekklézsiának jövedelmecskéje, így találtatott:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a tiszteletes loci ministernél	28	27
Azután jött bé a tavaly commassált borból	17	10
Summa	45	37
Erogált ebből az exhibeált demonstratio szerint	20	54
Melyet subtrahálván, marad	24	83

Ezen kívül gyűlt ezen esztendőben dézma búza gel. 20.

Intres s dézma bor urn. 15 oct. 5.

Ezek is maradnak ad sequentem rationem.

2-do. Az egyházfiú Tatai István őkegyelme kezénél levő és tavaly feljegyeztetett pénz nevekedett ezen esztendőben publicatioból cum hfr. 2 dr. 58.

3-tio. Sajnálva érti a Szent Visitatio mindazt, hogy némelyek az ekklézsia tagjai közül se templomot gyakorolni, se fizetést adni tellyességgel nem akarnak, mind azt, hogy amely gyermekek volnának is az ekklézsiában, az atyák oskolába nem jártattyák. Az elsők iránt végezi a Szent Visitatio, hogy a tiszteletes loci minister által név szerint exhibeáltassanak az

[139] HuZaL-Jkv. I/3. 278–279.

ollyanok, és egyházfi által pecséttel adigáltassanak magok kötelességére, s ha így is nem engedelmeskednek, éljen a tiszteletes loci minister canon szerint való animadversioval és büntetéssel is ellenek. Az atyák is hasonlóképpen szépen és keményebben is inducáltassanak arra, hogy gyermekeiket jártassák oskolába, mellyet ha továbra is cselekedni nem akarnának, adja fel a tiszteletes loci minister és scholae rector őkegyelmek tiszteletes esperest uramnak, hogy animadvertáljon ellenek.

4-to. A zsellérek dolgaira fordulván a Szent Visitatio, azok iránt végezi:

a. Hogy valamint eddig sem volt ususban, sőt mikor per abusum megesett is, periclitáltatott az ekklézsia fundussa, úgy továbra is a loci minister őkegyelme tellyességgel meg ne engedje, hogy az ekklézsia fundussára jobbágy ember telepedjék, sem egy, sem más titulus alatt. [279.]

b. Minthogy a tiszteletes loci minister őkegyelme relatioja szerint, a zselléreknek számok nevekedik, némely fundusokért magok mellé a zsellérek másokat adsciscálván, a magok könnyebségekre, azonban pedig az olyaténok is mind a hely beneficiumával, mind pedig a szabadsággal élnek, nemcsak illendőnek ítéli, hanem végezi is a Szent Visitatio, hogy ollyaténok is a proportione szolgálatot praestáljanak a tiszteletes loci ministernek.

c. Ursa Juon zsellértől úgy érti a Szent Visitatio, hogy a tavalyi protocolatio szerint nemhogy építette volna a keze alatt való szőlőt, sőt inkább ez esztendőben is rontotta. Arra nézve azért az akkori visitatio végzése, hogy effectumba vétettessék, s a tiszteletes loci minister által másnak adattassék, firmiter végezi. Megbecsültetvén előre, hogy amivel romlott keze alatt, azt az ekklézsiának fordítsa meg.

1782

AlGyogy. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata AlGyogyensi die 10[a] Martii [1782.] per tractualem seniorem et adsumptum pro notario substituto reverendum dominum Benjaminem Was de Csávás, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus sp. dominis d. Josepho Dobai, Martino Kolumbán, Stephano Pálhegyi, Johanne Kelemen et aedili Stephano Tatár, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Nagy Bagyi infirmo, cum ludi magistro Josepho Dosa, in domo parochiali.[140]

Ubi: 1-mo. Contra reverendum dominum loci ministrum ut et ludi magistrum per ecclesiam, et contra auditores ecclesiae per ministrum nihil animadversum.

2-do. Régtől fogva súllyos vízi betegségben sínlődő tiszteletes loci minister őkegyelme a Szent Visitatiora beadott memorialissának első punctumában emlékezetbe hozván azon darab szőlőt és földet, mellyet [25.] a nemes ekklézsia az akkor celebrált visitatiokkal együtt engedtenek volt néhai tiszteletes Kendi Gergely atyánkfia és felesége lakásokra és élelmekre, cum reflexione ezen nemes ekklézsiában tett hosszas szolgálattyára. Annak alkalmatosságával ada bé titulata Beregszászi Mihályné Kendi Éva őkegyelme is, a megnevezett atyafi leánya, egy memoriálist, mellyben az előbbeni improtocolatiok szerint kéri az épületeknek becsű szerint való megfordításokat, és a szőlősnek is ezen esztendő béli jövedelmét, a tiszteletes loci ordinarius minister pedig a maga conventioja szerint kezébe való adattatásokat. Mely kívánságokat a Szent Visitatio a nemes ekklézsiával együtt jól megfontolván, és az előbbeni improtocollatiokkal egybenvetvén, tett azok iránt illyen végezéseket: 1-mo A szőlő maradjon meg ugyan a jövő szüretig titulata Kendi Éva asszonynál, de úgy hogy a fungens tiszteletes atyafi annak mívelésében in medietate concurrálván, annak idejében a hasznot ketten osszák meg és azután redéáljon egésszen a tiszteletes loci ministerhez simpliciter sine onere. Hanemha valami különös gyümölcstermő fa, vagy oltovány találtatik, melyről constál,

[140] HuZaL-Jkv. I/4. 24–28.

hogy maga ültette vagy oltotta, de eddig hasznát nem vette, hanem továbbra lehet már hasznát venni, becsű szerint fordíttassék meg. 2-do. A házban a szüretig hagyattassék meg, és akkor amely haszonvehető épület találtatik becsű szerint megfordíttatván az ekklézsia által, redeáljon a tiszteletes parochushoz. 3-tio. Ami pedig az emlékezetben forgó száz forint interessének dolgát illeti, minthogy a testansnak célja szerint pap számára foeneráló pénz, valamint a néhai tiszteletes atyafi halála után visszaadattatott a mostani fungens tiszteletes parochusnak, úgy most is ott hagya, és az elmúlt esztendőre való interesből részt Kendi Éva asszonynak a testans intentioja ellen semmiképpen nem adjudicálhat.

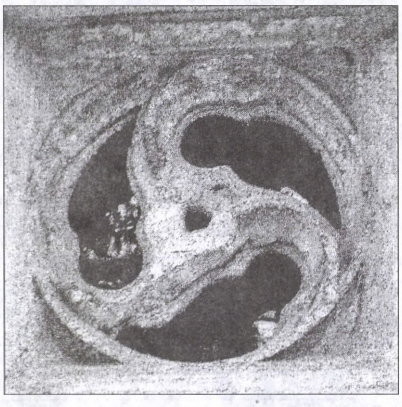

Gótikus mérmű a templom falában

3-tio. Ami a béadott memorialisnak több punctumiban jelentett kéréseket illeti, hogy a zsellérektől járó bor és búza dézsma az elébbeni praxis szerint adattassék vissza a tiszteletes parochusnak, a halgatóknak szaporodásokkal szaporíttasék a papi és mesteri fizetés is. Porro hogy tűzifával és kevés szénával segíttessék. Ezekről a méltóságos possessor urak absentiajok miatt finalis determinatiot a Szent Visitatio nem tehet, hanem recommendálja a nemes ekklézsiának, hogy in pleno consistoriali confluxu ezek felett consultálódván, amit végeznek, benne méltóztassanak fine improtocolationis et confirmationis elküldeni.

4-to. Titulatus Kelemen Dániel őkegyelme, Boer Kriztina asszony ellen való repudiumos causájában teve a Szent Visitatio előtt illyen declaratiot, hogy maga is a repudiumra accedál csak költségéért, fáradtságáért s meggyaláztatásáért, ami illő lészen, refundáltassék, mellynek determinatioját a Szent Partialisnak concredálja, s azzal nem csak contentálódik, hanem effelett annak is felét a Szent Partialisnak engedi.

5-to. Jóllehet még a tavalyi visitatioban recommendáltatott volt a méltóságos és tekintetes posessoratusnak, hogy az oskolaháznál egy pincécskének és oskolaháznak építésében lennének kegyes adsistentiával, de mindeddig abban semmi mozdulást nem látván, újjabban is serkenti a Szent Visitatio a nemes ekklézsiát ezeknek effectuatiojokra.

6-to. Titulatus Kelemen őkegyelmek megszaporodván és különös oeconomiákra oszolván, úgy tettzett a Szent Visitationak, hogy a proportione igen keveset fizetnek pap és mester competentiájába. Azért a Szent Visitationak [26.] serkentésére önként ígérik, hogy az eddig járni szokott fizetést a tiszteletes parochusra nézve egy veder borral és egy kalongya búzával, a mesterre nézve pedig fél veder borral és fél kalongya búzával augeálják, és így ezután adnak a tiszteletes parochusnak 3 veder bort és 3 kalongya búzát, a mesternek pedig másfél veder bort és másfél kalongya búzát.

7-mo. Ursza Juon ekklézsia zsellére iránt régtől fogva fennforogván az a panasz, hogy az ekklézsia szőlőjét úgy, amint illenék, nem míveli, melyre való részt az ezelőtt való visitatiokban végeztetett volt is, hogy az ekklézsia fundussáról megfordíttatván vélle ami kár negligentiája miatt esett a szőlőben kitétessék. Meghagyta ugyan őtet a nemes ekklézsia a funduson, de hogy a szőlő jobb móddal míveltethessék, más, egy Serbán Opra nevezetű embert tett melléje segítségre, ezzel pedig nem egyezik, és onnan kiigazítani akarja, holott industriosus ember. Végezi azért a Szent Visitatio, hogy azon Serbán Oprát maga mellett elszenvedje, különben az elébbeni improtocolatiok szerint a fundustól egésszen priváltatik, és másnak adattatik által.

8-vo. Vaszij Péter ekklézsia zsellére iránt még ezelőtt végezvén a Szent Visitatio, hogy mind a szőlő, mind a kertek pusztulván keze alatt, aestimáltassék a kár, és azt vélle megfordíttatván tétettessék ki, s hellyébe más, alkalmatos ember tétettessék bé. Újra recommendája

a Szent Visitatio a tekintetes nemes consistoriumnak, rendeljen becsületes aestimatorokat, és comperta rei veritate az akkori végezést effectuálja, munkás lévén abban, hogy ökrös embernek adattassék által.

9-no. Az ekklézsia zselléreinek ügyes bajos dolgait a szőlőkre, irtásokra és egyebekre nézve recommendálja a Szent Visitatio a méltóságos és tekintetes curator uraknak, különösön pedig tekintetes Dobai Jósef úrnak, mint vicecuratornak, requiráltatván méltóztassék őket a törvénytelen impetitiok ellen manuteneálni.

10-mo. Az ekklézsia jövedelmeiről demonstrálván a tiszteletes loci minister ökegyelme, ekképpen adja fel:

	hfr.	dr.
1-o. Tavaly maradott volt	40	26
Accedált azután borból	15	29
Búzából	1	62
Summa	57	27
2-o. Erogált ebből juxta demonstrationem	37	81
Quibus subtractis, marad ad sequentem rationem	19	46

11-mo. 1781-ben jövén bé búza dézma in straminem gelima 18 manipuli. 7.

	metr.
Ebből elcsépelve lett	18
Így jött in gremis	4
Summa	22

Bor dézsma jött urn. 35.

Mellyek most in natura megvagynak és maradnak ad sequentem demonstrationem.

12-o.	hfr.	dr.
Perselypénz maradott volt tavaly egyházfi Tatai István keze alatt	39	33
Accedált azután publicatioból	6	70
És így mármost vagyon keze alatt	40	03

13-o. Az ekklézsia fundussán lakó Berekszászi Mihályné asszony insinuálván a Szent Visitationak, hogy a méltóságos gróff Kun Miklós úr Gitz Juon nevezetű jobbágya potentiose bément az ekklézsia fundussára, és onnan valami lúdjait erőszakoson kivette, magát sok mocskokkal illette. Instál a Szent Visitationak, találja módját, hogy az ily potentiosus actus büntetés nélkül ne maradjon. Recommendálja a Szent Visitatio ezt is tekintetes vicecurator Dobai Jósef úrnak.

14-o. Fordulván a Szent Visitatio a nemes ekklézsia immobile bonumainak számbavételekre találta illyen állapotban:

1-mo. Vagyon feliben kiadva egy negyed rész szőllője, ismét dézmában kiadva hat octalitas szőllője, mellyeknek proventussa fordíttatik az ekklézsia szükségeire.

2-do. Szántóföldei dézmára kiadva cubuli 11 metr. 2, mellyeknek proventussa hasonlóképpen fordíttatik az ekklézsia szükségeire.

3-tio. A tiszteletes loci minister keze alatt, mellyeket maga míveltet, s vészi hasznát, két fordulóban hat köböl férő föld, és nyolcadrész szőlő.

15-o. Elocált pénze vagyon pap számára foeneráló:	hfr.	dr.
Néhai titulata Nádudvari Anna asszony collatuma	100	–
Holmi apróság adósságai privatus embereknél	49	72
Egy szántóföldben investiálva	13	50
In summa	163	22

16-o. Úr asztalához tartozó készületei vagynak ím ezek:

1. Egy ezüst, aranyfüstel üttettetett, virágos pohár.

2. Egy ezüstben foglaltatott, ezüst talpú, aranyozott szerecsendióból való pohár, cum inscriptione: E Pohárt tsináltatta Eperjesi Lajos és Markotsán Mária Isten Ditsőségére Anno 1772. A fedele viszont tiszta ezüstből való, aranyozott, mellynek tetein vagyon egy pellikán három fiaival, a kerületin illyen írással: Al. Gyogyi Refr. Ekklésiáé.

3. Egy nagyobb ezüsttángyér cum inscriptine: Pro Eccla Refr. Al. Gyogy Curavit fieri B. Emericus Josika de Branyitska, Ao 1712.

4. Más ezüst kissebb tángyér cum inscriptione: Az Al-Gyogyi Refr. Ekklnak, tekintetes Buda Miklósné Túrótzi Thérésia 1741. Esztben tsináltatta.

5. Egy óntángyér ily mettzéssel: N. K K. K.

6. Egy csipkés szélű, fejér gyolcs abrosz.

7. Egy sellyemmel és más fejtővel varrott abroszok.

8. Egy aranyfonallal varrott vékony gyolcs keszkenő, cum inscriptione: Nadudvari Judith varratta a Gyogyi Refr. Ekklésia számára 1698 Esztdben.

9. Más aranyfonallal varrott vékony gyolcs keszkenő cum inscriptione: Strofiolum hoc contulit in Gloriam Dei Ecclae Refr. Al-Gyogyensi Sp. Gnr. D. Nicolaus Kun de Osdola, cum consorte sua Catharina Kemény Ao. 1726. 29na Octobris.

10. Két régibb szkófiumos keszkenő és egy közönséges asztalkeszkenő.

11. Egy nagy ónkanna illyen írással: Cantharum hunc in Honorem Dei, Ecclae Refr. Al-Gyogyianae confert et sacrat, Nicolaus Kun de Osdola Ao. 1716, die 12^{a} Martii.

[28] 12. Egy kissebb ónkanna.

13. Egy keresztelő ónkanna, ahoz való ón tállal együtt. A kannán illyen írás vagyon: Turotzi János 1726. A tálon pedig illyen: Ezt a Sz. Keresztségre való mosdó medentzét az kannával együtt az All-Gyogyi Refr. Ekklésiának Tsapai Turotzi János maga költségével tsináltatta Brassoban Pünkösd Havának 12^{dik} napján 1726. Esztdben.

14. Egy másfél singnyi festékes láda, melyben ezek vagynak.

1783

In ecclesia AlGyogyensi. Eodem anno [1783.] die 5ta mensis Junii per eosdem continuata visitatione ecclesiastica a parte nobilis ecclesiae illustrissimis comitibus dominis Stephano et Volfgango Kun, spectabili domino Daniele Magyari, Sigismuno Dersi, Johanne Kelemen et Ladislao Gombási, nec non loci ordrinario ministro, reverendo domino Samuele Kolosvári, cum ludi magistro, humanissimo domino Josépho Dosa, in domo titulati illustrissimi domini comitis Stephani Kun, sequentes factae sunt notationes[141]

1-mo. Tehetné a visitatio, hogy a tiszteletes loci parochus iránt szót se tégyen, mivel a possessoratus által a potiori a venerabilis tractus akarattya ellen hozattatott bé, és [90] végre, mikor admittáltatott is olly conditio alatt admittáltatott, hogy a nemes ekklézsia a maga tettzése szerint erőszakoson introducált papja ellen való panaszokkal soha a venerabilis tractust ne terhellye. Minthogy mindazonáltal jöttenek a tiszteletes senior eleibe némelly privata relatiok a tiszteletes parochus iránt, ollyanok, mellyek elkerülhetetlenül szükségessé tették a canon szerint való kérdéseket előrebocsátani. Minekutánna feltétettek azok a nemes ekklézsia eleibe, tapasztalta azt a visitatio a méltóságos curator gróff Kun István úr őnagysága feleleteiből, hogy a nemes ekklézsia szorongattatik a kettő között, ha vallyon kijelentse-é olly hirtelen papja iránt való kedvetlenségét, vagy padig elhallgassa tetemes erőtelenségeit. Tettzett ugyancsak őkegyelme iránt azoknak, akik jelen vagynak semmit nem pana-

[141] HuZaL-Jkv. I/4. 89–93.

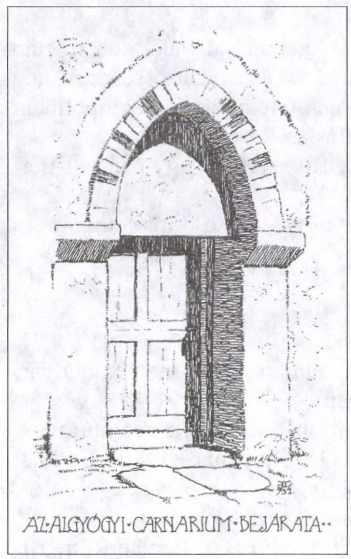
AZ·ALGYÓGYI·CARNARIUM·BEJÁRATA··

szolni, és amint papi szolgálattyáról, úgy erkölcseiről is recommendatiot oly formán tenni, hogy amely nehézségek eléfordulhatnának is, azokat magok között eligazítani kívánnyák.

2-do. A dominus ludi magister Dósa Jóseff őkegyelme iránt jó recommendatiot tészen a nemes ekklézsia minden punctumokra nézve.

3-tio. Nemkülömben a tiszteletes loci minister és ludi magister őkegyelmek is commendálják a nemes ekklézsiának tagjait minden tekintetben.

4-to. Fordulván a visitatio a nemes ekklézsia immobile bonumainak számban vételekre, találja azokat illyen statusban:

1-o. Vagyon feliben kiadva egyházfi Tatai Istvánnál egy negyedrész szőllő, mellyről insinuálja, hogy igen csekély státusban lévén, míg munkája által elékapna, engedtetnék dézmájában. Adjustálja ugyan a visitatio kérését olly conditioval, hogy szorgalmatoson építeni igyekezze, külömben ha negligentia tapasztaltatni fog körülötte, megfosztatik tőlle, de egyszersmind fennhagya azt is, hogyha a szőllő elé kap, redéáljon a régi statussára, feliben.

2-o. Vagyon a zselléreknél dézmában kiadva 6 octalitas szőllő, mellyeknek, és a fellyebbvalónak proventussok az ekklézsiáje.

3-o. Vagynak bizonyos szántóföldei is dézmában kiadva, mellyeknek proventussok hasonlóképpen az ekklézsiáje, de mennyi capacitásuak, most nem tudatik.

4-o. A tiszteletes loci minister keze alatt, mellyeket maga míveltet 2 fordulóban 6 köböl térő föld, egy nyolcad rész szőllő, és más szőllő, melly eddig Kendi Éva asszony keze alatt volt.

5-o. Az 1779-dik esztendőbéli visitationak indigitatioja szerint néhai defunctus tiszteletes loci minister Bágyi Nagy János uram zálogosítván némelly ekklézsia jussán lévő földeket és réteket, azok közzül némellyeket az őkegyelme halála után az özvegytől készpénzen redimált az ekklézsia. Ezeknek pro hic et nunc hasznokat vészi a tiszteletes loci minister. Továbbra pedig recommendálja a visitatio a nemes ekklézsiának, hogy azon hellyeket megnézvén, igyekezze azoknak továbra való míveltetéseket és proventussokat úgy intézni, hogy a tiszteletes parochusnak is hagyattassék valami, amellett pedig az ekklézsia valamely részében participáljon.

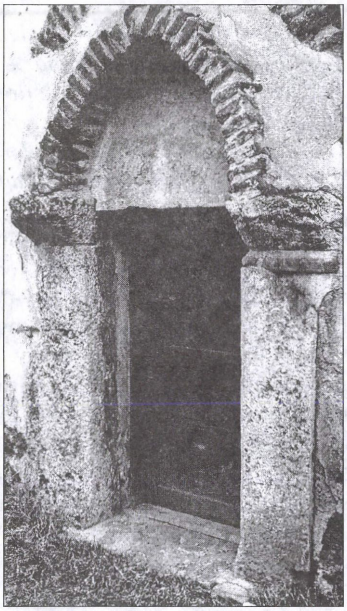
Az algyógyi körkápolna bejárata

5-to. In genere observállya a visitatio az ekklézsia immobilis fundussai iránt, hogy azok nagy homállyban vagynak. Mellyek, hogy világosságra hozattassanak, végezi a visitatio egy investigatiot tétetni, melly mind a megnevezet földeknek és szőllőknek mostani statussokat, mind pedig az abalienáltaknak állapottyokat világosságra hozza. Mellyekről találtatik a defunctus parochusnak egy minutája, magához vette azt evégre a visitatio. [91.]

6-to. Ami az ekklézsia elocált pénzbéli fundussát illeti, a tavallyi visitationak indigitatioja szerint a titulata Nád-

udvari Anna asszony 100 ft. collatumán kívül, melly most is megvagyon egy szántóföldben, investiált 13 ft. és 50 pénzén kívül, melly hasonlóképpen megvagyon. Kellene lenni holmi apróság adósságoknak privatus embereknél hfr. 49. dr. 72, de azoknak nyomát sohult nem találja a visitatio. Recommendálja azért a méltóságos curatoratusnak, hogy minél hamarébb utánnajárván, mennyen végére, kiknél légyen elocálva, és tiszteletes seniornak küldje el.

7-mo. Hogy pedig mind ebben, mind egyéb ekklézsiai dolgokban a nemes ekklézsia és a visitatio egész világosítást vehessen, végezi a visitatio, hogy a méltóságos curatoratus a tiszteletes loci ministerrel és ludi magisterrel együtt egy bizonyos alkalmatossággal az ekklézsia ládájában lévő minden leveleket recenseáljanak, conscribáljanak, és azon conscriptiot a tiszteletes seniornak exhibeálják, hogy a szükséges levelek megtartatván, a haszontalanokkal ne terheltessék az ekklézsia ládája.

8-vo. Insinuálván mostan is Berekszászi Mihályné Kendi Éva őkegyelme, hogy a tavallyi visitationak végezése szerint, amelly házban eddig lakott az ekklézsia fundussán, s maga építette, azt mostani statussában megbecsültetvén az ekklézsia, fordíttassék meg őkegyelmének. Megítéli most is a visitatio, recommendálván a nemes ekklézsiának, hogy a becsüsöknek kiküldésekkel ne késedelmezzék, mellyet maga is Kendi Éva asszony urgeálni el ne mulasson.

9-o. Számban vévén továbbá a visitatio a nemes ekklézsia jövedelmecskéjét. A tavallyi visitationak indigitatioja szerint maradott volt a defunctus tiszteletes atyafi kezénél hfr. 19 dr. 46. Mellyekről úgy referálja a nemes ekklézsia, hogy a tavallyi visitatiotól fogva némű-némű építéseket tévén a parochia körül a defunctus atyafi, arra az özvegy által exhibeált demonstratio szerint elkölt. Melly demonstrationak meg kelletvén lenni az ekklézsia ládájában, a levelek recensiojakor elékerülvén, exhibeáltassék a tiszteletes seniornak, ha pedig nem lészen semmi, úgy is tudósíttassék, hogy a viduától informatiot kérhessen.

10-o. Azután kezére vévén méltóságos gróff Kun Farkas úr őnagysága az ekklézsia jövedelmeinek curáját, azokról, mellyeket percipiált, erogált, vagy elocált, tőn illyen demonstratiot:

	hfr.	dr.
Tavaly in natura maradott bor árrából percipiált	21	96
Ismét bor árrából	4	32
Búza árrából	12	88
Summa percepti	39	16
Ebből elocált in summa	28	40
Quibus detractis, marad kezénél	10	76

11-mo. Perselypénzről való demonstratio, mely viszont a méltóságos úr kezén fordult meg.

	hfr.	dr.
A defunctus tiszteletes atyafi halála után találtatott volt a perselyben készpénz	43	65 ½
Egyházfi Tatai Istvánnál ugyan afféle pénz	4	8
Summa	47	73 ½
Ebből erogáltanak a viduának holmi földek redemtiojában	16	32
Quibus subtractis, kellene lenni a perselyben azzal együtt, ami az egyházfinál vagyon [92.]	31	41 ½

De ezen kívül találtatik csak hfr. 22 dr. 15 ½, és így híjja vagyon hfr. 5 dr. 18, mellyet, hogy a demonstrans méltóságos gróff úr dilucidáljon, végezi a visitatio.

12-mo.	hfr.	dr.
Ezen kívül újjabb publicatioból jött a defunctus atyafi halála után	5	77
Mellyből erogálódott	1	20
Quibus subtractis, marad készpénz	4	57

Mely residuitas bététetett a több pénz közzé az ekklézsia ládájába.

13-tio. Ezeknek végében proponálá a tiszteletes senior, hogyha a méltóságos gróff úrnak tettzenék továbra is ezen nemes ekklézsia curateláját kezén tartani, méltóztatnék de praxi et constitutione ecclesiastica a szokott juramentumot deponálni, minthogy kemény instructioja vagyon a visitationak, hogy az ekklézsiák curatorait ajuráltassa. Minekutánna felolvastatott volna a juramenti formula tettzett a méltóságos gróff úrnak magának időt kérni a gondolkodásra. Végeztetett azért, hogy a curatoralis instructio és annak végén a juramenti formula tétessék írásba, és küldessék el a méltóságos gróff úrhoz, hogy ha tettzik, aszerint magánál a curatorságot meghagyatni, a juramentumot in pleno ecclesiae confluxu letehesse.

14-to. Fordulván a visitatio az ekklézsia zsellérei dolgainak megtekintésekre, eléfordult:

1-o. A Fazakas Sándor szőllője mellett a mezőre kijáró útnak dolga, mellyről titulatus Kelemen uraimék inquirálják, hogy amint eddig volt, továbra is úgy maradjon, Fazakas uraimék pedig, minthogy a szőlőjökben amiatt sok kár esik, kívánnyák elkertelni. Végezi azért a visitatio, hogy a méltóságos curatoratus a falu öregjeivel jártassa ki a hellyet, és ha úgy találtatik, hogy eleitől fogva kijáró út lett légyen, maradjon meg, csakhogy tétessék ollyan rendelés, hogy a kijáróktól a szőlőkben kár ne tétettessék.

2-o. Előfordult a zsellérek szolgálattyának dolga, mellyben sajnálva érti a visitatio, hogy a méltóságos possessoratus közül némellyek a Generalis Synodusnak egyszer tett determinatioja ellen, és az eleitől practizált usus ellen extra sphaeram activitatum suarum a zsellérek dolgában elegyítették magokat, és azoknak szolgálattyokat a synodalis végezés szerint esztendőnként járni szokott taxának elfordítására megnevelték. Holott azért kellett az ekklézsia zselléreinek szolgálattyokat a visitationak úgy regulázni, hogy egy hónapban két-két napot szolgáljanak, mivel egyfelől az ekklézsia zsellérei minden tekintetben az urak zselléreinek rámájokra nem vonattathatnak, másfelől pedig a megnevezett taxának praestatiojára synodaliter köteleztetnek. Minthogy azért a méltóságos possessoratusnak hibás cselekedete a synodalis determinatiot fel nem bonthattya, végezi a visitatio, hogy annak complementumára a megnevezett taxa minden kifogás nélkül deponáltassék. Továbra pedig tartsák magokat az ekklézsia zsellérei a szolgálatnak dolgában azon usushoz, mely eleitől fogva observáltatott. Melly dologban, ha ki továbbra háborgatni találná, egyenes recursus tégyenek a tiszteletes esperesthez, pro adhibenda ad manutentionem determinationum synodalium, constitutionumque ecclesiasticorum medela necessaria. [93.]

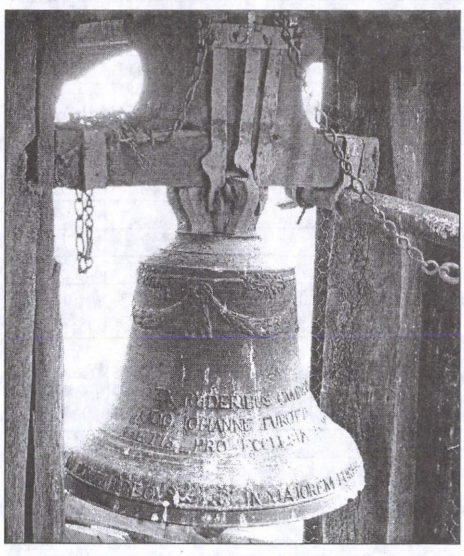

A körkápolna harangja, 1802

3-o. Ursza Juon zsellér iránt még ezelőtt celebrált visitatiokban meglévén az a panasz, hogy az ekklézsiának kezénél lévő szőllőjét annak rendi szerint nem míveli, negligálja, mely miatt azon szőllő naponként romlik és pusztul. Kellett volt a visitationak melléje egy oly becsületes zsellért rendelni, aki mind a szolgálatnak praestatiojában, mind a szőlőnek mívelésében hasznos segítségére volt. Most azon panasznak megújításával insinuáltatik az is, hogy azon hasznos segítséget mellőlle elidézte, s a szőllőt most is csak úgy míveli, mint eddig, úgy, hogy amit az említett segítség keze alatt épült is, újra kezdett romlani. Végezi azért a visitatio, hogy a visitatioknak előbbeni végezéseik szerint becsültessék meg a kár, melly az ekklézsia szőlőjében negligentiája miatt esett, és azt vélle megfordíttatván, az örökségről tétettessék ki, s adattassék másnak, aki mind a szőlőt jól fogja mívelni, mind a szolgálatot annak rendi szerint igyekezi praestálni.

15-o. Insinuálja a dominus ludi magister őkegyelme, hogy ezelőtt megfordulván itten méltóságos gróff Kun Sigmond őnagysága, a parochialis egy darab kertnek feltételében az oskolaházhoz tartozó egy darabocska részt a papi házhoz foglalt. Melly részecskére ugyan nem annyira a hellynek minéműségére nézve volt szüksége, mint arra nézve, hogy ezzel a foglalással udvara nagyon megszűkíttetvén, és az oskolaháznak vagy classisnak prospectussa eleje elfoglaltatván, ollyan hellyecskéjétől fosztatott meg, mellynek egyébaránt igen sok hasznát vette, ott conserválván a kár ellen holmi egymássát. Recommendálja a visitatio a méltóságos possessoratusnak, igazítsa úgy ezen dolgot, hogy a loci parochus commoditássa ne légyen praejudiciumára a ludi magister eddig volt commoditássának, mindenik egyaránt az ekklézsiához tartozó személy lévén.

16-o. Az Úr asztalához tartozó szent készületek a tavallyi recensio szerint mostan is mind megvagynak.

1790

AllGyogy, anno 1790. die 15ta Januarii.[142]

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon AllGyógyon a nemes papi házba BoldogAsszony havának 15-dik napján 1790. esztendőbe tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója, Kolosvári Sigmond által, harmadik segéd tiszteletes Vitályos Gábor és loci minister tiszteletes Kolosvári Sámuel atyánkfiai jelenlétekben. Jelen lévén a nemes ekklézsia tagjai közül méltóságos báró Györfi László úr, tekintetes Dobolyi Jósef úr, domesticus curator Kakutsi György úr, méltóságos gróff Kun László biztassa Szőke Mihálly uram, Roska Mihálly uram, Szilágyi László, Gombási Imbre Pál, Simon Sámuel, Tatai Sámuel, Hatházi Mihálly, Simonfi István és oskolamester Dósa Jósef uraimék. Holott is a következendő dolgok folynak:

1-mo. Az egyházi törvény tartása szerint megkérdetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfia magaviselete, hivatala folytatása, erkölcse és háza iránt, közönségesen de meliori commendáltatik a nemes ekklézsiától. Nemkülömben ludi magister is de functione commendáltatik hac tamen cum clausula, mindenik iránt, a domesticus curator az ekklézsia képében, hogy harangozás után is gyakorta a templom ajtaját meg nem nyittyák, sem bé nem mennek, hanem az halgatók ott várakoznak, s néha nem várhatván tovább, hazamennek. 2-do, a ludi magister gyakorta leülve énekelvén a pulpitus mellett, többé azt nem fogják szenvedni.

Végezi azért a Szent Visitatio: Ekklézsiánknak közönséges szokása tartya, hogy a harangszóra az igaz imádók gyűljenek az imádásra. Helyesen kéri azért a nemes ekklézsia, hogy dato pulsu menyenek bé az isteni szolgálatra a templomba, énekeljenek, és akik Istent akarnak imádni, azokért, akik világi okokból a templomba való menést késleltetik másoknak botránkoztatására, várakozni nem tartoznak. Igaz az is, hogy az éneklő pulpitus arra való, hogy amellett a praecentor fennálva énekeljen, hogy annyival is inkább éneklésében a kösség a modulatiora vigyázhassan. Illő lészen annak okáért, [117] hogy ekklézsiánknak közönséges szokása szerint scholae rector őkegyelme magát a közönséges szokáshoz alkalmaztassa.

2-do. Jelentik a ministerek némely alacsanabb bérfizetőknek negligentiájokat, morositassokat a kevés bérnek megadásában is.

Mely szerint *végeztetik* valamiképpen, hogy akkor, midőn a curatorságra adsummaltatott, az efféle differentiak a curator úrnak commendáltatnak, úgy mostan is rendes köteles-

[142] HuZaL-Jkv. I/4. 116–118.

ségének insistál a Szent Visitatio abban, hogy az említett curator urat e tekintetben való kötölösségre serkentse, ne kellessék a szegény ministernek patiálni.

3-tio. Nyilvánságos ebben az ekklézsiában az ekklézsia épületei közül való ruinákban tettző érzéketlensége, amelyben a curator menti magát ugyan a titulatus possessor uraknak káros halogatásokkal, azért ebben is serio a titulatus curator urat adhortálya, hogy az ollyas possessor urakat még különösön serkentse kötelességekre, amely ha mégis gyümölcstelen lészen, adsistentia etiam seculari a morosusokat a királyi rendelések szerint adigálni el ne mulassa.

4-to. Hozzáfogatott ugyan justo titulo et ratione a domesticus curator úr az oskolamester pincéje építéséhez, amelyre régtől fogva szüksége volt az oskolamesternek. Amely minthogy igen szükséges, a régi végezés szerént is, hogy tökéletességre vitessék, commendáltatik.

5-to. Panaszképpen jelenti a domesticus curator a ministerekkel egyetemben, hogy találtatnak az ekklézsia tagjai közül némelyek, kik vagy igen ritkán, vagy néha egész esztendőn által is a közönséges gyűlésekben isteni tisztelet végett meg nem jelennek.

Azért *végeztetik*, hogy titulatus domesticus curator úr mind belső, mind külső tiszti kötölössége szerint, mint curator és szolgabíró, az ollyanokat az haza törvénye szerint magok kötölösségeire adigálhattya s adigálni el se mulassa.

6-to. A közelebb múlt visitatioban pro praesenti demonstratione	hfr.	dr.
domesticus curator Kakutsi György úrnál maradott volt	31	42
Ehez divertis vicibus accedált [118.]	131	48
E két summa egybeadatván teszen	162	90
Ebből költött ad necessitates ecclesiasticas jamjam specificatos	125	70
Mellyet kivévén a feljebbvaló summából marad a titulatus curator úrral pro sequente demonstratione	37	20
7-mo. Perselypénz számba vétetvén jött vala ad diem praesentem 15^{tum} Januarii anni 1790	3	61
Ebből erogáltatott	1	36
A loci ministernek adósságban ismét	2	25

Mellyet kivévén a perceptumból, nem marad semmi ad sequentem demonstrationem.

1791

AllGyogy, anno 1791. die 24^{a} Februarii.[143]

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Gyógyon a papi nemes házban Böjtelő havának 24-dik napján 1791-ik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond és 3-dik segéd tiszteletes Vitályos Gábor atyánkfia által, jelenlétében tiszteletes loci minister Kolosvári Sámuel atyánkfiának. Jelen lévén a tekintetes nemes megye tagjai közül méltóságos osdolai gróf Kun László úr őnagysága bisztossa s udvarbírója, titulatus Szöke Mihálly uram, méltóságos gróf Kun Farkas bisztossa titulatus Kolumb[án] Márton uram, titulatus Sebesi Sámuel és Ugron János urak bisztossa, Pito János uram, Gombási László, oskolamester Dósa Jósef és egyházfi Ta[ta]i István őkegyelmek.

1-mo. Az Egyházi Törvényes Látogatás ereje szerint megkérdetvén a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfiának papi functioja, erkölcse, élete s háza iránt. Nemkülömben oskolamester Dosa Jósef uram iránt. Mindketten de meliori commendáltatnak.

[143] HuZaL-Jkv. I/4. 197.

Ellenben megkérdetvén tiszteletes loci minister atyánkfia is a maga halgatói iránt, miképpen commendálja. Közönségesen nincsen semmi panassza ez eggyen kívül, hogy a község közül némelyek sok esztendőktől fogva semmit se fizettek. Mely elmaradott bérének felszedése, szedettetése commendáltatik a domesticus curatoratusnak, hozzátévén azt is, hogy a fabeli competentiaja fogyatkozással fizettetik esztendőnként. Oskolamester atyánkfia is hasanlólag felele. Mely szerint lehető érzékenységgel ajánlja az Egyházi Törvényes Látogatás ezen dolognak csendesen lehető eligazíthatását a tekintetes domesticus vicecurator úrnak, maga méltóztatik az egyházi atyafiaknak jelentésekre, ha lehet magokkal a méltóságos patronus urakkal, vagy legalább azoknak érdemes bisztossaival a dolgot közleni, és az egyháziaknak fabéli béreket bizonyos állapotra állítani.

2-do. Az Úr asztalára való készület régi ép állapottyában vagyon.

3-tio.	hfr.	dr.
Persely pénz jött a loci ministernek kezéhez	4	26
Költött ebből hiteles helyre	4	30
Melyből világos, hogy az ekklézsia marad adós ökegyelmének	–	4

4-to. Minthogy domesticus curator és szolgabíró Kakutsi úr, hihető törvényes okból, az Egyházi Törvényes Látogatáson meg nem jelenhetett, azért számadása is elhaladott. Amellyet tartozik minél hamaráb submittálni s minthogy a Szent Látogatás is jelen nem léte miatt sok fogyatkozások közt ment véghez, dolgait úgy igazítani, hogy a következendő alkalmatossággal minden jó móddal lehessen pótolni.

1793

Gyogy, anno 1793. 1ª Februarii.[144]

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon AlGyógyon a papi nemes házban Böjtelő havának első napján 1793-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond, tiszteletes Szabo János, Soldos Márton, Vitályos Gábor és Csávási Vas Beniamin atyánkfiai által. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül titulatus domesticus curator Kakutsi György, méltóságos gróff Kun Farkas úr önagysága biztossa titulatus Kolunbán Márton, méltóságos gróff Kun László úr őnagysága biztossa titulatus Szőke Mihálly, méltóságos liber báró Györfi Jósef úr őnagysága biztossa Dersi Sigmond urak, Roska Mihálly, Gombási László, Dobolyi István, Balogh István ökegyelmek és loci minister tiszteletes Kolosvári Sámuel és ludi magister Dósa Jósef atyánkfiai és egyházfi Tatai István uram.

1-mo. Egyházi törvényünk ereje szerint megkérdetvén a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci minister Kolosvári Sámuel uram papi functioja, élete, erkölcse s háza igazgatása iránt. Úgy veszi észre nyilván az [242.] Egyházi Törvényes Látogatás, hogy közönségesen gondoltatva ezen nemes megye nem panaszol egyenesen az egyházi atyafi ellen, bizonyos látásból s tapasztalásból akármely tekintetben is vádolva. Hanem amint a tekintetes domesticus curator Kakutsi György úr s a méltóságos udvarok érdemes biztossai is jelentik, a nagyobb differentia kiváltképpen méltóságos gróff Kun Farkas, László és báró Györfi urak őnagyságok, tekintetes Kakutsi György úr és az egyházi atyafi között volna. Jóllehet udvarbíró Szőke uram egy missilis levélből azt akarja erősíteni, hogy méltóságos gróff Kun Sigmond úr is az említett méltóságos urakkal együtt tartana.

Ellenben megkérdetvén maga rendin tiszteletes loci minister atyánkfia is közönségesen a maga halgatói iránt, mind az anya, mind pedig a filiakra nézve. Azt közönségesen gondol-

[144] HuZaL-Jkv. I/4. 241–243.

tatva nem volna panassza, hanem panaszol nevezetesen azok iránt, akik functiojától, templomtól, privata auctoritate elrekesztették és consequenter azért, hogy kéntelenségből nem szolgálhatott, a conventio szerint való papi béritől is megfosztatott és sok tekintetben a világnak gyalázatos tárgyául kitétetett.

Kérdés tétetvén ludi magister Dosa Jósef uram iránt is. Közönségesen kettős hivatalát is folytatva, mindenekben de meliori commendáltatik. Úgyszintén őkegyelme is a nemes megye tagjait jóról említi.

Demonstratio curatoralis

	hfr.	dr.
Anno 1790. die 15ª Januarii maradott volt tekintetes Kakutsi György úr számadása alatt	37	20
Melyhez még járult azután	19	32
Summa	56	52
Költ belőlle	42	51
Melyet kivévén az előtte levő summából, marad a titulatus curator úr kezénél ad sequentem demonstrationem	14	01

2-do. Nota bene: A domesticus curator úr demonstratiojához még illyen observatio járul, hogy méltóságos gróff Kun Sigmond úrnál vagyon még ekklézsia pénze hfr. 16 dr. 32. Secundo: A feledékenységből kimaradott egyházfinak kölcsön adott 4 rforintya. Melyeket egybeadván a felyebb leírt summával marad in summa kezénél hfr. 34. dr. 41.

3-tio. Loci minister atyánkfia tiszteletes Kolosvári Sámuel uram a parochialis ház fedésire s egyéb reparatiojára költött magáéból hfr. 21 dr. 60. Mellyet tartozik a nemes megye őkegyelmének refundálni. [243.] Notandum, hogy még némely reparatiora tett költségei nem liquidáltatván, jobb időre fennmaradtak.

4-to. Számba vétetvén a nemes algyógyi reformata megye bonumai, mellyek eddig a localis parochusnál voltanak, következnek eszerint:

Zsellérek nevei:

Tatai István	1 fia egyházfiú	
Fazakas Miklós	3 fia	2 ökre
Urszuj Juon	-	-
Rengetyan Kretsun	-	2
Lungus Itru	-	-
Lung Péter	-	2
Vaszij Péter	-	-
Seller Juon	-	-
Fazakas Ferentz	1 testvér	
Summa 9		

Szántóföldek felső fordulóban	Metretae
La Styop	4
La Sura Lungistilor	3
La Sorlára	2
Parou Preutyeszi	4
Summa	13
Alsó fordulóban	
La Styob	4
detto	4
Kun Sigismund csűrinél	4
Petov Tyip mellett	5
La Bogya	3

Homorodi Lunkánál	2
A Maros úttya felé	1
Summa	23

Kaszáló La Sura Lungestilor cur. 4

Szőllők	Urnae
Az özvegy papné szőllője	30
Az Egerben	20

Adóssága

	Ft.
Kelemen familiánál	13
Farkas Ferentznél	20
Urszu Peternél, Juonnál	12
Tatai Istvánnál	25
Csigmaiaknál	50
Gyógyiaknál	50
Summa	170

Notandum: a két utolsó debitornál 33 véka búza interes.

1796

AlGyógy. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae AlGyógyensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, ecclar. Ref. Hunyad. et Zaránd. administratorem seniorem, sic et Michaelem Sala, ejusdem trac. Jur. Notar. nec non Gabrielem Vitályos ord. directorem Anno 1796 diebus 1^{a}, 2^{a}, 3^{a} et 4^{a} Februarii celebrata[145]

Amikoris az oskola háznál eklézsiai személy Dósa Jósef oskolamester jelen volt. Az eklézsiából pedig méltóságos gróf Kun Farkas, gróf Kun László, Gróf Kun István, gróf Kun Sámuel urak őnagyságok, úgyszintén a helységben lakozó több minden lakosok.

Akiknek jelenlétekben 1-ben is látá a Szent Visitatio, hogy ezen eklézsiának se domesticus fő-, se vicecuratora nincsen, akikkel az eklézsia terhes ügyében jó móddal beszélhessen s végezhessen, melyre nézve domesticus curatorokról gondolkodván, méltóságos gróf Kun László és gróf Kun István urak őnagyságok keresztyéni buzgóságoktól vezéreltetvén, ketten magokra a domesticus főcuratorságot felvállalák, úgyhogy mikor őnagyságok mindketten a helységben jelen vagynak, jó cointelligentiával az eklézsia boldogságára munkálódnak egyetértésből, mikor pedig valamellyik őnagyságok közül jelen nem volna, s azalatt mégis igazítanivaló dolog adná elé magát, tehát a jelen lévő legottan hozzászóllyon ahhoz és azt folytassa.

Minthogy pedig apróság jövedelmei is vagynak ezen eklézsiának, mellyeket vagy percipiálni, vagy erogálni hirtelen kelletnék, őnagyságok pedig más jószágaikba lévén, ezen távollétek valamilyen fogyatkozást okozna az eklézsiának, szükséges vala, hogy egy domesticus vicecurator is rendeltetnék, aki mindenkor percipiálna és erogálna. Tehát ezen demonstrans vice domesticus curatorság ajánltaték Kelemen László úrnak, aki is azt felvéve és vállalá.

Ezeknek utána mind az írt méltóságos úri személlyek, úgymint méltóságos gróf Kun László és gróf Kun István urak őnagyságok, domesticus főcuratoroknak, mind a demonstrans domesticus vice curator Kelemen László uram, a szokott mód és formulare szerint, ezen eklézsia jövendőbeli javára, hasznára és előmenetelére béeskettetének formaliter. [115.]

[145] HuZaL-Jkv.. I/5. 114–144.

2-szor. Már ezen helységben pap nem lévén most, hanem csak oskolamester, tudakozódék a Szent Visitatio aziránt, hogy a mester hogy viselné magát, mint folytatná hivatalát. Mind jót mondának őkegyelméről. Csak azt mondák, a Szent Visitatio is sajnálva látá, hogy oskola nincs, tanuló gyermek egy sincs soholt. Ahonnan ebbe az eklézsiába is szorgalmatoskodván a Szent Visitatio az oskola felállításában, rendre értelmeket kéré mind a méltóságos gróf főcurator uraknak őnagyságoknak, mind a több jelen volt eklézsia tagjainak.

S közönséges megegyezéssel *határozást* tevének, hogy az oskola dolga itt is úgy légyen minden módon, mint ahogy megállíttatott Körösbányán és Rápolton.

3-szor. Elévétetődék ezen helységbéli papság ügye és dolga, hogy már régtől fogva pap nélkül vagynak, annyiban, hogy a méltóságos gróf urak őnagyságok volt papjokkal, tiszteletes Kolosvári Sámuel atyánkfiával ellenkezésbe jövén, papi szolgálatját el nem fogadták, elmenetele után pedig az írt tiszteletes atyánkfiának, más pap azért nem adattatott, hogy a canon szerint restantiái mind e mái napig is ki nem fizettettek. Mely szerint hát a Szent Visitatio azt kérdé a méltóságos gróf urak őnagyságoktól, hogy akarnak-é a helységbe papot hozatni, s ha igen, kívánnyák-é elébb tiszteletes Kolosvári Sámuel atyánkfiát tökéletesen ittlétének idejéről excontentálni. Melyre magok őnagyságok azt felelék, hogy igenis excontentállyák, ha mi hellyes kívánságai lesznek tiszteletes Kolosvári úrnak, s az után papot is kérnek, s hozatnak.

Hogy tehát ez jobb móddal mennyen véghez, és a papság dolga helyreállíttassék, ebben *határoztaték* meg a dolog, hogy mind a méltóságos possessor urak őnagyságok, akikhez valami fizetésbéli praetensioja vagyon tiszteletes úrnak, mind tiszteletes uram is egy arbitrativum forumon láttattyák és ítéltetik el ezt az egész ügyet, hogy így többé soha is [116.] akadály ne légyen ebben, hanem most örökre végeszakadjon minden visszavonásnak.

Erre nézve a megbíráló gróf urak őnagyságok magok írásba adák bé a megbírálásról szólló akarattyokat, tiszteletes Kolosvári Sámuel atyánkfia pedig szóval jelenté, hogy amit a mostani arbitrativum forum ezen dologba végez, megnyugszik azon.

A méltóságos gróf urak őnagyságok megbírálásáról szólló levele ez, szóról szóra:

Kőoroszlán az algyógyi templom bejáratánál

A mostani egyházi látogatásnak alkalmatosságával kívánt célul tévén fel, alább írtak, az algyógyi eklézsia és volt papja, tiszteletes Kolosvári Sámuel uram őkegyelme között bizonyos papi bérdifferentiáknak eligazíttását, hogy végre ezeknek méltatlan következéseit, a sok alkalmatlanságot elháríthassuk, s egyházi dolgainknak állapotját rendbehozhassuk, s egy érdemes egyházi szolgálatra alkalmatos személyt papnak hozhassunk. Ezen említett differentiáknak törvényes és egyenes eligazítására közértelemmel megbíráltuk kedves atyánkfiát, kapitány méltóságos Eperjesi Sigmond és tekintetes Pogány László urakat. Kiknek a tiszteletes visitator uraimékkal tejendő és megállítandó végzéseken tökéletesen meg fogunk nyugodni, meghallgatván minden mi ellenvetéseinket és propositioinkat is az megbírált urak. Költ AlGyógyon 2ª Februarii 1796. L. S. Gróf Kunn László mpr. L. S. Gróf Kunn Farkas mpr. Ezen megbírálásnak én is helybehagyója vagyok in quintalitate, amennyit bírok, ab anno 1794. 1ª Aprilis jutván kezemhez jószágbeli rész. L. S. Gróf Kun István mpr., Gróf Kun Sám uel mpr. L. S. consentiálok bátyám, gróf Kunn István eléadásának.

Dersi Sigmond mpr., arendator. Dállyai Gergely Elek mpr., méltóságos Ugron János úr gondviselője.

Az arbitrativum forum megbírálásáról szólló levélnek felolvastatása után, egybeülének az oskolaháznál a bírák, úgymint tiszteletes tudós igazgató esperest és praeses Soldos Márton uram, tiszteletes tractualis et arbitrativi fori constitutus notarius Sala Mihálly és tiszteletes [117.] tractualis fődirector Vitállyos Gábor uraimék, úgyszintén méltóságos kapitány Eperjesi Sigmond, tekintetes szolgabíró Pogány László és Váradi István urak, akik közül is az utóbb említett úr szóval bíráltaték meg a gróf urak őnagyságoktól.

Ezen ülésben hát felolvastaték volt gyógyi pap, tiszteletes Kolosvári Sámuel atyánkfiának restantiáiról szóló listája, mely is aszerint találtaték, hogy a méltóságos possessor urak őnagyságok restálnának, az alább egybeszedett módon:

1-o. Méltóságos gróf Kun László úr őnagysága restál	Bor veder	Búza kalongya	Fa szekér
1789-re	25	–	–
1791-re	25	–	24
1792-re	25	–	24
1793-ra	25	–	24
1794-re	25	25	24
1795-re	12 ½	12 ½	12
Summa	137 ½	37 ½	108

Mely praetensiók felolvastatására őnagysága azt felelé:

1. hogyha a protokollumból vagy másunnan hitelesen megbizonyíttatik 1789-re való restantiarius volta, kész megfizetni.

2. a fáról ez a reflexió, hogy soha papi conventioba nem ígért a maga részéről esztendőnként 24 szekér fát, hanem az egész kastély részéről szoktak őnagyságok esztendőnként annyi fát adni. Már maga őnagysága felit bírván a kastélynak, csak felit adja meg a 24 szekérbéli papi competentiának.

3. azt reflectálák közönségesen, hogy tiszteletes Kolosvári uram Gyógyon létiben elégette a parochia kertyeit, abból az okból, hogy fát nem adnak, tehát ha elébb felépítteti tiszteletes uram a parochia kertyeit, úgy megadják a fát, ha pedig nem építteti meg, úgy meg nem adattatik a fája.

Tiszteletes Kolosvári uram pedig tagadja a parochiális kertek elégettetését, de amint mondják, ha égetett volna is el valamit, azt nem az eklézsia, hanem maga építtette volt maga erején és költséges fáradozásán.

Erre pedig azt reflectálák, hogyha maga építtette is, nem másokkal, hanem az eklézsia zselléreivel építtette azokat, mivel a [118.] zsellérek úgy voltak tiszteletes úrnak általadva, hogy a közönséges haszonra nézve azokkal építtesse fel a kerteket és conservállya.

4. A búzáról való reflexiója őnagyságának az, hogy az 1794-re s 95-re azért nem adódott ki, mivel már azelőtt régen el kellett volna tiszteletes úrnak, a Fő Consistorium rendelése szerint, Gyógyról tétetődni, és ha szintén el nem tétetődött is, de őnagysága mégis már ekkor nem esmérte és tartotta helység papjának.

5. A borról való reflexió ez: hogy őnagysága 1791-re és 92-re competáló 50 veder bort megküldötte volt tiszteletes úrnak, de tiszteletes uram el nem vette, hanem visszaküldötte ezt mondván, hogy savanyú, holott megbizonyítya őnagysága, hogy 80 pénzeken adták el vedrit. A több esztendőkre pedig azért nem adatott ki, mert már számot tiszteletes uramhoz nem tartott őnagysága.

Tiszteletes uram pedig a kiadatott 50 veder borról egy testimoniummal bizonyítt, hogy a bor a korcsomákon megromlott és mással öszvezagyvalt bor lévén, azért nem vette el. Mely

dologba mester uram is bizonyságul hivattatván, most elő azt mondá, hogy nem igen jó, hanem csak félig-meddig való bor volt.

2-do. Méltóságos gróf Kun Sigmond úr őnagysága restál	Bor veder	Búza kalongya	Fa szekér
1789-re	12 ½	–	–
1791-re	12 ½	12 ½	12
1792-re	12 ½	12 ½	12
1793-ra	12 ½	12 ½	12
1794-re	12 ½	12 ½	12
1795-re	6 ¾	6 ¾	6
Summa	68 ¼	56 ¼	54

Őnagysága maga személy szerint jelen nem volt ugyan, hanem méltóságos gróf fiai, méltóságos gróf Kun István és Sámuel urak őnagyságok szóllottak az őnagysága képében.

Akiknek is hát 1. A borról ezt reflectálák, az 1789-re, hogy akkor a dézmát a király in natura vévén fel, abból a papnak kiadatott a quarta. De megbizonyosodék, hogy a földesurak nem engedték ekkor által a dézmát in natura, hanem magok vették el, ki nem adván pedig a papét, kifizetni való restantiába marad. [119.]

2. 1791-re és 92-re való reflexio az, hogy igaz és hellyes a restantia iránt való praetensio. Az első esztendőre tartozik maga gróf úr őnagysága megfizetni. A másodikra az akkori arendator.

3. A több esztendőkre nem akarnak fizetni, mert már ekkor nem tartatták papjoknak.

4. A malombeli vám beneficiumot őnagyságok nem recognoscállyák rendszerint való papi fizetésnek, hanem csak a regiusságért való gráciának.

Tiszteletes uram pedig törvényes és rendes fizetésének mondá, mivel annak hasznával jó darab ideig élt.

5. A búzáról is az a reflexio, ami a borról.

6. A fáról is hasonlóképpen.

3-o. Méltóságos gróf Kun Farkas úr őnagysága restál	Bor veder	Búza kalongya	Fa szekér
1791-re	–	–	12
1792-re	–	–	12
1793-ra	12 ½	12 ½	12
1794-re	12 ½	12 ½	12
1795-re	6 ¾	6 ¾	6
Summa	31 ¼	31 ¼	54

Őnagysága azt reflectálá, hogy 1791-re és 92-re való restantiákról számadollyanak tisztyei, miért nem adták ki. Azutánni időkre éppen nem fizet, mert maga a Fő Consistorium rendelését vévén, legottan kifizette mindennel tiszteletes uramot, a fát is kifizette volna, hanem arról semmit sem tudott mostanig. Maga részéről nem volt akadállya a tiszteletes uram ki nem fizetése miatt, Gyógyon való azutánni mulatásának.

4-o. Méltóságos liber báró Györffi Jósef úr őnagysága restál	Bor veder	Búza kalongya	Fa szekér
1789-re	12	–	–
1791-re	12	–	6
1792-re	12	–	6
1793-ra	12	12	6
1794-re	12	12	6
1795-re	6	6	3
Summa	66	30	27

Az őnagysága részéről tekintetes Dersi Sigmond úr, mint plenipotentiarius jelen lévén, felelé: hogy magát méltóságos liber báró principalissa őnagysága részéről mindenbe ahhoz és úgy tartya magát, mint a méltóságos gróf Kun urak őnagyságok.

5-o Néhai tekintetes Kakutsi György uram posteritássi	Bor veder	Búza kalongya
1789-re restál	4	–
1791-re	4	4
1792-re	4	4
1793-ra	4	4
1794-re	4	4
1795-re	2	2
Summa	22	18

Erről a részről nincs jelen senki.
A fennebb írt restantiákhoz járulnak

	hfr.	dr.	Bor urna	Búza metr
1. Méltóságos gróf Kun Sigmond és liber báró Györfi Jósef urak őnagyságoktól malombeli búza in summa	–	–	–	45
2. A Nádudvari Annától papi intertentiora conferalt 100 ft. után esztendőnként járni szokott 30 véka búza, ab anno 1787 Kakutsi György uram magához vévén a capitalist, ha másutt lett volna, foenerált volna, de maga nem interesezvén, kárt vallott. In summa	–	–	–	255
3. A papnak conventiojába adatott parochialis földeket, a volt curator Kakutsi György uram erőszakkal tiszteletes Kolosvári uramtól elvévén, azoknak hasznokba legalábbis esztendőnként 10 ft. kárt vallott, és így négy esztendő kell in summa	40	–	–	–
4. Az írt domesticus curator a papot illető szőllőket is elfoglalván, legeslegalábbis kárt vallott azokba. In summa [121.]	–	–	20	–
5. A parochiára gondot nem viselvén, kötelessége és hite ellen a domesticus curator, maga tiszteletes Kolosvári uram abba kemencét rakatott, ablakot, ajtót, zárt stb. csináltatott, melyre, amint most hitelesen demonstrállya, költött	50	88	–	–

Egybesummázván tehát tiszteletes Kolosvári Sámuel atyánkfiának minden feladott praetensioit, az arbitrativum forum eleibe bémutatva így találllyák a bírák:

	Készpénz		Bor	Búza		Fa
	hfr.	dr.	veder	kalongya	véka	szekér
1. Méltóságos gróf Kunn László úr őnagysága restál	–	–	137 ½	37 ½	–	108
2. Méltóságos gróf Kunn Sigmond úr őnagysága restál	–	–	68 ¼	56 l'	–	54
3. Méltóságos gróf Kunn Farkas úr őnagysága restál	–	–	31 ½	30 L'	–	54
4. Méltóságos liber báró Györffi Jósef úr őnagysága restál	–	–	66	30	–	27
5. A Kakutsi úr posteritassi restálnak	–	–	22	18	–	–
6. A malombeli fizetés restantiája	–	–	–	–	45	–
7. A 100 ft. collationalis interesse restantiája	–	–	–	–	255	
8. A parochialis elvétetett földek restantiája	40	–	–	–	–	–

9. A parochialis szőllők jövedelme restantiája	–	–	20	–	–	–
10. A parochia ruináira tett költség restantiája	50	88	–	–	–	–
A restantia praetendalt egész summája	90	88	345 ¼	173 l'	300	253

Ezen praetensioit tiszteletes Kolosvári Sámuel atyánkfiának a Szent Visitatioból és a fenn tisztelt méltóságos és tekintetes urakból egybeszerkesztetett arbitrativum forum mind a feladás, mind a feladásra tett reflexiok szerint, jól gondolóra vette és meghányta vetette. Ahonnan osztán a legjobban lehető egyességnek elérésére és megfundálására, s az ezutánni szószaporíttásoknak végképpen való elhárítására közönséges általlátásból, ezt a végső ítéletét hozta. [122.]

Ítélet. 1-ben. Úgy láttya az arbitrativum forum, hogy a papi fizetés restantiájában fennforgó esztendők kétféle természetűek. Eggyik része azon időnek ollyan, melly mind a méltóságos possessor urak őnagyságok, mind tiszteletes uram között békességesen folyt le, amely is az 1789-dik 91-dik és 92-dik esztendő, tehát ezen időbéli minden írt restantia, minden további kifogásokon kívül, mindenik féltől fizettesék ki. A más része azon időnek ollyan, amelly mind a méltóságos possessor urak őnagyságok, mind a tiszteletes atyafi közt háborgással tölt. Amely háborgásnak megorvoslására a méltóságos Fő Consistorium anno 1792. die 30[a] Decembris a 298-dik szám alatt költ parancsolattyában arra szorította volt a méltóságos possessoratust, hogy mindenféle papi restantiáira nézve tiszteletes Kolosvári uram excontentáltassék, s azután a venerabilis tractus által aequivalens helyre dislocáltassék. Mely Fő Consistorium-i határozásnak, minthogy a méltóságos eggyik része eleget tett, tehát az minden további tereh és fizetés alól egésszen absolváltatik abból az okból, hogy meg nem késleltette a restantiák ki nem fizetésével tiszteletes Kolosvári úrnak a helységből leendő kiköltözését. De a más rész, mivel eleget nem tett a tisztelt Fő Consistorium rendelésének, hanem a restantiák ki nem fizetésével tiszteletes Kolosvári úrnak a helységből való kiköltözhetését hátráltatta, sőt ugyan meg is akadállyoztatta. Maga is tiszteletes Kolosvári Sámuel atyánkfia a méltóságos possessoratust magának nem demerealta, hanem inkább ellenkezőt láttatott mívelni. Tehát közönséges és igazságos ítélet az, hogy mind a két fél szenvedjen: a méltóságos possessoratus abba, hogy az ellenkezésben lévő esztendőkbeli papi fizetésnek felit a hátrább meg [123] állítandó praetensiokból fizesse ki, tiszteletes uram is az írt időbe való fizetését veszesse el.

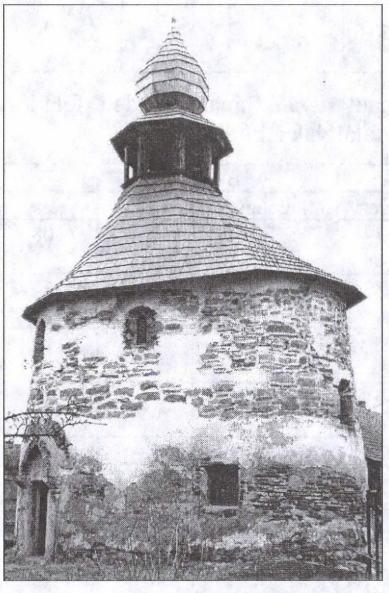

Az algyógyi körkápolna

Hogy pedig az idő esméretes legyen: az arbitrativum fórum veszi fel az 1793-dik és 94-dik esztendőt a fél fizetésre. A praetendalt 1795-dik esztendő nem jő censusba. Az ezelőtti esztendők pedig, úgymint ab 1789 usque 1792 inclusive minden restantiáival egésszen fizettessenek ki.

2-szor. Közönségesen az ítéltetett, hogy mindenféle restantiákat a méltóságos possessor urak őnagyságok, ha tettszik in natura jó és haszon vehető, s illendő borral, búzával, fával stb. fizessenek ki egy ugyanazon végre meghatározandó bizonyos napon, amellyen is tiszteletes Kolosvári uram jelen lévén, keressen és szerezzen itt a faluba egy arra való hellyet és alkalmatosságot, ahová elhelyheztethesse. Ha pedig a méltóságos possessor uraknak őnagyságoknak úgy

tettszik, a most töllünk meghatározandó árron, 15 ~ napok alatt pénzzel fizessék ki, s tiszteletes Kolosvári uram is legottan vegyen fel.

Határoztuk pedig a naturálék árrát eszerint:

1. Egy kalongya búzát 80 pénzekre.
2. Egy veder bort 60 pénzekre.
3. Egy szekér fát 30 pénzekre.

3-szor. Úgy láttya az arbitrativum forum, hogy őnagyságok régi elejekről magokra deveniált szokás szerint ígérvén új papi conventiot, abba az egész kastély részéről határoztatott, az ezutánni időkre is esztendőnként 24 ~ huszonnégy szekér fa, tehát a papi restantiai praetensiokba is, az eddig való időre, egy esztendőre nem több, hanem csak 24 szekér fa vétetődik fel. A tiszteletes uram több szekér fák iránt való minden praetensioja pedig egésszen elvész.

4-szer. A malombeli vám iránt való praetensioja tiszteletes úrnak, minthogy meg nem bizonyítódott az arbitrativum forum előtt, [124.] hogy papi conventiojának törvényes része lett volna, sőt inkább az különös gráciának tartatott, s usque ad beneplacitum adatott, tehát a malombéli 45 ~ negyvenöt véka praetensioja tiszteletes Kolosvári úrnak meg nem ítéltetett, hanem azt is elvesztette.

5-ször. A néhai Nádudvari Anna papot illető pia fundatiojának, minthogy mind a capitalissát, mind interessét magához vette az eklézsiának volt curatora, Kakutsi György uram még 1787-ben, s azután tiszteletes Kolosvári Sámuel uramot illető semminémű interessét azon capitalisnak ki nem fizette, hanem abban szántszándékkal megkárosította a tiszteletes atyafit, tehát ítéltetik, hogy a nemes eklézsiának méltóságos gróf curatorai 60 napok alatt, ezen már most majd veszendőfélben lévő capitalist jó karba állítsák és állíttassák, annak pedig legalis interessét, az írt 1787-dik esztendőtől fogva az 1795-dik esztendőbe, Rápoltra lett kimozdulásáig, az írt 60 napok alatt kifizessék tiszteletes úrnak.

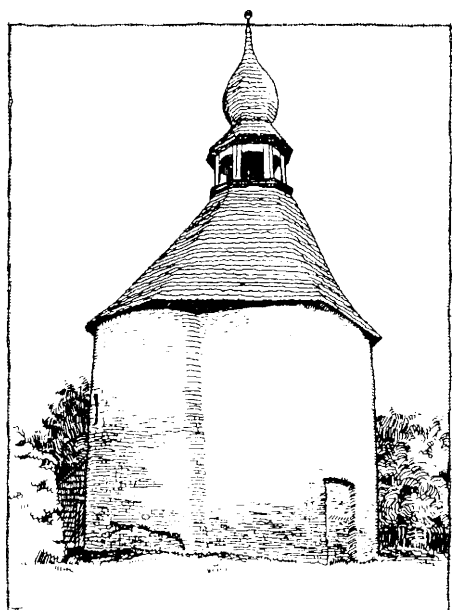

•ÁRPÁDKORI• TEMETŐKÁPOLNA •ALGYÓGY•

6-szor. Tiszteletes Kolosvári úrnak azon praetensioját, ami illeti, hogy papi conventiojába biratott, és mindenkor is nem mást, hanem papot illető földeit és szőllőit még 1788-ba elfoglalta és annak hasznát magáévá tette ugyan volt curator Kakutsi György uram, arról az arbitrativum forumnak ez az ítélete. Ebbe a régen egybebonyolódott ügybe eggyik bíró, úgymint tiszteletes Soldos Márton uram, akkor a venerabilis tractus directora 1793-ban[146] napján a méltóságos Fő Consistorium parancsolattyának végbevitelére kirendeltetett comissarius, tekintetes nemes kéméndi Váradi László úrral együtt inquirálván, amint most hitelesen subinferallya a praetensioknak és feladásoknak [125.] egymással való communicáltatása után, akkori volt curator, Kakutsi uram azt felelte, mondotta és erősítette, hogy igaz az, hogy az írt földek és szőllők procreatioit elvette és elfoglalta, de nem maga auctoritássából, hanem a méltóságos possessor urak őnagyságoknak közönséges megegyezésekből, sőt parancsolattyokból. Amely így lévén, már ebből az arbit-

[146] A dátum kimarad.

Az algyógyi templom bejárata

rativum forumnak ez az ítélettye: A méltóságos domesticus curator gróf urak őnagyságok 60 napok lefollyása alatt, a szántóföldek és szőllők termésiben kárt vallott tiszteletes atyafit, azok felől tökéletesen excontentállyák és excontentáltassák, mégpedig azáltal, aki magához vette ezt a jövedelmet, vagy pedig annak javaiból, az 1795. esztendőbéli elmenetele idejéig.

7-szer. Felvévé az arbitrativum forum tiszteletes Kolosvári Sámuel uramnak azon praetensioit is, hogy az idő miatt naponként rongyolló parochialis házon, annak fedelén, ajtain, ablakain, stb., a volt domesticus curatoroknak, úgy a méltóságos possessor urak őnagyságoknak már elkezdett disgustussából származott incuriájok miatt, maga sok apróság költségeket tett, edgyszer is, másszor is. Mely költség listáját most az arbitrativum forumnak bé is adá és mutatá, a forum látá, ventilálá és helyben hagyá, és megyen 50 mfr. és 88 dr. Hellyesnek és méltónak ítéli a forum ezen kívánságát tiszteletes Kolosvári Sámuel úrnak, hellyes és szükséges helyre is, nem különösön magára, hanem a parochiára költötte, nem is vitte el magával elmenetelekor építéseit, hanem a gyógyi eklézsiának hagyta, mellyet törvényes igazság az, hogy az eklézsia közönséges cassája fizessen is meg most stante judicio, vagy [126.] pedig ha most nem volna annyi, hogy ki lehetne fizetni, a méltóságos gróf curator urak őnagyságok 60 napok alatt elmúlhatatlanul excontentállyák. Költ AlGyógyon 3[a] Februarii anno 1796, az ülés napján.

Már ezeket eképpen lefolytatván, a Szent Visitatio, az arbitrativum forum által, puncto 2-do tett határozás szerint summázá, hogy pénzbeli megváltással mennyire menne minden restantia, és eképpen találá: 1. Méltóságos gróf Kun László úr őnagysága. 2. Méltóságos gróf Kun Sigmond úr őnagysága. 3. Méltóságos gróf Kun Farkas úr őnagysága. 4. Méltóságos liber báró Győrfi Jósef úr őnagysága. 5. A Kakutsi uram posteritassi. 6. A parochialis szőllők jövedelme. 7. 100 ft. collationalis legalis interesse. 8. A parochialis szántóföldek haszna. 9. A parochiára tett költség.[147]

Mindezek után már tekintetes Szőke Mihálly úr, a méltóságos gróf Kunn László úr őnagysága praefectussa és az algyógyi eklézsiának eddig volt domesticus curatora, a méltóságos gróf possessor urak és őnagyságok és az eklézsia képében s nevében, a possessor urak őnagyságok és tiszteletes Kolosvári Sámuel uram közt fennforgó restantia ügyének elítélésében megnyugodván, sőt ezen való megnyugovásokat magok őnagyságok is jelentvén, ígérék magokat arra, hogy intra quindenam minden módon igyekeznek a magok részeket kifizetni, és a tiszteletes praetendenst excontentállyák is bizonyoson, a több praetensiokat is, mellyeknek kifizetésekre 60 napok praefigáltattak az arbitrativum forumtól, hasonlóképpen azon idő [127.] alatt kifizetik és fizettetik. Azonba már a kifizetéssel együtt papot is kérének adattatni magoknak.

Melyre *végezteték*: Tegyék őnagyságok és a nemes eklézsia írásba kívánságokat, hogy az a partialis eleibe terjesztődhessék és onnat finalis sententiát nyernek.

---

[147] A nevek és megnevezések egy kitöltetlen táblázat első oszlopában találhatók. Helyszűke miatt szedtük sorba.

Már tehát 4-szer a Szent Visitatio szorgalmatoskodék az iránt, hogyha papot kívánnak hozatni a helységbe őnagyságok, méltóztassanak conventiot készíteni, azt subscribáltatni minden possessor úrral, bémutatni és improtocolláltatni.

Melyre őnagyságok egy állandó formalis conventiot készítének, amely is így következik mind a papra, mind az oskolamesterre nézve:

1. Conventio Parochi

	Készpénz		Búza	Bor	Fa
Az eklézsiabeliek nevei	hfr.	dr.	kalongya	veder	szekér
Méltóságos gróf Kun Farkas úr őnagysága	–	–	12 ½	12 ½	6
Méltóságos gróf Kun László úr őnagysága	–	–	25	25	12
Méltóságos gróf Kun István úr őnagysága	–	–	3 ½	3 ½	2
Méltóságos gróf Kun Sigmond úr őnagysága	–	–	3	3	2
Méltóságos gróf Kun Sámuel úr őnagysága	–	–	3	3	2
Méltóságos gróf Kun Károly úr őnagysága	–	–	3	3	2
Méltóságos liber báró Györffi Jósef úr őnagysága	–	–	12	12	6
Méltóságos Dobollyi Jósefné asszony	–	–	12	12	6
Méltóságos Ugron János úr	–	–	6	6	6
Titulatus Kakutsi Péter és István uraim	–	–	–	–	–
Kelemen László uram	1	2	1 ½	1 ½	–
Roska Mihálly uram	1	2	1 ½	1 ½	–
Gombási László	1	2	–	–	–
Szilágyi László	1	2	–	–	–
Imre Móses	–	50	–	–	–
Dobollyi István	–	50	–	–	–
Teleki István	1	20	–	–	–
Balog István	1	2	–	–	–
[128] Simonfi István	–	50	–	–	–
Tatai István	–	–	–	–	–
Fodor Gergely	–	68	–	–	–
Krizbai Jósef	1	2	–	–	–
Fazakas Ferentz	1	2	–	–	–
Albert Josef	–	–	–	–	–
Débora Ferentz	–	–	–	–	–
Kömözi István	–	–	–	–	–
Feredős Mihálly né	–	–	–	–	–
Simon Sámuel	–	60	–	–	–
Szőts Pávelné	–	50	–	–	–
Summa				–	–

Gróf Kuun László mpr. Gróf Kun Farkas mpr. Gróf Kun István mpr., mint főcurátorok az eklézsia képében is.

Conventio ludi magistri *bévaráték, de még bé nem adaték.*[148] [129.]

5-ször. Látá a Szent Visitatio fájdalommal, hogy ezen eklézsiának szántóföldei, szőllői, szénaréttyei régtől fogva jó számba nem vétettek, amelyből az következett volt, hogy sok földek feledékenységbe mentek, némellyek öszvezavartattak, hogy most jó móddal nem tudatik, mellyek papot, mestert, eklézsiát illető földek, hanem eddig birattattak akitől hamarább s hogy lehetett. Hogy azért megvilágosíttassék külön-külön mellyik föld mellyiké legyen, ezután, tehát a Szent Visitatio a méltóságos possessor urakkal őnagyságokkal egyezőleg, az 1754-be tett tractualis conscriptio szerint ezen eklézsiának javait rendbeszedék eszerint:

[148] Fél oldalnyi hely kimarad.

Szántóföldek

Papot illetnek.

1. Az alsó fordulóban, a Folorit nevű helyben vagyon egy szántóföld, circiter két vékás, most törökbúza határ ez. Ez más földel elcseréltetett volt ezelőtt, de most visszacseréltessék, mellyet legottan a domesticus curator gróf urak őnagyságok vitessenek végbe. Ennek szomszédjai.[149]

2. Ugyan az alsó fordulóban, Intre Határ Lá Bálte Homoroduluj nevű helyben vagyon circiter egy vékás törökbúzaföld, de amellynek egy részit a szomszédok beszántották, amely is halaszték nélkül jártattassék ki, szomszédjai.[150]

3. Lá Styob nevű helyben vagyon egy öt vékásnyi szántóföld, szomszédjai.[151] [130.]

4. A felső fordulóban La Obrese hel mare nevezetű helyben vagyon egy hat vékás szántóföld, szomszédjai elfoglaltak belőlle, de ki kell jártatni, szomszédi ezek.[152]

5. A felső fordulóban a Gruju Gurnétzuluj nevű helyben vagyon egy öt véka alá való szántóföld, szomszédjai.[153]

6. A Szakaristyia vagy Rogyina nevű helyben vagyon egy szántóföld, mintegy *öt: 5* vékás, szomszédjai.[154]

Mestert illetnek

7. A középső fordulóban La Porou Tyipuluj nevű helyben vagyon mintegy négy vékás föld, szomszédjai[155].

8. A felső fordulóban Lá Szálka nevű helybeli *nyolc: 8* vékás búzaföldet, a méltóságos gróf urakkal őnagyságokkal együtt a Szent Visitatio örökre a mester számára rendelé, szomszédjai.[156] [131.]

Kaszálló rétek

Papot illetnek

1. La Gura Luntsi nevű helyben a Felső Lunkában volt mintegy három szekér szénát termő kaszálló, mellyet a Maros nagyobb részint elmosván, csak egy szekérnyire való hely maradott, szomszédjai.[157]

2. A Lá Gruju Gurnetzuluj nevű parochialis és eklézsiát illető szántóföldek végibe vagyon mintegy három szekérnyi szénára való hely, szomszédja Magyán Lázár, amint most referálák, határköveit kihányta, de legottan ki kell jártatni, szomszédjai.[158]

Eklézsiát illető szántóföldek s szőllők

1. La Gruju Gurnetzuluj nevű helyben vagyon mintegy hét köblös szántóföld, mellyeket az eklézsia zselléri bírnak, és arról az eklézsiának dézmálnak, szomszédjai.[159]

2. La Sipot nevű helyben, a felső fordulóban vagyon egy darab szántóföld, mitegy 10 vékás. Ez most pusztában áll, nagy kárával az eklézsiának, de használni igen szükséges leszen, szomszédjai.[160] [132.]

---

[149] Nincsenek feltüntetve.
[150] Nincsenek feltüntetve.
[151] Nincsenek feltüntetve.
[152] Nincsenek feltüntetve.
[153] Nincsenek feltüntetve.
[154] Nincsenek feltüntetve.
[155] Nincsemef feltüntetve.
[156] Nincsenek feltüntetve.
[157] Nincsenek feltüntetve.
[158] Nincsenek feltüntetve.
[159] Nincsenek feltüntetve.
[160] Nincsenek feltüntetve.

3. A falu közepe tájján, napkelet felől vagyon egy darab hely, mely régentén temetőhely lévén, felső régi Czinterem helynek neveztetik, és arról a dézma az eklézsiának jár borul, mivelhogy zsellérek bírják, most szomszédjai.[161]

4. Lá Zigerbe nevű helyben vagyon egy darabotcska szőllő, mely az eklézsiának dézmál az azt bíró zsellértől, szomszédjai.[162]

5. A homoródi útnál vagyon hét vékás irtása az eklézsia zsellére, Fazakas Ferentznek, melyről dézmál is az eklézsiának. Az írt zsellérnek még a nevezett helyben, akármely fekvés formában légyenek s vagynak is földei, azokról is a dézma eklézsia számára vétetődjék, szomszédjai mindezeknek.[163]

6. A falunak közepe táján, a mostani nevezés szerint, Fazakas Árka nevű helyben, a Fazakas Sándor csűrénél, régen ez felső cinteremhely volt, itt lakván az eklézsia zsellérei, a helyről dézmálnak az eklézsiának, szomszédjai.[164] [133.]

7. A falu közepe táján, a Térben vagyon egy darabocska szőllő, mellyet most Szilágyi László bír, és az eklézsiának dézmál rólla , szomszédjai.[165]

8. Az Alfaluban vagy a falunak alsó részében, a régi Alsó Tzinterem nevezetű hely mellett vagyon egy darab szőllő, mely az eklézsiának dézmál, de most rossz állapotba vagyon, és kevés hasznot lehet belőlle venni, melyre ugyan szükséges a curatori jobb vigyázás, hogy jobb karban vétetődjék az eklézsia hasznára.

Parochialis szőllők

1. La Borgyéj nevezetű helyben vagyon egy szőllő, mellyet a papok magok számokra használnak és míveltetnek, szomszédjai.[166] [134.]

2. A falu közepe táján, a Térben vagyon a parochialis ház után papi intertentiora való szőllő, szomszédjai.[167]

Az eklézsia zsellérei bírják ezen alább leírt hellyeket és földeket

1. Gregyine in Parou nevű helybéli föld Fazakas Ferentzé, szomszédjai.[168]
2. Locu de la Parou, két vékás, szomszédjai.[169]
3. Locu de la Parou, három vékás, Fodor Gergellyé, szomszédjai.[170]
4. Locu linge Sarlán din Beszeritsi, két vékás szomszédjai.[171] [136.][172]
5. Kureture hel nou, négy vékás, Fodor Gergely fogása, szomszédjai.[173]
6. Lá Ptyátrá de la álunyi, két vékás, szomszédjai.[174]

---

[161] Nincsenek feltüntetve.
[162] Nincsenek feltüntetve.
[163] Nincsenek feltüntetve.
[164] Nincsenek feltüntetve.
[165] Nincsenek feltüntetve.
[166] Nincsenek feltüntetve.
[167] Nincsenek feltüntetve.
[168] Nincsenek feltüntetve.
[169] Nincsenek feltüntetve.
[170] Nincsenek feltüntetve
[171] Nincsenek feltüntetve.
[172] Oldalszámozás eltévesztve: a 135. oldal kimaradt.
[173] Nincsenek feltüntetve.
[174] Nincsenek feltüntetve.

7. Kureture de la Tho, tizenhat vékás, Krizbai Jósefé, mellynek egy darab része erdő és csűrös kert, szomszédjai.[175]

8. Linge padure Pogánuluj, pene la Gregyine, (Szilvestre Joun) nevű helyben, Tatai István fogása, amelybe bévágott Szilvestre Juon, ki kell metáztatni, szomszédjai.[176]

9. La Prunye Borgyenuluj din Sos de la Padure Pogánuluj irtás és erdő, az irtás 6 ~ hat vékás, Krizbai Jósefé, szomszédjai.[177] [137.]

10. La Kureture aluj Pétyi, intre Kureture Rosestyiluj, öt vékás, Krizbai Jósefé, szomszédja.[178]

11. Din szusz la Dimbu Györfoje egy darab erdő, Fodor Gergellyé és Fazakas Ferentzé, szomszédjai.[179]

12. La Pojén nevű helyben, Újvárival egy borozdában, egy vékás föld, szomszédja.[180]

Voltak még ezen eklézsiának földjei, mellyeket most nem bír.

1. Pe Obres hataris ku Csikmou nevű helyben volt egy darab föld, mellyet néhai méltóságos Kun Miklós úr, néhai méltóságos Kun István és László urak édesattya adott volt. [138.]

2. Lá Parou Tylyesuluj nevű helyben, a felső fordulóban volt egy kilenc vékás szántóföld, mellyet néhai Nádudvari Anna asszony eklézsia zselléritől zállogosított volt, de menynyin, nem tudatik, és most is bírják (de az eklézsiának nem ád a successor rólla semmit) méltóságos Pogány Francisca kisasszony emberei. Mely földet vissza kell okvetetlen foglalni, a zállog summát is le nem tévén, mert egy zsellér az eklézsiáét el nem adhatta, más is azt meg nem vehette, ezen helynek szomszédjai.[181]

3. La Gruj Gurnetzuluj, a felső fordulóban volt egy tíz vékás föld, mely amint most bizonyoson tudatik, régebben Dobai Elek úrnak Kalimán Vaszilia nevű jobbágya valahogy (kéttség nélkül per nefas) magáévá tett volt, de most a Dobai Jósefné asszony számára biratik. Visszavétetvén és biratván szomszédjai.[182]

4. Vagyon egy darab szőllő, melyet most méltóságos liber báró branyitskai Jósika Móses úr őnagysága posteritássa bír, mely bizonyoson eklézsia hellyén vagyon építve, és az eklézsiának kellene venni rólla a hasznot, de az 1754-beli tractualis conscriptio szerint (*pag. 34.*) egy Urszuly Demeter nevű akkori eklézsia zsellérét, néhai méltóságos liber báró Jósika Imre úr fogadott apjának fogadta, tali conditione, hogy amely ép szőllőt akkor bírt említett Urszuly [139.] Demeter a megírt hellyen, holta után testamentaliter hadja őnagyságának, addig pedig azon szőllőnek puszta hellyét, mellyet méltóságos Jósika Móses úr most is bír, adja oda őnagyságának, hadd építsen vagy építtessen reá szőllőt, aminthogy oda is adta, melyre szőllőt építetvén, máig is méltóságos posteritássa dézma nélkül bírja, az eklézsiának tartozandó dézmát ki nem adván. Mely az eklézsia nyilvánságos kárával lévén: tehát vissza kell venni, szomszédjai.[183]

5. A falu középső része táján, napkeletre, az Eger nevű helyben volt egy negyven veder bort termő szőllő, mellyet régebben Alb Joannes bírt egésszen, most pedig Nyikulestyiek bírják, de az eklézsiának nem dézmálnak, ez a hely is foglaltassék vissza, szomszédjai.[184]

---

[175] Nincsenek feltüntetve.
[176] Nincsenek feltüntetve.
[177] Nincsenek feltüntetve.
[178] Nincsenek feltüntetve.
[179] Nincsenek feltüntetve.
[180] Nincsenek feltüntetve.
[181] Nincsenek feltüntetve.
[182] Nincsenek feltüntetve.
[183] Nincsenek feltüntetve.
[184] Nincsenek feltüntetve.

Erdeje

Vagyon egy tilalmasba ezen eklézsiának, Vulgo Dimpu Porci nevű helyben, mely kijárattatván regalis mensura szerint, szomszédjai.[185] [140.]

Kaszállója

Egy szekér szénára való hellye vagyon la Kureture nevű helyben, szomszédjai.[186]

6-szor. Zsellérei ezen eklézsiának számba és rendbe vételének, és mivel eddigelé azoknak szolgálattyok is bizonytalan volt, hol többet hol kevesebbet szolgálván, most hát a Szent Visitatio és az eklézsia által eképpen határoztaték és állíttaték meg:

1. Tatai István, aki míg egyházfiú és harangozó lészen, addig ezen kívül való semmi szolgálatot nem teszen.
2. Fazakas Ferentz egy héten dolgozik gyalogszerbe két napot, marhájával pedig minden héten egy napot.
3. Krizbai Jósef, úgy mint a 2-dik.
4. Rengetyán Kratsun is hasonlóképpen.
5. Lung Péter is éppenúgy.
6. Fodor Gergely, gyalogszeres lévén minden héten két napot.
7. Ursza Juon a hatodik szerint.
8. Szkinta Togyer is úgy.
9. Lung Dumitru hasonlóképpen.
10. Lung Ádám, minthogy az eklézsia erdejének pásztora, azért hát két hétbe kézi munkával egy napot dologzik.
11. Vagyon még egy most pusztán álló zsellérház, mely káros, tehát minél hamarább egy zsellért kell belé szerezni, aki a fennebb leírt szolgálatnak módja szerint viszi osztán szolgálattyát. [141.]

A zsellérek pedig a leírt szolgálatot esztendőnként a papnak tészik.

Fazakas Ferentz egyedül a mesternek.

7-szer. Sajnálva látá a Szent Visitatio, hogy ezen nagy és népes helységben oskola nincsen.

Mellynek orvoslására nézve az *végezteték* közönséges megegyezésből, hogy most leghamarébb mindeneknek előtte egy jó classis építtessék, mert az eddig volt éppen nem arra való. Azután a református gyermekek felirattassanak, és ezeknek szüléi intessenek, sőt kénszeríttessenek is arra, hogy gyermekeiket feljártassák és taníttassák, mellyet ha nem akarnának cselekedni, harmadnapra megintetvén, ezen idő bételésével egy ft. zálogoltassanak meg, ekkor esmét a harmadnap alatt lévő felküldésre intettetvén, ha nem mívelnék, két ft. zálogoltassanak meg, amikor újra a felküldésre harmadnap határoztatván, ha ekkor is elmulatnák, három ft. büntessenek, mely büntetés az engedetlenek ellen, minden harmadnap múlva eszerint gyakoroltassék. És ez a zálogolt summa fordíttassék az eklézsia közönséges szükségeire. Az oskolamester is szoross kötelességének esmérje szorgalmatoson tanítani a feljáró gyermekeket.

8-szor. Hogy pedig a tanuló gyermekekért tudassék, hogy mi és mennyi légyen a fizetés, az is a Szent Visitatio gondoskodásától megállíttaték.

És eszerint *határoztaték* meg: minden fiúgyermekért fizessenek esztendőnként három márjást, a leánygyermekekért két márjást. A classis melegítésére magok a tanuló gyermekek hordjanak elegendő tűzifát. Emellett az úgyneveztetett sabbathalét is tartoznak tanítójoknak mindenkor elmúlhatatlanul megadni. [142.]

9-szer. Dósa Jósef atyafi instántiájába kéri, hogy mivel tiszteletes Kolosvári Sámuel atyánkfiának Rápoltra lett menetele után 1795-be a papi hivatalt egésszen vitte, a szent

[185] Nincsenek feltüntetve.
[186] Nincsenek feltüntetve.

sacramentumok kiszolgáltatásán kívül, tehát, hogy a méltóságos possessor urak őnagyságoktól már az írt esztendőre megígértetett fél papi fizetés adattassék és engedtessék őkegyelmének, úgy a királlyi árenda dézmabéli quarta egésszen.

Melyre *végezteték*: A papi fizetés fél részbe, a királyi quarta pedig egésszen adattassék most az írt esztendőre őkegyelmének, mikor pedig pap hozattatik a helységbe, akkor az egész quarta azé lészen.

10-szer. Roska Mihálly és Kelemen László, nemes személlyek írásba panaszolnak aziránt, hogy régi ős örökös templombeli székeiket kihányták, hellyekbe mást tettek, már magoknak különös székeik nincsenek, hasonlóképpen feleségek székeiket is mások elfoglalták, tehát már mind magoknak, mind feleségeiknek különös ülőszéket kérnek, vagy a feleségeik székéből való üléstől mások egésszen eltiltassanak.

Végezés: A Generalis Szent Synodusnak végezése a templombeli székek iránt az, hogy senkinek is különös ülőszéke ne légyen, ahonnan a kérőknek a Szent Visitatio is különös széket nem adhat, hanem ahová tettszik és lehet, üllyenek bé magok sorsokhoz illendő székekbe.

11-szer. Panaszol a harangozó, hogy halotti harangozásra némellyek igen sok idejét elvészik, sok harangozást kívánván, és mégis osztán nem fizetnek semmit. Mely dolognak meghatározását és orvosoltatását kéri.

Ahonnan *végezteték*: a szaggatás, temetésre egybegyűjtő és a temetőbe kikísérő harangozás, ez a három együtt leszen nyolc poltra, azon kívül, ahány napon harangoz, minden napra négy poltra, és ez a jövedelem leszen a harangozó fizetése. [143.]

13-szor. [!] Ezen eklézsiának kőből van épülve szép temploma, de a templom körül való cinterem keríttése igen gyenge, sőt némely helyen kert sincsen, ezen nagy nemes eklézsiának szégyennyére s gyalázattyára.

A parochialis ház kőből van építve jó pincéjivel egyetembe, de puszta, és az ide kívántató egyéb épületei, úgymint csűre, pajtája, stb. nincs, aminek még némű-némű fái vagynak is, azok is sorvadó állpotba vagynak.

A mesteri ház a templom cinterme kerítésiben vagyon benn, kőből, kerek formába építve, s a tetején két harang benne, mellynek teteje toronyocska formát mutat [a mai körkápolna].

14-szer. Szent edénnyei és úrasztalához való készületei ezek:

1. Vagyon két nagy[187] kupásnyi ónkanna, minden jegy és rajta való írás nélkül, mellyekre szükséges, hogy minél hamarébb az eklézsia neve felmettszettessék.

2. Vagyon egy kissebb ónkanna ezen betűkkel: C.P.I.R. ANNO DOMINI 1675. DIE 19. NOVEMBr.

3. Egy kissebb keresztelő ónkanna illyen írással: K.VASARHELYI REF: ECCL: 1773.

4. Egy cserép ónfedeles kanna, írása: R.H.1734.

5. Egy ezüst tángyér illyen írással: PRO ECLESIA RETA GYOGY CURAVIT FIERI BARO EMERICUS JOSIKA DE BRANYITZKA ANNO 1712.

6. Egy arannyas óntángyér Mátisfalva református ecclesia adta. Doct. Molnárné Sz. Iv. Susana 1778.

---

[187] Nincs megjelölve.

7. Egy óntángyér **n.k: k.k. 1712.**

8. Egy karmazsin, kék, zöld, sárga sellyemmel megvarrott abrosz.

9. Egy arany fonallal, veres, kék és zöld sellyemmel megvarrott abrosz.

10. Egy tiszta veres sellyemmel megvarrott abrosz. [144.]

11. Egy veres sellyemmel és kevés arany fonallal négy szegre negvarrott keszkenő.

12. Egy tarka török keszkenő.

13. Egy zöld sellyem, fejér rosttal körülkötött keszkenő.

14. Egy zöld fejér szélű sellyem keszkenő.

15. Egy fejér sellyem veres és zöld virágokkal körülkerített mettszett keszkenő báró Szilvásiné[188] asszony őnagysága ajándéka. *B Györffi Anna.*

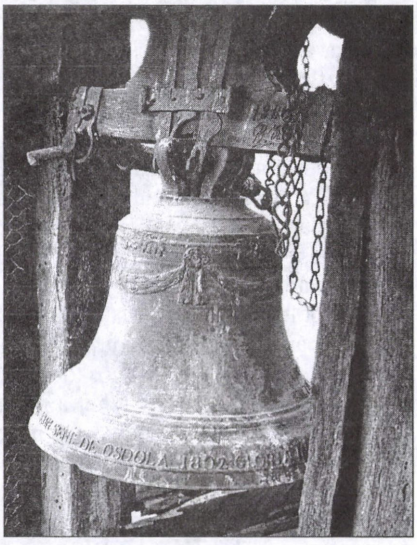

Az 1802-ben öntött harang a körkápolnában

Vagyon két harangja az eklézsiának. A nagyobb harangon ezek a jegyek vagynak:

Vagyon még az oldalán kirajzolva egy szív felett kereszbe tett kettős kolcs. Utána a boldog Szűz Mária képe, fiát ölébe tartva. A Szentlélek képe, egy mezőben való galamb formában. Az Atya Isten pedig egy thronusba ülő formálag.

A kisebb harangon ez az írás: fellyül való kerületén PRO ECCLESIA REFOR. ALL GYOGYIENSI. ANNO 1725. Az alsó kerületén: HANC CAMPANAM CURAVIT JOHANES TUROTZI DE CSAPO PROPRIIS SUMPTIBUS. *Nota bene: Ezen kisebb harang újjra öntettetett 1802.*

1800

AlGyógy 16ta Februarii 1800. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae AllGyogyensis per reverendum atque clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis Tractus proseniorem vel potius totius tractus fidelem administratorem ut et reverendum dominum tractus vicedirectorem Samuelem Kolosvári, nunc substitutum notarium, anno 1800. diebus 16ta 17a 8ua Februarii facta[189]

Jelen voltanak az egyházi atyafi, tiszteletes Cs. Molnár Imreh őkegyelme tractualis juratus notarius, és oskolamester Dósa Jóseff őkegyelme. Az eklézsiabéliek közül ezek: méltóságos gróff Kun Farkas úr őnagysága biztossa, titulatus Silvester Gamaliél, méltóságos báró Györfi úr őnagysága részéről titulatus Stentzel László úr. A közrendbéliek közül ezek: Gombási László, Szilágyi László, Fodor Gergely, Balog István, Dobai István, Albert Jóseff, Simonfi István, Roska Mihálly, Kelemen György, Krizbai Jóseff, Teleki Mihálly, Tatai István aedilis.

1-o. Kérdést tettetvén a tiszteletes egyházi atyafi magaviseletéről, papi hivatalának folytatásáról, s házának igazgatásáról, ezt felelé az ecclesia: semmi tekintetben nincsen panassza az ecclesianak, sőt tellyes contentuma vagyon mindenekben.

---

[188] Pár szónyi hely kimarad.

[189] HuZaL-Jkv. I/5. 459–464.

2-o. Megkérdetvén az szent ecclesia az oskolamester aránt is, miként viseli magát minden részben, azt felelé az ecclesia: semmi egyéb panassza nincsen, hanem a gyermekek taníttása aránt ezt mondák, hogy a gyermekek nem taníttatnak. Mellyre az oskolamester ezt felelé: Én senki házához taníttani nem mehetek, hanem, ha hozzám felküldik, igenis taníttom. A Szent Visitatio pedig erre így reflectál: Az ezelőtti visitatioban ajánltatott volt a méltóságos domesticus curator uraknak, hogy a classist egésszen elkészítsék, hogy a gyermekek tanulhassanak, és a classis elkészülvén a tanulható, mind fiú, mind leány gyermekek számbavétessenek, felirattassanak, s azoknak szüleik megintessenek gyermekeknek oskolába való jártatása felől. Mely intés, ha gyümölcstelen lenne, büntetéssel is kénszerítsék gyermekeiknek oskolába való járatása aránt, [460.] melly büntetés miből állyon, láthatni az 1796-beli visitatioban, a n[agy]rápolti acták között sub numero 4-to. De a Szent Visitatio ezen közönséges jóra való célozásában megcsalatkozott, csak egy lépés is nem tétetett, mellynek, úgy láttya a Szent Visitatio, hogy a méltóságos domesticus curator úr őnagyságok az ecclesiától csaknem szüntelen való távollétek lehet az oka. Mellyre nézve az ecclesia oskola dolgai iránt való szorgalmatosabb gondoskodást a méltóságos úr őnagyságok közül olyanokra bízá a Szent Visitatio, akik inkább itthon ülők-lakók szoktanak lenni, úgymint méltóságos gróff Kun Farkas és méltóságos báró Györgyfi urak nagyságokra, amelly méltóságok a curatorsági kötelességeknek híven való follytatására még 1788-dik állítatának volt bé, hitek letétele mellett, akik, ha szintén magok jelen nem lehetnének néha, mindazonáltal olly tisztyei vagynak, akikre mindenkor lehet bízni az ecclesia igazgatását. Amely biztossai a tisztelt méltóságos uraknak, jelen is lévén a Szent Visitation, önként örömest ígérék magokat, hogy az ecclesia minden dolgaiban egész szíves indulattal kívánnak eljárni, midőn méltóságos principalis uraik reájok bízták.

3-o. Szívbéli fájdalommal s bámulással láttya a Szent Visitatio, hogy a templom szarvazattya a fedeletlenség miatt annyira elrothadott, hogy csaknem lerogyik. Mellyre nézve tudakozza a Szent Visitatio, hogy minemű fundust tud mutatni a szent ecclesia a templomnak némelly elkorhadott szarufáinak megszerzésére, újracsináltatására, újra való lécezésére s fedésére, amelly kérdésre felelének az ecclesia tagjai:

Evégre	hfr.	dr.
1-o. Méltóságos gróff Kun Farkas úr őnagysága kedves élete párja, méltóságos n[agy]bartsai Bartsai Éva úrasszony őnagysága conferált a templom renovatiojára	16	20
2-o. Méltóságos gróff Kun László úr őnagysága conferált Nota bene: ezen hat aranyakkal már vett is zsendelyt méltóságos gróf Kun László úr őnagysága 11 ezeret		
Ismét ígére méltóságos gróff Kun László úr őnagysága [461.]	20	–
3-o. méltóságos liber báró Györgyfi Jósef úr őnagysága conferált 28 veder bort, mellyből jött a tiszteletes loci minister relatioja szerint	20	16
Mások fognak conferálni, és valósággal conferálának a Szent Visitatio jelenlétében, akik jelen valának illy rendel		
1-o. Titulatus Stentzel László úr conferál négyezer zsendelt, szegivel, felverettetésivel, melly facit	20	–
2-o. Titulatus Silvester Gamaliel úr conferál	10	20
3-o. Titulatus Mirtse Adám úr conferál	10	20
4-o. Szilágyi László conferál	2	–
5-o. Roska Mihálly conferál	–	68
6-o. Titulatus Jakab Mihálly úr conferál	5	–
7-o. Titulatus Elekes Mihálly úr conferál	4	–
8-uo. Titulatus Veress János úr conferál	1	20
9-o. Teleki István őkegyelme conferál	–	50
10-o. Balog István uram conferál	–	60
11-o. Titulatus Jantso Antal úr conferál	5	10
12-o. Egy istenfélő jó keresztyén conferált	10	–

Aki pedig jelen nem voltanak a Szent Visitation, a Szent Visitatiotól kérettetvén, magok buzgó keresztyén indulattyoktól ösztönöztetvén ezen szent célra conferállyanak, kiknek is laistroma így következik:		
1-o. Méltóságos gróff Kun István úr őnagysága *adott*	20	–
2-o. Méltóságos gróff Kun Sigmond úr őnagysága mind a kettő		
3-o. Méltóságos gróff Kun Sámuel úr őnagysága		
4-o. Méltóságos gróff Kun Károly úr őnagysága		
5-o. Méltóságos báró Bruketha[l] úr őnagysága		
6-o. Méltóságos Dobai Jósefné asszony		
7-o. Méltóságos Ugron János úr		
8-uo. Titulatus Desakovits Sámuel úr		
9-o. Titulatus Dersi Sigmond úr *adott hfr. 21 vide in visitatio anni 1801*	12	–
10-o. Titulatus Jakab János úr		
11-o. Titulatus Soos János úr		
12-o. Váradi István és Dániel urak Bakajból		
13-o. Török István úr		
14-o. Mirtse Jósef úr Bentzentzen		
15-o. Berivoi István és Jósef urak Gyalmáron		
16-o. Martzi András és Ferentz urak		
17-o. Ajtai Mihálly úr Bentzentzen		
18-uo. Egy gyógyi Burzán Josziv nevű conferált [462.]	1	2

4-o. Anno 1800 die 18-ua méltóságos liber báró Györgyfi úr őnagysága megtekintvén a gyógyi reformata ekklézsia sok rendbeli szükségeit, conferála az ecclesianak 28 ~ huszonnyolc veder bort minden esztendőben, hogy azáltal is szaparogyék az ecclesia fundussa.

5-o. 1796-béli bor, veder 10, eladattatott volt méltóságos gróff Kun László úr őnagyságának, vedre a dr. 72, melly még eddig ki nem fizettetett volt, mostan azért a Szent Visitatio előtt magára vállalá úgy tisztelt méltóságos gróff Kun László úr őnagysága a tíz veder bor árrának kifizetését pro dr. 72, melly facit hfr. 7 dr. 20.

6-o. Elővétetődék a demonstratio dolga.

Capitalissa ezen ecclesiának nincsen, hanem a zsellérektől járni szokott búza, bor dézmából, s perselyből ami jöhet.

1793 mensi Aprili meghalván a domesticus curator, tekintetes Kakutsi György úr, a curatorság ment Szőke Mihálly úrra, méltóságos gróff Kun László úr őnagysága akkori praefectussára. Ez a szolgálatot elhagyta cum fine anni 1794, elment számadatlan, akitől a számadást elé kell kérni.

1795. sem curator, sem pap nem lévén az ecclesiában, az oskolamester, Dosa Jósef uram vette bé az ecclesia jövedelmét eszerint:

1-o. Búza dézma jött 23 kalongya. Jött belőlle 16 véka. Hét véka ebből elvettetett a jövendőbeli pap számára, 9 véka eladatott, vékája négy márjásával, mellynek árra té[szen] hfr. 12 dr. 12, de amelly restántiában van ezeknél

	hfr.	dr.
1-o. Fazakas Ferentznél két véka, árra tészen	2	72
2-o. Lung Péternél két véka, tészen	2	72
3-o. Fodor Gergelynél 1 véka, árra tészen	1	36
4-o. Kerebán Todornál 2 véka, tészen	2	72
5-o. Ursza Juonnál 1 véka, tészen	1	36
6-o. Tatai Istvánnál 1 véka, de ezt borul még 1797-dikben lefizette az ecclesianak. *Ez béfizettetett az 1801-béli visitatioban.*		
	10	88

2-o. Bor dézma jött urn. 15, oct. 6. Ladislaus Szilágyi adóssa lévén az ecclesianak bizonyos summával, melly titulatus Szőke Mihálly úr domesticus curator fog doceálni, annak defalcatiojába adott bort urn. 12, öt mfr. és 4 dr., és így van bora az ecclesianak urn. 27, oct. 6. Ez elárultatott, vízmérték szerint tanáltatott urn. 28, oct. 5. Sepreje volt urn. 2, oct. 2, csepegésre, apadásra engettetik oct. 3, béfizetni marad urn. 26. Kelvén kupája dr. 14, tészen ára hfr. 29, dr. 12, kimaradván a korcsomálásért egy-egy garas. Ebből jött bé hfr. 24, dr. 86. És így hátravan hfr. 4 dr. 26.

1794-ben termett volt az ecclesianak 6 véka törökbúzája, melly distrahaltatott egy rhfr. vékája, hfr. 7 dr. 20.

Persellyből ami jött, adattatott az Úr vacsoráját kiszolgáltató egyházi szolgának.

Summa percepti	32	6
Mellyből tett illyen erogatiot:		
1-o. Az ecclesia hordója kötéséért	–	84
2-o. Az 1796-béli visitatiora a 31[a] Januarii usque ad 4[tum] Februarii exclusive	9	60
3-o. 1797-ben 7[a] Februarii egy asztalért a parochialis házba, és egy fogasért	2	4
4-o. Az oskolaház ablakaiban tett üvegtáblákért	2	52
5-o. Még 1785 csinált oskolaházbeli kemencéért és egy fűttőért	3	6
6-o. 1797-ben a parochialis ház pincéje bégerendáztatásáért	6	12
7-o. Ment által az újj pap, tiszteletes Molnár Imreh uram kezébe	5	40
Summa erogati	29	58
És így még restál az oskolamester uram, makfalvi Dósa Jósef uram	2	48
1797-dik esztendőben percipiált tiszteletes Molnár Imreh úr		
1-o. A parochialis házban lakván egy örmény, adott házbért	6	–
2-o. Mester Dósa Jósef uram adott által (melly fellyebb mester erogatioja közt van	5	40
3-o. Dézma borból, ide értvén a Tatai Istvánnál restantiába felyebb írt egy véka búza árrába négy vedret is [464.]	10	55
4-o. Dézma búzából	7	20
5-to. Persellyből	7	55
6-to. Méltóságos báró Györfi Jósef úr őnagysága persellypénzt kezébe adott	2	72
1798-ban percipiált eszerint		
1-o. Méltóságos gróf Kun István úr őnagysága a gyógyi vásárvám első zsengéjét az ecclesiának ajándékozta	–	72
2-o. Dézma bor árra	8	66
3-o. Persellyből jött pénz	10	16 ½
1799-ben percipiált dézma búzából	9	46
Persellyből gyűlt	11	69 ½
Ismét jött kezéhez	1	51
Summa percepti	81	63
Ezekből hiteles hellyekre erogálódott eddig	59	46
Most a visitation, 15ta Februarii érkezvén a visitatio estvére, és lévén itten Februarius 19-dikéig 10 óráig, a szolgák enyi ideig való intertencioja, zabra, amikor az udvarokban nem attanak, s magok a tiszteletes visitatorok is, mikor valahova nem voltanak hivatalosok, melly többnyire úgy volt, interteniojokra és honorariumba adott	6	78
Summa totius erogati	66	24
Melly szerint marad most a tiszteletes loci minister kezénél, mellyről a jövő visitation tartozik demonstrálni	15	42

1801

AlGyógy, 20 Martii 1801.[190]

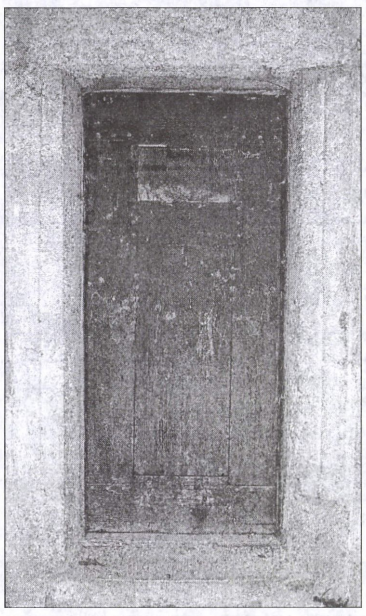

Középkori faragott ajtókeret – Algyógy

Törvényes Szent Visitatio, tartatott az algyógyi nemes reformata szent ekklézsiában a parochialis háznál 1801-dik esztendőben, Martius havának 20-dik napján, tiszteletes prosenior Soldos Márton uram által, maga mellé vett atyafiakkal, tiszteletes substitutus notarius Barta Mihálly és vicedirector Kolosvári Sámuel őkegyelmekkel. Jelen lévén a nemes ecclesiának rendes papja, tiszteletes Molnár Imreh, és oskolamester Dósa Jósef őkegyelmek, nemkülömben a nemes ecclesiának fővebb s alsóbb renden lévő tagjai közzül méltóságos gróff osdolai Kun István úr őnagysága, titulatus Stentzel László úr, méltóságos liber báró Györffi Jósef úr őnagysága biztossa, és substitutus curator, titulatus n[agy]borosnyai Barta Elek úr, méltóságos gróff osdolai Kun Farkas úr őnagysága biztossa, Szilágyi László, Tatai István egyházfi. Délután superveniáltak méltóságos gróf Kun Farkas és László urak őnagyságok is.

Azholott is ezek folytanak:

I. Minthogy ebben a nemes ekklézsiában eddig szolgált tiszteletes atyafinak, csorjai Molnár Imreh őkegyelmének, küküllővári venerabilis tractusban lévő királyfalvi szent ekklézsiába hivatala adatott, és már mozduló s menőfélben is vagyon, ezokon a nemes ecclesiának őkegyelmében való contentuma iránt, egyházi törvényeinknek tartása szerint, kérdés nem tétetett.

Hanem II. Kérdés tétetett az oskolamester, Dósa Jósef őkegyelmére nézve, hogy őkegyelmét miképpen commendálja a nemes ecclesia, és ha nem volna-é valami különös méltó panassza? Ezen kérdés feltételének alkalmatosságával a jelenlévőktől semmi panasz nem jelenteték bé, hanem a visitatio folytában, valamint ezelőtt is, úgy most is fennforga, hogy a gyermekek nem tanulnának. Mellyre nézve végére kívánván járni a Szent Visitatio, hogy ki s mi volna annak oka, úgy találá, hogy annak oka nem maga a tanító, hanem a classisnak vagy tanulóháznak nemléte. Azért atyaiképpen intimálá s ajánlá a nemes ekklézsiának, hogy igyekezzék egy alkalmas házat építeni a tanuló gyermekek számára, mellyet a szent Visitatio felette szükségesnek ítél, mivel a béadattatott tanuló gyermekeknek catalogussából úgy láttzik, hogy azok feles számmal vagynak.

III. Az ekklézsia jövedelmeiről való demonstratio

a. Az 1800-béli visitationak 6-dik pontya elein az iratik, hogy az 1793-dik esztendőben curatorrá tétettettvén titulatus Szőke Mihálly úr, két esztendei [494.] demonstratiojával element, akitől a demonstratiot elé kell kérni. Azon kívánt számadást eléadá a tiszteletes loci minister, maga titulatus Szőke Mihálly úr személyesen adván által őkegyelmének. Azon számadásban maga írja a számadó, hogy az ekklézsia cassájának tartozik 23 mfr., és 31 pénzel, amelly summát a számadással edgyütt általadott a tiszteletes loci ministernek. Maga pedig az ecclesia cassájába béadta, erre a pénzre interesül adott 3 mfr. és 9 pénzel, melly tészen in summa 26 mfr. és 40 pénzeket, és ez a béjött adósság majd alább a perceptumok közé béiratik. Pagina 496.

---

[190] HuZaL-Jkv. I/5. 493–498.

b. Ugyanazon positioban iratik, hogy oskolamester Dósa Jósef őkegyelme kezénél maradott ekklézsia pénze, 2 mfr. és 48 pénz, és még azon kívül világosságra jöve, hogy a tavalyi demonstratiojából kimaradott volt 5 mfr. és 10 pénz, és így adós őkegyelme az ekklézsiának 7 id est hét mfr. és 58 pénzekkel mindöszve. Ezen adósságból most, stante visitatione béfizetett egy mfr. és 46 pénzeket. eszerint tartozik még 6 ~ hat mfr. és 12 pénzekkel.

c. Ugyanazon pontban sub numero 2-do említett Szilágyi László uramnál lévő adósság volt 15 mfr. és 96 pénz. (Vásárolván őkegyelme még in anno 1794 a nemes ecclesiától 19 veder bort, vedrit a dr. 84) amellyből a citált hellyen defalcált 5 mfr. és 4 pénzt. Ismét 1796-dik esztendőben egynéhány napig tartván a visitatio, adott akkor egy szekér szénát, melly becsültetett 5 mfr. és 10 pénzre, melly szerint restál 5 ~ öt mfr. és nyolcvankét pénzekkel.

d.	hfr.	dr.
A tiszteletes loci ministernél, Molnár Imreh őkegyelménél a közelebbi, 1800-béli visitatioban maradott volt	15	42
Azután percipiált az 1799-béli borból	1	2
1799-béli dézma búzából	4	16
1800-béli dézma búzából	9	–
1800-béli dézma, és hitelbe kiadatott búzáért borral fizetett, s gyűlt borból	8	66
Lunk Péternél, Kerebán Todornál és Todor Gergelynél restantiában volt búza árát	6	80
Két rendbéli perselybéli publicatioból, a többi a cassába ment	3	20
Summa percepti	48	86

[495.] Ezen perceptumból erogált eszerint:

Anno 1800 die 14 Martii a szent edények váltságáért	2	40
17 Aprilis: az oldalkamarához való zárért	1	20
A pitvar előtt való rostélyos ajtóért	–	50
Annak sarkaiért	–	36
Az ecclesia számára csináltatott ládáért az asztalosnak	–	90
Ahoz való zárért és sarkakért	1	20
2 véka mészért a parochiais házhoz	–	36
Agentiára, és invalidus papok számára	–	60
1a Julii A csűr dűlőfélben lévén, annak támasztására három kőoszlopért	3	60
Három csűrfedőnek	–	90
12[a] Septembris a kéményseprésért	–	14
A parochialis földekben az őszszel vetett 8 véka magbúzáért	8	16
Karácsonkor a filialis ekklézsiákba Úr vacsorája osztani menvén a tiszteletes loci minister az oskolamesterrel edgyütt, az akkor jelen nem létekben fungált déáknak Nota bene: Ezt a költséget difficultálta a nemes ecclesiának némely része, s kívánta inprotocolláltatni, hogy az ecclesia fundussából efféle költség többször ne is tétessék	1	20
A mester csűrinek építésére	6	12
Summa erogati	27	64

Ezen erogatum summáját a megírt perceptumnak summájából kivonván, a residuum lészen hfr. 21 dr. 22, mellyet is stante visitatione tiszteletes Molnár Imreh uram eléadott, és a cassába ingrediált, amint alább láthatni.

IV. Az 1800-béli visitatio 3-dik pontyában templom fedele megújítására ajánlott segedelemből eddig az ideig gyűlt bé, eszerint adván:

	hfr.	dr.
Méltóságos gróf Kun Farkas úr őnagysága	20	–
Mirtse Ádám	10	20
Szilágyi László	2	–

Jakab Mihálly	5	–
Teleki István	–	50
Elekes Mihálly	4	–
Balog István	–	60
Dersi Sigmond	12	–
Jantso Antal	5	10
Soos János	5	20
Orbonás György	2	–
Kolumbán Márton	1	20
Mirtse Jósef	2	4
Berivoi Jósef	3	–
Egy jó keresztyén istenfélő jámbor	10	–
Martzi András	4	8
Ajtai Mihálly	2	4
Benkő Ferentz	1	2
Egy jó keresztyén	1	2
Summa collati	91	–

Ebből a conferált summából a collector, Dósa Jósef őkegyelme kivett 17 mfr. és 58 pénzeket, mellyeket tartozik minél hamarébb a cassába béadni, és így ez is úgy reputáltatik, mintha már a cassában ben volna.

V.

Az 1800-béli visitationak 6-dik pontyában említett volt curator, titulatus Szőke Mihálly úr, amint fellyebb a 3-dik pontban sub a. megjegyeztetett, amivel tartozott, a cassába béadta id est	26	40
Ugyan az 1800-béli visitationak 5-dik pontyában kitett 10 veder bor árát béfizette méltóságos gróf Kun László úr őnagysága stante visitatione id est	7	20
Ezen visitationak 4-dik pontyában feltétett liquidatioját tiszteletes Molnár Imreh uram béfizette	21	22
A 3-dik pontban sub b. említett adósságból Dósa Jósef őkegyelme fizetett	1	46
Az 1800-béli Húsvéttól fogva a perselybe jött	9	16
És így a cassában most készen lévő pénznek summája	156	44

VI. A fennebb írt collatiokon kívül még conferált volt méltóságos gróf Kun Farkas úr őnagysága kedves élete párja, méltóságos Bartsai Éva asszony hfr. 76, nemkülömben méltóságos gróf Kun László úr őnagysága hfr. 76, és ezen két summából vásárlott is méltóságos gróf Kun László úr őnagysága 11 ezer zsendelyt.

VII. Béfizetendő restantiák vagynak ezeknél:

1. Méltóságos grófff idősbb Kun Sigmond úr őnagyságánál		
2. Ezen visitationak 3. pontyában említett Dósa Jósef oskolamester őkegyelménél	6	12
3. Ugyanott, sub c. említett Szilágyi Lászlónál	5	82

VIII. A szent edények számbavétettek, és mindazok az 1796-béli visitatio actáiban feljegyeztetett mód szerint találtattak.

Azolta accedáltak e következendők:

1. Tekintetes dersi Dersi Sigmond úr és felesége, tekintetes Létzfalvi Gyárfás Éva asszony az Úr asztalára ajándékozott egy selyem *török keszkenőt*, mellynek mezeje fejér, és rakva van veres zöldes virágokkal, széle pedig violaszín, fekete, sárga, karmazsin és királyszín.

2. Méltóságos grófff Kun Farkas úr őnagysága kedves élete párja, méltóságos Bartsai Éva asszony ajándékozott ismét egy igen nagy *patyalat fejér keszkenőt*, mellynek két széle recésen van vágva, és egésszen körül van varva ezüstfonallal, a rece között apró tulipántok, zöld és egyébb színű selyemmel. [497.]

3. Méltóságos gróff osdolai idősbb Kun Sigmond úr őnagysága ajándékozott egy aranyos ezüst tángyért illy inscriptioval: *Osdolai Idősbb. Kun Sigmond Isten Ditsőségére tsináltatta 1799.*

4. Méltóságos liber báró Györffi Anna asszony, méltóságos főstrázsamester Szilvási János úr özvegye ajándékozott *egy pohárt*, mellynek talpa, szára, ajaka ezüst, maga a pohár pedig szerecsendióhaj, az ajaka meg van aranyozva kívül-belől, mellynek talpán legalól illyen inscriptio vagyon *B[áró] Györfi Anna ajándékozta 1799.*

Ezeken kívül még vagyon egy két szélből való lenvászon, kék fejtővel varrott régimódi abrasz. Egy ónpohár, egy megrepedezett szélű kis óntángyér illyen jeggyel K. K. S.

IX. Titulatus Mirtse Ádám úr, méltóságos liber báró Bornemissza János úr őexcellentiája számtartója ajándékozott a cathedrára egy zöld tafotatakarót.

X. A templomnak dél felől való ajtajában fából porticust csináltatott méltóságos Dobolyi Jósefné asszony unitaria valláson lévő arendatora, titulatus Desakovits Sámuel úr.

XI. Az oskolamester sine statu et consensu ecclesiae építvén maga számára csűrt, az arra tett költséget pro nunc acceptálta az ekklézsia, de annak conservatioját s következhető romlásinak megigazítását, jobbítását magára nem vállalja, a mester azért azt úgy procurálja, hogy ne ruinálódjék, mivel az ecclesia fundussából ennekutánna annak reparatiojára semmi sem fog fordíttatni.

XII. Panaszul jelenté a tiszteletes egyházi atyafi, hogy méltóságos gróff Kun László úr őnagysága, a parochia szomszédságában lévő pálinkafőzőjének végiben a kertet megújítván, a parochialis fundushoz tartozó porondon igen kitétette. Emellett a parochialis fundusnak az ottan kiáradó s kártevő víz ellen oltalmul lévő vastag fűzfát is levágatott. Kimenvén a Szent Visitatio ad faciem loci, ezt maga is tapasztalta. Melly patratumot nem lehett a Szent Visitationak nem resentiálni, annyival is inkább, mivel attól tarthatni, hogy ezáltal a közkert ezután való megújításával a parochialis fundusba nagyobban való béharapózásra út nyittatik. Ennek eleit kívánván venni, a hibának orvoslását fogja keresni.

XIII. Úgy adatik fel a Szent Visitationak, hogy méltóságos liber báró Orbán Antal úr őnagysága némely emberei azon temetőhellyet, mellyet [498] néhai boldog emlékezetű II. Jósef fejedelmünk parancsolattyára a nemes vármegye akkori tisztyei szakasztottak ki, békeríteni, szőlőnek felfogni kezdették, s egy részét szőlőtőkkel bé is ültették.

Mellyre nézve a Szent Visitatio tőn illyen *végezést*: Méltóságos liber báró Györffi Jósef úr őnagysága arendatora és az ekklézsiának substitutus curatora, azon embereket a szolgabíró által inhibeáltassa, és ha desistálni nem akarnak, a maga keze alatt lévő emberek által, a kertet vágassa le, a szőlőtőket tépesse ki s hányassa széllyel.

XIII[!]. Feladatott a Szent Visitationak az is, hogy méltóságos liber báró Bornemissza János úr őexcellentiája tisztye, titulatus Jakab Mihálly úr az ekklézsiának az alsó fordulóban, a Falu rét nevű hellyben, a Marosra menő út mellett lenyúló törökbúzás földe mellett, ezen földbe rúgó törökbúza lábnak végiben az ekklézsia földének hosszára egy ollyan sáncot ásatott, mellyet fűzfákkal is béültetett, melly az ekklézsiának evidens kárára volna. Azért a Szent Visitatio kiment ad faciem loci méltóságos gróff Kun István úr őnagyságával, és méltóságos liber báró Bornemissza János úr őexcellentiája tisztjével, titulatus Jakab Mihálly úrral, és a feladást igaznak találta, maga is az őexcellentiája tisztye recognoscálta. Melyre nézve a további civódásnak s kedvetlenségnek eltávoztatására, az őexcellentiája megnevezett tisztye önként declarálá magát, hogy aequivalens földet [ad] az ecclesiának azon földéért, s kéré, hogy cseréltessék el, ígérvén, hogy mégjobb hellyen való földet adna azért. Mellyre accedálván a Szent Visitatio, az őexcellentiája tisztye az út mellett, napkelet felől fellyebbecske lévő törökbúza lábból az ekklézsia földéhez mind hosszúságára, mind szélességére nézve egyenlő darab földet kimére, és az ekklézsiának assignálá. És eszerint nem marada egyéb fenn, hanem, hogy a megtett cseréről contractus expediáltassék, mellynek expediáltatása ajánltatott méltóságos gróf Kun István úr őnagyságának, és az őexcellentiája tisztyének, titulatus Jakab Mihálly úrnak. A

contractus expediáltatván a jövő visitation repraesentaltassék, és a több litteralék regestrumába inferáltassék. Nota bene: Ezen ekklézsia elcserélt földének végében, fellyül a sánctól kezdve megmaradott, tovább is az ekklézsia birtokában egy darabocska, mellyet ezelőtt is nem törökbúzával, hanem kenderrel szokott volt a pap bévettetni.

1802

AlGyogy, 6ta Maji 1802. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae AlGyogyiensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta juratum ejusdem notarium, 6ta Maji 1802 celebrata.[191]

Az holott is a parochialis házánál jelen volt az új pap, tiszteletes Baló Jósef és oskolamester Dósa Jósef őkegyelmek. A méltóságos possessor urak közzül pedig meg jelent méltóságos liber báró Györffi Jósef úr őnagysága, mint e nemes ecclesiának a curatora és méltóságos gróff Kun István úr őnagysága, a több méltóságok pedig három rendbéli hivatalra is meg nem jelentenek. Jelen volt Tiszt. Jakab János úr is, méltóságos Ugron János úr tisztye.

I. A neo introductus tiszteletes egyházi atyafi a jelenlévőktől de meliori commendáltatik, a jelen nem lévők is követeik által jelentették, hogy nincs semmi panaszok őkegyelme ellen.

II. Az oskolamester Dósa Jósef őkegyelme ellen sincsen a nemes ecclesiának panassza, hanem őkegyelmének, mint tavaly, most is fennforga az a panassza, hogy a classisháznak reparatiojában a nemes ecclesia semmit sem mozdított, és attól tart, hogy edgyszer véletlenül lerogyván, valami szerencsétlenség esik vagy magán, vagy cselédjén. Mellyre nézve a Szent Visitatio újra ajánlya a méltóságos curatoratusnak s possessoratusnak, hogy ezen szembetűnő nagy hijjányosságot orvosolni s jóvá tenni igyekezze, hogy a tanulni akaró gyermekek tanulás végett az oskolába feljárhassanak.

III. Keservesen nézi a Szent Visitatio, hogy a nemes ekklézsia mindeddig a templom elsorvadott fedelének reparatiojában semmit sem mozdított. Melly késedelmével magának okoz nagyobb kárt, mivel mind a menyezet rothad, mind a kőfalak gyengülnek az essőnek azokra való hullása miatt. Menti ugyan magát a nemes ekklézsia, és a munka halasztásának ezt az okát adja, hogy a megkívántató költség még híjjával volt. De ha a dolgot igazán meg kell vallani, úgy láttyuk, hogy az ok igazabban az, hogy sokakra bizattatott a munka és hol egy, hol más okra nézve eggyet nem érthetvén a közjónak hátramaradása vagyon.

Mellyre nézve *végeztetik*, hogy ezen általán fogva szükséges nagy dolog mennél hamarébb véghez mehessen, különösön bízatik méltóságos liber báró Györffi Jósef úr őnagyságára, jelen nem létében pedig biztossára, Stentzel László úrra, facultáltatván, hogy szükséges materiálékat szerezzenek, mesterembereket fogadjanak, s a munkához fogjanak. [581.]

IV. Ventiláltatott a curatoralis demonstratio és az így találtatott:

Római faragott sírkövek – Algyógy

[191] HuZaL-Jkv. I/5. 580–581.

A. Quoad percepta	hfr.	dr.
1-o. A cassában maradott volt az 1801-béli visitatiokor Nota bene: Ebből Dósa Jósef oskolamester őkegyelménél, mint volt collectornál hátralévén hfr. 17 dr. 58. Eszerint készpénz volt csak hfr. 139 dr. 6	156	64
2-o. Azután accedált föld váltságából Fazakas Ferentztől	7	14
3-o. Dézma bor árrából de anno 1801	9	36
4-o. Dézmába jött búza anno 1801 18. véka, 2 véka a pap földibe vettetett, 16 eladatott dr. 96, mellyből béjött Restantiában marad Simon Mihállynál hfr. 12 dr. 30	3	6
5-o. A templomban gyült perselypénzből	6	39
6-o. Méltóságos liber báró Györffi Jósef úr őnagyságától három rendben	18	–
Percepti summa	200	59
B. Quoad Erogata		
1. Az új pap lehozattatásáért adatott	10	–
2-o. 100 szál deszkáért	29	40
3-o. Visitatorium honorariumba	2	40
4-o. Egyébb hiteles költségekre	2	4
Erogati summa	43	84
És így a cassában (mellyben nota bene találtatott hfr. 115) accedált hfr. 23 item hfr. 3 dr. 6, marad	156	75
Ezek után stante visitatione méltóságos gróff Kun István úr őnagysága a maga collatumát béadta a cassába	20	–
Ezek szerint marad készpénz a cassában	176	75

V. A szent edények és eszközek a fellyebb megírt regestrom szerint megvagynak.

VI. Régi egyházfi, Tatai Ferentz meg halálozván, az ekklézsia most egyházfi nélkül vagyon. Harangozónak Feredős Mihálly tétetik.

1804

AllGyogy 4[a] Februarii 1804. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae AllGyogyensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta juratum notarium 4ta Februarii 1804. celebrata.[192]

A parochialis háznál jelen voltanak az egyházi rendből az helységbéli egyházi szolga, tiszteletes Baló Jósef atyánkfia és oskolamester Kováts Sámuel őkegyelme. A polgári rendből titulatus Stentzel László domesticus curator és Jakab János urak.

Itt I. A tiszteletes egyházi atyafi ellen semmi panasz nem adattatik fel. Őkegyelme sem panaszol semminémű tekintetben a nemes ekklézsiára és most exhibeálá is a nemes ecclesiától való papi conventioját az inprotocolláltatás végett, melly ezennel béiktattatik.

Baló Jósef uramnak, mint léjendő allgyogyi reformatus papnak az ecclesia ajánlja papi bérül a következendőket:

	Gabona	Bor	Pénz		Fa
	Kalongya	Veder	hfr.	dr.	Szekér
Gróff Kun Farkas	12 ½	12 ½	12	50	6
Gróf Kun László	25	25	25	–	12
Gróff Kun István, Sigmond, Sámuel, Károly	12 ½	12 ½	12	50	6

[192] HuZaL-Jkv. I/5. 710–716.

Báró Györfi Jósef	12	12	8	–	6
Ugron János	6	6	6	–	6
Dobai Józefné	12	12	–	–	6
Kelemen László és Roska Mihálly	2	2	–	–	2
Kakutsi posteritási	2	2	–	–	–
	84	88	63	100	44

Az alsóbb rendű köznép fejenként négy-négy sustakot fizet. A királyi arenda quartája tett eddig 25 s több ft., a fiscustól elvétetett az idén, de igyekszik az ecclesia a több panaszló megyékkel öszvevetett fáradsággal visszanyerni. [711.]

Szántóföldei lésznek a két fordulóban 30 vékányi, eggyik fordulóban két szekérnyi szénája. Törökbúza földei jó két szekérnyi, úgy kenderfölgyei is. Most actu nyolc zsellérek, kik tehettségekhez képest egy s két napot szolgálnak.

Egy darab szőllője circiter harminc vedret teremhető. Emellett a gyalmári filiából is pro lubitu fizetnek gabona kepét, melly 16 kalangyára felmégyen. Úgyszintén a bokaji filiából is, ha oda kíván járni a pap, kap fizetést.

Mindezen fejjebb kijegyeztetett papi bérnek esztendőnként hiba nélkül, és maga rendes idejében léjendő megfizetésére alább subscribált birtokosok, mint akik ezen edgyezésről való írásoknak készítésében jelen voltunk, mind pedig akik jelen nem voltanak, azoknak személlyekben mi, arendatorok és tisztek magunkat kötelezzük.

Ezt pedig állandó jegyzésben hagyatni kívánnyuk, hogy ezen papi bérben ideragasztott készpénzbéli fizetést csupán Baló Jósef uramnak conferáljuk minden jövendőbéli jus formálhatás kirekesztésével, mellyet őkegyelmének állandó fizetésül kiszabván, megfizetését is leköttyük. Költ AllGyogy die 1ª Januarii 1802. L. S. Gróf Kun Farkas mpr., L. S. Gróf Kun László mpr., L. S. Gróf Kun István mpr., L. S. Kun Sámuel mpr., L. S. Stentzel László mpr., méltóságos liber báró Györfi Jósef úr őnagysága tisztye, L. S. Bögözi Jakab János mpr., méltóságos Ugron János úr tisztye, L. S. Roska Mihálly mpr., L. S. Desakovits Sámuel, méltóságos Dobai Józefné ifjúasszony és titulatus Kakutsi posteritási arendatora. [712.]

II. Oskolamester Dósa Jósef meghalálozván hellyében hozattatott Kováts Samuel, ki már szinte esztendőt töltött el hivatalában. Ennek conventioja ez:

	Búza	Bór	Fa
	Kalangya	Veder	Szekér
Méltóságos gróf Kun László úr őnagyságától	12	12	12
Méltóságos gróf Kun Farkas úr önagyságától	6	6	6
Méltóságos gróf Kun István úr őnagyságától	4	4	4
Méltóságos gróf Kun Sigmond úr őnagyságától	3	3	3
Méltóságos gróf Kun Samuel úr őnagyságától	2	2	2
Méltóságos báró Györfi Josef úrtól	10	10	6
Méltóságos Ugron János úrtól	4	4	4
Méltóságos Dobai Josefné asszonytól	6	6	6

Gróf Kun László mpr., Gróf Kun Farkas mpr., Gróf Kun István mpr., Stentzel László mpr., Doboi György mpr., Jakab János mpr., méltóságos Ugron János úr tisztye.

III. Elévétetett titulatus domesticus curator Stentzel László úrnak curatoralis demonstratioja, mellyben találtattak illyen:

A. Perceptumok:	hfr.	dr.
Az 1802-dik esztendőben tartatott visitatioban maradott a cassában	176	25
Azoltától fogva jött bé titulata Dobai Józefné ifjúasszonytól	12	–
Jánosi Gergelytől	2	40
Birzán Josziv szakácstól	2	40
Titulatus Jakab János úrtól	6	–

Báró Brukethal Károly úr őnagysága kamerdienerétől	–	28
Elekes Mihállytól	2	40
Birzán Istvánnétól	1	20
Szávujnétól	–	14
Szilágyi Lászlótól	6	–
Egy valakitől	2	–
Méltóságos Ugron János úr adott	20	–
Méltóságos gróf Kun Sigmond úr őnagysága	100	–
Méltóságos gróf Kun László úr őnagysága tiszteletes uram kezébe	95	60
Méltóságos gróf Kun István úr őnagysága, ugyan tiszteletes uram kezébe	24	–
Ehez accedál titulatus Stentzel László úr collatuma	20	–
Perceptumok summája	470	67
B. Erogatumok		
Papnak elhozatásáért	10	–
Felszenteltetésekor útiköltségre adatott	24	–
Mester elhozatásáért	6	–
1801-ben visitatoroknak honorarium	2	40
Intertentiojokra	1	2
2 harang feltételéért	–	36
150 szál deszkáért	29	40
Zsendelyért előpénzt	84	64
Az ácsoknak előpénzt	31	40
Zsendelyszegre előpénzt	12	–
A deszkáknak a Marosból való kihúzásáért	–	80
25 szál fenyőfáért és 50 szál deszkáért	52	50
15000 zsendelyszegért	15	24
A templom körül dolgozóknak segítő napszámosoknak	7	68
A tanuló gyermekek számára egy fekete tábláért és egy padért az asztalosnak	1	36
1801-ben a papi földbe vettetett 1 véka törökbúzáért	1	20
A curator által tett erogatumok summája	280	96
A tiszteletes loci minister erogált ezekre:		
Az ácsoknak az egész munkáért	69	84
Zsendelyszegre	38	50
Az ácsoknak segítő napszámosoknak	13	20
Zsendely hozásáért [714.]	6	12
3 aprómívesnek	1	2
Zsendelyszegek egyenesítéséért	2	4
Hosszú szegekért a szarufákban		40
Lécek faragásáért	1	64
15000 lécszegért, százat a dr. 40	60	
6000 zsendelyért két szekeren hozattattván fizettetett	16	72
A loci miniszter itt tétetett erogati summája	209	48
A curator és loci miniszter altal tett erogatum in summa lévén	490	44
Kitettzik, hogy több erogáltatott a perceptumnál (mely volt in summa)	470	64
19 ~ tizenkilenc mfr. és 77 dr.	19	77

Melly supererogatumot a demonsrans curator Stentzel László úr condonál a nemes ekklézsiának.

Az ekklézsiának proventussából való egyéb accessoriumok most számba nem vétettek, sem a publicatioból gyűlt perselypénz, az időnek rövidsége és az subsistentiára való fundusnak nemléte miatt.

IV. Megholt Ursza Juon nevű ekklézsia zsellérének öröksége a közelebbi visitatio alkalmatosságával nem találtattván akkor alkalmatosabb ember, adattatott volt által Kozma Kretsunnak, most pedig alkalmatosabb ember találtattván, tudniillik Kerebán Todor fia, Péter, azon örökség, hozzátartozó minden appertinentiáival edgyütt mától fogva nékie általadatik, köteleztettvén annak gondviselésére és a competens szolgálatnak praestálására, mellyet ha nem cselekednék, azonnal az örökségből kivettetik.

V. Látá a Szent Visitatio, hogy a parochialis funduson fellyül méltóságos Ugron János úr gondviselője, nemzetes Jakab János uram, egy új malomnak fából való építéséhez fogott, mellynek felállítását úgy intézte el, hogy annak árkát a parochiális funduson vigye, és azt már ki is ásatta. Ezért megszólítván a Szent Visitatio a megírt gondviselőt, és eleibe terjesztvén, hogy azon cselekedete az ekklézsiának nyilvánságos praejudiciumára lenne, és meg nem engedhetné, s meg sem engedi külömben azon az árkon való folyását a víznek, hanem ha a fungens papnak [715.] abból az új malomból szombati vám adattatik. Melly reflexioját hellyesnek és törvényesnek látván a fellyebb írt gondviselő assecurálá a Szent Visitatiot, hogy méltóságos principalissánál kieszközli a szombati vámnak kiadattatását, annyival is inkább, mivel maga is úgy értette s hallotta, hogy régentén is ott malom lévén, abból a szombati vám kijárt a papnak.

VI. Megértvén a Szent Visitatio, hogy az új temetőnek a nemes vármegye tisztyei által assignáltatott közönséges helyet erőszakoson elfoglalt embereknek szőlőjek azon hellyből még ki nem tépettetett, kerítések széllyel nem hányattatott: most újra serio meghagyja a curatoratusnak, hogy azon elfoglalt hellyet reoccupálni, a szőlőtőket kitépetni a kerítést széllyelhányatni el nem mulassa. Vide protocolli pagina 497, 498.

VII. Jelenteték a Szent Visitationak, hogy tekintetes désfalvi Desuchovits Samuel úr hites társával, tekintetes Andor Mária asszonnyal legált és effective adott is a nemes gyogyi ekklézsiának 100 ~ száz vfr., melly legatumról szólló levél ide bé is irattatik.

Mi, kik alább nevünket felírtuk, adjuk tudtára mindeneknek, akiknek illik, jelenvalóknak és következendőknek, hogy in anno 1803, die 18^{ua} Februarii, hivata minket magához tekéntetes désfalvi Desuchovits Samuel úr, feküvén betegágyába, és hütős társa, titulata Andor Mária asszonnyal való egyezése szerint leszámlálának az algyogyi reformata ekklézsia számára 100 ~ száz vfr., és adák kezünkbe illyen hagyással:

1-o. Hogy azon 100 ~ száz vfr. interesse, akár pénzül, minél fellyebb lehett, akár naturálében a gyogyi reformata ekklézsia fungens papjának járjon.

2-o. A pénzt mindenkor a parochus maga tractalja a domesticus curator hírivel, mellyről a pap caveáljon, és ha rossz hellyre, vagy hibás contractus mellett való kiadás miatt vagy egésszen, vagy részében (veszedelmeznék) veszedelembe menne, tartozzék azon summát redintegrálni. Mellyre vigyázni a tractualis esperest esmérje lelkiesméretiben járó dolognak, kötelességnek. És ha midőn a gyogyi pap másuvá menni akarna, addig kimozdulni meg ne engedje, míg azon pénzt [716.] számba nem adja. Vagy midőn a gyogyi papnak halála esik, maradékitól végye számba, és a hellyébe jövő papnak kezébe szolgáltassa, mellyről az esperestet a gyogyi ekklézsia curatora tartozzék tudósítani.

3-o. Ha a papnak környülállásai ollyanok volnának, hogy az ő kezében a pénz veszendő állapotban volna, ollyankor a curator kötelességének esmérje előre arról gondoskodni, külömben a responsabilitas rajta légyen.

4-o. Ezt a capitalist soha senki semmi egyébb célra vagy építésre akárminémű szorult állapotban is ne fordíthassa, hanem mindenkor a titulatus conferens úr célja szerint használhassa a gyógyi reformatus pap. És valaha történnék (mellyet ne engedjen Isten) hogy Gyógyon reformatus pap nem lenne, a tractualis esperest a Partialis Synodussal assignálja más papnak a venerabilis tractusban, ahová szükségesebb lészen.

Ha valaki ezen Isten dicsőségére tett rendelésemet el akarná rontani, bontani, azt a maga dicsőségét szerető nagy Isten rontsa meg testében, lelkében és légyen Istentől örökre elvet-

tetett. Melly szent hagyományának eszerint való létéről igen hitünk szerint tészünk ezennel bizonyságot, mellyet neveinknek tulajdon kezeinkkel való felírásával, s szokott pecséteinknek réányomásával megerősítünk.

Írtuk nemes Hunyad vármegyében, AllGyógyon, a néhai titulatus kápolnási Kakutsi György úr posteritási udvarházánál, a fenn megírt esztendőben és napon. L. S. Stentzel László mpr., az allgyógyi reformata ecclesia vicecuratora, és L. S. Balo Jósef allgyogyi reformatus pap.

1807

AllGyogy 18va Martii 1807. Sancta Visitatio Canonica continuatur in ecclesia reformata AllGyogyensi per memoratos ordinarios officiales ecclesiaticos et adjunctum vicedirectorem reverendum dominum Samuelem Kolosvári, die 18 Martii 1807.[193]

A parochialis háznál jelen voltanak az hellységbéli egyházi szolga, tiszteletes Baló Jósef atyánkfia, oskolamester Kováts Sámuel őkegyelme, méltóságos gróff Kun István és Sigmond, méltóságos liber báró Györfi Jósef urak őnagyságok.

I. Itten kérdés tétetettvén az tiszteletes egyházi atyafi iránt, hivataljára s erkölcseire nézve. Minden tekintetben a jóról commendáltaték.

II. Megkérdettettvén a tiszteletes atyafi is hallgatóinak magához való alkalmaztatások iránt, dicsekedve felelé, hogy bár minden papoknak hasonló megelégedések volna hallgatóikra nézve, mint magának.

III. Megkérdettetett a nemes ecclesia az oskolamesterre nézve, kit hasonlóképen a jóról commendála.

IV. Maga pedig panaszolja, hogy már 4 esztendőktől fogva taníttya a gyermekeket, de azoknak tanításokért illendő jutalmat még nem kapott. Mellyre a jelenlévő méltóságos possessor urak ezt a reflexiót tévék: Hogy bizonyoson tudják, hogy a gyermek[ek]nek tanításokért való fizetés meg volt határozva, és annálfogva meg is adattyák a didactrumot a gyermekek szüléikkel, csakhogy maga is oskolamester őkegyelme légyen szorgalmatos a gyermekeknek tanításokban. A régi határozást láthatni protocolli pagina 141.

V. A jelenlévő méltóságos possessor urak méltóztatának a Szent Visitationak jelenteni, hogy ezen nemes ekklésiában régi jó elejeknek hagyomásokból különösön volt egy ház kirendeltettve az itten özvegységben maradó papné számára, mellyben férjhezmeneteléig vagy haláláig lakhassék. Azon ház a régiség miatt leomolván és pusztulván, odaengedtetett Terebán György nevezetű embernek az az örökség, hogy azon házat építvén, lakjék abban, míg a háznak építésére tett költsége, fáradsága megfordíttatik és éppen most gondolkodnak arról, hogy az építőt kifizessék és a házat rehabeálják, mellyet igen hellyesnek talál a visitatio is. [914.]

Klasszicista orgona – Algyógy

VII. [!] Panaszul adattatván fel a Szent Visitationak, hogy méltóságos Ugron János úr a parochialis fundusból potentiose elfoglalt volna egy darab hellyet, és azon házat is építetett, mellyben most egy czigány lakik. A Szent Visitatio regalis mensurával aszerint, az mint az 1754-ben végbenvitt közönséges ekklézsiai inquisitioban feltétetett, a parochialis fundust megmérette, és úgy

[193] HuZaL-Jkv. I/5. 913–915.

találta, hogy az az elfoglaltatott szegelet a parochialis fundushoz tartozik, és ennélfogva fel is fogja adni a méltóságos Supremum Consistoriumnak, hogy eszközölje ki visszaengedtetését azon hatalmason elfoglaltatott darab hellynek. De addig is ajánltatik a méltóságos és tekintetes domesticus curator uraknak, hogy a nemes vármegyétől fiscalis adsistentiát igyekezzenek nyerni azon hellynek rehabeálására.

VII. Protocolli pagina 120 találtató jegyzésnek utasítása szerint kívánt a Szent Visitatio végére járni a Nádudvari Annától legáltatott és titulatus Kakutsi György curator által felvétetett 100 ft., és úgy nyomozta ki, hogy azon summa pénz a megírt curátor úrnál feneklett meg. Mellyet fiával, tekintetes Kakucsi Péterrel megértettvén, arra ajánlá magát a Szent Visitatio előtt, hogy ha valami hiteles documentumot nem mutathat azon pénznek elocatioja vagy erogatioja iránt, contractust írt rólla a nemes ekklézsiának, és míg megadhatja a capitalist, esztendőnként a legalis interest praestálja. A restans interesre nézve, mind a mostani fungens parochussal, mind az emeritussal, tiszteletes Kolosvári Samuel urammal complimál.

VIII. Panaszul adja fel a tiszteletes egyházi atyafi, hogy az ekklézsiának zsellérei az eddigelé volt szokás ellen éjtszakai strá[zsá]lással és a falu közönséges terehinek hordozásával terheltettnek. Erre nézve a méltóságos possessor urak arra ajánlák magokat, hogy kieszközlik a tekintetes nemes vármegye tisztyeinél, hogy törvénytelen terhekkel ne terheltessenek, úgy tartattván az ekklézsiának zsellérei mint curialistak, kik aféle szolgálatra nem kényszeríttettnek s hajtattnak.

IX. Nagy megilletődéssel szemlélvén a Szent Visitatio a templomnak nagy szennyben való lételét, falainak repedezéseit és menyezetének annyira való elsorvadását, hogy annak minden órán való leesésétől és amiatt valakin megeshető szerencsétlenségtől méltán tarthatni. Azért serio ajánlja a Szent Visitatio a méltóságos és tekintetes curatoratusnak, hogy a méltóságos possessor urakkal edgyetértvén, találjanak módot a mennyezetnek és az napnyugati ajtó felett való meghasadozott és omlófélben lévő boltnak megigazítására. [915.]

X. Ezen nemes eklézsia. proximus főcuratorának választatott méltóságos liber báró Györfi Jósef úr őnagysága, ki mellé adjungáltatott vicecuratornak titulatus Kakutsi Péter úr, ki is adjuráltatott.

XI. Az ekklézsia ládája állván eddig méltóságos gróf Kun Farkas úr, mint főcurator úr gondviselése alatt, már halála után a parochiába általhozattatott és felnyittattván találtatott abban

	rhfr.	dr.
publicatioból és dézmából jött, holmi naturák árából gyűlt	59	24
Emellé adott a tiszteletes egyházi atyafi is	9	40
Summa	69	4

Ez mégyen az új curatorok keze alá jövendő számadásra.

XII. Az ekklézsia ládájában találtattak illyen levelek:

1. Az 1754. Véghezvitt közönséges ekklézsiai inquisitionak párja sub numero 1-o., subscriptio nélkül.

2. Nádudvari Annának 100 való collationalis levele párban sub numero 2-do.

3. A gyogyi ecclesia némely javainak abalienatiojáról való spetificatio sub numero 3-tio.

4. Egy régi papi conventio sub numero 4-to.

5. Déésfalvi Desuchovits Samuelnek testamentuma mellyben legál s effective ad 100 ft. a pap használhatására anno 1803. die 18. Februárii sub numero 5-to.

6. Néhai tiszteletes bágyi Nagy János uramnak, ide való parochusnak néma-néma jegyzései az ecclesiának földeiről s szőllőiről sub numero 6-to.

XIII. Az oskolamester percipiált	hfr.	dr.
1803-ban dézmába jött búzának árrából	15	94
1805-ben dézmába jött bornak árrából	8	70
1806-ban ismét dézmába jött bornak árrából	15	78
Méltóságos gróf Kun Farkas úrtól	7	–
Perceptum summája	47	42
Erogált classis reparatiojára mindöszve	24	52
A pince leomlott falának felrakatásáért	1	20
Istállóra	9	
A pálinkafőző házra	19	40
Erogatumok summája	54	12

Az erogatum superálván a perceptumot 7 mfr. 30 dr., condonálja az ecclesiának.

XIV. Állandóul meghatároztatott, hogy a falu rétyin lévő és Tatai örökségéhez tartozó törökbúzaföld mennyen által a mesternek, ahellyett a Tatai örökséghez mennyen a pap régi szőlője.

XV. Az Úr asztalához tartozó edények s eszközek az inprotocollatio szerint mind megvagynak, mellyek szaporodtak egy újjadon új tafota keszkenővel, mellyen vagynak 36 szkófiummal varrott nagy virágok, méltóságos liber báró Györfi Jósef úr és kedves élete párja, méltóságos Ugron Mária asszony őnagyságok ajándékjok.

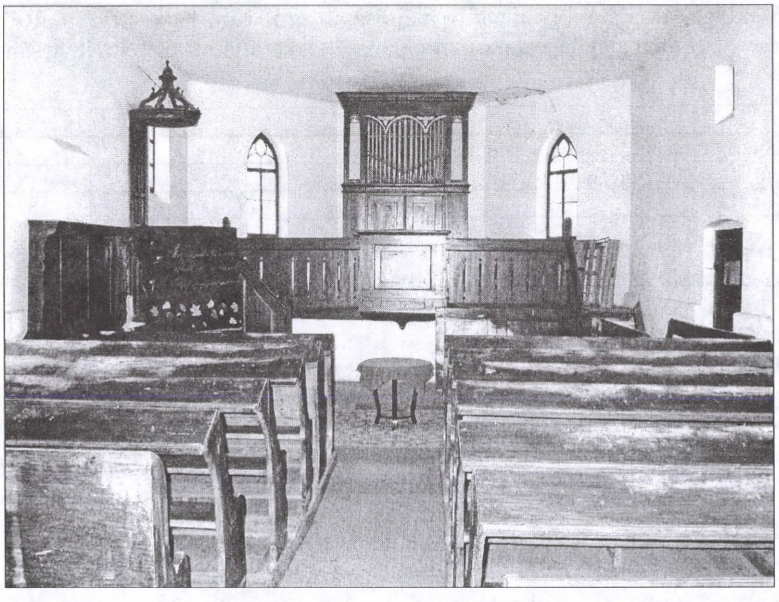

Templombelső – Algyógy

Alpestes

1686

AlPestesini continuatur per praefatos, praesente etiam clarissimo Daniele Várallyai, 1. Februarii[194]

Auditores examinantur de reverendo ministro Stephano Köpeczi. Életiről, magaviseléséről, tanulásáról, tanításáról, maga egész tisztiben való szorgalmatoskodásáról és házánépének jó és csendes magaviselésérűl tisztességesen commendáltatik őkegyelme. Hoc excepto: a két filialisokban való járás miatt a vasárnapi déllyesti cultus igen későre marad.

Item domino scholae rectore Stephano Abrudbanyai de omnibus suis bene commendatur.

Reverendus dominus minister examinatur de auditoribus:

1.Markus György feleségével, Pap Annokkal régen egyenetlenkedik.

2. Nagy Györgyöt felesége hitetlenül elhadta.

Delibaratum ad 1. Az eddigvalóról kövessék meg egymást s illendő kötést tévén az ecclesia elei előtt, lakjanak edgyütt. Amelyik fél fel felbontja a contractust, a magistratusnak adatik.

2. Ha megbizonyosodik, hogy felesége Törökországba ment, válasza lészen.

Querela ecclesiae totius:

Panaszolkodik az ecclesia, hogy a nemesség halván hal, s az fundusokra oláság száll, kik semmi fizetéssel a prédiktornak és mesternek nincsenek, a parochialis ház körül is semmit sem építenek.

Deliberatum: A Generalis Visitatiora Isten tiszteletes püspök urunkot lehozván, instálnak közönségesen.

1687

28. Januarii anni praesentis [1687.] continuatur visitatio Alpestesini etc.[195]

Auditores examinantur de pastore reverendo domino Stephano Kopeczi, qui nullo oneratur gravamine.

Reverendus pastor examinatur de auditoribus, quos nullo onerat gravamine.

1689

Anno 1689. 10. Februarii continuatur visitatio Alpestesini etc.[196]

Auditores examinantur de pastore reverendo domino Stephano Kopeczi. Nullo oneratur gravamine.

Reverendus dominus pastor examinatur de auditoribus.

Az hallgatók őkegyelmek admoniáltatnak, mind az fizetésnek igazán való bészolgáltatására, s mind az kerteknek megcsinálására, úgy várhatják magokra az Isten áldását.

---

[194] HuZaL-Jkv. I/1. 33.

[195] Uo. I/1. 43.

[196] Uo. I/1. 53..

1691

Anno 1691. die 29. Januarii visitatio instituitur AllPestesini per reverendum seniorem Georgium Körtvelyesi, clarissimum Stephanum Vásárhelyi, Casparum Váradi.[197]

Ecclesia examinatur de reverendo domino pastore Stephano Köpetzi et familia. Commendatur in omnibus.

De rectore Stephano Abrudi. Similiter commendatur.

Reverendus pastor examinatur de ecclesia, et dominus rector.

Tsenádi Sándornéra kurvaságot kiáltott a bíróné, Beretzki Sigmondné, hogy az ő maga urával Beretzki Sigmondal paráználkodott volna, mégpenig mikor volt in menstruo fluxu. Tanácsot kérd Tsenádi Sándor, eziránt mihez tartsa magát.

Deliberatum: Beretzki Sigmondné amit kiáltott Tsenádi Sándornéra, intra quindenam az 44. canon tenora szerint hiteles tanúbizonyságokkal comprobállya. De caetero, ha vagy a comprobálásban deficiál, vagy per negligentiam nemoban hadgya magát, a vármegye tisztei eleiben vitetik causája.

1692

Continuatur visitatio AlPestesini anno 1692. 7. Februarii. [198]

Auditores examinantur de reverendo domino Stephano Köpeczi, de rectore domino Stephano Abrudi.

Ut reverendus pastor, ita dominus rector commendantur de omnibus cum familia.

Reverendus dominus pastor cum suo rectore examinantur de auditoribus.

Difficultas: Vannak némellyek, személy szerint ollyanok, akik csak gazzal fizetnek, mely nagy keserűségekre vagyon őkegyelmeknek.

Deliberatum: Istenhez való buzgóságokból rendellyenek őkegyelmek annak idejében az egyházfiú mellé két esküt embereket, akik jó lelkiismeret szerint megvizsgállyák, ha az ollyan rosszul fizető embernek vagyon-é jobb búzája, s ha lészen, külgyék vissza s adassanak jobbat őkegyelmek, mert a praedicator nem gazért, hanem jó búzáért könyörög Istennek. Egyébaránt is egy emberért, kettőért ne becstelenedgyék az egész ecclesia.

1693

Continuatur visitatio eodem die [14. Januarii] Pestesini.[199]

Examinantur auditores de reverendo domino Köpeczi et de familia sua. Reverendus dominus pastor cum suo rectore quoad officia commendantur, ita etiam quoad mores.

Reverendus dominus pastor examinatur de suis auditoribus.

1. Alibas Pétert feleségéjért büntessék meg az esküttek.

2. A sövényeket Pünkösdig felrakják, külömben a losádi poenát el nem kerülik.

3. Miért nem tartják őkegyelmek a fizetés iránt az tavalyi deliberatumhoz magokat, semel pro semper még edgyszer admoneáltatnak.

---

[197] HuZaL-Jkv. I/1. 90.

[198] Uo. I/1. 104.

[199] Uo. I/1. 118.

1694

Anno Domini Jesu Christi 1694. 13. Januarii. Visitatio instituitur AlPestesini per reverendum ac doctissimum seniorem reverendum dominum Georgium Körtvelyesj, Samuelem Jenej, Sanctae Sedis juratum notarium, caeterosque reverendos dominos assessores, et generosum dominum Paulum Aradi, personalem spectabilis supremi comitis[200]

Reverendum dominum Stephanum Köpeczi cum tota familia examinatur per suos auditores. A suis auditoribus quoad doctrinam et mores cum domino rectore et tota familia optime commendatur.

Reverendus pastor cum suo rectore examinantur de suis auditoribus.

1. Alibas Péter betegségiben compromittállya magát, hogy kegyesség gyakorló lészen, de semmi sem telik benne, sőt az oláhok bolondságiban, szarvashordozásban elegyéti magát.

2. Somodi Péter, Gálfi István, Bereczk György, Antal Péter, per hoc, hogy adóssok voltak másnak, a pap részit is oda fizették, a papnak semmit sem adtanak.

3. Vadnak ollyak, kik másuvá házasodnak s itt colállyák az határt, semmit sem akarnak fizetni.

4. Vadnak hárman egy fedél alatt s egy bért adnak a papnak, noha mások hasonlóképen lévén dolgok, külön fizetnek.

Ad 1-mum. Paterne intyük, hogy magát jobbétsa meg, s afféle bolondságnak hadgyon békét, külömben főispán uramnak panaszt teszünk s a templomból kitiltyuk.

Ad 2-dum. Tekéntetes Aradi uram őkegyelme főispán uram őkegyelmétől adatott authoritas szerint parancsollyon bíró uramnak és egyházfi uramnak, menten tegyenek contentatiot.

Ad 3-tium. Mikor coláltattya a földét, a conscribatum szerint tartozik fizetni.

Ad 4-tum. Ez mostani időben edgyütt laknak, magokat compromittálák magokat, hogy másfél kalongya búzát adnak személy szerint s azután megkülönözvén, Isten áldásából, ami illik.

1695

Anno 1695. 10. Januarii. Visitatio instituitur AlPestesini per reverendum dominum seniorem Georgium Körtvelyesi, Samuelem Jenej, Casparem Váradj[201]

Auditores examinantur de reverendo domino Stephano Köpeczj et domino rectore, Stephano Abrudj.

1. Difficultállya az ecclesia, hogy tiszteletes Köpeczi uram őkegyelme a vasárnapi délesti praedicatiokat a filiak kedvéjért elmulattya. Kívánságok ez, hogy őkegyelme a régi dispositio szerint fordítsa szeredát és pénteket a patronusok számára, vasárnap jöjjenek bé a patronusok. Referállyák hitek szerint becsülletes nemes emberek öten, hogy Szentgyörgyi István kezdette a kijárást, s úgy csúszot be.

De reliquo mind a praedikator, mind a mester commendáltatik.

Reverendus pastor cum suo rectore examinantur de suis auditoribus.

2. Tiszteletes Köpeczi uramnak Balog György urammal való dolgát magára vállalá tiszteletes esperest uram őkegyelme.

Ad primum: Deliberatum. A Partialis vegye igazításba.

---

[200] HuZaL-Jkv. I/1. 129.

[201] Uo. I/1. 148.

1696

Anno 1696. 9. Januarii. Visitatio instituitur per reverendum dominum seniorem Georgium Körtvélyesi et juratum notarium Samuelem Jenej etc. AlPestesini[202]

Auditores examinantur de reverendo domino pastore Stephano Köpeczi et rectore domino Stephano Abrudj.

1. A vasárnapi délesti praedicatiot ebéd kedvéjért sokszor elmulatja őkegyelme, azonban a caput olvasást el is felejtettük.

2. Szóhordozó.

Rector laudatur in omnibus cum sua familia.

Reverendus pastor examinatur de suis auditoribus.

3. Hétköznapi cultust nem frequentállyák.

4. Pekőcziné fattyat vetett, s a magistratus nem poenálta. Más: Váradj Mária, Balog uram udvarában egy Kata nevű, mindenik kurva.

5. Josa Mihálly egynéhány esztendőtől fogva bor fizetést nem adott.

6. Némellyeknek teremvén bora, uzsorába adgyák, s úgy akarnak fizetni a papnak, mint akiknek borok nem terem.

Ad primum. Deliberatum: A 36. és 46. canonok szerint digni poena et reprehensione.

Ad 2. Nézze meg az 79. canont.

Ad 3. Ha valaha volt szükség az Isten engesztelésére, most vagyon, azért legyenek serények őkegyelmek.

Ad 4. Cum denominatione nominum solemniter a jövő vasárnap, ha constál kurvaságok excommunicáltassanak, a tiszt kezéhez adgyák ad poenendum.

Ad 5., 6. A pap, mester jövedelméből uzsoráját ne fizesse, ha el fizeti, a bornak valorát adgya meg. Josának annyi érő zálogját az eskütek adgyák a praedikator kezében, vagy külömben érjen véget őkegyelmével.

Nota bene: Tekéntetes nemzetes Pogány András uram s felesége, Markocsán Anna asszony az alpestesi ecclesiához conferálták a Tamástelki malomnak szombati vámját, mely kezdetik szombaton estve és tart vasárnap estig, mellynek megtartására obligálták magokat, míg őkegyelmek bírják.

Az 1695 esztendőbeli jövedelme metr. 35. köb. De praesenti vagyon metr. 5. A többit pénzen atták el. Vettek meszet rajta. De praesenti vagyon pénz flor.[203] egyházfi Balog János uramnál.

1697

Continuatio visitationis 4. Februarii per reverendum dominum seniorem etc. Alpestesini.[204]

Auditores examinantur de reverendo domino Stephano Köpeczi et domino rectore.

Commendatur reverendus dominus pastor cum suo rectore de omnibus optime.

Reverendus dominus minister examinatur de suis auditoribus.

Nulla difficultate gravant suos auditores.

---

[202] HuZaL-Jkv. I/1. 165.

[203] Az összeg kimarad.

[204] HuZaL-Jkv. I/1. 189.

1698

Visitatio inchoatur Pestesini 2. Januarii Anno 1698.[205]

Auditores examinantur de reverendo pastore Stephano Köpeczi.

Vádollyák, hogy sokat jár széllyel és sokszor az isteni szolgálatot elmulattya.

Similiter examinantur de rectore Stephano Abrudi, qui in omnibus commendatur.

1. Reverendus pastor examinatur de auditoribus. Vádollya hidegséggel, hogy az Isten dicsősségére való dolgokat nem munkálódgyák és az Isten házában a cultusra nem járnak.

2. Az kertek rosszak, sok kárt vallott az praedicator.

De his omnibus admonentur saevere, ha mi esik rajtok, magoknak tulajdonétcsák.

Köpeczi uram szolgálójának instantiajára deliberatum. Bizonyoson constál, hogy Köpecziné asszonyom szolgálóját ok nélkül kurvának mondotta és egyéb bestelenséggel illetet. Ergo előttünk kövesse meg, és saever reprehendáltassék. Az szolgáló penig következendő partialisunkra reportállya, mind szegőtcségét, miben szegődöt, mind idejét meddig szolgált, mind penig fizetését, mit adot, azonban azt is, ha Köpecziné asszonyom erőszakkal tudta-e el házától, vagy maga jóakaratából ment el. Tiszteletes Köpeczi uram is, ha mit ellenkezőt comprobálhat, reportállya, ott satisfactiojok lészen.

1700

Anno et die eodem [7. Januarii 1700.] continuatur visitatio AlPestesini.[206]

Auditores examinantur de reverendo domino Stephano Köpeczj. Nominatim: Demeter András, Lukács Ferencz, Demeter Péter, Biro Mihálly, Balog András, Budai János, Budai Mihálly, öreg Biro János, Lengyel György, Demeter Sándor, iffjú Biró János, Biró István, egyházfi Balog János.

Vádollyák, hogy korcsomán sokszor ivot, még ott is hált.

Reverendus pastor examinatur cum suo rectore de suis auditoribus.

A kerteknek nemléte miatt sok kárt vall a praedicator.

Deliberatum: Tagadhatatlan dolog, hogy az ecclesia vádgyában volt valami, de ollyan mértékben nem, amelyből magát expediálta, azonban obligálta is magát, hogy ezután efféle suspicio hozzá nem fér, s az iránt panasz többé nem lessz .

Deliberatum. Intyük őkegyelmeket, hogy Isten az időt kinyitván, orvosollyák meg, hogy mi is büntetéssel ne kényszerittessünk végben vitetni.

Nota bene: A Demeter Péter léánya gyermekágyban fekvén, dolgának eligazétása peremptorie haladott a következendő Partialisra.

[229] Nota bene: A praedikállószék mellet való szék, mely vagyon az asszonyok rendin, melyben Bénjaminné asszony őkegyelme eddig maga ült, toldassék ki mind a falig, hogy a Köpeczi uram maradéka is járhasson belé, minthogy Isten őkegyelmének adott ebben a helyben valami porciocskát. Mindazáltal ez lévén az ecclesia kívánsága, hogy Köpecziné asszony mindaddig járjon a papnék székiben, míg Isten férjét ezen ecclesiaban megtartya.

[205] HuZaL-Jkv. I/1. 199.
[206] Uo. 228–229.

1701

Continuatur visitatio 20. [Januarii 1701.] Alpestesini per reverendum seniorem Georgium Körtvélyesi seniorem tractus etc.[207]

Auditores examinantur de reverendo domino Stephano Köpeczi et rectore Stephano Abrudj.

Semmi panaszok nincsen őkegyelmek ellen, letévén [?] Köpeczj uram ellen csak meg ne csökkönnyék.

1702

Anno 1702. die 26. Januarii continuatur visitatio AllPetesini per praefatum reverendum dominum seniorem Samuelem Jenei et adjunctos fratres, Casparum Varadi et Franciscum Bekesi.[208]

Auditores examinantur de reverendo domino ministro Stephano Köpeczi et rectore domino Stephano Abrudi.

Commendantur optime utrique. [259.]

Reverendus dominus minister et rector examinantur de auditoribus.

Difficultas.

1. Vagynak ollyanok egynéhányan, akik külön kenyéren vannak s külön majorkodtatnak, mégis csak egy papbért és mesterbért adnak. Vadnak ismét ollyan félbéresek, akik teljességgel semmit sem adnak.

2. Régtűl fogva való pusztaság vagyon az parochialis ház körül, nem akarnak kertelni a jobbágyosok, amelly mia kárt vall a minister, gabonáját megetetik marhájokkal, megbecsülleté, senki nem refundálja az kárt.

Deliberatum:

Ad 1: Nevek szerént reportállyák az Partialisra őkegyelmek mindazokat, akik vagy semmit nem, vagy csonkán fizetnek, ott megorvosollyuk, mind a fa nem hordásbeli, s mind egyébféle defectust.

Ad 2: Ha őkegyelmek a szőlőművig [alatta kihúzva: a Partialisig] meg nem orvosollyák az parochialis ház körül való rupturákat, minthogy az admonitio már egynéhány esztendőtűl fogva való, azokat, akiké az kert, seculare brachiummal megbüntettettyük.

Observatio.

1. Egynéhány pestesi embernél vagyon az ecclesianak 23 véka tiszta búzája kiadva.

2. Pénz vagyon imitt-amott széllyel kiadva minden haszon nélkül ft. 48,81.

3. A thamastelki malom sabbathaleját, mellyet údvezült Pogány András uram conferált volt is perpetuum az allpestesi reformata ecclesianak, Sebesi Benjamin uram mera et absoluta potentia occupálta, a Szent Partialis deliberatiojára hagyatik.

1705

Continuatur Visitatio AlPestesini die 30. Januarii.[209]

Auditores examinantur de reverendo pastore et rectore.

Némely erőtelenségekről vádoltatik tiszteletes Köpeczi István atyánkfia, mellyekről megintettük őkegyelmét, másként acceptáltatik.

---

[207] HuZaL-Jkv. I/1. 243.
[208] Uo. 258–259.
[209] Uo. I/2. 5.

Dominus rector nullatenus aggravatur imo in omnibus optime commendatur.

Reverendus minister examinatur de suis auditoribus. A reverendus ministernek difficultasi iránt a falu megintetet.

1717

Anno 1717. 2. Martii. Continuatur visitatio in ecclesia reformata AllPestesiensi per reverendum dominum seniorem Petrum Kereszturi, nec non Casparum Váradi et Georgium Bernád.[210]

Ecclesia examinatur de reverendo ministro Johanni Detsi.

Reverendus minister commendatur ab ecclesia, de vita moribus et sanctissimae functionis exercitio. Etiam humanissimus rector Stephanus Abrudi pari laude afficitur ab ecclesia.

Reverendus pastor et humanissimus rector examinatur de ecclesia.

Nota bene: Biró Mátthé compareálván előttünk mind maga személlyében, mind az nemes ecclesianak deputatussi által supplicálván az Szent Visitatiott azon, hogy mint parázna személyt reconciliatiora admittállyuk. Istenes és szent dolognak ítélvén Istenvel s ecclesiaval megbékéllésre való szándékát, admittáltuk reconciliatiora, illy formán: Egy csötörtökön reggel állyon fel, és azután következő vasárnap reggel absolutis actibus poenitentiae légyen absolutioja és dismissioja.

Az Úr asztalára való bonumok mostani egyházfi, Pap András uram kezénél azszerént vadnak meg, azmint az protocolumnak elején feljegyeztettek.

1. Az templom építésére felvetett pénzből restál még bizonyos személlyektől, mellyeknek regestromai mostani egyházfi P[ap] András uram kezénél vadnak, mellyeket eskütt uraimék aratáskor búzául szedgyenek fel az egyházfival. [106.]

Harmadideji egyházfi Budai Gergélly úrnál volt az ecclesianak restantia pénze, melly az 1716. esztendőbéli számadástúl maradott volt hfr. 12, mellyekből erogált templom építésire hfr. 9,19, még marad restantia pénz hfr. 2,79, melly restantia pénzek illyen személlyeknél vadnak:

	ft.	dr.
Herecz Dánielnél	–	27
Pap Farkasnál	1	90
Csanádi Mihállynál	–	12
Idősb Budi Jánosnál	–	44
Ezek in summa lésznek	2	73

A fellyebb való restantiatúl redendált hat pénzeket előttünk deponálta. Az kétszázhetvenhárom pénzeket penig az mostani egyházfi az specificált személlyeken tartozik felszedni és azokról in futuro ratiocinálni.

Megnevezett Budai Gergélly uram adott elő de praesenti harangozópénzeket hfr. 1,5, mellyek az fellyebb említett és deponált hat pénzekkel edgyütt lésznek ft 1,11, melly pénzeket általadtunk mostani egyházfi Pap András kezéhez, mellyről is in futuro ratiocinállyon. Item adott tiszteletes Detsi uram ezen kívül kezéhez dr. 33, mellyekről is in futuro tartozzik ratiotinálni. Item Demeter Péter uram kezénél levő ft. 4 interesse, dr. 24, ezek is ratiora valók.

Fenn specificált egyházfi, Pap András uramnál volt perceptum pénz ft. 3,98, mellyből erogált szükséges hellyekre ft. 1,85, marad restantiában nálla ft. 2,13, mellyekről in futuro ratiocinállyon.

[210] HuZaL-Jkv. I/2. 105–106.

Idősbik Demeter Mihálly uram kezénél vagyon az ecclesianak ft. 4, mellyeknek interessét előttünk dr. 24 deponálta, mellyet által is adtunk az egyházfinak.

Idősb Biro András uramnál vagyon az ecclesianak ft. 3 adóssága zállagos földért való. Item ezen pénznek tavalyi s ezideji interesse dr. 54, mellyeket tartozik tiszteletes Detsi uram kezéhez adferalni.

Nota bene: Ez a dificultas toláltatott. Méltóságos főispány uramtól a templomnak építésére conferált ötven forintok is restantiaban vadnak, mellyről consulalhatni az 1716. esztendőbeli visitatiot.

1718

Continuatur Visitatio in ecclesia Pestiensi, anno 1718. die 21. Februarii per reverendum dominum seniorem Petrum Kereszturi, adjunctumque fratrem, Stephanum Rákosi.[211]

Auditores examinantur de reverendo domino pastore Johanne Décsi. Panaszolkodnak az halgatók, hogy amikoron hallottyok esik és vasárnap kell temetni, reggeli tanítást ökegyelme elmulattya, csak az egy halott felett való praedicatioval celebrállya az innepet.

2. Panaszolkodnak azon is ökegyelmek, hogy némelykor halottyok praedicatio nélkül temettetik ithonlétében is ökegyelmének.

3. Az Úr asztalához való bonumok mostani egyházfia, Pap András kezében aszerént vadnak meg, amint protocoláltattak.

4. A templom építésére felvetett pénzbeli restantia bizonyos személlyeknél aszerént restál, amint in praecedenti visitatione consignáltattak.

5. Régi egyházfi Budi Gergely uramnak két forintokból és 79 pénzekből álló restantia kiknél légyen, videre est in praecedenti visitatione.

6. Iffjú Demeter Péternél lévén az ecclesianak négy forintya interesre, az 24 pénz interest előttünk deponálta, mellyet az egyházfi kezéhez transponáltak, mellyről tartozik raciocinálni.

7. Biró András uramnál vagyon ezen ecclesianak ft. 3 adóssága zálogos földért való, mellynek interesse dr. 18. Tartozott három esztendőre való interessel, melly facit dr. 72, mellyeket előttünk deponált és ad futuram racionem az egyházfinak általadtunk. *Megadta az ecclesianak mind a summat, mind penig az interest.*

8. Méltóságos főispány uramtúl a templom építésére conferált 50 ft. is restantiaban vadnak.

Az ecclesianak mostani egyházfia, Pap András előttünk ratiocinált ez szerint: Tavalyi restantia és ezidei perceptum volt kezénél ft. 10 dr. 64, mellyekből erogált szükséges helyekre hfr. 5 dr. 48. Mellyet kivévén az fenn specificált summabúl, marad kezénél ft. 5 dr. 16, mellyekről in futuro tartozik ratiocinálni.

Volt ezen ecclesianak valami juhok legeltetéséért conferált pénze ft. 9, mely kilenc forintokat kezéhez vévén egyházfi Pap András uram, atta ki interesre Somodi Péter uramnak, mely kilenc forintokhoz adott egy forintot az [128.] perselypénzből, mellyek computálva tésznek ft. 10, és így vagyon az ecclesianak 10 ft. kiadva interesre Somodi Péternél, melynek annualis interesse 1 ft., mellyet tartozik az egyházfi kezéhez venni és in futuro ratiocinálni.

[211] HuZaL-Jkv. I/2. 127–128.

1719

Continuatur Visitatio in ecclesia AllPestesiensi anno 1719. die 14. Januarii per reverendum dominum seniorem Petrum Kereszturi et adjunctos socios nimirum Petrum Örsi et Nicolaum Szentpéteri.[212]

Examinatur reverendus dominus minister Johannes Decsi de suis auditoribus.

1. Vadnak az ecclesiaban lopásban találtatot személyek, akik excommunicatusok és reconciliálni nem akarnak.

2. Tavaly scholaház nem lévén, az ecclesia arra obligálta vala magát, hogy építtet, de még eddig semmit sem munkálkodtak benne.

Examinatur dominus rector de suis auditoribus. Panaszolkodik, hogy a búzáját Biro Andris meg nem akarja adni.

Biro András uram, amelly három forintokkal tartozot az ecclesianak, azokat megadta, mellyeket assignáltunk az egyházfi Pap András uram kezébe.

Amelly tíz forintokat adott volt az ecclesia Somodi Péter uramnak interesre, hét forintyát leválta, az ecclesia adta deszkára, még restál őkegyelménél 4 forint, interessével együtt, három lévén a capitalis summa, az egy forint interes.

Biró János maradván adós az ecclesianak 4 forintal, az ecclesia egy földet vet[t] el érette, de a maradéki kiváltatták, letévén a 4 forintokat, mellyeket is assignáltunk egyházfi Pap András uram kezébe.

Mostani egyházfi, Pap András uram kezénél tavalyi restantiaval együtt volt ft. 12,95, mellyekből szükséges helyekre erogált ft. 6,10. Még marad az őkegyelme kezénél restantiaban ft. 6,85, mellyekről in futura visitatione tartozik raciocinálni.

Néhai Karat Pál uram legált volt az allpestesi ecclesianak ft. 50, mellyhez adott a relicta ugyanezen ecclesiahoz való buzgóságából ft. 11 dr. 20, mellyek in summa tesznek ft. 61 dr. 20. Mellyeket 12 formalis aranyul megadván a relicta az ecclesianak, transponáltuk tisztelettes Decsi János uram kezéhez, mellyeknek erogatiojában praesente ecclesia őkegyelmét curatornak is tesszük.

Nota bene: A templom építésre felvetet restantiak és régi egyházfi, Budi Gergelytől kiadatot pénzek kiknél légyenek, az 1717. esztendőbeli visitatioból consulálni felőle.

1766

In nomine Domini. Periodus Egregy. Incipit in AlPestes anno 1766. die 9. Januarii visitatio ecclesiastica sub auspiciis plurimum reverendi ac clarissimi senioris Francisci Intze Lisznyai, ubi cum adjunctis reverendis ac clarissimis visitatoribus Ladislao Henter Bodoki, Stephano Moritz et notario Stephano Herepei, praesente a parte ecclesiae spectabili domino curatore Michaele Vallya, item titulato Alexandro Balog, Matthaeo Balog.[213]

1. Reverendus dominus Stephanus Ventz, ecclesiae minister de omni meliori commendatur et porro quoque acceptatur.

2. Ab altera commendantur quoque auditores de studio sacra frequentandi sedulo.

Demonstratio curatoris, spectabilis domini Michaelis Vallya:

[212] HuZaL-Jkv. I/2. 142–143.

[213] HuZaL-Iratok. 7. sz. 1–4.

In perceptis:	hfr.	dr.
1. Contractualiter figáltatott capitalis és ad fenerandum elocáltatott pénz	169	–
2. Restans interusurium pro annis 1764 et 65	25	90
3. Juhok pascuatiojából pro anno 1765 ingrediált	22	90
4. Magulitsné asszonyomtól Vadasianum legatumból	20	40
5. Az eladott keresztelő medencének árra	40	80
6. Egy romlott ezüst pohárnak árra	7	20
7. Keresztelő ezüst ibriknek árra	14	40
8. Harangra bizonyos ekklézsiabéli személyektől conferált pénz	15	20
Summa percepti	315	80
In erogatis:		
A perceptioban indigitáltatott contractualis adósság	169	86
Harangvételre rendeltetett készpénz a cassában	79	20
A keresztelő ezüst medencének árra	40	80
Ugyan harangra destináltatott interusurium pro annis 1764 et 65	25	90
[Summa]	315	26

A tavaly elintéztetett új harang kész lévén, melly is ponderál fontat 186, fontja in rhfr. 1 computáltatván, tészen hfr. 186. A kötése pedig készülvén in hfr. 15. Hogy ezen harang árrát az exhibeált fundusból exsolválhassa a nemes eklézsia, [2] a Szent Visitatio facultálja. Minthogy pedig azon költség nagyon exhauriálja a cassát, kegyes intentioja szerint igyekezze a nemes ekklézsia különös collatio által azon cassa béli fogyatkozást pótolni, és in aliqua parte restituálni, melly szent szándék, hogy annál jobban elömehessen, ezen esztendőre való juhok pascuatioja újabban recommendáltatik pro refaciendo fundo ecclesiastico. [3.]

Perselyről való demonstratio:	hfr.	dr.
Tavaly maradott a perselyben	3	33
Jött bé in anno 1765	12	90 ½
Summa	16	23 ½
Költ el parochia és iskola körül való szükséges reparatiokra, és szegények számára	15	86
Marad ad futuram considerationem	–	37 ½

Demonstratio aedilis Valentini Budj:

	hfr.	dr.
Maradván tavaly az egyházfi kezében dézma búza, mellyből a tavalyi visitatiora tett költségből maradott metr. 5, melly eladattatván a dr. 36, facit	1	80
Ebből az iskolaház és a parochialis kisebb ház fűtőjének reparatiojára költ	1	44
Maradt pedig, és a perselybe ingrediált	–	36
Melly a felljebb említett perselybeli residuummal tészen	–	73 ½
Post haec teve declaratiot tiszteletes loci minister Ventz István ökegyelme, hogy a perselyben actu találtatik készpénz	3	21

4. Az humanissimus dominus scholae rector Jantso Kelemen atyánkfia ellen adattatván fel panasz tekintetes Veres László és Jósef uraimék részéről, hogy illetlen szavaival ökegyelmek házokat nagyon laedálta volna. Némelly gyermekes atyák részéről pedig vádoltatván tanításbéli negligentiával, mellyért titulatus Veres uraimék amotiot, a panaszló gyermekes atyák pedig correctiot kívánnak. Ezen panaszt elméjére vévén a Szent Visitatio, általlátja mind a két részről való vádat lenni hitelesnek, mindazonáltal a titulatus Veres uraimék kívánságának in puncto amotionis nem accedálhatott ob rationes 1. Hogy az ekklézsiának több része marasztja. 2. Némelly patronusok azon amotioval injuriáltatnának, úgymint akiknek nemcsak hírek nélkül, hanem kedvek ellen is lenne. 3. Más panaszlók is, akik vagynak, nem amotiot, hanem correctiot kívánnak. 4. Törvényünk azt dictálja, hogy az első panasz, ha a vétek igazítható, ad amotionem ne valealjon. Mindazáltal tagadhatatlan lévén, hogy a

Ref. templom –Alpestes

panaszló tekintetes házat a humanissimus rector nagyon offendálta légyen, téhát azon accessussát a humanissimus rector atyánkfia recognoscálván és megbánván, a megbántott házat coram Sancta Visitatione reconciliálja, és továbbra magát solemniter obligálja, hogy mind az említett tekintetes úri háznak, mind pedig [3.] másoknak mocskolásától és akárminémű laesiojatól megtartóztatja, mellyet ha nem tellyesítene, keményebb animadversioval, sőt amotioval is megbüntettetnék. Annál is inkább, ha tanításbéli negligentiaja ellen is újabb panasz tétettetnék verbo: Nyelvét zabolázza meg, hivatalját kövesse, és mindenekhez magát igyekezze megalkalmaztatni, amint a maga belső hivatalja és az ekklézsia törvények kívánják.

5. Lévén szokásban eddig is a jól rendelt ekklézsiákban az újonnan születetteknek és kereszteltetteknek ekklézsia matriksába való inscriptioja, azon jó szokás, hogy ennekutánna is observáltassék, egész accuratioval, a jelenvaló circumstantiákra nézve serio injungáltatik. Nemkülömben a tanuló és tanulható gyermekeknek mind sedulitassal való taníttatása, mellyben ha a tanítók deficiálnak, és kötelességeket csk legkissebben is nem tellyesítenék, titulatus scholárka atyánkfia őkegyelme ab officio adtendálván, és a negligentiakat ad loca debita referálván, a magok ebbéli tisztekben el nem járók irremissibiliter et cum omni legum ecclesiasticarum rigore megbüntettetnek. Obligáltatik evégre a ludi magister, hogy a tanulható fiú és léány gyermekeket conscribálja, iskolába felkéresse, s ha az atyák fel nem adnák, titulatus scholárka atyánkfiát super eo informállja, hogy az hibáknak orvoslását maga helyén procurálhassa, és miből s honnan légyenek a fogyatkozások, a scholastica directio előtt constálhasson. Szükséges lészen azon végre az is, hogy de die in diem minémű industriát adhibeál tanítványi körül, és a tanítványok per individua minemű profectusokat tésznek a scholarkának necessaliter submittálja.

6. Acquirálván az alpestesi ekklézsia a felpestesi promontoriumban egy darabocska szőlőcskét in hfr. 6 in anno 1760. Azon szőlőcskét akkori tiszteletes parochus Bodoki Henter László atyánkfia őkegyelme maga curaja alá vette vala sub conditionibus in visitatione anni 1760 expressis. Melly szőlőnek építésére, úgymint implantatiojára, ganalyaztatására etc. a rendes míveltetésén kívül impendálván hfr. 8 dr. 32. Minekutánna azon impensájáról a titulatus curatoratus előtt producált volna, és consequente mind a tavalyi, mind a jelenvaló visitatioban költségének refusioját vi stipulationis in dicto anno 1760 protocolatae sollicitálta volna, a Szent Visitatio justa praetensionak lenni agnoscálta, és hogy a nemes ekklézsiától praetensioja exsolváltassék, hellyesnek ítélte. Minthogy pedig kellett volna a tiszteletes atyafiúnak a szőlőben feküvő ekklézsia hat forintjának esztendőnként legalis interessét praestálni, azon pénznek négy esztendei interessének híjjával fizesse meg az ekklézsia is az őkegyelme praetensioját. [4.] Továbbra pedig a tekintetes nemes ekklézsia találjon módot, hogy azon szőlő vagy eladattassék, vagy pedig úgy coláltassék, hogy kárt benne az ekklézsia ne valljon.

1771

AlPestes 1771. Die 26ta Januarii 1771. continuatur visitatio in ecclesia reformata AlPestesiensi per reverendum ac clarissimum dominum Franciscum Intyze Lisznyai, venerabilis tractus Hunyadensis seniorem, et s[anctae] hujus visitationis praesidem et Stephanum Jantso, parochum Rákosdensem, praesentis visitationis substitutum notarium. Praesentibus a parte ecclesiae spectabilibus ac generosis dominis dominis Michaele Vállya, Josepho Detsi, ecclesiae curatore Alexandro Balog, Johanne Köpetzi, Georgio Budi, Josepho Kováts, Johanne Jenei et brachio militari a superioribus deputato vigiliarum magistro AlPestesiensi.[214]

1-mo Megkérdettetvén a tekintetes nemes ekklézsia a tiszteletes parochus iránt, hogy ha mi panassza volna, exponálná a Szent Visitatio előtt. Unanimi voto referáltatik, mind különösön titulatus vicecurator uramtól, mind a jelenlévő tekintetes nemes ekklézsia tagjaitól, hogy semmi animadversiora való ok nem occurrál amiről vádoltatnék tiszteletes parochus uram őkegyelme, sőt szent hivataljában való hív forgolódásáról commendáltatik..

2-do Tiszteletes loci minister uram referálja a tekintetes nemes ekklézsia felől 1-o, hogy mind a hetedszakai, mind kiváltképpen a vasárnapi isteni tisztelet Isten kegyelméből divattyában foly, scandalosusok sem observáltattak. Hanem a papi fizetésnek bészolgáltatása miatt resentiál a tiszteletes parochus uram illyen defectusokat: 1-o, hogy mind ezelőtt való esztendőkbéli, mind közelebb való esztendőbéli restanciák felvétele, úgymint illett, nem exigáltathatott a restánsok morositasok miatt, azért végeztetett, hogy sine ulteriore dilatione a nemes ekklézsia per media legitima exigáltassa, és a tiszteletes loci minister uramnak bészolgáltassa. 2-o. A parochialis csűr defectussa miatt nagy fogyatkozása lévén tiszteletes parochus uramnak, munkába vette volt vicecurator uram őkegyelme azon fogyatkozásnak kipótolását, de kedvetlenül érti a Szent Visitatio mind a tekintetes nemes possessoratus részéről, mind a militia részéről impediáltatott ez a jó intentio. Ide járul az is, hogy még a tavalyi Szent Visitatio végezte volt az oskolaháznak szembenötlő ruináinak reperatioját, mely végezésnek semmi effectumat most is Szent Visitatio nem látja, és nem tapasztalja. Minek okáért végeztetett az illyen defectusoknak megjobbításokra, és minden egyéb ekklézsiai dolgoknak hellyesen és renddel való folytatásokra, hogy titulatus vicecurator uram őkegyelme, a tekintetes és nemes consistorialis személyekkel együtt toties quoties, az ekklézsiai szükségek kívánnyák, kegyesen és istenesen munkálkodjanak, és a fellyebbvaló panaszoknak és fogyatkozásoknak elhárításokra minél jobban lehet, végezéseket tévén, s azokat effectumba vévén, igyekezzenek. Ha kik pedig ezt a szent ordinatiot az eddig való rossz szokás szerint továbra is kívánnák impediálni, ha az incl. militia részéről esnék a renitentia és morositas, végeztetett, hogy az ollyan személy iránt a nemes ekklézsia curatora vagy praesbyteriuma az írt militia tiszteinek panaszoljon, és condigna satisfactiot sollicitáljon. Ha pedig a possessoratus részéről interveniálna akadály, az afféle dolgokban a processualis szolga bíró [12] és a venerabile brachium az ekklézsia egyházfiától requirálttatván, adsistálni tartoznak az Inclita Caesareo Tabula rendelése szerint.

3-o. A régebben denominálttatott consistorialis személyek közzül némellyek elhalván, kelletett újabbakkal supléálni, akik is mind a tekintetes nemes possessoratus, mind a militia részéről illyen számmal és rendel következnek: titulatus Vállya Mihálly uram, Detsi Jósef uram, Balog Sándor uram, Köpetzi Miklós uram qua notarius, Köpetzi János uram, Sz[ent]Jobi Ferentz uram, Etre Mihálly uram. A militia részéről ezek: Balog Máté uram, Bujti Sigmond uram, Bujti György uram, Csanád Sándor uram, Balog Jósef uram, Horváth György uram, Demeter Sándor uram.

---

[214] HuZaL-Jkv. I/3. 11–14.

4-to. Régi abusus lévén a papi és oskolamester fizetésének administratiojának esztendőkről esztendőkre való halogatásában az ordinarius ministereknek praejudiciumokra. Hogy ez az abusus tolláltassék, végezte a Szent Visitatio, hogy az eclesiasticus annus bételésekorig, az egész esztendőre való fizetések az ordinarius egyházi szolgáknak bészolgáltassanak. E lévén az incl. militia tiszt urainak is e dolog iránt parancsolattyok.

5-to. Méltóságos sarkadi Türi László úr egy új lisztelő malmat akarván építeni, a malomra folyó víz árkát kelletvén általvinni a Sástó nevű helyben lévő ekklézsia kaszáló rétyén, ígérte a nevezett méltóságos úr, hogy aequivalenst ad érette, ott ahol az ekklézsia fog kívánni. Szükség lészen azért vigyázni, hogy a concambiumban valami ne decedáljon az ekklézsiának, és arra is, hogy azon concambiumban ingrediáljon azon terrenumnak túl az Egregyen napkelet felől való darab vége is.

6-to. Penes contractuales adott által emeritus curator, titulatus Válya Mihálly uram tavaly creáltatott vicecurator Detsi Jósef uramnak pénzbéli capitalis és interes fundust juxta specificationem sequentem:

	hfr.	dr.	
1. Sub littera A.	32	20	Biró Mihálly uramnál
2. Sub littera B.	24	–	Etre Mihálly és László uraiméknál
3. Sub littera C.	25	–	Köpetzi János, Somodi Jánosné, idősb Budi János, ifjabb Biró Sándor, idősb Demeter Sándor, tudniillik mindenik debitornál hfr. 5
4. Sub littera D.	16	–	Tsanád Bálintnál
5. Sub littera E.	41	39	Néhai Demeter Máténál
6. Sub littera F.	6	–	Balog Máténál
7. Sub littera G	12	20	Balog Gergelynél
Summa	156	79	
Novae accessiones			
Sub littera A.	15	–	Sz[ent]Jobi Ferentz uramnál
Sub littera I.	15	–	Köpetziana collatio Kereszturonn
[13] Ezeken kívül	10	–	Bujti Sigmondnál
	15	45	Válya Mihálly uramnál sine contractu
Interes	42	69	Ab anno 1763 usque 1769 inclusive
Summa universa	254	93	

7-mo. Specificatioja a litteraléknak, mellyeket elébbeni curator, titulatus Válya Mihálly uram általadott a neo curator Detsi Jósef uramnak:

	Nr.
1.Capitale activum debitumokról authentice emanált contractusok in frustris	11
2. Titulatus Türi László úrral ineált concombiumokról contractus	2
3. Az ekklézsia erdejéről való cessionalis	1
4. A Buda László úr collationalissa egy darabocska terrenumról	1
5. A felpestesi szőlőről való contractus	1
6. Az Anutza testamentuma	1
7. Három rendbéli activum debitumokról való írás, mellyeket ezután kell kikeresni	3
8. Missilis levelek in frustris	4
9. Certificatoria relatoria a rákosdi debitorok ellen, melyek complanatioba mentek	

8-vo. Demonstratio curatoralis titulati domini Josephi Detsi:

Pénz perceptio:	hfr.	dr.
Kereszturiaknak eladott erdő árából	10	20
KisBartsaiaknak eladott erdő árából	12	24
Biro Mihállytól pro annis 1766–69 competáló interest	7	68
Csanád Bálintól 2 esztendőre interest	1	72
Furka Jakab uram a falu tilalmas erdejének invasiojáért való convictioban fizetett Restat ft. 4 90 dr.	5	10
Néhai Demeter Máté féle fundussában haereáló ecclesia pénze után annualis taxájában	2	4
Summa	38	98
Melyből a demonstratioban feladott és approbáltatott szükséges expensákra erogált	20	85
Marad ad futuram rationem	18	13

A perselybeli congestum in totum elkölt a parochialis és iskolaházakban lévő két fűttőre, és egyéb szükséges expensákra, ut in demonstratione visum, cum supererogatione dr. 62, mellyeket titulatus curator úr pótolt a cassából.

1772

AlPestes. Visitatur ecclesia reformata AlPestesiensis anno 1772. die 2[a] Februarii adnitentibus et praesentibus clarissimo domino Stephano Herepei seniore, ordinarioque notario Benedicto Bitai, in confluxu ecclesiae commembrorum, spectabilis domini Michaelis Válya, Josephi Detsi vicecuratoris, Sigismundi et Georgii Bujti, Josephi Kováts, Nicolai Köpetzi et Alexandri Balog, coram quibus in domo parochiali[215]

1-o. Tiszteletes esperest Herepei István uram őkegyelme ellen semmi panasz fel nem adatik, de őkegyelme sem panaszol halgatói ellen, mivelhogy mind az isteni tiszteletet, mind az Úr vacsoráját híven gyakorolják. Hanem a parochia körül lévő kertek nagy részének romlását említvén, ígéré a nemes ekklézsia, hogy minél hamerébb illendőképpen felépítteti, mely mint szükséges dolog injungáltatik is a Szent Visitatio által.

2-o. A humanissimus dominus scholae rector ellen sem adatik fel semmi panasz a nemes ekklézsia által.

3-o. Az 1771-ben 9-dik Junii Krakkoban celebrált Generalis Szent Synodusnak végezései között a 10-dik punctumnak ereje szerint végezi a Szent Visitatio, hogy ennekutánna a papi és mesteri fizetésbéli restantiák esztendőről esztendőre ne vitessenek által, hanem magok idejekben szolgáltassanak bé, etiam mediante seculari brachio, si mitiora non prosint remedia.

4-o. Demonstratio spectabilis domini Josephi Detsi:

	hfr.	dr.
Demonstrálván titulatus curator Detsi Jósef uram ád fel in perceptis készpénzt in summa	43	78
Mellyből hiteles demonstratiok mellett erogált	24	52
És így marad ad sequentem rationem	19	26

5-o. A contractusok szerint lévő capitalisok pedig in eo statu vagynak, amint az elébbeni curatoratustól általadattak a mostani titulatus curatornak.

6-o. Igen feles restánciák lévén az elocált capitalisok után azoknak felszedettetések recommendáltatik a titulatus curator úr dexteritássának.

7-o. Üdősb Biró Sándor egyházfinak perselyről való demonstratioja:

[215] HuZaL-Jkv. I/3. 49–51.

	hfr.	dr.
De anno 1771 ád fel perceptumban	16	87 ½
Mellyből hiteles demonstratio mellett erogált	7	83
És így marad a perselybe	9	4 ½

8-vo A Sás Tó nevű helyben lévő ekklézsia szénafüve, minthogy ezelőtt pap számára szántattatott, s controversia nélkül a fructus be is hozattatott, ezután is béhozattassék. Mivel pedig ezen szénarét elcseréltetett, de a felmérésben hiba és fogyatkozás esett, légyen gondja a nemes ekklézsiának arra, hogy újramérettessék a cserében lévő két föld, és mind qualitássára, mind quantitássára nézve adaequáltassék, ne maradjon az ekklézsia kárba.

9-o AlPestesi limitaneus katona Bujti János felesége, Ferentzi Ágnes panaszol a Szent Visitatio előtt férje ellen, hogy övélle semmiképpen nem akar lakni, őtet nem nézheti, tőlle tellyességgel elidegenedett. De semmi bizonyos okot sem a megkülönözésre, sem annál inkább az elválásra a Szent Visitatio, mely ennek nem is foruma, nem látván, végezi, hogy Bujti János emlékezzék meg házassági erős hitéről, abból származott szoros kötelességéről, és feleségét, mint házastársát megbecsülje, gyalázattal ne illesse, alioquin a maga tisztyeinek fenyítéke alá fog recommendáltatni.

1780

AlPestes. Anno eodem [1780.] die vero 16ta Aprilis continuatur visitationis cursus in ecclesia AlPestesiensi reformata per supra nominatos visitatores, reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Intze de Lisznyo, designatum seniorem, et ordinarium notarium Samuelem N. Vásárhelyi adjuncto tertio visitatore clarissimo domino Andrea Csegöldi, praesentibus a parte ecclesiae spectabili ac magnifico domino Ladislao Türi de Sarkad secretario guberniali. Item spectabilibus dominis Samuele Balia juniore incliti comitatus Hunyadensis jurato notario actuali hujatisque ecclesiae curatore, nec non Alexandro Csanádi vicecuratore, Josepho Detsi, Mathaeo Balogh, Josepho Balogh aedili fungente, Samuele Gyárfás etc. Item clarissimo domino Sigismundo Kolosvári loci ministro et ludi magistro Georgio Hölgyes, et in curia ac domo nobilitari spectabilis ac magnifici domini Ladislai Türi secretarii congregatis[216]

Ubi: Amint 1-o Szomorúan kénteleníttetett emlékezni egyfelől a Szent Visitatio néhai tiszteletes áldott emlékezetű esperestyinek, Herepei István uramnak ezen eklézsiában esett hirtelen és véletlen haláláról, úgy másfelől [290] egész applausussal és tellyes örömmel vette tiszteletes Kolosvári Sigmond uramnak ezen nemes eklézsia vacans cathedrájába a mai napon solemniter lett béköszöntését és folytatandó papi szent functiojába való béavattatását. Kinek is a menyei kegyelem és segedelem által nyittassék tágas kapu ezen nyájnak az Úr színe eleibe való bémutatására, és a kies hellyeken való pásztorlására etc.

2-o. Néhai tiszteletes esperest Herepei István uram őkegyelmének ezen nemes eklézsiában való papságában esett meghalálozásának alkalmatosságával, amely bonumi az eklézsiának őkegyelmének keze és gondviselése alatt voltanak életében, sequestráltatván, és most a visitation praesentáltatván pecsét alatt, egy nagyobb és kissebb más perselyládában találtattak eszerint:

1-mo. A kissebb ládácskába egynéhány darab írásbeli jegyzések de quibusdam perceptis et erogatis, melyek az emeritus vicecurator ratiojába már azelőtt ingsediáltak volt. 2-do A nagyobb ládában a nemes ecclesianak clenodiumi tanáltattak eszerint:

[216] HuZaL-Jkv. I/3. 289–293.

	nro.
Prédikálló székre való készület	2
Abrossz	10
Pulpitusra való kendő	6
Keszkenő	13
Ezüstpohár	2
Ezüsttányér	2
Óntányér	1
Önkanna	2
Fedeles kancsó	1
Egy ezüst fedeles kanna	1

Mellyeknek per specificum való meg különböztetéseket az eclesia protoculumából kikeresni és kiírni, aszerint confrontálni, és osztán az officiolatussal communicálni el nem mulattya a tiszteletes loci minister, aminthogy concredáltatik is.

Ezeken kívül azon ládában van 38 darabból álló csere és egyéb adósságról szólló levelek, melyeket eddig fungált Detsi József curator őkegyelme adott által és tetetett bé ezen ecclesia ládájába az ecclesia protoculumával egyetembe, melybe vannak béírva az ecclesia minden bonumi és egyéb acták.

3-io. Lévén méltóságos Türi László úrnak egy bizonyos belső fundushoz igaz jussa, úgy vicecurator Csanádi [291.] Sándor őkegyelmének is. A méltóságos úr jussáról lemondván önként, a nemes eklézsiának általengedte, úgy Csanádi Sándor uram őkegyelme is bizonyos pénzbéli summának felvétele mellett általalatta örökösön oly véggel, hogy azzal a fundussal ezen nemes ecclesia parochiajának quantitássa szaporodjék. És így az újra szükségesképpen építendő parochia nagyobb securitassal építtetni kezdessék és consummáltassék is.

Mely fundus vagyon a nagy uttzában, a templomnak észak felől való része, alólról penig néhai Balogh Gergely posteritássi örökségek szomszédságokban, vásároltatván kétszáz mfr.

Ezen fundusra építendő parochialis háznak felállására megkívántató pénzbéli subsidium mind a perselybeli perceptumból, bizonyos hellyekre elocált capitalis summáknak interesséből, nevezetesen penig a kegyes benefactoroknak és patronus uraknak pia collatiojokból eddig is collectáztatván, exsurgált ex parte in paratis et numeratis, ab altera vero in activo fundo, in summa praeter propter hfr. 600.

A megkívántató mindenféle materialeknak suppeditáltatásokat a méltóságos és tekintetes pessessor urak önként ígérék, úgy a nemes eklézsia több tagjai, mintegy huszonöt öl követ, és egyéb szükséges vecturázásokat, és a mesteremberek mellett lévő napszámosokat, aprómíveseket örömöst és jó szível fogadának.

4-to. Lévén a nemes eklézsiának bizonyos szántó búza földei dézmára kiadva, melyeket egyfelől colált titulatus Detsi József uram őkegyelme, de annak idejében a dézmát a proportione procreationis úgymint gelim. 6 bé nem adta. Másfelőll penig Biró Sándor őkegyelme egyházfi korában elmaradván őkegyelménél is viszont gelim. 6, a kettőnél in summa gelim. 12, kötelezék magokat a visitatio előtt, hogy annak idejében depurálják. Melyre légyen is gondja a curatornak és egyházfiúnak.

5-to. A perselybéli collectáról szorgalmatoskodván kötelessége szerint a visitatio, a néhai tiszteletes esperest és életé-

17. századi úrvacsorai pohár

Keresztelőkanna – Alpestes

ben idevaló parochus jegyzései között inde ab anno 1773 nec de perceptis, nec de erogatis semmit nem talált bizonyost. Minthogy penig azelőtt való perceptiokból kitettzik az, hogy esztendőnként az hattzori publicatiokbol bé szokott volt jőni mintegy tizenhat mfr. Tehát tiszteletes prosenior uram ő [292.] kegyelme a tiszteletes relicta özvegyet megkeresni el nem mulattya, aziránt praevie levele által és kérni, hogy az officiolatust és a nemes ecclesiat informálya, hová és mire fordíttattak azon collecták, mellyek nem más, hanem egyenesen a néhai tiszteletes parochus és esperest uram kezeibe mentenek.

6-to. Ide járul az is, hogy Butsi Sigmond őkegyelme által béfizetett 100 hfr. két esztendei interessét is hfr. 1 dr. 20, item amely 15 mfr. Köpetzi Miklós édesanya conferált volt, nem elocáltatván, említett néhai tiszteletes esperest Herepei István uram kezénél maradtanak. Ezekre is a tiszteletes özvegy emlékeztessék és ad depurandum inducáltassék.

7-mo. Lévén a nemes eklézsiának az alpestesi határon két darab erdeje, melyek pusztulásra jutottanak a gondviseletlenség miatt, commendalja sőt serio injungállya a Szent Visitatio, hogy a nemes eklézsia a nunc gondviselése alá végye, tilalom alatt tartsa és tartassa, és ha kik valamit irtattanak volna bennek, azokat eltiltsa, tiltattassa és quoquomodo ha mi abalienálodott réhabéálja, és eziránt a következendő visitatioban genuina informatiot tégyen.

8-o. Defunctus vicecurator Detsi Jósef uram őkegyelme még néhai tiszteletes esperest Herepei István uram idejében számat adván, és ratioja ventilláltatván, amivel restánsnak maradott volt, egésszen depurálta és plenarie absolváltatott is. Ventilláltatott ratioja penig az eklézsia ládájába bététetett.

9-o. Die subsequenti 17ma ejusdem mensis azon visitatorium forumnak exhibeálván Konya Györgynek felesége, Kömives Rebeka jelenlévő regiussai által in inpuris, mindazonáltal legitime emánált inquisitoria relatoriáját, melyel célozat ugyan arra is, hogy néműnéműképpen magát tisztíttsa, de inkább bünössé tégye, hogy végképpen megválhatnék férjétől, akit éppen nem szeret és velle cohabitálni nem akar. Azon vallatás szorgalmatoson és figyelmetesen megolvastatván, ruminálttatván, a visitationis forum rei veritate ita exigente, tett illyen deliberatumot: Minthogy semmi bizonyos és szemmel látott tisztátalanságát nem inferállyák és bizonyíttyák Konya Györgyné Kömives Rebeka asszonynak az exhibealt inquisitoria relatoriajában, és [293.] examinált testisek, tehát hogy elhagyott férjéhez visszamennyen ad cohabitandum, a Szent Visitatio végezte, és azt is, hogy Kónya György őkegyelme, minthogy bizonyos fundamentum nélkül terhelte, kurvának publice kiáltván, és el menni is házától kénszerítvén Kömives Rebeka asszonyt, a Szent Visitatio előtt megkövesse, és arra magát kötelezze, hogy ezutánn mint feleségét megbecsülli, semmi illetlenségekkel és kedvetlenségekkel nem terheli. Melyet ha tellyesítenek, bene quidem alioquin, hogy a cohabitatiora, és az egymásnak kéz béadással való megengedésre adigáltassanak, az inclita Militaris Praefecturanak általadattatnak cum condigna requisitione kötelezvén magát Kömives Rebeka asszony is, hogy minden legkissebb gyanús társalkodásoktol ezutánn magát el vonnya.

Praenominatus Georgius Konya stante visitatione satisfecit officioni deliberato ipsi injuncto.

10-o. Hosdathi limitaneus katona Németh János léányának Németh Ágnesnek alpestesi viszont limitaneus katonának Bujti Sigmondnak feleségének dolgában nyújtott bé a Szent Visitationak egy instantiát, melyben kívánnya, hogy a Szent Visitatio léányát Németh Ágnest férjétől Bujti Sigmondtól vigye el, hogy maga házához vivén, az elválás végett törvényes

processust movéáljon ellene. Mellyet nemhogy megadott volna a Szent Visitatio, semmi olyan movens okot nem találván, sőt inkább serio imponálta mind a két félnek, hogy minden kedvetlenségekről és idegenségekről, melyek közöttük eddig eshettenek, egymásnak egész szívességgel megengedjenek. Erre penig semmiképpen nem akarván hajlani Németh Ágnes asszony őkegyelme, hanem egész eltökéllett szándékkal férjétől elmenni kívánván, ut impellatur, bizodalmason recommendáltatik az inclitus Militaris Praefecturának, és az is, hogy férjétől és házától elvitt holmi portékákat visszavigyen.

1781
Alpestes.[217]

Nos Stephanus Intze de Lisznyo, Ecclesiarum in inclitis comitatibus VajdaHunyadiensi et Zarandiensi reformatarum senior, Samuel item NagyWásárhelyi, earumdem juratus ac ordinarius notarius caeterique assessores, assumtique pro brachio seculari nobiles per distinctas circulorum periodos infrascripti, Damus pro memoria quibus expedit universis ac singulis, quod in hoc anno millesimo septingentesimo octuagesimo primo aniversariam praementionatarum ecclesiarum visitationem, ad dictamina sanctorum canonum ecclesiasticorum peragentes, earundem bona tam mobilia, quam immobilia conscribentes, statumque, vitam ac mores loci ministrorum, scholarum rectorum, cantorum, curatorum oeconomicorum, aedilium, campanatorum, cujuscunque demum conditionis auditorum ad legum ecclesiasticarum rigorem inquirentes, has inter circumstantias in sequentibus fide nostra mediante futuro pro testimonio consignatas ac protocolo insertas invenerimus: et quidem.

1-mo. In periodo Egregy. Visitatur per nos supra nominatos seniorem et ordinarium notarium, adjunctum item pro tertio reverendum dominum Johannem Szabo, ecclesiae reformatae Batsiensis verbi divini ministrum assessorem tractualem per que assumtum pro brachio seculari spectabilem ac generosum dominum Johannem Berivoi. Ecclesia reformata AlPestensiensis, praesentibus a parte totius ecclesiae nobili, ac generoso domino Beniamine Getse personali, spectabilis ac magnifici domini domini Ladislai Türi de Sarkad secretarii gubernialis, Josepho Detsi, Alexandro Balog, Georgio Bujti, Alexandro Csanadi vicecuratore, Josepho Balog aedili, clarissimo item ac reverendo Sigismundo Kolosvári loci ministro, nec non Georgio Hölgyes ludi magistro, in curia et do[312]mo nobilitari praetitulati domini domini secretarii Ladislai Türi congregatis die 15ta Januarii anno 1781. Ubi

1-mo. Tiszteletes loci minister őkegyelmének rendes szolgálattyáról, maga viseléséről a 88-dik canon szerint kérdés tétettetvén, de omni meliore commendáltatott, vice versa őkegyelme is nem panaszla senki ellen semmit is.

2-do. Hölgyes György oskolamester atyánkfiának az isteni tiszteletnek rendes óráin való hivataljának folytatását, amint egyfelől a nemes ecclesia szereti és kedvelli, úgy másfelőll a faluban suspecta órákon is gyakor excursioját, a tanuló gyermekekhez feletteb való kénykedését resentiálja, és orvosoltatni kívánnya. Melyre nézve a Szent Visitatio őkegyelmének serio inponálya, hogy ezutánn vigyázzon jobban magára, az haszontalan, szükségtelen, annyival is inkább suspecta excursioktól desistállyon, a tanuló gyermekekkel penig úgy dajkálkodjék, hogy édesíttse inkább őket a tanulásra mérséklett

Úrasztali terítő. 18. sz.

[217] HuZaL-Jkv. I/3. 311–313.

fenyítékkel is, mintsem idegeníttse feletteb való keménykedésével. Secus ezen mostani atyai intésünket canon szerint való büntetéssel is megelegyíteni el nem mulattyuk.

3-o. Minthogy a nevezetben forgó oskolamester atyánkfiának, midőn ezelőtt esztendővel ezen ecclesiaba béjött, bizonyos conventio kezébe nem adatott, amint referálya és most bizodalmason expetálja. Tehát vicecurator uram őkegyelme aszerint, amint ezelőtt is gyakoroltatott, írásban per specifica őkegyelmének általadni el ne mulassa, hogy tudhassa ezutánn kitől mit és mennyit percipiálhasson esztendei conventiojába.

4-to. Számbavévén az ecclesia immobile bonumait, tanáltattak e szerint:

Eggyik fordulóban búzaföld cub. 3

Törökbúza föld cub. 1.

És két darabocska csere bokros erdő, melyeknek haszna az ecclesia cassájába a curator demonstratioja alatt szokott incassáltatni.

A tiszteletes loci minister vészi hasznát esztendőnként ezeknek:

Eggyik fordulóban búzaföldnek cub. 3.

A másik fordulóban megint cub. 3.

Item négy darabocska kaszálórétnek currus 2.

Törökbúza földeknak három darabban cub. 3.

5-to. Számba vétettetvén a nemes ecclesianak pénzbeli fundussa is, tanáltatott in circa hfr. hatszáz. De minthogy a nemes ecclesia újj parochialis házoknak építésekhez fogott ex fundamento, és abban már szépen progrediált is, nem lévén egyéb fundussa az építésre, kéntelenittetett ezen capitalishoz hozzányúlni, és már ugyanezen okból a curatornak [313] oeconomica demonstratioja csonka lévén, most nem ventiláltathatott. Hanem mikor a munka tökéletesen elkészül, és egyéb ruinák is mind a templom, mind penig az oskolaház körül reparáltatnak, akkor mindenek számba vétettetnek. És idővel az említett capitalis is reponáltatni fog, tévén arról a nemes ecclesia tagjai ígéretet.

6-to. A perselypénzről való demonstratio ment véghez eszerint: Titulatus vicecurator Csanádi Sándor uram őkegyelme néhai tiszteletes esperest Herepei István uram halála utánn

	hfr.	dr.
A rendes publicatiokbol adott fel perceptumot in summa	16	21
Vévén még azelőtt kezéhez a néhai tiszteletes esperest úr koporsóba való téttettetésének alkalmatosságával	3	57
Summa percepti	19	78
Ezekből erogált bizonyos reparatiokra az exhibeált és legitimáltatott demonstratio szerint in summa	14	64
Melyet subtrahálván a percepti summából, marad ad sequentem rationem készpénzül kezénél in summa	5	14

7-mo. Az úri szent asztalhoz és a templomhoz tartozó aparatusok is számba vétettetvén, tanáltatnak eszerint:

	Numero
Prédikálló székre való készület	2
Az Úr asztalához való abraszok	10
Pulpitusra való kendő	6
Keszkenők	3
Ezüst poharok	2
Ezüst tányér	2
Óntányér	1
Önkanna	2
Fedeles kancsó	1
Egy ezüst fedeles kanna	1

1782

Alpestes. Visitatur ecclesia reformata AlPestesiensi die 19na Februarii [1782.] per eosdem, praesentibus a parte nobilis ecclesiae, generosis ac nobilibus dominis dominis Josepho Detsi, Matheo Balog, Alexandro Csanádi vicecuratore, Samuele Wásárhellyi, Sigismundo Balog, Stephano Rátz, Samuele Gyárfás, Ladislao Szabo et Josepho Balogh aedili, reverendo item ac clarissimo domino loci ordinario ministro Sigismundo Kolosvári cum ludi magistro Georgio Hölgyes in domo parochiali.[218]

1-mo. Reverendus ac clarissimus dominus loci ordinarius minister per ecclesiam, et ecclesia per suum ministrum cum omni applausu commendantur in omnibus punctis canonicis.

2-do. Contra dominum ludi magistrum essent quidem quaedam per ecclesiam in contrarium proponenda. Certis autem ex rationibus ea nunc in publicum produci noluit Sancta Visitatio, privatae censurae relicturus, per seniorem tractus fiendae.

3-tio. Recenter építtetvén ezen nemes ekklézsiában újj parochialis ház ex fundamento újj fundusra, mellyben a munka isteni segedelem által már annyira is ment, hogy igen kevés légyen hátra tökéletes megépülésében. Kívánja vala a titulatus vicecurator őkegyelme azon építésre tett perceptumiról és erogatumiról demonstratiot tenni, exhibeálván a Szent Visitationak, de minthogy egyfelől a munka még egész tökéletességre nem ment, másfelől pedig in serie perceptionum nincsen egész distinctioval feltéve, honnan mennyi percipiált, és kivált amivel az erogatio superálta csak eddig is a perceptumot, azt honnan vette, kitől mutuálta. Ezekre való nézt ezen demonstratio most resignáltatott, és a közelebb ugyan Pestesen celebrálandó Partialis Szent Synodusra halasztatott, amikorra is igyekezze titulatus curator uram a maga ratioját úgy consiciálni, hogy tessék meg világoson, mennyit és micsoda fundusból supererogált, és kinél mennyi activum debituma vagyon még a nemes ekklézsiának, s azután járó restans interesnek, hogy a nemes ekklézsiával együtt módját találhassa a passivum debitumnak, mely a parochialis házra impendáltatott depuratiojára.

4-to. Azonban pedig most a perselypénzről tétetett illyen demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	5	14
Accedált azután publicatioból	17	25
Summa	22	39
Ebből erogált bizonyos szükségekre	3	76
Mellyet subtráhálván, marad ad sequentem rationem	18	63

5-to. Úr asztalához tartozó adparatussai ezen nemes ekklézsiának vagynak ezek:

	Numero
1. Prédikállószék takaró abrosz	2
2. Asztali abroszok	10
3. Pulpitusra való kendő	6
4. Keszkenők	3
5. Ezüst pohárok	2
6. Ezüsttángyér	2
7. Óntángyér	1
8. Ónkanna	2
9. Fedeles kancsó	1
10. Ezüst fedeles kanna	1

[218] HuZaL-Jkv. I/4. 22.

1782

Alpestes. In Anno 1782. die 21a Martii AlPestesini celebrata Sancto Synodo Partiali, ad continuationem Sanctae Visitationis eodem anno die 19na Februarii ibidem celebratae[219]

Revideáltatván az újjonnan épült parochialis háznak építésére tett perceptumiról és erogatumiról exhibeált demonstratioja titulatus vicecurator Csanádi Sándor őkegyelmének, legitimálta ezeket:

1-mo. Kölcsönbe vett pénzből, capitalisból, annak interesséből, juhok pascuatiojából, és a kegyes benefactorok collatumából való perceptumot in summa hfr. 654 dr. 39.

2-do. Pura erogatiot, mellyet eddig tett in summa hfr. 654,39, és így a perceptumot egésszen erogálta.

Minthogy pedig a fellyebb írt percepti summából kölcsönvett pénz is ingrediált in summa 269 ft. . 42 dr, ennek per partes depuratiojára találjon a nemes ekklézsia módot.

Melly demonstratio szerint titulatus vicecurator uram az eddigvaló perceptumokról és erogatumokról absolváltatván egésszen, nem marad egyéb keze alatt, hanem:

	hfr.	Dr.
1-o. Capitalis pénz	35	20
2-o. Interes incassálni való	7	80
3-o. Perselypénz	18	63
Summa	69	63

Mellyek azokkal együtt amit ezután, percipiálhat maradnak ad sequentem demonstrationem.

Nota bene: Titulatus vicecurator Csanádi Sándor őkegyelme bizonyos erdőbéli beneficiumot szerezvén, a nemes ekklézsia tagjainak consesussokból a nemes ekklézsiának annak incassatioját recommendálja a Szent Partialis őkegyelmének, úgy a vicecurator béli hivatalnak továbra való folytatását is.

1783

Alpestes. In ecclesia AlPestesiensi Anno 1783. die 18va mensis Martii per praefatum seniorem, notariumque ut et brachium seculare spectabilem dominum Johannem Berivoi de Pesteny visitatio, Praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabili domino Samuele juniore Balia curatore ecclesiae primario, spectabili domino Benjamine Getse illustrissimi domini Ladislai Türi de Sarkad secretarii gubernialis plenipotentiario, ut et nobilibus Alexandro Tsanádi vicecuratore, Josepho Detsi, Samuele Wásárhellyi, Georgio Bujti, Alexandro Biro, Johanne Demeter seniore, Alexandro Balog juniore, Ladislao Mányul, Andrea Biro, Sigismundo Csanádi, Alexandro Demeter juniore, Adamo Konya, Johanne Fejér et Josepho Balog aeditus [!], nec non loci ordinariis ministris, reverendo ac clarissimo domino Sigismundo Kolosvari ut parocho, et humanissimo domino Georgio Völgyes ut ludi magistro, in domo parochiali congregatis[220]

Ubi: 1-mo. Reverendus ac clarissimus dominus loci ordinarius parochus, quoad omnia puncta in canone ecclesiastico expressa, commendatur, ac porro quoque acceptatur. Non absimiliter conmmendantur ecclesiae membra per parochum in omnibus.

2-do. Megkérdeztetvén a nemes ekklézsia ludi magister őkegyelme iránt is, titulatus vicecurator Csanádi Sándor őkegyelme referálja ezeket: Hogy cathedralis funciojára nézve ugyan semmi panasz nem lehet, mert azt fogyatkozás nélkül jól viszi véghez, de a gyerme-

[219] HuZaL-Jkv. I/4. 44.
[220] Uo. 45–47.

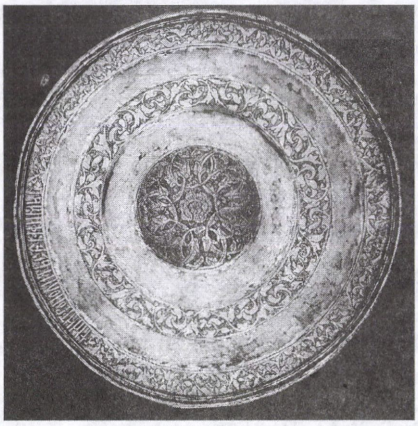

Ciril betűs úrasztali tányér

kek taníttásában semmi haszon nem tapasztaltatik, kétség kívül azért, hogy az oskolából gyakran excurrál, tanítvánnyai mellett nem ül, s kivált a mely már nagyobb animadversiora méltó, a tavalyi visitationak decisioja ellen is az akkor praedicamentumban forgott személlyel lehető egybentalálkozására magának ollykor alkalmatosságokat keres. Mellyekre ludi magister őkegyelme reponála illyen punctumokban, hogy tanítása gyümölcstelenségének oka a szülék negligentiája, kik nem jártattyák fel gyermekeiket continuo az oskolába, hanem minden rabotás munkának idején elvonnyák az oskolából, s így ami kevés idő alatt tanul a gyermek, kétannyi elvesztegetett idő alatt elfelejti. Hogy pedig a tavallyi visitationak végzése ellen valami hellytelen conversatioban elegyítette volna magát, azt simplicer tagadja, aminthogy előszólíttatván azon Pap János nevezetű ember, kinek házában esett volna a relatio szerint a gyanús egybentalálkozás, úgy referálja, hogy nálla ugyan megfordultanak egy alkalmatossággal mindketten, de hellytelen cselekedeteket nem látott.

Decisio: Felvévén a visitatio a humanissimus dominus ludi magister őkegyelme iránt feladatott [46.] vádokat, azokból nem egyebet hoz ki, hanem hogy a nemes ekklézsiának katonaságból álló része annyira elidegenedett légyen a dominus ludi magister őkegyelmétől sok közbenjött kedvetlen okokra nézve, hogy azon idegenségre nézve nem reménlheti sem a ludi magister őkegyelme csendes megmaradhatását, sem a gyermekek tanításában tehető gyümölcsös és hasznos tanítását. Kivált minthogy némely szülék már tellyességgel el is vonták gyermekeiket őkegyelmétől. Méltónak ítéli azért ezen differentiát pro ulteriori et finali decisione a közelebb következő consistorialis confluxusra halasztani, amikoron is a visitationak végén akárholott celebráltassék, maga a visitatio fogja ezen dolgot feladni, megjelenvén ottan mind a nemes ekklézsia deputatussai, mind a humanissimus dominus ludi magister. Addig pedig úgy igyekezze magát minden részben comportálni, hogy újjabb animadversiora okot ne szolgáltasson, az ekklézsia is addig míg finalis decisio lészen benne, mostani functiojában mint Ludi Magistert elszenvedje.

3-tio. Eleiben jövén a visitationak egyfelől Déván lakó Budi Sándor, másfelől felesége Szilágyi Sára őkegyelmek, minekutánna egymás ellen való panasszokat szóval eléggé elébeszéllették volna, nem talált a visitatio az okban semmi ollyas meritalis dolgot, melly egymástól való separatiot, annyival is inkább divortiumot méltán érdemelhetne. Hanem az asszonyban, Szilágyi Sára őkegyelmében observálja azt a hibát, hogy férjének némünémű kedvetlen szavaira mindjárt megindult, s férjét elhagyta. Mindkettőben pedig animadvertállya azt, hogy egymást megérteni nem akarják, hanem könnyen hajolnak a házasságnak törvénye ellen az egymással való szóbéli veszekedésre. Minthogy azért az ekklézsiának scandalumára, a visitatio semmiképpen meg nem engedheti, hogy egymástól külön lakjanak, végezi, hogy minekutánna Szilágyi Sára őkegyelme a fér[illegible]t hibásan esett elhagyásáért a visitatio előtt megköveti, Budi

„Mitropolit Serafim"
felirat az úrasztali tányéron

Sándor őkegyelme magához visszavegye, s ezután egymást megbecsüljék, megértsék, ki-ki maga házabéli hivatalát úgy, amint illik follytatván.

Felolvastatán ezen decisio a litigans parsok előtt, Szilágyi Sára őkegyelme kész vala annak ereje szerint férjét hibáson esett elhagyásáért a visitatio előtt megkövetni, és férjéhez visszamenni, de férje Budi Sándor őkegyelme vakmerőségre vetvén magát, nemcsak nem fogadta el a megkövetést, hanem effelett magát cum vilipendio visitationis canonicae hellytelenül úgy declarálja, hogy soha többé vissza nem vészi, akárminémű ítéletet tégyen a Szent Szék. Végezi azért újra a visitatio, hogy ezen vakmerősége és a Szent Széknek vilipendiuma Budi Sándor őkegyelmének elsőben a consistorialis confluxusra béadattassék, és azután, mint contumax pro adhibenda catenae medelae a külső kegyes magistratusnak általadattassék.

4-to. Examináltatván az oskolabéli gyermekek, azok ugyan gyarlócskáknak találtattak, de újra inserálja a dominus ludi magister a szüléknek hibájokat, hogyha egynéhány napokon feljártattyák gyermekeiket, azután hetekig elvonják az oskolától, ennek orvoslása függesztetik fel a ludi magister iránt nemsokára téjendő finalis decisiotól.

5-to. Ami a nemes ekklézsia immobile bonumait illeti, azok mostan is megtekintetvén, találtatnak hasonló statusban, mellyben tavaly voltanak, hogy tudniillik légyen:

1-o. A nemes ekklézsia mindennapi hasznára fructificáló, mellynek jövedelmét a domesticus vicecurator incassálja az ekklézsia cassájába:	cub.
[47.] Egy fordulóban búzaföld	3
Törökbúza föld	1
És két darabocska csere, bokros erdő	
2-o. A tiszteletes loci parochus hasznára rendeltettek	
Egyik fordulóban búzaföldek	3
A másik fordulóban detto	3
Törökbúzaföld 3 darab	3
Négy darabocska kaszállórét	2

6-to. Revidéáltaván vicecurator Csenádi Sándor őkegyelme demosntratioja, ad fel perceptumot eszerint:

	hfr.	dr.
Tavaly keze alatt maradott capitalis pénzt	35	20
Pro annis anterioribus usque ad anno 1782 exclusive incassálni való interes pénzt	7	80
Perselybe anno 1781 gyűlt készpénzt	18	63
1782 juhok pascuatiojából jött pénzt	45	–
Summa percepti	106	63
Erogált ezek szerint:		
A parochialis ház építésére tett adósságból depurált	69	42
Az ekklézsia körül tett apróbb reparatiokra	5	48
Egy katonának vitt cigánynál elveszet interes pénz	1	20
Summa erogati	76	10
Mellyet subtráhálván a percepti summából, marad pro objecto demonstrationi	30	53
Erről demonstrál eszerint:		
Vagyon capitalis contractus mellett elocálva	25	–
Azoknak usque ad annum 1782 az elmúlt időkről való interesse	4	80
In paratis magától visszaadott	–	73
Summa Melly marad pro fundo ad sequentem demonstradam	30	53
Ezek felett az elmúlt 1781-dik esztendőben a perselybe gyűlt in summa ad praesentem usque diem holmi apróság reparatiokra tett költségeket is kivévén	6	–
És eszerint a kétféle pénz summázva tészen	36	53

Melly summa a 25 ft. capitalisnak pro anno 1782 competáló legalis interessével együtt, úgynevezett vicecurator uram által tavaly eladott erdő árrából incassálandó pénzzel együtt, mellynek regestruma magánál maradt, ad sequentem demonstrationem marad.

7-mo. A parochia építésére vévén a nemes ekklézsia 200 mfr. kölcsön, igyekezne a fellyebb említett fundusból, és a restantiában lévőből avagy csak valami részét a jövő Septemberig depurálni.

8-vo. Az Úr asztalához tartozó adparátusok, amint tavaly recenseáltattak, aszerint mind megvagynak.

1791

AllPestes anno 1791. die 21. Februarii[221]

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon AllPes[tes]en a papi nemes háznál Böjtelő havának 21-dik napján 1791-dik esztendőben, tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt. Pennával szolgálván tiszteletes Sz[ent]Györgyi Miklós János és 3-dik segéd tiszteletes Jakab János uraimék, tiszteletes loci minister Kolosvári Sigmond atyánkfia jelenlétében. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül domesticus curator titulatus Csanádi Sándor, a méltóságos Türi udvar részéről számtartó Karátsoni György, méltóságos Makrai Sándor úrfi, titulatus Sinka László, Apáti Ádám, Bujti György, öreg Bíró Sándor, öreg Budi Sándor, oskolamester Kis Sigmond és egyházfi Balog Jósef uraimék.

1-mo. Megkérdetvén canonunk tartása szerint a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister Kolosvári Sigmond atyánkfiának egyházi szolgálatban lévő magaviseletéről. Mindenekben de meliori commendálta és senki semmi panaszt őkegyelme vagy háza ellen nem adott.

2-do. Hasonló kérdés tétevén oskolamester Kis Sigmond őkegyelme iránt. Közönségesen nem szóllának hivatalos magaviselete ellen, mindazáltal némely érzékeny jó keresztyének megkívánnák azt, hogy az őkegyelme tanítása fogatosabb és hasznosabb lenne, amely úgy lehetne legjobban, ha őkegyelme szorgalmatosabban vigyázna az oskolára mint a sokadalmokra. Parancsolja azért az Egyházi Szent Látogatás, hogy maga hivatalját szorgalmatosobban tartsa szeme előtt, és a gyermekek kárával s hátramaradásával ide s tova ne járjon, mikor pedig valahova megyen, idejét keresse, hogy az lehessen az említett kár nélkül, amelyet nem lehet nem sajnállani.

3-tio. Nemkülömben megkérdetvén az egyházi atyafiak is a nemes ekklézsia tagjainak keresztyéni életekről, magokviseléséről, isteni szolgálat gyakorlásáról, szolgálattyak bérinek béfizetéséről. Őkegyelmek is közönségesen jóról emlegetik a nemes ekklézsia tagjait, úgyhogy azok iránt is, akik hibásabbak volnának vagyon [192] reménség megjobbulások aránt a bérbéfizetésnek tekintetiben.

4-to. A botránkoztatók rendiben béjelentetik nemes vitézlő limitaneus katonának, Kónya Györgynek felesége, Szekely Rebeka. Mely is erkölcstelenségével az egész szent megyét botránkoztatni kezdette. Melyre nézve az egyházi fenyítéknek utasítása szerint az egyházi atyafi intse meg az egyházfi által, hogy 15 napok alatt magát a gyalázatos gyanú alól kitisztíttsa, külömben legyen tudtára, hogy ha azt nem cselekeszi vagy cselekedheti, a tiszteletes esperestség által a szentek gyülekezetiből ki fog tiltatni.

Vagynak ugyan még mások is, amint jelentetik, akik gyanú alatt vagynak, de botránkoztatások még nem világos. Ezeket is alattomban meginteni a lelki vigyázó tartsa kötelességének.

5-to. Sajnálva érti az Egyházi Törvényes Látogatás, hogy közönséges hasznos szokás szerint ebben a megyében a véneknek igazgató társasága (praesbiterium) nincsen. El kell azért várni méltóságos ítélőmester Türi László urat, és ónagyságokkal egyetértőleg, azt a

[221] HuZaL-Jkv. I/4. 191–193.

közjóra célozó hasznos társaságot ebben a megyében is, a legkegyesebb, jobb és értelmesebb hallgatókból fel kell állítani.

6-to. Az Úr asztalához való készületek magok régi állapottyok szerint épségben vagynak.

7-mo. A perselypénz dolga számba vétetvén, úgy láttzik, hogy

	hfr.	dr.
az 1784-dik esztendőben volt Egyházi Törvényes Látogatás alkalmatosságával maradott volt számadás alatt	5	93
Melyhez ezen esztendeig attól fogva gyült	98	17
Együt in summa	104	10
Költ ebből azidőtől fogva közönséges épületekre, egyházi szükségekre	62	79
Melyet kivévén a feljebvaló summából, marad az egyházfi számadása alatt	41	31

8-vo. Kegyesen kihalálozván ezen megyének egy keresztyén tagja, Somodi Sándor, kívánta nevét s buzgóságát szegénységéhez képest emlékezetben hagyni 26 mfr. Mely summácska előttünk leszámláltaték. Kötelességek lészen azért az elöljáróknak ezen summát interesre bátorságos helyre kiadni.

9-no. A szent megye közönséges gondviselője nemes Csanádi Sándor uram számadását ami illeti, nyilván mutattya őkegyelme [193] és hitelesen, hogy

	hfr.	dr.
1784-dik esztendőben maradott volt kezénél	35	53
Demeter Jánostól béjött 5 mfr. interesse	–	30
Azon esztendőktől fogva esztendőnként idegen juhok legeltetéséből amennyit vett légyen, mind együtt tészen	101	54
Almesel nevezetű erdőnek ára	9	85
Ezek egybeadatva tésznek in summa	227	90
Hitelesen mutattya, hogy mindezekből a szent megye külömb-külömb szükségeire nézve külömböző alkalmatosságokkal költött mind együtt	65	60
Mely summát kivévén a fellyebb írt summából, marad még kezénél a jövő számadás végett	162	30
Minthogy későre vettük észre, hogy a Jakab András uramnak adott interes pénzben a perselyből vétetett 12 mfr., tehát a felyeb írt 162 ft. és 30 dr. summához még mégyen Melyet odatészen Csanádi uram, azhova a megye és szükség kíványa.	12	–
Még újra juta eszébe gondviselő Csanádi uramnak, hogy a tudva lévő erdőnek árrából bizonyos személyektől jött légyen kezéhez	19	44
És így ezen három summa egybeadatván, marad Csanádi uramnál ad sequentem demonstrationem	193	44

1792

AlPestes anno 1792. Die 13ª Julii.[222]

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon AlPestesen a nemes papi háznál Szent Jakab havának 13-dik napján 1792-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, pennával szolgálván hunyadi egyházi atyafi SzentGyörgyi Miklós János. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül méltóságos ítélőmester sarkadi Túri László úr, titulatus Sinka László uram, nemes Gyárfás Sámuel úr, Balogh Sándor, Csanádi Sigmond, Bíró András, Körösi István, Budi Sándor, egyházfi Balog Jósef uraimék és loci minister atyánkfia, tiszteletes Kolosvári Sigmond uram.

Holott 1-mo. Egyházi törvényünk tartása szerint megkérdetvén a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfiának magaviseletéről, papi functiojáról erkölcséről

[222] HuZaL-Jkv. I/4. 233–236.

s maga házáról stb. Közönségesen minden tekintetekben de meliori commendálja a tekintetes nemes ekklézsia. [234.]

2-do. Kérdés tétetek ludi magister Kis Sigmond őkegyelme aránt is, s úgy informáltaték az Egyházi Törvényes Látogatás, hogy külső állapotra szánta légyen magát, s maga is előre jelenté, hogy csak fél esztendejét fogja az oskolában tölteni, fél esztendőre való fizetés mellett, amellyet olly céllal jelent, hogy a tekintetes nemes megye azalatt gondoskodhassék más oskolamester iránt.

3-tio. Hasonlóképpen megkérdeztetvén tiszteletes loci minister uram is a nemes ekklézsia tagjainak kegyességek, életek és erkölcsek iránt stb. Őkegyelme is jóról említi közönségesen a nemes ekklézsiát, ezen eggyet kivévén, hogy némelyek a conventio ellen változtatni szeretnék a bért, magok hasznokhoz képest hol kalangyául, hol pedig vékául akarván fizetni, de ebben tartsa magát az egyházi atyafi maga conventiojához, mivelhogy közönséges megeggyezés nélkül ebben végzést nem lehet tenni.

4-to. Úgyszintén az oskolamester is megkérdetvén, jelenté némellyeknél való restantiaját, amellynek okvetetlenül való megfizetésére annyival inkáb köteleztetnek a restantiariusok, minthogy az egyházi törvények szerint addig új mester az ekklézsiába nem hozattathatik, míg a kilépendő mester egésszen nem contentálódik.

5-to. a Botránkoztatók rendiben jelenté a tiszteletes egyházi atyafi, hogy azoktól most üres nemes ekklézsia, mivel az aki tavaly feladatott volt, elszökött.

6-to. A közelebb esett visitatioi inprotocollatio világoson mutattya, hogy

	hfr.	dr.
néhai curator Csanádi Sándor uramnál maradott	193	74
Ahoz járult tavalyi pascuumból	32	–
In summa	225	74

Minthogy ebből semmit az egyházi szükségekre nem költött, ezzel tartozik a posteritás a nemes ekklézsiának.

7-mo. Ezen 1792-dik esztendőben a pascuumbeli proventus ment a tiszteletes egyházi atyafi kezébe in hfr. 26. Melyekről tartozik jövendőben számat adni.

8-vo. Perselypénz az inprotocollatio indigitatioja szerint

	hfr.	dr.
maradott volt pro hac demonstratione egyházfi számadása alatt	41	31
Ehez járult azután ugyan perselypénz	26	49
In summa	67	80
Ezen kívül találtatott a perselyben még eddig meg nem számlált, most pedig számba vétetett pénz	6	35
Mellyet egybeadván az előtte lévő summával, teszen	74	15
[235] Költ ebből ekklézsiai szükségekre	10	76
Mellyet kivonván a perceptumból, marad az egyházi számadása alatt ad sequentem demonstrationem	63	39

9-no. Jelentetik, hogy a Somodi Sándor által hagyatott 20 mfr. summa interesre kiadattatott ide való atyafi Biró István őkegyelmének.

10-o. A boldog halál által kiszóllíttatván néhai domesticus curator Csanádi Sándor uram, hellyébe választá a nemes ekklézsia jelenlévő tagjai titulatus Sinka László urat, ki is azon hivatalba hitlés által béállíttatott.

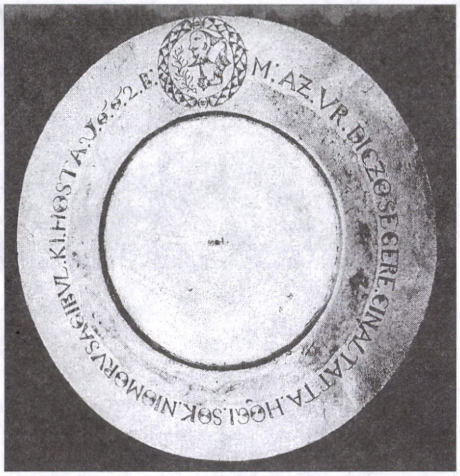

Úrasztali tányér
1662

11-o. A fungens egyházfi Balog Jósef őkegyelme mentegetvén magát erőtelenkedésre hanyatló vénségével, protestálván az iránt, hogy különben egyházfiságát nem folytathatja, hanemha segítség rendeltetik maga mellé. Mely szerint a concernensek megeggyezéséből választaték második egyházfinak ifjabb Budi Sándor őkegyelme és hitlés által azon hivatalba confirmáltaték is, ha concernens militaris tiszt urak méltóztatnak consentiálni, amellyet a tiszteletes egyházi atyafi megnyerni a méltóságos kapitány úrnál el nem mulat. Annyival inkább ösztönözvén azzal, hogy az építésre nézve az ekklézsiai terheket egy egyházfi el nem viselheti.

12-a. Látható romlásban lévén a templom, önként ajánlá a méltóságos ítélőmester Tűri László úr gratiáját eziránt hogy zsendelyt, zsendelyszeget és lécet is, ha kivántatik, amenyire csak szükség lészen, ad a magáéból, ha a cserepet, mely most a templomon vagyon az ekklézsia általengedi őnagyságának, nem sajnálja. Amelybe mindnyájon a jelenvalók consentiálának.

13-tio. A parochialis ház alkalmatosságával, midőn építtetnék, a költség elég nem lévén, tiszteletes loci parochus uram a nemes megyének bizonyos földeit magához vévén, azoknak maga számára való használásáért tulajdon magáéból erogálván cum caeteris expensis hfr. 215 dr 90. Minthogy annyira való költséget parancsolt az isteni gondviselés, jónak tartja az Egyházi Látogatás, és maga is megkívánnya a tiszteletes egyházi atyafi, hogy azon summa őkegyelmének lefizettessék és nemes megye azáltal, említett megye bonumainak birtokába bocsáttassék.

14-to. Méltóképpen panaszol az egyházi atyafi, hogy a maga számára coláltatni szokott földek sem a maga idejében nem coláltatnak, sem pedig azt pénzel pótolni a concernensek nem akarják. A conventionak és a régi jó szokásnak megsértésével és magának [236.] különös kárával. Mely szerint az elöljáróknak atyaiképpen injungáltatik, hogy szorítsák a nemes megye tagjait ebben is a maguk kötelességekre. Különben bizonyosok lehetnek aziránt, hogy ha másszor is ezen panasz előfordul, ecclesiasticum brachium által a Szent Visitatio magának azon, aki oka lészen ezen törvénytelenségnek, eleget tenni el nem mulattya et protestatur.

1793

1793 AlPestes.[223]

Az 1793-dik esztendőben Szent György havának 25-dik napján Egyházi Törvényes Szent látogatás tartatik AlPestesen a parochialis házban tiszteletes esperest Tsegöldi András uram elöllülése alatt, vivén a pennát tiszteletes Soldos Márton uram. Jelen lévén a loci parochus tiszteletes ordinarius notarius Kolosvári Sigmond uram, tekintetes domesticus curator Sinka László úr, és az ekklézsia tagjai közzöl Apáti Ádám, idősb Balog Sándor, Köpetzi István, Biró István, idősb Biró Sándor, ifjú Biró Sándor, Biró András, idősb Budai Sándor és Fejér István uramék, az egyházi Balog Jósef és az oskolamester Balog László

[223] HuZaL-Jkv. I/4. 267–269.

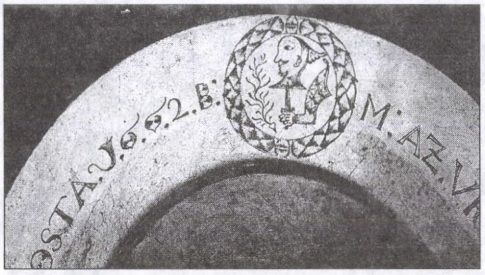

Úrasztali tányér
1662

uramék, superveniálván Gyárfás Sámuel uram és a méltóságos Tűri udvarbéli tiszt Kis uram.

Az holott is 1-szőr: A canon tartása szerint megkérdetvén a tekintetes nemes megye miként commnedálja rend szerint való lelkipásztorát tiszteletes Kolosvári Sigmond uramot, maga hivatalja folytatásáról, erkölcséről, stb. És jóról commendálák mindnyájan.

2-szor. A tiszteletes egyházi atyafi is megkérdetvén a maga rendin, mint commendálja hallgatóit buzgóságokról, a templom lásáról, a szent sakramentommal való élésről, maga pásáról, a szent sakramentommal való conservatiójáról stb. Buzgóságokról, templomot gyakorlásokról dicséré hallgatóit, hanem fizetésének hijános bészolgáltatását említé, de nem panaszképpen.

3-szor. A botránkoztatók rendiben senki fel nem adaték.

4-szer. Az oskolamester Balog László uram őkegyelmében contentuma van a nemes megyének.

5-szer. Az oskolamesternek sincsen semmi panassza a megye ellen.

6-szor. Az egyházi Balog Jósef uram hivataljából, minekutánna azt 18 esztendőkig és négy hónapokig dicséretesen folytatta volna, kibúcsúzék, kinek hellyébe az egyházfiúi hivatalba [268.] béiktattaték és béesketteték Bíró András uram. De szükségesnek ítélvén a nemes megye, hogy a katonák részéről is tétettessék egy egyházfi, azon rendből választaték s béesketteték Fehér István uram.

7-szer. Nem lévén ezen nemes megyében consistorium, consistorialis személlyeknek választatának és hivataljakba corporali ut dicitur juramento deposito béiktattatának e következendők: tekintetes domesticus curator Sinka László úr, titulatus Gyárfás Sámuel uram, Apáti Ádám uram, idősb Biró Sándor, ifjabb Biró Sándor, Balog Sándor, Balog Jósef, idősb Budai Sándor és Bujti Sigmond uramék.

8-szor. A tiszteletes Szent Visitatio eleibe jöve Etre Katának panaszló levele, mellyben fogatkozik férje, Tsanádi Mihálly ellen kemény felelettel, hogy se nem szerette, nem szereti s nem is szeretheti, s nem is szeretetből szerződött meg vélle, hanem édesanyja unszolásából. De az Egyházi Törvényes Szent Látogatás meghallgatván mind a két félt, a versengésnek főbb okát találja az új házasoknak édesannyaikban, és azoknak szószaporító indulatosságokban. Mellyre nézve inti a Szent Látogatás őkegyelmeket, hogy minden versenyes indulatot félretévén ójják magokat a házasságtörésnek bűnétől és gyermekeiknek hosszas gyalázatoskodásra és szerencsétlenségre juttatásától. Mellynél fogva esmérje a két öregasszony kötelességének egymással atyafiságoson megbékélleni, s magok békességekkel az ifjakat is békességre bírni. Amely ha meglészen, legjobb lészen, ha pedig meg nem forrhat a békesség, a renitens induljon törvényes utjára, ha okot találhat a törvényes elválásra.

9-szer. Világos lévén az 1792-beli inprotocollatioból volt domesticus curátor néhai Tsanádi Sándor uram adóssága, úgymint hfr. 225 id est kétszázhuszonöt mfr. és dr. 74 id est hetvennégy pénz, insistál a Szent Látogatás akkori köteleztetésének abban, hogy a titulatus elsőség [269.] igyekezze módját találni azon adósság felvételének akármi módon, nehogy nagyobb kára következzék a megyének.

10-szer. Világos lévén a tavalyi jegyzésből, hogy

	hfr.	dr.
maradott légyen pro hac demonstratione a megye közönséges cassájában	63	39
Ehez accedált sub quinque positionibus publicatioból	12	45

Mellyek in summa tesznek	75	84
Ebből költ bizonyos szükségekre, úgymint templom fedésére stb.	23	40
Mellyet kivévén a summából, marad a persellyben ad sequentem demonstrationem	52	44
Mellyhez accedála a Biro Istvánnál való	20	
pénz interesse	1	20

De nota bene: a templomfedőknek való fizetésbe ezen kívül az egyházi atyafi kezénél tavaly maradt pascuumból való pénz hfr. 26 is oda fizettetett.

11-szer. Az ekklézsia fekvő külső jószágai megvagynak abban az állapotban, mellyben 1783-ban találtattak és inprotocolláltattak volt.

12-szer. Az Úr asztalához való készület megvan előbbi állapotyában.

13-szor. Mindezeknek végében érkezék a Szent Visitatio eleibe felpestesi Isipi Miklós uram feleségével való ügyében idéztetve, úgy mindazonáltal, hogy felesége, magánál tudva levő okokból elmaradott. Maga is mértéken fejjül ivutt állapotban jelent meg s jelenté, hogy feleségivel tovább megmaradni s együtt lakni nem kíván, minthogy felesége is azt akarja, azért kész azt minden tekintetben kifizetni (de nota bene: maga akaratja szerint) a Szent Visitatio pedig injungálja őkegyelmének, hogy keressen törvényes utat az elválásra. De annál sokkal jobb, hogy a sok gyalázatok elkerülése véget szánnyák el magokat a kölcsönös tűrésre és békességes együtt lakozásra, amint öreg állapotjok is kívánja.

1799

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Alpestesiensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus proseniorem, et juratum notarium Michaelem T. Sala anno 1799. diebus 4ta 5ta et 6ta Januarii celebrata, in domo parochiali.[224]

Jelen voltak 1. a helység mostani papja tiszteletes, tudós Kolosvári Sigmond atyánkfia. 2. Az eklézsiabeliek közül tekintetes kéméndi Váradi Dániel úr, úgyszintén domesticus curator titulatus Sinka László úr is mindenkor, tekintetes szolgabíró Vállya Sámuel úr hivatalbéli kötelessége miatt kevés ideig lehetett jelen. A több eklézsiabeliek ezek: méltóságos udvari consiliarius sarkadi Türi László úr e helységbéli jószágában nem lévén, az írt méltóságos úrnak személlyese, udvarbírája Nagy Simon úr jelen volt. Nemkülömben Köpetzi István, Biró Péter, Demeter Sigmond és János, Tsanádi Ádám, Fejér István, Kováts János, Biró Sándor, Tsanádi Móses, Bujti János, Sándor, és Jósef, Balog Sándor egyházfiú et cetera et cetera, úgy a több eklézsiabeliek is gyakorta jelen voltanak.

Ekkor 1-ben is a szokás szerint megkérdetének az eklézsiabeliek, hogy tiszteletes, tudós papjok ellen nem volna-é valami panasszok. Azt felelék, hogy legkissebb részben is nincs semmi, tökéletesen meg vagynak nyugodva, mind személlyes, mind hivatalbéli maga viselésével.

2-szor. A Szent Visitatio egybehivatván az eklézsiabéli minden becsületes tagokat, mind a férfiakot, mind még az özvegy asszonyokat is, azt kérdé mindnyájoktól, hogy adják elé magok, micsoda fizetés és jövede-

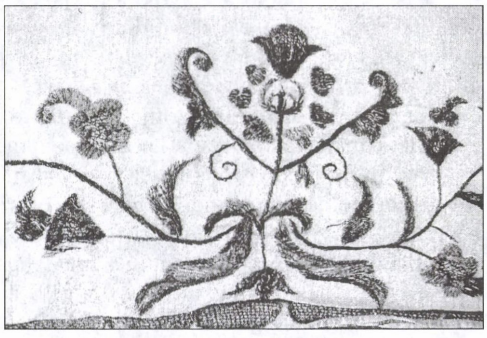

Úrasztali terítő, 18. sz.

[224] HuZaL-Jkv. I/5. 310–327.

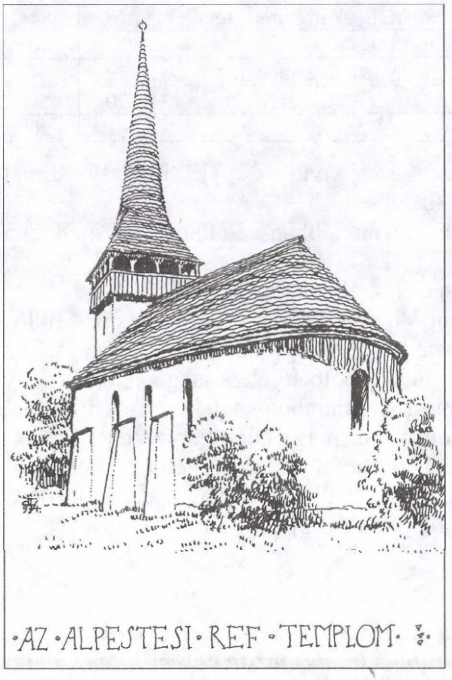

lem mellett áll ebben az eklézsiában a papi hivatal, és mindenféle fizetése s jövedelme a papnak irattassék bé jövendőre ezen jegyzőkönyvben.

Ez illy renddel vagyon:[225] [315.]

4-szer. Midőn a Szent Visitatio folyna, és jó rendbe s karba akarná helyheztetni az eklézsiabeliek becsületes tagjaival, Demeter Sigmond őkegyelme illetlenül viselé magát, embertelen szavaival sértegetvén némellyeket haragos indulattyában. Ezért a Szent Visitatiotól atyai szép intéssel megdorgáltatott, feddetett, de erre is nem ügyelvén.

Az *végezteték*: hogy a domesticus curator úr elmúlhatatlanul büntettesse meg a maga illendő hellyén, mind gazlódó rossz embert.

5-ször. Panaszul adaték fel, hogy az eklézsiabeliek, az eleitől fogva való szokás és jó rendtartás szerint tartoznának ugyan a papi szántóföldeket maga idejében megszántani, és bévetni, de amellyet eddigelé elmulattanak a tiszteletes papnak nagy kárával, néha a rendetlenség és restség miatt szántatlanul is hagyták. Mellynek illendő módon való megorvoslására, minekelőtte a Szent Visitatio, a leghathatósobb eszközökhez nyúlt volna, az eklézsiabeliek önként minden kénszerítés nélkül, kézbeadással arra kötelezék és határozák magokat, hogy soha többé ezt el nem mulattyák, hanem a parochialis földeket maga idejében mind megszántyák, bévetik, boronállyák, és bé is hordják.

Úgyszintén a fizetésbéli búzát is, nem edgyszersmind kezdették vala béhordani, hanem külömb-külömb szakaszokban, melyre nézve az időnek viszontagsága miatt olykor kár esett a gabonába. Erről is az eklézsiabeliek, magok önként, illyen örökre való határozást tevének: tudniillik az egyházfiak a szántást, vetést, és béhordást megelőzött napon minden embernek a dologra való kiállás végett személlyesen hírt tégyenek, minden ember minden vonogatás nélkül a dologra eléállyon, ugyanazon egy nap szántsák meg, vessék, és boronállyák el a földeket, és amely napon a papi bér búzát behordják, azon hordják bé a papi földeken termett búzát is és jó móddal asztagokba rakják, s befedjék. Hogyha pedig valaki ollyas találkoznék, aki a hírtételre elé nem állana, mindnyájon arra állának, hogy az egyházfiak magok erejektől is, vagy ha ez elégséges nem volna, a consistorialisok erejével, a dologra ki nem állónak marháját szabadoson elköthessék, és három márjásokig megbüntessék, toties quoties. Ezt jövendőbéli bizonyságul improtocolláltatni kérék, hogyha a szükség úgy hozná valamikor magával, a secularis tisztviselőknek megmutathassák, és ha egyébként nem lehetne, ezen improtocollationak erejével, a secularis tiszt által is az engedetlent a leírt büntetéssel megbüntethessék, minden character és személybéli külömbség nélkül. Erre nézve a leírt kötelezést a Szent Visitatio [316.] oly hozzáadással improtocollálá is, hogy az engedetlennek engedetlensége miatt valami kár találna esni, a büntetésen kívül a kárt is fizesse meg. Erre is réáállának mindnyájon.

6-szor. Világos igasság az, hogy a Hunyadi venerabilis reformatus tractus királyi táblai cancellisták által véghezvitt inquisitoriája szerint a pestesi eklézsiára nézve 1754-be 5ta Augusti tett vallomás bizonyítya, hogy ezen helységben olyan constitutio volt, hogy az eklé-

[225] A papi conventio számára kb. 4–5 oldal üresen hagyva.

zsia számára és szükségeire collectált bor míg el nem árultatott, addig senkinek is másnak bort árulni szabad nem volt.

Végezés: Ez a jó rend állíttassék vissza és gyakoroltassék.

7-szer. A Szent Visitatio az eklézsia minden javainak rendbe való szedéséhez fogván, azokat ily renddel találá:

1. A parochialis fundus, regalis mensura szerint, az oskola házhelyével együtt, hosszára negyvenötödfél rúd. Az utca felől való vége tizenkilenc rúd, a belső vége, a Szentpáli Péterné örökségére rugván tizennyolcadfél rúd.

2. A fennebb is említett 1754-béli conscriptiot elévévén a Szent Visitatio és aszerint vizsgálván ennek az eklézsiának fundussait, úgy találá, hogy azon consriptioban sub numero 2-do említett belső fundust most az eklézsia nem bírja, hanem bírja Tsanádi Ádám, aki is azt mondja, de nem bizonyítya semmi documentummal, hogy azt a 16 mfr., amellyekig testátatott volt az eklézsiának, béfizette, és ez a pénz el is költ egyéb adósságokkal együtt a parochialis ház épültére.

Végezés: A domesticus curator úr a feladásnak és annak minéműségének járjon végére, ha elköltt a béfizetés után, bene quidem, ha pedig bé nem fizettetett, vagy fizettesse meg a testált 16 mfr., vagy a jószágot vegye vissza.

Nota bene nézettessék a visitationis protokollum is arról az esztendőről, melybe építtetett a parochia

Az említett tractualis conscriptio 3-dik számja alatt való fundus sincs meg, hanem ezt most bírja méltóságos sarkadi Türi László udvari consiliarius úr.

Végezés Miként ment a tisztelt méltóságos consiliarius úrra, járjon végire a domesticus curatoratus, és aszerint igazítsa ennek a fundusnak dolgát az eklézsia javára.

Szántóföldek a conscriptio szerint

Az alsó fordulóban

1. a Kis mező nevű helyben való négy szántóföld egymás mellett megvagyon ugyan, de most nem 16 vékás mint régen volt, hanem csak 10 vékás

Végezés A domesticus curator úr a törvénynek úttyán tégyen és tétessen ollyan lépéseket ebben, hogy a régi valóságára és mennyiségére állyanak vissza a földek, szomszédjait is ekkor kimagyarázván és írván. [316.]

2. A conscriptio 2-dik számja alatt, a Varjak vége nevű helybeli két vékás megvagyon.

3. A consriptio 3-dik numerussa alatt való nincs meg, mert ezt méltóságos consiliarius sarkadi Türi László úr elcserélte, és 4 darabból álló, 12 vékás földet adott helyette a Varjak vége nevű hely alsó végibe.

4. A conscriptio 4-dik számja alatt való sincs meg, de úgy gyaníttatik, hogy az írt méltóságos consiliarius úr ezért adta volna a Tsora nevű helybéli szántóföldet.

Végezés Ennek álapottyát meg kell világosítani, és jövendőbéli bizonyságul, hiteles írásba tenni.

A felső fordulóban

5. A conscriptio 5-dik számja alatt levő, az úgyneveztetett Bartsai mezőbéli öt szántóföld megvagyon.

6. A conscriptio 6-dik numerussa szerint a Horgas nevű helybéli megvagyon egyrészbe, de a más részit a Tserna elmosta.

Végezés Vigyázással kell lenni, hogyha a víz follyását változtatná, esmét visszafoglaltassék az elmosott hely.

7. A conscriptio 7-dik numerussa alatt említett kenderföldek közt lévő félholdacska föld megvagyon.

8. A Paponya alatt lévő négy hold szántóföld megvagyon.

9. A Kárpenyek nevű hely alatt egy szántóföld megvagyon.

10. A conscriptio 10-dik számjába említett Kápolna nevű helybéli egy föld is megvagyon.

11. A régi temetőhely is megvagyon, de jobbrészint elfoglalva most is, mellyet szükség lészen kijártatni.

És így hát a szántóföldek mostani statussa eszerint vagyon:

A pap számára fordíttatnak ezek

A felső fordulóban

1. A Bartsai mezőn négy hold szántóföldek mostani szomszédjai[226] felől Horvát Bálint[227], felől Siván Péter. Ez mintegy tizenkét vékás.

2. A Horgosban két vékásnyi kenderföld, délről ifjabb Balog László, északról idősb Balog László mostani szomszédjai.

3. A Kenderesekbe egy kis kaszálló, napkeletről való végét mossa az Egregy vize, délről szomszédja Siván Ádám, tekintetes Vállya László úr jobbágya, északról tekintetes Váradi Dániel úr földje.

Az alsó fordulóban

1. A Lunkán, egymás mellett négy törökbúza földek, napkeletről szomszédjai, a Tserna vagy Egregy felől véggel belérugó földek, úgymint Demeter István, ifjabb Balog Sándor, [318] és tekintetes Váradi Dániel úr földjei. Napnyugotról Demeter féle föld, most Biró János keze alatt vagyon. Délről egy darabig Apáti féle föld.

2. Esmét a Lunkán egy darabocska két vékásnyi föld. Napkeletről a Tserna felől bérugó földek. Napnyugotról Tsanádi András szomszédjai.

3. Esmét a Lunkán egy két vékásnyi föld, délről Etre Péter, északról méltóságos Türi László úr Vollyán Juon colonussa földje szomszédi.

A mester számára fordíttatnak ezek

A felső határban, a Kárpenyek alatt három vékásnyi föld, szomszédjai mindkét felől most titulatus Sinka László úr, de a dél felől való földet bírja a Tsanádiaktól való elzálogosításból.

Az alsó határban az alsó Lunkán a Varjakba egy fél föld, északról tekintetes Vállya úr Tsanádi jusson, délről méltóságos Türi László úr.

Kaszállók

1. A Kerek rétbe két kaszálló, mellyet a conscriptioban a 3-dik szám alatt említett Sástó nevű helynek a Tsernán innen és túl való részéért cserébe adott méltóságos consiliarius Türi László úr. Két jó hosszú szekér szénára való hely. Szomszédjai napkeletről Tsanádi Lőrintz. Napnyugotról tekintetes Vállya urak kaszállói rugnak reá egy darab hellyen s Horváték földjei is, északról és délről reárugnak.

2. A Botogszeg nevű helyben, egy jó hosszú szekérnyi szénát termő kaszállórét, szomszédjai északról méltóságos Szilvási úr földje, délről holmi földek rugnak belé, úgymint Tsanádi Lőrintz és Dregán földjei. Napkeletről a Keresztúrra menő országút. Napnyugotról esmét földek végeződnek a határában.

3. Vagyon egy Bárkuly Vállye régi neve szerint való helyben egy kaszálló, melybe a kisbartsaiak és alpestesiek nagyon béharapóztanak, s egy részit el is foglalták.

Végezés. A törvény úttyán ki kell jártatni, és visszafoglalni.

Ezeket a kaszállókat bírja.[228]

---

[226] A megfelelő égtáj megnevezésének hely kihagyva.

[227] Az égtáj megnevezése újra kimaradt.

[228] Pár sornyi hely üresen maradt.

Életrajzi adat az úrasztali tányéron, 1662

Az eklézsia levelei

1-o. A Vallye Barkuluj vagy Gyakor Patak nevű helyben. Úgy az almási völgy és patak helyben, mely mostani nevén Almaselynek nevezteti két rendbéli eklézsiai erdőkről szólló collationalis, mellyet az eklézsiabéliek önként való jóindulattyokból adtanak az eklézsiának, de anno 1760 12[a] Januarii Sinka László és SzentJobi Ferentz regiusságok alatt. [319.]

2-o. AlPestesen lakó idősb Biró István 20 mfr. való obligatoriája de anno 1791 11[a] Máji Gyárfás Sámuel és Kolosvári Sigmond regiussága alatt.

3-o. Ifjabb Biró Sándornak 10, Biró Andrásnak 7 vfr. való obligatoriája de anno 1793 26[a] Máji Toti Apáti Ádám és Gyárfás Sámuel regiussága alatt.

4-o. Anno 1795 25[a] Januarii költ contractus szerint vettek: idősb Balog László 6, ifjabb Budai Sándor 6, ifjabb Somodi János 2 vfr. Etre Péter és ifjabb Balog László regiussága alatt, kölcsön.

5-o. Anno 1794 16[a] Decembris alpestesi Pap János vett 16 vfr., Fejér István 10, Isipi Dániel, és ifjabb Balog László regiussága alatt. Nota bene ebből Pap János megfizetett 10 vfr. hátravan még 6 vfr.

6-o. 1774 14[a] Februarii v[ajda]hunyadi Anténászi Gáj nevű cigány vett 10 vfr. Gyárfás Sámuel és Jakab János regiussága alatt.

7-o. 1741 15[a] Aprilis idősb Budi János öt vfr. volt adóss, hanem annak interesse nevekedésével lett a capitalis 6 vfr. maga recognitioja szerint.

8-o. Bár Judith, idősb Nagy Beretzk Sigmondné 1738-ba 8[ua] Novembris, Madotsai Mátyás és Csernátoni Dániel regiussága alatt költ testamentuma szerint, 1. Váradi Józefnél lévő 8 vfr. testálta a templom épületire. 2. Az Egregy mellett, a Tzigányok utcáján való örökségét hét ft. az eklézsiának 3. Törökbúzájának felét esmét az eklézsiának 4. Egy kenderföldet négy vfr. az eklézsiának 5. Egy földet Demeter Mátének 8 vfr., hogy eltemesse 6. Lakó jószágát Pogány Józef úrnak, hogy 20 vfr. fizessen az eklézsiának 7. Egy kis örökséget a menyinek.

9-o Karánsebesi Sebessi Anna Beretzk Sándorné testamentuma de anno 1761 30[a] Augusti bodoki Henter László és Bujti Sigmond regiusságok alatt, melyben egy Birojeszk nevű örökségecskének 40 ft. árrának felét 20 ft. az eklézsiára hagyta.

10-o. Csanádi Bálintnak 16 mfr. való obligatoriája mely pénzbe azt a sessiot vette kezéhez, mellyet ennyi pénzbe testált volt Csanád András 1759-be 28[a] Januarii Sinka László és Etreh Mihálly regiussága alatt az eklézsiának. *Nota bene* Míg a Szent Visitatio folyna, megbizonyíttaték hitelesen, hogy az írt 16 mfr. béfizettetett, tehát a pénzről szólló contractus is kiadatott, hanem a testans Csanádi András jó emlékezetének fennmaradására nézve, ez a jegyzés béirattatott.

11-o. Beretzk Sándornak 37 mfr. és 93 dr. collationalissa de anno 1740 20[a] Martii Detsi Józef, Madotsai Máté, Sz[ent]Jobi Ferentz, Biró Sándor regiussága alatt, mely szerint adósságait és földjeit az eklézsiának hagyta: úgymint Balog Györgynél 6 ft., Biró Mihállynál 4 ft., Biró Györgynél 2 ft., Biró Péternél 2 ft. 25 dr. Balog Máténál 8 ft., Demeter Andrásnál 4 ft. 68 dr. Kőrösi Balázsnál 9 ft. Csanád Istvánnál lévő 2 vfr., [320/a] úgyszintén három földeket is. 1. a Varjakba túl, alól-felől, a testans földje szomszédságában 8 ft. hagyta. 2. a Horgosba lévő földét 4 ft. egyfelől Alaber Imre, másfelől a testans szomszédságában. 3. a Kenderesbeli földét 4 vfr.

12-o. Buda Miklósnak attestatuma de anno 1747 5ta Junii arról, hogy strázsamester Salántzi Sámuel kapitány Vadászi Mihállytól, Vátzon öt arannyokat levált volt, melyeknek

megadására kötelezte magát. Ez ezen alpestesi reformata eklézsia részében jött. A Vadásziánum testamentum szerint, amint a blajbásszal reáírt indorsatio bizonyítya.

Végezés ezt effectumba kell venni, és használni

13-o. Alpestesi Balog Gergelynek 8 vfr. való obligatoriája de anno 1746 9[a] Julii, mellyet kért Vadász Mihállytól. Ez is a Vadásziánum testamentum szerint az alpestesi reformata eklézsiáé.

14-o. Kisbartsai Antal Mihállynak 7 vfr. való obligatoriája de anno 1732 8[a] Septembris Bár János és Bár Gábor regiussága alatt, mellyet Vadász Mihállytól kért volt kölcsönbe. Ez is az alpestesi reformata eklézsiáé.

15-o. Siván Györgynek obligatoriája de anno 1761 27[a] Maji Vállya Mihálly regiussága alatt, mely szóll 13 mfr. Ezzel adóss volt felpestesi Debretzeni Péternek, ez pedig adta az alpestesi reformata eklézsiának.

Úrvacsorai pohár, 1713

16-o. Nyikora Miklósnak vizsz[ent]györgyi Makrai István jobbágyának 6 mfr. való maga lekötelezése, mely szerint a f[el]pestesi La Palage nevű helyben lévő szőllőit adja az írt pénzbe az alpestesi eklézsiának, mellynek szomszédjai fellyül Szabó Ferentz, alól Dán Lászk, Makrai Jósef úr jobbágya, napkelet felől Dán Lászk, napnyugot felől a szőllők körül lévő kert; szól a contractus de anno 1759 28[ua] Januarii Sinka László, Ettreh Mihálly regiusságok alatt.

17-o. Buda László úrnak a Sasto nevű helybéli földecskéről való collationalissa de anno 1756 die 2[da] Januarii Türi Benedek és Jádi Márton coramizálása alatt.

18-o. Budai István ád zálogba 5 mfr. 10 dr. egy földet k[is]bartsai Antal Jánosnak 1721-be 29[na] Martii, mely föld van a Gyakor patakán túl, a határ mellett, szomszédja Pestes felől k[is]bartsai Antal Lukáts, KisBartsa felől pedig a határ, alpestesi Somodi Péter, Balog István, kisbartsai Nagy Miklós regiusságok alatt.

Szent edénnyei és eszközei

1. Vagyon egy kupásnyi, ezüst, fedeles, és füles kanna, kívül kevés vékony mettszett virágokkal, a derekán egy párkányos abrancsocska, az első oldalán, fenn a szájánál egy virágos kerület, közepébe egy emberi jobb kéz, markába zászlót tartva, a kerület lineáiba ez az írás: MAKRAI. BORBARA. ANNO. DONI. 1618. [320/b.]

2. Egy szinte félkupásnyi ezüst talpas pohár, kívül szép virágjai megarannyozva, a derekán ezek a betűk olvastatnak: ALVINCZI*KRISTINA. ADTA E POHART*AZ ALPESTESI REF*ECNAK*AO 1713*

3. Egy fertállyosnál valamivel nagyobbacska, talpas ezüst pohár, megarannyozva kívül, sokféle cifraságok közt, felleg forma virág közt, két oldalán két repülő angyalforma láttszik, mind a kettő bal kezébe olajfaág forma kettős ágat tart. A pohár szárán háromfelől ezüstből álló, kihorgadt cifraságnak, szebben kitettsző részén, három kis ezüst emberfő láttszik.

4. Egy ezüst tángyér, felső felén a közepe feldomborodva kerekdeden, a belső domborodása megarannyozva szép mettszett virágokkal, belső lapján két lapossacska circulusba esmét arannyos virágok, a külső arannyos mettszett virágokba egy hellyen, ezen görög forma betűk és figurák: МИТРОПОЛИТЬ?ΣΕΡΑΦИМЬ. *Mitropolit Seraphim.*

5. Egy ezüst tángyér, a szélénél való lapos karimáján vagyon egy mettszett forma virágos circulusba, egy fürtös hajú emberi fő, mely egy kéz által tartandó hegyes tőrbe szúrva láttszik, és az emberi fő ábrázattya s orra előtt virág szemléltetik. A circulusnak körülötte kettősen megvonott betűkkel, ez az írás olvastatik: AZ. VR. DICZOSEGERE. CINALTATTA. HOGI. SOK. NIOMORVSAGIBVL KI. HOSTA. 1662. a circulus körül kívül

ezek a két betűk vagynak illyen formán. B: 0 M: Ezen tángyérnak közepén vagyon egy kis gödröcske, kétfelől ezek a betűk O.I. Ezen tángyérnak a hátán ezek a betűk vagynak írva: **A. 1658. BVDAN. FOGATA VOLT.**

6. Egy régi óntángyért a 12 apostolok képeivel.

7. Egy két kupásnyi sima fedeles ónkanna.

8. Egy kupásnyi haszonvehetetlen ónkanna. *1816-ba lett belőlle keresztelő kanna.*

9. Egy vékony ezüst csipkébe szegett, ezüst és sellyem kivarrott virágokkal tellyes zöld sellyem abrosz.

10. Egy vékony meggyszín kréditor, ezüst cánklival prémezett abrosz, fakó szín kanafác bérléssel készülve.

11. Esmét ollyan színű s készületű cathedrára való szép takaró.

[321] 12. Esmét ollyan színű s készületű pulpitusra való.

13. Egy három szélben való, még ki nem készített publicanszín cathedrára való, hosszaságára mintegy hatodfél sing.

14. Egy gyapott gyolcs, arany ezüst fonallal, sárga, zöld, karmazsin s kékszín sellyemmel, török mesterséggel kivarott abrosz, közepiben egy islogos virágokkal és arany fonallal illyen címer láttszik, úgymint kétfelől álló oroszlánok közt egy magyar kar kardba tart egy török főt, körülötte a címernek ezek az arany fonallal kivarrott betűk: BALOG ÁGNES. A címer alatt fekete sellyemmel az esztendőszám kivarrva 1752.

15. Egy recés táblákból, s közbe-közbe fejér táblákból álló, fejér kamuka, rojtos végű abrosz.

16. Egy sáhos rojtos végű fejér abrosz.

17. Egy más rojtos végű fejér sáhos abrosz.

18. Egy köteles rojtos végű, és kötéses közepű fejér abrosz.

19. Egy recés kötéses, táblákra kivarrott fejér abrosz.

20. Egy pulpitusra való gyapott gyolcs, végei zöld és sárga sellyemből kivarrott virágokkal, ezekkel a rajtalevő betűkkel: BUDA JULIA KÉSZÍTETTE. 1752.

21. Más pulpitusra való, ezüst, arany és sellyem apró cifra virágokkal kivarrva.

22. Egy más pulpitusra való, körül sellyemvirágos, de oláhos forma varrással.

23. Egy sárga, vagy inkább szalmaszín, arannyos, ezüstes csipkébe szegve, négy szegletjein, négy gazdag varrású arany virágos keszkenő.

24. Esmét minden részbe egy más ollyan.

25. Egy fejér és zöld sellyem virágokkal, végeiken kivarrott fejér fátyol keszkenő.

26.Egy fejér fátyol, külömb-külömbféle színű sellyem és arany virágokkal kivarrott keszkenő.

27.Egy rongyos fejér fátyol, arany virágokkal kivarrott keszkenő.

28. Más szennyes és rongyos fejér fátyol, kisded arannyos virágú keszkenő.

29.Egy rongyos kék fátyol, arany, ezüst és sellyem virágú keszkenő.

30. Egy fejér fátyol sellyem, arany ezüst virágocskákkal, a szélein is illyenekkel kivarrott kisded keszkenő.

Úrasztali terítő, 1752

31. Egy arannyos fejér fátyol sellyem virágú keszkenő.

32. Egy fejér sellyemből álló szép nagy keszkenő, kék és veressel elegy való pántlika forma széleivel. Sinka Lászlóné, Ribitzei Lidia asszony ajándéka.

33. Egy kisded veres sellyem keszkenő. [322.]

8-szor. Minekutánna a leírt mód szerint mindeneket rendbe szedett volna a Szent Visitatio, megkérdezteték a tiszteletes helységbéli pap, hogy conventioja szerint való fizetését maga idejében bészolgáltattyák-é? Ha pedig nem, adná bé írásba, kiknél mennyi restantiája vagyon.

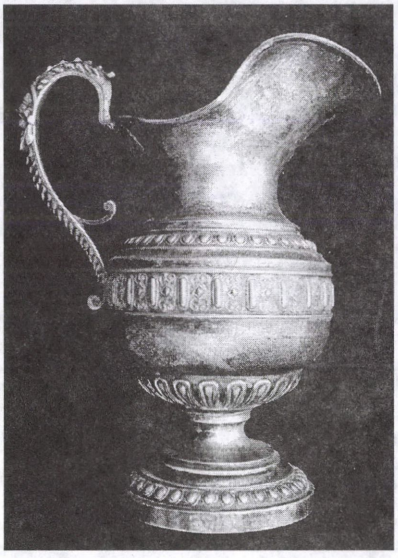

Keresztelő kancsó

Melyre azt felelé, hogy még most a helységbelieknek akarván e részben is kedvezni, senkit név szerint ki nem nevez, ki mennyivel restállyon, hanem most az egész eklézsia jelen lévén, intettessenek meg a Szent Visitatio által azok akik tudják, hogy restantiáriusok, és birattassanak arra, hogy az eddig való restantiákról complánállyanak, ezutánra pedig ne hadjanak.

A Szent Visitatio azért csendes és szelíd intéssel kéré azokat, akik gondolják, hogy tartoznának, hogy egyezzenek meg a tiszteletes atyafival szép móddal, nehogy a restantiáknak felszedésére külső magistratusi brachium hozattassék. Melyre magok az eklézsiabeliek, mind akik nem tartoznak semmivel, mind akik tartoznak valamivel ilyen

Határozást tevének: hogy 30 napoknak lefollyása alatt a restantiákról megegyeznek a tiszteletes atyafival, ha pediglen valakik azt elmulatnák, a domesticus curator, a consistorialisokkal együtt rajtok minden személyválogatás nélkül felvégye, ha pedig így nem lehetne, szabad légyen a domesticus curatornak akármely külső magistratusi erővel is rajtok felvenni. Ezen mostani magok közönséges ajánlásának, ígérettyének, és jövendőbéli bizonyságul ezen protokollumba lett béírásnak ereje mellett.

9-szer. Elészólíttaték a mostani oskolamester, Basa Boldisár őkegyelme, és a nemes eklézsia megkérdezteték az őkegyelme szolgálattya és egyéb magaviselete iránt. Közönségesen ezt mondák:

Templomi szolgálattya, és oskolai kötelessége ellen nincsen semmi panasz, de egyéb magaviselete és cselekedete ellen igen nagy vagyon, mellyet mindjárt elé fognak adni. Míg ez meglenne

10-szer. Megkérdezteték Basa Boldisár is aziránt, hogy az eklézsiabeliek mint adják meg becsületét? Miként szolgáltattyák bé fizetését? Melyre azt mondá:

Egy részben sincs jól és csendesen állapottya, mert igen rossz házba tartyák nyomorultul, a fizetését sem szolgáltattyák bé. Azonba egyébként is senki mesteri illendő becsületét nem adja meg. Míg ennek bővebb megvizsgálásába és orvoslásába belé nem ereszkedett volna a Szent Visitatio, már annakelőtte az ellenevaló kemény vád és panasz eképpen jöve a Szent Visitatio eleibe. [324.]

11-szer. Basa Boldisár, pestesi oskolamester, a közelebb múlt adventi Úr vacsorája osztása alkalmatosságával F[el]pestesre, mint filialis eklézsiába ment tiszteletes urammal, és a mater eklézsiába megmaradott szent kenyérnek részét, úgy az úri szent vacsorabéli bort kiszolgáltató pohárt is, egy keszkenőbe kötve általadta Felpestesen a tiszteletes pap, hogy hozná haza Alpestesre, s vinné a parochialis házhoz. De őkegyelme, még mulatván F[el]pestesen, Alpestesre estve későn jött le, ekkor is, nem hogy hazavitte volna a reá bízatott szent eszközöket, s maga is szállására ment volna, hanem a szent eszközökkel együtt bément abba a fogadóba, melybe egy Kováts Thérésia nevű gyanús és botránkoztató életet élő személy korcsomáskodik. Ott elévette Felpestesen az Úr asztaláról maradott kenyérdarabokat, azokból egy darabot adott a fogadósnénak, ezt mondván: fogja ked, egyék, mert ma úgyis nem volt ked a templomba, ez a kenyér megmaradott Felpestesen. A menyecske fogadósné elvévén egy darab kenyeret és kezében tartván, az éppen akkor a fo[illegible]adóba bément méltóságos Türi László úr kertésszét és szakáccsát kínálta a kenyéből ezt mondván, egyetek,

mert ez a szent vacsorából való kenyér. Ezek így folyván, Basa Boldisár elévette az Úr asztalához való pohárt, s abba a korcsomai borból töltvén, ivutt maga is, a menyecske fogadósnét is itatta belőlle, Krisztus vérének nevezvén a benne lévő bort. Amint mindezeket eképpen bizonyítyák a Szent Visitatio elé hivattatott, és ott meghiteltetett bizonyságok, úgymint: a háznak gazdája, Somodi János 45 esztendős, felesége, Pap Júlia 27 esztendős, ekkor a házba volt Szathmári Mihálly 26 esztendős és felesége, Etre Judit 19 esztendős személlyek. Ezen szentségtörő cselekedetét, nagy botránkoztató magaviseletét ugyanekkor azzal is tetézte, hogy megrészegedvén a korcsomán, a férjével ottlévő Etre Juditnak két márjást adott, csakhogy engedje meg, hogy őtet csókolhassa és csicserézhesse meg, azonba csókolni és csicserészni kezdette az írt személyt. Ezen megrészegedett cselekedete által megszegte azon szoros maga lekötelezését, mely szerint, méltóságos udvari consiliarius Türi László úrnak is jelenlétében, az egész eklézsia gyűlésében azt fogadta vala, hogy a korcsomára való járásról, és részegségről lemond. Mindezen illetlen, és botránkoztató cselekedetei alól magát még menteni sem tudván Basa Boldisár.

Tehát a Szent Visitatio az eklézsia tagjaival együtt tőn illyen *végezést*: Basa Boldisár ennyi botránkoztató magaviseletéért a Pestesi Eklézsiába meg nem tartatik, hanem innét elküldetik. A szentséges eszközök profanatiojáért pedig a tractualis director által pereltessék, és büntettessék meg. Ami fizetése pedig még benn volna, az a domesticus curatoratus által fizettessék ki. [324.]

12-szer. Más botránkoztatónak is feladaték Kováts Thérésia nevű menyecske, azzal vádoltatván, és bizonyíttatván, hogy feslett életet él, és gyakorol, azonba orgazdasszonyságot folytat, holmi babonás kuruzslásokkal is tetézi gonosságát.

Végeztetik Minthogy a tekintetes szolgabíró úr a helységben lakik, ennek a személynek gonoszságát zabolázza meg a törvények útján, és a helységből is proscribálni esmérje tiszti kötelességének.

13-szor. A domesticus curator titulatus Sinka László úr ab anno 1794 usque 1798 inclusive, minden perceptumairól, erogatumairól és elocatumairól való számadását eléadá, mely is ventiláltatván, úgy találtaték, hogy:

	hfr.	dr.
1794-beli visitatiokor maradt a cassába	13	–
1795-be juhok és bárányok pascuatiojából jött	34	68
1796-ba esmét pascuatioból	24	48
1797-be esmét abból	22	–
Summa	94	16
Capitalisi pénz Pap Jánostól fizetődött bé 1797-be	10	20
ugyanettől a capitalis interesse pro 1797	–	96
Biró Andrástól interes pro 1795 et 96 7 vfr. capitalis után	–	84
ifjabb Somodi Jánostól interes 2 vfr. után pro 1797	–	12
idősb Balog Lászlótól 6 vfr. után pro 1796	–	36
Fejér Istvántól 10 vfr. után pro 1796	–	60
ifjabb Budai Sándortól 6 vfr. pro 1796	–	36
idősb Biró István 20 vfr. után pro 1793-94-95-96	4	80
1798-ba a Paponyán lévő föld fele arendájába Branyo György fizetett pro 1798	2	40
Az írt esztendőre más részért Duma Mihálly	1	20
Summa	116	00
Ezen perceptumból *elocáltatott*		
1794 16[a] Decembris Fejér Istvánnak	10	20
detto Pap Jánosnak	16	32
1795 25[a] Januarii ifjabb Budi Sándornak	6	12
detto ifjabb Somodi Jánosnak	2	4

1797 9ª Septembris idősb Balog Sándornak	5	10
detto Etre Péternek	5	10
E két utolsóról contractus nem lévén minél hamarább irattassék		
Summa [326.]	44	88
erogatum	hfr.	dr.
A templom, parochia, s oskola romlásaira a hitelesen eléadott specificatio szerint ab anno 1794 usque 1798 inclusive, költ el hatvanöt mfr. tizenkét dr.	65	12
Az elocatum és erogatum egész summája teszen hát mind öszveséggel száztíz mfr.	110	–
Maradna hát a cassában 6 mfr., de ez is a hosszason tartott visitatiobeli expensákra elment		
Restantiariusoknak maradnak	hfr.	dr.
1. Fejér István, interesbe pro 1797 et 98	1	20
2. Biró Sándor 1796-97-98	–	84
3. Biró András posteritássi 1797 et 98	–	84
4. Balog László 1797 et 98	–	74
5. ifjabb Budai Sándor 1797-re és 98-ra	–	74
6. Pap János 1797 és 98-ra	–	74
7. idősb Biró István 1796-ra 97-98	3	60
8. idősb Balog Sándor pro 1798	–	30
9. Etre Péter pro 1798	–	30
10. Somodi János 1797-re és 98-ra	–	24
Summa	9	54

14-szer. A perselypénz demonstratioja készen nem lévén, rendeltetik, hogy a tiszteletes atyafi, és az egyházfiak rövid időn a notarius kezébe küldjék el.[229] [327.]

15-ször. Domesticus curator titulatus Sinka László úr panaszképpen jelenté, hogy mivel a megyebéli némely rossz indulatú emberek sokféleképpen bosszontották és mortificálták, illetlen szavokkal ilették, tehát ezeknek a háládatlanoknak helytelenségek miatt tovább a domesticus curatori hivatalt tellyességgel nem kívánnya, és csak a lármázást, nem pedig az eklézsia közönséges hasznát szeretők miatt nem is viseli.

Sajnállya a Szent Visitatio, és az eklézsia jóindulatú több tagjai is sajnállyák, hogy egy gondos, hasznos és szorgalmatos jó ember hadja el ezen eklézsiának curatorságát, de mivel telyességgel tovább ezen hivatalt viselni nem akarja, tehát a Szent Visitatio is, más jókkal együtt megköszönvén az eklézsia mellett eddigelé tett fáradozásait, a curatorságból elbocsáttya. Melyre nézve

16-szor. Az eklézsia minden tagjaival egyezőleg a Szent Visitatio a domesticus curatorságra, szabad választásra kinevezi tekintetes Váradi Dániel, és Vállya Sámuel urakot. E két tisztelt urak közül, votorum pluralitate, választaték domesticus curatornak tekintetes Váradi Dániel úr.

Akit a Szent Visitatio a szokott mód szerint domesticus curatornak bé is hiteltete, minden jót, áldást, és segedelmet kívánván hivatala folytatására.

17-szer. Eddigelé volt egyházfiak idősb Balog Sándor és Fejér István őkegyelmek egyházfiúságokból kibúcsúzván, hellyettek a helységbéliektől egyházfiaknak választatának Biró Sándor és Demeter György őkegyelmek.

Ezek is hivatallyok folytatására meghiteltetének.

18-szor. Hogy ezen eklézsiának minden dolgai annál jobban folyhassanak, tehát a consistorialis személlyek is kineveztetének, és a most újjonnan állíttattak ezen hivatalra bé is hiteltettek, akik is név szerint így következnek

Titulatus Sinka László úr, Balog Jósef, Balog Sándor, Köpetzi István, Tsanádi Móses, Biró István, ifjabb Balog Sándor, Tsanádi János. Ezek a nemesség részéről vagynak

[229] A demonstratio helye üresen hagyva.

Nádcsíkokkal varrt úrasztali terítő

A katonák részéről: idősb Budai Sándor, Fejér István, Bujti Jósef káplár, Bujti Sándor. [327.]

19-szer. A harangozók panaszolkodának, hogy sokféle bajaik és foglalatosságaik vagynak az eklézsiai szolgálatban, mégis semmi fizetést nem kaphatnak magoknak, hanem csak az ígéret és puszta bíztatás fizetések.

Végezés A Szent Visitatio, az eklézsia közönségesen jelenvolt tagjainak mondá, micsoda módot találhatnak abba, hogy a harangozók is valami fizetést kaphassanak sok rendbéli fáradozásaik után? Közönségesen ebbe határozák meg magokat, hogy minden papi bért adó gazda, aki egész bért fizet, fizessen hordáskor a harangozóknak két kéve búzát, aki fél bért ád, fizessen egy kévét. Aki vékával fizet, ahány vékát fizet a papnak, annyi kupa búzát fizessen a harangozóknak. Ezt aki meg nem adná, adni nem akarná, tehát a bér fizetésről fellyebb leírt modalitas szerint procedállyon a curatoratus.

Most harangozóknak maradának Székely Sándor, Mezei István, Székely Sándor míg kigyógyul mostani csúf nyavalyájából addig helyette szolgál Szatmári Mihálly.

Ennek az eklézsiának kőből épült temploma és tornya vagyon, a toronyba két harang.

A nagyobb harangon ezek a betűk: FIERI CVRAVIT ANNO 1765 ECCLESIA REFORMATA ALPESTESIENSIS., a kissebb harangon: AL PESTESI MAGYAR ECCLESIA ONTETTE. 1713.

A parochialis ház kőből épült. A mesteri ház fából és rongyos.

1802

Alpestes 5ta Aprilis 1802. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae AlPestesiensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, atque Michaelem Barta, ordinarium ejusdem notarium, 5ta Aprilis 1802 facta.[230]

Itten, a papi háznál jelen voltak 1. a helységbéli egyházi atyafi tiszteletes Kolosvári Sigmond uram, az oskolamester Ország István őkegyelme. 2. Az ecclesiának tagjai közül titulatus Sinka László úr, Csanádi Móses, Biró Sándor, Csanádi Sigmond, Köpetzi István, Demeter György nemesek részéről, Bányai Máté, katonák részéről való egyházfiak, Fejér István, katonák részéről való bíró.

I. A tiszteletes egyházi atyafi ellen nincsen a nemes ecclesiának semmi panassza. Magának is egyéb panassza nincsen, hanem amint ki-ki láthatja, a kertek igen rongyollottak a parochia körül, melly miatt nevezetes kárai esnek, s esett közelebbről most is.

II. Az 1799-béli visitatioban az akkor volt oskolamester, Basa Boldisár propudiose eliminältatván, hozattatott helyébe a szászvárosi particulából Ország István őkegyelme 25 Augusti 1799. Kit is mind templombéli szolgálatára, mind a gyermekek körül való szolgálatára nézve, de meliori commendálnak a jelenlévők.

III. Az 1799-béli visitatioban curartorságot vállalt volt magára tekintetes kéméndi Váradi Daniel úr, ki is kevés idő múlva azt deprecálta. Azért most votorum pluraliate választaték nemes Csanádi Móses uram, ki is a curatori hivatalra solemiter bé es esketteték.

---

[230] HuZaL-Jkv. I/5. 572–573.

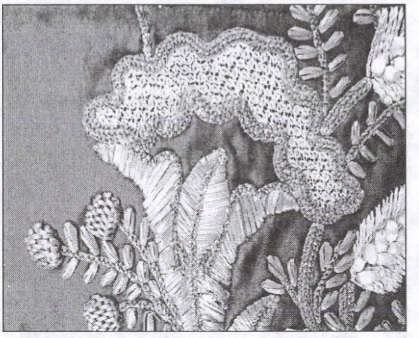

Nádcsíkokkal varrt úrasztali terítő

IV. Az egyházfiak közzül limitaneus Bányai Máté őkegyelme kikéredzvén, kibocsáttaték, és helyében kinevezteték ugyan limitaneus Budi Sándor őkegyelme, olly reménséggel lévén a Szent Visitatio, hogy a nemes ecclesia a méltóságos commendans kapitány úrnak is eziránt való consensussát demereálja. A nemesek részéről való egyházfiak, Biró Sándor, és Demeter György őkegyelmek továbbra is megmaradnak. Harangozóknak pedig tétettenek Gruja Máté és Molnár Mihálly.

V. A tiszteletes egyházi atyafinak panaszára oculálta a Szent Visitatio a parochia, oskolaház, templom körül való kerteket, mellyeknek feltételében, hogy hiba és fogyatkozás ne essék ennekutánna, és a curator is tudhassa, hogy kit szólítson meg ha ruinát lát, a kertek reparatioja a protokollumban is subinferáltatik eképpen:

1-o. A parochialis házat az utca felől egésszen a toronyig méltóságos Tűri László úr tartja kerttel. [573.]

2-o. elkezdvén már a papi funduson lévő kerteket, a déli utca felől, a cinterem ajtajától fogva le a Cserna felé hosszára, ölszámra felmérvén, eszerint kertelik:

Biró Sándor mediocris ulnas 3, Balog Jósef 3, Balog László 3, Etre Péter 3, Demeter György 3, Sinka László 3. A kapun túl öreg Balog Sándor ulnas 3, Balog István 3, Gruja Máté 3. Azután azontúl a katonák része egésszen a Szentpáliné örökségéig hosszára osztatlan. Onnan kezdve Szentpálinéjé felé a kert fenekiben napkelet felől, azután ismét osztály szerint 3 öl Szentpálinéjé Apátival edgyütt. Köpetzi István ulnas 3, Köpetzi Jósef 3, Boér Ferentz 3, öreg Balog lászlo felől észak felé, fele Balog Lászlóé a magáé, fele pedig a katonáké egésszen a nagy utcáig. A csűrig nyúló közkert megint a katonáké. A kertkapunál való közkertet tészi fel ifjú Balog Sándor, és idősbb Balog László a csűrig. A pajtától fogva egésszen a kútfeli kiskapu sarkáig Balog János ulnas 3, Csanádi Ádám 3, Csanádi Mihálly 3, Csanádi Sigmond 3, Csanádi Móses 3.

3-o. Az oskolamester kertit elkezdvén észak felől a papi kerttől fogva körös környyűl a cinterem ajtajáig: Székely Sándor ulnas 3, Biró Daniel 3, Biró István junior 3, Biró János 3, titulatus Vállya Sámuel úr 3, titulatus Vállya László úr 3, titulatus Váradi Daniel úr 3, Biró István senior 3, Etre Mihálly 3, Demeter János, Sándor, István 9. A közkerteket pedig ezek tészik: Biró Péter 3, Demeter Sándor 3, Demeter Sigmond 3, Demeter István 3, etsei Demeter Andrásné 3 ölet.

A kerteknek ezen megírt repartitio szerint való feltételekre s conservatiojokra, kötelessége hozza magával, hogy a domesticus curator szorgalmatoson vigyázzon.

VI. Egy nagy hijjánosság tapasztalt a Szent Visitatio ezen ekklézsiában, még tudniillik, hogy egy gabonaconservatoriumot épített ugyan a tiszteletes parochus számára, mellynek kerítése, ajtaja nincsen, házától is távol vagyon. A securitásra nézve ez csak olyan, mintha nem is volna, aminthogy közelebbről el is lopták onnan gabonáját.

Erre nézve *végeztetik*: A domesticus curator építtesse meg s készíttesse el, hogy egész bátorsággal s kár nélkül conserválja benne gabonáját a tiszteletes parochus.

VII. Méltóságos Tűri László úr a visitatioban ugyan nem, de maga úri házánál jelen volt, kit személyesen tisztelvén a Szent Visitatio, maga önként hozá elé s méltóztaték kegyesen ígérni, a helységben, hogy néhai Getse Béniamin procurator úr testamentumának eleget kíván tenni, és az idevaló tiszteletes parochusnak az illető ob [?] gentiát kiadja.

1804

AlPestes 3tia Maji 1804. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae AlPestesiensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, et Michaelem Barta juratum notarium die 3tia Maji anni 1804. in domo parochiali celebrata.[231]

Ezen alkalmatossággal jelen voltanak: az egyházi rendből tiszteletes Kolosvári Sigmond atyánkfia, mint hellységbéli pap és Ország István őkegyelme, oskolamester. A polgári rendből, a nemes ekklézsia tagjai közzül titulatus dévai Sinka László úr, nemes Balog László, Tsanádi Móses vicecurator, Demeter Sándor, Etre Mihálly, Bíró István, ifjú Balog Sándor, Budi Mihálly, Bujti Sándor, ifjú Budai Sándor, Bujti Jósef egyházfi, idősb Budai Sándor egyházfi, Bíró Sándor, Demeter György őkegyelmek; nemkülömben kovásznai tekintetes Kiss István allhadnagy úr.

Ezeknek jelenlétekben ezek folytanak.

I. Kérdés tétetett aziránt, ha valami méltó panassza vagyon-é a nemes ekklézsiának lelkipásztora ellen? Mellyre lett ez a felelet: Nincsen semmi panassza.

II. Kérdés tétetett az oskolamester iránt, hogy mind templombéli szolgálatát, mind tanítói hivatalát miképpen viszi véghez? Mellyre nemes Balog László uram ezt felelé, hogy a gyermekek nem tanulnak, s nem taníttattnak úgy, mint szükséges volna és így tudatlanságban maradnak. A nemes ekklézsiának több tagjai pedig ezen feleletre ezt mondták, hogy ezen hibának és fogyatkozásának okát nem az oskolamesterben kell keresni, hanem magokban a nemes ekklézsia tagjaiban, nem provideálván a tanulni akaró gyermekek tanulására megkívántató commoditásról. Magának az oskolamesternek lakóháza igen kicsiny, a classis pedig fedelének elsorvadása miatt alkalmatlan, hogy a gyermekek abban egybegyűljenek, s tanuljanak. [752.]

III. Megkérdettetett a tiszteletes egyházi atyafi, hogy a hallgatók mind a köznapi, mind a vasárnapi közönséges isteni tiszteletet gyakorolják-é és különösképpen is keresztyéni kegyes életet élnek-é? Mellyre ezt felelé, hogy az isteni tiszteletre nézve keresztyéni kötelességekben eljárnak közönségesen mindnyájan, hanem különösképpen nem mindnyájan, neveztetvén a botránkozatók rendében feladja Somodi Jánosnét, kiről kedvetlen igen rossz hír forog a hellységben.

Kire nézve *végezetik*, hogy az egyházfi által intessék meg, hogy minden botránkoztató dolgokat elkerülni tartsa, s esmérje szoros keresztyéni kötelességének, külömben a kegyes keresztyéneknek társaságából ki fog rekesztettni.

IV. Megkérdettetett, hogy illendő becsülete megadattatik-é és conventio szerint való fizetése illendőképpen bészolgáltatik-é? Becsületinek megadattatása iránt nem panaszol, hanem rendes fizetésének némellyektől igen hijányoson való bészolgáltatását nagy kedvetlenséggel panaszlá, és annak jeléül és bizonyságául mutata is ollyan három kéve búzát, melyből igaz lélek szerint lehet ítélni, hogy egy marok búzaszem alig lehett.

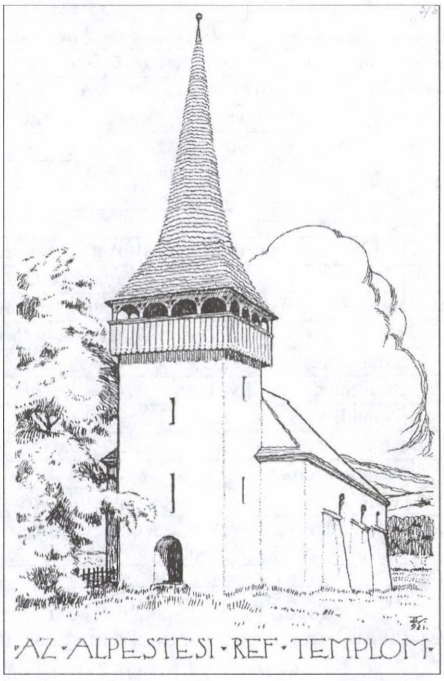

[231] HuZaL-Jkv. I/5. 751–755.

Erre nézve a Szent Visitatio *végezi*, hogy a méltóságos Fő Consistoriumnak regulamentye szerint az ollyan egyházi szolgát szánt szándékkal defraudálni kívánók in instanti megbüntetessenek.

Továbbá panaszolja az épületekre nézve is, hogy a Szent Visitationak ezelőtti rendelései szerint azok nem reparáltattak. Amellyekre nézve a Szent Visitatio újra serio injungálja, hogy az 1799-béli visitatiokor való magok lekötelezések szerint a nemes ekklezsiának minden tagjai a kerteket tegyék fel hiba és fogyatkozás nélkül, és akik az intés után is ezt nem teljesítenék, 1 ft. büntetessenek meg.

V. Némellyek panaszolván, hogy néha igen rövideden esik a harangozás úgy, hogy a távul lévők elmaradnak az isteni tisztelettől. Ez a panasz más panasznak eléadása ada alkalmatosságot, tudniillik a kirendelt harangozók keservesen panaszolják, hogy a más [753.] ekklézsiákban és ebben is való régi szokás szerint a contributiotól nem immunitáltattnak, hanem mint másokon, rajtok is a contributio megvétetik.

Kikre nézve lőn ez a *végzés*: A concernens regius perceptor a domesticus curatortól és memorialis által honorifice requiráltassék és végye válasszát, hogyha van-é activitássában ezen nemes ekklézsiának harangozóit a főbb contribuensek közül eximálni, vagy nem. És ha kedvetlen választ adna, a tekintetes nemes vármegye tisztségének adja például a harangozóknak méltatlan vexáltatásokat. Az ezen esztendőre réájok íratott contributiora nézve pedig tettzet a nemes ekklézsiának önként offerálni, hogy azt kézen-közt kicsinálják, minthogy ha az repartiáltatik is egy ekklézsia tagjára nem esik több 12 dr.

VI. Elévétetett vicecurator Tsanadi Móses őkegyelme curatori demonstratioja, mellyben ád fel illyen:

A. Perceptumokat	**mfr.**	**dr.**
1-o. Pro anno 1802, hogy Dántsul pakulár juhait az ekklézsia fundussán legeltette, fizetett 280 juhért, egyért dr. 4, úgy a két bárányért pénzül redimálván egy-egy ft., in summa	13	24[232]
2-o. Titulatus Sinka László úr pro 1802 az ekklézsia földjeiért adott	1	56
3-o. Ugyan Sinka László úr az ekklézsia erdeiért pro 1802 és 1803 adott	2	4
4-o. A felpestesiek az ekklézsia Bárkuj nevű kaszállóját kivévén, fizettek	42	84
5-o. 700 juhnak legeltetéséért 1803 fizettetett	27	80
6-o. Fejér Istvántól 10 vfr. után 1802 és 1803 jött interes	1	20
7-o. Ugyan Fejér Istvántól 9. ft. után 1803-ra jött interes	–	–[233]
8-o. Perselypénz gyűlt	6	96
9-o. Az ekklézsiának 3 szántóföldjét a vetésig kivévén titulatus Sinka László úr, adott arendát, taxát 1803-ban	12	24
Perceptum summája	107	88
[754.] **B. Elocatumokat, elocáltatott a perceptumból**		
1. Demeter Sándornak legalis interesre 1802-dikben	10	20
2. Etre Mihállynak legális interes mellett 1802-dikben	6	12
3. Murár Imréhnek, Csanádi Lőrintz zsellérének 1802-dikben	4	8
4. Steutrezán Juonnak, Csanádi Móses zsellérének 1803.	6	12
5. Budi Sándornak 1804-ben	6	12
6. Csanádi Mósesnek legalis interes mellett	18	36
Elocatum summája	51	–
C. Erogatumokat		
Az oskolaházban lévő fűttőnek reparatiojáért fizettetett	2	4[234]
Az oskolaház fedelének correctiojáért, s a prastillák felveréséért Bíró Sándornak és Murar Juonnak adattatott	2	72

[232] A számok összefolytak, illetve többszöri áthúzás és rájavítás nyomai figyelhetők meg rajtuk, ezért ugyanaz a kéz más tintával a margón letisztázza őket.

[233] A szám elmosódott, és nincs letisztázva.

[234] Ebben az oszlopban is több rájavítással, kihúzással találkozunk. Itt csak a végleges számokat közöljük.

Szegeknek való két pánt vasért	1	36
A prastillaszegek csináltatásáért	1	8
Megmaradván ezen két pánt vasból egy darabocska, fordíttatott a harang fáin lévő pántnak igazíttására, és ezért fizettetett	–	24
Az ekklézsia csűre felálításáért egy versben fizettetett	16	32
A gornyikoknak minden szekértől fizetődvén 12 dr., 11 szekértől adattatott	1	32
A fa levágásáért 3 embernek, 3 szekérért	2	52
A fa elhozása alkalmatosságával az erdőben a fákat kimutogató Zsiván nevű embernek adatott	–	54
A csűrt befedő embernek adatott 6 kupa bor árra	–	72
A mesterembernek a csűr áldomása alkalmatosságával egy fél kupa pálinkára	–	24
A csűrhöz ragasztatott pajtának karóztatásáért Zsivánnak	–	84
Az oskolaház fedésére vétetett 1000 prastilláért, 100-ért egy vfr. fizettettvén	10	20
Ennek felverésére való szegért 100 a dr. 12, 1500-ért	1	80
Amidőn a prasillákat vette egyházfi Biró Sándor, áldomás adatott	–	14
[755.] A szekereseknek adtam, hogy AlsoSzilváson vontatókat fizettek	–	42
A mostani visitatiokor Biró Sándor egyházfinak erogáltatott	2	40
Eszerint erogatum summája	44	90
Az elocatum és erogatum lévén in summa	95	90
Ez ha kivonattatik a perceptum summájából, melly volt 107 mfr. és 88 dr.	107	88
Marad a következendő számadásra	11	98

Nota bene: A megírt demonstratioból observálja a Szent Visitatio, hogy e jelenvaló 1804-dik esztendőre az eleitől fogva való szokás szerint pascuumra juhok nem fogadtattak bé, és eszerint az ekklézsia jövedelmének nagy hijjánossága vagyon. Mellynek okáról tudakozódván a Szent Visitatio, a domesticus curator azt jelenté, hogy az ekklézsiának némely tagjai az ideszokott juhászokat elidegenítették, fenyegetvén azzal azokat, hogy juhokat a határon el nem szenvedik.

Erre nézve a Szent Vistatio *végezi*: A domesticus curator az eleitől fogva való praxistól és közönséges collatiotól tellyességgel el ne áljon, és az elidegeníttetett juhászokat ideédesíteni igyekezze, és manuteneálni tartsa kötelességének.

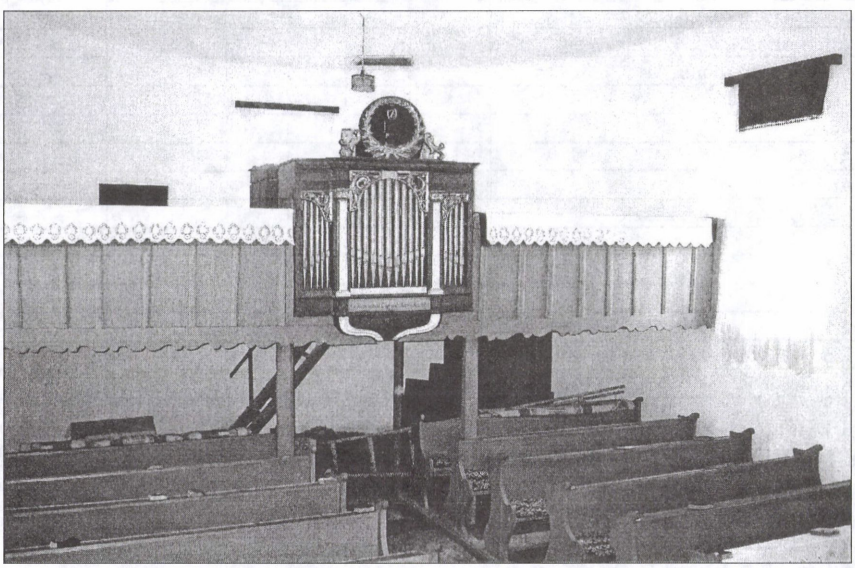

Templombelső

Bácsi

1751
Bácsi [235]

Anno 1751. die 12ma Decembris a bátsi infans eklézsia számára parochialis fundusul legálá és per manus általadá tekintetes nagybartsai Bartsai Ábrahám úr feleségével, titulata Dobolyi Kata asszonnyal együtt egy darab örökséget nemes farkas Miklós nobilitaris curiajának szomszédságában. Az arról való collationalis vagyon a Partialis ládájában, coram regiis Thoma Bátsi et Stphano Zagoni de dato ut supra. Melyben illyen homályos clausula olvastatik: *Non tamen exclusa conditione in litteris contractualibus existente*, mellyel, amint magyaráztatott előttünk, azt akarták exprimálni, hogy deficiálna az eklézsia, eo in casu visszavehessék az örökséget vagy magok vagy posteritassok.

Ezen eklézsiácska számára készíttetett Szebenben és conferált méltóságos liber baronissa nagybartsai Bartsai Gergelyné méltóságos nalátzi Nalátzi Sára úriasszony őnagysága illyen ónedényeket:

1. Két ónkannát, egyik Úr vacsorájához, másik kereszteléshez való.
2. Egy ón pohárt, két tángyér. Mindenik edényen lévén ez az inscriptio: Bátsi Rfta Ekla számára készítette B. Nalátzi Sára.

Item tekintetes Sombori Lászlóné asszonyom conferált sályos abroszt és két keszkenőt az Úr asztalára, egyet sújtásost, másik veres selyemből való cum inscriptione N . M. (melynek értelme: Nalátzi Mária)

Papi conventio:

	Búza	Pénz	Tűzifa	Csős törökbúza
	Gelima	Ft.	Currus	Metreta
Tekintetes Bartsai Ábrahám úr	12	5	3	12
Tekintetes Turi László úr	10	–	–	12
Sombori László	6	2	½	2
Tekintetes Nagy Sándor úr	6	3	2	12
Kis János	4	1½	2	5
Zudor János	3	1	2	4
Zudor András	3	1	2	4
Zudor Ádám	3	1	2	4
Visolyi György és Tordai László	2	1	1	–
Farkas András	3	1	1	4
Körösi Pál	2	dr. 68	1	–
Szabo József	3	1	1	4
Farkas László	1½	1	1	4
Onodi János				
Sera Kristina	2	2	–	–

Ennekfelette stolaris fizetése lészen: Keresztelésért dr. 12; Házasok copulatiojáér hfr. 1.; Temetést predikatioval ft. 1.; Predicatio nélkül dr. 68.

[235] A Bácsi Református Egyházközség levéltára R. 1.

Superaddálja nemes eklézsia, hogy az 1756-dik esztendőbéli visitatioban tött appromissioja szerint egy kevés szántásbéli succursussal is lészen.

Denique a tanuló fiú- és leánygyermekektől különös pensioja lészen.

1753
Bácsi[236]

Anno 1753. die 1ma Martii a bátsi reformata ekklézsiában celebrált Szent Visitatio alkalmatosságával a nemes bátsi ekklézsiában tekintetes és nemes ekklézsia tagjaitól közönségesen determinált papi fizetés hac serie következik annuatim.

	Búza	Hfr.	Tűzifa	Törökbúza
	Gelima		Currus	Metreta
Titulatus Bartsai Ábrahám úr	17	5,00	3	8
Méltóságos báró Györffi Sámuel úr	8	2,00	–	4
Titulatus Sombori László uram	6	2,50	–	4
Kis János	3	1,50	2	4
Zudor Péter	3	1,00	2	4
Zudor János	3	1,00	2	4
Zudor András	3	1,00	2	4
Visolyi György	5½	dr. 68	1	0
Farkas András	3	1,00	2	4
Körösi Paal	2	0,68	1	2
Séra Kristina	5½	0,68	1	0
Onodi János				

Nota bene: Keresztelésért dr. 12.; Házasok esketéséért dr. 50.; Ha másova viszik a léányt dr. 100.; temetésért prédikátioval dr. 68.; Prédikátio nélkül dr. 34.

Ezen kívül offerálta volt magát a tekintetes nemes eklézsia a conventio kiadáskor, hogy kevés szántással is kíványák a tiszteletes parochust annuatim megsegíteni amikor s amennyiben lehet, s most is azon oblatiora reflectál, cum ea declaratione, hogy törvénybe ne mennyen, és mint debitum ne exigáltassék etiam in casu imposibilitatis, nem lévén valamellyik halgatónak módja és ereje réá.

1756
Bácsi[237]

E Santa Visitatione Batsini die 26. Julii 1756 celebrata per juratum Sanctae Sedis notarium Stephanum Herepei mpr.

[Ekkor erősítették meg a fenti díjlevelet.]

[236] A Bácsi Református Egyházközség levéltára R. 3.
[237] Uo.

1762
Bácsi[238]

Anno 1762. die 27. Januarii subinferáltatik.

1-mo. Hogy a falu törvényfáján belől dél felől egy darab szántóföld circiter metretae 4 a falu közönséges földéből engettetett volna némely possessoroktól a tiszteletes loci ministernek számára. Ebben és egyebekben a curatoralis adsistentia cselekedje a maga keresztyéni kötelességét annál is inkább, hogy a graeci ritus parochus is aféle földet colál, nem lévén nagyobb jussa, mint a mi részünkről valónak.

1766
Bácsi. Acta sanctae Visitationis in ecclesia reformata Batsensi anno 1766. die 13. Novembris habitae et institutae in praesentia spectabili domini Nicolai Mara de FelsőSzálláspataka, quasi inspector-curatore, praeside Francisco Intze de Lisznyo venerabilis tractus de Hunyad reformati seniore, notario reverendo domino Stephano Ventz substituto, et adjuncto reverendo domino Josepho Bartok, praesentibus a parte ecclesiae spectabili ac generoso domino Alexandro Nagy de Deva, Andrea Zudor, Petro Zudor nobilibus, Josepho Borbély et aedile nobili Ladislao Farkas.[239]

Ubi I-mo. Praefata nobilium ecclesia interogata de functione reverendi domini Johannis Szabo parochi, nihil refert animadversione dignum, imo suum parochum laudat, ejusque ministerium in posterum quoqe desiderat.

II-do. Pariter reverendus dominus loci minister contra suam ecclesiam in genere nihil refert, quod correptionem mercatur, in specie tamen

a. contra aliquos suos auditores querelam profert, quod Anno ministerii ejus primo solitum salarium in pecunia exsolvere denegasset [!], hujus itaque restantiae administratio intimatur restantibus titulatis auditoribus ea lege ut spectabilis ac generosus dominus ecclesiae supremus curator, dominus Alexander Nagy etiam brachio seculari, si qui secus exsolvere nollent, exsolvi tenere dignetur.

b. panaszol aziránt is a tiszteletes loci minister, hogy néhai tekintetes Bartsai Ábrahám úr decessusán a tekintetes nemes posteritás közt a jószág megoszolván, a papi fizetés némely részben megcsökkent, holott ezen ekklézsiában maga az említett boldog emlékezetű nemes úr volt a fundátor. Atyaiképen ajánlya azért a Szent Visitatio ezen fogyatkozást megjobbítás végett a tekintetes posteritásnak, ne engedjék néhai édesattyoknak jó szándékát magok részekről illy hamar megcsökkenni, hanem inkább igyekezzék azt bár csak egy ízzel előbb mozdítani.

c. Minthogy Szabó Jósef uram azon jószágából, mellyben lakván egész papi bért ígért volt, kiesett, és azon jószágnak fele része szállott az árvákra, fele pedig ment más vallású ember kezére, a Szent Visitatio előtt így repartiáltatott azon papi fizetés, hogy a gabonabéli fizetésnek felit az árvák tutora az ő jószágokból adja, míg a más részit praestállya Szabó Jósef úr, úgy a három máriást is. Mellyet őkegyelmek jelen lévén megígérének. Ha az árvák felnevekednek, akkor aki élni fog, tégyen más rendet. Ez a rendelés csak az árvák felnevekedéséig tartson.

d. Visolyi uram feleségével edjütt másuvá menvén most lakni, arendába adta itt lévő jószágát nemes Zudor Péter úrnak. Hogy azért a papi fizetés itt ne csonkulna, végeztetett a

---

[238] A vizitáció szövege az R 3. ügyirat versóján található.

[239] A Bácsi Református Egyházközség levéltára R. 7.

[2.] nemes haza törvénye szerint, hogy az exarendator az arendából esztendőnként administrálja az eddigvaló papi fizetést.

e. Lévén nemes Farkas András uramnak mind magától, mind egymástól megkülönözött gyermekei tartoznak külön papi fizetéssel, mint különös gazdák, nem szabván magokat csak egy fizetésre, mert a papi bér nem a jószág quantitásához, hanem a paterfamiliasok számához szokott szabattatni. A pátronusokban sem dicséretes dolog ez, ha néhai elejek patrociniumát megosztyák és magokat a közbéradó emberekhez, gazdákhoz egyenlővé, vagy néha alábbvalóvá is tészik. Aki magát pátronusnak akarja tartani, legalább két (vagy három) annyit tartozik fizetni, mint egy közönséges gazda.

f. Akik ezen ekklézsiában nem laknak ugyan, de magoknak oeconomizáltatnak a határon, tartoznak concurálni a paptartásban, úgy az egyházi épületek conservatiojában a nemes haza törvénye szerint, ezért ne vonnyák ki magokat. Evégre szükség lészen újesztendő tájban új listát csinálni s abba minden possessorok neveit feltenni, s kinek-kinek magának feljegyezni, mit fog evégre esztendőnként a papnak adni, maga rendi, carachtere [!] s tehetsége szerint, úgy mindazonáltal, hogy más magához hasonlóknál kevesebbet adni senkinek szabad ne legyen, hanem ki-ki magát szabja önként s nem kénszerítésből a szokott rendhez.

IV: Signuntur bona ecclesiae:

Amelly Úr asztalához való szent eszközök az 1754-dik esztendőben celebrált visitatioban specificáltattak, azok megvannak mostan is. Azután accedáltanak ezek:

α. Egy kívül-belől aranyas virágos ezüst magas talpas pohár, melly száz forintra becsültetett, mellyet kegyesen conferált ezen ekklézsiához méltóságos grófné Bánffi Diénesné n[agy]bartsai Bartsai Ágnes úriasszony őexcellentiája. Kedvellye az Úr Isten ezen szent ajándékot és jutalmaztassa meg több kegyességből származott jótéteményeivel edjütt, mellyeket őexcellentiája naponként cselekeszik az őfelsége házával.

β. Ugyan őexcellentiája conferált egy külömb-külömb állatok formájára 13 recetáblákra varrott nagy abroszt, mellynek kerületin csipke vagyon körös-környül varva.

γ. Két keszkenőt, mellyek közül az egyik patyolat és két végin vagyon külömb-külömb színű selyemmel varrott hat virág, a második bulya vászon, a körül vagyon szakadozni kezdett gazdag aranykötés.

δ. Titulatus bodoki H. László úr is sub anonymo küldött egy keszkenőt patyolatból valót, mellynek szegeletein karmazsin színű selyemből varrott virágok vannak. [3.]

ε. Tekintetes Nagy Sándorné asszonyom almádi Klára asszony adott egy bulya vászonból való, nyolc aranyfonallal varrott virágos keszkenőt.

η. Vagyon más bulya vászonból való keszkenő is körül aranyfonallal varva. Úgy más bulya vászonból való és minden varrás és virág nélkül. Ki adománya, nem tudatik.

θ. Vagyon egy sok apró recetáblácskákból kockáson egybevarrott abrosz. Ki adta, nem tudatik.

ι. Vagyon ezekhez két közönséges asztalkeszkenő is, amellyekben mindezek takartatnak és hordoztatnak.

Minthogy pedig mindezek láda nélkül állanak a Szent Visitatio előtt ígéré tekintetes Nagy Sándor uram, hogy egy ládácskára való pénzt ád, csak a tiszteletes loci minister ökegyelme minél hamarébb procuráljon akárhonnan.

V. Tekintetes Nagy Sándor úr és titulata Almádi Klára asszony istenes kegyességekből csináltattak 54 vfr. egy harangot, mellyen illyen inscriptio vagyon:[240]

VI. Vannak ezen ekklézsiához accedált pénzbéli collatiok eszerint:	hfr.
a. nemzetes Kis Sigmond úr collatiojából maradott volt	9
b. Tekintetes Pogány Ádám úr conferált	5
c. Tekintetes Sombori László úr collectázott s conferált	30
d. Tekintetes Nagy Sándor uram industriája által accedált	56
Melly in summa tészen és kiadattatott Oklosra papi fizetés pótlására borra eszerint:	100
a. Sub littera A. et B. levő contractusok szerint	70
b. Contractus nélkül Bálint Dobosnál	24
Juon Bégánál	6

Végeztetett, hogy az első contractus jobb formába irattassék, a második pedig, amelly a regiusoknál csak minutában vagyon, expediáltassék és conserváltassanak az ekklézsia ládájában.

e. Ezelőtt is protocoláltatott fára való fundus hfr. 12, melly a pestényieknél vagyon, annak contractussa sub littera C.

f. Rákosdi Váradi Jánosnál inexsolute lévő hfr. 12 sub littera D.. Mind a kettő tekintetes Nagy Sándor uram collatioja.

g. Ezeken kívül vagyon a tiszteletes loci minister ökegyelme kezénél aere parato hfr. 8, a zeykfalvi ekklézsiánál hfr. 3.

Nota bene: In conclusione visitationis a tiszteletes loci minister és egyházfi elejekbe adatott, hogy a 8 forintokból egyik cedál pro ordinario visitatorum honorario, ha a nemes ekklézsia in natura azt meg nem adja.

VII. Vagyon a piski határon egy darab kaszálórét circiter currus 8, melly vagyon méltóságos gróffné n[agy]bartsai Bartsai Ágnes [4.] őexcellentiája réttyeinek szomszédságokban. Ezt néhai méltóságos Bartsai János úr decessusán a méltóságos Bartsai fiúág successorok, signanter a méltóságos Bartsai Ferentz, Péter, Sigmond urak conferálták a bátsi reformatus prédikátor subsidiumára. Vagyon is méltóságos Bartsai Péter úrtól valami collatiocska iránta. Nota bene: Néhai Bartsai Ádám úr maga részét conferálta a szászvárosi romanus catholicus conventbéli barátoknak. Nota bene: Jó volna kiszakasztani és kibarázdolni részeket, ne lenne ansa egyik felől is a panaszra kaszálás idein.

Ezen conclusumokat pro norma agendorum in rebus ecclesiasticis a Szent Visitatio commendálja a bátsi reformata ekklézsia kegyes tagjainak. És hogy magokat conformálják mindenekben ez hazabéli reformata ekklézsiákban ususban lévő szokásokhoz és törvényekhez, arra serio adhortáltanak.

Extradatum e protocolo visitationis anni 1766. die 13. in possessione Bátsi habitae et celebratae per Franciscum Intze de Lisznyó, venerabilis tractus de Hunyad seniorem mpr.

[240] A felirat hiányzik.

1771

Bátsi. Periodus prima visitationis anni 1771 incipit ab ecclesia reformata Batsiensi die 19[a] Januarii in domo spectabili domini Alexandri Nagy, eodem etiam dicto domino praesente, praesentibus a parte ecclesiae reliquis quoque ejusdem ecclesiae membris, dominis Benjamine Kis, Josepho Farkas, Petro Zudor, Ladislao Farkas, Johanne Balog.[241]

Reverendus ac clarissimus autem dominus Franciscus Intze Lisznyai, quasi senior et praeses visitationis, cum notario ordinario Stephano Herepei opus visitationis serie sequentibus instituunt:

1-mo. A rákosdi limitaneus hadnagy úr parancsolattyára hosdáti káplár Olivér János cum altero etc. a bátsi visitation comparéála, de szükség szolgálattyára itt nem lévén visszabocsáttatott, és a reformatus katonákból alá ekklézsiákba reserváltatottt.

2-do. Reverendus Johannes Szabo loci minister ab omnibus, et ex omni parte comendatur.

3-tio. Megkérdettetvén a tiszteletes loci minister is quoad ecclesiam 1. De frequentando cultus. 2. De administranda competentia. 3. De scandalosis. Felelé ad ultimu[m], hogy scandalosusok nincsenek, ad 1-a, hogy a communiot gyakorolják, a mindennapi sacrumokat nem mindnyájjan egyaránt, de azt sem mulatják el telyességgel. Ad 2-da Fizetését locumtenens hallgatók aprónként igyekezik administrálni, a most feladott restantiakat is a potiori recognoscálják és megfizetésére magokat obligálják. Az extraneusokban tapasztaltatik nagy hidegség, amint a papi demonstratioból kitettzik. Végezi a Szent Visitatio azok iránt, hogy azok közül akik még listába nem ingrediáltanak, újj lista készíttetvén ad requisitionem curatoralem, magok írják be, mit fogadnak sponte pap fizetésére a characteris et facultatum proportione conferálni, akik pedig magokat edgyszer obligálták, magok obligatiojokhoz tartsák magokat, ne kénszeríttessék a titulatus curatoratus kedvetlen beneficiummal élni, a szent kánonok és ország törvénye szerint.

4-to. A mestertartás dolgában panaszol a nemes ekklézsia, hogy magát nem esméri capaxnak annak tartására, azért instál a Szent Visitationak, hogy vagy ex publico fundo excindáljon valami részecskét, vagy módot találjon a mesteri subsistentiara, mivel apró gyermekeinket tanulás kedvéért másuvá nem vihettyük. Mely feladott propositioját a nemes ekklézsiának kegyes consideratioban vévén a Szent Visitatio, tett a mester interimalis subsistentiaja iránt illyen determinatiot, hogy amely százharminc forint capitalisnak fructussát a néhai titulata Komáromi Klára asszony haeressei usque ad beneplacitum ezen nemes ekklézsiának hasznára conferáltanak, annak három esztendei interesse benn lévén, igyekezik a Szent Visitatio a nemes ekklézsiával együtt felvenni, és consequenter a mesternek assignálni. Továbra pedig ígéri arra is magát, hogy az említett haereseket fogná honorifice requirálni, hogy azon capitalist in perpetuum conferáljanak azon szent végre, a nemes ekklézsia pedig rendeljen maga közül egy becsületes ekklézsia tagját, penes competens viaticum, hogy a szent ekklézsia és Szent Visitatio requisitiojával Désre az említett haeresekhez elmenvén azon beneficiumot impetrálja. [2.]

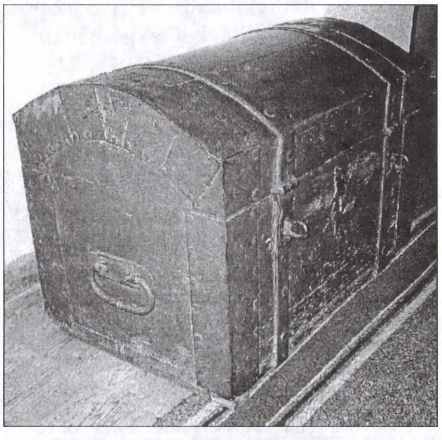

A bácsi egyház ládája

[241] HuZaL-Jkv. I/3. 1–2.

5-to. Novae accessiones:	hfr.	dr.
1. Néhai áldott emlékezetű Almádi Klára úrasszony, tekintetes dévai Nagy Sándor úrnak életében kegyes úri párja testamentaliter legált ezen nemes ekklézsiának papjának subsistentiájára Melly pia collatiot a tekintetes kegyes executor úr említett tekintetes Nagy Sándor uram actu deponálá, mely a Szent szék pecsétje alatt, a titulatus úr kezénél maradott ad elocandum quo meliori modo fiendum	102	–
2. Néhai Batzallári Farkas úr 1000 mfr. legatumából a Hunyad vármegyei szegény ekklézsiák számára assignált 400 forintokból tekintetes Mara Miklós úr, mint ezen pius fundusoknak kikeresésekben sokat fáradott nagy kegyességű jó keresztyén patronus úr conferált ugyanezen ekklézsia papjának subsistentiajara, mely már rész szerint Tompára, rész szerint Bátsiba elocáltatott és currál is	100	–
6-to. Sequitur demonstratio curatoralis:		
1. Titulati Benjaminis Kis, aki in perceptis a kegyes benefactor uraktól a parochialis új ház és oratorium erectiojára conferált alamizsnából gyült fundust ád fel	30	14
Melyből a megnevezett szent végre költött hiteles demostratio mellett	14	14
Quo detracto ex suma percepti, marad in paratis	16	–
Item ex nova acessione	–	40
2. Titulati aedilis Valentini Farkas, aki ugyan a kegyes benefactorok pia collatiojából és holmi ekklesiasticus provenusokból, ut patet ex demostratione coram exhibita et legitimata azon szent ususra percipiált	51	22
Mellyből azon demonstratio szerint erogált	31	12
Kellene még maradni kezénél	20	10
De referálja, hogy gonosz ember által megkárosíttatván, vagyon három forint és huszonnyolc pénz híjjával, ebből ex pia consideratione fáradságának jutalmául resolváltatik hfr. 2 dr. 28, tartozik deponálni hfr. 1, és így marad actu kezében	18	84
3. A perselyről		
Jött bé publicatioból	3	54
Költ el	–	26
Marad	3	28

7-mo. Kegyes szándékát a nemes ekklézsiának az új parochianak és oratoriumnak felépítésében ex pio zelo titulatus Kis Benjámin és Sigmond uraimék secundálni igyekezvén a magok örökségek végiben adák által a régi vízmosás porondul meghányott hellyét in viciniis ab una tekintetes Nagy Sándor úr, másfelől Stojka Péter limitanes katona öröksége, melyről collationalist kell expediáltatni.

1772

Bátsi, 1772. Continuatur visitatio in ecclesia reformata Bátsiensi anno 1772. die 29[a] Januarii per clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem, ordinarium notarium Benedictum Bitai, et clarissimum dominum Andream Csegöldi adjunctum, in domo et praesentia spectabili domini Alexandri Nagy de Déva.[242]

Ubi: 1-o. Fit **demonstratio oeconomica:**	hfr.	dr.
Maradott volt a tavalyi visitatiokor a munkában lévő új oratorium építésének folytatására szentelt fundus	16	84
Vicecurator Kis Beniám uramnál	8	22
Az egyházfi Farkas Bálint kezénél	4	28
Accedált titulatus Nagy Dániel uram collectázásából	40	–
Galgotzi István uram collatuma	7	20

[242] HuZaL-Jkv. I/3. 44–46.

Méltóságos Zejk János uram alamizsnája	2	62
Piskiből három tisztek adtanak	3	6
Losádból	–	40
Summa	82	62
Erogatio		
Ebből contractus mellett van kiadva egy lakatosnak	12	24
Pura erogatioba ment a demonstratioban exhibeált specificatio szerint	58	37
Summa erogata	70	61
Demonstratio aedilis Valentini Farkas		
Az oratorium körül tett szükséges expensákra költött	3	10
Kis Benjámin uram is a demonstratio szerint költött	2	4
Summa summarum	75	75
Ezt a summából kivévén, maradni kellene	6	87
De marad	7	58
Mellyből vagyon titulatus Kis Benjámin uramnál	6	18
Egyházfi uram kezébe ment	1	40
Ennekfelette lévén Kis Benjámin uramnál ekklézsia régibb pénze	9	18
Melyből egyházfi uram kezébe adattak által	4	60

Amely egy forintot s kilencvennyolc pénzt az egyházfi ökegyelme a kőmíves cigányoknak anticipato kiadott, és réá nem dolgoztanak, tartozzék rajta desummálni.

2-o. Titulatus fogarasi Nagy Dániel uram kegyes iffjú ökegyelme collectázván ut supra in serie perceptionis videri potest ezen ekklézsia számára bizonyos summa pénzt, mellynek tertialitássa ökegyelmét concernálta, s ki is vette a collecta massájából in hfr. 19 dr. 74. De cum superadditione kipótolván de proprio 30 forintra, Istennek szentelte avégre, hogy azzal egy kis harangocskát öntetne ezen nemes ekklézsia maga számára. Maradjon emlékezetben az igaznak neve.

3-o. A folti templom a tavaly árvíz miatt ruinálódván, méltóságos gróff Bethlen Gergely úr őnagysága méltóságos úri párjával, liber baronissa Nalátzi Borbára asszonnyal együtt nyolc deszkaszékeket conferáltanak az itt lévő szent oratorium számára, mellyek már bé is hellyheztettek.

Ugyan őnagyságok conferáltanak egy selyem tafotából, az alyán és két végin arany csipkével prémezett cathedrára való viseltes zöld takarót. Nemkülömben székekre való két hosszabb és két rövidebb zöld darab posztókat.

Hasonlóképpen egy kerekdéd viseltes Úr vacsorájához való asztalt.

Azon asztalra pediglen gróff Bánffi Diénesné méltóságos Bartsai Ágnes asszony őexcellenciája egy darab francia zöld posztót.

4-o. A sokszor említett oratoriumhoz conferált titulatus Váradi Pál úr 100 véka meszet, menkülömben tekintetes Nagy Sádor úr is azon szent végre 100 vékát.

5-o. A pia collatiok ekképpen vagynak elhellyheztetve:

	hfr.	dr.
1. NagyOkloson borra kiadva	100	–
2. Tamáspatakára ugyan borra	102	–
Tompán és Bátsiba búzára	100	–
4. Petrénybe tűzifára	12	24
Summa	314	24

6-o. Conferált méltóságos gróff Bánffi Dienesné Bartsai Ágnes asszony őexcellenciája e nemes reformata ekklézsiának egy szép ezüst, kívül-belől aranyas pohárt, Úr asztalára valót.

7-o. Perselybe publicatioból ingrediált hfr. 1 dr. 19.

Úrasztali kehely, 18. sz.

Néhai idvezült Komáromi Klára asszonynak Hosdáton lévő és interimaliter a bátsi reformata ekklézsiának fructificáló 130 ~ százharminc mfr. interesséből vett kezéhez a humanissimus scholae rector hfr. 13 dr. 20 két esztendőre, mely szerint restál még inde ab anno 1767 computando circiter 3 esztendőkre való interes.

Recommendálja a Szent Visitatio a tekintetes nemes ekklézsiának, hogy azon summa pénzt maga intercessioja által a kegyes haeresektől ad perpetuum usum ecclesiae megnyerni igyekezze, a parte cleri tiszteletes esperest uram is offerálja magát, hogy kíván intercedálni azon pénz megnyerése iránt.

8-vo. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister Szabo János uram őkegyelme iránt, szeretettel kéri a nemes ekklézsia őkegyelmét arra, hogy ha megépül az új oratorium, a rendes órákon és napokon, mint egyebütt, úgy itten is az isteni szent szolgálatot tégye meg őkegyelme, mellyet intimál is a Szent Visitatio, mint maga szoros kötelességét.

9-no. A humanissimus dominus scholae rector Beretzk Márton őkegyelmének serio injungálja a Szent Visitatio, hogy a gyermekeket szorgalmatoson tanítsa [46.] könyörgésben, olvasásban, írásban, éneklésben gyakorolya, melyen mind az atyák, mind a jó emberek örülhessenek.

10-o. Panaszol említi tiszteletes loci minister őkegyelme, hogy mind némely patronusoknak elhalálozások, mind pedig némelyeknek eltávozások miatt, ami kevés papi fizetés volt, az is igen megkevesedett, annyira, hogy éppen lehetetlen oly kevés fizetéssel subsistálni. Némelyek által pedig, mint újj gazdákkal szaporodott a nemes ekklézsia, kik nem akartanak egész bért fizetni, noha alkalmas tehetségűek. Végezi ezért a Szent Visitatio, hogy a papi fizetésnak listája újíttassék meg meg, és minden gazdaember illendő papi fizetést adjon a loci ministernek, ezt dictálván a jó lelkiesméretbeli Istenhez tartozó keresztyéni kötelesség, mind az ekklézsiai canonok, mind pedig a nemes haza törvénye, hogy így az Istennek dicsőssége az infans ekklézsiában is nagyobra nevekedjék.

1773

Bátsi, 1773. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Bátsiensi anno 1773. die 5[a] Januarii per clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei, ordinarium notarium Benedictum Bitai, adjunctum clarissimum dominum Andream Csegöldi, praesente spectabili domino Alexandro Nagy de Déva inspectori curatore, in cujus domo adsunt a parte ecclesiae titulatus Petrus Zudor, Emericus Farkas aedilis, Josephus Szabo, Ladislaus et Josephus Farkas, caeteris absentibus, quin ob infirmitatem parocho etiam ecclesiae reverendo domino Johanne Szabo non comparente.[243]

1-o. Vicecurator Kis Benjámin uram jelen nem lévén, referálya titulatus inspector curator Nagy Sándor uram, hogy a tavalyi visitatiokor egyéb fundus nem maradott volt, hanem Lakatos Kerekes Györgynél kiadva hfr. 12 dr. 24, melyért kezes Farkas László őkegyelme.

2-o. A tavalyi visitatioban említtetik, hogy fogarasi Nagy Dániel őkegyelme az ekklézsiai colectának tertialitássát, úgymint hfr. 20 dr. 40 e nemes ekklézsiának conferálta Istenhez való buzgóságból oly végre, hogy egy harangot végyenek vélle. De annakutánna az említett summát

[243] HuZaL-Jkv. I/3. 76–79.

megnevelte és kipótolta 40 ~ negyven forintokra, melyből már el is készült egy szép harang cum inscriptione: Fogarasi Nagy Dániel tsináltatta a Bátsi Reformáta ekklésia számára 1772-ben.

3-tio. Consecratio oratorii Batsiensis sub auspicio spectabilis ac pientissimi inspectoris curatoris domini Alexandri Nagy de Déva, ecclesiarum reformatarum in comitatibus Hunyad et Zaránd inspectoris curatoris zelosissimi aedificati.

Anno 1772. die ultima mensis Maji elkészülvén ezen bátsi instans ekklézsiának oratoriuma, praedicto die fel is szenteltetett. Volt első actor tiszteletes Herepei István uram az alpestesi reformata ekklézsiának lelki tanítója és a nemes Hunyad és Zaránd vármegyékbéli reformata ekklézsiáknak érdemes esperestye, ki is prédikállott ex 1 Regum VIII. v. 27 igen dicséretesen.[244] Második actor volt a loci minister, tiszteletes Szabo János uram, ki is prédikállott a délyesti órákon ex 1. Petri II. v. 5. És így idvességes prédikációknak, gyönyörűséges könyörgéseknek, énekléseknek elmondások között cum omni adplausu felszenteltetett.[245]

Önkanna, 18. sz.

Először énekeltetett a 84-dik zsoltár, prédikáció után a 136-dik zsoltár. Ezt követett könyörgés után a 122-dik. Post clausulam benedicentem a 150-dik zsoltárok. A 136-dikon kívül a többek végig.

Az éneklő mester volt a nevezett alpestesi reformata ekklézsia cantora titulatus Gyárfás Sámuel uram.

Jelen voltanak ennek felszentelésén a külsők közül méltóságos gróff m[aros]nimeti Gyulai Lajos úr, méltóságos liber báró és kapitány nalátzi Nalátzi László úr őnagyságok, és ennek méltóságos élete párja, Bartsai Éva asszony őnagysága, az egész ekklézsia tagjaival együtt.

A papi rendből megnevezett actorokon kívül tiszteletes Bitai Benedek, a m[aros]-solymosi reformata ekklézsiának lelki tanítója és a nevezett [77.] tractus ordinarius notariusa, úgy tiszteletes Csegöldi András uram, a rákosdi reformata ekklézsiának érdemes ministere. Sokkal többen is jelentenek volna meg, ha a szörnyű esőzés és azt nyomban követő árvíz nem impediálta volna.

A titulatus említett inspector curator Nagy Sándor úr azon alkalmatosságra készített illyen verseket:

Szeresse Szenteknek Szente Személyünket,
Szentellye s Szépítse Szent Szeretetünket,
Szentelő Szerekkel Szinelje Szívünket,
Szeretetnek Színe Szállya is Székünket.
Vágyódunk Urunkhoz Választott Vígsággal,
Valjuk is Váltónknak Válva Valósággal,
Valamíg Világtól Véges Vidámsággal
Végre Végetlen Várt Vészünk Várt Váltsággal.

---

[244] 1Kir 8,27: Vajjon gondolható-é, hogy lakozzék az Isten a földön? Ímé az ég és az egeknek egei be nem foghatnak téged; mennyivel kevésbé e ház, amelyet én építettem.

[245] 1Pt 2,5: Ti magatok is, mit élő kövek épüljetek fel lelki házzá, szent papsággá, hogy lelki áldozatokkal áldozzatok, amelyek kedvesek Istennek a Jézus Krisztus által.

4-o. Novae accessiones ad sacram mensam pertinentes ad eandem occasionem collatae:

1. Egy veres sellyemfátyol Úr asztalára való keszkenő arany és ezüst virágokkal, és arany két abroncsokkal mesterségesen szőve, amellyet conferált méltóságos gróff bethleni Bethlen Gergely úr őnagysága élete párja báronissa nalátzi Nalátzi Borbára iffjú úriasszony őnagysága.

2. Egy szegeletin igen gazdagon arannyal virágzott Úr asztalára való fejér fátyol szép keszkenő, körös-környül igen szép vékony kötéssel készítve, conferálta m[aros]németi gróff Gyulai Lajos úr őnagysága.

3. Egy igen szép vékony fejér gyolcs Úr asztalára való keszkenő, mellynek szegeletin igen gazdagon díszített aranyos ezüst kötések függenek, conferálta Halász Miklós uram a m[aros]nimeti reformatus scholae rector.

4. Vagyon ígéretben méltóságos gróff Bánffi Diénesné Bartsai Ágnes úriasszony őexcellentiájánál egy Úr asztalára való ezüst tángyér.

5. A felépült haranglábnak fáját adta fellyebb írt méltóságos báró nalátzi Nalátzi László úr őnagysága. Ugyan őnagysága az ács mesterembernek fizetett hfr. 11 dr. 22. A fedelire való zsendelyt, úgymint ezeret praetitulata méltóságos Bartsai Ánes asszony őexcellenciája administrálta. Ötszáz lécszeget és hatvan pöröly vastag szegeket adott a zalasdi tiszt, titulatus Balog András uram.

6. Az oratoriumbéli három ablakokra ment hfr. 13, adott erre említett méltóságos Bartsai Ágnes asszony őexcelleciája rhfr. 7, a többit pótolta titulatus inspector curator Nagy Sándor úr. [78.]

7. Kelletvén az oratorium pitvarát bizonyos consideratiokra nézve kőfal közzé venni, három falaiért a kőmívesnek adtanak hat vfr., mellyeket az egyházfi Farkas Bálint uram fizetett, Kis Benjámin uramtól általvévén két márjást s egy petákot. A többit pótolta a magánál lévő pénzből.

8. Az oratorium mellé ragaszott faházat belől megvakoltatván, a kőmívesnek fizettenek hfr. 3, amely pénzt conferált a sokszor említett titulatus inspector curator Nagy Sándor úr. Ugyanennek a tornác felől való külső színe megvakoltatván, arra adtanak három márjást, amely ment az egyházfi kezénél lévő pénzből.

9. A harang tengejének kötésére adtanak három márjást, egy márjás a titulatus curator Nagy Sándor úrtól, két márjás pedig ment a Kis Benjamin uramnál lévő ekklézsia pénzéből.

10. Az oratoriumban lévő címerek és chárták szereztettek a titulatus inspector curator Nagy Sándor úr industriája által.

5-o.	dr.
Egész esztendőn által jött perselypénz	86
Abbúl némely szükséges dolgokra költ el	83
Melyet subtráhálván, marad az egyházfinál	3

6-o. A rendes szokás szerint megkérdettetvén a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci minister Szabo János őkegyelme szolgálattyáról s magaviseléséről. Az ekklézsia közönséges nevével adattatik bé tiszteletes esperest uramnak és a Szent Visitationak egy memorialis a minister változása iránt. Vádoltatván abban tiszteletes Szabo János őkegyelme 1-o közönségesen maga papi tisztének lágyon és restesen való folytatásával. 2-o. A temetés taxájáért való illetlen keménységgel. 3-o. Azon parochia körül volt aedificiumoknak pusztításával s magának a parochianak desertiojával. 4-o. Hallgatóihoz való durva szeretetlenséggel. Amely vádokról való judiciumot kíváná tiszteletes Szabó uram a közelebb esendő Szent Pártialis Synodusra halasztani. Ad interim azt felelvén ad 1-m, hogy az ekklézsia fát nem nem administrál s magának kell az erdőléssel háza iránt gondoskodni s különben is hijába harangoztat, mert hallgatói a templomot a curator úron kívül nem akarják gyakorolni. Ad 2-m azt feleli, hogy az említett ember eltemettetésekor esett keménysége specialis respectusból

esett, hogy tudniillik azon ember papbért nem fizetett. Ad 3-m feleli, hogy a parochia körül kert nem volt, s azért el nem égethette. Ad 4-m, hogy őkegyelme olyan ember légyen, tagadja simpliciter.

Mindezekre nézve végezi a Szent Visitatio, hogy említett loci minister atyánkfia megbántott hallgatóival a békességes szeretetre redáljon. A parochia desertiojáért pediglen az igen kemény repraehensiot őkegyelme el nem kerüli. Ellenben az ekklézsia tagjainak serio injungálja, hogy a parochia [79.] körül való kerteket ad individua repartiálván, azokat tavaszig felállítsa, csűrét reparálja, mert külömben minister által való subleváltatását nem várhatja.

7-o. Scholae rector Szathmári Sámuel őkegyelméről, mint újj emberről semmi rosz nem referáltatik, minthogy pedig a parochialis ház pusztán maradott, végezi a Szent Visitatio, hogy őkegyelme bészállíttassék pro majori securitate.

8-vo. A Zudor léányok memorialissára (mellyben exponáltatik tiszteletes loci minister Szabo János őkegyelme praetensioja az annyok temetése és a papi bér restantiája iránt) végezzük, hogy meggondolván az időnek terhes circumstantiájit, fizessenek az instans személyek hét márjásokat s tiszteletes loci minister atyánkfia is elégedjék meg véle, meggondolván azt, amit e nehéz időben szükséges meggondolni.

1773

Bátsi, anno 1773.[246]

Die 23[a] Februarii megfordulván a Szent Visitatio Bátsiban tekintetes inspector curator Nagy Sándor úr házánál, adá kezében a Szent Visitationak a praetitulatus inspector curator úr a néhai boldog emlékezetű méltóságos n[agy]bartsai Bartsai Ferentz úr testamentumát pecsét alatt egy copertában a néhai testáns úrnak még életében kijelentett akarattya szerint. Úgy a néhai tekintetes Buda Éva asszony testamentomában expressált 400 mfr. emánált tabularis sententciát is, melyeket veve tiszteletes esperest Herepei István uram magához ily véggel, hogy mind a kettőt a venerabilis tractus archivumába bétégye.

1774

Bátsi. Continuatur Sancta Visitatio anno 1774. die 11[a] Februarii in ecclesia reformata Batsiensi per reverendum ac clarissimum archidiaconum Stephanum Herepei, juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyo, in domo et praesentia spectabilis domini Alexandri Nagy inspectoris curatoris, praesentibus a parte ecclesiae nobilibus Valentino Farkas, Ladislao Farkas, Johanne Balogh, Samele Kolosi, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Szabo, et ludi magistro humanissimo domino Josepho Szathmári.[247]

1-o. A közönséges szokás szerint megkérdettetvén a nemes ekklézsia tagjai, kik jelen vagynak tiszteletes loci minister őkegyelme felől. Semmit az őkegyelme személye, háza, szolgálattya, magaviselése ellen nem szólnak. Szathmári Jósef oskolamester iránt említék, hogy a gyermekeket nem tanítaná úgy, mint illenék, de az a Szent Visitatio előtt majdan véghezmenő censuraból fog megtettzeni. Tekintetes inspector curator Nagy Sándor úr kéré a Szent Visitatiot, hogy imponálná, s imponálja is a tiszteletes loci ministernek, hogy gyakrabban harangoztasson, hallgathassanak hétköznap is könyörgést.

---

[246] HuZaL-Jkv. I/3. 96.
[247] Uo. 104–106.

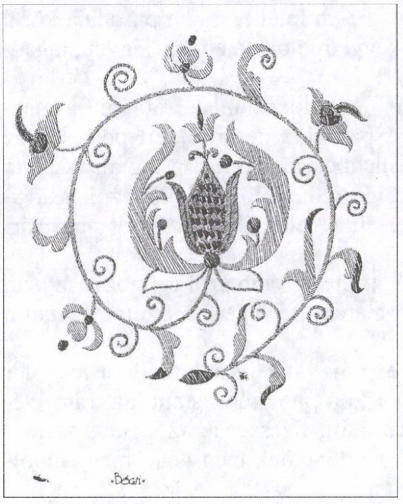

Úrasztali terítő, 18. sz.

2-o. Megkérdettetvén másfelől tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme halgatói felől, írásban adott bé a Szent Visitationak ilyen panaszokat:

1. Amint templomba menni s nem menni vagyon szabad akarattyokban az ekklézsia nemes tagjainak, úgy részt adni Istennek a jövedelemből, mind a quantitásra, mind a qualitásra, s mind az adásnak idejére nézve, nem az isteni, sem az ekklézsiai rendeléseket, hanem magok szabad tettzését követik.

2. A helyben lakó ekklézsia nemes tagjai, ha magok egyszer-másszor mennek is templomba, de némelyeknek feleségeik csak Húsvétkor láttatnak meg.

3. Némely tagjai az ekklézsiának a paráznákkal esznek, isznak s dolgokat javalják.

4. Közönséges botránkoztató tisztátalan életüket magok kiadni kénszeríttessenek.

5. A bé bíró possessoratus sem Isten, sem haza rendelésit, amit eddig, úgy ez esztendőben is esmérni s telllyesíteni nem akarta.

6. Czente Dávid és Kováts Ferentzné asszonyom, amit ígértenek, úgymint az első 10 forintokat papnak foeneráló állandó fundusul, a másik egy törökbúzaföldet, hogy a pap végye hasznát, megmásolták.

Ezek iránt végezi a Szent Visitatio:

Ad 1-mum Gondolják meg az ekklézsia nemes tagjai, hogy a papnak az oltárról kell élni, és amit egyszer papfizetésbe elszántanak, ne vonnyák meg, a pedig ne légyen az alávalója. Ami restantiában vagyon, az esztendő teléséig fogyatkozás nélkül adják bé, ne kénszerítessék a pap külső brachiummal élni, papi fizetésének bészedésében. Mely bizonnyal meglesz, ha ebben a részben továbra is a hallgatók fognak deficiálni.

Ad 2-dum Serio intimálja a Szent Visitatio az olyan ekklézsia tagjainak, kik a templomot vagy igen ritkán, vagy telyességgel nem gyakorolják, hogy az isteni tisztelet gyakorlásának mindenek felett szükséges voltát szívekre vévén, ha nem mindenkor is, legalább gyakrabban, mint eddig jelennyenek meg a közönséges isteni tiszteletnek helyén, mely Istennek különös gondviselése által építtetett e kicsiny ekklézsiában, s megbántatnék Őfelsége, ha az pusztájában hagyattatnék. Hogyha [105.] külömben fognak továbbra is az illyen hallgatók cselekedni, kénszeríttetik a Szent Visitatio a külső magistratust requirálni, hogy hazánk törvénye szerint az articularis büntetéssel az ilyen templomot kerülők megbüntettessenek. Afelett pedig tudják meg, hogyha életekben magokat a szent gyülekezettől elszakasztyák, halálokban is meg nem tiszteltetnek, hanem szamár temetések lészen.

Ad 3-tium et 4-tum. Imponálja a Szent Visitatio az ekklézsiának, hogy a másokat tisztátalan életekkel megbotránkoztató személyeket adják ki, mert annak híre elhatott tiszteletes esperest uram eleibe, hogy ez kicsiny ekklézsiában igen sok botránkoztatók légyenek. Feladattatott legelsőbben egy Gáspár Mihály nevezetű, ki is gyanúban lévő személlyel oláh pappal eskettette meg magát az ekklézsiának nagy megbotránkoztatására, kivált azért is, hogy tudva parázna asszonyi állatot vett el, s azzal egyesült. Atyaiképpen intimálja a Szent Visitatio Gáspár Mihály őkegyelmének, hogy az Anyaszentegyház kebelében botránkozás nélkül megmaradhasson, maga is csendes lelkiesmérettel Istennek szolgálhasson, minthogy mind Istenét megbántotta, mind ekklézsiáját megbotránkoztatta. Tiszteletes esperest uramtól engedelmet kérvén, az ecclesiával per solennem poenitentiam reconciliáljon, feleségét is bírja arra, hogy a maga úttyán s helyén ugyanazon dolgot vigye végbe. Második adattatik fel titulatus Zudor Péter őkegyelme, ki is non obstante, hogy magának felesége vagyon,

suspecta órákon járja a Balog Ádámné asszony házát, s amint a közönséges hír vagyon, együtt tisztátalan életet élnek az ekklézsiának nagy megbotránkozására. Tagadják mindketten ezen dolgot. Referálja pedig inspector curator Nagy Sándor úr, hogy eziránt exstál inquisitoria relatoria, mely az egész dolgot világosságra hozza. Míg azért az meglenne, intimálja a Szent Visitatio Zudor Péter úrnak, hogy magát Balog Ádámné asszony házától vonnya el, s ezen mocsokból igyekezzék kitisztálni. A botránkoztatók rendiben eléfordulnak dévai Piltz Mártonné asszony, és egy Hevesi Sámuel nevezetű szabó mester ember, kik is, amint referáltatik, Dévárol igen sokszor ide Bátsiba jőnek, itt együtt vendégeskednek, gyanús conversatiot tésznek, melyekben az ekklézsia megbotránkozott. Piltzné asszony ugyan jelen nem volt maga mentségére, hanem Hevesi uram megjelenvén, őkegyelmének a Szent Visitatio imponálja, hogy intra quindenam, vagy a következő Partialisig magát ezen gyanú s mocsok alól kitisztítani igyekezze, melyre magát obligálá is. Ugyanazon dolog imponáltatik Piltz Mártonné asszonynak is.

Ad 5-tum. A bé bíró possessoratusra nézve, kik papi fizetést praestálni nem akarnak, végezi a Szent Visitatio, hogy a más ekklézsiákban is bévett régi szokás szerint, ha az ekklézsiában nem laknak is, a papi fizetés alól magokat ne vonnyák ki. Ha másképpen fizetni nem akarnak, recurráljon a tiszteletes loci minister a szokott remediumhoz, a nemes Tábla által a szolgabíráknak kiadatott generalis parancsolat mellett, a szolgabírák által, vagy a seculare brachium által maga excontentatioját munkálódja.

Ad 6-tum. Végezi a Szent Visitatio, hogy mivel Czente Dávid uram és Kováts Ferentzné asszony denegálták a pap intertentiojára tett ígéreteket, tehát midőn eljő a gabonatakarodásnak ideje, akkor a tiszteletes loci minister a szokott úton és módon igyekezzék magának eleget tétetni, arestáltatván usque ad plenariam satisfactionem gabonájokat.

Ezeken kívül panaszul adja fel a tiszteletes loci minister, hogy titulatus Szabó Jósef uram se maga, se felesége, se itt, se másutt isteni közönséges szolgálatra nem jár több esztendőnél, sőt kettő is lészen. Őkegyelmek iránt végezi a Szent Visitatio, hogy az ekklézsiai constitutiok szerint, ha minekutánna atyaiképpen admonéáltatnak a templom gyakorlására, egy vagy két hónapig meg nem jelennek isteni tisztelet helyén, tartsák magokat excommunicatusoknak. [106.]

3-tio. Ezelőtt kevés idővel változván az egyházfiság ezen ekklézsiában, stante hac visitatione egyházfiságra béeskettetett Balogh János őkegyelme.

4-o. FelPestesi Debretzeni Péter uram Isten dicsőségéhez való buzgóságából ajándékozott ezen ekklézsiának egy szép selyem keszkenyőt, mely stante hac visitatione bémutattatott.

5-o. Perceptiones et erogationes anni 1773:

	hfr.	dr.
Farkas László uram titulatus Nagy Sándor úrnak nálla haereáló adósságából béfizetett	10	20
Erogált bizonyos szükségekre	13	48
Tehát supererogatum vagyon	3	28
Demonstratio Valentini Farkas:		
Perceptum: Juhok pascuatiojából	1	80
3 adós cigányoktól	1	20
Más Péter nevű cigánytól	–	60
Farkas László uramtól	2	4
Publicatioból	–	36
Summa	6	–
Erogatum: Az asztalosnak	3	57
Harangkötélért	–	34
Egyéb szükségre	1	74
Summa	5	65
Subtráhálván ezt, marad	–	35

Demonstratio humanissimi domini ludi magistri Josephi Szathmári:		
Perceptum: fennmaradt kájhákból	–	60
Publicatioból és titulatus Nagy Sándor úrtól	2	12
Summa	2	72
Az erogationis kemencére, füttőre s tűzhelyre	2	72
Balogh János mostani egyházfi kezéhez vett publicatioból Adventkor és Karátsonkor	2	48 ½
Erogált a kemencére	–	58
Marad most kezénél	1	90 ½

1775

Bátsi, 1775. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Batsiensi die 2da Februarii per clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus seniorem, nec non substitutum notarium reverendum dominum Gabrielem Vitályos, praesentibus ecclesiae Batsiensis parocho reverendo domino Johanne Szabo, scholae rectore Josepho Szathmári, a parte vero ecclesiae spectabili domino Alexandro Nagy inspectore curatore, Ladislao et Josepho Farkas.[248]

1-mo. A közönséges szokás szerint megkérdeztetvén a tekintetes nemes ekklézsia tagjai a tiszteletes parochus szolgálattya iránt, exhibeál tekintetes Nagy Sándor úr sub nomine ecclesiae bizonyos reflexiokat a tiszteletes loci minister subsistentiájáról, papi hivataljának folytatásáról, és egyéb környülálló dolgokról. Azon reflexiokat kívánta a Szent Visitatio ide inserálni, és azok iránt akképpen végezést tenni.

Bizonyos consideratiok:

A megnyomorodott bátsi reformata ekklézsia statussáról, papnak lehető subsistentiájáról, a papi hivatalnak folytatásáról, egyéb környülálló dolgokkal együtt, mellyek a Szent Visitationak kegyes tekinteti eleibe a megigazításra és jobbításra nézve bocsáttatnak ezen 1775-dik esztendőben.

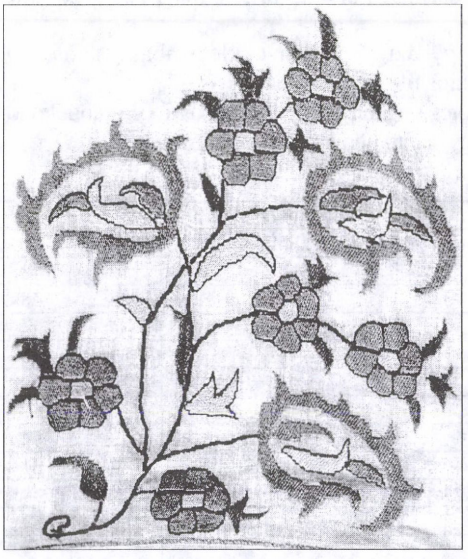

Úrasztali terítő, 18. sz.

a. A parochialis sessionak általcserélésével a mostani parochialis fundus pusztán jött által, mellyen se ház, se csűr, se egyéb commoditások nem találtatnak, még a kerteket is elhordották.

b. A loci minister maga házában és fundussán lakik, midőn változás esik, a successor hová száll, és miként telepedik le, illőt tekintetbe venni a Szent Visitationak és erről előre való praecautiokat tenni.

c. Miben fundáltatik a papi subsistentia, ki mit adgyon, és abból megélhet-é a parochus, méltó consideratioba kell venni. Sokan a patronusok közül deficiálván, nevezetesen Bartsai Ábrahám és Sombori László uraimék házai, azoknak successorai semmiben nem contribuálnak.

d. Hinc querelae, hinc lamentationes parochi, innen vagyon az is, hogy a parochus az oltár mellől elvonta magát, és heti könyörgé-

[248] HuZaL-Jkv. I/3. 123–126.

sek, publica devotiok, az Isten nyájának legeltetése és betegekhez való látás a szélyel való járás miatt nincsen. Simon Péternek pedig Kristus Urunk három ízben is azt indigitálta: Pasce oves meas, Johannis 21,15. 16. 17. Vasárnaponként ugyan a reggeli cultus celebráltatik, és innepnapokon is, mint a graeci rituson lévőknél, de reliquo protestatur.

Márpedig szükség megállítani, van-é valami fundus in subsistentiam parochi deserviens, mely mellett papi hivatalát a parochus folytathatná. Ha nincsen elegendő, el kell tenni, mint első subjectumot jobb ekklézsiába, amidőn apertura is vagyon, és ide mást kell rendelni, aki contentálja magát kevéssel is. Et propter exiguam mercedem tálentumát el ne ássa, hivatalját ne negligálja, mint akire átkot kiált az Istennek szája, Jeremiás 48,10.

Tagadhatatlan ugyan ab utrinque, propter neglectum megvagyon a hidegség a közönséges jónak könnyen való elhallgatása, a pap bérinek megtartása, és az őkegyelme ezek miatt a isteni szolgálatban való negligentiája. Errores tamen sunt corigendi, et omnia ad cynosuram attrahenda, mellyet a Szent Visitatio által reformáltatni kívánunk. [124.]

Fundus subsistentiae

	hfr.	dr.	Búza gelim.	Törökbúza Véka csőstől	Fa Szekér
Titulatus Nagy Sándor úr	3	6	8	törökbúzaföld	Fa Petrényből
Kis Benjámin uram	1	50	4	4	2
Zudor Péter uram	1	–		4	2
Körösi Sigmond	–	50	1 ½	–	–
Szabo Jósef	–	51	1	4	–
Bálint Farkas	–	68	2	2	1
Farkas László	–	50	1	2	1
Farkas Jósef	–	68	2	2	1
Zudor Ádámné	–	50	2	2	–
Galgotzi István	1	–	3	2	–
Zudor János	–	68	2	2	1
Vajda Jósef	–	–	–	–	–
Summa	9	60	30	20	8

Somboriné asszonyom, Piltz Márton uram, báró Nalátzi Lászlóné, Váradi Pál uram semmit sem akarnak contribuálni, holott mindenkinek oeconomiája vagyon itten.

Báró Nalátzi Lajosné gelimas tritici 10.

A piski udvar qua a papnak ád hfr. 30.

A kisbartsai udvar is adplicálta szolgálattyára és ád szép honorariumot.

Báró Nalátzi Lászlóné is adna, ha valami kedvetlenség nem superveniált volna.

Titulatus puji Puj Miklós uram gelimas tritici 3, kukuruz metr. 4.

Pia legatiok:

	hfr.
NagyOklosra borra ki van adva	100
Tamáspatakára ugyan borra	102
Tompára, Bátsiban, Boldogfalván borra, búzára	100
Hosdáthra pénz interesre sex per centum	132
Petrényben fára	12
Summa	446

Emellett a méltóságos Bartsai familia adott a piski határon egy kaszálót, melyből annuatim a papnak ingrediál 8 s 9 szekér szénája.

Ezekből áll már a papi subsistentia. [125.]

Ezen reflexiokat meghallgatván és megfontolván a Szent Visitatio pro a. a papi subsistetiáról azt látja, hogy a tiszteletes loci minister intertentiojára elégséges, tudniillik amennyiben magát arra obligálta, és amellett a maga hivatalát folytathatja. Pro b. a tiszteletes loci minister szolgálattyáról látja azt, mert maga is megvalya, hogy hibáson folytatja, mellyre nézve ezen animadversiora ígéri magát a tiszteletes loci minister, hogy ennekutánna szorgalmatosabban fogja szolgálni. Injungálja a Szent Visitatio is őkegyelmének, hogy avagy csak napjában edgyszer a harangozást el ne mulassa, mivelhogy arra mind hite letétele, mind pedig lelkiesmérete kötelezi. Sőt minthogy a tiszteletes loci minister erre a fizetésre obligálta volt magát a tekintetes nemes ekklézsiának, ugyan szorossan ezen mostani obligatioja szerint hivatalyát véghezvinni el ne mulassa. Másfelől injungálja a Szent Visitatio a tekintetes nemes ekklézsiának is, hogy az edgyszer ígért bért hijánosság nélkül béfizesse, ne légyen ansaja a tiszteletes loci ministernek azáltal a papi hivatalnak megtágítására. Ha pedig a tiszteletes loci minister az ekklézsiával és az abból béjöhető fizetéssel meg nem elégszik, tehát légyen munkás, hogy magának jobb ekklézsiát találjon és a Szent Partialis is promotioját jó szível helyben haggya.

2-do. A tiszteletes loci minister is a hallgatóknak kegyességekről, templom gyakorlásáról megkérdeztetvén, nemkülömben fizetésének bészolgáltatásáról, panaszol, hogy mikor harangoztat is, nem igen mennek a sacrumokra. Erre nézve kegyessen javalja a Szent Visitatio, hogy az Istennek házát gyakorolják, és magokat istenfélő embereknek lenni megmutassák. Nota bene: Már a fizetésről írtunk ad littera b.

3-tio. Minthogy titulata Galgotzi Istvánné asszonyom mind bizonyos relatiokból, mind maga szája vallásából réának, nyilvánvaló paráznának comperiáltatott, azért a Szent Visitatio canonice plena cum auctoritate excommunicálja mindaddig, míg magát quoquo modo expurgálja, justificálja. Ut praetenditur titulatus Galgotzi István uram, minthogy maga is tudva nős parázna feleségével paráznasága után is cohabitált, mellyet hibáson cselekedett, tehát őkegyelme ezentúl magát feleségétől vonnya el mindaddig, míg magát valami módon expiálja.

4-o. Az humanissimus scholae rector Szathmári Jósef holmi tisztátalanságokkal subinferálván vádoltatik, imponálja azért a Szent Visitatio, hogy a következendő tavaszi Partialis Synodusig magát expurgálja, és a Szent Partialis előtt becsületét legitimo modo restituálja.

5-to. Perceptiones et erogationes anni 1774 per Johannem Zudor aedilem factae:

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatioban tett revisio szerint maradott erre az esztendőre ratio alá	1	90
Accedált ehez a parochialis fundus elcserélésének pótlásából	5	10
Méltóságos zejkfalvi Zejk András úrtól felvett régi adósság Nota bene: Még egy forint bennmaradott Zejk András úrnál	7	14
Perselypénz accedált	7	37½
Summa	21	51½
[126] Erogationes:		
Ekklézsiai hiteles expensákra	5	50
Melyet detrahálván a percepta summából, kellene maradni	16	1½
De actu találtatik titulatus inspector curator Nagy Sándor úrnál	7	14
A tiszteletes loci minister Szabo János uramnál	4	8
Egyházfi Zudor Jánosnál	1	36
In summa	12	58
Mely szerint a differentia a perceptio és erogatio között	3	43½

Mely minthogy sohult nem találtatik, szükség, hogy libellusból vagy valahonnan kikerestessék.

6-o. Méltóságos liber baronissa asszony, idvezült méltóságos liber báró Nalátzi László kapitány úr őnagysága kegyes özvegye méltóságos nagybartsai Bartsai Éva asszony minekutánna kedves férjét temetési nagy tisztességtétel után elsiratta volna, koporsójáról levétetett 36 sing jóféle tafotának felét az vajdahunyadi reformata nemes ekklézsia számára, felét pedig, úgymint 18 singet ezen nemes bátsi ekklézsia számára prédikállószéket borítani istenes kegyességéből conferálta, ajándékozta. Melyből négy singet tekintetes inspector curator Nagy Sándor úr az említett kegyes viduának visszaadott, hogy más színűt adjon érette, Úr asztalára valót. Ígérte is, hogy ád, mégpedig elkészítve egy Úr asztalára való takarót.

1776

Batsi. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Bátsiensi, die 15ta Januarii 1776. per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem, Stephanum Intze de Lisznyo juratum notarium, in domo spectabilis domini Alexandri Nagy inspector-curatoris, praesente ipso titulato domino curatore, nec non ecclesiae commembris aliis utpote nobilibus, nominanter Josepho Farkas, Josepho Borbély, Sigismundo Körösi, Benjamine Kis vicecuratore, et aedili Valentino Farkas, praesentibus quoque loci ordinario ministro, reverendo domino Johanne Szabo, et ludi magistro Josepho Dosa.[249]

1-mo. Sajnálva és fájdalommal érti a Szent Visitatio ezen ekklézsia tagjainak nagy hidegségeket és buzgóságtalanságokat, mellyet naponként bizonyítanak csalhatatlanul mind azzal, hogy a templomot, kivált hétköznapokon, tellyességgel nem frequentálják, mind azzal, hogy a potiori a papi fizetést rövidség nélkül béadni nem akarják, hanem azt némelyek egészlen, mások csak rész szerint is denegálják. Melyek egyenesen azt mutattyák, hogy az olyanoknak templom nem kell, pap nem kell, s következésképpen Isten sem kell, és így inkább kívánnak Isten nélkül, idvesség nélkül lenni, mintsem Istentől nyert javacskáiknak csak kisebb részétől is meg fosztattatni [149], hogy azt mind a haza, mind az ekklézsia törvényei szerint az Istennek oltáránál letennék, hogy abból az oltár mellett szolgáló egyházi szolga élhessen. Szántszándékkal azon vagynak, hogy ennek a kisded ekklézsiának, mely az Istennek nagy irgalmasságából és kegyelmességéből vagyon mostani állapottyában, jövedelmecskéjét kissebbítsék, és azért készek magokat a közönséges gyűlésektől is elszakasztani. Ígérik ugyan most az atyai admonitiora mind azt, hogy ezután a templomot gyakorolják, mind hogy a papi fizetést megadják, de ezt már sokszor, sőt minden visitation ígérték, s nem cselekedték, ezzel igyekezvén az embereket megcsalni, meg nem gondolván, hogy az Istent meg nem csalhattyák. Most azért egyfelől ugyan kegyes szokása szerint a Szent Visitatio atyaiképpen újra intimálja az olyanoknak, hogy mind a két rendbéli fogyatkozásaikból magokat megjobbítsák, de másfelől serio imponálja is ex officio ily clausulával, hogy ha tellyességgel nem akarják a javallott keresztyéni kötelességeket cselekedni, a Szent Visitatio úttyát fogja keresni, hogy az articularis poenaval megbüntettessenek. Aki pedig négy hét alatt a közönséges gyűlésben meg nem jelennék, stante pede excommunicáltassék.

2-do. Eszerint már a tiszteletes loci minister is a maga functioját serényebben véghez viheti, mert nem fog kénszeríttetni, hogy a fizetésnek degeneratiojából következő defectussának pótlására az isteni tiszteletnek gyakorlására rendeltetett időket fordítsa, melyet recommendál is a Szent Visitatio őkegyelmének.

3-tio. Demonstratio aedilis Valentini Farkas:

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatiokor jött által kezébe	1	36
A tiszteletes loci ministertől is	4	8

[249] HuZaL-Jkv. I/3. 148–149.

Accedált ehez publicatioból	4	24
Summa	9	68
Ebből erogált	–	38
Marad ad sequentem rationem	9	30
Ezen kívül vagyon tekintetes inspector curator Nagy Sándor úr kezében méltóságos Zeyk András úrtól felvett régi adósság	7	14

4-to. Nova accessio: Néhai idvezült méltóságos n[agy]bartsai Bartsai Sigmond úr kegyes özvegye, méltóságos sarkadi Türi Ágnes asszony ajándékozott ezen bátsi reformata nemes ekklézsiának egy Úr asztalára való négyszegeletű abroszt, mely is kívül megyszín selyem tafota, belől tettszín bakacsin, a szélin arany széles csipkével körülvéve, a küldő részin arany tzánklival felvarva a 130-dik zsoltárnak 3-dik verse: Ennékem reménységem Vagyon tsak Istenben, És bizik az és szivem Ő Szent Igéjében, En lelkem erös hittel az Urat ohajtya, Mint a virraszto éjjel a virradtát várja. A négy szegeleteire pedig hasonló cánklival felvarva: Türi Ágnes. Légyen kedves az Úr előtt, adta 1775-dik esztendőben és consecráltatott újzsengekor.

1777

Bátsi. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Bátsiensi anno 1777. die 22da Januarii per praedictos visitatores, praesente a parte ecclesiae spectabili domino Alexandro Nagy de Deva, nec non reliquis ecclesiae membris, titulatibus titulatibus dominis dominis Josepho Farkas, Valentino Farkas, Petro Zudor, Sigismundo Körösi, Josepho Szabó et loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Szabo cum ludi magistro, humanissimo domino Georgio Katonai in aede publica dictae ecclesiae.[250]

Ubi1-mo. Ekklézsiai canonainknak tartások szerint megkérdettetvén a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci ordinarius minister Szabo János őkegyelme szolgálattya, s maga comportantiája iránt. Sajnálva kellett a Szent Visitationak hallani tekintetes inspector curator Nagy Sándor úrnak mind írásban béadott, mind szóval eléggé kibeszéllett panasszát, mellyben maga is szívbéli fájdalommal exponálja, hogy a tiszteletes loci minister sok visitation s Partialison iterált atyai admonitio után is mindeddig megmaradott a templombéli szolgálatnak nemcsak nevezetes nagy rövidséggel való folytatásában, hanem annak tellyességgel való elmulatásában is, úgyannyira, hogy hétköznapokon soha nem harangoztat. Sőt még poenitentialis héten is a szükséges devotiot publice megtenni elmulattya, mely miatt kéntelenítettett is magát az ekklézsiától [188.] egy darabocska időtől fogva elszakasztani, s tiszteletes esperest uram engedelméből más ekklézsiából való papnak szolgálattyával élni, kivált jövén közben némely kedvetlen dolgok is, mellyek praetitulatus inspector curator urat a tiszteletes loci ministertől való idegenkedésre hajtották. Erősítette a praetitulatus úrnak panasszát a tekintetes nemes ekklézsia több tagjainak relatiojok is, kik egyenlőképpen referálják, hogy a loci minister őkegyelme neglecte folytattya hivatalát, megvallván magok részekről is azt, hogy a templom gyakorlásában kivált hétköznapokon igen restesek. Ahonnan a tiszteletes loci minister maga mentsége között bé is

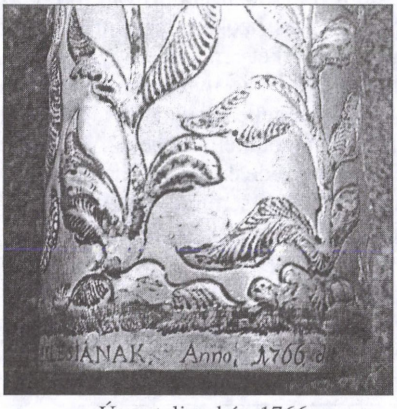

Úrasztali pohár, 1766

[250] HuZaL-Jkv. I/3. 187–189.

jött, hogy mivel az ekklézsia több tagjai a templomot nem gyakorolják, csak a praetitulatus curator úrért hogy harangoztasson oeconomica elkerülhetetlen occupatioi nem engedik, mellyek nélkül fizetésének gyengeségére nézve el nem lehet. Minthogy azért sok rendben esett eziránt tiszteletes loci minister őkegyelme megintettetése, s nem subsequálta azt az őkegyelme megjobbulása, kíván vala praetitulatus inspector curator úr ezen szakadásban megmaradni, nem reménlvén többé a jobbulást, de mind a Szent Visitationak interpositiojára, mind a tekintetes nemes ekklézsia több tagjainak kérésekre hajlék még most arra, hogy papjához való szeretetét megújítsa, és az ekklézsiához redeáljon. Csakhogy az elébbeni visitatiokban tett rendelések, atyai admonitiok szerint viselvén magát, hétköznapokon is nisi quid obstet, harangoztasson, s az isteni tiszteletet végbe vinni el ne mulassa, a tekintetes inspector curator urat charactere szerint megbecsülje és az úrral minden Isten szerint való jó dolgokban egyet érteni kívánjon. Mely dolgot a tekintetes nemes ekklézsiának több tagjai is megkívánván ő kegyelmétől, a Szent Visitatio is serio imponálja őkegyelmének sub clausula, hogyha magát, amint erre most a Szent Visitatio előtt obligálja, a feltett kívánság szerint nem comportálná, ha mi kedvetlenség követné ebbéli fogyatkozása miatt, magának imputálja, mivel a Szent Visitatio többé magát nem fogja e dologba interponálni.

2-do. Ab altera parte a tiszteletes loci minister részére tett kérdésre két nevezetes fogyatkozást említ őkegyelme: 1-o. Hogy a nemes ekklézsia tagjai a potiori a templomot tellyességgel nem gyakorolják, kivált hétköznapokon, s ugyanazért esett a harangoztatásnak sokszori elmulatása. Megfordult az a panasz is egynéhány fellyebbvaló visitatiokban, s elég nagy fájdalommal kell a visitationak ezt a nagy hidegséget hallani s tapasztalni, mellyre való nézve ezt a dolgot most úgy imponálja a Szent Visitatio a nemes ekklézsia tagjainak, hogyha továbbra is engedelmeskedni nem akarnak, az 1775-béli visitationak végezése szerint, mint prophanus emberek, a magistratusnak adattassanak. Mely dologról a tiszteletes loci ordinarius minister tégyen relatiot tiszteletes esperest uramnak jó eleve, kik nem gyakorolják a templomot, név szerint, ne várjon erre visitatiot. 2-do. A papi competentiának is nagy rövidséggel való administratioja iránt panaszolván a tiszteletes loci minister, imponálja a Szent Visitatio annak rendi szerint való administratioját, míg keményebb remediummal nem él. Ide értvén a mostan fennforgó restantiaknak bészolgáltatásokat is, mellyeket a tiszteletes loci minister szedjen rendben per individua de anno in annum, és a titulatus inspector curator úr kegyes adsistentiaját kikérvén, az egyházfi által incassáltassék.

3-tio. Titulata Hertzeg Györgyné Márgai Kristina asszony a Szent Visitatiora béadott memorialissában keservesen exponálván, mint küldetett el férjétől, és azoltától fogva mint nem akarja semmivel segíteni. Instál, hogy valamivel segíttessék, míg repudiáltatásának törvényes okai adattatnak, s comprobáltatnak. Megítéli a Szent Visitatio kívánságát, és a külső kegyes magistratusnak recommendálja effectuatioját.

4-to. A mester elhozatására kelletvén költeni a perselyből in summa rhfr. 2. Végezte a [189.] Szent Visitatio, hogy a nemes ekklézsia tagjai között repartialtatván reponáltassék, repartiáltatott is stante visitatione, és jutott tekintetes Nagy Sándor úrra dr. 48, Kis Benjámin uramra dr. 24, Zudor Péter uramra dr. 24, Körösi Sigmond uramra dr. 12, Szabó Jósef uramra dr. 12, Balint Farkas uramra dr. 24, Farkas László uramra dr. 12, Farkas Jósef uram-

ra dr. 24, Hertzeg Györgyné asszonyra dr. 12, Galgotzi István uramra dr.24, Zudor János uramra dr. 24 in summa hfr. 2 dr. 40.

5-to. Neo introductus ludi magister Katonai György őkegyelme keze alatt lévő gyermekek examináltatván, alkalmatos profectusokat mutatták, továbbra is recommendáltatik őkegyelmének, légyen körülöttek lehető szorgalmatossággal.

6-o. A perselypénzről való demonstratio maradott a következő visitatiora.

1778

Bátsi. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Bátsiensi anno 1778. die 15ta Januarii per reverendum ac clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei, substitutum notarium Andream Csegöldi. Praesentibus a parte ecclesiae spectabili domino Alexandro Nagy de Déva inspectore curatore, Stephano Galgotzi, Josepho Farkas, Valentino Farkas aedili, nec non loci ordinario ministro, reverendo domino Johanne Szabo et ludi magistro Georgio Katonai.[251]

1-mo. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci ordinarius minister és oskolamester őkegyelmek iránt. Panaszlá a nemes ekklézsia 1-sőben tiszteletes loci minister őkegyelme ellen, hogy competentiáján felyül kívánnya vexálni halgatóit. Azért injungáltatik őkegyelmének hogy listát tartson, amelybe annuatim a fizetés szorgalmatoson feljegyeztessék. Továbbá, hogy némely hallgatóit illendőképpen nem respectálja a templomból való kijövetelkor, azért ebben a részben is commendáltatik őkegyelmének, hogy mutasson mindennek okos szelídséggel szeretetet. Panaszlának scholae rector Katonai György őkegyelme ellen is, hogy tanítói hivataljában elég szorgalmatos nem volna, de úgy vésszük ellenben észre, hogy inkább a szülékben volna a hiba, annak rendi szerint nem jártatván fel gyermekeiket, intetnek azért magok atyai kötelességeknek fogyatkozás nélkül való cselekedésekre. Scholae rector őkegyelme pedig tanítsa szorgalmatoson a feljáró gyermekeket.

2-do. Megkérdetvén a ministerek is az ekklézsia iránt, jelenté tiszteletes loci minister őkegyelme, hogy az ekklézsiának botránkozására némelyek sem templomot gyakorolni, sem sacrummal élni nem szoktanak, nevezetesen Kis Benjáminné asszonyom, kit azzal excusála a férje, hogy az oláh vallásra redeált volna, mely is ha úgy vagyon, lássa, csakhogy halála történvén, akkor is szolgálattyát a belső embereknek híjába fogják kívánni.

3-tio. Egyházfi Farkas Bálint demonstratioja:

	hfr.	dr.
Maradott tavaly az őkegyelme kezében	9	30
Accedált azután hatszori publicatioból	2	94
Summa	12	24
[212.] Ebből erogált az oskola ablakainak sarkára	–	36
A tavalyi visitatiokor honorariumba	1	2
Summa	1	38
Substrahálván ezt, marad	10	86
Ebből elocáltatott Farkas Lászlónak interesre	3	6
S eszerint marad az egyházfi kezénél	7	80

4-to. In anno 1777 újra hozzafogván az oratorium renovatiojához

	hfr.	dr.
Méltóságos liber báró Nalátzi Lászloné Bartsai Éva asszony conferált	5	10
Titulatus Nándra Móses uram	4	80
A piski udvarbíró Mihonya László uram	2	40

[251] HuZaL-Jkv. I/3. 211–212.

Számtartó Zudor László uram	1	20
Vadas Mósesné asszony	1	36
Magyar Dániel batizi tisztartó	1	20
Summa	16	6
Ebből erogáltatott a kőmívesnek	9	18
Az oskolaház ablakaira	5	32
Summa	14	50
És igy subtractis subtrahendis marad ebből tiszteletes Szabo János uram kezénél, melyet az egyházfi kezébe kell adni	1	56

Néhai báró Györffi Sámuelné asszony őnagyságától ingrediált ugyan az oratorium építésére ötven szál deszka. Titulatus Váradi Móses úrtól száz véka mész. Csorba Dávid sáfártól háromszáz lécszeg.

1778

Bátsi. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Bátsiensi anno 1778. die 10[a] Decembris per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniorem Stephanum Herepei, substitutum notarium Andream Csegöldi et adjunctum reverendum dominum Gabrielem Vitályos. Praesentibus a parte nobilibus ecclesiae spectabilibus sp. dominis d. Alexandro Nagy ut proximo et inspectore curatore, Josepho Rutkai et aedilis[!] Valentino Farkas, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Szabo et ludi magistro humanissimo domino Georgio Katonai.[252]

1-o. Controvertáltatván a nemes ekklézsia tagjaiban a papi fizetésben való morositas, végezi a Szent Visitatio, hogy tiszteletes loci minister őkegyelme maga conventioja szerint való minden restantiáit dolgozza ki, [234.] legitimálja, és az elöljáróknak hiba nélkül általadván, fellyebb fogják orvosságát keresni, az individuumok pediglen magokat azzal mentsék, hogy a conventio adásában jelen nem voltanak, hanem esmérje ki-ki a facultás szerint fizetni, maga kötelességének. Tiszteletes uram pedig maga részéről intra 8-vum magát a restantiai iránt legitimálja.

2-do. Egyházfi Farkas Bálint őkegyelménél

	hfr.	dr.
Maradott volt a tavalyi visitatiokor	7	80
Ebből költött ekklézsiai szükségekre	6	70
Quibus subtractis, marad	1	10

3-tio. A tavalyi visitatiokor maradván tiszeletes loci minister őkegyelménél 1 mfr. és 56 pénz, hitelesen demonstrálá, hogy hová költötte.

	hfr.	dr.
Azonban perselypénzt percipiált ötször	3	63
Melyből költött ekklézsiai szükségre	2	87
Quibus subtractis, marad most kezénél	–	76

4-to. Azon kívül a mit tavaly feladtanak volt az ampleálandó oratoriumra conferált materialékon kívül accedált újra titulata Makrai Sigmondné asszonytól háromszáz tégla, titulatus Váradi Pál úrtól harminc véka mész, a mellyekből épült a cathedra és padimentum amennyire ampléáltatott, titulatus Magyari Dániel uramtól egy rhfr. s mindezekből már Isten

[252] HuZaL-Jkv. I/3. 233–234.

kegyelme és titulatus inspector curator Nagy Sándor úr industriája által az oratorium szépen megépült.

Accedált még titulatus Gilyén Dániel uramtól ötszáz lécszeg, mely destináltatott az oratoriumban lévő székek restauratiojokra, s vagyon praetitulatus curator úrnál.

5-to. Minthogy haranglábra, harangozó kötélre, s harangok conservatiojokra semmi fundus nincsen, s azoknak szerzésekben is az ekklézsia köz tagjai nem influáltanak, tehát végezi a Szent Visitatio, hogy pro mentionato fundo az ekklézsiában történő minden halott felett való harangozásért fizessenek, mindennapi harangozásért egy-egy sustákot, a harangozásra értelmes személyek adplicáltatván, akik egyszer egy fertály óránál tovább ne harangozhassanak.

1780

Continuatur visitatio eclesiastica in ecclesia reformata Batsiensi, anno 1780. die 13ia Aprilis per etc. etc.[253]

1-mo. Exhibéálván tiszteletes loci minister Szabo János őkegyelme a maga restantiait, minthogy fővebb difficultas vagyon a tűzifának administratiojában, mellyet a helynek fátlansága miatt tellyességgel denegálnak némely hallgatók. Tehát végezi a Szent Visitatio, hogy a restantiariusok egyezzenek meg az eddig valókról a tiszteletes loci ministerrel, és ha in natura nem praestálhattyák, redimállyák pénzzel, mellyet hogy szekerit a dr. 30 acceptállya, arra magát önként ajánlá. Továbra penig hogy a tiszteletes loci ministernek oly nevezetes rövidsége ne legyen, elocáltassék Petrenybe hfr. 12 fára, és azt a ecclesia tagjai magok hozzák el, meghagyatván ugyancsak az eddig való conventio is, hogy akitől csak lehet, az eddig valót praestállya továbra is.

2-do. Tiszteletes loci minister őkegyelme demonstratioja a perselyről:

	hfr.	dr.
Tavaly maradt volt a perselyben	–	76
Accedált azutánn publicatioból in summa	4	67
[Summa]	4	93
Erogált ebből az egyházfi	–	21
Marad most	4	72
Accedál ehez juhok pascuatiojából ingrediált pénz	5	7
Egy ezüst nyakra való lánc zálogba	3	6
In summa	12	85

3-io. Sajnálva tapasztalja a Szent Visitatio ezen eklézsia tagjaiban azt a nagy hidegséget, hogy amit a tavalyi visitatio végezett volt a harangláb conservatiojára és harangkötélről való fundusról, hogy a halottakért való mindennapi harangozásért fizessenek egy-egy sustákot, azt tellyességgel denegállyák, holott máris kezdett a harangláb annyira bomladozni, hogy ha igazítást rajta nem tésznek, rövid időn leesik, és az harangokban kár eshetik. Megújjíttja azért most is a Szent Visitatio a tavalyi végzést és hogy az harangozás taxája ad normam aliarum ecclesiarum quoquomodo desummáltassék, és az említett végre fordíttassék, újra megerősíti. Mellyet ha továbra is denegálnak, talál a Szent Visitatio keményebb remediumot is a morosusoknak megszelídítésekre s magok kötelességek mellé való hozásokra.

4-to. Vagyon Farkas László uramnál is a nemes eklézsiának hfr. 3 dr. 6, melyet defunctus egyházfi [282.] Farkas Bálintól vett volt, aziránt végezi a Szent Visitatio, hogy vagy fizesse meg, vagy az interest praestálja és az ekklézsiát securizálya.

[253] HuZaL-Jkv. I/3. 281–283.

5-to. A defunctus egyházfinál is maradott hflr 1 dr. 10.

6-to. A tiszteletes loci minister őkegyelme intimállya most is sok hallgatóinak kegyességbéli buzgóságtalanságokat ebben is, hogy a templomat tellyességgel nem gyakorollyák, ezek iránt a régi protocolatiot megújjíttya a Szent Visitatio, hogy akik négy hetek alatt a templomba nem mennek, excommunicáltassanak és szamár temetések légyen.

7-mo. A parochia körül való kert reparatioja jó móddal vitettessék véghez minél hamarébb.

8-uo. Meghalván az elébbeni egyházfi Farkas Bálint őkegyelme, választatott Körösi Sigmond s ezen visitatioban adjuráltatott.

9-no. Minthogy a megholt egyházfitól általadattak az Úr asztalához tartozó substantiák, számba vétettek a következő rend szerint:

1-mo. Egy sajos [sáhos] abrosz.
2. Más sajos abroszba predikállószékre való sellyem tafota.
3. Egy figurás és griffmadaras abrosz.
4. Egy kötéses abrosz.
5. Egy kívül megyszín sellyem tafota, belől tettzin bakacsin arany csipkés szélű abrosz.
6. Szkófiummal és különbféle selyemmel virágokra varrott lintzi gyolcs abrosz.
7. Egy arany és ezüst szegelet recékkel való gyolcs keszkenő.
8. Egy veres sellyem fátyol keszkenő, aranyos szélű.
9. Egy arany szkófiumos fejér fátyol keszkenő.
10. Egy virágos tettzin dufla keszkenő.
11. Arany, ezüst és selyem széles kötéses fejér keszkenő.
12. Arany és ezüst szkófiumos fejér fátyol keszkenő.
13. Veres selymes, virágos fejér gyolcs keszkenő.
14. Ismét veres sellyemmel virágos fejér gyolcs keszkenő.
15. Egy külömb-külömb selyemmel varrott virágos keszkenő.
16. Egy sárga sellyem fátyol keszkenő.
17. Egy arany szkófiumos szélű fejér selyem fátyol keszkenő.
18. Egy fejér sima fátyol keszkenő. [283.]
19. Egy abroncsos tettzin keszkenő.
20. Két közönséges asztalkeszkenő.
21. Egy aranyas talpas ezüstpohár.
22. Egy ón talpas pohár.
23. Két óntángyér.
24. Két ónkanna, egyik Úr vacsorához, más keresztelőhöz való.

10-mo. Piltz Mártonné Ludor Kata asszony ecclesiastica reconciliatiora bocsáttatott.

1782

Nova visitatio ecclesiarum in inclitis comitatibus Hunyad et Zaránd reformatorum, inchoatur anno 1782. die 5ª Februarii in ecclesia reformata Bátsiensi per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniorem Stephanum Intze de Lisznyo, et ordinarium juratum notarium reverendum dominum Samuelem N. Wásárhellyi, praesentibus a parte nobilibus ecclesiae, aedili Georgio Körösi, et loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Szabo, in domo parochiali.[254]

Ubi 1-mo. Reverendus dominus loci ordinarius minister, Iohannes Szabo de omni meliori quoad omnia puncta in canone 88-vo expressa commendatur, ac porro quoque acceptatur.

2-do. Ab altera parte per loci ordinarium ministrum intuitu auditorum insinuantur sequentia:

[254] HuZaL-Jkv. I/4. 1–3.

1-o. Noha mind a papi competentiának administratiojában, mind az isteni tiszteletnek gyakorlásában közönségesen is az ekklézsia tagjai restesecskék, signanter mindazonáltal hárman vagynak, kik már sok esztendőktől fogva kivonták magokat mind az isteni tiszteletnek gyakorlásából, mind az Úri Szent Vacsorával való élésből, úgymint Kis Benjáminné, Farkas Bálintné és Szabó Jósefné őkegyelmek. Kikkel a minden esztendőben elé fordult visitatiokban iterált atyai intésekkel és fenyegetésekkel semmire sem mégyen a visitatio, ha keményebb kézzel nem nyúl hozzájok.

2-o. Reflectálván a tavalyi visitatioban tett ekklézsiai közönséges megegyezésre, mellyben tettzett volt a nemes ekklézsia tagjainak magokat önként kötelezni vinculum alatt arra, hogy a múlt 1781-béli búzaterméseknek dézmáját az ekklézsia számára béadják oly véggel, hogy abból pro futuro tűzifára stabilis fundust csináljanak, s annak a papnak minden esztendőben megújjított panasszát eltöröljék. Insinuálja a tiszteletes atyafi, hogy Zudor Péter őkegyelme nem csak magát vetette azon végezés ellenébe, holott maga is jelen volt az akkori végzésben, hanem másokat is arra ingerlett, hogy ígéreteket megmásolják, s ekképpen a szent végre elintézett végezés semmivé tétettetett. Praemittálván azért a Szent Visitatio az isteni tiszteletnek gyakorlásában restesecskékre nézve a szükséges és sokszor iterált intéseket, a megnevezett személlyek iránt is, kik az atyai intéseknek már sok esztendőktől fogva engedni nem akarnak, tett illyen végezést: Hogy azok Partialis eleibe suo modo citáltassanak, és ottan quod contra talis morosos contumaces, et profanos, iuris et iustitiae dictaverit ordo az ecclesiaticus director által prosequáltassanak. Hasonló végezést tévén Zudor Péter őkegyelme iránt is.

3-tio. A hallgatóknak gyengülésekkel meggyengülvén az oskolamester subsistentiájának módja is, kellett annak már egyhéhány esztendőktől fogva vacantiában lenni. Mellyben hogy a szükséges restauratio jobb móddal megeshessék, insinuáltatik a Szent Visitationak, hogy a néhai Pap István uram 80 rhfr. álló legatumának méltóságos gróf Bánffi Dénesné asszony őexcellenciájától való kinyerésére, úgy a hosdáthi limitaneusoknál erga legale interusurium lévő 100 ft. capitalisnak felvételére találtassék valami mód, hogy azok naturára elocáltatván, azzal együtt, amit a hallgatók gyenge tehetségekhez képest adhatnak, az oskolamester subsistentiájára, valami fundusocska stabiliáltathatnék. Végezte ezek iránt a Szent Visitatio, hogy a Stephano-Papianum legatum iránt méltóságos gróffné asszony ő excellenciája a tiszteletes senior, és a nemes ekklézsia által requiráltassék. A limitaneusoknál lévő adósság dolga pedig minthogy a legalis interes is rosszul praestáltatik, recommendáltassék [2.] a méltóságos és tekintetes inspector curator uraknak, hogy sua via felvétetni allaborálják.

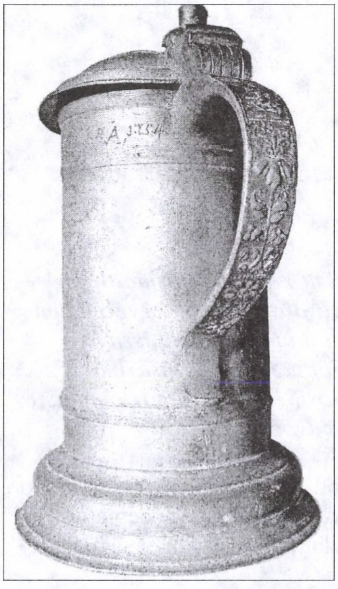

Boros kanna, 1754

4-to. Fordulván a Szent Visitatio a nemes ekklézsia mobile és immobile bonumainak számban vételére, találta azokat hasonló statusban, mint voltanak a tavalyi visitatioban, tudniillik:

1. Az immobile bonumokra nézve meg vagyon most is a Kimpiesen Avrám Moysza, és Zudor Péter uram földjei között levő föld: cubuli 2., és a törvényfánál lévő földnek fele: cubulus 1.

2. A mobile bonumokra nézve megvagyon a tavalyi visitatioban indigitált capitális elocálva in summa hfr. 457 dr. 22.

3. Úr asztalához tartozó készületei ím eze[1] :

1. Egy sáhos abrosz.
2. Más sáhos abroszba takarva prédikálló székre való sellyem tafota.
3. Egy figurás és griffmadáros gyolcs abrosz.
4. Egy kötéses gyolcs abrosz.
5. Egy kívül megyszín sellyem tafota, belől tettzin bakacsin aranycsipkés szélű abrosz.
6. Egy szkófiummal és külömb-külömb sellyem virágokkal varrott gyolcs abrosz.
7. Egy arany és ezüst szegelet részekkel varrott gyolcs keszkenő.
8. Egy veres sellyem aranyos szélű keszkenő.
9. Egy arany szkófiumos fejér fátyol keszkenő.
10. Egy virágos tettzin dufla keszkenő.
11. Arany, ezüst és sellyem széles, kötéses fejér keszkenő.
12. Arany és ezüst szkófiumos, fejér fátyol keszkenő.
13. Veres sellymes virágos fejér gyolcs keszkenő.
14. Veres sellyemmel varrott virágos fejér gyolcs keszkenő.
15. Egy külömb-külömb sellyemmel varrott virágos keszkenő.
16. Egy sárga sellyem fátyol keszkenő.
17. Egy arany szkófiumos szélű fejér sellyem fátyol keszkenő.
18. Egy fejér sima fátyol keszkenő.
19. Egy abroncsos tettzin keszkenő.
20. Két közönséges asztal keszkenő.
21. Egy aranyas, talpas ezüstpohár.
22. Egy ón talpas pohár.
23. Két óntángyér.
24. Két ónkanna, egyik Úr vacsorájához, más keresztelőhöz való.

5-to. Sajnálva szemléli a Szent Visitatio mostan is a parochia körül való kertbéli nagy romlásokat, mellyeket az egyszer tett repartitio szerint sok adhortatiok után is restaurálni nem akarnak, s amiatt a parochialis fundus pusztájában álván, és azon a falu marhája által s meg által járván, sok kedvetlen és hellytelen dolgok történnek. Mint nemrégiben a tiszteletes parochusnak is törvénytelen meghurcoltatása egy limitaneus katonától, aki marháját a parochián, mint egy közönséges utcán által akarta hajtani. Most azért még egyszer serio imponálja a Szent Visitatio, hogy ki-ki a maga rész kertyét Szent György napig jó móddal felállítsa, külömben ha a morosusok ellen keményebben [3] animadvertál, magoknak imputállyák.

6-to. A perselypénzről demonstrálván a tiszteletes loci minister úgy adja fel:

	hfr.	dr.
1. Hogy tavaly maradott volt a perselyben	4	37
Melyhez accedált azután publicatioból	4	4
Summa	8	41
2. Erogált juxta exhibitam et legitimatam demonstrationem	7	39
És így marad most a perselyben ad futuram rationem	1	2

1783

In ecclesia Bátsiensi. Eodem anno [1783.] die 4[a] Aprilis per praefatum reverendum ac clarissimum dominum seniorem ac per defatum ordinarii notarii, adjunctum pro praesenti actuarium[!] reverendum dominum Johannem Szabo continuata visitatione ecclesiastica, in praesentia spectabilis domini Sigismundi Nagy vicebrachii ecclesiastici, et aedilis ecclesiae Sigismundi Körösi in domo parochiali.[255]

1-mo. Az oratorium és parochialis fundus körül való kerteknek reparatiojit ezelőtt is imponálván a nemes ekklézsia tagjainak a visitatio, minthogy találtatnak most is némelly morosusok, azokra nézve szükségesnek ítéli a visitatio seculare brachiumot adhibeálni, kinek különösön fog a tiszteletes senior committálni, hogy minden kedvezés és továbra való haladék nélkül éllyen az ollyaténok ellen azzal a hatalommal, melly őkegyelmének a nemes Táblától adattatott.

2-do. Úgy érti a visitatio, hogy amelly oblatumot ezelőtt tett volt a nemes eklézsia a tiszteletes parochus számára járandó fabéli fizetésre felállíttandó stabilis fundusról, önként ugyan, mindazonáltal bizonyos vinculum alatt, abban még eddig semmi nem effectuáltatott. Referálja az egyházfi a nemes ekklézsia képében, hogy fáradtság és egyéb difficultas következni láttatott a gabona felgyűjtésiben és eladásában, azért azon egyeztenek meg, hogy két véka búzát ki-ki egy-egy vfr. fizessen meg. Végezi azért a visitatio, hogy azon oblatumot vagy in aere, vagy in natura, három quindena alatt az ekklézsia vicecuratorának administrálja minden, különben a morosusokon a vinculum desummáltatni, és emellett az oblatum lefizetésére is cogáltatni fog.

3-tio. Hogy pedig mind ebben, mind egyéb eléforduló dolgaiban a nemes ekklézsiának boldogabb előmenetele lehessen, szükségesnek ítélte a visitatio titulatus Zudor Péter uramot vicecuratornak denominálni, végezvén, hogy coram spectabili domino Alexandro Nagy inspectore curatore adjuráltassék, mellyre a tiszteletes loci parochust facultálja is.

4-to. Búcsúzván eddigvaló egyházfi Körösi Sigmond őkegyelme, hogy hellyébe a nemes ekklézsia tettzéséből titulatus Farkas László őkegyelme tétettessék, a visitatio consentiál, facultálván a tiszteletes loci ministert őkegyelmének is coram praetitulato inspectore curatore adjuráltatására.

5-to. Persellypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	1	2
Accedált azután publicatioból	3	45
Summa	4	47
Ebből erogatio esett	2	2
Marad ad sequentem demonstrationem	2	45

6-to. Ezen kívül ment kezébe egyházfi Körösi Sigmondnak:

	hfr.	dr.
Tekintetes viceispány Bája Jósef úrtól	2	–
Kolosi Sámuel úrtól a Tarpai Sámuel uram hat márjás oblatumából	1	2
Farkas Lászlótól capitalis pénz	1	2
[Summa]	4	4
Ebből erogált erdőre	2	4
Erga marad kezénél	2	–
Kolosi Sámuel uramnál is a Tarpai Sámuel uram oblatumából	1	2

[255] HuZaL-Jkv. I/4. 74.

1790

Bátsi anno 1790. 13ª Januarii.[256]

Törvényes Látogatás vagyon Bátsiban a nemes papi háznál BoldogAsszony havának 13-k napján 1790-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt tractus hites írója Kolosvári Sigmond által, jelenlévén tiszteletes loci minister Szabó János uram, a nemes ekklézsia tagjai közül pedig domesticus curator titulatus Zudor Péter uram, Zudor László és egyházfi Zudor István őkegyelmek. Holott is előfordulnak e következendő dolgok.

1-o. A rend szerint való törvényes kérdésre, a loci minister atyánkfia de meliori commendáltatik.

2-o. Ab adverso a loci minister atyánkfia is közönségesen az ekklézsia ellen nem panaszol.

3-o. Panaszul jelenti tiszteletes loci minister Szabó János uram, hogy a fizetése nagyon meggyengült a conventiohoz képest, mellyre őkegyelme az ekklézsiához béjött, mellynek oka rész szerint az, hogy sokan a bébíró possessorok közül vagy elhaláloztanak, vagy lakásokra nézve eltávoztak, de kiváltképpen való oka az, hogy az ekklézsia tagjai közül azok, akik nemrégen szaporodtanak, a papi fizetésben concurrálni a proportione nem akarnak.

Melly szerint a Szent Visitatio [112.] *végezi*, hogy tiszteletes loci minister atyánkfia a titulatus curator adsistentiajával a maga idejében a közönséges egyházfi által annak idejében ekklézsiát gyűjtessen, consistorium formát tartván az ekklézsiának nemesebb s értelmesebb tagjai, a papi fizetés listáját revideálják, a dolgot kegyesen concertálják és a papbért sine prosopolepsia az ekklézsia tagjaira a proportione facultatum reparciálják és a contravenienseket s morosusokat, ha a szükség kívánja, külső királyi magistratus által is praestálni adigálja.

4-tio. Ab anno 1786 ad annum usque 1790 diem vero 13-tium Januarii a perselypénz számba vétetvén, subductis subducendis, maradott ad sequentem demonstrationem a tiszteletes loci minister atyánkfiánál hfr. 3 dr. 47.

1792

Batsi anno 1792. die 13ª Martii.[257]

Papi Törvényes Látogatás vagyon Bátsiban a papi nemes házba, tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond és 3-dik segéd atyafi tiszteletes Jakab János uram által. Jelen lévén a nemes megye részéről titulatus domesticus curator Zudor Péter, Farkas Jósef és László, Körösi Sigmond, loci minister Szabó János és egyházfi Zudor István uraimék.

Holott 1-mo. Megkérdetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfia a magaviseletéről stb. In omnibus punctis de meliori commendáltatik.

2-do. Ellenben megkérdetvén a tiszteletes loci minister atyánkfia is, miképpen commendálja a maga megyebéli hallgatóit kegyességekről, szent sacramentumokkal való élésben, papi bérinek béfizetésében, mint juhok pásztori szavát hallyák-é, s annak engednek-e? A több pontokra nézve jóról említi halgatóit, hanem a maga bérinek csonkulása iránt panaszol, hogy némelyek a fizetésbe morosusok, [206] némelyek pedig telyességgel nem fizetnek. Eziránt nagy reménységgel vagyon a Törvényes Papi Szent Látogatás, hogy a mostan béesketendő domesticus curator titulatus Zudor Péter uram ennekutánna maga szorgalmatos

[256] HuZaL-Jkv. I/4. 111–112.
[257] Uo. 205–206.

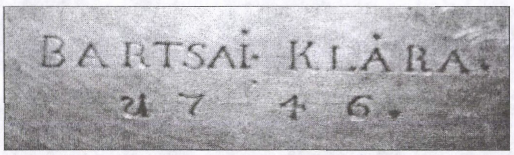

Úrvacsorai tányér adományozója, 1746

industriájával ebbéli panasszának orvoslója lészen. Melyet insinuál is a törvényes látogatás titulatus domesticus curator uramnak.

3-tio. A botránkoztatók rendében keservesen panaszol az egyházi atyafival egyetemben a nemes megye, férjhez ment, de férjével nem élő, hanem férj nélkül már kéttzer is megesett bátsi Zudor Mártha nevű személy ellen. Akinek tetemes botránkoztatásait és a gonoszságban minden megtérés nélkül való megörögzését [!] tovább nem szenvedhetvén kéri orvosaltatását.

Végezés: Igenis tetemesebb (amint feladatik) a botránkozás, hogynem mint azt béhunt szemmel nézhetné egy jószívű ember. Melyre nézve ab officio visitatorium mandatum és esperesti pecsét mellett idéztette is az Egyházi Törvényes Látogatás az írt botránkoztatót, a közelebb esendő Egyházi Törvényes Székre Dévára, ezen folyó hónak 28-dik napjára, hogy ott vagy férjéhez visszamennyen (ha annak is tetszik) vagy pedig partibus consentientibus való sententiát végyen a tiszteletes bíráktól. Edgyszersmind jelentvén az Egyházi Törvényes Látogatás, hogy a modo in posterum tanquam notoria scandalisans persona magát a coetu et communione sanctorum elrekesztetnek tartsa.

4-to. Minthogy nagyon szűkölködött ezen nemes megye domesticus curator nélkül, az említett és más hallgatásban maradott sokféle fogyatkozásokra nézve, tehát a nemes megyének előre való intézéséből és az egyházi atyafinak is consensussából titulatus bátsi Zudor Péter uram előállíttatván corporali (ut dicitur iuramento) a curatorságra béiktaték.

Úgyszintén a jó rendnek ezen megyécskében való béhozathatása végett említett titulatus curator úr mellé adsistenseknek consistorialis személlyeknek meghiteltetének bátsi Farkas László, Jósef és Körösi Sigmond uraimék őkegyelmek. Az egyházfiúi hivatalra pedig Zudor István uram őkegyelme.

5-to.	hfr.	dr.
Perselypénz maradott volt kéznél a tavalyi visitatiokor	4	88
Melyhez azután még járult	3	68
Summa	8	56
Elkelvén ebből	3	60
Marad ad sequentem demonstrationem	4	96

1793

Bátsi anno 1793. die 8va Januarii.[258]

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon a bátsi nemes papi házban Januarius 8-dik napjain 1793-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram elölülése alatt, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond és 3-dik segéd atyafi, tiszteletes Jakab János uram által. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül titulatus domesticus curator Zudor Péter, Farkas Jósef, ifjab Zudor Péter, Körösi Sigmond, Farkas László, tiszteletes loci minister atyánkfia Szabó János uram és egyházfi Zudor István uram.

1-mo. Törvényes szokásunk szerint megkérdetvén a tekintetes nemes megye tiszteletes loci minister Szabó János uram élete folyatása, háza s papi functioja iránt. Titulatus domesticus curator uram a nemes megye képében mindenekben de meliori commendálja. Ellenben tiszteletes loci minister atyánkfia is a maga törvényes rendin megkérdetvén miként

[258] HuZaL-Jkv. I/4. 239–240.

commendálja hallgatóit. Hallják-é pásztori szavát, függenek-é attól, gyakorolják-e a közönséges isteni tiszteletet, maga idejében béadják-é a papi bérét stb.? Ami illeti kezességeket, közönségesen jóról említi hallgatóit, hanem panaszképpen jelenti, hogy papi kevés bérinek maga idejében való béadását esztendőről esztendőre halasztják, magának érezhető kárával. E tekintetben annakokáért emlékezteti a Törvényes Látogatás a T. consistoriumat és a titulatus domesticus curator uramat a magok hitekre, tartsák kötölösségeknek minden esztendőnek lefolyásával conjunctis viribus a papi bért felhajtani s hajtatni, hogy restantiába ne menjen semmi. Mellynek modalitássa annál könyebb, hogy titulatus domesticus curator uram a tisztelendő egyházi kerület által ecclesiasticum brachium gyanánt a tekintetes nemes vármegyétől kikéretett s ki is nyerettetett.

Bortsai Ágnes adománya, 1766

2-do. Jelenté a tiszteletes egyházi atyafi, hogy hajdon néhai titulatus Nagy Sándor úr conferált vala ezen nemes megye számára az úri szentségre célozva egy szép ezüst lábos pohárt, melyet a tisztelt úr halála után tekintetes Nagy Sándorné asszony, Váradi Kristina asszony kivett a nemes megye ládájából oly jelentéssel, hogy ezen megyének nem lévén szüksége azon pohárra. Ki fogja fizetni 50 vfr. az akkori batizi tisztartó Zudor Sámuel, és bátsi mester Köntzei Sámuel jelenlétekben, de mármost sem a pénz, sem a pohár a nemes megye birtokában nem lévén, esmérje kötölösségének titulatus domesticus curator uram legelsőbb találkozásával megszóllítani az írt asszonyt eziránt, nehogy károsodjék a nemes megye, amellynek most külömben is költség kívántatik az oratórium építése alkalmatosságával.

3-tio. Panaszképpen jelenti a tiszteletes egyházi atyafi azt is, hogy a pap számára járandó némely adósságai veszedelemben forognak. Amellyeket quoquo modo felszedni és bátorságosabb hellyre tenni s adni szükséges. Igen jó lészen annak okáért ökegyelmének curator [240.] urammal eggyütt unitis viribus a concernens szolgabírótól segítséget kérvén a dolgot úgy igazítani, amint legjobb.

4-to.	hfr.	dr.
A múlt Egyházi Törvényes Látogatáskor maradott volt a tiszteletes egyházi atyafi számadása alatt perselypénz	4	96
Melyhez azután járult	3	70
Summa	8	66
Költ hiteles helyre	2	15
Mellyet kivévén az előtte lévő summából, marad az egyházi atyafi számadása alatt	6	51

1796

Bátsi. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Bátsensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, ecclesiarum reformatarum Hunyadensium et Zarándensium administratorem seniorem, nec non Michaelem Sala juratum notarium ut et Gabrielem Vitállyos ordinarium directorem, anno 1796. die 6[a] Februarii celebrata.[259]

Aholott is a papi háznál az egyházi rendből jelen volt a tiszteletes egyházi atyafi, Szabó János uram. A polgári rendből titulatus Zudor Péter domesticus curator, Kőrösi Sigmond, Farkas János, Nagy Péter, Zudor István egyházfiú, Kis János uraimék, nemkülönben Kováts László és Kováts Jósef urak, Farkas Sámuellel együtt.

Akiknek jelenlétekben 1-ben is kérdés tétetődék a tiszteletes egyházi atyafi papi hivatalában való maga eljárása felől. És minden módon való jót mondának erről.

2-szor. Eddig volt domesticus curator, Zudor Péter úr helyett ezen eklézsiának curatoraivá állíttatának titulatus Kováts László és Kováts Jósef urak, hogy mikor az eggyik nem érkeznék az eklézsia dolgait folytatni, akkor a másik folytassa. Mikor pedig mindkettőjöknek folytatni kell, a tiszteletes atyafival is egyetértőleg folytassák. Akik is hittel kötelezteténeek el curatori hivatalokra.

Farkas Sámuel is egyházfiúnak esketteték.

3-szor. Megszólíttatának az új domesticus curatorok afelől, hogy mutatnák elé a papi conventiot, amely mellett szokta esztendőnként venni a tiszteletes atyafi maga fizetését. Hogy az maga állandóságára és hiteles bizonyosságára nézve a venerabilis tractus protokollumába béírattatnék. Akik is eléadának egy conventiot, mely a domesticus curator uraknak subscriptiojok és pecséttyek alatt vagyon hitelesen elkészítve. Amely conventio szóról szóra ez: [156.]

Anno 1796. die 6[a] Februarii a Szent Visitatio a bátsi nemes reformata eklézsiában a papi fizetést határozta meg eszerint:

	Búza	Készpénz		Csős törökbúza
Eklézsiabeli emberek fizetnek eszerint	kalongya	hf r.	dr.	véka
Tekintetes Nagy Jósef úr	6	3	6	12
Tekintetes Bálint Sámuel úr	4	2	4	6
Tekintetes Sombori úr successori	4	2	4	6
Tekintetes Puj Miklósné asszony	3	–	–	6
Kováts László uram	3	1	2	4
Kováts Jósef uram	3	1	2	4
idősb Zudor Péter	3	1	2	4
Kis Béniámin	2	–	68	2
Kis Sándor	2	–	68	2
Kis János	2	–	68	2
Körösi Sigmond	2	–	68	2
Farkas János	2	–	68	2
Nagy Péter	–	–	60	2
ifjabb Zudor Péter	2	–	68	2
Zudor István	2	–	68	2
Farkas Sámuel	2	–	68	2
Szabó Sigmond	2	–	68	2
Farkas Sigmond	1	–	51	2
Losadi Farkas Sámuel	–	–	60	2
Intze Jósef	–	–	60	–
Csanádi Sándorné asszony	2	–	68	2
Summa	47	19	31	68

[259] HuZaL-Jkv. I/5. 155–163.

Vagynak még ezen kívül ezen eklézsiának pia fundatioi papi és mesteri intertentiora kiadva, mindezeknek interesse a papé most.

	Capitalis summa		Interesse bor	
	hfr.	dr.	urna	oct.
Néhai boldog emlékezetű Szavai Almádi Klára asszonytól, néhai tekintetes boldog emlékezetű Nagy Sándor úr első hitestársától, Kőboldogfalvára kiadva, contractus mellett Nagy Pestyéni Alsó Jósef és Borbát László regiusságok alatt	102	–	37	4
[157.] A méltóságos Supremum Consisitoriumtól rendeltetett batzalariana collatioból KőBoldogfalván, a fenn írt regiusok contractussa ereje mellett	100	–	37	4
Néhai boldog emlékezetű Komáromi Klára asszonytól, néhai Zejk András úr első hitestársától 130 vfr., melyből vagyon Hosdáton, tiszteletes Jakab János és Gálfi Ferentz uraimék által készült contractus szerint legalis interesre kiadva. Nota bene: Ez mesternek foeneral.	86	70	–	–
Ugyan boldog emlékezetű Komáromi Klára asszonytól mester számára KőBoldogfalvára kiadva Alsó Jósef és Borbát László uraimék contractussok szerint	45	90	–	–
Particularis benefactoroktól való gyűjtésből az alább írt falukra kiosztva, külön- külön contractus ereje mellett, úgymint Tompa, NagyOklos, TamásPataka. Nota bene: a Tompán lévő 15 ft. gabona interesre vagyon.	100	–	31	7
Tekintetes boldog emlékezetű Nagy Sándor úrtól adatott 24 vfr., melyből egy aufugustól felvétetett torony építésire 7 mfr. és 50 dr., a többi KisOkloson vagyon kiadva.	16	98	–	–
Ugyan tekintetes boldog emlékezetű Nagy Sándor úr második párjával, Váradi Kristina asszonnyal adtak volt a nemes eklézsia számára egy ezüstkannát, mellyet ez az asszonyság magához vett vala 50 ft., és azt interesezte életébe, holta után Gergots Elekné Nagy Anna asszony magával elvitte, s most is ottan vagyon, de semmit nem ád azon fundus után.	50	–	–	–

[158.] Következnek belső és külső eklézsia fundussai.

1. Vagyon a nemes eklézsiához tartozó belső parochialis fundus, mellynek délről méltóságos Türi László úr puszta öröksége, északról Sztojka Ilia, napkeletről a templom utcája, napnyugotról a falu közönséges útja vagyon.

2. Vagyon külső szántóföld a felső fordulóba Kimples nevű helyben, egyfelől Avrám Antoni, más felől az olá eklézsia földjeik szomszédságába, mely 2 köblös s 2 vékás.

3. Vagyon ugyan a felső fordulóba a pestesi határ szélin egyfelől a pestesi határ, másfelől a körösianum földek szomszédságába. 1 köblös.

4. Vagyona törökbúzaréten törökbúzának való föld, egyfelől Márgai István, másfelől a falu közönséges földjeik szomszédságába, aholott az olá eklézsia potentiose elfoglalta felit. 3 vékás.

5. Vagyon a piski határon a réten törökbúzának való föld, egyfelől méltóságos gróf Bánffi György úr ökegyelmessége szénacsináló réttye, másfelől a szászvárosi barátok kis hasáb földje szomszédságában. 4 köblös.

6. Vagyon ugyan a piski határon azon törökbúza föld napnyugot felől való végin a fenn írt szomszédság között szénának való hely. 3 szekérre való.

Summa: köböl 8, véka 1, szekér széna 3.

Következnek egyéb apróság, papi jövedelmek.

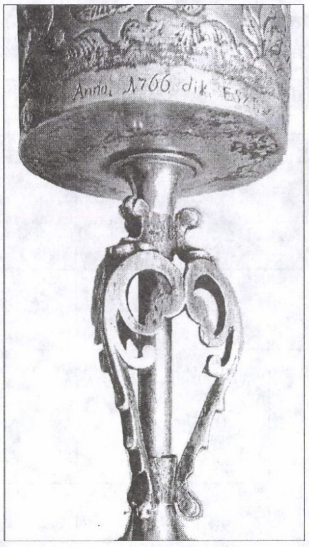

Bartsai Ágnes adománya, úrvacsorai pohár, 1766

Volt 12 vfr. fára kiadva, mellyet most a tiszteletes parochus kézi munkára, interesre fordítván adott ki.

Keresztelésért compétál 12 dr.

Temetésért prédikációval 1 ft. 2 dr.

Temetésért könyörgéssel 68 dr.

Copulatioért competál 1 ft. 2 dr.

Batizi filiából járandó papi fizetés:

Búza szalmájába jő 10 kalongya, bor 15 veder, fa a batizi méltóságos udvartól e mostani fungens papnak haláláig minden hétre egy-egy szekérrel megengedtetett az erdőről hozni.

Kovács László mpr., domesticus curator. [159.]

A fennebb leírt papi conventio edgyszer smind lévén az eklézsia fundatioinak conscriptioja is, tellyes fogyatkozással, hogy ki nincsenek abba téve, hogy a capitalissok közül, kik személy szerint, mennyivel tartoznak, s mi módon interesznek, úgy a contractusok emanáltatásának ideje és esztendeje is. Melyre nézve a Szent Visitatio szorossan rendeli a domesticus curatoroknak, hogy 60 napok lefollyása alatt azt distincte kidolgozzák, és a tractualis notariusnak béadják, hogy ide a protokollumba szóról szóra az adóssok nevei és summája a már kiadott normale szerint béirattassanak, mellynek itt hely is hagyaték.[260] [161.]

4-szer. Panaszul adaték fel, hogy a reformata és oláh eklézsia együtt, a commune terrenumból a réten egy darab földet fogott volt fel, kiki a maga számára, mellynek szomszédjai,[261] de most az oláhok a reformata eklézsia részét is potentiose elfoglalták magok eklézsiájok részére.

Melyről *végezteték*: Admonealtassék törvényesen az oláh eklézsia ezen erőszakoskodásáról és annak megjobbításáról, hogy a földhöz ne nyúllyanak. És a domesticus curatorok a processualis szolgabíró által, törvényesen borozdoltassák ki a reformata eklézsia részét cum protestatione, hogyha mégis az oláhok erőszakoson a földre mennének, és a reformata eklézsia ellent nem állhatna, tétessék hír az eklézsiai igazgatásnak, hogy a nemes vármegye székin eligazíttassék.

5-ször. Az 1754-be 29[a] Augusti peragaltatott conscriptio szerint volna ezen eklézsiának Tompa felől való falu végin, napnyugot felől való soron, tekintetes alvintzi Veres Ferentz délről, északról pedig tekintetes Boér János uram földje szomszédságaiban Pára Júlia asszonytól conferált egy sessioja 500 mfr. De ezt nem bírja az eklézsia, holott megvan a collationalis rólla tiszteletes loci minister Szabó János uram kezénél.

Erről *végezteték*: Járjanak szorgalmatoson a domesticus curatorok végire, kinél van most ez az eklézsiát illető sessio, és a mostani birtokost arról megszóllítván, ha külömben nem lehet, törvénnyel kell utánnajárni, melyben az eklézsiai igazgatás is segedelemmel lészen.

6-szor. Az 1794-be 4[a] Februarii volt Visitatio szerint, maradott volt a tiszteletes loci ministernél ad sequentem demonstrationem.

	hfr.	dr.
Perselypénz	6	5½
Az utántól fogva usque ad ultimum Decembris anno 1795, jött kezéhez	7	44
Summa	13	49½
Hiteles demonstratioja szerint egyre is, másra is erogalt, usque ad ultimum Decembris 1795	6	26
Maradott hát meg	7	23½

[260] Kb. másfél oldalnyi hely kimarad.

[261] A szomszédok neve hiányzik.

7-szer. A torony építéséről való demonstratio

a. Tiszteletes loci minister Szabó János atyánkfia, hiteles documentuma szerint a maga kezéhez ment és gyűlt a torony építésére.	59	60
Hogy pedig a költségnek nem elegendő volta miatt félbe ne maradjon a munka, kéntelen volt költeni a domesticus curatorok consessussából még a magáéból is a béjött pénzen fellyül. Mely szerint hiteles jegyzése szerint, arra költött	106	80
tehát a magáéból supererogalt	40	7
Mely supererogatumról az a végezés, hogy azt a nemes eklézsia tiszteletes loci minister atyánkfiának háládatos köszönettel fizesse vissza, de nem az eklézsia capitalissaiból, vagy a papi s mesteri fundatiot illető jövedelemből, hanem egyebünnen, akár a magokra való repartitioból.		
b. Zudor Péter domesticus curator uram is költött az írt toronyra, melyről hitelesen demonstrál eszerint:		
Egyből is, másból is percipiált	33	82
Erogált toronyra s templomra stb.	31	48
Eszerint maradott kezénél	2	34
Hanem még jelenté, hogy a munka árrából a szászvárosi kőmívestől viszavett	3	6
In summa teszen ez	5	40
Mely pénzből most a Visitatiora mindenestől fogva költött	2	8
A megmaradott 3 ft. 32 dr. pedig, a Szent Visitatio jelenlétében kezébe adá jövendőbéli demonstratiora első domesticus curator, Kováts László úrnak. Maga pedig mindenféle további demonstratiok és keresetek alól absolváltaték.		
c. Körösi Sigmond vicecurator is a toronyépítésen mívelte. Percipialt hiteles számadása szerint	13	76
Erogált	14	68
Supererogatum, mely supererogatumot az eklézsiának ajándékoza		92

[163.] 7-szer [!]. Az eklézsia ládájáról és javainak gondviseléséről, a több eklézsiákban tett rendelés szerint.

Itt is ez *határoztaték*, hogy a láda állyon mindenkor a parochusnál, annak kolcsa a domesticus curatornál. A ládába benntartassanak az eklézsia mindenféle javai. Mikor valamire szükség van, a domesticus curator a parochus consensussával nyúllyon a ládába, és vegyen ki holmit, anélkül pedig tellyességgel semmit se.

8-szor. A szent eszközök conscriptioja s harangok inscriptioja béváratik.[262]

A bátsi reformata ekklézsia szent eszközei és edényei eszerint találtatnak: 1796.[263]

	nro.
1-o. Praedikáló székre való fekete tafata sellyem takaró méltóságos Bartsai Éva asszonytól 3 szélyben.	1
2-o. Áldott emlékezetű Bartsai Ágnes asszony ökegyelmessége kegyességiből ezüst arannyal megfuttatott virágos Úr asztalához készület, nagy talpas pohár, illyen inscriptio van rajta: M. L B. Bartsai Agnes o Exja adta a Bátsi Ref. Ekk Ao 1766.	1
3-o. Méltóságos liber baronissa Nalátzi Sára asszony őnagysága kegyességéből a szent vacsorához tartozó ón nagy kanna, illyen inscriptio mellett: A Bátsi Refor. Ekla számára tsináltatta B. Nalátzi Sára.	1
4-o. Ugyan áldott emlékezetű D. Nalátzi Sára asszony őnagysága kegyességiből a szent úri vacsorához egy ónpohár két óntángyérokkal együt, a fenneb írt inscriptiok alat.	3
5-o. Tekintetes néhai Váradi Kristina asszony nagy kegyességiből találtatik egy ezüsttángyér, a szent vacsorához tartozó, illyen inscriptio alatt: Varadi Kristina a Bátsi R. Ekklak szenteli 1785.	1

[262] Két oldalnyi hely üresen marad.

[263] A beígért összeírás és harangleírás elkészült. Lásd: A Bácsi reform. Egyház Anyakönyve és jegyzőkönyve 1785-től kezdve az egyházközség levéltárában.

6-o. Méltóságos boldog emlékezetű Nalátzi Sára asszony őnagysága kegyességiből a szent keresztségre megkívántató ónkanna, a fennebb írt inscribtiak alatt.	1
7-o. Méltóságos Tűri Ágnes, méltóságos Bartsai Sigmond úr kedves élete párjától Úr asztalra való violaszín selyem, arany csipkével körülvéve egy abrosz, illyen inscriptio körülvarva a szélein, mely fel találtatik a 130 zsoltár 3-dik versiben: Énnékem stb.	1
8-o. Találtatik egy sellyem keszkenő, mely két rendel a szélein arany szövesel, arany rojtal és arany szkófiummal varva. *Nem tudódik, kitől.*	1
9-o. Találtatik más sellyem sultásos ezüst szálakkal is ritkán verve egy keszkenyő.	1
10-o. Találtatik egy ócska gyolcs keszkenő, arany régi rece körüllötte.	1
[más oldal] 11-o Találtatik egy fátyol arany fonállal megvarva ócska keszkenő.	1
12-o. Találtatik más fátyol készkenő, mellyen arany kófium rózsák vagynak varva.	1
13-o. Találtatik más fátyol keszkenő, melynek a két végire ...arany...	1
14-o. Találtatik fejér, sellyem kamuka keszkenő.	1
15-o. Találtatik sárga fátyol kék sújtásos széjű.	1
16-o. Találtatik két gyocs keszkenő, a szegein veres sellyemből, igen szép varásos.	1
17-o. Találtatik fejér fátyol, veres és arany fonallal varot, körül veres sellyemel beszeget keszkenő.	1
18-o. Találtatik fejér fátyol, kék, veres és sárgás sellyemmel varot virágos keszkenő.	1
19-o. Találtatik veres sellyem keszkenő sárga virágokkal.	1
20-o. Találtatik gyolcs keszkenő, melynek a négy szegeletin arany rece vagyon varva.	1
21-o. Találtatik két ord. asztalkeszkenő.	2
22-o. Találtatik vágot recés abrosz gyolcsból.	2
23-o. Találtatik ord. sállyos abrosz.	2
24-o. Találtatik gyolcs abrosz, köröskörül sellyem és kófiummal igen szépen varot.	1
25. találtatik egy új, jó záros, vestékes [!] láda.	1

26. vagynak középrendű két harangok. A nagyobb illyen inscriptioval: Devai Nagy Sandor és az ő Hütös társa Almádi Klára a Bátsi Reformata Eklesia számára öntette Ao 1762. A kisebb harang inscriptioja: Nagy Dániel a Bátsi Reformata Eklésia számára F. A. G. 1772.

1800

Bátsi, die 27ta Februarii 1800.[264]

Törvényes egyházi látogatás, tartatott Bátsiban 1800-dik esztendőben, Böjtelő havának 22-dikén, tiszteletes tudós esperest segédje Soldos Márton uram, tiszteletes Cs. Molnár Imreh, az egyházi kerület esküttt jegyzője, és tiszteletes Vitályos Gábor, a papi renden főigazgató uramék és ökegyelmek által.

Jelen volt az egyházi rendből tiszteletes Szabó János atyánkfia, és az oskolamester Marosi Mihálly. A polgári renden ezek: Titulatus Kováts László úr, az öreg, az megye curatora, Zudor Péter úr, Nagy Péter, Puj Beniámin, Kis Sándor, és az egyházfi Farkas Sámuel ökegyelmek.

1-o. Ez a kérdés tétetett elejekbe a jelenvalóknak: Van-é panassza az ecclesianak az egyházi szolga ellen? Erre egy memorialisban beadák az ecclesia tagjai a magok kívánságokat, mellyben ezek voltanak:

1-o. Zudor István uramat a visitatio egyházfinak ne confirmálya, ha ugyancsak helyette nem lehetne találni, úgy confirmáltassék, hogy az ecclesiát illető legkissebb történhető kárról is caveáljon. A votumok többsége által ismét egyházfinak vállosztatott Zudor uram, a visitatio is illy módon confirmálá: Hogy az ecclesia ládájának kulcsa állyon a curator úrnál, a láda a loci ministernél.

[264] HuZaL-Jkv. I/5. 467–470.

2-o. Néhai boldog emélkezetű Pap István uram őkegyelme a bátsi ecclesiának testált volt 103 ~ százhárom rhfr., mellyet tiszteletes Szabó János uram a maga hasznára fordított. Ez fordíttassék az ekklézsia szükségeinek kipótlására, mivel magának egy fillérnyi fundussa nincs, pedig ugyan szükséges, hogy a templomon, templomban lévő székeken, a keríttésin esendő ruinákat esztendőnként tatarozgassa, úgyszintén a parochia, mestrei ház körül levő kerteket tartson.

Végzés: A Szent Visitatio végezé, hogy a fen írt 103 rhfr. fele foeneráljon a papnak, fele pedig az ecclesiának.

3-o. Az ecclesiának ládájában esett kár vétessék számba, és vizsgáltassék meg, ki által esett a kár, s ezután vigyázat ollyan légyen, hogy kár ne lehessen.

Végezés: se curator, se pap nem vádoltathatik a kár-tétellel, hanem a tiszteletes loci minister szolgája, ha az megtanáltathatik, rajta vegye fel a kárt az ecclesia.

4-o. Amely pénzt Ádám Togyereszk interesezett a papnak, és béatta a capitalist, s a paptól ellopta a pap szolgája, azt fizesse meg a loci minister.

Végzés: tiszteletes loci ministernek incumbál minél hamarébb megszerezni az ecclesiának az elvett pénzt. [268.]

2-o. A tiszteletes loci minister is megkérdetett, gyakorolják-é az Úr házát? fizetését megadgyák-é? Felele: Nincs semmi panassza halgatóra egy tekintetben is.

3-o Az oskolamester Marosi Mihálly őkegyelme felől is megkérdetett az ecclesia, ha volna-é panassza az ecclesiának? Felele az ecclesia: Nincs panassza, bár úgy végezné, amint kezdette.

4-o. Az mester is megkérdetett, ha volna-é valami panassza az ecclesiára? Felele: fát nem adnak a gyermekek szülei a tanuló gyermekekért, holott conventioban minden gazda egy-egy szekér fát ígért.

A mesteri conventio pedig így van:

	Búza, véka	hfr.	dr.
Titulatus Nagy Jóseff úr	4	2	–
Bálint Sámuel úr ád	5	2	–
Csonka Mihálly úr ád	4	2	–
Puy Miklósné asszonytól	2	1	2
Sinka László úrtól	4	–	–
Zudor Péter uramtól	3	–	40
Kováts László uramtól	3	–	68
Kováts Jóseff uramtól	3	–	68
Kis Beniámin uramtól	2	–	40
Kis Sándor uramtól	2	–	40
Kis János uramtól	2	–	40
Farkas János uranmtól	2	–	40
Nagy Péter uramtól	2	–	40
Zudor Péter uram ád	2	–	40
Zudor István úr ád	2	–	40
Farkas Sámuel úr ád	2	–	40
Farkas Ferentz úr ád	2	–	40
Farkas Sigmond úr ád	2	–	40
Iosádi Farkas Sámuel úr ád	2	–	40
Iosádi Fekete Ábel úr ád	2	–	40
felpestesi Szentpáli úrtól	2	–	40
Szabó Sigmond uram ád	2	–	40
Intze Jósef uram ád			40
Summa	56	14	78

[469.] A batizi filia ezt adgya Méltóságos liber báró Nalátzi Jósef úr őnagysága ád	12	15	–
Emellett fa tüzelni, tisztességesen költve, elegendő adatik			
vagyon a nemes bátsi ekklézsiának Hosdáton 100 ft. interesre kiadva, és foenerál a mesternek	–	6	12
Losádban 55 ft. van kiadva borra, minden ft. után 3 kupa mustot adnak, melly 20 veder	–	10	–
Minden tanuló gyermek 1 ft.			
a bácsi ekklézsia tagjainak búza és pénzbeli adományok az előtt való lapon e vala	56	14	78
Summa universa	68	45	90

Demonstratio curatoralis:

A közelebbi visitatiokor maradott volt a demonstrans curatornál	3	36
Egy darab commune terrenum eladattatván, abból az ecclesiának conferáltatott	9	52
Ezen kilenc ft. interesre kiadattatott volt és foenerált négy esztendők alatt	2	16
Perselly pénz jött négy esztendők alatt	15	15
Summa	30	19
Ebből a 30 ft. elocáltatott	9	52
Még elocáltatott ebből	1	24
Erogáltatott	9	29
Summa elocati erogatique	20	5
A percepti summából marad még	10	13
De felverettetvén az ecclesia ládája, kár esett benne, és tanáltatott	7	68½
És így károsíttatott az ekklézsia, mellyet meg kell keresni	2	45
A ládában tanáltatott 7 ft. és 68 ½ dr.		
A mostani visitatoroknak honorariumba ment hfr. 2 dr. 80		
Eszerint marad ad sequentem demonstrationem Melly adatik titulatus domesticus curator Kováts Jóseff úr kezébe	4	88½
Tiszteletes Szabó János uram a torony építtetésére supererogált volt mely is az 1796-beli visitation improtocolláltatott volt	40	–
Percipiált méltóságos báró Nalátzi Jósef úrtól a toronyra	10	–
A tekintetes Vadasné asszonytól adatott bor árrából	4	–
Persellypénzből	–	68½
fordult meg in summa	14	68½
És így még restál az eklézsia tiszteletes Szabó úrnak	25	31½
[470.] **Pia collatiok**		
Néhai boldog emlékezetű Almádi Klára asszony collatuma Ez a papnak foenerál	102	–
Batzaláriánum collatum, papnak	100	–
Néhai boldog emlékezetű tekintetes Komárami Klára asszony collatuma mindöszve tészen Ebből hfr. 86 dr. 70 a mesternek foenerál	132	60
Particularis benefactoroktól való gyűjtemény Ebből a mesternek foenerál 15 mfr., mely Tompán van elocálva, hfr. 85 pedig a papnak	100	–
Néhai boldog emlékezetű tekintetes Nagy Sándor úr collátuma Papnak foenerál	42	84
Tekintetes Vadas Moysesné asszony, méltóságos n[agy]bartsai Bartsai Julianna asszony conferált Nota bene: conferált volt 102 ft., de a többi a torony építtésére elkölt Mesternek foenerál az 56 ft.	56	–

Néhai boldog emlékezetű tekintetes Nagy Sándor úr második feleségével tekintetes Váradi Kristina asszonnyal conferáltak volt az ekklézsia számára egy ezüst kannát, facit Ezen 50 ft. pénzt interesezte néhai boldog emlékezetű tekintetes Váradi Kristina asszony míg élt, most maradéka nem akarja interesezni, tudniillik titulata Nagy Anna asszony, titulatus Gergots Elek úr élete párja	50	–
Néhai boldog emlékezetű titulatus Pap István uram, néhai áldott emlékezetű méltóságos Bartsai Ágnes asszonynak néhai boldog emlékezetű méltóságos báró Bánfi Dénes úr őexellenciája kedves élete úri párjának volt secretariussa conferált volt Ennek fele a papnak, fele az ekklézsiának foenerál	123	60
Summája az egész collationak	707	4

1802

Bátsi 6ta Martii 1802. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Bátsiensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ut et Michaelem Barta, praescripti tractus ordinarium notarium 6ta Martii 1802 facta.[265]

Papnak nemléte miatt az ekklézsia gyűlése volt domesticus curator tekintetes Kováts Jósef úr házánál, az holott jelen voltanak maga az írt curator úr, titulatus Zudor Péter, Kováts László urak, tekintetes Nagy Sára ifjúasszony, egyházfi Zudor István őkegyelme, és oskolamester Marosi Mihálly őkegyelme.

I. Mindeneknek előtte a Szent Visitatio exament producáltatott oskolamester Marosi Mihálly őkegyelme által, kinek keze alatt vagynak 14 fiú és 3 léánygyermekek, kik megvizsgáltattván, a tanulásban való előmeneteleknek alkalmas jeleit adák, jól olvasnak, némellyek pedig könyv nélkül is tanulnak.

II. A nemes ecclesia nem panaszol az oskolamesterre, ki is, most itten pap nem lévén, a papi hivatalt is viszi. De őkegyelme keservesen panaszolja, hogy conventioja szerint való kevés fizetése bé nem szolgáltatik, mellynek exsecutioja ajánltatik az ecclesiasticum brachium Zudor Péter úrnak.

	hfr.	dr.
III. Az elébbeni inprotocollatioból kinézé a Szent Visitatio, hogy az ekklézsiának conferált pénz in summa	707	4
Ebből A. A. Mester számára conferáltatott	157	70
és ebből 1-o. Hosdátra volt elocálva hfr. 85, mellyből béadattatott 25 mfr. és így most vagyon még Hosdáton	60	–
2-o. A Hosdátról béadattatott 25 vfr. kiadattatott 10 Maji 1801. két contractusban Bácsiban	20	40
5 ft. actu most még curatori kézénél vagyon		
3-o. Tompán 1[a] Februarii 1796. költ contractusban	15	30
4-o. Petrényen 3[tia] Martii 1802. költ 2 contractusban	26	52
5-o. Losádon 8. Martii 1796. emanált contractusban	30	60
B. Pap intertentiojára conferáltatott	477	54
Amellyből ki van adva		
1-o. Kőboldogfalvára 20. Januarii 1796. költ contractus szerint	256	86
[575.] 2-o. Ugyan Boldogfalvára, 7. Julii 1796. költ contractus szerint Nota bene: Ezen contractus 100 ft. szóll, de fele az ecclesiáé conferáltatván ez a pénz Pap Istvántól olly formán, hogy fele a papnak, fele az ecclesiának foeneráljon	50	–
3-o. Tamáspatakán 5. Maji 1794. költ kezeslevél szerint	12	–

[265] HuZaL-Jkv. I/5. 574–576.

Zudor István egyházfinál ugyanazon levél hátán lévő indorsatio szerint mellyet ígére, hogy egy hét múlva esztendei interessével edgyütt bészolgáltat	9	18
4-o. NagyOkloson 16 Maji anno 1764 költ contractus szerint kellene lenni 46 ft., de a contractus végén való írás szerint 18. Martii anno 1781 felvétetett 20 ft., és így ott vagyon még	26	–
5-o. KisOkloson contractus nélkül Kik légyenek az adóssok tudja titulata Nagy Sarolta ifjúasszony Nota bene: az 1796-beli visitatioban az íratik, hogy ott most csak 16 ft. és 98 dr. vagyon.	25	–
6-o. KőBoldogfalvi Petrikeleu Györgynél, ki szolgája volt néhai titulatus Szabó János uramnak	12	–
7-o. Losádi Farkas Sámuelnek elocaltatott17. Decembris 1801. *Nota bene:* Vagyon még egy contractus hátra, melly szóll a KőBoldogfalvára adatva 45 vfr. Alsó[266] és Borbát László regiusok által, ez is néhai titulatus Szabó János uram írásai között maradott, elé kell kérni.	10	–

IV. Elékerüle a Curatoralis Demonstratio

	hfr.	dr.
Az 1800-béli visitatiokor jött által a demonstrans curator titulatus Kováts József úrnak	4	88
1800. jött pénz: 1-o. perselyből	3	30
2-o. A papi fizetésbe adni szokott búzát a hallgatók az ecclesia számára adták bé, mellyből gyűlt 40 kalangya, mellynek szeme eladattván, jött bé, mellyről világos demonstratiot adott a titulatus curator úr, hogy mennyi jött bé, s mi árron adatott el, s visáztatott.	56	38
1801. jött bé perselypénz	2	92½
Ebben az esztendőben is megadták némely hallgatók a papnak adattni szokott búzát 35 kalangyákban, mellynek szeme eladattattván jött belőlle	42	60
Az 1800-béli interes borból jött	43	74
Azon bornak seprejéből	3	90
Ugyan 1800-béli szalma árrából	4	
Percepti Summa	161	73
[576.] Melly megírt percepti summából erogált eszerint:		
1. Vett az ekklézsia számára 4 hordót	14	28
2. Úr vacsoráját osztó papnak honoráriumba, gabona rostálásért, vásárra való vecturájáért, templom és torony között való csatorna, mesteri házban való kemence és füttő csinálásáért	18	16
3. Az ecclesia fundussán építvén Ádám Togyérszék egy házat, az építmény kifizettetett	35	30
Papirosra	–	12
Erogati summa	67	86
Ehhez járul losádi Farkas Sámuelnek 14. Decembris 1801 való elocatuma	10	
A petrényieknek adatott 26 ft. ingrediált	1	42
Percepti et erogati summa	79	28
Melly szerint marad a cassában	82	45

Nota bene: A hordó kötésre tett költséget hfr. 3 dr. 60 kifelejtvén a titulatus demonstrans curator úr, ez a jövő visitatiokor fog acceptáltatni.

Az 1801-ben gyűlt bor, urnae 125, ismét a jövő visitatiora marad, és mennyi légyen még restantiában, az is akkor fog számbavétetni.

V. A szántó földek regestráltattak volt az 1796-béli visitatiokor. Azolta pedig nemhogy accedált volna valami, sőt inkább az 5-dik szám alatt íratott piski határon való 4 köblös törökbúzaföld, és a 6-dik szám alatt lévő 3 szekér szénára való rét potenciose elfoglaltattak mél-

[266] Egy szónyi hely kimarad.

tóságos Bartsai László viceispány úr által 1800-ban, mihelyt a loci minister tiszteletes Szabó János atyánkfia meghalálozott, amellynek visszakeresését az egyházi elsőség minél hamarébb munkába fogja venni. *Önként remittálta.*

VI. A szent edények regestrálva vagynak, a titulatus curator úr kezénél, titulatus Fekete Ábel úr regius alatt, a visitatio is más alkalmatossággal inprotokolláltatni fogja.

VII. Az 1800-ban 22. Februarii tartatott visitatiokor adóssá maradott volt a nemes ekklézsia tiszteletes Szabó János uramnak hfr. 25 dr. 31 ½, vide protocolli pagina 469, de amellynek defalcatiojában bizonyos számú bort szedett fel a fia, Mihálly, melly mennyi légyen, a jövő visitatiokor számbavétetik.

VIII. A Pap István collatumából 100 ft. elocáltattván a petrényieknek, 23 ft. maradott néhai tiszteletes Szabó János uram kezénél, hová tette nem tudatik, eziránt meg kell szólítani maradékit.

Boros kancsó
A Naláczi család adománya, 18. sz.

1806

Bátsi 22[a] Martii 1806. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Batsensis per reverendum ac clarissimum dominum Sigismundum Kolosvári, venerabilis tractus Hunyadensis proseniorem, et Michaelem Barta juratum ejusdem tractus notarium die 22da Martii anni 1806 facta, praesente etiam reverendo domino Gabriele Vitállyos, tractus directore.[267]

Ezen ekklézsiában az új parochialis háznál jelen voltanak az egyházi rendből tiszteletes Vitállyos Samuel atyánkfia, helységbéli pap, és Marosi Mihálly, oskolamester. A polgári rendből titulatus Kováts József úr emeritus curator, Kováts László fungens domesticus curator, Farkas János, Sigmond, Ferentz, Sámuel vicecurator, Kiss Beniámin, Zudor István.

I. Itten kérdés tétetettvén a canon szerint a nemes ekklézsia eleibe az tiszteletes egyházi atyafi iránt, és a tiszteletes egyházi atyafi eleibe a nemes ekklézsia iránt? Mindkét részről jelenteték, hogy nincsen semmi panasz.

II. De az oskolamester ellen ez a panasz adaték fel, hogy a gyermekeket szorgalmatoson nem taníttya, melly panaszra nézve azzal mentvén magát az oskolamester, hogy némelly szülék tellyességel semmi jutalmat nem adnak fáradságáért.

E panasznak végében a Szent Visitatio az oskolamestert atyaiképpen adhortálja, hogy kötelességében híven járjon el. A szüléket is, hogy azon kevés jutalmát fáradságának morositas nélkül adják meg, hogy a tanító is azzal serkentessék a szorgalmatosabb tanításra.

III. Keservesen panaszolja az oskolamester, hogy conventio szerint való fizetésének nagyobb része restantiában vagyon.

Végezés: A domesticus curator végye jól számba az egész restantiát, és annak megadására a restánsokat admoneálja és ha a maga admonitiojára meg nem adnák, a méltóságos inspector curator úrnak adattassanak fel azok a morosusok. Annyival is inkább, mivel a conventio még az 1800-ban celebrált visitatioban confirmáltatott, és azt már elrontani nem lehett. [865.]

IV. Elévétetett titulatus Kováts József emeritus curator úr demonstratioja, melyben találtattak illyen:

---

[267] HuZaL-Jkv. I/5. 864–870.

Perceptumok	hfr	dr
Az 1802-ik esztendő 16. Martii tartatott visitatiokor maradott volt kezénél készpénz	82	45
Ugyanakkor maradott volt 125 veder bor, mellyből a mesternek adatott 12 veder, sepreje volt 11 veder, ősztől fogva eladásáig apadott 7 veder 2 kupa. Summa 30 veder 2 kupa.		
Melly harminc veder és két kupa defalcáltattván a százhuszonöt vederből, maradott az eklézsiának 95 veder, mellynek árra (adattattván 1 veder 96 dr.) tészen	91	20
Jött bé az 1800-ban protocolli pagina 469 feljegyeztetett elocatum titulatus Kováts László úrtól	9	70
Az után való interes	1	8
Zudor István a tamáspataki debitornak magára vállalt adosságát (protocolli pagina 375) depurálta	9	18
Interest adott	1	8
Tiszteletes Vitallyos Gábor uramtól conferáltatott	4	76
Perselypénz jött bé 1802-dikben	9	77½
Papi kepében jövén 28 kalangya búza és elcsépeltettvén, szemül lett 31 véka, ebből 10 véka adatott a mesternek, 21 véka pedig distraháltatott adván vékáját 120 dr., az ára mégyen	25	20
11 veder seprőnek az ára, adván vedrit 34 dr.	3	74
Perceptumoknak summája	238	16½
Elocatumok		
KőBoldogfalvi Siga Petru Kelojnak és Pászk Mélinknek	20	40
Bor interesre 1803-ban 1ª Maji Farkas János és Riltz Márton regiusok előtt		
[866.] **Erogatumok**		
Az 1802-dikben tartatott visitatio alkalmatosságával tétetett költség honoráriummal edgyütt	5	–
Azelőtt való esztendőben hordókötésre adatott	3	66
A torony építésekor Körösi által Farkas Istvántól vett deszkákért	20	40
Tiszteletes Szász András uramnak az Úr vacsorája osztásáért három versben	3	54
A búzának megrostáltatásáért	–	62
Vásárra való viteléért	–	84
Fungens curator Kováts László úrnak tiszteletes director Vitállyos Gábor uram előtt	160	50
Másodízben maga quietantiája szerint	41	20½
Erogatumok summája	217	76½
Ehez hozzátévén az elocatumot	20	40
Kikerekedik a perceptum summája	238	16½

És eszerint titulatus Kováts Jósef úr de perceptis et erogatis hitelesen demonstrált.

V. Elévétetett titulatus Kováts László úr demonstratioja:

Perceptumok	hfr.	dr.
Kováts Jósef defunctus curator úrtól jött által elsőbben	160	50
Másodízben	41	20½
1803 esztendőben perselybéli publicatioból	2	38
1804-ban viszont abból 6 ízben	5	69
50 veder bor árrából, adattattván vedre a dr. 60	30	–
10 véka búza árrából, a dr. 170 vékája	17	–
[867.] Harangozótól ház taxája 1803 et 4 jött	2	40
Losádi Farkas Sámueltől 1803-ra 10 ft. után interes	–	60
7 veder óbornak árra, vedre a dr. 108	7	56
1805. 6 perselybéli publicatioból	7	–
1806. 2 publicatioból	3	33½

Az 1803-dikban titulatus Borbát László úrnak eladattatott 20 veder bor árrából (conputálván vedrit a dr. 90)	18	–
Marosi Mihálly oskolamester ökegyelme által való collecta	30	–
Az olá déáktól a puszta örökségért	20	40
Tamáspataki capitalis béadatott	12	24
Annak 4 esztendei interesse	13	80
Gyorgy Nedestyántól mészlopásért jött	13	26
Perceptum summája	387	37
Ezen kívül a parochialis ház építésére conferáltak a következő benefactorok		
Méltóságos aulicus consiliarius sarkadi Tűri László úr	35	72
Titulatus Sinka László úr	15	–
Titulatus Szőlősi János udvari tiszt	5	–
N[agy]Bartsai méltóságos Bartsai Ábrahám obester úr	40	–
Méltóságos gróff Gyulai István úr őnagysága	12	–
Egy szegény bujdosó	5	–
Méltóságos Bartsai Juliana asszony, néhai Vadas M[óses?] úr özvegye	14	40
Méltóságos gróf Bethlen Kristina asszony, méltóságos Kendeffi Elek úr özvegye	6	–
O[láh]Brettyén egy valaki	6	–
Tordosan egyvalaki	2	–
Algyogyon valaki	1	40
Ugyanott valaki	1	80
Borbát László úr	5	–
Felesége Baló Klára asszony	3	–
Tiszteletes Vitállyos Gábor uram, losádi pap	3	60
Collatumok summája	155	92
[868.] **Elocatumok**		
KőBoldogfalvi Pászk Milénynek	4	8
Toma Marinyeszknek	8	16
Erogatumok		
Tiszteletes Szász András uramnak communioosztásért	9	60
7 kupa borért az Úr asztalára	1	12
Papi ház és pince fundamentumának kiásásáért	8	16
Ugyanarra végre pálinkáért és 2 véka törökbúzáért	3	36
Kőmíveseknek	111	78
Ácsoknak	53	92
Asztalosnak	12	10
120 véka mészért	14	–
18000 zsendelyért	80	–
39850 zsendelyszegért	41	40
3600 lécszegért	14	39
266 szál deszkáért diverso pretio	55	91
25 szál tutajfáért	22	50
4 fenyőgerendáért	4	–
Vasért	10	56
3 ajtózárért	10	80
3 üvegablakért	8	40
Nagy és kiskapu csináltatásáért	4	8
Ház ajtainak, ablakainak, kapu sarkainak csinálásáért a vasmivesnek	5	46
2 hordóért ekklézsia számára	6	72
Abroncsakért	2	46
A curator alá s fel járván, költött	8	–
Gornyikoknak adatott	3	96
Különös költségek, fazakasnak előpénz és lécekért	7	58

Erogatumok summája	500	24
[869.] egybeadattattván az elocatum melly	12	24
Az erogatummal, melly	500	24
lészen az egész költség summája	512	48
Melly kivonattván az egész perceptum summájából, melly is volt a collatumok summájával edgyütt	543	29
Még vagyon curator Kováts László úr kezénél	30	81

VI. Titulatus Kováts László úr a curatori hivatalról lemondván, azon hivatal deferáltatott ismét titulatus Kováts Jósef úrnak, ki mellé segédül adjungáltatott Farkas János uram.

	hfr	dr
VII. Titulatus Kováts László uram, a magánál lévő residuumból a mostani visitatiora elköltett honorariummal edgyütt	5	32
Készpénzül adott által titulatus Kováts Jósef új curator úrnak	23	–
Ezen kívül adott még által ugyan az új curator úrnak a Marosi Mihálly uram által való collectából	18	11

VIII. Számba vétettvén, ezen nemes ekklézsiának pénzbéli fundussa, és találtatott illy renddel:

Sub contractualium 8-vo et littera A.	hfr	dr
KőBoldogfalviaknál 29 személynél vagyon	256	86
KőBoldogfalvi Szimion Sztentsojnál és Juon Togyereszknél, mellyről csak minuta vagyon Bátsi Sándor neve alatt	30	–
[870.] Sub numero 14-to kőboldogfalviaknál Papianum collatum, Nagy Péter, Bátsi Sándor és Farkas Sámuel regiusok	100	–
Ezen collatumból titulatus Szabó János uram maradékinál vagyon, melly pénz eddig haereált, most pedig a fiának Szabó Mihálly őkegyelmének megjelentetett, hogy vagy a pénzt restituálják, vagy ha magoknál tartyák interesezzék	23	60
Sub numero 23-tio petrényi Gyorgy Krisztojnál an anno 1801 11. Januarii, regiusok: Zudor Péter, Farkas Sámuel	10	20
Sub numero 24-to petrényi Avrám Grilistyinél alias Avrám gyin Szát ab anno 1801. 12. Januarii, regiusok: Zudor Péter, Farkas Sámuel	16	32
Sub numero 25. bátsi Popa Onujnál ab anno 1801. 10. Maji regiusok: Farkas Janos, Bátsi Sándor	12	24
Sub numero 26 bátsi nemes Farkas Sigmondnál ab anno 1801. 10. Maji, regiusok: Farkas János, Bátsi Sándor	8	16
Sub numero 27. bátsi Farkas Sámuelnél, maga recognitioja mellett, de anno 1801. 17. Decembris	10	20
Sub numero 10. hosdáti contractusban	61	20
KőBoldogfalvi Paszku Melenknél és Siga Petru kelojnál [?]	20	40
Ugyanazon contractusban Pászk Malenknél és Toma Marinyeszknél	12	24
KőBoldogfalvi Pavel és Juon Gavrilojnál	16	32

IX. Titulatus dévai Sinka László úr, a cathedrára konferált egy langszínű tafota takarót, egy újnyi ezüst paszomántal körülvétettve, illy inscriptioval: Isten jóvoltából adta Sinka László és Ribitzei Lidia a bátsi nemes ekklézsiának 1803.

X. Titulatus Kováts Jósef úr, közönséges temetésre conferált egy fekete bakacsinból való koporsótakarót.

1807

Bátsi 8va Julii 1807. Sancta Visitatio Canonica in ecclesia reformata Bátsensi per specificatos ordinarios officiales ecclesiasticos continuata die 8va Julii 1807.[268]

A parochialis háznál jelen voltanak a helységbéli lelkipásztor, tiszteletes Vitállyos Sámuel atyánkfia és oskolamester Marosi Mihálly őkegyelme, titulatus főcurator Kováts Jósef és vicecurator Farkas János urak.

I. A nemes ekklézsiának a pap és oskolamester ellen, úgy ezeknek is a nemes ekklézsia ellen semmi panaszok nincsen.

II. De perceptis et erogatis a curatorok így demonstrálnak:

	hfr.	dr.
A defunctus curatortól adatott által	41	11
Bátsi Popa Onujtól sub numero 25. contractusban lévő capitalis béjött	12	24
Perselypénz 7 publicatioból gyűlt	9	63½
Perceptumnak summája	62	98½
Ebből erogáltatott		
MarosJárai templom számára	–	12
A tiszteletes parochusnak kipótoltatott a Tamáspataki interes	3	6
Az istállót építő ácsnak	23	46
Papi ház padlására 24 szál deszkáért	11	52
Ahoz való lécszegért	–	44
Boldogfalvára kiadott pénz pótlására	–	18
Erogatumnak summája	38	78
Kivonván a perceptumból az erogatumot, lészen a residuum	24	20½

Az több elocatumok, Úr asztalához tartozó szent edények s eszközek úgy vagynak, amint ezelőtt inprotocolláltattak.

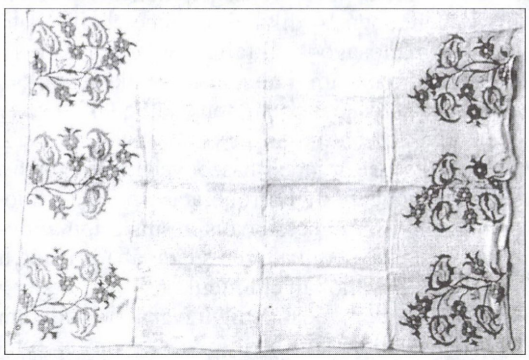

Úrvacsorai terítő

[268] HuZaL-Jkv. I/5. 917.

Borbátviz

1719

Continuatur Visitatio in ecclesia Borbátviziensi anno 1719. 5. Martii per reverendum dominum seniorem Petrum Kereszturi, et adjunctos socios, Petrum Örsi et Johannem Decsi.[269]

Examinatur ecclesia de reverendo domino ministro Stephano Bányai. Commendatur a suis auditoribus de vita, moribus et omnibus functionis exercitio.

1772

Continuatur visitatio in ecclesia Borbatvizensi die 12ª Januarii per clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem, notarium Benedictum Bitai, et adsessorem reverendum dominum Georgium Hermán, praesentibus ecclesiae commembris, illustrissimo domino Andrea Zejk, spectabili domino Petro Farkas, Josepho Bája, Stephano Kalugeritza, Georgio Sebesi, Michaele Balás, Josepho Jordán juniore, coram quibus[270]

1-mo. Megkérdettetvén az ekklézsia a tiszteletes loci minister Pál István ökegyelme iránt, semmi panasz nincsen, sőt az ökegyelme functioját tovább is szívesen kívánnyák.

2-o. A tiszteletes loci minister ökegyelme introducáltatott e nemes ekklézsiába 1770. die 1ª Decembris.

3-o. Néhai boldog emlékezetű zejkfalvi Zejk Miklós úr még in anno 1728 pro fundo parochiali conferált volt egy Tsordár nevű örökséget, mellyről emanált collationalissat a conferens úrnak az 1770-dik esztendőben 14-dik Februarii celebrált visitatioban maga legitimus immediatus eggyik haeresse, méltóságos zejkfalvi Zejk András úr is confirmálta, de minthogy a megnevezett örökség per concambium a haeresek kezéből kiment, édes attyok, urok dispositioját azon fundus általadásában nem tellyesíthették. Hanem annak hellyében a haeresek méltóságos zejkfalvi Zejk András úr, és Zejk Sófia asszony adának által egy Drágota nevű aequivalens örökséget, minden haszonvehető fructussával együtt, erga cessionalis propria manuum subscriptione et sigillo roboratas, totalis evictiot s abból következhető minden onusokat vévén magokra. Mely cessionalis in suis originalibus az ekklézsia ládájába deponáltatott, in copiis authentizatis pedig a tractus ládájába is bététetni végeztetett. [32.]

4-o. In anno 1770 celebrált visitatioban említtetik, hogy a Farkas István uram száz forintokból álló collatuma in ft. 70 haereál, most pedig ugyanazon collatumnak interesse foly, hat forintok és ötvennégy pénzek híjjával, melly is vagyon az említett kegyes collator haeressénél, tekintetes Farkas Ferentz uram ökegyelménél, recommendáltatik azért ennek eligazítása a titulatus ecclesiasticus curator uraknak.

5-to. Néhai boldog emlékezetű méltóságos n[agy]bartsai Bartsai Ferentz úr, mint ezen ekklézsiának kegyes jó patronussa, megemlékezvén e nemes ekklézsiáról, istenes indulatából kegyesen testált a nemes borbátvizi reformata ekklézsiának 500 ~ ötszáz mfr., mellyekből bizonyos tekintetre nézve, mint a több ehez tartozó pium legatumokból apadott el hfr. 34, de a megmaradott 466 mfr. summa elocáltatott méltóságos malomvízi Kendeffi Jósef úrnak,

---

[269] HuZaL-Jkv. I/2. 147.
[270] Uo. I/3. 31–32.

sub contractualibus de dato 13ª Novembris anni 1771, mely litteralét kezéhez is vén a Szent Visitatio, hogy a nemes ekklézsiának resignálja.

6-to. Perselyről való demonstratio.	hfr.	dr.
In visitatione anni 1770 maradottt a perselyben	8	20
Melyhez accedált publicatióból s egyébből	39	16
Percepti summa	47	36
Ebből erogálódott a pince felett való háznak correctiojára, úgymint deszkára, pince rakattatására, ház tapasztására, hombár csináltatására, ajtók sarkaira, reteszekre, zárra, s egyéb szükségekre hiteles demonstratiok mellett	40	27
Mellyet kivévén a perceptionis summából, marad perselypénz ad futuram rationem	7	9

7-mo. Felolvastatván a Szent Generalis Synodus végezései de anno 1771 die 9na Junii in Krakko celebratae, a hatodik punctum ereje szerint végezi a Szent Visitatio, hogy a környékben lévő nemes hallgatók, úgymint seréliek, ponoriak, báriak, amint ennekelőtte kötötték magokat e nemes borbátvizi ekklézsiához, ögy ennekutánna is isteni szolgálatra ide tartsanak, gyakorolván az Úrnak házát és a tiszteletes loci ministernek illendő fizetéssel légyenek.[271]

8-vo. Nota bene: In puncto 3-tio említett Drágota nevű örökségről adott cessionalist acceptálta ugyan a szent Visitatio, de úgy, ha a titulatus inspector curator urak is fogják adprobálni.

1773

Borbátviz 1773. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Borbatviziensi anno 1773. die 16ª Februarii per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem, et Stephanum Intze de Lisznyo substitutum notarium, in praesentia spectabilis domini Isaaci Csoka, Stephani Kalugeritza senioris, Valentini Bája et Michaelis Kalugeritza vicecuratoris, praesente etiam loci ordinario ministro, reverendo domino Stephano Pál, ubi in domo parochiali sequentes sint pertractata.[272]

1-o. Tiszteletes loci minister ökegyelme felől megkérdettetvén a nemes ekklézsia, semmi panasz fel nem adattatott, úgy a tiszteletes loci minister is az ekklézsia ellen ollyast nem allégál. Hanem említé, hogy az edgyszer kiadott conventionak tenora szerint competáló némely papi fizetésének competentiájában csonkulás vagyon, nevezetesen pénzbéli s szénabéli fizetését némelyek húzzák s halasztyák. Commendálja azért a Szent Visitatio officiose a tekintetes domesticus curatoratusnak, az ily nehezen fizetőket a pap competentiájának kiadására, mind a pénzre, mind a szénára auctoritate curatorali adigálja, ne maradjon a fizetés esztendőről esztendőre restantiában.

2-o. Néhai boldog emlékezetű zejkfalvi Zejk Miklós úr által conferált Tsordár nevezetű örökség hellyet a méltóságos collator úr haeressei által per concambium általadott Drágota nevű örkség pusztájában állván, intimálja a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának, találjon módot, hogy a nemes ekklézsia tagjai egymással megegyezőleg a kertet körülötte állítsák fel, hogy az ekklézsia, vagy annak prédikátora vehesse valami hasznát, ne álljon az ekklézsia gyalázattyára pusztájában. Ezt pedig a közelebb következő Szent György napig azok, kik még hátra vagynak, állítsák fel, egyébaránt magoknak tulajdonétcsák, ha seculare brachium-

[271] Az elmített zsinat végzéseinek 6. pontja szó szerint így szól: *Akik vallásunkon valók mindnyájan tartozzanak valamely ekklézsiabéli paphoz kötni magokat s annak intertentiojára fizetéssel concurrálni, ha szinte nem laknak is in gremio ecclesiae, hanem félen való faluban.* Lásd: *Erdélyi református zsinatok iratai. III. 1771–1789.* Kolozsvár 2001. 8. [A továbbiakban: ERZSI III.]

[272] HuZaL-Jkv. I/3. 90–91.

Úrasztali terítő

mal is kénszeríttetnek erőszakoson felállítani. Minthogy pedig ezen funduson quondam malom is volt, jelentetik, hogyha ezután módja volna az ekklézsiának malom építésre, maradjon meg arra való facultássa, absque omni impedimento, és minthogy a malom gáttya egészlen azon fundushoz tartozik, a collator intentioja szerint praevii prospiciáljon a titulatus curatoratus, másvalaki azon malomgát elfoglalására ne admittáltassék, az ekklézsiának következhető kárára, és a kegyes collator intentiojának elfordítására.

3-o. Tiszteletes Jantsó Móses ezelőtt idevaló prédikátor őkegyelme panaszol némely elmaradott restántiájiról ezen ekklézsiában. Nevezetesen Sebesi György, Farkas Ferentz és Balia Sámuel uraiméknál. Recommendálja ezt is a Szent Visitatio a titulatus curatoratusnak, igyekezzék megnevezett restantiáriusokkal tiszteletes Jantsó Móses uramnak eleget tenni, aszerint, amint maga fogja restanciájit doceálni. Ne kénszeríttessék a tiszteletes senioratus kedvetlenebb remediummal élni az ekklézsiai kánonok szerint, melyek azt tartják, hogy míg a praedecessor tiszteletes atyafi plenarie nem excontentáltatik, addig a fungens loci minister functiojában suspendáltassék.

4-o. Tiszteletes loci ordinarius minister papi fizetésének dolga fennforogván, ígérék a seréliek ide való egyházfi által, hogy amint a borbátviziek, úgy magok is fognak a papi fizetésben concurrálni. Intimálja is ezt a Szent Visitatio a krakkai Generalis Synodusban kiadott constitutioknak 10-dik positioja szerint. Helybenis Borbátvizen, ha kik volnának nehezen [91.] fizetők, azok is a keresztyéni kötelességre nemcsak emlékeztetnek, hanem serio adhortáltatnak is, s ha külömben nem lehet, seculare brachiummal is fizetésre kénszeríttetni fognak.[273]

5-o. Minthogy királyi szoros parancsolat érkezett a pius fundusoknak conscriptiojoktól, és az elocatio szerint emanált contractusok copiájoknak kiadásokról, recommendáltatik a titulatus curatoratusnak, hogy amely pius fundusokról formalis contractusok nincsenek, hová hamarébb expediáltassanak, hogy tartozó kötelességünk szerint a parancsolt munkában minden akadály nélkül elmehessünk.

6-o. A perselypénzről demonstrálván titulatus vicecurator Kalugeritza Mihálly uram:

	hfr.	dr.
Adott fel tavaly maradott pénzt	7	31
Azután gyűlt publicatiot	4	81
Summa percepti	12	12
Ebből hiteles demonstratio szerint erogált	11	89
Mellyet subtrahálván, marad a perselybe	–	23

7-o. A Szent Visitatio kezében lévén a Francisco-Bartsaianum collatumból a borbátvizi ekklézsiához tartozó capitalisnak interesse pro anno 1771 in hfr. 27 dr. 96, mellyeket adott fel méltóságos Kendeffi Jósef úr, kinél vagyon a capitalis. Stante hac visitatione azon pénz általadattatott titulatus vicecurator Kalugeritza Mihálly úrnak, mely őkegyelme adott

[273] A zsinaton hozott végzések 10. pontját idézzük: *Sok baj vagyon csaknem mindenütt az ekklézsiákban amiatt, hogy a papok s mesterek fizetése esztendőről esztendőre restantiaban szokott némely helyeknél maradni, légyen azért gondjuk az ekklézsiák curatorainak és elsőbb tagjainak mindenütt arra, hogy ne csak magok adják meg idején a szokott fizetést, hanem másokkal is administráltassák, ne panaszoljanak az egyházi szolgák, s ne kényszerítessenek azért seculare brachiummal élni.* ERZSI III. 8.

recepissét, meghagyván a Szent Visitatioig a felvett pénzről való requietantianak copiáját az ekklézsia ládájában.

8-vo. Titulatus vicecurator Kalugeritza Mihálly uram, minekutánna egynéhány esztendők alatt vicecuratorságot ezen ekklézsiában dicséretesen viselt volna, kívánta elbocsáttatását bizonyos okaira nézve, melyeket a Szent Visitatio helyben hagyván, a nemes ekklézsiával megegyezőleg offerálá azon curatori hivatalt titulatus Bája Bálint uramnak, ki is kérésére a nemes ekklézsiának és a Szent Visitatio interpositiojára magára vállalá. Mely szerint recommendálja a Szent Visitatio tiszteletes loci minister őkegyelmének, hogy maga mellé vévén egy-két ekklézsia tagját, az ekklézsia ládáját recenseálják és a curator gondviselése alá tartozó litterálékat eddig fungált titulatus curator Kalugeritza uramtól vegyék által, és regestrum szerint titulatus Bája Bálint uramnak adják által.

1774

Borbátviz. Continuatur Sancta Visitatio anno 1774. die 10[a] Martii in ecclesia reformata Borbátviziensi per reverendum ac clarissimum seniorem Stephanum Herepei, juratum ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyo, adjunctum reverendum dominum Adamum B. Szabo parochum Galatzensem, praesentibus a parte ecclesiae spectabilibus Dominis Ladislao Farkas, Stephano Kalugeritza seniore, Josepho Jordán seniore, Michaele Kalugeritza, Stephano Kalugeritza juniore, Adamo Balint curiae Bartsaianae provisore, et loci ordinario ministro reverendo domino Stephano Pal, in domo parochiali.[274]

1-o. Megkérdettetvén a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme szolgálata s magaviselése iránt, in communi semmit sem panaszolnak. A tiszteletes loci minister őkegyelme pedig, mint tavaly úgy mostan is említé, hogy a papi fizetésnek dolgában némelyekre nézve nagy csonkulás vagyon. Ami pedig a templomnak gyakorlását nézi, abban részben is nagy rövidség vagyon, mert némelyek igen ritkán jőnek a templomba, némelyek ha jőnek is olykor vasárnapokon, alig várják a textusnak felolvasását s mindjárt kimennek a templomból. Melyet a Szent Visitatio nagyon resentiál, atyaiképpen intimálja azért az ilyeneknek, hogy az isteni tiszteletnek helyén ha megjelennek, mások botránkozására, míg a prédikációnak vége nem lészen, ki ne jöjjenek, vagy ha kijőni akarnak, akkor oda ne is mennyenek. A nehezen fizetőket pedig a tekintetes curatoratus auctoritate curatorali adigálja a pap competentiájának megadására.

2-o. Tiszteletes Jantso Móses uram n[agy]pestyéni prédikátor tavalyi kérését levele által megújította ebben az ekklézsiában lévő restanciájára nézve. Recommendálja a Szent Visitatio a seculare brachiumnak, keresse őkegyelme azon az úton maga excontentatioját, executione mediante magának tétessen eleget.

3-tio. Méltóságos galatzi Buda Sámuel úrnál lévén ezen ekklézsiának 100 mfr., melyről contractus még eddig nem expediáltatott. Recommendálja a Szent Visitatio a tekintetes nemes ekklézsiának és loci minister őkegyelmének, keressenek módot [117.] benne, hogy méltóságos úrtól azon pénzről recognitiot végyenek, mind az ekklézsiának jövendőbéli securitásira, mind pedig arra nézve, hogy a felséges Királyi Guberniumtól parancsolatunk vagyon a pius fundusok conscriptiojok iránt, melyben nagy akadályt vehet a contractusnak hiánya.

4-o. A tavalyi visitatioban Kalugeritza Mihálly uram resignálván a curatorságot, tétetett volt curatornak tekintetes Baja Bálint uram, de őkegyelme azoltától fogva mind erőtelenkedvén, s kivált most kétséges kimenetelű betegségben lévén, tetszett a nemes ekklézsiának

[274] HuZaL-Jkv. I/3. 116–118.

curatornak denominálni tekintetes Farkas László urat, notariusnak pedig Kalugeritza Mihálly urat. Mind a kettőt a Szent Visitatio azon hivatalba confirmálja.

5-o. Kezébe lévén a Szent Visitationak a borbátvizi reformata ekklézsiához tartozó Francisco-Bartsaianum legatumnak interesse, mellyet pro anno anno 1773 méltóságos Kendeffi Jósef úr adott bé in hfr. 27 dr. 96. Kiszámlálta ez alkalmatossággal a Szent Visitatio, s az ekklézsiának általaladta, melyet kezéhez is vett tekintetes neo creatus curator Farkas László uram.

6-o. Demonstrálván tekintetes Kalugeritza Mihálly uram a perselypénzről:

	hfr.	dr.
Ád fel tavaly erre a ratiora maradt pénzt	–	23
Ugyanakkor ingrediált a Francisco-Bartsaianum legatum interesse	27	96
Kenderesi Bálint uramtól interes pénz	12	—
Péter Balástól interes	–	40
Publicatioból is summa	9	37
Summa	49	96
Ebből elocáltatott nem több, hanem csak Mely adattatott a méltóságos Kendeffi Jósef úrnál lévő Francisco–Bartsaianum legatum suplementumára	17	28
Pura erogatioba ment a demonstratio szerint in summa	28	65
Summa	45	93
Subtráhálván ezt a perceptionis summából, kellene maradni ad sequentem rationem hfr. 4 3 dr., de tekintetes Bája Bálint curator uram szüntelen betegeskedése miatt, kétség kívül az erogatumból valami fel nem jegyeztetett, találtatván a perselyben csak	3	23

És így ennyi marad ad sequentem rationem.

7-o. Általvévén a Szent Visitatio méltóságos inspector curator Kendeffi Miklós úrtól a Francisco-Bartsainum legatumról (mely a borbátvizi reformata ekklézsiához tartozik) méltóságos Kendeffi Jósef úr által expediált contractust de hfr. 500, mely is az ekklézsia által supléáltatott az 500 kerek számra. Ezen alkalmatossággal azon contractus in authentia az ekklézsia ládájába a titulatus curator keze alá bététettetett, in copiis pedig a tractus archivumába, hogy bététettessék a Szent Visitatio által elvitetett.

8-vo. Sorvadó félben lévén a templomnak fedele, recommendálja a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának, hogy elsőben elméjét vén méltóságos Bartsai Lajos úrffinak, mint főpossessor úrnak, minémű reflexioval fog a templom iránt lenni. Igyekezze a templomot befedni minekelőtte teljeséggel leomlana.

9-o. A galatzi reformata ekklézsiához tartozó Livádián lévő adósság iránt emlékezet esvén a borbatvizi visitatioban. Noha a locumtenens hadnagy Marca[?] úr ígéretet tett volt, hogy a borbátvizi visitatioban vagy maga megjelenik, vagy strázsamesterét elküldi, az ottan lévő limitaneus katonáknál haereáló adósságok confrontatiojára. De maga meg nem jelent, hanem egy Lászlo Kurkuj nevezetű limitaneus katonát küldött, ki is úgy exponálja, hogy az exhibeált contractus előtt, mely most actu vagyon, emanált [118.] contractus szerint (mely a limitaneusok praetensiojok szerint úgy expediáltatott volt, hogy 10 ft. után 3 véka búzát adjanak, in redemtione pedig egy vékáért 3 petákot fizessenek) magok mind 3 petákjával redimálták a gabonát. A Szent Visitatio inhaereál az actu exstáló contractusnak, melyben a redemtio úgy vagyon feltéve, hogy a felséges királyi determinatio szerint a natura redimáltassék 10 pro cento. Recommendálja azért a titulatus inspector curatoratusnak, igyekezze ezt a dolgot világosságra hozni, melyet titulatus Mara Miklós úr legkönnyebben vihet végh ez, úgymint aki e dologban regius is volt.

10-o. Recognoscáltattak ezen ekklézsiának collationalis és contractualis levelei sequenti serie:

Parochialis fundusról való colationalissa néhai méltóságos n[agy]bartsai Bartsai Ferentz úrnak.

A Drágota nevű belső örökségnek a borbátvizi reformata ekklézsiának örökös általadásáról való cessionalissa méltóságos Zejk András úrnak és Sofia asszonynak.

Sebesi György úrnak maga jussának általadásáról való levele a parochialis fundus iránt.

Néhai Szabo alias Bája István uram 50 mfr. való collatiojáról írt levél.

Vagynak ezeken kívül contractusok	hfr.	dr.
Méltóságos Kendeffi Jósef úr contractusa sub littera A.	500	–
Seréli lakosoknak elocált pénzről való contractus sub littera B.	60	–
Seréli némely lakosok contractusa sub littera C.	60	–
Seréli titulatus Kenderesi familia contractusa sub littera D.	40	–
Bágya Mihálly uram contractusa sub littera E.	50	–
Borbátviziek contractusa sub littera F.	23	46
Summa	733	46

11-o. Tiszteletes loci minister őkegyelme panaszul adja fel, hogy titulatus Sebesi György őkegyelme magát a borbátvizi ekklézsiától elszakasztván, néha-néha isteni tisztelet idején Galatzra mégyen, oda is pedig semmit sem fizet. Cselekeszi pedig ezt csak azért, hogy a papi fizetést mind Borbátvizen, mind Galatzon declinálja. Atyaiképpen intimálja azért őkegyelmének a Szent Visitatio, hogy magát, mint valóságos borbátvizi és nem galatzi possessor esmérje a borbátvizi ekklézsi tagjának lenni. A fizetésre nézve pedig serio imponálja, hogy a tiszteletes loci ministernek maga competenciáját adja ki rövidség nélkül, melyet ha cselekedni in posterum elmulatna, a titulatus curatoratus ab officio seculare brachiummal őkegyelmén a pap minden praetensioját desummálja.

12-o. Nagy abusust observál itten a Szent Visitatio a házasulandók dolgában, hogy némely házasulandók csak magokat gondolván, néha praecipitanter minden előre való jelentés nélkül éjtzaka éjfélkor a tiszteletes loci ministerre mennek s a copulatiora kénszerítik, holott annak törvény szerint praemissa solemni publicatione naplemente előtt kellene véghezmenni. In posterum tehát ez az abusus mint másutt, úgy itt is tolláltatik, és az ekklézsiai halgatók arra adhortáltatnak, hogy magokat e részben is a krakai Generalis Synosusban emanált constitutioknak 4-dik punctumához tartsák, mely azt tartya, hogy a házasulandók solemniter előre publicáltassanak, s a templomban eskettessenek meg. Ha kik publicatio nélkül háznál akarnak copuláltatni, arra engedelmet a tiszteletes esperesttől kérjenek.

1776

Borbátviz. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Borbátviziensi die 16ta Martii 1776. per reverendum ac clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei, Georgium Hermán substitutum notarium, in praesentia spectabilis domini Nicolai Mara inspectoris curatoris, praesentibus item ecclesiae commembris spectabilibus dominis d. Isaaco Csoka, Stephano Balás Kalugeritza seniore, Georgio Sebeni, Michaele Kalugeritza, Ladislao et Valentino Jordán, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Stephano Pál, in domo parochiali.[275]

Ubi: 1-mo. Megkérdetvén a nemes ekklézsia a tiszteletes loci minister magaviseléséről, semmiben nem vádoltatik, a tiszteletes atyafi sem panaszol.

2-do. Az adósságok seriessében eléfordulván titulatus Bágya Mihály őkegyelmével a borbátvizi nemes ekklézsiához tartozó 50 forintból álló adósság summa, mellynek annuatim a királyi kegyelmes ordinatio szerint való interesezésére magát contractus által kötelezte volt, hogy minden egy-egy forint után két-két kupa mustot ád. Mivel pedig nem akarja ma-

[275] HuZaL-Jkv. I/3. 162–163.

gát ezen fogadásához tartani, ugyan a királyi ordinatio szerint redimálja a naturát 10–10 pénzével, minthogy pedig az interesnek megfizetésében morosusnak tapasztaltatik, végezte a Szent Visitatio, hogy a capitalis summa őkegyelmétől felvétettessék, s olyan helyre elocáltassék, aholott szabadoson folyhasson.

3-tio. A néhai boldog emlékezetű titulata Kendeffi Sáraiána pia collatioból a borbátvizi nemes ekklézsiához tartozó s méltóságos galatzi Buda Sámuel úrnál lévő száz forintból álló summáról ennek előtte is a Szent Visitatio gyakor ízben intimálta a nemes ekklézsiának, hogy arról formalis contractust expediáltasson. De minthogy mindeddig is effectumba nem vitetett, adhortálya azért most is a nemes ekklézsiát, hogy hová hamarébb effectumba végye, arról formalis contractust expediáltatván, a méltóságos úrral subscribáltassa s az ekklézsia ládájába ad conservandum bétégye.

4-to.	hfr.	dr.
Az elébbeni visitatiokor maradott volt a cassába	3	23
Attól fogva a Franciscum Bartsaianum pium legatum interesséből és publicatiokból három esztendőkre ingrediált	95	66
Summa	98	89
Ebből investiáltatott egy kaszállóba	10	20
Ekklézsiai szükségekre pura erogatioba ment	38	96
Summa	49	16
Quibus detractis, marad a cassában	49	73

5-to. Nova accessio: Nem lévén eddig a nemes ekklézsiának különös harangja, szívére vévén néhai boldog emlékezetű tekintetes borbátvizi Bája alias Szabó István uram kegyes özvegye, tekintetes Markotsán Klára asszony, és kedves fia, borbátvizi tekintetes Bája Jósef uram, a néhai titulatus Bája alias Szabó István, és két néhai fiainak, [163.] úgymint Istvánnak és Bálintnak emlékezetekre öntettek egy 95 fontos harangot a borbátvizi nemes ekklézsia számára, s általaták illyen inscriptioval: IDÖSB ÉS IFFIABB BAIA ISTVAN ÉS BAIA BALINT EMLEKEZETEKRE 1774. TSINALTATTA MARKOTSAN KLARA, ÉS BAIA JOSEF.

6-to. A Szent Visitationak különös célja lévén e nemes ekklézsiának jobb rendbe való hozása, nyugott meg elméje azon, hogy a curatori tisztséget officiose observálja borbátvizi titulatus Bája Jósef úrnak, minthogy pedig az úrhoz személyes szerencséje a Szent Visitationak nem lehetett, mindazáltal egyik reménsége lévén, hogy e szent hivatalt non recusálja, officiose recommendálja.

1777

Borbátviz. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Borbátviziensi anno 1777. die 31[a] Januarii per reverendum ac clarissimum dominum dominum Stephanum Herepei seniorem, Stephanum Intze de Lisznyo notarium, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Michaele et Ladislao Kalugeritza, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Stephano Pál, in domo parochiali.[276]

Ubi: 1-mo. Kevesen lévén jelen a nemes ekklézsia tagjai közül, akik jelen vagynak, magok részéről a tiszteletes loci minister őkegyelme ellen semmit sem panaszolnak, ami pedig a több hallgatókat illeti, azokról is semmi animadversiora való dolgot nem értettenek, s nem jelentettenek, sőt ellenben úgy értették, hogy mindeneknek vagyon őkegyelmében tellyes contentumok minden tekintetekre nézve.

[276] HuZaL-Jkv. I/3. 196.

2-do. A mi pedig tiszteletes loci minister őkegyelme hallgatói iránt való commendatioját illeti, a papi fizetésbéli competentiájára nézve jelenté, hogy a potiori bészolgáltattyák, akik azt denegálják, azok iránt is lehet idővel reménység. A pius fundusok után járó interes dolgában tagadhatatlan, hogy sokszor rövidséget is kell szenvedni, mellyeknek felszedésekre ha mód találtatnék, igen jó volna. A templomot is kinek-kinek hivatala mint engedi gyakorolják. Mellyek közzül a két első iránt végezi a Szent Visitatio, hogy a tekintetes curatoratus úgy igyekezze a papi competentiát mind domatim, mind a pius fundus után járó interesre nézve béhajtani, hogy a protokollumot ne kellessék minden esztendőben efféle gravamenekkel terhelni, ahol pedig a pénz veszedelemben forog, onnan quoquomodo vétessék fel, s elocáltassék bátorságosabb hellyre.

Úrasztali terítő

3-tio. A Drágota örökség iránt úgy érti a Szent Visitatio, hogy a titulatus curatoratus által megnyerettetvén, azt inclita Continua Tabulatól, hogy oculáltassék, az arra rendeltetett regiusok ki is jöttenek, de a processusban hibázván, re infecta visszatértenek. Recommendálja azért a Szent Visitatio továbra is a tekintetes curatoratusnak, ne hagya azon munkát félben, hanem a meghibázott processust újra fogván, vigye tökéletességre.

4-to. Demonstratio ecclesiastica:	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a cassában	49	73
Azután publicatioból jött	3	99
Interes pénz	6	74
Capitalis pénz adatott fel	15	30
Papi fizetésbe incassáltatott	4	–
Summa	79	76
Ebből a tiszteletes loci minister fizetésébe ment	4	–
Ugyan őkegyelmének competáló interesbe	4	88
Pura erogatioba ment	4	90½
Summa erogata	13	78½
Subtráhálván ezt a percepta summából marad	65	97½
Ebből vagyon egy zacskóban	53	–
Egy csomóban	12	97½

Ebből a tiszteletes loci minister számára foeneráló volna hfr. 15 dr. 30, de 10 ft. imputáltatott egy kaszállóba, mellyben ezelőtt investiáltatott 10 ft., és így ebből a pénzből őkegyelmének foenerálandó csak 5 ft. 30 pénz. A többi az ekklézsiának foenerál úgymint hfr. 60 dr. 67 ½.

1778

Borbátviz. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Borbátviziensi anno 1778. die 11[a] Februarii per eosdem clarissimos dominos visitatores, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Georgio Sebesi, Isaaco Csoka, Josepho Bája, Michaele Balás, Ladislao Kalugeritza, Josepho et Valentino Jordán, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Stephano Pál in domo parochiali congregatis.[277]

Ubi: 1-mo. Reverendus dominus loci ordinarius minister Stephanus Pál per praefata ecclesiae membra de omni meliori commendatur, et porro quoque acceptatur.

2-do. Pariter et ecclesiae membra per reverendum loci ministrum commendantur a potiori, tam respectu administrationis suae competentiae, quam intuitu frequentationis cultus sacri et usu sacrorum. Exceptis quibusdam qui suam capetiam non quidem prorsus denegant, differunt tamen de anno in annum cum magna competentiae suae defalcatione, in specie: illustrissimus dominus Ludovicus Bartsai post iteratam saepe requisitionem a quatuor jam annis intuitus competentiae suae pastoralis se in hanc vel illam partem declarare neglexit. Pariter et illustrissimus dominus Andreas Nalátzi a quatuor jam annis pecuniariam competentiam denegavit. Horum intuitu concluditur, ut nomine Sanctae Visitationis per reverendum ac clarissimum dominum seniorem requirant.

3-tio. A pius fundusok dolgában eléfordult ez a difficultas, hogy a tiszteletes Jantsó Móses uram elmenetelekor ezen ekklézsiából, maradván néma-néma restantiái, mellyeket coram Sancta Visitatione legitimalt, azon restantiáknak depuratiojokra titulatus Kalugeritza Mihály akkori vicecurator uram a capitalis pénzből adott vfr. 3 ~ három vonásforintokat, holott akkor Jantsó Móses uram mutatott fundust reá. Végezi azért a Szent Visitatio, hogy a capitalis pénzt maga Kalugeritza Mihály uram reponálja, a restantiát pedig, mely akkor feladattatott szedje fel. Melynek effectuatioja recommendáltatik tekintetes curator Bája Jósef úrnak, kit is újra a Szent Visitatio a curatori hivatalban confirmálni kíván, kérvén egyszersmind, hogy e nemes ekklézsiának minden pius fundussait végye jó rendben, s hozza egész világosságra, hogy mind a nemes ekklézsia, mind a Szent Visitatio azok iránt in claris lehessen. [223.]

4-to. Tekintetes curator Bája Jósef úr referálja, hogy néhai Somodi Péter adván által az illyei reformata nemes ekklézsiának két corpusban lévő contractust, Mátsora ab uno fl. Kétkét kupa mustra elocáltatott 70 forintokról, ezeket által adta volt néhai méltóságos Pogány Ádám úrnak, mint inspector curatornak, és mindeddig is az ekklézsia kezébe nem redealtanak. Magára vette tiszteletes esperest uram, hogy végire menyen ezen contractusnak, mind a méltóságos Pogány Ádámné asszony előtt emlékezetet tévén rólla, mind pedig az archivumba megkeresvén, ha valami módon általadattak volna.

5-to Egy Szabó Sámuel nevezetű magyarországi szabó mesterember itten meghalálozván, a tőlle megmaradott pénzből néhai titulatus szabó Bája István uram adott a nemes ekklézsiának 10 forintokat, mellyek a tájba pap számára elocáltatván, már négy esztendőktől fogva semmit sem foenerálnak, a capitalis pedig felvétettetvén most actu vagyon titulatus Kalugeritza Mihály uram kezében. Végezi a Szent Visitatio, hogy a tekintetes curator úr igyekezze a restans interest kikerestetni, a capitalist pedig kézhez vévén, minél hamarébb elocálni.

6-to. Jelenté a nemes ekklézsia egy kő haranglábnak állítása iránt való intentioját, mellyel a templom is néma-némaképpen ámplialtatnék, de nem lévén activitássában a Szent Visitationak annak megengedése, ajánlja készségét, hogy a méltóságos és tekintetes inspector curator urakkal communicálván opiniojokat vészi, és a nemes ekklézsiát iránta bizonyossá tészi.

---

[277] HuZaL-Jkv. I/3. 222–223.

7-o. A méltóságos Buda Sámuel úrnál lévő 100 forintról még eddig contractus nem lévén, recommendálja a Szent Visitatio a méltóságos és tekintetes inspector curatoratusnak, találják módját, mely által a nemes ekklézsia in posterum securizáltassék.

8-vo. Demonstratio ecclesiastica:	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a cassában	65	97½
Azután jött interesből s publicatioból in summa	33	86
Summa	99	83½
Ebből elocáltatott	37	10
Pura erogatioba ment	3	73
Summa	40	83
Quibus detractis, marad a cassában	59	½

9-o. Soluta visitatione die sequenti 12[a] Februarii titulatus Kalugeritza Mihály uram béküldötte a fellyebb sub numero 5-to emlékezetben forgott 10 forint capitalist, de minthogy a maga curatorsága alatt sine fructu haereált, vagy ha jött, őkegyelmének pedig kárt vallani nem lehet, ex consensu Sanctae Visitationis a praetitulatus loci minister kivette belőlle a négy esztendei restans interest, a többi pedig visszaküldettetett titulatus Kalugeritza Mihály uramnak, hogy a restans interesből pótolja ki a capitalist, s titulatus curator Bája Jósef úrnak ad elocandum adja által.

10-o. In conformitate aliarum ecclesiarum hellyesnek és szükségesnek itéli a Szent Visitatio a nemes ekklézsiával együtt ezen ekklézsiában is consistoriumot állítani fel, hogy az ekklézsia eléforduló dolgait communicatis semper consiliis folytassák. Választattak azért consistorialis személyeknek: tekintetes Csoka Isák uram, Sebesi György uram, Bája Jósef curator uram, Jordán Jósef uram, Kalugeritza Mihály uram és Balás István uram a tiszteletes loci ministerrel együtt.

1779

Borbátviz. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Borbátviziensi die 5[a] Martii 1779. per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei Sanctae Sedis seniorem et notarium substitutum Adamum B. Szabó, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Isaaco Csoka et Josepho Jordán, nec non loci ordinario ministro, reverendo domino Stephano Pál in domo parochiali.[278]

1-mo. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia a tiszteletes loci minister iránt, egész contentumát jelenti, maga pedig a loci minister ada fel holmi apróság panaszokat fizetése iránt, melyekről végezi a Szent Visitatio, hogy listába adja által tiszteletes esperest úrnak.

2-do. A tavalyi visitationk 4 dik punctumában inserált Somodi Péter uramtól általadott contractusok nem találtatnak, M. Pogány Ádámné asszonytól azért inquisitio által kell kikeresni.

3-tio. A tíz vfr. is csak akképpen vagyon, amint tavaly találtatott, minden igazítás nélkül, hanem megkérdetvén az egyházfiú által betegágyban lévő Balás Mihály uram ígéré keze írásával magát, hogy azon tíz forint után járandó interesbe 2 forintot megszerezvén, a más két forint interest is igyekezi megszerezni, csak hogy adsistáljon az ekklézsia brachiummal. A fellyebb említett 3 ~ három vfr. is [275.] adott obligatoriát, hogy a megadásig az interessével tartozik, mely az ekklézsia ládájába betétetett.

4-to. Még anno 1777. die 3[a] Martii adott volt titulatus Jordán Bálint uram kézírást arról, hogy attól fogva annuatim ad papi pénzbéli fizetést egy vfr., mely obligatoria most adatván

[278] HuZaL-Jkv. I/3. 274–275.

elé a tiszteletes loci minister által, az ekklézsia ládájába bététetett, a papi conventioba is bé kell tenni.

5-to.	hfr.	dr.
Az ekklézsia ládájában maradott volt tavaly	59	½
Jött bé azután perselybe s interes	35	99
Summa	94	99½
Ebből elocáltatott seréli Kenderesi László úrnak erga contractum	40	–
Pura erogatioba ment	21	13
Summa	61	13
Quibus subtractis, marad ad sequentem rationem	33	86½

6-to. Resentiálja nagyon a Szent Visitatio, hogy sok helyeken, nominanter pedig itten mikor tudják, hogy a difficultasoknak eligazításokra jött tiszteletes visitatorok jelen vagynak és egybe kellene gyűlni, akkor még visitatorum mandatummal való hivatalokat is megvetvén, magokat elvonnyák, meg nem jelennek, hanem magok között egynéhányon egybegyűlvén, az ekklézsiai rendelések ellen szegzik magokat s ki tudja mit forralnak. Azért ha valahol az ilyenek magokat valamiben jelentik és panaszolni fognának, meg ne hallgattassanak, sőt keményen ellenek animadvertáltassék, ob vilipendium Sanctae Visitationis.

1782

Borbátvíz. Continuatur Sancta Visitatio die 8va Februarii in ecclesia reformata Borbátviziensi per praefatum seniorem Stephanum Intze de Lisznyo, ordinarium notarium Samuelem N.Wásárhellyi, adjunctum adsessorem Josephum Bartok, et adjunctum pro brachio seculari spectabilem dominum Nicolaum Puj juniorem. Praesentibus a parte nobilis eccclesiae nobilibus ac generosis dominis Michaele et Ladislao Kalugeritza, Ladislao Jordán, Samuele Matheo et Ludovico Kenderesi, et Benjamine Farkas reverendo item loci ordinario ministro Stephano Pál, in domo Parochiali.[279]

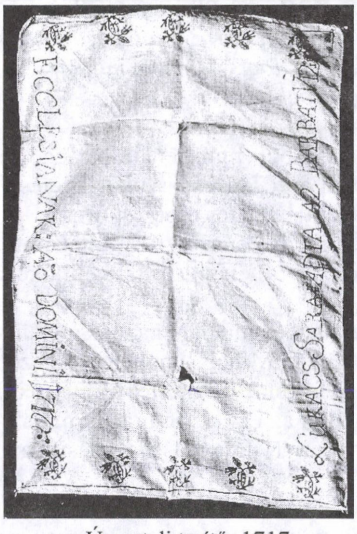

Úrasztali terítő, 1717

Ubi: 1-mo. A tiszteletes parochus iránt tett canon szerint való kérdésekre némű-némű panasz esvén a nemes ekklézsia némely tagjaitól, minekutánna a Szent Visitatio azokat pensitálta volna, alkalmasint által látta, hogy azok nagyobb részint ex privata passione származtanak, s azért majd számban sem vehetők. Intimálja mindazonáltal a Szent Visitatio a tiszteletes atyafinak, hogy az aprólékosabb privata injuriáktól is, mellyel egy és más halgató megbántathatnék, magát szorgalmatoson oltalmazza, s úgy comportálya, hogy az evangéliomi szelídség által mindeneket megnyerhessen maga szeretetére. Intimálván a keresztyéni békességet s egyességet a halgatóknak is, hogy minden aprólékos dologért papjokkal ízetlenkedni ne kívánnyanak.

2-do. Megvagyon most is a tiszteletes parochusnak feles restantiái iránt való véghetetlen panassza, mellyhez most járul az is, hogy papi conventiojának diminutiojára szénabéli competentiáját némelyek tellyességgel denegálják, rész szerint azon okból, hogy a parochus lovat

[279] HuZaL-Jkv. I/4. 3–4.

nem tart, rész szerint abból, hogy magoknak se terem szénájok. A restantiák iránt végezi a Szent Visitatio, hogy azok a curator által Szent György napig hajtassanak fel, és administráltassanak, különben seculare brachiumot kéntelenéttetik a Szent Visitatio adhibeálni. Ami pedig a conventio dolgát illeti, abban, hogy valami csonkulás essék, a Szent Visitatio tellyességgel meg nem engedi, hanem az ollyan positiokra nézve, mellyekhez magok is a hallgatók pénzel juthatnak, variatiot ugyan tehetnek, de a proportione egyébbel bonificálják. Mely hogy jobb móddal mehessen véghez, in pleno ecclesiae confluxu, ujjítsák meg a conventiot, megtévén minden diminutio nélkül a variatiot, és ad confirmandum küldjék el a közelebb következő Partialis Szent Synodusra.

3-tio. A gyermekek taníttatások iránt, mely ob defectum ludi magistri volt és vagyon bizattatva, a tiszteletes atyafira, fordult elé illyen controversia, hogy némely szülék felettébb való keménységgel vádolják a tiszteletes atyafit a gyermekekhez, maga pedig a tiszteletes Atyafi egyfelől a szüléknek [4.] felettébb való kedvezéseket, másfelől a tanításért rend szerint járni szokott fizetésének denegatioját allegálja, mellyből következett, hogy most egy tanuló gyermek sincsen keze alatt. Ezekre nézve szorossan imponálja a Szent Visitatio mind a szüléknek, hogy gyermekeiket a tanulástól el ne vonnyák, mind a tiszteletes atyafinak, hogy a tanítást félben nem hagya, et haec omnia eo cum adjecto, hogy a tiszteletes atyafi felettébb való keménységgel ne viseltessék a gyermekekhez, a szülék pedig a gyermekek tanításáért való rendes fizetést adják meg.

4-to. Ezen nemes ekklézsia hallgatóinak feles számokra nézve igen szükséges lévén a templomnak megbővítése, és melléje egy haranglábnak építtetése. Mindeddig rész szerint az építésre való engedelemnek difficultássa, rész szerint pedig a templom bővítésére megkívántató helynek szűk volta az abban való szent szándékot hátráltatta. Most az engedelemnek megnyerhetése bizonyos lévén, a helly iránt is méltóztatott tekintetes iffjabb Puj Miklós úr a Szent Visitatio kérésére olly kegyességét ígérni, hogy a templom szomszédságában lévő egy darabocska portioját per concambium a nemes ekklézsiának által engedni kész lészen, csak lássa a nemes ekklézsiának buzgóságát és megmozdulását a templom körül való építésben. Köti azért a Szent Visitatio e buzgóságot a nemes ekklézsia szívére, hogy a jó alkalmatosságon kapván, induljon meg a templomnak felette igen szükséges restauratiojában.

5-to. Lévén ezen nemes ekklézsiának a tavalyi visitationak indigitatioja szerint egy részben pap számára, más részben az ekklézsia szükségeire foneráló készpénz elocálva in summa hfr. 983, dr. 24.

	hfr.	dr.
Ezen kívül maradott volt tavaly a ládában készpénz	15	32
Mellyhez a mostan exhibeált demonstratio szerint accedált azután interesből és egyebekből	34	8
Summa	49	40
Ebből pura erogatioba ment	6	5
Elocáltatott	40	–
Summa	46	5
Mellyet substrahálván marad készpénz	3	35
És így ezen készpénzen kívül a tavalyi elocált summa	983	24
Accerescála nova elocatioval cum	40	
S az egész summa, mely most elocálva vagyon	1023	24

6-to. Még in anno 1728 conferálván néhai méltóságos Zeyk Miklós úr a nemes ekklézsiának pro fundo parochiali egy Tsordár nevezetű örökséget, melly is per concambium kiment a méltóságos haeresek kezéből, annak hellyébe adtanak egy Drágota nevezetű aequivalens örökséget, melly is minthogy a parochia már azelőtt más fundusra építtetett,

fordíttatott a tiszteletes loci minister számára veteményező kertnek, és e szerint bírattatik már a nemes ekklézsiától pacifice.

7-mo. Úr asztalára tartozó szent edényei vagynak ezen nemes ekklézsiának ezek:

1. Egy ón kanna, és egy fedeles bokáj.
2. Egy ezüst tángyér, cum inscriptione: NI. T.S. 1726.
3. Egy ón tángyér cum inscriptione: S.I. B.I. I.S. 1742.
4. Egy ezüst pohár cum inscriptione: Steph. Bartsai, Borbára Josika 1691. [5.]
5. Egy talpas ezüst aranyas kisded pohár.
6. Egy nagy gyolcs abrosz, cum inscriptione: Bája Josef és Ribitzei Mária 1777.
7. Más sáhos újj abrosz.
8. Egy nagy virágos keszkenő, és más kissebb.
9. Más nagy gyolcs arany szkófiumos keszkenő.
10. Más keszkenő cum inscriptione: Lukáts Klára adta a Borbátvizi ecclk Ao. D. 1712.
11. Egy nyolc virágokkal ékes kisded keszkenő.

8-vo. Megkívánván ezen ekklézsiának állapottya, hogy a domesticus főcurator mellett egy vicecurator is légyen, ezen hivatalra adplicáltatott, és stante visitatione adjuráltatott tekintetes Kalugyeritza László uram, recommendáltatván őkegyelmének az ekklézsiának minden dolgai.

1783

In ecclesia Borbátviziensi. Eodem anno [1783] et die [26-to Martii] per eosdem continuata canonica visitatione, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Ladislao Jordán, Michaele Kalugeritza, Josepho Jordán, Ladislao Kalugeritza, Johanne Csoka, Valentino Jordán, Benjamine Farkas, Ludovico Kenderesi et Johanne Csuka illustrissimi domini Ludovici Bartsai provisoris, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Stephano Pál in domo parochiali congregatis.[280]

Hímzésminta az úrasztali terítőről

1-mo. A törvényes szokás szerint feltétetett kérdésekre a tiszteletes loci minister őkegyelme szolgálattya s magaviselete iránt unanimiter felelének a nemes ekklézsiának jelenlévő tagjai, hogy semmi panasszok őkegyelme ellen nincsen. Úgy a tiszteletes atyafi is ekklézsiája ellen semmiben nem panaszol, mind a két részről tellyes contentum jelenteték.

Hanem 2-do. A Ponoron lévő, és ezen mater ekklézsiához tartozó filialis ekklézsiának halgatói iránt insinuálja a tiszteletes atyafi, hogy már 12 esztendőktől fogva semmivel sem akarnak a papi fizetésben concurrálni, holott isteni tiszteletre ide járnak, és mikor vagy betegsége, vagy halála történik valamellyiknek, papi szolgálattyával élni kívánnak. Végezi azért a visitatio, hogy az eddig való szolgálattyáért a tiszteletes atyafival complánálni, és az ezután téjendőért illendő fizetéssel lenni tartsák keresztyéni kötelességeknek. Külömben ha ezeket cselekedni

[280] HuZaL-Jkv. I/4. 58–59.

contumaciter nem akarják, talál a visitatio módot abban, hogy a tergiversariusok az approbatalis articulus szerint is keresztyéni kötelességeknek cselekedésére kénszeríttessenek. Ugyanezen végezés szólván itten lakó Csóka László uramnak is.

3-tio. A scandalumoknak említésekre jelenti a tiszteletes loci minister őkegyelme titulatus Jordán Bálint uramot és feleségét, Kenderesi Lidia asszonyt, ki nem oly régiben egymással egybeháborodván, most in scandalum [59] ecclesiae külön vagynak. Megszólíttatván azért a visitatioban jelenlévő Jordán Bálint uram ajánlá magát arra is, hogy Fejérvizen jelen fogna lenni az ottan celebrálandó visitatio alkalmatosságával, ottan lévén elszökött felesége is, és nem fog idegenkedni a complanatiotól, ha bonis modis et conditionibus megeshetik. Transponálja azért a visitatio is ezen differentiának lehető eligazítását a fejérvizi visitatiora.

4-to. Még a tavallyi visitatiokor resolválta volt magát a nemes ekklézsia igen szoros templomának megbővítésére és egy tornyocskának építésére, méltóságos n[agy]bartsai Bartsai Lajos úr pedig magára vállalta volt, hogy a felséges Királlyi Guberniumban ki fogja munkálódni az avégre megkívántató szabadságot. De mindeddig is ez haladékban menvén, szükségesnek ítéli a visitatio e kegyes maga ajánlására a méltóságos urat emlékeztetni, és azonban a megkívántató matériálékot megszerzeni, hogy szent céljokat annál hamarébb elérhessék.

5-to. Insinuáltatik a visitatio előtt, hogy a Drágota nevű jószághoz, melly most a nemes ekklézsia birtokában vagyon, titulatus Sebesi György uram praetensiot formált volna, és már a Cont. Táblára a nemes ekklézsiát meg is szóllította volna. Úgy tudja a visitatio, hogy azon örökségről adott légyen titulatus Sebesi György uram cessionalist, lemondván minden jussáról, melly cessionalis kerestetvén az ekklézsia ládájában, meg is találtatott stante visitatione. Ezzel tarthattya magát a nemes ekklézsia azon örökség possessiojában.

6-to. Fordulván a visitatio ezen nemes ekklézsia elocált pénzbéli fundussának számban vételére, melly rész szerint pap számára, rész szerint pedig az ekklézsia szükségeire foenerál, találllya azt illyen statusban:

	hfr.	dr.
A tavallyi visitationak indigitatioja szerint volt tavaly az ekklézsiának elocált pénze omnibus computatis	1023	24
Készpénzül maradott volt tavaly	3	35
Accedált ehez azután méltóságos Kendeffi Jóseff úrtól interes	30	–
Publicatioból in summa jött	5	91
Summa percepti	1062	50
Ezen summából elocáltatott a méltóságos Kendeffi Jósef úrtól ezen esztendőre béjött interes	30	–
Pura erogatioba ment az exhibeált és legitimált demonstratio szerint	18	22
Summa	48	22
Mellyet subtráhálván a fellyebbvaló summából, maradna most az ekklézsiának pénzbéli fundussa	1014	28
De vagyon tavalyi elocatum, melyből semmi fel nem vétetett ut supra	1023	24
Mellyből kijő, hogy a tiszteletes loci minister a proprio supererogált légyen	8	96
És hogy ezt a következendő perceptumból magának kivehesse, a visitatio által facultáltatik.		
És így már lévén a nemes ekklézsiának tavaly elocált fundussa	1023	24
És accedálván az azután tett elocatum	30	–
Vagyon most actu elocált fundussa	1053	24

1783

In BorbátViz. Anno 1783. die 13[a] Decembris continuatur visitatio canonica, praesente Andrea Tsegöldi ut ordinario notario et in casuali defectu clarissimi domini senioris constituto actuario, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Isaco Tsoka, Josepho Jordán, Michaele Kalugeritza, Ladislao Kalugeritza et Ladislao Jordan curatoribus, in domo parochiali considentibus.[281]

Ubi: 1. Ad canonicas interrogationes ecclesia loci ministrum et hic eam de meliori commendant. Hanem a morosusok [101.] rendében említi a tiszteletes loci minister újjra titulatus Nalátzi András uramat, titulatus Sebessi uramat és a ponori filialis ekklézsiából ide tartozó hallgatókat, és nagyon sajnálja a Szent Visitatio mind a morosusokban a morositast, mind a curatorokban a supina negligentiát. Mellyre még most is serio injungálja, hogyha keményebb animadversiot el akarnák kerülni, térjenek tisztekre, és amivel tartoznak, tergiversatio nélkül cselekedjék.

2. In facie Visitationis Sanctae említté titulatus Tsóka Isák úr az elmúlt esztendőben Szabo Istvánné asszony által a templom kerítésében lett igen terhes megbántódását, s azonn megbotránkoztatásából magának mindazoltától fogva a templomtól való elvonattatását, amelly minthogy az egéssz nemes ekklézsiának, s magának is tiszteletes loci minister atyánkfiának nagy botránkozására lehet. Insinuálja atyaiképpen a Szent Visitatio tiszteletes loci minister őkegyelmének, hogy maga, mint jó pásztor, aki tartozik maga juhait és azoknak erőtlenségeit is jól esmérni, s számban venni, légyen atyaiképpen eszköz azon egybeháborodott atyafiaknak lehető egybenbékéltetésekben. Insinuálván egyszersmind a Szent Visitatio azon titulatus egybeháborodott személlyeknek, hogy hetvenhétszer is mindennap egymásnak megengedni, a annyival is inkább a a napot haragjokon lemenni nem engedni, esmérjék keresztyéni s atyafiúi kötelességeknek.

3. Különösön panaszolt titulatus Sebesi György uram a tiszteletes loci minister ellen, vádolván őkegyelmét egyéb erőtelenségei között részegeskedéssel, s nevezetesen aval, hogy in anno 1781 újj esztendő első napján reggel is botránkoztatta volna az egész ekklézsiát illyen erőtelenségével. De minthogy a titulatus vádolónak szavai nyilván jelentik a vádoltatott ellen való igen régi kedvetlenségét, s ellenben pedig a titulata nemes ekklézsia közönségesenn semmit nem panaszla, azért insinuálja a visitatio a loci ministernek, hogyha conscius magát megjobbítsa, a titulatus vádló pedig angyali tökélletességet az erőtelen embertől (ha pap is az) ne praetendáljon, hanem a virtust becsülje, a előtelenséget [!] béhunyt szemmel nézve, békességre térjen lelkipásztorával.

4. Eddig defungált vicecurator Kalugeritza uram a curatorságot tovább tellyességgel deprecálja. De minthogy az ekklézsia gyűlése a hirtelenség miatt nem lehetett, intimáltatik, hogy gyűjtessenek egybe az ekklézsia nemes tagjai, hogy consultálódván a téjendő curator iránt, azon válosztandó személy pro 16ta praesentis az adjuráltatás véget N[agy]Pestényben megjelenhessen.

5-to. Demonstratio de perceptis et erogatis:	hfr.	dr.
Méltóságos Kendeffi Jósef adott interest	30	–
A perselybe gyűlt	2	90½
Melly két summa	32	90½
Pura erogatioba ment	2	93
Ergo marad	29	97½

[281] HuZaL-Jkv. I/4. 100–101.

1792

Borbátviz anno 1792. 21[a] Martii.[282]

Papi Törvényes Látogatás tartatik Borbátvizen a papi nemes házban Böjtmás havának 21-dikén 1792-dikben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület ordinarius notariussa Kolosvári Sigmond által. Jelen lévén a tekintetes nemes megye tagjai közül titulatus domesticus curator Kalugeritza László, tekintetes viceispány Bálint Ábrahám úr, titulatus Sebesi György, Kalugeritza Mihálly, Jordán Bálint, Kalugeritza István, Farkas Lajos, Sámuel, Sebesi István és Jordán Jósef urak és loci minister atyánkfia tiszteletes Makai József uram.

Holott 1-mo. Megkérdetvén a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfiának papi functiojáról, erkölcséről, magaviseletéről stb. Közönségesen mindenekben jóról commendáltatik. [218] Ellenben loci minister atyánkfia is megkérdetvén, miként commendálja a maga megyebeli hallgatóit, hallyák-é úgy szavát, mint lelkipásztornak szavát, függenek-é attól, gyakorolják-é az isteni tisztelet helyét, élnek-é a szent sacramentummal, papi bérit maga idejében beadják-e?

Az isteni szolgálatra és az úri szent vacsorával való élésre nézve jóról említi halgatóit. Hanem panaszol ökegyelme sok szenvedéseiről a parochialis ház nem léte miatt, kénszeríttetvén egy egész telet pincébe eltölteni. A nemes ekklézsia azzal menti magát, hogyha tulajdonképpen parochialis ház nem volt is, de ugyancsak kívánt a nemes ekklézsia provideálni competens hajlékkal addig, amíg a parochialis ház felépülne. Épített is a nemes megye alkalmas hajlékocskát, egy szobából állót, az hajdoni pincére, de ez elégséges nem lévén a papi commoditásra, annyival is inkább, hogy ökegyelme a gyermekeket is a keresztyéni nevelés végett befogadni kész volna, ha arravaló nézve, arravaló hajlékocska is építtetnék.

Atyaiképpen kötelezi az Egyházi Törvényes Látogatás a nemes szent megyét és annak curatorát, hogy ezen épületet tökéletességre vinni hová hamarább igyekezzék. Úgy lehet osztán, hogy mind az egyházi szolga panassza szenvedései iránt elenyészik, mind pedig abba, hogy a gyermekek keresztyéni módon nevekedvén a nemes megye contentáltatik.

2-do. Titulatus Kalugeritza alias Balás László uram ratioja számba vétetvén, hitelesen megtetszik, hogy minden tekintetben való perceptuma ment in summa ab anno proximae factae visitationis 1788 ad praesentem usque hfr. 279 dr. 74. Amely summából

	hfr.	dr.
ad varias necessitates et ecclesiae necesstitudines s nagyobbára a parochialis ház építésére, amint mutattya hitelesen, erogált	307	74
Ehhez járult még, amint jedzései mutattyák, erogatuma	6	34
In summa	314	8

Mely szerint subtractis subtrahendis, nyilvánvaló dolog, hogy a magáéból többet költött 34 forintokkal és 33 pénzekkel, melyet tarozik a nemes ekklézsia ökegyelmének visszafizetni. Minthogy pedig említett curator uram, néhai tiszteletes Pál uram portékái közül vásárlott vala in publica licitatione portékákat valentes hfr. 12 dr. 32. Ez kivétetvén a fent említett differentiából, tartozik a nemes ekklézsia refundálni hfr. 22 dr. 3

3-tio. Az egyházi atyafi demonstratiojából világos, hogy

	hfr.	dr.
Publicatioból és interesből vett légyen kezéhez	28	12
Költött pedig maga ekklézsiai szükségekre	25	58
Melyet kivévén a perceptumból, marad kezénél [219.]	2	54

[282] HuZaL-Jkv. I/4. 217–220.

4-to. Utoljára domesticus curator Kalugeritza László uram szép meritumai mellett a curatorságból kikívánkozván, az Egyházi Látogatás marasztotta ugyan, de meg nem tarthatta. Azért őkegyelme hellyet sufficiáltaték és corporali juramento, ut dicitur, adstringáltaték tekintetes Farkas Sámuel úr. És hogy mind az egyházi igazgatás, mind pedig az egyházi szolgálat rendesebben folyhasson, más jórendű megyéknek szokások szerint ecclesiasticum domesticum consistorium állíttaték és az hívséges administratiora abba hittel kötelezteténck tekintetes Sebesi György, titulatus Kalugeritza Mihálly, László és Jordán Bálint urak.

5-to. Jónak tartá a tekintetes nemes consistorium, hogy a seréli filialis megyében vicecuratornak denomináltassék tekintetes Kenderesi Lajos úr, ki is azon hivatalt oly örömmel vállalá, amely bátorsággal azt a tekintetes consistorium által ajánlja.

6-to. Minthogy az ifjú domesticus curator úr az affélékben nem jártas, s különben is a volt curator, Kalugeritza uram demonstratiojához tartozik, a licitatioban kitett summának felszedését és a restantiában lévő interesnek számbavételét, s ha kívántatik, nagyobb erő által is felhajtását ajánlja atyaiképpen s teljes bizodalommal az Egyházi Törvényes Látogatás titulatus Kalugeritza László uramnak, hogy amely summának contractussa nincsen, arról contractust expediáltassan.

7-mo. Mindezeknek végibe, hogy az Egyházi Törvényes Látogatás a törvényes útról el ne térjen, a tekintetes nemes megyének leveleihez is nyúla, amelyek között némelyek bizonyoson subinferálják, hogy egyebekben is, de nevezetesen titulatus Balás Mihálly uram adósságában is némely hibák eshettenek, talám feledékenységből. Hogy azért sem a lélek, se az ekklézsia ne károsodjék, szükséges lészen, hogy minekelőtte az szent megye levelei az új curatornak kezébe általadattatnának, a tekintetes nemes és szent consistorium esmérje maga kötelességének a leveleket rendről rendre jól megvizsgálni, megrázni és azoknak extractusát írván, a lajstromat a tiszteletes egyházi atyafinál hagyni, és a leveleket az extractushoz képest, számán az új curator úrnak általadni a consistoriumnak hitével megerősíttetett hívségével és törvényes opiniojával.

8-mo. Az említett difficultságokra nézve kénteleníttetvén az Egyházi Törvényes Látogatás újra consistoriumot gyűjteni, unitis cum consistorio viribus ebben határozódék titulatus Kalugeritza Mihálly urammal való versengése a nemes megyének: Hogy a modo in posterum cassáltassék [220.] illy conditioval, hogy partibus consentientibus utrisque 100, ut száz mfr. amíg maga vagy posteritassa letehet, titulatus Kalugeritza Mihálly uram interesezni sex pro centrum tartozzék.

1796

Borbátviz. Sancta Visitato Canonica ecclesiae reformatae Borbátvizensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis administratorem seniorem, nec non Michaelem Sala ejusdem tractus juratum et ordinarium notarium, ut et Samuelem Kolosvári, dicti tractus vicedirectorem anno 1796. diebus 26ª, 27ª et 28ª Februarii celebrata.[283]

Aholott is a parochialis háznál jelen volt az egyházi rendből tiszteletes loci minister Makai Jósef atyánkfia. A polgári rendből méltóságos Nalátzi András, Nalátzi István urak, tekintetes Kalugeritza László, Farkas Sámuel, Kalugeritza János, Sebessi György, Jordán Jósef domesticus curator, Farkas Lajos, Farkas Béniámin, Duntsa Bálint urak. Serélről, mint filialis eklézsiából tekintetes Kenderesi Lajos vicecurator, Kenderesi János, Kenderesi Jósef, az ifjabb és Kenderesi István urak.

[283] HuZaL-Jkv. I/5. 189–200.

Minta az úrasztali terítőről

Akiknek jelenlétekben 1-ben is a tiszteletes egyházi atyafi magaviseletéről, tanításáról, szorgalmatosságáról gondoskodván és kérdezősködvén a Szent Visitatio, minden részben jóról recomendaltaték.

2-szor. Megszólíttaték a domesticus curator úr és a tiszteletes egyházi atyafi is, hogy adnák és mutatnák elé a papi conventiot, hogy micsoda rendes fizetése volna ezen eklézsiában a papnak. Mellyet is eléadván, az szóról-szóra béirattaték, eszerint:[284] *bé nem küldötték.* [191.]

3-szor. Ezen eklézsiának szent edénnyei ezek:

1. Egy kupásnyi ón kanna, fedeles, illy írással: GERNYESZEG, mely a Hora és török pusztíttás után adatott ennek.

2. Egy más, három fertállyosnyi, fedél nélkül való ón kanna, illyen írással: CSINALTATTA LUKATS SARA 1718. BARBATVIZI R: EccLESIA Számára.

3. Egy cserépkanna ón fedéllel, a fedelin egy férfi és egy asszonykép, és egy gyermekkép is, a fejek felett illyen írással: INCORRVPTA FIDE.

4. Egy fedél nélkül való compositioból készült keresztelő ónkanna.

5. Egy ezüst pohár, belől arannyozva, úgy a felső és alsó párkánnyai is, a felső szára a párkánnyáig meg vagyon hasadva, a fenekin egy (Egybedolgozott nagy nyomtatott P és L) betű.

6. Egy talpas, kívül-belől arannyozott ezüst, fél fertállyosnyi fedeles pohár, különbkülömb virágokkal, a virágok közt vagyon kimettszve egy város tornyokkal, a város alatt egy oroszlány, mellette egy emberkép kiterjesztett kezekkel. Megint egy más város, a város alatt egy agár, az oldala mellett egy ember kiterjesztett kezekkel. Megint egy más város, a város alatt egy szarvas, mellette a városnak, esmét egy kiterjesztett kezű ember.

7. Egy ezüst tángyér a párkánnya meghornyolva, a hornyolásnak egy része megarannyozva, illyen rajta való írással: BARTSAI FERENTZNÉ NALÁTZI RAKHEL ADTA A BORBATVIZI: REFORMATA EKLESIANAK 1760.

Vagyon ezen tángyéron egy illyen rajzolás,[285] még egy más ollyan rajzolás van, amelybe ezek a betűk vagynak: F: S. 1726.

8. Egy kisded ón tángyér, illyen írás a párkánnyán: S: I: B: I: S. G. 1742. [192.]

9. Egy fejér len gyolcsabrosz, kötésbe szegve: illyen írás a szélin fejér sellyemmel: RIBITZEI MARIA 1777. BAJA JOSEF.

10. Egy fejér sáhos abrosz, rojtos a két vége.

11. Egy fejér recés abrosz, a közepén is imitt-amott keresztes forma recekötések vagynak rajta.

12. Egy fejér recés abrosz, mellyel bé van húzva a papi szék.

13. Egy zöld tafota abrosz gárnyér formálag, zöld tafota pántlikával körülvarrva, prédikállószékre való.

14. Egy lengyolcs keszkenő ezüst és arany fonállal, a két széle kivarrva virágokra, fejér sellyem sodrásbaszegve, illyen rajta lévő írással: LUKACS SÁRA: ADTA AZ BARBATVIZI ECCLESIANAK: AO DOMINI 1717.

---

[284] A papi conventiónak másfél oldalnyi hely kihagyva.

[285] Egy kört ábrázol virágszirmokkal. A kör három részre van felosztva, s beleírva: N: I: 1726.

15. Egy fejér batiz gyolcs keszkenő, a négy szegin arannyal kivarrott négyes tulipántok.

16. Egy fejér batiz gyolcs keszkenő, a széle arany fonállal, kék selyemmel, zölddel, karmazsinnal és sárga sellyemmel virágokra kivarrva.

17. Egy virágos musulin fejér keszkenő, kötésbe szegve a széle, illyen írással: R. M. fejér sellyemmel kivarrva, mely ezt tészi: Ribitzei Mária. A más szegeletin ugyan fejér sellyemmel kivarrva B. J. azaz: Bája Jósefné.

18. Más virágos musulin fejér keszkenő, keskeny kötéssel bészegve, az eggyik szegin illyen betűk R. M., a más szegin: B. J.

19. Egy fátyol fejér keszkenő arannyal és ezüsttel régi rác módjára nyolc négyszegeletű virágokra kivarrva.

20. Az úr asztalán vagyon alól egy zöld tafota, fellyül pedig egy kék tafota abrosz, az eggyik kék pántlikába szegve, a másik pedig zöld pántlikával gárnyérozva. Ez mindenkor benn a templomba szokott állani az asztalon.

21. A seréli filialis eklézsia számára tartatik Serélen a domesticus curatornál egy recés abrosz, s még három keszkenők. [193.]

4-szer. Ezen eklézsia pénzbeli fundussa is most szoross számba vétetvén, találtaték eszerint:

Collatiok

1. Kendeffi Sára Buda Jánosné adott 100 ~ száz mfr., melyről való collationalis 1784-be az olá tolvajkodásba elveszett.

2. Ponori János adott 100. collationalis elveszett.

3. Farkas István 93 dr. 46. collationalis nincs.

4. Kenderesi János 40. nincs collationalis.

5. Bája István 50. Collationalis megvan.

6. Szabó Sámuel, magyarországi jövevény 10. Collationalis nincs.

7. Bartsai Ferentz úr 500. Collationalis megvan.

8. Kuti János, jövevény, pápista ember 5 40 dr. Collationalis nincs.

9. Tiszteletes Pál István uram 230 46. Collationalis megvan.

Summa 1129 32.

Ezen pénznek elocatioja ez:

úgy interessének is mivolta:

A kiadás napja és esztendeje	A kiadott pénz summája		A kivevőnek neve	A kivett pénz esztendei interesse		A restantiába való interesnek ideje s esztendeje	A restans interes egész summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
24ª Augusti 1783	40	80	Seréli Kenderesi Bálint	2	40	2. eszt. pro 1788 et 1789	4	80
27ª Februarii 1796	31	18	Duntsa Bálint	1	32	8. eszt. ab 1788 usque 1796	7	92
26ª Octobris 1787	5	–	Bajesdi Mihálly Halmágy	–	30	8. eszt. detto	2	40
17ªMaji 1784	25	50	Vajda Mária	1	50	11. eszt. 1784 usque 1796	16	50
3ª Novembris 1793	10	20	Jordán Bálint	–	60	2. eszt. pro 1794 et 1795	1	20
26ª Julii 1778	18	40	Kenderesi László	1	8	restantia nincs	–	–
2ª Junii 1788	4	80	Jordán Bálint	–	27	7. eszt. ab 1788 usque 1796	1	89

14ª Junii 1791	5	40	Farkas Bálint	–	30	5. eszt. ab 1791 usque -	1	50
13ª Novembris 1773	500	–	Méltóságos Kendeffi Jósef úr	30	–	1. eszt. pro 1795	30	–
7ª Martii 1788	15	30	Mányul Tamás	–	90	6. eszt. ab 1789 usque 1796	5	40
10ª Maji 1782	10	–	idősb Farkas Lajos	–	60	8. eszt. ab 1788 usque 1796	4	80
[194] 20ª Februarii 1792	100	–	Kalugeritza Mihálly	6	–	restantia nincs	–	–
29ª Aprilis 1792	22	44	ifjabb Kenderesi Jósef	1	32	restantia nincs	–	–
29ª Aprilis 1792	11	22	Kenderesi Mátéért Jósef	–	66	6. eszt. ab 1789 usque 1796	3	96
-	11	22	Kenderesi Mátéért Gáspár mindkét fiai	–	66	detto	3	96
5ª Februarii 1795	100	–	Kalugeritza István	6	–	1. eszt. pro 1795	6	–
–	–	–	Matzesdi Balia László posteritássi a capitalist béfizetvén, pro 1785 maradt interes restantiába	1	50	–	1	50
26ª Februarii 1796	78	70	Farkas Sámuel	4	68	3. eszt. restálna, de a több interest béfizetvén restál	9	90
18ª Februarii 1788	54	81	Tsuka János	3	27	7. eszt. ab 1788 usque 1796	22	89
–	5	–	Tsuka János esmét	–	30	detto	2	10
6ª Junii 1766	40	–	Kalugeritza Ilonáért, fia Bágya Mihálly	2	40	15. eszt. ab 1780 usque 1796	36	–
	4	–	Tiszteletes Makai Jósef uram	–	24	restantia nincs	–	–
	25	35	Néhai testans ...[286]					
Summa	452	74		27	3		86	31
Hozzáadván a más levelen való	666	58		39	27		76	41
	1119	32		66	30		162	72

[286] ... tiszteletes Pál István uram eladott, és még künn lévő portékáinak árra

Perceptio curatoris

	hfr.	dr.
Farkas Sámueltől ad publicas necessitates szolgáló pénzt vett fel nyolc vfr.	8	16
26ª Februarii tekintetes Kenderesi László úr posteritássitól, 3 esztendőre competáló 40 ft. interessét, 6 rhfr., mely teszen is summa	7	20
[195.] Esmét ugyan azon debitornál lévő capitalisból vett fel 4 ~ négy simplás császár arannyokat, mellyek tesznek	21	61
In summa percipialt	36	96
Erogatio curatorialis		
Tsuka János ellen való perre költött, fizetvén procurator Török Gábor úrnak két nyolc márjásos tallérokat	5	44
A parochialis ház pitvarára ajtót csináltatván, fizete	2	4
Summa erogati	7	48
Marad tehát a curator úrnál elocandum Melyről az végezteték: hogy ezt a 29 mfr. és 48 dr. magánál ne hevertesse, hanem jó bátorságos helyre minél hamarább, jó contractus mellett elocálja.	29	48
Perselypénz perceptuma		
18ª Novembris anno 1794 usque 31ᵐ Decembris anno 1795 percipiált	5	90
Hiteles demonstratioja szerint egy s más eklézsiai szükségekre pedig erogált	7	92
Supererogált hát	2	2

Minthogy a perselypénzt eddigelé a tiszteletes atyafi percipiálta és erogálta, tehát a supererogatum fordíttassék meg a domesticus curator úr által. Ennek utánna pediglen a perselypénz is a domesticus curator keze alatt lészen. Melyre nézve az 1796-dik esztendői, böjtfői publicatioból gyűlt egy ft. és 16 dr. a tiszteletes atyafi adja által a curator úrnak. A curator pedig az esztendő végével mindenkor claudálja demonstratioját. [196.]

5-ször. Mikor az eklézsia capitalissai és annak interessének állapottya a fennebb leírt mód szerint a Szent Visitatiotól kidolgoztaték és rendbe szedeték, úgy jöve ki, hogy a tiszteletes egyházi atyafi, Makai Jósef az eklézsiának 54 ~ ötvennégy ft. álló, kezébe jött capitalissát elköltötte volna maga számára abból az okból, hogy a pap számára foenerálni szokott capitalisok interessei fel nem szedődtek, és maga szűkös szenvedésbe volt, de kész legottan kifizetni, mihelyt a magát illető interesek kézbe szolgáltatnak.

Melyre *végezteték*: Hogy a borbátvizi reformata eklézsiának néhai papja, tiszteletes Pál István uram meghalálozásakor testált volt a fejérvízi reformata eklézsiának 50 ~ ötven mfr., mely pénz még oda ki nem adattatott a borbátvizi eklézsiától. Tehát most az interesek felhajtásával tiszteletes uram a magától elköltött pénzért ezt a summát a domesticus curator úrral együtt fizessék ki Fejérvíznek, a fennmaradó négy ft. pedig Borbátvíz számára incassálják, mivelhogy fellyebb ez a négy ft. belé is számláltatott az eklézsia capitalissaiba.

6-szor. Még az is fennforga, hogy az írt tiszteletes atyafi eddigelé az eklézsia közönséges szükségeire esztendőnként foeneraló ötszáz ft. interessét is kezéhez vette és maga számára elköltötte, nem pedig a közönséges szükségű épületek conservátiojára. Mely dolog felől megszólíttatván a tiszteletes atyafi, azt mondá, hogy a kéntelenség és a nagy szükség, nem pedig a tékozló indulat vitte és vette erre, mert a conventiojába feltétetett parochialis kertekből még egy szál veteményni hasznot sem vehetett, mivel az eklézsiabeliek bé nem kertelték, hanem, amit a kertek teremhettek volna, azokat nagy drága áron kelletett megvennie és vásárolnia, hogy egésszen kárt ne vallyon.

Melyre nézve lőn [197.] *végezés*: Jól juthat eszébe a nemes eklézsia tagjainak, mely sok szenvedéseken ment által a tiszteletes atyafi az eklézsiabelieknek eklézsiájokhoz és papjokhoz vonszó hidegségek miatt, midőn tartozó kötelességek szerint a parochialis fundusok körül kertet nem tartván, azoknak hasznát eddigelé nem vehette. Ezen kívül a pusztán állott parochián, mely sok károkat vallott egy s más javainak ellopattatásában. Juthat az is eszek-

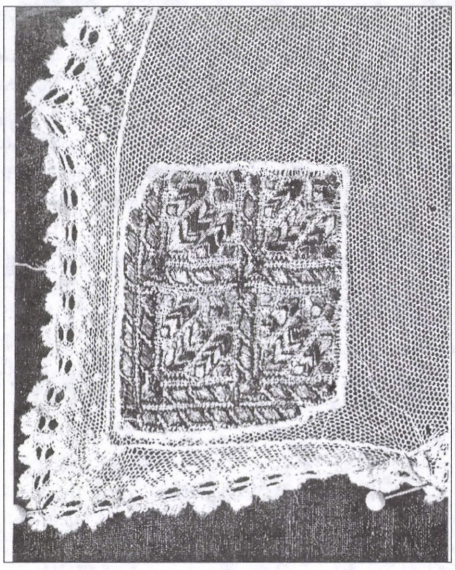

Úrasztali terítő minta

be, hogy az eddig volt domesticus curatoroknak mennyiszer rendelte mind a Szent Visitatio, mind a partialis, hogy kertekkel körülvéve tartsák a papi jószágokat. De mivel az eddig való esztendőkben elmulatták, amely miatt pénzen kellett a tiszteletes atyafinak venni azt, amit a parochialis kertek készpénz nélkül termettek volna, tehát ezen eklézsiai hidegség által okoztatott költségének megfordíttására az eklézsiának foeneraló interes a jelenvaló esztendőig a tiszteletes atyafinak ítéltetik. Mostmár békertelve lévén a parochialis kertek, ezután jó vigyázása legyen a domesticus curatornak arra, hogy mindekor ollyan állapotba légyenek, és így esztendőnként az eklézsia számára bégyűlő 30 ~ harminc mfr. interest maga percipiállya és a szükséges hellyekre költse.

7-szer. Tekintetes Bája Jósef úr, ezen eklézsiának eggyik kegyes lelkű, jó tagja, eklézsiájához és az ebben folytatható Isten dicsőségének előmozdításához vonszó buzgó indulattyából egy harangot öntetett ezen eklézsiának számára, hogy azzal az isteni tiszteletre egybegyűjtessenek, és ha halottyak történik, azzal, a keresztyéni szokás szerint utolsó tisztességet is tétessenek. Mostmár a tisztelt tekintetes kegyes conferens úr mind a Szent Visitatiohoz Dévárról ideküldött levelében, mind a minap Déván tartatott pártiálisban megilletődött [198.] szívvel panaszolta s panaszollya az eklézsiabelieknek nagy hidegségeket, mely szerint a szent végre ajándékozott harangot még eddigelé meg nem becsüllötték, s megbecsülleni most sem igyekeznek, hogy egy tisztességes haranglábat állítottak volna fel annak számára, sőt nagy megilletődöttséggel szemléli mind maga is, mind a Szent Visitatio is, hogy a fedetlen álló harangnak koronája s tengellye az essőtől verettetvén, rothat, és félő, hogy rövid napok múlva, a gondviseletlenség miatt elgyengülvén és rothadván, koronája s tengelye leesik és elromlik. Mely méltó panasszát a conferens úrnak méltó tekintetbe vette a Szent Visitatio.

Ahonnan az eggyikünk, úgymint notarius Sala Mihállytól szóval lett izenetéhez képest most a Szent Visitatio *végezi*, hogy az eklézsiabeliek közönséges megegyezésből és egybevetett vállakkal való munkálkodásból, ha e jelen való esztendőben egy tisztességes és jó haranglábat nem építenek, s a harangot jó fedél alatt nem tartyák, bironyosok legyenek benne, hogy amint most a Szent Visitatiora bízta a kegyes szívű conferens úr, mondjuk, hogy halottyaiknak tellyességgel meg nem engedi a harangjával való harangoztatást addig is, míg az eklézsiánál lészen, azonba pedig most arról gondolkodik, hogy mivel itt az eklézsiai hidegség miatt nem tartják becsületbe harangját, a hasznavehetésének, szeretése mellett, tehát a harangot az eklézsiától elveszi és más valamely eklézsiának ajándékozza. Ha pedig az eddig való gondatlanságokat levetkezik és közönségesen egy jó tisztességes haranglábot építenek magok szorgalmatosságokból, úgy magoké leszen örökösön a harang. De hogy az építendő haranglábra csak egy krajcár is fordíttassék az eklézsia közönséges jövedelméből, azt a Szent Visitatio tellyességgel meg nem engedi, és a curator demonstratiojába nem acceptállya. Hanem az eklézsiabeliek magok erejeken építsék meg. [199.]

8-szor. Már most a conferens úrnak céljával és akaratával egyező dolog, hogy eddigelé a halotti harangozás ingyen esvén meg, akármely hosszas ideig folytattatott légyen is az. De ez illetlen és helytelen dolog lévén.

Tehát a Szent Visitatio *végezi*, hogy ennekutána minden halott számára való harangozáskor, akármeddig nyúljék az, az eklézsia cassájába fizettetik nyolc poltra. A tekintetes conferens úr pedig és familiája, s ennek successori ezen fizetés alá nem értetnek és rekesztetnek.

9-szer. Panaszol a harangozó, hogy őtet szorítyák s kénszerítik, akármely időbe is a halottak esésekor a harangozásra, és őmaga munkáját még a legszorosabb dolog idején is, maga kárával kénszeríttetik félbehagyni. De mégis erre nem tekintvén az eklézsiabeliek, a halotti harangozásért semmit se fizetnek soha.

Méltó ezen panaszra nézve a Szent Visitatio *végezi*: Senki is nem kénszeríthet valakit arra, hogy magát vélle ingyen szolgáltassa. Melyre nézve elég jó az, ha a harangozó az eklézsiának ingyen szolgája, nem tartozik a halottaknak ingyen harangozni. Ahonnan minden eklézsiabeli ember (kivévén a harangot öntetett tekintetes urat, familiáját és successorit), tartozik a szaggatásért négy poltrát, a temetéskori egybegyűjtőért is négy poltrát, ezeken kívül, ahány napokon harangoz, minden napra négy poltrát fizetni, mely leszen a harangozó fizetése.

10-szer. A parochiához kívánnak egy oskola házat, vagy classist ragasztani, melybe a gyermekek taníttassanak és tanuljanak. Mely igen szükséges leszen, mivel most oskolába járó gyermekek éppen nincsenek, de ha volnának is, nem volna helyek a tanulásra, mivel a parochialis ház szoros.

Melyre nézve *végeztetik*: a domesticus curator úr kitavaszodván az idő, gyűjtse egybe az eklézsiabelieket, és a classis megépítéséről végezzenek. És a nyáron minden úton-módon a regulamentumok szerint felépítse azt. [200.]

11-szer. A parochián kívül vagyon még egy más öröksége is ezen eklézsiának, mellynek szomszédjai.[287]

12-szer. A parochialis ház és templom kőből vagynak építve. Vagyon egy harangja is, mellyet tekintetes Bája Jósef úr öntettetett az eklézsia számára, ez az írás vagyon rajta.[288]

1799

Borbátviz. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Borbátvizensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis reformati tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ut et Michaelem T. Sala ordinarium notarium, et adjunctum reverendum Josephum Várhegyi 1ª, 2ª Februarii 1799. facta.[289]

Jelen voltanak 1. Az egyházi atyafi tiszteletes Makai Jósef uram 2. A nemes eklézsia részéről jelen voltak tekintetes idősb Sebessi György, Bája Sámuel, Kalugeritza László és István, ifjabb Sebessi György, Jordán Jósef domesticus curator, Jordán Bálint, Farkas Lajos, Kalugeritza János, Farkas Béniámin, Farkas Sámuel, Duntsa Bálint, méltóságos Nalátzi András úr tisztye Fekete Elek urak.

1-ben a papi conventiot kéré elé a Szent Visitatio a domesticus curatortól, hogyha elkészíttették-é, hogy az 1796-dik esztendőbeli visitatio actái közé béirattassék. De a kívánt conventiot mostanig sem készítette el a domesticus curator. Mely is szembetűnő nagy hiba és fogyatkozás ezen nemes eklézsiában.

Azért *végezteték*: A domesticus curator úr elmúlhatatlanul 30 napok alatt ezt a kívánt conventiot jó móddal elkészítesse; és jövendőre nézve improtocolláltassa.

2-szor a capitalisok úgy vagynak, mint voltak 1796-ban.

---

[287] A szomszédok nevének hely kihagyva.

[288] A jegyzőkönyv nem tartalmazza a harang feliratát.

[289] HuZaL-Jkv. I/5. 401–406.

3-szor az 1796-beli visitatiokor improtocolláltatott szent edények és eszközök is mind megvagynak, hanem ezekhez accedált, egy zöld sellyem, sárga pántlikába szegett cathedrára való takaró, mely ott szokott állani. Kenderesi Rákhel, ifjabb Sebessi Györgyné ifjúasszony ajándéka.

4-szer a Szent Visitatio észrevévén mind a közönséges panaszból, mind a szemmel való látásból is, hogy a parochiahoz tartozó veteményes kertnek semmi hasznát sem vette a tiszteletes egyházi atyafi a közelebbi 1798-dik esztendőben, mellynek oka az, hogy a kert felállítása s tartása az eklézsiabeliek között felosztva lévén, némellyek felállították, némely hideg tagok pedig nem állították fel, s most is pusztájában áll. Ez a kert vagyon az úgyneveztetett Izvor vizén túl. Ennek szomszédjai napkeletről Kalugeritza János úr, napnyugotról az Izvor vize, északról az ország útja; délről egy más kert, egész kerülete 65 öl, mellyet az eklézsiabelieknek kell kerttel tartani. Ennek jó karban való állítására nézve magok az eklézsiabeliek a Szent Visitatioval együtt kimenének a kertben, s felmérék a kertek eszerint: hogy tudniillik 1. Tekintetes Bája Sámuel és István urak állítsanak 8 ölet; 2. Méltóságos Kendeffi Jósef úr is 8.; 3. Méltóságos Nalátzi András és István urak is 8.; 4. A Jordán família is 8.; 5. A Csoka família is 8.; 6. A Farkas família is 8.; 7. A Sebessi família is 8.; 8. A Kalugeritza família is 8.

Eszerint osztatódván fel a helységbeliek közt ez a parochialis kert, arra kötelezék egyező akarattal magokat, hogy amelyik rész fel nem állítja a magáét, és abból kár következik, minden további [402.] haladék nélkül az egész kár azzal megfizettessék. Mely magok lekötelezéseket a helységbelieknek a Szent Visitatio is helybenhagyá, jövendőbeli bizonyságul ezen jegyzőkönyvben béírá. És ha meg nem tartanák, az ordinarius executor vármegyei tiszt úrnak ezennel transcribállya, és általadja, a bételjesíttetés végett.

Ezen eklézsiának capitalissát s interessét újjabb szemügyre vévén a Szent Visitatio eképen találá:

A kiadás ideje	Pénznek summája		A kivevőnek a neve	Esztendei interesse		A restantiába lévő interes ideje	Az interes summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
24ª Augusti 1783.	40	80	Seréli Kenderesi Bálint	2	40	pro 1788 et 89 restantia volt Azután pro 1796, 97, 98	12	–
27ª Februarii 1796.	31	18	Duntsa Bálint	1	32	ab anno 1788 usque 1798 inclusive	13	20
26ª Octobris 1787.	5	–	Bajesdi Mihálly Halmágy	–	30	detto	3	–
17ª Maji 1784.	25	50	Vajda Máriáért successori	1	50	ab anno 1784 usque 98 inclusive	21	–
3ª Novembris 1793.	10	20	Jordán Bálint	–	60	ab anno 1794 usque 98 inclusive	3	–
2ª Julii 1788.	4	80	Jordán Bálint	–	27	ab anno 1788 usque 98 inclusive	2	70
14ª Julii 1791.	5	40	Farkas Bálint *annihilatur 1802*	–	30	ab anno 1791 usque 98 inclusive	2	40
7ª Martii 1788.	15	30	Mányul Tamás	–	90	ab anno 1789 usque 98 inclusive	8	10
10ª Martii 1782.	10	–	idősb Farkas Lajos	–	60	ab anno 1788 usque 98 inclusive	6	–

5[a] Februarii 1795.	100	–	Kalugeritza István	6	–	ab anno 1795 usque 98 inclusive	24	–
			Matzesdi Balia László...[290]	1	50	–	1	50
26[a] Februarii 1796[291]	78	70	Farkas Sámuel	4	68	1796-ba 28[a] Februarii tartatott visitatiokor...[292]	23	94
6[a] Junii 1766.	40	–	Kalugeritza Ilonáért fia, Bágya Mihálly	2	40	ab anno 1780 usque 98 inclusive	43	20
1796.	18	40	Kenderesi László	1	8	restantia nincs	–	–
29[a] Aprilis 1792.	22	44	ifjabb Kenderesi Jósef	1	32	ab anno 1796 usque 98 inclusive	3	96
28[a] Februarii 1796.	11	22	ifjabb Kenderesi Jósef	–	66	ab anno 1789 usque 98 inclusive	5	94
	11	20	Kenderesi Mátéért Gáspár	–	66	detto	5	94
	50	–	[293]				6	–
13[a] Novembris 1773.	500	–	méltóságos Kendeffi Jósef úr	30	–	pro anno 1798	30	–
	100	–	Kalugeritza Mihállyért fizeti fia János	6	–	restantia nincs	–	–
Perselypénz	4	–	Makai Jósef	–	24	–	–	–
12[a] Martii 1796.	21	60	Jordán Jósef	1	76	–	–	–
Summa	1113	64						
	25	35						

Bé kellett volna jönni a néhai Pál István uram eladott, és még künnlévő portékáinak árrából, mellyet curator úr elmúlhatatlanul szedjen bé ha csak a magáéból nem akarja megfizetni.

Nota bene: Kenderesi Lászlón azért nincs interes restantiába, mert az most bizonyos tekintetből elengedtetett, ezután pedig fizesse meg az interest.

Nota bene: 24[a] Augusti 1783. 40 vfr. vett volt Kenderesi Bálint, mely adósság deveniált volt feleségére, Bálint Ersébetre, ez is most férjhez menvén Sebessi Györgyhöz, volt férje jószágától elmaradott. És így már nem tartozik semmivel, hanem az tartozik fizetni, aki a Kenderesi Bálint úr jószágába succedált, úgymint idősb tekintetes Kenderesi Jósef úr.

---

[290] ... posteritássinál, restantiába lévő interest fel kell venni, kik a capitalist béfizették, de az interest nem.

[291] Rájavítva: *3-a apr[ilis] 1792.*

[292] restantia maradt volt interes 9 mfr. 90 dr., azután még 3 eszt. interes hozzátévén in summa.

[293] A táblázat oszlopainak figyelembevétele nélkül, folytonosan ez olvasható: *Az 1796-beli visitationis protokollumba iratik, hogy Tsuka Jánosnál volt 59 mfr 81 dr. interesse iratott 24 mfr 99 dr. De tagadóra vévén az adósságot, törvényszék eleibe kerekedett a dolog, ott pedig egyéb fizetnivaló nem ítéltetett, hanem csak 50 mfr, [403.] ez pedig béfizettetvén a domesticus curator Jordán Jósef úrnak azt mondja, hogy bizonyos seréli embereknek adták ki Kenderesi Lajos úrral, de neveket most nem jelenté meg: Melyre nézve ezen pénz alól most nem absolváltatik a curator úr, hanem a jövő visitatiokor számadollyon rólla. Ez a kiadás esett 1796-nak a végén; melyre nézve ennek interesse pro anno 1797 et 98.*

Curatoralis demonstratio

	hfr.	dr.
1. a közelebbi visitatiokor maradt volt a cassába	29	48
2. pro anno 1796 méltóságos Kendeffi Jósef úrtól való interest percipiálván	30	–
3. pro anno 1797 esmét onnét interest	30	–
4. perselypénzből pro anno 1796	6	80
pro anno 1797	7	72
pro anno 1798	3	40
Summa	107	40
Erogált		
1. Volt curator, Kalugeritza László úr supererogatumának visszafordítására	26	–
[404.] 2. elocatum magánál a curator úrnál	21	60
3. a parochialis ház kéménnye felrakásáért s materiálért	9	55
4. a közelebbi visitatiora költött	2	72
5. az istálló építésére	18	90
6. egy sertésólra	1	2
Summa	79	79

Maradt a cassába hfr. 19 dr. 73[294]

5-ödször. Eddigelé volt domesticus curator Jordán Jósef, továbrá is curatornak megmarasztaték. Melléje Balás János úr is curatornak adjuráltaték.

6-szor. Eddig volt egyházfiú, Josa Galatzán helyett Péter Hurátz esketteték bé, kinek is minden gazda ád fizetést minden innepnapra két két kupa gabonát, és így minden gazda esztendőn által ád 6 kupát.

7-szer. Jordán Bálinton lévő interest közönségesen magok között az eklézsiabeliek feloszták és béfizeték nagyobb részint, mellyet a domesticus curator kezébe adának.

8-szor. Régibb curator, Kalugeritza László úr, eléada egy levelekről szólló regestrumot, mely vagyon Makai Jósef borbátvizi pap, Farkas Sámuel, Kalugeritza János regiusságok alatt, és azt jelenté, hogy azon regestrum szerint adta által az eklézsia leveleit curator successorának Jordán Jósefnek. A Szent Visitatio is a feladásnak igasságát megesméré, és erről ezt a jegyzést tévé protokollumába, hogy így ezzel mindenkor magát legitimálhassa Kalugeritza László úr.

9-szer. Ezen eklézsiának három tagjai igen sértő és becsmérlő írást subscribálva, adának bé a Szent Visitationak a helység papja, tiszteletes Makai Jósef uram ellen, holmi illetlen cselekedetekkel vádolván ellene. Mely írás és vád közöltetvén a bépanaszlott tiszteletes férfiúval, írásba felelt egész becsületes szókkal arra, és ártatlanságát ellene mondhatatlanul megbizonyítá. Sőt a több eklézsiabeliek is, mind felállván a tiszteletes atyafi mellett, minden bestelen vádak alól kimenték, ellenben a három vádolóit kezdék kemény feladásokkal vádolni, és magok között ez a két rész illetlen szemrehányásokat téve egymás ellen. Melyeknek vége lévén a tiszteletes atyafi ártatlannak találtaték és ítélteték, a felek közt való egybe békellődés, és eggyik a másiknak való megengedés, és megcsendesedés szerencsésen kieszközölteték, és így a háborúságnak vége leve, s ezt a zűrzavarbeli ügyet a feledékenységre bocsátá a Szent Visitatio. [405.]

10-szer. A közelebb leírt zűrzavaros háborúság megcsendesedvén, arról esék tudakozódás, hogy az elkezdett oskolai házát hogyan lehetne jó móddal felépíteni, s haszonvehetővé tenni?

Melyre ez a *határozás* esék: Talpfa kell arra az épületre numero 4. Melyből egyet ád, és a ház eggyik oldalának egésszen való felrakására való fákat is adja jó szívvel méltóságos

[294] Az összeg kihúzva, és melléírva a helyes eredmény: *hfr 27 dr. 61.*

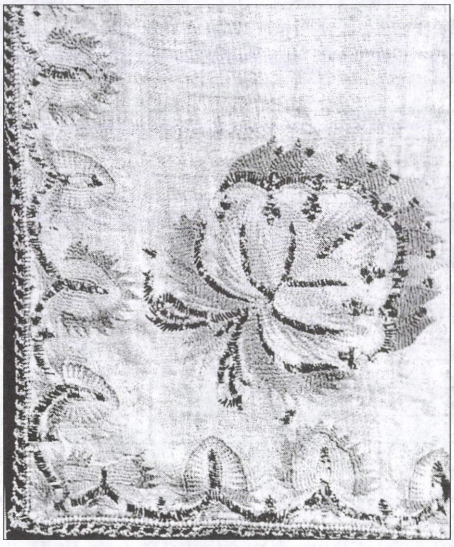

Úrasztali terítő-részlet

Nalátzi András úr, és méltóságos Nalátzi István úr. Második talpfát adja Balás János uram. Kettő készen van és jó. E ház másik oldalának való fákat adják tekintetes Bája Sámuel és István urak. Harmadik oldalára való fákat adják Kalugeritza István és László urak. Negyedik oldal nem kell, mert a parochialis mostani házba leszen ragadva az oskolaház. Mellynek közfalára való elrekesztésre adnak boronafát Jordán Lászlóné és Bálint úr. Gerendákat adnak a filiabeliek Serélről numero 14. Koszorúfát numero 4 ád tekintetes Csoka Sámuel úr. Ajtófélfákat hozat Kalugeritza István úr. Szarufákat is numero 14 adnak a seréliek. Lécet ád méltóságos Kendeffi Jósef úr. Numero 40 szál deszkákat padolni adnak idősb Sebessi György és Jordán Jósef urak. A kőmívesi és asztalosi munkát 15 vfr. fizetésért véghezviszi Duntsa Bálint úr. Tűzhelyt, kemencét az eklézsia materiáléjából felállítya ingyen Duntsa Bálint úr.

Segillye a jó Isten ezen eklézsiát ezen jó szándékában, és adjon ezen tagjainak egymás közt való egyességet, barátságot, és szeretetet, hogy egybevetett vállakkal munkálódván, és ez az eklézsia boldogulhasson, és megépülhessen!

11-szer. A fejérvizi reformata eklézsiának küldöttei, úgymint annak mostani fungens papja, tiszteletes Várhegyi Jósef uram és domesticus curatora, titulatus Bálint Imre úr, jelenték a Szent Visitationak, és a borbátvizi nemes eklézsia érdemes tagjainak, hogy életében borbátvizi pap, néhai tiszteletes Pál István uram, még 1788-ba lett meghalálozásával testált volt a fejérvizi eklézsiának is 50 ~ ötven mfr., hogy az is javaiból és portékáiból adattassék ki. Minthogy pedig a megholtnak minden javai a borbátvizi reformata eklézsia kezében maradtanak, és azokat az eklézsia elkótyavetyéltette, s incassálta, tehát már az 50 forintokig praetendens fejérvizi eklézsia, ezt a magának testált summát a borbátvizi eklézsiától kéri, s kérte eddig is, de ez az eklézsia még eddigelé, a másiknak ki nem fizette, most is kifizetni egyébként nem akarja, hanem ennek az eklézsiának Fejérvizen lévő egy adósságáról szólló contractussal, és így az abban lévő summával kínálja, a fejérvizi eklézsia pedig ezt elvenni nem [406] akarja, ezt mondván, hogy bajos hellyen lévén az az adósság, magának bajt nem akar okozni, és fáradtsággal s költséggel utánajárni, hanem még arra is ajánlya magát a fejérvizi eklézsia, hogyha a borbátvizi eklézsia curatorai azon fejérvizi adósságot exequaltattyák, és az adóstól akár marhát, akár földet exequalnak, s kezébe adják a fejérvizi eklézsiának, igen is acceptállyák. A borbátvizi eklézsia pedig újra is inhaereal fellyebb írt ajánlásának. A fejérvizi eklézsia is a magáénak. Melyre *végezteték.*[295]

[295] Kb. egy oldal üresen maradt.

1802

Borbátviz 27ma Februarii 1802. Sancta Visitatio Canonica Ecclesiae reformatae Borbátviziensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis reformati tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ut et Michaelem Barta ordinarium notarium, et adjunctus fratres reverendum dominum Josephum Getse, et Josephum Várhegyi, 27ma Februarii 1802. facta.[296]

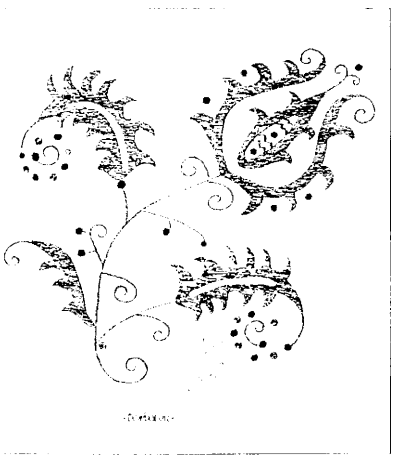

Úrasztali terítő minta

Jelen voltanak: 1. az egyházi atyafi, tiszteletes Makai Jósef uram, 2. a nemes ecclesia részéről titulatus Kalugeritza István, Jordán Jósef urak, a filialis ecclesiából, Serélyről domesticus curator Kenderesi Lajos és Kenderesi János urak.

I. A jelenlévők előtt kérdés tétetett az iránt, hogyha vagyon-é a nemes ekklézsiának tellyes contentuma a tiszteletes egyházi atyafiban, vagy pedig ellenben panasza volna őkegyelme ellen? Mellyre a domesticus borbátvizi eggyik jelenlévő curator, titulatus Jordán Jósef úr azt felelé, hogy maga részéről nincsen semmi panassza a tiszteletes egyházi atyafi ellen és mások is magának írásban semmi panaszt nem adtanak fel.

II. Megkérdetett a tiszteletes atyafi, hogy magának van-é panassza halgatói ellen, illendő becsületét s papi bérét megadják-é? Mellyre keservesen azt felelé, hogy találtattnak az ekklézsiában ollyanok, kik ahellyet, hogy illendő tiszteletét s bérét megadnák, azzal fenyegetik, hogy ötvent vágatnak a farára vagy hátára, amint erről hiteles documentumokat producált is. Melly kedvetlen környülállások miatt továbbá így declarálá magát, hogy a rendes terminusig, úgymint Gergely pápa, vagy Szent György napig papi szolgálatát híven véghezvinni igyekezik, de tovább ebben az ekklézsiában nem marad, tartván az ígért didactrumnak megadásától, Isten viselje gondját a nemes ecclesiának. De emellett ugyancsak minden restantiáinak megadását kívánja, s míg azok meg nem adattnak, a parochiából ki nem lépik. Sőt a canonok szerint megkívánnya azt is, hogy maga szolgálatot nem tévén azután az ekklézsiában, más tiszteletes egyházi atyafiak is az itten téjendő szolgálattól eltiltassanak, és semmi szín alatt itt véghez ne vihessék, míg maga plenare nem excontentáltatik. Melly illyenforma maga declaratioját a tiszteletes egyházi atyafinak hallván a filialis ecclesiában, Serélen lévő halgatók, protestálának solenniter, hogyha kedvek szerint való papjokat nem patiálják, magok lemondanak a borbátvizi ekklézsiáról, és más ekklézsiához applicálják magokat. Írásban is béadták eziránt való szándékokat s közönséges megegyezéseket. [542.]

III. Ezek után a Szent Visitatio számbavévén a tiszteletes egyházi atyafinak conventio szerint való fizetésének restantiáit, azokat találta eképpen.

[296] HuZaL-Jkv. I/5. 541–545.

Restánsok neveik	Esztendők, mellyekre restálnak	1.[297]		2.[298]	3.[299]	4.[300]	5.[301]	6.[302]	7.[303]	8.[304]	9.[305]	10.[306]
		hfr	dr									
Méltóságos Nalátzi András úr	ab 1790 ad 95, 6 eszt.	30	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Méltóságos Nalátzi István úr culinarek redemtiojában	ab 1790 ad 1801	7	28	12	–	–	–	–	–	–	–	28
Titulatus Tsoka Isákné successori	ab 1790 ad 1801	24	–	–	14	24	–	12	6	24	24	19
Temetéséért	–	5	10	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Titulatus Bája Jósef úr posteritási	3 eszt.	6	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Titulatus Bája Sámuel úr 2 gyermeke kereszteléséért		4	80	–	6	6	6	3	1 ½	3	12	6
Sebesi György	4 eszt.	8	–	–	8	8	8	4	2	8	8	8
Kalugeritza Mihálly	3 eszt.	6	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Tsoka Jánosné	3 eszt.	6	–	–	6	6	6	3	1½	6	9	6
Farkas Sámuel	3 eszt.	3	34	–	3	–	3	1 ½	1½	1 ½	3	3
Farkas Bálint successori	2 eszt.	2	–	–	2	–	2	1	1	1	2	2
Jordán Bálint	ab 1790 ad 98	4	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
ismét	3 eszt.	4	50	–	3	9	–	3	1½	–	12	3
Jordán Lászlóné Kalugeritza Kristina	1 eszt.	1	–	–	1	1	1	1	½	1	2	–
Kalugeritza István	3 eszt.	3	–	–	2	–	–	–	–	–	–	–
Kalugeritza László	2 eszt.	2	–	–	2	6	8	1	1	4	8	2
Jordán Jósef	2 eszt.	4	48	–	4	4	4	2	2	2	4	4
Farkas Lajos	4 eszt.	2	–	–	2	–	–	–	–	–	–	–
Duntsa Bálint	11 eszt.	11	–	–	9	–	24	11	–	–	48	11
Serélyen												
Kenderesi Bálintné	3 eszt.	3	–	–	3–	–	–	–	–	–	–	–
Kenderesi Máténé	3 eszt.	3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kenderesi Lajos	3 eszt.	2	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Kenderesi János	3 eszt.	3	–	–	2	–	–	–	–	–	–	–
Kenderesi István	12 eszt.	12	–	–	12	–	–	–	–	–	–	–
P. Petrik Gáspár successori	8 eszt.	4	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Restantiák summája		161	50	12	80	64	62	42½	18½	51½	132	92

Ezen restantiákra nézve a Szent Visitatio *végezi*: a domesticus curator az egyházfi által admoneálja a restantiariusokat, hogy 8-ad nap alatt conplanáljanak, mellyet ha önként s becsülettel nem cselekesznek, adattassanak által a külső tisztségnek ad exsequendum. [543.]

[297] Pénz
[298] Búza/véka
[299] Búza, rozs/ kalangya
[300] Lencse/kupa
[301] Borsó, paszuly/kupa
[302] Szalonna/oka
[303] Vaj/kupa
[304] Túró/oka
[305] Kukorica/kupa
[306] Fa/szekér

IV. Számba vévén a Szent Visitatio mostan is ezen ekklézsiának pénzbéli fundussát, így találta:

Contractus sub Kivevés ideje	Kivett pénz		Kivévő neve	Esztendei interes		A restantiában lévő interesnek ideje	Egész restantia summája	
	Hfr	dr.		hfr	dr.		hfr.	dr.
A. 3. Februarii 1799.	42	40	Duntsa Bálint	2	64	3 eszt. restál	7	92
B. 26. Februarii 1796.	31	18	Dunts Bálint	1	86	ab anno 1796 ad 1801, 6 eszt.	11	16
C. 16. Octobris 1787.	5	–	bajesdi Mihálly Halmágy	–	30	ab 1787 ad 1801, 14 eszt.	4	20
D. 17. Maji 1784.	25	50	Tsoka Isákné Vajda Mária	1	50	a die levationis ad praesens tempus 17 eszt.	25	50
E. 3. Novembris 1793.	10	20	Jordán Bálint Welter Mihállyért	–	60	8 eszt.	4	80
F. 2. Junii 1788.	4	80	Jordán Bálint	–	27			
G.			Ugyanazon pénzről Velter recognitionalissa	–	–			
H. 26. Julii 1778. és 26. Februarii 1796.	18	40	seréli Kenderesi László-ért fia, Miklós	1	8	3 eszt.	3	24
I. 13. Novembris 1773.	500	–	méltóságos Kendeffi Jósef úr	30	–	az ekklézsiának foenerál		
K. 7. Martii 1788.	15	30	Mányul Tamás	–	90	13 eszt.	11	70
L. 10. Maji 1782.	10	20	idősb Farkas Lajos	–	60	ab 1788 ad 1801, 13 eszt.	7	80
M. 21. Martii 1792.	100	–	Kalugeritza Mihállyért fia, János	6	–	3 eszt. restál	18	–
N. 3. Aprilis 1792.	78	70	Farkas Sámuel	4	68	10 eszt.	46	80
O. 28. Februarii 1796.	11	22	ifjabb Kenderesi Jósef	–	66	15 eszt.	9	90
P. 5. Februarii 1795.	100	–	Kalugeritza István *ennek felét befizette 27a Februarii 1805-o*	6	–	pro 1797 restál hfr. 3, azután 4 eszt. egész törvényes interessel *solvit 1805*	27	–
Q. 6. Junii 1766.	40	–	Kalugeritza Ilonáért fia, Bágya Mihálly	2	40	ab 1796 ad 1801 inclusive, 21 eszt.	50	40
R. 27. Aprilis 1792.	22	44	ifjabb Kenderesi Jósef	1	32	ab 1796 ad 1801, 6 eszt.	7	92
S. 12. Martii 1796.	21	60	Jordán Jósef a dr. 8	1	68	2 eszt.	3	36
T. 1. Junii 1793.	51	–	Tsoka Sámuel, Tsoka Borbárának torony építésére való collatuma	3	–			
Sine contractu	11	22	Kenderesi Mátéért Gáspár	–	66	ab 1789 ad 1801, 12 eszt.	7	92
	50	–	seréli embereknél	3	–			
U.	–	–	matzesdi Balia Lászlónál			interes van hátra	1	50
Sine contractu	50	–	Tiszteletes...[307]			[544.]		

[307] ...Makai Jósef uram, melly jött a néhai tiszteletes Pál István uram, méltóságos Nalátzi András úrtól exsequált papi fizetéséből.

IV. Ventiláltatott domesticus curator titulatus Jordán Jósef úr curatoralis demonstratioja.

	hfr.	dr.
A közelebbi visitatiokor maradott volt kezénél	27	61
azután percipiált		
1-o. Kenderesi Józseftől Kenderesi Bálint féle adósságából	52	–
2-o. Méltóságos Kendeffi Józsefurtól 2 esztendőre az 500 ft. után Nota bene: az ezelőtti visitatioban világoson ki vagyon téve, hogy akkor percipiált volt pro annis 1796 et 1797, következés szerint ez a 60 mfr. esik pro 1798 et 99, és így pro anni 1800 et 1801 in integrum restálni kellene, de úgy adja fel a domesticus curator úr, hogy restantia vagyon csak pro anno 1801, és így egy esztendőre való competentia kézen közt elveszne. Mellyre nézve a méltóságos Kendeffi Józsefurtisztinek adott quietantiákat számba kell venni, s azokból ezt a homályos dolgot világosságra hozni.	60	–
Percepti summa	139	61
Ezen percepti summából a. erogált		
Visitatio alkalmatosságával a tiszteletes visitatoroknak	3	60
A tiszteletes parochust illető interesben adott	9	60
Zsendelyszegre	–	8
A kertelésért Mihu Szivulészknek	1	20
Istáló fedésére való deszkáért	8	52
Felveréséért	2	4
Szegekért	1	20
Sertésól csináltatásáért	1	2
Kőmíves intertentioja	2	–
A parochus veteményes kerte kárának refusiojában	15	–
2 szekér bikkfavesszőért	2	40
Szent edények váltságáért	2	40
A parochia körül való kertnek felállításáért	2	40
17. Aprilis 1800. rendkívül tartatott visitatiokor	7	20
Úr vacsorájához való borért	–	24
Az elvétetett harang dolgában curator Kalugeritza János Enyedre járván, annak útiköltsége	6	–
Az Úr asztalához tartozó ezüstpohárnak megigazításáért s aranyozásáért	15	60
Erogati summa	80	50
b. Elocált Duntsa Bálintnak sub A.	42	40
és így erogati et elocati summa	122	90
eszerint a domesticus curator úr kezénél marad ad sequentem demonstrationem [545.]	16	71

V. Perselypénzről való demonstratio

	hfr.	dr.
1. Azelőtti visitatiokor residuum volt	4	–
2. Azután 3 esztendők alatt gyűlt a perselybe	13	45
Perselypénz summája	17	45
Mellyből erogáltatott szükséges és hiteles hellyekre	6	12
és így a residuum	11	33

VI. Az Úr asztalához tartozó szent edények és eszközek mind megvagynak, amint az 1796-beli visitatiokor inprotocolláltattak.

VII. A régi curatorok, úgymint titulatus Kalugeritza János és Jordán Jósef urak megmaradtak továbbra is. A közelébbi visitatioban tétetett egyházfit az ekklézsia kitévén, a régit, Josa Galatzánt reponálta.

VIII. Midőn a visitatio elvégezte volna maga munkáját Borbátvizen, adaték fel, hogy néhai idősb Jordán Józsefné Balás alias Kalugeritza Éva asszony, a mostani curator, Jordán Jósef uram nagyannya, testált a borbátvizi olá és reformata ekklézsiáknak 100 ~ száz vfr..

Eggyiknek is ötvent, a másiknak is ötvent, Balás Mihállyné Bágya Ilona és ennek két léányi, Klára és Éva, úgy Jordán Györgyné Krájnik Rosalia jelenlétekben, még mások is lévén jelen, akiket ezen megírtak fognak tudni. Nota bene: Illyen szókkal élt a testans asszony: Hallod-e fiam! Én ezen házban nagyatyáddal, édesatyáddal és veled éltem 50 esztendőt. Minden esztendőre megérdemlek két-két forintot. Add meg, fiam az én ekklézsiámnak s a te ekklézsiádnak, egynek ötvent, a másiknak is ötvent, melly illyen előadására ígérte is magát Jordán Jósef uram, hogy megadja a 100 ft. a két ekklézsiának, melly esett 1800-ban.

1804

Borbátviz. 18ma Februarii 1804. Sancta Visitatio Canonica ecclelesiae reformatae Borbátvizensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta, juratum notarium 18ma Februarii anno 1804. celebrata.[308]

Ideérkezvén a Szent Vizitatio reggeli 10 óra tájban, mindjárt hírt tett a nemes ekklézsia minden tagjainak az egyházfi által, és invitált mindeneket a parochialis házhoz. De délutáni 3 óráig senki itten meg nem jelent más, hanem csak tekintetes Kenderesi Lajos úr, a seréli filialis és tekintetes Jordán Jósef úr, a borbátvizi mater ekklézsiák curatorai.

Kiknek jelenlétekben I. A Szent Visitatio kérdés tett a tiszteletes egyházi szolga, Makkai Jósef atyánkfia iránt, hogy miképpen comendálják mind egyházi szent szolgálattyáról, mind pedig külső magaviseléséről. Mellyre a filialis seréli ekklézsia curatora ezt felelé, hogy nincsen őkegyelme ellen semmi panassza, mellyet a Szent Visitatio a Serélen lakó érdemes hallgatóktól is úgy értett, ottan megfordulván.

A borbátvizi mater ekklézsiának curatora is ezt felelé, hogy részéről nincs semmi panasz, ha valakinek a nemes ekklézsia tagjai közzül volna is, minthogy írásban magának nem adta által, a Szent Visitation is meg nem jelent, holott mindeneknek tudtára adta a Szent Visitatio megérkezését. Senki panaszáról tudni nem akar, és azzal a Szent Visitatiot nem kívánja terhelni.

II. Megkérdettetett a tiszteletes egyházi atyafi, hogy a maga hallgatóit miképpen comendálja a közönséges isteni tiszteletnek gyakorlásáról, az Úri Szent Vacsorával való élésről, maga illendő becsületének megadásáról s bérének bészolgáltatásáról? Eképpen felele: Vagynak ollyanok, kik keresztyéni kötelességeknek mind Istenre, mind felebaráttyokra, s mind magára nézve eleget tenni kívánnak s igyekeznek. De ellenben vagynak ollyanok is, kik az isteni tiszteletet tellyességgel nem gyakorollyák, az Úri Szent Vacsorával is élni el mulattyák, [740.] melly a szent ekklézsia hív jámbor tagjainak botránkoztatására, és magának is nem kicsiny szomorúságára vagyon. Melly nevezetes hibának orvoslását a Szent Visitatio most bízza az időre.

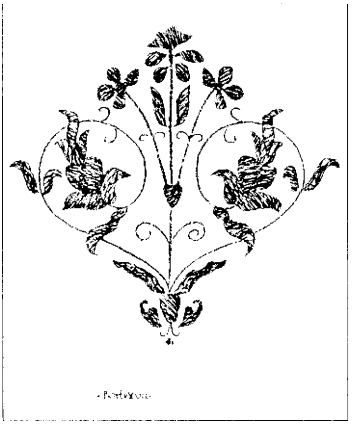

Úrasztali terítő minta

III. Midőn a Szent Visitatio eddig folytatta volna rendes munkáját, megjelenének tekintetes idősb és ifjabb Farkas Lajos és Beniámin urak, kik előtt felolvastatván az eddig való acták, mindenekben megegyeztenek, jóváhagytanak mindeneket, és semmi panaszt nem adtanak fel különösön.

[308] HuZaL-Jkv. I/5. 739–742.

IV. Továbbá megtekintetvén a Szent Visitatio az 1796-dik, és 1799-dik esztendőkben tett végezéseit kedvetlenül látá, hogy a parochiális ház végiben való classisnak építéséről akkor tett rendelésének semmi effectuma nincsen. Mellyre nézve most újonnan ajánlya a tekintetes curator uraknak, hogy azon végezését a Szent Visitationak ezen esztendőben effectumban venni el ne mulassák.

Erre curator titulatus Jordán Jósef úr tévé ezt a jelentést, hogy az 1796-beli visitatioban tett repartitio szerint megkerestetvén a conferensek; némellyek denegálták a succursust világoson kimondván, hogy semmivel segittséggel nem lésznek azon szükséges épületnek felállításában. Mellyet így értvén a Szent Visitatio facultálja a domesticus curator urat, hogy az ekklézsiai épületeknek conservatiojára különösön hagyatott fundusnak interesséből szakaszszon és költsön azon szükséges épületre. Ha ki pedig jószántából valami segittséggel kíván lenni, Isten előtt kedves dolgot cselekeszik.

V. Toronyépítésre tekéntetes Tsóka Borbára asszony még in anno 1793 die 1[a] Junii 50 vfr. conferált volt, melly pénzt titulatus Tsóka Samuel úr a tiszteletes loci minister kezéből kivévén (mint láthatni protocolli pagina 543.) inde a termino levationis, minden interes nélkül hever. Ezen pénznek a maga utján való felvétele ajánltatik a domesticus curator úrnak, mellyel a torony építésére megkívántató materialekot szerezze meg és a tornyot építtse meg. Edgyetértvén titulatus idősbb Farkas Lajos úrral, tekintetes Tsóka Borbára asszony férjével, aki eddig is szorgalmatoskodott és segittségül volt a toronynak már félig való épülésében.

Ezen toronynak ékességére ígére most tekintetes Jordán József úr hfr. 6.

Fekete Elek úr vitorlára hfr. 3 dr. 60. [741.]

VI. Elévétetett a curatoralis demonstratio, mellyben találtattak illyen:

A. Perceptumok	hfr.	dr.
Az előbbi visitatiokor maradott volt a curator úr kezénél	16	71
Azolta percipiált méltóságos Kendeffi Jósef úrtól az ekklézsiai épületek conservatiojára hagyatott 500 ft. után interest		
1-o. Pro anno 1801 Nota bene: 15 mfr. jött a tiszteletes loci minister kezébe a veteményes kertc kárának pótlására, mellyet tartoznak refundálni azok, kik okozták a kárt, fel nem tévén a kertet	15	–
2-o. Méltóságos Kendeffi Jósef úr in anno 1803 die 9na Februarii a capitalist béfizette Nota bene: Ennek interesse nem jött bé pro anno 1802 és 3 hónapra, mivel a pénz vétetett ki 13. Novembris és adatott vissza 9. Februarii; eszerint hátravagyon még az interesben 7 mfr. 50 dr.	500	–
3-o. Jári Lászlónak adattatván esztendeig 200 mfr., adott interest a többivel restál	6	–
Perceptum summája	537	71
B. Erogatumok		
Az 1802-dikban tartatott visitatiora tett költség	5	20
A parochialis ház körül egy darab kertnek csináltatásáért	–	72
Midőn az Úr asztalához való pohár Szebenben reparáltatott a recognitionak németül való expediáltatásáért	–	48
Mikor a parochialis ház építtetett, a kölcsönvett 10 szál gerendáért fizettetett	2	4
[742.] A pap ellen való instantiat főtisztelendő püspök úrhoz vivő embernek adatott Nota bene: Most ugyan bizonyos okokra nézve ez a költség acceptáltatik s felvétetik; de többször az illyen hír és fundamentom nélkül való költség nem fog acceptáltatni	5	78
Erogatum summája	14	22
C. Elocatumok		
Jári Lászlónak 7[a] Martii 1803.	50	–
Bája Sámuelnek 20. Julii 1803.	100	–

Elocatum summája	150	–
Erogatum és elocatum summája edgyütt	164	22
Lévén a perceptumnak summája	537	71
Az elocatumnak és erogatumnak pedig summája	164	22
Ha ez kivonattatik a percepti summából, marad Melly residuumról tartozik jövendőben demonstrálni titulatus domesticus curator Jordán Jósef úr	373	49
Incassálnivaló marad ezen kívül méltóságos Kendeffi Jósef úrnál pro 1800 et 1802	60	–
és egy fertály esztendőre	7	50
Titulatus Kenderesi Lajos úrnál néhai tiszteletes Pál István uram collatuma	17	34
	84	84
VII. Perselypénzről való demonstratio		
A közelebbi visitatioban maradott volt a tiszteletes egyházi atyafinál	11	33
Azután gyűlt még 2 esztendő alatt	9	98
Vagyon in summa	21	31
Erogáltatott		
Házmeszelésre	1	60
Fűttő igazítására	1	20
Házhoz tartozó kertnek igazítására	1	36
Erogatum summája	4	16
Mellyet kivonván a perceptumból marad még a tiszteletes atyafi kezénél	17	15

Melly residuumból facultálja a Szent Visitatio a tiszteletes atyafit, hogy a parochiához közel egy kutat ásasson és rakasson.

VIII. A szent edények és eszközök aszerint meg vagynak, amint az ez előtt való visitatiokban feljegyeztetett, megújíttatván egy pohár, mellyről emlékezve vagyon protocolli pagina 544.

A feljegyeztetteken kívül közelebbről ajándékozott méltóságos Nalátzi István úr hitestársával, méltóságos Kendeffi Susánna ifjú asszonnyal edgyütt egy fekete fátyol aranysújtásos és aranyvirágos Úr Asztalára való keszkenőt, mellynek eggyik szegeletén vagyon N. I., másik szegeletén K. S. kék selyemmel kivarva, mellyek ezt jelentik: Nalátzi István, Kendeffi Susánna, harmadik szegeletén 18, negyediken 02, melly ezt teszi: 1802.

Ugyan méltóságos Nalátzi István úr és élete párja adtak egy 17 singből álló fekete bakacsin koporsótakarót temetési alkalmatosságokra.

1805

Borbátviz. 21ma Februarii 1805. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Borbátvizensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis proseniorem, et Michaelem Barta, juratum notarium, cum adjuncto reverendo domino Josepho Getse, parocho Tustyensi 21ª Februarii anno 1805 in domo parochiali instituta.[309]

Itten jelen voltanak méltóságos nalátzi Nalátzi István úr, titulatus Kalugeritza alias Balás István, és vicecurator Jordán Jósef urak.

I. A tiszteletes egyházi szolga Makai Jósef atyánkfia jelen nem lévén, a nemes vármegye Generalis Székén való pere miatt, a Canon szerint való kérdés őkegyelme iránt meg nem tétetett. Az őkegyelme panassza pedig tudva lévén a Szent Visitatio előtt, hogy tudniillik papi bére nagyobb részint restantiában vagyon.

[309] HuZaL-Jkv. I/5. 795–796.

Erre nézve *végezi*, hogy a tiszteletes egyházi atyafi minden restantiáit szedje jó rendbe, s tégye írásban, és adja bé a közelebbről esendő Partialis Synodusra, ad exsequendum adattassanak által a méltóságos curatoratusnak.

II. Elévétetett titulatus Jordán Jósef vicecurator úrnak demonstratioja.

	hfr.	dr.	hfr.	dr.
a. A közelebbről, úgymint anno 1804 die 18[ua] Februarii tartatott visitatioban a demonstrans curator úrnak keze alatt maradott vala			373	49
ebből maga intereses	500	–		
maradván még a cassában	23	49		
ebből költött 1-o az 1804-béli visitatiokor	3	60		
2-o a mostani visitatiora				
2 véka zabra	1	60		
a cselédekre	–	28		
honorariumban	3	60		
Erogatum summája	9	8		
marad a cassában			14	41
b. Serélről adattatott bé capitalis			50	–
ebből elocáltatott 14. Februarii 1804.:				
három seréli embernek sub littera X.	21	–		
Farkas Beniáminnak sub littera U.	29	–		
c. Titulatus seréli Kenderesi Lajos úr néhai titulatus Pál István úr collatumából való capitalist, 17 mfr. béfizette. Elocáltatott Farkas Beniamin úrnak 6. Julii 1804. [796.]	17	–		

III. Számba vétettvén az ecclesia elocatumai, találtattak eszerint:

Kivevés ideje	Kivett pénz		Kivevő neve	Esztendei interes		Restál	Interessel	
Sub littera	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
3. Februarii 1799. A.	42	40	Duntsa Bálint					
26. Februarii 1796. B.	31	18	Duntsa Bálint					
26. Februarii 1787. C.	5	–	Bojesdi Mihái Halmágy					
27 Maji 1784. D.	25	50	Vajda Mária successori					
3. Novembris. 1793. E.	10	20	Jordán Bálint					
2. Junii 1788. F.	4	8	Jordán Bálint Velther Mihállyért					
26. Julii 1778. H. és 26. Februarii 1796.	18	40	Kenderesi Lászlóért fia, Miklós					
Nota bene: Méltóságos Kendeffi Jósef úrnál volt 500 mfr., ezt béfizetvén vagyon e következendőknél								
7. Martii 1803. I. 1-o	50		Martzesdi János Lászlónál			pro 1804	3	–
20. Julii 1803. I. 2-o	100		Bája Sámuelnél			pro 1804	6	–
sine contractu	350	–	Jordán Jósef curator úrnál			pro 1804	21	–
7. Martii 1788. K.	15	30	Mányul Tamás					
10. Maji 1782. L.	10	20	Idősb Farkas Lajos					
21. Martii 1792. M.	100	–	Kalugeritza Mihállyért fia, János					

3. Aprilis 1792. N.	78	70	Farkas Sámuel					
28. Februarii 1796. O.	11	22	Ifjú Kenderesi Jósef					
5. Februarii 1795. P.	50	–	Kalugeritza István Nota bene: a contractus 100 szóll, de stante visitatione megfizetett 50 mfr.					
6. Junii 1766. Q.	40	–	Hertza Ilonáért fia, Bágya Mihály					
29. Aprilis 1792. R.	22	44	Ifjabb Kenderesi Jósef					
12. Martii 1796. S.	21	60	Jordán Jósef					
1. Junii 1793. T.	50	–	Tsoka Sámuel	Tsoka Borbára collatioja toronyépítésre				
6. Julii. 1804. U.	17	–	Farkas Beniámin					
17. Februarii 1804. X.	21	–	Seréli Avrám Jánk, Miháj Jánk, György Lésa					
1789.	11	22	Kenderesi Mátéért Gáspár					

IV. A főcuratorság ezen nemes ekklézsiában deferáltatott nalátzi méltóságos Nalátzi István úrnak. Galatzán Jósef hellyébe egyházfinak tétetett János Lupényeszk, és bé is eskettetett.

1806

Borbátviz. 16ta Decembris 1806. Sancta Visitatio Canonica continuatur in ecclesia reformata Borbátvizensi per jam nominatos ordinarios officiales ecclesiasticos 16ta Decembris 1806.[310]

A parochialis háznál jelen voltanak tiszteletes Makai Jósef atyánkfia, a nemes ekklézsiának parochussa és tekintetes Jordán Jósef úr, a nemes ekklézsiának vicecuratora.

I. Titulatus curator Jordán Jósef úr de perceptis et erogatis submittálá illyen demonstratioját.

	hfr.	dr
Az 1805. esztendőben 24. Februarii tartatott visitatiokor maradot készpénz kezénél	18	1
azután méltóságos Bartsai Ferentz úr 500 mfr. pium legatuma interesséből percipált	24	–
Perceptumnak summája	42	1
Ebből erogált		
Oskolaháznak mindenféle fákért kivévén a prastillát	24	48
Templom és papi ház ablakainak igazításáért az üvegesnek	9	–
Az üveges inassa s két lova két nap s két éjtszaka intertentiojára	2	–
A parochia utca felől való kertnek felálításáért	2	72
Mostani visitatorium honorarium	3	60
Erogatumnak summája	41	80
Kivonván az erogatumot és perceptumból, fennmarad	–	21
II. Ezen residuumon kívül marad ad incassandum ab anno 1804, ad 1806 inclusive		
Matzesdi Jári Lászlónál 50 mfr. után 3 esztendei interes	9	–
Boja Sámuelnél 100 mfr. után 3 esztendőre interes	18	–
Titulatus curator Jordán Jósef úr 350 mfr. után ab anno 1804 a annum 1806 inclusive tartoznék 63 mfr., de béfizetett, amint a fellyebb megírt demonstratioból megtettzik 24 mfr., és így restál még	39	–
Incassálni való restantia	66	–

[310] HuZaL-Jkv. I/5. 885–886.

III. A protokollumban pagina 742. feljegyeztetett, hogy pro annis 1800 és 1801 méltóságos Kendeffi Jósef úrnál restantiába volna 64 mfr. 50 dr. Azonban producáltatik, hogy titulatus Balas László úr titulo supererogati abból maga [886.] percipiált 26 mfr. és így a fungens vicecurator úrnak demonstrálni kell 41 mfr. és 50 dr.l, világosságra hozván, hogy az vagy restantiában vagyon, vagy valaki percipálta.

IV. Titulatus Kalugritza Isván úr a magánál lévő 100 mfr. capitalisból 1805 stante visitatione megadott és befizetett 50 mfr., ebből fungens vicecurator úr elocált Farkas Beniámin uramnak 34 hfr. 68 dr., és így elocálatlan vagyon még 15 mfr. 32 dr. a fungens curator úr kezénél.

V. A tiszteletes parochus a perselypénzről eképpen demonstrál:

	hfr.	dr.
Az 1804. 18. Februarii tartatott visitatiokor maradott kezénél	17	15
Azután 1804-ben gyűlt	3	58
1805-ben	4	98
1806-ban 5 ízben	5	78
Perceptumnak summája	31	49
Erogált		
Egy fűtő csináltatására	1	48
Holmi ekklézsiai szükségekre	–	48
Meszelésre 1804, 5,. 6-ban	1	68
Parochia körül egy darab kerítés felállítására	1	20
Visitatiokor tett költség 1803 és 1804	2	40
2 véka zabért	1	–
Egy ládát vétettvén ecclesia számára	3	60
Synodusi subsidium 1805-ben	2	–
Erogatumnak summája	13	84
Kivonván az erogatumot a perceptumból, lészen perselybéli residuum	17	

Főúri kúria-részlet Borbátvizen

Brád

1690

Continuatur visitatio in Brad, comitatus de Zarand 9. Februarii per praefatos.[311]

Auditores examinantur de pastore Michaele Szilvasi.

Vádolyák unanimi consensu, ez következendőkkel:

1. Részegségében gerenda, ablak s bolt alatt bújt által, hajdútáncot járt etc.

2. Nem tanul, predikatioit soha le nem írja, roszul viseli magátt, nemhogy épülésének, de még kárhozattokra szolgál az hallgatóknak.

3. Az corcsmákat felkeresi, ott iszik.

Examinatur pastor de auditoribus. Nullo gravamine accusat pastor auditores.

Deliberatum: Elégtelenek vagyunk eligazítására, hanem őkegyelmének [ügye] tartozik az Partialisra.

Deliberatum ad quaerelam reverendi domini senioris Georgii Körtvellyesi contra reverendum dominum Michaelem Szilvasi pastorem ecclesiae Körösiensis.

Igaz dolog, hogy tiszteletes esperest uram őkegyelme becsületes adjunctusival edgyütt az körösi visitatiot peragálván, tiszteletes Szilvasi Mihálly uram ellen terhes és súlyos vádok löttenek, melly nemcsak ez mi társaságunknak, hanem közönségének, az tiszteletes orthodoxa praedicatori rendeknek nem kicsiny böcstelenségére vagyon, mellyet, hogy úgy elhallgasson Szent Társaságunk, semmiképpen lelkünkesmereti nem engedi. Hogy peniglen mostan Szilvási uram ellen pronunciáljuk, arról sem léphetünk, tiszteletes esperest uram őkegyelme annak útja s módgya szerént procedálván, és actiot őkegyelme ellen vivén következendő Partialisunk, mint deliberálunk, megmutatja. Hunyad 8. Martii 1690.

1700

Brád. Continuatio visitationis in ecclesia Zarandensi, in Ribicze, Brad et Criscsor, 10. 11. 12. Februarii.[312]

Reverendus David Belenyesi summae ebrietatis accusatur, qui post multas et varias admonitiones et correptiones emendari non potuit, unde futuram ad Partialem est citatus.

1767

Brad. Continuatur visitatio in ecclesia reformata Bradiensi die 22. maji 1767. per eosdem praesentibus pro parte ecclesiae spectabili domino Alexandro Bradi jam inspector-curatore ecclesiae, Petro Ribitzei, Petro Bradi, Ladislao Bradi etc. etc.[313]

Ubi: 1. Circa oeconomica spectabilis dominus inspector curator Alexander Bradi demonstrationem suam exhibet hac serie:

---

[311] HuZaL-Jkv. I/1. 81.

[312] Uo. I/1. 231.

[313] HuZaL-Iratok 8. sz. 3–4.

A: In perceptis:	hfr.	dr.
Az elébbeni visitatio szerint anno 1762. die 15. Novembris maradott volt készpénz	377	60
Inde a die 18va Novembris anno 1762. jött bé vásárvám usque ad 16. Januarii anno 1766 inclusive	534	52
[Summa]	912	12
[4.] In erogatis:		
Templom és cinterem körül tett építésekre az exhibeált hiteles demonstratio szerint költ	302	46
Pap fizetésébe titulatus Molnár in annis 1762 usque – 765	162	50
MarosVasarhellyi kollégium pro annis 1762–764	155	52
Titulatus Bradi Péter uram a templom építésére vett kölcsönpénzt	108	94
Summa	729	42
Marad pro fundo, melly elocálva vagyon búza interesre pap számára feneráló	181	70
Úgymint KörösBányán	51	–
Tzebén	75	–
Régi elocált summa Nota bene: ezen positio inexigibilis lévén, kimaradhat.	55	–

Nota bene: Ezen fundusnak fructussából most actu in natura megvagyon curatoralis kéznél búza metr. 19.

Demonstratio spectabilis domini Adalberti Ribitzei vicecuratoris de anno 1766 a 1ma Junii per totum, et de anno 1767 usque ad 14. Maji:

	hfr.	dr.
In anno 1766 jött bé a brádi ekklézsia számára in duabus tertialitatibus	220	60
Eodem anno et 1767 usque adhuc juhok pascuatiojából	47	16
Summa percepti	267	76
Mellyből hiteles demonstratio mellett költ el	118	92
Marad	148	84
Ebből elocáltatott legalis interesre Hectornak	12	24
Brádi Botos Petrunak	12	24
Summa elocati	24	48
Ezt detrahálván ex summa hfr. 148 dr. 84, marad	12	436

Perselyről való demonstratio:
Találtatik most actua a perselyben hfr. 13 dr. 34.

1769

Brád. Inchoatur visitatio 5. Januarii 1769. visitatores reverendum ac clarissimum dominum seniorem Franciscum Intze Lisznai, Ladislaum Bodoki, Joannem Solyom et notarium Stephanum Herepei, a parte ecclesiae Alexander Bradi, Joannes Brádi, Petrus Ribitzei, Ladislaus Bradi, Petrus Bradi etc.[314]

1. Reverendus Adamus Tompa de omni meliori commendatur eademque industria etiam commentatur.

2. Ezen nemes ekklézsiában a hosszas vacantia után tiszteletes Tompa Ádám uram introducáltatván 18. Martii anno 1768., a conventiója ez: Készpénz hfr. 80.; Száraz búza metr. 80.; Széna currus 4.; Tűzifa curr. 40.; Két szántóföldnek fructussa.; Copulatioi, temetési stola hfr. 1.; Keresztelés és praedicatio nélkül való temetés dr. 34.

3. Új parochialis házat építeni kezdett a nemes ekklézsia, mellyet a potiori fel is épített, consumatioját commendálja a Szent Visitatio.

[314] HuZaL-Iratok 8. sz. 5.

4. A mindennapi harangozás dolgában megegyezett a nemes ekklézsia abban, hogy a távolabb lévők kedvéért köznapokon mind estve, mind reggel az harang kétszer vonattassék meg. Helyben hagyja a Szent Visitatio is ezen végezést.

1769

Brád. Eodem visitatio tunc interrupta, nunc die 1ma Aprilis continuatur per admodum reverendum ac clarissimum dominum seniorem Franciscum Intze Lisznyai, notarium Stephanum Herepei, Michaelem Gerson. Praesentibus ecclesiae membris spectabilibus dominis Alexandro Brádi, Petro Ribitzei, Adalberto Ribitzei, Ladislao Brádi, Alexandro Antal aliisque non paucis.[315]

Demonstrálván titulatus curator Ribitzei Albert uram de perceptis et erogatis, inde a superiori visitatione usque ad praesentem diem, azon kívül, amit ekklézsia szükséges költségeire, pap fizetésére, új parochialis ház építésére, m[aros]vásárhellyi kolégyiomi interesnek exsolvatiojára és egyebekre elkölt elocáltatott pro fundo búza interesre, azzal együtt, melly visitatione superiori Hektornak penes legale interesre, brádi Botos Péternek kiadattatott volt, erga contractuales cautiones hfr. 180,54.

Marad a cassában készpénz hfr. 54,99.

Búza interesre jött bé curatoralis kézhez metr. 38, mellyből két köböl erogáltatván ácsoknak, marad in natura metr. 30. [5/a.]

Elocationes inde ab anno 1766. die 6ta Februarii usque ad annum 1769. diem 1^mum^ Aprilis

In anno 1766	hfr.	dr.
Hectornál	12	24
In anno 1767		
Brádi Botos Péternél	12	24
Mesztakoni Pang..a Joonnál	12	24
Bradi Groff Péternél és Ádámnál	24	48
In anno 1768		
Botos Péternél	3	6
Brádi Koposz Urszulnak	3	6
Brádi Koposz Péternek	3	6
Brádi Riskán Péternek	3	6
Brádi Lukáts Urszulnak	6	12
Mesztakoni B... Péternek	6	12
Item Bradi Onya Hántznak	6	12
Anno 1769		
Potingányi lakosoknak	55	8
Brádi Kalamár Ádámnak	3	6
Brádi Kunyán Popa Avrámnak	18	36
Brádi Mihetz Ádámnak	12	24
[Summa] [6.]	180	54

A persely recenseálván, az erogation fellyül marad a perselyben hfr. 3.

In causa titulati Petri Ribitzei.[316] Ejusdemque causatis Evae Ribitzei Sanctae Visitationis deliberatum:

[315] HuZaL-Iratok 8. sz. 5–6.

[316] Uo. 9. sz. 1.

Neogót kehely, 19. sz.

Lévén tekintetes Ribitzei Péter uram és felesége, tekintetes Ribitzei Éva asszony között némű-némű differentia, melly a közelebb celebráltatott visitatioban, úgymint die 5ta Januarii anni currentis 1769 panaszul adattatott vala fel. Munkálódott vala a Szent Visitatio a feleknek megbékéltetésében, aminthogy a Szent Visitatio interpositojára és atyai intimatiojára arra is hajlottanak vala, hogy addig való erőtelenségeiket egymásnak nemcsak megengedvén, hanem amnestiába is tétettetni kívánván, kölcsenes megkövetés után kéz béadással kötelezék mindketten magokat arra, hogy egymásnak tartozó elébbi szereteteket és házassági minden tartozásokat megújítván, attól fogva kívánnának élni istenesen, mint illik keresztyén házasokhoz. De mi októl viseltetvén, azon pactumról tekintetes Ribitzei Péter uram csakhamar résiléála, és felesége ellen való elébbeni panasszát megújítván kíváná, hogy azon differentia újabb revisiora vétettetnék, és más módon, úgymint feleségének ekklézsia és férje selemnis megkövetése által sopiáltassék. Melly kívánságát tekintetes Ribitzei Péter uramnak ezen mostani visitatio, melly is az elébbeninek continuatiója, assumálván, és újabb consideratiora vévén, midőn mind a két félnek panaszát szorgalmatoson meghalgatta és serio ruminálta volna, elégséges okot az asszonyban nem találván, a férjétől kívánt publica deprecatiot nem adjustálja, sőt azt sem, hogy egymástól sépáráltassanak. Melly szerént a Szent Visitatio végezi, hogy tekintetes Ribitzei Péter uram ha tovább is azon kívánságának inhaereál, és attól tellyességgel recedálni nem akar, indítson felesége ellen legitimus processust, és amelly okon feleségének publica deprecatiot kíván intentáltatni, azt törvény útján igaznak lenni comprobálja, mellyet ha nem cselekednék, vagy cselekedni nem akarna, vagy nem is cselekedhetnék, tartozzék feleségét magához venni, és nemcsak in societatem lecti et mensae, hanem etiam thalami béfogadni. Mellyet ha intra quindenam jam denunciatam a die emanati hujusque deliberati nem tellyesítene, ex eo a sérelmes félnek requisitiojára, hogy a külső istenes magistratus által a morosus fél maga kötelességének és tartozásának tellyesítésére compelláltassék, officiose recommendáltatik, et virtute praesentis deliberati transponáltatik.

Actum in Brád, die 1ma Aprilis 1769. in continuata visitatione ibidem habita et celebrata.

1772

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Brádensi anno 1772. die 4a Maji per eosdem visitatores, praesente loci ordinario ministro, reverendo Adamo Tompa, praesentibus item a parte ecclesiae spectabili domino Alberto Ribitzei curatore, Francisco Batzoni, Petro et Johanne Brádi in domo parochiali.[317]

1-o. A templombéli harangozásról némű-némű controversia oriálódván, annak eligazítására rendelte a Szent Visitatio, hogy nyári időben vasárnapokon légyen a harangozás 8 órakor, téli időben 9 órakor, hétköznapokon pedig nyárban 5 és 6 óra között, télben pedig nap feljötte után mindjárt. Úgy mindazonáltal, hogy midőn az időknek környülállásai ebben

[317] HuZaL-Jkv. I/3. 61–62.

olykor változást kívánnának, az egyházi szolga magát azokhoz alkalmaztassa, a hallgatóknak animadversioja nélkül.

2-o. Minthogy ezen ekklézsiában fungáló loci ministernek a filialis ekklézsiában, Kristsorban is szolgálatot kell tenni, szükségnek látja a Szent Visitatio egy mesternek felállítását. Atyaiképpen intimálja azért a nemes ekklézsiának, gondoskodjék annak felállíthatásának módjáról s fundussáról, lenne az különben is e nemes ekklézsiának díszére ebben az isteni tisztelet dolgában való szolgálatnak nagy könnyebbségére.

3-o. A papi fizetésnek dolgában emlékezet tétetett az [id]őnek terméketlenségéről, mellyre nézve kívánta a nemes ekklézsia, hogy olykor a gabonabéli fizetésből ha valami elmaradna, vagy mintegy féláron redimáltatnék, ne difficultáltassék. De a Szent Visitatio a papi salariumnak diminutioját in nullo casu meg nem engedheti, a redemtiot pedig az 1771-ben 9-dik Junii Krakkoban celebrált Generalis Synosus constitutiojinak 9-dik punctuma determinálja, hogy az légyen forensi precis, mely constitutiok ez alkalmatossággal fel is olvastattak.[318]

4-o. Felolvastatott az inneplésről kijött királyi parancsolat is, melyet a superattendentia, mint másutt, úgy itt is kívánt publicáltatni, hogy az új kalendáriumban kitett normale szerint légyen az inneplés.

5-o. Demonstratio curatoralis spectabilis domini Alberti Ribitzei ab anno 1771. 1ª Januarii usque ad ultimum Decembris ejusdem anni:

	hfr.	dr.
Maradott volt a tavalyi visitatiokor 1770-béli erogálatlan pénz	92	52
Accedált ehez vásárvámból detractis detrahendis	230	7
Item anno 1771 ingrediált juhok pascuumából	25	–
Eladott búzabeli interesből	29	28
Anka Sándor eladott törökbúza árából	33	15
Ismét Anka Sándor eladott búzájából	3	75
Adósság pénz	24	82
Summa percepti	438	59
[62.] Melyből újra ez esztendőben elocálódott contractus mellett		
1. Fára	61	20
2. Szénára	51	–
Summa nova elocationis	112	20
Hozzátévén a búza interesre kiadott pénzt	410	28
Vagyon in concreto naturálékra kiadva	522	48
A pura erogatio ment ad	64	64
Detractis iis in elocationem et puram erogationem investita sunt, marad a cassában erogálatlan pénz az 1771-dik esztendőről in paratis	124	5

6-o. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavalyi visitatioban maradott volt	9	34
Accedált attól fogva	6	45
Summa	15	79
Költ ad usus necessarios	17	48
És így supererogáltatott	1	69

[318] A zsinati végzés 9. pontjának szövege így hangzik: Ahol e hazában az őszi vetésből proveniáló gabonán kívül zab, árpa, vagy egyéb tavasz gabona szokott adatni a loci ministereknek, mikor ezekben fogyatkozás lészen az időnek terméketlensége miatt, redimálják forensi praetio a hallgatók, hanemha régi protocollált limitatio obstálna, amellynek kell observáltatni, ide érthetni a borbeli fizetésnek redemtioját is in simili casu. ERZSI III. 8.

1775

Brád. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Bradensi die 1ª Martii per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem, et adjunctum reverendum dominum Michaelem Bartha, praesentibus loci ordinario ministro, reverendo domino Adamo Tompa, a parte vero ecclesiae spectabili domino Alexandro Bradi inspector-curatore, Petro, Adalberto et Alexandro Ribitzei, Johanne Brádi, et Petro Magyari in domo spectabilis domini inspector-curatoris.[319]

Ubi: 1-mo. Egyházi törvényeinknek tenora szerint legelsőbben is kérdés tétetvén a tiszteletes loci ordinarius minister Tompa Ádám őkegyelme papi szent hivatalának folyatatásában való hívségéről és szorgalmatosságáról. Semmi egyéb panasz őkegyelme ellen nem adatik fel, hanem, hogy olykor sátoros innepeken későcskén harangoztat. Mely panasz ellen azzal mentvén magát a tiszteletes loci minister, hogy olykor a sok betegeknek administrálandó sacrumok által késleltetik. Intimálja őkegyelmének a Szent Visitatio, hogy ha felesen lésznek a betegek, adjon azok közül némelyeket templomból való kijövetele utánra.

2-do. A kristsori ekklézsiát incorporált filialisának agnoscálván a brádi mater ekklézsia, ha olykor abba való excursioja miatt a tiszteletes loci ministernek a brádi ekklézsia vácálna is, azt nem difficultálja, kivált a téli időben. Nyárban pedig recommendáltatik, hogy ott jókor véghez vivén, siessen Brádra visszajőni a szent functionak végben vitelére.

3-tio. Intimálja a Szent Visitatio mostan is, mint másszor, hogy mester hozattatása iránt való jó szándékát igyekezzék tökéletességre vinni a nemes ekklézsia.

4-o. A tiszteletes loci minister bízván hallgatóiknak kegyességekhez, hogy ígért salariumának administratiojában szorgalmatos lészen a titulatus possessoratus és curatoratus, ha mi panassza volna is, most elhallgattya. Hanem fabéli competentiájáról tett jelentést, hogy az hibáson administráltatik. Recommendálja azért a Szent Visitatio a titulatus possessoratusnak és curatoratusnak, találjon módot e panasznak elhárítására. [139.]

5-to. Demonstratio curatoralis spectabilis domini Adalberti Ribitzei:	hfr.	dr.
Az 1771-béli visitatiokor erogálatlan pénz maradott	124	5
Anno 1772 accedált ehez vásárvám	245	–
Item határbéli proventus pascuumból	20	10
Summa percepti	389	15
Ebből búza interesre elocálódott	21	–
Pura erogatioba ment	329	9
Summa erogati	350	9
Nota bene: Ebben az esztendőben harangért az öntőnek fizettek hfr. 233 egyéb apróság erre tett költségen kívül.		
És így de anno 1772 erogálatlan marad	38	28
Ehez in anno 1773 accedált vásárvám	171	34
Határbéli pascuumból való proventus	18	8
Summa percepti anni 1773	227	70
Ebből a perceptumból Zdraptziaknak búza interesre elocáltatott	102	–
Pura erogatioba ment	68	31
Summa erogationis	170	31
Maradt eszerint a cassában erogálatlan pénz, mely ingrediál az 1774-béli demonstratioba *hibás*	57	39
Anno 1774 vásárvám	131	90
Határbéli pascuumból	29	52
Körösbányáról, Czebéről incassáltatott régi adósság	126	–

[319] HuZaL-Jkv. I/3. 138–139.

Summa percepti	338	81
Ebből a perceptumból elocáltatott:		
1. Búza interesre mihelenyieknek	40	80
2. Fa interesre FelsőLunkojra és Brádra	61	20
3. Brádi Boltos Györgyitzának legalis interesre	100	–
Pura erogatioba ment	66	10
Summa erogationis	268	10
A cassában eszerint erogálatlan marad	70	71

6-o. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Anno 1772 jött	3	71
1773	5	47
1774	5	39
Summa	14	57
Ebből költ három esztendő alatt agentiára	3	26
Az 1771-béli supererogatumnak detractiojára	1	69
Parochia körül való expensa	3	36
Summa	8	31
És így marad a perselyben erogálatlan	5	26

1776

Brád. In nomine Domini nova incipit visitatio ecclesiarum in inclito comitatu Zaránd reformatarum ab ecclesia, quae est in Brád, anno 1776. die 8va Novembris per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus Hunnyadiensis archidiaconum, et Stephanum Intze de Lisznyo juratum et ordinarium notarium. Praesentibus a parte ecclesiae spectabili domino inspector-curatore Alexandro Brádi, nec non spectabilibus dominis Petro et Alberto Ribitzei, Johanne, Nicolao et Fancisco Brádi, Johanne Nemes, Michaele Rima-Szombati, et loci ordinario ministro reverendo domino Adamo Tompa, cum aedili in domo praetitulati inspector-curatoris.[320]

Ubi: 1-mo. Ecclesiai canonainknak tartások szerint megkérdettetett legelsőben is a tekintetes nemes ekklézsia mostan actu fungaló loci minister Tompa Ádám őkegyelme papi hivatalának folytatásában, s annak minden részeinek bétöltésében való dexteritássa s szorgalmatossága iránt egyebet nem annyira resentiál a nemes ekklézsia mint azt, hogy vasárnapokon, mikor a kristsori filialis ekklézsiában mégyen, akkor a brádi functiora nem jő vissza. És kívánnya a Szent Visitatio által imponáltatni, hogy avagy csak nyári időben siessen vissza a brádi mater ekklézsiában véghez vijendő szolgálatra is. Mellyet a lehetségig intimál is a Szent Visitatio őkegyelmének, igyekezzék minden lehető módon ebben a részben is a nemzetes ekklézsia kívánságának eleget tenni, kivált addig, míg a kristsori filialis Ekklézsiába oly mester hozattatik, kinek tanítását a brádi mater ekklézsia is örömmel és haszonnal hallgathattja, vagy pedig módja lészen ezen nemes ekklézsiának különös mestert tartani. Egyebekben is recommendálja a Szent Visitatio tiszteletes Tompa Ádám őkegyelmének, hogy a canonban feltett requisitumok szerint igyekezze a nemes Ekklézsia előtt való kedvességét megerősíteni.

2-do. Megkérdettetvén tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme is hallgatói iránt, jelente: a mater és filialis ekklézsiákban való szolgálatának terhes voltát, mellyre nézve az őkegyelme némű-némű könnyebbítésére jó volna a nemes ekklézsiának a mester hozásban

[320] HuZaL-Jkv. I/3. 170–171.

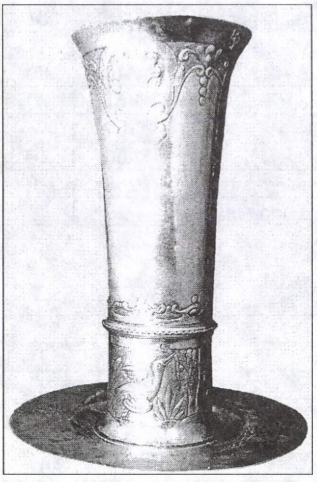

Úrvacsorai pohár, 17. sz.

régen feltett szándékát tellyesíteni, s más ekklézsiának szokások szerint akármi kevéssel is esztendőnként a papi fizetést öregbíteni. Helyben hagya a Szent Visitatio az őkegyelme projectumát, s recommendálja is a nemes ekklézsiának, találjon azokban módot, consideralván az itten Isten kegyelmességéből szépen épült templomot, melyben nagy díszt fogna adni, ha abban éneklő mester is volna.

Emlékezett a tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme a parochia körül való ruinákról is, recommendálja a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának, hogy amint a parochia körül való kert az ekklézsia tagjai között repártiáltatott, a tekintetes curatoratus parancsoljon kinek-kinek magamaga része kertyének correctioja iránt. Úgy, ha mi egyéb romlások vagynak, azokat is reparálni. A papi fizetésnek administratiojában [171] egyéb rövidséget nem említ, hanem hogy fabéli competentiaja administráltatik nevezetes hijánossággal, mellyet hasonlóképpen recommendál a Szent Visitatio a titulatus possessuratusnak, hogy a fa is annak idejében szolgáltassék bé.

3-tio. Demonstratio curatoralis spectabilis domini Adalberti Ribitzei:	hfr.	dr.
Az 1775-dik esztendőben celebrált visitatiokor maradott volt erogálatlan pénz in summa	71	71
Azután accedált ehez a 1[a] Martii usque ad ultimam Octobris 1776:		
a. Vásárvámból	318	86
b. Határbéli pascuumból	59	37
Bizonyos capitalis pénznek interessével v. feladott	130	–
Summa	579	94
Ezen summából		
a. Elocáltatott contractus mellett iffjabb Ribitzei Sándor úrnak legalis interesre	50	–
Riskai lakosoknak széna interesre	51	–
Vákai lakosoknak búza interesre	51	–
Czebei lakosoknak búza interesre	30	60
Brádi boltos Mihály Györgynek legalis interesre	102	–
Summa elocati	284	60
b. Pura erogatioba ment juxta demonstrationem	296	–
Summa	580	60

És így supererogált dr. 66.

Búza interesre kiadott pénznek proventussáról és annak erogatiojárol való demonstratio:

Juxta demonstrationem exhibitam vagyon actu a brádi reformata ekklézsiának búza interesre kiadott pénze in summa hfr. 52 dr. 24.

Ennek interessében ad praesentem usque visitationem jött bé in summa búza cubulus 40, metr. 3.

Mellyeket pro annis 1775 et 76 a tiszteletes loci ministernek és egyházfinak fizetésekbe egésszen erogált.

4-to. Számban vétetvén a nemes ekklézsiának stabilis fundussa	hfr.	dr.
Azzal együtt, ami a tavalyi visitatiotól fogva elocáltatott, találtatott in summa	849	20
Mellyhez accedálni kell a néhai háttzegi rector posteritassinál lévő 12 forintnak tíz esztendei interesse	7	20
Summa	856	40

Mely utolsó adósságnak dolgában lévén némű-némű difficultas, recommendálja a Szent Visitatio a tekintetes curatorusnak, különösön pedig tekintetes inspector curator Brádi Sándor úrnak, igyekezzék világosságra hozni s az ekklézsiának eleget tétetni, valami módon ne maradjon az ekklézsia kárban.

5-to. Perselypénzről való demonstratio:	hfr.	dr.
Maradott volt tavaly a perselyben	5	76
Gyűlt azután	9	27
Summa	15	3
Erogálodott agentiára s egyebekre	18	16
Supererogatum	3	13

6-to. Soluta visitatione jelentetett, hogy az ekklézsiának kellene még valami jövedelmecskéjének lenni a város tömlöcéből, erről tekintetes curator Ribitzei Albert uramtól vár a Szent Visitatio declaratiot.

1779

Brád. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Brádensi anno 1779. die 15ta Januarii per reverendum ac clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei, juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyo, adjunctum reverendum dominum Stephanum Csomos parochum Körösbányaiensem. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Petro et Adalberto Ribitzei, Josepho Bája, Johanne et Nicolao Brádi, Alexandro Ribitzei, Johanne Nemes et Josepho Brádi, nec non loci ordinario ministro reverendo ac clarissimo domino Stephano Baktsi in domo parochiali.[321]

Ubi: 1-mo. Anno 1778. die 15[a] Novembris tractualis consensus mellett introducáltatott tiszteletes atyafi Baktsi István őkegyelme, amint egész applausussal fogadtatott ezen nemes ekklézsiába, úgy mostan is egész contentumát jelenti őkegyelmében a nemes ekklézsia, semmi animadversiora méltó dolgot őkegyelme iránt nem jelentvén, szereti, továbra is a nemes ekklézsia jó indulattyába recommendálja a Szent Visitatio.

2-do. A tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme is a nemes ekklézsia tagjai iránt az alatt az idő alatt, miolta itten lakik, quoad omnia puncta in canone ecclesiastico expressa egész commendatiot tészen. Légyen őkegyelme továbra is pásztori vigyázással azok körül, kik az őkegyelme pásztorságára bízattattak.

3-tio. Régtől fogva igyekezetben lévén oskolamester iránt, mostan is jelenti a nemes ekklézsia, hogy azon igyekezet mellől tellyességgel el nem áll, s annak bizonyítására már némű-némű materiálékot meg is szerzett, az oskolamester hajlékának építésére, s az időnek folyásában ha Istennek tettzik a többit is megszerzeni igyekezik, és azután a subsistentiájára tartozó fundusnak kiállításában is munkások lésznek. Recommendálja is a Szent Visitatio ezen igyekezetben, mely mind a templombéli szolgálatra, mind az itten lévő gyermekek taníttatásokra nézve felette igen szükséges és hasznos, légyen a nemes ekklézsia szorgalmatos.

4-to. Demonstrálván tekintetes vicecurator Brádi Miklós uram inde ab anno 1777 die 1[a] mensis Januarii ad praesentem usque visitationem a brádi reformata nemes ekklézsiához tartozó oeconomicumokról, úgy adja fel, hogy a praespecificata die ad ultimam usque Decembris ejusdem praenotati anni:

	hfr.	dr.
Vásárvámot és tömlöcváltságot percipiált	449	–
Melyből erogált közönségesre	71	12

[321] HuZaL-Jkv. I/3. 251–252.

Maradván a ribitzei és brádi ekklézsiáknak	396	88
Ebből kiadván a ribitzei tertialitast	132	29
Maradott a brádi ekklézsiának	264	58
Accedált ehez bizonyos perceptum	63	–
És így az egész perceptum summája	327	58
Ebből erogált a demonstratio szerint	282	66
Ergo maradott	45	92
Melyhez accedált búzából ingrediált pénz	31	80
Summa	77	1
[252.] A 1ª Januarii 1778. ad ultimam usque decembris ejusdem percipiált vásár vám és tömlöc váltságát in summa	328	–
Melyből erogált közönségesre	69	70
Maradván a ribitzei és brádi ekklézsiáknak	258	–
Ebből kiadván a ribitzei tertialitást	86	–
Marad a brádi ekklézsiának	172	–
Accedált ehez bizonyos új perceptum	30	–
A tavalyi residuum	45	21
És az 1777-ben eladott búza árra	37	80
Summa percepti	279	1
Ebből a demonstratio szerint erogált	111	68
Elocált	128	26
Summa	239	94
Ergo maradott most	39	7

Búzát percipiált metr. 117, erogált belőlle metr. 107, ergo maradott metr. 10.

Nota bene: A calculusban bizonyos hiba esvén, in visitatione anni 1780 die 25ª Aprilis corrigáltatott és marad 25,22.

Nota bene: A pénzről való demonstratio béírattatott ugyan ide most aszerint, amint feladattatott, de a calculusban felette sok hiba vagyon, mellyet a következendő Szent Visitationak újj szemre kell venni, s el kell igazítani.

5-to. Emeritus vicecurator tekintetes Ribitzei Albert úr általadván a curatorságot tekintetes Brádi Miklós úrnak, minémű naturakra és legalis interesre elocált pénzei légyenek s mennyenek által az ökegyelme keze alá, azoknak extractussát a Szent Visitationak exhibeálá, mellyeknek summájok exsurgál ad hfr. 905,44. Jó lessz ezen írást az ekklézsia ládájába betenni.

6-to. Egy bizonyos contractusba feljegyzett Háttzegi Hectornak jószága általjövén tekintetes Brádi Miklós uramra, minthogy azon a jószágon fekütt a brádi nemes reformata ekklézsiának 12 vfr., mely 12 esztendőktől fogva restáló intersessével exsurgált 20 vfr. és 48 pénzekre. Ebből praetitulatus Brádi Miklós úr a Szent Visitatio előtt magára vett 16 vfr., mellyeket a nemes ekklézsiának vagy deponál készpénzül, vagy mint curator elocál, a többit pedig, úgymint 4 vfr. és 48 dr. a nemes ekklézsia a Szent Visitatio consensussából certis ex rationibus elengedte.

7-o.	hfr.	dr.
Persely percipiáltatott	7	–
Erogálódott belőlle	2	92
Ergo maradt	4	8

1780

Brád. Eodem anno [1780.] et die [23[a] Aprilis] continuatur visitatio in ecclesia reformata Bradiensi per eosdem Visitatores in superioribus nominatos, praesentibus spectabili domino Alberto Ribitzei, Nicolao Bradi curatoribus, Johanne Nemes, Alexandro Ribitzei, Josepho Brádi, Michaele Szombathi, clarissimo item ac reverendo domino Stephano Baktsi, loci ministro, in ipsa domo parochiali.[322]

Ubi: 1-mo. Nagy örömmel vette és értette a Szent Visitatio a nemes eklézsiának tiszteletes loci minister uram őkegyelmében és papi szent functiójának egész dexteritással való folytásában jelentett contentumát.

Úgy másfelől 2-o, sokkal nagyobb kedvetlenséggel hallgatta tiszteletes loci minister uramnak aziránt való panasszát, hogy lennének actu némelyek halgatói közül, akik az úri szent vacsorának asztalához való előjárulásnak alkalmatosságával a praecedentiát captálván versengettek és versengenek. De minthogy eddig is el nem mulatta a tiszteletes loci minister őkegyelme az alázatosságra, a kereszténi egyességre nézve a szükséges exhortatiokat, mind a közönséges gyűlésekben, mind penig azok között, akik illyenek, különösön és személyesen véghezvinni. És minthogy, amint [306.] vette is észre a Szent Visitatio, azokkal az olyanokat máris arra bírta, hogy a régi botránkozás nélkül való szép rendtartásnak követésére redeályanak, és efféle haszontalan praejudiciumokat levetkezzenek. Tehát a Szent Visitatio is vagyon és marad olyan reménységben, hogy az afféle botránkozások és ezekhez hasonlok a tekintetes és nemes eklézsiában többé nem fognak hallattatni. Melyeknek eltávoztattatásokra az Úr Jézusnak nevében kéri és inti is a Szent Visitatio a nemes eklézsiát és annak minden rendbeli tagjait.

3-o. Lévén mind szüksége, mind penig közönségesen tettzése is a tekintetes és nemes eklézsiának arra, hogy egy éneklő cantor hozattatnék ezen nemes eklézsiába is. Az isteni bölcs igazgatásból hoztanak is még az elmúlt 1779-dik esztendőben 12ma Decembris a szászvárosi nemes Particulából egy betsületes ifjat, Pető Mihálly őkegyelmét, kinek is hogy lehessen subsistentiája hivataljához illendőképpen amint aplacidálta ezelőtt, úgy kívánta is a nemes eklézsia inprotocoláltatni esztendőnként járandó illy fizetését, conventionaliter:

A cantornak pénzbeli fizetése melyett a nemes eklézsia curatora esztendőnként administrál hfr. 30.; Búzája kirostálva metr. 30.; Fabéli fizetése domatim curr. 14.; Sója egy mázsa, melyet a nemes ecclesia tagjai rendel annuatim hozassanak el, az árrát a curator erogálván.; Halott felett való éneklésért dr. 34.

Ezen kívül penig végezte a nemes ecclesia, hogy a tanítványitól, akik lésznek, az ecclesia tagjai fizessenek minden gyermektől egy vfr., egy véka búzát, és egy szekér fát. A külsőbeliekkel penig egyezzék meg, amint tettzik, csak felettébb ne taxálja. Amely kegyes és jóra célozó szándékját a nemes ecclesianak a Szent Visitatio is helyben hagya et annuendo corroborálja, inponálván serio Pető Mihálly cantor őkegyelmének és őkegyelme utánn s helyébe akik azon hivatalban suvccedálnak azt, hogy cantori hivatallyát, a gyermekek tanítását, egész szorgalmatossággal, és előmenetelesen

Úrvacsorai pohár-részlet, 17. sz.

[322] HuZaL-Jkv. I/3. 305–308.

folytassa. Tiszteletes loci minister és parochus uram őkegyelmétől minden istenes és az ecclesia előmenetelére s épületire célozó dolgokban önként függjen, híre és engedelme nélkül ide s tova ne cékásszon, et in absentia illius a rendes isteni szolgálatott a menyiben a cantort is illetheti, véghez vinni el ne mulassa, sub gravi animadversione. [307.]

4-to. Az míves napi rendes könyörgéseknek óráin az éneklésnek későre való elkezdése miatt esvén olykor egy kevés ízetlenség némely hallgatók között, a nemes eklézsiának is tettzéséből observáltatni ezutánn megerősíttetett ezen visitatorium forumban ez a rendtartás, hogy kéttzeri harangozás utánn, akinek csak kívánkozik szíve és igyekezik lába az Úr orcája eleibe menni, ne késedelmezzék, mivel az isteni szent szolgálat legottan elkezdettetik. Ugyanezen rendtartás observáltassék a vasárnapi és egyéb sátoros innepi napokon is.

5-to. Demonstrálván tekintetes curator Brádi Miklós uram de perceptionibus ac erogationibus ecclesiae, ada bé illyen hiteles specificatiot.

1-o. De perceptione pecuniae:	hfr.	dr.
Tavaly maradt volt ad praesentem demonstrationem	25	22
Accedált azutánn Brádi vásárvámból detractu tertialitate ecclesiam Ribitzeiensem, concernente in summa	180	86
Tömlöc váltságból pariter dectracta supranotata tertralite	5	66
Perselypénzből	9	50
Pascuatioból	6	–
Interes búza árrából	49	–
Maradt volt tavaly perselypénz	4	–
In summa	286	24
Ebből pura erogatioba ment	192	64
Elocáltatott búza és fa interesre	42	84
Summa	235	48
Melyet substrahálván a perceptionis summából, marad készpénz a tekintetes curator úr kezénél ad sequentem demonstrationem in summa	44	76
És így már a tavalyi visitatioban indigitált stabilis fundushoz, mely	1000	98
Accedálván azutánn	42	84
Most az egész stabilis fundus	1043	82
2-do. De perceptione tritici in granis ex interusurio:	metr.	
Tavaly maradott volt a cassában	10	
Azután ingrediált in summa	204	
In summa	214	
Erogált ebből bizonyos eklézsiai szükségekre, papi, kántori fizetés ...	112	
[308.] Adott el készpénzen, mely a felyeb való pénzbéli demonstratioba ingrediált in summa	98	
Lett apadása a búzának	4	
És így az egész erogati summa	214	

Mely szerint most in granis nem marad semmi tekintetes curator úrnál.

6-to. Szándékozván a nemes eklézsia egy ütőórát építtetni a toronyba, mely feles költséget kíván, tettzett ennek jobb móddal és minden erőltetés nélkül való végben vitelére illyen rendet követni, hogy minden vasárnaponként ki hirdettessék, és aki amit akar, mindannyiszor adni e szent végre, tégye a templom ajtajában levő perselybe. És azon jövedelemből kivévén az agentia, szegény papok és egyéb szükségesebb publicatiokra néző és elintézett bizonyos summát, fordíttassék azon szent végre. Mellynek annuál a Szent Visitationis és kívánnya oly modalitással observáltatni, hogy minden héten edgyszer, vagy legalább minden holnapban kéttzer a gyűlt alamizsna ki vétettessék, és tiszteletes loci minister őkegyelme által feljegyeztessék, és úgy adattassék által ad procurandum titulatus oeconomicus

curator uram őkegyelmének, ki is annak idejében demonstráltasson a Szent Visitatio és a tekintetes nemes eklézsia előtt hitelesen.

1782

Brád. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Brádensi die eodem 17[a] Martii [1782.] per praetitulatum seniorem tractualem, notarium substitutum Michaelem Barta, et adsumptum pro brachio seculari spectabilem dominum Alexandrum juniorem Ribitzei in domo spectabilis domini Petri Ribitzei, praesentibus ecclesiae membris memoratis spectabilibus dominis Petro et Alexandro Ribitzei, Nicolao Bradi vicecuratore et Georgio Magyari, nec non loci ordinario ministro, reverendo ac clarissimo domino Stephano Baktsi cum cantore Michaele Teleki.[323]

1-mo. Quaestione facta de loci ordinario ministro et ecclesiae cantore, ut et membris ecclesiae quoad puncta canonica, nihil quidquam animadversione dignum refertur, quin et omni parte de meliori commendantur.

2-do. Considerálván a nemes ekklézsia, hogy tiszteletes loci ministernek sok intervenienseі esnek, kikre amint exponálja és a nemes ekklézsia is tudja, notabilis költségeket kell tenni, hogy azok aliqua saltem ex parte recompensáltassanak, adplacidál a nemes ekklézsia őkegyelmének e publico fundo két sertésre 15 vfr., mellyet a Szent Visitatio is confirmál.

3-tio. A parochia körül való kerteknek reparatioját, úgy a cinterem ajtajának zár alá való vétetettetését recommendálja a Szent Visitatio proximus curator Brádi Miklós úrnak.

4-to. Tekintetes vicecurator Brádi Miklós úr de perceptionibus ecclesiam concernentibus et ex iisdem factis erogationibus ada be illyen felolvastatott és ratihabeáltatott demonstratiot:

	hfr.	dr.
1-o. Tavaly maradott volt keze alatt a cassában	5	10
Ismét tavaly ment által perselypénz	13	6
Accedált azután vásárvámból detracta tertialitate ecclesiam Ribitzeiensem concernente	198	82
Summa	216	98
Item pascuumból	18	–
Tömlöc váltságból	2	70
Interes búzának árrából	7	14
Summa percepti	244	82
2-o. Ebből az exhibeált demonstratio szerint		
Pura erogatioba ment	223	81
Elocáltatott	15	30
Summa	239	11
Mellyet kivévén a percepti summából marad ad sequentem demonstrationem	5	71

Nota bene: Ezen demonstratio szóll pro anno 1781 usque ad 1[m] Januarii 1782.

5-to	hfr.	dr.
És így a tavalyi visitatioban indigitált capitalis summához, mely volt	1086	66
Accedálván a fellyebb nevezett elocatum	15	30
Vagyon most actu elocált pénze az ekklézsiának	1101	96

6-to Búza interest percipiálván a tekintetes vicecurator úr in summa metr. 164. Egészlen erogálta is a demonstratioban feljegyzett szükségekre. [41.]

[323] HuZaL-Jkv. I/4. 40–41.

7-mo	hfr.	dr.
A perselyben a visitatiotól fogva gyűlt	4	43
Erogált a tiszteletes loci minister	–	45
Marad ad sequentem	4	28

8-vo. Úr asztalához való adparatussai vagynak ezen nemes ekklézsiának ezek:
1. Egy recés, ritka lengyolcs nagy abrosz.
2. Két gyolcs csipkés szélű és mettzett virágú abroszok.
3. Négy asztali keszkenyők, ketteje gyolcs, ketteje sellyem.
4. Egy nagy fedeles szegedi kancsó.
5. Két ónkanna, egyik Úr vacsorájához való, más keresztelő.
6. Egy ezüst talpas pohár cum inscriptione: Sive editis sive bibitis etc.
7. Két kisded óntángyér.

1783

In ecclesia Brádiensi. Eodem anno [1783.] et die [8va Maji] per eosdem continuata visitatione ecclesiastica, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Petro Ribitzei, Nicolao Brádi, Johanne Nemes, Michaele Szombati et Petro Magyari, nec non loci ordinario ministro, reverendo ac clarissimo domino Stephano Baktsi, cum ludi magistro humanissimo domino Michaele Teleki, in domo praetitulati domini Petri Ribitzei.[324]

1-mo. Nihil contra reverendum ac clarissimum loci ordinarium ministrum, ut et ludi magistrum a parte nobilis ecclesiae animadversum, nec contra ecclesiae membra per praenominatos ministros.

2-do. A cantori funduson lévő kert iránt jöve a visitatio eleiben némű-némű differentia, melly iránt tettzett volt a nemes ekklézsiának ollyan rendelést tenni, hogy annak egy részecskéje lenne a harangozóé. De a mostani harangozó gyámoltalan öreg lévén, nem capax annak mívelésére, és azért a mostani cantor maga számára mívelésbe vette. Eo tamen non obstante kívánnya az öreg harangozó maga részét resignáltatni.

Tőn azért a visitatio ebben illyen decisiot: Ámbár az ekklézsiának egyszer tett végezése szerint a megnevezett fundusnak fele a harangozót illetné. Mindazonáltal, hogy minden abból származható controversiának eleit lehessen venni, hellyesnek ítéli a visitatio, hogy mostani harangozó, Csikai Mihálynak abból való haszna egyébbel pótoltassék ki, signanter, minthogy külömben is erőtelen a kertnek mívelésére, adjon minden possessor egy-egy véka csős törökbúzát addig, míg Csikai él. Mellyet a nemes ekklézsia is hellybe hagyván, az egész kert meghagyatik a dominus cantor keze alatt, úgy mindazonáltal, hogy változván a harangozóság, az elébbeni végezés szerint disponálhassék a nemes ekklézsia benne. [85.]

3-tio. Demonstratio curatoralis spectabilis domini Nicolai Brádi a 1^{a} Januarii 1782. usque ad 1^{m} Januarii 1783:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt keze alatt a cassában	5	71
Accedált azután brádi vásárvámból detracto tertialitate ecclesiam Ribitzeiensem concernante	188	38
Pascuumból	18	–
Tömlöcváltságból	5	10
Summa percepti	217	19
Ebből az exhibéált és legitimált demonstratio szerint elkerülhetetlen ekklézsiai szükségekre in summa	154	8

[324] HuZaL-Jkv. I/4. 84–85.

Quibus subtractis, marad pro anno 1783.	63	11
4-to. Búza interest percipiálván a titulatus curator úr:		metr.
In summa		167
Abból erogált is summa		157
Apadásra imputált		4
Summa		161
Marad búza kezénél in granis		6
5-to. Perselypénzről való demonstratioja a tiszteletes loci ministernek:	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a perselyben	4	28
Accedált azután publicatioból	8	19
Summa	12	47
Ebből erogált a parochia körül való apróság reparatiokra	3	96
Quibus subtractis, marad a perselyben	8	51

6-to. A ribitzei visitatioban tett végezés szerint nem jövén senki Ribitzéről a pascuum iránt eredett controversiának megtekintésére, nem lehete semmit hozzászóllani, holott az ekklézsiának notabilis kára forog benne. Végezi azért a visitatio, hogy amidőn meg fog szóllíttatni mind a két ekklézsia a tractuale consistoriumra, maga deputatussai által megjelenni el ne mulassa.

1790

Brád. Anno 1790 die 7ma Decembris.[325]

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Brádon a nemes papi házban Karácson havának 7-dik napján 1790-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója által, 3-dik segéd tiszteletes Soldos Marton és loci minister tiszteletes Barta Mihálly atyánkfia jelenlétekben. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül titulatus domesticus curator Ribitzei László úrfi, titulatus Nemes László és Sámuel, titulatus Gálfi Pál és szent egyházfi Katona János. Holott is: 1-mo.; 2-do.[326]

3tio. Minthogy az egyházi atyafi tiszteletes Barta Mihálly uram nem régen lépett ebbe a nemes ekklézsiába, aziránt való kérdezőskedésünkre jelenté, hogy bejövetele esett a tudva lévő régi conventiora.

4-to. Jelentik a tekintetes nemes ekklézsia tagjai hogy interimaliter szolgabíró titulatus Ribitzei László úrfi az ekklézsia terheinek viselését magára vállalta vala olly okból, hogy volt curator titulatus Brádi Sámuel úrfi ezen vármegyéből kiköltözend, ezen ekklézsia curator nélkül maradott vala. Most pedig eggyezőleg kéré s meg is nyere a tekintetes nemes ekklézsia [170.] maga részéről pedig az egyházi szent látogatás megerősíté írt tekintetes úrfit domesticus curatornak.

5-to. A közelebb celebrált szent Visitatioban, mely volt in anno 1786, úgy adatott volt fel, hogy defunctus curator, titulatus Brádi Miklós úr özvegye az ekklézsia elocált pénzeinek némely részét magáénak állítja lenni, s ennélfogva szedett is fel némely capitalissait. Erre nézve a concludáltatott vala, hogy az írt özvegy meg szóllíttassék és számadásra vonattassék, de a számadás mind e mái napig is elhaladott, amint a tekintetes nemes ekklézsia communi consensu erősíti. Mellyre nézve az egyházi szent látogatás újra insinuálja titulatus domesticus curator Ribitzei László úrfinak, hogy effectuálja a vegezést.

6-to. Sajnálja az egyházi szent látogatás, hogy ámbár maga idejében jelentést tett a tiszteletes senioratus, volt curator titulatus Brádi Sámuel úrfinak, maga pedig mégis személlye-

[325] HuZaL-Jkv. I/4. 169–174.

[326] Mindkét pont után egy sornyi hely kimaradt.

sen az egyházi törvényes látogatás alkalmatosságára megjelenni nem méltóztatott. Kezében vagy eleiben kerülvén mindazonáltal a törvényes látogatásnak jegyzőkönyve de perceptis et erogatis, kötelességének tartya a Szent Visitatio azt számba venni, annyival is inkább, 1-mo hogy maga személlyesen nem méltóztatott megjelenni, 2-do hogy mostani egyházfi Katona János és vásárbíró bennünket assecurála aziránt, hogy maga mindazokat a perceptumokot és erogatumokat jól tudja:

	hfr.	dr.
Tanáltatik pedig hogy percipiált légyen különösön vásárvámból	415	28
emellett vett fel AllVátzaról az oda elocalt pénzből	30	60
percipiált juhok pascuatiojában is binis vicibus.	21	4
In summa	467	37
Úgy tettzik jedzéseiből, hogy ebből erogált	359	70
Mellyet kivévén a fellyebb írt perceptum summájából, marad az írt titulatus Brádi Sámuel úrfinál	107	67

Erről a tekintetes domesticus curator az úrfit tudósítani és ezen tekintetben [171.] való kötelességére ösztönözni méltózatik, tudósítván a tiszteletes senioratust, hogy ezen dolgot bejegyezhesse a maga hellyére, amelyet ha cselekeszik bene quidem, ha nem pedig, légyen tudtára hogy azon adósságnak felvételét a törvény útján, a feljebbvaló instántiák által el nem mulattya, annyival is inkább, hogy e viszontagságos időkben ezen szegény ekklézsiának is szüksége van a költségre.

7-mo. Sajnálva érti az egyházi törvényes látogatás, hogy ebben a tekintetes nemes ekklézsiában néha a titulatus curator urak némellyekkel egyezőleg szabadoson disponálnak az ekklézsiának kicsin jövedelméből, most nevezetesen két contractust mutat elé a tekintetes domesticus curatoratus, amelyben tett elocatum valósággal male elocatum.

Azért ebben dologban a törvényes látogatás végezi: Semminemű színes praetextus alatt nem lehet activitassa senkinek arra, hogy maga tettzése szerint az ekklézsiából, annak kárával akárkinek is kedveskedhessék. Melyre nézve legyen tudtára a tekintetes nemes ekklézsiának s nevezetesen a titulatus domesticus curator úrnak, hogy ha valamely elocatum, a tekintetes nemes ekklézsiának efféle kedvezésből vagy vigyázatlanságból veszedelmezésre menne, azok, akik az illyen pénzt kiadták, az ekklézsiának kárát a magokéból kipótolni tartozzanak. Tellyes activitássa vagyon is a jólelkű curatornak arra, hogy látván az ekklézsiának kárát, senkinek kedvéért, s valamely particularis személynek hasznáért a közjót kárasodni ne hadja.

8-o. A mostani confirmált titulatus curator, Ribitzei László úrffi ezen esztendőben Januariusnak 29-k napjától fogva ezen follyó Karácson havának 2-k napjáig való demonstratioja de perceptis et erogatis számban vétettvén:

	hfr.	dr.
A perceptum tanáltatik	482	99
Ebből költött	183	50
Mellyet kivévén a perceptumból, marad	299	49
Mellyből elocált felsőlunkoiaknak contractus mellett	26	52
[172.] és így marad még kezénél ad sequentem demonstrationem vásárvám	272	97
Ezen kívül vagyon interesre elocálva titulata Ribitzei Ádámné asszonynál penes contractuales litteras actu existentes	84	–
Említtetik az is, hogy volna néhai esperest Intze István uram özvegyénél	120	–
Ezt a két positiot is egybeadván a fellyebb megírt két positioval, marad in aere parato et litteris contractualibus	503	49

7-o. Ezen kívül jelentetik, hogy veszőben volna az ekklézsiának bizonyos pénze némelly communitasoknál 1-o. Blésembe hfr. 102; 2-o Zdrabtzán hfr. 102; 3-o. Mihelyénbe hfr. 102; 4-to.

Mihálly Jóseff uramnál hfr. 50, mellyről való contractualis vagyon titulatus Brádi Sámuelnél; 5-o. Riskán hfr. 51; 6-o. AlVátzán hfr. 20 dr. 40; 7-o. Mesztakenbe hfr. 24 dr. 48; 8-o. Brádon Popesdieknél hfr. 8 dr. 16; 9-no. Lukátts Grozávnál hfr. 3 dr.6; 10-mo. Czebén hfr. 7 dr. 14, Potnikámban hfr. 3 dr.6.

Pestérin hfr. 20 dr. 40.

Tellyes reménséggel vagyon az egyházi törvényes látogatás aziránt, hogy ezeknek [173.] kinyomozásában s felvételében a titulatus domesticus curatoratus minden eszközöket kikeresni és elkövetni el nem mulat, a hol kívántatik a tekintetes nemes ekklézsiának más nemes ekklézsiáknak tagjait is a szükséges szolgálatra megkérvén, s ennek effectuálását bizodalmason ajánlja is az egyházi szent látogatás a titulatus curator úrnak, és a tekintetes nemes ekklézsia kegyes tagjainak.

8-o. Nyilvánságos ezen tekintetes nemes ekklézsiában a sokféle ruina, az eddigvaló sokféle viszontagságok ugyan nemű-néműképpen megmentik a nemes ekklézsiát, anyival inkább, hogy egyházi szolga nem vala az ekklézsiában. De már most ezután minden kifogás és mentség nélkül a közelebről való kikelletik a reparatioról gondolkodni, a titulatus domesticus curatoratus és a nemes ekklézsia maga szoros és elmúlhatatlan kötelességének tartsa.

9-o. Jelentetik, hogy a perselypénzt is titulatus akkori curator Brádi Samuel úrffi szokta volt incassálni. Ebben a tekintetben is a demonstratiot megkívánnya mind a Szent Visitatio mind a nemes ekklézsia.

Nota bene: A ventilatio után ex collatione percepti et erogati a közönséges libellusból új difficultast tanála a Szent Visitatio abban, hogy a curator a perceptumnak sok positioit fel nem jedzette, amellyeket az erogatioban [174.] specificált. Amelyből következik, hogy additis addendis, még a volt curator úrnál hfr. 98 dr.48. a fellyebb írt 107 mfr. dr. 64 kívül, amint a vásárbíró libellussaból kitettszik. Ebben a tekintettben is magát legitimálni s ezen difficultást solválni ezen tekintetes nemes ekklézsia tagjai előtt tartozik.

1792

Brád. Anno 1792. die 15[a] Junii.[327]

Papi Törvényes Látogatás vagyon Brádon a papi nemes házban, Szent Iván havának 15-dikén 1792-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond és 3-dik segéd atyafi tiszteletes Csomos István uram által. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül méltóságos Ribitzei Dániel úrfi, tekintetes Nemes Sámuel, titulatus Balog Ferentz és Móses, titulatus Gálfi Pál urak, loci minister atyánkfia tiszteletes Barta Mihálly uram és egyházfi Katona János ökegyelme.

Holott 1-mo. A Papi Törvényes Látogatás tartása szerint megkérdetvén a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfia papi functioja, erkölcse, élete, háza iránt stb. In omnibus punctis de meliori commendáltatik.

2-do. Számba véteték néhai titulatus Ribitzei László domesticus curator úrnak jedzései szerint perceptuma és erogatuma, s amint tulajdon maga jegyzéseiből, az egyházfi lajstromából, és egyébb hiteles relatiokból megtetszik:

	hfr.	dr.
ab anno 1790. 29-um Januarii ad annum 1791., ad 24-tum usque Martii ment kezéhez	782	16
Az is hasonlólag hitelesen meg[?], hogy költött ad ecclesiasticos occurrentias	478	3
Mellyet kivonván a perceptumból, maradott kezénél az ekklézsiának béfizetetlen pénze	304	13
Emellett költött az egyházfi Katona János, nota bene: az említett curator úr számára a maga parancsolatából	5	95
Mely egybeadatván a fellyebb való summával, tészen	310	8

[327] HuZaL-Jkv. I/4. 228–230.

Ezzel tartozik hát az említett curator úr maradéka.

3-tio. Hasonlólag száma véteték az is, hogy néhai titulatus Nemes László domesticus curator úr is mit percipiált és erogált légyen:

	hfr.	dr.
Percipiált pedig tíz vásárvámból	289	31
2-do. Riskáról capitalist régit	29	58
In summa	318	89
Erogált pedig 1-mo, a bárdi ekklézsia részire	147	35
2-do, a ribitzeire	24	–
In summa	171	35
Mely *summát kivévén a summából*, fizetetlen marad	147	54

4-to. A fenn tisztelt elsőbb curátor úrnak decesussa után a másodiknak következéseiket adminisztrálván vásárbíró és egyházfi Katona János percipiált

	hfr.	dr.
1-o. Vásárvámból öt holnapok alatt	226	59
2-do. Pascuumból	13	28
In summa	239	87
Ebből erogált		
1-mo. interesre contractus mellett	51	–
2-do. Egyéb ekklézsiai szükségekre	150	57
3-tio. A ribitzei ekklézsiának tercialitást	29	94
In summa	231	51

[229.] Ezt kivévén a perceptumból, marad az egyházfi kezénél hfr. 9 dr. 24. De minthogy ebből költött a fenneb említett curator számára s parancsolatára 5 forintokat és 95 pénzeket, marad kezénél csak hfr. 3 dr. 29.

5-to. Vacantiaban lévén ezen nemes megyében a domesticus curatorság, minthogy már ötödfél holnaptól fogva administrált, a curatorságra beeskedteték titulatus Bárdi Jósef úr, aki eddig percipiált

	hfr.	dr.
1-mo. Vásárvámból	205	40
2-do. Pascuumból	19	69
In summa	225	9
Ebből elocált interesre	7	14
2-do. Ekklézsiai szükségekre	55	80
Summa	62	94
Ezt kivévén a percepti summából marad keze alatt ad futuram demonstrationem	162	35

6-to. Tapasztalható nagy kárával óhajtotta eleitől fogva ezen nemes megye azt, hogyha oly módot lehetne találni a curatorok számoltatásában, hogy ne károsodnék az ekklézsia cassája, toties quoties, midőn curator változása esnék, s kiváltképpen ollyankor, mikor véletlenül a curator meghaláloznék, amint már most is történt egy néhány curatornak kihalálozásával. Rendeli azért az Egyházi Törvényes Látogatás (minthogy a szükség is úgy kívánja), hogy a modo in posterum szoros kötelességének tartsa mind a titulatus domesticus curator, mind pedig a vásárvámos, külön-külön jedzésével, minden hónapnak a végin a parochiában megjelenni, és az egyházi atyafinak praesentiajaban de perceptis et erogatis demonstrálni. Amely demonstrationak revisiojára megnyerte az Egyházi Törvényes Látogatás titulatus Gálfi Pál uramat, mindannyiszor pedig, az atyafiságtalan versengésnek eltávoztatása végett, jó lészen a ribitzei megyének tertialitását kiadni.

7-mo. A tavalyi inprotocollatioból kitetszik, hogy jóllehet titulatus Brádi Sámuel hajdani curator úr az Egyházi Törvényes Látogatásban jelen ugyan maga nem volt, de ugyancsak jedzései mind magának, mind pedig az egyházfinak ventilláltatván, azokból nyilvánságos volt perceptuma

	hfr.	dr.
1-mo. Vásár vámból	415	28
2-do. AllVátzáról bejött capitalis	30	60
3-tio. Pascuumból	21	49
In summa	467	37
Erogatuma pedig volt	359	70
Mely is kivetettetvén a perceptum summájából, maradott volt az említett curator úrnál	107	67

Ne vesztegeljen azért a curator úr, hanem siessen módját találni annak, mind ezt, mind pedig a több haszon nélkül heverő adósságokat [230.] felvenni, ha kívántatik, a törvénynek rendes útján is. Ami pedig illeti a meggyűlendő pénznek kiadattatását, insistál a Törvényes Látogatás a régi inprotocollatioknak, melyek arra kötelezik a domesticus curatort, hogy propria auctoritate, ne merészelje az ekklézsia pénzét kiadni, hanem csak egyetértőleg a parochussal és az ekklézsiának érdemesebb tagjaival, s így is a pénz zálagos embernek és jó cautio alatt adattassék. Persely.[328]

1793
Brád.[329]

In anno 1793 die 18va Aprilis Egyházi Tövényes Látogatás tartatik *Brádon* tiszteletes Tsegöldi András esperest és tiszteletes Soldos Márton substitutus notarius uraimék által. Jelen lévén a tekintetes nemes megye tagjai közzül tekintetes Nemes Sámuel inspector curator úr, tekintetes Brádi Ferentz úrfi, tekintetes Brádi Farkas úrfi, titulatus Brádi Jósef közelebb való domesticus curátor úr, titulatus Gálffi Gál uram mostani domesticus curator, tiszteletes loci minister Bartha Mihálly uram [260.] és Katona János egyházfi ökegyelme.

Az holott is 1-o. Canon szerint megkérdetvén a tekintetes nemes megye tagjai a loci minister tiszteletes Bartha Mihálly uram magaviselete, taníttása, erkölcse aránt. Azt felelék a tekintetes megye tagjai, hogy egész contentumok vagyon ökegyelmében minden tekintetben.

2-o. A loci parochus is maga rendin megkérdeztetvén hallgatói aránt, mint commendálja az isteni tiszteletnek gyakorlásáról, fizetésének bészolgáltatásáról, és jóról commendálá hallgatóit.

3-o. A közelebb tartatott Egyházi Törvényes Látogatás alkalmatosságával a domesticus curatorságra adjuráltatott volt titulatus Brádi Jósef úr, de az Úr Istennek igaz ítéletéből elmebéli nyavalyába esvén, s amiatt azon hivatalt nem folytathatván, a curatorság közönséges megegyezésből általadatott titulatus Gálffi Gál uramra, akit a Szent Látogatás azon hivatalban megerősítté, s meghitelteté.

4-ro. Vintzi István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, orgonistai, s rectori hármos hivatalt, különös dicsérettel, amint bizonyságleveleiből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármos hivatalra most közelebb meghívattatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr.

5-to. Elévétetvén a titulatus Brádi Jósef úr volt domesticus curator demonstratioja, a liquidáltatott eszerint:

---

[328] Csaknem egy oldal üresen marad.
[329] HuZaL-Jkv. I/4. 259–263.

1-o. A közelebb tartatott Egyházi Szent Látogatás által inprotocolláltatott 205 mfr. s 40 dr., melly addig gyűlt volt curatorsága alatt vásárvámból, nem vétettetek volt ki a szokott competentiak, mellyeket kivévén eszerint:

	hfr.	dr.
a. A tizedrész a gornyikoknak	20	50
b. A két vásárbírók fél esztendei fizetése	16	–
In summa	36	50
Marad vámpénz	168	90
Mellyek harmadát ismét kivévén a ribitzei nemes ekklézsia számára	56	30
Marad a brádi ekklézsia számára	112	60
Melyhez adván a pascuumból jött pénzt in	19	69
Az egész jövedelem volt csak	132	29
[261.] Mellyből elocálván	7	14
Ekklézsia szükségire költvén	55	80
In summa elocálván s elköltvén	62	94
S azt kivévén az egész jövedelemből, maradott volt ad praesentem demonstrationem a titulatus domesticus curator úrnál	69	35
Mellyhez már 2-do accedált usque ad 18^{vum} Octobris anni 1792 vásárvám, kivévén a kivenni valókat, úgymint a gornyikoknak a tizedrészt, a két vásárbíró fizetésit, a ribitzei, tertialitast	153	68
És így most kell demonstrálni de	223	3
Ezen summából elocált búzabeli interesre tekintetes Brádi Sándorné Intzedi Kristina asszanynak penes litteras recognitionales	22	44
Ekklézsia szükségeire hiteles demonstratioja szerint erogált	80	8
Summa elocati et erogati	102	52
Mellyet kivonván az egész 223 mfr. és 3 dr. summából, marad adóssá tekintetes Brádi Jósef úr az ekklézsiának	120	51
Ezen kívül a gornyikok competeniajaba adós	18	94
A vásárbíráknak fizetésekbe	10	66
A ribitzei ekklézsia tertialitassa egész curatorsága alatt, mint ad	133	14
Mellyből adatt csak rhfr. 38 facientes	45	60
Mellyet kivonván marad, adós a ribitzei ekklézsiának	87	54

6-to. Elévétetvén a titulatus Gálffi Pál uram curatoralis demonstratioja, aki percipiált a 18va Octobris anni 1792, liquidáltatott eszerint

	hfr.	dr.
Vásárvámból gyűlt hiteles jegyzések szerint az írt naptól fogva ezen holnapnak 11-dik napjáig inclusive mindöszve	360	11
Ebből a gornyikok competentiája a tizedrész	36	–
A két vásárbírónak fizetésekbe Aprilis végéig	16	–
In summa	52	–
Mellyet kivévén az egész gyűlt summából, marad az ekklézsiának	308	11
Mellyből a ribitzei ekklézsia tertialitassa	102	70
Mellyet kivonván, marad a brádi ekklézsiának	205	40
[262.] Mellyből hiteles hellyekre erogálván	105	98
Contractusok mellet elocálván:		
1-o. Titulatus Ribitzei János úrfinak	20	40
2-o. Titulata Brádi Sándorné Intzédi Kristina asszonynak	46	92
3-o. Albiánn lakó Ádám Dsurdsnak	9	18
In summa	76	50
Az erogatum s elocatum summája tészen	182	48
Mellyet kivonván az egész perceptumból, marad kéznél pro futura demonstratione	22	92

7-o. El nem mulatta kötelességét az Egyházi Törvényes Látogatás abban is, hogy az adósokat vagy személyesenn, vagy biztosaikban a visitatorium mandatum erejével citáltatá maga eleibe cum protestatione, hogy intra bisquindenam a nemes brádi megyének satisfacialni el ne mulassák, különben bizonyosak lehetnek benne, hogy tekintetes vice inspector curator Nemes Sámuel úr (akinek e dolog ab officio curatoralis ajánltatik) a külső titulatus tisztségekhez recurrálván executiot vinni réájok el nem mulatja. Azon citatusok között vala titulata Brádi Miklósné asszony udvari bírája Krisán Florja, oly instructioval bocsáttatván asszonya tudósíttására, hogy az asszonya különösön tartsa kötelességének az írt idő alatt complanálni, mint akinek férjének titulatus Brádi Miklós úrnak curatori demonstratiojáról ezt látja feljegyezve in inprotocollatione visitatoria anni 1782 sub numero

5-to.	hfr.	dr.
A tavallyi visitatioban indigitált capitalis summához, melly volt	1086	66
Accedálván a fellyebb nevezett elocatum	15	30
Vagyon most actu elocált pénze az ecclesiának	1101	96

8-vo. Feladattaték az Egyházi Törvényes Látogatásnak, hogy az oláh tumultuatioban elveszett contractusok közzül az idénn megkerült kettő. Eggyikben van elocálva a blesenyieknél zsendelyre hfr. 51 emanált in anno 1777. 10[a] Julii. [263.] A másikban elocálva mesztakenieknél búza interesre hfr. 66, amelly is költ in anno 1781. 28va Decembris.

Nota bene: A közelebb esett visitatiokor sem demonstrált a tiszteletes egyházi atyafi a perselypénzről, s azt most is elmulatta megtenni.

1796

Brád. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Brádensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos ecclesiarum reformatarum Hunyadensium et Zarándensium administratorem seniorem, et Michaelem T. Sala, ejusdem tractus juratum notarium, ut et Samuelem Kolosvári, dicti tractus vicedirectorem. Anno 1796, diebus 6[a], 7[a], 8[a] Januarii celebrata.[330]

Amelybe az egyházi rendből jelen valának tiszteletes Barta Mihálly atyánkfia, mint az írt eklézsiának papja és az oskolamester, Vintzi István. Az eklézsia részéről jelen voltanak tekintetes Bálint Pál úr, nemes Zaránd vármegyének vicenotariussa, tekintetes Brádi Jósef, Brádi Farkas, Mohátsi Lajos, Gálfi Pál domesticus curator urak, úgy Szőts Sigmond, Szakáts János uraimék és Nagy Márton, Katona János egyházfiak.

Aholott 1-ben is kérdés tételték arról, hogy a tiszteletes egyházi atyafi, mi módon szokta magát viselni, hivatalát folytatni, s háza népét kormányozni.

Minden tekintetben egy tiszteletes papot illető jót mondának őkegyelméről, házáról és egész foglalatosságairól.

2-szor. Az oskolamester magaviselete, igyekezete és szorgalmatossága is kérdésre vonatván, a legjobb részről ajánltaték egésszen dolga.

3-szor. A tiszteletes egyházi atyafi arról kérdezteték, hogy eklézsiája és ennek minden tagjai az Istenhez és szent tiszteletéhez, templomjához, s ennek kegyelembéli javaihoz, eszközeihez minémű indulattal, kegyességgel és buzgósággal viseltetnek?

Mind a tiszteletes egyházi atyafi, mind pedig a tekintetes domesticus curator úr panaszba adák fel a nemes eklézsia több jelenlévő tekintetes tagjaival egyetembe, hogy némely nemes asszonyságok, az Úrnak szent asztalához való eléjárulásban, annak szentségéhez illendő

[330] HuZaL-Jkv. I/5. 17–35.

Úrvacsorai pohár, 17. sz.

rendet nem igen tartanak, [18.] mely miatt egyébkor is, de nevezetesebben a közelebb múlt karácsonyi szent innepi napokon, nagy botránkozás esett a templombeli gyülekezetben.

Mellyet a Szent Visitatio kötelessége szerint orvosló eszközbe kívánván venni, arról így *végez*: A Szent Visitatio a most jelen lévő eklézsiabeli tekintetes uraknak közönségesen és különösebben a tekintetes curator úrnak hathatósan ajánlja és szorosan rendeli, hogy közönséges egybegyülésekben is, de különösen is felebaráti szeretettel teljes kéréssel, sőt intéssel is, minden asszonyságoknak mondják meg, hogy ki-ki a maga nemes familiájával járuljon elé a maga rendében és következésében az Úrnak szent asztalához, és eggyik a másikat ne várakoztassa. Ha pedig mégis valamely megintetett asszonyság vagy mást, vagy a papot várakoztatná, és így botránkozást okozna, tehát a nemes eklézsia curatora legottan tegyen jelentést az egyházi elsőségnél, amely legottan meg fogja keményebb eszközökkel is ezt a nagy vétkű hibát orvosolni, és a botránkoztatást a gyülekezetből kiirtani.

4-szer. Tekintetes Ribitzei Mária kisasszony írásba panaszol az iránt, hogy a templombeli harangoztatásnak rendetlen volna az ideje, úgy, hogy amiatt a közelebbi szent innep első napján az isteni tiszteleten meg sem jelenhetett.

Ezen panasznak mivoltáról a nemes eklézsia jelen lévő tekintetes tagjai is megkérdeztetének, de azt mondák, hogy a harangoztatás mindenkor még eddigelé a maga idejében esett és esik most is. Ahonnan a panaszló tekintetes kisasszonynak válaszul ez iratéк: A tekintetes kisasszony panasza olyan, melyről a nemes eklézsia tagjai azt mondák, hogy nem vala semmi ok reá, mivel [19.] a harangozás mindenkor rendes idejében, úgy mint az innepnapokon, télbe reggeli 9 órakor, nyárba 8 órakor esett, s esik, ahonnan nincsen mit orvosolni a Szent Visitationak.

5-ször. Mégis az egyházi mindkét részről való atyafiak tudakoztatának az iránt, hogy illendő, sőt tartozó tiszteleteket, becsületeket az eklézsiabeliek megadják-é?

Örömmel jelenték, s a Szent Visitatio is úgy hallá és érté, hogy ebbe a részbe nincs semmi legkisebb fogyatkozások is.

6-szor. Mind a tiszteletes egyházi atyafiak, mind a tekintetes domesticus curator úr megszólíttatának, hogy a kiadott instructionak 2. pontja szerint mutattassák elé, és jövendőbeli bizonyságul improtocolláltassék is a papi és mesteri conventio. Mellyet eléadván, így következék:

A brádi nemes reformata eklézsia praedicatora, tiszteletes Barta Mihálly uram ollyatén kérését terjesztvén a nemes eklézsia tagjai eleiben, hogy a mostani szűk időre nézve fizetése húsz mfr. és ugyanannyi véka búzával augeáltatnék. Illyetén kérésére említett praedicator uramnak esztendei fizetése megállíttaték a következendőkben:

1. Készpénz 100 ~ száz mfr.
2. 100 ~ száz véka búza.
3. 16 ~ tizenhat mfr. fára.

4. 16 ~ tizenhat mfr. sertésre.
5. Egy mázsa só.
6. 5 ~ öt szekér széna.
7. Két szántóföld, mellyeket tiszteletes praedicator colál.

Mely specificált fizetést, hogy közönséges megegyezésből ígérjük, s adjuk arról mi is ez írásunkat tulajdon subscriptionkkal és pecsétünkkel megerősítve, futuro pro testimonio. Signatum Brád die 2-da Januarii 1796. [20.] Gálffi Pál, domesticus curator, Bálint Pál, Brádi Jósef, Brádi Farkas, Brádi András, Mohátsi Lajos, Brádi Ferentz, Ribitzei János, Nemes János, Szakáts János, Szőts Sigmond.

A nemes brádi reformata eklézsia organicus cantora fizetése közönséges akaratból határoztatott, s megállíttatott, hogy esztendőnként lészen 160 ~ százhatvan vfr., mellynek esztendőnként angariatim való bészolgáltatására a nemes eklézsia magát obligállya. Költ Brádon 2-da Januarii 1796.

Gálffi Pál, domesticus curator, Brádi Josef, juratus assessor, Nemes János, Ribitzei János, Szakáts János, Szűts Sigmond, Brádi Farkas, Brády András, Mohátsi Lajos, Bálint Pál, Brádi Ferentz.

Látván eszerint a Szent Visitatio a brádi egyházi atyafiaknak esztendőnként való fizetéseknek conventioját, azt kérdezé, hogy ez a fizetés, mikor, mely időben és mimódon szolgáltatik bé, restantiába nincsen-é, vagy nem marad-é valamely része.

Erről nincsen még eddigelé semmi panaszok, hogy pedig tovább is ne légyen, tehát a Szent Visitatio [21.] végezi: hogy a tekintetes domesticus curator úr, az írt fizetést angáriánként fizesse továbbra is, mégpedig úgy, hogy az egyházi atyafiak, magát eléadó szükségeikhez képest, midőn requirálni fogják a domesticus curator urat az angáriának kezdetében is, az egész angáriát adja ki, nem pedig dirib-darabonként. Ennek telyesíttésére magát a tekintetes curator úr teljes késséggel ajánlá is.

7-szer. Tudakoztaték a nemes eklézsia arról, hogy minémű szántóföldei volnának a nemes eklézsiának, s azokat ki mívelné, s jövedelme mire fordíttatnék?

Azt mondák, hogy csak éppen két szántóföldje volna; az eggyik , amint nevezik La plop nevű helyben 4 ~ négy vékás, szomszédjai mindkét felől ribitzei földek. A másik Vale Brad felől való fordulóban, az is négy vékás, hasonlóképpen ribitzei földek mindkét felől a szomszédjai. Ezeket maga számára colállya a brádi parochus.

8-szor. A domesticus curator úr elészólíttaték, hogy mondaná meg micsoda capitalissai volnának ennek az eklézsiának, azok hová volnának elocálva, s mit foenerálnának. Azt felelé, hogy 1. Volnának régi elocatumok, mellyek foenerálnak az eklézsiának. 2. Vagynak veszőfélben levők. 3.

Új elocatumok. Mindezeket a Szent Visitatio rendre így vevé fel: 1-ben is a régi elocatumok ezek:

Mihelénybe adóss	hfr.	dr.
Klés Ursz	5	10
Klés Juon	5	10
Bregán Gávrila	5	10
Czigány Irimie	5	10
[22.] Bokser Todor	2	55
Bokser Szimion	5	10
Pojenar Kozma	5	10
Jank Nutzul	2	55
Zdráptzon		
Gavrila Angyel	10	20
Matyéj György	10	20
Matyéj János	10	20

Mánya Togyer	10	20
Fodor Avrám	20	40
Hurtza Petru	10	20
Mesztákonon		
Pirva Dumitru	8	16
Pirva Angyel	7	14
Nyámtz Paszk	3	6
Riskán		
Lukáts Jov	21	–
Summa	146	46

Minthogy pedig ezen adósságokról írt törvényes contractus csak egy sincsen, tehát a domesticus curator úr 60 napok alatt contractusokat expediáltasson, és pecsétes regesztrumba, a tractus archivumába bététesse az adóssok neveit, s a protokollumba is a tractualis notarius által inferáltassa. Az ezek után járó interest pedig elmúlhatatlanul minden esztendőnként bészedje és szedesse.

2-szor rész szerint veszőbe, rész szerint heverőbe lévő eklézsiai adósság ez:

Mihelénybe	hfr.	dr.
Klés Juon sógora Kosztán	5	10
Klés Togyer	5	10
Boksér Kozma	5	10
[23.] Sztanka Szalomon	5	10
Sultz Togyer	15	30
Bokser Todor	2	55
Florinka Luka	5	10
Bokser Nyikula	10	20
Sztanka Nutzul	5	10
Zdráptzon adóss		
Gavra Gavrila	10	20
Matyéj Joszip	10	20
Ruda Kretsun	10	20
Mesztákonon		
Bogdán Petru	14	28
Tzebén		
Tutza Juon	7	14
KörösBányán		
Mihálly Jósef	50	–
Potingányon		
Ana Togyer	3	6
Blesényben	50	–
Ribitzén		
Méltóságos Horváth Mária asszonynál	84	–
Summa	297	73

Ez a 297 mfr. és 73 dr. minthogy rész szerint veszőfélben vagyon, rész szerint interes nélkül hever az eklézsiának tetemes kárával, tehát a legnagyobb szorgalmatossággal a domesticus curator úr, az eklézsia tekintetes tagjai hathatós assistentiája és segedelme által, ezt a summát igyekezzék megmenteni a veszedelemből, és az eklézsia hasznára fordítani, mégpedig úgy, hogy amit felszedhet, azt minden további időhaladék nélkül felszedje, s contractus mellett [24.] jó helyre elocállya, akiktől pedig fel nem lehetne venni, azokat a törvénynek ereje mellett megszorítván jó kezesség alá vettesse. Mindezen lépéseiről pedig a jövő Visitation hitelesen doceáljon, hogy valamint egyebekben, úgy ebben is az eklézsiához

vonszó buzgósága a tekintetes curator úrnak áldott emlékezetbe megmaradjon és hirdettessék mindenütt.

Harmadszor: Az eklézsiának új elocatumi ezek az alább írtak, akik négy ft. után egy véka jó búzát tartoznak adni interesbe esztendőnként.

Brádon adóss	Tőkepénz		Interesse	
	hfr.	dr.	véka	kupa
Alvátzáról béhozatott pénzért tiszteletes Barta uram magánál tartván	20	40	5	–
Tekintetes Brádi Farkas úrfi *legalis interesre*	69	56	–	–
Ribitzei János úrfi	20	40	5	–
Kalamár János	12	24	3	–
Kalamár Nyikula	8	16	2	–
Kalamár Juon	8	16	2	–
Dobritza Togyer	3	6	–	12
Goltsa Nyikula[331] *Danyila*	4	8	1	–
Todorán Todor	7	14	1	12
Kalamár Ursz	3	38	–	14
Kalamár Togyer	5	10	1	4
Kalamár Nyikula	5	10	1	4
Filip Juon	12	24	3	–
Lukáts Grozáv	3	6	–	12
Atyim Ádám *általment Bogdány Dsurdsra*	9	18	2	4
Szkrofán				
Bényе Togyer	4	8	1	–
Benye Atyim	4	8	1	–
Opra Juon	4	8	1	–
Felső Lunkojon				
Dan Togyer	12	24	3	–
Ana Juon	6	12	1	8
[25] Vaszij Mihálly	12	24	3	–
Bota Togyer	3	6	–	12
Bota Opra	3	6	–	12
Vállye Brádon				
Beksza Kretsun	8	16	2	–
Universa summa	236	16	64	15
Ezek mind búzát foenerálnak. Szénán való elocatum pedig ez:				
Vállye Brádon				
Trifa Ursz	14	28		
Mikleu Jov	14	28		
Adás Vaszilia	14	28		
Brádon				
Kalamár Togyer	12	24		
Dobritza Dsurgys	12	24		
Summa	67	32		
Az újabb elocatum egész summája	303	48		
Mindöszvességgel pedig a háromféle természetű elocatum teszen. Ezek eddigelé jó rendbe, a leírt mód szerint vétettetvén, már	747	67		

[331] A keresztnév áthúzva.

9-szer. A Szent Visitatio szorgalmatoskodék az iránt, hogy domesticus curator tekintetes Gálfi Ferentz úr curatoralis demonstratioja ab anno 1793 die 18um Aprilis ad annum 1794 26um Octobris, mi volt; mellyet is a maga hiteles curatoralis demonstratiojából látván és szorosan megvizsgálván, a Szent Visitatio úgy találá, hogy [26.] az egész ingredientia volt a vásárvámból hfr. 885 ~ nyolcszáznyolcvanöt mfr. és 15 ~ tizenöt pénz.

Ebből a summából a gornyikok fizetése a ft. 88 dr. 50, tizedrész nyolcvannyolc mfr. s 50 dr. vásárbírák fizetése harminckét mfr. 32. Ribitzét illető tertialitas kétszázötvennégy mfr. és 88 ~ nyolcvannyolc dr. 254–88. Summa 375–38. Melyet kivonván a percepti summából, marad Brádnak hfr. 509-dr. 62. De már accedált Brádnak pascuumból pro 1793 et 94 huszonnégy hfr. 90 dr. 24–90. Az ezelőtti Visitatiokor a domesticus curator úr kezénél maradott volt huszonkét ft. és kilencvenkét pénz 22–92. Nemes Lászlóné asszonynál való restantiából incassált tíz mfr. 10. Tekintetes Brádi Jósef úrtól vett fel capitalis pénzt száz mfr. 100.

Mindöszvességgel tehát a domesticus curator úr percipiált hatszázhatvanhét mfr. és negyvennégy pénzeket 667–44.

Elocált pedig a domesticus curator úr eszerint:

Brádra költsönbe	hfr.	dr.
Todorán Todornak	7	14
Kalmár Ursznak	3	38
Kalmár Togyernek	5	10
Kalmár Nyikulajnak	5	10
Filip Juonnak	12	24
[27.] Mesztákonon		
ifjabb Pirva Dsursdnak	8	16
Szkrofán		
Benye Atyimnak, Opra Juonnak, Motz Togyernek	12	24
Vályе Brádon		
Beksza Kretsunnak	8	16
In summa	61	52
Erogált még az írt summából így:		
Papi fizetésbe usque ad 26^{m} Octobris anni 1794 adott	120	–
A pap számára járó fára és sertésre az 1793. esztendőre	32	–
Sóra az írt esztendőre a papnak	1	40
A mesternek a 1^{a} Aprilis 1793 usque ad 1^{m} Aprilis anni 1794 inclusive	224	40
Harangozónak fizetést	20	–
Innepi patrocíniumot 1793-ba pünköstre és karácsonra	12	84
Mészverem ásásra költött	–	60
Torony renovatiojára	65	34
Az eklézsia pereire	1	2
Papi bér búza vásárlására 24 vékára	18	26
A parochia és oskola némely romlásainak renovatiojára	11	8
A generalis és tractualis visitatiokra	19	18
Elocati et erogati summa	587	64
Maradt hát még az írt időre a curator úrnál	79	94

[28.] Ventilaltatván eszerint a domesticus curator úr ratioja ad 26^{m} Octobris anni 1794 már most ezen foglalatosságba továbbmene a Szent Visitatio, és ezen időtől fogva a közelebb lefolyt 1795-dik esztendő utolsó napjáig is számot véve mindenekről a tisztelt curator úrtól, mely számadást esmét hitelesen eképpen találá:

Ezen említett időig vásárvámból gyűlt	630	51
Ebből a gornyikok tizedrész fizetések	63	–
A vásárbírák competentiajok	48	–

Ribitzei tertialitas	173	17
Summa	284	17
Mellyet kivonván a percepti summából, marad Brádnak	346	34
De már accedált Brádnak		
Pascuumból pro 1795	11	22
Nemes Lászlónénál még benn volt restantia	37	88
Katona Jánosnál lévő restantia is	3	29
A fellyebbi demonstratio epochájából jött erre által	79	94
Mindöszveséggel tehát a domesticus curator úr ad 1^{m} usque Januarii 1796 percipiált	478	67
Erogatio ez		
Papi fizetésre ad 1^{m} Januarii 1796	167	44
Mesteri fizetésbe az írt időig	155	60
Visitatiokra	6	40
Néhány rendbéli patrociniumot, úgy mint 1794-ben és 95-ben	38	52
Harangozónak	12	24
Orgonát vévén, arra költött	125	7
Templom renovatiojára	6	98
Mesteri házra	11	76
Zsendelyre, lécre, etc.	5	91
Summa	529	92
[29.] Mindezek szerint hát világosságra jő az, hogy a már sokszor tisztelt domesticus curator úr supererogált az eklézsiai szükségekre a magáéból	51	25

Mellynek megfordíttatását az eklézsiától kívánja.

Továbbá, még amint most számbavételték, a tekintetes Brádi Jósef úr ellen való perre költött volt 11 mfr. és 60 dr. Ezeket is tartozik az eklézsia a curator úrnak megfizetni, mivel ezt a költséget, hogy az írt Brádi Jósef úr az eklézsiának megfizeti, arról most a Szent Visitatio jelenlétében obligatoriat ada az eklézsiának. Emellett a szóba lévő Brádi Jósef úr még adóssá maradott volt az eklézsiának curatorságáról 9 ~ kilenc mfr. és 1 dr. Mindöszveséggel tehát van Brádi Jósef úron a brádi eklézsiának adósságbeli keresete 20 ~ húsz mfr. és 61 dr. Melyekről most obligatoriat is ada.

10-szer. Midőn így számbavételtetődének a brádi eklézsiának pénzbéli vagyonnyai, úgy találá a Szent Visitatio, hogy vagyon az írt eklézsiának felszednivaló pénze.

Brádi Sámuel úrnál	107	67
Nota bene: Ez a summa pénz a brádi és ribitzei eklézsiát együtt concernállya		
Ribitzei Máris kisasszonynál	310	8
Néhai Nemes László úr maradékinál	17	77
Summa	435	52

11-szer. Kristsori Esther asszony, néhai Nemes László uram özvegye, a férjének curatorságába lett 147 ft. s 54 dr. való megadósodásának magát illető fele részebeli defalcatiojára ezelőtt fizetett volt 10 ft. 20 dr., most pedig 37 ft. 88 dr. Mindöszveséggel pedig fizetett már bé 48 ft. 8 dr. Hátravagyon még fizetnivaló 25 ft. 50 dr. Hogy pediglen [30.] ezen tereh is magán továbbá ne légyen, arra nézve a brádi mostani tiszteletes loci minister atyánkfiának általadá árendába a fogadóját. Tiszteletes Barta uram is ígéré és kötelezé magát arra, hogy az írt 25 ft. és 50 dr. az eklézsiának béfizeti. És így hát már ezt a pénzt itt kell keresni.

12-szer. A perselypénz demonstratioja, ab anno 1790 minden Visitation elmaradván, most az is az írt időtől fogva szoros vizsgálás és számadás alá véteték, és úgy találtaték, hogy eddigelé gyült in summa	34	35½
Erogáltatott belőlle mindöszve	19	60

Maradott most a perselybe	14	75½
Vegyen már mindent öszve az ember, úgymint:		
1. A régi elocatumot	146	46
2. A heverő és veszőfélben levő elocatumot	297	73
3. Az új elocatumot	303	48
4. A Brádi Jósef úrnál lévő restantiát	20	61
5. A puncto 10. említett felszednivaló	435	52
6. A tiszteletes loci ministerre deveniált	25	50
7. A perselybe maradott	14	75½
Tehát in summa van az eklézsiának capitalissa	1244	5½

13-szor. Minthogy a brádi vásárvámnak harmadrésze a ribitzei eklézsiát illeti, és az ebbéli jövedelemből eddigelé a brádi domesticus curator úr a ribitzei domesticus curator úrnak tartozott is adni 428 ~ négyszázhuszonnyolc mfr. és 5 dr. Tehát a ribitzei curator úrnak rész szerint quietantiajára, rész szerint assignatiojára adott is 337 ~ háromszázharminchét mfr. és 88 dr. Azután a Brádi Jósef úrtól exequált [31] pénzből 100 ~ száz mfr., mindöszveséggel 445 ~ négyszáznegyvenöt mfr. 74 dr.

Supererogált így Ribitzének 9 ~ kilenc mfr. és 83 dr., mellyeket a ribitzei domesticus curator úr legottan vissza is fizete.

14-szer. A Szent Visitatio tetemes fogyatkozásnak látja, hogy egy illyen eklézsiába a perselypénz igen kevés, mely abból esik, hogy igen kevésszer tétetődik ki, pedig igen jó volna, ha legalább annyira neveltetnék és gyűjtetnék, hogy abból esztendőnként a parochialis és oskola ház romlásai renováltatnának.

Melyre nézve a Szent Visitatio a tiszteletes egyházi atyafinak, tekintetes domesticus curator úrnak és egyházfi uraiméknak szorossan *rendeli*, hogy új esztendő napján, minden hold megújulásának első vasárnapján, az úri szent vacsora kiosztásai napjain kitétessék a persely, a cathedrából publicáltassék, az egyházfiaktól a parochialis házhoz béhozattassék, ott regius előtt az eklézsia ládájába bététessék (mely a parochiába hogy állyon rendeltetik). Kolcsa a demonstratiora nézve a domesticus curator úrnál. És ez a jövedelem egyébre ne fordíttassék, hanem a proportione a papi és mesteri lakóhellyek építgetésére és conservatiojára.

Levéltári szekrény a régi parókián

15-ször. Tapasztaltatik az is, hogy az eklézsia ládája a domesticus curator úr házánál tartatik, melyből most ugyan nem, de ezelőtt az eklézsiának fogyatkozása, sőt kára is esett.

Továbbra azért *végezi* és rendeli a Szent Visitatio, hogy az eklézsia jövedelmeinek ládája ezután a parochiába tartassék, abba az idő szerint való jövedelem [32.] bététessék regestrum mellett, a kolcsa legyen a demonstrans curator úrnál, benn a ládában ályon szüntelen a perceptumról és erogatumról szóló demonstrationis lista, melybe a parochus regiussága alatt irattassék be minden. És mikor valakinek kölcsön adnak ki valami pénzt, jól megnézzék, kinek, s hogy adják, nehogy kárt vallyon az eklézsia a rossz helyre való elocatioért.

16-szor. Sajnálva látja a Szent Visitatio, hogy ezen nemes eklézsia parochialis olyan háza, aholott tartattatnak az eklézsiának minden névvel nevezendő javai, egésszen puszta és mindenképpen publica securitas nélkül való állapotban hever. Mellyet lehetne talám az idő viszontagságának is, de inkább egyébnek is (mellyet most becsületből nem fedezünk fel) tulajdonítani, hogy egy illyen szükséges helyen ily neglecte van a parochialis ház.

Végeztetik azért: A domesticus curator úrnak elmúlhatatlan kötelessége lészen mától fogva 60 napok alatt, hogy a parochialis ház ablakjait, ajtait jó móddal megvasaztassa, megerősíttesse és minden egyéb részeibe is a parochialis házat egy egész securitasu hellyé tégye, hogy ezután a parochialis háznál álló eklézsiai láda, és minden egyéb jók és jövedelmek egész bátorságba légyenek.

Levéltári szekrény a régi parókián

17-szer. Most méltán való szemrehányással mondja a nemes eklézsia curatorának, consistoriumának és minden tagjainak a Szent Visitatio, hogy a parochialis és oskolai fundus a leggyalázatosobb pusztaságában, kert, kapu és egyéb mindenféle szükséges épületek nélkül vagyon, úgyhogy majd mondhatni, egész pusztaságon laknak az egyházi atyafiak. Ennek pedig oka az volna, hogy a possessor urak felosztották a kertek [33.] tartását magok között, melyből mind a possessor uraknak magok közt való meg nem egyezése, mind az eklézsiához való némellyikének nagy hidegsége miatt, a pap és a mester örökké való pusztaságon laknának és szenvednének.

Tehát *végezi* a Szent Visitatio, hogy ezután a perselypénz, míg éri, azután pedig az eklézsia jövedelme concurráljon a két eklézsiai fundusnak jó kertben való tartására. A domesticus curator úr pedig, most a Visitatio után 60 napok alatt lészás kertbe s jó kapukkal felkészített állapotba helyheztesse mind a parochiát, mind az oskolát. Ennek pedig könnyebítésére járja el az egyházfiú a possessorokat a segedelemért. Most pedig méltóságos Brádi Ferentz úrfi az írt végre ajánla 200 tölgyfa karót, melly köszönettel véteték.

18-szor. A curatoralis demonstratiokból látja a Szent Visitatio, hogy a papi fizetés búzájára kiadott capitalisnak búza interesse, sem nem a maga idejében jön bé, sem pedig illendő jóságú búza, mely miatt nemcsak érezhető, sőt ugyan nagy fogyatkozása van a parochusnak. Mely az eklézsiától adattatott conventio ellen vagyon.

Ebben is tehát lőn *végezés*: A domesticus curator úr az aratás idejétől kezdve Szent Mihálly napig a parochus számára, conventioja szerint való búzáját vegye meg, még pedig jó és szép búzát, és egésszen fizesse ki a parochust. Azonba pedig a búza interessezőktől az interes búzát lassanként szedje bé, incassállya, és amikor legjobb árát láttya a piacon, az egyházfiak által distrahállya, s a parochus számára vett búza helyett, az árát tegye az eklézsia pénzéhez. Így bizonnyal a pap fizetése könnyebítése mellett, az eklézsia jövedelmét is szép részben szaporíthattya esztendőnként. [34.]

19-szer. Brádon a parochialis és mesteri házok fából vagynak építtetve, és rongyollottak.

20-szor. A templom kőből van építtetve, szép kőtornyával és kereken a templomi cinterem kőfallal békerítve.

21-szer. Az úrasztala készületei ezek:

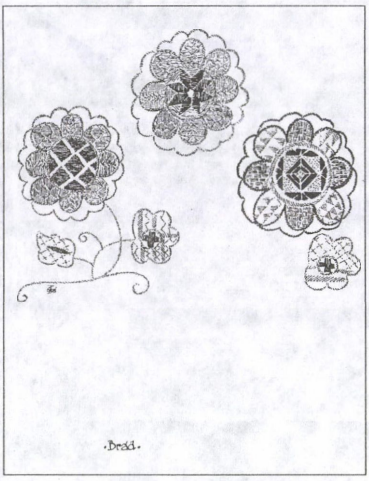

Úrasztali terítő minta

1. Egy fejér abrosz, titulata Ribitzei Györgyné ajándéka.
2. Egy tafota abrosz, titulatus Brádi Jósef úr ajándéka.
3. Egy recés kissebb abrosz, titulatus Brádi Sámuel úr ajándéka.
4. Egy fejér recekeszkenő, titulatus Brádi Sámuel úr ajándáka.
5. Egy patyolat szkofiumos keszkenő, abrudbányai titulata Gotzmán Ferentzné nemes Lőtsei Ersébeth asszony.
6. Egy kék virágos keszkenő, titulata Nemes Jánosné asszony, Radák Justina ajándéka.
7. Két gyengébb veres és szkófiumos gyolcs keszkenő. Az eggyik egy szegény halott szem takarására adatott.
8. A prédikálló szék takarója, melly titulatus Brádi Sámuel úr és felesége, Makrai Anna ajándéka.
9. A pulpitusra való. Ugyanazoké.
10. Az úrasztalán egy selyem szőnyeg, méltóságos Intzédi Thérésia kisasszony ajándéka.
11. Egy ón kanna.
12. Egy ón pohár.
13. Egy ón tángyér. *Még accedált egy ón tángyér Szombatiné Brádi Klárától.*

22-szer. Vagyon ezen eklézsiának tornyában két harang.

A nagyobbiknak ez az inscriptioja: IN PROPRIUM USUM FUNDI CURAVIT ECCLESIA REFORMATA ○ BRADIENSIS PROPIS [!] SUMPTIBUS ANNO 1775. ○

Nota bene: Az első circulusig vagy cifraságig való betűk fellyül vagynak egy rendbe írva; az azután valók, a második rendbe.

[35.] A kisebb harangnak ez az inscriptioja: első rendbe: D. NICOL: CZISZAR DE BORB: ET EIUS.

második rendbe: CONSORS CATH: RIBICZEI MATER FILIOR:

harmadik rendbe: LADISL: ALEXAN: ET FRAC: BRADI DE BRAD.

negyedik rendbe: IN HON: S.S.TRINIT: FUNDI CURARUNT.

ötödik rendbe: PER IAC: SCHOENFELDT. A.D. 1741.

1797

Brád. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Brádensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, ecclesiarum reformatarum Hunyadensium et Zarándensium proseniorem, nec non Michaelem T. Sala juratum notarium, 28ua Februarii 1797.[332]

A papi részről jelen volt tiszteletes Barta Mihálly atyánkfia, mint helység papja, és az oskolamester Kassai Jósef. Az eklézsiabeliek közül tekintetes Gálfi Pál domesticus curator úr, úgyszintén Brádi Jósef, vármegye vicenotariusa Bálint Pál, Mohátsi László, Ribitzei János, Gullya Jósef, Nemes János, Magyari László, Szőts Sigmond urak és uraimék. Úgyszintén Katona János és Nagy Márton egyházfi uraimék.

Ebbe 1-ben is publicáltatott a zarándi eklézsiák részéről való tractualis inspector curatorsága, mely a méltóságos Fő Consistoriumtól helybehagyatott, tekintetes Nemes Sámuel úrnak.

[332] HuZaL-Jkv. I/5. 303–309.

2-szor. A szokott kérdeződésre, sem a nemes eklézsiának, nincs semmi panassza a tiszteletes egyházi atyánkfiára, sem ökegyelmének az eklézsiabeliekre semmi részben, az egy tekintetes Ribitzei Mária kisasszonyon kívül, aki minden igaz ok nélkül sértegeti személyét és becsületét.

3-szor. Az oskolamester magaviseletéről is minden részbe jót mondának, maga is tökéletesen meg van elégedve az eklézsiabeliek hozzája való jóságával. És az is jelenteték, hogy a mesteri, tavaly improtocolláltatott conventio nevekedett 12 ~ tizenkét mfr., a harangozásért való fáradtságáért.

4-szer. Tekintetes Ribitzei Mária kisasszony nemes Zaránd vármegye tekintetes főnotáriussát Andrási Jósef urat, maga mellé vévén szószólónak és plenipotentiariusnak, jelenti és kéri, hogy néhai testvére, Ribitzei László úr domesticus curatora lévén egy darab ideig a brádi reformata eklézsiának, adóssá maradott ennek 355 mfr. Mely summa pénz magára a kisasszonyra deveniált, mint adósság, néhai testvérének jószága kezéhez való vételével. Mely summának, igaz, hogy interessét is eddigelé meg nem adta, sőt mint az eféle dolgokban járatlan és neméhez képest értetlen, okot szolgáltatott arra, hogy a capitalis az interessével együtt, törvényesen per által vétetődjék fel, ahonnan mind a brádi, mind az ezzel közös ribitzei eklézsiák cassájának, és domesticus curatorinak fáradtságot és költséget okozott. De már most megesmérvén, hogy hibáson cselekedett, azt ígéri, hogy az adósságot hellyesnek és törvényesnek recognoscálja; annak eddigelé elhalasztott [304.] interessének is megfizetésére kötelezi, ezen summának felvételére minden eddig elé tett költségnek egésszen való megfordításával egyetembe, csak maga további executiokkal ne terheltessék. Melyre nézve kész most az egész summáról törvényes contractust adni.

A két eklézsiának tekintetes domesticus curatorai meghallgattatván, a tisztelt kisasszony kívánságára ezeket felelék: A kiasszonynál a pénz tellyességgel nincsen securitasba, nemcsak abból az okból, hogy az interest eddigelé soha se fizette, hogy ezen kívül még perre, költségre, fáradtságra okot szolgáltatott, és az eklézsiákat károsítani igyekezett, hanem még abból az okból is, hogy tovább is ollyan indulattyát láttyák a kisasszonynak, hogy magán se egy se más alkalmatossággal, törvény nélkül se interest, se capitalist felvenni lehető nem lészen, melyre nézve a pénznek a kisasszonynál való hagyása nem egyéb lészen, hanem egy szüntelen való perlekedésnek költséges fáradtsága. S még végre a capitalisnak is örökös elveszése, annyival is inkább, hogy másoknak is tartozó terhes adósságokkal küszködik, nevezetesebben néhai báttyának preceptorságabeli restantiákkal, mely, minthogy királlyi dolog, még annyival inkább veszedelmezteti az eklézsia pénzét, mivel ha annak elég tétetődik, az eklézsiának majd semmije sem marad. Még az is hozzájárul, hogy a kisasszonynak leányi állapota minden órán változható, és változásával másra szállván a jószág, esmét bajoskodása leszen a curatoratusnak. Mindezekre nézve a domesticus curatorok a pénzt a kisasszonynál hagyni teljességgel ellenzik, és cum protestatione a jegyzőkönyvbe béirattatni kívánnyák, hogyha továbbra is kezénél hagyatik a pénz, és valami kár következik belőle ide hátrább, a curatoroknak ne tulajdoníttassék, és magok arról számolni nem fognak, et protestatur.

Mellyeket eszerint felvévén a Szent Visitatio, illyen *határozást* teve: A tekintetes kisasszonynak kérését meghallgatta a Szent Visitatio, de nem azért, mintha azt a hatalmat vendicálná magának, hogy az eklézsiák bonumiból disponálna (tudván hogy canoni kötelessége csak azt hozza magával, hogy vigyázzon az eklézsiák javaira, nehogy ezek kárt valljanak azok miatt, akik azokat tractálják). Hanem csak abból a célból hallgatta meg, hogy ha lehetséges volna, bírná arra a tekintetes

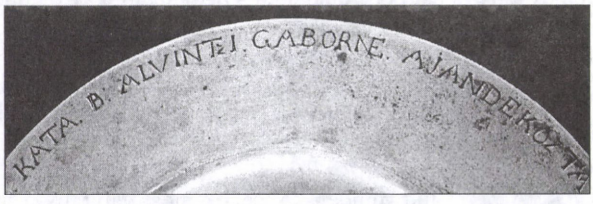

Úrasztali tányér, 1791

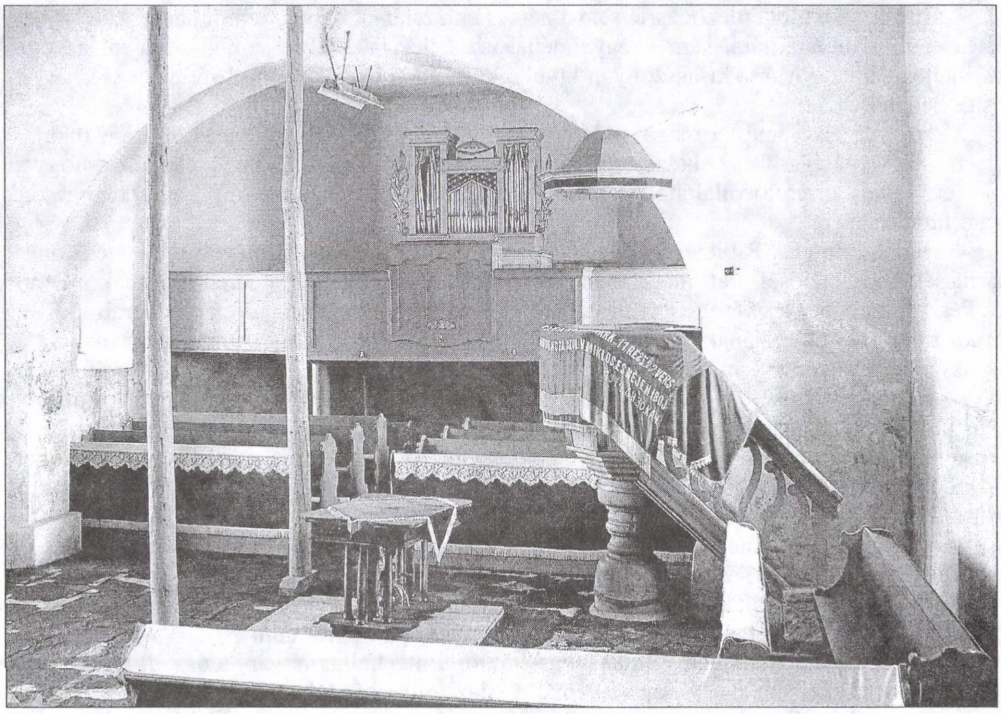

Templombelső

domesticus curator urakat, különösöbben pedig tekintetes Nemes Sámuel urat, mint a zarándi eklézsiák viceinspector curatorát, aki ezen pénznek ügyes baját a törvényes székeken a kisasszony ellen perrel folytatta, hogy az írt úr ne okozza azt a nagy költséget a kisasszonynak, [305.] mellyet a repulsio után ítélt gens comitatus kihozása okozna. Evégre ajánlotta ezen ügyen való könnyebbítést a Szent Visitatio a tisztelt curator úrnak, és kérte is, hogyha az eklézsiáknak károkat nem láttya benne, kedvezzen a kisasszonynak, és az executiot hadja el most. Melyre azt felelé a tisztelt curator úr, hogy jószívvel elhagyná az executiót, ha módját találná a Szent Visitatio annak, hogy többé ügye-baja ne légyen a kisasszonnyal, és az eklézsiák bátorságosok légyenek azon pénz iránt, mert a kisasszonyon több adósságok is feküsznek. A tekintetes curator úrnak ezen feleleténél fogva arról kezde gondolkodni a Szent Visitatio, a brádi reformata eklézsia ezen jelenlévő tagjaival, úgymint: Brádi Jósef, Brádi Farkas, Mohátsi Lajos, Gullya Jósef és Ribitzei János urakkal, hogy vallyon mint tétetődhetnék elég a tekintetes curator úr hellyes kívánságának. A dolognak hosszas meghányása-vetése után abban egyezék meg a Szent Visitatio, hogy bizonyos conditiokat írván terjessze mind a kisasszony, mind a curator úr eleibe, mellyek, ha mind a két félnek tettszenek, bene quidem, ha pedig nem, az executio mennyen ki. A conditiok ezek:

1. Hogy a tekintetes kisasszony, egy törvényesen készült contractussa által kötelezze magát arra, hogy az esztendő bételésekor az interest minden fogyatkozás nélkül bészolgáltatja.

2. A capitalis depuratiojára esztendőnként elmúlhatatlanul béfizet 100 ~ száz ft.

3. Ezen maga lekötelezésére zálogos ollyan kezeseket állít, hogyha a maga ajánlását bé nem tellyesítené, azokon a kezeseken edgyszeribe magoknak az eklézsiák tellyes contentumot vehessenek.

4. A perre tett minden költségek most capitalissá váljanak, minthogy az eklézsiák azt a pénzt régen capitalissá tehették, és használhatták volna.

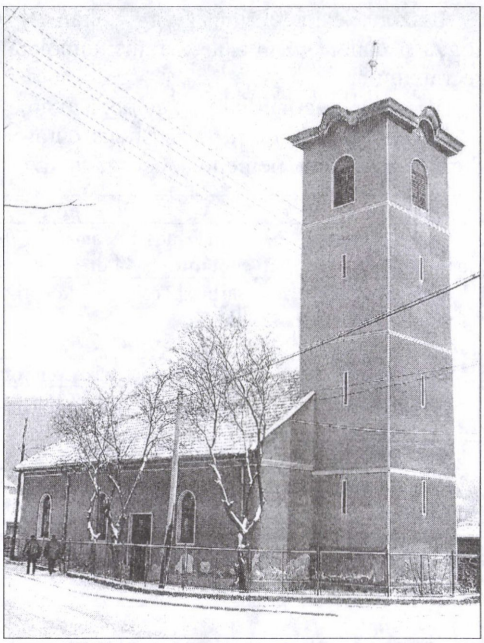

5. Hacsak legkisebb részbe is ezen végzéseknek elég nem tétetődnék, tehát legottan az eklézsiák curatorai ezt a debitumot ollyan executioba vegyék, aminémű állapotba ez most mehetne, mégpedig a kezeseken.

Ezen conditiok alatt a debitumnak mostani felvétele elhalasztatik

(Nota bene a 3-dik punctumba nem consentiáltak Brádi Farkas, Mohátsi Lajos, Gullya Jósef urak.) [306.]

Felolvastatván ezek a conditiok, mind az adóss tekintetes kisasszonynak és plenipotentiariussának, mind a domesticus curator uraknak hallására.

A kisasszonynak feleletei és reflexioi azok iránt ezek. 1. A conditionak első pontyára köszönettel réááll. A 2-dikra azt az engedelmet kéri, hogy ha esztendőnként a száz ft. béfizetheti, jó szívvel béfizeti, ha pedig nem, tehát a capitalis mindaddig magánál maradjon, míg valamit fizethet, addig pedig az egész adósságnak interessét hiba nélkül béfizeti. 3. nem tartja magát a debitrix olyannak, hogy kezességre szüksége légyen, mivel vagyon annyi jószága, hogy az kezes helyett lehet, azért kezesség alá magát nem adja. A 4-dikre a második executioig tett költségeket capitalissá válni acceptálja, de a második executiora továbbra tett költségeket nem; mivel már edgyszer a tractualis fő inspector curatoratustól az engedelemről való levelet megnyerte volt. 5-dik foly a felsőbbekből.

A tekintetes vice inspector curator úr pedig curatortársával egyetembe azt mondá, hogy már ha ennyibe vagyon a dolog, megnyugosznak azon, és az executiot most a kisasszonyra ki nem viszik, de úgy, hogy a visitatiotól feltétetett, és fellyebb leiratott conditiok egésszen bétellyesíttessenek.

Maga is a visitatio *végezé*: ha az írt pontokra reááll a tekintetes kisasszony, lássa, ha pedig nem, a curator urak lássák mitévők lesznek, de a visitatio másképpen közbe nem teszi magát a kisasszony és a curator urak közt, hanemha az írt conditiok bétöltetnek.

Ezt a végezést a tekintetes kisasszony szószóllója pro recursu apellállya ad excelsum Regium Gubernium, és az egész protocollatiot kikéri magának sub authentia adattatni.

Végezés: Minthogy a felséges Királyi Gubernium nem apellatorium foruma a visitationak, oda nem is bocsáttatik, hanem ahova illik, oda igen, úgymint a partialis synodusra.

A curator urak protestálnak de ulterioribus expensis et fatigiis.

5-ször. Az eklézsiabeliek jelenték, hogy a Körös vizén lévő hidat mellyen való általjárástól függ a brádi és ribitzei reformata eklézsiák vásárvámbéli haszna és jövedelme, a nemes vármegye conserválta. Most pedig bátor romlófélben légyen is, azt megigazítani nem akarja. Melyre nézve ezen ügynek eligazíthatása tanácskozás alá véteték.

Hosszas egymással való értekeződés után az *határoztaték*: hogy a Szent Visitatio a tractualis inspector curatoratussal, jelen lévén akkor tekintetes vice inspector curator Nemes Sámuel úr, a brádi eklézsia curatorával egybegyűlvén, a hídnak állapottyát írja meg a méltóságos Fő Consistoriumnak, hogy a felséges Királyi Gubernium eleibe terjesztődvén, ennek parancsolatát megnyerhesse, hogy valamint maga építette a vármegye a hidat, és eleitől fogva conserválta is, úgy ezután is conservállya. [307.]

6-szor. Feladaték, hogy egy Zoltán Ágnes nevű személy, excommunicata lévén régtől fogva a cánon szerint, a sacramentumokkal való élését kívánta s kívánnya anélkül, hogy reconciliálna.

Végezés: Reconciliállyon elébb, azután élhet azokkal, addig pedig nem.

7-szer. Elévéteték a domesticus curator úrnak, tekintetes Gálfi Pál úrnak curatorialis demonstratioja de perceptis et erogatis, így találtatott:

Perceptum	hfr.	dr.
1. A 14ta Januarii 1796 usque [ad] 1[m] Januarii 1797. mindöszveséggel a vásárvámból gyűlt nyolcszázhetvenöt mfr. és 44 dr.	875	44
De ebből kivévén a vásárbírák és gornyikok tizedjeiket, s rendes fizetéseket, in summa megyen hfr. 124 dr. 54. százhuszonnégy mfr. és 54 dr.		
Marad tehát az eklézsiák számára hétszázötven mfr. és 90 dr.	750	90
A ribitzei eklézsiát illető harmadrész hfr. 250 dr. 30 kétszázötven mfr. és 30 dr. kivétetvén		
Marad tehát Brádnak ötszáz mfr. és 60 dr.	500	60
2. Az eklézsia korcsomáján borral való kereskedésből deductis deducendis jött bé húsz ft.	20	–
3. Pascuumból jött pro anno 1796	17	–
Universrsa percepti summa lessz	537	60
Ötszázharminchét mfr. és 60 dr.		
Erogatio		
1. 1796-beli három innepi patrociniumba fizetett	19	26
2. Hetven szál deszkára *nota bene* Az eklézsia adóssa lévén tekintetes vicenotarius Bálint Pál úrnak 150 zsendellyel, azért adódott 7 ~ hét szál, úgy a mesteri házhoz feldolgoztatott 10 ~ tíz szál. Még hát megvagyon 53 ~ ötvenhárom szál	14	–
3. A templom, parochia, és oskola körül esett egy s más romlások megújítására	40	65
[308.] 4. A cantori chorusbeli éneklő könyvre	2	22
5. Papi fizetés conventiojába pro 1796	133	72
6. A papi bér búzájára, 27 vékára, mert a több része úgymint a 73 véka interesből jött bé	26	16
7. Mesteri fizetésbe Vintzi Istvánnak	101	20
Kassai Jósef, új mester lehozatására	8	–
Fizetésibe 1796-ra	40	80
8. A harangozó fizetésibe	3	–
9. A tavalyi visitatiokori supererogatumát kivévén	51	25
10. Egy s más helyre elocált	26	52
Erogata és elocata summa	466	78
Marad hát ad sequentem demonstrationem a cassába 70 ~ hetven mfr. és 82 dr.		
Perselypénz demonstratioja		
1. 1796-ra maradt volt a perselyben a visitatiokor	14	75½
2. Az írt 1796-ba pedig gyűlt bé ad 1[m] Januarii 1797	6	89
Summa	21	64½
Huszonegy mfr. és 64 ½ dr.		
Erogatioja		
Az eléadott hiteles lista szerint egyre is másra is elkölt	4	18
És így a jövő visitatioi demonstratiora marad Tizenhét mfr. és 44 dr.	17	44
Mely perselybeli summáról tartozik a tiszteletes egyházi atyánkfia számolni a jövő visitation (minthogy még most a perselypénz jövedelem álapottya magánál marad)		

8-szor. Midőn a Szent Visitatio sokat bajlódott volna az eklézsia korcsomájának és annak jövedelmének jó rendbe szedésében, mégis látná, hogy majd semmi haszon nem jőne ki belőle, a nemes eklézsia jelenlévő tagjai is meggyőződtek aziránt, hogy azt a korcsomárlást nincs miért folytatni, mert a helységbe bor nem teremvén, másunnan is messzüről kelletik bort vásárolni és hordatni, mert sem a domesticus curator úr nem [309] érkezik mindenkor, sem az egyházfiak, mely miatt gyakron sokáig bor nélkül hever a korcsoma.

Tehát közönséges megegyezésből illyen *határozás* leve a korcsoma állapotja felől, hogy az árendába adattassék. Jónak állíttaték pedig ezt a korcsomát a helység papjának, tiszteletes Barta Mihálly atyánkfiának fizetésibe imputálandó 20 ~ húsz mfr. esztendei árendáért általadni. Hogyha maga szorgalmatossága által valamivel több hasznot találhatna így papi conventiojának nevelésére, azzal élhetne, és amannak fogyatkozását pótolná. Amikor is

9-szer. Jelenté a tiszteletes egyházi atyafi, de edgyszersmind elé is mutatá, hogy búzabeli fizetése interesből gyűlvén bé, oly szegény gabonával fizetnek, hogy majd semmi hasznát nem veheti, sok vékából is alig választhat ki egy-két jócska véka gabonát. Ha pedig a hitván gabonát el nem vészi, ízetlenség, szószaporítás és harag származik belőlle. Melyre nézve ennek megorvosoltatását kéri. Ekkor hát hozzászólván a Szent Visitatioval egyetembe a nemes eklézsia tagjai, méltó dolognak megigazításához: abban állapodának meg a tiszteletes egyházi atyafinak is megegyezésével, hogy az eklézsia minden tagjai egybegyűlvén egy bizonyos napon, tekintetes vice inspector curator, Nemes Sámuel úrnak jelenlétében, és praesidiuma alatt illendő módon határozzák meg, hogy a papi bér búza mennyi pénz fizetéssel cserélődjék fel esztendőnként. Mely határozás úgy légyen, hogy abból ne kára, fogyatkozása, és conventiojának apadása, hanem inkább haszna, nyugodalma, és csendessége származzék a tiszteletes egyházi atyafinak. És ha a tiszteletes egyházi atyafi megnyugszik azon meghatározáson, a tekintetes domesticus curator úr a búza helyett fizessen készpénzt, az interesbe járó búzát pedig vagy pénzül vegye fel az adóssokon, vagy incassálván, mikor jobb módját és árrát láttya, adassa el.

10-szer. Jelenteték, hogy ezután a pascuumból való jövedelem nékül kell ellenni az eklézsiának, mivel a pascuálásnak megengedéséből sok kára van a helységbelieknek, azért az ezután meg nem engedtetik.

1800

Brád 14[a] Martii 1800.[333]

Törvényes Szent Egyházi Látogatás vitettetett végbe Zaránd vármegyében, Brádon, Böjtmás havának 14-dikén tiszteletes, tudós Soldos Márton prosenior, Cs. Molnár Imreh juratus notarius uramék által.

Azholott is az egyházi renden jelen volt tiszteletes Barta Mihálly atyánkfia, és Kassai Jóseff az oskolamester.

A polgári rendből ezek: titulatus Gálfi Pál úr domesticus curator, tekintetes Brádi Ferentz, Farkas, Sándor úrfiak, tekintetes Brádi Jósef, Bálint Pál urak, nemkülömben tekintetes Nemes Sámuel úr, a zarándi reformata ecclesiáknak inspector curatora, titulatus Mohátsi Lajos, Ribitzei János, Nemes János urak, az egyházfi Katona János, és Nagy Márton, a vásárbíró.

1-o. Az egész ecclesia a visitatio ezen kérdésére: van-é panassza valami részben az ecclesiának a tiszteletes egyházi szolgára, ezt felelé: Nincs semmi részben. E vala felelete az ecclesiának az oskolamesterre nézve is.

2-o. A Szent Visitatio előtt mind a tiszteletes egyházi szolga, mind a scholae rector úgy declárálá magát, hogy az ecclesiára nincs panassza eggyiknek is.

---

[333] HuZaL-Jkv. I/5. 475–483.

3-o. Brádi curatoralis demonstratio anno 1800 die 14a Martii

In visitatione anni 1797 die 1a Martii celebrata a perceptum vetettetett volt fel csak Januarius 1-ső napjáig, már most a perceptum felvétetődik a 1ma Januarii 1797.

	hfr.		dr.	
1-o. Mense Januario jött bé a vásárvámból	27		76	
2-o. Mense Februario	28		83	
3-o. Martio	72		62	
4-o. Aprili	49		87	
5-o. Majo	32		64	
6-o. Junio	43		84	
7-o. Julio	32		69	
8-o. Augusto	32		38	
9-o. Septembri	34		45	
10-o. Octobri	27		55	
11-o. Novembri	35		1	
12-o. Decembri	37		58	
Diebus intercalaribus	95		64	
Az 1797-beli vásárvám in summa	550		86	
Az 1798-beli vásárvám				
Mense Januario	16		26	
Mense Februarurio	42		23	
Mense Martio	53		40	
[476.] Mense Aprili	42		80	
Mense Majo	40		65	
Mense Junio	64		42	
Mense Julio	62		71	
Augusto	68		92	
Septembri	93		75	
Octobri	45		–	
Novembri	22		94	
Decembri	24		35	
Diebus intercalaribus	45		10	
Az 1798-beli vásárvám summája	622		53	
1799-beli vásárvám				
Mense Januario jött bé	10		23	
Mense Februario	6		77	
Mense Martio	46		92	
Mense Aprili	69		22	
Majo	26		47	
Junio	66		21	
Julio	40		87	
Augusto	68		–	
Septembri	60		8	
Octobri	80		13	
Novembri	38		92	
Decembri	42		72	
Diebus intercalaribus	59		44	
1799-beli vásárvám sumája [!]	615		98	
	Ribitzéjé		Brádé	
	hfr.	dr.	hfr.	dr.
[477.] Az 1797-beli 550 mfr. és 86 dr. kivévén 1-o. A tizedet, 55fr és 8 ½ dr.	157	92 1/3	315	2/3

2-o. A vásárbírák competentiáját 37 ft. Kivévén in summa 87 ft. 8 ½ dr., marad az ecclesiának hfr. 473 dr. 17 ½, harmada				
Az 1798-beli 622 ft. és 53 dr. kivévén az írt competentiákat, úgymint 1-o. A gornyikok tizedét hfr. 62, dr. 25 2-o. A vásárbírák fizetését hfr. 32, marad az ecclesiának hfr. 528 dr. 28, ennek harmada	176	9 1/3	352	18 2/3
Az 1799-béli 615 ft. és 98 dr. kivévén az írt summát, azaz a competentiákat hfr. 93 dr. 60, marad az ecclesiának hfr. 522, dr. 38, ennek harmada	174	12 2/3	348	25 1/3
Summa	508	14 1/3	1016	28 2/3
	Erogatum	Perceptum		
Jutott Ribitzének 3 esztendőkre, úgymint 1797, 1798-ra, 1799-re a vásárvámból			508	14 1/3
Ezen kívül az 1796-beli 250 ft. és 30 dr. competentiájából az 1797-beli visitatioig csak 143 ft. menvén még Ribitzének, még hátra maradott volt			107	30
Eszerint most kell demonstrálni			615	44 1/3
Ebből adott titulatus Gálfi Pál úr, tekintetes Nemes Sámuel úr, a ribitzei domesticus curator assignatioira 1797 16 Aprilis	12	–		
1797. 30[a] Aprilis rhfr. 20 ~ húsz rhfr.	24	–		
1797. 4ta Junii rhfr. 9 ~ kilenc rhfr.	11	40		
1797. 3[a] Septembris 17 rhfr. ~ tizenhét rhfr.	20	40		
1797. 15ta Septembris hfr. ötven	50	–		
1797. 5ta Novembris 8 rhfr. ~ nyolc rhfr.	9	60		
1797. 29[a] Decembris rhfr. 8 ~ nyolc	9	60		
1798. 14[a] Martii rhfr. 14 ~ tizennégy	16	80		
1798. 12[a] Aprilis rhfr. 4 ~ négy	4	80		
1798. 30[a] Septembris hfr. 114 ~ száztizennégy	114	–		
1798. 23[a] Decembris 8 vfr. ~ nyolc	8	16		
1799. 30[a] Aprilis hfr. 50 ~ ötven	50	–		
1799. 31[a] Julii hfr. 40 ~ negyven	40	–		
Ugyanazon quietantiára szent edények váltsága	2	40		
	373	16		
[478.]	Ribitze			
Amint megtetszik az 477-dik lapon, a ribitzei titulatus domesticus curatora kivett a brádi vásárvámból	373	16		
Tekintetes Ribitzei Mária asszony néhai testvéréről, titulatus Ribitzei úrról magára szállott 355 mfr. interesezésére obligálván magát 1797-nek az elein. Abból fele rész illeti Ribitzét, jött be pro 1797 hfr. 21 dr. 30, mert enyi egy esztendei interesse garassával, 1798-ra is jött bé hfr. 21 dr. 30				
Az expensából is fordult meg hfr. 24, és így Brád része ezen positioból hfr. 33 dr.3 Ez is a ribitzei domesticus curatornak, titulatus Nemes Sámuel úrnak kezéhez ment, azért ez is kiíratik	33	30		
In summa vásárvámat percipiált	406	46	406	46
Melly szerint marad Brád Ribitzének restans			208	98 1/3
	Brádé			
Az 1797-beli visitatiokor maradott a cassában			70	82
Brádnak jutott a kijegyzett esztendőkre a vásárvámból, úgymint 1797, 1798-ra, 1799-re	1016	–	1016	28
Tekintetes Ribitzei Mária kisasszonytól az 355 mfr. capitalisnak két esztendei interessének Brádot concernáló fele részét, és az expensákból megforduló 24 ft. felét in summa			33	30

Accedál még az 1796-beli visitatio 11-dik ~ tizenegyedik pontyában írt 25 ~ huszonöt vfr., melyet a domesticus curator titulatus Gálfi Pálnak befizetett titulatus Barta Mihálly úr			25	50
Summa percepti			1145	90
Ebből a summából a domesticus curator úr erogált				
1-o. Papi fizetésbe a didactrum szerint, mind kifizetvén három esztendőre usque ad finem anni 1799 inclusive	400	20		
2-o. Mesteri fizetésbe competálván egy esztendőre hfr. 175 dr. 44, 3 esztendőre adott	526	32		
Ugyan a mesternek a passio éneklésért	2	40		
[479.] 3-o. Inneplő deáknak adván egy innepre szolgával edgyütt hfr. 6 dr. 42, a három esztendőkben lévő kilenc innepekre adott	57	78		
4-o. Szent edények váltságára	4	80		
5-o. A tiszteletes loci minister didactralis fizetése szerint való búzája nem telvén ki, vásároltatott 6 véka	4	80		
6-o. Az oskola 3 ablakainak megbéreltetéséért és rámájáért	3	6		
Az üvegesnek	4	80		
Az oskolaház egy ajtajáért	2	40		
Azon ajtóra egy zárért	1	34		
Ugyan a mesteri házban tűzhelly rakásáért	1	12		
Kemencerakásért a fazekasnak	1	20		
A mesteri ház földeléséért, meszeléséért	3	60		
Egy szekér föld hozásért	–	36		
A papi házhoz is egy szekér föld hozásért	–	36		
Az oskola kapujáért	1	2		
7-o. Egy harangra való szijúért	1	90		
8-o. A templom ereszének béfedésére 1200 zsendelyért	6	54		
Zsendellyszegre 2800	2	80		
9-o. A mesterembernek a felveréséért	1	26		
10-o. A mester házára 1150 zsendellyért	4	59		
11-o. Zsendelyezőnek a mester háza körül	1	76		
12-o. Ugyan a mesteri ház tapasztásáért és agyaghozatásáért	–	44		
13-o. Sok apróság erogatiok tesznek mindöszve	12	75		
14-o. 1797-beli visitationis honorarium	5	40		
[480.] 15-o. Néhai boldog emlékezetű Ribitzei Albert úr conferálván a brádi nemes ekklézsiának a piacon, a Hídvégin egy kis fundust, arra az ecclesia egy házat építtetett, melly fogház a vásárban impertinenskedőknek incaptiváltatásokra, melly házba a nemes ecclesia szállította Katona János egyházfit, ki egyszersmind vásárbíró is. Ez építtett azon funduson egy istállót, egy sertéspajtát, egy sütőkemencét, és kertel körülvette. De megadósodván, s az adósság kifizetésére szoríttatván, kérte a nemes szent ecclesiát, hogy azon építményeiért adna pénzt, s venné meg magának. Az ecclesia kívánván rajta segíteni, azon építményeket becsű szerint kifizette ötven mfr. egy kr. híjján, titulatus domesticus curator Gálfi Pál úr fizete ki a vásárvámból	49	98		
16. Kozma János egyházfi és vásárbíró ökegyelmével számat vetvén titulatus curator Gálfi Pál úr egynéhány rendbéli adósságokról, amelyek egyszer is, másszor is a vásárvámból marattanak Katona János uram ökegyelménél, de amelyeket a curator úr mégis a maga perceptumába mindenkor felvett, mintha nem marattak volna az egyházfias vásárbírónál. Úgy jöve ki, hogy 41 mfr. ~ negyvenegy és 36 dr. van Katona Jánosnál, mellyeket itt inferálni kelletik erogatumba, melyet tartozik Katona János megfizetni az ecclesiának. Nota bene: Most olyan végső computusok leve, hogy mái naptól fogva semmi egymáshoz való praetensiojok fel nem vétettetik	41	36		

Nota bene: E nem pura erogatio, hanem inkább elocatum, mert ez feltudódott abban az 355 mfr., mellyet ma interesez titulata Ribitzei Mária kisasszony				
17-o. Lévén Katona János úrnak még néhai titulatus Ribitzei László úr idejebeli vásárbírói fizetésébe restantiába tizenhat mfr. és 72 dr., azt titulatus Gálfi Pál úr kifizette Katona Jánosnak	16	72		
18. Sztánka Jánosnak elocált	24	48		
Az egész erogatio summája És így titulatus Gálfi Pál úr supererogált 39 ~ harminckilenc mfr. és 64 dr.	1185	54	1145	90
[481.] Midőn eszerint végezné a Szent Visitatio a domesticus curator úr demonstratioját, most is eléadá azon 1794-ben interimaliter visázott demonstratiját, mellyet 1796-ban is eléadott volt, és akkor a Szent Visitatio azon rendeletlenül írt demonstratioból kiszedegette, mit fizetet az egyházi szolgák conventiojába, innepre járó deákoknak, harangozónak, torony renovatiojára, papi és mesteri házak körül való raparatiokra, visitatiokra, úgy azt is, mit hova elocált, amit láthatni az 1796-beli visitatio actáiból, paginis 26, 27, 28, 29, azholott is világosságra hozta a szent Visitatio, hogy supererogált volt				
1-o. hfr. 51 dr. 25, melly supererogatumat osztán az 1797-beli visitatio pagina 308, sub numero 9 kifizetett				
2-o. 11 mfr. és 60 dr. a Brádi József úr ellen folytatott per költségeire, de amellynek megfizetéséről még 9 ft. és egy pénz restantiával edgyütt obligatoriát adott titulatus Brádi József úr, melly az ecclesia ládájában megvan, de dato 1796 6o Januarii, coram regiis Paulo Bálint és Volfgango Brádi, melly 11 mfr. és 60 dr. supererogatumat titulatus Gálfi Pál úrnak tartozik az ecclesia refundálni. Ha a curatorság nem változott volna, az ezen esztendőkben percipiált vásárvám számbavétele a következendő visitatiora halasztódott volna, de új curator tétettetvén, a Szent Visitatio szükségesnek ítéli, hogy az abból tett erogatiot is számba vegye e mái napig, úgymint Martiusnak 15-dik napjáig. Találá pedig eszerint:				
Pro mense Januario anni 1800 jött vásárvám	13	81½		
Mense Februario et Martio	61	61		
Summa percepti	75	42½	72	42½
Nota bene: Ezen 75 ft. és 42 ½ dr. nem vevődöt ki sem a gornyikok tizedgye, sem a vásárbírók nem vettek semmit az eddig eltölt harmadfél holnapra. Erogált pedig:				
1-o. Papi fizetésbe tiszteletes Bartha Mihálly úrnak	50	–		
2-o. A mesternek, Kassai Jósefnek	74	46		
3-o. Még egyébb szükséges költségekre, s visitatorium honorariumba	26	64		
Summa erogati	151	10	151	10
Melly szerint titulatus Gálfi Pál úr supererogált hfr. 75 dr. 67 ½ ~ hetvenöt ft. és hatvanhét dr.				

[482.] Szegyük rendbe mind a titulatus curator Gálfi Pál úr supererogatumait:

1-o. Az 1799-dik esztendő végéig tett számadásból itt felyebb, pagina 480 látszik, hogy supererogált hfr. 39 dr. 64

2-o. A Brádi József ellen folytatott perre, mint felyebb megíratott költött hfr. 11 dr. 60.

3-o. Ezen most írt újj supererogatum hfr. 75 dr. 67 ½

A supererogatumnak egész summája hfr. 126 dr. 91 ½. Ellenben restál titulatus Gálfi Pál úr a ribitzei ecclesiának a tertialitasból e mái nap, úgymint 15ta Martii, 1800, hfr. 208 dr. 98.

Ezen 126 mfr. és dr. 91 ½ supererogatumat fordítsa meg a brádi domesticus újj curator, titulatus Mohátsi Lajos úr a ribitzei ecclesiának, nem pedig Gálfi Pál úrnak, és a 208 mfr. és dr. 98-ból tartozik titulatus Gálfi Pál úr a ribitzei ecclesiának adni hfr. 82 dr. 6 ½. És így sem

Gálfi Pál úrnak nem lészen semmi keresete az ecclesiához, sem a ribitzei ecclesiának Gálfi Pál úrhoz.

Perselypénzről való demonstratio	hfr.	dr.
Az 1797-beli visitatiokor maradott volt	17	46
Pro 1797 mindöszve jött bé	5	55½
Pro 1798 jött bé in summa	4	22½
Pro 1799	4	79
Summa	32	3
Ezen 32 mfr. hiteles hellyekre költöt három esztendők alatt a tiszteletes loci minister hfr. 18 és dr. 54, melly költség ha kivétetődik a percepti summából, marad meg a loci ministernél ad sequentem demonstrationem tizenhárom ft.	13	49½

Papi fizetéshez tartoznak a következendők:

1-o. Amint az 1796-dik visitatiokor feljegyeztett vagyon a nemes szent ekklézsiának két szántófölgye négy-négy vékás, mellyet a loci minister maga colál.

2-o. 353 ft. interesse búzául, mely öszveséggel mégyen 80 vékára mikor mind kijő. Ez a pénz vagyon 43 személlynél.

3-o. Öt szekér szénára vagyon kiadva öt embernél 58 vfr.

Ezen kívül van pénz interesre kiadva: K[őrös]Bányán Mihálly Jósefnél vfr. 56 – a tumultustól fogva; méltóságos Ribitzei Ádámné asszonynál mfr. 84 – tíz esztendőktől fogva; titulatus Brádi Sámuel úrnál mfr. 107,67 – curatorságától fogva; titulata Ribitzei Mária kisasszonynál mfr. 355 – 1 esztendőre, *nota bene: Ennek fele a ribitzei nemes ekklézsiáé*

[483.] Néhai tekintetes Nemes László úrnál, vagy inkább maradékinál hfr. 17 – halálától fogva; titulata Brádi Sándorné asszonynál hfr. 69 dr. 56 – 3 esztendőre; titulatus Brádi Jósef úrnál hfr. 20 dr. 61 – 3 esztendei interes; titulatus Ribitzei János úrnál hfr. 20 dr. 40 – 3 esztendőre; Katona Jánosnál, amint felyebb látszatni hfr. 41 dr. 36. E most liquidáltatván eddig interessel nem restál.

Ezen adósságból Katona János 9na et 10^{a} Martii 1807. tartatott visitatioban defalcált, depurált hfr. 25, és így marad adóssá még hfr. 16 dr. 36.

1802

Brád. 2da Februarii, anno 1802. Sancta Visitatio canonica ecclesiae reformatae Brádensis in venerabili tractu Hunyadensi et Zarándensi per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, memorati tractus proseniorem, et reverendum ac doctissimum dominum Stephanum Bán, qua[si] substitutum notarium, die 2da Februarii anni 1802 in domo parochiali celebrata.[334]

Itten jelen valának az egyházi rendből tiszteletes Barta Mihálly atyánkfia, mint az ecclesiának rendes papja, és Kassai Jósef őkegyelme, oskolamester.

A polgári rendből titulatus Mohátsi Lajos úr domesticus curator, titulatus Brádi Sándor úrfi, titulatus vicenotarius Bálint Pál, procurator Tsernátoni W. János urak, egyházfi Katona János, és vásárbíró Grejer Efraim őkegyelme.

És ezek folytanak:

I. Canonainknak, nevezetesen a LXXXVIII-diknak tartása szerint kérdést tévén a Szent Visitatio a tiszteletes loci minister papi hivatala s külső magaviselése felől, de meliori recommendáltaték.

[334] HuZaL-Jkv. I/5. 499–502.

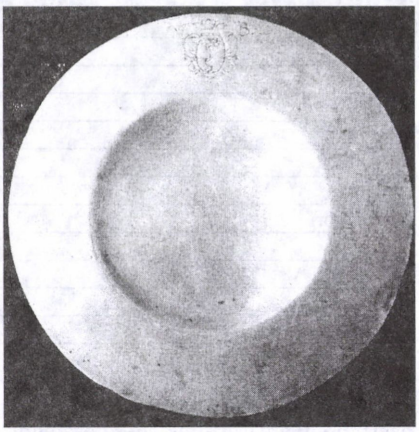

V[alentinus?] B[ethlen] jelzésű tányér
17. sz.

II. Kérdést tévén a Szent Visitatio az oskolamester tanítói hivatala, élete s erkölcse felől. Házának szomorú környülállásai miatt, ha mi panasz lehetne is őkegyelme ellen, most elhallgattatik olly reménség alatt, hogy tanítói hivatalának ennekutánna voltaképpen eleget tenni telyes tehettsége szerint igyekezni fog, mellyre inti s kötelezi is a Szent Visitatio.

III. Megkérdettvén a tiszteletes loci minister, hogy hallgatói Isten szerint való kötelességeket miképpen telyesítik, és magát is miképpen observálják? Nagyobb részint jóról commendálja érdemes hallgatóit, mind Istennek, mind magának tartozó kötelességeknek tellyesítésére nézve. Vagynak ugyan némelyek, kik a templomot egy időtől fogva nem gyakorolják, de nem ex contemtu, hanem különös erőtlenségek miatt.

IV. A botránkoztatók rendében különösön feladaték Zoltán Ágnes nevű személy, kinek neve még ezelőtt is, nevezetesen a ribitzei visitatioban fennforgott, ki tisztátalan életéért reconciliatiora ítéltetett, mellyet mindeddig véghez nem vitt.

Erre nézve *végezteték*, hogy az egyházfi által intettessék meg az ítélt reconciliationak végbenvitelére, mellyet ha nem cselekednék, s penitentia tartatlanul halna meg, szamár temetése lészen.

V. Valamint ezelőtt, úgy most is keservesen panaszolja a tiszteletes loci minister, hogy búzabéli competentiája illenő időben s illendőképpen bé nem szolgáltatik.

Mellyre lőn ez a *határozás*: Auctoráltatik a domesticus curator, minthogy [500.] már jó rendire tudva vagyon, hogy interes búza mennyi incassáltathatik, hogy a híjjánosságnak pótlására ősszel, mikor a gabona is olcsóbb, vásároljon annyi búzát, in circa metretae 40 a tiszteletes loci minister számára, hogy az ekklézsiának kissebbségére, magának pedig tapasztalható kárával ollykor drágán is búzát venni ne kéntelenítessék.

VI. Elévétetődik titulatus domesticus curator, Mohátsi Lajos úr curatoralis demonstratioja.

A közelebbi visitatiokor, melly volt diebus 14 et 15ta Martii, anni 1800, a cassában nemhogy valami maradott volna a tekintetes Mohátsi Lajos úr kezében, hanem inkább fizetni való adósságot transcribált a visitatio, hogy fizessen a ribitzei ekklézsiának hfr. 126, dr. 91 ½.

Percipiált pedig eszerint:

1-mo.

Vásárvámból a 15ta Martii Anno 1800 ad finem ejuesdem	hfr.	dr.
In Martio	36	79
Aprili	51	50
Majo	63	71
Junio	43	12
Julio	42	22
Augusto	50	56
Septembri	48	67
Octobri	47	63
Novembri	31	44
Decembri	33	26
Summa anni 1800	448	90
Anno 1801		
In Januario	19	83

Februario	22	35
Martio	53	65
Aprili	46	41½
Majo	52	72
Junio	37	92
Julio	50	53
Augusto	58	34
Septembri	98	85
Octobri	76	48
Novembri	51	44
Decembri	50	53
Summa anni 1801	618	87½
Két esztendőbeli vásárvám summája	1067	77½

In anno 1802 Januariusban gyűlt 35 dr. 80. Ezt most nem vészi fel a számadásba a visitatio, azért, hogy a vásárbírák egész esztendőre fizetődjenek a következendő visitatiokor.

Most hát azt vészi fel, ami gyűlt bé 1800-ban		
1-o. A visitatio napjáig, úgymint Martius 15-kéig	75	42½
2-o. A visitatio után, az esztendő végéig	448	90
és 3-o, azt, ami gyűlt 1801-ben egész esztendő alatt	618	87½
Mely három summa tészen	1143	20
[501.] Ezen summából kivévén a gornyikok competentiáját a 10-det	114	32
Marad	1028	88
Amelly summából ismét kivévén a vásárbírák két esztendei fizetéseket pro 1800, 1801	64	–
Marad	964	88
Ezen 964 mfr. és 88 dr. ismét ivévén a ribitzei nemes és szent ecclesia competentiáját a 3-d részt	321	62
Marad a brádi nemes és szent ekklézsiának	643	26
Amelly 643 mfr. és 26 dr. már elkölt volt az első positiobéli 75 mfr. és 42 ½ dr. egésszen, és itt azért kelletett felvennie a Szent Visitationak, hogy abból nem adódtak volt ki a kiadandó competentiák, úgymint a gornyikok tizedje, a vásárbírák fizetése, és a ribitzei tertialitas, amint az 1800-béli visitatio actajában is fel van jegyezve, pagina 481. És így a 643 mfr. és 26 dr. ki kell venni	75	42½
Melyet kivévén marad Ez az 567 mfr. hát, és 83 ½ dr. csak a vásárvámból, amiről tartozik most számadolni titulatus Mohátsi Lajos úr	567	83½
2-do. Percipiált juhok pascuumából 1800-ban 239 juhért, a dr. 5	11	95
1801-ben 311 juhért, a dr. 6	18	66
ismét 310 juhért a dr. 3	9	30
3-tio. Perselypénz gyűlt két esztendőben	8	31
4-to. Capitalist adott bé v[álya]brádi Lupe Gyorgy	6	12
Kellett volna interesből is percipiálni, de semmit se percipiált		
Summa percepti	622	17½
Nota bene: *A fellyebb írt 321 ft. 62 pénzből* erogált eszerint		
1-mo. A ribitzei szent ekklézsia 3-dában e következendő [?]		
Levita Vintzi uramnak sub A. de 31 Octobris 1800	81	60
B. 8. Martii, 1801	40	80
C. 12. Junii, 1801	40	80
D. 27. Septembris, 1801	40	80
E. 6. Decembris, 1801	40	80
Quietantia nélkül, mellyet recognoscál a Szent Visitatio előtt maga Vintzi István uram ezen esztendőbéli fizetésében	40	80
Adott a ribitzei ecclesiának in summa	285	60
Restál tehát	[illegible]5	97

Mellyet tartozik titulatus Mohátsi Lajos úr kifizetni		
[502.] Ebből erogált		
a. A papnak pénzbéli fizetésében 2 esztendőre az 1800-béli visitatiotól fogva a jövő Aprilisig	200	–
Búzabéli competentiájának pótlására		
1800 28 véka búzáért	26	82
1801 30 véka búzáért	38	40
2 esztendőre sertésre	32	–
Fára	32	–
2 mázsa sóra	2	80
b. Mesternek rendes fizetésében 2 esztendőre	326	40
Harangozásért	24	48
c. Innepre jövő déáknak szolgájával edgyütt 2 esztendő alatt a hfr. 6 dr. 42	38	52
3-tio Épületekre, templom befedésére való 12 tereh zsendelyért,terhit dr. 120	14	40
Ezen zsendelynek vecturájáért	4	80
11500 zsendelyszegért	12	42
Lóbért az egyházfi számára, midőn a zsendelyért járt	–	60
Oskolaháznál lévő konyhának kerteléséért s tapasztásért	3	74
Ugyanott egy sertésólért	4	40
Egy harangkötélért	–	30
Másért	–	54
Nagyharang ütőjéhez való sziuért	–	80
Más új sziuért	1	36
Holmi közönséges szükségekre, és a visitatiora tett költség s honorarium	20	90
Summa erogati	785	88
4-to. Elocált		
a. Brádi Filip Onyikának és Száva Sámsonnak 15 Junii 1800 Barta Mihálly regiussága alatt	8	16
b. Brádi Botos Juonnak 29 Novembris 1801, Brádi András regiussága alatt, másfél véka búza interesre	5	10
Elocati summa	13	26
Summa universa erogati et elocati	799	14
A perceptum volt	622	17½
Mellyet kivonván az erogatumból nyilvánvaló, hogy supererogált titulatus Mohátsi Lajos curator úr	176	96½

Nota bene: A pénzbéli incassálandó interes restantiák most is úgy hevernek, amint az 1800-béli visitatioban feljegyeztettek pagina 482.

Hasonlóképpen az Úr asztalához tartozó edények: 483. [oldal].

1803

Brád. 26. Februarii 1803. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Bradensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ut et reverendum dominum Samuelem Kolosvári tractus vicedirectorem, hic vero substitutum notarium, die 26ta Februarii 1803. facta.[335]

Ekkor jelen voltanak: 1. Tiszteletes Barta Mihálly helységbeli pap atyánkfia, Kassai Jósef oskolamester és organista. 2. A nemes ecclesia tagjai közzül tekintetes Brádi András és Sándor úrfiak, titulatus Mohátsi Lajos vicecurator úr, egyházfi Katona János és vásárbíró Grézer Efraim.

I. Megkérdettvén a nemes ekklézsia és a loci ministernek hivatalja, erkölcse, magaviselése iránt? De meliori recommendálja.

[335] HuZaL-Jkv. I/5. 654–658.

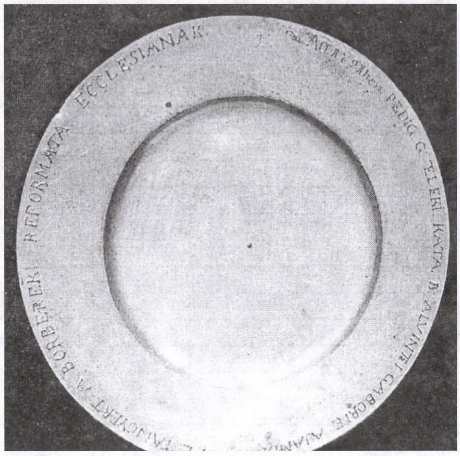

Úrasztali tányér, 1791

II. Megkérdettettvén a loci minster is a hallgatók iránt. Így felel: 1-o, az isteni tisztelet iránt nincs semmi panasz. 2-o becsületit illendőképpen megadják 3-o, a rendes fizetése az esztendőnek szűk és mostoha volta miatt igen szűkön szolgáltatik.

Mellyre nézve lőn ez a *végezés*: A tekintetes curator úr igyekezzék minden hónapra hat-hat véka búzáról provideálni, hogy hátramaradást a loci minister ne szenvedjen a búza nemléte miatt.

III. Továbbá az oskolamesterről tudakozódván a Szent Visitatio, de meliori recommendálja mind hivataljáról, mind a gyermekek tanításáról, amint a Szent Visitatio előtt is dicséretesen exament tanítványaival producála.

IV. Megkérdeztetvén tiszteletes loci minister atyánkfia is ludi magister iránt is, ezt panaszlá loci minister atyánkfia, hogy sokakban, mint öreg embernek nem éppen úgy mint tartoznék megadni az obedientiát, elmulatja. Mely szerint sokszor sok hijjánosság vagy erőltetett állapot esik, minthogy híre nélkül harangozván, a loci minister szenved. A harangozásról a ludi magister azt referálja, hogy telyességgel ezután a harangozást magára nem vállalja, hanem méltóztatik a nemes ekklézsia a Sz. Visitatioval harangozóról gondoskodni.

Végezés: A titulatus curator úr gondoskodjék egy olá harangozóról, kivévén azt a vármegye terhe és capitis taxa tereh alól, úgy az eddig járt harangozói fizetésből is nékie szakasztani, hogy valami-képpen a harangozó nemléte miatt a nemes ekklézsia hátramaradást ne szenvedjen. [655.]

V. Felolvastatik a ribitzei reformata nemes és szent ekklézsia egy memorialissa, mellyben:

1-o. Panaszolja, hogy a vásárvámból az azt szedők hibájuk miatt, igen kevés gyűl, és egyszersmind kéri a Szent Visitatiot, hogy a libellusokból kinyomozván, mellyekben légyen a hiba, az hivatalból kitétessek, vagy annak híjjával maradjanak a vásárvám szedők, vagy a helyibe más tetetődjék

2-do. A brádi határra pascuatiora fizetés mellett bébocsáttattni szokott juhok hasznukból is a tertialitást ki adatni kivánja.

3-o. A favámból való tertialitást is kiadatni kiván-ja.

4-o. Panaszolja, hogy az egyet nem értés miatt holmi abususok jöttek bé a húsvágásban és egyebekben is Brádon

Válasz az elsőre: Az, akire jött volna a panasz, önként maga lemondván elbúcsúzott a Szent Visitatio előtt. Hellyében pedig tétetett a nemes brádi possessoratusnak kívánságára Nagy Márton, aki ennekelőtte is volt, oly conditioval pedig, hogy csak egyszer találtassék valamely vásárnapon részegen, minden kedvezés nélkül kivettetik hivataljából.

A másodikra azt feleli a brádi tekintetes nemes posessoratus: hogy ha Ribitze is fogad bé juhokat határára, és abból részeltetni fogja a brádiakot, tehát akkor Brád is fogja részeltetni a brádi határon legeltető juhok hasznából, minthogy a brádi possessoroknak is vagynak földeik a Ribitzei határon.

A harmadikra: Megeggyez maga a nemes brádi possessoratus is azon, hogy a fábéli vám két csötörtökön Brádé, harmadikon pedig Ribitzéjé légyen.

A negyedikre: Igenis kíván a nemes brádi possessorátus, mind a húsvágásban, mind egyebekben eggyetérteni, hogy annyival is inkább az abususok tolláltassanak, csakhogy úgy ne járna, mint ennekelőtte, hogy tudniillik, végezvén mind a húsvágásban, úgy egyebekben

is, Brád Ribitzével minden további megtartás nélkül végezése és egyetértése füstbe ne menne. [656.]

VI. Demonstratio curatorialis pro 1802. a 1ª Januarii.

	hfr.	dr.
In Januario	35	80
Februario	40	88
Martio	65	58
Aprili	100	80
Majo	62	87
	305	93
Ebből kivévén a gornyikok tizedét	30	59
Marad	275	37
Ebből kivévén a vásárbírák 32 mfr. competentiáját 5 hónapra	13	33
Marad osztállyra	262	4
Ribitze számára kivévén a részt	87	34
Marad Brádnak	174	70
A 1ª Junii Ribize kivévén a maga tertialitássát, a többi mind a Brádé, úgymint in Junio	49	91
In Julio	39	4
Augusto	30	77
Septembri	48	93
Octobri	44	37
Novembri	22	6
Decembri	26	87
	261	95
Mellyből kivévén a gornyikok tizedét	26	19½
Marad	235	75½
Eből ismét kivévén a vásárbírák 32 ft. conpetentiájának kétharmad részét	20	60
Marad Brádnak	215	9½
Percipiált		
1-o. Vásárvámból usque ad ultimum Maji	174	70
2-o. A 1ª Junii, usque ad ultimam Decembris	215	9½
In summa	389	79½
3-o. Pascuumból	23	–
4-o. Capitalist zdráptzi Matyéj Györgytől	30	60
5-o. Capitalist brádi Kalamár Jánostól	6	12
Percepti summa	449	51½
Erogált		
1-o. A közelebbi visitatio alkalmatosságával	20	90
2-o. A parochialis ház zsendelyezésére	6	6
3-o. Az oskolaház kapujáért	11	6
4-o. Az oskolaház tapasztásáért, meszeléséért	1	2
5-o. A nagyharang kötelére való csattért	–	12
6-o. Az orgona meg lévén romolva kívánta reparálni, amellyre költött eszerint:		
1-o. Az orgonacsinálóknak intertentiojokra 3 személlyre	32	–
2-o. Ezeket conventiojok szerint tartozván elvinni Tresztiáig	4	80
3-o. Az orgonához megkívántató 18 szál deszkáért a dr. 40	7	20
4-o. Az orgonához megkívántató sziúért	–	24
5-o. Az orgonához megkívántató szegekért	–	12
nota bene: Az orgonacsinálónak munkájáért megkívántató 80 rhfr. nincsen kifizetve [657.]		
7-o. A tiszteletes loci ministernek esztendei fizetésében	100	–
8-o. Ugyan ökegyelmének sertésre és fára	32	–

9-o. Búzára, 30 vékára, a dr. 150 vékája	45		–	
10-o. Sóra, egy mázsára	1		40	
11-o. Oskolamesternek, aki orgonista is	175		44	
12-o. A három sátoros innepre a legatusnak	19		26	
Erogati summa	456		62	
A percepti summa lévén 449 ft. 51 dr., látnivaló, hogy supererogált 7 ft. és 51 dr.				
Nota bene: Ribitze tertialitássa 1802-ben usque ad ultimam Maji	87		34	
	hfr.	dr.		
adott pedig a brádi titulatus curator úr a ribitzei curator Ungur Ferentz úrnak die 20[a] Martii 1802. írt quietantia szerint	20	40		
Die 6[a] Maji 1802. költ quietantia szerint	30	60		
die 27[a] 1802. költ quietantia szerint	20	40		
	71	40	71	40
Mellyet kivonván az egész competentiából restál még Brád Ribitzének hfr. 15 94				
A gornyikok tizedje in anno 1802	56		78	
Vásárbírák fizetése	32		–	
Mellyből adott ki a titulatus brádi curator úr	88		78	
Die 10[a] Sptembris Bogdán Dsurdsnak	5	–		
24. Septembris ugyan őnéki	4	8		
15. Octobris Olár Juonnak	6	–		
24. Octobris Bogdán Dsurdsnak	2	40		
Vásárbíró Grézernek egyszer-másszor	21	28		
	38	76		
Mellyet kivonván a 88 ft. és 78 dr. competentiából, még van hátra a gornyikok és vásárbírák competentiájából	50		2	
Az 1802-béli visitatiokor maradott volt a tekintetes curator Mohátsi Lajos úr kezénél a Ribitzei nemes ecclesia tertiabilitásából hfr. 35 dr. 97, pagina protocolli 501 et 511, mellyből adott a titulatus curator úr Katona Jánosnak, a tekintetes Nemes Sámuel úr comissiojára de die[336] anni 1802 hfr. 25, melly szerint már csak hfr. 10 dr. 97	10		97	

[658.] Az 1802-béli visitatioban pagina protocolli 502 kijegyzett 176 mfr. és 26 pénz supererogatumból kivonván a fellyebb írt azon positiokat, mellyeket tartozik a titulatus curator úr kifizetni, úgymint

1-o. A Ribitze tertialitássából hátralevő	15	94
2-o. A gornyikok és vásárbírák competentiájából még hátralévő pénzt	50	2
3-o. Az 1802-béli visitatiokor még hátramaradt ribitzei tertialitás 35 ft. és 97 dr. még máig is hátralévő	10	97
Kivonván in summa	76	93
Még marad supererogatuma	100	3
Nota bene: A mostani visitatiora tett költség úgymint szénára, zabra, culinaréra és egyebekre	16	74
Ezen kívül honorarium	6	–
Felvévén ezen költséget is az 1803-dikbéli visitatioban a supererogatum nemcsak 7 ft. és 51 dr. lészen, hanem lészen supererogatum	30	25

[336] A pontos dátum itt is kimarad.

1804

Brád. 24[a] Januarii 1804. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Brádensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis és Zarándensis proseniorem, ac reverendum dominum Stephanum Csomos juratum memorati tractus adsessorem, pro nunc substitutum notarium, die 24ta Januarii, anno 1804 celebrata.[337]

Ezen alkalmatossággal a parochialis háznál jelen voltanak az egyházi rend részéről a loci minister tiszteletes Barta Mihálly atyánkfia, oskolamester Kassai Jósef őkegyelme. A polgári rendből tekintetes domesticus curator Mohátsi Lajos, Brádi Jósef, Farkas és Sándor, Ribitzei János urak, vásárbíró Nagy Márton, egyházfi Katona János őkegyelmék, nemkülömben tekintetes inspector curator Nemes Sámuel és ribitzei domesticus curator Ungur Ferentz urak.

Azholott is I. Az egyházi rendtartás szerint megkérdettettek a nemes ekklézsia jelenlévő tagjai, a tiszteletes loci ministernek mind szent hivatala folytatása, mind magaviselete aránt. Mellyre is egyen-egyen őkegyelmét dicsérettel adák elő mind szorgalmatos szolgálattya, mind jó példaadása felől.

II. Megkérdettek az oskolamesternek mind hivatala folytatásáról mind magaviseletiről.

Ezen kérdésre egy része az ekklézsia tagjainak dicséré oskolamester őkegyelmét, más része pedig, s nevezetesen a tiszteletes loci minister panaszla az őkegyelme mind templombéli szolgálata, mind kiváltképpen tiszteletes személlye ellen esett hibáiról. De minthogy oskolamester őkegyelme végre minden hibáiról engedelmet kért a tiszteletes prosenior úrtól, e részben engedelmet nyere, amennyiben mostan a tiszteletes prosenior urat megbántotta, amennyiben pedig a tiszteletes loci ministert és az ekklézsia némelly tagjait megsértette, ezeknek sérelmek fennmaradott és megorvosoltatása a Partialis Szent Synodusra halasztatott. [700.]

III. Elévétetett titulatus Mohátsi Lajos domesticus curator úr curatoralis demonstratioja, mellyben vagynak illyen:

A. Perceptumok	hfr.	dr.
A közelebbi visitatiokor, melly véghezment 26. Februarii anno 1803., nem vétetődött volt fel a Januariusi és Februariusi vásárvám, amelly is, amint a vásárbíró Katona János libellusa mutatja	36	2
A visitatio után jött bé vásárvám Martiusban	55	83
Aprilisben	73	12
Majusban	43	78
Juniusban	36	45
Juliusban	53	14
Augustusban	36	96
Septemberben	88	26
Octoberben	39	90
Novemberben	27	48
Decemberben	52	30
Perceptumok summája	543	24
Ezen summából kivonván a gornyikokat illető tizedet úgymint	54	32
Marad	488	92
Ebből ismét kivévén a vásárbírák fizetéseket, 32 mfr. kétharmad részét, úgymint	25	38
Marad az ekklézsiának	467	54

[337] HuZaL-Jkv. I/5. 699–702.

B. Erogatumok		
A tiszteletes papnak esztendei 100 mfr. fizetésében	80	–
Esztendei fabéli bére kiadatott	16	–
Esztendei sertésre való pénze	16	–
Esztendei egy mázsa sóra	2	80
A 100 véka búza esztendei fizetésében vétetett 40 véka	70	56
2-o. Mesteri competentia készpénz	157	52
A harangozásért való competentiába	12	–
A 3 sátoros innepekre jövő legatusoknak szolgástól Nota bene: ezen három positiok kifizettettek egésszen 5 ~ öt mfr. és 68 dr. kívül, mellyeket tartozik a titulatus curator úr a mesternek kifizetni	19	26
[701.] 3-o. A mesteri házhoz egy kemence	6	–
Annak fundamentomfala	–	60
A kemence szájához való vasért és agyaghozásért	–	80
A mesteri házak foldozásáért	1	60
A classisbeli kemence és tűzhely rakásáért	1	60
Apró míveseknek a kőmíves mellé két napra	–	68
2 véka mészért	–	68
Harangkötélre	–	24
2 Hónapra a harangozónak kitelvén volt annak ideje	1	70
Az új harangozónak pro 1804. anticipato	2	
Az Orgonára kölcsönözött pénznek interessében pro anno 1803., 5 hónapra ad 1^{mum} Februarii	18	
Erogatumok summája	408	4
Az egész percepti summa lévén	467	54
Ebből kivévén az erogatumot	408	4
Marad demonstrálnivaló jövendőre	59	50
De a legközelebb lefolyt esztendőbéli visitatio alkalmatosságával supererogálván	100	9
Elsőbben in anno 1802.		
Másodszor az 1803-dikban	30	25
Ezek mind együtt lévén	130	28
Már ezekből kivévén a fellyebb megírt summát	59	50
Marad még supererogatumnak	80	78
Mellyhez járul ismét a mostani visitatiora tett költség honorariummal edgyütt	16	4

IV. Megkérdettetett a nemes ekklézsia a vásárbírákról, hogy azok miképpen recommendálhatnak hivatalok folytatásáról? Ezen kérdésre tőn illy feleletet a curator úr, hogy Katona János őkegyelme ellen panasz nincs, de vagyon Nagy Márton uram ellen, minthogy őkegyelme egy csötörtökön [702.] gyűlt vásárvámot elköltötte, maga hasznára fordította, bé nem szolgáltatta, mely vám ment 7 ~ hét mfr. Ezen summácska általmégyen a jövő visitatiora. Ezen alkalmatossággal a vásárbírák és gornyikok újra meghiteltettek.

V. Úgy látja által a Szent Visitatio, hogy lehetne a vásárvámot esztendőnként többre szaporítani azzal, ha a brádi contribuens nép is vámot fizetne, mint más idegenek. Erre tettzék a possessoratusnak egyenlő akaratból azt inprotocolláltatni, hogy ezután igenis fizessenek a brádi parasztok is.

VI. Vagyon ennek az ekklézsiának olyan két capitalissa is, mely régtől fogva minden haszon nélkül hever: Mindezen heverő, mind veszendőfélben lévő capitalisokra, mind az interesekre nézve ajánltatik a domesticus curator úrnak ezeknek egész szorgalmatossággal való szedettetések, és bátorságosabb hellyre való elocatiojok.

1805

Brád. 8va Februarii 1805. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Bradensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, et Stephanum Csomos, substitutum notarium, die 8va Februarii 1805. celebrata in domo parochiali.[338]

Itten jelen voltanak: a helységbéli egyházi szolga, tiszteletes Barta Mihálly atyánkfia; oskolamester Kassai Jósef őkegyelme, titulatus inspector curator Gulya László úr és a nemes ekklézsiának ezen érdemes tagjai: Tekéntetes Brádi Jósef, András és Sándor urak; titulatus Bálint Pál, titulatus vicecurator Mohátsi Lajos, titulatus Ribitzei János; titulatus Nemes János és András urak és egyházfi Katona János őkegyelme.

Ekkor I. A jó rendtartás szerint megkérdetének a nemes ekklézsia jelenlevő tagjai az egyházi atyafi mind szolgálattyáról, mind magaviseletéről? Mind a kettőről de meliori commendaltaték.

II. Megkérdetteték az egyházi atyafi a hallgatókról? Maga is senki ellen semmit nem panaszla.

III. Megkérdettek az oskolamester iránt, hivatalját mint folytatja, magát miként viseli mind a templomban, mind künn? Semmi részben semmi panaszok nincsen.

IV. Felvéteték a curatoralis demonstratio, mely így találtatott:

A. quoad percepta.

1804. esztendőben a vásárvámból jött:

	hfr.	dr.
Januariusban	18	18
Februariusban	35	47
Martiusban	60	22
Aprilisben	52	64
Majusban	32	72
Juniusban	78	21
Juliusban	68	80
Augustusban	70	46
Septemberben	69	85
Octoberben	47	72
Novemberben	43	51
Decemberben	63	18
Janiariusban 1805-ben	24	31
Februariusban usque ad 8uam	9	19
A 1a Januarii 1804. ad 8ua Februarii 1805. vásárvám summája	674	49
Ezen summából kivévén a 1-o a tizedet	67	40
2-o. A vásárbírák conpetentiájokat	21	38
in summa	88	78
Ezt kivonván a felyebb megírt summából marad	585	71
[784.] B. Erogata		
A túl megírt perceptum summájából papi fizetésbe ment		
1. Az 1803-dik esztendőre való restantiában	20	–
2. Az egész 1804-dikre	100	–
3. Fára	16	–
4. Sertésre	16	–
5. Egy mázsa sóra	2	60
6. 37 véka búzára	37	74

[338] HuZaL-Jkv. I/5. 783–784.

7. A jelenlévő 1805-dik esztendőre pénzbéli kompetenciájába	25	–
8. 8 véka búzára	12	24
Mesteri fizetésbe		
9. 1803-dik esztendőre való restantiában	5	68
10. 1804-dikre	163	20
11. 1805-dikre	6	–
12. Innepi legatusnak	19	26
13. Harangozónak	18	–
14. Harang sziúért	1	2
15. Mostani visitatiora tett költség et honorarium	7	76
Erogatumnak summája	450	62
A perceptumnak lévén summája	585	71
Ebből kivonattatván az erogatum summája	450	62
Marad	135	9
Mellyből ismét kivonván a vicecurator úr ezelőtti supererogatumát, úgymint	96	82
Marad titulatus Mohátsi Lajos curator úrnál ad sequentem demonstrationem	38	27

V. Méltóságos Ribitzei András úr terjeszté a Szent Visitatio eleibe, hogy a brádi ekklézsiának sok pénze heverne Blesényben. Ennek utánna való járása és felvétele a titulatus curator urak industriájára bizattatik.

VI. Nemkülömben méltóságos Ribitzei Ádámné asszonynál lévén a brádi ekklézsiának 70 rhfr., mellyről való contractussal in originali exhibeálá is. Méltóságos [785.] ribitzei Ribitzei András úr annak lefizetésére a Szent Visitatio előtt önként lekötelezé magát.

VII. Amelly 30 vfr. főtisztelendő püspök urunknak úgy adott fel tekintetes Brádi Sándor úrfi, hogy titulatus curator Mohátsi Lajos úr Zdráptzról felvett és demonstratiojában nem ingrediáltatott, világosságra jött ellene mondhatatlanul, hogy azon felvett 30 vfr. az 1803-dik esztendőben 26. Februarii tartatott visitatioban feladta és demonstratiojában pro percepto feltette, amint megtetszik a protokollumból, pagina 656.

1806

Brád. 13^{tia} Martii 1806. In ecclesia reformata Bradensi per eosdem continuatur Visitatio Canonica, in praesentia spectabilis domini Ladislai Gullya inspectoris curatoris et praecipuis ecclesiae membris spectabilibus dominis Francisco, Wolfgango et Alexandro Brádi, Ludovico Mohátsi domestico curatore.[339]

Ezen alkalmatossággal I. tekintetes inspector curator úr panaszul exponálván a Szent Visitationak, hogy megvizsgálván a brádi templomnak környékét, annak fedelét, cincturáját, papi házat, akörül való kerteket, úgy láttya, hogy kevés költség miatt a drága templom és a több feladott épületek elpusztulnak. Melly szerint megkívánnya , hogy a domesticus curator úr rövid idő alatt, nevezetes a templom fedelét renováltassa, a cincturát reparáltassa, a parochia és oskolaház körül való kerteket pedig, minthogy azzal a prossessoratus maga megesmérése szerint tartozik, azon possessor urakat elsőben az egyházfi által requiráltassa, annakutánna pedig a renitens possessor urat localis szolgabíró által maga részkertének feltételére törvényesen admoneáltassa.

II. Azt is panaszul exponálja a tekintetes inspector curator úr a nemes ekklézsiának és annak vicecuratorának, hogy a múlt esztendőben visitatio alkalmatosságával az a végezés tétetett vala, hogy a piacon lévő ekklézsia háza 130 mfr., orgona reparatiojára felvett adóságért a nemes ekklézsia nem kicsiny kissebbségére el lévén foglaltatva. Tehát a tavalyi

[339] HuZaL-Jkv. I/5. 855–859/a.

visitatio alkalmatosságával, azon ez a határozás tétetett, hogy az ekklézsiabéli possessor urak személyesen itt ki-ki tehettségéhez képest ajánlván, lista által requiráltassanak és azon exsequált ekklézsia háza, amennyiben ki nem sülne az önként való collectából, egyébb jövedelmekből pótoltassék s váltassék ki.

Mindhogy pedig ebbeli kötelességét domesticus curator úr telyesíteni elmulatta, megkívánnya a tekintetes inspector curator úr 15 napok alatt ebbéli kötelességének elmulatását azzal [856.] telyesíttse, mely szerint az ekklézsia háza múlhatatlanul kiváltassék.

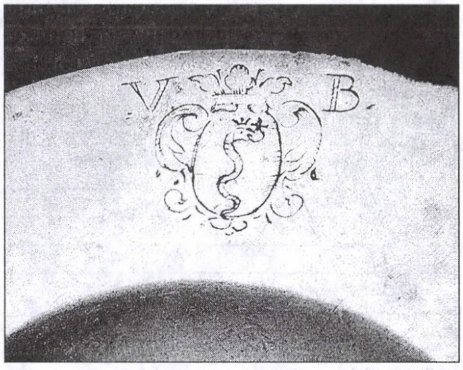

V[alentinus] B[ethlen] úrasztali tányér

III. A tekintetes nemes Zaránd vármegye tisztsége 5ta Junii és 5ta Augusti költ és processualis szolgabíró úrhoz küldött levelében különösön panaszolja, hogy Úr napján és BoldogAsszony napján vásár ne tartassék, melly nemcsak az ekklézsiánknak, hanem vallásunknak is sértésére lévén, ez, hogy meggátoltassék szükséges.

IV. A canon szerint megkérdetvén a nemes ekklézsia jelenlévő tagjai tiszteletes loci minister atyánkfia iránt, azt felelék, hogy semmi panaszok nincsen őkegyelmére, sőt inkább de meliori commendálják.

V. Hasonlóképpen a tiszteletes loci minister megkérdettettvén érdemes nemes hallgatói iránt. Az eddig elmúlt dolgok iránt ugyan nem panaszol, hanem most ezt a fizetésbéli csonkulását jelenti, hogy eddig 60 véka búza jött bé a kiadott pénznek interessében, de már most a fele is alig jő bé, tehát ezt pótolja a nemes ekklézsia. Mely búza administratiojában való fogyatkozását a tiszteletes loci ministernek a nemes ekklézsia méltó tekintetben vévén, ajánlá magát arra, hogy a conventio szerint való száz véka búzát kiszolgáltatja, amellett a kántori hivatalnak folytatásáért is 53 azaz ötvenhárom vfr. is és 34 dr. mind addig angariatim kifizeti, míg a nemes ekklézsia kántort hozhat.

VI. Tekintetes Mohátsi Lajos úr, a nemes ekklézsiának vicecuratora jelentvén, hogy Brádról egész házanépével Kristyorra lett elköltözésével tovább a curatorságot, más helyben lakván, nem administrálhatja, unanimi voto vicecuratornak választaték s bé is esketteték tekintetes brádi Brádi Sándor úrfi, tekintetes Mohátsi Lajos úr hellyében. [857.]

A régi parókia klasszicista főhomlokzata

VII. Aki perceptumairól és erogatumairól ezen demonstratioját submittálja
Ab 8va Februarii, anni 1805. ad 7^{mum} Martii, anni 1806. vásárvám jött bé eszerint

	hfr.	dr.
Anno 1805 in Februario	26	42
Martio	56	13
Aprili	38	90
Majo	65	90
Junio	46	2
Julio	44	75
Augusto	57	20
Septembri	58	9
Octobri	30	62
Novembri	30	–
Decembri	31	70
Anno 1806 in Januario	29	68
Februario	44	36
Martio	16	18
Summa	575	95
A fenn megírt időre való vásárvám in summa	575	95
ebből kivétetődik a gornyikok tizede	57	60
Vásárbírák esztendei fizetések	21	34
Summa	78	94
Kivonván az egész summából ezen competentiát	78	94
Marad a curator keze alatt ad demonstrandum	497	1
mellyhez hozzáadattattván a tavalyi visitatiobéli residuum, úgymint	38	27
Eszerint demonstrálni kell ötszázharmincöt mfr. és huszannyolc pénzekről	535	28
Melly perceptumból erogált eképpen:		
A tiszteletes loci ministernek 3 angariában 1805-re	75	–
azon esztendőre 2 véka búzára	2	40
ismét 32 véka búzára	57	78
[858/a.] a 1^{a} Octobris 1805. kezdendő új esztendőre		
Fabéli competentiájában	16	–
Sertésre	16	–
Egy mázsa sóra	2	60
1806. esztendőre első angariában	25	–
másodikban	5	–
10 véka búzára	30	–
ismét 2 véka búzára	5	31
Mesteri fizetésbe	163	20
Három sátoros innepekre jött deákoknak	19	26
Harangozónak	18	–
A Kéméndre járó expressusnak	1	60
12000 ~ tizenkétezer zsendelyre, 3 rhfr. computálván ezerit	43	20
Harang szíjjára és istrangra	–	90
Erogatumnak summája	481	28
Már a perceptum summájából, melly is	535	28
Kivonván az erogatum summáját, melly is	481	28
Lészen a residuum	54	–
Ehez accedál a pálinkát áruló abrudbányai asszonytól	12	–
Az egész residuum	66	–
Mely általadatik az új curatornak, tekintetes Brádi Sándor úrfinak		

VIII. Postliminio a vásári libellusból világosságra jöve, hogy vásárbíró Nagy Márton őkegyelmének a collectált pénzből 3 csötörtökön bé nem adott a curator úrnak 14 mfr. 40 dr., melyből gornyikok competentiája 1 mfr. 40 dr., ezt kivonván marad őkegyelménél in summa 13 mfr. Ebből tertialitásban Ribitzének competál 4 mfr. 34 dr., [859/a.] Brádnak pedig 8 mfr. 66 dr., mellyből maga hátralévő vásárbírói competens fizetésével defalcalván 5 mfr. és 7 dr., maradna még adóssá 3 mfr. és 59 dr., melly adósságot a nemes ekklézsia őkegyelmének condonál ugyan, de ezen tetemes hibájáért és más excessussaiért a vásárbírói hivatalból kitétetik. A fizetésében hátralévő 5 mfr. és 7 dr., köteleztetik titulatus Mohátsi Lajos defunctus curator úr successorának, tekintetes Brádi Sándor úrnak általaladni, és így hozzáadván ezen 5 mfr. és 7 dr. a fellyebb megírt residuumhoz, melly is vala 66 mfr., az általadatott pénz pro futura demonstratione lészen in summa 71 mfr. és 7 dr. azaz hetvenegy mfr. és 7 dr.

1807

Brád. 9. Martii 1807. Sancta Visitatio Canonica continuatur in ecclesia reformata Brádensi per praefatos ordinarios officiales eclesiasticos, 9na Martii 1807.[340]

A parochialis háznál jelen voltak a rendes egyházi szolga, a nemes ekklézsia tagjai közül méltóságos Ribitzei Dániel úr, tekintetes Brádi Jósef és Farkas urak, titulatus Nemes András és Szakáts János őkegyelmek.

I. A tiszteletes egyházi atyafi ellen nincsen semmi panasz, magának sincsen a nemes ekklézsia ellen, és bizodalmason kéri a szent ekklézsiát, hogy amint az elmúlt esztendőben, úgy jelenvalóban is tégyen olyan rendelést, hogy búzabéli competentiája hijjánosság nélkül szolgáltassék bé.

Határozat: Látja azt a nemes eklézsia, hogy a gabona olyan szűk, hogy azt az interesezők bé nem szolgáltathatják és arra nem is erőltethetnek aratásig, azért mint az elmúlt esztendőben is, úgy a jelenlevőben is conpetens búzáját hónaponként vásároltassa meg és administráltassa az ekklézsia jövedelméből a domesticus curator, aratás után pedig jól számba vévén a búzabéli interes restantiát, azt exsequáltassa és ezzel pótolja a jövendő esztendőre való obtingentiát.

II. Ezen nemes ekklézsiának domesticus curatora, tekéntetes Brádi Sándor úrfi az elmúlt 1806-dik esztendő Julius havának 16-dikán meghalálozván, a curatori hivatalt continuálta tekintetes Brádi Farkas úr, ki is a 13. Martii anni 1806. kezdvén a jelenlevő időig ád illyen számadást:

1-ször percepumokra nézve.

A vásárvámból gyűlt hónaponként eszerint	hfr.	dr.
1806. Martiusban	97	35
Aprilisben	98	69
Majusban	143	79
Juniusban	140	72
Juliusban	148	12
Augusztusban	96	23
Septemberben	144	55
Octoberben	143	17
Novemberben	98	34
Decemberben	128	5
Januariusban 1807	57	77
Februariusban	80	28
Martiusban	25	101

[340] HuZaL-Jkv. I/5. 900–902.

Summa	1402	16
[901.] Eszerint a megjegyzett időtől fogva a jelenlévőig jött bé a vásárvámból	1402	16
Defunctus curator Mohátsi Lajos úrtól jött által	54	–
Nagy Mártontól incassáltatott vásárvámból	5	7
Katona Jánosnál lévő 41 mfr. és 36 dr. capitalisból	25	–
V[álye]Brádi Trifa Tomától szénára való capitalis	14	28
Brádi Kalamár Ursztól	3	40
Abrudbányai pálinkát áruló asszonytól	12	–
Brimdusa Ádámtól pascuumért	2	40
Úgy pascuumért Fejér Illyéstől	2	40
Titulatus Brádi Ferentz úrtól zsendely árra	43	20
Perceptumnak summája	1563	91
Nota bene: Ezen perceptumból 161 mfr. 75 dr. illeti csak egyedül a brádi ekklézsiát, fenn marad, mellynek harmada conpetál a ribitzei ekklézsiának	1402	16
Ebből kivévén a gornyikok tizedét	140	20
Marad a brádi és ribitzei ekklézsiának	1261	96
Ennek harmada kivonattattván ribitzei ecclesia számára	420	65
Marad a brádi ecclesia részére	841	30
Melyhez hozzáadván a felyebb megírt, csupán csak a brádi ecclesiát illető perceptumot úgymint	161	75
És igy lészen a brádi ecclesia perceptumának summája azaz ezerhárom mfr. és 5 pénz	1003	5
2 szor ezen perceptumból tett erogatumok ezek		
A tiszteletes parochusnak pénzbéli fizetése ad ultimum Martii 1807	100	–
Kántorságáért	41	28
Számára vásároltatott 47 véka búza	138	42
Fára, sertésre, sóra ugyan a tiszteletes parochusnak	35	80
Az oskolamesternek 1807.	48	
Az innepi legatusoknak 3 sátoros innepen	19	26
Harangozónak	18	
Procurator Ovárinak az ecclesia dolgaira való ügyelésért	6	
A mesteri házban csináltattván asztalt, két eggyes széket, 2 hosszú padot, deszkákért és az asztalosnak	17	70
[902.] Egy világtalan, curálás végett Bétsbe ment papnak	1	20
Templom kulcsa igazításáért	–	24
A tavalyi visitatiokor tett költség s honorarium	7	76
Harminczezer zsendelyszegre	31	20
8 kötés zsendelyért	6	80
Lehozatásáért Topánfalváról	2	4
Kővágóknak	9	4
Erogatumok summája	482	74
Eszerint kivonván az erogatumot a perceptumból melly is	1003	5
marad a demonstrans curator úrnál jövendő számadásra	520	31
320 Elocatumok találtattnak		
1806. 12. Junii széna interesre f[első]lunkoji Bota Danilának	30	60
4. Junii brádi Riskán Todornak búza interesre	8	16
Forro Péternek	8	16
1807. 7. Februarii Riskán Jovnak	4	80
Elocatumnak summája	51	72
Ezen elocatumot ismét kivonván a fellyebb megírt residuumból	520	31
Lészen a remanentia	468	59
A Ribitzét conpetáló harmadból, mely is	420	65
A producált quietantiak szerint adott	174	36
Vagyon még hátra Ribitzének	174	36
A gornyikoknak competáló tizedből kiadatott	96	55

Demsus

1702

Demsus, anno 1702 die 20. Januarii. Continuatur visitatio Demsesini per praefatum reverendum dominum seniorem et adjunctos confratres, Casparum Varadi ministrum ecclesiae Rakosd et Hosdath, et reverendum Franciscum Békési ministrum ecclesiae reformatae Hatzsegiensis.[341]

Auditores examinantur de reverendo domino pastore Stephano Tokai.

Commendatur optime cum sua familia de probitate et doctrina.

Reverendus pastor examinatur de suis auditoribus. Non queritur.

Anno praefato fundatur ecclesia reformata in Demses ab ejusdem loci et circumjacentium locorum spectabilibus, generosis ac nobilibus viris, divino instigante, spiritu spontaneo motu ductis, scilicet spectabilibus et generosis dominis Basilio Csulai de NagyCsula, Johanne Lukáts et Francisco Lukáts, Isaaco Gregorio, Paulo Bakosnitzai de Demses, Stephano Naláczi juniore de eadem, Johanne Csulai seniore de Csula, Johanne Tornya, Michaele Leheszk, Samuele Szegedi de NagyPestény, Volffgango Cserményi de Rekettyefalva, Johanne Pap de NagyOsztro.

1. Est templum valachicum antiquum ex lapidibus ad formam pyramidis in colle aedificatum a praedictorum patronorum majoribus, nunc ex eorundem patronorum collatione communi, valachis et reformatis patronis commune.

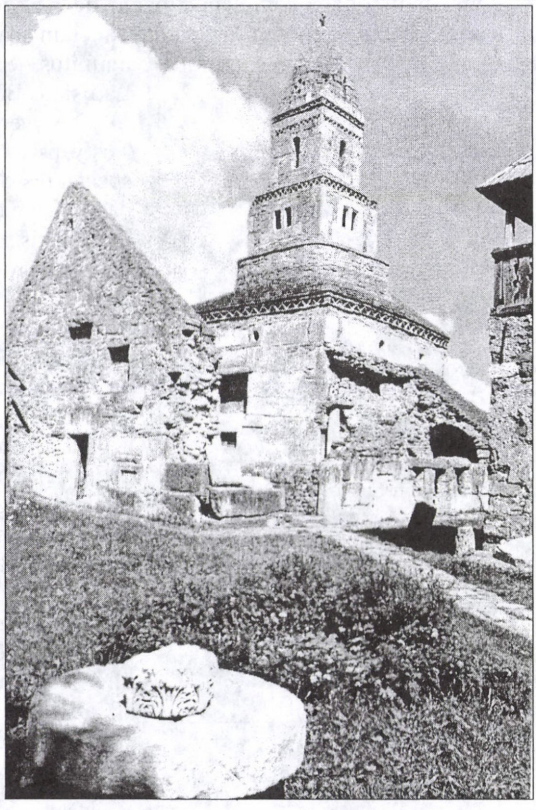

2. Est fundus parochialis infra templum satis amplus, pometis et prunetis refertus, cujus fundi divisi vicinus nobilis Johannes Nagy, ex altera providus Petrus Zaharia, praefati Johannis Nagy jobbagio, ex tertia parte via regia. Antecedenter quidem ex benevolentia praedictorum patronorum, tanquam peculium et haereditarium jus in usum valachici pastoris, ut sui coloni concessus nunc autem ex eorundem praedictorum ipsorum patronorum consensu in duas partes divisus, cujus pars media orientalis sponte eligente pastore valachico concessa est eidem, pars autem occidentalis a via publica collata est in usum pastoris reformati in Demses.

3. Est vinea in lacumine praenominati fundi, cujus vineae locus, quidem haereditario jure pertinebat ad eosdem patronos, valachico autem pastori plantationis labor per spectabilem ac generosum dominum Johannem Lukáts, eidem pastori

[341] HuZaL-Jkv. I/1. 254–255.

valachico 30 zlotonibus est recompensatus, et in usum reformatae ecclesiae, in usum pastori reformato collato fundus cum vinea. [255.]

4. Est campana ad latus templi praenominati a spectabilibus generosis dominis Johanne et Francisco Lukáts ft. 20 empta.

1705

Continuatur Visitatio Demsesini anno 1705. 29. Januarii per reverendos praefatos fratres.[342]

Non sunt bene contenti cum reverendo pastore auditores, alium exp[...].
Deliberatum: Relegatur haec difficultas ad Sanctam Synodum Partialem.

1772

Tustya et Demsus. 1772. die 18va Januarii. Visitatur ecclesia reformata Demsusiensis cum relatione de Tustya per clarissimum dominum Stephanum Herepei, venerabilis tractus seniorem, ordinarium notarium Benedictum Bitai, et adjunctum reverendum Georgium Herman in domo et praesentia spectabilis domini Josephi Lukats.[343]

Qui omnimodam commendationem de meliori exponit de reverendo domino loci ministro, Michaele Várhegyi, poscitque sanctam suam functionem ut hactenus, ita et deinceps animitus. Sic etiam dominus Josephus Antalffi et Ladislaus Bokosnyitza.

Magyar feliratos sírkő
a temetőkertből

Die vero 19na Januarii in parochia ecclesiae Tustyensis illustrissimus dominus Alexius Csulai, spectabilis dominus Michael Gargots ecclesiae curator pari affectu commendant reverendum dominum dictum loci ministrum de sancta sua functione, poscuntque ulterius cordicitus. Interea autem.

1-mo. Csudálja a Szent Visitatio, hogy a parochialis fundus körül még a kerteket fel nem tették, csaknem pusztájában lévén, ami kevés gabonája vagyon a tiszteletes loci ministernek, a sertések emésztik meg. Intimáltatik azért a tekintetes curator úrnak, adhibeálja industriáját azoknak feltétetésekben, a tekintetes nemes ekklézsia pedig tartsa magát engedelmességgel az ekklézsiai rendelésekhez, egyébaránt magoknak tulajdonítsák, ha a titulatus curator úr kedvetlen remediummal élni a morosusok és renitensek ellen.

2-o. Egy új harangot öntetvén a tekintetes nemes ekklézsia, mely amint referáltatik nyom 56 ~ ötvenhat fontot, mely egy német forintjával computáltatván, tészen hfr. 63 20 dr., de a harangöntő hfr. 1 dr. 20 elengedvén, áll az ekklézsiának a harng 66 ~ hatvanhat, mellyből megfizetett hfr. 62 dr. 2, restat ad solvendum hfr. 3 dr. 98.

3-o. Öntettetett pedig ez a harang illyen fundusból:

---

[342] HuZaL-Jkv. I/2. 5.
[343] Uo. I/3. 38–39.

	hfr.	dr.
1-o. A Janianum bonumból	20	40
2-o. Tekintetes Balia Tamásné asszonytól	15	30
3-o. Tekintetes Gergots Mihály uramtól	6	12
4-o. Tekintetes Antalfi Jósef uramtól	6	12
5-o. Tekintetes Bokosnyitza lászló uramtól	5	–
6-o. Tekintetes Lukáts Jánosné asszonytól	1	8
7-o. Gróff Kendeffi Elek főispány úrtól	3	60
8-vo. Tiszteletes Várhegyi Mihály uramtól	5	10
Summa	62	72

Inscriptioja a harangnak ez: Anno 1771. De szükség lészen réámettzettetni ezt is: A Tustyai Reformata Ekklésiáé.

4-o. Nem lévén a tiszteletes loci ministernek írásba kiadott conventioja, expediáltatni kell.

5-o. A Janianum bonumból obveniált ezen tustyai reformata ekklézsiának az 1769-dik esztendőben Déván 16-dik Februarii celebrált Partialisnak az ekklézsia instantiájára tett resolutioja szerint:

[39.]	hfr.	dr.
1-o. In contractualibus	200	–
2-o. Száz veder bor árra	68	–
3-o. Száz véka búza árra	67	38
Summa	335	38
Ebből harangra impendáltatott	20	40
Mákra Duntsa özvegye ejurált	10	20
Tustyán a falunál controversiába vagyon, de el kell igazítani, vagy világos documentum vagy eo deficiente juramentum által	12	–
Summa	42	60
És így marad pro fundo fixo	292	68
Mellyről tészen a visitatio usque ad altiores dispositiones illyen rendelést, hogy a fellyebb említett dévai Partialisnak végezése szerint pro reparatione ruinarum parochialium foeneráljon	100	–
A residuum pedig maradjon a tiszteletes parochus subsistentiajára úgymint	192	68

6-o. Titulatus Balia Tamásné asszonyomnál in visitatione anni 1769 említett Janianum bor és búzabéli collatum a titulatus curatoratusnak recommendáltatik, hogy sine ulteriori dilatione jó rendben hazattassék, hogy ad sacros usus cum fructu curráljon.

7-mo.	hfr.	dr.
Tavaly maradott a cassában	3	–
Accedált publicatioból	4	7
Interesből	9	83
Summa	16	90
Mellyből hiteles demonstratio mellett az új csűrnek felállítására, egy kettős sertés-ólra, boronából valóra, és holmi egyéb apróság reparatiokra költ el	11	85
Quo detracto marad	5	5

Melly is cedált a tiszteletes loci ministernek interesből járó competens fizetésébe.

8-vo. Az 1769-dik esztendőbéli visitatioban tett volt tekintetes üdősb Csulai Illyés úr és felesége, tekintetes Rozgoni Mária asszony aziránt ígéretet, hogy e nem ekklézsia számára, nevezetesen egy harang öntésére ad rhfr. 30 ~ harminc németforintokat, mellyeket in anno 1771 cum suplemento quinque florenorum hungaricarum ki is adott, úgymint hfr. 41. És pro hic et nunc elocáltatott oly véggel, hogy míg maga másképpen disponál iránta, foeneráljon a tiszteletes loci ministernek, minthogy már az ekklézsia harangot magának más fundusból öntetett.

1773

Demsus 1773.[344]

Ablak a templom falában

Die 10[a] Februarii általjővén a Szent Visitatio Tustyáról Demsusra, mint egymáshoz relatiot tartó ekklézsiába, a méltóságos Lukáts Jánosné asszony udvarházába méltóságos Lukáts Jósef úr és tekintetes Antalffi Jósef s Benkő János uraimék jelenlétekben. Maga a méltóságos Lukáts Jósef úr, amely kegyes ígéretet ezelőtt tenni méltóztatott egy parochialis fundus collatioja iránt, azt most a Szent Visitatio előtt méltóztatta teljesíteni is, annak oculatiojára kivivén a visitatiot. Vagyon azon fundus a falunak Pestyén felől való végében ab oriente a Pestyén felé kikapó út, ab occidente a méltóságos Lukáts Jósef úr gyümölcsös kertye, a meridie tekintetes Antalffi Jósef uram kertje, a septemtrione ismét a méltóságos Lukáts Jósef úr Lapadát Szakáts nevezetű jobbágya öröksége vicinitasokban. Melyet a Szent Visitatio háládó szível vévén, egész bizodalommal s alázatossággal recommendálja továbra is a méltóságos úr kegyességébe, méltóztassék arról való kegyes collationalissát expediálni, hogy az in authentia a venerabilis tractus archivumába, in copiis az ekklézsia ládájába bététetvén, in serem posteritatem conserváltassék.

1774

Demsus 1774.[345]

A szokás szerint általjővén a Szent Visitatio másodnapon, úgymint die 4ta Martii a demsusi filialis ekklézsiába méltóságos Lukáts Jósef úr házához. Ottan atyafiságos beszélgetés között a praetitulatus méltóságos úr megújította a tavalyi visitatioban jelentett s ki is mutatott parochialis fundus iránt való kegyességét, melyről ugyan még eddig sok akadályai miatt a collationalist el nem készíthette, de nem fog késni vélle. Recommendálya mindazonáltal a Szent Visitatio a tiszteletes loci minister Várhegyi Mihálly őkegyelmének, maga figyelmezzen az alkalmatosságra, s keresse idejét melyben az expediálandó collationalis subscribáltassék s confirmáltassék, minekutánna az tiszteletes esperest uramtól az őkegyelme kezébe küldettetik. A tiszteletes loci minister ellen ezen filialis ekklézsia nem panaszol egyebet, hanem atyafiságoson jelenteték, hogy ha ritkábban tenne is a tiszteletes atyafi ezen filialis ekklézsiában prédikációt, nem difficultáltatik, hogy elégséges ideje lévén a készülésre, prédikációit jobbacskán kidolgozhassa, s azoknak elmondásokkal inkább szolgálhasson a hallgatóknak oktattatásokra, könyörgéseiben pedig mind szorgalmatossága, mind activitássa dicsértetett, nemkülömben a maga accomodatioja is.

Magyar feliratos sírkő

[344] HuZaL-Jkv. I/3. 83.
[345] Uo. 111.

1777
Demsus.[346]

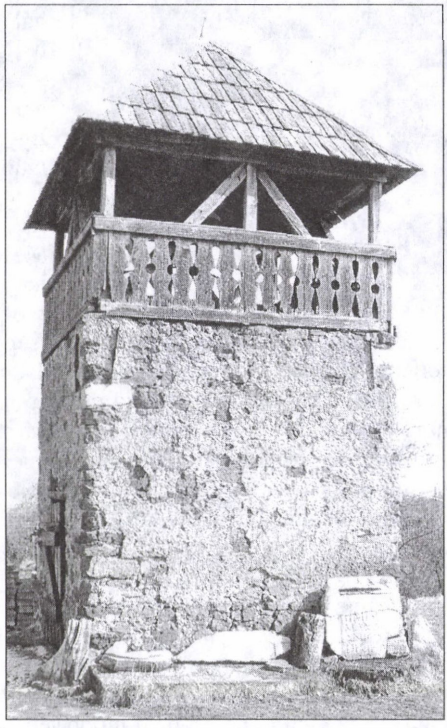

Harangláb

A régi szokás szerint általfordulván a Szent Visitatio die 27[a] Januarii a demsusi filialis ekklézsiában, rész szerint a tekintetes és méltóságos Lukáts ház tiszteletének megadására, rész szerint pedig az eléfordulható ekklézsiai dolgoknak megtekintésekre s igazításokra. Contra omnem spem et opinionem igen kedvetlenül fogadtatott a tekintetes és méltóságos Lukáts Jósef úrtól, ki is kétség nélkül szokott nyavalyájának kedvetlen képzelődései között lévén, legelső tekintettel mindjárt mordságot és kedvetlenséget mutatott, azután midőn tiszteletes esperest uram az ekklesiasticumokról ex officio tudakozódott, kedvetlenül és durva beszédekkel megszóllalt, hogy maga azokról csak hallgat, ha mi baja vagyon, vagyon consistorium mely azt eligazítsa. Végre ad specialiora menvén, tiszteletes esperest uramot kezdette vádolni, hogy ha mi panassza vagyon s proponálja, azt nem igazíttya, mellynek erősítésére azt allegálta, hogy egy visitatioban, melyben én is, Lisznyai Intze István jelen voltam, panaszolt a loci ministernek gyenge készületei iránt, s akkor tiszteletes esperest uram azt felelte volna, hogy a prédikáció csak asszonyembernek való, s azoltától fogva tiszteletes esperest uram miatt prédikációt nem hallgathat. Én, ki az akkori discursusokra vivide reflectáltam, eléggé erősítettem ad puritatem conscientiae is, hogy az a szó nem volt, de a tekintetes és méltóságos úr megmaradván constanter előre minden fundamentum nélkül magában formált képtelen gondolatai mellett, némi-néma kedvetlen szók után eljött a visitatio az úr házától elég kedvetlenül, noha a méltóságos asszony eléggé marasztott készen terítve s ételekkel instruált asztalához ebédre ura kedve ellen is. Így szokta a buzgóság nélkül való világ fogadni az Istennek követeit.

1791
Demsus, anno 1791. die 2da Martii.[347]

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Demsuson a titulatus domesticus curator Bokosnyitza László úr házában Böjtmás havának 2[dik] napján 1791-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond és 3-dik segéd tiszteletes Moritz Gábor által.

1-mo. Az egyházi látogatás rendiben tudakozván az egyházi atyafiról, annak jelen nem létében, a tekintetes domesticus curator úr semmiben nem agravalja, hanem inkáb tehettsége szerint való szolgálattyáról dicséri.

---

[346] HuZaL-Jkv. I/3. 191.
[347] Uo. I/4. 179–180.

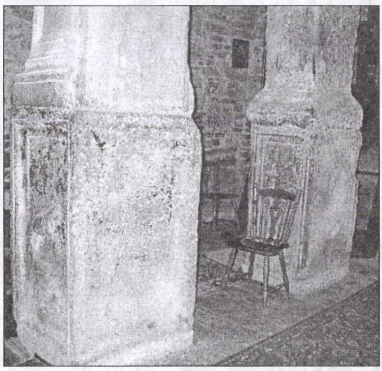

Római kori talapzatok

2-do. Az egyházi atyafi jelen nem lévén, következésképpen maga részéről nem felelhet, de panaszul adja fel a titulatus domesticus curator úr egyházi szolgálatának minden jutalom nélkül való szolgálatát sok hallgatóira nézve.

Mellyet szívére vévén az Egyházi Törvényes Látogatás, ebben így *végez*: Kedvetlenül tapasztalja az Egyházi Törvényes Látogatás, hogy tavalyi inprotocollatiojának semmi hasznát nem látta abban, hogy az anya és a mellesleg lévő megyékben minden renden lévő hallgatók meghatározott bérre szoríttattak volna. Melyből következik, hogy ki-ki amint akar, úgy fizet, s ha nem akar, semmit nem fizet, azonban az egyházi szolgálatot szorosan megkívánván, sőt praetendálván minden udvar mások felett való felsőséggel a különös szolgálatot. Még ez egyszer azért a feljebbvaló inprotocollationak insistálván, kéri az Egyházi Törvényes Látogatás a titulatus domesticus curator urat, találja módját annak, hogy ezen megyéknek minden tagjai az egyházi szolgálatért individuatim meghatározott bérre szoríttassanak, amelyre menni, ha nem akarnak, ne terheltessék a titulatus domesticus curator úr az engedetleneket a méltóságos és tekintetes inspector curatoratusnak levele által a jobbítás véget béjelenteni. [180.]

3-tio. Insinuálja a titulatus domesticus curator úr, hogy a régi 30 ft. mellé, melyet a tustyai egyházi szolga számára conferált volt a méltóságos csulai Csulai Elek úr, most újra 70 mfr. conferált, mely summa pénzt a titulatus domesticus curatoratus kezébe szolgáltatott, ki is azt az egyházi atyafival megegyezőleg bátorságos helyre elocált is.

4-to. A tavalyi visitatioban sub puncto 3-tio feladatott 100 mfr. a nemes megye kárával, hogy mégis régi állapotában vagyon, atyai érzékenységgel érti az Egyházi Törvényes Látogatás. Melyre nézve találja módját a titulatus domesticus curator úr, azon summának s interessének quo quo tandem modo lehető felszedésének, ha nagyobb segítség vagy erő kívántatnék, eziránt a titulatus inspecor curatoratust is informálván.

5-to.	hfr.	dr.
Tavalyi demonstratioról jő által perselypénz	6	73
Ehez járult diversis vicibus	3	73
egybenadva tészen	10	46
Költött az egyházi atyafi hitelyes helyekre	16	42
Tehát marad az ekklézsia az egyházi atyafinak	9	96

Déva

1715

Déva[348]

1. Toldalagi Maria asszony 4. Februarii conferált az ecclesianak hfr. 56.
2. Méltóságos gróff Nalatzi Sára asszony ft. 26. Mindezeket curator Ratz László uram anno 1715 transponálta curator Vásárhelyi Péter uram kezéhez.
3. Kozoli Dániel uram szőlő árában adós az ecclesianak hfr. 10.
4. Devai Vlaskai György ft. 58,20.
5. Farnadi Dániel ft. 7.
6. Ratz László uramnál ecclesia bora urn. 28.
7. Ungur Györgynél hfr. 7.

Az ecclesiahoz tartozó legatumok:

1. Bartzoni István uram testált torony építésére.
2. A devai deákoknak ft. 30.
3. A felesége, Balia Kata asszony testált az ecclesianak 50 aranyat.
4. Az úrnál, főcurator Bartsai Ábrahám uramnál vagyon ft. 100.
5. M[...] Moga asszony legatuma hfr. 100.

1716

Clauditur Visitatio Devae anno 1716. die 22. Februarii a supra specificatis reverendis dominis.[349]

1. Minthogy tiszteletes Vásárhelyi István uram in suspenso tartja elméjét az maga megmaradása iránt, és még magában nem determinálta, marad-e még az ecclesiaban, nem-é, ez okra nézve sem az ecclesiat őkegyelme felől, sem őkegyelmét az ecclesia felől nem examinállyuk.
2. Auditores examinatur [!] de domino rectore Nicolao Szentpeteri. De vita et moribus commendatur ab auditoribus.
3. Az ecclesia bonumi az tavalyi Visitatio szerint mind megvanak nemzetes Rácz László uram kezénél az maga relatioja szerint.
4. Ab anno 1715 usque ad praesentem Visitationem tiszteletes Vasarhelyi Péter uram percipiált kezéhez hfr. 90,6. Ezen sumabúl szükséges helyekre erogált őkegyelme hfr. 25,28, ugyan az specificált sumabúl transponált curator Rácz László uram kezéhez hfr. 57,98. Ezekről megnevezett curator uram tartozik ratiocinálni. Ugyanezen sumábúl adott kölcsön méltóságos Naláczi Sára asszonynak ft. 20, mellyet Rácz László uram percipiált, és ratiocinált rólla , item az scholamester hozatására adott kölcsön az ecclesianak ft. 4,1, [75.] melly pénzeket, mint kezes, curator Rácz László uram tartozik felszedni. Item ugyanezen sumabúl adott kölcsön mostani oskolamesternek ft. 2,72, ez elengedtetett.

Observatio: Ezek a specificált adósságok tolláltattanak.

---

[348] HuZaL-Iratok 1. sz. 1.
[349] HuZaL-Jkv. I/2. 74–77.

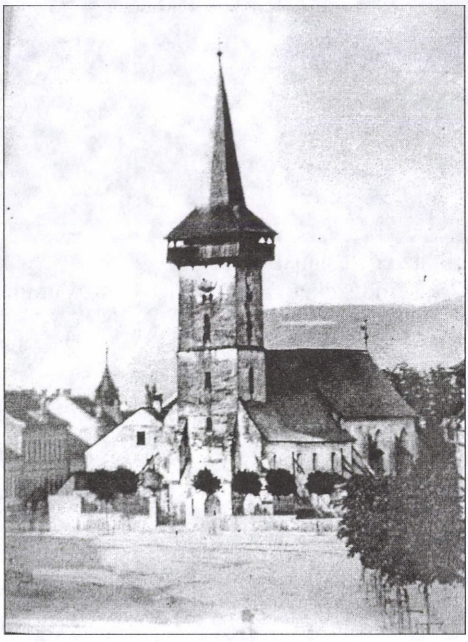

A lebontott középkori templom

5. Ab annis 1714 et 1715, usque ad anni praesentis 1716 visitationem, mostani curator, Rácz László uramnak mindennemű pénzbeli perceptumi voltanak in suma hfr 422,85 ~ négyszázhuszonkét forint nyolcvanöt pénz. Mely sumabúl szükséges és betehető helyekre erogált őkegyelme ft. 209,69 id est kétszázkilenc forintot és hatvankilenc pénzt, még restanciában marad őkegyelménél készpénz ft. 213,16. Ezen restanciabeli pénzből a Szent Visitationak és az ecclesianak contentusabúl vett őkegyelme magának interesre ft. 90 id est kilencven mfr. usque ad beneplacitum Sanctae Visitationis, mellynek interese esztendeig lészen ft. 9.

Item de praesenti vagyon az ecclesianak az őkegyelme kezénél egy hordó bora urn. 35. zast. 4, mellynek 24 vedrét percipiálta devai Vlaskai György, ötvennyolc ft. és húsz pénzbeli adósságábúl, mellynek vedri limitáltatott ad dr. 60, az 24 vedrin fellyül való redundanciajának egy részi, úgymint két veder 8 kupa az ecclesia szőlőjének fructusabúl való, kilenc vedri penig pénzen vett bor, mely pénzről ratiocinált. Mely harmincöt vedrekről és négy kupákról in futuro tartozik ratiocinálni.

6. Devai Vlaskai György volt adós ezen ecclesianak ft. 58 dr. 20, mely suma pénzekben adott az ecclesianak bort urn. 24, hatvan pénzével vedrit, mely teszen ft. 14,40, marad nála restantiaban ft. 43,80.

7. Item fellyebb specificált curator Ratz László uram kölcsön az ecclesianak hfr. 4 scholamester hozattatására. Ezeket őkegyelme szedgye fel, és in futuro, mint kezes ratiocinállyon rólla. Ezelőtt űkegyelme leválta. [76.]

8. Tiszteletes Fogarasi Márton uramnál vagyon ezen ecclesianak tavalyi pénzbeli adóssága, hfr. 5. Tartozott volna az ecclesia űkegyelmén 6,18 pénzel, ha ezt a restantiat az ecclesia űkegyelmének refundállya, az Szent Visitatio őkegyelmének elengedi.

9. Néhai Somodi uram árváinak mostani tutora, Farnadi Dániel adós lévén az ecclesianak ft. 75, nagyob részit lefizette egyszer-másszor, tavalyi restanciába maradott ft. 10.[350] Megfizette.

Farnadi Dániel uramnál restál az ecclesianak adóssága ft. 7, tavalyi.

Kozoli Dániel uramnál restál szőlő árában való adósság obligatoriaja szerint ft. 10 esztendőnként való fructusából tartozik lefizetni, de praesenti az szőlő fructusaból percipiált őkegyelme a maga részéről urn. vini 3, mellyeket limitált árra szerint általadni mostani curator Rátz László uram kezéhez általadni [!], az árra az limitált 3 vedreknek limitáltatott dr. 60, még marad restantiaban ft. 8,20.

Deliberatum: Az Szent Visitatio az devai ecclesianak elsőbb tagjaival néhai Barczoni Istvánné Balia Kata asszonytól levált adóságokról való relatoriatt megolvasván, tanáltunk reale debitumatt ft. 760, *mellyek néhai Apátzai Tamás uram kezébűl mentenek által egy ládába Bartzoni István akkori curator keze alá*, melyett három fide dignus testisek doceálnak, ezeken kívüll az többi auritus testisek. Emellett megolvasván az absolvens personaknak az relicta keze

[350] Az egész bekezdés ki van húzva.

alól általvett bonumakról való inventariumot is, tanáltunk az szerint az absolutorok keze alól kiment, és bizonyos személyekre interesre kiosztogatott pénzekett ft. 394, 69. Még restáll ökegyelmeken ft. 365,31, minthogy az ecclesianak némely tagjai úgy referáltak mielőttünk, hogy néhai Barczoni István curator uram curatorságában templom, parochia és scola körüll az ecclesia pénzével épitetet volna, de nem tudatik mitt. És azt is referálták, hogy abban az időben az akadémiákra menő iffjak számára adakoz [77.] tak az ecclesia pénzéből. Mindezekről utrumokatt concipiáltunk, általattunk az absolutoroknak, hogy ökegyelmek vallatassanak, az relatoriatt, ha mikor consistorium leszen, oda reportállyák.

Az inventariumbúl excerpált adósságok ezek:

I. Vlaskainál ft. 50, ennek interesse annuatim ft. 5.

II. FelFalusi uramnál volt ft. 30, ezeket magadták.

III. Kireszeurtz Juga Istvánnál ft. 15, ez restál.

IV. Néhai Fliner Jánosnál ft. 25. Ez deficiált

Nota bene: Bizonyos számú véka búzák vadnak bizonyos személyekre kiosztva, kiknek neveket az inventariumbúl ki kell írni, és rajtok exigálni kell, az inventarium az ecclesia ládájában vagyon.

V. KeresztUriaknál ft. 40, restál nálok.

6. Néhai Bartzoni István curator idejében két földeket váltottak ki ecclesia pénzével ft. 13. Ezeket a földeket ki kell keresni az ecclesianak, ki bírja, és a parochus kezébe kell resignálni.

7. Tiszteletes Jenei uramnál vagyon egy kis minuta, melyről az inventarium emlékezik, aszerént erogálódott az ecclesia pénzéből négy ft.

8. Somodi István maradékinál ft. 150. Még ezekből restál valami.

9. Az akkori két harangozónak, Harangozo Pálnak és Csiszár Pálnak ft. 4,72. Minthogy az elmúlt revolutiokor az ecclesia bonumira szorgalmatoss gondot viseltek, elengedtetett nekik.

10. Készpénz vagyon ft. 21,89 . Summa ... 394,69.

Nota bene: az praetensio az absolutorokra volt in summa tizenhárom száz ft. 6 híjján.

Item vannak legatumok:

1. Néhai Bartzoni István uram Testál torony építésére ft. 300

2. A devai deáknénak testált ft. 36.

3. A felesége is, Balia Kata asszony testált ezen ecclesianak ötven aranyakat, mellyekkel solymosi Nagy Pál adós.

1717

Continuatur Visitatio in ecclesia reformata Devensis 1717 per reverendum dominum seniorem Petrum Kereszturi et adjunctos fratres, reverendum dominum Petrum Örsi, et reverendum dominum Samuelem Hevizi.[351]

Ecclesia examinatur de clarissimo domino pastore, Petro Vásárhelyi.

Clarissimus dominus minister commendatur ab ecclesia de vita, moribus et functionis jugi exercitio, *hoc uno excepto, hogy ökegyelme a templomba könyörgésre és praedicatiora néha későn megyen be, nem harangozás alatt, hanem csaknem az éneklésnek végén, mellyről ökegyelme fraterne admoneáltatik az Isten házába könyörgésre és praedicatiokra való bemenetelnek bévett és szokot rendit tartsa meg, harangozás alatt mennyen be, hogy az hallgatóknak is maga idején való bémenetelével jó példát adhasson.*[352]

[351] HuZaL-Jkv. I/2. 97–99.

[352] A dőlt betűvel szedett rész ki van húzva.

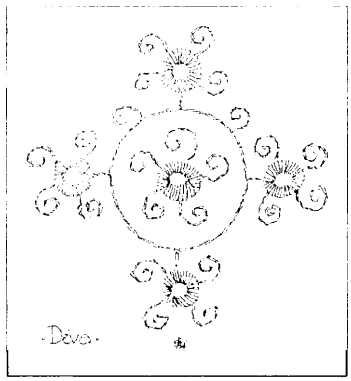

Terítődísz

Examinatur ecclesia de humanissime domino rectore Nicolao Szentpeteri.

Dominus rector commendatur in omnibus ab ecclesia.

Clarissimus dominus minister examinatur de auditoribus.

A clarissimus minister az ecclesiat nem aggravállya, semmiben egyen kívül. Horvat Miklós nevű hallgatója az templombeli könyörgéseket, praedicatiokat nem gyakorolya, úrvacsorájával nem él, mellyre nézve szokot fizetését is tiszteletes atyánkfiának megadni nem akarja, hac vice a Szent Visitatio atyaiképpen inti, hogy ennekutánna a megírt fogyatkozások iránt magát cor[r]igálja, a fizetést non obstante eo hogy az Isten házát nem gyakorlotta, megadgya, el ne vonja, másként, hogyha ennekutánna valameljik ellen impingál az articularis poenakat exequáltatjuk rajta. [98.]

Humanissimus rector examinatur de ecclesia. Ökegyeleme panaszolkodik, szokott salariumat az ecclesia bé nem szolgáltatta.

Az ecclesia bonumi akképpen mind megvadnak nemes Rácz László uram kezénél, amint az ecclesia protocolumába vadnak béírva.

Az elmúlt 1716. esztendőben az ecclesianak mostani curatoranak Ratz László úrnak voltanak perceptumi eszerint:

	hfr.	dr.
Ex interesse ft. 90 percepit	4	50
Harangpénz	2	84
Perselybeli pénz	8	43
Ecclesia bor ára	25	56
Ecclesia debitumibúl Ungurtól	7	–
Kereszturi Juga *által az oláh paptúl*	5	–
Az ecclesia 4 ft. adósságából	4	–
Summa	57	33

Ezen perceptumokon kívül maradott volt restantia pénz ökegyelménél hfr. 213, 16, mellyet a feljebb való perceptumokkal öszveadván, facit tota summa hfr. 270,49. Melly summából szükséges és bevehető helyekre erogált hfr. 27,73, még restál ökegyelménél ft. 242,76, melyről futura visitatione tartozik számot adni.

Difficultates ecclesiae:

Nota bene: Az mészárosoknál levő 70. ft. után való 8 ft. felvette a ratiojában? Ez is difficultassa az ecclesianak.

1. Tiszteletes Vásárhelyi Péter uram lehozattatására felvett és felszedet pénzből ment Rácz László uram kezéhez ft. 24. Azért ezen summát az elmúlt esztendőbeli számadásában fel kel keresni, ha feltette-é a perceptiojába, vagy az erogatioba?

2. Ha az ött ft., kit Farnádi uramtúl eltartot, feltette-e az elmúlt esztendőbeli ratiojának perceptiojába vagy erogatiojába, avagy nem?

3. Vlaskai Györgynél, Farnadi Dánielnél és Kozolinál az ecclesianak menyi restantiai legyenek, de his consultatur visitatio anni 1716. *Nota bene. Vlaskai György anno 1717 semmit adósságából be nem fizetett.* [99.]

4. Curator Rátz László uramnál maradott az elmúlt 1716-dik esztendőbeli ratiojától hfr. 213, 16, a többiről akkor mit hova erogált, ratiocinált, mellyet az ecclesia előttünk controvertált, azt mondván, *mint*hogy minden perceptumokat akkor be nem adott, maga az ecclesia az úr méltóságos főispány uram előtt akarja újjabb revisiora venni, melyet mi sem improbálunk, hogyha előttünk, visitatorok előtt lészen a revisio. Másként meg nem enged-

gyük, hogy az ecclesia körül s praesentiánk nélkül újjólag számot vegyen. Mi azért feljeb említet curator uramnak 1715-dik esztendőbeli erogatumit újabb revisiora nem vettük, hanem elhalasztottuk, hanem csak az 1716. esztendőbéli perceptumiról (melyek in summa voltanak hfr. 57,33 ut supra videre est) és erogatumról vettünk számot.

1718

Continuatur Visitatio in ecclesia Dévensi, anno 1718. die 20. Februarii per reverendum dominum seniorem Petrum Kereszturi, adjunctosque fratres, Johannem Decsi et Stephanum Rákosi.[353]

Auditores examinantur de clarissimo domino Petro Vásárhelyi. Az ecclesia tiszteletes atyánkfiát semmi oly dolgokkal nem aggraválja, amelyekért admonitiora, annyival is inkább correptiora volna érdemes, mivel amely erőtelenségeket és fogyatkozásokat agnoscál az ecclesia ökegyelmében, maga akarja az ecclesia visitatio nélkül ex christiana charitate azokról administrálni. Scholamester Kovásznai Lukács uram penig eddig tisztiben való serényen járásáról és tisztességes magaviseléséről commendáltatik.

Az elmúlt 1717. esztendőben az ecclesianak mostani curatoranak, Rácz László uramnak voltanak perceptumi ezszerint:

	hfr.	dr.
Eladott 7 veder borbúl	6	9
Perselybéli pénz	6	98
Harangozópénz	3	84
Mellyek in summa	16	91

Ezeken az perceptumokon kívül a praecedenti ratione maradott volt ökegyelme kezénél készpénz ft. 242 dr. 76, melyeket öszveadván a feljebbvaló perceptumokkal, tészen ft. 259 dr. 67. Melly summaból szükséges helyekre erogált ft. 29 dr. 13, melyeket kivévén a fellyebb specificált summaból, marad pro ulteriori ratione ft. 230 dr. 54. De minthogy ezen fenn specificált summából deponált 8 formalis aranyokat, melyek tésznek in summa ft. 40 dr. 80, azért kivévén ebből az summaból, marad fen ft. 189 dr. 74, mellyek restantiaban Rácz László uramnál.

A most specificált 8 aranyakból két aranyakat általattunk egyházfi Dobolyi Benedek uramnak kölcsön őszig, a hatot penig transponáltuk az új curator, Mihálly Deak uram kezébe. *Nota bene: Dobolyi uram a két aranyakról contentálta az ecclesiat.* [127.]

Az ecclesianak difficultassi, mellyeket híven felkerestetni curator Ratz László ratioból az ecclesia, consignáltattak in visitatione anni 1717.

Farnadi Dániel és Kozoli Dániel uraimék mennyivel tartozzanak ezen ecclesianak, mindezekről consulálhatni az 1717 esztendőbeli visitatiot. Ezen debitomokat percipiálta curator Rácz László uram, vagy nem, controvertálja az ecclesia, azért ezeket is az feljebbvaló difficultasokhoz kell annectálni.

Curator Rácz László uram, minthogy elbúcsúzott curatori tisztitől, tetszett a Szent Visitationak és az ecclesianak ökegyelme helyébe más curatort surrogálni, sub hac tamen conditione, hogy Rácz László uram obligálja előttünk magát arra, hogy valamikor ökegyelmét az ecclesia és a Szent Visitatio számadásra szólítja, magát assistálja és ratiocinál, melyre is előttünk magát obligálta.

Nota bene: Anno 1718. die 18. Maji küldvén hozzám V[ajda]Hunyadra tekintetes Ribitzei László uram levelét, abban írja, hogy devai ecclesianak conferált 8 aranyakat, mellyeket kívánt protocolaltatni általam, domesticus curator Mihaly Deak uram kezébe ad rationem [futuram].

[353] HuZaL-Jkv. I/2. 126–127.

1719

Continuatur Visitatio in ecclesia Devensi anno 1719. 15. Januarii per reverendum dominum seniorem Petrum Kereszturi et adjunctos fratres, Petrum Örsi, Johannem Decsi, Nicolaum Szentpeteri.[354]

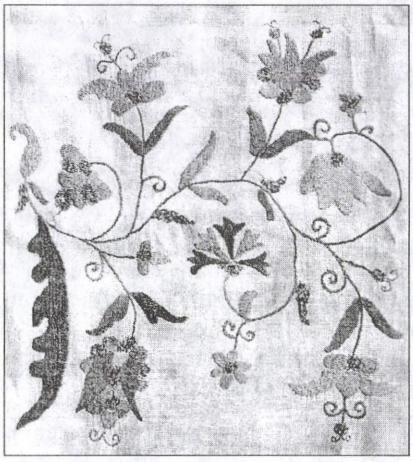

Virágminták az úrasztali terítőn

Examinatur ecclesia de clarissimo domino ministro Samule Aszalai. Optime commendatur a suis auditoribus de omnibus.

Examinatur etiam de rectore ecclesia nimirum de domino Michaele Vasarhelyi. [144.] Panaszolkodik az ecclesia, hogy resten tanít.

Rácz László uram számadásakor liquidáltatván ft. 200 adósságrúl az ecclesia előtt, mellyeket az ecclesia interesre Karácsonig meghagyot volt őkegyelménél, mellyeket őkegyelme tartozot volna az említet terminusra cum suo interesse letenni. Minthogy usque ad praesentem visitationem az említet adósságot le nem tette, most is elégtelennek declarállya magát előttünk annak lefizetésére. A Szent Visitatio az ecclesiaval edgyütt a specificált kétszáz forintoknak felét, úgymint a ft. 100, interesre Karácsonig meghadgya az őkegyelme kezénél, interesse lészen ft. 10, illy conditioval, hogy absque ulteriore dilatione a megírt terminuson a megírt száz forintokat interessével együtt letégye. A száz forintoknak exsolutiojára penig attunk őkegyelmének quindenat, hogy az idő alatt az ecclesiat contentállya interessivel együtt, melyet ha cselekedni nem akarna, expirante quindena az ecclesia executione mediante megvétethesse őkegyelmén cum refusione fatigii.

Rácz László uram adott volt az ecclesianak 8 aranyakat, melyeknek kettejét adtuk Dobolyi Benedek uramnak, akkori egyházfinak, de minthogy eddig le nem tehette, most is praesenti le nem teheti, azért a Szent Visitatio és memes ecclesia még Karácsonig az őkegyelme kezénél meghatta, interes nélkül, úgy, hogy az ecclesiaban fideliter szolgályon.

Ezen ecclesianak becsületes curatori, úgymint Mihálly Deak uram és Szűcs Péter uram egyből-másból percipiáltak az ecclesia számára ft 177,5 (~ százhetvenhét forintokat s öt pénzt), melyekből erogáltanak őkegyelmek szükséges helyekre ft. 37,45. Még maradot[t] az őkegyelmek kezénél ft. 139,60, mellyről in futura visitatione tartoznak őkegyelmek ratiocinálni.

Nota bene: ezen visitatioban előadott perceptumi curator uraméknak ezek:

	ft.	dr.
Rácz László uramtól átaladatott pénz Dobolyi uramnál levő két arannyal együtt	40	80
Ribiczei László uramtól percipiált pénz	40	80
Vlaskai György uram adósságából	43	80
[145.] Az ecclesia pénze után való interesből a négy interesbe vett bornak az árával	11	8
Az ecclesia borának az árrából és seprejéből	6	42
Az ecclesia 87 hét szál deszkájának lucruma	3	48
Az ecclesia pataki szőlejének az ára	15	75
Summa	177	5[355]
A ft. 139 dr. 60 restantiaból, kit a curatoroknak írtunk, vagyon az ecclesianál tisztteletes Aszalai uram lehozatásáért	13	60

[354] HuZaL-Jkv. I/2. 143–145.

[355] Az egész sor ki van húzva.

Ugyan az ökegyelme felszenteltetése alkalmatosságával költség vagyon az ecclesianál	13	–
Scholamester, Vásárhelyi uram lehozatására költ	11	56
Pünkösdben praedicállot deákokra való költség	3	46
Kölcsön kiadot pénz *maradot ökegyelménél*, Nyárásdi György uramnál interessel	10	20
Nagy Sámuel uramnál	18	50
Dobolyi Benedek uramnál	10	20[356]
Telegdi Mihálly uramnál	6	12[357]
Rácz László uramnál bárány árra	1	36
Somodi Péter uramnál	1	20[358]
Csaki László uramnál az szőlő árrábúl	1	75
Boros István uramnál	4	8

1720

Déva. Anno 1720. 28. Februarii[359]

I. A data ratione anni 1719 usque ad praesentem visitationem curator uraiméknak voltanak perceptumi ft. 395 dr. 6. Restantia praesentis Anni ft. 139,60.

Erogatumi ft. 14,75.

Marad restantia pro futura ratione ft. 330,21.

Nota bene: Ezen restantiabúl vagyon az ecclesianál ft. 31,47.

II. Ratz László uram amelly száz forintokkal tartozott az ecclesianak, cum suo interesse lefizette, maradott még fenti részéből ft. 60., interesse 6 forint, terminus Karácson napja.

III. Kozoli Dániel uram a sztlenga árát egésszen exsolvalta.

1721

Déva. Anno 1721. 16. Martii[360]

I. Curator Mihaly Deak és Szüts Péter uraimék ekkor ratiocináltak eszerént:

1. Volt restantia ft. 330,31.
2. Nova perceptioval excrescált a summa ad ft. 472,93.
3. Erogatio volt ft. 96 dr. 41, restant ad futuram rationem ft. 476,52.

II. A fen specificált summában ingrediáltanak ezek:

1. Solymosi Nagy Pál uramnál lévő adósságból ft. 80,2.
2. Körtvelyesina Bihari Susanna legatumából ft. 102.
3. Ezen summába ingrediált az executionál is 12 forint, melly jam illette volna a külső tiszteket, de engedték az ecclesianak.

III. Ratz László uram az 60 forintokat cum suos interesse ekor sem exolválta.

1722

Déva. Visitatio anni 1722. die 4. Martii[361]

I. Ekkor végeztük, hogy curator uraimék a parochialis kerthez karókat és támaszokat pénzen vegyenek, vesszőt pennig az ecclesia hozzon, és kertellye fel.

---

[356] Az egész sor ki van húzva.
[357] Az egész sor ki van húzva.
[358] Az egész sor ki van húzva.
[359] HuZaL-Iratok 1. sz. 1.
[360] Uo.
[361] Uo.

II. Curator Mihaly Deak és Szüts Péter uraimék ratiocináltak eszerént:
1. Tavalyi restantia ft. 476,52.
2. Ezen restantia a nova perceptioval excrescált ad flor. 568,90.
3. Erogatumok faciunt flor. 94,91.
4. Restál ad futuram rationem flor. 474,7.
II. Az Ratz László uramnál levő adóssága az ecclesianak, melly tészen ft. 6, restál cum suo interesse ükegyelménél.

1731
Déva[362]

In anno 1731 die 15. Februarii continuáltatván a visitatio. Az 1730-ban lévő visitatioban fennmaradott rátioja ventilláltatván néhai Mihály Déák uram ecclesia curátorának azon ratioja, az alól quoad omnia adjuncta et puncta hellyes demonstratio után eőkegyelme relictája Pápai Ersébeth asszony absolváltatik a Szent Visitatiotól a nemes ecclesia consensusával. És így a curatoratust általadván a Szent Visitatio és ecclesia, percipiál constitutus curator tekintetes nemes Csáki László uram az ecclesiájét tam in paratis quam in literalibus instrumentis pénzt hfr. 427 dr. 53 ~ négyszázhuszonhét mfr. és ötvenhárom pénzeket, mellyekről ennekutánna eőkegyelme tartozik ratiocinálni.

2-do Az ecclésiának levelei is szent eszközeivel együtt a mátrixba lévő registrátio szerint kezéhez vévén fideliter procurálni tartozik.

Nota bene: A matrixban lévő szent eszközök sériessében correctiok vannak, mellyek találtatnak, suo tempore azokról nem tartozik ratiocinálni.

1731–1739
Ratio spectabilis domini Ladislai Csaki curatoris ecclesiae reformatae Devensis ab anno 1731 ad annum usque 39 inclusive, visa, revisa hac serie[363]

Tekintetes Csáki László uram ratiocinál de hfr. 411 dr. 14

	Capitalis		Interesse	
	hfr.	dr.	hfr.	dr.
1. Ebből vagyon Somodi Péter posteritássinál	30	–	21	–
2. Kőmíves András posteritássinál	12	–	8	40
3. Gyurma Gáborné asszonyomnál	8	–	5	60[364]
4. Szőts Jánosnénál	13	26	9	27[365]
5. Fejérvári László	13	13	9	12[366]
6. Balás Mihály	5	–	3	50
7. Balya Jánosnál	29	76	20	30
8. Vajda István posteritássánál	6	–	4	20[367]

[362] *Matrix Reformatae Ecclesiae Devensis iussu et authoritate superiorium communi denique consensu sanctae sedis in ordinem redacta per iuratum seniorem tractus Hunyadiensis Michaelem Solymosi vdm in eadem Devensi ecclesia [...] Anno Domini MDCCXIV.* 86–87. [A továbbiakban: MatrixDéva]. A Dévai Református Egyházközség levéltárában.

[363] Csáki László kurátor számadása az 1731–1739. közötti évekről. A Dévai Református Egyházközség levéltárában, F/63.

[364] Az egész sor ki van húzva.

[365] Az egész sor ki van húzva.

[366] Az egész sor ki van húzva.

[367] Az egész sor ki van húzva.

9. Rátz László úr posteritássinál	6	–	4	20
10. Csanádi Jánosnál[368] *megadta ötet, öt maradt Székely Jánosra*	10[369]	–	7	–
11. Somodi Mártonnál[370] *Farkas Pál megadta*	5	–	3	50
12. Székely Sigmondnál	20	–	14	–[371]
13. Dioszegi Miklós	12	44	8	68[372]
14. Kiraly Istvánnál	8	–	5	60[373]
Summa	178	59	119	37
15. Balia János úrnak adott által	191	93		
Ez az egész regestumnak capitalissa interessével edgyütt mégyen in summa ad	489	89		

1740

Déva. In anno 1740 celebrata visitatione, die 7ma Februarii. [374]

Ventilálván tekintetes Csáky László curator uram hat esztendőkről való ratioját, marad mégh az eőkegyelme curátorságha alatt az adóssoknáll penes literas contractuales.

1. A dévay reformata ecclesiának hfr. 411,14 ~ négyszáztizennégy [!] mfr és tizennégy pénz.

2-do. Ventilállván vicecurator titulatus Balia János uram ratioit, marad az eőkegyelme kezénéll a devay reformara ecclesianak készpénze hfr. 177,13 ~ százhetvenhét mfr. és tizenhárom pénzz.

3-io. Vagyon titulatus Balia János uramnáll in paratis tíz muntyán zlott formaliter, mely a Bojerné collatumábóll való.

4-to. A pium legatumokróll való testamentariat, nevezetessen, nevezetesen [!] néhay Forró Sámuell uram testamentáriáját, mellyet tött és legált az ecclesiának szőlejéről, szántóföldeiről, nem akará tekintetes Balia János uram producálni; úgy az említett testatornak búzájáról és törökbúzájáról is nem akart ratiocinálni.

5-to. Vagyon a devay reformata ecclesianak készpénze hfr. 20 ~ húsz mfr., néhay Vajda György uram collatuma, az Vajda György uram posteritasináll.

6-to Vagyon ugyan tekintetes Markocsán László uramnáll a devay ecclesianak tizenkét ft. adósságha ~ hfr. 12 az eőkegyeme néhay feleségének a cinterembe való temetéséért.

7-mo. Benke Sigmond uram eőse, Benke Benedek legált az oskola számára bizonyos summa pénzt, hfr. 20, melyell Benki Sigmond uram tartozik.

1742

Déva[375]

Anno 1742 die 13. Junii lévén a dévai reformata ekklézsiában Generalis Visitatio, egjéb ekklézsiai dolgok s bajos akadályok végbenmenvén, azon ekklézsiának proventusi, reditusi, költségi, és azoknak perceptumi s erogatioi kiknek kezeken fordult meg, kik percipiálták és kik erogálták az ekklézsiának minémű szükségire fordíttattának, végire akarván menni a

[368] Kihúzva.
[369] Kihúzva, rájavítva: *5.*
[370] Kihúzva.
[371] Az egész sor ki van húzva.
[372] Az egész sor ki van húzva.
[373] Az egész sor ki van húzva.
[374] MatrixDéva 87.
[375] Uo. 88.

Generalis Szent Visitatio ex officio sibi incumbente. Tekintetes Csáki László uram őkegyelme curatorságában való perceptumi s erogatumi fordultanak elő, amint hogy megemlített Csáki László uram egész 9 esztendeig való curatorságában kezén megfordult ekklézsia költségéről tud, menyit és kitül percipiált, hova s mint erogálta, az ekklézsia kára nélkül berationált és nem liquidáltatot.

Extradatum e Sancta Visitatione Generali Devae anno et die ut supra per Johannem Pelsőczi Sanctae Sedis Generalis Juratum Notarium mpr.

[Kiegészítés 1741-ből:] Anno 1739 die 26[a] mensis Novembris. In correctionem quorundam negotiorum ecclesiasticorum praesentibus illustrissimo domino liber barone Josepho Nalátzi de Nalátz sacrae caesareae regiae Maiestatis excelsi Regii Gubernii Transilvanici consiliario, nec non illustrissimo domino domino liber barone Ladislao Nalátzi de eadem, ecclesiarum reformatarum in Illustrissimo comitatu Hunyadiensi existentium curatore supreme, deliberatum est Deva taliter.[376]

1. Hogy az elmúlt 1738-dik esztendőben restantiában maradott pap és mester fizetésit, ha ki placidis megadni nem akarja, főcurator méltóságos liber báró Nalátzi László úr őnagysága által brachiumot impetrálván ispány uramtól, megvétessék, és kinek-kinek maga szolgálattyának jutalmát excontentállyák a nemes ecclesia curatori őkegyelmek.

2. A modo in posterum aki nem akarná megadnia magát illető papnak és mesternek salariumát, hasonló praxis szerint megvétessék rajta.

3. Ami újjobban való pium legatumok, szőllők szántóföldek és egyebek az mostani pestisi alkalmatossággal interveniáltanak, azokról a testamentariák irattassanak in sua forma, és a több ecclesia leveleivel edgyütt conserváltassanak. In supplimentum vero defectus salarii pastoralis engedtessenek ad colendum mind szőllők, mind szántóföldek mostani praedicatornak, tiszteletes Lisznyai Ferentz uramnak.

4. Az oskola számára legált száz forint jó móddal, jó hellyre kiadattatván, a mesternek fizetése annuatim annak interesséből augeáltassék. Úgy hasonlóképen az ecclesia pénzéből is száz forint kiadattatván a praedicator fizetése augeáltassék annak is interesséből.

5. Az ollyan excusatiok, hogy valakik vagy attyok örökségén nem laknak, vagy itt nem laknak, vagy pedig mással laknak etc., nem stálván a rájok irottatott fizetést, az [2.] illyenekenn is az első punctum szerint vétettessék meg.

6. Hogy az újjabb pium legatumok szerint való szőllők, szántóföldeken kívül a több szántóföldek, szőllők, rétek is per inquisitionem kikerestessenek, végeztetett.

7. Tiszteletes praedicator Lisznyai Ferentz uram kívánságára compromittáltatik, hogy a parochia kapuja előtt lévő ecclesia fundussán maga zsellért tarthason, ea tamen conditione, hogy őkegyelme öt forintnyit építtessen annuatim a parochián.

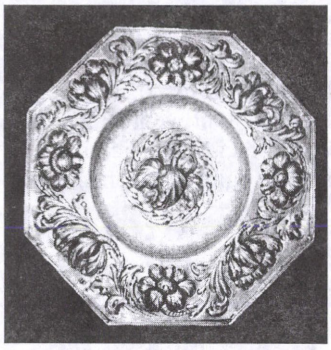

Úrasztali tányér, 19. sz.

8. Tetzett az ecclesia consistoriumának az is, hogy az ecclesia debitumi jó karban vétessenek és sine protelatione fel is szedettessenek főcurator liber báró Nalátzi László úr őnagysága és tekintetes Zejk Miklós uraimék assistentiájok által.

Extradatum per supremum curatorem ecclesiarum reformatarum in tractu Hunyadiensi existentium.

Coram me etiam, Sacrae cesareae regis catholicae majestatis excelsii Regii Gubernii Transilvanici consiliario actuali intimo, nec non ecclesiarum reformatarum in Transilvania altero supremo curatore. Liber baro Josephus Naláczi mpr. Liber baro Ladislaum Nalaczi mpr.

---

[376] A Dévai Református Egyházközség levéltára F/31.

Ezen devai ecclesia iránt való conclusumok revideáltatván és felolvastatván anno 1741. die 15. Novembris Rapolton celebrált Consistoriumban in omnibus punctis et clausulis helyben hagyatatik, ratihabeáltatik, concredálván a dévai reformata ecclesia vicecuratoranak Koszoli Baniamin uramnak azon dolgoknak executioját.

Extradatum e Consistorio Rapoltini anno et die ut supra, celebrato per me, Paulum Baczoni venerabilis tractus Hunyadiensis juratum notarium mpr.

Coram nobis, br. Mose Joskika mpr.; br. Ladislai Nalaczi mpr.; Paulo Zilahi Sactae Sedis Seniore mpr.

Látta ezen méltóságos Consistorium dispositioját a Generalis Szent Visitatio és hejbehagyta, approbálta, akarja is hogy ez légyen ezutánn is pro norma agendorum. Kiváltképen az adósságokat szorossan parancsollya a Szent Visitatio, hogy felszedgyék ha hol lehet az summát is, az interest pedig elmúlhatatlanul szedgyék, hogy azokból a ruinák építtethessenek.

Extradatum e sancta Visitatione Generali Devae celebrata anno 1742. die 14ta Junii per Georgium Zagoni venerabilis Sanctae Visitationis adsessorem et notarium substitutum.

Tekintetes nemzetes Balia János őr ratioja[377] ab anno 1740 die 7ma Februarii ad annum usque 1742 die 13. Junii.

Perceptum	hfr.	dr.
1. Amint ide fellyebb megiratott, percipiált Balia János uram titulatus Csáki László úrtól	191	93
2. Sövényfalvi uram testamentuma szerint	99	60
3. Szöts Jánosnétól percipiált	14	85
Summa perceptorum	306	38
Erogatio		
Szükséges dolgokra költött	70	43
FelsőSzilvásra Balia János uram erogált	100	–
Kozoli Beniamin úrnak, a mostani curatornak adott	40	–
Foris György úrnak adott	15	–
Az akori visitatiora költött ökegyelme	14	–
Tiszteletes Lisznyai úrnak adtanak	10	–
Erogationis summa [2.]	249	43

Nota bene: Ugyan nemzetes Balia uram percipiált Boerné pénzéből szlótot 10.

Ezekenn kívül pedig a fenn specificált erogatiokat a perceptumokból subducálván, difficultasban maradott ökegyelme adóssá hfr. 56, 95.

Deliberatum: Nemzetes Balia János uram ratiot adván a Generalis Szent Visitatio előtt, amelly perceptumi előfordultanak, azokban liquidáltatott cum hfr. 56 dr. 95. Az néhai Forro Sámuel pium legatumát pedig ami nézi, minthogy azokat, úgymint bort, pénzt, búzát és törökbúzát maga fateállya, hogy percipiálta, de úgy vészi eszébe a Szent Generalis, hogy ebben ökegyelme nem egész curatori sinceritással járt, melyért méltán ecclesiai censurát érdemlene. Intimálya mindazonáltal a Szent Visitatio ökegyelmeknek, hogy hova hamarébb azokról s egyebekről is aplacidállya dolgát, másként megbüntettetik ökegyelme, és valamit az relatoriák importálnak, mindazt etiam mediante brachio seculari exequállyák ökegyelmén.

Extradatum e Sancta Visitatione Generali Devae 13. Junii 1742 celebrata, per Johannem Pelsőczi Sanctae Sinodi Generalis juratum notarium mpr.

[377] A Dévai Református Egyházközség levéltára F/63.

1746

Déva. Continuatur visitatio anni 1746 18va Martii in ecclesia reformata Devensi per clarissimum dominum Paulum Zilahi hujus Sanctae Sedis seniorem et reverendos dominos Martinum Ikafalvi et Martinum Kozma.[378]

Ecclesia examinata de loci ministro Francisco Lisznyai commendatur et acceptatur, pariter humanissimus dominus Georgius Vajda tanquam scholae rector.

Deliberatum 1. Lévén controversia a humanissimus dominus scholae rector fizetése iránt, tetzett a Szent Visitationak deliberálni eszerint, hogy az ecclesia intacte egésszen a conventio szerint fizetésit kiszolgáltassa és a tekintetes nemes consistorium minél hamarébb confluálván, a mester fizetésivel agravált atyafiakot facultások szerint considerálni jó lélekkel eligazítani, tartsák keresztyéni kötelességeknek.

Deliberatum 2. Minthogy fide dignus emberek referállyák, kiknek elei egyházfiságot viseltek, hogy az egyházfiak vagy a papbért megadták a tiszteletes loci ministernek, vagy segítséggel voltanak, azért ezután is aszerint viselyék magokat, vagy papbért fizessenek, vagy szolgálatot paestállyanak aequivalenter.

Deliberatum 3. Lévén nagy controversia tekintetes nemzetes Kozolyi Jósef és Beniamin uraimék és a tekintetes nemes eklézsia között a pulpitusnak chorusból a templom közepibe való lehozása iránt, a Szent Visitatio előtt megegyeztenek egyenlő akarattal, hogy amint most mielőttünk annak hellye disponáltatott, ott maradgyon, pro hic et nunc, ülőszék melette ne légyen.

Deliberatum 4. Anno 1743-dik esztendőben megesett visitationak alkalmatosságával curatorságot vállalt magára nemzetes Fóris György uram, semmi készpénzt nem percipiált, hanem azután iminnét-amonnat percipiált kezéhez hfr. 171 dr. 36 ~ százhetvenegy mfr. és harminchat pénzt. Melly pénzt az eklézsia sok szükségeire fideliter erogált, amint a béadott és az eklézsia mátrixába bétett ratiojából megtetszik, hanem Generalis Visitatioban authentizáltatott eklézsia adósainak lajstromából. Amint látzik levált [2.] készpénzt Gyurma Gáborné asszonytól hfr. 10, Székely Sigmond uramtól hfr. 21 dr. 67. Mellyből penes contractuales adott ki ökegyelme hfr. 25 dr. 50 a contracusokat beadván az eklézsia ládájába.

Nota bene: Mostani oskolamester Vajda György atyánkfiának adott ökegyelme 8 mfr. dr. 2, mellynek bé kell menni ecclesia számára.

Nota bene: Bizonyos szükségekre kellett volna még erogálni, ha lett volna készpénz erogálni való, de nem lévén az eklézsiának, maradott másoknak az eklézsia adós hfr. 6 dr. 13. Melly debitumat, jövén valahonnan pénz, tartozik curator uram deponálni, az jövő visitatioban acceptáltatik.

Deliberatum 5. Serio committáltatik a tekintetes nemes eklézsiának, hogy a jövő visitatioig minden mobile immobile bonumit, még azokat is, amellyek abalienálódtak, jó rendben és írásban szedvén, tartsa készen, hogy a jövő visitationak alkalmatosságával béirattassanak a Szent Visitatio protocolumába.

Tiszteletes prédikátor Lisznyai Ferentz úr kívánságára compromittáltatott volt, hogy a parochia kapuja előtt lévő eklézsia fundussán maga zsellért tarthasson, ea conditione, hogy ökegyelme öt forintnyit építessen annuatim a parochián, eszerint penig tiszteletes loci minister Lisznyai Ferentz uram ratiocinálván de expensis ab anno 1740 pro annis 6 ~ hat absolváltatik, a hetedikre is expendált hfr. 2 dr. 22.

Nota bene: Tekintetes nemzetes Csáki László uram conferált az nemes ecclesia számára hfr. 50, néhai tekintetes nemzetes Ribitzei László uram elmaradott özvegye tekintetes nemzetes Károllyi Júlia asszony ugyan ecclesia szükségére conferált hfr. 30, tekintetes nemzetes

[378] A Dévai Református Egyházközség levéltára F/40. 1–3.

Somlyai Mihálly uram ea pio zelo építetett maga költségével egy temetőszínt. Amellyeket in sua formalitate az jövő visitation az új protocolumba bé fognak iratatni.

Deliberatum 6. Leleszi Sára lévén excommunicata ciriciter másfél esztendeig lapangtatván, maga bűneit a Szent Visitatio confiteáltattata, [3] és megvalván maga esetit, ad vitam meliorem magát compromittálván, a Szent Visitatio is az excommunicatio alól ökegyelmét absolvállya.

Extradatum in Visitatione Partiali Devaiensi 19na mensis Martii anni 1746 celebrata per substitutum notarium M[artinum] Kozma mpr.

1747

Continuatur visitatio in anno praesenti 1747. die 7ma Februarii in ecclesia Devensi per clarissimum dominum Paulum Zilahi, seniorem caeteros ac confratres Mathiam Madotsai et Michaelem Balo, praesentibus ac nobilis ecclesiae commembris.[379]

Examinálván az nemes ecclesia tiszteletes loci minister uram iránt, semmivel nem vádolák, sőt mindenekben aprobálván az ökegyelme tisztességes magaviselését, továbbra is acceptálák s maraszták. Hasonlóképpen tiszteletes mester uraimék iránt is semmit nem panaszolván hellyes szolgálattyokot hellyben hagyá, jovallá és meg is maraszta.

Mivelhogy az Kádár Mihály uram Tsok Kata feleségével való dolga in causa matrimoniali világoson nem constál, ez alkalmatossággal a Szent Visitatio determinative hozzá nem szólhat, hanem halasztya a Partialis Sinodusra, azholott is mindketten fognak consoláltatni, addig pedig az magok dolgokot világosabb documentomokkal igyekezzék kidolgozni és maradjanak in statu quo nunc sunt, egyik a másikat semmiben nem lacessálván.

A tavallyi visitatiokor maradott volt hfr. 8 dr. 2 curator nemzetes Foris György uramnál, mellyet hitelbe adott volt ökegyelme scholamester Vajda György uramnak, melly most is még maradott. Ad futuram rationem 7ma Aprilis Gyurma Gábor uram posteritassi administráltak interes pénzt dr. 59.

Egyházfi uraimék congregáltak a nemes ecclesia tagjaitól mester uram hozattatása számára erogált pénz defalcatiojára hfr. 1 dr. 12.

Anno 1747 die 15ta Januarii Somodi Márton uramnak interest administrált hfr. 3 pro annis 1744 et 1745.

Item Somogyi Péter uram 1747 esztendőben, die 7ma Januarii interes pénzt administrált hfr. 2 dr. 50.

Harangozó pénzt percipiáltam dr. 23, melly in summa tészen hfr. 6, 60 dr.

Ehez accedálván az persellybéli pénz hfr. 3 dr. 45.

Melly két positionak summája tészen hfr. 10 dr. 5.

Ebből erogálódott az tornyon dolgozott ácsmesternek dr. 84. Ugyanezen positiokból az Szent Visitatio előtt nyilvánságosság tétetődött tavaszi, mindeddig is fennmaradott bizonyos adósság fizetődett cum hfr. 9 dr. 1 és így a persellyben marad dr. 20.

Deliberatum: Tekintetes nemzetes Balia János uram lévén curatora az tekintetes nemes dévai reformata ecclesianak, számát adván, liquidáltatott volt. [4] cum ft. 56 dr. 95, efelett volt adós a nemes dévai reformata ecclesiának két contractusok szerint cum hfr. 25, id est huszonöt, ezen huszonöt ft. feles számú esztendők alatt való interessével edjütt. Ehez accedált volt 10 muntyán szlotoknak és Forro Sámuel testamentomának s több idejárult ecclesia praetensioinak dolgából emergált adóssága ökegyelmének, melly mind együtt sokra ment volna, de a Szent Visitatio és a tekintetes nemes ecclesia feles számmal jelenlévő

[379] A Dévai Református Egyházközség levéltára F/40. 3–4.

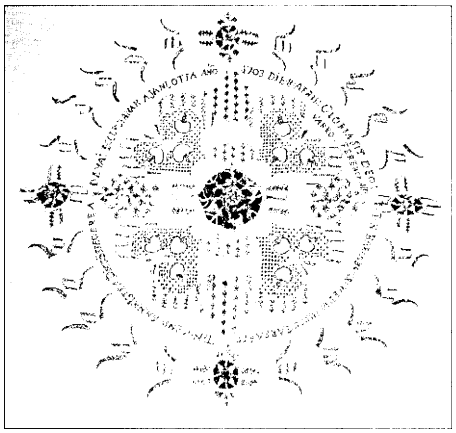

Terítő részlet

főbb, közép, és alsó renden lévő tagjai előtt instálván nemes Balia Sámuel uram, mint akire azon adósság dolga deveniált, hogy a nemes ecclesia mint kegyelmes anya, ezen adósság dolgában előkegyelméhez relaxatioval lenne. Considerálta a Szent Visitatio és a nemes dévai repraesentativa ecclesia mindazt, hogy fen írt nemes Balia János uram az 1738-dik siralmas esztendőben nehéz circumstanciák között szolgált tapasztalható haszonnal sokszor írt dévai reformata ecclesiának mindazt, hogy sok időktől fogván ezen adósság dolga periculumban, minden haszon nélkül volt, hogy azért továbra is e dologban az ecclesiának kára ne forogjon, sok és hosszas ventilatiok után, eszerint concludált a Szent Visitatio cum consensu praesentis ecclesiae: hogy fen írt nemes Balia Sámuel úr e follyó 1747-dik esztendőben készpénzül adjon a nemes dévai reformata ecclesiának hfr. 82 azaz nyolcvankét mfr, a több interesből és egyéb difficultasokból emergálható praetensiot ultraremittálja a nemes ecclesia. Hogyha pediglen e follyó esztendőben azon 82 mfr. megadni elmulatná őkegyelme, tehát a jövő esztendőben tartozzék adni minden tergiversatio nélkül 100 id est száz mfr. Hogyha pediglen két esztendők alatt ezen adósságot a nemes ecclesiának meg nem fizetné, tehát azon túl száz mfr. után esztendőnként decem per centum tartozzék interest adni, absque ullo strepitu. Mellyre magát önként obligálván fen írt nemzetes Balia Sámuel uram hiteles regiusok előtt, maga subscriptioja és pecsétye alatt emanált obligatoriájában. Inponáltatik a dévai reformata nemes ecclesia curatorának, hogy a legközelebb specificált obligatoriát kezéhez vévén, minden ezen adósság iránt való literale instrumentumokot adjon ki sokszor írt tekintetes nemes Balia Sámuel uramnak.

Amelly kevés számból álló pénze a nemes ecclesiának vesszőkre, karókra és támaszokra vagyon kiadva, felszedvén más hasznosabb interesre fordítsa, a jövendő visitation tapasztalhatóbb fructussát láthassa a nemes ecclesia. Amelly adóssága pedig vagyon az ecclesiának, mindazonáltal eddig nem fructificált, felvegye és azt is ad fenerandum elocálljon.

Tekintetes Kozollji Benjámin uram Puszta nevű hellyen lévő két szőlőcskéjét magához váltván in hfr. 20, mellyeket fordítot titulatus curator Foris György uram titulatus Somllyai Mihálly uramtól parochialis ház fedele zsendellyének vásárlására vett 33 vfr. és egy márjás adósság summának defalcatiojára és így továbra való fizetésre tartozik az nemes ecclesia titulatus Somllyai Mihálly úrnak hfr. 14 dr. 10.

Mind tiszteletes loci minister, mind tiszteletes mester uraiméknak relatiojokból világoson értők, hogy fizetésekben sok restantiák volnának hátra, nemcsak, hanem esztendőről esztendőre általmennének. Mellyre nézve inponáltatik a nemes ecclesiának, hogy felszedettetvén, excontentáltassanak, mellyet ha nem cselekednék, az 28-dik canon szerint megbüntettetik.

Extradatum e visitatione Devae celebrata per substitutum notarium, Michaelem Balo 1747. 7ma Februarii.

1752

Continuatur visitatio in ecclesia reformata Devensi per clarissimum dominum Paulum Zilahi venerabilis tractus seniorem, meritissimum ejusdem venerabilis tractus juratum notarium Paulum Batzoni, ut et reverendum dominum Franciscum Szentgyörgyi adsessorem dignissimum, praesentibus etiam ejusdem ecclesiae civibus honestissimis.[380]

Minthogy az 1746-ban celebrált Szent Visitatio végezte volt, hogy ezen nemes ecclesiának minden mobile s immobile bonumi az ecclesiák vagy a Szent Partialis protocolumában béirattassanak, azért a kegyes benefactorok pium legatumit kiváltképpen akartuk béírni azoknak örök emlékezetekre eszerint:

1-mo. Méltóságos főispány liber báró nagybartsai Bartsai Gergely úr őnagysága hites társa, méltóságos nalátzi Nalátzi Sára asszony őnagysága látván ez nemes ecclesiának megkevesedését, könyörületességre indult és adott még in anno 1736 száz mfr. numero 100, hogy ennek interesséből a dévai reformatus praedicatornak fizetése néműnéműképpen pótoltasék.

2-do. Ugyan a megírt méltóságos úriasszony őnagysága in anno 1746 hasonló kegyességből adott ezen nemes ecclesiának kétszáz mfr., numero 200, hogy annak interesséből egy praeceptor tartatnék az oskolamester mellett gyermekek tanítására. Ezekről vagyon őnagyságának collationalis levele az ecclésia ládájába.

3-io. Még in anno 1740. adott volt őnagysága az oskolaház fedésére ötven mfr., numro 50, melly akkor el is költ.

4-to. A templom körül való cinterem ruinainak felépítésére is költött őnagysága százkilencvennyolc, numero 198 mfr. és 63 pénzeket in anno 1745. et 46.

5-to. Jóllehet circa annum 1732. emlékezetben forgó méltóságos asszony őnagysága nagy költségével renováltotta volt ezen dévai reformatum temlomat és tonyat, mindazonáltal ez jelen való esztendőben újjólag akarván renováltatni, nevezetesen az boltozás felett való részét újjólag akarván szarvaztatni, és az egész templomat cserepeztetni, csak eddig költöt őnagysága többet száz, numero 100 ft.

6-to. Néhai tiszteletes esperest Sövényfalvi Sigmond uram legált a dévai reformata oskolának száz ~ 100 mfr, melljek Szilvásról felvétettetvén Dévára adattattak ki, s fenerálnak az oskolamesternek.

7-mo. Néhai idvezült Ribitzei László uram özvegye, idvezült Károli Júlia asszony eleitől fogván gyakorlott kegyesége szerint még in anno 1747 adott volt szegény ecclesiánk szükségére harminc mfr, numero 30, Kersétzre, hogy annak búza interesséből a léánygyermekek praeceptora subleváltassék.

8-uo. Néhai idvezült Tsáki László uram buzgó kegyességiből adott ezen dévai reformata nemes ecclésiának ötven mfr, numero 50, hogy annak interessének két része a dévai reformatus praedicatornak, egy része pedig az oskolamesternek cedálljon annuatim, Déván van kiadva.

9-no. Idvezült Tsáki László uram özvegye, tekintetes nemes Gargots Éva asszony gyermekeinek consensussokból adott száz mfr., numero 100, hogy annak interesséből a temető körül való kert felépíttessék és conserváltassék, amint hogy már fel is építtetett, vagyon kiadva Haróba nemzetes Balog Mihály uramnál.

10-mo. Nemzetes Somlyai Mihály uram és felesége, idvezült Ribitzei Borbára asszony, ex pio zelo, építettek magok költségével egy tisztességes zsendejjel befedett temetőszínt in anno 1742.

11-mo. In anno 1745. a devai reformatum templom tornáca és torony belső kötésfái, nemkülömben ablakai, folyosója és padolása körül, úgy a cinterem két ajtaji körül is fabéli

[380] MatrixDéva 88–92.

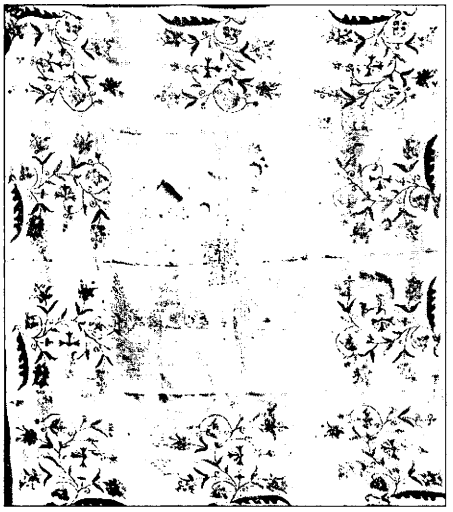

Úrasztali terítő, 1703

ruinák reparáltatván, minthogy a nemes ecclesia tagjai magok között elégséges költséget e szükségekre nem congerálhattak, kívántatván éppen ft. 38 dr. 98, tehát méltóságos gróff és generalis maros németi Gyulai István úr őexcellentiaja succurrált cum florenis hungaricalibus numero 25.

12-mo. Titulatus Katonai Ádám uram adott a templomhaz kívántató fáknak Lesnekről való felhozására 14 vfr. ~ hfr. 14 dr. 28.

Továbbá examináltatván a nemes ecclesianak jelenlévő nemes tagjai a tiszteletes loci ministernek, tiszteletes, tudós Lisznyai Ferentz uram canon szerint való szent hivatallyának követése felőll. Őkigyelme dicsértetik, továbbra is örömmel acceptáltatik.

Hasonlóképpen a dominus Ladislaus Nagylaki is, mint fungens oskolamester, a maga hivatallyában híven forgolódik.

Tettzett a tekintetes nemes ecclesianak a Szent Visitatioval edjütt titulatus Harsányi Sámuel uramat ezen nemes ecclesia inspector curatorának választani, melly nevezetes ofiiciumat őkegyelme is magára vállalván, hitét letészi cum hac declaratione, hogy a nemes ecclesianak eddig való becsületes curatora, titulatus Foris György uram légyen őkigyelme mellett vicecurator. Kik is correspondenter lévén, uno animo, sedulitate ac fidelitate légyenek azon, hogy curállyák a nemes ecclesia bonumit, a tiszteletes atyafiaknak jóakarói légyenek, és őkigyelmeket protégálván, fizetéseket a maga rendes idejében felszedetni, és kezekhez szolgáltatni igyekezzenek, mellyre őkigyelmek is réáígérék magokat.

Fenn megírt KisHarsánji Harsánji Sámuel uram hitét letévén a fenn említett officiumnak követésére, őkegyelme mellé titulatus Vajda Jósef úr, titulatus Balia Sámuel uram, titulatus Asztalos András uram és titulatus Rátz György uram consistorialis adsessoroknak választatván, hárman adjuráltattak. Balia Sámuel uram penig az adjuratiora facultáltatik a consistorium előtt, hellyben maradván a több adjurált adsessorok, hogy megeggyező erővel a nemes ecclesianak procuratiojában munkálkodjanak.

Deliberatum. Szemlélvén a nemes reformata dévai ecclesia a parochialis háznak romlott állapotra hanjatlott állapottját, tettzett és végztetett, hogy újj parochialis házat építtessenek kőből a jövő tavaszon.

Tiszteletes Lisznjai Ferentz uram kívánságára compromittáltatott volt, hogy a parochia kapuja előtt lévő ecclesia fundussán maga zsellért tarthasson, ea conditione, hogy őkegyelme öt forintokat érő munkát tétessen annuatim a parochián. Eszerint ratiotinálván tiszteletes atyánkfia de expensis ab anno 1746 ad praesentem visitationem, hat esztendők alatt való fáratsága és munkája mégyen ad hfr. 31. dr. 54, mellyekről helljes demonstratiot tett őkegyelme és acceptáltatott. A házat pedig már kibocsátotta őkegyelme keze alóll és a nemes ecclesia kezét reátette, és ispotállynak rendelte.

Az elmúlt 1747-beli esztendőtől fogva, mindeddig semmit nem vévén kezéhez curator Fóris György uram, az egyházfiak hozatanak egyszer is, másszor is tiszteletes loci minister Lisznjai Intze Ferentz atyánkfia kezéhez, mind interes bor árrából, mind temetőkert építésére légált 100 frt. után béjáró búza interes árrából, úgy egyéb apróság proventusocskákból is, nevezetesen pedig a praeceptori fundus után ingrediálni szokott bornak árrából kétszázharminckét Magyar forintokat melljekből őkegyelme temetőkert építésére, a praeceptornak harmadfél esztendőre, ez folyó, 1732. esztendőnek folljásának feléig százhuszonöt ft.,

numero 125, úgy egyéb ecclesia szükségére hitelesen erogálván penes contractum Szina János egyházfinak tíz mfr., titulatus Olis Lajos uramnak tíz mfr. ~ 10, ezeken kívül vagyon afféle haszonból praeveniált pénz Horvát György uramnál hfr. 6, Kannás Jósefnél két vfr., készpénzül pedig ad futuram rationem hfr. 25 dr. 85.

Az úrasztali terítő évszáma

[92.] Vadnak ezen nemes ecclesiának adósságairól is acquisitiojiról is feles contractusok, kik közzül kettők recensebbek, melljeket is igyekezzenek fenn megírt titulatus curator uraink jó rendben szedni, és az adóssakat mind a capitálisnak, mind az interesnek megfizetésére urgéálni.

Pro anno 1752 40 mfr. után való interes Hazoláról és Dévárol bé nem jövén eddig, marad ad futuram rationem.

Extradatum e Sancta Visitatione in ecclesia reformata Devensi anno 1752. 9-nio Novembris celebrata, per juratum venerabilis tractus notarium, Paulum Batzoni mpr.

1742–1752

Dévan, 1742–1752 között tartott vizitációk alkalmával választott assessorok és gondnokok névsora, valamint a tisztségek betöltéséhez szükséges esküformulák.[381]

Nota bene: 1742. in Visitatione Generalis

Assessorok

1. Tekintetes Csáki László uram,[382] *defunctus,*
2. Titulatus Kis Lajos uram,
3. Kozoli Jósef uram,
4. Kozoli Benjammin uram,
5. Tekintetes Somlyai Mihály uram,[383]

A várasi rend részéről,

6. Foris György uram notarius,
7. Kis Mihály uram,
8. Nyaraldi János uram,
9. Asztalos János uram,[384] *obiit 1752,*
10. Borbély István uram,[385] *defunctus,*
11. Juhász István, *obiit 1752,*

Anno 1752. 3[tia] Novembris electi et adjurati sunt in visitatione ecclesiae,

1. Spectabilis ac generosus dominus Samuel Harsányi in curatorem,
2. Dominus Samuel Balia,

Dominus Josefus Vajda,
Dominus Georgius Rátz,
Dominus Andreas Asztalos in adsessores consistoriales.

---

[381] A Dévai Református Egyházközség levéltára. F/225.
[382] Kihúzva.
[383] Kihúzva.
[384] Kihúzva.
[385] Kihúzva.

E számban vett becsületes személyek megeskedtettenek, hogy hittel legyenek az ekklézsiához kötelesek és valamikor az ekklézsiának szüksége kíványa, vagy prédikátor atyánkfia hivattya a parochialis házhoz, jó kedvel és szép engedelmességgel bégyűllyenek, a bajos dolgokat sine strepitu, jó lelkiismérettel igazíttsák, hogy hitek ellen ne vétkezzenek és lelkiismereteket meg ne sértsék.

Pelsőtzi János a Generalis Szent Synodus hites notariussa mpr.

Formula juramenti curatoris ecclesiae[386]

Én kisharsányi Harsányi Sámuel esküszöm az élő Istenre, ki Atya, Fiú, Szent Lélek, tellyes SzentHáromság, egy, bizony, örök Isten, hogy a curatori hivatalban híven, igazán és jó lelkiesmérettel eljárok, a templom, parochia, oskolabéli és ezen reformata ekklézsiához tartozó minden épületekre gondot viselek, azokat ruinálni (amennyiben lehet) nem engedem, ha ruinálódni találnának, tehetségem szerint ezen ekklézsia reditusából reparálni igyekezem. Az ekklézsiának se mobile, se immobile bonumit nem abalienálom, se abalienálódni nem engedem, ha mellyek abalienálva volnának, rehabeálni igyekezem. Nevezetesen annak debitumit interesséjekkel együtt, úgy a tiszteletes loci ministereknek, papnak, mesternek rendeltetett fizetést annak idejében felszedetem és kezekhez szolgáltatom. Tiszteletes esperest urammal és ezen ecclesia tiszteletes prédikátorával cointelligenter lészek, őkegyelmekkel jó hármoniát tartván, mind az egész nemes ekklézsiának, mind az abban szolgáló egyházi személyeknek hasznokra lenni kívánok. Minden perceptumimról és erogatumimról annak idejében a Szent Visitatio előtt hellyes demonstratiot tészek. Isten engemet úgy segíllyen.

Formula juramenti adsessoris consistorialis[387]

Én T. T. esküszöm az élő Istenre, ki Atya, Fiú, Szent Lélek, tellyes SzentHáromság, egy, bizony, örök Isten, hogy valamikor a dévai reformata nemes ekklézsia szüksége kívánnya, és annak inspector curatora nékem hírt tétet és hivat, akár a parochialis házhoz, akár maga házához, jó kedvel és örömest compareálok, és ott s egyebütt is amint az én tehetségem engedi, ezen nemes ekklézsiának és ebben az egyházi épületeknek, úgy az azokban szolgáló egyházi rendnek javokat és előmeneteleket jó lelkiesmérettel és kívántató szorgalmatossággal szívesen munkálódom, a botránkoztatókat bémondom, midőn megtudom. Isten engemet úgy segéllyen.

Signatum Devae anno 1752. die 3^{tia} Novembris dum in Visitatione Ecclesiae praescriptus T. T. curator eligeretur et medio juramento confirmaretur.

1753

Déva. [Gondnoki számadás]. Series perceptionis pecuniarum ab anno 1752. 9^{a} Novembris ad ultimam usque diem mensis Decembris, anno 1753., pro ecclesia reformata Devensi obventa.[388]

	hfr.	dr.
1. Anno 1752. 9^{a} Novembris tiszteletes predicator Lisznyai uram ab anno 1747 az Szent Visitatio előtt az nemes ecclesiának proventussiról és erogatumiról demonstratiot tévén, in paratis reponála az ecclesia ládájába	25	85
2. Azután eodem anno 2^{a} Decembris ecclesia bora árrát Solymosról percipiálván, praestála írt tiszteletes uram	29	94
5. Eodem anno 17° Decembris Sznia János uram 10 ft. nálla lévő capitalisnak interessét praedicto anno 1752, administrált	1	–

[386] A Dévai Református Egyházközség levéltára. F/225. 1.

[387] Uo. 2.

[388] Uo. F/64.

Item eodem anno 18[a] Decembris Somodi Péter uram 30 ft. capitalis után pro anno 1749 et 50 administrált inscr hfr. 6 item pro anno 1748 restantiaban maradott hfr. 1	7	–
In anno 1752 inclusive az harangozásból obveniált az nemes ecclesianak a quintalitas in	3	5
3. Anno 1752. 17[a] Decembris Horvat György uram administrált aeque bor árrát	6	29
4. Anno 1753. Kannas Jósef megint bor árrával lévén adós, administrált	2	4
Anno 1753 Barb Josa az mester fizetése augmentumára kiadott 100 ft. adós lévén, és meghalván, felesége administrált in paratis	20	5
Eodem anno 27[a] Maji Szőts Jankul Asztalos András uram collatiojából in paratis meghozott Maradott még nálla hfr. 5 esztendőnként 15 kupa mustra	8	16
Anno 1753 méltóságos gróf generalis Gyulai István uram őexcellentiaja tiszteletes predicator uram háza építésére conferált	15	–
Item méltóságos Bartsai Ferentz uram adott	5	–
Kendeffi Miklós őr hasonlóképen azon szükségre	3	–
Néhai tekintetes Pogány Jósefné még adott	5	–
Nemkülömben méltóságos gróf Gyulai Ferentzné asszony őecellentiaja azon szükségre K[is]Bartsáról 12 véka búzát, [2.] mely 12 véka búza a dr. 39 eladatatván facit	4	68
Anno 1753. 9[a] Junii Balia Sámuel uram az rajta fekvő 50 ft. capitalist megadván, legalis interessét is pro annis 1749, 50, 51, 52 integris et 53 medio	13	50
Tompa nevű falura 12 1/2 véka búza interesre, ezen interest is 27[a] Junii béhoztak és eladattatott az 12 1/2 véka a dr. 5, mely facit	6	25
Anno 1753 harai Balog Mihály uram az 1 ft. után való intereset pro anno 1752 metretae tritici 2 administrálta, mely a dr. 50 eladattatott	10	–
Ab anno 1752. 9[a] Novembris ad diem ultimam usque Decembris anni 1753 az persely-pénz exurgált ad	6	70
Item az harangozópénzből az quintalitas obveniált hfr. 4 dr. 1, melyből administráltak ad ultimum usque Decembris anni 1753 Restálnak még az harangozók cum dr. 65	3	36
Vajda Jósef uram vett meg az ecclesianak egy fenyőfát	–	96
40 mfr. lévén borra kiadva az ecclesianak, in anno 1752 ingrediált interes urnae 2, mely az praeceptor búza közzé töltetett, és eladattatott a dr. 68	1	36
Anno 1754. 3[a] Februarii Vajda Ist[ván] az debitumot administrálta in	26	–
Anno 1754. 4[a] Februarii Somodi Péter uram tiszteletes Lisznyai uramnak három esztendőre interest praestált	9	–
Eodem Kis Lajos uram is az kölcsönvett pénzt, hfr. 10 administrálta	10	–
Preceptorum summa facit	223	10
Ut intra Szina János uram ultima Februarii pro ano 1753 az interest anno 1754 administrálta	1	2
Universa summa	224	12
Erogáltatott az megírt percipiált summa eszerint:		
In anno 1753 mense Martio 9 öl kőre és egy darabra Az kőből még megmaradott 2 1/2 öl circiter	34	–
Az tiszteletes uram háza felrakásáért Lőrintz kőmívesnek juxta conventionem sub littera B.	52	–
400 véka mészért adni kellett	19	–
Item megvenni kellett meszet	2	50
Esmét két véka fejéríteni való mészért Farkas Pálnak	–	18
A meszet hozóknak egy-egy vékárt dr. 2 fizettetett	8	–
Tiszteletes uram csűre fáiért, 9 ágasokért és egy pár csűrszáj fákért adattatott	4	42
[3.] Az mesteremberekneк, hogy megfaragták az ágasokat, felásták és meglécezték a csűrt, fizettünk	7	51
Nemet Jakabnak, az ácsnak, hogy az tiszteletes uram háza fedelét kitódta, megzsendelyezte s mestergerendát tett bele, fizetni kellett	5	10
Az kémént megtódván az kőmíves, hogy befoldozta az ács az ház fedelét, adtunk	–	34

30 szál vizen hozott deszkát vettünk a dr. 10	3	–
Item 30 szár fúratlan deszkért a dr. 14	4	20
30 lécért item fizetni kellett	–	90
Az ház padlásáért az asztalosnak és két ablakrámának csinálásáért fizettetett	4	60
Item néki falban lévő almariumért, egy küszöb s két rövidebb fogasakért	1	36
Két ablakokban lévő üvegekért Szászvárost kellett fizetni	4	80
Az ház padlását megtapasztó cigányoknak fizettetenek	1	70
Az méltóságos asszony Bartsai Gergelyné asszony őnagysága, ablakokba való rostélyok számára adván vasat, négy ablakokban csináltattak rostélyok, melyekért fizettek a cigányoknak Az negyedik rostély elmaradott, fel nem rakatott	1	56
Az tiszteletes uram háza gerendáihoz kívántató 9 hosszú vasszegek csináltatásáért 1 cigánynak fizettetenek dr. 26 Bemsi Mihály szegek igazításáért dr. 23. Lécszegekért dr. 14 1/2, item az ház padlásához kívántató lécszegekért pro 152 dr. 32. Szegekhez kívántató olajra dr. 3. Három vaskapcsok csinálásért dr. 6. Az ereszajtóra két sarak és szegekért dr. 9. A kőlább fedelére szegekért és mesterembernek dr. 15. Az utca kapujához szegek és sark igazításáért dr. 12. Az ablak sarkai és horgai igazításáért s felveréséért dr. 20. Ugyanaz ablakrámáihoz hívántató húsz szegekért dr. 9. Az almariumhoz kívántató zárért, sarkakért és két kolcsért dr. 102, faciunt in summa	3	511 1/2
Tiszteletes uram csűres kertéhez egy kapu vétettetett cum	1	20
Egy fenyőfája az ecclesiának az szárazba vitettetett az Marostól, [...] kiváltására fizetni kellett	–	30
[4] Az oskolában praeceptor házában lévő kemence de novo megigazítatván, kályhára erogáltatott	1	14
Az agyagcsinálónak	–	9
Item oda egy szekér vessző vétettetett a kerthez pro	–	28
Egy kertelőnek megint erogáltatott	–	12
Az parochialis épülendő házhoz tiszteletes uram két béresse, 6 ökre szekere comportálván az megkívántató fövenyet, aprókövet, palát, deszkát, égetett téglát, agyagot, in summa 96., melynek ezen vecturaja a dr 20 facit	19	20
Ad finem anni 1753 usque az harangokhoz kívántató degetre 1 kupára és 3 istrangokra erogáltatott	–	39
A Szent Visitationak feltartására erogáltatott	3	–
A parochialis csűrnek fedésére ment 25 kalangya szalma a dr. 5	1	25
Erogatorum summa	184	55
Vagyon Sznia János úrnál búza árrából Ad 1754. 25[a] Februarii intra meghozta őkegyelme	2	75
A cassában in paratis vagyon	35	86
	223	13

Signatur Devae 3[a] Februarii Harsányi Sámuel mpr.

Ezen curatoralis demonstratiot a Szent Visitatio considerálván, hellybenhagyta és a ratiocinans curatelát absolválja

E sancta visitatione 31. martii 1754. Devae celebrata per substitutum notarium Stephanum Herepei mpr.

1772

Déva 1772. Continuatur visitatio in ecclesia reformata Devaensi anno 1772. die 4ª Februarii per clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem, et ordinarium notarium Benedictum Bitai, praesentibus spectabili domino Samuele Balia inspectore curatore consistoriali, spectabili domino Josepho Vajda vicecuratore ecclesiae, in domo parochiali.[389]

Ubi: 1-o. Tiszteletes loci minister Lisznyai Intze István uram ökegyelme ellen semmi panasz sem említtetik, sőt kedves functioja továbra is kikérettetik.

2-o. A humanissimus dominus scholae rector Sinka Ádám ökegyelméről sem panaszol az ekklézsia, mi pedig megvizsgálván az ökegyelme keze alá bizatott oskolai gyermekeket rövid censurában. Alkalmas elömeneteleket tapasztaltuk a tudományban, de mégnagyobb nevekedéseket reménljük az ökegyelme tovább is mutatandó szorgalmatossága által. Úgy mindazonáltal, hogy az atyák a gyermekeket szüntelen jártassák fel a scholába, a tanulásra rendeltetett időt ne fordítsák egyéb foglalatosságokra, mezei és egyéb munkára.

3-o. Tapasztalja a Szent Visitatio, hogy a pia collatiok és capitálisok s azok után esztendőnként béjött interes pénz perceptioi, erogatumi az esztendők szerint nem distingváltattak. Recommendálja azért azokat a perselypénzel együtt a nemes consistorium dexteritássának, hogy jó rendbe vétettessenek.

4-o. Az Isztina Patakján lévő egy darabocska szőlő szilvással együtt elidegeníttetett volt az nemes ekklézsiától, most pedig azt vévén észre tekintetes Harsányi Sámuelné Tisza Ágnes asszony, hogy a jus a nemes ekklézsiáé, önként általengedte a nemes ekklézsiának, melyet colál a tiszteletes loci minister.

1773

Déva. Anno 1773. die 11ª Martii visitatur ecclesia reformata Devaiensis per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei tanquam seniorem, Danielem Demeter substitutum notarium, praesentibus ecclesiae inspectore spectabili domino Samuele Balia, membris ecclesiae spectabili domino Ladislao Rátz, Martino Péter, et loci ordinario ministro reverendo ac clarissimo domino Stephano Intze de Lisznyó, ubi in domo parochiali sequentia connotantur.[390]

1-o. Megkérdettetvén a fellyebb specificált személyek a szenk ekklézsia képében, ha nincsen-é valami panasszok a tiszteletes loci minister ellen. Semmi panaszt nem tettenek, sőt minden szavaik által contentumokat mutatták, s tovább is szent szolgálatát enixe kérik.

2-o. Vice versa megkérdettetvén a tiszteletes loci minister, ha valami gravamenje nincsen-é az ekklézsia s annak tagjai ellen. Jóllehet említé, hogy vagynak az ekklézsiában bizonyos restantiariusok a papi fizetés dolgában, mindazáltal a szent ekklézsiához egész contentumát mutatá s azoknak a restantiariusoknak dolgát s maga szolgálatát tovább is a szent ekklézsiának inspectorinak curatorinak ajánlá.

3-o. Nemkülömben a humanissimus scholae rector Sinka Ádám ökegyelmével, hogy a szent ekklézsia megelégedjék s gyermekek körül való forgolódásit helyben hagya, élőszóval bizonyítá.

4-o. Találtattanak bizonyos scandalosus személyek, amint a tiszteletes loci minister feladja, úgymint Gombkötö Nagy János, aki magát templom gyakorlásáról és az Úr vacsorájával való élésről egésszen elvonta jódarab időtől fogva, Csáki Mária és Ágnes, akik mind-

[389] HuZaL-Jkv. I/3. 51.
[390] Uo. 96–97.

ketten buja életet élnek, az eggyik ugyan, úgymint csáki Ágnes hajadon léány megesett, a másiknak úgymint Csáki Máriának buja és másokat megbotránkoztató élete is nyilván vagyon. Végezi ezek iránt a Szent Visitatio et quidem de primo: Minthogy Gombkötö Nagy János kerestetvén, othon nem találtatott, tehát esperesti pecséttel eléfordulván admoneáltassék a templom gyakorlására. Ha annak is engedni nem akarna, juxta leges patrias et canones ecclesiasticos büntettessék meg. De 2-da et 3-a végezi a Szent [97.] Visitatio, hogy a tiszteletes loci minister atyai admonitiojára compáréáljanak a rendes úton s módon megbántott Istenekkel, s megbotránkoztatott ekklézsiájokkal reconciliáljanak penes depositionem taxae ordinariae, egyéb aránt a haza törvénye és ekklézsiai canonok szerint keményebb büntetésre adattatnak.

5-o. Panaszolnak a sírások, hogy töb[b]n[y]ire mindenek boltos sírt kívánnának, holott annak ásásában egynéhányszor veszedelemben forgottanak, ők ugyan tisztességes sírt ásni készek, de hogy boltos sír ásására magokat nem obligálhatják. Helyben hagya Szent Visitatio is beszédeket, és hogy ezután afféle boltos sír ásásával ne periclitáltassanak, most végezi, ha kinek olyan sírhoz lessz akaratja, másokkal ásattathatja. Efelett minthogy mindeddig rendes fizetések nem volt, jelentik valami kevés fizetésbéli kívánságokat. Adsistálja azt is a Szent Visitatio és a szent ekklézsiának recommendálja, találjon módot e részben consoláltatásokra.

6-o. Forgott fenn a Szent Visitatio előtt, hogy jó volna a scholae segítségére, mint volt régen is, egy déákot hozatni az apróbb gyermekek mellé praeceptorul. Ezen dolgot igen helyesnek és mindenképpen szükségesnek ítéli a Szent Visitatio, de nem lévén az ekklézsiának arra tudva való bizonyos fundussa, semmit arról az egész ekklézsiának megegyezése nélkül nem ítél, hanem recommendálja ezt is a nemes ekklézsiának, találjon módot, mely szerint légyen a keresztyén atyáknak fiaikban s költségekben valami consolatiojok.

7-o. Nagy örömmel szemléli a Szent Visitatio, egy darab időtől fogva mely sok és szép restauratiok estenek a templom és parochia körül nevezetes benefactoroknak segítségek által. Kiknek, hogy beneficiumok örök emlékezetre fennmaradjon, azoknak neveiknek s beneficiumoknak felírásokra kéretik a titulatus curator, Balia Sámuel úr, kinek e dologban különös kegyes industriája tettzett meg.

8-vo. Tekintetes belényesi Vajda Jósef uram önként resignálván a fő domesticus curatorságot, ökegyelme helyébe offeráltatott ezen hivatal tekintetes regius perceptor Balia Sámuel úrnak, akinek is ezen visitatio alkalmatosságával mint vicecurator adjungáltatott Rátz László uram.

9-no. A tiszteletes loci ministernek és a nemes ekklézsia fellyebb említett képeinek insinuatiojokra igen helyesnek ítélte a Szent Visitatio, 1-o hogy azok a naturálék, melyek adatnak a templomnak és parochianak renovatiojokra, vagy ekklézsiai industria által szereztetnek, miniműek példának okáért deszka, zsendely, tégla stb. se a curatoroktól, se a loci ministertől semminemű titulus alatt másoknak ki ne adattassanak a venerabilis tractus tiszteletes seniora híre nélkül, hogy amelyek nagy munkával szedetnek öszve, ne széledjenek el. 2-o Helyesnek ítélte s végezte a Szent Visitatio, hogy mivel a testek ideig való tartására készítendő crypta igen nagy költségében fog kerülni az ekklézsiának, tehát, hogy abból valami proventusocskája lehessen, végezte a Szent Visitatio, hogy 1-o, az idegenek egy arany fizetés alatt, 2-o, az ekklézsia tagjai közül a nemesebb és elsőbb halgatók 3 ~ három ft.

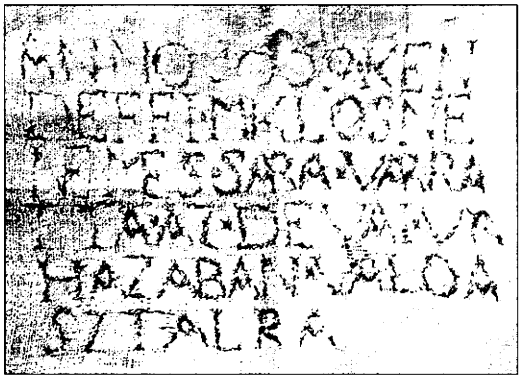

A Kendefi család terítője, 1669

fizetés alatt, 3-o, a középrendű nemesek egy ft. fizetés alatt, 4-o a szegényebbek 4 ~ susták fizetés alatt tehessék oda halottyaikat.

1775

Déva. Anno 1775. die 23ª Martii instituitur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Devensi, praesentibus et adsistentibus Sanctae Visitationi ab una parte reverendo ac clarissimo domini Stephano Herepei ut seniore, Daniele Demeter locum notarii, subeunte a parte vero ecclesiae spectabili domino Samuele Balia ecclesiae curatore, spectabili domino Moyse Váradi, Ludovico Kozolyai notario consistoriali, generoso ac nobili domino Georgio Foris, aedilis denique ecclesiae Stephano Ungur, praesente etiam loci ordinario ministro reverendo ac clarissimo domino Stephano Intze Lisznyai tractuali notario in domo parochiali.[391]

Ubi: 1-mo. Megkérdettetvén a fellyebb megnevezet tiszteletes loci minister Lisznyai Intze István őkegyelme a halgatók felől, legelsőben is szomorúan említé, hogy némelyek az ekklézsiának közönségesebb és alyasabb tagjai közül találkoznak olyanok, kik a templomot és a sacrumokat frequentálni teljességgel nem akarják, minéműek signanter Gombkötö János őkegyelme, Fazakas György, Kis Mihállyné házai s többek effélék. Végezte azért a Szent Visitatio, hogy az illyenek s akik ezekhez hasonlók lésznek, mint nyilvánságos scandalosusok elsőben az egyházfi által különösön, és egyen-egyen megintessenek, ha pedig aszerint engedelmeskedni nem akarnak, pro 2-do consistorium eleibe hivattassanak, és a consistorium ellenek animadvertáljon. Ennek is nem engedvén és a jó tanácsot s dorgálást semmibe hajtván, végtére excommunicáltassanak, el ne temettessenek.

2-do. Panaszolván viszontag tiszteletes loci minister őkegyelme salariuma béli búzájának administratioja iránt, hogy azt nem egyszer, mint más ekklézsiába, hanem szakaszonként, egyszer egy kevés, másszor is egy kevés administráltatik, mely miat sokszor az asztagja elkárosodik. Helyesnek ítélte a Szent Visitatio, hogy mindenek post praeviam notificationem akkor mikor az udvari dézmára jel tétetik harang által, legfellyebb harmadnap alatt a dézmával együtt azon gabonabéli sallariumot is bészolgáltassák.

3-tio. Minthogy a fabéli fizetés teljességgel el kezdett vonattatni, tehát kívánnya a Szent Visitatio serio inculcálni, hogy minden praevaricationak elkerülésére, aki fát adhat, adjon fát, aki pedig azt tellyességgel nem adhat, fizessen egy szekér fáért 30 ~ harminc xr., amint az ekklézsia egyszer maga között determinálta, ezt pedig fizesse két terminuson, szent György és Szent Mihály napján.

4-to. Megkérdettetvén a humanissimus dominus scholae rector Sinka Ádám őkegyelme is, eodem tenore panaszol a fának administratioja iránt, melyhez képest intimáltatik az ecclesia egyházfiainak őkegyelmeknek és injungáltatik, hogy mikor valakihez mennek az efféle dologban, mindenkor a felelettel mennyenek titulatus ecclesiae curator úrhoz, és jelentsék bé, mit felelnek, vagy mivel mentegetik magokat, hogy a curator úr in instanti cseledhessék a morosus fizetőkkel ab officio. Ugyanezt observálván a cantor fizetésének dolgában is.

5-to. Megkérdettetvén titulatus fellyebb említett curator úr és a nemes ekklézsiának jelenlévő személyessi, hasonlóképpen a mostan fungens scholae rector Sinka Ádám őkegyelme felől, úgyszintén a humanissimus cantor Jakab András őkegyelme [141] felől, nagy örömmel jelenték mindenik részről való egész contentumokat s továbra is kérik egész szívességgel szolgálattyokat.

6-o. Tiszteletes loci ordinarius minister és tractualis notarius Lisznyai Intze István őkegyelme jelenté a Szent Visitationak, hogy midőn ezen dévai reformata nemes ekklézsia az újonnan felállíttatott cantor s léányok tanítója subsistentiájának módjáról gondolkodnék, és

[391] HuZaL-Jkv. I/3. 140–144.

arra elégséges fundust nem talált volna, maga önként általengedett azon végre a maga papi fizetésére tartozó fundusból egy consistorialis gyűlés alkalmatosságával hfr. 200 ~ kétszáz mfr. azon 300 ~ háromszáz mfr. álló pium legatumból, melyet néhai méltóságos n[agy]-bartsai Bartsai Gergelyné Nalátzi Sára asszony őnagysága conferált volt ezen ekklézsiának, mellynek elsőben százát conferálta volt egyenesen pap intertentiojára, kétszázat pedig az oskolamester mellett az apróbb gyermekekkel dajkálódott praeceptor intertentiojára. Megkevesedvén pedig az oskolában tanuló gyermekek és praeceptorság megszűnvén, azon praeceptori fundust tetszett ugyan őnagyságának kétfelé osztani, és felit, úgymint százat a papnak, felét pedig az oskolamesternek tantisper általadni, míg viszont praeceptorra lenne szüksége az ekklézsiának, ut videri possunt collationales. Mármost a praeceptor helyett cantor és léányok tanítóját hozván a nemes ekklézsia, nem kívánta a tiszteletes loci minister, hogy az oskolamestertől elvonattassék a praeceptori fundusnak fele, úgymint száz forint, hanem azt ott intacte meghagyván, maga általengedte nemcsak a praeceptori fundusból őkegyelmének foeneráló száz mfr., hanem a más száz forintokat is, mellyek legelsőben is egyenesen pap számára conferáltattak, azaz in summa 200 ~ kétszáz mfr. Engedte pedig ezt illyen declaratioval, hogy mivel maga tractus közönséges hivatalában vagyon, és olykor nemcsak az ekklézsián kívül való dolgokkal, hanem még itthon létében is közönséges dolgoktól avocáltatik, a scholae rector hivatala pedig könnyebbedik, nem lévén baja a cantorsággal, tehát ezután a scholae rector a papnak több segítségére légyen, mint eddig, véghez vivén a templomi szolgálatot nemcsak akkor, mikor közönséges hivatalban az ekklézsián kívül lenne, hanem olykor ithonlétiben is. Hogy mivel ami papi fizetési fundus vagyon, többire csak ad beneplacitum usque vagyon adva, mellyekben változás eshetik, a mit pedig a cantor subsistentiájára kezéből kibocsátott, az állandó, tehát igyekezzék a nemes ekklézsia idővel megszerezni és lassan-lassan a 200 forintokat a pap intertentiojára reponálni. Mindezeket a tekintetes nemes ekklézsia akkor helybe hagyván, kívánta praenotált tiszteletes loci minister őkegyelme eszerint a Szent Visitatio protocolumába bétettetni azért, hogy mostan fungáló scholae rector Sinka Ádám őkegyelmétől kedvetlenül hallattak illyenforma szók, hogy azon 200 forintokat tartozott a pap kiadni, mert a praeceptori fundus volt, mellyekkel őkegyelme a templombéli szolgálat alól szabados maga elvonhatásáért igyekezett utat készíteni (minthogy addig is azt sokféle praetextus alatt, ha csak lehetett elmellőzte) és azon opiniot sok hallgatóknak szívekben a tiszteletes loci minister kissebbítésére önteni. Hellyesnek ítélte a Szent Visitatio a tiszteletes loci minister őkegyelme kívánságát, és az általadott 100 forintnak dolgát kívánnya maga is a Szent Visitatio mindenekkel megértetni, [142.] hogy afféle kedvetlenséggel a tiszteletes loci minister az ekklézsia közjavához való jóindulatért senkitől, annyival is inkább a scholae rectortól ne terheltessék, hanem a scholae rector tartozzék a templombéli szolgálatot örömmel és kész szível tenni, mikor a tiszteletes loci ministernek elkerülhetetlen akadálya lészen. Erre a végre pedig a scholae rector hozásban jó lessz az ekklézsiának mindenkor reflectálni az ekklézsia kebelében egyszer tett, és a Generalis Szent Synodus által aprobáltatott végezésre hogy ebbe az ekklézsiába olyan subjectum hazatassék, aki magát ad statum ecclesiasticum

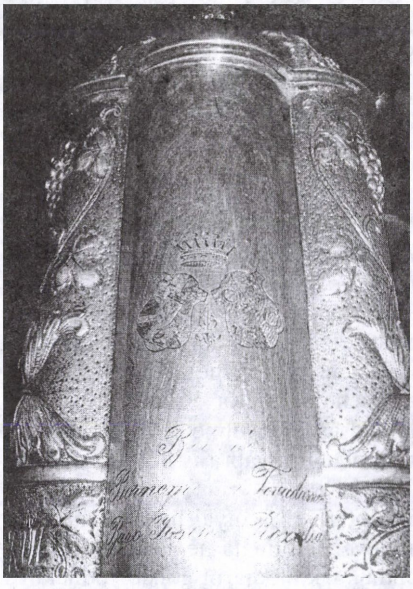

Úrvacsorai kancsó, 19. sz.

devocálta. Mert az illyen a gyermekeket is szorgalmatosabban s jobb szível taníttya, a templombéli szolgálatot is, mikor a szükség kívánnya, hívebben és kedvetlenség nélkül folytattya, e lévén magának is fő célja.

7-mo. Tekintetes üdősb Balia Sámuel mostani domesticus curator úr említé, miképpen az elmúlt 1767-dik esztendőben bizonyos kegyes indulatból templom ékesgetésére s ruinainak megjobbítására ígért s conferált alamizsnapénzeknek felszedéseket az akkori dispositio szerint magára vállalta, fideliter véghezvitte. Hanem ennek felette maga azon pénzeket az ekklézsiának szükségeire erogálta is, exsurgálván a perceptum a hfr. 769 15 dr., az erogatum pedig ad hfr. 829 89 dr. Mellyből a Szent Visitationak exhibeált és legitimált demonstratio szerint világosságra jövén 60 mfr. és 74 dr. supererogatum. Azokat maga kegyes indulattyából az ekklézsiának önként és örökösön condonálja, mellyet a Szent Visitatio és a nemes ekklézsia nagy hálaadással és köszönettel fogadott el, magát pedig a demonstráló curator urat absolválja.

8-vo. Exhibéála tiszteletes notarius és loci minister Lisznyai Intze István őkegyelme is az egyházfiak számadásából ab anno 1767 usque ad annum 1771 emanált legitima demonstratiot, mely de anno ad annum egybesummáltatván:

	hfr.	dr.
Ment fel ratione perceptorum ad	185	13
Ratione erogatorum ad	177	50

És így maradott az ekklézsiának, mely a tiszteletes mostan fungáló loci minister őkegyelme kezére általjött hfr. 7 dr. 63. Mellyet continuálván eodem tenore ab anno praedicto 1771 usque ad annum et diem praesentem

	hfr.	dr.
Exsurgált az egész percepta summa ad	221	56
Ebből az ekklézsiának szükséges költségeire penes demostrationem specificatem erogálván	240	17 ½
Találtatik supererogáltnak lenni	18	61 ½

Amellynek refusiojára az ekklézsia tartozik.

9-no. Feladván tiszteletes loci minister őkegyelme, mely sok szükség felett való fejérnémű egyetmások, keszkenők és kendők hevernének a dévai reformata nemes ekklézsia ládájában, amellyeknek az ekklézsia hasznokat nem vészi, hanem magokba emésztődnek, s végre semmivé lésznek, insinuálván egyszersmind, hogy jó volna azokat más szegényebb ekklézsiáknak kiadni. Hellyesnek ítélte a Szent Visitatio, mellyet committál is mind titulatus curator uramnak, mind a tiszteletes loci ministernek. [143.]

10-o. Proponálván tiszteletes loci minister őkegyelme, hogy a pap s mester számára foeneráló pius fundusok regestráltatván, az első találtatik 287 mfr., a második 140 mfr. lenni. Instált a nemes ekklézsiának, méltóztatnék mind a kettőt az ekklézsiának foeneráló pénzekből rotundus numerusra kipótolni, hogy a pap számára foeneráló légyen pontban 300, a mester számára foeneráló 150 mfr., valamint hogy a cantor számára foeneráló 200 mfr. Melyet hallván tekintetes curator Balia Sámuel úr ígéri, hogy maga a pap számára foeneráló pénznek pótlására ajándékoz hfr. 13, hasonlóképpen tekintetes Váradi Móses úr is ígéré, hogy a mester számára foeneráló pénznek pótlására ajándékoz hfr. 10.

11-mo A humanissimus dominus Adamus Sinka jelentvén az ekklézsiából kimenő szándékját, jelen lévén egyszersmind a változásnak szokott ideje is, mind a Szent Visitatio, mind a nemes ekklézsia abban egyeztenek meg, hogy őkegyelme hellyébe hozattassék a nemes n[agy]enyedi colegiumból egy olyan subjectum, aki mind a gyermekeket tudja tanítani, mind bizonyos időben tudjon a templomban fungálni, mikor maga a loci minister nem érkeznék.

12-o. Durante adhuc Sancta Visitatione nyújta Katonai György dévai vacans cantor őkegyelme suplex memorialissát, mostan actu fungáló cantor, Jakab András őkegyelme ellen, keservesen declarálván, hogy egy dévai csizmadia szegény emberért kezességet vállalván magára 12 forintokig és annak interesséig, egy pár újj kordován csizmáig három hónapokig. Midőn azon szegény ember ad terminum specificatum hirtelen történt fatalis halála miatt meg nem fizethetett volna, titulatus domesticus curator úrtól vett erővel Jakab András uram őkegyelmét octávoztatta, az octavum eltelvén, executionem mediante borait elvette, mellynek árrából semmit nem refundált, holott az adósságot superálta. Ezen dolgot a Szent Visitatio szívére vévén, egyfelől resentiálja ezen processusban azt a hibát, hogy ecclesiastica personara a tiszteletes senioratus híre nélkül vitettetett executio, másfelől megítéli, hogy az inctus azon 12 forintokért és azoknak legalis interessekért a bort vegye bé forensi pretio 10–10 garassával vedrit. Ami azon felyül marad, mellyhez jussa nem volt, azt fizesse ki kétkét márjással, ha tudniillik az actor is azzal contentálódik. Mely deliberatio midőn felolvastatott volna, és ad pacis conditiones acceptandas kérettettek volna, magok önként a deliberationak annuáltak, és kézbéadással a Szent Visitatio előtt megbékéllettek.

13-o. Újabban fellyebb említett Katonai György vacans cantor őkegyelme penes instantiam processust intetála titulatus actu fungens scholae rector Sinka Ádám őkegyelme ellen illy okon, hogy anno superiori 1774. die 14^{a} Augusti titulatus Sinka Ádám uram valami októl indíttatván estve későn titulata Rátz Györgyné asszony háza táján őkegyelmét megtámadta, ingét nyakából kiszaggatta, fojtogatta, pálcáját ellene felemelte, imperiose tractálta s talám egyéb rossz is következett volna, ha titulatus cantor Jakab András uram egymástól el nem választotta volna. Ennek erősítésére exhibéálá Katonai György őkegyelme de dato anni 1774. die 19na Septembris tiszteletes esperest uram pecséttye mellett készíttetett inquisitoria relatoriáját, kívánván, hogy a törvény kívánsága szerint tétessék igasság. Tetszett annakokáért a Szent Visitationak, hogya fraterna compositio és a békesség intimáltassék mind [144.] kettőjöknek. Titulatus Sinka Ádám őkegyelme esmérje meg a maga hibáját és megkövetvén, igérje magát arra, hogy ezután sem per se, sem per alios, Katonai György őkegyelmét boszszúsággal nem illeti, mellyeket proponálván titulatus Sinka Ádám őkegyelmének a Szent Visitatio, mindazokra önként réáállott az is magát arra ígérte, hogy totaliter cessál, infamiával nem vádolja s ekképpen kézbéadással a Szent Visitatio előtt megbékéllettek.

14-o. Subinferáltatván a praementionált Katonai György őkegyelme inquisitoria relatoriájában, mellyet actu fungens scholae rector Sinka Ádám őkegyelme ellen béadott, hogy említett Sinka Ádám őkegyelme tiszteletes loci ordinarius minister és tractualis notarius Lisznyai Intze István uram felől mondotta vola, hogy: Tiszteletes uram paraszt ember, maga pedig nemes ember. Querulose jelenté tiszteletes notarius és loci ordinarius minister őkegyelme a Szent Visitationak, hogy noha a titulatus Sinka Ádám őkegyelme szava csak egy fatensnek fassioja, mindazáltal hogy azt őkegyelme szájából gondolatlanul kiszalaszthatta légyen, abból bizonyosnak gondolja, hogy egyebekben is sokakban kívánta őkegyelmét mások előtt mocskolni s kisebbíteni, egy időtől fogva nem kívánván őkegyelmének engedelmeskedni, őkegyelmétől függeni. Mely dolgot a Szent Visitatio proponálván titulatus Sinka Ádám őkegyelmének, noha hite szerint tagadta, hogy azokat az illetlen szókat mondotta volna. Mindenekben mindazáltal magához tiszteletes papjához és notarissához való illetlen, helytelen, sőt törvénytelen cselekedeteiről nem menthetvén, imponálta a Szent Visitatio őkegyelmének, hogy maga hibájit immár valaha esmérje meg, megbántott tiszteletes papját és notariussát a Szent Visitatio előtt mindenekről kövesse meg, mellyet minekutánna véghez vitt volna, tiszteletes notarius és loci ordinarius minister őkegyelme is mindenekről (sub conditione, hogy ezután emberséges ember légyen) megengedett.

1777

Déva. In nomine Domini. Nova inchoatur Visitatio Sancta anno 1777. die 14ta Januarii in ecclesia reformata Dévaensi per reverendum ac clarissimum dominum venerabilis tractus seniorem Stephanum Herepei, notarii vices agente reverendo ac clarissimo domino Daniele Demeter Parocho MarosNemetiense. Praesentibus a parte ecclesiae illustrissimo domino Sigismundo Zeyk de Zeykfalva, spectabili domino Moyse Váradi de NagyVárad, spectabili domino Samuele Balia seniore ut curatore, Samuele Kis de Fejérviz et Samuele Komlosi, nec non loci ordinario ministro reverendo ac clarissimo domino Stephano Intze de Lisznyo, venerabilis tractus notario, scholae rectore Josepho Barta, et cantore Andrea Jakab, in domo parochiali dicto ecclesiae.[392]

1-mo. Reverendus ac clarissimus dominus loci ordinarius minister Stephanus Intze de Lisznyo per praementionatos ecclesiae deputatos commendatur in omnibus suae functionis partibus et porro quoque lubens acceptatur, pariter et humanissimus dominus rector scholae et praecantor laudantur et acceptantur.

2-do. Megkérdettetvén a tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme a nemes ecclesia tagjai felől maga competentiájának administratioja, a templomnak gyakorlása, és a scandalosusok iránt, a két első iránt nem panaszolt semmit, mivel az azokban eső hibácskákat a consistorium jobbítani el nem mulattya, hanem hogy scandalosusok, templomkerülők légyenek éppen el nem titkolhattya. Nevezetesen Bátsiban 1774. die 11a Februarii celebrált visitatioban feladattatott titulatus Piltz Márton [183.] uram feleségéről referálja, hogy akkor is emlékezetbe forgott Hevesi Sámuel nevezetű iffjúval közönséges hírben forog, hogy együtt törvénytelen szövetkezésben élnek az ekklézsiának nagy scandalumára. Emellett vagyon egy régi notorius vallás nélkül élő ember, Gombkötő Nagj János nevezetű, aki soha templomba nem jő, Úr vacsorájával nem él, ollyanok pedig, akik igen restesen gyakorolják a templomot, s kivált Úr vacsorájával soha nem élnek, elegen vagynak, nevezetesen Gyurma László és Jósef, kik egyszersmind Isten nevének káromlói is, papnak, mesternek nem fizetnek. Végezi a Szent Visitatio ezek iránt: Titulata Piltz Mártonné asszony, mint valóságos nős parázna adassék magistratualis kézbe, és férje a vélle való lakástól tiltassék el. Gombkötő Nagy János, mint vallás nélkül való ember, ki közelebbről a Szent Visitatiot is contemnálta, ennek hivatalára ezt izenvén, hogy néki nem kell se templom, se vallás, se pap, se visitatio, s azért el nem jő, pariter magistratus kézbe adjudicaltatik, s dolga különösön tekintetes Váradi Móses úrnak recommendáltatik. Gyurmáék in facie visitationis admoneáltatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnnyenek, mellyekhez ha nem tartanák magokat, excommunicáltassanak. A többi templomkerülők pedig egyházfi által admoneáltassanak, és ha nem engedelmeskednek, pariter excommunicáltassanak.

3-tio. Előhivattatván titulatus Gyurma Sámuel őkegyelme, ki is pro hoc tempore excommunicatio alatt vagyon, és megkérdettetvén miért nem igyekeznék magát kitisztítani a reája kent mocsokból, mentegette magát rész szerint tehetetlenségével, rész szerint egyéb alkalmatlanságával, de azzal nem contentálódik a Szent Visitatio, hanem serio imponálja, hogy készüljön maga tisztítására, melyben ha megindul, az excommunicatio alól in tantum, hogy templomot gyakorolhasson, felszabadíttatik.

4-to. A scandalosusok rendiben eléfordultak együtt visszáson élő Budi Sándor és felesége, Szász Mária, kik is a Szent Visitatio előtt egybebékéllettek.

5-to. Novae accessiones.

a. Méltóságos gróff Teleki Lajosné iktári Bethlen Kata asszony őnagysága méltóztatott conferálni a dévai reformata nemes ekklézsiának 150 ~ százötven mfr. ily declaratioval, hogy

[392] HuZaL-Jkv. I/3. 182–184.

két esztendeig a capitalis pénzt bizonyos okokra nézve le nem teheti, hanem addig maga interesezi, a conferált pénznek pedig esztendei fructussa fordíttassék a Déván találtató árva gyermekek taníttatásokra, ha pedig azok nem találtatnak, fordítsa az ekklézsia oda, a hová legszükségebbnek ítéli. Vagyon erről őnagyságának obligatoriája az ekklézsia levelei között.

b. Titulatus Foris György uram testamentaliter legált a nemes ekklézsiának hfr. 110 ~ száztíz mf., cum declaratione, hogy a dévai parochus számára úgy elocáltassék, hogy a parochus keze alatt lévő földeket szántsák ezen pénz interessébe. Ezen 110 mfr. pedig 50 forintokat maga készpénzül ki is adott, 10 forintról pedig contractust adott által, a többi még hátra vagyon.

c. Titulatus Bodo Sigmond uram adván ezelőtt egynéhány esztendőkkel a nemes ekklézsiának orgona csinálásra 30 vfr., most azok mellé küldött még 20 forintokat, hogy az egész summa 50 forint elocáltassék, és annak interesse a dévai léányok tanítója s egyszersmind cantora intertentiojára fordíttassék.

d. Méltóságos gróffné Bánffi Diénesné Bartsai Ágnes asszony őexcellentiaja [184.] kíván a dévai nemes reformata ekklézsiában Úr asztalához tartozó készületeket újjítani, cum refflexione ad alias quoque hujus tractus ecclesias minores adott némely készületeket oly formán, hogy azok hellyébe viseltesebbek a dévai ekklézsiából adassanak más kissebb ekklézsiák számokra, és így.

Egy szép fejér selyem tertiella veres, fejér és zöld selyem és arany virágokkal ékesített újj abrosz hellyébe, mellyet őexcelletiaja ajándékozott, adattatott más ekklézsia számára a dévai készületből egy félviseltes zöld ezüst virágos selyem materia abrosz.

Egy ezüst aranyas különös munkával készített drága kanna, ugyan őexcellentiaja ajándéka hellyébe adattatott egy sima ezüst kisded kanna.

Egy merő arany, ut refertur 100 aranyat nyomó tángyér, hellyébe adattatott egy ezüst tángyér, mely elcserélt portékákat vette kezéhez tiszteletes esperest Herepei István uram, hogy ahová szükségesebbnek ítéli, oda transponálja.

6-to. Megvizsgáltatván a dévai reformatus fiú és léány oskolák ez esztendőben tett profectussokrol, örömmel szemléli a Szent Visitatio egyfelől mind a fiú s mind a léány gyermekek oskolájának szaporodását, de másfelől kedvetlenül tapasztalja kivált a fiúgyermekeknek az olvasásban nagy fogyatkozásokat, annyival is inkább, hogy azt a humanissimus Josephus Barta szükségtelen imitt-amott való járásából származni animadvertálja. Imponálja azért serio a Szent Visitatio őkegyelmeknek, hogy kezek alatt lévő gyermekeiket főképpen az olvasásban gyakorolják, tanításaikban industriusok légyenek, evégre pedig a gyermekek mellett helyt üljenek, a tiszteletes loci minister híre nélkül imitt-amott ok nélkül ne járjanak.

1778

Déva. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Devensi anno 1778. die 28va Januarii per Stephanum Herepei Sanctae Sedis seniorem. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Sigismuno Zeyk provinciali commissario, Samuele seniore Balia curatore, Moyse Váradi, Supr. Jud. Nob. Samuele Kis, Michaele Farkas, Ladislao Rátz, aedilibus Davide Czente et Stephano Ungur. Nec non loci ordinario ministro, reverendo ac clarissimo domino Stephano Intze de Lisznyo, venerabilis tractus jurato notario, et neo introducto ludi magistro humanissimo domino Stephano Kováts et praecantore Andrea Jakab in domo parochiali.[393]

1-mo. A canon szerint kérdés esvén a tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme szolgálattya s magaviselése iránt, a tekintetes és nemes ekklézsia deputatussaitól de meliori

[393] HuZaL-Jkv. I/3. 218–219.

commendaltatik, s továbra is egész szívességgel acceptáltatik. Úgy másfelől a tiszteletes loci minister ökegyelme is a nemes ekklézsia tagjai ellen semmit sem panaszol, kivévén egynéhány morosusokat, kik a fizetésnek dolgában morosuskodnak, kiváltképpen pedig a templom gyakorlásának dolgában hidegek. Ezek iránt végezi a Szent Visitatio, hogy név szerint az ollyaténok újra admonéáltatván, ha tellyességgel nem akarják a templomot továbra is gyakorolni és sacrummal élni, legyen activitássában a nemes ekklézsiának pro excommunicatis tartani, s ha ezen állapotban megmaradnak, a tisztességes temetéstől megfosztani. Akik pedig a fizetésnek dolgában morosuskodnak, azok iránt végezi a Szent Visitatio, hogy a fizetésnek jobb móddal való incassatiojára az egyházfiak mellé pro brachiis adjungáltassanak titulatus szolgabíró Szabo János és dálnoki Kováts Gergely uraimék, hogy az occurrentiák szerint szükséges adsistentiával légyenek. A papi, mesteri és cantori fizetésbéli conventioban pedig senki változást ne tégyen, hanem amint egyszer megállíttatott s confirmáltatott, ki-ki aszerint fizessen.

2-do. Insinuálja a tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme a Szent Visitationak, hogy a Kalnokianum Inclitum Regimentnek capellanussával nagy controversiája vagyon a regimentből elhaló protestans katonáknak temetések felett, kiket a romano-catholicusok temetőjökbe temetni nem akarnak, hanem a mi temetőnkbe. Azt praetendálja pedig a mostani regiment capellanussa, hogy oda is maga ceremóniája szerint temesse, holott az eddig való praxis szerint a protestans halott a temető ajtajába nékünk általadatott, és azon belül a mi ceremóniánk szerint temettetett el, s e miatt magának a tiszteletes loci ministernek sok szenvedései vagynak. Recommendálja ezen dolgot a Szent Visitatio a méltóságos Zeyk Sigmond, curator Balia Sámuel és főbíró Váradi Moyses uraknak, méltóztassanak pro publico bono a méltóságos oberster úr előtt magok bölcsességek szerint a dolgot eligazítani.

3-tio. Inde ab anno 1776 inclusive nem ingrediálván a protokollumba az oeconomica demonstratio, most ugy adattatott fel, hogy

	hfr.	dr.
Az 1775-dikbéli visitatioban supererogatum volt	18	61 ½
Azután esett erogatio juxta demonstrationem exhibitam	80	88
Summa	99	49 ½
Jött pedig bé publicatioból és interes bor árrából	95	26 ½
És így vagyon mostan is supererogatum	4	23

Interes bor gyűlt anno 1777. circiter urn. 51, mely in natura megvagyon. Ezen kívül ajándékozott méltóságos gróff Teleki Lajosné asszony őnagysága is az ekklézsiának, Czelnáról egy edény bort, melyben mennyi lészen, ezután válik meg. Ezek maradnak ad squentem rationem.

4-to. Defunctus scholae rector Barta Jósef ökegyelme elhivattatván a fejérvizi papi vacantiára, hellyébe hozattatott a nagyenyedi nemes collegiumból titulatus Kováts István ökegyelme.

1779

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Dévaiensi anno 1779. die 22[a] Januarii per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniorem Stephanum Herepei, substitutum notarium Michaelem Teleki. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Samuele seniore Balia ut proximo curatore, Moyse Váradi, Samuele Kis, Michaele Nagy, Ladislao Gulya, nec non loci ordinario ministro reverendo ac clarissimo domino Stephano Intze de Lisznyo cum rectore scholae, humanissimo domino Stephano Kováts, cantore Andrea Jakab, orgonista Daniele Kraus, et aedilibus Stephano Ungur et Davide Czente, superveniente etiam domino Paulo Gulatsi in domo parochiali.[394]

Ubi: 1-mo. Reverendus ac clarissimus dominus loci ordinarius minister per supra fatos ecclesiae deputatos et auditores dictae ecclesiae per ministrum ordinarium, juxta requisita in canone expressa spes omni meliori reciproce commendantur. Nec absimiliter rector ac cantor ecclesiae.

2-do. Nagy örömmel szemléli a Szent Visitatio ezen nemes ekklézsiában lévő kegyes hallgatók által az Isten dicsősségének hova tovább nagyobb mértékben való terjedését, mely közelebbről a következendőkben szemléltetik világoson:

a. Hogy a templomban nem régen egy dicsősséges 6 mutatiojú orgona állítatott fel, mely omnibus computatis 200 ~ kétszáz rhenensforintokba került, melyből 130 vfr. titulatus Gyulátsi Pál uram különös oblatuma, aki azon orgonának felállításában primus motor, et aliorum incentor volt, a többi pedig rész szerint a nemes ekklézsia különös tagjainak, rész szerint pedig különös benefactoroknak kegyességekből pótlódott ki. Szükségesnek ítéli a Szent Visitatio, hogy in memoriam benefactorum perennem et benedictam az orgona alsó corpussának elejire egy szép inscriptioba foglaltassék bé azon orgona felállításának historiája, és abba a titulatus Gyulátsi Pál uram neve különös kitettző betűkkel expressáltassék.

b. Az Úr asztalának ékesítésére és az ahoz tartozó szent készületnek öregbítésére tekintetes Hunyad vármegyei főbíró kéméndi Váradi Móses úr Isten dicsősségéhez való buzgóságból készítetett egy újjadon újj ezüst aranyas [265.] tángyért, melyben vagyon circiter 24 lot ezüst és egy páár arany, a közepén pedig a tekintetes Váradi familia címere ilyen körül való inseriptioval.[395]

c. A parochialis háznak is újj fedél alá való vétettetése amint elkezdetett, úgy nem sok híjja lévén nemsokára egésszen befedettetik, a tiszteletes loci ordinarius minister különös industriája által.

d. Tekintetes curator idősb Balia Sámuel úr kegyes indulatból conferált az ezután léjendő orgonista intrtentiojára pro fundo elocando 50 mfr., melyet hogy minél hamarabb elocálni méltoztassék, officiose recommendálja a Szent Visitatio.

e. Tekintetes fejérvizi Kis Sámuel uram is Isten házához való kegyességből conferált és adott az ekklézsia számára egy fél ejteles önkannát, ollyan véggel, hogy mivel az ezüst aranyos kanna nagyobb és drágább, mintsem betegekhez lehetne hordozni communio administratiojára, tehát ezen önkanna fordíttassék arra a végre.

f. Szándékozván a nemes ekklézsia a közelebb Déván celebrálandó Generalis Szent Synodusra a templomot is belől megmeszeltetni, azon végre ígértetnek meszet méltóságos Zeyk János úr 50 vékát, tekintetes főbíró Váradi Móses úr is 50 vékát.

g. Ugyanazon szent alkalmatosságra szándékozván a nemes ekklézsia a templombéli prédikálló szék felett való koronát is megújjítatni, újrafestetni. A mesteremberrel immár beszéllett, és 30 vfr. magára vállalta azon munkát. Minthogy pedig azon koronát újjantában néhai méltóságos NagyBartsai Gergely úr és hites társa, néhai méltóságos Nalátzi Sára asz-

[394] HuZaL-Jkv. I/3. 264–266.

[395] A tányér felirata nincs feltüntetve a protokollumban.

szony őnagyságok csináltatták volt, requirálta a nemes ekklézsia ezeknek életben lévő egyesben egy leányokat, méltóságos gróff Bánffi Diénesné Bartsai Ágnes asszony őexcellentiaját, ki is önként mindjárt megígéré a fennebb nevezett summát a korona megújjítására.

Mindezek által szépen újulván ezen nemes ekklézsia, annak a Szent Visitatio szívesen örvend, és hogy az Isten dicsőségének hova tovább nagyobb-nagyobb terjedése, és a kegyes benefactorok számának szaporodása légyen a véghelyen lévő ekklézsiában, tellyes szívből kívánnya, óhajtja, és a maga dicsőségét szerető isteni Felségtől buzgó könyörgésében kérni el nem mulattya. [266.]

3-tio. Jeles és feles asztali szent készülettye lévén ezen nemes ekklézsiának, melyel nem mindenikkel él az ekklézsia, elvégezte magában, hogy azok közzül némelyekkel szolgáljon más gyengébb ekklézsiáknak is inkább, mintsem a ládában magokra elsenyvedjenek. Most azért közelebb a mátisfalvi reformata kisded ekklézsiának adott két selyem keszkenyőt.

4-tio. Még ezelőtt való consistorialis gyűléseiben szívére vévén ezen nemes ekklézsia, mely nagy rövidséggel administráltassék a papnak, mesternek és cantornak tűzifabéli competentiájok ezen helységnek fátlansága miatt, elvégezte volt sok rendben, hogy egy szekér fa 60 pénzivel redimáltassék, mellyet proponálván a Szent Visitationak is, annyival nagyobb készséggel confirmálta, mivel télbe, kivált nehéz útban még annyival is nehezen lehet a mostani időben jó szekér fát venni a piacon.

1790

Déva anno 1790. die 30ma Novembris.[396]

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Déván a nemes papi házban Szent András havának 30-dik napján 1790-k esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond által, tiszteletes loci minister Szala Mihálly uram, és scholae rector Kováts István jelenlétekben. Jelen lévén a nemes megye tagjai közzül titulatus domesticus curator Váradi Móses úr, titulatus Kozollyai Ádám úr, titulatus procurator Getse Beniámin úr, titulatus Maxai Sigmond uram, és egyházfi Huszti István, és Sámuel őkegyelmek.

1-o. Megkérdettvén a nemes ekklézsia egyházi törvényünk szerint az új egyházi személynek, Trinitsényi Sala Mihálly atyámfiának magaviselése, functioja, élete iránt. A tekintetes nemes ekklézsia képében titulatus inspector curator úr, kéméndi Váradi Móses úr egyezőleg másokkal s nevezetesen domesticus curator titulatus Kozollyai Ádám úrral jelentik, hogy őkegyelme a maga hivatalát kedvesen kezdte, s mind eddig is kedvesen folytatja.

2-o. Az egyházi ifjú atyafi is hallgatóit dicsérettel emlegeti abban a tekéntetben, hogy őkegyelmét eddig érdeme felett becsülik, s szolgálattyát kedvelik. Ami pedig a conventio [144.] dolgát illeti, minthogy az is kérdésben jöve, arról jóllehet bizonyos meghatározott summával még nem dicsekedhetik a tekintetes nemes ekklézsia, mindazonáltal az egyházi szolgáknak járandó bérnek dolgához olly fundamentomoson kezdett nyúlni a titulatus inspector curator a domesticus curator urakkal egyetemben, hogy minél hamarébb ebben az egyháziak vigasztalásokot remélhetik, amellynek tökélletességre való vitelét különösön is ajánja a tiszteletes visitatio a méltóságos és tekintetes inspector és domesticus curatortusnak.

3-tio. Oskolamester Kovátts István őkegyelme iránt is meg kérdettettvén a tekintetes nemes ekklézsia érdemes tagjai, őkegyelmének is templomi és oskolai szolgálatbéli illendő magaviselése dicsértetik, hanem az egyet jelenté a titulatus curator úr, hogy a régi jó mód szerént tartozik őkegyelme esztendőként bárcsak egyszer próbát mutattni a tiszteletes oskolák gondviselője előtt a gyermekek gyarapodásáról.

---

[396] HuZaL-Jkv. I/4. 143–151.

4-o. Rector Kovátts István őkegyelme is jóról emlegeti a tekintetes nemes ekklézsia tagjait, s nevezetesen jelenti, hogy régi conventioja szerint a megyebéli titulatus személlyek magok részekről bérit bé szokták fizettni ugyan, hanem volt a tekintetes nemes ekklézsiának valamelly állandó fundussa elocálva a rectornak segíttségére, amellynek már nagy része odavagyon, és következésképpen amiá a bére igen megcsonkult. S nevezetesen amint referállya a fellyebbvaló időkben néhai tiszteletes esperest Intze István uram 57 ilyen szinű mfr. az ekklézsiának maga elköltötte volna, amellyet interesezett is az oláh rebellioig, ezután pedig az őkegyelme nagy kárával, tellyességgel semmit nem adott azért. [145.]

Végeztetik: Minthogy ebben a tekintetes nemes ekklézsiában törvényes látogatás régtől fogva nem volt, következésképpen rector őkegyelmének maga bajait nem volt kinek jelenteni, de minthogy már most kötelességünk szerint tartozunk szívünkre venni, tehát alázatoson ajánljuk ezen dolgot közelebről a tekintetes domesticus curatoratusnak, hogy a szent praesbiterium vagy domesticum consistoriummal az effélét eligazítani esmérje kötelességének, az hol kívántatik a méltóságos curatoratusnak segítségét kikérvén. Nevezetesen pedig a rector fizetésének nem lehet csonkítást szenvedni az említett fundusnak veszedelmezésével, azért hát a tiszteletes Intzéné asszonyomon lévő 57 mfr., és az említett időtől fogva a rectornak járni szokott, de törvénytelenül elvont interesseit is, annak módja szerint a legrövidebb terminusra megkérni, vagy ha a szükség kívánnya, törvényesenn is, executorok által megvétettni kötelességének tartsa, ideértvén azokat is amellyek által a rendes parochusnak fizetése is igen megcsonkul.

5-o. Minthogy a tekintetes nemes ekklézsia javai még a néhai tiszteletes Intze István uram halála után jó móddal számban nem vétettek, tehát annak jó móddal való számban vétettése a tekintetes nemes domesticum consistoriumra bízattatik.

6-o. Tartozásunk szerint kérdésben hoztuk az Úr asztalához való készületet is, amelyre oly formán felelének a tekintetes nemes ekklézsia tagjai, hogy különösön a tekintetes domesticum consistorium még azokat szemesen számban nem vehette, [146.] benne tanáltató hibáit s fogyatkozásait meg nem vizsgálhatta, de igyekezik minél hamarább jó számban venni s rendben szedni, hogy más egyházi látogatás alkalmatosságával arról hiteles regestrumot mutatthasson, amellyet az egyházi tiszteletes törvényes látogatás különösön is ajál.

7-o. Tekintetes kéméndi Váradi László úr istenes buzgóságából szaporíttá a dévai egyházi szolgának jövedelmét 7 mfr. és 8 pénzel, amelly interesse 99 rhfr., amelly summáról hiteles collationalissát e mái napon mielőttünk tekintetes inspector curator kéméndi Váradi Móses úr és domesticus curator Kozollyai Ádám úr által elémutatá a végre és eléadá, hogy az ekklézsia több levelei közé tétettessék, az indigitalt collationalis summa pedig vagyon tekintetes ordinarius notarius Kenderesi Mihálly úrnál, a collationalisnak indigitatioja szerint, melly az ekklézsia ládájában marad.

8-o. Nemkülömben tekintetes procurator ajtai Getse Béniámin úr, maga és testvére Getse Ágnes asszony képében, Istenhez való buzgóságából, hogy állandóbbá tehesse emlékezetét ezen tekintetes nemes ekklézsiában, minthogy maga részéről ennek előtte szabad tettzése szerint az egyháziak számára ígért volt 6 mfr., annak két részében pap, harmad részében rector számára. Tehát említett ígéretének stabilis fundussat 100. mfr. paratis es numeratis előttünk letevén, azt tekintetes inspector curator Váradi Móses úr kezéhez is vévé, olly véggel, hogy bátorságos hellyre elocállya, és az arról expediálandó contractust ekklézsia ládájában béadja. [147.]

9-o. Tiszteletes loci minister atyánkfia maga is újítja a harangozók ellen eleitől fogva lévő panasszát, hogy magok kötelességeket rosszul viszik, mellyre nézve ajánlya a törvényes látogatás a tekintetes domesticus curatoratusnak, hogy magok hivatalok véghez vitelére adigállya s elejekben instructiot adjon, mellyhez magokot szabni tartoznak.

10-o. A botránkoztatók rendiben feladattattnak 1-o Fekete Jóseff, 2-o Gyurma László, Jóseff, Csáki Jóseff, Fejérvári Istvánné, Polgár János, Seres István és Gyurka, Fazakas

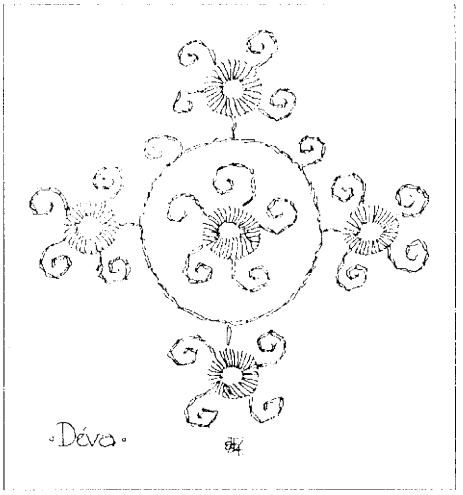

Ferentz és Mihálly, Szathmári Pál, akik tellyességgel a szenteknek egyessége ellen a szent gyülekezeteket nem gyakorollyák, a sakramentumi szentséggel nem élnek, és következésképpen vallástalan és hitetlen életet élnek.

Mellyre nézve végeztetik: Tiszteletes loci minister atyánkfia esmerje kötelességének egyházfiaival mindazokot a botránkoztató személlyeket felkerestettni, azokat keresztyéni kötelességekről meginteni. Tartsák kötelességeknek a szent gyülekezetet gyakorolni, és a legelső alkalmatossággal a szent sacramentumokkal élni, különben tartsák bizonyosnak, hogy ha illyen tévellygésben történik halálok, szamár temetések lészen, harangozás és egyházi szolgálat nélkül. Ha ezzel kötelességekre nem térnének, idéztesse említett atyánkfia [148.] domesticum consistorium eleibe, azholott újra kövesse el a szent praesbiterium atyai intését, amellyel ha megnyerettettnek bene quidem, ha pedig mégis zabolátlan vallástalanságokban megmaradnak, tartassanak azután nyilvánságos vallástalanoknak, hitetleneknek, mint ollyanok, külső tisztviselőknek általadattassanak, hogy véllek az ország törvénye szerént keményebben bánnyanak.

11-o. Az egyházi törvényes látogatás eleibe jöve némelly méltóságos úri személyeknek panasszok abban, hogy a templomi székeket, amellyeket össön, és örökösön bírtanak eleik, és magok a sok praetendensek miatt változtattni kéntelenek volnának, melly szerint kérik vagy azt, hogy azon székekből az ollyan praetendensek más bizonyos székekbe igazíttassanak, vagy azt, hogy olly székeket magoknak csináltattni megengedtessék.

De az egyházi törvényes látogatás ebben így *végez*: Sok esztendőktől fogva egymásra halmozottanak a synodusi[397] és főconsistoriumi rendelések ebben, hogy a közönséges isteni tiszteletnek hellyein, a templomokban senkinek elsőséget s felsőséget segíllő különös, bizonyos széke ne légyen, mellynek lehető eltávoztatására minden megye közönséges költségre tégyen szert, amellyből következésképpen [149.] közönséges székek csináltassanak, amellyből akárki általláthattya, hogy kezeink meg vannak köttettve s tehettségeink megzaboláztattva inkább, hogysem mint mi eh[h]ez szólhatnánk. De módját tanálhattya a domesticum szent consistorium, amelly által az efféle versengések elcsendesedjenek, annyival is inkább, hogy a dévai templomban sokkal többek az üres székek az isteni szolgálat közben, hogysem mint emberekkel teljesek.

12-o. Panaszol a tiszteletes egyházi új atyafi, hogy bizonyos elkerülhetetlen okokból kénteleníttetik néha egyetértőleg a tekintetes domesticus curator úrral domesticum consistoriumot vagy praesbiteriumot gyűjteni, de hogy a concernens urak különös okokból a

[397] A Generális Zsinat végzései a templomi ülőszékek kérdésében: Erdőszentgyörgy, 1790/36; Küköllővár, 1791/29 és 46; Kézdivásárhely, 1798/40 („Felolvastatik beadott memorialissa szotyori főhadnagy Nagy Boldisár úrnak, aki is azt kéri, hogy a szotyori templomba magának és asszonyi nemen lévő háznépének különös hely és szék rendeltessék, minthogy boldog emlékezetű elei volnának a szotyori ecclesianak nagyobb jóltevői. Válasz: Már ab anno 1750 mind a méltóságos Reformatum Fő Consistorium rendelését, mind a Generalis Szent Synodusoknak (a rendeletlenségek elkerülhetések végett) egynéhány ízben lett végezései szerint keményen tilalmaztatik az, hogy valakinek különösön kijegyzett széke legyen a templomba, mely hasznos rendeléseket a Generalis Szent Synodus meg nem változtathat, és a kérő úrnak nem deferálhat."); Kézdivásárhely, 1798/42.

consistoriumban meg nem jelennek, mint ma is, s ha magok jelen nem létekben végeztetik valami, magok a végezés ellen patvarkodnak.

Melly rendeletlenség ellen a Szent Visitatio végezi: Mindnyájan kötelesek egyaránt in conscientia az arra választatott praesbiterialis urak, hogy a közjóra a tiszteletes loci ministertől a tekintetes domesticus curator úrral egyetértőleg megszólíttattván, magok személlyes tekénteteket félretévén, magok megjelenjenek, ha pedig ebben magok kötelességeket elmulattyák, nem lehet hellyes és törvényes okok arra, hogy a közjóban [150] fáradozóknak hasznos fáradozásukot felforgassák. Ha ezért magok hidegek, ne kívánják, hogy mások légyenek forrók, hanem azoknak végezésekkel megelégedjenek: Erre nézve tellyes szabadságot ád a Szent Visitatio a tiszteletes loci ministernek és a domesticus curator úrnak, hogy még vagy egy egyházfit, vagy más arra alkalmas személlyt magok mellé vévén, az ekklézsia dolgait úgy, amit jobbnak tanállyák folytassák, igazíttsák, de a magok munkálkodások környülállásait rendre az ekklézsia protocullumába béírják.

13-o. Tiszteletes loci minister atyánkfia jelenté, hogy némű-némű pénzt vett volna maga kezéhez a parochialis ház romlásainak építtésére, úgymint tekintetes inspector curator Váradi Móses úrtól húsz ~ 20 mfr. és 40 pénzeket, Déák Demeternétől 8 ft. esztendei legalis interessét, 48 pénzeket, és a Szőtts István 40 ft. álló testamentumából három esztendőben gyűlt interessét, 15 ft. és 30 pénzeket in summa 36 mfr. és 18 pénzeket. De ezt a summát előttünk hitelesen producált specificatioja szerint elköltötte, sőt még 6 ft. és 32 pénzekkel a magáéból pótolta, mellyet mi approbálunk, és a 6 ft. s 32 dr. azt végeztük, hogy ökegyelmének akár más fundusból, akár a [151.] perselyből ez refundáltassék. Emellett azt is jelenté, hogy többé semmiféle pénzt a kezéhez nem vészen, hanem mindenféle színű s természetű pénz mennyen a dometicus curator úr kezében, hogy ökegyelmén se egy, se más időben az ekklézsiának maga pénziért semmi keresete ne térjen. Melly kérését mi is hellyben hagytuk és kérjük a domesticus curator urat, hogy minden pénzt kezéhez vévén, azt az ekklézsiának boldogságára illendő módon conserválni vagy erogálni keresztyéni jóindulattal véghezvinni méltóztassék.

14-o. A régi bévett és eleitől fogva gyakorlott szokásunk szerint a tiszteletes loci ministernél haggyuk, mind mostanra, mind a következendőre nézve a perselypénzt, hogy egy bizonyság előtt a perselypénzt a publicatiokor megszámlállya mindenkor, és ahová szükség erogállya, osztán hitelesen számot adjon rólla annak idejében. Most pedig elémutatá, hogy 4 rendbéli publicatioból perselypénz in summa hfr. 10 dr.86 ½, melly most is készpénzül a perselyben megvagyon.

15-o. Fájdalmas szível láttya a Szent Visitatio, hogy mind a parochus, mind a rector mindenfelől pusztás jószágon kénteleníttettnek illy nemes ekklézsiában lakni, és hogy magoknak is az egyházi szolgáknak ebből következő mindennapi kedvetlenségek és panaszolkodások vagyon. Tehát kéri a Szent Visitatio a nemes ekklézsia érdemes minden tagjait, hogy a domesticum consistorium és a domesticus curator hathatós munkálkodása által a romlások megújíttassanak, hogy az egyháziak kedvetlensége nagy örömre, panaszolkodások dicsekedésre fordullyon, és a Szent Visitatio is más alkalmatossággal gyönyörködve szemlélhesse mostani kérésének tökéletes bétellyesedését.

1792

Déva, anno 1792. die 16[a] Junii.[398]

Papi Törvényes Látogatás vagyon Déván a nemes papi házban Szent Iván havának 16-dikán 1792-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, általam papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond által. Jelen lévén a nemes megye tagjai kö-

[398] HuZaL-Jkv. I/4. 231–233.

zül tekintetes inspector curator Váradi Móses, tekintetes domesticus curator Kozollai Ádám urak, tiszteletes loci minister atyánkfia Sala Mihálly uram, tekintetes Bája Jósef úr és egyházfi Huszti István uram.

Holott 1-mo Kérdés tétetvén tiszteletes loci minister atyánkfia, tiszteletes Sala Mihálly uram élete, erkölcse, háza, s mindenek felett papi functioja aránt. Minden tekintetekben de meliori commendáltatik.

Ellenben megkérdetvén loci minister atyánkfia is a maga halgatói iránt, miképpen commendálja? Halják-é pásztori szavát, gyakorollyák-é az Isten házát élnek-é a szent sacramentummal, béfizetik-é fáratságának jutalmát stb.? Közönségesen jóról commendálja hallgatóit. Hanem exceptioba mennek némellyek, kik hidegvérrel nézik szolgálattyát, mely miatt fizetésében nagy hijjánosságot kénteleníttetik szenvedni.

Megkérdetvén a tekintetes nemes ekklézsia oskola rektor Kováts István őkegyelme iránt is, miképpen viszi szolgálattyát? Közönségesen commendálja, hanem a gyermekek tanításába animadvertál, hogy a gyermekeket restesen taníttya. Melyre maga ugyan ki fog, s menti magát, hogy hivatalát kénteleníttették néha félbeszakasztani, mivel fizetésének, mely magában sem volna sok, ha béfizetnék, nagyobb részit bé nem fizetik, melyre nézve kedve ellen is kevés oeconomiát folytatni kénteleníttetik, mert külömben nem subsistálhat.

2-do. Panaszul jöve a tiszteletes egyházi atyafi ellen, hogy a közönséges isteni tiszteletnek órái igen sokszor harangozás nélkül elmúlnak. Maga menti magát azzal, hogy a harangozók az harangozás végett meg nem jelennek. Ezek ismét azzal mentik magokat, hogy ők jutalom nélkül szolgálni nem kötelesek, minthogy a régi jó rendtartások elromolván, az immunitásban is meg nem tartatnak, s élelmekre is a tekintetes megye tagjai semmiben nem succurálnak.

Melyre nézve *végeztetik*: Kitetszik a régi inprotocollatioból, hogy eleitől fogva ezen megyében az harangozás jutalmaztatott, rész szerint inmmunitással, rész szerint pedig házanként járó kicsin subsidiummal. Illő lészen azért [232.] a régi jó rendtartást újra lelkesíteni. Amelyre nézve a tekintetes nemes domesticum consistorium parancsolattyával előre jelentést tévén az egyházfiú az ekklézsiának minden rendbéli tagjainak közönséges ekklézsia gyűlésébe és közönséges megeggyezéssel rendeljenek domatim az harangozóknak akármely kicsin fizetésecskét, amely által, mint conventio által kötelességekre szoríttassanak, immunitásokat is helyreállítván.

3-tio. Minthogy pedig controversiában forog az harangozásnak bizonytalan ideje, némelyek azzal criminálván a papot, hogy igen idején, némelyek pedig azzal, hogy igen későn harangoztat. Jó lészen télben az harangozást vasárnap 9 órára, nyárba pedig 8 órára határozni. Míves nap pedig télben, nyárban a nap feljövetele után circiter egy órával reggel, estve pedig lemenetele előtt egy órával harangoztatni.

4-to. A botránkoztatók rendében feladattatának Csáki Jósefnek Gyurma Sámuelnéval való incestussa. Kérvén egyszersmind memorialissába Csáki Jósefné, mint aki parázna férjével soha többé lakni nem kíván, 1-mo hogy férjétől tövényesen különszakasztassék, házában bátorságoson lakhassék, és hogy az atyafi paráznaságban lélegzők megbüntessenek.

Erre pedig illy válasz adaték: Bizonyos magok vallástételekből, mind Csáki Jósefnek, mind parázna társának törvéntelen szövetkezések, amellyért az egyházi törvény által úgyneveztetett ekklézsiai követésre köteleztetnek. Csáki Jósef felesége, Gyurma Mária pedig kérjen adsistentiát, hogy volt férjét házából kimozdíthassa, és magát maga házában bátorságossá tehesse, és ha soha többé férjével lakni nem akar, keressen törvényes válást. A külső tisztség azonban tudja, s úgy lehet, hogy maga kötölösségét ebben a dologban el se mulattya. Déván Anno 1792. Die 16ta Junii, kiadta a Papi Törvényes Látogatás alkalmatosságával Kolosvári Sigmond mpr. papi kerület hites notariussa.

5-to. A múlt visitatio alkalmatosságával adattattanak vala fel némely botránkoztatók, akik közül kivétetvén azok, akik megjobbultanak, ismét megújjítatott iránt a végezés

egész erejében úgy, hogy minden haladék nélkül a külső tisztségnek büntetés végett béjelentessenek.

6-to. Ami a stabilis fundust illeti, a tekintetes inspector és domesticus curator urak [233] referálák, hogy az adósságok dolgát az investigatio függesztette fel, méltóztassanak annak okáért azt hová hamarább adurgeálni. Ne veszedelmezzék mégis a sok adósság a megye tetemes kárával.

7-mo. Hitelesen kitettzik tiszteletes egyházi atyánkfia jedzéseiből, hogy idejövetelétől fogva:

	hfr.	dr.
Jött keze alá a mostani ideig	154	68
Költetett pedig hiteles hellyekre	156	90
Melyből megtettzik, hogy supererogált a magáéból	2	22

Melyet az ekklézsia tartozik őkegyelmének refundálni.

8-vo. Számbavétetvén a perselybéli jövedelem

	hfr.	dr.
a die 30ma Novembris anni 1790. ad diem usque 16^{tum} Junii anni 1792. találtatott in summa	150	93
Mely summának hfr. 36 dr. 18 más fele jövedelem		
Költ pedig a perceptumból hiteles hellyekre	123	39 ½
Melyet kivévén a percepti summából, marad a cassában ad sequentem demonstrationem	27	53 ½

9-no. A pataki szőlő kerítésének dolgát jelentvén a tiszteletes egyházi atyafi, hogy tiszteletes esperestné asszony elhordotta volna az elmúlt télen. Kéri, hogy az ekklézsia fundussából újraépíthesse illy okon, hogy bizontalan lévén annak őkegyelme által való birattatása, hamar történhetnék a kerítésnek hasonló fatuma. Mellyre nézve consideratis considerandis azt kiváltképpen meggondolván, hogy őkegyelme újj ember és gazda, provideáljon a közönségesből a kerítésről, cum hac clausula, hogy amenyiben lehet, a költségnek kedvezzen.

1793

Déva in anno 1793.[399]

Az 1793-dik esztendőben Szent György havának 16-dik napjánn Egyházi Törvényes Szent Látogatás tartatik Déván a parochialis háznál tiszteletes Tsegöldi András esperest urunk elöllülése alatt tiszteletes Soldos Márton uram substitutus notarius vivén a pennát. Jelen lévén a tekintetes nemes megye részéről méltóságos Kendeffi Jósef, tekintetes Váradi Móses inspector curator urak, tekintetes Kozollyai Ádám úr domesticus curator, nemes Rátz György uram domesticus vicecurator, tekintetes Bája Jósef úr, a loci parochus tiszteletes Sala Mihálly uram, egyházfiak közül eggyik, úgymint iffjabb Huszti Sámuel őkegyelme. Utolszor érkezék az oskolamester Kováts István uram.

Az holott is: 1-o Megkérdettetvén a canon tartása szerint a tekintetes nemes megye a tiszteletes egyházi atyafi magaviseletéről. Minden tekintetben de meliori recommendáltatik.

2-o. A tiszteletes egyházi atyafi is megkérdeztetvén a maga rendin, miképpen commendálja hallgatóit? Jóról commendála nagy részint, de egy részre aránt hallgatóinak panaszképpen jelenté:

a. Hogy semmi fizetést nem adnak.

[399] HuZaL-Jkv. I/4. 257–259.

Melly panasszára *recommedálja* az Egyházi Szent Látogatás mind a titulatus domesticus curator úrnak, mind a méltóságos és tekintetes inspector curator uraknak, hogy a rendes papi fizetést külömben nem lehet bészolgáltattatni, etiam brachio mediante felvétetni el ne mulassák.

b. Hogy a templomot nem frequentálják, annyira, hogy némellyiket nem is esmérheti.

Melly panasszára insinuálja az Egyházi Szent Látogatás, hogy először egyházfi által intesse meg a tiszteletes loci minister az olyan [258.] személlyeket egyszer-kéttzer, s ha nem akarnak keresztyéni kötelességekre visszatérni, azután légyenek olyanok, mint valamely pogányok vagy fukarok Mát. 18:17.

3-o. Az oskolamester Kováts István uram felől is megkérdettetvén a tekintetes nemes megye, igen negligensnek adattaték fel mind gyermekek taníttása, mind éneklésbeli kötelességeinek tellyesítésekre, mind pedig illendő öltözetben való járásra nézve. Mellyre nézve e kettő közzül eggyiket kéré a tekintetes nemes megye a Szent Visitatiotól, hogy vagy kötelessége mellé szoríttsa ökegyelmét minden tekintetekre nézve, vagy pedig ha arra nem akarna állani, tehát abdicáltassa hivatalától. Melly kívánság igen hellyesnek ítéltetvén a Szent Visitatiotól, kötelességének tellyesíttésére atyaiképpen inté Kováts István uramat. Ökegyelme is kötelezé magát, csak azt kérvén mind a tiszteletes Szent Visitatiotól, mind a tekintetes nemes megyétől, hogy arra találjon módot, hogy a fizetése megadattassék. Amellyre ezt a módot találá jónak az Egyházi Törvényes Szent Látogatás a tekintetes nemes megye jelenlevő főbb főbb tagjaival, hogy a modo in posterum mennyen szokásba, hogy a gyermekek szüléi, midőn a gyermekeket először az oskolába adják, a tanítás bérit in dimidietate tartozzanak a gyermekekkel együtt felvinni, s a fél esztendőnek eltelése utánn a bérnek más részét is felvinni, ha tetszik a gyerekeket tovább is taníttatni.

Ami pedig bérit illeti, a domesticusok vagy ecclesia tagjai fizessenek esztendőként egy vfr. vagy három máriást s egy szekér fát, a vallásunkon kívül valók pedig kétannyit, a külső falusiak pedig, amint alkhatnak. [259.] Subsistentiajára rendelt conventioja szerint való fizetésének felszedésében pedig adsistáljon a domesticus curatoratus etiam brachio mediante, ha szükségesnek látja.

4-o. Insinuálá a tiszteletes egyházi atyafi a tekintetes nemes megyével egyezőleg maxai Szabó László uramnak maga ajjánlását az aránt, hogy feleségének capacitássát tudván, megengedné, hogy a léánygyermekek tanítását felvállalná, illy fizetés mellett, hogy a közönséges emberek léánygyermekeitől tartozzanak egy vfr., egy szekér fával, egy véka búzával esztendőnként. Az előbbkelőkkel pedig bízza magát gratiára; úgy pedig, hogy a tanításért való fizetés bészolgáltatásában itt is megtartassék az a mód, melly a fiúgyermekektől való fizetésről rendeltetett itt fellyebb.

5-to. A botránkoztatók rendében senkit fel nem adának.

6-to.	hfr.	dr.
Ami a publicatioból gyűlt pénzbeli jövedelmet, ami illeti a közelebbi Szent Látogatáskor maradt volt a cassában	27	53 ½
Ezutánn accedált mostanig	51	37 ½
Amely tészen in summa	78	91
Ebből költ el hiteles hellyekre	28	85
Melly szerént maradt a cassában ad sequentem demonstrationem	50	6

7-o. A harangozók panaszképpen jelenték, hogy a tavalyi inprotocollationak semmi hasznát nem tapasztalják.

Amelly panasz törvényesnek ítéltetvén a tavalyi inprotocollationak vigoráltatását ajjánlja a Szent Visitatio a titulatus elsőségnek, nehogy a nemes megye e tekintetben való szolgák nélkül maradjon gyalázatjára.

Fehérvíz

1771

Periodus Háttzeg. [Fehérvíz.] 1771.[400]

A Háttzeg vidéki nemes ekklézsiák more consveto nem visitáltathatván, praemonéáltatták volt a tiszteletes atyafiak, hogy ami difficultasok az ekklézsiákban találttattak, ide pro 11[a] et 12[a] Februarii hoznák bé, és itt az officialisok concurrálván fognák eligazítani. Aminthogy a klopotivai és fejérvízi nemes ekklézsiák curatori requiráltanak is, Klopotiva azért, hogy e napokban boldogul kimúlt Borosnyai István néhai prédikátorjok temetésiről tennénk rendelést. Fejérvíz pedig evégre, hogy ezelőtt való esztendőben decedált tiszteletes Molnár Mihály atyánkfia hellyébe más successor hívására mutatnánk utat, úgy a vidua restantiainak felszedésére is. Mire nézve a klopotivai temetést rendeltük a jövő hétfőre, holott az első actiot véghezviszem, akkor magamra vállaltam, én senior, a második actiot pedig deferáltuk tiszteletes Bora Márton atyánkfiának, in casu ha tiszteletes notarius uram nem comparéálhatna, s azon actiot véghez nem vihetné. Fejérvíznek pedig engedtünk facultast, hogy a losádi mestert, László István atyánkfiát hívják el papjoknak, a vidua restantiainak felszedése és administratioja iránt is tettünk írás által dispositiot, mellyet oda elküldöttünk.

1772

Fejérvíz. Continuatur visitatio in ecclesia Fejérvizensi die 10[a] Januarii anno 1772. praesente clarissimo domino Stephano Herepei, et notario Benedicto Bitai, ecclesiaeque commembris spectabili domino Abrahamo Balint, Stephano Hertza, Sigismundo Bágya, Emerico Bágya, ut et adjuncto visitatore reverendo domino Georgio Hermán parocho Boldogfalvensi, in domo spectabilis domini Abrahami Balint, tanquam ecclesiae curatoris, ubi observatur[401]

1-mo. Néhai elébb prédikátor, tiszteletes Molnár Mihálly ökegyelme a halandóságból a halhatatlanságra kiszóllíttatván az 1770-dik esztendőben, mintegy 28va Octobris hozattatott prédikátori functiora ezen ekklézsiába a nemes nagyenyedi collegiumból tiszteletes professor urak commendatioi mellett tiszteletes uzoni Pünkösti Mihálly ökegyelme a közelebb elmúlt 1771-dik esztendőben 3[tia] Julii, kinek is papi szolgálattya mindez ideig igen kedves lévén, tovább is szent szolgálattyának ez ekklézsiában folytatását szívesen kívánnya a nemes ekklézsia.

2-o. Ezelőtt való visitatioban ígérte volt a nemes ekklézsia, hogy a parochialis funduson épít egy megkívántató csűrt, mellyet minthogy eddig nem praestált, újabban ígéré arra magát, hogy a jövő tavasszal megépíti. Úgy a kertbéli ruinákat is restaurálja, mellyet ha nem cselekednék, recommendáltatik e dolognak exequtioja a titulata visitatio által az ecclesiasticum brachiumnak.

3-o. A fenn megírt tiszteletes atyafi amely költséget collegiumból lett kijövetelekor tett, nemkülömben ordinatiojára s fermátára, hogy [30.] a nemes ekklézsia refundálya, a Szent Visitatio hellyesnek ítili s végezi is.

---

[400] HuZaL-Jkv. I/3. 14.
[401] Uo. 29–30.

4-to. Felolvastatván az 1771-béli krakkói Generalis Szent Synodusban emánált constitutiok, annak hatodik punctumának ereje szerint végezi a Szent Visitatio, hogy a bajesdi és matzesdi reformatus nemes emberek, amint ennekelőtte is kötötték volt magokat a nemes fejérvízi ekklézsiához, úgy kénszeríttetnek, hogy az isteni tisztelet gyakorlására ide járuljanak, és a loci ministernek illendő fizetéssel légyenek, ne kénszeríttessék a magistratualis curatoratus kedvetlen remediummal élni.[402]

5-to. A pia colatiok számban vétettetvén, amint az eléfordult homályosságtól lehetett végére menni, találtattak circiter hfr. 500, de recommendáltatik ezeknek újonnan léjendő felszámláltatások tekintetes curator és tiszteletes loci minister őkegyelmeknek

6-to. A persely recenseálván, tiszteletes loci minister ád fel:	hfr.	dr.
In perceptis	1	29
Tekintetes curator Bálint Ábrahám uram pedig	2	12
Percepti summa	3	41
Mellyből hiteles demonstratio mellett erogált	2	72
Kellene maradni ad futuram rationem csak	–	69
De titulatus curator úr a magáéből superaddála	–	18
És így marad	–	87

7-mo. A tiszteletes loci minister őkegyelmének intimáltatik, hogy a tanuló gyermekeket (kik most mintegy tizenketten vagynak) szorgalmatoson, az Úrnak félelmében, olvasásban, könyörgés-, írásban gyakorolja és a tudományban híven építse stb.

1773

Fejérvíz. Continuatur Sancta Visitatio anno 1773. die 18va Februarii in ecclesia reformata Fejervizensi per eosdem clarissimos visitatores in praesentia spectabilis domini Abrahami Balint ecclesiae curatoris, Adami Hertza vicecuratoris, praesente etiam loci ordinario ministro, reverendo domino Michaele Pünkösti, ubi in domo parochiali sequentes sunt facta observationes.[403]

1-o. Tiszteletes loci minister őkegyelme a nemes ekklézsiától szorgalmatos tanítása, becsületes és papi hivatalához illő maga viselése iránt commendáltatik, a hallgatókat illető panasz is nem említtetik.

2-o. Vagyon ezen ekklézsiában nevezetes controversia két szántóföldek iránt, melyeket az ekklézsiák fundussairól a venerabilis tractus archivumába extáló közönséges [92] relatoriában specificált helységben is vicinitásokban néhai Bágya Péter uram őkegyelme conferált volt ezen ekklézsiának oly formán, hogy légyen az ekklézsia perpetuus fundussa. Ha pedig posteritássi kívánnák megváltani, akkor a két szántóföld ex hfr. 38, úgymint az eggyik ex hfr. 22, a másik ex hfr. 16 váltattassanak meg, és a pénz fordíttassék az ekklézsiának. Mellyeket titulatus Bágya Sigmond uram tagadván, a közönséges relatoriaban feljegyzett maga tulajdon fassioja ellen azt állíttya, hogy néhai Farkas Jósef bajesdi prédikátor őkegyelmének csak vita durante adattattak, és már őkegyelme decedálván, azoknak az atyafiakra vissza kellett jőni. Recommendálja azért e dolgot a Szent Visitatio a titulatus curatoratusnak, via juris említett Bágya János uram ellen procedáljanak és a szántóföldeket visszaszerezni allaborálják.

---

[402] A zsinat végzéseinek 6. pontja így szól: *Akik vallásunkon valók mindnyájan tartozzanak valamely ekklézsiabéli paphoz kötni magokat s annak intertentiojára fizetéssel concurrálni, ha szinte nem laknak is in gremio ecclesiae, hanem félen való faluban.* Lásd ERZSI III. 8.

[403] HuZaL-Jkv. I/3. 91–92.

3-o. Homály között vagyon a néhai Bágya János uram által ezen ekklézsiának conferált 100 ft. capitalisból 7 ~ hét mfr., mellyel maga Bágya Sigmond uram tartozik az ezelőtt celebrált Szent Visitatio előtt tett confessioja s obligatoriaja szerint, de őkegyelme tagadja ezt. A titulatus curatoratus hozza világosságra, és ha külömben sem lehet, Bágya Sigmond uram ellen via etiam juris procedáljon.

4-o. Kis Jósef és Zakariás conferáltanak volt ezelőtt circiter 4 esztendőkkel ezen ekklézsiának két darab szántóföldeket, mellyekről való collationalis még eddig nincsen. Pro majori securitate recommendáltatik a titulatus curatoratusnak, nevezetesen titulatus Bálint Ábrahám uramnak, hogy erről hová hamarébb collationalist expediálni kettős exemplárban ne terheltessenek.

5-o. Sajnálva szemléli a Szent Visitatio, hogy amely csűr még harmad idén a parochia körül megindíttatott, mindeddig is perfectiora nem ment. Serio adhortálja a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának tagjait, ne hagyák immár félbe elkezdett munkájokat, hanem azt végezzék el, hogy a már egybenhordott s rész szerint felrakott fák ne rothadjanak el.

6-o. Recenseáltatván a perselypénz, úgy találtatik, hogy:	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a perselybe	–	87
Azután ingrediált publicatiokból	3	27
Summa	4	14
Ebből hiteles demonstratio szerit erogálódott	8	61
És így supererogált a tiszteletes loci minister	4	47

Mellyet recommendál a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának, találjon módot benne, hogy őkegyelmének megfordíttassék, úgy egyéb költségei is, mellyeket a Generalis Synodus alkalmatosságával tett.

1774

Fejérvíz. Continuáltatván a Szent Visitatio maga cursussát anno 1774. die 11[a] Martii a fejérvizi reformata ekklézsiában tiszteletes tractualis esperest Herepei István uram és juratus notarius Lisznyai Intze István által a domesticus curator titulatus Hertza Ádám és felsőszállaspataki tiszteletes loci minister Bora Márton uram jelenlétekben. Holott is tiszteletes loci ordinarius minister Pünkösti Mihálly uram jelen nem lehetvén, írása által communicálta a Szent Visitatioval e következendő dolgokat.[404]

1-o. A tekintetes nemes ekklézsia idehozván őkegyelmét, nem adta ki, kitől mi és menynyi fizetést várhasson, hanem csak generaliter tette fel illyen renddel: Fizetése lészen 1-o: Készpénz hfr. 12; 2-o: Búza gelim. 28; 3-o: Bor urn. 22; 4-o: Törökbúza metr. 10; 5-o: Szalonna 10 oka; 6-o: Culinare 20 kupa. Ezen kívül 500 ft. interesse, s holmi földecskék, mely kevés papi fizetésről úgy ír őkegyelme, hogy egyszer sem szolgáltatta bé a nemes ekklézsia adaequate. Recommendálja azért a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának, nevezetesen pedig titulatus curator uramnak, hogy a papi fizetést repartiálván, a conventiot adják ki, mint más ekklézsiában is szokott kiadattatni.

2-o. Említi a tiszteletes loci minister őkegyelme írásában azt is, hogy ami kevés fizetése volna is, abból sok vagyon restantiában. Ezt is recommendálja a Szent Visitatio titulatus curator úrnak, pro incumbentia officii igyekezze a papi fizetést annak idejében bészolgáltatni, ne kellessék a tiszteletes atyafinak kedvetlen remediummal seculare brachiummal élni.

3-tio. A perselypénzről, perceptumról s erogatumról írása által demonstrálván a tiszteletes loci minister, úgy adja fel, hogy:

[404] HuZaL-Jkv. I/3. 119.

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatiokor maradott volt a tekintetes nemes ecclesia ökegyelmének adóssá	4	47
Azután erogált bizonyos ecclesiai szükségre	4	53
Summa	9	–
Gyült pedig a perselybe a tavalyi visitatiotól fogva	3	84
És így supererogált	5	16

Melyet az ekklézsia igyekezzék ökegyemének refundálni.

1776

Fejérvíz. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Fejérviziensi per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem, et Georgium Herman substitutum notarium, in presentia spectabilis domini Nicolai Mara tanquam inspectoris curatoris, praesentibus item a parte ecclesiae spectabilibus dominis Abrahamo Bálint, Sigismundo, Emerico, Johanne Bágya, Josepho Kis, Ladislao Pap, Johanne Bágya juniore et Stephano Hertza curatore ecclesiae, nec non loci ordinario ministro, reverendo domino Michaele Pünkösdi in domo nobilitari praetitulati domini Abrahami Bálint.[405]

1-mo. Megkérdetvén a nemes ekklézsia a loci minister magaviselése iránt, semmiben nem vádoltatik, sőt szolgálattyát továbra is kívánnyák.

2-do. Recenseáltatván s némely részben meg is jobbíttatván ezen nemes ekklézsiáról a papnak adatott conventio a Szent Visitatio által, annak alkalmatosságával a tiszteletes loci ministernek béadott panasszából kedvetlenül érti a Szent Visitatio, hogy ami kevés fizetése vagyon, azt is némely morosus halgatók mutilálni, sőt némelyek egésszen el is vonni kívánták. Adhortálya azért officionissime az illyeneket a Szent Visitatio, hogy ki-ki magát a papnak adatott, most recenseáltatott s meg is jobbíttatott papi conventiohoz tartsa, secus post quindenam ha a nemes ekklézsia keményen fog bánni a refractariusokkal, ki-ki magának tulajdonítsa.

3-tio. Néhai Bágya Péter uramtól az ekklézsiának conferáltatott két szántóföldeknek dolga mostan is azon állapotban vagyon, amint a fellyebb való visitatioban megjegyeztetett. Recommendálja ezért a Szent Visitatio a titulatus inspector curator uraknak ezen dolognak jobb rendbe való hozását.

4-to. Néhai Bálint István uramnál lévén a nemes ekklézsiának tíz forintja, azon pénznek egy részéről, úgymint 6 forintoktól a posteritas interesez, de négyéről azt allegálja, hogy néhai attyok általadta volna titulatus Bálint Ábrahám uram két jobbágyinak, kiknek egyike elszökvén, a másik meghalálozván, azt praetendálja, hogy ezen csorbát titulatus Bálint Ábrahám uram supleálja emberei hellyett. Végezte azért a Szent Visitatio, hogy titulatus Bálint Ábrahám uram fide mediante recognoscálja, hogy sem néhai Bálint István uramot nem facultálta, qua ecclesia curatora, sem embereit oda a pénznek vételére nem utasította, effelett hogy embereinek az adósságot felérő portékájok nem maradott, recognoscálván a csorbát, a megnevezett posteritas resarciálja, nem recognoscálván pedig Bálint Ábrahám uram expléálya.

5-to. A perselyben ami gyűlt volt, a parochia körül reparált ruinák által exhauriáltatott, sőt ex proprio dr. 18. erogált a loci minister.

[405] HuZaL-Jkv. I/3. 163.

1777

Fejérvíz.[406]

Megfordulván a Szent Visitatio anno 1777. die 30ª januarii a fejérvízi reformata ekklézsiában, melyben a papság most actu vacantiában vagyon, az ekklézsia több tagjainak absentiájokban csak az egy titulatus Bálint Ábrahám uramhoz volt a szent Visitationak szerencséje, kinek is mint domesticus curatornak officiose recommendálta a Szent Visitatio, hogy confluáltatván a nemes ekklézsia több tagjait, szedjék rendbe az ekklézsia dolgait. Nevezetesen a papi fizetésnek dolgát, és tiszteletes esperest urammal cointelligenter lévén, igyekezzék a papi vacantiát minél hamarébb supleálni.

1778

Fejérvíz. In nomine Domini. Nova Visitatio Sancta ecclesiarum in districtu Háttzeg reformatarum incipit ab ecclesia reformata Fejérviziensi anno 1778. die 10ª Februarii per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniorem Stephanum Herepei, notarium ordinarium Stephanum Intze de Lisznyo. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Sigismundo Bágya, Stephano Hertza, Abrahamo Bálint, Emerico Bálint, curatore Emerico Bágya, Josepho Kis et Josepho Bágya nec non neo introducto loci ministro reverendo domino Josepho Barta in domo spectabili domini Abrahami Bálint.[407]

1-mo. Örömmel szemléli a Szent Visitatio ezen nemes ekklézsiában régtől fogva vacantiaban lévő papságnak neo introductus tiszteletes Barta Józef őkegyelmében lett restauratioját, tellyes reménséggel lévén, hogy amint kedvességgel fogadtatott, úgy mindeddig is azon kedvességben lévén, semmi animadversiora való dolog őkegyelme iránt nincsen. Megerősítette a nemes ekklézsia is a Szent Visitatio ezen reménységét, őkegyelmében való tellyes contentumának jelentése által.

2-do. Circiter másfél esztendeig lévén vacantiaban ezen nemes ekklézsiában a papság, azon időre competáló papi fizetés mind domatim, mind a pium legatum után járó interes még eddig nem incassáltatott. Végezi azért a Szent Visitatio, hogy a curator által incassáltatván, abból tiszteletes f[első]szálláspataki prédikátor Bora Márton őkegyelmének, ki az idő alatt olykor szolgált ezen ekklézsiában az illendőségig, adassék valami, ami pedig fennmarad, az ekklézsia eléforduló szükségeire fordíttassék. Minthogy pedig tiszteletes Barta Józef őkegyelme az ekklézsiai esztendőnek kezdete előtt három hónappal jött bé ezen ekklézsiába, igyekezze a nemes ekklézsia a papi fizetést úgy intézni, hogy azon hónapokra competáló fizetését justo tempore vehesse, s abból élhessen.

3-tio. A parochialis háznál tapasztaltatik némű-némű defectus, nevezetesen a csűr régtől fogva fedetlen vagyon, holott nagy költséggel épült, s ha továbra is fedetlen áll, idő előtt elsorvad. Recommendálja azért a Szent Visitatio a tekintetes possessoratusnak, igyekezzék befedni, úgy a kertekben lévő ruinákat is minekelőtte elsorvadnának repárálni, egyszóval valami romlásban vagyon, igyekezze a nemes ekklézsia mindazt restaurálni, hogy a tiszteletes parochusnak lehessen alkalmas commoditássa.

4-to. Inde ab anno 1776. nem demonstrálván senki a perselypénzről ob defectum loci ministri, most adattatott fel publicatioból gyült pénz hfr. 1 20 ½ dr.

---

[406] HuZaL-Jkv. I/3. 195.
[407] Uo. 221.

1779

FejérViz. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Fejérviziensi die 3ª Martii 1779. per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei tanquam seniorem tractualem et fori visitatorii praesidem, et adjunctum reverendum dominum Martinum Bora. Praesentibus praefatae ecclesiae commembris spectabilibus dominis Abrahamo Bálint, Ladislao Pap, Josepho Bálint, Emerico et Josepho Bágya, Emerico Bálint, Adamo Hertza vicecuratore Sigismundo Bágya, Stephano Hertza, ubi in considerationem venerunt sequentia.[408]

1-mo. Tiszteletes loci minister Barta Jósef őkegyelme ellen nevezetes observatio in partem sinistram nincsen, hanem azt megkívánnya a tekintetes és nemes ekklézsia, hogy magát declarálja és resolválja arra, hogy kíván a belső hivatalban és statusban megmaradni, és a közelebb következendő Generalis Szent Synodusban magát consacráltatni, hogy ne kénszerítessék az ekklézsia pro sacris minden eléforduló alkalmatossággal a szent sacramentumokkal való élésért máshuvá folyamodni. Nevezetesen a keresztségért, mely olykor kissebb késedelmet sem szenvedhet, mint közelebb is megesett, hogy a gyermek kereszteletlen hala meg.

2-do. Tiszteletes loci minister őkegyelme panaszol, hogy conventionált fizetését kettőn vagy hárman kívül vagy igen nehezen és későn, vagy tellyességgel nem administrálják. Végeztetik: Írja ki specifice a restantiariusokat quoad omnia praetensionis puncta, és az ekklézsia s Szent Visitatio commandatiojából adattassék által szolgabíró titulatus Hertza Boldisár úrnak ad exequendum, aki magát generose ígéré coram Sancta Visitatione annak törvényes exequatiojára, nem külömben egyéb occuerrentiákban és ad requisitionem téjendő adsistentiára.

3-tio. A parochialis kerteknek és egyéb aedificiumoknak ruinai oculáltatván, tapasztaltatnak nevezetes fogyatkozások. Ígéri a nemes ekklézsia, hogy Szent György napig reparálja, ha nem cselekedné és az arról írt canonica büntetéssel is, mely a functionis suspensio, nem gondolna, seculare brachiummal is a morosusok compelláltassanak. Ígéré arra is magát titulatus szolgabíró Hertza Boldisár uram, hogy ad requisitionem kíván szolgálni.

4-to. Harminc forintból álló capitalissa lévén az ekklézsiának néhai Pap Gáspár uram sucessorain, obligáltatnak a nemes [273.] ekklézsia elöljárói, s magok is obligálják magokat annak és competens restantiába lévő interessének minél hamarébb léjendő felvételére.

5-to. Tiszteletes defunctus fejérvízi parochus Pünkösti Mihály őkegyelme praetensioi számba vétettetvén, midőn az ekklézsiai rendes canalisokon [conciliumokon?] sok próbák után is fel nem vetethettek volna, a külső Inclitus magistratusnak, nevezetesen titulatus szolgabíró Hertza Boldisár úrnak officiose recommendáltatnak.

A 18. sz. templom romjai

[408] HuZaL-Jkv. I/3. 272–273.

6-to. A perselyről való demonstratio ez:	hfr.	dr.
Tavaly maradott	1	20 ½
Accedált attól fogva	5	53
Summa	6	73
Erogált in summa	10	75
És így supererogáltatott	4	2

Mellyet minthogy tiszteletes Barta uram de proprio költött, refundálni kell.

7-mo. A Bágya familiánál controversiában lévén Bágya Jánostól legált pénz féle hfr. 7 ~ hét, köteleztetnek annak magok között való eligazítására, hogy az ekklézsia tovább ne szenvedjen.

8-vo. A vacans papi esztendőre tartozó papi conventio mennyiben administráltatott és kiktől, vétettessék számba, a restantiariusok compelláltassanak az elmaradott competentiának tellyesítésére, hogy az elintézett szent végre fordíttathassék. Találja módját pedig az ekklézsia annak lehető incassatiojának, ha másként nem lehet, seculare brachium által is.

9-mo. Minthogy az ekklézsia egyházfiú nélkül nem lehet semmiképpen, a felséges királyi indultum is titulo campanatoris azt a taxa capitis et ab extraordinariis servitiis kegyelmesen eximálja, tehát intimálja Szent Visitatio mind a királyi kegyelmességnek fenntartására, mind az ekklézsiai szükséges szolgálatokra állítson egyházfiút, nevezetesen Jankul Jankulesket bétenni igyekezzék.

1782

Fejérvíz. Eodem die 9na Februarii visitatur ecclesia Fejérviziensis per eosdem, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus ac generosis dominis Abrahamo Bálint, Francisco Bágya, Stephano Hertza, Samuele Balia, Paulo et Velentino Farkas, Josepho Bálint, Emerico Bágya, Emerico Bálint, Josepho Kis, Josepho Bágya, Johanne Bágya, Adamo Hertza, Ladislao Balia, et loci ordinario ministro, reverendo Josepho Getse in domo parochiali congregatis.[409]

Ubi: 1-mo. Reverendus dominus loci minister per ecclesiam, et ecclesia per suum ministrum in omnibus commendantur.

2-do. Sok kedvetlen és hellytelen következései lévén annak, hogy a reformáta religion lévők azon egy templomban jártak és járnak a görög valláson [7.] lévő oláhokkal, minekutánna ezen okból megnyerte ezen nemes ekklézsia a királyi kegyelmes engedelmet, hogy magának különös templomot építhessen ex fundamento. Most stante visitatione consultálódott az egész ekklézsia annak modalitássáról, és arról, hogy valami fundusocskát állíthasson, mellyel a templom építéséhez hozzáfoghassanak. Ígérének azért ki-ki a proportione facultatum szabad akarat szerint mind pénz, mind a laboratorok és szekérbéli segítséget, mellyet praestálván a nemes ekklézsia, vagyon reménység, hogy a patronussok segítségének is közbenjövén, nem sokára boldogul (boldogítsa is Isten Ő szent felsége), a nemes ekklézsia ezen szent szándékában.

3-tio. Hogy pedig a munka jobb móddal folyhasson pro perceptore et erogatore pecuniarum rendeli a Szent Visitatio a nemes ekklézsiával együtt a tiszteletes loci ordinarius ministert, ki is annak idejében mindenekről demonstráljon, pro coadsistente curatore pedig titulatus Bágya Ferentz uramot és vicecuratornak titulatus Bálint Iósef uramot, kik a parochusnak mindenekben adsistentiával légyenek.

4-to. Vagyon ezen nemes ekklézsiának pap számára foeneráló pénz fundussa ím ez következendő rend szerint:

[409] HuZaL-Jkv. I/4. 6–8.

	hfr.	dr.
Bizonyos hellyekre contractusok mellett elocálva	443	–
Két szántóföldben investiálva	23	–
Hertza István uram collatuma egy szántóföld in et pro	30	–
Pap Gáspár uram collatuma más szántóföld in et pro	15	–
Néhai Bágya Péter uram collatuma két szántóföld, egyik in et pro	22	–
másik in et pro	16	–
Melyekről extál inquisitoria, és extra omnem controversiam az ekklézsiáé, de eo non obstante Bágya Sigmond uram occupálta, és remittálni nem akarja. Recommendálja a Szent Visitatio az inspector curatoratusnak, ha szép szerint nem lehetne, legalibus mediis felvenni vagy visszaszerzeni igyekezze.		
Néhai Pap Gáspár uram posteritassinál készpénz Mely tavaly per alatt volt a táblán, most pedig eligazíttatott oly formán, hogy 25 forintokat fizessen meg Pap Gáspár uram relictája, most Bágya Sigmond uram házastársa, aminthogy esztendőnként interesezni magát kötelezte is. Az öt forintokba pedig kötött Pap László uram zálogképpen két szántóföldöket, mellyeket az ekklézsia kezéhez is vett.	30	–
A Bágya familianál Mely tavaly hasonlóképpen controversiában forgott, de már most eligazíttatván, a haeresek annak is praestatiojára magokat obligálták.	7	–
Mindezekhez pedig accedált a tavalyi visitatiotól fogva titulatus Bálint Imbreh uram által conferált két szántóföld in et pro	15	–
És így a nemes ekklézsia pius fundussa áll ex	601	
5-to. Perselypénzről való demonstratio:	hfr.	dr.
Percipiált a tiszteletes loci minister esztendő alatt publicatioból	7	69
Erogált bizonyos szükségekre	6	8
Mellyet substrahálván, maradna	1	61
De tavaly supererogált volt	4	74
Melyből kivévén a fellyebb való remanentiát	1	61
Marad most is supererogatum [8.]	3	13

6-to. Úr asztalára tartozó szent eszközei ím ezek:
1. Egy ónkanna.
2. Egy ezüst aranyas pohár.
3. Három óntángyér.
4. Egy fedeles bokáj.
5. Két fejér gyolcs abrosz, egyik csipkés, körös-környül más sáhos.
6. Három keszkenők, egyik patyolat fátyol, a más kettő selyem és szkófium virágokkal ékes.

1783

In ecclesia Fejérviziensi. Eodem anno [1783.] die 27[a] Martii per eosdem continuata visitatione canonico-ecclesiastica, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus ac nobilibus dominis Stephano Hertza, Josepho Bálint, Ladislao Pap, Emerico Bálint, Adamo Hertza, Samuele seniore Balia de Matzesd et loci ordinario ministro, reverendo domino Josepho Getse, in domo parochiali congregatis.[410]

1-mo. Megkérdettetvén canon szerint a nemes ecclesia a tiszteletes loci ordinarius parochus szolgálattya és belső statussához illő magaviselete felől, semminémű panaszt nem említ, sőt ellenben ökegyelmében tellyes contentumát jelenti. Úgy a tiszteletes loci minister is commendálja a maga hallgatóit a canonban expressált minden tekintetekre nézve.

[410] HuZaL-Jkv. I/4. 60.

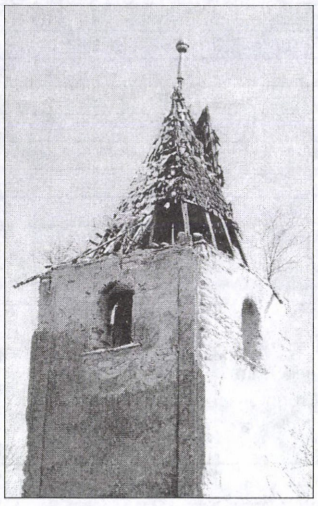

Viharvert toronysisak

2-do. Megjelenvén a borbátvízi visitatioban praedicamentumban forgott titulatus Jordán Bálint uram és felesége, Kenderesi Lidia asszony ezen visitatioban, minekutánna egymás ellen való panasszokat hosszason is az unalomig elébeszéllették volna, tentálta a visitatio omnibus modis et argumentis köztök a békességet hellyrehozni. S a férjfi ugyan láttatott arra hajolni is, ha az jó móddal megeshetett volna, de az asszony tellyességgel nem inducáltathatott, kívánságára azért törvényes úttra bocsáttatott, hogy inquisitione mediante a maga vádjait comprobálja. Mellyet látván a férje maga is szabadságot kért és vett magának, hogy maga mentségére inquiráltathasson.

3-tio. Kellett volna az 1782-ben újjonnan épült templomnak építésére gyűlt collectákról, perceptumokról, és azokból tett erogatumokról való demonstratiojokat az építés körül forgottaknak számban venni, de nem lévén arról elkészített munkájok, imponálja a visitatio, hogy hová hamarébb elkészítvén, a tiszteletes seniornak fine improtocolationis exhibéálják.

1783

In FejérViz. Continuatur Sancta Visitatio per eosdem, anno 1783. die 12[a] Decembris, praesentibus a parte ecclesiae spectabilibus dominis Stephano Hertza, Sigismondo Bágya, Josepho Balint, ut curatore et juniore Josepho Balint senenioris [!] filio, nec non Josepho Kis et Adamo Hertza, in domo parochiali considentibus, praesente etiam ordinario loci ministro, reverendo domino Josepho Getse.[411]

1. Ad quaestiones canonicas ministrum ordinarium concernentes, unanimiter de meliori commendatur loci minister.

Ex adverso etiam de ecclesiae membris loco ministre [!] bene reflectit.

2. A tavalyi visitatio alkalmatosságával emlékezet lévén a templomra tett költségről és annak rendbe vétettetéséről, hogy az igen szükséges volna ezutánn is. A nemes ekklézsia ebben munkát tenni nem érkezett, annyival inkább, hogy még az épülőfélben levő tornyocska és a templom előtt munkát és költséget kíván.

3. Perselypénzről való demonstratio:	hfr.	dr.
Ad fel a tiszteletes loci minister perceptumat	3	60
Erogatumot	5	33
És így supererogatum	1	73

Observáltatik pedig az erogatumban, hogy a parochialis kertekre megkívántató tövisre impendáltatott hfr. 1 dr. 26, holott a kertek a nemes ekklézsia tagjai között repartiálva vagynak, s kiki a maga rész kertyét cum omnibus appertinentiis tartozik felállítani. Amint hogy sokann fel is állítattak, és csak némellyeknek hibájokat kellett pótolni a perselypénzből. Minthogy pedig azokért a publicum nem szenvedhet, végezi a Szent Visitatio, hogy azokon a tövisre a perselypénzből tett költség desumáltassék, és reponáltassék. Melly megesvén, lészen a supererogatum dr. 47.

[411] HuZaL-Jkv. I/4. 100.

1792

Fejervíz, anno 1792 die 20ª Martii.[412]

Papi Törvényes Látogatás vagyon a fejérvízi nemes ekklézsiában Böjtmás havának 20-dikán 1792-dik esztendőben tiszteletes nemes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond által, jelen lévén a nemes megye tagjai közül a nemes háttzegvidéki viceispány tekintetes Bálint Ábrahám úr, Hertza István, ifjabb Bágya János, Bálint Imreh, Bágya László, Kis Jósef, Bálint Bálint és Bágya Sigmond urak.

Holott 1-mo Ezen pap nélkül való tekintetes nemes megyében mindeneknek előtte kivána végire menni az Egyházi Törvényes Látogatás annak, hogy a sokféle viszontagságoknak tüzéből mit ragadott légyen ki az isteni gondviselés? Úgy tettzik azért, hogy vagyon ezen tekintetes nemes megyének pap számára járandó stabilis fundussa in ft. 498 dr. 98 penes contractuales elocálva. Amelyekről való öt levelek megvagynak többnyire tekintetes Hertza István uram kezében.

2-do. Az úri szent asztalhoz tartozó készületek találtattak eszerint:

1-mo. Egy recével környül és középben megvarratott szép nagy abrasz.

2-do. Egy kék selyemmel és arany szkófiummal szegeletein megvarratt gyolcskeszkenő.

3-tio. Egy aranyos és ezüstel varrat patyolat óbbacska keszkenő.

4-to. Egy arany szkófiumos csipkézettel környülvarrat patyala[t] keszkenő. [217.]

5-to. Egy ezüst szkófiummal gazdagon virágzott patyalat keszkenő.

6-to. Egy veres selyemmel és szkófiummal szegeletein két színre varrat gyolcskeszkenő.

7-to. Ugyan veres selyemmel és szkófiummal szegeletein megvarrat szép gyolcskeszkenő.

8-vo. Egy takarnivaló asztalkeszkenő.

9-no. Egy félkupásni fedeles ónkannácska.

10-mo. Egy félfertálynál valamivel nagyobbacska arannyal fútt ezüst poháracska.

11-mo. Egy rend szerint való óntángyér.

12-mo. Más két keskeny szélű óntángyérocska.

3-tio. Nyilvánságos a templomon való romlás, s azt tartya a Törvényes Látogatás, hogy a szívén vagyon a tekintetes nemes megyének és annak tagjainak, s ajánlja atyaiképpen, hogy továbbra is a lehetőségig úgy légyen.

Bizonyos és nagyon kitettző a parochia körül való fogyatkozás is, amelybe a jövendő pap minél hamaráb bészállandó, de a nagy ruinák miatt meg nem maradhat ott. Melyre nézve leghamarább s legsietőbb industriája megkívántatik a tekintetes nemes megyének abban, hogy a parochia kerítése repartiáltassék és addig, amíg a veteményezésnek ideje békövetkeznék feltétettessék és azután az egyéb épületeken is jobbítás tétettessék.

Utolyára magyarországi charitativumból caedálván ezen nemes megyének a tekintetes vármegyének kegyességéből rhfr. 100, az in deposito vagyon titulatus Hertza István úrnál.

1796

Fejérvíz. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Fejérvizensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis administratorem seniorem, ut et Michaelem Sala, dicti tractus juratum notarium nec non Samuelem Kolosvári vicedirectorem, et adjunctum Josephum Makai anno 1796. die 1ª et 2ª Martii celebrata.[413]

Amikor is az egyházi rendből jelen volt, a tiszteletes loci minister Várhegyi Mihálly atyánkfia. A polgári rendből, tekintetes főbíró Bálint Ábrahám úr, Bágya Mihálly, Bálint Imre

[412] HuZaL-Jkv. I/4. 216–217.
[413] Uo. I/5. 201–212.

domesticus curator, Bágya János, Bágya László, Bálint Bálint, Bágya Sigmond, ifjabb Bágya Jósef uraimék. A matzesdi filialis eklézsiából jelen volt Jári János, bajesdi filialis eklézsiából Farkas László urak, kik is mindketten domesticus curatoroknak a filialis eklézsiákba béeskettetének.

Ezeknek jelenlétekben 1-ben is: Kérdés tétetődék afelől hogy, mint tettszenék a tisztelletes atyafi, maga, szolgálattya, stb.

Mindnyájon azt mondák: minden részbe jól tettszik mind maga, mind szolgálattya.

2-szor. Azt kérdé a Szent Visitatio, hogy a domesticus curator úr a rendelések szerint mutatná elé a hitelesen és állandóul kikészíttetett papi conventiot, hogy tudódhassék, micsoda fizetés mellett teszen a pap szolgálatot ezen eklézsiában, és hogy az jövendőre nézve improtocolláltassék is. Mellyet végbevivén, azt leírtuk:

Conventio parochi

Az eklézsiabeliek nevei	Készpénz		Búza	Bor	Törökbúza	Szalonna	Legumina	Fa	Széna
	hfr.	dr.	Kalongya	veder	véka	oka	kupa	szekér	purkulec
tekintetes Bálint Abrahám úr	3	6	6	4	2	2	4	2	5
Bálint Bálint úr	1	20	2	1	1	2	3	2	2
Bálint Imre úr	2	4	3	2	2	2	4	2	5
Bágya Ferentz úr	1	70	3	2	2	2	4	2	3
idősb Bágya János úr	1	10	1	1	1	1	3	1	1
Bágya Mihály	1	20	1	1	1	1	3	1	1
Bágya Jósef	–	68	1	1	1	1	2	1	1
Bágya Istvánné	1	20	2	1	1	1	3	2	2
Bágya László úr	1	20	2	1	2	1	3	2	2
Bágya Bálintné	–	68	1	1/2	1	1/2	2	1	1
Bajesdiek									
titulatus Farkas János, Farkas László urak	1	53	2	2	2	2	4	–	–
Koszta Mihály úr	1	2	1	1	2	1	2	–	–
Farkas Mihály úr	1	2	2	2	2	1	4	–	–
Matzesdiek									
titulálta Mihonya Lászlóné asszony	1	2	2	–	2	1	4	2	–
Mihonya Sámuel	1	2	1	–	–	–	–	1	–
Jári István	1	2	2	–	2	1	3	2	–
Jári János	1	2	1	–	2	1	3	1	1
Balia Sámuelné	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Balia Sámuel	1	2	2	–	2	1	3	2	–
Roska Sándor	1	2	1	–	1	–	2	1	1
Jári Jár	1	2	1	–	2	1	3	1	–
Roska István	1	2	1	–	2	1	3	1	1
Summa	25	79	38	19	33	23½	62	27	26

3-szor. Számba vétetének ezen eklézsiának mindenféle javai, amellyek akár ingatlanok, akár ingók legyenek.

1. A szántóföldek

Hogy pedig ezen szántóföldek számbavételében annál jobb móddal foglalatoskodhassék a Szent Visitatio, elévevé az 1754. esztendőbeli tractualis conscriptiot, és aszerint úgy találá, hogy:

1. A felső fordulóban, La *Csatatye Manuluj* nevű helyben való föld, néhai Pap Gáspár tizenöt forintokba conferált volt az eklézsiának, most 5 vékásnyi. Mostani szomszédjai napkeletről Bágya Ferentz, napnyugotról Sztojkutza László.

Amelly földek pedig még ezen felső fordulóban vagynak, azok az 1754-dik esztendő után conferáltattak úgymint. [203.]

2. A felső fordulóban, In *hotár lá kályá gye merátz* nevű helyben egy 3 ~ három vékás szántóföld, mellyet anno 1781 die 30[a] Aprilis Bágya Imre és Sigmnd conferalt az eklézsiának, szomszédjai napkelet felől Bágya Ferentz, napnyugotról Bágya Sigmond.

3. Ugyanott a felső fordulóba vagyon a *Csetatye* nevű helyben 1 ~ egy vékás föld, mellyet Pap Péter és fia Pap László adtak az eklézsiának 16[a] Decembris anno 1759. Szomszédjai napkeletről Bágya Ferentz, napnyugotról Bágya Bálintné földei.

4. Azon fordulóban, a *Bej* nevű helyben egy vékás földje vagyon, délről Bágya Jósef, északról Péter Sztojkutza szomszédjai.

5. Vagyon még egy kis kaszállócska is *Kringu Rogozuluj* nevű helyben, mellyet néhai idősb Kis Jósef, úr conferalt az eklézsiának, délről Kis Jósef, északról Kis Borbára kaszálóinak szomszédságiban.

6. *Az alsó fordulóban*, a falu alsó végiben, a parochiával általellenben vagyon egy szántóföld, mellyet néhai Hertza István conferált volt az eklézsiának, és ez 1754-be négy vékásnak íratott, most pedig három vékásnak mondatik, mellyből a szomszédoknak kellett elfoglalni, és ennek végire járjon a domesticus curator 15 napok alatt, s visszafoglallya. Mostani szomszédjai délről tekintetes Bálint Ábrahám úr, északról Balaszin Jánosné szántóföldjei.

7. *Lá Krutse* nevű helyben, ezen fordulóban vagyon egy 6 ~ hat vékás szántóföld, délről ifjabb Bágya Sigmond, északról Sztojkutza János földei szomszédjai.

8. *Intre Kolnitse* nevű helyben vagyon 3 ~ három vékás szántóföld, délről Pap Andris, északról Bágya Ferentz úr szántóföldei szomszédságiban, mellyet 30-a Aprilis anno 1791. conferáltak ezen eklézsiának Bágya Imre és Bágya Sigmond uraimék. [204.]

9. A parochialis csűr megett vagyon két darabba két vékás szántóföld, mindkét felől való szomszédjai tekintetes Bálint Ábrahám úr szántóföldei

2. A szent edények és eszközek

1. Egy kupásnyi fedeles ónkanna, a fenekén villával illyen írás van reámettszve: BORZÁSI ECCESIA. 1653.

2. Egy másfél kupásnyi ónkanna, fedeles, a fedelinek gombja le van törve, az oldala kereken hasas, a fenekin illyen írás: F. KIS-SA: KOZ. AG: 1765.

3. Egy fertállyosnyi talpatlan ezüstpohár, kívül belől arannyal megfuttatva, a felső párkánya egy kevéssé meghasadva, az oldalán illyen figura rajta levő írással: PETRUS FEJERVIZI ANNO 1636.

4. Két egyenlőformán csináltatott kisded óntángyérok, keskeny karimákkal, a fenekén egyenlő két illyen figura: [két keresztbetett kardot ábrázoló mesterjegy]

esmét egy rend szerint való óntángyér, ily betűkkel B:A: P: M:

5. Egy fejér gyapott gyolcs abrosz, a közepin két hellyen kötéssel csinálva, a szélei is kötésbe vagy csipkébe szegve, Kenderesi Sigmondné Balia Éva asszony ajándéka.

6. Egy fejér fátyol keszkenő, a széllyei aranfonallal szőve, eggyik felől szélesebben, másik felől keskenyebben szőve.

7. Egy fejér fátyol keszkenő, kétfelől arany és ezüstfonallal virágokra kivarrva, kétfelől hat virág van reávarrva.

8. Egy fátyol keszkenő, zöld és téglaszín sellyemmel, és ezüst fonallal, kétfelől nyolc élőfa virágokra kivarrva.

9. Egy fejér gyolcs keszkenő, karmazsin sellyemmel vastagon, úgy arannyal tulipántokra kivarrva a négy szegelete. [205.]

10. Egy fejér silésiai gyolcs nagy keszkenő, a négy szegin veres sellyemmel és ezüsttel nagy tulipántok kivarrva. Russori Mátyásné fejérvizi Bálint Thérésia ajándéka.

11. Egy lintzi fejér gyolcs keszkenő kék sellyemmel és arannyal, a négy szege virágokra kivarrva, ilyen betűkkel: F: V. K. G. melly ezt tészi: Fejérvíznek adta Kis Gergely.

12. A prédikállószéken egy fekete német posztóból készült takaró fejér pántlikval, poszománt hellyett körülvarrva.

A templombeli asztalon olyan fekete posztóból, és fejér pántlikával körülvarrott abrosz, adta ezeket Hertza Istvánné Bágya Susánna. Melly posztó fejér pántlikával, fejér fejű szegekkel az asztalhoz van szegezve.

3. Az eklézsia capitalissai.

Conferensek	hfr.
1. Bágya János conferált kétszáz mfr.	200
2. Bálint Farkas és Thérésia száz mfr.	100
3. Tiszteletes Jáni Sámuel, tustyai pap száz mfr.	100
4. Tiszteletes Pál István, borbátvizi pap ötven mfr.	50
5. [414]száz mfr.	100
Summa	550

Ezeknek conferenseknek egész conferált summája, megyen mindöszveséggel ötszázötven mfr. Melly conferált summáról meg kell jegyezni, hogy a néhai tiszteletes Pál István úr collatuma még nincs az eklézsia kezénél, hanem most a borbátvizi református eklézsia heverő interessei felszedetvén, rendelés tétetett aziránt hogy kiadattassék.

A több része pedig micsoda állapotban légyen a sok veszedelem és viszontagság után, azt a Szent Visitatio eszerint dolgozta ki. [206.]

A kiadásnak napja és esztendeje	A kiadott pénz summája		A kivevőnek neve	A kivett pénz esztendei interesse		A restantiaba való interesnek ideje és esztendeje	A restans interes egész summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
30. Decembris 1771.	19	–	Hertza Adámné	1	14	5 eszt. ab 1788 usque 1792	5	70
detto	19	–	László Istvánért, fiai Ferentz és Bálint	1	14	detto	5	70
10. Aprilis 1730.	5	–	az írt László István fiai	–	30	detto	1	50
detto	5	–	László Jánosért, fia Pál	–	30	detto	1	50
22[a] Martii 1772.	6	–	Mihálly Szereka	–	84	8 eszt. ab 1788 usque 1796	6	72
detto	8	–	Lászku Szereka kezesek egymásért, az utolsó Kászton lakik					
24[a] Januarii 1768.	7	–	Jánku Klopotiván, és Drágoj Drágoj, egymás kezessei, az elsőnek fia Mihálly	–	42	5 eszt. ab 1788 usque 1792	2	10

[414] Az ötödik adományozó ismeretlen.

12[a] Martii 1760.	7	–	Jánku Számfirért maradéka Mihálly Klopotiván	–	42	8 eszt. ab 1788 usque 1796	3	36
13[a] Decembris 1752.	7	–	Bágya successorok, Mihálly, Ferentz, Bálintné, János, László	–	42	régi sok lévén a restantia most complánáltak	7	77
1[a] Decembris 1765.	50	–	Turotzi Borbára asszony	3	–	restantia nincs	–	–
12[a] Martii 1760.	25	–	Sztojkutza János	1	50	5 eszt. ab 1788 usque 1792	7	50
	10	–	Sztojkutza Mihállyért unokája Mihálly	–	60	8 esztendő ab 1788 usque 1796	4	80
	15	–	Béllya Lászlóért, fiai, Bálint és László	–	90	5 eszt. ab 1788 usque 1792	4	50
	10	–	Balaszin Jánosné	–	60	5 eszt. ab 1788 usque 1792	3	–
	10	–	Sztojkutza Péterért fiai, János és István	–	60	8 eszt. ab 1788 usque 1796	4	80
	5	–	Antanászi Antanászonyért fia, János Antanyaszony	–	30	5 eszt. ab 1788 usque 1792	1	50
23[a] Januarii 1772.	5	–	Láda István	–	30	detto	1	50
20[a] Junii 1774.	42	90[415]	Láda István *csak sub 9. van 12 ft., a többit béadta*	2	58	detto	12	90
1[a] Martii 1796.	10	–	Bálint Istvánért, fia Bálint Imre[416] *E béjött, s kiadatott sub 10 1798*	–	60	eddig volt 5 eszt. restantia interest fizesse meg	3	–
30[a] Maji 1776.	100	–	Bágya Mihálly	6	–	5 eszt. ab 1788 usque 1792	30	–
contractus nélkül	13	–	Dregits Murarért fiai János és Zaharia Dregits *Van contractus sub E. 1798-ban.*	–	78	detto	3	90
detto	10	–	János Bogyészk	–	60	detto	3	–
Summa	388	90		23	34		115	75

[207.] Találtatik hát a fennebb való regestrum szerint ezen eklézsiának capitalissa 388 ~ háromszáznyolcvannyolc mfr. és 90 ~ kilencven pénze.

Még emellett tekintetes Bálint Móses úr a magánál volt adósságot, úgymint az 55 ~ ötvenöt mfr. béfizette, melly is most tekintetes Bálint Ábrahám úr kezébe vagyon, ahonnan a domesticus curator vegye kezéhez, és jó helyre elocállya, hogy ne heverjen, hanem interesezzen. Ez így hát

	hfr.	dr.
Ezen eklézsiának capitalisa találtatik most négyszáznegyvenhárom ft. 90 dr.	443	90
Hozzátévén, a kézbejövő tiszteletes Pál István úr collatioját, az	50	–
Leszen summa	493	90

[415] A számok át vannak húzva.

[416] Kihúzva, és más kézzel illetve tintával melléírva.

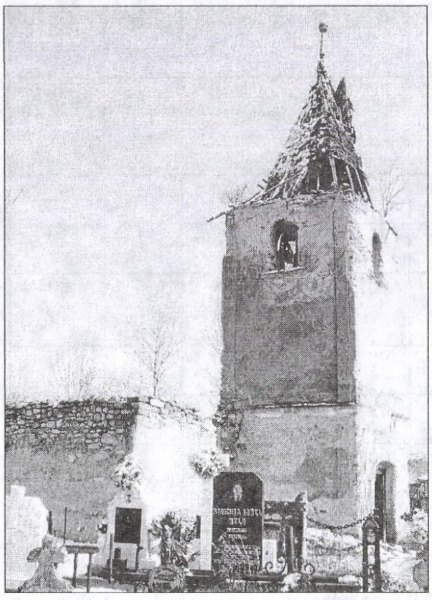

Templom és temető
A párhuzamos pusztulás emlékei

El vagyon veszve hfr. 56 dr. 10.

4-szer. Panaszul adaték bé a Szent Visitationak most is, mint szintén 1786-ban és 88-ban is, hogy amint a tractus conscriptioja mutattya az 1782-beli visitationis protokollummal együtt, volt ezen eklézsiának, a bajesdi határon, az alsó fordulóban, a Rovina nevű helyben két négy-négy vékás szántóföldje, melly két földeket az öreg Bágya Péter úgy conferált volt az eklézsiának, az eggyik et 22 ~ huszonkét, a másikat 16 ~ tizenhat mfr., hogyha a haeresek kiváltanák, vagy visszavennék, az írt 38 ~ harmincnyolc ft. fizessék meg az eklézsiának. Ezen írt két földeket a Szirb família kivette, és ezen a jusson már most Bágya Sigmond uram bírja, de a pénzt eddigelé meg nem adta, sem most is megadni nem akarja az eklézsiának.

Mellyre a Szent Visitatio tőn *végezést*: A domesticus curator úr 30 napok alatt admonéáltassa Bágya Sigmond urat, hogy a conferens intentiojának eleget tegyen, és vagy a 38 mfr. annak eddig való interessével együtt megadja, vagy a földeket adja vissza, és az eddig való haszonvételét fordítsa meg. Ha egyéb módon nem lehetne eligazítani, hívja törvénybe az erőszakoskodót, és arról a Szent Visitatiot tudósítsa, hogy ez is minden módon való segedelemmel legyen ezen ügybe a domesticus curatornak. [208.]

5-ször. Panaszul adá fel a tiszteletes egyházi atyafi, hogy papi fizetését, nevezetesebben búzáját maga idejében meg nem adják, bé nem szolgáltattyák, melly miatt gabonájába tetemes kárt vallott eddigelé is, vallani fog ezután is.

Mellyre lőn *végezés*: A papi búza bér béhozásában a domesticus curator úr esztendőnként procedállyon, és azt administrálja a kiadott regulamentumoknak 5., 6., 8-dik pontyai szerint. Ha pedig azok szerint, vagy nem administrálnák az eklézsiabeliek, vagy a domesticus curator és egyházfiú béfizettetni elmulatná, melly miatt kárt vallana gabonájába a tiszteletes egyházi atyafi, bizonyosok legyenek benne, hogy akinek késedelmezése miatt kárt vallott a pap, azt ecclesiastico seculare brachium által a Szent Visitatio azon megveszi.

6-szor. Ha szintén panasz nem volna is iránta a tiszteletes egyházi atyafitól, bámulással és sajnálva láttya a Szent Visitatio, hogy a parochia a legrosszabb, és pusztább állapotba vagyon, úgy hogy a parochialis háznak se ajtaja, se ablakja nincse, emellett mind a csűr, mind a pajta fedetlen. A sütőházat már kilenc esztendeje hogy elkezdették, de félbe fedetlen vagyon, és annak fái rothadnak. Ezen kívül a tiszteletes atyafinak az eklézsiába való béjövetelekor azt ígérék vala, hogy a templom felől elkezdett pincéjét úgy építik meg, hogy fellyül rajta egy gabonássa is légyen, de az mind e mái napiglan is maga nagy kárára építetlen vagyon. Úgyszintén a parochialis hely körül való kert is rongyos, és a legrosszabb állapotban senyved. Mindezek azt okozták eddigelé, s okozzák naponként, hogy a tiszteletes atyafi szüntelen való szenvedésben és kárban vagyon, holott mind canonaink, mind pedig a conventio, és törvény szerint jó állapotba kellene lenni a parochiának, és mindennémű ahhoz tartozó épületeknek, hogy használhassa a tiszteletes parochus. Most már azzal sem menthetik magokat az eklézsiabeliek, hogy nyomorúságosok az idők, mert már a jó Isten, mind áldást, mind békességet parancsolt a hazában, ahonnan jó móddal lehet és kell is segíteni, ezen a vidékbe legrongyosobb, legrosszabb állapotba lévő parochián s épületein.

Mellyre tételték ez a [209.] *végezés*: A domesticus curator úr az eklézsia minden tagjait, a filialis eklézsiabeliekkel egyetembe, a közelebbi innepnapon gyűjtse bé a parochiába. A fellyebb elészámlált, és a pap számára elkerülhetetlenül szükséges épületeket jól nézegessék meg, azoknak megépítésekről tanácskozzanak, és egybevetett erővel, minden személytől való hathatós segedelemadással megépítsék, mégpedig 60 napok alatt. Ha pedig 60 napok alatt meg nem építenék az eklézsia tagjai, bizonyosok légyenek benne, hagy a canon szerint való büntetést el nem kerülik.

7-szer. Azt már örömmel láttya a Szent Visitatio, hogy a templom, mellyet 1788-ban ama kegyetlen pusztító dühös ellenségnek, a töröknek tüze megemésztett vala, és azután egy darab ideig siralmas hamvaiban hevervén, azután a kegyes alamisnálkodás, és az eklézsiabelieknek segedelme is (kiknek neveiket jól tudja az Isten) felépítette, és már most egésszen újra elkészülve vagyon falaira, ablakjaira, és mennyegzetére nézve, de a benne lévő ülőszékeket most kezdették készíteni. Amikor is a Szent Visitatio nagy bámulással vevé észre, hogy némellyek, valamely világi magok nagyzásából, válogatást akarnak a templombéli ülőszékekben tenni, és magoknak s familiájoknak valamely, mást abból kirekesztő, örökös széket foglalni, holott a Christusnak ez a regulája: aki tiközöttetek első, az légyen utolsó. Másfelől az is, hogy a Generalis Szent Synodus, a templombeli székek közt való válogatást eltiltotta, és az illyeneket keményen való megbüntetés alá rekesztette.

Mellyeknél fogva hát a Szent Visitatio is *végezi*: hogy igen jó volna, ha ezen kicsiny, de a veszedelmes ellenség pusztító tüze által jobban is elgyengített eklézsiának az a tehettsége volna, hogy a templombeli székeket a közönséges cassából építhetné meg. De mivel nincs, tehát a domesticus curator a tiszteletes egyházi atyafival, mind a mater, mind a filialis eklézsia minden tagjait személyszerint keressék meg, ezen eklézsiának sok nyomorúságait, szűkös voltát halhatóson kössék szívére egyen-egyen azoknak, és serkentsék arra, hogy ki-ki tehettsége szerint adjon, amit Isten [210.] dicsősségére elszánt, hogy így ebből egy bizonyos summát egybeszerkesztvén, abból építtessenek meg a templombeli székek. Vagy pedig, akinek tettszik ezt választani, akit Isten arra indít, építtessen a templomba egy vagy több széket, de ne abból a célból és végből, hogy azt osztán örökössének úgy tartsa, hogy abba mást bé ne bocsásson (mert illyen különös szék senkinek sem engedtetik). Hanem a templombeli minden székekben a rend ez legyen: hogy az aetasra, vagy élet idejére vigyázzanak mind a két nemen lévők, az idősebbeknek és elsőbb rangúaknak engedjék meg az elsőbb székekbe való ülést, az ifjabbak pedig hátrább üllyenek. Valakik pedig ezen mind Isten, mind a természet, mind az emberek törvénye szerint való hellyes dolog ellen cselekesznek, mint nyilvános botránkoztatók excommunicáltatnak.

Szószék és toronysisak

8-szor. A templomnak tornya puszta kőfalaiban fennáll ugyan, de fedetlen vagyon a török tüze pusztításától fogva, ahonnan az időnek mostoha viszontagságai szempillanatonként emésztik falait. Mellyet micsoda fundusból és költséggel lehessen megépíteni, midőn semmi emberi ollyas segítséghez, sem az eklézsiából, sem másunnan nem lehetne reménység, az isteni kegyelmes gondviselés egy igen jó módat mutata, és eszközt állíta elé. Ugyanis Bágya Susánna asszony, néhai Hertza István úr özvegye, Isten dicsősségéhez vonszó kegyességéből magát jelenté a Szent Visitationak, és azt mondá,

hogy maga mint özvegy elégtelen arra, hogy a torony felszarvazására szükséges fákat meghordassa, hanem mind a mater, mind a filialis eklézsiabeliek egybegyülekezvén, közönséges magok meghatározásából és elrendeléséből, hordassák meg magok a szükséges fákat, azután pedig maga az építő mesterembereket kifizeti, zsendellyezni való prestillát veszen, mindenféle vasszegekkel egyetembe, és ilyenformán, a torony jó móddal felszarvazódik. Melly kegyes ajánlását, különös jótéteményét, az írt asszonynak háládatos szívvel vévé mind a Szent Visitatio, mind az eklézsiabeli jelenlévő tagok, és eszerint az [211.] *végezteték*: Tiszteletes uram és a domesticus curator, az eklézsiabelieket egybegyűjtvén, az írt kegyes lelkű asszony intentioját terjesszék elejekbe, és kérjék, serkentsék a toronyhoz való fa hordásra. Ha megcselekeszik, mindaz, hogy eklézsiájokhoz és Isten dicsősségéhez vonszó jóindulattyokat világ előtt megbizonyítják, mind pedig Istentől ezért áldást nyernek. Ha pedig (mellyet éppen nem gondol a Szent Visitatio) oly hidegek és buzgóságtalanok lennének, hogy ezen dologba semmit se mozdítanának és nem igyekeznének, tehát a Szent Visitatiot erről tudósítsák.

9-szer. Jelenteték az is, hogy az ellenségtől elpusztíttatott templom ablakjait Isten házához vonszó buzgó indulattyokból magok költségeken csináltatták meg Jári István úr és élete párja, Bágya Kata asszony. Legyen örök emlékezetben és áldásban mind Isten, mind emberek előtt ezeknek keresztyéni jótétemények!

10-szer. A perselypénz demonstratioját eléadá tiszteletes egyházi atyafi, hitelesen, és úgy találtaték, hogy

	Hfr.	Dr.
a közelebb lefolyt 1795-dik esztendő utolsó napjáig gyűlt	3	28
erogált belőlle	2	42
Maradna pro 1796		86
De az ezelőtti Visitatio szerint 1794-be supererogált volt		33
Marad hát most kéznél		53

Melly pénz adattassék a domesticus curator kezébe, aki is a parochialis háznál álló eklézsia ládájába tegye bé, s ennekutána maga percipiállya és erogállya, amikor ideje lészen.

Aki is 11-szer eddigelé Bálint Imre úr a szokott mód szerint nem lévén béeskettetve curatori hivatalába, most béesketteték.

Hasonlóképpen 12-szer eklézsia közönséges szolgájának, úgymint harangozónak béeskettették Zaharia Pászk. [212.]

13-szor. Kőből épült templomán, és tornyán kívül vagyon ezen eklézsiának egy harangja, mellyen ez az inscriptio vagyon: HERZA ISTVAN ES BAGYA SUSANNA A FEIERV. R. ECCL. SZÁMÁRA. ANNO 1787.

Most a visitation megjelenvén maga Bágya Susánna asszony, kéré, hogy ezen ajándéka irattassék bé a tractus protokollumába, örök emlékezetre. Mellyet örömmel is cselekedék a Szent Visitatio, és kéri az eklézsiát, hogy áldásban s tiszteletben tartsák mind emlékezetét ezen jóltévő asszonynak, mind becsüllyék meg ennek kegyes ajándékát.

1799

Fejérvíz. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Fejérvizensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis reformati tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, nec non ejusdem tractus ordinarium notarium Michaelem T. Sala, 31[a] Januarii 1799. facta.[417]

Ezen Szent Visitation jelen voltanak tiszteletes Várhegyi Jósef uram, mint helység papja. Az eklézsiabeliek közül titulatus Bálint Imre úr domesticus vicecurator, Bágya Mihálly és László urak. A filiából, Bajesdről Farkas László úr, Matzesdről Jári László, Balia Sámel uramék.

Ezeknek jelenlétekben így folyt a Szent Visitatio:

1. Kérdés tétetődvén az új egyházi atyafi, tiszteletes Várhegyi Jósef úr szolgálattyáról, s magaviseletéről. Minden jót mondának erről.

2. A domesticus vicecurator úr és a tiszteletes egyházi atyafi írásba panaszlának ezen eklézsiabeli némely fogyatkozások ellen, és azoknak orvoslását kérék. A panasz első része ez vala:

1. Vagynak némelyek ezen eklézsiában olyanok, akik soha egyébkor isteni tiszteletre meg nem jelennek, hanem csak az egy Húsvét innepében, úgymint Fejérvizen lakó Bágya Jósef, és a Hertza Ádámné fiai Mihálly, András, István. A filiába Matzesden Roska Sándor egész háznépével egyetembe, és Mihonya Sámuel.

Erre *végezés*: Minekelőtte a Szent Visitatio a keményebb orvosló eszközökhez nyúlna ebben a részben, bízza a domesticus vicecurator úrra, és a tiszteletes papra, hogy eklézsia közönséges gyűlését hirdetvén minél hamarább lehet, ezeket a panasz alatt lévőket keresztyéni módon intsék meg hibás cselekedetekről, és Istenhez tartozó kötelességekre ösztönözzék.

A panasz második része ez vala: 2. hogy a filiákba azt kívánják, hogy a pap isteni tisztelet végett rendre járja őket házanként, mert ők egy bizonyos jó, becsületes házhoz is egybegyűlni nem akarnak, mely mind nagy tereh is a papra nézve, mind illetlen is, sőt a közönséges isteni tisztelet céljával is ellenkező.

Végezés: A bajesdi filiába lakók tartoznak mindnyájon Farkas János és László urak házaikhoz egybegyűlni. Matzesden lakók Jári István úr házához. Minthogy ezek a házak voltak eleitől fogva az isteni tiszteletnek helyei, s továbbra is mint erre alkalmatosabb és illendőbb házak annak hagyatnak. Másuvá nem tartozik a pap menni, hanemha beteghez. [400.]

3. A papi régi conventio most is megmaradt, és helybehagyatott.

4. A parochialis földek úgy vagynak mint voltak 1796-ban.

5. A collationalisok is éppen úgy vagynak.

Jegyzés: Pap Gáspár 1768-ban 7[a] Septembris való contractus szerint adóssa volt ezen eklézsiának 30 mfr. Pap László pedig anno 1770. 7[a] Junii való contractus szerint 2 mfr. 4 dr., ugyanő 1759-ben 16[a] Decembris való contractus szerint 20 mfr. Pap Gáspár halálával pedig, az ő adóssága is deveniált Pap Lászlóra.

A 18. sz.-i szószék maradványai

[417] HuZaL-Jkv. I/5. 399–400.

Mindöszveséggel hát ez az adósság Pap Lászlón volt hfr. 52 dr. 4. Mely adósságnak megfizetésére Pap László La Krutse nevű helyben lévő 6 ~ hat darabból álló földet adta az eklézsiának, melyről az 1796-beli visitatiora való feladás szerint, az íratott hogy 56 mfr. volna általadva.

6. A szent edények s eszközök az 1796-beli conscriptio szerint megvagynak. Accedalt ezekhez egy égszín tafota, violaszín rojtos pántlikával körülvarrott cathedra takaró, és egy minden részben hasonló készületű asztalra való. Ezeket adta tekintetes Bálint Sára asszony, néhai tekintetes Váradi László úrnak kegyes szívű özvegye.

7. Sajnállya a Szent Visitatio, hogy az 1796-beli visitatiokori 4-dik szám alatt lévő dolog el nem igazíttatott.

Végezés: A domesticus curator úr elmúlhatatlanul igazítsa el.

8. A néhai tiszteletes Pál István úr testamentuma azon részének, mely ezen eklézsiát illeti, complementuma nincsen.

Végezés: Halasztatik az ebbe való béereszkedés a mindjárt következő borbátvizi visitatiora. Ott jelenjen meg az eklézsia biztossa, és legyen igazítás ezen is.

9.	hfr.	dr.
Az 1796-beli visitatiokor maradt volt a perselybe	–	53
Ez pedig a néhai tiszteletes atyafi halálával elenyészett. Ami pedig azután gyűlt, míg pap hozatott a helységbe, azt a szolgálatot tevő pap magával elvitte		
1797-be gyűlt	2	40
1798-ba	4	7
Summa	6	47
Melyből egyre s másra erogáltatott	5	81
Marad a cassába	–	66

1802

Fejérvíz, 25 et 26 Februarii 1802. Sancta Canonica Visitatio ecclesiae reformatae Fejérvizensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, atque Michaelem Barta, ordinarium notarium, nec non adjunctum visitatorem reverendum dominum Josephum Getse, diebus 25 et 26ta anno 1802 facta.[418]

Itten az egyházi rendből jelen volt a tiszteletes loci minister, Várhegyi Jósef atyánkfia. A polgári rendből tekintetes Bálint Ábrahám úr, titulatus domesticus curator Bálint Imreh, Bálint Bálint, Bágya János, Jósef, László és Sigmond uraimék. A matzesdi filialis ecclesiából titulatus Balia Sámuel, Jaruj Jár, Jári László. Bajesdi filialis ecclesiából titulatus Koszta Mihálly és Farkas László uraimék.

Ezeknek jelenlétekben I. kérdés tétetett a tiszteletes egyházi atyafi iránt, az ökegyelme személlye, accomodatioja s szolgálata kedveltetik.

II. Megkérdetett a tiszteletes egyházi atyafi, hogy miképpen commendálja a maga hallgatóit, tartozó kötelességekben mint járnak el, mind Istenre, mind magára nézve? Ki is úgy adá fel, hogy Istennek tartozó kötelességeknek igyekeznek eleget tenni, a templomot gyakorolják, sacrummal élnek, magának is illendő tiszteletit s becsületit megadják. De ígért kevés fizetésének megadásában sokan morosusok, melly miatt alig subsistálhat, s kéri is a Szent Visitationak adsistentiáját ebben a részben.

És III. Ezen jelentett panasszára nézve kívánta a Szent Visitatio házanként járó fizetésének restantiáit számba venni, és azok illy renddel találttattak ezeknél:

[418] HuZaL-Jkv. I/5. 538–540.

Restálnak	Pénz	Búza	Bor	Török-búza	Szalon-na	Legumi-na	Fa	Széna	
	hfr.	dr.	Kalangya	veder	véka	oka	kupa	szekér	fijok
Bágya Ferentz úr 6 cszt.	8	50	4	5	7	–	17	6	30
Bágya János úr 6 eszt.	6	60	–	3	4	3	–	1	12
Bágya Péter 2 eszt.	2	40	–	2	2	–	–	–	4
Bágya Jósef 6 eszt.	4	8	–	–	3	–	–	–	–
Bágya Bálintné	–	–	–	–	3	–	–	–	–
Bálint Bálint	4	80	–	4	–	–	–	–	–
Restantiák summája	26	38	4	14	19	3	17	7	46

Ezen kiírt restantiákra nézve a Szent Visitatio végezi: A domesticus curator az egyházfi által admoneája a restánsokat, hogy 8-d nap alatt conplanáljanak, mellyet ha becsülettel nem cselekszenek, adattassanak által a külső tisztségnek ad exsequendum. [539.]

IV. Ezek után számbavétettek az ekklézsia capitalissai és azoknak heverő interessei.

Kivevés ideje	Kivett pénz summája		Kivévő neve	Esztendei interes summája		A restantiában lévő interesnek ideje	Restans interes summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
A. 30. Decembris 1771.	24	69	Hertza Ádámért	–	–	Fia, Mihálly béfizette stante visitatione		
detto	24	69	László Istvánért fiai, Ferentz és Bálint	1	47			
B. 10. Aprilis 1750., 27. Februarii 1798.	6	50	László Istvánért fiai, Ferentz és Bálint	–	39			
detto	6	50	László Jánosért fia, Pál	–	39			
C. 22. Martii 1772.	14	–	László Szeréka	–	84			
D. 24. Januarii 1768.	19	46	Klopotiván Mihálly			béfizette a capitalist stante visitatione 26 dr. híjjával		
E. 27. Februarii 798.	5	64	János Dregits	–	33			
detto	11	28	Zaharie Dregits	–	66			
F.	7 7	77 –	Bágya Sigmond Bágya Péter			béfizették titulatus curator Bálint Imreh úrnak quod recognoscit		
G. 1. Decembris 1765.	50 vfr.		Turoczi Borbára asszony	3	6			
H. 12. 1760.			Sztojkutza János			adóssága deveniált Bálint Imreh úrra sub L.		
			Sztojkutza Mihálly			béfizette, s kiadatott sub O.		
	19	50	Béllya Lászlóért fiai, Bálint és László	1	17			

	13	–	Boloszin Jánosné					
	14	80	Sztojkutza Péterért fiai, János és István					
	6	50	Anasztászi Anasztaszony fia, János Anasztaszony					
I. 13. Aprilis 1798.	12	34	Láda István	–	74			
K. 24. Martii 1796.	20 20 15	– – –	Farkas Boldisár Báj Balint Báj Báj			Bort adnak interesül		
L. 12. Aprilis 1798.	65	50	Bálint Imreh úr	3	93			
M. 30. Martii 1776., 27. Februarii 1798.	130	–	Bágya Péter	7	80			
N. 20. Maji 1798.	20	–	Vajdai Josziv Denyészk	1	20	ennél volt 50 ft., 30 ft. felvett titulatus Bálint Imreh úr, mellyből számadolnia kell		
O. 2. Maji 1798.	20	80	Sztojkutza Lászlóné és fia, Mihálly	1	24			
sine contractu	13	–	Bellya Bálint	–	78	deveniált réá János Bonyészktól		

Ezen capitalisokhoz járulni kell még néhai tiszteletes Pál István uram collatumának, mely áll 50 mfr., és mind e mái napig a borbátvizi nemes ecclesiánál vagyon. [540.]

V. Amint már fellyebb is a protokollumban pagina 526 feljegyeztetett, tekintetes klopotivai Pogány Máté úr Kreguis nevű faluban lévő egy puszta sessioját conferálta ex pio zelo a tustyai és fejérvizi reformata szent ekklézsiáknak. Ennek jövedelméből a tiszteletes loci minister már percipiált is 2 rhfr. A jóltévőnek emlékezete légyen örökké áldott.

VI. Ezelőtt való domesticus curator, titulatus Bálint Imreh úr a curatorságból kikérezvén, a maga gondviselése alatt lévő contractusokat hiba nélkül számba adta, de némely különös perceptumiról (minéműek, nevezetesen a havas taxája, a tett repartitio szerint házanként való collecta, és török által lett károknak bonificatiojában MagyarOrszágról jött publicatio) és a torony fedésire tett erogatumiról való demonstratioja fennmaradott. Melyre nézve kötelezvén magát, hogy még most, in cursu visitationis Borbátvizen azt submittálni fogja, pro nunc a curatorságból kibocsáttatik, és helyében omnium voto, titulatus bajesdi Farkas Mihálly úr tétetik, aki is ugyan jelen nincsen, de reménlvén, hogy nem lészen idegen a nemes ekklézsiának szolgálatától, a maga házánál a Szent Visitatio requirálni fogja, és ott sua formalitate adjuráltatja. Aminthogy 1ma Martii honorifice requirálta és adjuráltatta is, hív vigyázására bízván ezen nemes ekklézsiának minden dolgait.

VII. Amint fellyebb sub numero IV., littera contractus A megjegyeztetett

	hfr.	dr.
Hertza Ádámnak fia, Mihálly a reá deveniált capitalist béfizette in	24	40
Úgy Klopotiván Mihálly (elengedtettvén dr. 26) sub D. depurálta	19	20
In summa	43	90

Ez a béjött capitalis adjunctus domesticus curator bajesdi Farkas László úrnak általadatott, hogy jó móddal elocálja a pap számára való használásra.

VIII. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Az 1799-béli visitatio alkalmatosságával maradott volt a cassában	–	66
azolta mostanig gyűlt a perselyben	9	14
Summa	9	80
Melyből eddig elocáltatott hiteles és szükséges hellyekre	6	54
ismét mostani visitatio alkalmatosságával	4	80
Summa	11	34
eszerint supererogált a tiszteletes atyafi	1	54

IX. Az Úr asztalához tartozó szent edények s eszközek megvagynak, amint feljegyeztettek 1796. és 1799. esztendőkben.

X. Rovina nevű helly iránt való végezést lásd protocolli pagina 207.

1804

Fejérvíz 20. Februarii 1804. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Fejérvizensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis tractus Hunyadensis proseniorem et Michaelem Barta, juratum notarium die 20. Februarii anno 1804. celebrata in domo parochiali.[419]

Itten ekkor jelen voltanak az helységbéli egyházi szolga, tiszteletes Vásárhelyi Jósef atyánkfia, tekintetes bajesdi Farkas Mihálly úr, a nemes ekklézsia domesticus curatora, titulatus Bágya Péter, Jári János, Farkas László, Balia Sámuel Urak.

I. Kérdés tétettvén a tiszteletes loci minister iránt, hogy mimódon viszi véghez templombéli szent szolgálatát, s külsőképpen is mint viseli magát? Curator Farkas Mihálly úr azt felelé, hogy a filiákban lakó hallgatóknak contentumok vagyon őkegyelmében minden tekintetben, és a materben lévőknek is semmi panaszokat nem tudja.

II. Megkérdettetett a tiszteletes loci minister, hogy miképpen commendálja a maga hallgatóit, a közönséges isteni tiszteletnek gyakorlására és az Úri Szent Vacsorával való élésre nézve? Sajnálva jelenté, hogy nem igen gyakorolják a közönséges isteni tiszteletet, vasárnapokon is igen kevés számmal jelenvén meg a templomban.

III. Megkérdettetett, hogy hallgatói magának illendő becsületét és papi fizetését meg adják-é? Ezen kérdés eként felele: Becsületének megadása iránt másokra nincsen panasza, hanem panaszol nagy megilletődéssel különösön titulatus Bálint Imre úrra, hogy egykor nagy ferrorral jövén a templomba, annak ajtaja előtt sok mocskos szókkal illette, s nagyon megsértette azért, hogy egy szent vallásunktól elállott és megholt asszonynak meg nem engedte, hogy harangunkkal [746.] harangozzanak.

E tekintetben való sérelmét illendő consideratioban vévén a Szent Visitatio *végezé*, hogy a bépanaszoltatott adattassék által a méltóságos curator uraknak, hogy a külső forumon prosequállyák.

Panaszolván továbbá azt is, hogy feles restantiái vagynak. Ezekre nézve *végezteték*, hogy minden restantiáit szedje jó rendbe, s végye írásba, hogy ad exsequendum a külső magistratusnak adattassanak által.

IV. Ezekután elévétetett a curatori demonstratio és az így folyt:

[419] HuZaL-Jkv. I/5. 745–750.

	mfr.	dr.
Az 1802-dik esztendőben tartatott visitatioban az A. betű alatt Hertza Ádámnál és László Istvánnál volt még akkor befizettetett	49	38
a B. betű alatt lévő contractusból is	6	50
a D. betű alatt lévő contractusból is	19	–
Béfizettetett in summa	74	88
Ebből elocáltatott		
1-o. Matzesdi Balia Samuelnek mellynek securitássául lekötött a matzesdi határban 3 darabb kaszálót, mellynek *eggyike* vagyon In Hoterel nevű helybe, Bajesdi László Halmagy, és Balia János szomszédságában. 2-dik. In Lunka Szuszenyilor a Porgolat kertek és Balia Sámuel özvegye szomszédságában. 3-dik. In Szelesel nevű helyben, mellynek szomszédjai egyfelől az oldal, másfelől a lefolyó Szelesel nevű árok. Erről költ contractus 1802. 19. Martii, vagyon sub littera A.	40	–
2-o Bajesdi Halmagy Jánosnak és testvérének, Györgynek 28[ua] Februarii 1803. borinteresre melyről szóló contractus vagyon sub littera P.	20	40
3-o. Bajesdi Providus Udra alias Murár Jánosnak, titulatus Farkas János úr colonussának 30 Martii 1803. borinteresre, melyről szóló contractus vagyon sub littera I.	15	30
Eszerint lévén az elocatum 75 mfr. és 70 dr., nyilvánságos, hogy superálja a perceptumot, mely volt 74 mfr. és 88 dr., 82 dr., melly supererogatumát a demonstrans curator úr condonálja a nemes ekklézsiának.		
Az 1802-dikbe tartatott visitatio után, domesticus curator Farkas Mihálly úr, János és Zaharia Dregitstől vett fel mellyeket elocált rusori idősb Juon Pardosz, Kenderesi Sámuel úr jobbágyának borinteresre sub littera E, 3[a] Julii 1803.	16	92
Sub littera I. Láda Istvánnál volt kiadattatott, és most marad a tiszteletes loci ministernél Várhegyi Jósef uramnál.	12	34

A több contractusok változás nélkül megvagynak amint az 1802-dikben tartatott visitatioban inprotocolláltattak.

Ezen nemes ekklesiának capitalis summája pedig nevekedett 120 mfr., mellyeket conferált tekéntetes fejérvízi és most Dobrán resideáló Bágya Ferentz úr papi intertentiora, melly elocáltatott testvérének, titulatus Bágya László úrnak 13. Februarii 1803. sub littera L.

Klopotivai tekéntetes Pogány Máté úr 122. mfr. Kregujison adquirált, sessióját conferálta a tustyai és fejérvízi ekklézsiáknak [748.] egyenlőképpen, mellyről vagyon emlékezet protocolli pagina 540. Lévén pedig a tustyai nemes ekklézsiának SztrigySzentGyörgyön resideáló nemes Szabó István uramnál 60 mfr. adóssága, azon ekklézsiának curatora, tekintetes Gergots Elek úr azon 60 ft. summát transcribálta a fejérvizi reformata nemes ekklézsiának a most írt titulatus Pogány Máté úr collatiojának refusiojára, hogy az egésszen maradjon a tustyai ekklézsiának. És a tustyai contractusok közzül az erről szóló contractust, melly volt sub numero 13-tio, és tartatik itt sub littera R, általadta a fejérvizi reformata ekklézsiának. Ezen 60 mfr. summának interesezését magára vállalta seréli tekintetes ifjú Kenderesi Jósef úr, mint láthatni a mai napon, úgymint 20[a] Februarii 1804-ben költ obligatoriájából, melly exstál sub littera R.

És ezek szerint titulatus curator Farkas Mihálly úr mindenekről, minden hiba és fogyatkozás nélkül számot adott, és azzal mentvén magát, hogy különös perei lévén M[aros]vásárhellyen, házától el kell távoznia. Hogy jelen nem léte miatt a nemes fejérvízi ekklézsiának valami kára ne légyen, a curatorságból kikéredzett. Kit a curatorságból a Szent Visitatio úgy bocsáta ki, hogy a curatorságot bízza a papra, keze alá adván a contractusokat, mellyek az A. betűtől fogva vagynak az R betűig sub Ff kettő lévén, in summa pedig vagynak contractusok numero 18.

V. A közelebbi visitatioban titulatus Bálint Imreh úr arra kötelezte volt magát, hogy curatori demonstrátioját elkészítvén Borbátvizen a Szent Visitationak submittálni fogja, mellyet mind e mái napig nem cselekedett. Inponálja azért serio a Szent Visitatio, hogy a jövő visitatiora okvetetlen elkészíttse, és submittálni el ne mulassa minden további halogatás nélkül. [749.]

VI. A matzesdi filialis ekklézsiának curatora, titulatus Jári János úr sok foglalatossági miatt deprecálván a curatorságot, ajánlya és commendálja maga hellyett titulatus Jári László urat, kit elbocsát a Szent Visitatio ollyan conditioval, ha a commendált atyafi felvállalja a curatorságot.

VII. Bágya János uram és öreg Bágya Sigmondné asszony egy memorialist adtanak bé a Szent Visitatiora panaszolván, hogy a magok költségeken építtetett székbe béül ifjú Bágya Sigmondné, Hernya Juliána, holott abban magok is házok népével alig férnek el.

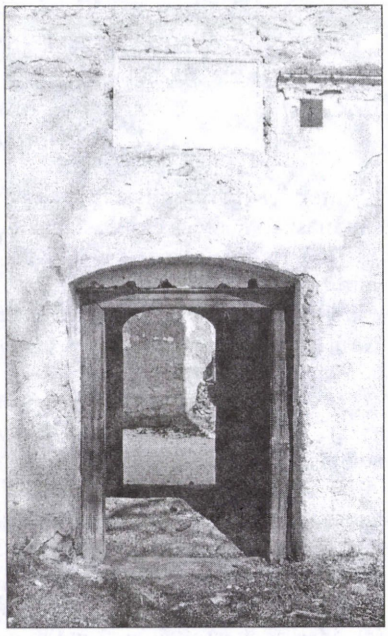

Templomajtó emléktáblával

Mellyre tőn a Szent Visitatio illyen *választ*: eleitől fogva meglévén az emberekben az a gyarlóság, hogy magoknak a templomban való előlülésben keresnek rangot, nagyságot és méltóságot. Ezen hibát kívánta a méltóságos Fő Consistorium orvosolni, és azért in anno 1768. die 17[a] Aprilis egy valóságos atyai indulatból származott adhortatoriát írt, és azon esztendőben Déván tartatott Generalis Szent Synodus által közönségessé tétetett az egész országban. Melly adhortatoriában megmutatja, hogy az Isten előtt az a kedvesebb templombéli hallgató, aki legnagyobb maga megalázadásával járul Isten eleibe, ha szintén a legutolsó székben ül is. A kevély, magát mutogató, magának érdemeket tulajdonító utálatos Isten előtt, ha a legelső székben ül is. És egyszersmind parancsolja a tisztelt méltóságos Fő Consistorium, hogy senkinek külön széke a templomban ne légyen, hanem üljön ki-ki ahová lehett. Tartsák tehát a fejérvíziek is ezen rendeléshez magokat. Azonban, minthogy itten a templombéli székeket a templomba járni kívánók kifizették, készíttsen Hernya Juliána asszony is egy széket az ajtó sarkánál lévő rendben, melly harmadik szék légyen és azután üljön ahová fér, csakhogy senkit ki ne szoríttson székéből. Most pedig, míg a tekintetes Bálint Ábrahám úrtól készíttetett széket, melly a prédikállószék előtt van, a tisztelt úr házanépe bé nem tölti, üljön oda. Azalatt pedig széket csináltasson a fellyebb írt hellyre, s azután üljön ahová elfér mások kirekesztsége nélkül. [750.]

VIII. Perselypénzről való demonstratio:	mfr.	dr.
A közelebbről tartatott visitatiotól fogva mostanig két esztendők alatt gyűlt perselypénz	6	53
Mellyből költtetett e szerint:		
A közelebbről tartatott visitatioban találtatott supererogatum kivétetett, úgymint	1	54
Most adatott visitatorium honorarium	2	40
Summa	3	94
És így marad még perselypénz a tiszteletes atyafi kezénél	2	59

IX. A szent edények és eszközök aszerint vagynak, amint az 1796- és 1799-béli inprotocollatiok mutattyák.

1805

Fejérvíz, 22da Februarii 1805. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Fejérviziensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, et Michaelem Barta, juratum notarium, die 22da Februarii anno 1805. facta in domo parochiali.[420]

Itten jelen volt a tiszteletes egyházi atyafi, Várhegyi Jósef őkegyelme, és egyházfi János Antanaszi. A nemes ekklézsiának tagjai közzül senki meg nem jelent.

I. A tiszteletes egyházi atyafi keservesen panaszolja: 1-ször, hogy conventioja szerint való bére bé nem szolgáltatik. 2-szor, hogy házának fedele annyira elsorvadt, hogy a házba majd mindenütt béesik az eső, és emiatt tapasztalható kára vagyon. 3-szor, hogy a parochia körül némely résziben tellyességgel kerítés nincsen, és emiatt is nyilvánságos kárát tapasztalja naponként.

Mindezekre nézve *végezi* a Szent Visitatio, hogy a tiszteletes atyafi minden restantiáit szedje rendbe, és tégye írásba, hogy a méltóságos inspector curatoratusnak ad exsequendum adattassanak által.[421]

II. A tavalyi visitatioban kötelezteteti titulatus Bálint Imreh úr, hogy curatorságáról tökéletesen számot adjon, de mindez ideig elmulatta; és most ismét megszólíttatván, s a visitatiora az egyházfi által tisztességesen hivattattván, morose azt felelte, hogy tavaly elég jól tartotta a Szent Visitatio, azzal megelégedett, és meg nem jelenik.

Erre nézve is a Szent Visitationak ez a *végezése*, hogy a méltóságos inspector curatoratusnak adattassék által, és a törvénynél fogva kényszeríttessék a tartozó számadásra.

III. Az elocált pénznek állapota minden változás nélkül úgy vagyon, amint ezelőtt inprotocolláltatott. [798.]

IV.	hfr.	dr.
A tavalyi visitatioban a tiszteletes egyházi atyafi kezében maradott volt perselypénz	2	59
Azolta mostanig még gyűlt	2	63
Summa	5	22
Ebből erogált		
A csűr végibe tétetett egy darab kertet, melly került	–	60
Mostani visitatiora tett költség és honorarium	4	80
Erogati summa	5	40
És így superálja az erogatum a perceptumot	–	22

V. Az Úr asztalához tarozó szent edények s eszközök hijánosság nélkül megvagynak; ezekhez járul tekintetes Bálint Ábrahám úr temetése alkalmatosságával cathedrára adatott bolha színű tafota takaró.

1806

Fejérvíz, 14a Decembris 1806. Sancta Visitatio Canonica continuatur in ecclesia reformata Fejérvizensi per suprascriptos ordinarios officiales ecclesiaticos 14ta Decembris anno 1806.[422]

Ekkor a parochialis háznál jelen voltanak: a helységbéli lelkipásztor, tiszteletes Várhegyi Jósef atyánkfia. A nemes ekklézsia tagjai közzül tekintetes Bálint Ábrahám, Imreh, Bágya János, László, Sigmond, Mihálly és Hertza Ádám urak.

[420] HuZaL-Jkv. I/5. 797–798.
[421] Pár sornyi hely kimarad.
[422] HuZaL-Jkv. I/5. 882–884.

I. A nemes ekklézsiának ezen jelenlévő tagjai úgy adák fel, hogy a tiszteletes egyházi atyafi ellen semmi panasz nincsen.

II. A tiszteletes atyafi ellenben keservesen panaszolja, hogy conventio szerint való papi fizetése bé nem szolgáltatik, háza, csűre romlásban s pusztájában vagyon, amint azt sajnálva láttya a Szent Visitatio is, és *végezi*, hogy a tiszteletes egyházi atyafi szedje laistromba minden restantiáit a curator által sollicitálja azoknak megadattatásokat, és akik a szép kérésre s intésre megadni elmulatnák, a külső magistratus tétessen eleget. A parochia körül lévő kerítésnek feltételére nézve is hasonlóképpen procedáljon.

III. Titulatus bajesdi Farkas Mihály úr, mentvén azzal magát, hogy ezen nemes ecclesiában a curatori hivatalt nem folytathattya a nemes vármegyei hivatal miatt, jövendőbéli curatoroknak projectálták a nemes ekklézsia jelenlévő tagjai tekintetes Bágya Ferentz és Bálint Sigmond urakat, kiket, noha jelen nincsenek, de személyekben jól esmérvén a Szent Visitatio, örömest elfogad és officiose kér, hogy ezen hivatalt egész készséggel elfogadni keresztyéni kötelességeknek esmérjék, és egybenvetett vállakkal az ekklézsiának hasznát munkálódni igyekszenek, legnagyobb gyönyörűségeknek tartván e világon az Isten házának szolgálni, és az Ő felsége dicsősége terjesztésében egy eszköznek lenni, mellynek jutalma bizonyoson meglészen jövendőben. [883.]

IV. Valamint ezelőtt, úgy most is panaszolja ezen nemes ekklézsia, hogy számára néhai tiszteletes Pál István uramtól hagyatott 50 ft. a borbátvizi nemes ekklésia még ki nem adta.

Végezés: Kérjék még egyszer a curatorok szépen, és ha meg nem adják, hívják meg a Partialis Synodus eleibe.

V. A templombéli székekre nézve lévén ezen ekklézsiában kevés időtől fogva controversia, azon differentiának végképpen való eltöröltetésére, és az isteni tiszteletnek minden botránkoztatás nélkül keresztyéni módon való gyakorlására s folytatására nézve a nemes ekklézsia jelenlévő alább írt tagjai a Szent Visitatio előtt menének illy megmásolhatatlan, magok és maradékok által örökösön megtartandó atyafiságos megeggyezésre: Hogy mivel ezen helységben a Bálint, Bágya és Hertza familiák egyenlő nemesi praerogativával bírnak és mindnyájan vér szerint való atyafisággal egybeköttettek, külső világi tekintetből a templomba való járásra, s a székekbe való ülésre nézve senki is magának praecedentiát ne vendicáljon, hanem egyedül az aetasnak engedik s adják az elsőséget. És eszerint akik idősebbek az első székekbe üljenek, mind a férfiúi, mind az asszonyi nemen, és ha ollykor megesnék, hogy az ifjabbak elébb béülnének a székekbe, azok kikeljenek és a későbben jövő idősnek hellyet engedjenek. És ha ennekutánna találtatnék ollyan vakmerő botránkoztató, hogy az idősebbet kirekeszteni merészelné a székből, vagy megtaszigálná, az egyházi rendelések által már meghatározott büntetéssel minden kedvezés nélkül megbüntetessék.

Megegyeztek abban is közönségesen, hogy az atyafiúi szeretetnek megbizonyítására, hogy azon második szék, mellyben a bajesdi szomszéd atyafiak feleségeik eddigelé ültenek, a maga hellyére reponáltassék és azoknak számokra, azholott üresség vagyon, és magoknak is tettzeni fog, egy szék csináltassék.

Bálint Imre mk.
Bálint Ábrahám mk.
Bágya János mk.
Bágya László mtk.
Bágya Sigmond mtk.
Bágya Mihálly mpr.
Hertza Ádám mk.

Mindnyájan a fejétvízi nemes reformata ekklésia tagjai, Bajesdi Farkas Jósef mpr., a több bajesdiek képekben. [884.]

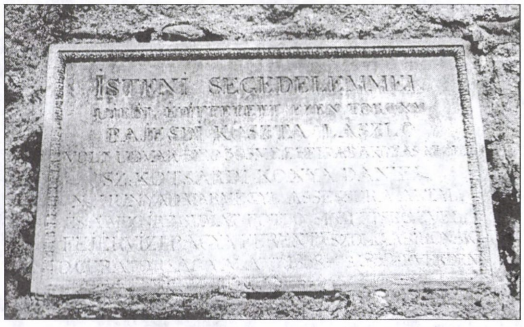

A torony újjáépítésének emlékére 1838–39

VI. A perselypénzről a tiszteletes egyházi atyafi ád illyen jegyzést:	mfr.	dr.
1805 ben gyűlt	3	42
1806 ban	2	50
Summa	5	92
Ebből kivétetett az ezelőtti supererogatum	–	22
Költetett egy fűttőnek felállítására	3	60
Mostani visitatiora tett költség	3	60
Honorarium	2	40
Erogatumnak summája	9	82
és így supererogált a tiszteletes egyházi atyafi	3	90

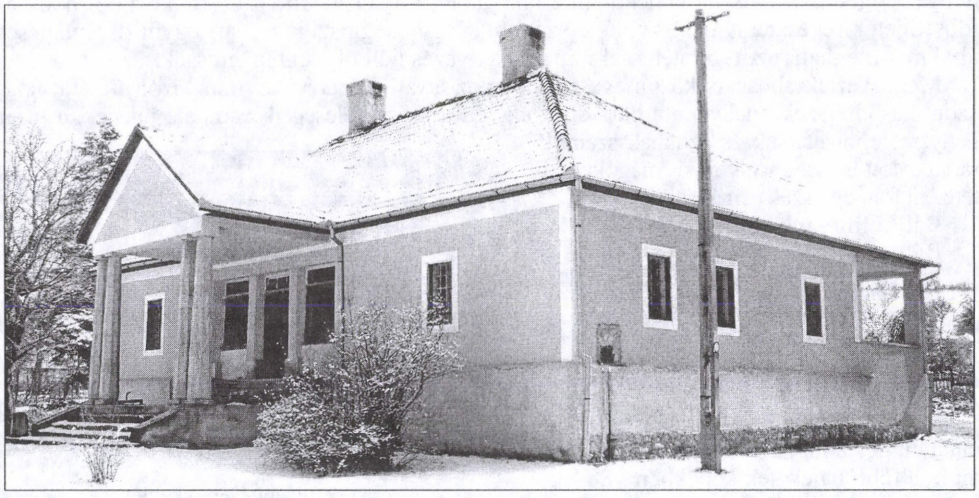

A Mara család kúriája

Felsőszálláspataka

1765

FelsőSzálláspataka. Continuatur visitatio per reverendum ac clarissimum dominum Franciscum Intze Lisznyai, clarissimum Johannem Ponori, reverendum dominum Stephanum Jantsó et reverendum Stephanum Ventz, spectabilem dominum Isacum Mara, Michaelem Kenderesi curatorem, Georgium Kenderessi et Stephanum Mara etc. Anno 1765. 13. Martii, praesente illustissima domina Anna Intzédi, relicta illustrissimi s. comitis Petri Matskási de Turkeve in propria curia.[423]

1-mo. Tiszteletes loci minister megmarasztatik és továbbra is recommendáltatik.

2-do. A méltóságos és tekintetes urak fizetésbéli administratiojok felől nincs egyéb panasz, hanem a fabéli administratio vékonyon volt. Recommendáltatik annak fidelis administratioja.

3-tio. Isten segedelméből a parochialis ház felépítvén, minthogy még egy sütőház és valami palánkok kívántatnak, azoknak felálításokra sponte offerálá magát a nemes ekklézsia.

4-to. Titulatus Mara Sigmond uram ennekelőtte jó idővel conferálván 18 forintokat ekklézsia számára, kiadván bizonyos embereknek titulatus Mara Mátyás uram, Mara István uram relatioja szerint, ratiocináljon és brevi dierum az interesse administráltassék, a Szent Visitatio inponálja.

5-to. Melly 20 forintokat titulatus Mara Miklós uram adott templom építésre, abból tíz forint vagyon interesre kiadva Perjesi Istvánnál, öt forint pedig kőmívesnek előpénzre, templom építésére adatott, öt forintja pedig a parochialis házban lévő kemencékre fordíttatott. Az interes nélkül való tíz forintról az a deliberatum, hogy restituáltassék, és azon végre, amellyre adatott, fordíttassék. [11.]

6-to. A templomépítésnek mostan is inhaereál a nemes ekklézsia, és intimálja a visitatio, hogy bizonyos okokra nézve a a régi keresztesi templom restauráltassék.

7-mo. A perselyről demonstrált tiszteletes loci minister és ez observáltatik, hogy az agentia öszveelegyítetett a perselypénzel. Mellyre nézve a modo in posterum iratassék libellus és specificáltassék mind az agentia, mind a perselypénz, és találtatik most a perselyben ft. 2 dr. 2.

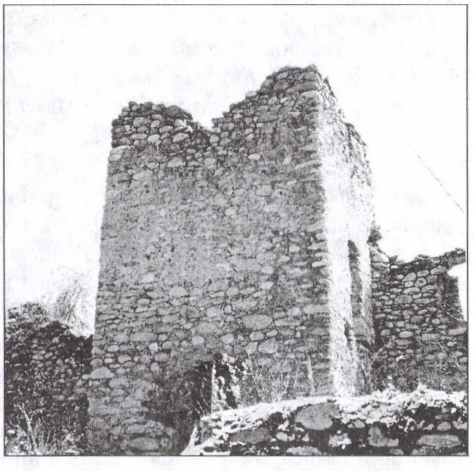

A torony romjai

8-vo. Tiszteletes loci minister a ház építésére költvén maga pénzéből ft. 5 dr. 18, a sütőkemence erectiojára ft 1 dr. 2., melly a sütőkemencéért fizetett egy forint és két pénz a perselyben megmaradott két forintból fizettetett, és az 5 forint és 18 pénz, hogy ökegyelmének refundáltassék, illő lészen a visált és exsolválandó repartitioból. *Satisfactum.*

9-no. A perselyben marad hfr. 1 a titulatus loci ministernél.

10. Tekintetes Kenderesi Mihálly uram a nemes ekklézsiai vicecuratorságról terhes dolgaira nézve lemondván, surrogáltatik azonn

[423] HuZaL-Iratok 6. sz. 10–11.

hivatalnak continuálására tekintetes Kenderesi György uram, ki is két petákot valami reparatioból kezéhez vett a méltóságos Matskásiné asszonyra repartiált és annakelőtte lefizetett három forintnak és hat petáknak pótlásából.

1772

FelsőSzálláspataka, 1772.[424]

Die 14[a] Januarii 1772. tiszteletes Bora Márton szálláspataki loci minister őkegyelme megjelenvén Malomvizen, méltóságos Kendeffi Miklós inspector curator úr házánál lévő Szent Visitation, tőn a perselypénzről illyen demonstratiot:

	hfr.	dr.
Maradott volt ezelőtti visitatiokor	2	71
Ehez accedált publicatiokból per vices	3	94
Summa	6	65
Mellyből erogált hiteles demonstratio mellett	6	54
És így marad ad futuram rationem	–	11

Emellett refárálá, hogy amint néhai idvezül Mara László úr ígéretet tett volt, hogy a szállászpataki reformata ekklézsia számára készíttetne egy harangot, maga a harangnak elkészítése előtt elhalván, elmaradott kegyes özvegye, tekintetes Dániel Kata asszony azon ígéretet megtellyesítette, leküldvén egy szép harangot a f[első]szálláspataki reformata ekklézsiának, mely most vagyon tekintetes curator Kenderesi György uram házánál.

Nemkülömben említé azt is, hogy a tekintetes Mara Sigmond úrtól conferált hordó borból proveniált 10 ~ tíz mfr. tekintetes Mara Máttyás uramnál interessével együtt nevekedett nevezetes summára, ki is az ekklézsiával conponált in ft. 40, mely summáért adott az ekklézsiának két szántóföldeket, mellyeket colál most tiszteletes curator Kenderesi György uram, praestálván az ekklézsiának a 40 ft. rendes interssét, szükség pedig erről formale documentumot az ekklézsia ládájába bétenni.

1773

FelsőSzálláspataka. Continuatur Sancta Visitatio anno 1773. die 19na Februarii per eosdem clarissimos visitatores in ecclesia reformata Szálláspatakensi in domo spectabilis domini Sigismundi Mara inspectoris curatoris, ipso titulato domino praesente assistentibus item spectabili domino Stephano Mara, Georgio Kenderesi et loci ministro, reverendo domino Martino Bora.[425]

1-o. Tiszteletes loci minister őkegyelme mind szolgálattyáról, mind magaviseléséről commendáltatik. Maga is egyéb panaszt nem említ, hanem házának sülyedő félben való létét, a parochialis fundus körül való kertnek ruináit s nevezetesen egy pincére igen nagy szükségét említé. Mellyeket egy summában recommendál a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának minekelőtte [93.] a ház és a kertek egészlen leromlanának, azelőtt tétessék rajtok reparatio, a pince dolgát pedig, mint leggjobbnak ítéli, aszerint igazítsa, ha a helynek alkalmatos volta engedi és fundus találtatik réá, jó lessz ebben is a tiszteletes loci minister commodumát kimunkálódni.

2-o. Az elkezdett templomnak építéséről szó lévén, atyaiképpen intimálja a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának, hogy amint kegyesen elkezdetett és már Isten kegyelmessé-

[424] HuZaL-Jkv. I/3. 33.
[425] Uo. 92–93.

géből annyira ment, hogy nagyobb részint a fal eleválódott akkora magasságnyira, mellyben meg is fog maradni, úgy a hátralévő torony, mennyezet és fedélbéli s egyéb munkának megtevésében legyen munkás a nemes ekklézsia.

3-o. Néhai titulatus Mara László úr kegyes özvegye méltóságos Dániel Kata asszony amely harangot ezen felsőszálláspataki ekklézsia számára öntettetett s el is küldött és titulatus curator Kenderesi György uram házánál letétetett, azon harangon vagyon ilyen inscriptio: Isten ditsöségére T. F. Sz. Pataki Mara Lászlo Úr Özvegye Méltos: Dániel Kata Asszony Néh. Férje igérete tellyesitésére öntettette a F. Sz. Pataki Ref. Ekklésia számára Anno 1771.

4-o. A tekintetes Mara Máttyás úrnál lévő adósság a tavalyi visitatioban úgy adattatott volt fel hogy az addig az ideig exsurgált volt ad hfr. 40 ~ negyven mfr, melyeket maga is titulatus Mara Máttyás uram agnoscált, és most abból a Szent Visitatio előtt megadott hfr. 20 dr. 48. Ami hátra lézsen annak is a v[ajda]hunyadi közelebb eső sokadalomra léjendő letételére magát obligálá. A feladott pénz vette kezéhez titulatus curator Kenderesi György uram.

5-o. Demonstrálván tiszteletes Bora Márton őkegyelme a perselyben lévő pénzről, úgy adta fel, hogy:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	–	11
Accedált azután publicatioból	2	16
Summa	2	27
Erogált pedig	–	86
És így marad a perselyben most	1	41

1774

FelsőSzálláspataka.[426]

A felsőszálláspataki reformata ekklézsiában az útnak nehézsége miatt nem mehetvén a Szent Visitatio, ugynazon napon általhívta a tiszteletes loci ministert, Bora Márton urat Fejérvízre, ki is perceptumról és erogatumról tett ilyen demonstratiot:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a perselyben	1	41
Azután percipiált	3	18
Summa	4	59
Erogált pedig	2	75
És így marad a perselyben	1	84

1776

FelsőSzálláspataka. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata FelsőSzálláspatakensi, die 18va Martii 1776., per reverendum ac clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei, et substitutum notarium Georgium Herman, praesentibus spectabilibus dominis Michaele Kenderesi, Dionisio Mara, et loci ordinario ministro reverendo domino Martino Bora, in domo nobilitari spectabilis viduae Clarae Bernad.[427]

Ubi: 1-mo Megkérdetvén a nemes ekklézsia a loci minister magaviseléséről s alkalmaztatásáról, semmivel nem culpáltatik, maga a loci minister sem panaszol, hanem hogy némely hallgatóinál fizetése restantiában vagyon. Recommendáltatik a tekintetes curator úrnak, allaborálja pro virili az efféle panaszoknak az ekklézsiából való tolláltatásokat.

[426] HuZaL-Jkv. I/3. 119.
[427] Uo. 164.

2-do. Sajnálva szemléli a Szent Visitatio, hogy a templomnak épületét az 1773-ban celebrált visitatio amely állapotban hagyta volt, most is abban találta, telyességgel semmit nem újítván benne. Megújítja azért most is azon atyai monitioját, és officiosissime adhortálja, hogy e szent munkában ne restüljön meg a nemes ekklézsia, hogy az eddig tett költség füstbe ne mennyen és az elkezdett munka ne desolálodjék, hanem hová hamarébb lehet, bár csak fedél alá kerüljön. Mely szent végnek elérésére újjabban is conferált titulatus Mara Miklós úr 50 ~ ötven mfr., melyből már le is tett 25-töt és ez actu a nemes ekklézsia curatora kezénél vagyon. Illő dolog lészen, hogy a Nemes ekklézsiának több tagjai is ezen szent célnak elérésére felserkentessenek, erre nemcsak az emberek ítéletétől, hanem inkább a rettenetes ítéletű Istennek búsulásától is ösztönöztetvén, hogy sem Istentől, sem emberektől meg ne ítéltessenek.

3-tio. A harang dolgában insinuálja a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának, hogyha csak falábra is, mentől hamarébb eleváltassék a templom mellé az isteni tiszteletre való egybegyűjtésre nézve.

4-to. Observálya a Szent Visitatio a parochialis háznak is romlásra való hajlandóságát. Minekelőtte azért egésszen desolálódnék, találjon az ekklézsia módot benne, hogy roboráltassék, úgy egyéb parochia körül való ruináknak reparatiojokra is concurráljon, hogy a loci minister azzal ne aggráváltassék.

5to.	hfr.	dr.
Az 1774 beli visitatiokor maradott volt a perselyben	1	84
Azután per vices accedált ehez	4	42
Summa	6	26
Ebből hiteles demonstratio szerint erogált	5	71
Ergo marad a perselyben	–	55
Nota bene: Adattatott fel, hogy a tekintetes nemes possessoratus a pascuumot conferálta ezen ekklézsia számára, és pro 1775 jött is bé rhfr. 7	8	40
Nota bene: A perselypénzről való demonstratioba hiba esett, mert nemhogy maradott volna valami a perselyben, sőt supererogatum volt	–	40

1777

FelsőSzálláspataka. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata FelsőSzálláspatakensi, anno 1777. die 30[a] Januarii per reverendos ac clarissimos dominos Stephanum Herepei seniorem, Stephanum Intze de Lisznyo notarium, praesente a parte ecclesiae spectabili domino Michaele Kenderesi et loci ordinario ministro, reverendo domino Martino Bora, in domo nobilitari viduae spectabilis domini Isaaci Mara, Clarae Bernad, ubi sequentes sunt factae observationes.[428]

1-o. A templomot most is azon statusban találván a Szent Visitatio, melyben nemcsak tavaly, hanem még 1773-béli visitatioban is hagyattatott volt. Megújíttya most is sokszor [195.] reiterált atyai adhortatiojat, hogy az időnek nyílásával kezdjenek hozzá a templomnak építéséhez, e végre pedig confluáljon a nemes ekklézsia, és magok között consultálódván, praeficiáltassék valaki e gremio ecclesiae, aki különösön vegye keze alá a munkát, és megszűnés nélkül folytassa. Annyival is inkább, mivel tekintetes inspector curator Mara Miklós úr által azon végre conferált 50 forint actu megvagyon, mellyel a munkát elkezdhetik, és azután a több hallgatók is felserkentetvén, parancsol Isten módot az építésre, csak az igyekezet légyen meg a nemes ekklézsia részéről.

2-o. Hasonló állapotban találtatott a parochialis fundus is, mellyen kivált a ház hovatovább mind inkább-inkább süllyedez, mely ha nem eleváltatik, s rajta valami igazítás nem tétettetik, nemsokára eldől. Újjabban is recommendálja tehát a Szent Visitatio a tekintetes

[428] HuZaL-Jkv. I/3. 194–195.

possessoratusnak, míg egészlen eldőlne, addig húzzák hellyre és emelyék fel, annyival is inkább, mivel a háznak mostani statussában az inhabitatio félelmes, hasonlóképpen recommendálván a parochialis fundus körül való kerteknek felállításokat, s reparatiojokat.

3-tio. Azt pedig örömmel szemléli a Szent Visitatio, hogy egy csűr állíttatott fel e fundo pascuationis, mely tavaly conferáltatott volt a nemes ekklézsia számára a tekintetes possessoratus által, maradván még azon fundusból a tiszteletes loci minister kezinél 90 dr.

4-to. A harangról mostan is csak azt intimálja a Szent Visitatio, hogy quoquo modo állíttassék lábra az épülőfélben lévő templom eleibe, ne szomoríttassék meg a benefactor és collator azzal, hogy amit ezen ekklézsiának conferált, azzal az ekklézsia élni nem akar.

5-to. A papi fizetésnek dolgában jelenti a tiszteletes loci minister, hogy a méltóságos Györffi udvarból egyszer decernált sertésbéli beneficiuma már három esztendőktől fogva ki nem adattatott, mellyről a Szent Visitatio végezi, hogy tekintetes Nagy Sándor úr előtt tétessék jelentés rólla, úgymint aki azon háznak mostan curatora.

6-o. Tekintetes felsőszálláspataki Kenderesi Mihály uram hites társa, tekintetes Russori Kata asszony conferált ezen nemes ekklézsiának pap számára hfr. 15, mellyből tíz forintokat készpénzül adott a tiszteletes loci minister kezébe ad elocandum, 5 forintról pedig contractust adott által.

7-mo. Perselypénzről való demonstratio:	hfr.	dr.
Tavaly demonstrálván a tiszteletes loci minister, találtatott supererogatum	–	40
Azután gyűlt a perselybe	1	59
Ebből erogált dr. 34, mely a tavalyi supererogatummal tészen	–	74
Hoc subtracto, marad most a perselyben	–	85

1779

FelsőSzálláspataka. Visitatur ecclesia reformata FelsőSzálláspatakiensis, die 2da Martii 1779. per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniorem Stephanum Herepei et substitutum notarium Josephum Bartok, praesentibus ecclesiae commembris spectabilibus dominis Michaele et Georgio Kenderesi, Ludovico Mara, nec non ordinario loci ministro, reverendo domino Martino Bora.[429]

1-mo. Megkérdettetvén mind a nemes ekklézsiának jelenlevő tagjai a tiszteletes loci minister hivatalának folytatásáról, mind a tiszteletes atyafi hallgatóinak magok viselésekről. Mindkét részről tellyes contentum jelentetett.

2-do. Ab anno 1777. a nemes ekklézsia a templom körül való maga kegyességét gyakorlotta annyiban, amennyire már Isten kegyelmességéből a fala egészen helyreállítatott, lévén igyekezet még a toronynak kevéssel fellyebb mozdítása iránt is. Következés szerint azért szarvazattyára és egyéb fából való materialék megszerzésére magokat a nemes ekklézsia tagjai ekképpen ajánlák, hogy ad 1^{m} usque Junii valami tartozik a gerendázásra és consequenter megszerzik, hogy azután Isten segedelme által a fedetése is véghezmehessen minél hamarébb. És hogy ezen szent szándékban az Isten dicsőssége terjedjen, közbenjáró hathatós eszköznek önként magát ajánlá tekintetes regius perceptor Kenderesi Mihály úr. [272.]

3-tio. Demonstratio a perselyről:	hfr.	dr.
Jött bé ab anno 1777 ad annum praesentem azon 8 pénzel, mely a cassában maradott volt	2	72
Erogálódott	1	–
És így marad most	1	72

[429] HuZaL-Jkv. I/3. 271–272.

1782

FelsőSzállláspataka. Visitatur ecclesia FelsőSzállláspatakensis per praefatos visitatores die subsequenti 9na Februarii ob difficultatem transitus ad ipsam ecclesiam in ecclesia Fejérviziensi, praesente loci ordinario ministro reverendo domino Martino Bora, plenissimi per ecclesiam instructo per quem.[430]

1-mo. Omnimoda de loci ministro recommendatio quoad omnia puncta in canone 88-vo expressa notificatur.

2-do. Ipsemet autem loci minister quoad cetera recommendans suos auditores sequentem exhibet restantiarum capetiae suae pastoralis specificationem:

1. Vagyon titulatus Mara Máttyás uramnál huszonnégy esztendőktől fogva haereáló papi fizetése pénzül, mely minden esztendőre a ft. 4.; Computáltatván exsurgál ad hfr. 88.; Bora ab anno 1769. urn. 114.; Fája currus 40.; 2. Titulatus Mara István uram házánál pénze hfr. 50.; Búzája ab anno 1773. gel. 19.; Fája currus 30.; 3. Titulata Mara Isákné asszonynál bárannya numero 46.; Sója kő 22.; Fája currus 116.; Bora pro 1767. et 79. Ur. 20.

Nem lehet eléggé csudálni sem a hallgatóknak illy nagy hidegségeket, mely szerint olly sok esztendőktől fogva nem átallották papjok fizetését eltartani, sem a tiszteletes loci ministernek hallatlan ablepsiáját, hogy magát annyira elhagyván, eddigelé illy feles restantiát az esztendőnként elófordult visitatiokban nem említette, hanem azokról maga nagy kárával csak hallgatott. Hogy azért ezen restantiáknak incassatioja jobb móddal mehessen véghez, a tiszteletes senioratus communicálván ezen dolgot a méltóságos és tekintetes inspector curator urakkal, fogja allaborálni a loci ministernek excontentatioját. Azalatt is recommendálván a Szent Visitatio a nemes ekklézsia curatorának, hogy amely restantiáját a tiszteletes loci minister legitimálhattya, ha egyszersmind nem is, avagy csak per partes igyekezze felhajtani, ne várják bé, hogy a curatoratus keményebb remediumot adhibeáljon a restantiáknak incassatiojára. [6.]

3-tio. Sajnálva érti a Szent Visitatio emellett mindazt, hogy a melly templomnak építéséhez ezelőtt egy néhány esztendővel hozzá fogott volt a nemes ekklézsia, és a tavallyi visitatioig annyira is vitte volt, hogy igen kevés volt hátra benne, abban azután semmi mozdulást nem tett. Mind pedig azt, hogy a parochialis házat és körülötte lévő kerteket annyira elsorvadni engedi, hogy nem sokára lakhatatlanná tétettetik, még most is nagyobb része a földben elsüllyedvén, igen félelmes lévén a benne való lakás. Mindezeket ezért recommendálja a Szent Visitatio, mind a domesticus curatoratusnak, mind közönségesen a nemes ekklézsiának, eo cum adjecto, hogy ha a közelebb következő visitatio hasonló statusban találja ezeket, egyenesen a méltóságos Suprenum Consistoriumnak fogja repraesentálni.

A diadalív emléke

4-to. Fordulván a Szent Visitatio ezen nemes ekklézsia mobile és immobile bonumainak számban vételekre, találta azokat azon státusban, mellyben tavaly voltanak, hogy tudniillik légyen a nemes ekklézsiának:

1. Stabilis pénzbéli fundussa in summa hfr. 275, mellyből is hfr. 255. bizonyos hellyekre bizonyos interes mellett elocálva vagyon, hfr. 20 pedig investiálva vagyon földekben, melylyeket a tiszteletes loci minister maga költségével míveltet papi fizetésbeli defectussainak pótlásokra.

2. Az Úr asztalához tartozó adparatussai ím ezek:

1. Egy ónkanna curavit Nicolaus Perjesi.

[430] HuZaL-Jkv. I/4. 5–6.

2. Egy nyolcszegeletű ezüst aranyos pohár.
3. Egy nagyobb, és más kissebb óntángyérok.
4. Három abroszok, egyik creditor veres, sárga sújtásos, a más kettő gyolcsból valók.
5. Egy patyolat keszkenő, a négy szélein arany és ezüst szkófiummal varrva.
6. Más patyolat keszkenő, a szélein arany és zöld selyem varrással.

5-to. Az ekklézsia proventusocskájáról való demonstratio:

	Hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a cassában		24
Accedált azután publicatioból		64
Summa		88
Erogált bizonyos szükségre		24
Mellyet kivonván, marad ad sequentem		64

1783

In ecclesia FelsőSzálláspatakensi. Eodem anno [1783.] die 28va Martii per eosdem ob difficultatem itineris ad ipsam ecclesiam ducentis, in ecclesia Fejérviziensi visitata sequentes occurentiae per loci ordinarium ministrum, reverendum dominum Martinum Bora sunt notificatae.[431]

1-mo. Hogy a parochialis ház most nevezetesen oly hanyatló félben vagyon, hogy a benne való lakás felette igen félelmes légyen, minden szempillantásban félhetvén az ezen hellységben uralkodni szokott nagy szelekre nézve a bédőléstől. Minekelőtte azért egésszen le nem omlana, fogna serkenteni a visitatio a nemes ekklézsiát renovatiojára.

2-do. A már jó darab időtől fogva épülő templom iránt referálja a tiszteletes loci minister, hogy már csak apró híjjával, és a tornyon téjendő némely correctiok defectussával vagyon. Ezeknek tökéletességekre is fogja a visitatio serkenteni a nemes ekklézsiát.

3-tio. Demonstrálván a tiszteletes atyafi de perceptis et erogatis, ád fel:

	hfr.	dr.
Tavalyi remanentiát	–	64
Azoltától fogva való ingredientiát	1	92
Summa	2	56
Mellyből erogált	–	86
És így marad ad sequentem	1	70

1783

Sub auspicio Divini numinis, visitatio ecclesiarum reformatarum anniversaria inchoatur ab ecclesia FelsőSzálláspatakensi, praeeunte clarissimo ac doctissimo domino Stephano Intze Lisznyai, ut venerabilis dioeceseos seniore, notario me Andrea Tsegöldi, adjuncto reverendo domino Josepho Bartok. Praesentibus a parte praefatae ecclesiae membris, spectabili domino Michaele Kenderesi, spectabili domino Georgio Kenderesi ut curatore domestico, spectabili domino Dionysio Mara, spectabili domino Michaele Mara, et Francisco Partoi provisore illustrissimi liber-baronis Michaelis Györffi, in domo parochiali praesentibus, anno 1783. 10^{a} Decembris.[432]

1-o. Deficit parochus. Mellyre nézve a nemes ekklézsia jelenlévő tagjai megintetének a canon szerint a vacantia restauratiojáról, hogy a közelebb következendő partialison jelent-

[431] HuZaL-Jkv. I/4. 60.
[432] Uo. 98–99.

sék tettzéseket, hogy akkor okvetlenül kipótolják a defectust. Azonban insinuálja a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának, hogy a vacantiának restauratiojában mind ekklézsiai canonaink, mind a királlyi kegyelmes rendelések szerint légyen tekintet a tractusban találtatható érdemes atyafiakra és quasi vácánsokra, úgymint tiszteletes Hermányi uramra, tiszteletes Tompa Ádám és Szára Pál uramékra.

2-do. Minthogy pedig ekklézsiai canonaink tartások szerint minekelőtte a papi vacantiak restauráltatnának, szükségesképpen kelletik a defunctus tiszteletes atyafi legitimálható restantiáinak depuráltatni. Ezen restantiáról pedig még in anno superiori 1782 celebrált visitatioban adott be a defunctus atyafi [99.] a visitatiora bizonyos specificatiot. Végezi a Szent Visitatio, hogy a nemes ekklézsia curatora azon specificatiot a protokollumból kivévén, a nemes ekklézsiával együtt igyekezzék a tiszteletes viduát excontentálni.

3-o. Sajnálva kelletik szemlélni a Szent Visitationak, hogy az újonnan építtetni kezdett templomban inde ab anno 1781, azoltától fogva minden esztendőben ingeminált serkentésre is igen keveset mozdult a szent ekklézsia. Melly hibának néminemű kissebbítésére jelenti ugyan a nemes ekklézsia, hogy amelly collatiok eddig tétettek, azok a templom eddig való építésére impendáltattak is, és már több fundusok nem volna. Even mindazáltal az ekklézsia magát nem excusálhatván, újjabb serkentésre ád alkalmatosságot, hogy magok között újjabb repartitiot tévén ahoz képest, amint a hátralévő építésre megkívántató költség in circa determináltatik, az időnek kinyílásától igyekezze a templomot tornyával együtt tökélletességre vinni. Communicálván azon megtejendő repartitiot, praevie a tiszteletes senioratussal, hogy ahol fogyatkozás esnék az egyszer repartiált fundusnak kiadásában, ex incumbentia officii urgeálhassa.

4-to. A parochialis háznak sorvadását is sajnálva szemléli a Szent Visitatio, s úgy is ítél, hogy benne a következendő parochus tellyességgel nem subsistálhat. Insinuálja azért a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának, hogy hova hamarébb gondoskodjék ezen defectusnak kipótlásáról.

5-to. Fordulván a Szent Visitatio a nemes ekklézsia mobile és inmobile bonuminak számbavételére. Minthogy a tiszteletes viduának megháborodott állapottyára nézve most a levelekhez nem nyúlhat, bízza hátszegi parochus tiszteletes Bartók Jósef atyánkfiára ezen dolgot, hogy magának időt nyervén, és a vidékből egy atyafit maga mellé vévén, a nemes ekklézsia curatorával, vagy akármely tagjával együtt conscribálja mind az elocált fundusokat, mind egyéb mobile és immobile bonumokat, s azokról tejendő specificatioját a tiszteletes seniorhoz fine improtocollationis küldje el. Azon specificatio mellett ad ulteriores usque dispositiones általadván mindeneket az ekklézsia curatorának.

6-to. Az Úr asztalához tartozó készület az 1781-ben lett recensio szerint találtatván, ad ulteriorem usque dispositionem titulatus Mara Dénes úrfi kezében általadattanak.

1792

FelsőSzálláspataka anno 1792. die 19 Martii.[433]

Papi Törvényes Látogatás vagyon Szálláspatakán Böjtmás havának 19-dikén 1792-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond által, jelen lévén a tekintetes nemes megye tagjai közül tekintetes Kenderesi György, tekintetes vicenotarius Kenderesi Ferentz és tekintetes Kenderesi Sigmond királyi tárnok urak.

Holott 1-mo Kérdésbe jöve, hogy ezen tekintetes nemes pap nélkül való szent megyében hol volnának a nemes ekklészia stabilis fundussai, s volnának-é azok securitasban, vagy pedig vesző félben? Melyre referálnak az említett tekintetes urak, hogy volna 100 forintya idősb Buda Andrásné asszonynál contractus mellett, amellynek contractusnak hihető, hogy

[433] HuZaL-Jkv. I/4. 215–216.

a tractus archivumában kell lenni. Annak interesse pedig restantiában vagyon, hozzávetőleg ab anno 1786, száz forint pedig vagyon OláhBrettyén lakó Bálint Móses uramnál, hihető, hogy annak is ott vagyon a contractussa, azhol a másik vagyon.

Emellett 2-do Számba vétetvén az úri szent asztalhoz való készületek, találtatnak eszerint [216.]:

1-mo. Egy alsó lengyolcs jó nagy abrasz, töltött és fekete selyemmel tarkásított recézésű.

2-do. Más kisebb, szegeletein selyem virágokkal ékesített és veres selyemmel szegett.

3-tio. Egy tiszta selyemből duplázva készíttetett asztaltakaró.

4-to. Egy aran szkófiummal szegeletein megvarratt gyolcs asztalkeszkenő.

5-to. Más ugyan zöld selyemmel és arany szkófiummal a szegeletein megvarrott gyolcskeszkenő.

6-to. Egy lábos szép ezüst pohár.

7-mo. Egy fél ejtelesnyi fedeles önkanna.

8-mo. Egy nagyobb és egy kissebb óntángyér.

Minthogy az Istennek külömb-külömbféle ítéletei által ezen szent megyécske is megromolván, a parochia is elpusztult és a templomon is a ruinák kitettzők. Tellyes bizodalommal ajánlja az Egyházi Törvényes Látogatás az említett és minden más tekintetes uraknak aziránt való kegyes gondoskodását.

1796

FelsőSzálláspataka. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae FelsőSzálláspatakensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis administratorem seniorem, ut et Michaelem Sala, ejusdem tractus juratum notarium, nec non Samuelem Kolosvári, vicedirectorem, et adjunctum Michaelem Várhegyi, anno 1796 die 3ª Martii celebrata.[434]

Amikor is az egyházi rendből jelen volt tiszteletes Várhegyi Mihálly tractualis assessor, mint ezen eklézsiába szolgálatot tévő atyánkfia. A polgári rendből jelen volt méltóságos liber báró Györffi Mihálly úr őnagysága, titulatus regius perceptor, és ezen eklézsiának domesticus curatora, Kenderesi Sigmond úr, akinek házánál, a parochia nemléte miatt follya a Szent Visitatio, és még jelen volt Kira Mihálly uram.

Akiknek jelenlétekben 1-ben ezen kicsiny eklézsiának ügye midőn rendbe szedeték. Legelébb is arról tudakozódék a Szent Visitatio, hogy ennek minémű javai, és azok micsoda állapotba volnának. Mellyeket így találá

1. A szent edények, és eszközök

1. Vagyon egy félkupásnyi fedeles önkanna, a dereka apró hosszukó hasas hexagonumokkal megkerülve, a közepin lévőn ilyen írás vagyon: NICOLAUS PERIESI CURAVIT PRO ECCLESIA REFORMATA FELSÖ SZÁLAS PATAKENSIS. 1729. die 29. Junii.

2. Egy nyolcszegeletű, tölcséres formájú, a közepin alól lévő része halhéj formára kimettszve lévő, srófos szárú, és talpas ezüstpohár, mellynek a talpának is felső része halhéjra kimettszetett, arannyal megfuttatva, a sróf közepin három kis karja arannyal megfuttatva, a talpának vékony karimáján illyen betű MB.

3. Egy rend szerint való óntángyér illyen betűkkel: B: B: D: CHIRS: 1709.

esmét más kissebb rend szerint való óntángyér ily betűkkel: P. I. G. S.

4. Egy török sellyem, veres közepű, kétfelől a veres, közepin oláhos, vagy törökös apró és nagyobb virágokra viaszforma festékkel kifestett abrosz, a két széle langszín, a két vége sárga és karmazsin sellyemmel vesszősön szőve. [214.]

5. Egy slésiai gyolcs fejér keszkenő, arany és ezüst virágokra és tulipántokra a négy szegelete kivarrva, arany sodrásba bészegve.

---

[434] HuZaL-Jkv. I/5. 213–215.

6. Egy fejér vékony gyolcs keszkenő, a négy szegeletin zöld sellyemmel, és arannyal vastag tulipántokra kivarrva.

7. Egy vékony kendervászon abrosz, a közepin négy nagy egyenlő virágokra fekete sellyemmel és fejér cérnával kivarrva, a szélein is két-két ollyan figurájú hasonló virágok, recés varrással.

8. Egy más durvább kendervászon fejér abrosz, a négy széleire más abroszról reája varrva, fejér, kék, karmazsin, és balhaszín sellyemmel vastagon virágokra kivarrva, a széle veres fejtőbe szegve, úgy a közepe is veres fejtővel öszvefoglalva.

9. Egy rongyos takaró, kendervászon ruha.

2. A capitálissai

A kiadás napja és esztendeje	A kivett pénz summája		A kivevőnek neve	A kivett pénz esztendei interesse		A restantiába lévő interesnek ideje, és esztendeje	A restans interes egész summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
7[a] Julii 1770.	100	–	Tekintetes Bálint Móses úrért, akinek jószága deveniált Seréli Kenderesi Lajos úrra, itt kerestetik mind a capitalis, mind az interes	6	–	11 eszt. ab 1784 usque 1796	66	–
detto	100	–	Tekintetes Buda Andás úrért posteritássi	6	–	detto	66	–
4[a] Maji 1773.	40	–	Parosi Baszarába János, aki a capitalist ugyan béfizette a tekintetes domesticus curator úrnak de 11 eszt. a legalis interessel restál	2	40	detto	26	40
–	20	40	Tekintetes Kenderesi György úr posteritássinál van, a Lunke nevű helybéli föld kiváltásában	1	20	restantia nincs	–	–
Summa	260	40		15	20		158	40

[215.] 3-szor. Vagyon egy kőből épült templom, mely most romlófélben vagyon ugyan, hanem a tekintetes domesticus curator úr mondá, hogy már holmi lépéseket megtett az idén lehető renováltatására. Hogy pedig ez tökéletességre mehessen, a capitalisnak restantiába való interesse is szükséges, hogy ide fordíttassék.

4-szer. Ahol régen, a templommal szembe volt a parochia, onnan a parochialis ház elpusztult, víz torkába és alkalmatlan hellyen lévén. Hanem már most benn, a templom mellett, a régi elpusztult kastélyba szándékoznak egy parochiát építeni, mellynek hellye meg is mutattaték a Szent Visitationak. Melyre segíllye is az Isten!

1799

FelsőSzálláspataka. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae desolatae FelsőSzálláspatakensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis reformati tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem ut et Michaelem T. Sala dicti tractus ordinarium notarium, anno 1799. 30[a] Januarii facta.[435]

Ezen visitation senki se volt jelen, hanem csak tekintetes Kenderesi Sigmond úr, mint ennek az elhanyatlott eklézsiának domesticus curatora.

[435] HuZaL-Jkv. I/5. 398.

És ennek állapottya most is csak úgy vagyon, mint volt az 1796-beli visitatiokor. Hanem ide elmúlhatatlanul szükséges volna egy jó tanító oskolamesteri hellyet és fundatiot állítani. Melyről való bővebb értekeződés végett másutt, nevezetesebben Déván pártiálisi alkalmatossággal szükséges lészen egybegyűlni, és ezt az igen hasznos dolgot a méltóságos Fő Consistoriumnak is ajánlani. Úgy légyen!!!

1804

FelsőSzállápataka. 16[a] Februarii 1804. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae FelsőSzálláspatakensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, et Michaelem Barta, juratum notarium, die 16ta Februarii, anno 1804. peracta.[436]

Itt a visitatio munkája folytattatott, tekéntetes főbíró és domesticus curator Kenderesi Sigmond úr házánál méltóságos Györfi Mihálly tekéntetes domesticus curator, Kenderesi Sigmond, és Ábrahám, tekintetes Mara János uraknak, és nemes Mátyás Pál, méltóságos Mara Lőrintz úr gondviselője jelenlétekben.

I. Ezen nemes ekklézsia már régtől fogva pap nélkül lévén, kérdést tett a Szent Visitatio, aziránt, hogy a nemes ekklézsia gondolkodik-é papról, és szándékozik-é továbbra való halasztás nélkül papot hozni? Mellyre ezt a feleletet vette, hogy még nem érzi magát az ekklézsia ollyan állapotban lenni, hogy itt a hellységben papot tarthasson, mivel amint az 1796-béli visitatioban megírattatott, a régi parochialis fundus alkalmatlan arra, hogy azon új ház építessék pap számára, amelly fundust pedig akkor avégre kinéztek és intéztek volt, per alatt lévén a kastély, ott is még most építeni nem lehett. Azért még egy kevéssé várni kell az időtől, míg jobb alkalmatosság adja elé magát a paptartásra, és annak számára megkívántató commoditas megszerzésére s elkészítésére.

II. Míg papot hozhatna a nemes ekklézsia, szükségesnek láttya, hogy egy oskolamester tartatnék a hellységben, aki ollykor az isteni tiszteletet is, könyörögvén s énekelvén, végbezvinné, és a gyermekeket is tanítaná. De kevés számmal lévén ezen nemes ekklézsiának tagjai a mester tisztességes subsistentiájára is fundust nem subpeditálhat [!]. Mellyre nézve kérék a Szent Visitatiot, hogy az ekklézsián kívül lévő jótévőkhez is folyamodniok és illendő succursus iránt megkeresniek azokat [737.] szabad légyen, és a méltóságos Supremun Consistoriumnak is ezen kicsiny ekklézsiának szűkös nyomorult állapottya a felsegéllés véget insinuáltassék. Annyival is inkább, hogy ezen ekklézsia a vidéknek közepében levén, ha ebben oskola állíttattnék fel, azáltal reménltethetnék szent vallásunknak is nagyobbra való terjedése.

III. Addig is a nemes ekklézsiának jelenlévő tagjai a mester subsistentiájára ígérnek eszerint.[437] [738.]

IV. Amint az 1796-ban tartatott visitatio actáiból protocolli pagina 214 megtettzik, ezen nemes ekklézsiának elocált capitalissa volt 260 mfr. és 40 dr., mellyből:

a. 100 mfr. volt titulatus Bálint Móses úrnál, mellyről szólló originalis contractus vagyon tekintetes főbíró és domesticus curator Kenderesi Sigmond úrnál, ki is igére a Szent Visitationak, hogy annálfogva exsequáltatni fogja azon adósságot.

b. 100 mfr. vagyon tekéntetes Buda András úr posteritásinál, mellyről való contractus még nem jött kezéhez a tekintetes domesticus curator úrnak, amint referálja, melly ha az archivumban lészen, ki fog kerestetni, és kezében szolgáltatik.

c. 20 mfr. és 40 dr. a jegyeztetett fel a már meg említett hellyben, hogy vagyon tekintetes Kenderesi György úr posteritásinál Lunke nevű hellyet váltván ki azzal curatorságában, és azon pénz posteritásán kerestetik.

d. 40 mfr. lévén parosi Baszarába Jánosnál. Béfizette titulatus domesticus curator Kenderesi Sigmond úrnak. Most is kezénél és gondviselése alatt vagyon, amit véle prospe-

[436] HuZaL-Jkv. I/5. 736–738.

[437] Csaknem egy oldalnyi hely kimaradt.

rálhatott, fordította a gyermekek tanítójának subsistentiájára, ki is most Mányul Sándor nevű becsületes öregember, és a gyermekek körül való szorgalmatosságának szép jeleit mutatta.

V. Pascuumból eddig mi jött, az arról való jegyzést most hirtelen meg nem találván a titulatus domesticus curator úr, az marad a jövendő számadásra.

VI. A szent edények most meg nem találtatának, de amint Fejérvizen vette tudósítását nemes Petke István, titulatus Kenderesi Sigmond úr gondviselőjének a Szent Visitatio, elindulása után megtaláltattak, és hiba nélkül megvagynak.

1805

FelsőSzálláspataka, 20. Februarii 1805. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae FelsőSzálláspatakensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis proseniorem et Michaelem Barta, juratum notarium, cum adjuncto reverendo domino Josepho Getse, parocho Tustyensi 20. Februarii, anno 1805. in curia sectabilis domini Sigismundi Kenderesi domestici curatoris facta.[438]

Ezen nemes kicsiny ekklézsiának az állapota most is úgy vagyon, mint tavaly inprotocolláltatott, tudniillik:

I. A Bálint Móses és Buda András uraknál lévő adósság még fel nem vétetett.

II. A tekintetes Kenderesi György úr posteritásira deveniált 20 ft. haereál, protocolli pagina 214.

III. 40 ft. titulatus domesticus curator Kenderesi Sigmond úr kezénél vagyon.

IV. Amely pascuumról a tavalyi visitatio actáiban emlékezet vagyon, az béjött, úgymint 6 mfr., melly a gyermekek tanítójának adatott, amint maga ezt a Szent Visitatio előtt recognoscálta.

Nota bene: Recognoscálá tiszteletes Getse Jósef uram ezen alkalmatossággal, hogy amelly 48 mfr. tekintetes Kenderesi Sigmond úr tartozott a tustyai reformata ekklézsiának, azokat magának béfizette.

1806

FelsőSzálláspataka, 13[a] Decembris 1806. Sancta Visitatio canonica continuatur in ecclesia reformata desolata FelsőSzálláspatakensi, per jam memoratos ordinarios officiales ecclesiasticos, die 13. Decembris, anni [!] 1806.[439]

Ekkor tekéntetes ifjabb Kenderesi Sigmond úr házánál jelen voltanak: tekéntetes idősb Kenderesi Sigmond domesticus curator, Mara János, Kenderesi László, ifjabb Kenderesi Sigmond és Kira Mihálly urak.

I. Ezen nemes ekklézsiának az Úr asztalához tartozó edényei s eszközei számba vétettek és amint ezelőtt protocolli pagina 213 feljegyeztettek, hijjánosság nélkül találtattak.

II. Számba vétetett pénzbéli fundussa, az is amint ezelőtt reprotocolláltatott protocolli pagina 794, most is azon állapotban vagyon. Tudniillik néhai titulatus Batzallári Gáspár collatumából 100 mfr. Bálint Móses úr, 100 mfr. pedig titulatus Buda András úr prosteritasinál haererál már régtől fogva.

Mind a két hellyen féltő lévén azon kiadott pénzbéli fundus, annak haladék nélkül való felvételét a Szent Visitatio ajánlya a titulatus domesticus curatoratusnak.

III. Tekéntetes idősb Kenderesi Sigmond domesicus curator úr mellé adjungáltatik vicecuratornak tekintetes ifjabb Kenderesi Sigmond úr.

---

[438] HuZaL-Jkv. I/5. 794.

[439] Uo. 881.

Folt

1686

Foltini continuatur 13. Februarii[440] *[36]*

Commendatur reverendus minister Johannes Huszti in omnibus a generoso patrono Valentino Folti, ut et patronus a ministro. Nullaque ibi difficultas.

1690

Continuatur visitatio Foltini eodem die [78][441]

Ut generosus dominus, pastorem reverendum Johannem Huszti, ita reverendus pastor patronem bene commendat.

1693

10. Februarii continuatur visitatio Foltini. [120][442]

Reverendus pastor Samuel Albisj commendatur a suis patronis in omnibus cum tota familia.

---

[440] HuZaL-Jkv. I/1. 36.
[441] Uo. 78.
[442] Uo. 120.

Galac

1718

Continuatur visitatio in ecclesia reformata Galacziensi anno 1718. die 4. Februarii per reverendum seniorem Petrum Kereszturi et adjunctos fratres, Petrum Eorsi, ministrum ecclesiae reformatae Rapoltiensis, reverendum Joanem Decsi, ministrum ecclesiae reformatae AllPestesiensis.[443]

Deliberatum: In continuata serie visitationis érkezvén a galaczi reformata ecclesiaba, minthogy tanáltuk praedikátor nélkül, intimáltuk az specificált ecclesianak tekintetes tagjainak, hogy a szent ministeriumot mennél hamarább őkegyelmék a circumjacens filialis ecclesiakkal edgyütt magok között erigállyák, mellynek erectioját végeztük, hogy eszerint légyen:

1. Amelly proventusra in visitatio celebrata in Háczeg anno 1713. die 14. Decembris Győri Páll uramat tőlünk Puj és Galacz kikérte, és protocoláltatot is, most is őkegyelmek ahoz a proventushoz tartsák magokat és praedikatort arra híjjanak, absque nulla diminutione.

2. A búzának szemül való fizetését változtassák kalangyára, úgy intézvén proportionaliter a kalandgya számát, hogy ha több szemül nem jöhetne ki, vagy csak kevesebb ne jöjjön.

3. Minthogy ab antiquo Galacz volt a mater ecclesia, most is úgymint eddig, a praedikatornak subsistentiaja Galaczon légyen, hogy változtassák meg nem engedgyük, minthogy canonunknak ellen tenne. A mater ecclesianak intimállyuk a hozatandó praedikator subsistetiajahoz illendő fundust szerezzen, mellyen mentűl hamrébb, az idő engedvén, tisztességes parochiat építessen.

4. Az ecclesiat praesentibus facultállyuk, hogy akit vagy közülünk, vagy vármegyénkből, vagy más vármegyékből akar praedikátorának hívni és hozni, azon személlynek hivatalt adhassan, el is hozathassa.

5. A borbátvizi ecclesia ha mint filialis applicálni akarja magát a galaczi mater ecclesiahoz, edgyettértő akaratból conscribállyon a praedikátor tartására illendő fizetést, mellyet küldgyön kezünkhöz, hogy protocolálhassuk, ha penig külön akar magának praedikátort tartani, nem ellenzük.

6. Minthogy az ecclesianak Úr asztalára való bonumit, amellyek de praesenti megvadnak, protocoláltuk, azért akik jelen nincsenek is, úgymint egy ezüst pohár, melly Buda Miklós uram kezinél vagyon, és egy szkófiumas keszkenő, melly [122.] Buda Gáspár uramnál vagyon, adattassanak a protocolált bonumakhoz és a többivel edgyütt resignáltassanak curator uram kezéhez.

7. Nem lévén az ecclesianak sem curatora, sem egyházfia, e fogyatkozásnak orvoslására a Szent Visitatio constituállya curatornak ezen ecclesiaban tekintetes Buda Bálint uramat, lévén a több ecclesiaknak is saját

Úrvacsorai pohár, 1635

[443] HuZaL-Jkv. I/2. 120–122.

curatori. Egyházfinak penig az ecclesia maga tagjai közzül válosszon és constituályon ollyat, akit arra alkalmatosnak ítél.

8. Akik ezen ecclesianak akármelly névei nevezendő debitumival tartoznak, praesentibus admoneáltatnak, hogy az ecclesiat contentályák, másként a méltóságos Supremum Consistorium előtt teszünk az illyenek ellen panaszt.

1719

Continuatur Visitatio in ecclesia Galacziensi, anno 1719. 6. Martii, per reverendum dominum seniorem, Petrum Kereszturi et adjunctos fratres, Petrum Örsi et Johannem Decsi.[444]

Examinatur ecclesia de reverendo domino ministro Paulo Baczoni. Commendatur a suis auditoribus de vita, moribus et omnibus functionis jugi exercitio.

A reverendus loci ministernek voltanak illyen dificultasi: 1. Hogy ökegyelmének kalangyául fizettenek. Ökegyelmek előttünk obligálták magokat arra, hogy egymással beszélgetvén meg fogják adni. [148.] 2. Hogy a borát szüretkor adgyák meg. Megígirték. 3. Hogy a pénzbeli fizetését vagy kéttzer, vagy egyszer adgyák. Ezt is megígirték.

Az ecclesia bonumi, amint protocoláltattak, most is aszerint megvadnak.

1772

Galatz. Continuatur visitatio in ecclesia Galatzensi, die 11[a] Januarii 1772., per clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem, notarium Benedictum Bitai, adjunctum visitatorem Georgium Hermán parochum Boldogfalvensem, a parte ecclesiae praesente spectabilibus dominis Andrea Buda et Johanne Buda ubi in domo praefati spectabilis domini Andreae Buda, communicatis consiliis de ecclesiasticis, perlectisque conclusis Sanctae Synodi Generalis anno 1771 Krakkoini habitae, subjecimus etiam lectionem constitutionum in anno 1770 Borbatvizini conditarum in ea parte quae pium legatum Budae Evaeianum concernit, ad quae reposuit spectabilis dominus Andreas Buda se curam habere tum summae capitalis, tum interusurii.[445]

2-o. Ezen nemes ekklézsiához tartozó pium legatumok, mellyek periculumban forganak Bajesden és Livágyián, recommendáltatnak a méltóságos inspector curator és supremum ecclesiasticum brachium tekintetes Mara Miklós úrnak a felvételre, nemkülömben a tiszteletes parochus fizetésbéli restantiái is, úgy azok is, mellyek illetik tiszteletes Bartók Jósef urat, úgymint praedecessor parochust ökegyelmét.

3-o. Megkérdettetvén az írt tekintetes urak tiszteletes loci minister Szabó Ádám ökegyelme iránt, szent szolgálattyát kedvellik, s továbra is kikérik.

4-o. Számban vétetvén a perselypénz, tiszteletes Szabó Ádám ökegyelme ezen ekklézsiába lett jövetelétől fogva (mely esett 1770. die 18va Julii)

	hfr.	dr.
Mindeddig per vices gyűlt a perselybe	14	12
Mellyből hiteles demonstratiok mellett költ	10	28
És így marad ad sequentem rationem a perselyben	3	84

[444] HuZaL-Jkv. I/2. 147.
[445] Uo. I/3. 30–31.

1773

Galatz, 1773. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Galatzensi anno 1773. die 15a Februarii per praedictos clarissimos visitatores in domo spectabilis domini Nicolai Mara inspectoris curatoris, ipso titulato domino praesente, adsistentibus item spectabilibus dominis Valentino Mara, Mathaeo Hernya et loci ordinario ministro, reverendo domino Adamo B. Szabo.[446]

1-o. Tiszteletes loci minister Szabó B. Ádám őkegyelme felől az ekklézsia részéről panasz nincsen. Maga a tiszteletes loci minister olyast nem allegál, hanem említi a templom körül való kertbéli nagy defectust, úgy referálván, hogy nagyobb részint a templom körül lévő cinterem kerítés nélkül vagyon, mellyet a nemes ekklézsia is agnoscál és a Szent Visitatioval együtt hellyesnek ítélé a kertnek felállítását. Recommendálja azért e dolgot a Szent Visitatio a titulatus inspector curator úrnak, mint főbrachiumnak a vicebrachium által pro sua auctoritate adigáljon kit-kit maga részének felállítására, ne álljon a templom cinteremje pusztában közönséges gyalázatunkra.

2-o. A tavalyi visitatioban emlékeztetvén titulatus Buda András úr a néhai Buda Éva asszony testamentaria dispositioja szerint a háttzegi reformata ekklézsiához tartozó, most actu az úrnál lévő 400 mfr. capitalis interessének pro anno 1771. restantiában való lételére. Úgy referálta akkor a tekintetes úr, hogy azt az interest megadta volna, de arról való quietantia az úr fia, titulatus Buda János úr kezénél volna, minthogy pedig a quietantiát mindeddig is nem exhibeálta. Officiose kéri a Szent Visitaio az urat, exhibeálja mindazt a quietantiát, mind az pro anno 1772. competáló interest, a capitalisról pedig készítsen az úr formalis contractust, és azt kiadni hova hamarébb igyekezzék, minthogy a pius fundusoknak conscriptiojokról szoros királyi parancsolatunk érkezett, mely munkában elő nem mehetünk, ha azoknak a pius fundusoknak elocatiojokról emanált contractusok kezünkben nem lésznak.

3-o. Nem külömb officiositással kéri a Szent Visitatio a titulatus Buda András urat arra is, hogy a Batzallariana 100 mfr. álló és a galatzi reformata ekklézsia számára foeneráló capitalisról is (mely az úrnál vagyon) hasonló okra nézve contractust készíteni ne terheltessék. Úgy a háttzeg ekklézsiához tartozó 200 és a vajdahunyadi ekklézsiához tartozó ismét 200 mfr. is.

4-o. Demonstrálván tiszteletes Szabó B. Ádám őkegyelme a perselypénzről:

	hfr.	dr.
Úgy találtatott, hogy tavaly maradott volt	3	84
Azután publicatioból gyűlt	8	88
Summa perceptionis	12	72
Ebből hiteles demonstratio mellett erogált	7	46
Quibus detractis, marad most a perselybe	5	26

[446] HuZaL-Jkv. I/3. 89.

1774

Galatz. Continuatur Sancta Visitatio anno 1774. die 9na Martii in ecclesia reformata Galatzensi per reverendum ac clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei, juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyo, praesentibus spectabilibus Dominis Andrea et Nicolao Buda, Johanne Hernya, et loci ordinario ministro, reverendo domino Adamo B. Szabo, in domo praetitulati Andreae Buda.[447]

1-o. Megkérdettetvén a tekintetes nemes ekklézsia a tiszteletes loci ordinarius minister Szabó Ádám őkegyelme felől. Semmi panasz nem adattatott fel, szolgálattyával az ekklézsia contenta, továbra is azzal élni kíván. A tiszteletes loci minister őkegyelme is a tekintetes possessor urakra nézve panaszt nem említett.

2-o. A titulatus Buda András úrnál lévő ekklézsiai adósságokról, úgymint Buda Éva [116.] asszonyt testamentaria dispositioja szerint a háttzegi reformata ekklézsiához tartozó 400 mfr., a Batzallariana 100 mfr., mellyek a galatzi reformata ekklézsia számára foenerálnak, úgy a háttzegi reformata ekklézsiához tartozó 200 és a vajdahunyadi reformata ekklézsiához tartozó ismét 200 mfr. emlékezet esvén a titulatus Buda András úr előtt. Úgy referála a praetitulatus úr, hogy azoknak interesseket esztendőnként oda, ahová illett, letette fogyatkozás nélkül, melyről tiszteletes Bartók Józef háttzegi reformatus praedikátor jelenlétében fog demonstrálni. Ami pedig az azokról expediálandó contractusokat illeti, azoknak rövid időn expeditiojokra s exhibitiojokra magát kegyesen ígéré. Kéri is a Szent Visitatio officiose az urat, méltóztassék azoknak kiadásokkal nem késni, idővel ne essék az ekklézsiának abból történhető fogyatkozása. Nem kételkedik ugyan a Szent Visitatio semmit is az úr dexteritássában s kegyességében, pro majori autem securitate igen jó lessz, ha méltóztatik az úr a contractusoknak kiadásokkal nem késni. Item pro Felsőszálláspatak ft 100 ~ száz.

3-tio. Demonstrálván tiszteletes Szabó Ádám őkegyelme a perselypénzről:	hfr.	dr.
Úgy találtatott, hogy tavaly maradott volt	5	26
Azután publicatioból gyűlt	11	88
Ide tartozik még	2	–
Summa	19	14
Ebből hiteles demonstratio mellett erogált	5	28
Quibus detractis, marad ad sequentem rationem	13	86

1776

Galatz. Continuatur Sancta Visitatio die 15ta Martii 1776. in ecclesia reformata Galatziensi per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem et substitutum notarium Georgium Hermán, in curia nobilitari spectabilis domini Nicolai Mara de FelsőSzálláspataka, praesente ipso praetitulato domino et loci ordinario ministro, Adamo Szabo.[448]

Ubi: 1-mo. Megkérdetvén a nemes ekklézsia a loci minister atyánkfia szent hivatalyához tartozó comportantiája iránt, a praelaudált tekintetes curator úr által semmiben a loci minister nem vádoltatik, sőt szent szolgálattyát továbra is a nemes ekklézsia amplectálja.

2-do. A tiszteletes loci minister atyafiú is bene contentus a maga hallgatóinak buzgóságokban, reménsége lévén naponként a kegyességben való öregbedések iránt, kikéri pedig azt a nemes ekklézsiától, hogy amely pia collatiokból obveniálandó jövedelmének az Inclita

[447] HuZaL-Jkv. I/3. 115–116.
[448] Uo. 161–162.

Boros kanna, 18. sz.

Limitane Militiahoz tartozó adósoktól esztendőnként bé kellene jönni, azt a tiszt urak előtt allaborálya hogy curráljon.

3-tio. A közelebbről 1774-ben celebrált visitatioban a Batzallariana pia collatiok iránt intimálta volt a Szent Visitatio tekintetes Buda András úrnak, hogy a concernens ekklézsiáknak obveniálandó debitumokat vétesse jó rendbe, s azokról expediáltasson hiteles contractualisokat, és a nemes ekklézsia archivumába ad conservandum adja által, de mindeddig is úgy tapasztalja a Szent Visitatio, hogy a tekintetes úr azt elmulatta. Adhortálja azért a Szent Visitatio a tekintetes urat és kéri egész szívességgel, hogy ezen dolgot accererálni igyekezzék, hogy azon debitumok ne periclitáltassanak, casu in contrario pediglen kéntelenítetik a Szent Visitatio oda ahová illik recommendálni.

4-to. Minémű ruinákban legyen itten az Istennek szent háza, eddig is szomorúan szemlélte a Szent Visitatio, s reparatioját mindenkor recommendálta, de ez is nemhogy effectumba vétetett volna eddig, sőt naponként láttatik desolálódni. Recommendálja a Szent Visitatio a tekintetes possessoratusnak, sőt ugyan lelkére köti, hogy azt a drága épületet, melyet régi boldogult elei nagy költséggel építettek, kegyes szorgalmatosságok által eddig megtartottak, ne engedjék jutni utolsó romlásra, sőt a titulatus commissarius urak által lett separatio szerint a reformatum templom az oláhokétól közfal által distingváltassék. Mind ezeknek effectumba való vitelét közelebbről recommendálja a Szent Visitatio tekintetes galatzi Hernye Máté uramnak, mint a nemes ekklézsiának most a Szent Visitatiotól a nemes ekklézsia tettzéséből rendeltetett, s ökegyelmétől is acceptáltatott curatorának. [162.]

5-to. A közelebb elmúlt visitatio alkalmatosságával	hfr.	dr.
Maradott volt perselypénz tiszteletes loci minister ökegyelme kezénél	13	86
Ezen kívül két esztendő alatt jött bé	29	49
Mely in summa tészen	43	35
Ebből erogált a parochia körül való ruináknak reparatiojokra v. l. kertkarókra, támaszokra, vesszőre, kapunak való deszkákra, kapu lábakra, laboratorokra, csűr fedelére és pajták fedelére v. szalmára, csűrre való roznákra stb., in summa	34	85
Hoc detracto, marad ad ulteriorem considerationem	8	50

1777

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Galatzensi anno 1777. die 2^{a} Februarii per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem, Stephanum Intze de Lisznyo notarium, in domo spectabilis domini inspectoris curatoris Nicolai Mara, praesentibus ipso praetitulato domino inspectore curatore, spectabilibus dominis Valentino Mara, Abrahamo Balint, Samuele Kenderesi, Matheo Hernya, Isaaco Nándra, et loci ordinario ministro, reverendo domino Adamo Szabo.[449]

1-mo. Anno 1774. die 9na Martii a galatzi reformata nemes ekklézsiában celebrált Szent Visitatioban méltóztatott volt tekintetes galatzi Buda András úr ígéretet tenni, hogy a praetitulatus úrnál lévő ekklézsiai adósságokról (mellyek az akkori visitatioban specificáltatnak) pro majori securitate minél hamarébb contractusokat expediál, s azokat ad debitas

[449] HZLJkv I/3. 197.

manus által adja. De amint a Szent Visitatio érti, mindeddig azon ígéretnek elég nem tétettetett, nem lévén ezért reménysége szerint a Szent Visitationak a praetitulatus úr személyéhez most szerencséje, hogy az ekklézsiák securizáltassanak, officiose recommendálja tekintetes inspector curator Mara Miklós úrnak, méltóztassék maga ex incumbentia officii curatoratus azon contractusokat expediáltatni is első alkalmatossággal tekintetes Buda András úrral subscribáltatni, ne haladjon mégis tovább az ekklézsiák történhető károkra s romlásokra.

2-o. Mint más ekklézsiákban, úgy ezen galatzi nemes ekklézsiában is meglévén ez a panasz, hogy a limitaneusoknál lévő ekklézsiai adósságok után competáló interes debito modo nem praestáltatik, végezi a Szent Visitatio, hogy in confluxu consistoriali tiszteletes esperest uram által proponáltassék, holott a méltóságos és tekintetes curatoratus fog valamely módról gondolkodni, mely által azok az adósságok vagy felvétessenek, vagy jobb rendbe szedettessenek.

3-tio. Perselypénzről való demonstratio	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a perselyben	8	50
Azután accedált volt a publicatioból	6	39
Summa	14	89
Ebből költ bizonyos ekklézsiai szükségekre	6	87
Quibus subtractis, marad most a perselyben	8	2

1778

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Galatzensi anno 1778. die 11[a] Februarii per reverendum ac clarissimum seniorem Stephanum Herepei, notarium ordinarium Stephanum Intze Lisznyai, adjunctum reverendum dominum Josephum Barta in domo spectabilis domini inspectoris curatoris Nicolai Mara de FelsőSzállápataka. Praesente ipso praetitulato domino et spectabilibus dominis Andrea Buda et Valentino Mara, nec non loci ordinario ministro, reverendo domino Adamo B. Szabo.[450]

1-mo. Tiszteletes loci ordinarius minister Szabó Ádám őkegyelme a nemes ekklézsia által, és a nemes ekklézsia őkegyelme által commendáltatik. [222.]

2-do. A tekintetes Buda András úrnál lévő 400 forintnak dolga, mely a háttzegi reformata ekklézsiához tartozik, most ennyiben vagyon, hogy a Királyi Táblán a sententia resuscitáltatott, de még meg nem érkezett, mely mikor megjő, a titulatus curatoratus fog benne procedálni.

3-tio Perselypénzről való demonstratio:	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a perselyben	8	2
Azután accedált publicatioból	7	2
Juhok pascuumából	4	8
Summa	19	12
Ebből költ el bizonyos ekklézsiai szükségekre	4	17
Quibus detractis, marad ad sequentem rationem	14	95

[450] HuZaL-Jkv. I/3. 121–122.

1779

Galatz. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Galatzensi die 4ta Martii 1779. per eosdem visitatores, in praesentia domini Josephi Barta, et loci ministri, reverendi domini Adami B. Szabo, in domo parochiali.[451]

1-mo. Tiszteletes loci minister őkegyelme maga ekklézsiáját, az ekklézsia is őkegyelmét de omni meliori commendálja.

2-do. A néhai boldog emlékezetű Buda Éva asszony 400 mfr. álló pium legatuma, mely in toto a háttzegi reformata ekklézsiához tartozik, most ennyiben vagyon, hogy ante executionem most circiter esztendeje afelett titulatus Buda András úr complánálván, ígérte, hogy továbra való késedelem nélkül kívánnya [274.] adsignálni oda, ahová illik, de mivel mind akkoráig is elhaladott, recommendálja a Szent Visitatio, hogy ígérete szerint una cum annuo interesse kiadni méltóztassék, vagy ha magánál akarja tartani, erga legale interusurium securizálja az ekklézsiát. Nemkülömben a Batzallarianum pium legatumról is azon módon contentumot tenni insinuálja a Szent Visitatio, ha pedig tettzik most mindezeket feladni, a titulatus inspector curator úr facultáltatik az egész summának kezéhez vételére, mely in summa tészen 1000 ~ ezer mfr.

3-tio. Még mindeddig is semmi renovatioját nem látván az itten lévő templomnak, kéri a Szent Visitatio a nemes ekklézsiát, méltóztassék buzgóbb indulatú szívére venni ezen keresztyéni kötelességét, ne éljenek vissza mind a király, mind kivált az Isten kegyelmével.

4-to. A perselyről való demonstratio így vagyon:	hfr.	dr.
Maradott volt tavaly	14	95
Accedált volt attól fogva	7	90
Summa	22	45
Költ el a demonstratio szerint	10	54
Marad ad futuram considerationem	11	91

1782

Galatz. In cursu visitationis ordinario jelen nem lévén a tiszteletes loci ordinarius minister Jantso Móses őkegyelme, kellett ad 13tium Februrarii [1782.] Háttzegre bécitálni, holott is mi előttünk a galatzi reformata nemes ekklézsia állapottyáról tőn illyen béjelentéseket.[452]

1-mo. Hogy amely 100 mfr. capitalis volt Livádián némely limitaneus katonáknál elocálva, és tizenhat esztendőktől fogva haereálva interes nélkül, most immár feladattatott a titulatus kapitány úr által, de az restans interes most sem fizettetett bé, hanem arról a nemes ekklézsia a debitoroktól adattatott reversalis által securisáltatott. Igyekezze a domesticus curator ezt is minél hamarébb lehet felvétetni.

2-do. Kérdést tévén a Szent Visitatio az iránt, vallyon securisáltatott-é a nemes ekklézsia formalis contractus által a néhai titulatus Buda András úr posteritássinál 200 forint capitalisok iránt a szerint, amint a tavalyi visitatioban is injungáltatott volt. Úgy referálja a tiszteletes loci minister, hogy annak semmi effectuma nem lett, melyre való nézt megújíttja most is a Szent Visitatio az iránt való intimátumát, hogy sub gravissima animadversione et Supremo Reformato Consistorio eatenus fiunda representatione az arról való contractust a curatoratus expediáltatni el ne mulassa.

3-tio. Megujjíttatik mostan is a tavalyi visitationak sub numero 6-to tett végezése, hogy tudniillik investigáltassék serio, minémű károkat tett légyen a parochia körül oltományokban

[451] HuZaL-Jkv. I/3. 273–274.
[452] Uo. I/4. 13–14.

és egyebekben a defunctus tiszteletes atyafi özvegye onnan lett elköltözésekor, és comperta damni causati quantitate holmi restantiáiból minden továbbra való halogatás nélkül reserciáltassék a curatoratus által.

4-to. A dőlőfélben volt, és ex fundamento elhányattatott toronynak, úgy a templom fedelének és egyéb ruináknak nagyobb serénységgel való reparatiojára serkentetik a nemes ekklézsia.

5-to. A perselypénzről a tiszteletes loci minister tőn illyen declaratiot:	hfr.	dr.
A tavalyi visitatiotól fogva percipiált in summa	4	95
Mellyből erogált bizonyos szükségekre	4	91
Mellyet subtráhálván, maradna	–	4½
De tavaly supererogált volt ex proprio	–	30
És így marad most is supererogatum [14.]	–	25½

6-to. A pius fundussok állapottyáról értekezvén a Szent Visitatio úgy érti, hogy amint tavaly számban vétettetett volt, mostan is megvagynak minden hijánosság nélkül úgymint:

	hfr.	dr.
Néhai Buda Gáspár collatuma	100	–
Néhai Csulai Sára Mara Miklósné collatuma	51	–
Néhai Buda Bálint úr collatuma	100	–
Ugyan afféle collatum	100	–
Titulatus Mara Miklos úr collatuma	50	–
Néhai Buda Miklós úr collatuma	100	–
Ugyan afféle collatum	60	–
Batzallarianum collatum	100	–
Buda Éva collatuma	100	–
Summa	761	–
Mellyhez accedált persely pénzből és pascuumból gyűlt s elocált pénz	4	8
Ismét perselypénzből gyűlt és egy szénarétbe investiált	4	8
Melly szerint az egész pénzbéli fundussa ezen ekklézsiának	769	16

7-mo. Az Úr asztalához tartozó szent edények és készületek is a tavalyi recensio szerint megvannak, úgymint

1.Egy virágos ezüst aranyos srófos szájú palack illyen betükkel: B. L. Sz. K.
2. Egy nagy fedeles ezüst aranyos kanna, illyen írással 1597. Z. G.
3. Egy ezüst aranyos virágos lábú pohár.
4. Két ezüst és egy óntángyérok.
5. Három nagy gyolcs abroszok.
6. Arany és szkófiummal varrott keszkenők numero 4.

1783

In ecclesia Galatzensi Eodem anno 1783. die 26-ta mensis Martii continuata visitatione canonica ecclesiastica per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniorem Stephanum Intze de Lisznyo, reverendum dominum Josephum Bartok de Málnás substitutum notarium, spectabilem item dominum Nicolaum iuniorem Puj de eadem, adsumtum seculare brachium, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabili domino Nicolao Mara de FelsőSzálláspataka inspectore tractuali et spectabili domino Mathia Hernya domestico curatore, nec non loci ordinario ministro, reverendo domino Moyse Jantso, in domo praetitulati domini inspectoris curatoris.[453]

1-mo. Előfordult a tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme szolgálattya s egyéb magaviseletéről való megkérdettetése a nemes ekklézsia neveztetett tagjainak, úgy a nemes ekklézsiának a tiszteletes atyafihoz alkalmaztatása, és egyéb kegyesség munkáiban való gyakoroltatása iránt canon szerint megkívántató szükséges kérdezkedés. Ezen tekintetekre nézve semmi animadversiora való dolog a visitatio eleibe nem adattatott.

Hanem 2-do. A régtől fogva bomlófélben lévő templomnak, és már némű-néműképpen reparáltatni kezdett toronynak, úgy egyéb ruináknak répárátiojokban mind a két részről observáltatható restes magok viselete jött méltó tekintetben. Melly szerint egyik a másikra vetvén a munkában való előmenetelt megakadályoztató okokat, az ekklézsia hasznára célozó szándék semmiben elő nem mehet. Hogy azért az elkezdett munka ezután boldogabb előmenetellel folyhasson, szükségesnek látta a visitatio az építések dolgában illyen rendeléseket tenni:

1-o. Titulatus Hernya Máté uram, mint ezelőtt is domesticus curatora a nemes ecclesiának, légyen mindenféle ruináknak, nevezetesen pedig a templomnak és toronynak építtetésében praeficiáltatva, mindenek felett serény [57.] és munkás fáradtságot tenni nem sajnálván, és a többit is serkentvén és nógatván. Mellyet coram visitatione magára is vállala.

2-o. Minthogy pedig vagyon valami controversia a templomnak egy része, úgymint a sanctuarium felett, lévén az ezelőtt tett rendelések szerint a görög rituson lévőké, kiknek most újjonnan épült templomuk vagyon, s következésképpen semmi szükségek nincsen a megnevezett sanctuariumra. Primum et ante omnia meg kell véllek egyezni, hogy szépszerint bizonyos compositio mellett azon részhez való praetensiojokról mondjanak le, és így az egész corpusnak lehessen újj és jó statusba való hozattatása. Mely dologban a tekintetes inspector curator Mara Miklós úr ígéré coram visitatione abbéli kegyességét, hogy maga mind munkába vészi, mind pedig, ha a görög rituson lévőkkel megegyezésre mehetnek, maga őket a templomból egésszen kifizeti.

Azalatt pedig 3-tio a felséges Királyi Guberniumtól való szabadságot is munkában kell venni, a materiálékat is lassan-lassan meg kell szerzeni, mellyekhez a nemes ekklézsia igen kevés munkával és költséggel hozzájuthat, hogy osztán mikor mindenek meglésznek, serényen mind hozzáfoghassanak a munkához, mid elvégezhessék azt titulatus Hernya Máté uram, és a tiszteletes atyafi szorgalmatoskodások által.

3-tio. Sajnálva kelletik érteni a visitationak, hogy légyenek a nemes ekklézsiában botránkozásokat okozó személlyek. Signanter: Tekintetes Buda Ferentz úr, aki még ezelőtt való visitation is megintettetett volt a közönséges gyülekezetnek, és egyéb kegyesség munkáinak gyakorlásokra, s sacrumokkal való élésre, de mindeddig jobbra fordulásának semmi jelét nem mutatta, tellyességgel kivonván magát a gyülekezetből. Most azért újra is megtészi a visitatio az atyai intést, mellynek ha nem fog engedni, kénszeríttetni fog a visitatio canonica büntetéshez nyúlni, melly ebben áll, hogy az illyetének, mint prophanusok excommunicáltatván, magistratus kézbe adattatnak.

---

[453] HuZaL-Jkv. I/4. 56–58.

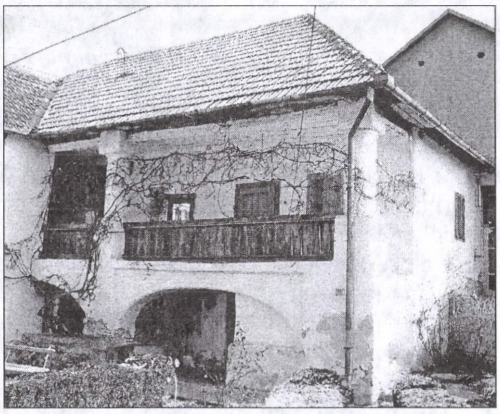

A Puj család 16. századi alapokra épített kúriája

4-to Nem kissebb megbotránkoztatására vagynak az eklézsiának azok is, kik férjekkel edjütt lakni nem akarnak, úgymint tekintetes Buda Ágnes asszony, tekintetes Pogány Sámuel uram hites társa, titulata Nándra Borbára asszony, titulatus Kenderesi Sámuel uram hites társa és titulata Russori Ersébeth asszony, titulatus Berivoi János uram hites társa. Kik közül az első törvényes processushoz fogott férje ellen, a második iránt vagyon valami kis reménység, hogy férjéhez redeáljon, de az utolsók mindketten már régtől fogva egymástól megkülönözött állapottyokban csak halgatásban vagynak, egyik a másik ellen semmit mozdítani nem akarván. Imponálja azért a visitatio, hogy az ekklézsia továbbra való botránkoztatásának eltávoztatására vagy megbékéljenek, vagy törvényes processushoz nyúljanak.

5-to. A tavalyi visitationak 3-dik punctuma szerint ezelőtt való tiszteletes atyafi meghalálozván, a viduának innen kimozdulásával estek a parochiában némű-némű károk, mellyeknek refusiojára talált volt is a nemes ekklézsia a vidua itt maradt adósságaiból fundust, de mindeddig is nem effectuálta. Hogy azért az egész controversia sopiáltassék, és a viduának praetensioja, ha mi még fennmaradna függőben ne tartassék, vétessenek újjabb rendbe a károk, s tegyen magának eleget a nemes ekklézsia, a residuitást, ha lészen, resignálván az özvegynek.

6-to. Ugyan az akkori változással vacantiában lévén egy ideig a papság, lett a parochiánál más kár is titulatus ponori Petrik Gáspár uram által, ki is parochia kertyében marháit bé reggetvén [?], holmi nevezetes alma, körtvély termő oltoványokat elrontatott. Mennyen ennek is jól végére inquisitione mediante a nemes ekklézsia, és a kárnak refusioját törvényesen keresni el ne mulassa. [58.]

7-mo. A livágyiai limitaneus katonáknál volt 100 mfr. capitalisnak 15 esztendőktől fogva haereáló interessének dolga most is azon statusban találtatik, mint tavaly hagyattatott volt, úgymint akik azt megfizetni tellyességgel nem akarják illy praetendált okon, hogy azelőtt míg katonákká lettenek volna, igen sok interest praestáltanak. Mellynek hamisságát, minthogy könnyű a nemes ekklézsiának megmutatni, és a kapitány uram is a capitalis feladásakor fennhagyta az ekklézsia jussát az interesnek törvényes kikeresésére, recommendálja a visitatio a tekintetes inspector curator úrnak, ex officio munkába vévén, ne engedje, hogy az ekklézsia egész kárban maradjon.

8-vo. Felosztatván a parochialis kertek csinálása a nemes ekklézsia tagjai között, annak conservatioját in posterum úgy recommendálja a visitatio a nemes ekklézsiának, hogy a perselypénzből többé arra semmi ne fordíttassék.

9-no. Demonstrálván a tiszteletes loci minister de perceptis et erogatis, ád fel:

	hfr.	dr.
Tavalytól fogva való perceptumot	4	88½
Erogatumot	7	15
Erga supererogált de proprio	3	26½

10-o Az Úr asztalára való készületek a tavallyi recensio szerint megvagynak.

1792

Galatz anno 1792. 21ª Martii.[454]

Törvényes Látogatásunk úttyában requiráltunk vala ugyan domesticus curator tekintetes Puj Dániel urat, de oly ketvenlenség [!] között találván, hogy akkor semmit nem végezhetnénk: Kérők, hogy eggyetértőleg tiszteletes Makai Jósef urammal informályanak a galatzi reformatus megyének mindennémű bonumairól. Mellyet eszerint meg is tett titulatus Puj Dániel úr és tiszteletes Makai uram.

1-mo. A szentségekhez tartozó portékák ezek:

[1-mo.] vagyon egy szőr abrasz, más recével elegy.

2-do. Vagyon keszkenő három.

3-tio. Egy ezüst palack.

4-to. Vagyon egy ezüst kanna és egy ezüst pohár

5-to. Két ezüst tángyér és egy ón.

2-do. Minthogy 1784-ben az Hora insurrectioja által, és 1788-ban a török háború által ezen ekklézsia is elég kárt vallott, mint egyébb javaiban, úgy contractussaiban is, mindazáltal a bölcs Isten megtartotta ím ez leveleinket:

1-mo. Találtatik egy 1754-dik esztendőbéli szent visitationak végezése, melykor volt pap számára használó 660 ft. Sub litteris: a. Buda Bálint collátioja 100 ft. Bagya Ferentznél; b. Ugyan Buda Bálint úr collatioja 100. Buda András úrnál; c. Buda Gáspár úr collatioja 100. bajesdieknél; d. Batzallari Farkas úr collacioja 100. Buda András úrnál; e. Kendeffi Sára asszony collatioja 100. Puj Miklós úrnál; f. Buda Éva asszony collatioja 100. bajesdieknél; g. Buda Miklós collatioja 60. Buda Jósefnél; h. Csulai Sára Mara Miklósné collatioja 50. bajesdieknél; In summa hfr. 710. Megtaláltatik az a. betű alatt való collationak contractussa Bagya Ferentzé, költ 1763-ban 11-dik Julii.

2-do. Megtaláltatik a b. d. betűk alatt lévő ugyan Buda Bálint collatiojának recognitioja néhai Buda András úr özvegye [221.] 200 száz forintokról recognoscáltatott 1788-dik esztendőben Martiusnak 11-dikén méltóságos Bartsai Thérésia asszonytól, és fiától, Buda Bálint úrfitól.

Rusztikus oszlop a Puj kúria tornácán

3-tio. C. betű alatt költ Buda Gáspár úr collatiojáról contractussa 100 mfr. a bajesdiektől költ 1751-dikben Januarius 10-dikén.

4-to. E. betű alatt költ Kendeffi Sára asszony collatiojának contractussa megtaláltatott 100 forintokról Puj Miklósnál. Leválta 1781-dik esztendőben 8-dik Septembris.

5-to. Találtatik egy contractusnak negyede 100 forintokról, melly jel mutatódik, hogy volna és vagyon a bajesdieknél s kéttség kívül ez az a Buda Éva asszony collatioja.

6-to. G. betű alatt lévő collationak contractussa nem találtatik.

7-mo. H. betű alatt lévő collationak contractussa 50 forintokról a bajesdieknek megtaláltatik. Mely is költ 1761-dikben Januariusnak 16-dikán.

8-vo. Megtaláltatik a parochialis fundusnak testamentuma, mely is költ 1718-dik esztendőben Aprilisnek 7-dikén.

[454] HuZaL-Jkv. I/4. 220–221.

9-no. Megtaláltatik Buda Bálint úr 200 száz forintokról való collationak contractussa, melly is vagyon a szászvárosi szék és tanácsnál költ 1733-ban Octobernek 15-dikén.

10-o Megvagyon a vármegyétől ajánlott, más hazákban templomokban publicáltatott alamizsnákból adattatott százhúsz mfr. íratott contractussa Pujj Bálint úrnak költ 1791-dik esztendőben Februariusnak 2-dikán.

1796

Galatz. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Galatzensis, per reverendum et clarissimum dominum Martinum Soldos, ecclesiarum reformatarum in venerabili tractu Hunyadensi et Zarándensi administratorem seniorem, nec non Michaelem Sala ejusdem tractus juratum notarium, ut et Samuelem Kolosvári, dictarum ecclesiarum vicedirectorem, anno 1796. die 25ta Februarii celebrata.[455]

Minthogy ezen helységben az 1788-dik esztendőben esett keserves emlékezetű dühös ellenségnek, a töröknek Háttzeg vidékire lett béütése és pusztítása miatt mind a templom, mind a parochia elégettetvén, a templom is azoltától fogva fedél nékül állva, annak kőfalai sorvadnak. De nevezetesebben a parochia egésszen elsenyvedett, kőfalának jobb része leomlott, s ami még fennáll, az is naponként sietve közelítt végső pusztulásához, tehát itt, ezen a szánakozásra minden keresztyén szív előtt méltó, puszta eklézsiában a visitatiot, sem azt nem lehete, hogy hol, sem hogy kinél folytatni lehessen. Ahonnan kénteleníttete a Szent Visitatio Pujra menni, hogy ezen legnyomorultabb eklézsiának mostani domesticus curatoránál, méltóságos puji Puj Dániel úrnál folytathassa maga dolgát.

Itt tehát az egyházi rendből, mint Borbátvizről ezen most filialis eklézsiába szolgáló tiszteletes Makai Jósef atyánkfia jelen vala. A polgári rendből pedig méltóságos puji Puj Dániel úr.

Akiknek is jelenlétekben 1-ben is tudakozódást teve a Szent Visitatio, hogy vallyon a galatzi reformata eklézsia és annak parochialis fundussa, micsoda fundamentomon állana, mikor s kitől építtetett.

A templomról most bizonyost nem tudhatánk. Hanem a parochialis fundusról találtaték az eklézsia levelei között egy collationalis in originalibus, mely maga a venerabilis tractus archivumába bététetik és ott conserváltatik, most pedig ide jövendőbéli bizonyságul szóról-szóra leiratik. Mely is így vagyon:

„Én, Hunyad vármegyei galatzi idősbik Buda Gáspár, adom emlékezetire mostaniaknak és jövendőbélieknek. Midőn második házasságomban néhai kedves feleségemmel, Katona Máriával eöt esztendőknek fojásában együtt éltünk volna, eő szegény magtalan, én pedig igen beteges lévén, sok ízben közöttünk [181/b.] előfordulván halandó sorsunk, mindenek felett Isten dicsősségét nézvén, a mihállyfalvi és galatzi eklézsiákról disponált volt testamentarie velem együtt. De minthogy a fellyebb megemlített feleségem, Katona Mária vér szerint való attyafiai, holta után eltemetvén szegény feleségemet, minden jószágából és mindenféle bonumiból hallatlanképpen exturbáltanak, úgy annyira, hogy visszajövén a

A Balás család kastélya, 17–18. sz.

[455] HuZaL-Jkv. I/5. 181/a–188.

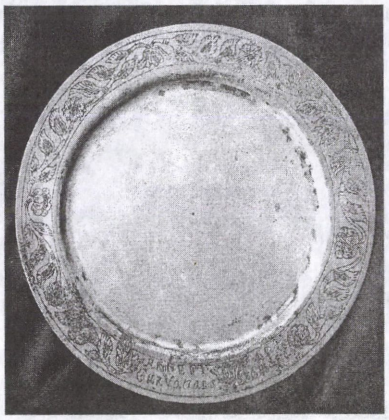

Úrasztali tányér, 17. sz.

temetőből, a házhoz sem bocsátottanak bé, fegyveres kézzel állván előmbe. Én pedig azt látván, csak léjöttem és mindeneket ott hagytam. Ez szerént bánt velem a solymosi alkalmatosságban is néhai öreg úr, Bartsai Mihálly uram, melyre nézve a magáéból, úgy mint maga javaiból a szegény Katona Máriának semmi beneficiumot a megnevezett két eklézsiának nem tehettem, hanem a mihállyfalvi eklézsiának az magaméból töttem száz ft., kit most is usuálnak. Az fellyebb említett dolgok pedig azért estek, hogy a szegény megírt feleségem, Katona Mária dispositioja ellen contendáltak. Erről a szomorú példámról penig lévén inquisitio, aki el nem hiszi, akármikor is megláthattya.

Ami penig a galatzi reformata eklézsiának dolgát illeti, magam kezemre vévén a dolgot, és már látván megélemedett időmet, s mindenek felett Isten dicsőségéről megemlékezvén, eszerint következik száz ft.

1. Hernye János uram feleségéhez és gyermekihez, lévén vérségem, s akarván azt is, hogy holtom után megtapasztallyák atyafiúságomat, jure perpetuo vettem volt házam töviben egy örökséget, mely hivattatik Hernye-résznek. Látván pedig most az eklézsiának nagy szükségét parochialis ház iránt, mentem megmásolhatatlan alkalomra Hernye János uram eőkegyelmével, úgy hogy eőkegyelme a víz mellett, Gyilkuk nevű örökséget jure perpetuo, statim et de facto bocsássa, engedgye parochialis ház fundussának, ea conditione, hogy magam s feleségem, Fodor Kristina holta után, az maga régi házam mellett lévő örökségét vehesse kezéhez, úgy mindazonáltal, ha sine [181/c] semine deficiálok, alioquin in vigore megmaradgjon arról való contractusom, mellyel bírtam a megnevezett örökséget.

2. Ha casu quo (kit Isten távoztasson) a nemes Buda familia annyira deficiálna, hogy papot nem tarthatnának, vagy tartani nem akarnának, Hernye uram vagy posteritássi a száz ft. más reformata ecclesiának (az hol legszükségesebb lészen) tartozzék általadni sub anathemate és örökségét mind a kettőt visszavenni.

3. Az Hernye uram öröksége százhúsz ft. lévén nálam, abban az időben, ha mi épületek találtatnak azon az örökségen, aestimáltatván a húsz ft. együtt, mely a száz ft. superállya, istenesen disponállyák valamely eklézsiának, ahol legszükségesebbnek láttyák az akkori igaz lelkű atyafiak, sub anathemate. Sőt, amely atyámfia ezen dispositiomnak nem annual, semminémű acquisitumimban soha semmi részt ne vehessen.

4. Hernye János uram és posteritássi evictiot vött magára és posteritássira, hogy békességes lakást és bírást enged Buda Gáspárné Fodor Kristinának egész életiig a megnevezett örökségben, sub vinculo flo 200 ~ kétszáz ft.

5. Ezen cseréhez tartsák magokat mind az én familiám maradéki, mind pedig Hernye János uram successori.

A Kendefi család adománya

6. Ezt is meg kell tudni akiknek illik, hogy midőn az öreg Vajdáné apprehendalta a solymosi portiot néhai méltóságos erdélyi fejedelemtől, Apafi Mihállytól, akkor Katona Mihálly, néhai feleségem édesattya száz arannyot adott, aminthogy ki is tettszik a donatiokból, mellyek vadnak Bartsai Mihálly uramnál, és az öreg Vajdáné fassiojából, mely vagyon kezemnél, azért aki mit akar keresni, ott keresse.

Ezen dolognak bizonyságára adom és is ezen levelemet, futuro pro testimonio fide mediante subscriptiommal és szokott pecsétemmel is megerősítvén. Galatz, anno 1718. die vero 7. Aprilis. Correcta per me eundem qui supra. [182.] Üdősbik Buda Gáspár mpr. L. S. Coram nobis Valentino Buda mpr. L. S. Joannes Pogány alt. comitatus Hunyad supr. Jud.lium. Buda Sándor mpr L. S.

Ez a cessionalis szóról-szóra, minden legkissebb változtatás nélkül, maga igaz originalissából leiratott, fide mediante ide a venerabilis tractus protokollumába tractus notarius Sala Mihálly által mpr.

2-szor. Ezen eklézsiának javait eképpen találá a Szent Visitatio:

Szent edénnyei és úrasztali készületei

1. Vagyon egy kupásnyi ezüst kanna, alól és fellyül megaranyozott virágokkal, a fedelének gombja (amint mondatik és hiteles) 1784-be a Hora tolvaj pusztításában elveszett, és már most lyukas, a fedelének fülin egy pálcával álló kisgyermek vagyon, arannyal megfuttatva, a kanna fülin fellyülről egy török asszonyfő, alól egy szakállos törökfő van, elől az oldalán a kannának ez a jegy: Z. C. 1597

2. Egy négyszegű, egy kupásnyi ezüst palack, virágos, arannyal megfuttatva, a szájába vagy torkába beléjáró füles ezüst dugóval, strófos szájja, reájáró srófos arannyos füles fedéllel, a füle tetejin egy oroszlányforma címer, a palack nyakán illyen betűk **B L. Sz K.** azaz: Buda László. Szilvási Kata.

3. Egy fertállyosnyi megarannyozott virágos ezüst pohár, srófos szára, az oldalán hat emberfő ábrázat.

4. Egy ezüst tángyér illyen írással: BUDA BALINT CSINALTATTA Az GALACZI ECCLESIA SZAMARA ANNO DONI 1724.

5. Egy más ezüsttángyér, a párkánya virágos, illyen írással és közből egy illyen formájú virággal [183.]:

KEnDEFI SARA
C: URVatsara számára.

6. Egy ón virágos tángyér.

7. Egy rongyos teveszőr virágos abrosz.

8. Egy kötéses fejér abrosz. *65 kockás, recés, és annyi sima tábla.*

9. Egy sárga és fejér stráfos veres, zöld, arannyal elegyes fejér sellyem keszkenő, ezüst cánkliba szegve. *36 virág benne.*

10. Egy museliny fejér keszkenő, fejér kötésbe szegve, ezen két keszkenőket ajándékozták méltóságos puji Puj Dániel úr és felesége, méltóságos Tholdi Mária asszony.

11. Egy sujtásos museliny fejér keszkenő, a négy szegeletin való nagy arany és ezüst virágok reátoldva. Mely toldás abból esett, hogy a Hora tolvajkodásában, 1784-be elprédáltatván ezen eklézsiának javai, ez a keszkenő ellopattatott volt és a lopó egyéb részét meghagyván, a szegeletin való virágokat levágta, de amely azután megkerülvén, újra reávarratott.

3-szor. A Szent Visitatio kíváná megtudni, és jövendőbeli haszonra nézve jól számbavenni, hogy ezen nyomorúságra és pusztaságra jutott eklézsiának micsoda capitalissai és hol volnának, s miként foenerálnának? Mely vizsgálódásának kivilágosíttására elővéteték az 1792-beli visitationis protokollum útmutatása, s minthogy egyebünnen semmit is tudni nem lehete, tehát aszerint vétetvén számba, eképen találtaték most:

1. 1792-be sub a. iratik: Buda Bálint collatioja 100 ft. Bágya Ferentznél. De most a visitatio jelenlétében jelenté és mondá méltóságos Puj Dániel úr, hogy Bágya Ferentztől, Fejér vármegyében Tövissen, egy jószágot vévén magának, az írt 100 ~ száz ft. híjjával fizette ki Bágya Ferentzet, azért, hogy magára vette hellyette az eklézsia ezen pénzét és maga fogja interesezni ezután. Melyről most recognitionalist is ada. De ez is, az eklézsia több leveleivel magánál, mint domesticus curatornál marada. [184.]

2. 1792-beli sub b. et d. iratik: ugyan Buda Bálint úr collatioja 100 ~ száz ft. Buda András úrnál. Item: Batzalári Farkas úr collatioja 100 ~ száz mfr. Buda András úrnál. Ezen két summa pénzről való recognitionalis elémutattaték, mely költ anno 1788. 11[a] Martii borbátvizi Kalugeritza Mihálly és borbátvizi Jordán Bálint, nemes Hunyad vármegye hütös assessorai régiusságok alatt. Ez a pénz van most Buda Andrásné, méltóságos Bartsai Thérésia asszonynál és fiánál, méltóságos Buda Bálint úrnál.

3. Detto a c. betű alatt iratik: Buda Gáspár úr collatioja 100 ft. Bajesdieknél. Költ az erről való obligatoria anno 1751. 10[a] Januarii Zejk János és Zejk András, Hunyad vármegye hütös assessorai regiusságok alatt.

4. Detto az e. betű alatt iratik: Kendeffi Sára asszony collatioja 100 ~ száz mfr. Puj Miklós úrnál. De most feleségénél, Buda Sófia asszonynál és gyermekeinél van. Költ 1781-ben 8[a] Septembris magának a levans úrnak tulajdon subscriptioja alatt.

5. Detto az f. betű alatt iratik: Buda Éva asszony collatioja 100 ft. bajesdieknél. Ezen summáról szólló contractus törvényes és egéssz volt ugyan, hanem az olá revolutioban elszakadott a több része, s csak egy darabja lévén meg, ezen is extractu iratnak le az adóssok nevei. Szól a levél de anno 1763. die 19. Julii regiis spectabili domino Balthasaro Hernya et Joanne Hernya. Még erről jegyzést és világosítást érdemel, hogy ez a pénz ugyan Buda Bálint collatumának iratik, de valami felcserélésbéli hibából esett, mert Buda Bálint csak 200 ft. adott ezen eklézsiának, mely pénz van egy részíben sub a., más részíben sub b. írtaknál. És ez nem másé, hanem Buda Éva collatioja. [185.]

Az ezen contractusbéli adóssok neveit, és a kinél-kinél lévő summa pénzt az alább leírt regestrumból meg lehet látni.

6. 1792-be a g. betű alatt iratik: Buda Miklós collatioja 60 ft. Buda Józef úrnál, de az erről szólló contractus el vagyon veszve.

7. Detto a h. betű alatt iratik: Csulai Sára Mara Miklósné collatioja 50 ~ ötven ft. bajesdieknél. Költ 1761. 16[a] Januarii. Subscribálták: galatzi Hernya Boldisár, galatzi idősb Buda Bálint.

8. Az 1788-beli török béütése, rablása, prédálása és égetése miatt megromlott Háttzegvidéki eklézsiák számára más hazákban gyűlt alamizsna pénzből, a galatzi reformata eklézsiának adatott volt 120 ~ százhúsz rhfr. Mely summa interesre kiadatott anno 1791. die 2[a] Februarii Puj Bálint úrnak, maga tulajdon recognitionálissa mellett.

Az új kastély, 19. sz.

Az új kastély klasszicista bejárata, 19. sz.

9. Vagyon még Láda Mihállynak posteritássinál 10 ft. Szőrtsei Imre coramizálása alatt, de anno 1796. 20[a] Februarii.

10. Most ugyan Láda Mihállytól 40 ~ negyven mfr. capitalis két esztendei legalis interessével együtt béfizetve vagyon a méltóságos domesticus curator úrnál in summa 44 ~ negyvennégy mfr. és 80 dr. Mellyet jó helyre a méltóságos curator úr elocállyon, hogy ne heverjen.

11. Jelenté a méltóságos curator úr, hogy néhai tekintetes Puj Miklós úr adóssa lévén ezen eklézsiának 100 mfr. és annak 9 esztendőktől fogva, úgy mint ab 1786. usque 1796. való legalis interessével, mely interes 54 ~ ötvennégy mfr. megyen. Hanem most posteritássi adtanak és fizettenek kezébe 100 ~ száz mfr., olly jelentéssel és feltétellel, hogy az 54 ft. restans interes abból kivétetődvén, a fenn lévő 46 ft. ne a capitalis defalcatiojára, hanem a további időre szolgáló interesbe mennyen. Mikor nem lenne már elég ez interesnek, azután a posteritás esztendőnként a 100 ft. interesezze és fizesse.

Van tehát a méltóságos domesticus curator úrnál eklézsia pénze 256 mfr. 80 dr. ~ kétszázötvenhat mfr. és nyolcvan pénz. [186.]

4-szer. A fennebb leírt mód szerint találván a Szent Visitatio a galatzi eklézsiának capitalissait, már szükséges dolog vala az, hogy jobban kivilágosíttassék, hogy a capitalist, mikor s kicsoda vette ki, és hogy s mint interesezte, vagy pedig hány esztendőkre van, s kiknél mennnyi interes restántiába. Mellyet eképpen dolgoza ki:

Kiadás napja s esztendeje	A kivett pénz summája		A kivévőnek neve	A kivett pénz esztendei interesse		A restantiába való interesnek ideje s esztendeje	A restans interes egész summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
26[a] Februarii 1796	100	–	Méltóságos Puj Dániel úr	6	–	Ez a pénz...[456]	12	–
11 Martii 1788	200	–	Méltóságos Bartsai Thérésia asszony és posteritássi	12	–	8. eszt. ab 1788 usque 1796	96	–
10[a] Januarii 1751	100	–	ezen írt Bajesdieknél	–	–			
	13	–	László Farkas	–	78	8. eszt. ab 1788 usque 1796	6	24
	11	–	Baj János	–	66	detto	5	28
	3	–	Mihály Nándra	–	18	detto	1	44
	3	–	Petru Nándra	–	18	detto	1	44
	15	–	Mihály Konya	–	90	detto	7	20
	4	–	Stefán Baj	–	24	detto	1	92
	11	–	Mihály Vitán, senior	–	66	detto	5	28
	5	–	Mihály Farkas, junior	–	30	detto	2	40

[456] ...Bágya Ferentznél lévén annak két eszt. restantia interessével együtt, ez is méltóságos Puj Dániel úrra szállott a tövissi jószág vásárlásakor

	7	–	Petru Lőrintz	–	42	detto	3	36
	5	–	István Vitán	–	30	detto	2	40
	5	–	Jánko Vitán	–	30	detto	2	40
	5	–	Stefán Konya	–	30	detto	2	40
	5	–	Mikleus Nándra	–	30	detto	2	40
	8	–	László Nándra	–	48	Detto	3	84
[187] 8ª Septembris 1781	100	–	Tekintetes Puj Miklós úrért posteritássi	6	–	nincs restantia	–	–
19ª Julii 1763	100	–	az alább írt Bajesdieknél					
	25	–	János Balika	1	50	8. eszt. ab 1788 usque 1796	12	–
	8	–	János Báj, alias Dsula	–	48	detto	3	84
	40	–	Báj Báj	2	40	detto	19	20
	3	–	Stéfán Báj	–	18	detto	1	44
	4	–	Mikleu Nándra	–	24	detto	1	92
	2	–	Farkas László, junior	–	12	detto	–	96
	2	–	Péter Halmágy, minimus	–	12	detto	–	96
	2	–	Stefan Kornya minor	–	12	detto	–	96
	4	–	Stefán Halmagy filius, alias Hal	–	24	detto	1	92
	5	–	Mihálly Hertza, senior	–	30	detto	2	40
	5	–	János Lőrintz	–	30	detto	2	40
23ª Augusti 1754	60	–	Méltóságos Buda Jósef úr	3	60	11. eszt. ab 1784 usque 1796	39	60
2ª Februarii 1791	144	–	Tekintetes Puj Bálint úr	8	64	5. eszt. ab 1791 usque 1796	43	20
16ª Januarii 1761	50	–	Bajesdieknél, u.m.					
	6	–	János Lőrintz	–	36	8. eszt. ab 1788 usque 1796	2	88
	8	–	Péter Lőrintz	–	48	detto	3	84
	8	–	Halmágy Halmágy	–	48	detto	3	84
	8	–	Miklós Nándra	–	48	detto	3	84
	5	–	László Farkas	–	30	detto	2	40
	8	–	Stefán Báj	–	48	detto	3	84
	4	–	Mihálly Kornya	–	24	detto	1	96
	4	–	Stefán Kornya	–	24	detto	1	96
Summa	454	–		27	30		155	36
Hozzáadván a más levelen valót	400	–		24	–		156	–
Leszen universa summa	854	–		51	30		311	36

[188.] 5-ször. Volt ezen eklézsiának az 1788-beli török pusztítása előtt két harangja. Az eggyik vitetett tekintetes Nándra Sigmond úrhoz Berekszóba, ahonnan vissza kell vitetni. A másik nem tudatik hová lett.

1799

Galatz. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Galatzensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis reformati tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ut et dicti tractus ordinarium notarium Michaelem T. Sala, 3ª Februarii 1799. facta.[457]

Ennek az eklézsiának Pujon lakó domesticus curatoránál, méltóságos puji Puj Dániel úrnál folyván a Szent Visitatio, jelen volt borbátvizi pap, tiszteletes Makai Jósef, és fejérvízi pap tiszteletes Várhegyi Jósef atyánkfiai.

Ezen eklézsiának minden javai az 1796-beli visitatiokor esett improtocollatio szerint vagynak, hanem csak ez a változás esett benne:

1. Hogy a Láda Mihállynál volt és béfizetett első rendbéli adósság úgymint 40 mfr. elocáltatott 1796-ba 28ª Februarii Nalátzi András úr coramizans regiussága alatt Matzesdi Pap Lászlónak. Az írt Láda Mihállynál volt másod rendbéli adósság is, úgymint a 10 mfr. felvétetvén elocáltatott 28ª Januarii 1799. Nalátzi István úr coramizans regiussága alatt Borbátvizi Jordán Bálintnak, magának és a vévőnek subscriptioja van a contractuson.

2. Ide bészolgáló papnak fizetés kelletvén, a méltóságos curator úrral arról ezt végezé a Szent Visitatio.

Hogy a bészolgáló tiszteletes pap vegye 200 mfr. az interesét esztendőnként, mely pénz közül vagyon 100 mfr. méltóságos curator Puj Dániel úrnál, 100 pedig vagyon néhai tekinetes Puj Miklós úr posteritássinál. Már eddigelé tiszteletes Makai Jósef, borbátvizi pap szolgálván eddigelé hét esztendők alatt ezen helységbe, hét esztendők alatt nem vett fizetést, hátra vagyon hát fizetetlen, a 7 esztendőre való competentiája, mely hét esztendőre kell 84 mfr. Erre nézve arra ajánlá magát a méltóságos curator úr, hogy a magánál lévő 100 ft. capitalisnak két esztendei 12 mfr. interesséből, és a Puj Miklós úr successoritól előre adott és kezénél lévő interes pénzből kifizeti most egy summába, az ezutáni esztendőkre is akkor amikor illő. Mellyet a Szent Visitatio is helyben hagya.

3.	hfr.	dr.
Volna a méltóságos curator úrnál még	28	–
De ebből az 1796-beli visitatiora erogált	2	40
a mostanira	2	40
Summa	4	80
Tehát további számadása alatt marad	23	20

A Puj Miklós successori miért és micsoda pénzt adtak interesbe előre, meg van bővön írva az 1796-dik esztendő visitationis actái között.

1802

Galatz, 28va Februarii 1802. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Galatzensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus reformati Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, et ejusdem tractus ordinarium notarium Michaelem Barta, atque adjunctum fratrem revererendum dominum Josephum Getse, facta in curia spectabilis domini Danielis Puj Pujini, praesentibus a parte ecclesiae spectabilibus dominis Daniele et Sigismundo Puj.[458]

I. A galatzi mater ekklézsiának mind temploma, mind parochialis háza most is régi, romladozott és puszta állapottyában lévén, mindazoknak minél hamarébb lehető megépíttetése-

[457] HuZaL-Jkv. I/5. 407.
[458] Uo. 546–547.

ket atyaiképpen ajánlya a Szent Visitatio, mind a mater, mind a filialis ekklézsiákban lévő méltóságos és tekintetes possessoratusnak, mellyre magok is ajánlották magokat.

II. Számba vétettetvén ennek az ekklézsiának jövedelmei a capitalissai, azok találtattak illy renddel:

Contractus numerusa Kivevés ideje	Kivett pénz		Kivévő neve	Esztendei interes		A restantiában lévő interesnek ideje	Restans interes summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
a. 26. Februarii 1796.	100	–	Méltóságos Puj Dániel úr	6	–	8 eszt.	48	–
b., d. 11. Martii 1778.	200	–	Méltóságos Bartsai Theresia Buda Andrásné asszony és posteritássi	12	–	az 1796-béli visitatiokor volt restans interes hfr. 96, azolta 6 eszt. alatt mostanig hfr. 72 in summa	168	–
c. 10. Januarii 1751.	100	–	Ezen írt bajesdieknél úgy-mint					
	13	–	László Farkas	–	78	ab 1788 ad 1801 inclusive	10	92
	11	–	Báj János	–	66	ugyanannyi eszt.	9	24
	3	–	Mihái Nándra	–	18	detto	2	52
	3	–	Petru Nándra	–	18	detto	2	52
	15	–	Mihái Konya	–	90	detto	12	60
	4	–	Stefán Báj	–	24	detto	3	36
	11	–	Mihái Vitán senior	–	66	detto	9	24
	5	–	Mihái Farkas junior	–	30	detto	4	20
	7	–	Petru Lőrintz	–	42	detto	5	88
	5	–	István Vitán	–	30	detto	4	20
	5	–	Janko Vitán	–	30	detto	4	20
	5	–	Stefán Konya	–	30	detto	4	20
	5	–	Mikleus Nándra	–	30	detto	4	20
	8	–	László Nándra	–	48	detto	6	72
[547] e. 8. Septembris 1781.	100	–	Puj Miklós úr posteritási	6	–	ab 1796 ad 1801 inclusive	36	–
f. 19. Junii 1763.	100	–	Az alább írt bajesdieknél			ab anno 1788 ad 1801 inclusive		
	25	–	János Balika	1	50	14 eszt.	21	–
	8	–	János Báj alias Dsula	–	48	ugyanannyi eszt.	6	72
	40	–	Báj Báj	2	40	detto	33	60
	3	–	Stefán Báj	–	18	detto	2	52
	4	–	Mikleu Nándra	–	24	detto	3	36
	2	–	Peter Halmágy minimus	–	12	detto	1	68
	2	–	Farkas László junior	–	12	detto	1	68
	2	–	Stéfán Konya minor	–	12	detto	1	68
	4	–	Stéfán Halmágy alias Hal	–	24	detto	2	52
	5	–	Mihái Hentz senior	–	30	detto	4	20
	5	–	János Lőrintz	–	30	detto	4	20

23. Augusti 1754.	60	–	Méltóságos Buda Jósef úr	3	60	ab 1784 ad 1801	60	–
Nota bene: Erről contractus nincsen, de elég documentum a tractualis generalis conscriptio, mellyben világoson meg van írva, hogy Buda László úrnál volt akkor és praestálta az interest a papnak.								
g. 2. Februarii 1791.	144	–	Puj Bálint	8	64	ab 1791 ad 1801, 10 eszt.	86	40
h. 16. Januarii 1761.	50 vfr.	–	Bajesdieknél	3	–	ad 1788 ad 1801		
	6	–	János Lőrintz	–	36	14 eszt.	5	4
	8	–	Péter Lőrintz	–	48	ugyanannyi időre	6	72
	8	–	Halmágy Halmágy	–	48	detto	6	72
	8	–	Mikleus Nándra	–	48	detto	6	72
	5	–	László Farkas	–	30	detto	4	20
	8	–	Stéfán Báj	–	48	detto	6	72
	4	–	Mihálly Kornya	–	24	detto	3	36
	4	–	Stéfán Kornya	–	24	detto	3	36
k. 20. Februarii 1796.	10	–	Láda Mihálly	–	60	6 eszt.	3	60
l. 28. Februarii 1796.	40	–	Pap Lászk	2	40	6 eszt.	14	40
m. 28. Januarii 1799.	10	20	Jordán Bálint	–	60	3 eszt.	1	80
n. 1. Februarii 1763.	100	–	Mezőlivadiaknál György Béra...[459]	6	–	ab anno 1788 ad 1801, 14 eszt.	84	–
o. 15. Octobris 1733.	200	–	a szászvárosi communitásnál	12	–	Nem tudatik, hogy ante 1784 foenerált-é, de azután nem foenerált, és így 17 eszt. restál	200	–
sine contractu	*100*	–	*méltóságos Puj Daniel úrnál*	6				
Summa	*1315*	–				Restantiák summája	913	14

III. Számba vétettek domesticus curator méltóságos Puj Daniel úr perceptumi és erogatumi.

	hfr.	dr.
Az ezelőtti, úgymint 1799-dik esztendőben, Februariusnak 3-dik napján tartatott visitatiokor maradott volt a méltóságos curator úr kezében	23	20
Azolta semmit sem percipiált, s nem erogált, hanem csak a mostani visitatiora	2	40
és így marad kezénél most is	20	80

IV. Domesticus curator méltóságos Puj Daniel úr, mind idejével, mind gyakor erőtelenkedésével mentvén magát, segédül curatornak béeskedteték tekintetes Puj Sigmond úr is, hogy a kettőnek buzgó szorgalmatossága által ezen hamvában heverő ekklézsia annál hamarébb megelevenedhessék s felemelkedhessék.

[459] ... Josa Béra, László Kurkus, László Ferentz, László Gejina, Lupsa László relictája, Ungur Anna.

A Balás kastély déli oldala

1804

Galatz, 19na Februarii 1804. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Galatzensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis pro-seniorem et Michaelem Barta, juratum notarium die 19na Februarii anno 1804., in curia spectabilis domini Danielis Puj de eadem ut Pujini, curatoris facta.[460]

I. A galatzi ekklézsiának állapottya most is úgy vagyon, amint találtatott az 1802-dik esztendőben tartatott visitatioban és egyébb változás ebben nem esett, hanem

1-o. Azon 100 ft., melly akkor volt méltóságos Puj Dániel úrnál, az A. betű alatt lévő contractusban, béfizettetett, s elocáltatott nemes Bágya Jánosnénak Pál Susánnának, mellyről való contractus íratott 1803-dik esztendőben Augustusnak 8-dik napján és vagyon ugyanaz A. betű alatt. Ez a papnak foenerál.

2-o. Még volt ugyan méltóságos Puj Dániel úrnál sine contractu 100 ft., mellyet 1804-dik esztendőben Februariusnak 15-dik napján költ recognitioja s obligatoriája mellett kivett tekintetes Puj Miklós úr, kinél lévén még ezelőtt levált 100 ft., már vagyon in summa 200, azaz kétszáz ft., ez is a papnak foenerál.

II. A közelebbi visitatiotól fogva mostanig a méltóságos curator úr semmit sem percipiált, ami pedig akkor magánál maradott volt, úgymint 20 mfr. 80 dr., azt a fungens borbátvizi papnak adta, kinek két esztendőre conpetálván 24 mfr., pótolta még a magáéból 3 mfr. és 20 dr. Emellett most a visitatoroknak adván honorariumban 2 mfr. 40 dr., nyilvánságos, hogy supererogált 5 mfr. 60 dr.

---

[460] HuZaL-Jkv. I/5. 744.

III. Minthogy eszerint az restantiában lévő interes igen nagyra nevekedett és a capitalis is sokaknál veszedelemben forog, ajánlja a Szent Visitatio a méltóságos és tekintetes curator uraknak, hogy mind az intereseket incassálni, mind a veszedelmező capitalisokat, nevezetesen a szászvárosi communitásnál lévő 200 ft. felvenni igyekezzenek.

IV. Ezen ekklézsiának szent edényei megvagynak, amint feljegyeztettek 1796-dikban.

1806

Galatz, 17ª Decembris 1806. Sancta Visitatio Canonica continuatur in ecclesia reformata Galatzensi per ordinarios officiales ecclesiasticos, 17ª Decembris 1806.[461]

Ezen ekklézsia a törökök béütéskor egésszen elpusztíttattván, ennek még megmaradott egy néhány dirib-darab levelei, Pujon méltóságos Puj Dániel úrnál conserváltattnak. Mellyek most számba vétettvén, úgy találtatott, hogy a legelső contractus nem törvényes, mellynek reformáltatnia kell, az utolsó pedig, melly a Szászvárosi Communitasnál lévő 200 mfr. szóll, nem találtatott. Az elsőnek törvényesen való expediáltatása, az utolsónak pedig elékerestetése ajánltatott tekintetes Puj Sigmond úrnak, mint adjuntus curatornak.

Az Úr asztalához tartozó szent edények s eszközök, amint laistromba írattattak, megvannak.

Honorarium adattatott ez alkalmatossággal méltóságos Puj Dániel úrtól hfr. 2.40.

[461] HuZaL-Jkv. I/5. 887.

Haró

1717

Continuatur Visitatio eadem in ecclesia Haraiensi.[462]

Examinatur ecclesia de reverendo pastore domino Martino Fogarasi.
Laudatur ab ecclesia reverendus pastor.
Etiam scholae rector dominus Papoltzi examinatur eb ecclesia et laudatur.

1765

Haro. Per eosdem, praesentibus nobilis ecclesiae membris pluribus continuative celebratur visitatio in nobili filiali ecclesia Haro, anno 1765. die 28va Februarii[463].

1. Megkérdettetvén a titulata eklézsia a tiszteletes loci ministerek felett, a nemes eklézsia ökegyelmek ellen nemhogy panaszolna, sőt mindkét részről commendálvánn az ökegyelmek egyházi szolgálattyokat, továbra is expetállya.

2. A loci ministerek között panaszol a mester ökegyelme, hogy a nemes eklézsia tagjai közül már azok is igen elvonnyák tanulható gyermekecskéjeket az oskolától, kiknek mások felett volna tehettségek gyermekek tanítatásokra. Mellynek alkalmatosságával a Szent Visitatio atyai indulattal adhortállya, sőt admoneállya a tanulható gyermekű szüléket, gondollyák meg, melly káros, veszedelmes és gyalázatos tudomány és experientia nélküli valóságok, s igyekezzék mind Istennek, mind magok dicsősségekért gyermekecskéjeket tanítatni, külömben keményebb animadversiot fognak experiálni.

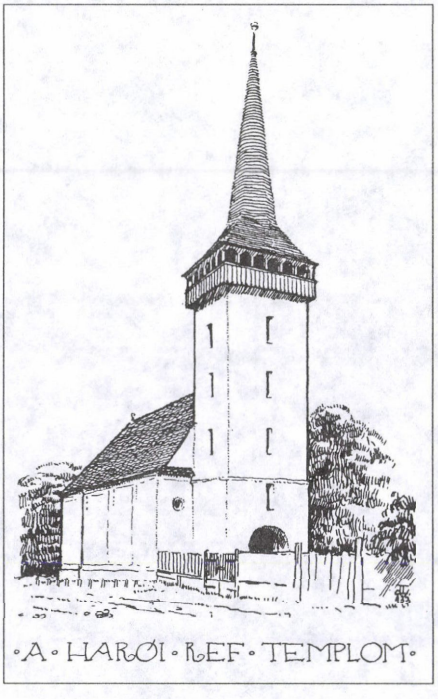

3. Panaszolnak a nemes eklézsiának némely tagjai, hogy a mester ökegyelme törökbúzabéli fizetését ökegyelmektől esztendőnként percipiálván, s feljegyezni elmulattván, mostan fundamentom nélkült sollicitállya újra. Melynek alkalmatosságával végezi a Szent Visitatio, hogy e dologban observáltassék a kéméndi visitatioban numero 4-to tött determinatio. Emellett imponállya a Szent Visitatio mind a mester ökegyelmének, mind az egyházfi ökegyelmének, légyen különös listájok, az egyházfi ökegyelmének azért, hogy a mester ökegyelme fizetését speciatim maga listájába írja bé, a mester ökegyelmének azért, hogy az egyházfi absentiájában maga béjáró fizetésének speciesseit feljegyezvénn, megjelenő

[462] HuZaL-Jkv. I/2. 102.
[463] HuZaL-Iratok 6. sz. 5–7.

egyházfi ökegyelmével feljegyeztethesse a következendő dificultasoknak praeveniáltattatásokra.

4. Anno 1763. megárendálván Adelbert Gligor dévai kereskedő ökegyelme ez harai nemes reformata eklézsiabéli nemességtől [6.], pro eodem anno a bor és égettbor korcsomákat a hfr. 105 ~ százöt mfr., mellyek közüll hetvenkét mfr. számat adván ennekelőtte titulatus curator Balog Sándor uram ökegyelme, mostani betegágyából a residuitast is in hfr. 33 ~ harminchárom, a Szent Visitationak repraesentálá, hogy a Szent Visitatio e 33 mfr. is submittállya a következendő curatelának.

Úrasztali terítő mintája

5. Nehéz betegségben fekvő lévén fungens curator titulatus Balog Sándor uram, a Szent Visitatio nem hagyhattya a nemes eklézsiát inspectio nélkült, azért a nemes eklézsia tettzéséből Balog Sándor uram restitutiojáig substituálya curatornak Szirb Tamás és Tót Jósef uraimékat cum hac vero declaratione, hogy restituálódván is titulatus Balog Sándor uram, légyenek őkegyelmek az inspectioban ez eklézsia dolgainak rendes folytatásában hív segédei Balog Sándor uramnak. Azon kívül peniglen titulatus Szirb Tamás uram, mint alkalmas és inspiciálni inkább érkező subjectum, a Balog Sándor uram curatorságának actualitásában succedályon és az hivatalt a nemes consistorium cointeligentiájával defungállya.

6. A 4-dik numerus alatt administrált 33 ~ harminchárom mfr. együtt submittálta vala titulatus Balog Sándor uram a Szent Visitationak azokat az hfr. 5 ~ öt mforintokat, mellyeknek hármát zsendely árrába, kettejét pedig pálinkások taxájába vette volt Szirb Mihály uramtól, s amellyeket titulatus Tót Jósef urammal visszavitete őkegyelme magához sub hac ratione, hogy őkegyelme a múlt visitationak alkalmatasságára magától költött bizonyos summácskát. Mellyet a Szent Visitatio is megengede, hoc tamen modo, hogy a tavalyi visitatio expeditioinak defectussi miat a jövő visitation tégyen Balog Sándor uram formalis remonstratiot, s aszerént regressus engedődhessék in casu ökegyelméhez a Szent Visitationak, et vice versa őkegyelmének a Szent Visitatiohoz. [7.]

7.	hfr.	dr.
Egyházfi Zajzon Sámuel ökegyelme a múlt visitatiotól fogva mostanig percipiállván iminnen-amonnan usque ad	18	73
Mellyekből visált és ratihabeált remonstratioja szerént költött szükséges hellyekre	11	43
Mellyek szerént restálna ökegyelme	7	30
De amellyekből administrált ökegyelme a Szent Visitatio dispositioja alá aere parato	5	26
Melly szerént restálna ökegyelme	2	4

De amellyeket a Szent Visitatio és nemes eklézsia ökegyelmének hív és fáradságos szolgálattyára nézve relaxála önként.

8.

	hfr.	dr.
Persellypénz adaték fel in praesenti visitatione	6	11½
Melly perselypénz a fellyeb specifikált [!]	5	26
És ugyan fellyebb connotált	33	–
Commassáltatván exsurgál in	44	97½
Mellyekből a Szent Visitatio elokáltatni kíván	40	80
Mellyek szerént harói perselypénz ad futuram rationem marad	4	17

9. Ezelőtt való esztendőkben látván nemzetes Balog Mihály és Sándor uraimék a mesteri fizetésnek vékony voltát, annak valami bővülése véget légáltanak volt kegyessen metretae tri-

tici 18 ~ tizennyolc, törökbúzát pedig metr. 20 ~ húsz vékát. Mellyekből négy véka búza és két véka törökbúza lévén Ignát Jánosnál, titulatus Balog Mihály uram boldogtalan jobbágyánál, exsolváltaték három német forintokkal, mellyeknek elokáltattatások, hogy mester uram számára fructifikállyanak, recommendáltatik a titulatus curatoratusnak a legált búza és törökbúza residuitásának pénzül való felszedetésével és annak is elokáltattatásával egyben.

10. Sajnálva tapasztallya a Szent Visitatio, hogy e nemes eklézsiának sem egy ládája, sem egy matriculája nincsen, melly szerént serio recommendállya, hogy mind a kettőt minél hamaréb szerezzék meg, hadd legyen mibe deponálhassák holmijeket, s had legyen mibe irogathassák fel szükségesebb dolgaikat.

1766

Haró. Periodus Maros. Instituitur visitatio in filiali ecclesia Haro die 6. februarii 1766. per reverendum ac clarissimum dominum seniorem, Franciscum Intze Lisznyai et adjunctos fratres, reverendum ac clarissimum dominum Benedictum Bitai, notarium Stephanum Herepei, a parte ecclesiae praesentibus titulatis Michaele Balog, Josepho Tot, et aliis compluribus.[464]

Ubi: 1. Reverendus loci minister Franciscus Szentgyörgyi de omni meliori commendatur ab universa ecclesia, et porro quoque acceptatur.

2. Humanissimus vero Clemens Étfalvi scholae rector observatur officio suo scholastico circa studentes non exacte satisfecisse, quod partim ex specimine coram Sancta Visitatione producto, partim ex relatione et quaerelis quorundam parentum satis superque constat. Decernitur: Ut ordinationi in visitatione AlPestesiensi hujus anni deliberatione conclusae et etiam sic publicatae in omnibus punctis se, suasque institutiones conformare velit, debeatque.

3. In negotio sponsaliorum Thomae Antalfi decernitur: Ut postquam Juliae Tsuka a se desponsatae, ex mandata officialium ulterium renunciare, sponsaliaque extra forum, restituere debuerit, ab eodem vinculo nunc legitime absolvitur onusque repudii quod ex lege deberet, ab servitia in ecclesiasticis negotiis saepissime praestita, eidem condonatur.

4. A perselyről való demonstratio ez:	hfr.	dr.
Maradott tavaly a perselyben	4	17½
Accedált esztendei publicatioból	9	16½
Summa	13	34
Költ el legitima demonstratio mellett	6	17
Marad ad futuram rationem	7	17

Melly hét forintokról és 17 pénzekről végezi a Szent Visitatio, hogy ad fenerandum elocáltassék jó hellyre a titulatus curatoratustól.

5. Sequitur demonstratio curatoralis: Tavaly maradván készpénz curator Szirb Tamás és Tót Jósef uraimék keze alatt hfr. 40 dr. 80.

Azon pénz búza interesre erga contractuales coram Sancta Visitatione exhibitas elocáltatott die 1ma Martii anno 1765. úgy, hogy 5 mfr. után egy véka búza praestáltassék interesbe, melly interes még restantiában lévén, a következendő visitatio arról téjendő demonstratioját a titulatus curatoratusnak elvárja. [9.]

6. A tavalyi visitatioban numero 9 említett búza és törökbúzabeli residuitas incassatioja és elocáltatása most újra censeáltatván, úgy látzik, hogy most is azon statusban vagyon, és facta investigatione, kiknél légyen azon natura, eképen adattatik fel, hogy volna:

[464] HuZaL-Iratok 7. sz. 8–9.

	hfr.	dr.
Papoltzi Péternél búza metr. 8 s dr. 51, facit 4,8 [hfr.], törökbúza pedig metr. 6, facit hfr. 1,44, summa	5	52
Tsuka Pál uramnál törökbúza metr. 8 azon áron computáltatván, facit	1	92
Balog Sándorné asszonyomnak törökbúza metr. 4, eodem pretio	–	96
Balog Mihály uram administrált a tavalyi visitatio szerint numero 9. búzát metr. 4, törökbúzát metr. 2	3	60

Szirb uraimék administráltanak metr. búzát 3 egyházfi Zajzoni Sámuel uramnak, de némelly részében kárt vallván őkegyelme, a más rész őkegyelmének condonáltatik.

Nota bene: A Balog Mihály uramtól tavaly feladott hfr. 3,60 elocáltatott titulatus Köpetzi István uramnak ad fenerandum.

7. Nem constálván a Szent Visitatio előtt, mennyi számú pénzbéli fundussa légyen a nemes harai ekklézsiának ad fenerandum elocálva, és mennyi interest és kinek fructificáljon, injungálja a Szent Visitatio, hogy a titulatus curatoratus a nemes consistoriummal együtt mindeneket számba vévén és distingválván, a következendő visitatioban regestrum és contractusok szerint elkészítve ad protocolandum representálja.

8. Még in anno 1762. és 63. exarendálván a mészárszéket Janko Kresun Ilia, a több részről az arendanak satisfaciált, hanem hfr. 3 dr. 53 restálván, tartozik praestálni és contractus keze alá administrálni, obligáltatván a nemes ekklézsia is competens assistentiaval lenni a mészárszékbéli adósságnak felszedésében. Amit pedig néhai titulatus Balog Sándor curator uram idejében úgy ád fel, hogy hússal fizette bé, keresse ott, az hova adta.

1771

Haró. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Haroiensi, praesentibus visitatoribus clarissimo domino Francisco Intze Lisznyai, venerabilis tractus seniore, clarissimo domino Stephano Herepei notario, et reverendo domino Benedicto Bitai pastore Maros-Solymosiensi. A parte vero nobilis ecclesiae reverendo domino Francisco Sz[ent] Györgyi, dominis Michaele Balog, Josepho Tot, Andrea Horvath et reliquis plurimis, a parte militari dominis Francisco Csuka corporali, Stephano Kaprontzai, Francisco Csikos, Thoma Kaprontzai, Francisco István, Paulo Csuka, reliquisque pleno numero praesentibus.[465]

1-mo. Reverendus dominus Franciscus SzentGyörgyi ab ecclesia in officio suo pastorali laudatur et ulterius solertia sua desideratur.

2-o. Humanissimus dominus Clemens Étfalvi licet a nonnullis arguatur quoad neglectum institutionum scholasticorum, et severitatis nimiae erga puerulos, defuisse tamen suis partibus luculento satis specimine coram Sancta Visitatione producto demonstravit ut autem de rigore erga pueros remittat, ac mitius et illis dehinc agat, paterne admonitus est. In reliquo commendatur, et porro quoque acceptatur.

3-tio. Három káromkodók adatnak a Szent Visitatio eleibe, úgymint ifjú Szirb István, ki is megesméré, hogy teremtettével káromkodott részegségében, és reconciliála a Szent Visitatio előtt. Más kettő pedig Maxai Ádám és Csuka György nem compareálván, végezi a Szent Visitatio, hogy a nemes ekklézsia vagy consistorium előtt hasonlóképpen reconciliáljanak.

4-o. Referáltatik, hogy vagynak kik a templomot nem gyakorolják, sacramentumokkal ugyan élnek, de igen ritkán. Kik irán végeztetett, hogy minekutánna tiszteletes loci misiter őkegyelme által admoneáltatnak [23.] ha nem engedelmeskednek, etiam brachio seculari kénszeríttessenek mind a templom gyakorlására, mind pedig a sacramentumokkal való hellyes élésre.

[465] HuZaL-Jkv. I/3. 22–23.

5-o. Szigeti Mihállyné asszonyember egy darab időtől fogva scandalose élvén, sacramentummal nem élt, most bűneit megesmérvén s deprecálván, coram Sancta Visitatione reconciliála.

6-to. Gál Péter admoneáltatik, hogy a templomot gyakorolja, Istenét félje s tisztelje, a sacramentummal éljen, vasárnapokon külső dolgait, őrlését félretévén, malmát ne jártassa stb, ha kik még affélék volnának, azok is admoneáltassanak, s ha nem engedelmeskednek, competens tisztyeknek, mint prophanusok adattassanak által.

7-o. Ratio aedilis Samuelis Zajzon:	hfr.	dr.
Tavalyi visitatiokor maradott ad futuram rationem	6	5
Interesből vett bé a maga specificatioja szerint	11	6
Publicatioból ingrediált	7	36½
Kihajtott ökröktől	–	30
Gabona ára jött bé	3	36
Deszka ára	3	28
Percepta summa	31	41½
Ebből elocált:		
Ifjú Csuka Jánosnak	3	6
Antalffi Tamásnak	3	6
Summa	6	12
Erogált pedig	2	36
	8	48
Mellyet kivévén a felső perceptionis summából maradna ad futuram rationem	22	93½
De coram Sancta Visitatione accedálván mészárszék taxájából stb., maradott	24	31
Restánciába adattak fel Szirb Lászlónál	1	20
Harsányi Jánosnál	–	24
Lugosan Urszulnál föld taxája	1	2
Tavaly volt kezében az egyházfinak	128	–
Most acrescálván ez	6	–
Marad capitalis ad foenerandum elocálva	134	–

~ százharmincnégy forint.

1772

Haró. Nova periodus visitationis inchoatur anno 1772. die 28va Februarii ecclesiae Haroiensis, tanquam filiae ecclesiae Kéméndiensis in ipsa matre ecclesia Kéménd per reverendum ac clarissimum Stephanum Herepei seniorem, ordinarium notarium Benedictum Bitai, et adjunctum reverendum ac clarissimum Stephanum Intze Lisznyai. Praesentibus spectabili domino Moyse Váradi ecclesiae Kemendiensis curatore et nobili Josepho Tót ecclesiae Haroiensis curatore, ut et loci ministro, reverendo domino Francisco M[iklos] Szentgyörgyi, in dictae ecclesiae domo parochiali.[466]

Ubi: 1-o. A krakkai Generalis Szent Synodusban anno 1771. die 9na Junii ad publicandum et observandum kiadott némely ekklézsiai constitutiok felolvastattak és azoknak a nunc in posterum léjendő megtartatások ez ekklézsia tagjainak is injungáltattak.[467]

2-o. Csikos Lőrintz instálván a Szent Visitatio előtt aziránt, hogy amint partialis végezés szerént reconciliatiora bocsáttatott, úgy a Szent Visitatio előtt bűneivel megbántott jó Istenét és az ekklézsiát is megkövethesse s a szent társaságba is viszont bévétettessék. Engede a Szent Visitatio istenes és kegyes kérésének, és megengedte reconciliatioját, melyet [52.] tiszteletes

[466] HuZaL-Jkv. I/3. 51–53.

[467] Lásd bővebben: ERZSI III. 7–8.

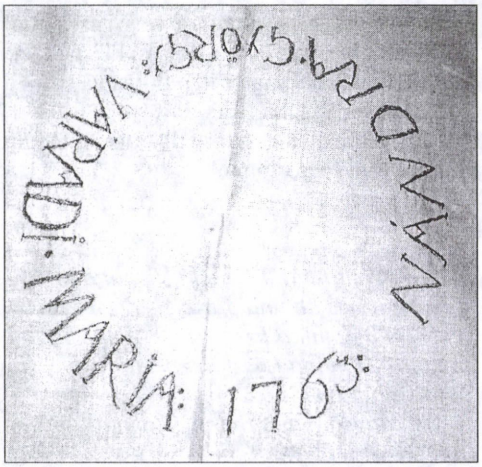

Váradi Mária adománya, 1763

loci minister Szentgyörgyi Ferentz uram említett Csikos Lőrintz őkegyelmével véghez is vitetett.

3-tio. Tiszteletes öreg atyafi Szentgyörgyi Ferentz uram iránt az ekklézsia, és az ekklézsia iránt említett Szentgyörgyi uram megszólíttatván, eggyik részről is panasz nem adatott fel, hanem ennek alkalmatosságával insinuáltatott atyafiságos kérés gyanánt a kéméndi ekklézsiától, hogy avagy csak sátoros innnepeken az Úr vacsorával való élésnek alkalmatosságával Haró, mint filia, jöjjön Kéméndre. Mellyet a Szent Visitatio is atyaiképpen intimál a harai nemes ekklézsiának, hogy ezzel is valósítsák a két ekklézsia között való egyességet, ha csak sátoros innepeken is, Haró Kéménden jelennyék meg, nem tapasztalván ellenkezőnek lenni se a Partialis, se a Generalis Visitationak elébbi rendeléseivel, ítilvén ellenben a két ekklézsia között való egyességnek nagyobb megerősítésére hasznosnak lenni.

4-o. Éppen mái napon szólíttatván ki a szabados tettzésű Úrtól a világból az ekklézsiának Scholamestere, néhai Etfalvi Kelemen őkegyelme, insinuálá a nemes ekklézsia maga elméjét aziránt, hogy jövendőbéli scholamesterségre, ha a visitatio consensussa is accedálna, hivatalt adnának mostan Losádiban fungáló scholae rector László István őkegyelmének, mellyet a Szent Visitatio hellyben hagyott és a hivatal adásra szabadságot adott.

5-o. Tiszteletes Szentgyörgyi uram insinuálá némelyek iránt illyen panasszát, hogy a temetésért járni szokott fizetésecskéjét meg nem adják. Az illyenek iránt azért végezte a Szent Visitatio, hogy minekelőtte a temetési tanítás meglenne, az illyen nehezen fizető, vagy tellyességgel fizetni nem akaró hallgatókon a fizetés előre desummáltassék, azután tétessék meg, addig ne tartozzék a pap kimenni.

6-to. Ventilálván a Szent Visitatio egyházfi Zajzoni Sámuel őkegyelme demonstratioját a perceptumokról és erogatumokról

	hfr.	dr.
Találtatott a perceptum	200	½
Az erogatum pedig	205	½
Melyet subtrahálván a perceptumból, marad	15	–
Nota bene: A perceptumba ingrediált 41 mfr., mely el is költ, capitalis lévén, ha subtráháltatik a capitalis egész summájából, mely volt 133 mfr. és 82 pénz, marad pro fundo capitali pro nunc	92	82

Az erogált pénz pedig költ a nagyobbik harangra és haranglábra, a középső harangot nemes Tót Jósef uram feleségével, Lőrintz Rákhel asszonnyal együtt magok kötségeken öntették, a Szent Visitatio előtt magokat afelől declárálván, hogy ha a harai ekklézsia deficiálna (melytől Isten őrizze) tehát akkor a kéméndi, mint mater ekklézsia magának elvehesse.

7-o. Intercedál egyházfi Zajzoni Sámuel őkegyelme, hogy vétessék méltó tekintetben a harangok és a harangláb ekészíttetések körül tett fáradságai, és a sok munka miatt, minthogy per partes kellett költségeket tenni, megeshetett hibázása a computusban, s azért a kezénél maradott 15 mfr. az 5 ft. relaxáltassék. Hellyesnek ítéli a Szent Visitatio az őkegyelme kérését, és az öt forintot relaxálta [53.] az ekklézsia consensussából, és így marad kezénél most hfr. 10 ~ tíz.

8vo A harai nagyharangon lévő inscriptio ez:
Anno 1771. Az Harai Ref. Ekklésia közön. Költség.
A középső harangon illyen írás vagyon:
Tót Josef Párja Kéméndi Lörintz Rákhel Harai Ns R: Ekklésiának Anno 1771.
Mellyek még egy harmadik kisebb haranggal a mostan felépült újj haranglábon függenek a harai szent oratorium előtt.

1775

Haró. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia filiali Haro die 9^{a} Februarii per eosdem, praesentibus ab una parte Kemendiensis, tanquam matris ecclesiae verbi divini ministro reverendo domino Francisco Miklos Szentgyörgyi, scholae hujatis magistro, humanissimo domino Stephano László, a parte vero ecclesiae nobili curatore ecclesiae, domino Josepho Tot, Francisco Csuka corporali, Francisco Csikos, Stephano Kaprontzai seniore, Georgio István, Johanne Balog, Thoma Kaprontzai, Johanne Kaprontzai, et aedili Samuele Zajzoni.[468]

1-o. A szokás szerint megkérdeztetvén a nemes ekklézsia tagjai a tiszteletes loci ministerekről, azoknak szolgálattyokról, s egyéb magok viselésekről. Semmit őkegyelmekről nem panaszlának, az őkegyelmek szolgálattyokat szeretik, kedvellik, hanem történt a nemes ekklézsiában valami titkos conspiratio, melyben lett végezés instantia neve alatt a Szent Visitationak béadattatott. Inferálják azon instantiaban azon szent szándékokat, mely szerint különös papot kívánnának tartani, és filialis ekklézsiájokat papos mater ekklézsiává tenni. Ezen szent szándékát a nemes ekklézsiának ugyan a Szent Visitatio szereti, de minthogy nem jó úton-módon akarják szándékjokat effectuálni, erre nézve a Szent Visitatio is instantiájokra kívánságok szerint a nemes ekklézsiának nem resolválhat, hanem ad prudentiores considerationes igazíttya, és annak idejében a filiába való paphozásban a tiszteletes senior a nemes ekklézsiát inviálja, s ahol illik recommendálja.

2-do. Hasonlóképpen a tiszteletes loci minister megkérdeztetvén az ekklézsiabélieknek kegyességekről, s erkölcsökről, azokat szépen commendálják, a templom gyakorlásáról nagyon dicsérik, fizetéseknek egészlen való bévételével is dicsekednek.

3-tio. Panaszul adattatik fel, hogy a kertek mind az ekklézsia háza, mind a templom körül in ruinis vagynak, melyet a Szent Visitatio béhunyt szemekkel nem nézhet. Recommendálja azért, sőt ugyan injungálja szorossan a Szent Visitatio azoknak retauratiojokat, ne légyen fogyatkozása a loci ministernek, és gyalázatos állapottya a templomnak.

4-to. Tsipánban lévő régi veteményes kert, minthogy ab antiquo az ekklézsia possessiojában volt, és az oskolamester számára fordíttatott, ezt most is statu quo fuit, hagyattatni jelentetik. Accedált ezen veteményes kerthez egy új foglalás, ezt is a nemes ekklézsia az oskolamester possessiojába adta. [134.]

5-to Demostratio aedilis Samuelis Zajzoni:	hfr.	dr.
Maradott volt a tavalyi visitatioban tett revisio szerint a cassában	10	–
Ehez accedált a múlt visitatiotól fogva	116	78
Summa	126	78
Ebből elocáltatott penes contractuales	47	94
Ekklézsiai szükségekre költ	57	16
Summa	105	10
Subtrahálván ezt a percepti summából, marad a cassában készpénz	21	68

[468] HuZaL-Jkv. I/3. 133–134.

1776

Haró. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata filiali Haroiensi die 28va Februarii 1776. per eosdem reverendos ac clarissimos dominos visitatores et adjunctum reverendum dominum Michaelem Teleki parochum MarosSolymosiensem, praesentibus a parte ecclesiae nobilibus dominis Michaele Balog, Josepho Rátz, corporali Francisco Tsuka, Stephano Köpetzi, Stephano Kaprontzai, Georgio István, et curatore Josepho Thot, nec non loci ordinario ministro reverendo sene Francisco Szentgyörgyi et ludi magistro Stephano László in schola dictae ecclesiae.[469]

1-mo. Exhibéálá a nemes ekklézsia néhai Bátsi János őkegyelmének de dato 1775. 25a Decembris sub regiis Josepho Thót, Thoma Thót et Michaele Balog emanált testamentaria dispositioját, melyben a nemes ekklézsiának 24 vfr. testált, de még eddig fel nem vetettethettek. Recommendálja a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának, légyen munkás benne hogy vehesse az ekklézsia kezéhez. Ismét említette néhai Bátsi János őkegyelme életben lévő özvegyének, Kállai Ilona asszonynak de dato 1776. die 15ta Februarii emanált testamentomát, melyben azon 10 forint mellé, melyet ezelőtt adott volt az ekklézsiának, légált még 26 vfr., ebben is légyen munkás az ekklézsia, hogy ha lehet, míg él a testans asszony, addig vehesse kezéhez. Ismét néhai Somodi Péter uramnak de dato 1774. die 29na Martii sub regiis Stephano László ludi magistro, Samuele Zajzoni aedili, Francisco SzentGyörgyi parocho Kéméndiensi et Josepho Thot curatore emanált testamentomát, melyben legált ezen nemes ekklézsiának egynéhány positiokban in summa 107 mfr. és 50 pénzeket, ily conditioval, hogy míg felesége Benedek Sára asszony él, maga végye hasznát, holta után jöjjön által az ekklézsiára.

2-do. Tiszteletes scholae rector László István őkegyelme ellen adatván bé a harai filialis nemes ekklézsia tagjainak nevek alatt egy memorialis, melyben exponáltatik, hogy két rendbéli házassága által szerzett possessoriuma nagyon terjedvén elkerülhetetlen foglalatosságai miatt nem érkezhetik a gyermekek körül dajkálkodni, s azokat amint kellene tanítani, mely miá előre gyermekeiknek nevezetes fogyatkozással való neveléseket ellátván, kívánnyák említett scholae rector őkegyelmét alkalmatosabb helyre transponáltatni, és magokat más mesterrel consoláltatni. Minthogy ezen instantia e dologban első, és külömben is jöttek közben oly insinuatumok, hogy a gyermekek attyai részekről is megvagyon az a fogyatkozás, hogy gyermekeiket az oskolába nem jártattyák fel szorgalmatoson, mellyeknek az időnek rövidsége, és az atyáknak meg nem jelenések miatt a Szent Visitatio egésszen végére nem mehetett, tehát pro hic et nunc ebben a [154.] Szent Visitatio ilyen végzést tett, hogy prima et ante omnia a humanissimus scholae rector admoneáltassék maga hivatalyának szorgalmatoson való folytatására, a maga oeconomiáit úgy igazgassa, hogy az ekklézsiában való hivatalában csonkulás ne légyen. Azután az atyák is admonitusok légyenek gyermekeiknek az oskolába való feladásokra. Ha pedig ebben a nemes ekklézsia meg nem nyugszik, s notabilis kárát láttya, engedtetik út arra, hogy a közelebb következő Partialison bővebb informatiot tégyen mindenekről.

A templom mai alakja

[469] HuZaL-Jkv. I/3. 153–154.

3-tio. Ezen nemes ekklézsiának egyházfia Zajzoni Sámuel őkegyelme nem lévén jelen a Szent Visitatio alkalmatosságával, meghagyatott őkegyelmének, hogy a nemes ekklézsia előtt genuine demonstrálván, azon demonstratiot submittálja a Szent Visitationak. El is készítette azután és ilyenténképpen találtatott:

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatiokor maradott volt kezénél	21	68
Azután accedált perselypénz	12	80
Holmi alamizsnából	11	40
Interes pénz	9	34
174 véka törökbúzának árra	73	82
Capitalis pénz	30	20
Summa percepta	159	54
Ebből pura erogatioba ment	10	39
Elocáltatott penes contractuales	59	78
Summa	70	17
Maradott tehát keze alatt	89	37

1777

Haró. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Kéméndensi anno 1777. die 12. Martii per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus Hunyadensis seniorem, Stephanum Intze de Lisznyo juratum et ordinarium notarium et adjunctum reverendum ac clarissimum dominum Danielem Demeter de Szemerja, praesentibus a parte ecclesiae nobilibus dominis Johanne Lörintz, Moyse Kéméndi, Stephano Fejérvári, Ladislao Kéméndi, Blasio Lörintz, Nicolao Boér campanatore, Paulo Horváth aedili, Georgio Horváth, Stephano Köpetzi et Samuele Zajzoni aedilibus ecclesiae Haroiensis. Praesente item venerabili sene reverendo domino Francisco Miklos Szentgyörgyi cum adjutore suo reverendo domino Michaele Pünkösti, et curatore ecclesiae Haroiensis, domino Josepho Tót in domo parochiali, ubi ecclesia Kéméndensis ut mater, et Haroiensis ut filia sequenti serie visitantur.[470]

1-mo. Pro adjutore neointroductus tiszteletes Pünkösti Mihálly őkegyelme papi szolgálattya iránt tellyes contentumát jelentvén a tekintetes nemes ekklézsia, ez edjet adjiciálá, hogy a dévai Partialisban az őkegyelme admissioja iránt béadott memorialissára tett resolutioban feladott s hellybenhagyott [204.] conditio szerint megkívánnyák, hogy a Kéménden találtató fiú és léány gyermekeket is tanítsa, ne kénszeríttessenek kisded gyermekeiket más faluba küldeni. Mely propositiojára a nemes ekklézsiának felele tiszteletes Szentgyörgyi Ferentz uram, hogy amint a megnevezett Partialisban, úgy mostan is azon conditiot acceptálják örömest, csakhogy építtessék gyermekek tanítására alkalmatos hajlék, mivel a parochialis ház úgy el vagyon foglalva, hogy abban a tanítás tellyességgel nem folyhat, és emellett minthogy egyedül maga költségén hozatta el tiszteletes Szentgyörgyi uram az atyafit, tehát abbéli költségébe concurráljon a nemes ekklézsia is. Adjustálja a Szent Visitatio mind a kettőt, mellyre a nemes ekklézsia is magát ajánlá, a gyermekek tanításáért való fizetés iránt pedig végezi, hogy az incipiensekért míg declinatiora mennek, légyen a fizetés esztendeig fél mfr., a declinistáért, comparistáért, conjugistáért két márjás, grammatistáért s syntaxistáért egy mfr. s egy-egy szekér fa minden gyermekért. Mellyekhez ezt is tészi a Szent Visitatio, hogy ha már egyszer a gyermekek tanitása felláll, az atyák gyermekeiket járattassák fel szorgalmatoson, hogy a tanítás félben szakadatlanul folyhasson.

[470] HuZaL-Jkv. I/3. 203–205.

Úrasztali terítő-részlet

2-do. Ezen alkalmatossággal említtetett, hogy néhai Gyöngyössi Tamás uram legálván a nemes ekklézsiának egy földet a templom cinteremje mellett, hogy oskolaház építtessék réá, ebben az esztendőben pedig nem akarta a nemes ekklézsia megszántani s haszonra fordítani, stante hac visitatione ajánlá magát a nemes ekklézsia, hogy ezután mindenkor megszántya, és a gyermekek tanítója számára, akárki légyen az, béveti.

3-tio. Tiszteletes loci minister őkegyelmek papi competentiajoknak administratiojokban semmit nem panaszolnak, úgy scandalosusokat is nem említenek. Hanem a parochia és templom körül való kertekben lévő nagy ruinák iránt tésznek emlékezetet, mellyeknek oculatiojokra kibocsátván, a Szent Visitatio azon relatiot igaznak lenni tapasztalja, imponálja azért a nemes ekklézsia tagjainak, hogy intra quindenam felállítsák a kerteket, ahol correctiora valók igazítsák, különösön pedig az egyházfiú ex officio légyen munkás ebben, egyébaránt maga fog az ekklézsiai szokás szerint büntettetni.

4-to. A harai filialis reformata nemes ekklézsia deputatussai az ekklézsia nevével proponálák a Szent Visitationak, hogy a magok ekklézsiájokban feles gyermekek lévén, azokban reménlenék magok decessusok után megmaradni azon hellyben az Istennek ekklézsiáját. Evégre pedig megkívántatnék gyermekeiknek jó neveltetések, meg forgatták azért magok között mind a harai oskola állapottyát, mind a mostani oskolamester László István őkegyelme házának környülállásait, és azokból úgy nézték ki, hogy említett László István őkegyelmének háza s annak állapottya éppen nem engedheti, hogy őkegyelme a gyermekek körül úgy dajkálkodhassék, s azokat úgy taníthassa, mint a gyermekek előmenetele kívánná, melyre való nézve instálnak a Szent Visitationak, hogy engedtessék szabadság az ekklézsiának ollyan subjectum hozására, kiben a gyermekek tanítására nézve az ekklézsia consoláltassék, mivel a templombéli szolgálatra, és egyéb magaviselésére nézve őkegyelmében tellyes contentuma volt, csak a gyermekek tanításában esett fogyatkozásra nézve kívánnyák a változást. Szívére vette a Szent Visitatio is az ekklézsiának ebbéli rövidségét, és arra nézve kívánságát adjustálja is, de hogy minden consolatio nélkül bocsáttassék el, nem akarja. Hanem mivel magának is eleitől fogva fő célja volt a papi cathedra, most vacantiában lévő fejérvízi papi cathedrát őkegyelmének obferálja, melyre téjendő feleletét a köz[e]lebb következő Partialisra el is várja. Minekelőtte pedig ez a változás megesnék, minden praetensioi iránt mellyeket legitimálhat, plenarie excontentáltassék. [205.]

5-to. Demonstratio aedilis Haroiensis Samuelis Zajzoni:	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	89	37
Azután accedált publicatioból	10	4
Interes pénz	24	96
Törökbúza árra	11	18
Tekintetes Nándra Györgyné asszony collatuma	102	–
Summa percepti	237	55
Ebből elocáltatott in summa	204	12
Marad	33	43
Ebből elengedtetett őkegyelmének	10	–
Ergo marad most kezénél	23	43

6-to. Demonstratio aedilis Kéméndiensis Pauli Horváth:

Perceptum:	hfr.	dr.
Tavalyi bor árra	31	68
Idei bor árra	25	20
Capitalis pénz	12	24
Interes pénz	5	42
Summa	74	54
Elocatum in summa	28	50
Erogatum in summa	13	72
Summa	42	22
Quibus subtractis, marad	32	32
Nota bene: Pro anno 1775 et 76 köttetett 5 hordót, mellyekre költött 5 sustákot, facit	1	80

7-mo. Tekintetes Nándra Györgyné asszony Váradi Mária asszony az Isten házához való buzgóságából conferált a harai reformata nemes ekklézsiának vfr. 100, melyeket actu ki is adott titulatus harai curator Toth Jósef uram kezébe, hogy elocáltassék. Elocáltatott is, amint az egyházfi ratiojában inferáltatik.

8-vo. A néhai Gyöngyössi Tamás uram 100 ft. legatuma, amint az egyházfi referálja, elocáltatott titulatus Váradi László és Pál uraknak, contractust kell expediálni rólla. Javítottam.

1778

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata filiali Haroiensi anno 1778 die 26ta Januarii per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniorem, Stephanum Herepei, notarium ordinarium Stephanum Intze de Lisznyo. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae nobilibus dominis Josepho Tót, curatore ecclesiae, Stephano Kaprontzai, Francisco Csikos, Michaele Budi, Johanne Balog, Francisco István, Andrea Rátz, nec non loci ministro tanquam coadjutore interimali reverendo domino Michaele Pünkösti, et ludi magistro humanissimo domino Stephano Lászlo, in domo parochiali.[471]

1-mo. A tiszteletes loci minister, mint interimalis coadjutor tiszteletes Pünkösti Mihály őkegyelme szolgálattya iránt hasonló recommendatio tétetett itt is, mint a kéméndi mater ecclesiaban. Mindazonáltal az ottan említett conditiora nézve, megvolt itt is az a végzés, hogy a kéméndi mater ecclesiával és a több ide tartozó filialis ecclesiákkal egyetértvén, a papság megállításának dolgában téjendő munkájokat, s végezéseket pro cointelligentia a Szent Partialisnak submittálják. Hasonlóképpen recommendáltatik mostan de omni meliori a humanissimus dominus scholae rector László István őkegyelme is. Magoknak a loci ministereknek sincsen semmi panasszok.

2-do. Beretszki Andrásné hajadon léánya Susánna vádoltatik, hogy ezelőtt, amint a közönséges hír tartya, egy legénytől terhbe ejtetvén, azon terhét jó ideig viselte volna, és azután egykor tereh viselésének jelei elmúlván, vastag gyanúba ejtette magát, hogy a magzatot elrekkentette volna, az ekklésiának nagy megbotránkozására. Mely dologból maga enodatioja azt referálja, hogy csupán csak a természet rendes folyása meg akadása miatt láttzattak rajta a tereh viseléshez hasonló jelek, s mikor azon nyavalyájából orvosság által megszabadult, akkor restituálódott elébbeni állapottyára, terhes pedig, hogy lett volna, tagadja. Minthogy azért a dolog pro praesenti homályban vagyon, végezi a Szent Visitatio, hogy intra bis quindenam azon vastag hírből magát expurgálya, elhozván azt a köz[e]lebb következő Partiálisra.

[471] HuZaL-Jkv. I/3. 217–218.

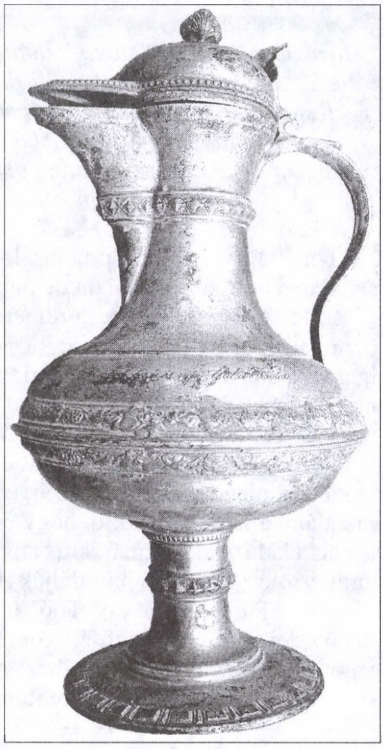

Úrasztali boros kanna

3-tio. Köpetzi Jósef feleségéről is adattatott fel ez a botránkoztató dolog, hogy már egy darab időtől fogva férje betegeskedvén, és már meg is világtalanodván, s nyomorult állapotra jutván, maga az asszony gyanús társaságot tartana már jó darab időtől fogva férjének igen közel való attyafiával, Köpetzi Mihály őkegyelmével, a kit is sub praetextu, hogy nyomorult férje házára gondot visel, fával tartya, s segíti, maga házában tart, [218.] s amint a közönséges hír tartya, vélle törvénytelen incestuosa életet él. Elé-hivattatván a gyanús asszony, az ellene feladott vádnak igasságát tagadja, noha examenre vévén, hogy néha gyanúra okot szolgáltató keménységgel, s csak férjet illető veréssel is bánik vélle a praedicamentumban forgó férfi, nem tagadhattya. Jöttenek ugyan bizonyságok is elé, a Szent Visitatio eleibe, kik alkalmasint bizonyíttyák a dolgot, hogy mindazonáltal legaliter folyon, s egész világosságra jöjjön, imponálja a Szent Visitatio mind az asszonynak, mind a férfinak Köpetzi Mihálynak, hogy intra quindenam magokat e botránkoztató hírből expurgálják. Ez napságtól fogva pedig egymás házát semmi szín és praetextus alatt ne gyakorolják.

4-to. Néhai tiszteletes Szentgyörgyi Ferentz uram özvegyének lévén némű-némű praetensioi ezen nemes ekklézsiához, azok iránt végezi a Szent Visitatio, hogy amint tudva vagynak az ekklézsia előtt is, Gergely pápa napig excontentálni igyekezzék, ne kénszeríttessék canon szerint való remediummal élni restantiainak felszedésekben.

5-to. Nem lévén jelen a nemes ekklézsia egyházfia, Zajzoni Sámuel őkegyelme, az oeconomica demonstrationak el kellett mostanról maradni, megjővén azért készítse el, és ad debitas manus maga hozza el, hogy a protokollumban inseráltassék.

6-to. Meg vizsgáltattak ezen nemes ekklézsia oskolájában tanuló fiú és léány gyermekek, és alkalmas profectussok tapasztaltatik, melyből a humanissimus dominus scholae rector industriája körülöttök megtettzik. Recommendálja a Szent Visitatio továbra is őkegyelmének, igyekezzék körülöttök szorgalmatoskodni, s őket mind a tisztességes tudományokban, mind a kegyesség tudományában tellyes tehetsége szerint nevelni.

7-mo. Egyházfi Zajzoni Sámuel uram demonstratioja:	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt kezénél	23	43
Azután accedált publicatioból	12	26
Interes pénz	7	62
Feladott capitalis pénz	20	40
Percepti summa	63	71
Ebből elocált	35	70
Erogált	4	17
Summa	39	87
Quibus subtractis, marad kezénél	23	84

1779

Haró. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Haroiensi anno eodem [1779.] die 8va Januarii per eosdem clarissimos dominos visitatores, praesentibus a parte nobilis ecclesiae, titulatis dominis Josepho Thót, Andrea Balog, Johanne Balog, Francisco Csuka corporali, Samuele Rátz, Michaele Budai, Georgio István, Johanne Csuka, nec non loci ordinario ministro, reverendo domino Michaele Pünkösti et scholae rectore, humanissimo domino Josepho Kölönte, in domo parochiali.[472]

1-mo. Reverendus dominus loci ordinarius minister prout et humanissimus dominus scholae rector per ecclesiam de omni meliori comendantur.

2-do. A tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme is egyebekről nem panaszol, hanem sajnálva insinuálja, hogy a néhai tiszteletes Szentgyörgyi Ferentz uram panasszának igasságát kezdi naponként érezni, mely ebben állott, hogy a harai nemes ekklézsiának tagjai nevekednek, de fizetése kissebbedik. Ennek pedig fundamentoma ebben találtatott, hogy a papi fizetés örökségekre lévén vetve, sokan azon egy örökségből másuvá származván, ezek nem fizetnek és csak a repartitio szerint egy-két ember fizet. Most minthogy a nemes ekklézsia pleno numero nincsen, ebben finalis determinatiot tenni nem lehet, hanem recommendálja a Szent Visitatio, hogy egész ekklézsiai gyűlésben vonattassék itt is a papi fizetés a más ekklézsiák normájokra, hogy ne örökség, hanem gazdák háza szerint fizessenek, és amit erről végeznek, submittálják ahová illik ad protocolandum. [243.]

3-tio. Titulatus curator Thót Jósef uram demonstrálván a perselypénzről, minthogy ami tavaly defunctus egyházfi Zajzoni Sámuel uram kezénél maradott, abból vagy semmit sem, vagy igen keveset vett kezéhez, melyről Zajzoni uram praesentiájában lehet valamit demonstrálni, ád fel újjabb perceptumot:

	hfr.	dr.
Titulata Csikosné asszonytól interest	–	60
Tiszteletes Pünkösti Mihály úrtól egy szénarét taxáját	–	48
Publicatioból in summa	5	86
Summa	6	94

Nota bene: Nem tudatik bizonyoson a pünkösti publicatio curator uram, vagy Zajzoni uram kezébe ment-é, ez is ezután megvilágosodik.

Ebből a summából megvagyon készpénzül hfr. 6 dr. 52, melyhez kell még dr. 42, mely a mester hozatására és háztapasztásra elkölt. Ennek pedig dolga így vagyon:

	hfr.	dr.
Repartiáltatott az ekklézsia tagjai között, úgymint	10	88
De ingrediált ebből csak	4	76
És így vagyon még incassálni való	6	12

Mellyet incassálván, abból fordítsák meg a perselypénz defalcatioját, a többit curator úrnak kell adni, aki a megnevezett költséget a magáéból letette egésszen vagy pedig az actu meglévő perselypénzből excontentáltassék és azután a perselypénz az incassálandó pénzből reponáltassék.

4-to. Néhai Mara Sigmond úr zálogosítván Haróban bizonyos belső örökséget külső appertinentiaival együtt néhai Rátz Istvántól, a venditor per errorem a külső appertinentiak között adott által egy ligetet faluközössége terrenumát a Rév táján, melyről azután tett volt illyen rendelést, hogy míg maga harai possessor lészen, addig bírja, mikor pedig kiváltás által innen kiesik, legyen a liget az ekklézsiáé, megegyezvén ebben a falu is. Most pedig a

[472] HuZaL-Jkv. I/3. 242–245.

tekintetes Váradi familia difficiliskedik benne, reménlyük, hogy a Szent Visitatio által requiráltatván a megnevezett titulata familia, megnyeri a nemes ekklézsia, mellyet magára is vett a Szent Visitatio.

5-to. Ugyan néhai Mara Sigmond úr bírván Haroban bizonyos belső örökséget külső appertinentiaival együtt 252 forintokban, mellyet a néhai úr halála után elmaradott özvegye méltóságos Csulai Éva asszony el akarván adni, hogy idegen házra ne mennyen, curator Thót Jósef uram industriája s kérése által Isten dicsőségéhez való buzgóságból általengedte a praetitulata asszony a nemes ekklézsiának 118 mfr. és 56 pénzekért, általadván a contractusokat is oly formán, hogy ha mikor kiváltatnék az ekklézsiától, a zálogos summa egésszen deponáltassék. Tette le pedig megnevezett 118 ft. és 56 pénz summát a magáéból curator Thót Jósef uram, tévén arról a Szent Visitatio előtt ilyen declaratiot, hogyha a nemes ekklézsiának tettzik ebben, a pénzben acceptálja. [244.]

	hfr.	dr.
1-mo. Annak a jószágnak taxáját	14	28
2-do. Kántor Jósefnél levő capitalis interessével	18	90
3-tio. Köpetzi Mihálynál s feleségénél lévő pénzt	10	20
4-to. Dévai Vaszijnál levő másfél esztendei proventus	37	44
In summa	80	82
Mellyhez kívántatik még	37	74
Hogy kiteljék az egész summa	118	56

Ezek iránt végzi a Szent Visitatio a nemes ekklézsiával együtt:

1. Jegyeztessenek fel a belső örökségnek és appartinentiaknak vicinussai és adattassanak által ad protocolandum.

2. Minthogy a contractusok titulatus Goro Miklós úrnál vagynak, amint maga levele mutattya, kérettessenek vissza és titulata Mara Sigmondné asszonnyal irattassanak cessionalist réája és azután copiáztatván, egy exemplart adjanak által a tractus archivumába.

3. Accedált a nemes ekklézsia arra, hogy a megnevezett pénzek fordíttassanak a curator úr pénzének refusiojára, a többinek megszerzésére keressen módot.

6-to. Az idevaló papi conventio a kéméndi égéskor elégvén, végezi a Szent Visitatio, hogy a régi protocolumból kerestessék ki.

7-to. Néhai Bátsi János és felesége Kállai Ilona testált volt a nemes ekklézsiának bizonyos pénzt, melyet a posteritas még nem deponált, holott fundus is hagyatatott réája, igyekezze a nemes ekklézsia kiszerzeni.

8-vo. Titulatus curator Thót Jósef uram mind öregségével, mind gyengeségével mentegetvén magát, örömest kívánná a curatorságot resignálni, de a Szent Visitatio considerálán mely hasznos tagja légyen a nemes ekklézsiának, simpliciter elbocsátani nem kívánnya, hanem egy coadjutort rendelni melléje szükségesként ítéli. Deferálja azért ezt titulatus Balog András uramnak, hogy communicatis consiliis, egybenvetett vállakkal az ekklézsia hasznát munkálódják.

9-mo. Tettzett pedig a consistoriumot is ezúttal helyreállítani, és hogy a consistorialis személyek a következendők légyenek, megállította: titulatus Thót Jósef uram, Kaprontzai István uram, Balog András uram, Csuka Ferentz uram, Csuka János uram, Budai Mihály uram, István György és Ferentz uraimék, Kaprontzai Tamás uram, Rátz Sámuel uram, Maxai Ádám uram, Balog János uram, harangozónak pedig és az egyházfi Enyedi Sámuel uram mellé coadjutorként rendeltetett Csuka János uram.

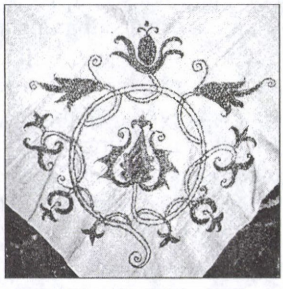

Terítőminta

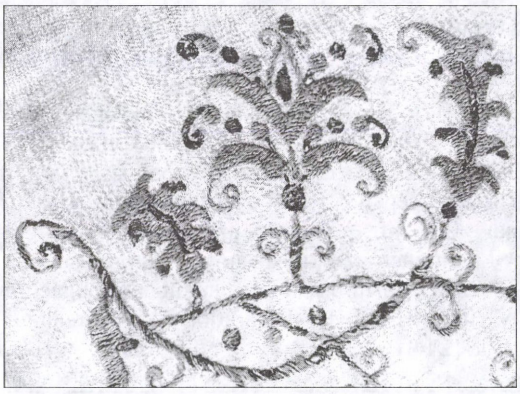

Terítőminta

10-o. Titulatus László István uramnak adott curator Thót Jósef uram hfr. [245.] 12 dr 24 kevés időre, de tettzvén magánál interes mellett esztendeig meghagyatni, accedált ez is a capitalis pénzhez, melyről végezi a Szent Visitatio, hogy annak regestruma újjítassék meg, és kihagyván belőlle a felyebb sub numero 5-to feljegyzett adósságokat, mellyek a curator Thót Jósef uram pénzének depuratiojába adplacidáltattak, azoknak helyekbe tétessék bé a Mara Sigmondné asszonytól zálogosított örökségnek summája hfr. 252 ~ kétszázötvenkét mfr.

1782

Haró. Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata filiali Haroiensi eodem die [13[a] Martii 1782.] praesentibus a parte nobilis ecclesiae nobilibus dominis Josepho Thót, Andrea Balogh, Josepho Balogh, Samuele Rátz, Stephano Kaprontzai, Francisco Csuka, Georgio István, Francisco István, Alexandro Nagy, Thomas Kaprontzai, Andrea Csuka, et loci ordinario ministro reverendo domino Michaele Pünkösti cum ludi magistro, humanissimo domino Josepho Kölönte in domo parochiali.[473]

1-mo. A kéméndi mater ekklézsiából ezen filialis ekklézsiába szolgálatot tevő tiszteletes atyafi Pünkösti Mihály őkegyelme iránt semmi panaszt sem ad fel a nemes ekklézsia, minden részben contenta az őkegyelme szolgálattyával, s továbra is azzal élni kíván. [30.]

2-do. Hasonlóképpen ezért recommendatiot tészen közönségesen a nemes ekklézsia az itten helyben szolgáló ludi magister Kölönte Jósef őkegyelméről. Hanem titulatus Rátz Sámuel és Balogh János őkegyelmek proponálák a mesteri fizetésnek dolgában, hogy némely földeket bírna, mellyek eleintén conventiojába nem ingrediáltanak, és kívánván azokat a mestertől elvétetni és más ekklézsiai haszonra fordíttatni. Melly dolgot consultatiora vévén a Szent Visitatio, observálja benne ex publica notorietate azt, hogy az ezelőtt fungált oskolamesterek bírták, és ha szintén a conventiojában expresse fel nem tétetett is, szóval mindazonáltal még akkor általadták communi consensu, mellyet erősít 2-do az is, hogy attól fogva soha controversiában nem forgott. 3-o. Consideratioban vette a Szent Visitatio azt is, hogy az egy Úr vacsorája és keresztség admnistratioján kívül egész papi szolgálatot tészen. Ezekre nézve a Szent Visitatio azon földeket in statu quo meghadja, annyival is inkább, hogy az ekklézsiának több tagjai nem contraveniálnak benne, mely végezés ha nem tettzenék, a difficultánsoknak szabadságokban lészen a közelebb következő Partialisra promovéálni.

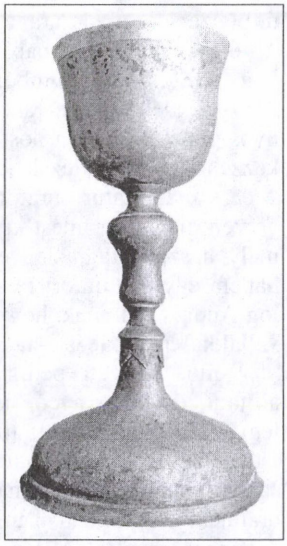

Úrvacsorai kehely

[473] HuZaL-Jkv. I/4. 29–31.

3-tio. Reverendus dominus loci ordinarius minister cum ludi magistro pariter commendant a potiori suos auditores de frequentatione cultus publici et administratione capetiae, mely utolsónak alkalmatosságával emlékezetben jöve a régtől fogva fennforgott panasz, hogy a hallgatóknak szaporodásokkal a papi és mesteri fizetés kissebbedik. Ezen okból, hogy a fizetést, mellyet régen egy személy adott, most a maradékok magok között három, négy s több részre is osztották, és azok közül némellyek másuvá mentenek lakni, mások pedig jószágokat eladták. Mely controversiának jobb móddal lehető eligazítására végezi a Szent Visitatio, hogy mind a nemesség, mind a katonaság részéről egy vagy két deputatus küldessék a közelebb következő Partialisra egész instructioval, holott egész determinatio fog tétetni benne.

4-to. Két részből álván ezen nemes ekklézsia, úgymint provincialistákból és katonaságból, hogy a dolgok egyetértésből jobb móddal follyhassanak, szükségesnek ítélte a Szent Visitatio katonaság részéről is egy curatort tenni, mely hivatalra tettzvén a nemes ekklézsiának üdősb Csuka Ferentz őkegyelmét kiválasztani, a Szent Visitatio által adjuráltatott, egyházfinak pedig Nagy Elek őkegyelme tétettetett s eskettetett bé.

5-to. Bátsi Jánosné Kállai Ilona asszony testált halála után a harai nemes ekklézsiának egy búzaföldet és szénarétet coram regiis nobilibus Josepho Kölönte és Georgio István, mellyről való Instrumentum az ekklézsia ládájába bététetett.

6-to. Balog Ádám őkegyelme a fellyebbvaló esztendőben holmi hellytelenségbe elegyítvén magát Maxai Ádámnéval, mely a Szent Partialis előtt megfordult, és nagy nehezen azon labyrinthusból kiszabadíttatott, és azután újra is azon asszonnyal való hellytelen társalkodásával alkalmatosságot adván a harai nemes consistoriumnak arra, hogy őkegyelme ellen animadvertáljon. Amikor is tíz arany vinculum alatt lekötötte magát arra, hogy azon háztól magát elvonnya, de azután is a nemes ekklézsia relatioja szerint kötését felbontotta, azon házat gyakorlotta, és a megnevezett asszonnyal scandalose társalkodott. Volna a Szent Visitationak activitassa arra, hogy a nemes ekklézsiának erőt adjon a vinculumnak minden kedvezés nélkül való megvételére, mindazonáltal még most az egyszer atyai könyörületességgel [31.] viseltetvén őkegyelméhez, serio imponálja, hogy magát kötése szerint viselje, különben, ha csak legkissebben is ezután felbontya, és a nemes ekklézsiát megbotránkoztattya minden kedvezés nélkül animadvertál ellene, és akkor osztán a mi esik rajta, magának imputálja. Evégre pedig obligatoriája tartassék továbra is az ekklézsia ládájába.

7-mo. Ami a curatoralis demonstratiot illeti, tavaly maradott a curatori háznál hfr. 20 dr. 28., mellyhez accedált még azután valami interes pénz, de nagy hijánossággal lévén, és amely szénabeli jövedelem volt ez esztendőben, az is még eddig nem incassáltatván, ezekre való nézt az ezekről való demonstratio a következendő visitatiora halasztatott.

8-vo. Perselypénzről való demonstratio:	hfr.	dr.
Lőn a tavalyi visitatiotól fogva publicatioból	12	64
Mellyből erogálódott	–	72
És így marad ad sequentem	11	92

9-no. Még tavaly conferálván néhai titulatus Bukkovai János uram a Haróban fungáló tiszteletes pap számára hfr. 17. Azon pénz elocáltatott is, hogy a conferens intentioja szerint curráljon.

10-o. Az 1779 esztendőbéli visitatioban indigitált liget dolgát a Rév partján, mely a Váradi tekintetes familiánál vagyon, megújjíttatni végezi a Szent Visitatio, ha valami módon ki lehetne az ekklézsia számára nyerni.

11-o. Feles fiú és léány gyermekekből álló oskola lévén ezen nemes ekklézsiában, azoknak tanulásbeli profectussokat megvizsgálta a Szent Visitatio, és a specimenből mellyet adtanak, megismervén oskolamester őkegyelme szorgalmatosságát körülöttek, dicséri és továbbra is az őkegyelme szorgalmatosságába recommendálja.

12-o. Úr asztalához tartozó készületei vagynak ezen nemes ekklézsiának ezek:

1. Két ónkanna, egyik nagyobb, Úr vacsorájához való cum inscriptione: Thót Josef Lőrintz Rakhel Ao 1770. Más kissebb keresztelő.

2. Egy ezüst, belől aranyozott talpas pohár N. Hertzeg György adta.

3. Egy ónpohár cum inscriptione: Thót Josef, Lőrintz Rakhel anno 1770.

4. Két óntángyér, egyik cum inscriptione: Thót Josef L. Rakhel. A másik cum inscriptione: Zajz. Sámuel Th. Debora 1770.

5. Egy recekötés kerületű kamuka abrosz.

6. Más sáhos abrosz.

7. Egy arany és ezüst szkófiummal varrott fejér gyolcs keszkenő Nándra György Váradi Mária 1763.

8. Más arany szkófiummal varrott fejér sellyem tafota keszkenő illyen varrással: Harai R. Ekklanak Árva Csulai Éva 1776.

9. Egy kávészín dufla sellyem virágos keszkenő.

10. Egy fejér patyolat keszkenő.

11. Egy barackvirágszín fejér virágos sellyem keszkenő.

12. Egy takaró gyolcs keszkenő.

13. Egy Boér munka kisded keszkenő.

1783

In ecclesia Haroiensi. Eodem anno [1783.] die 6ta mensis Junii per eosdem continuata visitatione ecclesiastica, praesentibus a parte nobilis ecclesiae nobilibus dominis Andrea Balog curatore, Josepho Thót pariter curatore, Samuele Rátz, Johanne Balog, Francisco Csuka corporali, et aedilibus Samuele Enyedi cum Alexio Nagy, nec non loci ordinario ministro, reverendo domino Michaele Pünkösti, cum ludi magistro humanissimo domino Josepho Kölönte, in domo parochiali.[474]

1-mo. Reverendus dominus loci minister et ludi magister per ecclesiam, ita et ecclesia per ministros in omnibus commendantur, excepto, hogy mester uram ökegyelme insinuálja fabéli fizetésének dolgában, hogy nem lévén az ekklézsiának, sőt az egész falunak is erdeje, egész rövidséget kelletik szenvedni a fa dolgában. Mellyet a tiszteletes loci minister is secundálván maga részéről, mindketten sollicitálják, találjon a visitatio valamely módot benne, hogy mind a papi, mind a mesteri fabéli fizetés, vagy egy, vagy másképpen administráltathassék, s tellyességgel ne negligáltassék. Consultálódván efelett a visitatio, a nemes ekklézsiával együtt legjobb módnak azt találta és végezi, hogy akinek módja nincsen a fát in natura administrálni, egyezzék meg a ministerekkel, vagy törökbúzául, vagy pénzül, akitől, mint lehet in quantitate aequivalenti administráltassék.

2-do. A kéméndi közelebb celebrált visitatio alkalmatosságával exponálván harai Balog János uram maga és felesége, Kölönte Mária asszony között indult házassági differentiát, melly miatt in praesenti egymástól megkülönözve vagynak. Signanter a felesége tiszteletes Ventz Istvánné asszonynál Martinesden mulatot, holott való mulatásában nem kicsiny megbotránkozása vagyon. Kérte volt a visitatiotól, hogy primum et ante omnia onnan szüléi házokhoz való visszajövetelre compelláltassék, és azután ha az harai visitatio által tentálandó békesség meg nem forrhatna közöttök, a felesége részéről peragált inquisitoria in copiis vidimatis ad communicandum adattassék ki. Megítélvén azért és egyszersmind imponálván a visitatio írt Kölönte Mária asszony szüléinek, hogy léányokat házokhoz visszahozván, a harai visitation a megírt végre sistrálják. A harai visitatio mostan mind a két résznek jelenlétében tentálta eléggé omnibus argumentis a békességet. De semmiképpen a menyecs-

[474] HuZaL-Jkv. I/4. 94–97.

Terítőminta

két arra nem inducálhatta, úgymint aki férjének sok hellytelen és hallatlan exponált cselekedeteiért férjétől való nagy elidegenedését jelentvén a visitatio előtt, kíván továbra is a törvényes úttra bocsáttatni, azalatt pedig, minthogy a férje mind a citatio előtt, mind azután sok hellytelen erőszakot tentált, hogy azok ellen in securo lehessen, a tiszteletes Ventz Istvánné asszony házához visszabocsáttatni. Megadván a visitatio az elsőt, hogy férje ellen törvényesen procedálhasson, végezi, hogy az inquisitoria Balog János uramnak in copiis vidimatis adattassék ki, a menyecske pedig addig, míg törvényes processussának vége lészen, szüléi házoknál, vagy a tiszteletes Ventzné asszony házán kívül, akárholott is tisztességes és becsületes háznál maradjon. Balog János uram pedig coram visitatione magát 200 ft. vinculum alatt kösse le, hogy a törvénynek végéig sem feleségén, sem annak szüléin és házokon semminémű erőszakot nem tészen, hogy akár szüléi házoknál, akár másutt, a törvénynek lefollyásáig egész securitasban lehessen.

Felolvastatván a visitationak ezen végezése a pársok előtt, és a menyecske, írt Kölönte Mária asszony annak hellyt adván, tettzett Balog János uramnak a menyecske securitássára a visitatio által végzett cautiot [96.] contumaciter denegálni. Mellyből a visitatio egyenesen azt hozza ki, hogy őkegyelme, amint eddig is, ebben a matériában sok törvénytelenségeket és hellytelenségeket cselekedett, mellyeket a visitatio akart atyaiképpen elfedezni. Úgy továbra is vagyon célja valamely ollyan dolognak vakmerő cselekedésére, mellyet minekutánna véghez viszen, senki meg nem fordíthat, s következhetik abból a menyecskének megfordíthatatlan romlása. Arra nézve végezi a visitatio, hogy ha a menyecske nagyobb securitast reménl magának a tiszteletes Ventz Istvánné asszony házánál, légyen szabadságában magát oda recipiálni, Balog János uram pedig ob vilipendium decisionis visitationis stante pede citáltassék a tractuale consistoriumra.

Ezen újjabb végezésnek felolvasása után jobbnak ítélvén Balog János uram magára nézve a megítélt cautiot praestálni, mintsem a citatiot és azt követni szokott fiscalis actiot bévárni, önként ada illyen reversalist: Én harói Balog János, feleségemmel, Kölönte Máriával lévő házassági differentiában tett visitatioi végezést in omnibus hellyben hagyván, adom ezen reversalisomat super eo, hogy a törvénynek lefollyásáig leírt feleségemen, se szüléin semminémű erőszakot nem tészek, se házoknál, se úton, útfélen, vagy akárholott is. Mellyre magamat, rajtam akármelly legitimus executor által desummálható kétszáz forint vinculum alatt lekötvén, adom arról ezen subscriptiommal és pecsétemmel megerősített írásomat, megkívánván magam részéről is, hogy feleségemtől, vagy szüléitől semmivel se csúfoltassam. Signatur Haro die 6ta Junii 1783. in visitatione ecclesiastica. Harai Balog János mpr. L. S. Coram nobis fide mediante testantibus: L. S. Andrea Balog mpr.; Et Josepho Tót mpr. L. S.

Úrvacsorai kehely, 18. sz.

3-tio. Exhibéálván titulatus curator Balog András uram curatoralis demonstratioját, ad fel omnibus computatis de annis 1781 et 82:

	hfr.	dr.
Perceptumot in summa	103	13
Mellyből elocált	85	–
Erogált	17	45
Summa	102	45
Mellyet kivévén a percepti summából, marad	–	68
Insinuálja pedig őkegyelme, hogy légyen a nemes ekklézsiának eladott szénája árrából a falusiaknál restantiában	15	30
Más positioban	45	90
Harmadik positioban	53	4
Törökbúzaföldek taxájában	12	24
Búzaföldek taxájában	3	74
Summa [97.]	130	22

Ezeken kívül vagynak a curatoralis demonstratioban expressált restantiak felese az elocált capitalisok után, mellyeket minthogy nehezen administrálnak, és a curatornak sokat kelletik ízetlenkedni érettek, arra nézve kéri a visitatiotól titulatus curator uram elbocsáttatását. De considerálván a visitatio mind hasznos szolgálattyát, mind curatori hivatalának letételéből következendő ekklézsiai kárt, míg ezen dolgot a tractuale consistoriummal nem communicállya, el nem bocsáthattya. Azalatt recommendálja a visitatio őkegyelmének mind a curatori hivatalnak továbra való follytatását, mind pedig a feladott restantiáknak incassátiojokat, mellyek az exhibeált demonstratio szerint exsurgálnak ad hfr. 41 dr. 75. Melly dologban, hogy boldogabbul előmehessen, imponáltatik a visitationak egyszeri végezése szerint a katonaság részéről való curatornak, hogy a katonáknál lévő interesnek és széna árrának incassatiojában adsistáljon, ezen végre választatván a visitatiotól és a nemes ekklézsiától curatornak.

4-to	hfr.	dr.
Titulatus curator Tót Jóseff uram percipiálván bizonyos törökbúzaföldek taxáját	12	24
Ebből erogált kemencére	5	40
Félmázsa vasra	4	20
Egyéb szükségekre	6	2
In summa	15	62
És így supererogált de proprio	3	38
Nota bene: Még in anno 1781 maradott volt adós a nemes ekklézsia őkegyelmének cum	17	36
S eszerint az egész adósság exsurgál ad	20	74

Mellynek refusiojára találjon a nemes ekklézsia módot.

5-to. A titulatus curator Balog András uram demonstratiojának indigitatioja szerint bizonyos földek váltatván az ekklézsiától cum hfr. 40 dr. 32, mely földeknek hasznokat a conventio szerint eddig az oskolamester vette. Elocáltatván már azon summa pénz, végezi a visitatio, hogy annak interesse fordíttassék oskolamester őkegyelme számára.

6-to. Bizonyos ruinák lévén az oratorium körül, és a kijáró kapun mellette, a mező felől, hogy azok az ekklézsia jövedelméből hová hamarébb repáráltassanak a curatorok által, végezi a visitatio.

7-mo. Perselypénzről való demonstratio:	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	11	92
Accedált ezután	13	88
Summa	25	80
Ebből erogálódott	3	41
Quibus detractis, marad	22	49
Vagyon elocálva ebből	14	28

Készpénzül vagyon	4	66
Summa	18	94
Nem találtatik	3	55

Mellyet ki kell keresni, s reponálni kell. [97.]

8-vo. Titulatus Martonosi Jónás uram a visitationak és ezelőtt celebrált Partialisnak végezéseivel semmit nem gondolván, a néhai Bátsi János testamentoma szerint nem akar az ekklézsiának contentumot tenni, újjabb processusba kell venni.

9-no. Az Úr asztalához tartozó szent készületek a tavallyi recensio szerint mostan is mind megvagynak. Mellyekhez accedált azután titulatus Putnoki Sámuel uram ajándéka, egy ultrájectumi szép újj magyar Biblia, melly nyomtattatott 1765-ben, és vagyon békötve szép aranyos francia kötésben. Ajándékozván az ekklézsiának ollyan véggel, hogy mindenkor álljon a prédikálló székben.

10-o. In fine visitationis előhozván ludi magister őkegyelme a keze alatt tanuló fiú és léánygyermekeket, alkalmas speciment adtanak profectussokról.

Ita de super peracta visitatione testantur. Stephanus Intze de Lisznyo mpr.

1790

Haro, anno 1790. die 18[a] Januarii.[475]

Egyházi törvényes látogatás vagyon a harai filialis ekklézsiában az oskolamester házában BoldogAsszony havának 18-k napján 1790-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond és harmadik segéd tiszteletes Vitállyos Gábor atyánkfia által, loci minister tiszteletes Soldos Márton és ludi magister uraiméknak jelenlétekben. Jelen [124.] lévén a nemes ekklézsia tagjai közül domesticus curator Csuka Ferencz, Ráttz András, Balog Ádám, Köpetzi László, Fejér András, Balog János, Csuka György, Balog Jóseff, Csuka András, és egyházfiak Enyedi Sámuel, és Tállyai István uraimék. Holott is e következendő dolgok follynak:

1-o. A rendes és törvényes szokás szerint megkérdettvén a nemes szent ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfia, és ludi magister hivatallyoknak szent functiojoknak végben viteléről etc. Kik is mindketten mind erkölcsökben, mind taníttásokban de meliori commendáltattnak, úgyszintén loci minister atyánkfia, és ludi magister is a hallgatókat de meliori commendállyák, hoc uno excepto, hogy ludi magister panaszol némelly atyákra, hogy gyermekeiket nem adják fel tanulás véget az oskolában.

Mellyre nézve *végeztetik*, hogy curator uraimék, mint akik a közjóra adjuráltattanak, szoros kötelességeknek tartsák az ollyan szüléket nem csak serkenteni, hanem egyszersmint kötelességekre szorítani, meggondolván azt, hogy a nevelés fundamentoma légyen a közönséges társaság boldogságának, vagy boldogtalanságának örökösön.

Fakulacs az egyház ládájából.

[475] HuZaL-Jkv. I/4. 123–125.

2-o. A botránkozatók rendiben adattatik fel Nyiri Susánna, ifjú Gál Péter özvegye botránkoztató erkölcséről.

Ki is *recommendáltatik* a tiszteletes ministeriumnak, és szent consistoriumnak, hogy admoneáltassék super eo, hogy bizonyos idő alatt magát vagy megtisztíttsa, vagy ha azt nem cselekeszi, cselekedeti a tiszteletes senioratusnak [125.] béjelentetik, ki is a communione sanctorum ad usque ad canonicam reconciliacione pro ut qualitas delicti dictaverit segregálni el nem mulattya.

3-o. Subinferállyák loci minister atyánkfiai és a nemes ekklézsiának jelenlévő tagjai mind az eggyik, curator mind pedig a praesbiterialis személlyek vacantiaját solicitálván azoknak kipótoltatását.

Mellyre *végezteték*: Előállíttaték ex communi omnium consensu adjuraltaték adjunctus domesticus curatorságra Fejér András uram őkegyelme, praesbiterialis adsistenseknek pedig választatának, előállíttatának s adjuráltatának, corporali (ut dicitur) sacramento Csuka György, Csuka András, Ráttz András, Balog Ádám, Kőpetzi László, és Balog Jóseff becsületes atyafiak őkegyelmek.

4-to. Említett egyházfiak Enyedi Sámuél, és Tállyai István őkegyelmek demonstratiojokban ment kezek alá inde ab ao 1784. diebus 18[a], 19[a] mensis Martii

	hfr.	dr.
Ad hunc usque diem in summa	379	5
mellyből költöttenek hiteles demonstratio mellett	191	86
Amely summat kivévén a fellyebb való summából, marad	187	15
Ehez hozzá adván recens elocatumot	4	–
Jő által ad sequentem demonstrationem	191	15

Nota bene: ide ingrediált a persellypénz is.

1791

Haro anno 1791. die 26. Februarii.[476]

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Haróban a nemes parochialis funduson Böjtelő havának 26-dik napján 1791-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond és 3-dik segéd tiszteletes Vitályos Gábor által, jelenlétében tiszteletes loci minister Soldos Márton és oskolamester Pataki Sándor atyánkfiainak. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül titulatus Csuka Ferentz, Fejér András curatorok, Taljai István, Rátz András és István, és egyházfi Enyedi Sámuel őkegyelmek.

1-mo. Az Egyházi Törvényes Látogatás rendes szokása szerint megkérdetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfia iránt, nemkülömben ludi magister iránt. A nemes ekklézsia mind a kettőt in omnibus punctis de meliori commendálja.

Ellenben az egyházi atyafiak is megkérdetvén a magok hallgatóik iránt, mindenekben jóról emlegetik hallgatójokat.

2-do. Ezen nemes megyének egyik gondviselője, Fehér András uram bémutatván maga hiteles demonstratioját, a dolog eszerint találtatik:

	hfr.	dr.
1-mo. A tavalyi látogatás alkalmatosságával maradott volt az őkegyelme kezénél	81	82
Interesből és egyéb egyházi jövedelmecskéből jött még kézhez	185	44
In summa	267	26
Ebből hiteles helyre költ	72	37
Mellyet kivonván a perceptumból, marad kezénél ad sequentem demonstrationem	194	89
Ehez járul még felszedendő pénzbeli restantia	79	88

[476] HuZaL-Jkv. I/4. 201–202.

És 1 véka búza in granis ad futuram demonstrationem. [202.]

3-tio. Emlékezik az Egyházi Törvényes Látogatás, és emlékezteti ezen nemes megyének jelenlévő tagjait is a tavalyi inprotocollatiora s végezése a kéméndi parochialis cselédház dolgában. Ezen megyének curatorai s jelenlévő tagjai illy kifogással kívánának minket s végezésünket csendesíteni, hogy magoknak ugyan (kevesen lévén) nincsen egész activitassak, de kötelességek szerint praesbiteriumot gyűjtenek, a dolgot voltaképpen feladják, concertálják, és az egész ekklézsia tagjaival megérthetőképpen közlik, és elméjeknek utolsó meghatározását mivelünk közleni el nem mulattyák. Ezen feltétellel mindazáltal, hogyha szintén arra mennének is, hogy azon épületet kifizessék, ahoz jussokot azután is fenntarthassák annyiban, hogy ha szintén kénytelenségből a két megyének egymástól meg kellenék is válni. In eo casu vagy a mater ekklézsia kifizesse a filialis ekklézsiát, vagy, hogy engedje meg azon épületet oda tenni, azhova tettzik.

4-to. Az Úr asztalához tartozó készületek mostan is úgy találtatnak, mint az elmúlt látogatáskor.

1793

Haro anno 1793. die 4[a] Februariil.[477]

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon az harai filialis megyében az oskolai nemes házban Böjtelő havának 4-dikén 1793-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractualis notarius Kolosvári Sigmond által. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül titulatus domesticus curator Csuka Ferentz, Fejér András, Rátz Ferentz, loci minister atyánkfia tiszteletes Soldos Márton uram és ludi magister Pataki Sándor atyánkfia.

1-mo. Canonunk tartása szerint megkérdetvén a nemes megye tiszteletes loci minister és oskolamester atyánkfiai magok viseletek és functiojok iránt. Mind a ketten igen jóról említtetnek.

Ellenben megkérdetvén az egyházi atyafiak is a magok hallgatóinak magok viseletéről, gyakorolják-e a kegyesség munkáit, béadják-é maga idején szolgálattyok jutalmát. [248] Ókegyelmek is közönségesen jóról említik hallgatójokat, ez egyet tévén clausulába loci minister atyánkfia, hogy némely személyek úgymint Horvát Andrásné Csuka Rebeka asszonyok, vén Harsányiné, Kádár Mihálly felesége, Beretzki Sigmondné és Kaprantzai János felesége a közönséges isteni tisztelet gyakorlásában igen restesek és igen ritkán jelennek meg. Ezek iránt, hogy mit cselekedjék a nemes megye, megparancsoltaték. 2-do panaszképpen adja fel az egyházi atyafi egyfelől azt, hogy a főfőbb rendelésekhez tartván magát abban, hogy az halattok felett haszantalan szószaporítással, búcsúztatással, a keserveseket nevezni s rikkatni nem akarja. Némely értetlen és éretlen elméjű hallgatói az halott felett való szolgálattyának jutalmának egy részét elvonyák. Másfelől az iránt is panaszol, hogyha halott történik, két három napig harangoznak minden hír nélkül, az egyházi igazgatás semmit sem tudván benne, s mikor temetni kell, azelőtt kevés órával tesznek hírt az egyházi szolgának.

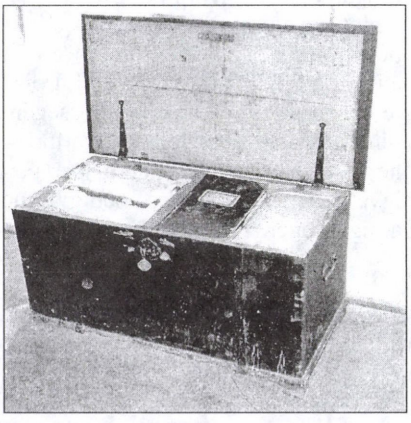

Az egyházközség ládája

S ezt mind a kettőt igen nagy hibának láttya s tartya az Egyházi Törvényes Látogatás. Melynél

[477] HuZaL-Jkv. I/4. 247–249.

fogva *végeztetik*, hogy az első panasznak elhárítására ki-ki midőn a papnak jelentést tészen az halott iránt, amellynek elsőbb dolognak kell lenni mindjárt az halattnak meghalálozása után (publicáltassék) esmérje ki-ki kötölösségének a jelentéssel eggyüt az halatt felett való szolgálatnak jutalmát elvinni s azzal az egyházi szolgákat kötelezni. A második tekintetben is világos a törvénynek köteleztetéséből, hogy mindjárt tartoznak hírt tenni az egyháziaknak azok, akiknek halattyok történik subintellectis subinteligentis.

2-do. Panaszképpen jelenti oskolamester Pataki Sándor őkegyelme, hogy némely szülék igen restesek volnának gyermekeik taníttatásában, s oskolába való feljártatásában. Kötelezteték annak okáért ab officio duplici az egyházi atyafi tiszteletes Soldos Márton uram qua pedagogiarcha, hogy a főfőbb rendelésekhez tartván magát, sub comminatione severioris minden házanként publicáltassa a szüléknek ezen kötölösségeket, amelyre ha mégis felserkenni nem akarnak, mind a katonai s mind a külső tisztségnek a büntetés végett béjelentenek.

3-tio. Demonstratio curatoralis	hfr.	dr.
Az 1791-dik esztendőben celebrált visitátiókor jött vala által pro modema demonstratione	194	84
Ebből elocáltatott contractus mellett	86	75
És így maradott a cassában	108	14
Ehez járult in anno 1791	78	97
és 92-dikben per partes	87	39
[249] Summa	274	50
Melyből hiteles helyekre költ	234	36
Elocáltatott	26	72
Summa	261	8
Quibus subtractis marad ad sequentem demonstrationem	13	42

4-ro. Inponáltatik a nemes consistoriumnak, hogy szorossan investigáljon az harai filialis megye minden stabilis fundussai után, úgy hogy a jövő visitatiokor arról hiteles regestrumat adhasson elé.

5-to. Néhai domesticus curator Balag András uramnak 1784 et 1785-dik esztendőbéli demonstratioja előkerülvén, amely mindeddig in votis fuit, hogy egész applicatioval revideáltassék s examináltassék. Hitelesen mutattya a tulajdon maga írásából in perceptis et erogatis azt, hogy az őkegyelme posteritassi tartoznak az harai megyének hfr. 87 dr. 88. S amint ugyan maga kezével írt adósság lajstromából kitettzik, s annak idejében interesezéséből is láttzik, még azelőtt vett volt a nemes megye pénzéből tíz mfr. és dr. 20, amely egybeadatva a feljebvalóval tészen hfr. 98 dr. 8. Ezt a nemes consistorium a gyermekeknek megjelenteni jó előre tartsa kötölösségének cum distinctione, hogy amint subinferáltatik, az oláh tumultus után a tisztelendő Partialis Synodustól megnyerte volt néhai Balag András uram, hogy 48 mfr. interes nélkül per partes fizessen le. Ezt azért eléb depurálni a gyermekek igyekezzenek, a többiről pedig, mind az eddig való időre, mind pedig a modo in posterum, amíg a főpénzt megadják, interest praestálni tartozzanak.

1802

Haro, 27 et 28 Aprilis 1802. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae filialis Haroiensis per reverendum ac doctissimum dominum Michaelem Barta, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis ordinarium juratum notarium, ut et reverendum ac doctissimum dominum Gabrielem Vitállyos, ejusdem tractus ordinarium directorem, ex consensu et in praesentia reverendi ac clarissimi domini prosenioris, diebus 27 et 28ua Aprilis 1802 facta.[478]

Itten jelen voltanak az oskola háznál. 1. Az oskolamester és levita, Pataki Sándor atyánkfia. 2. A nemes ecclesia tagjai közzül ezek: Kaprontzai István, idősbb István János, Tsuka István, Köpetzi Mihálly, Budai Lőrintz, Köpetzi László, Horvát Sigmond, ifjabb István János, Tót Jósef, Bantsó Lajos, Köpetzi Jósef, Borbély Bálint, Gruja Sigmond, egyházfiak Enyedi Sámuel és Szőts István.

Ezeknek jelenlétekben. I. Minthogy ezen nemes ecclesiában régtől fogva visitatio nem volt, szükségesnek látta most mindeneknek előtte számba venni, *mint másoknak, úgy* ezen nemes ecclesiának elocátumit, amellyek illy renddel találtattak.

Contractus száma Kiadás ideje	Kiadott pénz		Kivévő neve	Esztendei interes		A restantiában lévő interesnek ideje	Restans interes summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
1. 4. Novembris 1756.	5	10	Beretzki Sigmond maradéka, Beretzki Maria Jakab Judit maradéka	–	30	ab anno 1756 ad 1801 inclusive, de fellyül 1795-to nem recognoscálja	13	20
	2	76	Köpetzi Mihállyné Farkas Ágnes és	–	16	Ugyanannyi időre restál, de fellyül 1795-to nem recognoscálja	7	4
	2	76	Köpetzi Jósefné Kántor Éva *solvit capitale*					
2. 21 Augusti 1768.	25	50	Köpetzi Mihálly	1	53	Ab anno...[479]	43	–
3. 26. Februarii 1781.	10	40	Köpetzi Mihálly	–	62	20 eszt.	12	40
Ugyanazon contractus	2	4	Köpetzi Mihálly	–	12	21 eszt.	2	52
4. 14. Aprilis 1766.			Csikos Ferentz fiai					
	7	65	Csikos László	–	45			
	7	65	Csikos Imreh	–	45			
[588] 10. Junii 1792.	12	24	Csikos László		73 ½	pro 1800, 1801	1	47
14. Junii 1795.	4	8	–	–	24	detto	–	48
1796.	24	48	–	1	47	detto	2	94
7. 13. Junii 1763.	4	8	Csikos Lőrintz unokája, János	–	24	detto	–	48
8. 9. Septembris 1768.			Pakulár János posteritási:					
	2	55	György	–	15	de a 1786 dr. 68, azon innen 15 eszt.	2	59
	2	55	Szimion	–	15		2	59
9. 9. Septembris 1768.	2	72	Papoltzi Györgyné	–	16	ab 1770 ad 1801, 31 eszt.	4	96

[478] HuZaL-Jkv. I/5. 587–602.

[479] ...1768 ad 1801 32 eszt. tartoznék 43 mfr. és 96 dr., de fizetett be 1795[-ben] hfr. 5 dr. 96, és így restál most.

10. 27. Maji 1793.	6	12	Papoltzi Györgyné Tsuka Kata	–	36	ab 1793 ad 1801, 9 eszt.	3	24
1798	2	55	Papoltzi Györgyné, széna árra	–	15	3 eszt.	–	45
11. 23. Januarii 1769 19. Februarii 1787.	25	50	István András és István István posteritási, ifjabb István János káplár	1	50	ab anno 1797 ad 1801, 4 eszt.	6	–
12. 20. Februarii 1773.			Horvát András posteritási			Restáltak		
	5	10	Horvát Sigmond	–	30	1800-ban 2 72 azután 2 eszt.	3	32
	5	10	Horvát György	–	30		3	32
13. 8. Februarii 1775.			Köpetzi János posteritási			Restáltak		
			Köpetzi Jósef	–	51	1800-ban 3 vfr., azután 2 eszt.	2	55
			Köpetzi László	–	51		2	55
14. 14. Maji 1776.			Martonosi János fiai			Restáltak		
			Martonosi Jonás			1800-ban hfr. 24 dr. 12, azután 2 eszt.	13	56
			Martonosi Ádám				13	56
			Harsányi János fia					
15. 4. Martii 1781.	3	70	Harsányi Ádám özvegye, Takáts Ilona	–	22	20 eszt.	4	40
16. 23. Januarii 1789.	5	10	Köpetzi Jósef, 3 véka búza árra	–	30	13 eszt.	3	90
17. 26. Februarii 1781.			Tsuka Pál posteritási					
	3	67	Tsuka Ferentzné	–	21	–	2	32
	3	67	Tsuka Mósesné	–	21	–	2	32
	3	67	Tsuka Andrásné	–	21	–	2	32
18. 2. Maji 1780.	4	8	Borbély Bálint	–	24	–	4	94
19. 26. Februarii 1781.	3	49	Csikos Gábor	–	21	18 eszt.	3	78
20. 8. Aprilis 1794.	5	10	Csikos Gábor	–	30	de anno 1800 dr. 92, és 2 eszt.	1	52
detto	2	53	Csikos Gábor, széna árrába	–	15	18 eszt.	2	40
21. 19. Februarii 1781.	18	90	Csuka János maradéka, Dévan lakó Gyurmáné	1	14	20 eszt.	22	80
22. 4. Martii 1781.	2	84	Sus Toma fia, Tanaszi	–	16	20 eszt.	3	20
23. 14. Octobris 1794.	6	12	Csikos Imreh	–	36	7 eszt.	2	88
[589] 24. 21. Maji 1794.	6	12	Csikos Imreh	Vette 3 napi kapálásra, mellyet praestált.				
Sine contractu	2	65	Csikos Imreh, széna árra	–	15	8 eszt.	1	20
25. 6. Februarii 1781.	8	52	Kaprontzai Tamásnak 2-dik feleségétől, Beretzki Máriától való fiai, János és Tamás	–	51	1791. restáltak dr. 78, azolta 11 eszt.	6	39
26. 26. Februarii 1781.	7	44	Kőrösi Józefné Bantsó Kata	–	45	2 eszt.	–	90
27. 26. Februarii 1781.	5	10	Bantsó Imreh	–	30	5 eszt.	2	25
A.	2	53	Bantsó Imréhné, széna árra	–	15			
B. sine contractu de 1795	17	34	Bantsó Lajos	1	2	6 eszt.	6	12

28. 19. Februarii 1781.			Csuka György posteritási					
	25	20	Csuka István	1	51	5 eszt.	7	14
sine contractu	5	10	idem, attya temetésire	–	30	3 eszt.	–	90
29. 6. Januarii 1790.	20	40	Nyiri István, halála után maradt annyára, Csikos Máriára	1	20	5 eszt.	6	–
30. 3. Junii 1782.			Tállyai István fiai					
	8	66 ½	Tállyai János	–	52	Restáltak 1795 2 ft., azoltától fogva 8 eszt.	4	64
	8	66 ½	Tállyai Jósef	–	52		4	64
Sine contractu	6	12	Tállyai Jánosra	–	36	pro 1800, 1801	–	72
Balog Jánosról deveniált	6	12	Tállyai Jósefre	–	36		–	72
31. 5. Septembris 1782.	35	70	Martonosiné Balog Éva	2	10			
25. [?] 1800.	25	50	Martonosi Istvánné Balog Éva	1	50			
32. 1783.	6	12	Szigetinéről szállott Mátyás Istokra	–	–	Munkát paestál		
	17	34	Bukkovai János pium legatuma. Papnak foenerál, specifice ezeknél vagyon. 16 eszt. restálna.					
	2	4	Rátz András	–	12		1	92
	2	4	Beretzki Sigmond	–	12		1	92
	2	4	Enyedi Sámuel	–	12		1	92
	2	4	Mánya Todor	–	12		1	92
	2	4	Lugosán Tanaszi	–	12		1	92
	2	4	Mánya Nyikula	–	12		1	92
	1	2	Peszkár Atyimné és Gyelár Joszivné vagy Joszivutz Peterné	–	6		–	96
	2	4	az ecclesiánál Horvát Sigmond úr fizette bé	–	12	pro 1800, 1801	–	24
	2	4	Peszkár Petru	–	12		1	92
[590] sine contractu, régi széna árra	5	10	Bakó Andrásné Bátsi Ágnes	–	46	2 eszt.	–	92
újabb széna árra	2	53						
34. 26. Februarii 1781.	19	98	Kaprontzai Jánosnak fia, Ferentz	1	20	Restált 1800-ban hfr. 14 dr. 62, azután 2 eszt.	17	2
35. 1. Januarii 1787.			Balog András fiai			Restáltak...[480]		
	24	46	Balog Elek	1	47		12	38
	24	46	Balog László	1	47		12	38
36. 4. Februarii 1793.	24	–	Balog Elek			Ezt...[481]		
	24	–	Balog László					
37. 20. Octobris 1779.	2	4	Tsuka Jósef	–	12	5 eszt.	–	60
38. 13. Martii 1792.	13	26	Tsuka Jósef	–	78	régi restantia 2.80, azután 2 eszt.	4	36
39. 18. Aprilis 1786.	5	10	Gyurma Sámuel	–	30	2 eszt.	–	60

[480] ...12 eszt. hfr. 35 dr. 28, belőlle megfizettek hfr. 14 dr. 40, restálnak 20 hfr. 88 dr., és azután 2 eszt. 3 88.

[481] ...nem tartoznak interesezni, hanem minél hamarébb megfizetni.

40. 28. Septembris 1790.	16	20	Szőts Dániel	–	96	6 eszt.	4	76
42. [!] 22. Maji 1790.	20	40	Tsuka András	1	20	2 eszt.	2	40
43. 9. Maji 1791.	14	28	Gálfi Susánna	–	84	6 eszt.	5	4
45. [!] 2. Septembris 1794.	18	90	Szőts István	1	14	régi restantia 1 5, item 2 eszt.	3	33
46. 22. Februarii 1798.	1	53	Szőts István	–	9	Restantia nulla		
sine contractu	2	55	Szőts István	–	15			
1796.	5	10	Szőts István	–	30			
1797.	5	10	Szőts István	–	30			
47. 17. Octobris 1794.	11	22	Tót Jósef	–	66	2 eszt.	1	32
Sub numero 46	1	53	Tót Jósef, széna árra	–	9	nulla	–	–
sine contractu 1796	10	20	Tót Jósef	–	60	nulla	–	–
48. 27. Februarii 1799.	4	19	Tót Jósef	–	24	nulla	–	–
sine contractu 1799	5	10	Tót Jósef Magulitsiről	–	30	nulla	–	–
sine contractu 1799	1	2	Tót Jósef	–	6	4 eszt.	–	24
49. 11. Maji 1795	15	30	Budai Ferentz	–	90	5 eszt. restál 4 50, de szántott pro dr. 72	3	78
Sine contractu, széna árra	4	64	Budai Ferentz	–	28	régi restantia 84, item 2 eszt.	1	40
50. 13 Januarii 1792.	16	32	Szabó Kováts Ferentz	–	96	régi restantia, pro 1800, 1801 ledolgozta	3	12
[591] 51. 3. Martii 1797.	6	12	Kandó István	–	36	nulla		
1793 szénáért	1	36	Kandó István Martonosi Istvánnal			Régi restantia 1 31 item 2 eszt.		
	2	53	Kandó István Tsurat Jóseffel					
52. 21. Februarii 1797.	4	8	Martonosi István	–	24	2 eszt.	–	48
53. 10 Decembris 1795.			Enyedi Sámuel	–	63	Szolgálattyával lefizette		
első széna árra	9	64	Enyedi Sámuel	–	60			
sine contractu, széna árra de anno 1793	5	31	Enyedi Sámuel	–	30			
1796	5	10	Enyedi Sámuel	–	30			
1797	5	10	Enyedi Sámuel	–	30			
1800	5	10	Enyedi Sámuel	–	30	Magulitsiról jött által		
	7	14	Enyedi Sámuel			Török föld taxájából		
	7	14	Enyedi Sámuel			Nyikula Pétertől való capitalis		
1798. contractus de 1798, széna árra	4	76	Enyedi Sámuel					
	3	6	Enyedi Sámuel					
Sine contractu	2	55	Csuka Andrásné	–	15	12 eszt.	1	80
	4	8	Csuka Andrásné	–	24	3 s ½ eszt.	–	84
Sine contractu 1796	5	10	Köpetzi Jánosné, széna árra	–	30	2 eszt.	–	60

1797.	2	55	Köpetzi Lázár, széna árra	–	15	2 eszt.	–	30
1799.	2	23	Köpetzi Jósef, széna árra	–	12	2 eszt.	–	24
Sine contractu 1797.	5	10	Flora György, széna árra	–	–	Dologinteresre		
1797.	5	10	Flora Péter, széna	–	–	Dologinteresre		
Sub 48, 1799	2	21	Tállyai Jósef, széna árra	–	–	detto		
Detto	2	21	Köpetzi Mihály, széna árra	–	–	detto		
Sine contractu 1797.	5	10	Köpetzi Mihály, széna árra	–	–	detto		
Sub 46. 22. Februarii 1798.	3	6	Csíkos László	–	18	2 eszt.	–	36
54. 18. Februarii 1799.	4	76	Kozián Mihály			Széna árra, dologra vették		
	4	76	Moga Péter					
	4	76	Hurgya Szimion					
Sub 48. 27. Martii 1799.	2	23	Csuka Farkas, széna árra			Dologra		
régi széna árra	5	10	Csuka Farkasra deveniált az attyáról	–	30	12 eszt.	3	60
Sine contractu, széna árra	1	36	Martonosi István, Kando Istvántól adatott által	–	8	8 eszt.	–	64
Széna árra 1793	2	65	Martonosi István					
	2	65	Köpetzi Lászlóval					
Széna árra 1796	5	10	Martonosi István	–	30	1 eszt	–	30
Széna árra 1799	2	23	Martonosi István	–	12	1 eszt.	–	15
Sine contractu 1793	6	12	Bakó Andrásné Bátsi Ágnes, erre deveniált Tót Évától	–	36	9 eszt	3	24
1793	5	31	Lőrintz Sámuel, széna árra	–	31	8 eszt.	2	48
Széna árra 1793	2	65	Csuka Jósef	–	15	8 eszt.	1	20
Széna árra 1796	2	55	Csuka Jósef, Kandó István adta által	–	15	5 eszt.	–	75
[592] Széna árra 1793	2	65	Mezei Jakab	–	15	6 eszt.	–	90
1796	5	10	Mezei Jakab	–	30	5 eszt.	1	50
1793			Köpetzi László	–	15	8 eszt.	1	20
1797	5	10	Köpetzi Mihálly	–	30	3 eszt.	–	90
Sub numero 48. 1799	2	21	Köpetzi Mihálly	–	13	2 eszt.	–	26
1796	5	12	Káplár István János	–	30	5 eszt.	1	50
1796	2	55	Kaprontzai János	–	15	5 eszt.	–	75
	2	55	Nyiri Jánossal	–	15	5 eszt.	–	75
Széna, sine contractu 1797	5	10	Szőts Dániel			Dologra vette		
Sub numero 48. 1799	2	38	Szőts Daniel törökbúza föld taxájában	–	12	2 eszt.	–	24
Széna árra 1799	2	23	Szőts Daniel			Dologra vette		
Sine contractu, széna 1796	5	10	Lugosán Tanászi			detto		
1797	5	10	Lugosán Tanászi			detto		
1796	5	10	Ignát Irimie			detto		

1797	5	10	Ignát Irimie			detto		
1794	5	10	Ignát Irimie			detto		
Sine contractu 1797	5	10	Popa Nyikulaje			Dologra		
Sine contractu, széna 1797	2	55	Alb Alexandru			detto, *béfizette*		
1797	2	55	Rotok Petru			detto		
Sub numero 48., széna	4	46	Mátyás Mihálly			detto		
Sine contractu, széna 1797	5	10	Bozán Juon			detto		
1797	2	55	Kez Ádám			detto		
Ugyan széna árra	5	10	Kez Ádám			detto		
Sub numero 48.	2	23	Tsuka Bálint		–	2 eszt.	–	26
Sub numero 48. széna árra	2	23	Kőrösi Jósefné			Dologra		
Sine contractu, széna 1797	2	55	Kőrösi Jósefné			Dologra		
			Jordányi Angyel depurálván a Capitalist rhfr. 25, restál interessel				7	34
Sine contractu 1797	4	8	Kádár Mihálly			Dologra		
A sziget széna árra	6	12	Kádár Mihálly	–	36	1 eszt.	–	36
Régi széna árra	2	32	Kádár Mihálly			Dologra		
Sine contractu, pankotai széna 1796	2	4	Firutza Todor			Dologra		
Sine contractu, törökbúzaföld taxája	2	72	Szuszán János			Dologra		
1799	3	6	Köpetzi Lázár temetésére az ecclesia ládájából vette Köpetzi Jósef	–	18	2 eszt.	–	36
	2	40	titulatus curator Balog Jánostól törökbuzaföldek taxájából Köpetzi Jósef	–	14	2 eszt.	–	28
Sine contractu 24. Aprilis 1797.	15	30	Mánya Nyikula			Szántásra		
[593] 1797	4	8	Szabó Juon Florutza György kezességére			Dologra r. n. [?]		
1797	4	8	Beretzki Sigmondné Bantsó Susánna			Dologra		
1797	10	20	Csíkmoján Opra			Dologra r.n.		
1797	8	10	Balog János	nota bene: levált volt 20 ft., de általadott Tályaiaknak 12 ft.				
				–	48	4 eszt.	1	92
	1	20	Balog János földek taxájából	–	6	4 eszt.	–	24
			Bánpatakiak					
Contractus sub 55.	4	8	Muntyán Mihálly	Dologra restálnak pro 1801.				
1796	4	8	Filip Avrám					
Búza árra	4	8	Vászij Ádám					
	4	8	Mihok Juon					

Búza árra	4	8	Harai Ros Gyorgy					
Sine contractu	5	10	Nyeda Ádám	–	30			
Sub 56. 1791	20	40	Balog János	1	20	2 eszt.	2	40
Sine contractu	1	20	Rotár Tanászi			Dologra		
Sub 57. 1802. *13. Martii*	24	48	Csíkos Imreh	–	36			
Sub 58. 1802			Kaprontzai István	1	44			
59. 1802	10	20	ifjú István János	–	60			
60. 1802	6	12	ifjú Csíkos Imreh	–	36			
61. 18. Martii 1800.	5	10	Tót Jósef					
Széna árra	5	10	Enyedi Sámuel					
	5	10	Szőcs István					
	5	10	Bántsó Imréné és Kőrösi Jósefné					
	5	10	Ajtai Lajos és Köpetzi Mihálly					
	5	10	Tállyai Jósef és Mátyás János					
[594]	5	10	Budai Ferentz és Kádár Mihálly					
	5	10	Tsuka János					
	5	10	Kandó István és ifjabb István János					
	5	10	Ignát Mihálly					
	5	10	Alb Albutz					
	5	10	Mátyás Péter					
	5	10	Ignát Péter és Csikmoján Opra					
	5	10	Mátyás Mihálly					
	5	10	Kozián Mihálly					
	5	10	Flora Juon és Dsoszán Petru					
	5	10	Peszkár Grozáv és Krisán Marian					
			Széna árra					
	5	10	Enyedi Sámuel és Szőts István					
	5	10	Budai Lőrintz és Ferentz					
	5	10	Kaprontzai István					
	5	10	Tsuka Ferentzné és Andrásné					
	5	10	István Ferentz és Csíkos Imreh					
	5	10	Csíkos János					
	5	10	Horvát Sigmond					
	5	10	Tsuka Bálint és Pataki Sándor					
	5	10	Tsuka Istvok					
Sub numero 63. 1802. 25 februarii, széna árra	5	44	Enyedi Sámuel					
	5	44	Köpetzi László és Tállyai					
	5	44	Tot Jósef és Tsuka Jósef					
	5	44	idősd Csíkos Imreh és Tuli Mojsze					
	5	44	Tsuka Farkas					
Sub numero 64., 1802. 4. Februarii	32	64	Vásárlottak még az 1801-ben termett szénát					
			Májer Avrám					
			Pojenár Kozma					
			Tsizmás Juon					
			Tsizmás Avrám					
			Toma Nyikuláje					

Sub numero 65. 1802. 8. Februarii	26	52	Ugyan az 1801-ben termett szénát vásárlották meg bánpatakiak					
			Indréj Juon					
			Popa Juon					
			Simon Istók					

[595.] II. Számbavétettek az ekklézsiának zálogos földei, mellyek találtattak eképpen:

	hfr.	dr.
1. Anno 1762 die 6ta Maji *Csíkos Lőrinztől* a *Czikorán* vásároltatott két föld, felsőnek szomszédjai a Sermán nevű hegy felől Kaprontzai Tamásnak, alól pedig Gál Péternek posteritási. Az alsónak fellyül Gál Péter, alól pedig Tsukestyek földje. *Reginsok*: Papoltzi Péter, Tsuka Ferentz és Csíkos Lőrintz.	13	26
2. 1796. 7. Januarii Rátz Andrástól zálagosított ponkotai kert és törökbúzaföld. Kertnek szomszédjai északról Köpetziék kertye, délről Rátz Borbara. A törökbúzaföldnek, melly vagyon Resztokában, északról Köpetziék, délről Tót Jósef. *Regiusok*: Balog Jósef és Horvát Sigmond.	91	6
3. 1796. 7. Februarii *Rátz Borbarától* zálagosított ponkotai kert, és Boktérloban lévő *törökbúzaföld kiváltatott.* A kertnek szomszédjai a fellyebb sub numero 2. írt Rátz Andrástól zálagosított kertye az ecclesiának egyfelől, másfelől pedig Rátz Susánna Abrudbányai Mihelyesné. A törökbúzaföldnek délről Kőrösiné, északról Rátz Andrásné. *Regiusok:* Balog János és Horvát Sigmond, anno 1796. die 7ma Februarii.	32	78
4. *Tsuka Józseftől* anno 1800. die 24. Januarii, Cselkáz nevű hellyben zálagosított törökbúza föld. Szomszédjai: délről Balog Józseftől zálagosított földje az ecclesiának, északról Papoltzi Györgyné Tsuka Kata. *Regiusok*: Balog Jósef, és Rátz Ferentz.	34	56
5. *Balog Józseftől* anno 1800. die. 24. Januarii Cselkáz nevű hellyben zálagosított törökbúza föld. Szomszédjai egyfelől, a most írt sub numero 4-to Tsuka Józseftől zálagosított földje az ecclesiának, másfelől Balog Ádám. *Regiusok*: Rátz Ferentz és Balog Elek. *kiváltatott 1803*	35	76
6. *Szőts Istvántól Haraszig* nevű hellyben zálagosított törökbúzaföld. Szomszédjai egyfelől Csukus Gábor szántóföldje, másfelől pedig István János kaszállója. Erről nincs contractus expediálva, de a venditor recognoscálta a visitatio előtt. Vásároltatott 1798-ban.	15	30
7. *Köpetzi Sebestyén Lászlótól*, anno 1802. *24. Aprilis* Lá Rogozina nevű hellyben zálagosított törökbúzaföld. Szomszédja egyfelől Köpetzi Mihálly. *Regiusok:* Balog János és Pataki Sándor. *kiváltatott*	40	80
8. *Tót Józseftől* anno 1802. die 19. Aprilis lá Baktirléu máre nevű hellyben zálagosított törökbúzaföld. Szomszédjai napkelet felől Méltóságos Zejkfalvi Zejk úrfiak földje, napnyugotról Köpetzi Mihálly földje. *Regiusok*: ifjabb István János, Balog Jósef és Horvát Sigmond. *kiváltatott*	40	80
9. Anno 1802. die 26. Aprilis Kováts Mária és Ersébeth asszonyoktól zálagosított szántóföldek, mellyek vagynak illy renddel: a. A Czikora nevű hellyben, szomszédjai napkeletről Lőrintz Jósef földje, napnyugotról a Nagyárok, 6 vékás. b. Ugyanazon nevezetű hellyben, szomszédjai napkeletről Köpetzi Jósef, napkeletről Köpetzi László földje, 2 vékás. c. Petritsél alatt, szomszédjai egyfelől az árok, másfelől Bantso föld.	102	–

d. A Tsupánban 4 vékás, mellyet elmosott a Maros, de a Maroson túl való szigetből ki fog pótoltatni. e. Trufesél nevű helly alatt, 2 vékás, egyfelől szomszédjai Markutsán György posteritási, másfelől Rátz Susánna Abrudbányai Mihelyesné. f. Tselkáz nevű hellyben törökbúzaföld, melly búzával bévettettve 3 vékás. Szomszédjai egyfelől a réárúgó földek, másfelől pedig Kaprontzai posteritási. [597.]		

III. Számbavétettek az ekklézsiának örökös szántóföldei és kaszállói, mellyek illy renddel találtattak:

1-o. A régi elhagyatott országúttya adatott közönséges megeggyezésből ekklézsia földének, melly a kéméndi határ szélétől fogva jön éppen a harai templom aránnyában az ország úttyára, mellynek kellene lenni mindenütt 5 ~ öt német ölnyi szélességűnek, de amellyből sok hellyeken sokat elszántottanak. Mellyre nézve die 29na a Szent Visitatio conpulsorium mandatummal citáltatván a Haróban és commoráló paraszt személyek közzül: Ignát Irimiát, Antalfi Daniel úr emberét, ki is mintegy 80 esztendős, Florij Györgyöt, Zejk urak emberét, annorum circiter 44, Szalo Joszivot, Bogáti Susánna asszony emberét, annorum circiter 70, Muntyán Juont, titulatus Váradi Móses úr emberét, annorum circiter 30. A nemesek közzül, István János annor cir 50, Kaprontzai István annor cir 50, Tsíkos Gábor annor cir 50, Köpetzi Mihálly annor cir 50 ő kegyelmeket. A földnek színén megeskettettek és azon földet a harai templom mellett elmenő úttól fogva a kéméndi határig kijárták, és kövekkel kétfelől kimétázták.

Az ezen földről való collationalis pedig az ekklézsia ládájában szóról szóra így vagyon:

Anno 1756. die 1ma prima mensis Septembris közönséges atyafiságos, egyenlő akaratból kívánván szegény együgyű csekély eklézsiánknak kevés pium legatumot tenni illy formán: hogy primo: Határunkon Kéméndről lejövő ország úttyát egy kietlen árok keresztülvágván, melly útnak feltartásában mindeddig nehéz munkával hidat tartván szegény falunk, mellyet tovább nem győzvén, kíntelenített a hídnak csinálásától cessálni. Azon utat öt német ölnyire kimérvén, egésszen a kéméndi határig eklézsia számára legálni, mellyről kézbéadással menvén ezen alkalomra, aggyuk arról való kezünk írását, és pecsét alatt való subscriptiokat fide mediante. Extradatur per nos:

Coram nobis: Balog Mihálly, Rátz Elek m. k., Csukus Lőrintz manu aliena idősb Csuka Pál, falusi bíró, Csuka Ferentz, Ifjú Rátz Mihálly. Bátsi János manu aliena, Bakó István nemes személy, Kaprontzai István, István András nemes személyek, Balog Sándor mpr. [598.]

2-do. A Tsupánban a Nagy Széna Rét, mellyet a harai titulatus possessuratus conferált az ekklézsiának, közönséges akaratból s megeggyezéséből, mikor a Maros felől való közönséges terrenum felosztatott titulatus f[első]szálláspataki Mara Sigmond úr főbíróságában, és Balog Sándor szolgabíróságában. Mellynek szomszédjai ezek: napkeletről a réárúgó kaszállók, napnyugotról a Maros, délről Tót Jósef, északról Harsányi János, kinek succedált Budai Lőrintz felesége jussán. Ezen szénarétnek napkelet felől való szélessége 111 német öl, dél felől le a Marosig 118. Napnyugot felől a Maros mellett lefele 38, északról a Marostól fogva a kertig 108 ½, a kert mellett felfele 39 öl, a Maros felől való része ugyan szélesebb volna, de praetensiot formálván hozzá némely közönséges terrenumon lakók, merthogy azok külömben is egyebütt nem bírnak, azoknak cedálja az ekklézsia azon controversiában forgó részt.

3-tio. Lá Báltá nevű hellyben mintegy 4. szekérre való kaszálló, melly conferáltatott a harai nemességtől 1742. die 2da mensis Maji Kéméndi Sigmond, Rátz Sigmond, Balog Sándor regiusságok alatt költ collationalis szerint. Mellynek szomszédjai most napkeletről Rátz András posteritási napnyugotról a reárúgó földek; délen István uraimék, északról Tsuka Ferentz posteriási, ezt a mester használja.

4-to. A Tsupában Dupé grégyiny a víz régi járásának nyomán vagy árkán, 4 ölnyi szélességű füves hely, szomszédjai napkelet felől, és ahol délre fordul Bogáti föld, azután Kőrösné egész végig, a falu felől pedig a felső véginél elkezdve egy darabig Beretzkiék, azon alól a sessiok rúgnak bele; terminálódik pedig a Zejk urak sessiojának alsó szélin.

5-to. A Tsupánban Demián nevű hellyben 3 vékás búzaföld a közönséges terrenum elosztásakor az ekklézsia számára szakasztatott, szomszédjai észak felől Rátz Andrásnak, dél felől Tótnak posteritási. Ezt az egyházfiak használják.

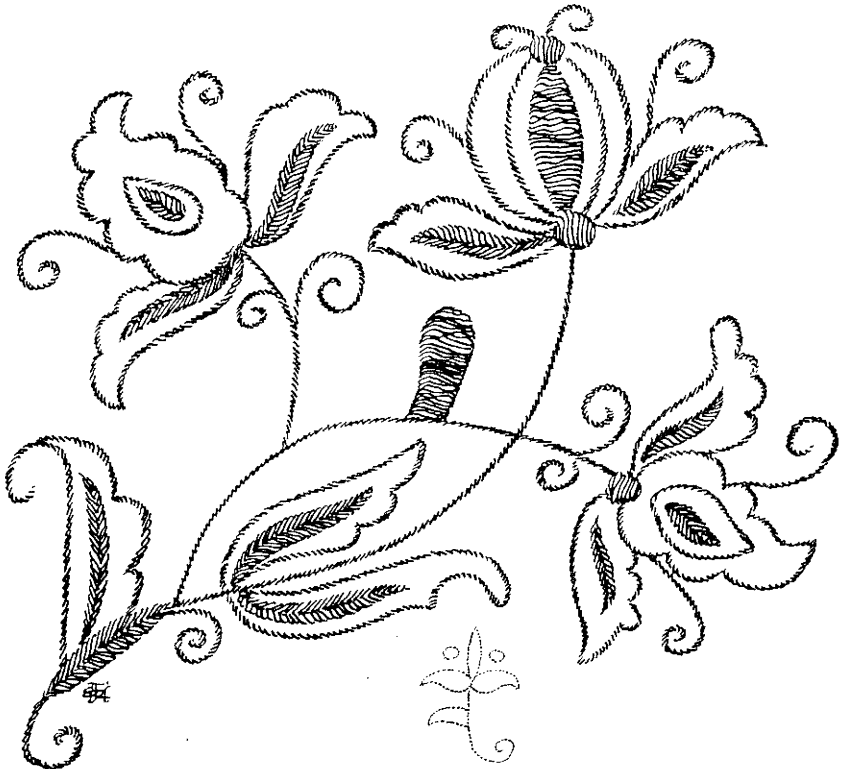

•Haró•

Himzésminta az úrasztali terítőről

6-to. Lá Báltá nevű hellyben négy öl szélességű 30 portiot termő kaszálló. Szomszédjai délről Enyedi Sámuel, északról Kőszegi jus, mellyet most Tsákiné tart. Ezt is az egyházfiak használják.

7-mo. Ismét abban a rendben Lá Báltá két szekérnyi kaszálló, 8 öl szélességű. Szomszédjai délről Mánya Juon, északról Bakor része. [599.]

8-vo. A Lunkán in Szekerésty egy törökbúzaföld, szomszédjai délről Bogáti Susánna, északról tiszteletes Soldos Márton úr Balog uraiméktól zálagosított földje.

9-no. Tsumága nevű hellyben egy szekérnyi kaszálló. Szomszédjai napkeletről Tsíkos Gábor, napnyugotról Markotsán József földje a Solymosi határon. Ezt a pap használja.

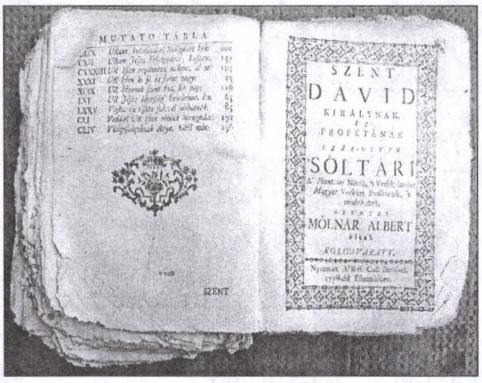

18. századi Zsoltárkönyv

10-mo. Vagyon Pankota nevű hellyben egy öröksége, mellyen lakik Rotár Tanászi általa építtetett házban. Szomszédjai napkelet felől a kőszikla, napnyugotról az árok, délről a forduló közkert, északról Tsíkos Gábor.

11-mo. A régi rév irányában egy sziget, mellyet régen bír az ekklézsia és arendába szokta kiadni.

12-mo. Ezen örökösön bíró földjeihez accedál most azon darabocska föld, melly Sermánnak dél felől való oldalán vagyon, mellyet Horvát Sigmond és György, István János, és Köpetzi László őkegyelmek a Szent Visitatio előtt az ekklézsiának örökösön cedálának, hogy azon szőlőt építhessen az egyházi szolgáknak számára. Ezen darab földet ezelőtt mintegy 8 esztendővel fogták fel a közönséges terrenumból, mellyhez hogy annál inkább mások valami praetensiot ne formálhassanak, a fenn írt collatorok is a magok jussokról örökösön lemondanak azon közönséges terrenumra nézve, mellyet mások másutt felfogtanak.

13-tio A régi temetőnek bővítésére és tágítására.[482] [600.]

IV. Ezek után elvétetett egyházfi Enyedi Sámuel őkegyelme számadása, mellyben adattak fel illyen:

A. perceptumok	hfr.	dr.
a. 1794-dik esztendőbéli visitatiokor maradott készpénz	43	96
b. A visitatio után ugyan 1794-dik esztendőben régi capitalisokból, széna árrából, gabonából, törökbúzaföldek taxájából, interesből, publicatioból incassáltatott	84	50
c. 1795-dikben ugyan affélékből	108	43½
d. 1796-dikban ugyan affélékből	81	50
e. 1797-dikben ugyanazokból	120	16½
f. 1798-dikban ugyanazokból	69	67
g. 1799-dikben ugyanazokból	70	24
h. 1800-dikban ugyanazokból	148	66½
i. 1801-ben ugyanazokból	95	44
k. 1802-dikban Aprilisnek 27. napjáig ismét azokból	242	32
Perceptumok summája	1064	89½
B. Erogatumok hiteles szükségekre		
1794-ben	74	12
1795-ben	51	43
1796-ban	52	12
1797-ben	48	17
1798-ban	70	16

[482] Fél oldalnyi hely kimaradt.

1799-ben	43	22
1800-ban	64	61
1801-ben	56	6
Erogatumok summája	459	89
C. Elocatumok Contractusok mellett, mellyek fellyebb subinferáltattak		
1794. Tsikos Gábornak	8	10
Szőts Istvánnak	18	54
[601.] 1794-ben Tót Jósefnek	8	16
Ignát Irimiának	5	10
Rátz Ferentznek	12	24
Tsíkos Imréhnek	6	12
Tímár Szabo Ferentznek	3	6
1795-ben Budai Ferentznek	15	30
Enyedi Sámuelnek	2	4
Kaprontzai Mósesnek	10	20
Szőts Istvánnak	3	60
1796-ban Jordáti Angyelnek	12	–
1797-ben Mánya Nyikulájának	15	30
Tót Jósefnének	1	20
Szalo Juonnak	4	8
Beretzki Sigmondnénak	4	8
Murár Oprának	10	20
Tímár Ferentznek	8	16
Enyedi Sámuelnek	7	14
Balog Jánosnak	8	16
ismét magának	1	–
Kádár Mihállynak	4	8
Rotár Tanászinak	1	20
1798–ban Saulestyán Juonnak	2	4
Tsuka Andrásnak	2	72
Enyedi Sámuelnek	2	4
Szőts Istvánnak	2	4
Tsuka Andrásnak	1	36
Szőts Istvánnak a törökbúza földért	15	30
1799-ben Köpetzi Jósefnek	5	10
Szigeti Mihállynénak temetésére	5	10
1800-ban nemes Balog Évának	25	50
1801-ben Enyedi Sámuelnek [602.]	2	22
1802. Tsíkos Imréhnek	6	12
Tót Jósefnek	40	80
Kaprontzai Istvánnak	24	48
Kováts Máriának és Ersébethnek	120	–
Ifjabb István Jánosnak	10	20
Elocatumok summája	418	18
mellyhez hozzátévén a fellyebb megírt erogatumok summáját	459	89
Erogatumok és elocatumok summája mindöszve lészen	878	7
Melly erogatum és elocatum summáját kivonván a fellyebb megírt perceptum summájából, melly volt	1064	89½
A számadoló egyházfinak a következendő számadása marad	186	82½

V. Vicecuratornak választatott s béeskettetett ifjabb István János ökegyelme, ki vállalja ugyan a vicecuratori hivatalt, de azzal a feltétellel, hogy egy fővebb curator is tétetsék minél hamarébb. És mind magának, mind a nemes ekklézsiának kívánsága az, hogy demereáltatssék titulatus berekszói Nándra György úr.

Consistorialis személlyeknek választattak s béesketettek: ifjabb István János, idősbb István János, Tsuka István, Kaprontzai István, Horvát Sigmond, Tót Jósef, Köpetzi Jósef, Tsíkos Gábor.

Harangozónak választatott Szőts Dániel, sírásóknak Gruja Sigmond és Borbély Bálint.

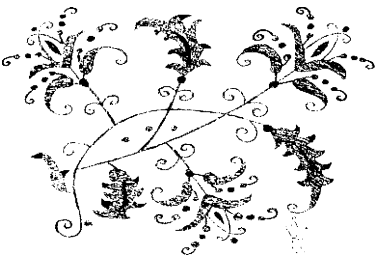

Himzésminta

1803

Haro, 1ª, 2ª Maji 1803. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae filialis Haroensis per reverendum ac doctissimum dominum Michaelem Barta, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis ordinarium notarium, ut et reverendum ac doctissimum dominum Samuelem Kolosvári, memorati tractus vicedirectorem, cum consensu et in presentia reverendi ac clarissimi domini prosenioris Martini Soldos, peracta 1. 2. Maji 1803.[483]

Ekkor az oskolamesteri háznál jelen voltanak: tiszteletes Pataki Sándor atyánkfia, mint a nemes ekklézsiának oskolamestere és levitája, a nemes ekklézsia tagjai közül nemes Balog János, Jósef és Elek, Tót Jósef, Hertzeg György, Köpetzi József, Bantsó Lajos, Tsuka István, Intze Jósef, Martonosi Sámuel, kurátor ifjabb István János, egyházfiak Enyedi Sámuel, Szőts István, harangozó Szőts Dániel, Budi Lőrintz urak és ökegyelmek.

Ezeknek jelenlétében ezek folytanak: I. A szokás szerint kérdés tétettetett a tiszteletes levita iránt, hogy mind templombéli szent szolgálattyában, mind tanítói hivatalában minémű contentuma vagyon a nemes ekklézsiának? Minden tekintetben tellyes contentumát jelenték a jelenlevők.

II. Megkérdettetett a tiszteletes levita, hogy a nemes ekklézsia ellen vagyon-é valami panassza? Ki is jelenté, hogy elszenvedhetetlen panassza egyébbként nincsen, hanem ezen tekintetben, hogy a Csuráni káposztáshelly körül, melly eleitől fogva a nemes ekklézsiától conferáltatott a mesternek, a szomszédok, kik ezelőtt mintegy 10 esztendővel úgy contraháltak a nemes ekklézsiával, hogy a magok commoditásokért az ekklézsiától tétettni szokott kertet magok mindenkor felteszik, mármost egy időtől fogva feltenni elmulattyák és emiatt azon káposztáskertnek hasznát nem veheti.

Végezés: minthogy a szomszédok régi elejek compositiojokról elállván, a kertnek feltételében morosusok, a nemes ecclesia, amit commoditasokra engedett volt, foglalja vissza és közönséges költséggel tétessen kertet azon helly körül, hogy kárt ne szenvedjen a panaszoló.

Panaszolja továbbá azt is, hogy a csűrön fellyül lévő veteményes helynek, kerítés nélkül lévén, hasznát nem veheti.

Erre nézve is *végeztetik*, hogy a nemes ekklézsia közönséges jövedelméből illendő kerítés alá vétessék késedelem és időhaladék nélkül, hogy az idén hasznát vehesse. [667.]

III. Számba vétettek az ekklézsia jövedelmének költségei:

[483] HuZaL-Jkv. I/5. 666–679.

A. Az örökös fundussai használtak eszerint:	hfr.	dr.
1-o. Az elhagyatott országúttyából interesezőkkel mívelt szántóföld termése 1801-dikben rostálva 32 véka búza, mellyből		
Azon esztendőben elvettetett pro 1802 metretae 4		
Készpénzen eladatott metretae 5	8	58
Kölcsenben kiadatott Tót Jósefnek 5		
Enyedi Sámuelnek 3 ½		
Elvettetett pro 1803 14		
A Visitatiokor elkölt ½		
2-o. Az 1802-béli visitatio actáiban protocolli pagina 598, sub numeris 2., 4., 7. lévő kaszálóból egybengyűjtetett széna árra	180	–
3-o. A Lunkán Szekeristye nevű hellyben sub numero 8. törökbúzaföld taxájában pro 1802 et 1803 jön.	10	20
4-o. Sub numero 10-mo Pankotán lévő zsellérsessionak haszna ez, hogy a zsellér dolgozik.		
B. A zálogos földek, mellyek feljegyeztettek protocolli pagina 595., eképpen használnak:		
Sub numero 1-o lévő két búzaföld most bé van vetve feliben		
Sub numero 2-o et 3-tio Pankotán lévő kertekért pro 1802. jött	4	80
Az ezekhez tartozó törökbúzaföldekért pro 1802–3.	10	20
Sub numero 4-to lévő törökbúzaföld taxájában pro 1802. et 1803.	5	44
Sub numero 5-to Balog Józseftől lévő földért pro 1802. jött	3	6
Sub numero 6-to Szőts Istvántól való földért pro1802. et 1803.	4	16
Sub numero 70-mo Sebestyén Lászlótól való földért pro1802. et 1803.	5	44
Sub numero 8-uo Tót Józseftől való földért pro 1802. et 1803.	8	16
Sub numero 9-no f. betű alatt lévő törökbúzaföldért pro 1802. et 1803. [668.]	5	44
Summa	246	8

C. Az elocatumok				Perceptumok				Restantiák	
				Capitalisból		Interesből			
	hfr.	dr.	·	hfr.	dr.	hfr.	dr.	hfr.	dr.
1.	5	50	Beretzki Mária	–	–	–	–	13	50
	2	56	Jakab Judit maradéka, Köpetzi Mihállyné	–	–	–	–	1	28
2.	25	50	Köpetzi Mihály	–	–	–	–	44	53
3.	10	40	Ugyanő	–	–	–	–	13	2
4.	2	4	Ugyanő	–	–	–	–	–	–
5.	7	65	Csíkos László	–	–	–	45	–	–
	7	65	Csíkos Imreh	–	–	–	–	–	45
6	12	24	Csikos László usque anno 1802 inclusive	–	–	8	–	–	–
	4	8							
	24	48							
7.	4	8	Csíkos János	–	–	–	–	9	36
8.	2	55	Pakulár György	–	–	–	–	2	74
	2	55	Pakulár Szimion	–	–	–	–	2	74
9.	2	72	Papoltzi Gzörgyné	–	–	–	–	5	12
10.	6	12	Papoltzi Györgyné	–	–	–	–	3	24
	2	55	Ugyanő	–	–	–	–	–	45
11.	25	50	ifjú István János 1802 végéig	–	–	6	60	–	–
12.	5	10	Horvát Sigmond	–	–	–	–	3	62
	5	10	Horvát György	–	–	–	–	3	62
13.	8	67	Köpeczi László ezért földet adott, nota bene:	8	67	3	57	–	–
	8	67	Köpetzi Jósef	–	–	–	–	3	6

14.	12	75	Martonosi János	–	–	2	4	12	27
	12	75	Martonosi Ádám	–	–	2	4	12	27
15.	3	70	Harsányi Ádámné, nota bene:	3	70	4	62	–	–
16.	5	10	Köpetzi Jósef	–	–	–	–	2	5
17.	3	67	Tsuka Ferentzné	–	–	–	–	2	53
	3	67	Tsuka Mósesné	–	–	–	–	2	53
	3	67	Tsuka Andrásné	–	–	–	–	2	53
18.	4	8	Borbély Bálint	–	–	–	–	5	18
19.	3	49	Csíkos Gábor	–	–	–	–	3	99
20.	5	10	Csíkos Gábor	–	–	–	–	1	82
	2	53	Csíkos Gábor	–	–	–	–	2	85
21	3	45	Tsuka Kata, léánya Demeter Susánna, Etre Mihállyné AlPestesen	–	–	–	–	3	99
	6	30	Csanádi Teresia és János	6	30	7	98	–	–
	9	45	Tsuka Borbára, dévai harangozóné	–	–	–	–	11	97
			Nota bene: Ezek Tsuka János maradéki, ki adós volt hfr. 8 dr. 30						
[669] 22.	2	84	Sus Toma fia, Tanászi	–	–	–	–	3	36
23.	6	12	Csíkos Imreh	–	–	–	–	3	24
24.	6	12	Ugyanő, munkával interesezi	–	–	–	–	–	–
	2	65	Ugyanő, contractus nélkül	–	–	–	–	1	35
25.	8	52	Kaprontzai Tamás maradéki, Tamás és János	–	–	–	–	6	99
26.	7	44	Kőrösi Jósef özvegye	–	–	1	35	–	–
27.	5	10	Bantsó Imreh	–	–	2	25	–	45
	2	53	Ugyanő						
	17	34	Bantsó Lajos, contractus nélkül	–	–	–	–	7	14
28.	25	20	Tsuka Istók	–	–	8	5	–	50
	5	10	Ugyanő, contractus nélkül	–	–	1	20	–	–
29.	20	40	Nyiri István annya, földel depurálta mind a capitalist, mind az interest						
30.	8	66½	Tállyai János	–	–	–	–	5	16½
	8	66½	Tállyai Jósef	–	–	–	–	5	16½
	6	12	Tállyai János contractus nélkül	–	–	–	–	1	9
	6	12	Tállyai Jósef contractus nélkül	–	–	–	–	1	9
31.	23	80	Martonosi Sámuel						
	11	90	Martonosi István						
	12	75	Martonosi Sámuel						
	12	75	Martonosi István						
de 1797. 52	4	8	Martonosi István						
1793	–	91	Martonosi Sámuel						
Kandótól	–	45	Martonosi István						
1796	3	40	Martonosi Sámuel						
	1	70	Martonosi István						
1799	2	23	Martonosi István						
1796	1	95	Martonosi Sámuel						
	1	95	Martonosi István						
Nota bene: Ezen jegyzés szerint kijő világoson, hogy Martonosiné fiával, Sámuellel adós in summa hfr. 42 dr. 81									
Martonosi István ismét 35 dr. 6				–	–	1	99	–	11
[670] 32.	6	12	Mátyás Istók, dologgal interesezte						
33.	17	34	Pap számára való ezeknél						
	2	4	Rátz Andrásné	–	–	–	–	2	4

	2	4	Beretzki Sigmond maradéka	–	–	–	–	2	4
	2	4	Enyedi Sámuel	–	–	–	–	2	4
	2	4	Mánya Gábor	–	–	–	–	2	4
	2	4	Lugosán Tanaszi	–	–	–	–	2	4
	2	4	Mánya Nyikula	–	–	–	–	2	4
	1	2	Peszkár Avrámné és Gyelár Joszivné v. [?] Joszivutz Péterné	–	–	–	–	1	2
	2	4	Peszkár Petru	–	–	–	–	2	4
	2	4	Az ekklézsiánál régi széna ára	–	–	–	–	–	36
	5	10	Bakó Andrásné Baktsi Ágnes újjabb széna ára	–	–	–	–	1	38
	2	53							
34.	19	28	Kaprontzai Jánoos fia, Ferentz	–	–	–	–	18	22
35.	24	46	Balog Elek	–	–	1	2	12	56
	24	46	Balog László	–	–	1	2	12	56
36.	24	–	Balog Elek						
	24	–	Balog László						
Nota bene: Minthogy Balog Elek úr kérte a Szent Visitatiot és nemes ekklézsiát, hogy végye méltó tekintetben kicsiny korokban árvaságra való maradásukat, és avagy csak felit ezen pénznek engedje el, mivel amint magának értésére esett, ez a pénz az olá tumultusban elveszett. Hajlott mind a Szent Visitatio, mind a nemes ecclesia kéresére, s elengedte felit úgy, hogy más felét ebben az esztendőben adják meg.									
37.	2	4	Tsuka Jósef	–	–	–	–	–	72
38.	13	26	Tsuka Jósef	–	–	–	–	5	14
39.	5	10	Gyurma Sámuel	–	–	–	–	–	90
40.	26	20	Szőts Dániel	–	–	5	72	–	–
42.	10	40	Tsuka Andrásné	–	–	–	–	3	60
43.	14	28	Gálfi Susánna			4	28	1	70
45.	18	90	Szőts István, az interes mint egyházfinak elengedtetik						
46.	1	53	Szőts István	ezeknek is interesse elengedtetik					
sine contractu	2	55	Szőts István						
[671]	5	10	Szőts István	az interes mint egyházfinak elengedtetik					
	5	10	Szőts István						
sub 46	1	53	Tót Jósef	–	–	–	–	–	9
47.	11	22	Tót Jósef	–	–	–	–	1	98
	10	20	Tót Jósef contractus nélkül	–	–	–	–	–	60
48.	4	19	Tót Jósef	–	–	–	–	–	24
	5	10	Tót Jósef	–	–	–	–	–	30
	1	2	Tót Jósef contractus nélkül	–	–	–	–	–	30
49.	15	30	Budai Ferentz	–	–	–	–	4	68
	4	64	Budai Ferentz contractus nélkül	–	–	–	–	1	68
50.	16	32	Szabó Kováts Tímár Ferentz	–	–	–	–	3	40
51.	6	12	Kandó István	–	–	–	–	–	36
	1	36	Kandó István, contractus nélkül	–	–	–	72	1	31
	2	53							
53.	10	54	Enyedi Sámuel	Mint egyházfinak, szolgálattyáért és az interes elengedtetik					
	9	64	Ugyanő						
	5	31½	Ugyanő						
	5	10	Ugyanő						
	5	10	Ugyanő						
	5	10	Ugyanő						
	7	14	Ugyanő						
	7	14	Ugyanő						
	4	76	Ugyanő						
	3	6	Ugyanő						

	2	55	Tsuka Andrásné	–	–	–	–	1	92
	4	8	Tsuka Andrásné	–	–	–	–	1	8
	5	10	Köpetzi Jánosné	–	–	–	–	–	90
	2	55	Köpetzi Lázár	–	–	–	–	–	45
	2	23	Köpetzi Jósef	–	–	–	–	–	36
	5	10	Flora György, ledolgozta az interest						
	5	10	Flora Péter, ledolgozta az interest						
Sub	2	21	Tállyai Józseffel	Dologgal restálnak					
numero	2	21	Köpetzi Mihálly						
48.	5	10	Ugyanő						
Sub 46	3	6	Tsíkos László	3	6	–	54	–	–
54.	4	76	Kozián Mihálly, ledolgozta az intert.						
	4	76	Moga Péter, ledolgozta						
Sub 40[484]	4	76	Hurgya Szimion, dologgal restál						
48.	2	23	Tsuka Farkas, restál dologgal						
	5	10	Tsuka Farkas, régi széna árra	–	–	–	–	3	90
	1	96	Martonosi István, mellyet Kandó adott álta						
	2	65	Martonosi István						
	2	65	Tsíkos László	2	65	–	–	–	–
	6	12	Bakó Andásné Baktsi Ágnes, kire deveniált Tót Évától	–	–	–	–	3	60
	5	31	Lőrintz Sámuel	–	–	–	–	2	79
	2	65	Tsuka Jósef	–	–	–	–	1	35
	2	55	Tsuka Jósef	–	–	–	–	–	90
	2	65	Mezei Jákob	–	–	1	5	–	–
	5	10	Mezei Jákob	–	–	1	80	–	–
sub	2	65	Köpetzi László	2	65	1	70	–	–
numero	5	10	Köpetzi Mihálly	–	–	–	–	1	20
48	2	21	Köpetzi Mihálly	–	–	–	–	–	39
	5	12	ifjú István János	–	–	–	60	1	20
	2	55	Kaprontzai János	–	–	–	–	–	90
	2	55	Nyiri János, földbe investiálódott						
	5	10	Szőts Dániel, ledolgozta az interest						
	2	38	Szőts Dániel	2	38	–	36	–	–
	2	23	Szőts Dániel, ledolgozta az interest						
	5	10	Lugosán Tanaszi	Ledolgozta az interest					
	5	10	Lugosán Tanaszi						
	15	30	Ignát Irimie	15	30	–	–	–	–
	5	10	Popa Nyikuláje	ledolgozta az interest					
	2	55	Alb Alexandru	2	55	–	–	–	–
	2	55	Rotok Petru	az interest ledolgozta					
	4	46	Mátyás Mihálly	Ledolgozták az interest					
	5	10	Bozán Juon						
	2	55	Keza Ádám						
	5	10	Keza Ádám						
	2	23	Tsuka Bálint						
	2	23	Kőrösi Józefné	ledolgozta az interest					
	2	55							

[484] Kihúzva.

	–	–	Jordáti Angyel, interessel restál	–	–	–	–	7	34
	4	8	Kádár Mihálly, dologra						
	6	12	Ugyanő	–	–	–	–	–	72
	2	32	Ugyanő	–	–	–	–	–	72
	2	4	Firutza Todor	ledolgozta az interest					
	2	72	Szuszán Juon	ledolgozta az interest					
[673]	3	6	Köpetzi Jósef	–	–	–	–	–	54
	2	40	Köpetzi Jósef	–	–	–	–	–	72
	15	30	Mánya Nyikula, solvit	15	30	–	–	–	–
	4	8	Szabó Juon	ledolgozta az interest					
	4	8	Beretzki Sigmondné Bantso Susánna	ledolgozta					
	10	20	Tsikmoon Opra	ledolgozta					
	8	10	Balog János, pro 1803 adott interest	–	–	1	92	–	–
	12	–	Tállyai János és Jósef, 3 esztendőre restálnak	–	–	–	–	2	16
	1	20	Balog János, pro 1803, solvit	–	–	–	30	–	–
	2	53	Dsoszán Petru és Dávid Nyikula	2	53	–	–	–	–
	2	53	Saulestyán Juon és Moga Peter	ledolgozta					
	5	40	Tulye Mátyás	5	40	–	30	–	–
	5	10	Bantsó Ferentzné Nagy Kata restál interessel férje halálától fogva ab anno 1788						
	5	10	Gál Petrutz és Kaprontzai Márton junior, kire szállott Szabó Jánostól, interessel régtől fogva regtálnak						
	5	10	Kádár Mihállyról és Jánosról Pakulár Sigmondra szállott, erről Tsuka Bálintra, mint atyafira						
55.			A Bánpatakiak búza árrával adósok						
	4	8	Muntyán Mihálly						
	4	8	Filip Avrám						
	4	8	Vaszij Adám						
	4	8	Mihok Juon						
	3	6	Harai Rosuj Gyorgy						
	5	10	Nyéda Ádám	–	–	–	–	–	30
56.	20	40	Balog János, pro 1803 is meggadta	–	–	4	80	–	–
	1	20	Rotár Tanaszi, contractus nélkül 1 nap ost.						
57.	6	12	Tsíkos Imre junior	–	–	–	36	–	–
58.	24	48	Kaprontzai István	–	–	–	–	1	44
59.	10	20	ifjú István János	–	–	–	60	–	–
60.	6	12	ifjú Csikos Imreh	–	–	–	36	–	–
61.	5	10	Tót Jósef	–	–	–	–	–	60
	5	10	Enyedi Sámuel	–	–	–	–	–	–
[674]	5	10	Ignát Peter és Tsikmoján Opra	dologgal restálnak					
	5	10	Szőts István	–	–	–	–	–	60
	5	10	Mátyás Mihálly	ledolgozta					
	5	10	Bantsó Imréhné és Kőrösi Jósefné	–	–	–	–	–	60
	5	10	Ajtai Lajos és Köpetzi Mihálly	–	–	–	–	–	60
	5	10	Tállyai Jósef és Mátyás János	–	–	–	–	–	60
	5	10	Budai Ferentz és Kádár Mihálly	–	–	–	–	–	60

	5	10	Tsuka János	–	–	–	–	–	60
	5	10	Kandó István és ifjú István János	ledolgozták					
	5	10	Ignát Mihálly	–	–	–	–	–	60
	5	10	Alba Albutz	5	10	ledolgozta			
	5	10	Mátyás Péter	ledolgozta					
	5	10	Kozián Mihálly	ledolgozta					
	5	10	Flora Juon és Dsoszán Petru						
	2	55	Krisán Márián	restál dologgal					
	2	55	Peszkár Grozáv	restál dologgal					
62.	2	55	Enyedi Sámuel						
	2	55	Szőts István						
	2	55	Budai Lőrintz, solvit	alább béjő a perceptumban					
	2	55	Budai Ferentz						
	2	55	Tsuka Ferentzné						
	2	55	Tsuka Andrásné						
	5	10	Kaprontzai István						
	2	55	István Ferentzné	2	55	–	15	–	–
	2	55	idősb Tsíkos Imreh						
	5	10	Tsíkos János						
	5	10	Horvát Sigmond						
	2	55	Tsuka Bálint						
	2	55	Pataki Sándor	2	55	–	–	–	–
	5	10	Tsuka Istók	5	10	–	30	–	–
	3	6	Tsíkos László	3	6	–	54	–	–
63.	5	44	Enyedi Sámuel						
	2	72	Köpetzi László						
	2	72	Tállyai						
	2	72	Tót Jósef						
	2	72	Tsuka Jósef						
	2	72	Idősb Tsíkos Imreh						
	2	72	Tulye Mojszé						
Bánpatakiak	32	64	Majer Avrám Pojenár Borza Tsizmás Juon Tsizmás Avrám Toma Nyikulaje	pro 1802 restálnak 6 napi dologgal, 1803. 16 nappal					
[675]	26	52	Indréj Juon						
			Popa Juon						
			Simon Istók						
			Balog Josef uram a zálogos földek rendében sub numero 5-to, a földet kiváltotta	35	76	–	–	–	–
			Tsuka István a ház árrát lefizette	30	60	–	–	–	–
			Szőts Danieltől régi interes	–	–	6	72	–	–
			Kölönte Beniámin úrtól, széna árra	–	–	5	44	–	–
			Szilágyi Simon, 3 hónapra vett 40 ft. adott interest	–	–	1	20	–	–
			Mezei Jakab 22 ft. után	–	–	1	54	–	–
			Tsuka Bálint 40 ft. után	–	–	1	20	–	–
			Enyedi Sámuel 13 ft. után	–	–	–	78	–	–
			Hutz Juonné 50 ft. után	–	–	6	–	–	–
			Rátz Ferenctől, régi adósság után való interes	–	–	5	4	–	–

			Budai Lőrintztől	2	55	–	15	–	–
			Tsuka Andrásné 30 ft. után	–	–	1	10	–	–
Elocati Summa	13 89	26	Percepti summa	155	73	107	75	3 3 3	15
			Perselypénz 6-szori publicatioból gyűlt	–	–	13	66½	–	–

Mindenféle perceptumok hát ezek	hfr.	dr.
1-o. Buzából, szénából, földek taxájából jött	246	8
2. Interes pénz jött bé	107	75
3. Capitalis pénz adatott bé	155	73
4. Perselypénz	13	66½
5. Jött volt bé néhai Köpetzi Istvánnál volt capitalis is, melly az ez előtti visitatioban nem ment bé	20	40
6. Az 1802-béli visitatiokor maradott volt az egyházfi kezénél a mostani demonstratiora	105	22½
Nota bene: Protocolli pagina 602. az iratik a közelebbi visitatio actáiban, hogy maradott volt hfr. 186, dr. 89 ½, de hibáson, mert kiadódott volt a néhai Köpetzi István sessioja megvásárlására 80 vfr., s az erogatumba bé nem tétetett volt, kevés idő múlva pedig visszaadván az atyafiak azon pénzt, perceptumba bététetett. És így kéttzer jött volt bé perceptumba, 1-o mikor egyből-másból apródonként bégyűlt, 2-o mikor ismét visszaadták a Köpetzi atyafiak.		
Perceptumok Summája	648	85
Ebből **A. Elocáltatott**		
1. 1802. 12. Maji idősb Kaprontzai Mártonnak	12	24
2. 1802. 12. Maji ifjú Tsíkos Imréhnek	5	10
3. 1802. 2. Augusti Ajtai Lajosnak	10	20
4. 1802. 2. Augusti Sebestyán Mojszának	5	10
5. 1803. 3. Martii Szőts Istvánnak Tzikorai földére	30	60
6. 1803. 18. Martii Kőrösi Istvánnak	19	38
7. 1803. 18. Martii Hutz Kosztándinnak	10	20
8. 1803. 18. Martii Köpetzi Lászlónak	6	1
9. 1803. 20. Martii Mátyás Jákobnak	18	2
10. 1803. 24. Martii ifjú Tsíkos Imréhnek	4	8
11. 1803. 28. Martii Enyedi Sámuelnek	13	26
12. 1803. 29. Martii Hutz Juonnénak	51	–
13. 1803. 1. Aprilis Mánya Tódornak	22	44
14.1802. 28. Octobris Szilágyi Simonnak	40	80
15. 1802. 28. Octobris Bantso Lajosnénak	17	34
16. 1802. 28. Octobris Mezei Jákobnak	22	44
17. Sine contractu Enyedi Sámuelnek	1	50
Elocati Summa	289	71
B. Erogáltatott		
Az 1802-dikben celebrált Visitatiokor esett költség	12	72
A szent edényeknek váltságára amit adott volta nemes ecclesia, mindeddig fel nem vétettvén, most felvétetik	4	80
Mester fizetése	38	40
Kissófalvi templom építésére	–	24
A földek métatiojára	–	66
A Pankotai helynek kijárására és inquisitiojára	5	15
Harangkötelekre	–	48
Harang kapcsának igazításáért	–	12

A szárazajtai templom építésére	–	28
1803-ban mesteri fizetésbe	36	36
A pankotai zsellér turbálásakor	1	12
A tanuló gyermekek számára egy székre	–	24
Erogati summa	100	57
A percepti summa	648	85
Az elocatum	289	71
Az erogatum	100	57
Elocatum ás erogatum summája	390	28
Mellyet kivonván a perceptumból, marad	258	57
Ennyinek kellene lenni a ládában, de kiszámláltatván a pénz, találtatik	152	72
és így a hijánosság	105	85
Mellyet tartoznék Enyedi Sámuel egyházfi megfizetni, amint az első tekintettel láttzik, de meggondolván a Szent Visitatio, hogy ezen defectus szaporodott 27 esztendei egyházfiságában, amelly hosszas idő alatt igen sokat fáradott, és így a Szent Visitatio a nemes ecclesia jelenlévő tagjaival edgyütt annyival is inkább, hogy írástudatlan, illendőnek és hellyesnek ítélte ezt elengedni. És így marad a következendő visitatioban tejendő demonstratiora	152	72

Kéredzvén pedig Enyedi Sámuel uram az egyházfiságból, azon hivatalból ugyan ki nem bocsáttatott, hanem a ládára való gondviselés bízattatott a második [678.] most választatott s béeskettetett vicecuratorra, Köpetzi Jósef uramra, kinek a kolcs is általadaték a benne lévő 152 ft. 72 pénzekkel edgyütt, úgy a protocollált contractusokkal és szent edényekkel edgyütt.

A fellyebb megírt jegyzésekből nyilván kitettzik, hogy az harai nemes ekklézsiának van pénze, eszerint:

	hfr.	dr.
1-o. Földekbe investiálva	370	56
2-o. Interesre kiadott régibb pénz	1398	26
3-o. Új elocatum interesre	289	71
4-o. Készpénz	152	72
Summa	2202	25
Felszedendő interes van	333	15

Eladni való búza marad most az első curator, nemes ifjú István János uram keze alatt 4 véka, mellyből már el is adott két vékát 6 máriással, de a pénzt most bé nem adta, hanem egy summába adja bé a 4 véka búza árrát.

IV. Kérelemmel járulván a Szent Visitatiohoz, a második egyházfi, Szőts István uram aziránt, hogy szolgálattyáért engedtetnék el az őkegyelménél kölcsönbe lévő pénznek interese. Azt megnyerte, de úgy, hogyha még leválna ezután, azt interesezze.

V. A harangozó Szőts Dániel uram is hasonló kérelemmel járula a Szent Visitatiohoz, és őkegyelme is megnyerte kérését ugyan azon conditio alatt.

VI. Tiszteletes loci minister és prosenior uram is jelenté, hogy illendőnek látná, ha a Szent Visitatio a nemes ekklézsiával edgyütt megegyeznék abban, hogy az útból felfogott földnek az a része, melly a Sermán hegy alatt nyúlik a nagy árok felé, adattattnék őkegyelménck, mivel conventiojában ígért búzabéli fizetése érezhető hijjánossággal jő bé. Amellett a mostani időben az élet két ollyan drága, mint másszor. Melly illyennémű jelentését s kérését hellyeseknek találván mind a Szent Visitatio, mind a nemes ecclesia, általadák tiszteletes loci minister és prosenior Soldos Márton uramnak azon megnevezett földet, hogy használhassa míg [679.] élete kedves lészen Isten előtt. A hellyébe következendő papnak pedig adja-é, vagy nem, maradjon a Szent Visitatio és nemes ekklézsia dispositiojában.

Végre jelenték a curatorok, hogy az ekklézsia számára adott erdőt némely atyafiak potentiose levágták és kérdésbe tévék, hogy perrel visszaszerezni, a tett kárt refundáltatni igyekezzenek-é. Mellynek visszaszerzését ajánla a Szent Visitatio, hogy az ekklézsia költségén pereljenek a potentiariusokkal.

Úgy a Déva felől való szigettye felől az ekklézsiának, hogyha valaki ahoz nyúlna, az ellen is perelhessenek-é? Erre is facultáltattnak a Szent Visitatio által.

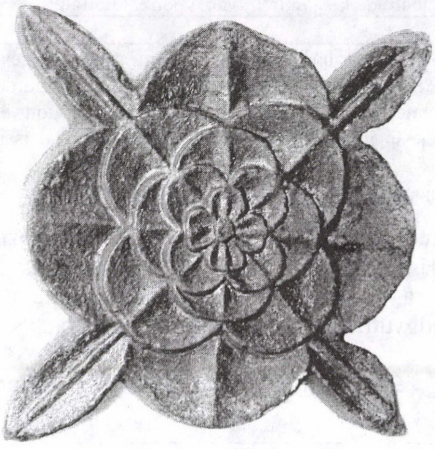

Szószékdísz

Lelkészek névsora*

Algyógy

Szentjobi Bálint 1640 előtt
Sállyai Péter 1676 előtt
Kertsedi Mihály 1686 előtt
Gyarmati Mihály 1686 k.
Bikfalvi Tamás 1686–1687
Enyeden subsrcibál 1666-ban.
Batzoni Péter 1690
Isipi György 1693–1698
Viski János 1697 k.
Román nyelvű református énekeskönyvet állított össze kéziratban.
Tatai Márton 1701–1702?
Kereszturi B. Péter 1712–1713
Szentpéteri Békés Miklós 1714–1719 megh.
Kendi Gergely ?–1753?
1782-ben „néhai"
Bágyi Nagy János 1763–1782 megh.
Enyeden subscribál 1757-ben. Beteges. (Algyógy, 1782/2-do) 1783-ban „néhai". (Algyógy, 1783/4-to, 5-o)
Kolosvári Sámuel 1783–1793
Enyeden subscribál 1775-ben. Utrechtben peregrinál. Az egyházmegye beleegyezése nélkül választották meg. (Algyógy, 1783/1-mo, 7-mo) 1794-ben összekülönbözött a helybeli nemesekkel és Nagyrápoltra távozott. (Algyógy 1796/1-ször)
1794–1795-ben nincs lelkész
Molnár Imre (csorjai) 1796–1801
Leidenben peregrinált 1791-ben. 1801-ben a Küküllővári Egyházmegyébe, Magyarkirályfalvára hívták meg. (Algyógy, 18001/I.)
Baló József (nagybaconi) 1802–1817 megh. (1815-től senior)
Enyeden subscribál 1797-ben.

Alpestes

Telegdi István 1640 k.
Bajnotzi Márton 1672 k.
Árpástói Bálint 1672 k.
Comarimus Péter 1676 után
Enyeden subscribál 1676-ban. Alpestesen halt meg.
Gyarmati Mihály 1696 k.
Köpetzi István 1686–1705
Enyeden subscribál 1678-ban. 1695-től egyre több a panasz ellene, 1700-ban részegességgel vádolták. (Alpestes 1700) Havasalföldön halt meg.

* A névsorokat összeállította Kiss István (Megjelent a Ref. Szemle 1998/3. sz. 210–222., illetve 1998/4. sz. 316–322.) és életrajzi adatokkal a szerkesztők egészítették ki.

Ajtai József 1710 k.
1712 k. írta a Főkonzisztóriumnak az alpestesi eklézsia, hogy „még egy papot is nem tarthatunk".[1]
Détsi János 1717–1731 megh. (1731-ben senior)
Odera-Frankfurtban (1698) és Franekerben (1700) peregrinál.
Hévizi Sámuel 1732–1736
Enyeden subscribál 1712-ben.
Madársai Mátyás ?–1752 megh.
Herepei István 1752–1755
Enyeden subscribál 1731-ben. Harderwijkben peregrinál 1742-ben.
Bodoki Henter László 1759–1764
Baktsi József
1764-hívták Bábolnáról, de nem jött el.
Ventz István 1766
Szászvárosban subscribál 1746-ban, majd Enyeden 1749-ben.
Herepei István 1766–1780 megh. (senior 1771-től)
Haláláról (Alpestes 1780/Április/1-o). 1781-ben „néhai". (Alpestes, 1781/6-to)
Kolosvári Zsigmond 1780–1815 megh. (1806-tól senior)
Enyeden subscribál 1760-ban. Franekerben peregrinál 1771–1772-ben.

Bácsi

Móricz József 1751?–?
Ormos István ?–1753?
Szabó János (zaláni) 1771–1800
Enyeden subscribál 1752-ben. A gyülekezet 1777-ben hanyag szolgálata (Bácsi, 1777/1-mo), 1778-ban kapzsisága és tiszteletlensége miatt panaszolja be. (Bácsi, 1778/1-mo, 2-do). 1802-ben „néhai". (Bácsi, 1802/V.)
1801–1803 között nincs pap, 1802-ben a tanító végezte a lelkészi teendőket. (Bácsi, 1802/I., II.)
Galatzi István 1804 után
Enyeden subscribál 1804-ben.
Vitályos Sámuel 1804–1846

Borbátvíz

Bajesdi Popa Farkas József, ifj. 1713 (beszolgál)
1718-ban Borbátvíz a Galaci Egyházközség filiája akart lenni. (Galac, 1718/5.)
Bányai István 1719
Bajesdi Popa Farkas József, ifj. 1723–1727 (talán tovább is)
Itt halt meg 1765-ben
Jantsó Mózes ?1753–1769
Pál István 1770–1788 megh.
1770 dec. 1-én iktatták be. (Borbátvíz, 1772/2-o). 1796-ban „néhai", de valószínű, hogy 1792 előtt meghalt. 1788-ban készített adománylevéléről még tudnak. (Borbátvíz, 1799/11-szer)
Makai József 1790–1821 megh.

[1] Az Erdélyi Református Főkonzisztórium Levéltára az Erdélyi református Egyházkerület Központi Gyűjtőlevéltárában 53/1712.

Enyeden subscribál 1787-ben. 1799-ben három gyülekezeti tag alaptalan vádakkal levélben rágalmazta. (Borbátvíz, 1799/9-szer). Az egyházközség egyes tagjai megtagadták a papbér fizetését és veréssel fenyegették. (Borbátvíz, 1802/II.) 1804-ben a hívek a püspöknél panaszolták be. (Borbátvíz, 1804/VI.) 1805-ben világi pere miatt nem jelenhetett meg a vizitáción. (Borbátvíz, 1805/I.)

Brád

Szilvási Mihály ?–1690
Részegeskedés miatt eltávolították. (Brád, 1690)

Belényesi Grausser Dávid 1700–1702
Enyeden subscribál 1687-ben.

Bodoki Henter László 1748–1759

Molnár ... 1762–1765

Tompa Ádám 1769–1776
Enyeden subscribál 1758-ban. A vizitáció inti a lelkészt, hogy a filiából vasárnaponként igyekezzen vissza a mater délutáni istentiszteletére. (Brád, 1776/1-mo)

Baktsi István 1778–1784 megölték a felkelők
Enyeden subscribál 1764-ben. Akadémián járt. 1778. november 15-én iktatták be. (Brád, 1779/1-mo) 1782-ben a vizitáció meg volt elégedve szolgálatával. (Brád, 1782/1-mo)

Barta Mihály 1790–1810 megh.
Enyeden subscribál 1760-ban. 1790 decemberében azt mondják, hogy nemrég jött. (Brád, 1790/3-tio) 1793-ban meg voltak elégedve vele. (Brád, 1793/1-o) Nemes László özvegye adóssága törlesztése fejében a lelkésznek adta árendába fogadóját. (Brád, 1796/11-szer) A vizitáció az egyházközség kocsmáját is neki adta haszonbérbe. (Brád, 1797/8-szor). 1804-ben meg voltak elégedve vele. (Brád, 1804/I.) A lelkésznek készpénzben fizettek. (Brád, 1804/III.)

Demsus

Tustya filiája

Thokai István 1702–1705
1705-ben a gyülekezeti tagok nincsenek jó viszonyban a lelkésszel. (Demsus, 1705)

Jáni Sámuel ?1753–1767 megh.
Szászvárosban subscribál 1746-ban, Enyeden 1748-ban.

Várhegyi Mihály 1768–1793
Enyeden subscribál 1762-ben. 1774-ben elégedetlenek prédikációival. (Demsus, 1774).

Getse Sámuel 1793 után

Getse József (ajtai) 1799–1812 megh.
Előbbinek a fia.

Déva

Tordai Sándor András 1577–1579 megh. (superintendens)
Wittenbergben peregrinált 1555–1560, majd Tordán szolgált.

Dévai Arany Mihály –1602
1602. jan. 1.: „Honorabilis Michaelis Devaj al[ia]s Arany concionator[is] Eccl[esi]ae Dewensis" dévai házát exemptioban részesítik.[2]

[2] MOL Gyulafehérvári Káptalan Levéltára. F2. Prot. VI. 180–181.

Dési (Desinus) István 1616–1622 (senior)
Wittenbergben peregrinált (1601–1603).
Uzoni Jankó Boldizsár elsőpap 1634–1648 (senior)
Gyulafehérvárott tanult, ahol 1630-ban senior, ifj. Bethlen István pártfogoltja. Oderafrankfurtban (1630), Leidenben (1631) és Franekerben (1631–1631) peregrinált.
Sóti János 1648–1663 (1657-től senior)
Utrechtben és Frenekerben peregrinált (1645).
Szentgyörgyi Dávid 1663–1667 (senior)
Gyulafehérváron Bisterfeld tanítványa. Utrechtben (1653) és Leidenben (1656) peregrinált. Udvarhelyre megy.
Komáromi András 1668–1671 (senior)
Akadémiát járt.
Szentgyörgyi Dávid 1672–1681 megh.
Szentgyörgyi Mihály 1680–1686 (senior)
Franekerben, Leidenben (1665) és Groningenben (1666) peregrinált.
Várallyai Dániel 1686
Körtvélyesi P. György elsőpap 1686–1702 (senior)
Sárospatakon subscribált 1670.
Szénási ... káplán 1672 k.
Bikfalvi Tamás káplán 1686 előtt
Enyeden subscribál 1666-ban.
Lázári Gergely káplán 1686 k.
Szentgyörgyi István káplán 1686 után
KisMarjai György káplán 1693 előtt
Albisi Sámuel káplán 1689–1693
Enyeden subscribál 1681-ben.
Sz. Várallyai István káplán 1693–1697
Enyeden subscribál 1687-ben. Franekerben peregrinált.
Miklósfalvi ... káplán 1696 k.
Liszkai Izsák káplán 1696 k.
Gyarmati Mihály káplán 1696 k.
Besenyei ... káplán 1696 k.
Pávai Zsigmond káplán ?–1708 megh.
Enyeden subscribál 1685-ben.
Csáki Miklós 1702 előtt
Enyeden subscribál 1692-ben. Franekreben peregrinált (1696).
Jenei Sámuel 1702–1711 (senior)
Enyeden subscribál 1680-ban. 1711-ben Kézdivásárhelyre megy.
Solymosi Nagy Mihály 1712–1715 (1713-tól senior)
Frankfurtban (1697) és Leidenben (1698) peregrinált. 1715-ben Vizaknára megy. Később szatmári esperes.
Vásárhelyi K. Péter 1715–1718
Akadémiát járt. 1717-ben panaszoltak ellene, mert késett az istentiszteletekről. (Déva, 1717).
Thokai István káplán 1723 előtt
Aszalai Sámuel 1718–1728 megh.
Enyeden subscribál 1705-ben. 1712-ben nagybányai rector. Frankerben peregrinált (1714). 1718-ban érkezett. (Déva, 1719)
Sövényfalvi Lengyel Zsigmond 1727–1738 megh. (1732-től senior)
Enyeden subscribál 1713-ban. Heidelberben (1724) és Utrechtben (1725) peregrinált.
Lisznyói Intze Ferenc 1739–1771 megh. (1755-től senior)
Enyeden subscribál 1727-ben. Utrechtben peregrinál (1737). 1769-től generalis notarius.

Lisznyói Intze István 1771–1789 megh. (1780-tól senior)
Enyeden subscribál 1757-ben. Utrechtben (1765) és Leidenben (1766) peregrinált.
Sala Mihály, Trintsényi 1790–1811 megh.
Marosvásárhelyen subscribált 1778-ban. Marburgban peregrinált (1787). Új lelkész, akivel fiatal kora ellenére elégedett az egyházközség. (Déva, 1790/2-o) 1792-ben és '93-ban panaszkodik egyes fizetni nem akaró gyülekezeti tagok miatt. (Déva, 1792/1-mo, 1793/2-o)

Fehérvíz

Szabó Péter lévita ?–1753?
Enyeden subscribál 1746-ban.
Pünkösti ... 1758 után
Henter Sámuel lévita valamikor 1753 után
Enyeden subscribál 1743-ban.
Molnár Mihály ?–1770 megh.
Enyeden subscribál 1732-ben.
Pünkösti Mihály (uzoni) 1771–1776
Enyeden subscribál 1765-ben. 1771-ben iktatták be. (Fehérvíz, 1772/1-mo) Költözési és szentelési költségeit a gyülekezet megtérítette. (Fehérvíz, 1772/3-o)
1777-ben nincs lelkész (Fehérvíz, 1777)
Barta József 1777–1781
1777 végén kezdi meg szolgálatát. (Fehérvíz, 1778/2-do)
Getse József 1782–1784 megölték a felkelők
1792-ben nincs lelkipásztor
Várhegyi Mihály 1793–1796 megh.
Enyeden subscribál 1762-ben.
1797-ben nincs lelkipásztor
Várhegyi József 1796–1811
Enyeden subscribál 1798-ben. 1804-ben meg vannak elégedve vele. (Fehérvíz, 1804/I.)

Felsőszálláspatak

Bajesdi Popa Farkas József, ifj. 1714–1723
Bora Márton 1753–1783 megh.
1774-ben a fehérvízi vizitáción jelenik meg. (Felsőszálláspatak, 1774) Valószínű, hogy 1783-ban meghalt. (Felsőszálláspatak, 1783/2-do)
1783-tól nincs lelkész (Felsőszálláspatak, 1796., 1804/I.), Fehérvíz filiája.

Folt

Köpetzi István 1686 előtt
Enyeden subscribál 1678-ban.
Huszti János 1686–1690
Akadémiát járt.
Albisi Sámuel 1693
Enyeden subscribál 1681-ben. Rector Szászvárosban 1688-ban.
Pávai Zsigmond 1700 k.
Enyeden subscribál 1685-ben.

Pápai János 1713 előtt
Enyeden subscribál 1701-ben. Rector Szászvárosban.
Szotyori N. János (József) 1727 után, 1739 előtt
Enyeden subscribál 1713-ban.
Demeter Ferenc (galambfalvi) 1755[3]

Galac

Pávai János 1654–?
Vállyai István 1674–1676
Batzoni Péter 1690 előtt
Pértsi Miklós 1701–1702 megh.
Örsi Péter 1705 előtt
1718-ban nincs lelkész, a vizitáció sürgeti a helyieket, hogy hozzanak. (Galac, 1718/3)
Batzoni Gál Pál 1719–1723
Enyeden subscribál 1712-ben.
Brassai Simon 1727
Dants Ferenc ?–1753?
Enyeden subscribál 1744-ben.
Ventz István 1758–1763
Szászvárosban subscribál 1746-ban, majd Enyeden 1749-ben.
Ponori János 1763 után
Szászvárosban subscribál 1735-ben, majd Enyeden 1740-ben. 1751-ben udvari pap.
Bartók József 1770 előtt
Szabó B. Ádám 1770–1779 megh.
Enyeden subscribál 1762-ben. 1770. július 18-án jött. (Galac, 1772/4-o)
Jantsó Mózes 1780–1784 megölték
Az 1788-as török betörés után nincs lelkésze.

Haró

Kéménd filiája 1826-ig, a kéméndi lelkész mellett a harói tanító, mint lévita szerepelt

Étfalvi Kelemen lévita 1766–1772 febr. megh.
Enyeden subscribál 1738-ban. Igeni kántor volt.
László István lévita 1772–1778
Kölönte József lévita 1779–1784 megölték
Enyeden subscribál 1767-ben.
Pataki Sándor lévita 1789–1805
Enyeden subscribál 1780-ban. Meg vannak elégedve vele. (Haró, 1803/I.)

Haróba beszolgáló kéméndi lelkészek:

Pávai György 1640 k.
Maksai Márton 1640 k.
Szentgyörgyi Máté 1672 k.

[3] Jan Andrea Bernhard: Petrus Dominicus Rosius a Porta peregrinációs albuma. ETF. Kolozsvár 2001. 66.

Besenyei Pál 1676 előtt
Marosvásárhelyen subscribál 1659-ben v. 1660-ban.
Tartsai Mihály 1686–1690 megh.
Enyeden subscribál 1666-ban.
Batzoni Péter 1692–1693 megh.
KisMarjai György 1695
Albisi Sámuel 1697–1702
Enyeden subscribál 1681-ben.
Tokai István 1705
Rákosi István 1713–1715
Fogarasi Márton 1716–1717
Szászvárosban subscribál 1677-ben.
Abrudi István 1718–1719
Vásárhelyi K. János 1721 után
Enyeden subscribál 1721-ben.
Szotyori N. János (József) 1727 után
Enyeden subscribál 1713-ban.
Szentgyörgyi Miklós Ferenc ?1753–1777
Enyeden subscribál 1726-ban. 1772-ben mind Haróban, mind Kéménden elégedettek vele. (Haró, 1772/3-tio)
Pünkösti Mihály (uzoni) 1777–1784 megölték
Enyeden subscribál 1765-ben. 1778-ban elégedettek vele. (Haró, 1778/1-mo) 1782-ben szintén. (Haró, 1782/1-mo)
Zsoldos Márton 1789–1806 megh.
Enyeden subscribál 1771-ben. Oderafrankfurtban peregrinált. A gyülekezet temetéssel kapcsolatos rossz szokásai miatt panaszkodik. (Haró, 1793/1-mo/2-do)

Tanítók névsora

Algyógy

Török István 1659
Kolumbán Márton 1772–1776
Enyeden subscribál 1761-ben. Betegsége miatt 1776-ban lemond hivataláról. (Algyógy, 1776/2-do)
Dósa József 1778–1803 megh.
Szászvárosban subscribált 1763-ban.
Kováts Sámuel 1803–1833
Enyeden subscribál 1797-ben.

Alpestes

Abrudi v. Abrudbányai István 1686–1717
Csernátoni Dániel 1731 után
Enyeden subscribál 1731-ben.
Puj Márton 1760
Jantsó Kelemen 1766
Enyeden subscribál 1758-ban. Súlyos panaszokat adott be ellene mind a gyülekezet, mind a helyi nemesek. (Alpestes, 1766/4.) Kötelezik, hogy írja össze az iskolaköteles gyermekeket. (Alpestes, 1766/5.)
Gyárfás Sámuel ?–1772 máj.
Jakab János 1772–1773 ?
Enyeden subscribál 1768-ban.
Hőgyes (Völgyes) György 1780–1783
Enyeden subscribál 1776-ban. Szószéki szolgálatával elégedettek, tanításával viszont nem. (Alpestes, 1783/2-do)
Kis Zsigmond 1791–1792
Szászvárosban subscribál 1776-ban. 1792. július 13-án bejelentette, hogy fél év múlva eltávozik. (Alpestes, 1792/2-do)
Balog László 1793
Enyeden subscribál 1772-ben.
Basa Boldizsár 1798–1799
Enyeden subscribál 1788-ban. 1798-ban ittasan meggyalázza az úrasztali edényeket, emiatt eltávolítják. (Alpestes, 1799/11-szer)
Ország István 1799. aug.–1804
Szászvárosban subscribál 1796-ban. 1799. augusztus 25-én hozatták, Basa Boldizsár elmozdítása után.
Boér Sándor 1805–1843 megh.
Szászvárosban subscribál 1804-ben. 1841-től csak a templomi szolgálatot látja el.

Bácsi

Beretzk Márton 1772
Szathmári Sámuel 1773
Szathmári József 1774–1775
Enyeden subscribál 1769-ben. 1775-ben tisztátalanságokkal vádolják. (Bácsi, 1775/4-o)

Dósa József 1776
Szászvárosban subscribál 1763-ban.
Katonai György, id. 1777–1778
1777-ben a vizitáció meg van elégedve munkájával. (Bácsi, 1777/5-to)
Lunkavitz József ?
Szászvárosban subscribál 1796-ban.
Marosi Mihály 1800–1824
1802-ben a vizitáció elégedett vele, mivel a lelkészi szolgálatot is hűségesen végzi. (Bácsi, 1802/I–II.) A szülők panaszkodnak miatta. (Bácsi, 1806/II.;III.)

Brád

Hollósi Mihály 1733
1776-ban nincs tanító. (Brád, 1776/2-do)
1779-ben elhatározzák, hogy hoznak. (Brád, 1779/3-tio)
Pető Mihály 1779–1780
Szászvárosban subscribál 1777-ben. 1779 dec. 12-én iktatják be. (Brád, 1778/3-o)
Teleki Mihály 1782–1784 megölték a felkelők.
Szászvárosban subscribál 1760-ban.
Vintzi István 1793–1795
Enyeden subscribál 1780-ban. Kántor, orgonista és tanító. (Brád, 1793/4-ro)
Kassai József 1796–1805
1803-ban nem vállalja tovább a harangozást. (Brád, 1803/IV.) 1804-ben a lelkésszel kerül konfliktusba. (Brád, 1804/II.)

Déva

Kolosvári János ?
Kolozsváron subscribál 1670-ben.
Nánási Gábor 1675
Sárospatakon subscribált 1670-ben. Akadémiára ment.
Kisbaconi Mihály ?
Enyeden subscribál 1674-ben.
Nagybaconi István ?
Enyeden subscribál 1675-ben.
Baconi Mihály ?
Enyeden subscribál 1676-ban.
Kassai István 1690
Enyeden subscribál 1682-ben.
Dállyai Dávid ?
Enyeden subscribál 1685-ben.
Körtvélyesi György 1694–1699
Bán-Horváti István ?
Enyeden subscribál 1694-ben.
Vai Ferenc ?
Kolozsváron subscribált 1697 k.
Szentpéteri Miklós 1716–1717
Kovásznai Lukács 1717–1718
Vásárhelyi Mihály 1718–1719
Szőcs János ?
Enyeden subscribál 1719-ben.

Dálnoki György ?
Enyeden subscribál 1721-ben.
Borosnyai István ?
Enyeden subscribál 1723-ban.
Szatmári P. József ?
Enyeden subscribál 1723-ban.
Borosnyai György ?–1743 megh.
Enyeden subscribál 1723-ban. Lánytanító is.
Serestély Márton ?
Enyeden subscribál 1731-ben.
Fóris György 1746–1747
Sinka Ádám 1772–1775
Enyeden subscribál 1764-ben. 1775-ben jelenti távozási szándékát, de a gyülekezet sem elégedett vele. (Déva, 1775/11-mo, 13–14-o).
Jakab András 1774–1779
Szászvárosban subscribál 1769-ben. Kántor és lánytanító.
Barta József 1777
Szászvárosban subscribál 1765-ben. A vizitáció meginti, mivel a tanulók nem tudnak jól olvasni. (Déva, 1777/6-to) 1778-ban Fehérvízre megy papnak. (Déva, 1778/4-to)
Kováts István 1778–1793
Enyeden subscribál 1759-ben. 1778-ban hozták tanítónak. (Déva, 1778/4-to) 1790-ben meg vannak elégedve vele. (Déva, 1790/3-tio) Restséggel vádolják. (Déva, 1792/1-mo, 1793/3-o)
Kállai Mihály 1796–1801
Enyeden subscribál 1794-ben.
Damó Károly ?
Enyeden subscribál 1792-ben.
Szatmári János 1806
Szászvárosban subscribál 1800-ban.

Fehérvíz

Bitai Sámuel ?
Enyeden subscribál 1698-ban.

Haró

Fogarasi Márton 1700–1716
Papolci Bálint 1717
Étfalvi Kelemen 1766–1772 febr. megh.
Enyeden subscribál 1738-ban. Szigorú a gyerekekhez. (Haró, 1771/2-o) Halálának körülményei. (Haró, 1772/4-o)
László István 1772–1777
1776-ban hanyagsággal vádolták, és el akarták helyeztetni. (Haró, 1776/2-do) Templomi szolgálatát jól végezte, de a gyermekekkel nem igen törődött. (Haró, 1777/4-to) 1777-ben a fehérvízi papi állást foglalta el. (Haró, 1777/4-to)
Kölönte József 1779–1784 megölték a felkelők.
Pataki Sándor 1789–1805
Enyeden subscribál 1780-ban.
Pataki József 1811–1847 megh.

Tárgymutató

Témák szerint

Agentia, agensek. Algyógy. Algyógyon fizettek az agentiára (Algyógy, 1801/III.d.). **Brád.** Fizettek az agentiára (Brád, 1776/5-to). **Felsőszálláspataka.** „A perselyről demonstrált tiszteletes loci minister és ez observáltatik, hogy az agentia öszveelegyítetett a perselypénzel" (Felsőszálláspataka, 1765/7-mo).

Anyakönyv. Alpestes. A Vizitáció elrendeli, hogy ez utánra meglegyen az „újonnan születtetteknek és kereszteltetteknek ekklézsia matriksába való inscriptioja" (Alpestes, 1766/5.).

Asylum (szolgálati lakás a lelkészözvegyeknek). Algyógy. Algyógyon ilyet építtettek a vizitáció nagy megelégedésére (Algyógy, 1807/V.).

Áttérés. Bácsi. „Megkérdetvén a ministerek is az ekklézsia iránt, jelenté tiszteletes loci minister őkegyelme, hogy az ekklézsiának botránkozására némelyek sem templomot gyakorolni, sem sacrummal élni nem szoktanak, nevezetesen Kis Benjáminné asszonyom, kit azzal excusála a férje, hogy az oláh vallásra redeált volna, mely is ha úgy vagyon, lássa, csakhogy halála történvén, akkor is szolgálattyát a belső embereknek híjába fogják kívánni" (Bácsi, 1778-Január/2-do).

Babona. Alpestes. Kováts Thérésia „orgazdasszonyságot folytat, holmi babonás kuruzslásokkal is tetézi gonosságát" (Alpestes, 1799/12-szer.).

Biblia. Haró. „Putnoki Sámuel uram ajándéka, egy ultrájectumi szép újj magyar Biblia, melly nyomtattatott 1765-ben, és vagyon békítve szép aranyos francia kötésben. Ajándékozván az ekklézsiának ollyan véggel, hogy mindenkor áljon a prédikálló székben" (Haró, 1783/9-no.).

Bibliaolvasás. Algyógy. A lelkészt utasítja a Vizitáció, hogy nyár idején akár délután, akár a kora-esti órákban vagy katekizáljon vagy Bibliát olvasson (Algyógy, 1766/1.). **Alpestes.** panaszol a gyülekezet, hogy a lelkész elhanyagolja a délutáni istentiszteletet és „caputot" sem olvas, továbbá „szóhordozó" (Alpestes, 1696/1–2.).

Bonumok: Vagyon

Bor. Alpestes. A vizitáció elrendeli, hogy állítsák vissza az 1754-ben rögzített szabályt, miszerint „az eklézsia számára és szükségeire collectált bor míg el nem árultatott, addig senkinek is másnak bort árulni szabad nem volt" (Alpestes, 1799/6-szor.).

Brachium saeculare: Karhatalom

Búcsúztató (halotti). Haró. „Panaszképpen adja fel az egyházi atyafi egyfelől azt, hogy a főfőbb rendelésekhez tartván magát abban, hogy az halattok felett haszantalan szószaporítással, búcsúztatással, a keserveseket nevezni s rillatni nem akarja", ezért nem adják meg a temetésért járó bért (Haró, 1793/1-tio/2do).

Charta. Bácsi. Az új templom felszerelése (úrasztali kellékek, tányér, terítők stb.) mellett címereket és chartákat is beszereztek (Bácsi, 1773Jan/4-o/10.).

Címerek. Bácsi. Az új templom felszerelése (úrasztali kellékek, tányér, terítők stb.) mellett címereket és chartákat is beszereztek (Bácsi, 1773Jan/4-o/10.).

Cinterem. Brád. „Brádon a parochialis és mesteri házok fából vagynak építtetve, és rongyollottak. [...] A templom kőből van építtetve, szép kőtornyával és kereken a templomi cinterem kőfallal békerítve" (Brád, 1796/19-szer, 20-szor). **Galac.** A lelkész panaszolja, hogy nincs kert a templom körül, a Vizitáció utasítja a gyülekezetet, hogy építsen, „ne áljon a templom cinteremje pusztában közönséges gyalázatunkra" (Galac, 1772Február/1-o).

Conventio (jövedelmi megegyezés). Algyógy. „Aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, szamár temetésre ítéltessék" – rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventioban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do); lásd még Algyógy, 1796; lásd részletesen Algyógy, 1804/I. **Alpestes.** A tanítónak járó adományok a conventio szerint (Alpestes, 1781/3-o); „némelyek a conventio ellen változtatni szeretnék a bért" a maguk hasznára (Alpestes, 1792/3-tio); a convenciót megsértik (Alpestes, 1792/14-to). **Bácsi.** „A papi bér nem a jószág quantitásához, hanem a paterfamiliasok számához szokott szabattatni" (Bácsi, 1766/II-do/e); „a fizetése nagyon meggyengült a conventiohoz képest", panaszolja a lelkész (Bácsi, 1790/3-o); a gondnoktól kérik a conventiot, hogy a tractus protokollumába beirják (részletes lista az egyház vagyonról) (Bácsi, 1796/3-szor); conventioba minden gazda egy szekér fát ígért a tanítónak, de nem adja, részletesen ugyanott a conventio is (Bácsi, 1800/2-o); „keservesen panaszolja az oskolamester, hogy conventio szerint való fizetésének nagyobb része restantiában vagyon", (Bácsi, 1806/III.). **Borbátviz.** A konvencióban „csonkulás vagyon" a „pénzbéli s szénabéli fizetését némelyek húzzák s halasztyák" (Borbátviz, 1773/1-o, 1774/1-o); a konvencióban fogadott egyházfenntartás sorozatos elmulasztásáért karhatalommal történő végrehajtás jár (Borbátviz, 1782/2-do); a convenciót még nem készítették el (Borbátviz, 1799/1-ben). **Brád.** A conventio kiegészítése az újonnan betelepedett tagok megajánlásával (Brád, 1771/3-tio); Vintzi István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, orgonistai, s rectori hármos hivatalt, különös dicsérettel, amint bizonyságleveleiből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármos hivatalra most közelebb meghívattatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr. (Brád, 1793/4-ro); inprotokollálják a lelkészi és tanítói conventiot (Brád, 1796/6-szor); a mester harangoz is, ezért kapott fizetésével bővül a conventioja (Brád, 1797/3-szor). **Déva.** A presbitériumnak intézkednie kell a tanítói conventio teljesítése terén (Déva, 1746/Deliberatum 1.); „a papi, mesteri és cantori fizetésbéli conventioban pedig senki változást ne tégyen, hanem amint egyszer megállíttatott s confirmáltatott, ki-ki aszerint fizessen" (Déva, 1778/1-mo). **Fehérvíz.** „Meg is jobbíttatván ezen nemes ekklézsiáról a papnak adatott conventio" (Fehérvíz, 1776/2-do); „A conventio, és törvény szerint jó állapotba kellene lenni a parochiának" (Fehérvíz, 1796/6-szor); a régi conventio megmaradt (Fehérvíz, 1799/3.); „a tiszteletes egyház[i] [atya]fi keservesen panaszolja: 1-ször, hogy conventioja szerint való bére bé nem szolgáltatik" (Fehérvíz, 1805/I/2.; 1806/II.). **Haró.** A mesteri conventio megcsonkítása (Haró, 1803/II.).

Curator: Gondnok

Deák. Algyógy. Algyógyon fizettek a filiában segédkező deáknak (Algyógy, 18001/II./d.). **Déva.** Pénzadomány a dévai deákoknak (Déva, 1715); deákot akarnak hozni „az apróbb gyermekek mellé praeceptorul" (Déva, 1773/6-o).

Dislocatio. Algyógy. Algyógy, 1775/1-mo; Algyógy, 1796/3-szor/4). **Alpestes.** Alpestes tanítója, a filiában végzett úrvacsorai istentisztelet után, haza felé megrészegedett és a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott", amiért a vizitáció elmozdította helyéről (Alpestes, 1799/11-szer). **Bácsi.** A lelkész ellen súlyos vádak (csak vasárnapi istentiszteletet tart, semmi mást), elmozdítása felől gondolkodnak (Bácsi, 1775/1/d.).

Egyházfenntartás. Algyógy. A helyi zsellérek, ha kell ökrökkel szolgáljanak a lelkésznek épp úgy, mint a nemes embernek (Algyógy, 1772/8-vo); a zsellérek tartoznak fizetni az esperesnek esztendőnként 3 márjás forintot (Algyógy, 1772/9-no); a lelkész a bér elmaradásra panaszkodik (Algyógy, 1790/2-do); a lelkészt eltiltják a templomi szolgálattól és megvonják a bérét (Algyógy, 1793/1-mo); Algyógy nem kapott lelkészválasztási jogot, mert lelkészének tartozik (Algyógy, 1796/3-szor); patrónusi hátralék Algyógyon (Algyógy,

1796/3-szor); a patrónustól bér fejében kapott bort a lelkész visszaküldi, mert savanyú (Algyógy, 1796/3-szor/5); a szántóföldek, kaszálók, parokiális szőlők, erdők újbóli számbavétele az 1754-ben készített összeírás szerint, melyek részben a lelkész, részben a tanító használatára szánták (Algyógy, 1796/5-ször.); a díjlevél szerint a lelkésznek járó jövedelem részletesen (Algyógy, 1804/I.). **Alpestes.** Panaszolja a lelkész, hogy gazzal fizetnek, a vizitáció: a lelkész nem gazért, hanem jó búzáért könyörög Istenhez (Alpestes, 1692.); ha valaki más faluba házasodott, de még otthon műveli a földet, tartozik a hazai egyháznak fizetni (Alpestes, 1694/3 és Ad 3-tium); ha egy fedél alatt többen laknak, mindnek fizetnie kell (Alpestes, 1694/4 és Ad 4-tum); a bérek rendezése (Alpestes, 1702); elmaradást panaszolnak a vizitáció előtt (Alpestes, 1771/2./1); régi „abusust" tapasztal a vizitáció a lelkész és a tanító bérének megadásában (Alpestes, 1771/4.); a lelkészi és tanítói restanciákat ne vigyék át a következő esztendőre (Alpestes, 1772/3-o); a templomlátogatás jó, a bérek befizetése nem (Alpestes, 1793/2-szor); a gyülekezet tagjai önként vállalják, hogy kiigazítják korábbi mulasztásukat és a lelkész földjét megmunkálják (Alpestes, 1799/5-ször); a restanciát mihamarabb rendezni kell, hogy ne brachiummal hajtsák be (Alpestes, 1799/8-szor); a lelkész panaszol, hogy a bér fejében adott kévék gyengén eresztenek (Alpestes, 1804/IV.). **Bácsi.** „A papi bér nem a jószág quantitásához, hanem a paterfamiliasok számához szokott szabattatni" (Bácsi, 1766/II-do/e); „szükség lészen újesztendő tájban új listát csinálni s abba minden possessorok neveit feltenni, s kinek-kinek magának feljegyezni, mit fog evégre esztendőnként a papnak adni, maga rendi, carachtere s tehetsége szerint, úgy mindazonáltal, hogy más magához hasonlóknál kevesebbet adni senkinek szabad ne legyen, hanem ki-ki magát szabja önként s nem kénszerítésből a szokott rendhez" (Bácsi, 1766/II-do/f.); a patrónusok meghaltak, megfogyatkozott a lelkészi támogatás (Bácsi, 1772/10-o); „a fizetése nagyon meggyengült a conventiohoz képest", panaszolja a lelkész (Bácsi, 1790/3-o); lelkész „a maga bérinek csonkulása iránt panaszol" (Bácsi, 1792/2-do); lelkész panaszolja, hogy „papi kevés bérinek maga idejében való béadását esztendőről esztendőre halasztják" (Bácsi, 1793/1-mo). **Borbátviz.** A konvencióban „csonkulás vagyon" a „pénzbéli s szénabéli fizetését némelyek húzzák s halasztyák" (Borbátviz, 1773/1-o); Sebesi György más faluba jár templomba, hogy a fizetést megússza (Borbátviz, 1774/11-o); a „ponoron" lévő leányegyház nem akar egyházfenntartást fizetni, Vizitáció szigorúan inti, márképpen kényszeríteni fogja (Borbátviz, 1783-Március/2-do). **Brád.** „A Szent Visitatio a papi salariumnak diminutioját in nullo casu meg nem engedheti" (Brád, 1772/3-o). **Demsus.** „Ki-ki amint akar, úgy fizet, s ha nem akar, semmit nem fizet" (Demsus, 1791/2-do). **Déva.** Restanciák vannak (Déva, 1747); restanciák vannak (Déva, 1773/2-do); „aki restans a fenntartói járulék fizetésében azt a seculare brachiummal kényszerítik kötelessége terljesítésére (Déva, 1778/1-mo); „semmi fizetést nem adnak" – panaszol a tiszteletes egyházi atyafi (Déva, 1793/2-o).

Ekklézsiakövetés (reconciliatio). Algyógy. Algyógy, 1696. **Alpestes.** Bíró Máté ekklézsiakövetésre jelentkezett „mint parázna személy" (Alpestes, 1717). Lopás miatt néhányan kiközösítés elé néznek mert reconciliálni nem akarnak (Alpestes, 1719/1.). **Brád.** Exkommunikált személy sákramentumokkal kíván élni, anélkül, hogy ekklézsiát követne (Brád, 1797/6-szor); „az egyházfi által intettessék meg [a parázna] az ítélt reconciliationak végbenvitelére, mellyet ha nem cselekednék, s penitentia tartatlanul halńa meg, szamár temetése lészen" (Brád, 1802/IV.). **Déva.** Buja és parázna élet miatt reconciliatióra intenek két nőszemélyt (Déva, 1773/4-o). **Haró.** Csikós Lőrinc „bűneivel megbántott jó Istenét", amiért reconciliál (Haró, 1772/2-o); ajánlja a Vizitáció, hogy az erkölcstelen életet élő személyt jelentsék a presbériumnak, amely testület eklézsia-követésig eltiltja őt az úrvacsorától (Haró, 1790/2-o).

Eskűszöveg. Déva. A gondnokok és a prebiterek névsora, illetve azok esküformulája (Déva, 1742–1752).

Ének, éneklés. Algyógy. A tanító ne ülve énekeljen (Algyógy, 1790/1-mo). **Brád.** „Az míves napi rendes könyörgéseknek óráin az éneklésnek későre való elkezdése miatt esvén olykor egy kevés ízetlenség némely halgatók között" (Brád, 1780/4-to); a mesternek passio-éneklésért fizetnek (Brád, 1800/3-o). **Déva.** A tanító „igen negligensnek adattaték fel mind gyermekek taníttása, mind éneklésbeli kötelességeinek tellyesítésekre, mind pedig illendő öltözetben való járásra nézve" (Déva, 1793/3-o). **Felsőszálláspataka.** „Míg papot hozhatna a nemes ekklézsia, szükségesnek láttya, hogy egy oskolamester tartatnék a hellységben, aki ollykor az isteni tiszteletet is, könyörögvén s énekelvén, véghezvinné, és a gyermekeket is tanítaná." (Felsőszálláspataka, 1804/II.)

Éneklő szék (pulpitus). Algyógy. A tanító ne ülve énekeljen (Algyógy, 1790/1-mo). **Brád.** Klenódiumok, úrasztali terítők, pulpitus- és szószékterítők, harangok leírása, leltárba vétele (Brád, 1796/21-szer/1–22). **Déva.** „Nagy controversia [...] a a pulpitusnak chorusból a templom közepibe való lehozása iránt" a Vizitáció úgy dönt, hogy a helyén maradjon és ülőszék ne legyen mellette (Déva, 1746/Deliberatum 3.).

Excommunicatio (kiközösítés). Algyógy. „Aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, szamár temetésre ítéltessék", rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventióban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do). **Alpestes.** Lopás miatt néhányan kiközösítés elé néznek mert reconciliálni nem akarnak (Alpestes, 1719/1.). **Bácsi.** Paráznaságért kiközösítenek egy asszonyt (Bácsi, 1775/3-tio); „akik négy hetek alatt a templomba nem mennek, excommunicáltassanak és szamár temetések légyen" (Bácsi, 1780/6-to). **Brád.** Exkommunikált személy sákramentumokkal kíván élni, anélkül, hogy ekklézsiát követne (Brád, 1797/6-szor). **Déva.** Leleszi Sárát feloldják alóla (Déva, 1746/Deliberatum 6.); „in facie visitationis admoneáltatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnnyenek, mellyekhez ha nem tartanák magokat, excommunicáltassanak" (Déva, 1777/2-do); aki nem látogatja a templomot és szentségekkel nem él, azt a kiközösítettek között kell számon tartani, és meg kell fosztani őket a tisztességes temetéstől (Déva, 1778/1-mo). **Galac.** A Vizitáció inti a helybeli tekintetes Buda Ferenc urat, hogy járjon templomba és éljen a szentségekkel, mert ha nem alkalmazia kell a törvényt (kiközösítik) és magustratus kezébe adja (Galac, 1783/3-tio).

Fattyú. Alpestes. „Pekőcziné fattyat vetett, s a magistratus nem poenálta" (Alpestes, 1696/4.).

Fegyelmezés. Algyógy. Algyógy nem kapott lelkészválasztási jogot, mert lelkészének tartozik (Algyógy, 1796/3-szor).

Felszentelés, ordinatio. Fehérvíz. „Tiszteletes atyafi, amely költséget collegiumból lett kijövetelekor tett, nemkülömben ordinatiojára, s fermátára, hogy a nemes ekklézsia refundálya, a Szent Visitatio hellyesnek ítili s végezi is" (Fehérvíz, 1772/3-o).

Filia (leányegyházközség). Algyógy. Algyógynak volt filiája Gyalmár és Bokalj (Algyógy, 1804/I.); **Alpestes.** Panasz a lelkész ellen, hogy a filiák miatt későn van az istentisztelet (Alpestes, 1695/1); Alpestes tanítója, a filiában végzett úrvacsorai istentisztelet után, haza felé megrészegedett és a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott" (Alpestes, 1799/11-szer). **Brád.** A gyülekezet kérésére a Vizitáció inti a lelkészt, hogy a filiából vasárnaponként igyekezzen vissza a mater délutáni istentiszteletére, amíg olyan tanítót nem hozatnak, aki az istentiszteletet elvégezheti. (Brád, 1776/1-mo); **Fehérvíz.** „A filiákba azt kívánják, hogy a pap isteni tisztelet végett rendre járja őket házanként" a filiában magánházaknál tartják az istentisztetet (Fehérvíz, 1799/2/2.); „a filiákban lakó halgatóknak contentumok vagyon ökegyelmében minden tekintetben, és a materben lévőknek is semmi panaszokat nem tudja." (Fehérvíz, 1804/I.) **Haró.** Haró, mint filia,

menjen úrvacsorára és sátoros ünnepeken az anyaegyházközségbe, Kéméndre. (Haró, 1772/3-tio); „filialis ekklézsiájokat papos mater ekklézsiává [akarják] tenni" (Haró, 1775/1-o);

Formula iuramenti: Esküszöveg

Forradalom. Déva. A helybeli két harangozónak „minthogy az elmúlt revolutiokor az ecclesia bonumira szorgalmatoss gondot viseltek" elengedik tartozásukat (Déva, 1716/V./9).

Generalis Zsinat. Algyógy. A vizitációs jkv utal az 1771-ben Krakkón tartott generális zsinatra (Algyógy, 1772/9-no).

Gondnok (curator). Algyógy. „Hogyha a méltóságos gróff úrnak tettzenék továbra is ezen nemes ekklézsia curateláját kezén tartani, méltóztatnék de praxi et constitutione ecclesiastica a szokott juramentumot deponálni, minthogy kemény instructioja vagyon a visitationak, hogy az ekklézsiák curatorait ajuráltassa" (Algyógy, 1783/13-tio); a gondnok továbbállt két esztendő számadási irataival (Algyógy 1801/III.). **Bácsi.** A gondnoktól kérik a conventiot, hogy a tractus protokollumába beirják (részletes lista az egyház vagyonról) (Bácsi, 1796/3-szor). **Brád**. „Néha a titulatus curator urak némellyekkel egyezőleg szabadoson disponálnak az ekklézsiának kicsin jövedelméből" (Brád, 1790/7-mo); a gondnokok elszámoltatásánakúj, szigorított módja (Brád, 1792/6-to); „propria auctoritate, ne merészelje az ekklézsia pénzét kiadni, hanem csak egyetértőleg a parochussal és az ekklézsiának érdemesebb tagjaival" (Brád, 1792/7-mo); „Úr Istennek igaz ítéletéből elmebéli nyavalyába esvén, s amiatt azon hivatalt nem folytathatván" (Brád, 1793/3-o); Az ekkla ládája a kurátornál van, Vizitáció parancsolja, hogy a parókián álljon (további utasítások annak tartalmát, kulcsát stb. Illetően) (Brád, 1796/15-ször); „méltán való szemrehányással mondja a nemes eklézsia curatorának, consistoriumának és minden tagjainak a Szent Visitatio, hogy a parochialis és oskolai fundus a leggyalázatosobb pusztaságában, kert, kapu és egyéb mindenféle szükséges épületek nélkül vagyon" (Brád, 1796/17-szer). **Déva.** A gondnokok és a prebiterek névsora, illetve azok esküformulája (Déva, 1742–1752); **Fehérvíz**. A gondnok nem akar megjelenni elszámolásra a Vizitáció előtt. Vizitáció dönt: „törvénynél fogva kényszeríttessék a tartozó számadásra" (Fehérvíz, 1805/II.); a bajesdi gondnok jelenti: „a curatori hivatalt nem folytathatja a nemes vármegyei hivatal miatt" (Fehérvíz, 1806/III.). **Galac**. A gondnok segéd-gondnokot kér, erőtlenségére hivatkozva (Galac, 1802/IV.).

Görögkeletiek. Fehérvíz. „Sok kedvetlen és hellytelen következései lévén annak, hogy a reformáta religion lévők azon egy templomban jártak és járnak a görög valláson lévő oláhokkal" (Fehérvíz, 1782/2-do). **Galac.** „Vagyon valami controversia a templomnak egy része, úgymint a sanctuarium felett, lévén az ezelőtt tett rendelések szerint a görög rituson lévőké, kiknek most újjonnan épült templomuk vagyon, s következésképpen semmi szükségek nincsen a megnevezett sanctuariumra" (Galac, 1783/2-o).

Harang. Algyógy. Algyógyon a tanítói lakás tetején tornyocska van, benne harang (Algyógy, 1796/13-szor.); az algyógyi harangok leírása (Algyógy, 1796/14-szer); harangot tettek a toronyba Algyógyon (Algyógy, 1804/III./B.). **Alpestes**. 1765-ben harangot készíttettek (Alpestes, 1766/2.); harangvásárlásra gyűjtöttek pénzt (Alpestes, 1766/2./8.); a harangok leírása és feliratai (Alpestes, 1799/19-szer). **Bácsi**. Adományból harangot önttetett a ekkla (Bácsi, 1766/V.); harang készítésre külön adomány (Bácsi,1772/2-o); a pénzt kipótolják és harangot öntetnek felirattal (Bácsi, 1773Jan/2-o); „haranglábra, harangozó kötélre, s harangok conservatiojokra semmi fundus nincsen" az 1778. évi oratórium építéskor (Bácsi, 1778-December/5-to). **Borbátviz.** Baja József harangot öntetett két fia emlékére (Borbátviz, 1776/5-to); Baja József harangot öntetett, a gyülekezet tagjai viszont nem építettek haranglábat (Borbátviz, 1796/7-szer). **Brád**. Klenódiumok, úrasztali terítők, pulpitus- és szószékterítők, harangok leírása, leltárba vétele (Brád, 1796/21-szer/1–22). **Demsus**. A harangot Lukács Ferenc és János vásárolta (Demsus, 1702/3); „egy új harangot öntetvén a tekintetes nemes ekklézsia" (Demsus, 1772/2-o); **Fehérvíz**. A harang és felirata (Fehérvíz,

1796/13-szor). **Felsőszállaspataka.** „Tekintetes Dániel Kata asszony ő [megboldogult féje] ígéretét megtellyesítette, leküldvén egy szép harangot a felsőszállaspataki reformata ekklézsiának" (Felsőszállaspataka, 1772.); a harangot a gondnok házánál tették le, felirata (Felsőszállaspataka, 1773/3-o.) a harangnak harangláb építését sürgeti a Vizitáció (Felsőszállaspataka, 1776/2-do–4-to); „harangról mostan is csak azt intimálja a Szent Visitatio, hogy quoquo modo állíttassék lábra az épülőfélben lévő templom eleibe, ne szomoríttassék meg a benefactor és collator azzal, hogy amit ezen ekklézsiának conferált, azzal az ekklézsia élni nem akar" (Felsőszállaspataka, 1777/4-to). **Galac.** „A galatzi mater ekklézsiának mind temploma, mind parochialis háza most is régi, romladozott" (Galac, 1802/I.); „ezen eklézsiának az 1788-beli török pusztítása előtt két harangja. Az egyik vitetett tekintetes Nándra Sigmond úrhoz Berekszoba, ahonnan vissza kell vitetni" (Galac, 1796/5-ször). **Haró.** „Az erogált pénz pedig költ a nagyobbik harangra és haranglábra, a középső harangot nemes Tót Jósef uram feleségével, Lörintz Rákhel asszonnyal együtt magok kötségeken öntették" (Haró, 1772/6-to); „vétessék méltó tekintetben [Zajzoni Sámuelnek] a harangok és a harangláb ekészíttetések körül tett fáradságai" (Haró, 1772/7-o); „a harai nagyharangon lévő inscriptio" (Haró, 1772/8-vo).

Harangláb. Bácsi. „Haranglábra, harangozó kötélre, s harangok conservatiojokra semmi fundus nincsen" az 1778. évi oratóriumépítéskor (Bácsi, 1778-December/5-to); a gyülekezet tagjai nem adakoznak a haranglábra (Bácsi, 1780/3-io). **Borbátviz.** „Jelenté a nemes ekklézsia egy kő haranglábnak állítása iránt való intentioját" (Borbátviz, 1778/6-to); „Ezen nemes ekklézsia halgatóinak feles számokra nézve igen szükséges lévén a templomnak megbővítése, és melléje egy haranglábnak építtetése" (Borbátviz, 1782/4-to). **Felsőszállaspatak.** A templom romos, a harangnak harangláb építését sürgeti a Vizitáció, a lelkészi lakás ugyancsak romos (Felsőszállaspataka, 1776/2-do–4-to); „harangról mostan is csak azt intimálja a Szent Visitatio, hogy quoquo modo állíttassék lábra az épülőfélben lévő templom eleibe, ne szomoríttassék meg a benefactor és collator azzal, hogy amit ezen ekklézsiának conferált, azzal az ekklézsia élni nem akar" (Felsőszállaspataka, 1777/4-to). **Haró.** „Az erogált pénz pedig költ a nagyobbik harangra és haranglábra, a középső harangot nemes Tót Jósef uram feleségével, Lörintz Rákhel asszonnyal együtt magok kötségeken öntették" (Haró, 1772/6-to); „vétessék méltó tekintetben [Zajzoni Sámuelnek] a harangok és a harangláb ekészíttetések körül tett fáradságai" (Haró, 1772/7-o).

Harangozás. Algyógy. Szaggatás, temetésre egybegyűjtő és a temetőbe kikísérő harangozás (Algyógy, 1796/11-szer.). **Alpestes.** „Néha igen rövideden esik a harangozás úgy, hogy a távul lévők elmaradnak az isteni tisztelettől" (Alpestes, 1804/V.). **Bácsi.** A lelkészt inti a vizitáció, hogy a napi harangoztatást ne hanyagolja el (Bácsi, 1775/1-o); „hétköznapokon [a lelkész] soha nem harangoztat" (Bácsi, 1777/1-mo); fizetés a harangozásért, „egy fertály óránál tovább ne harangozhassanak" (Bácsi, 1778-December/5-to). **Borbátviz.** A halottért való harangozásért eddig nem kellett fizetni, ez után igen (Borbátviz, 1796/8-szor, 9-szer). **Brád.** „A mindennapi harangozás dolgában megegyezett a nemes ekklézsia abban, hogy a távolabb lévők kevéért köznapokon mind estve, mind reggel az harang kétzer vonattassék meg" (Brád, 1769/4.); nyári harangozás időpontja vasárnap és hétköznap (Brád, 1772/1-o); a lelkész „olykor sátoros innepeken későcskén harangoztat" (Brád, 1775/1-mo); „a nemes eklézsiának is tettzéséből observáltatni ezutánn megerősíttetett ezen visitatorium forumban ez a rendtartás, hogy kéttzeri harangozás utánn, akinek csak kívánkozik szíve és igyekezik lába az Úr orcája eleibe menni, ne késedelmezzék, mivel az isteni szent szolgálat legottan elkezdettetik. Ugyanezen rendtartás observáltassék a vasárnapi és egyéb sátoros innepi napokon is" (Brád, 1780/4-to); Ribitzei Mária kisasszony írásba panaszol az iránt, hogy a templombeli harangoztatásnak rendetlen volna az ideje (Brád, 1796/4-szer); a mester harangoz is (Brád, 1797/3-szor); a mester nem vállalja tovább a harangozást, kéri a gyülekezetet, hogy keressen harangozót (Brád, 1803/IV.). **Déva.** A lelkész harangozás alatt, és ne

később menjen prédikációra vagy könyörgésre (Déva, 1717); „ha illyen tévellygésben történik halálok [nem járnak templomba, a sacramentumokkal nem élnek, hitetlenek módjára viselkednek], szamár temetések lészen, harangozás és egyházi szolgálat nélkül" (Déva, 1790/10-o); nincs harangozás istentisztelet előtt, mert a harangozóknak nem fizetnek (Déva, 1792/2-do); vádolják a lelkész, hogy egyszer igen hamar, máskor igen későn harangoztat (Déva, 1793/3-tio). **Haró.** „Panaszol, hogyha halott történik, két három napig harangoznak minden hír nélkül, az egyházi igazgatás semmit sem tudván benne, s mikor temetni kell, azelőtt kevés órával tesznek hírt az egyházi szolgának." (Haró, 1793/1-mo/2-do).

Harangozó. Algyógy. A harangozó panaszolja, hogy halotti harangozásra sok harangszót kérnek (Algyógy, 1796/11-szer.). **Alpestes.** A harangozó külön szolgálatért, külön bért kér (Alpestes, 1799/19-szer); „néha igen rövideden esik a harangozás úgy, hogy a távul lévők elmaradnak az isteni tisztelettől" (Alpestes, 1804/V.). **Brád.** A kántor műveli a harangozó földjét, mert ez már öreg (Brád, 1783/2-do). **Déva.** A helybeli két harangozónak „minthogy az elmúlt revolutiokor az ecclesia bonumira szorgalmatoss gondot viseltek" elengedik tartozásukat (Déva, 1716/V./9); „loci minister atyánkfia maga is újítja a harangozók ellen eleitől fogva lévő panasszát, hogy magok kötelességeket rosszul viszik" (Déva, 1790/9-o); nincs harangozás istentisztelet előtt, mert a harangozóknak nem fizetnek (Déva, 1792/2-do); „a harangozók panaszképpen jelenték, hogy a tavalyi inprotocollationak semmi hasznát nem tapasztalják" (Déva, 1793/7-o).

Határőrség. Alpestes. Limitaneus katona ügye Németh Ágnessel (Alepstes, 1780/ 10-mo); Kónya György limitaneus katona felesége botránkoztató életet él (Alpestes, 1791/4-to); Bányai Máté limitaneus katona egyházfi (Alpestes, 1802/IV.). **Bácsi.** A limitasneus katonák tartozása az egyháznak (Bácsi, 1782/3-tio); „a tiszteletes parochusnak és törvénytelen meghurcoltatása egy limitaneus katonától, aki marháját a parochián, mint egy közönséges utcán által akarta hajtani" (Bácsi, 1782/5-to). **Borbátviz.** „A locumtenens hadnagy Marca úr ígéretet tett volt, hogy a borbátvizi visitatioban vagy maga megjelenik, vagy strázsamesterét elküldi, az ottan lévő limitaneus katonáknál haereáló adósságok confrontatiojára" (Borbátviz, 1774/9-o). **Galac.** „Capitalis volt Livádián némely limitaneus katonáknál elocálva" (Galac, 1782/1-mo); a katonáknak adott pénz interessét hajtsk be (Galac, 1783/6-to).

Házasság. Bácsi. A stoláris szolgálatok fizetése: „Keresztelésért dr. 12, Házasok copulatiojáér hfr. 1, Temetést predikatioval ft. 1, Predicatio nélkül dr. 68." (Bácsi, 1751, 1753); panasz gyülekezeti tag ellen, aki „oláh pappal eskettette meg magát az ekklézsiának nagy megbotránkoztatására, kívánt azért is, hogy tudva parázna assznyi állatot vett el, s azzal egyesült" (Bácsi, 1774/2-o/Ad 3-tium). **Borbátviz.** „Nagy abususst observál itten a Szent Visitatio a házasulandók dolgában, hogy némely házasulandók csak magokat gondolván, néha praecipitanter minden előre való jelentés nélkül éjtzaka éjfélkor a tiszteletes loci ministerre mennek s a copulatiora kénszerítik" (Borbátviz, 1774/12-o).

Horea-féle felkelés. Fehérvíz. A kegytárgyak összeírása a Hóra-féle felkelés után (Fehérvíz, 1792/2-mo/1–12-mo); „nyilvánságos a templomon való romlás", „bizonyos és nagyon kitettző a parochia körül való fogyatkozás", a lelkész „a nagy ruinák miatt meg nem maradhat ott" (Fehérvíz, 1792/3-tio). **Felsőszállláspataka.** „Minthogy az Istennek különbkülömbféle ítéletei által ezen szent megyécske is megromolván, a parochia is elpusztult és a templomon is a ruinák kitettzők. Tellyes bizodalommal ajánlja az Egyházi Törvényes Látogatás az említett és minden más tekintetes uraknak aziránt való kegyes gondoskodását" (Felsőszállláspataka, 1792). **Galac.** „Minthogy 1784-ben az Hora insurrectioja által, és 1788-ban a török háború által ezen ekklézsia is elég kárt vallott, mint egyébb javaiban, úgy contractussaiban is, mindazáltal a bölcs Isten megtartotta" az ekkla leveleit, melyeket fel is sorolnak (Galac, 1792/2-do); „ezüst kanna, alól és fellyül megaranyozott virágokkal, a fedelének gombja (amint mondatik és hiteles) 1784-be a Hora tolvaj pusztításában elveszett" (Galac, 1796/2-szor/1); „egy sujtásos museliny fejér keszkenő, a négy szegeletin való nagy

arany és ezüst virágok reátoldva. Mely toldás abból esett, hogy a Hora tolvajkodásában, 1784-be elprédáltatván ezen eklézsiának javai, ez a keszkenő ellopattatott volt és a lopó egyéb részét meghagyván, a szegeletin való virágokat levágta, de amely azután megkerülvén, újra reávarratott" (Galac, 1796/2-szor/11); a lázadás után marad iratok jegyzése (Galac, 1796/3-szor). **Haró.** „Oláh tumultus" (Haró, 1793/5-to).

Iskola. Algyógy. „Atyák is hasonlóképpen szépen és keményebben is inducáltassanak arra, hogy gyermekeiket jártassák oskolába" (Algyógy, 1779/3-tio); „oskola nincs, tanuló gyermek egy sincs soholt" (Algyógy, 1796/2-szor); határozat, hogy iskolát építsenek Algyógyon (Algyógy, 1796/7-szer.); egy gyermekre járó fizetés, az iskola fűtésére a gyermekeknek kell fát hozniuk (Algyógy, 1796/8-szor.); Algyógyon még nem készült el a „classis" (Algyógy, 1800/2-o); az iskola ablakára, kemencéjére és fűtőjére adtak ki pénz az ekklézsia pénztárából (Algyógy, 1800/6-o/2); fekete tábláért és egy padért fizettek a helyi asztalosnak (Algyógy, 1804/III./B.); javítanak az iskola épületén (Algyógy, 1807/XIII.). **Alpestes.** Nincs iskolaház, mert nem teljesítették korábbi ígéretüket (Alpestes, 1719/2.); a lelkészi lakás és az iskola javítására költöttek (Alpestes, 1766/3.); „obligáltatik evégre a ludi magister, hogy a tanulható fiú és léány gyermekeket conscribálja, iskolába felkéresse" (Alpestes, 1766/5.); újra panaszolják, hogy nincs megfelelő iskolaépület (Alpestes, 1771/2./2.); az iskola épületébe kályhát vásroltak (Alpestes, 1771/7.); „az oskolabéli gyermekek [...] gyarlócskáknak találtattak" (Alpestes, 1783/4-to); a „classis, fedelének elsorvadása miatt alkalmatlan" arra, hogy a gyermekek abban tanuljanak (Alpestes, 1804/II.); az iskola tetejének javítására adott az ekklézsia pénzt (Alpestes, 1804/VI.). **Bácsi.** Panasz a tanító ellen, hogy nem tanít, ez védekezik, hogy nem fizetnek (Bácsi, 1806/II.). **Borbátviz.** Eddig az oktatás a parókián folyt, elhatározták, hogy ahhoz „oskolaházat vagy classist" ragasztanak (Borbátviz, 1796/10-szer, 1799/10-szer); az ígéretből 1804-ben még nincs semmi (Borbátviz, 1804/IV.). **Brád.** Torony, templom, parókia és iskola javításra pénzt adtak ki (Brád, 1796/9-szer); „méltán való szemrehányással mondja a nemes eklézsia curatorának, consistoriumának és minden tagjainak a Szent Visitatio, hogy a parochialis és oskolai fundus a leggyalázatosobb pusztaságában, kert, kapu és egyéb mindenféle szükséges épületek nélkül vagyon" (Brád, 1796/17-szer); az iskola ablakát üvegezik (Brád, 1800/3-o). **Déva.** Patrónusi adományok a templom, iskola, torony stb. Javításra (Déva, 1752/1-mo–12-mo); **Haró.** „Építtessék gyermekek tanítására alkalmatos hajlék, mivel a parochialis ház úgy el vagyon foglalva, hogy abban a tanítás tellyességgel nem folyhat" (Haró, 1777/1-mo, 2-do); László István (harói, kéméndi?) tanító templomi szolgálatát jól elvégzi, nincs panasz, de a gyermekekkel nem igen törődik (Haró, 1777/4-to); „Ludi magister panaszol [1790.] némelly atyákra, hogy gyermekeiket nem adják fel tanulás véget az oskolában" (Haró, 1790/1-o); a gyülekezet tagjai nem járatják iskolába a gyermekeket (Haró, 1793/2-do).

Ispotály. Déva. „Az ekkla ispotályt készíttetett" (Déva, 1752).

Istentisztelet. Algyógy. A lelkészt utasítja a Vizitáció, hogy nyár idején akár délután akár a kora esti órákban vagy katekizáljon vagy Bibliát olvasson (Algyógy, 1766/1.); a lelkész járjon utána, hogy mikor kell istentiszteleti szolgálatot végeznie a kastélyban (szombat délután avagy vasárnap reggel), utána közölje a gyülekezettel, hogy mikor lesz a templomi istentisztelet (Algyógy, 1766/1.); az „isteni tisztelet helyén s óráján egybenveszvén, helytelen mocskos szókkal illették egymást" a hívek közül némelyek (Algyógy, 1779-Január/3-tio). **Alpestes.** Panasz a lelkész ellen, „hogy amikoron hallottyok esik és vasárnap kell temetni, reggeli tanítást ökegyelme elmulattya, csak az egy halott felett való praedicatioval celebrállya az innepet" (Alpestes, 1718); „Cathedralis funciojára nézve ugyan semmi panasz nem lehet [ti. a tanítóra], mert azt fogyatkozás nélkül jól viszi véghez, de a gyermekek taníttásában semmi haszon nem tapasztaltatik" a tanító azzal védekezett, hogy „minden roborál munkának idején elvonnyák az oskolából" a gyermekeket. (Alpestes, 1783/2-do). **Bácsi.** „Sajnálva és fájdalommal érti a Szent Visitatio ezen ekklézsia tagjainak

nagy hidegségeket és buzgóságtalanságokat" a hétköznapi istentiszteletek látogatása terén, ahová egyáltalán nem járnak (Bácsi, 1776/1-mo); 1777-ben panaszolják, hogy a lelkész rövid istentiszteletet tart, sokszor pedig egyenesen nem is tarta (Bácsi, 1777/1-mo). **Brád.** A gyülekezet kérésére a Vizitáció inti a lelkészt, hogy a filiából vasárnaponként igyekezzen vissza a mater délutáni istentiszteletére, amíg olyan tanítót nem hozatnak, aki az istentiszteletet elvégezheti. (Brád, 1776/1-mo); a szászvárosi partikulából éneklő kántort hoznak, aki „tiszteletes loci minister és parochus uram őkegyelmétől minden istenes és az ecclesia előmenetelére s épületire célozó dolgokban önként függjen, híre és engedelme nélkül ide s tova ne cékásszon, et in absentia illius a rendes isteni szolgálatott a menyiben a cantort is illetheti, véghez vinni el ne mulassa, sub gravi animadversione" (Brád, 1780/3-o); „az míves napi rendes könyörgéseknek óráin az éneklésnek későre való elkezdése miatt esvén olykor egy kevés ízetlenség némely hallgatók között" (Brád, 1780/4-to); „a nemes eklézsiának is tettzéséből observáltatni ezután megerősíttetett ezen visitatorium forumban ez a rendtartás, hogy kéttzeri harangozás utánn, akinek csak kívánkozik szíve és igyekezik lába az Úr orcája eleibe menni, ne késedelmezzék, mivel az isteni szent szolgálat legottan elkezdettetik. Ugyanezen rendtartás observáltassék a vasárnapi és egyéb sátoros innepi napokon is" (Brád, 1780/4-to). **Déva.** Nincs harangozás istentisztelet előtt, mert a harangozóknak nem fizetnek (Déva, 1792/2-do). **Fehérvíz.** „A filiákba azt kívánják, hogy a pap isteni tisztelet végett rendre járja őket házanként", a filiában magánházaknál tartják az istentisztetet (Fehérvíz, 1799/2/2.). **Felsőszálláspataka.** „Míg papot hozhatna a nemes ekklézsia, szükségesnek láttya, hogy egy oskolamester tartatnék a hellységben, aki ollykor az isteni tiszteletet is, könyörögvén s énekelvén, véghezvinné, és a gyermekeket is tanítaná" (Felsőszálláspataka, 1804/II.).

Kántor. Brád. A gyülekezet azon óhajának adott hangot, hogy éneklő „cantor hozattatnék", hoztak is „az elmúlt 1779-dik esztendőben 12ma Decembris a szászvárosi nemes Particulából egy betsületes ifjat, Pető Mihálly őkegyelmét" (Brád, 1780/3-o); a gyülekezet kántora Teleki Mihály, a Vizitáción ugyanis részt vett a lélkész „cum cantore Michaele Teleki" (Brád, 1782.); a kántor műveli a harangozó földjét, mert ez már öreg (Brád, 1783/2-do); „István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, orgonistai, s rectori hármas hivatalt, különös dicséretel, amint bizonyságleveleiből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármos hivatalra most közelebb meghívattatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr." (Brád, 1793/4-ro); az „organicus cantor" fizetését megállapítják (Brád, 1796/6-szor). **Déva.** A tanító mellett külön említik „a humanissimus cantor" Jakab Andrást (Déva, 1775/5-to); a kántor fenntartására maga lelkész adott pénzt és földet (Déva, 1775/6-to); „Katonai György dévai vacans cantor őkegyelme suplex memorialissát, mostan actu fungáló cantor, Jakab András őkegyelme ellen" (Déva, 1775/12-o); Katona György ugyancsak panaszol a tanító ellen (Déva, 1775/13-o); 1777-ben kántora van a gyülekezetnek (Déva, 1777).

Karhatalom, brachium saeculare. Bácsi. A lelkész azzal vádolja a gyülekezetet, hogy nem látogatja az istentiszteletet, a Vizitáció pedig a világi hatóság fenyítését helyzezi kilátásba a „prophanus" embereken (Bácsi, 1777/2-do); a feladatukat sorozatosan elmulasztó gyólekezeti tagokat karhatalommal készteti feladatuk teljesítésére (Bácsi, 1783/1-mo). **Borbátviz.** A konvencióban fogadott egyházfenntartás sorozatos elmulasztásáért karhatalommal történő végrehajtás jár (Borbátviz, 1782/2-do). **Galac.** a Vizitáció inti a helybeli tekintetes Buda Ferenc urat, hogy járjon templomba és éljen a szentségekkel, mert ha nem alkalmazia kell a törvényt és magustratus kezébe adja (Galac, 1783/3-tio). **Haró.** „Három káromkodók adatnak a Szent Visitatio eleibe. [...] brachio seculari kénszeríttessenek mind a templom gyakorlására, mind pedig a sacramentumokkal való hellyes élésre" (Haró, 1771/3-tio).

Káromkodás, illetlen szavak. Algyógy. Az „isteni tisztelet helyén s óráján egybenveszvén, helytelen mocskos szókkal illették egymást" a hívek közül némelyek (Algyógy, 1779-Január/3-tio). **Déva.** „In facie visitationis admoneáltatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnnyenek, mellyekhez ha nem tartanák magokat, excommunicáltassanak" (Déva, 1777/2-do). **Haró.** „Három káromkodók adatnak a Szent Visitatio eleibe, [...] brachio seculari kénszeríttessenek mind a templom gyakorlására, mind pedig a sacramentumokkal való hellyes élésre" (Haró, 1771/3-tio).

Katekizáció. Algyógy. A lelkészt utasítja a Vizitáció, hogy nyár idején, akár délután, akár a kora esti órákban vagy katekizáljon vagy Bibliát olvasson (Algyógy, 1766/1.). **Borbátviz.** Lelkész „őkegyelme a gyermekeket is a keresztyéni nevelés végett béfogadni kész volna, ha arravaló nézve, arravaló hajlékocska is építtetnék", mert parókia nincs (Borbátviz, 1792/1-mo). **Fehérvíz.** „A tiszteletes loci minister őkegyelmének intimáltatik, hogy a tanuló gyermekeket (kik most mintegy tizenketten vagynak) szorgalmatoson, az Úrnak félelmében, olvasásban, könyörgés-, írásban gyakorolja és a tudományban híven építse" (Fehérvíz, 1772/7-mo).

Katonaság. Haró. „Két részből álván ezen nemes ekklézsia, úgymint provincialistákból és katonaságból" a Vizitáció a katonák közül is gondnokot kíván tenni (Haró, 1782/4-to).

Keresztelés. Bácsi. A stoláris szolgálatok fizetése: „Keresztelésért dr. 12, Házasok copulatiojáér hfr. 1, Temetést predikatioval ft. 1, Predicatio nélkül dr. 68" (Bácsi, 1751, 1753).

Klenódiumok, kegytárgyak, terítők. Algyógy. A kegytárgyak részletes leírása (Algyógy, 1782/16-mo/1–14); 1783-ban mind megvannak (Algyógy, 1783/16-to); az algyógyi református egyházközség klenódiumainak 1796. esztendei összeírása (Algyógy, 1796/14-szer/1–15.); „a szent edények válságáért" fizettek Algyógyon az ekklézsia pénztárából (Algyógy, 1801/III./d.); számba vették a klenódiumokat és ugyanúgy találták, mint 1796-ban (Algyógy, 1801/VIII.); új ajándékokkal (két textíliával és egy óntányérral) gyarapodott az ekklézsia (Algyógy, 1801/VIII./1–4.); más adományok (Algyógy, 1801/IX., X.); „a szent edények és eszközek a feljebb megírt regestrom szerint megvagynak" (Algyógy, 1802/V.); az időközben felszaporodott tárgyakat számba veszik (Algyógy, 1807/XV.). **Alpestes.** „A nagyobb ládában a nemes ecclesianak clenodiumi tanáltattak eszerint" (Alpestes, 1772/Április/2-o/2-do); „Az úri szent asztalhoz és a templomhoz tartozó aparatusok is számba" vétettek (Alpestes, 1781/7-mo); minden kellék mag van, a múlt esztendei jegyzék szerint (Alpestes, 1783/8-vo); minden kellék megvan (Alpestes, 1791/6-to); megvannak a lajstrom szerint (Alpestes, 1793/12-szer); 33 kegytárgyat rögzít a vizitáció (Alpestes, 1799/7-szer); Alpestes tanítója megrészegedvén a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott" (Alpestes, 1799/11-szer). **Bácsi**. Barcsai Gergelyné Nalátzi Sára klenódiumot adományoz az egyháznak (Bácsi, 1751); a klenódiumok részletes leírása (Bácsi, 1766/IV./ α.– ι.); Bánffy Dénesné az úrasztalára terítőt adományozott (Bácsi, 1772/3-ö); Bánffy Dénesné adott egy „kívül-belől aranyas pohárt" (Bácsi, 1772/6-o); az új templom felszerelése (úrasztali kellékek, tányér, terítők stb.) (Bácsi, 1773Jan/4-o/1–9); „Türi Ágnes asszony ajándékozott ezen bátsi reformata nemes ekklézsiának egy Úr asztalára való négyszegeletű abroszt", melynek a részletes leírása is szerepel a jkv-ben (Bácsi, 1776/4-to); a kegytárgyak részletes lajstroma (Bácsi, 1780/9-no/1–24); részletes összeírása a klenódiumoknak és egyházi vagyonnak (Bácsi, 1782/4-to); Nagy Sándor „az úri szentségre célozva egy szép ezüst lábos pohárt" adományozott, felesége visszavette (Bácsi, 1793/2-do); „a szent edények regestrálva vagynak, a titulatus curator úr kezénél" (Bácsi, 1802/VI.). **Borbátviz** Részletes lajstrom a kegyszerekről és úrasztali terítőkről (Borbátviz, 1796/3-szor/1–21.); „1796-beli visitatiokor improtocolláltatott szent edények és eszközök is mind megvagynak" (Borbátviz, 1799/3-szor); „szent edények váltságáért [...] az Úr asztalához tartozó ezüstpohárnak megigazításáért s aranyozásáért" (Borbátviz, 1802/IV.); „az Úr asztalához tartozó szent edények és eszközek mind megvagynak, amint az 1796-beli visitatiokor

inprotocolláltattak" (Borbátviz, 1802/VI.); „az Úr asztalához való pohár Szebenben reparáltatott" (Borbátviz 1804/VI.); A szent edények és eszközök aszerint meg vagynak, amint az ez előtt való visitatiokban feljegyeztetett, megújíttatván egy pohár, mellyről emlékezve vagyon protocolli pagina 544. (Borbátviz 1804/VIII.); adomány az úrasztalra (Borbátviz 1804/VIII.). **Brád**. Klenódiumok, úrasztali terítők, pulpitus- és szószékterítők, harangok leírása, leltárba vétele (Brád, 1796/21-szer/1–22). Lista a klenódiumokról (Brád, 1782/8-vo/1–7); **Déva**. A helyi lelkész a nem használatos terítőket szegényebb ekkláknak akarja adni, Vizitáció nem ellenzi (Déva, 1775/9-no); Bánfi Dénesné Bartsai Ágnes úrasztali felszerelést adományoz (Déva, 1777/5-to/d.). **Fehérvíz**. A kegyytárgyak lajstroma (1782/8-vo/1–6); a kegytárgyak összeírása a Hóra-féle felkelés után (Fehérvíz, 1792/2-mo/1–12-mo); részletes lajstrom az egyház javairól (szántóföldek, klenódiumok stb.) (Fehérvíz, 1796/3-szor); „a szent edények s eszközök az 1796-beli conscriptio szerint megvagynak" (Fehérvíz, 1799/6.); „az Úr asztalához tartozó szent edények s eszközek megvagynak amint feljegyeztettek 1796. és 1799. esztendőkben" (Fehérvíz, 1802/IX.); „a szent edények és eszközök aszerint vagynak, amint az 1796- és 1799-béli inprotocollatiok mutattyák" (Fehérvíz, 1804/IX.); nincs hiány bennük (Fehérvíz, 1805/V.). **Felsőszálláspatak.** A kegytárgyak lajstroma (Felsőszálláspataka, 1782/4-to/2./1–6.); számba veszik a földeket és a kegytárgyakat (Felsőszálláspataka, 1792); a kegytárgyak „hiba nélkül megvagynak" (Felsőszálláspataka, 1804/VI.); a kegytárgyak mind megvannak (Felsőszálláspataka, 1806/I.). **Galac**. A kelnódiumok lajstroma (Galac, 1782/7-mo/1–6); az elmúlt évi nyilvántartás szerint megvannak (1783/10-o); A klenódiumok és egyéb kegytárgyak lajstroma (Galac, 1792/1-mo/1–5.); „ezüst kanna [1597.], alól és fellyül megaranyozott virágokkal, a fedelének gombja (amint mondatik és hiteles) 1784-be a Hora tolvaj pusztításában elveszett" (Galac, 1796/2-szor/1); „egy sujtásos museliny fejér keszkenő, a négy szegeletin való nagy arany és ezüst virágok reátoldva. Mely toldás abból esett, hogy a Hora tolvajkodásában, 1784-be elprédáltatván ezen eklézsiának javai, ez a keszkenő ellopattatott volt és a lopó egyéb részét meghagyván, a szegeletin való virágokat levágta, de amely azután megkerülvén, újra reávarratott" (Galac, 1796/2-szor/11); a kegytárgyal lajstroma (Galac, 1796/2-szor/1–11); „ezen ekklézsiának szent edényei megvagynak, amint feljegyeztettek 1796-dikban" (Galac, 1804/IV.; 1806). **Haró.** Klenódiumok lajstroma (Haró, 1782/12-o/1–13).

Kocsma, fogadó. Brád. Nemes László özvegye adósága törlesztése fejében „a brádi mostani tiszteletes loci minister atyánkfiának általadá árendába a fogadóját" (Brád, 1796/11-szer); „az ekkla kocsmáján borral kereskedve bevétel" (Brád, 1797/7-szer); a Vizitáció a kocsmát a lelkésznek adja át árendába (Brád, 1797/8-szor).

Kollégium. Brád. A gyülekezet azon óhajának ad hangot, hogy éneklő „cantor hozattatnék", hoztak is „az elmúlt 1779-dik esztendőben 12ma Decembris a szászvárosi nemes Particulából egy betsületes ifjat, Pető Mihálly ökegyelmét" (Brád, 1780/3-o); „Vintzi István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, orgonistai, s rectori hármos hivatalt, különös dicsérettel, amint bizonyságleveleiből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármos hivatalra most közelebb meghívattatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr." (Brád, 1793/4-ro). **Déva**. Az eltávozni készülő tanító helyébe a nagyenyedi kollégiumból hozzanak helyettest (Déva, 1775/11-mo); a nagyenyedi kollégiumból hoznak tanítót Dévára (1778/4-to). **Fehérvíz.** „Tiszteletes atyafi amely költséget collegiumból lett kijövetelekor tett, nemkülömben ordinatiojára, s fermátára, hogy a nemes ekklézsia refundálya, a Szent Visitatio hellyesnek ítili s végezi is" (Fehérvíz, 1772/3-o).

Kórház: Ispotály

Kripta. Déva. „A testek ideig való tartására készítendő crypta igen nagy költségében fog kerülni az ekklézsiának" (Déva, 1773/9-o).

Kuruzslás. Alpestes. Kováts Thérésia „orgazdasszonyságot folytat, holmi babonás kuruzslásokkal is tetézi gonosságát" (Alpestes, 1799/12-szer).

Kurva, kurvaság. Alpestes. „Kurvának publice kiáltván" feleségét az egyik atyafi, amiért a Vizitáció megdorgálja (Alpestes, 1772/Április/9-o); „Tsenádi Sándornéra kurvaságot kiáltott a Bíróné, Beretzki Sigmondné" (Alpestes, 1791); Váradj Mária Balog uram udvarában egy Kata nevű, mindenik kurva [..] „ha constál kurvaságok excommunicáltassanak" (Alpestes, 1696/4. illetve ad 4-tum); a lelkész felesége, Köpecziné szolgálóját ok nélkül kurvának mondotta (Alpestes, 1698).

Láda. Algyógy. A Vizitáció elrendeli, hogy a lelkész és a tanító leltározzák fel az ekkla ládájában lévő leveleket, küldjék fel az esperesnek, a jelentéktelen leveleket selejtezzék ki, hogy „a haszontalanokkal ne terheltessék az ekklézsia ládája" (Algyógy, 1783/7-mo). **Bácsi.** Az egyházközség klenódijmai tárolására ládát kell készíteni (Bácsi, 1766/IV.); az egyház ládája „áljon mindenkor a parochusnál, annak kolcsa a domesticus curatornál" rendelkezik a vizitáció (Bácsi, 1796/7-szer, 1800/1-o); „az ecclesiának ládájában esett kár vétessék számba, és vizsgáltassék meg, ki által esett a kár, s ezután vigyázat ollyan légyen, hogy kár ne lehessen" (Bácsi, 1800/1-o/3-o). **Borbátviz.** Új kurátor választásakor az ekklézsia ládáját recenseálták, vagyis újra felleltározták és ellenőrizték annak tartalmát (Borbátviz, 1773/8-vo); a hivatalos adománylevelet mind az ekklézsia ládájába, mind a tractus archívumába elhelyezik (Borbátviz, 1774/7-o). **Brád.** Az ekkla ládája a kurátornál van, Vizitáció parancsolja, hogy a parókián álljon, további utasítások annak tartalmát, kulcsát stb. illetően (Brád, 1796/15-ször). **Haró.** „Sajnálva tapasztallya a Szent Visitatio, hogy e nemes eklézsiának sem egy ládája, sem egy matriculája nincsen, melly szerént serio recommendállya, hogy mind a kettőt minél hamaréb szerezzék meg" (Haró, 1765/10.); 1782-ben már van ládája, mert ebbe helyezik el az egyik frissen készült adománylevelet (Haró, 1782/5-to).

Legátus. Brád. Az „inneplő" diáknak adtak pénzt (Brád, 1800/3-o); pénzt adtak a deáknak (Brád, 1802/VI.); „a három sátoros innepre a legatusnak" (Brád, 1803/VI./12); legátum (Brád, 1805/IV./12); legátum a három sátoros ünepre (Brád, 1806/VII.). **Déva.** Kiadás a deáknak a pünkösdi szolgálatért (Déva, 1719).

Lelkész. Algyógy. A vizitáció megdicséri a helyi lelkészt (Algyógy, 1690); igyekezetét, szorgalmát és jó erkölcsös életét dicsérik (Algyógy, 1693); a lelkész tanítása és erkölcse ellen nincs gyülekezeti panasz (Alpestes, 1694); nincs panasz (Algyógy, 1701; Algyógy, 1702; Algyógy, 1775/1-mo; Algyógy, 1793; Algyógy, 1800; Algyógy, 1804/I.), a lelkész ne késsen az istentiszteletről (Algyógy, 1772); a Vizitáció elrendeli, hogy a lelkész és a tanító leltározzák fel az ekkla ládájában lévő leveleket, küldjék fel az esperesnek, a jelentéktelen leveleket selejtezzék ki, hogy „a haszontalanokkal ne terheltessék az ekklézsia ládája" (Algyógy, 1783/7-mo); a lelkészt eltiltják a templomi szolgálattól (Algyógy, 1793/1-mo); Algyógy nem kapott lelkészválasztási jogot, mert lelkészének tartozik (Algyógy, 1796/3-szor); az „invalidus papok" számára fizettek pénzt Algyógyon (Algyógy, 1801/III./d.); a Vizitáció csak úgy engedi meg a parókia szomszédságában malmot építeni, ha a lelkész vámot kap (Algyógy, 1804/V.). **Alpestes.** Nincs panasz (Alpestes, 1686., 1687., 1689., 1691.); panasz a lelkész ellen, hogy a filiák miatt későn van az istentisztelet (Alpestes, 1695/1); panaszol a gyülekezet, hogy a lelkész elhanyagolja a délutáni istentiszteletet és „caputot" sem olvas, továbbá „szóhordozó" (Alpestes, 1696/1–2); a lelkész (Köpeczi István) sokat jár széjjel, szolgálatát elmulasztja (Alpestes, 1698); a lelkészt vádolják, hogy a kocsmában sokat ivott, ott is hált (Alpestes, 1700); nincs panasz a lelkész ellen, sőt meg vannak elégedve szolgálatával (Alpestes, 1771/1); régi „abusust" tapasztal a vizitáció a lelkész és a tanító bérének megadásában (Alpestes, 1771/4.); a lelkészi és tanítói restanciákat ne vigyék át a következő esztendőre (Alpestes, 1772/3-o); nincs panasz (Alpestes, 1791/1.); nincs panasz (1791, 1792, 1793, 1799, 1804, 1807); lelkésznek és mesternek járó területek) (Alpestes, 1799/7-szer). **Bácsi.** A lelkész ellen súlyos vádak (csak vasárnapi istentiszteletet

tart, semmi mást), elmozdítása felől gondolkodnak (Bácsi, 1775/1/d.); 1777-ben panaszolják, hogy a lelkész rövid istentiszteletet tart, sokszor pedig egyenesen nem is tart (Bácsi, 1777/1-mo); nincs panasz (1790, 1792, 1793, 1796); nincs lelkész, a tanító végzi a lelkészi teendőket, úrvacsorát nem oszthat, ezért honoráriumot adnak az úrvacsoraosztó lelkésznek, aki más faluból jöhetett (Bácsi, 1802/IV.). **Borbátviz**. Nincs panasz (1719, 1772/1-mo); lelkész sokat szenved, mert nincs lakás (Borbátviz, 1792/1-mo); „minthogy a perselypénzt eddigelé a tiszteletes atyafi percipiálta és erogálta [...]. Ennek utánna pediglen a perselypénz is a domesticus curator keze alatt lessen." (Borbátviz, 1796/4-szer); sok panasz a lelkész ellen (1796–1805). **Brád**. A lelkész iszik, hajdútáncot jár stb. (Brád, 1690); panaszolja a Vivitáció, hogy a lelkész nem tanul és soha nem írja le a prédikációit (Brád, 1690/2.); a lelkész „olykor sátoros innepeken későcskén harangoztat" (Brád, 1775/1-mo); a gyülekezet kérésére a Vizitáció inti a lelkészt, hogy a filiából vasárnaponként igyekezzen vissza a mater délutáni istentiszteletére, amíg olyan tanítót nem hozatnak, aki az istentiszteletet elvégezheti. (Brád, 1776/1-mo); „nagy fogyatkozása van a parochusnak" (Brád, 1796/18-szor). **Demsus.** A hívek kérik a lelkészt, hogy jobban készítse elő prédikációját (Demsus, 1774). **Déva**. Vádolják a lelkészt, hogy egyszer igen hamar, máskor igen későn harangoztat (Déva, 1793/3-tio). **Fehérvíz**. „Fejérviznek pedig engedtünk facultast, hogy a losádi mestert, László István atyánkfiát hívják el papjoknak" (Fehérvíz, 1771); a Hóra-féle lázadás után „nyilvánságos a templomon való romlás", „bizonyos és nagyon kitettző a parochia körül való fogyatkozás", a lelkész „a nagy ruinák miatt meg nem maradhat ott" (Fehérvíz, 1792/3-tio); „a filiákban lakó halgatóknak contentumok vagyon őkegyelmében minden tekintetben, és a materben lévőknek is semmi panaszokat nem tudja." (Fehérvíz, 1804/I.). **Felsőszállláspataka.** A már rég óta üresedésben lévő egyház még nem érzi magát elég erősnek ahhoz, hogy lelkészt tartson (Felsőszállláspataka, 1804/I.). **Haró**. A helyi lelkésznek „feladott s hellybenhagyott conditio szerint megkívánnyák, hogy a Kéménden találtató fiú és léány gyermekeket is tanítsa, ne kénszeríttessenek kisded gyermekeiket más faluba küldeni" (Haró, 1777/1-mo); „panaszol, hogyha halott történik, két három napig harangoznak minden hír nélkül, az egyházi igazgatás semmit sem tudván benne, s mikor temetni kell, azelőtt kevés órával tesznek hírt az egyházi szolgának (Haró, 1793/1-mo/2-do).

Lelkészi lakás. Algyógy. „Az újjonnan épült s még el nem végeztetett parochialis épületekre" pénzt adtak (Algyógy, 1766/2.); a lelkészi lakás és melléképületek romladoznak (Algyógy, 1790/3-tio); a helyi lelkész a sajátjából költ a parókia javítására (Algyógy, 1793/3-tio); Algyógyon kőből készült parókia van (Algyógy, 1796/13-szor.). **Alpestes**. A lelkészi lakás és az iskola javítására költöttek (Alpestes, 1766/3.); a „nemes ecclesia újj parochialis házoknak építésekhez fogott ex fundamento, és abban már szépen progrediált is" (Alpestes, 1781/5-to); lelkészi lakás építésére kölcsönt vettek fel (Alpestes, 1783/7-mo); „a parochialis ház kőből épült, a mesteri ház fából és rongyos" (Alpestes, 1799/19-szer). **Bácsi**. Patrónusi adomány a parókia és a templom építésére (Bácsi, 1771/6-to/1 és 7-mo); a lelkészi lakás és környéke elhanyagolva (Bácsi, 1773Jan); a lelkészi lakás lakhatatlan, kerítése nincs, gazdasági épületei romban, a lelkész saját házában lakik (Bácsi, 1775/1/a–b.); pénzt adnak ki a lelkészi lakás és pince fundamentumának kiásásáért (Bácsi, 1806/V.). **Borbátviz**. Eddig az oktatás a parókián folyt, elhatározták, hogy ahhoz „oskolaházat vagy classist" ragasztanak (Borbátviz, 1796/10-szer); az ekkla fizetett az üveges inasának két napi ellátására, aki a templom és a parókia ablakait üvegezte be (Borbátviz, 1805/I.); a lelkészi lakás körül kerítést csinál végre az ekkla (Borbátviz, 1805/V.). **Brád**. Építeni kezdik a lelkészi lakást (Brád, 1769-Január/3.); torony, parókia és iskola javításra pénzt adtak ki (Brád, 1796/9-szer); Az ekkla ládája a kurátornál van, Vizitáció parancsolja, hogy a parókián álljon (további utasítások annak tartalmát, kulcsát stb. illetően) (Brád, 1796/15-ször); a lelkészi lakás elhanyagolt állapotban, nem alkalmas az ekkla értéktárgyainak biztonságos tárolására (Brád, 1796/16-szor); „méltán való szemrehányással mondja a nemes eklézsia

curatorának, consistoriumának és minden tagjainak a Szent Visitatio, hogy a parochialis és oskolai fundus a leggyalázatosobb pusztaságában, kert, kapu és egyéb mindenféle szükséges épületek nélkül vagyon" (Brád, 1796/17-szer); „Brádon a parochialis és mesteri házok fából vagynak építtetve, és rongyollottak. [...] A templom kőből van építtetve, szép kőtornyával és kereken a templomi cinterem kőfallal békerítve" (Brád, 1796/19-szer, 20-szor). **Demsus.** A parokiális kert egy részét a román, a másik részét a református lelkész használja (Demsus, 1702/2.). **Déva.** „Szemlélvén a nemes reformata dévai ecclesia a parochialis háznak romlott állapotra hanjatlott állapottját, tettzett és végztetett, hogy újj parochialis házat építtessenek kőből a jövő tavaszon" (Déva, 1752/Deliberatum); a lelkész kéri a Vizitációt, hogy a parókia előtti egyházi telken zsellért tarthasson, akinek évi öt forintot érő munkát kellett végeznie a parókián (Déva, 1752); „nagy örömmel szemléli a Szent Visitatio, egy darab időtől fogva mely sok és szép restauratiok estenek a templom és parochia" (Déva, 1773/7-o). **Fehérvíz.** A Hóra-féle lázadás után „nyilvánságos a templomon való romlás", „bizonyos és nagyon kitettző a parochia körül való fogyatkozás", a lelkész „a nagy ruinák miatt meg nem maradhat ott" (Fehérvíz, 1792/3-tio); „a conventio, és törvény szerint jó állapotba kellene lenni a parochiának" (Fehérvíz, 1796/6-szor); „a tiszteletes egyház[i] [atya]fi keservesen panaszolja [...] 2-szor hogy házának fedele annyira elsorvadt, hogy a házba majd mindenütt béesik az eső" (Fehérvíz, 1805/I./2.). **Felsőszállláspataka.** Felépült a lelkészi lakás (Felsőszállláspataka, 1765/3-tio); panaszol a lelkész, hogy romokban a háza és kerítése (Felsőszállláspataka, 1773/1-mo.); a templom romos, a harangnak harangláb építését sürgeti a Vizitáció, a lelkészi lakás ugyancsak romos (Felsőszállláspataka, 1776/2-do–4-to); „a parochialis funduson" „kivált a ház hovatovább mind inkább-inkább süllyedez, mely ha nem eleváltatik, s rajta valami igazítás nem tétettetik, nemsokára eldől" (Felsőszállláspataka, 1777/2-o); „a parochialis ház most nevezetesen oly hanyatló félben vagyon, hogy a benne való lakás felette igen félelmes légyen" (Felsőszállláspataka, 1783-Március/1-mo); „minthogy az Istennek külömb-külömbféle ítéletei által ezen szent megyécske is megromolván, a parochia is elpusztult és a templomon is a ruinák kitettzők. Tellyes bizodalommal ajánlja az Egyházi Törvényes Látogatás az említett és minden más tekintetes uraknak aziránt való kegyes gondoskodását" (Felsőszállláspataka, 1792); a parochialis ház elpusztult [...] a templom mellett, a régi elpusztult kastélyba szándékoznak egy parochiát építeni" (Felsőszállláspataka, 1796/4szer). **Galac.** „A töröknek Háttzeg vidékire lett béütése és pusztítása [1788] miatt mind a templom, mind a parochia elégettetvén, a templom is azoltától fogva fedél nékül állva, annak kőfalai sorvadnak" (Galac, 1796); az 1788. évi török pusztítás miatt „a parochia egésszen elsenyvedett, kőfalának jobb része leomlott, s ami még fennáll, az is naponként sietve közelítt végső pusztulásához" (Galac, 1796); telekadomány a parókia építésére (Galac, 1796/1); „a galatzi mater ekklézsiának mind temploma, mind parochialis háza most is régi, romladozott" (Galac, 1802/I.); „a kertek mind az ekklézsia háza, mind a templom körül in ruinis vagynak, melyet a Szent Visitatio béhunyt szemekkel nem nézhet" (Haró, 1775/3-tio).

Levéltár, levelek. Algyógy. A Vizitáció elrendeli, hogy a lelkész és a tanító leltározzák fel az ekkla ládájában lévő leveleket, küldjék fel az esperesnek, a jelentéktelen leveleket selejtezzék ki, hogy „a haszontalanokkal ne terheltessék az ekklézsia ládája" (Algyógy, 1783/7-mo); az eklézsia [leveles?]ládájáért fizettek Algyógyon (Algyógy, 1801/III./d.); az eklézsia ládáját felnyitották a curator halála után, találtak benne (Algyógy, 1807/XI./1–6). **Alpestes.** „A kissebb ládácskába egynéhány darab írásbeli jegyzések" (Alpestes, 1772/Április/2-o/1-mo); Az egyház levelei közül 18-at sorol fel a vizitáció (Alpestes, 1799/7-szer). **Borbátviz.** A hivatalos adománylevelet mind az ekklézsia ládájába, mind a tractus archivumába elhelyezik (Borbátviz, 1774/7-o); „szükséges lészen, hogy minekelőtte az szent megye levelei az új curatornak kezébe általadattatnának" (Borbátviz, 1792/7-mo); regestrum az eklézsia ládájában lévő iratokról (Borbátviz, 1799/8-szor). **Galac.** „Minthogy

1784-ben az Hora insurrectioja által, és 1788-ban a török háború által ezen ekklézsia is elég kárt vallott, mint egyébb javaiban, úgy contractussaiban is, mindazáltal a bölcs Isten megtartotta" az ekkla leveleit, melyeket fel is sorolnak (Galac, 1792/2-do); a lázadás után marad iratok jegyzése (Galac, 1796/3-szor/1–11).

Lévita. Haró. A vizitáción jelen van a helyi „oskolamester és levita" (Haró, 1802/1.).

Mester/tanító/rektor/praeceptor/oskolamester/ludimagister. Algyógy. Igen-igen részeges (Algyógy, 1686); a mester tanítása és erkölcse ellen nincs gyülekezeti panasz (Alpestes, 1694); nincs panasz (Algyógy, 1772; Algyógy, 1775/1-mo), a Vizitáció elrendeli, hogy a lelkész és a tanító leltározzák fel az ekkla ládájában lévő leveleket, küldjék fel az esperesnek, a jelentéktelen leveleket selejtezzék ki, hogy „a haszontalanokkal ne terheltessék az ekklézsia ládája" (Algyógy, 1783/7-mo);. a tanító az éneklő pulpitusnál ne ülve énekeljen (Algyógy, 1790/1-mo); némely helybéliek sokévi bérhátraléka miatt panaszkodik (Algyógy, 1791/1-mo); a szántóföldek, kaszálók, parokiális szőlők, erdők újbóli számbavétele az 1754-ben készített összeírás szerint, melyek részben a lelkész, részben a tanító használatára szánták (Algyógy, 1796/5-ször.); kötelességének ismerje lelkiismeretesen tanítani a gyermekeket (Algyógy, 1796/7-szer.); Algyógyon a tanítói lakás tetején tornyocska van, benne harang (Algyógy, 1796/13-szor.); panaszolnak a tanítóra, mert nem tanít, tanító védekezik (Algyógy, 1800/2-o); panasz a tanítóra, a vizitáció kideríti, hogy nem ő az oka annak, hogy nincs kellő tanítás, hanem az, hogy még mindig nem készült el az új iskolaépület (Algyógy, 1801/II.); mester fél, hogy lakása összeomlik (Algyógy, 1802/II.); Fizetését a konvenció szabja meg, lásd részletesen (Algyógy, 1804/II.); panaszolja, hogy nem fizetik meg rendesen a munkát, amit már négy éve végez (Algyógy, 1807/IV.). **Alpestes.** „Obligáltatik evégre a ludi magister, hogy a tanulható fiú és léány gyermekeket conscribálja, iskolába felkéresse" (Alpestes, 1766/5.); régi „abususst" tapasztal a vizitáció a lelkész és a tanító bérének megadásában (Alpestes, 1771/4.); a lelkészi és tanítói restanciákat ne vigyék át a következő esztendőre (Alpestes, 1772/3-o); „a Szent Visitatio őkegyelmének serio inponálya, hogy ezutánn vigyázzon jobban magára, az haszontalan, szükségtelen, annyival is inkább suspecta excursioktól desistállyon, a tanuló gyermekekkel penig úgy dajkálkodjék, hogy edesíttse inkább őket a tanulásra mérséklett fenyítékkel is, mintsem idegeníttse feletteb való keménykedésével" (Alpestes, 1781/2-do); „Cathedralis funciojára nézve ugyan semmi panasz nem lehet, mert azt fogyatkozás nélkül jól viszi véghez, de a gyermekek taníttásában semmi haszon nem tapasztaltatik", a tanító azzal védekezett, hogy „minden roborál munkának idején elvonnyák az oskolából" a gyermekeket (Alpestes, 1783/2-do); „az oskolabéli gyermekek [...] gyarlócskáknak találttattak" (Alpestes, 1783/4-to); panasz a mester ellen, mert szorgalmasabban látogatja a sokadalmakat, mint az iskolát (Alpestes, 1791/3-o); mesternek járó területek (Alpestes, 1799/7-szer); „az oskolamesternek lakóháza igen kicsiny" (Alpestes,1804/II.). **Bácsi**. Nincs elég képességük mestert tartani (Bácsi, 1771/4-to); a mestert „tisztátalansággal" vádolják (Bácsi, 1775/4-o); conventioba minden gazda egy szekér fát ígért a tanítónak, de nem adja, részletesen ugyanott a conventio is (Bácsi, 1800/2-o); „a Szent Visitatio exament producáltatott oskolamester Marosi Mihály őkegyelme által" (Bácsi, 1802/I.); lelkész híján a tanító végzi a lelkészi teendőket (Bácsi, 1802/II.); panasz a tanító ellen, hogy nem tanít, ez védekezik, hogy nem fizetnek (Bácsi, 1806/II.); „keservesen panaszolja az oskolamester, hogy conventio szerint való fizetésének nagyobb része restantiában vagyon" (Bácsi, 1806/III.). **Brád**. A Vizitáció ajánlja, hogy tanítót fogadjanak, mert a lelkész filiába is jár (Brád, 1772/2-o); mester hozását sürgetik (Brád, 1775/3-tio); a gyülekezet kérésére a Vizitáció inti a lelkészt, hogy a filiából vasárnaponként igyekezzen vissza a mater délutáni istentiszteletére, amíg olyan tanítót nem hozatnak, aki az istentiszteletet elvégezheti (Brád, 1776/1-mo); „találjon [...] módot [az ekkla mestert hozni], consideralván az itten Isten kegyelmességéből szépen épült templomot, melyben nagy díszt fogna adni, ha abban éneklő mester is volna." (Brád, 1776/2-do); a szászvárosi partikulából éneklő kántort

hoznak, aki „tiszteletes loci minister és parochus uram ökegyelmétől minden istenes és az ecclesia előmenetelére s épületire célozó dolgokban önként függjen, híre és engedelme nélkül ide s tova ne cékásszon, et in absentia illius a rendes isteni szolgálatott a menyiben a cantort is illetheti, véghez vinni el ne mulassa, sub gravi animadversione" (Brád, 1780/3-o); „Vintzi István nevezetű becsületes ifjuember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, orgonistai, s rectori hármos hivatalt, különös dicsérettel, amint bizonyságleveleiből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármos hivatalra most közelebb meghívattatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr." (Brád, 1793/4-ro); a mester harangoz is (Brád, 1797/3-szor), a mesternek passio-éneklésért fizetnek (Brád, 1800/3-o); a mester nem vállalja tovább a harangozást, kéri a gyülekezetet, hogy keressen harangozót (Brád, 1803/IV.). **Déva**. Deákot akarnak hozni „az apróbb gyermekek mellé praeceptorul" (Déva, 1773/6-o); a tanító mellett külön említik „a humanissimus cantor" Jakab András (Déva, 1775/5-to); a kántor fenntartására maga lelkész adott pénzt és földet (Déva, 1775/6-o); az eltávozni készülő tanító helyébe a nagyenyedi kollégiumból hozzanak helyettest (Déva, 1775/11-mo); Katona György ugyancsak panaszol a tanító ellen (Déva, 1775/13-o); „a rector fizetésének nem lehet csonkítást szenvedni" (Déva, 1790/4-o). **Fehérvíz.** „Fejérviznek pedig engedtünk facultast, hogy a losádi mestert, László István atyánkfiát hívják el papjoknak" (Fehérvíz, 1771). **Felsőszállláspatak.** „Ide elmúlhatatlanul szükséges volna egy jó tanító oskolamesteri hellyet és fundatiot állítani" (Felsőszálláspataka, 1799); „míg papot hozhatna a nemes ekklézsia, szükségesnek láttya, hogy egy oskolamester tartatnék a hellységben, aki ollykor az isteni tiszteletet is, könyörögvén s énekelvén, véghezvinné, és a gyermekeket is tanítaná" (Felsőszálláspataka, 1804/II.). **Galac.** „Ezen ekklézsia a törökök béütéskor egésszen elpusztítattván, ennek még megmaradott egy néhány dirib-darab levelei" (Galac, 1806). **Haró**. A tanító szigorú a gyerekekkel (Haró, 1771/2-o.); a helyi lelkésznek „feladott s hellybenhagyott conditio szerint megkívánnyák, hogy a Kéménden találtató fiú és léány gyermekeket is tanítsa, ne kénszeríttessenek kisded gyermekeiket más faluba küldeni" (Haró, 1777/1-mo); a „ludi magister panaszol [1790] némelly atyákra, hogy gyermekeiket nem adják fel tanulás véget az oskolában" (Haró, 1790/1-o).

Mesteri/tanítói lakás. Algyógy. Algyógyon a tanítói lakás tetején tornyocska van, benne harang (Algyógy, 1796/13-szor.); mester fél, hogy lakása összeomlik, a vizitáció újra ajánlja a helybélieknek, hogy építsenek új iskolát (Algyógy, 1802/II.). **Alpestes.** „A parochialis ház kőből épült, a mesteri ház fából és rongyos" (Alpestes, 1799/19-szer). **Brád.** Torony, templom, parókia, mesteri ház és iskola javításra pénzt adtak ki (Brád, 1796/9-szer); „Brádon a parochialis és mesteri házok fából vagynak építtetve, és rongyollottak. [...] A templom kőből van építtetve, szép kőtornyával és kereken a templomi cinterem kőfallal békerítve" (Brád, 1796/19-szer, 20-szor).

Oktatás. Algyógy. Buzdítás, hogy a gyermekeket küldjék rendszeresen iskolába (Algyógy, 1772/1-mo), a lelkész némelyek sokévi bérhátraléka miatt panaszkodik (Algyógy, 1791/1-mo); „oskola nincs, tanuló gyermek egy sincs soholt" noha sok a faluban a gyermek (Algyógy, 1796/2-szor); pénzbüntetéssel kell kötelezni a szülőket, hogy gyermekeiket iskolába járassák (Algyógy, 1796/7-szer.); egy gyermekre járó fizetés, az iskola fűtésére a gyermekeknek kell fát hozniuk (Algyógy, 1796/8-szor.); panaszolnak a tanítóra, mert nem tanít, tanító védekezik, a vizitáció kifogásolja, hogy a gondnok nem tartózkodik otthon és nem irányítja a gyermekeket iskolába (Algyógy, 1800/2-o); az algyógyi oktatás akadozik, mert nincs korszerű iskolaépület, noha sok gyermek van (Algyógy, 1801/II.). **Alpestes.** „A Szent Visitatio ökegyelmének [a mesternek] serio inponálya, hogy ezutánn vigyázzon jobban magára, az haszontalan, szükségtelen, annyival is inkább suspecta excursioktól desistállyon, a tanuló gyermekekkel penig úgy dajkálkodjék, hogy edesíttse inkább őket a tanulásra mérséklett fenyítékkel is, mintsem idegeníttse feletté való keménykedésével"

(Alpestes, 1781/2-do); „minden roborál munkának idején elvonnyák az oskolából" a gyermekeket, panaszol a tanító (Alpestes, 1783/2-do); „az oskolabéli gyermekek [...] gyarlócskáknak találtattak" (Alpestes, 1783/4-to). **Bácsi.** „14 fiú és 3 léánygyermekek, kik megvizsgáltattván, a tanulásban való előmeneteleknek alkalmas jeleit adák, jól olvasnak, némellyek pedig könyv nélkül is tanulnak" (Bácsi, 1802/I.); panasz a tanító ellen, hogy nem tanít, ez védekezik, hogy nem fizetnek (Bácsi, 1806/II.). **Borbátviz.** Eddig az oktatás a parókián folyt, elhatározták, hogy ahhoz „oskolaházat vagy classist" ragasztanak (Borbátviz, 1796/10-szer). **Déva.** A vizitáció inti a szülőket, hogy járassák iskolába a gyermekeket és ne adjanak nekik mezei vagy egyéb munkát (Déva, 1772). **Felsőszálláspataka.** „Míg papot hozhatna a nemes ekklézsia, szükségesnek láttya, hogy egy oskolamester tartatnék a hellységben, aki ollykor az isteni tiszteletet is, könyörögvén s énekelvén, véghezvinné, és a gyermekeket is tanítaná" (Felsőszálláspataka, 1804/II.). **Haró.** A helyi lelkésznek „feladott s hellybenhagyott conditio szerint megkívánnyák, hogy a Kéménden találtató fiú és léány gyermekeket is tanítsa, ne kénszeríttessenek kisded gyermekeiket más faluba küldeni" (Haró, 1777/1-mo); László István (harói, kéméndi?) tanító templomi szolgálatát jól elvégzi, nincs panasz, de a gyermekekkel nem igen törődik (Haró, 1777/4-to); a „ludi magister panaszol némelly atyákra, hogy gyermekeiket nem adják fel tanulás véget az oskolában" (Haró, 1790/1-o)

Orgona. Brád. Orgonát vásároltak 125 hft. És 7 dr.-ért (Brád, 1796/9-szer); több tételt is kiadnak az orogonajavításra (Brád, 1803/VI./6/1–5.). **Déva.** Bodo Zsigmond adományozott pénzt „orgona csinálásra" (Déva, 1777/5-to/c.).

Orgonista. Brád. „Vintzi István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, orgonistai, s rectori hármos hivatalt, különös dicsérettel, amint bizonyságleveleiből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármos hivatalra most közelebb meghívattatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr." (Brád, 1793/4-ro); az „organicus cantor" fizetését megállapítják (Brád, 1796/6-szor); Brádon oskola mester és orgonista működik (Brád, 1803); fizetést a mesternek „aki orgonista is" (Brád, 1803/VI./11.).

Öltözet. Déva. A tanító „igen negligensnek adattaték fel mind gyermekek taníttása, mind éneklésbeli kötelességeinek tellyesítésekre, mind pedig illendő öltözetben való járásra nézve" (Déva, 1793/3-o).

Padok, templomi székek: Ülésrend.

Pálinkafőző. Algyógy. „Pálinkafőző házra" adtak ki pénzt Algyógyon (Algyógy, 1807/XIII.).

Panaszok. Algyógy. Az algyógyi lelkész panaszolja be a pantrónust (Algyógy, 1801/XII.). **Alpestes.** Panasz a lelkész ellen, „hogy amikoron hallottyok esik és vasárnap kell temetni, reggeli tanítást ökegyelme elmulattya, csak az egy halott felett való praedicatioval celebrállya az innepet" (Alpestes, 1718); „Panaszolkodik az ecclesia, hogy a nemesség halván hal, s az fundusokra oláság száll, kik semmi fizetéssel a prédikátornak és mesternek nincsenek, a parochialis ház körül is semmit sem építenek" (Alpestes, 1686/2); Panaszolja a lelkész, hogy gazzal fizetnek, a vizitáció: a lelkész nem gazért, hanem jó búzáért könyörög Istenhez (Alpestes, 1692); panasz a lelkész ellen, hogy a filiák miatt későn van az istentisztelet (Alpestes, 1695/1.); panaszol a gyülekezet, hogy a lelkész elhanyagolja a délutáni istentiszteletet és „caputot" sem olvas, továbbá „szóhordozó" (Alpestes, 1696/1–2.); panasz a mester ellen, mert szorgalmasabban látogatja a sokadalmakat, mint az iskolát (Alpestes, 1791/3-o). **Bácsi.** „Keservesen panaszolja az oskolamester, hogy conventio szerint való fizetésének nagyobb része restantiában vagyon" (Bácsi, 1806/III.). **Déva.** Katona György panaszol a tanító ellen (Déva, 1775/13-o és 14-o); a helyi lelkésznek „Kalnokianum Inclitum Regimentnek capellanussával nagy controversiája vagyon a regimentből elhaló

protestans katonáknak temetések felett, kiket a romano-catholicusok temetőjökbe temetni nem akarnak, hanem a mi temetőnkbe" (Déva, 1778/2-do); „loci minister atyánkfia maga is újítja a harangozók ellen eleitől fogva lévő panasszát, hogy magok kötelességeket rosszul viszik" (Déva, 1790/9-o). **Fehérvíz.** Panaszol az egyik gyülekezeti tag, „hogy a magok költségeken építtetett székbe béül ifjú Bágya Sigmondné, Hernya Juliána, holott abban magok is házok népével alig férnek el" (Fehérvíz, 1804/VII.). **Haró.** „Panaszol, hogyha halott történik, két három napig harangoznak minden hír nélkül, az egyházi igazgatás semmit sem tudván benne, s mikor temetni kell, azelőtt kevés órával tesznek hírt az egyházi szolgának. (Haró, 1793/1-mo/2-do); „panaszképpen adja fel az egyházi atyafi egyfelől azt, hogy a főfőbb rendelésekhez tartván magát abban, hogy az halattok felett haszantalan szószaporítással, búcsúztatással, a keserveseket nevezni s rillatni nem akarja", ezért nem adják meg a temetésért járó bért (Haró, 1793/1-tio/2do).

Pap/tanító marasztás. Algyógy, 1775/1-mo.

Paráznaság. Alpestes. „Tsenádi Sándornéra kurvaságot kiáltott a bíróné, Beretzki Sigmondné" (Alpestes, 1891); Bíró Máté ekklézsiakövetsére jelentkezett „mint parázna személy" (Alpestes, 1717). **Bácsi.** „3. Némely tagjai az ekklézsiának a paráznákkal esznek, isznak s dolgokat javalják" (Bácsi, 1774/2-o/3.). Panasz gyülekezeti tag ellen, aki „oláh pappal eskettette meg magát az ekklézsiának nagy megbotránkoztatására, kívánt azért is, hogy tudva parázna asszonyi állatot vett el, s azzal egyesült" (Bácsi, 1774/2-o/Ad 3-tium). **Déva.** Buja és parázna élet miatt reconciliatiora intenek két nőszemélyt (Déva, 1773/4-o); Csáki Józefné „parázna férjével soha többé lakni nem kíván" (Déva, 1792/4-to).

Parókia: lelkészi lakás

Passio. Brád. A mesternek passio-éneklésért fizetnek (Brád, 1800/3-o).

Patrónusok, nemesek. Algyógy. A lelkész járjon utána, hogy mikor kell istentiszteleti szolgálatot végeznie a kastélyban (szombat délután avagy vasárnap reggel), utána közölje a gyülekezettel, hogy mikor lesz a templomi istentisztelet (Algyógy, 1766/1.); „egy újj korona készítettvén a templombéli cathedra feliben", amelyre a helyi patrónusok adakoztak (Algyógy, 1776/7-mo); „Ex fundamento, régi megavult templombéli cathedra domoliáltatván, igen dicsőségesen megépíttetett méltóságos gróff Kun István úr költségével" (Algyógy, 1776/8-vo); „hogyha a méltóságos gróff úrnak tettzenék továbra is ezen nemes ekklézsia curateláját kezén tartani, méltóztatnék de praxi et constitutione ecclesiastica a szokott juramentumot deponálni, minthogy kemény instructioja vagyon a visitationak, hogy az ekklézsiák curatorait ajuráltassa" (Algyógy, 1783/13-tio); az ekkla zselléreit a patrónusok egy csoportba sorolják a nemesi zsellérekkel, az ekkla zselléreire nézve a Generális Zsinatnak határozata van, ezt vegyék figyelembe a heti munkanapok kiszabásánál (Algyógy, 1783/14-to/2-o); a patrónusok (gróf Kun Farkas, gróf Kun László, gróf Kun István, gróf Kun Sámuel) és a helyi lelkész (Kolozsvári Sámuel) ellentéte bérfizetés ügyében (Algyógy, 1796/3-szor); a patrónustól bér fejében kapott bort a lelkész visszaküldi, mert savanyú (Algyógy, 1796/3-szor/5); az egyházmegyei vizitáció inti a helyi nemeseket, hogy ne saját padjukba, hanem a tisztüknek megfelelő közönséges padokba üljenek (Algyógy, 1796/10-szer.); az algyógyi lelkész panaszolja be a pantrónust (Algyógy, 1801/XII.); a patrónusi önkény folytán beültetett temetőnek való területet vissza kell adni (Algyógy, 1801/XIII.). **Alpestes.** A gyülekezet tagjai kérik, hogy lelkészük szerdán és pénteken menjen a patrónusokhoz, vasárnap jöjjenek a patrónusok a faluba (Alpestes, 1695/1.); a patrónus illetlen szavakkal illeti a vizitációt, amiért megdorgálják (Alpestes, 1799/4-szer). **Bácsi.** Bartsai Gergelyné Nalátzi Sára klenódiumot adományoz az egyháznak (Bácsi, 1751); „Nagy kegyességű jó keresztyén patronus úr conferált" a szegény Hunyad megyei ekkláknak (Bácsi, 1771/4-to/2); a templomot elárasztotta az árvíz, a patrónus (Bethlen Gergely) padokat ajándékozott (Bácsi, 1772/3-o); patrónusi adomány a torony és a templom épí'ésére (Bácsi, 1771/6-to/1.); a patrónusok meghaltak, megfogyatkozott a lelkészi támogatás (Bácsi,

1772/10-o); Bartsai László viceispán elfoglalja az egyház földjét (Bácsi, 1802/V.). **Borbátviz.** Barcsai Ferenc adománya (Borbátviz, 1772/5-to); a vizitáció felszólítja a nemeseket, hogy ide tartozzanak, ne máshová, és vállaljanak részt a lelkész fizetéséből (Borbátviz, 1772/7-mo); Sebesi György más faluba (Galacra) jár templomba, hogy a fizetést megússza (Borbátviz, 1774/11-o); Baja József harangot öntetett, a gyülekezet tagjai viszont nem építettek haranglábat (Borbátviz, 1796/7-szer). **Brád.** „...némely nemes asszonyságok, az Úrnak szent asztalához való eléjárulásban, annak szentségéhez illendő rendet nem igen tartanak" (Brád, 1796/3-szor.). **Déva.** Patrónusi adományok a templom, iskola, torony stb. javításra (Déva, 1752/1-mo–12-mo); Bánfi Dénesné Bartsai Ágnes úrasztali felszerelést adományoz (Déva, 1777/5-to/d.); Patrónusok kérik, hogy külön székeket készíthessenek családjuknak, Vizitáció azt mondja, hogy zsinati végzés értelmében nem szabad (Déva, 1790/11-mo). **Felsőszállláspataka.** „Tekintetes Dániel Kata asszony [megboldogult férje] ígéretét megtellyesítette, leküldvén egy szép harangot a f[első]szálláspataki reformata ekklézsiának" (Felsőszállláspataka, 1772.); „minthogy az Istennek külömb-külömbféle ítéletei által ezen szent megyécske is megromolván, a parochia is elpusztult és a templomon is a ruinák kitettzők. Tellyes bizodalommal ajánlja az Egyházi Törvényes Látogatás az említett és minden más tekintetes uraknak aziránt való kegyes gondoskodását" (Felsőszállláspataka, 1792); „ezen visitation senki se volt jelen, hanem csak tekintetes Kenderesi Sigmond úr, mint ennek az elhanyatlott eklézsiának domesticus curatora" (Felsőszállláspataka, 1799). **Galac.** A templom „ruinákban van", inti a Vizitáció a helybélieket, különösenképpen a patrónusokat, hogy javítsák meg, „a reformatum templom az oláhokétól közfal által distingváltassék" (Galac, 1776/4-to); a Vizitáció inti a helybeli tekintetes Buda Ferenc urat, hogy járjon templomba és éljen a szentségekkel, mert ha nem, alkalmaznia kell a törvényt és magisztrátus kezébe adja (Galac, 1783/3-tio).

Perselypénz. Borbátviz. „Minthogy a perselypénzt eddigelé a tiszteletes atyafi percipiálta és erogálta [..]. Ennek utánna pediglen a perselypénz is a domesticus curator keze alatt lessen." (Borbátviz, 1796/4-szer). **Brád.** „A Szent Visitatio tetemes fogyatkozásnak látja, hogy egy illyen eklézsiába a perselypénz igen kevés, mely abból esik, hogy igen kevésszer tétetődik ki, pedig igen jó volna, ha legalább annyira neveltetnék és gyűjtetnék, hogy abból esztendőnként a parochialis és oskola ház romlásai renováltatnának" (Brád, 1796/14-szer).

Pletyka. Alpestes. Panaszol a gyülekezet, hogy a lelkész elhanyagolja a délutáni istentiszteletet és „caputot" sem olvas, továbbá „szóhordozó" (Alpestes, 1696/1–2.); két anyatárs szószaporítása megrontja a házasságot (Alpestes, 1793/8-szor).

Praeceptor: Mester/tanító/rektor/praeceptor/oskolamester

Prédikálás. Alpestes. Panasz a lelkész ellen, „hogy amikoron hallottyok esik és vasárnap kell temetni, reggeli tanítást ökegyelme elmulattya, csak az egy halott felett való praedicatioval celebrállya az innepet" (Alpestes, 1718); panasza lelkész ellem, „hogy némelykor halottyok praedicatio nélkül temettetik ithonlétében is ökegyelmének" (Alpestes, 1718/2.). **Bácsi.** A stoláris szolgálatok fizetése: „Keresztelésért dr. 12, Házasok copulatiojáér hfr. 1, Temetést predikatioval ft. 1, Predicatio nélkül dr. 68" (Bácsi, 1751, 1753). **Brád.** Panaszolja a Vizitáció, hogy a lelkész nem tanul és soha nem írja le a prédikációit (Brád, 1690/2.). **Demsus.** A hívek kérik a lelkészt, hogy jobban készítse elő prédikációját (Demsus, 1774); „a prédikáció csak asszonyembernek való, s azoltától fogva tiszteletes esperest uram miatt prédikációt nem halgathat" – panaszolja egyik helyi notabilitás (Demsus, 1777); **Déva.** A lelkész harangozás alatt és ne később menjen prédikációra vagy könyörgésre (Déva, 1717).

Presbitérium. Alpestes. E „közjóra célozó hasznos társaságot" fel kell állítani (Alpestes, 1791/5-to); 9 tagú presbitériumot választanak (Alpestes, 1793/7-szer). **Bácsi.** A testület összetételére nézve irányadó az hogy a tagokat „az ekklézsiának nemesebb s értelmesebb tagjai" közül kell választani (Bácsi, 1790/3-o). A vizitáció a presbitériumot és gondnokot

szólítja fel, hogy a hátralékot behajtsák (Bácsi, 1793/1-mo). **Borbátviz.** „In conformitate aliarum ecclesiarum hellyesnek, és szükségesnek itéli a Szent Visitatio a nemes ekklézsiával együtt ezen ekklézsiában és consistoriumot állítani fel, hogy az ekklézsia eléforduló dolgait communicatis semper consiliis folytassák" (Borbátviz, 1778/10-o); „Ecclesiasticum domesticum consistorium állíttaték" (Borbátviz, 1792/4-to, 5-to, 8-vo). **Brád.** „Méltán való szemrehányással mondja a nemes eklézsia curatorának, consistoriumának és minden tagjainak a Szent Visitatio, hogy a parochialis és oskolai fundus a leggyalázatosobb pusztaságában, kert, kapu és egyéb mindenféle szükséges épületek nélkül vagyon" (Brád, 1796/17-szer). **Déva.** „Tetzett az ecclesia consistoriumának az is, hogy az ecclesia debitumi jó karban vétessenek" (Déva, 1741/8.); a presbitériumnak intézkednie kell a tanítói conventio teljesítése terén (Déva, 1746/Deliberatum 1.); a gondnokok és a prebiterek névsora, illetve azok esküformulája (Déva, 1742–1752); a rossz templomlátogatást a „consistorium jobbítani el nem mulattya" (Déva, 1777/2-do); lelkészhiány miatt elmaradt a javak számbavétele, Vizitáció a consistoriumot bízza meg ezzel (Déva, 1790/5-ö); az úrvacsorával élők számbavételét ígéri a presbitérium (Déva, 1790/6-o); a presbiterek kötelessége, hogy a maguk dolgát félre tegyék és a gyűlésen megjelenjenek (Déva, 1790/12-o). **Haró.** Ajánlja a Vizitáció, hogy az erkölcstelen életet élő személyt jelentsék a presbiériumnak, amely testület eklézsiakövetésig eltiltja őt az úrvacsorától (Haró, 1790/2-o); a testület cselédház helyzetének tárgyalására gyűl össze (Haró, 1791/3-tio); presbiteri választás (Haró, 1802/V.).

Pulpitus: Éneklő szék

Rektor: Mester/tanító/rektor/praeceptor

Részegeskedés. Alpestes. részegen jelent meg a vizitáció előtt, elválást kért (Alpestes, 1793/13-szor); Alpestes tanítója, a filiában végzett úrvacsorai istentisztelet után haza felé jövet megrészegedett és a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott" (Alpestes, 1799/11-szer).

Románok. Alpestes. „Panaszolkodik az ecclesia, hogy a nemesség halván hal, s az fundusokra oláság száll, kik semmi fizetéssel a prédiktornak és mesternek nincsenek, a parochialis ház körül is semmit sem építenek" (Alpestes, 1686/2). **Bácsi.** Panasz gyülekezeti tag ellen, aki „oláh pappal eskettette meg magát az ekklézsiának nagy megbotránkoztatására, kívánt azért is, hogy tudva parázna asszonyi állatot vett el, s azzal egyesült" (Bácsi, 1774/2-o/Ad 3-tium). Panasz gyülekezeti tag ellen, aki „oláh pappal eskettette meg magát az ekklézsiának nagy megbotránkoztatására, kívánt azért is, hogy tudva parázna asszonyi állatot vett el, s azzal egyesült" (Bácsi, 1774/2-o/Ad 3-tium). „Az oláhok a reformata eklézsia részét is potentiose elfoglalták magok eklézsiájok részére" (Bácsi, 1796/4-szer). **Brád.** „Az oláh tumultuatioban elveszett contractusok közzül az idénn megkerült kettő" (Brád, 1793/8-vo). **Demsus.** A piramis alakban épített nagy kőtemplomot a magyarok és románok közösen használják (Demsus, 1702/1). A parokiális kert egy részét a román, a másik részét a református lelkész használja (Demsus, 1702/2.); **Fehérvíz.** „Sok kedvetlen és hellytelen következései lévén annak, hogy a reformáta religion lévők azon egy templomban jártak és járnak a görög valláson lévő oláhokkal" (Fehérvíz, 1782/2-do). **Galac.** „Vagyon valami controversia a templomnak egy része, úgymint a sanctuarium felett, lévén az ezelőtt tett rendelések szerint a görög rituson lévőké, kiknek most újjonnan épült templomuk vagyon, s következésképpen semmi szükségek nincsen a megnevezett sanctuariumra" (Galac, 1783/2-o);

Római katolikusok. Déva. A helyi lelkésznek „Kalnokianum Inclitum Regimentnek capellanussával nagy controversiája vagyon a regimentből elhaló protestans katonáknak temetések felett, kiket a romano-catholicusok temetőjökbe temetni nem akarnak, hanem a mi temetőnkbe" (Déva, 1778/2-do).

Sákramentum, sacrum. Algyógy. „Aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, szamár temetésre ítéltessék", rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventioban

rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do). **Bácsi.** „Megkérdetvén a ministerek is az ekklézsia iránt, jelenté tiszteletes loci minister őkegyelme, hogy az ekklézsiának botránkozására némelyek sem templomot gyakorolni, sem sacrummal élni nem szoktanak, nevezetesen Kis Benjáminné asszonyom, kit azzal excusála a férje, hogy az oláh vallásra redeált volna, mely is ha úgy vagyon, lássa, csakhogy halála történvén, akkor is szolgálattyát a belső embereknek híjába fogják kívánni" (Bácsi, 1778-Január/2-do). **Brád.** Exkommunikált személy sákramentumokkal kíván élni, anélkül, hogy eklézsiát követne (Brád, 1797/6-szor). **Déva.** „Az ekklézsiának közönségesebb és alyasabb tagjai közül találkoznak olyanok, kik a templomot és a sacrumokat frequentálni tellyességgel nem akarják" (Déva, 1775/1-mo); aki nem látogatja a templomot és szentségekkel nem él, azt a kiközösítettek között kell számon tartani, és meg kell fosztani őket a tisztességes temetéstől (Déva, 1778/1-mo). **Haró.** „Három káromkodók adatnak a Szent Visitatio eleibe. [...] brachio seculari kényszeríttessenek mind a templom gyakorlására, mind pedig a sacramentumokkal való hellyes élésre" (Haró, 1771/3-tio).

Sírbolt: Temető, sírbolt

Stóla. Bácsi. A stoláris szolgálatok fizetése: „Keresztelésért dr. 12, Házasok copulatiojáér hfr. 1, Temetést predikatioval ft. 1, Predicatio nélkül dr. 68." (Bácsi, 1751, 1753).

Szószék. Algyógy. „Egy újj korona készítettvén a templombéli cathedra feliben", amelyre a helyi patrónusok adakoztak (Algyógy, 1776/7-mo); „Ex fundamento, régi megavult templombéli cathedra domoliáltatván, igen dicsősségesen megépíttetett méltóságos gróff Kun István úr költségével" (Algyógy, 1776/8-vo). **Bácsi.** Az 1778. évi oratórium építés során „cathedrát" is építtettek (Bácsi, 1778-December/4-to); a dévai Sinka László úr, a cathedrára konferált egy langszínű tafota takarót (Bácsi, 1806/IX.). **Brád.** Klenódiumok, úrasztali terítők, pulpitus- és szószékterítők, harangok leírása, leltárba vétele (Brád, 1796/21-szer/1–22).

Tánc. Brád. A lelkész iszik, hajdútáncot jár stb. (Brád, 1690).

Temetés. Algyógy. „Aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, szamár temetésre ítéltessék" rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventioban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do). **Bácsi.** A stoláris szolgálatok fizetése: „Keresztelésért dr. 12, Házasok copulatiojáér hfr. 1, Temetést predikatioval ft. 1, Predicatio nélkül dr. 68" (Bácsi, 1751, 1753); „akik négy hetek alatt a templomba nem mennek, excommunicáltassanak és szamár temetések légyen" (Bácsi, 1780/6-to). **Brád.** „Az egyházfi által intettessék meg [a parázna] az ítélt reconciliationak végbenvitelére, mellyet ha nem cselekednék, s penitentia tartatlanul halna meg, szamár temetése lészen" (Brád, 1802/IV.). **Déva.** Aki nem látogatja a templomot és szentségekkel nem él azt a kiközösítettek között kell számon tartani, és meg kell fosztani őket a tisztességes temetéstől (Déva, 1778/1-mo); a helyi lelkésznek „Kalnokianum Inclitum Regimentnek capellanussával nagy controversiája vagyon a regimentből elhaló protestans katonáknak temetések felett, kiket a romano-catholicusok temetőjökbe temetni nem akarnak, hanem a mi temetőnkbe" (Déva, 1778/2-do); „ha illyen tévellygésben történik halálok (nem járnak templomba, a sacramentumokkal nem élnek, hitetlenek módjára viselkednek), szamár temetések lészen, harangozás és egyházi szolgálat nélkül" (Déva, 1790/10-o). **Haró.** „Panaszol, hogyha halott történik, két három napig harangoznak minden hír nélkül, az egyházi igazgatás semmit sem tudván benne, s mikor temetni kell, azelőtt kevés órával tesznek hírt az egyházi szolgának. (Haró, 1793/1-mo/2-do); „panaszképpen adja fel az egyházi atyafi egyfelől azt, hogy a főfőbb rendelésekhez tartván magát abban, hogy az halattok felett haszantalan szószaporítással, búcsúztatással, a keserveseket nevezni s rillatni nem akarja", ezért nem adják meg a temetésért járó bért (Haró, 1793/1-tio/2do).

Temető, sírbolt. Algyógy. A patrónusi önkény folytán beültetett temetőnek való területet vissza kell adni (Algyógy, 1801/XIII.). **Déva.** Panaszolnak a sírások, hogy boltos sírt akarnak a helybéliek, Vizitáció megtiltja (Déva, 1773/5-o); a helyi lelkésznek „Kalnokianum Inclitum Regimentnek capellanussával nagy controversiája vagyon a regimentből elhaló protestans katonáknak temetések felett, kiket a romano-catholicusok temetőjökbe temetni nem akarnak, hanem a mi temetőnkbe" (Déva, 1778/2-do).

Templom. Algyógy. A lelkész járjon utána, hogy mikor kell istentiszteleti szolgálatot végeznie a kastélyban (szombat délután avagy vasárnap reggel), utána közölje a gyülekezettel, hogy mikor lesz a templomi istentisztelet (Algyógy, 1766/1.); „egy újj korona készítettvén a templombéli cathedra feliben", amelyre a helyi patrónusok adakoztak (Algyógy, 1776/7-mo); az „isteni tisztelet helyén s óráján egybenveszvén, helytelen mocskos szókkal illették egymást" a hívek közül némelyek (Algyógy, 1779-Január/3-tio); szép, kőtemploma van (Algyógy, 1796/13-szor.); a templom szarvazata megrothadt (Algyógy, 1800/3-o); a templom fedelének megjavítására gyűlt adományok (Algyógy, 1801/IV.); a templomjavítás kiadásai (Algyógy, 1804/III./B.); a vizitáció szemetesnek, elhanyagoltnak találja a templomot, falai megrepedeztek és mennyezete már-már leomlik (Algyógy, 1807/IX.). **Alpestes.** A templom romokban, a patrónus zsendelyt ajánl cserép ellenébe (Alpestes, 1792/12-a); templomfedésre pénzt adnak ki (Alpestes 1793/10-szer). **Bácsi.** Patrónusi adomány a parókia és a templom építésére (Bácsi, 1771/6-to/1). Új oratotiumot építettek (Bácsi, 1772/1-o); a templomot elárasztotta az árvíz, a patrónus padokat ajándékozott (Bácsi, 1772/3-o); az oratorium elkészült és 1772-ben felszentelték, lásd bővebben (adományok, üdvözlő vers is) (Bácsi, 1773Jan/3-tio); „In anno 1777 újra hozzafogván az oratorium renovatiojához" (Bácsi, 1778-Január/4-to); az oratórium elkészült (Bácsi, 1778-December/4-to). **Borbátviz.** „Sorvadófélben a templom fedele" (Borbátviz, 1774/8-vo), az 1781. évi vizitáció alkalmával fogadta az ekkla, hogy bővíti templomát és tornyot épít, amelyre Guberniumi engedélyt szerez Bartsai Lajos patrónus (Borbátviz, 1782-Március/4-to); a templom és a parókia ablakainak beüvegezésére fizetette az ekkla (Borbátviz, 1805/I.). **Brád.** „Ezen nemes ekklézsia halgatóinak feles számokra nézve igen szükséges lévén a templomnak megbővítése, és melléje egy haranglábnak építtetése" (Borbátviz, 1782/4-to); torony, templom, parókia, mesteri ház és iskola javításra pénzt adtak ki (Brád, 1796/9-szer); „Brádon a parochialis és mesteri házok fából vagynak építtetve, és rongyollottak. [...] A templom kőből van építtetve, szép kőtornyával és kereken a templomi cinterem kőfallal békerítve" (Brád, 1796/19-szer, 20-szor), a templom és környéke romladozik, utasítják a gondnokot, hogy hozza rendbe (Brád, 1806/I.). **Demsus.** A piramis alakban épített nagy kőtemplomot a magyarok és románok közösen használják (Demsus, 1702/1). **Déva.** „Nagy controversia [...] a a pulpitusnak chorusból a templom közepibe való lehozása iránt", a Vizitáció úgy dönt, hogy a helyén maradjon és ülőszék ne legyen mellette (Déva, 1746/Deliberatum 3.); patrónusi adományok a templom, iskola, torony stb. javításra (Déva, 1752/1-mo–12-mo); „nagy örömmel szemléli a Szent Visitatio, egy darab időtől fogva mely sok és szép restauratiok estenek a templom és parochia" (Déva, 1773/7-o). **Fehérvíz.** „Megnyerte ezen nemes ekklézsia a királyi kegyelmes engedelmet, hogy magának különös templomot építhessen ex fundamento" (Fehérvíz, 1782/2-do); az elmúlt (1782.) évben végzett templomépítés alkalmával bevett és kiadott pénz elszámolását hiényolja a Vizitáció (Fehérvíz, 1783/3-tio); 1783 decemberében a torony és templom még épülőfélben van (Fehérvíz, 1783-December/2.); a Hóra-féle lázadás után „nyilvánságos a templomon való romlás", „bizonyos és nagyon kitettző a parochia körül való fogyatkozás", a lelkész „a nagy ruinák miatt meg nem maradhat ott" (Fehérvíz, 1792/3-tio); az 1788-as török pusztíts után a templomot szépen rendbe szedték (Fehérvíz, 1796/7-szer). **Felsőszálláspataka.** A templom építését elkezdték, a Vizitáció inti, hogy fejezzék is be (Felsőszálláspataka, 1773/2-o.); a templom romos, a harangnak harangláb építését sürgeti a Vizitáció, a lelkészi lakás ugyancsak romos (Felsőszálláspataka, 1776/2-do–

4-to); „az időnek nyílásával [tavasszal] kezdjenek hozzá a templomnak építéséhez" (Felsőszálláspataka, 1777/1-o); a templom „fala egészen helyreállítatott, lévén igyekezet még a toronynak kevéssel fellyebb mozdítása iránt is" (Felsőszálláspataka, 1779/2-do); 1781-re a templomépítést annyira vitte, hogy már csak kevés maradt hátra (Felsőszálláspataka, 1782/3-tio); „minthogy az Istennek külömb-külömbféle ítéletei által ezen szent megyécske is megromolván, a parochia is elpusztult és a templomon is a ruinák kitettzők. Tellyes bizodalommal ajánlja az Egyházi Törvényes Látogatás az említett és minden más tekintetes uraknak aziránt való kegyes gondoskodását" (Felsőszálláspataka, 1792); „vagyon egy kőből épült templom, mely most romlófélben vagyon ugyan, hanem a tekintetes domesticus curator úr mondá, hogy már holmi lépéseket megtett az idén lehető renováltatására" (Felsőszálláspataka, 1796/3-szor). **Galac**. A lelkész panaszolja, hogy nincs kert a templom körül, a Vizitáció utasítja a gyülekezetet, hogy építsen „ne áljon a templom cinteremje pusztában közönséges gyalázatunkra" (Galac, 1772Február/1-o); a templom „ruinákban van", inti a Vizitáció a helybélieket, különösképpen a patrónusokat, hogy javítsák meg, „a reformatum templom az oláhokétól közfal által distingváltassék" (Galac, 1776/4-to); a Vizitáció megújítja felszólítását, hogy a templomot javítsák meg (Galac, 1779/3-tio); mind a templom, mind a torony omlófélben van, bár a torony javításához nekifogtak (Galac, 1783/2-do); „a töröknek Háttzeg vidékire lett béütése és pusztítása [1788] miatt mind a templom, mind a parochia elégettetvén, a templom is azoltától fogva fedél nékül állva, annak kőfalai sorvadnak" (Galac, 1796); „a galatzi mater ekklézsiának mind temploma, mind parochialis háza most is régi, romladozott" (Galac, 1802/I.); **Haró.** „A kertek mind az ekklézsia háza, mind a templom körül in ruinis vagynak, melyet a Szent Visitatio béhunyt szemekkel nem nézhet" (Haró, 1775/3-tio).

Templomhasználat. Fehérvíz. „Sok kedvetlen és hellytelen következései lévén annak, hogy a reformáta religion lévők azon egy templomban jártak és járnak a görög valláson lévő oláhokkal" (Fehérvíz, 1782/2-do). **Galac**. A templom „ruinákban van", inti a Vizitáció a helybélieket, különösképpen a patrónusokat, hogy javítsák meg, „a reformatum templom az oláhokétól közfal által distingváltassék" (Galac, 1776/4-to); „vagyon valami controversia a templomnak egy része, úgymint a sanctuarium felett, lévén az ezelőtt tett rendelések szerint a görög rituson lévőké, kiknek most újjonnan épült templomuk vagyon, s következésképpen semmi szükségek nincsen a megnevezett sanctuariumra" (Galac, 1783/2-o).

Templomi székek. Algyógy. A patrónusok panaszolják, hogy székeiket újakra cserélték (Algyógy, 1796/10-szer.).

Templomlátogatás. Algyógy. „A templomot a kösség igen hidegen gyakorollya" (Algyógy, 1686); a templomlátogatás elhanyagolásáért büntetés (Algyógy, 1687); „az urak bejárnak az templomba, parasztság aki bejárjon nincs" (Algyógy, 1696); a helyi lelkész nógassa híveit a templom látogatására (Algyógy, 1775/2-do), „aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, szamár temetésre ítéltessék" rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventioban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do); harangozás befejezte után nem kell a templom ajtója előtt várakozni azoknak, akik később érkeztek (Algyógy, 1790/1-mo). **Alpestes.** A hívek nem „frequentálják a hétköznapi cultust" (Alpestes, 1696/3.); a lelkész azzal vádolja a gyülekezetet, hogy „hidegek", templomba nem járnak (Alpestes, 1698); panasza lelkész ellen, „hogy némelykor halottyok praedicatio nélkül temettetik ithonlétében is őkegyelmének". (Alpestes, 1718/2.). A templomlátogatás jó, a bérek befizetése nem (Alpestes, 1793/2-szor). **Bácsi.** A hétköznapi istentiszteleteket nem nagyon látogatják (Bácsi, 1771/3-tio); a helyi lelkész panaszolja a vizitációnak, hogy hívei nem látogatják a templomot, ezért harangoztat ritkán, nem fizetik a bért, ezért magának kell fa után járni (Bácsi, 1773Jan/6-o/1–4); „sajnálva és fájdalommal érti a Szent Visitatio ezen eklézsia tagjainak nagy hidegségeket és buzgóságtalanságokat" a hét-

köznapi istentiszteletek látogatása terén, ahová egyáltalán nem járnak (Bácsi, 1776/1-mo); a lelkész azzal vádolja a gyülekezetet, hogy nem látogatja az istentiszteletet, a Vizitáció pedig a világi hatóság fenyítését helyezi kilátásba a „prophanus" embereken (Bácsi, 1777/2-do); „megkérdetvén a ministerek is az ekklézsia iránt, jelenté tiszteletes loci minister őkegyelme, hogy az ekklézsiának botránkozására némelyek sem templomot gyakorolni, sem sacrummal élni nem szoktanak, nevezetesen Kis Benjáminné asszonyom, kit azzal excusála a férje, hogy az oláh vallásra redeált volna, mely is ha úgy vagyon, lássa, csakhogy halála történvén, akkor is szolgálattyát a belső embereknek híjába fogják kívánni" (Bácsi, 1778-Január/2-do); „akik négy hetek alatt a templomba nem mennek, excommunicáltassanak és szamár temetések légyen" (Bácsi, 1780/6-to). **Borbátviz.** „Ami pedig a templomnak gyakorlását nézi, abban részben is nagy rövidség vagyon, mert némelyek igen ritkán jőnek a templomba, némelyek ha jönek is olykor vasárnapokon, alig várják a textusnak felolvasását s mindjárt kimennek a templomból" (Borbátviz, 1774/1-o); „az isteni szolgálatra és az úri szent vacsorával való élésre nézve jóról említi halgatóit" (Borbátviz, 1792/1-mo). **Brád.** Vannak, akik „a templomot egy időtől fogva nem gyakorolják, de nem ex contemtu, hanem különös erőtlenségek miatt" (Brád, 1802/III.). **Déva.** „Az ekklézsiának közönségesebb és alyasabb tagjai közül találkoznak olyanok, kik a templomot és a sacrumokat frequentálni tellyességgel nem akarják" (Déva, 1775/1-mo); a rossz templomlátogatást (nevek és mulasztások is) a „consistorium jobbítani el nem mulattya" (Déva, 1777/2-do); „in facie visitationis admoneáltatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnnyenek, mellyekhez ha nem tartanák magokat, excommunicáltassanak" (Déva, 1777/2-do); aki nem látogatja a templomot és szentségekkel nem él azt a kiközösítettek között kell számon tartani, és meg kell fosztani őket a tisztességes temetéstől (Déva, 1778/1-mo); „ha illyen tévellygésben történik halálok [nem járnak templomba, a sacramentumokkal nem élnek, hitetlenek módjára viselkednek], szamár temetések lészen, harangozás és egyházi szolgálat nélkül" (Déva, 1790/10-o); a patrónusok kérik, hogy külön székeket készíthessenek családjuknak, Vizitáció azt mondja, hogy zsinati végzés értelmében nem szabad, egyébként „a dévai templomban sokkal többek az üres székek az isteni szolgálat közben, hogysem mint emberekkel teljesek" (Déva, 1790/11-mo); „a templomot nem frequentálják" – panaszol a tiszteletes egyházi atyafi (Déva, 1793/2-o). **Haró.** „Három káromkodók adatnak a Szent Visitatio eleibe. [...] brachio seculari kénszeríttessenek mind a templom gyakorlására, mind pedig a sacramentumokkal való hellyes élésre" (Haró, 1771/3-tio); „a közönséges isteni tisztelet gyakorlásában igen restesek" (Haró, 1793/1-mo).

Terhességmegszakítás. Haró. „Beretszki Andrásné hajadon léánya Susánna vádoltatik, hogy ezelőtt, amint a közönséges hír tartya, egy legénytől terehbe ejtetvén, azon terhét jó ideig viselte volna, és azután egykor tereh viselésének jelei elmúlván, vastag gyanúba ejtette magát, hogy a magzatot elrekkentette volna, az ekklésiának nagy megbotránkozására" (Haró, 1778/2-do).

Torony. Bácsi. Bácsiban toronyépítésre gyűjtenek (Bácsi, 1796/6-szor). Borbátviz. Pénzadomány toronyépítésre (Borbátviz, 1804/V.). **Brád.** „Szándékozván a nemes eklézsia egy ütőórát építtetni a toronyba" (Brád, 1780/6-to). Torony, parókia és iskola javításra pénzt adtak ki (Brád, 1796/9-szer); „Brádon a parochialis és mesteri házok fából vagynak építtetve, és rongyollottak. [...] A templom kőből van építtetve, szép kőtornyával és kereken a templomi cinterem kőfallal békerítve" (Brád, 1796/19-szer, 20-szor). **Déva.** Pénzadomány toronyépítésre (Déva, 1715); a tornyon dolgozó mestereknek adnak ki pénzt az ekkla pénztárából (Déva, 1747); patrónusi adományok a templom, iskola, torony stb. javításra (Déva, 1752/1-mo–12-mo). **Felsőszállaspataka.** A templom „fala egészen helyreállítatott, lévén igyekezet még a toronynak kevéssel fellyebb mozdítása iránt is" (Felsőszállaspataka, 1779/2-do). **Galac.** Dűlőfélben volt a tornya, lebontották, a Vizitáció buzdítja a helybélieket, hogy minél hamarabb építsék újra fel (Galac, 1782/4-to).

Tömlöc. Brád. „Az ekklézsiának kellene még valami jövedelmecskéjének lenni a város tömlöcéből" (Brád, 1776/6-to); „tömlöc váltságból" pénz jött (Brád, 1782/4-to; 1783/3-tio).

Török pusztítás. Galac. „A töröknek Háttzeg vidékire lett béütése és pusztítása [1788] miatt mind a templom, mind a parochia elégettetvén, a templom is azoltától fogva fedél nékül állva, annak kőfalai sorvadnak" (Galac, 1796); „volt ezen eklézsiának az 1788-beli török pusztítása előtt két harangja. Az egyik vitetett tekintetes Nándra Sigmond úrhoz Berekszoba, ahonnan vissza kell vitetni" (Galac, 1796/5-ször).

Törvényfa. Bácsi. „A falu törvényfáján belől dél felől egy darab szántóföld" (Bácsi, 1762).

Úrasztala. Bácsi. Bethlen Gergely úrasztal adományozott az egyházközségnek (Bácsi, 1772/3-o); Bánffy Dénesné az úrasztalára terítőt adományozott (Bácsi, 1772/3-ö); Bánffy Dénesné adott egy „kívül-belől aranyas pohárt" (Bácsi, 1772/6-o); az új templom felszerelése (úrasztali kellékek, tányér, terítők stb.) (Bácsi, 1773Jan/4-o/1–9); özvegy úrasztali és szószékterítőt adományoz (Bácsi, 1775/6-o), „Türi Ágnes asszony ajándékozott ezen bátsi reformata nemes ekklézsiának egy Úr asztalára való négyszegeletű abroszt", melynek a részletes leírása is szerepel a jkv-ben (Bácsi, 1776/4-to). **Borbátviz.** „A szent edények váltságáért [...] az Úr asztalához tartozó ezüstpohárnak megigazításáért s aranyozásáért" (Borbátviz, 1802/IV.); klenódiumok, úrasztali terítők, pulpitus- és szószékterítők, harangok leírása, leltárba vétele (Brád, 1796/21-szer/1–22).

Úrvacsora. Algyógy. „Aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, szamár temetésre ítéltessék", rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventióban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do); az úrvacsorával való élés elhanyagolásáért büntetés (Algyógy, 1687); az úrvacsorára való készülés „a régi ép állapottyában vagyon" (Algyógy, 1791/2-do). **Alpestes.** Alpestes tanítója, a filiában végzett úrvacsorai istentisztelet után, haza felé megrészegedett és a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott" (Alpestes, 1799/11-szer). **Bácsi.** Paráznaság miatt eltiltnak az úrvacsorától egy fiatalasszonyt (Bácsi, 1792/3-tio); Nagy Sándor „az úri szentségre célozva egy szép ezüst lábos pohárt" adományozott, felesége visszavette (Bácsi, 1793/2-do); nincs lelkész, a tanító végzi a lelkészi teendőket, úrvacsorát nem oszthat, ezért honoráriumot adnak az úrvacsoraosztó lelkésznek, aki más faluból jöhetett (Bácsi, 1802/IV.; 1806/IV.). **Borbátviz.** „Az isteni szolgálatra és az úri szent vacsorával való élésre nézve jóról említi halgatóit" (Borbátviz, 1792/1-mo); „az Úri Szent Vacsorával is élni el mulattyák" (Borbátviz, 1804/II.). **Brád.** „Kedvetlenséggel halgatta tiszteletes loci minister uramnak aziránt való panasszát, hogy lennének actu némelyek halgatói közül, akik az úri szent vacsorának asztalához való előjárulásnak alkalmatosságával a praecedentiát captálván versengettek és versengenek" (Brád, 1780/2-o); „némely nemes asszonyságok, az Úrnak szent asztalához való eléjárulásban, annak szentségéhez illendő rendet nem igen tartanak" (Brád, 1796/3-szor.). **Déva.** „Az ekklézsiának közönségesebb és alyasabb tagjai közül találkoznak olyanok, kik a templomot és a sacrumokat frequentálni tellyességgel nem akarják" (Déva, 1775/1-mo); „in facie visitationis admoneáltatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnnyenek, mellyekhez ha nem tartanák magokat, excommunicáltassanak" (Déva, 1777/2-do); az úrvacsorával élők számbavételét ígéri a presbitérium (Déva, 1790/6-o). **Haró.** Haró, mint filia, menjen úrvacsorára és sátoron ünnepeken az anyaegyházközségbe, Kéméndre. (Haró, 1772/3-tio); ajánlja a Vizitáció, hogy az erkölcstelen életet élő személyt jelentsék a presbitériumnak, amely testület eklézsiakövetésig eltiltja őt az úrvacsorától (Haró, 1790/2-o).

Ülésrend. Algyógy. Az egyházmegyei vizitáció inti a helyi nemeseket, hogy ne saját padjukba, hanem a tisztüknek megfelelő közönséges padokba üljenek (Algyógy, 1796/10-szer.). **Alpestes.** A papné széke (Alpestes, 1700); a patrónusok kérik, hogy külön székeket

készíthessenek családjuknak, Vizitáció azt mondja, hogy zsinati végzés értelmében nem szabad, egyébként „a dévai templomban sokkal többek az üres székek az isteni szolgálat közben, hogysem mint emberekkel teljesek" (Déva, 1790/11-mo). **Fehérvíz.** Az 1788-as török pusztítás után a templomot szépen rendbe szedték, de a padok építése során újra felmerült a családi padok kérdése (Fehérvíz, 1796/7-szer); panaszol az egyik gyülekezeti tag, „hogy a magok költségeken építtetett székbe béül ifjú Bágya Sigmondné, Hernya Juliána, holott abban magok is házok népével alig férnek el" (Fehérvíz, 1804/VII.); ugyancsak a templomi székek miatti controversia (Fehérvíz, 1806/V.).

Ünneplés, ünnep. Alpestes. Panasz a lelkész ellen, „hogy amikoron halottyok esik és vasárnap kell temetni, reggeli tanítást őkegyelme elmulattya, csak az egy halott felett való praedicatioval celebrállya az innepet" (Alpestes, 1718). **Brád.** Püspöki leirat az új naptár szerinti ünnepekről (Brád, 1772/4-o); a lelkész „olykor sátoros innepeken későcskén harangoztat" (Brád, 1775/1-mo); „a nemes eklézsiának is tettzéséből observáltatni ezutánn megerősíttetett ezen visitatorium forumban ez a rendtartás, hogy kéttzeri harangozás utánn, akinek csak kívánkozik szíve és igyekezik lába az Úr orcája eleibe menni, ne késedelmezzék, mivel az isteni szent szolgálat legottan elkezdettetik. Ugyanezen rendtartás observáltassék a vasárnapi és egyéb sátoros innepi napokon is" (Brád, 1780/4-to); az „inneplő" diáknak adtak pénzt (Brád, 1800/3-o). **Haró.** Haró, mint filia, menjen úrvacsorára és sátoron ünnepeken az anyaegyházközségbe, Kéméndre (Haró, 1772/3-tio);

Üveges, üvegezés. Borbátviz. Az ekkla fizetett az üveges inasának két napi ellátására, aki a templom és a parókia ablakait üvegezte be (Borbátviz, 1805/I.). **Brád.** Az iskola ablakát üvegezik (Brád, 1800/3-o);

Vagyon (bonumok). Algyógy. Az egyházközségnek a fürdőn volt telke és épülete, annak pontos tájolását adja a jegyzőkönyv (Algyógy, 1777/4-to); a zselléreknek megtiltják, hogy az egyház földjét eladják (Algyógy, 1777/7-mo); az ekkla vagyonát számba veszi a Vizitáció (Algyógy, 1782/14-to/1-mo–3-tio); „a nemes ekklézsia immobile bonumai" (Algyógy, 1783/4-to/1-o–5-o); zsellérek [!], szántóföldek, kaszálók, szőlők (Algyógy, 1793/4-to); a szántóföldek, kaszálók, parokiális szőlők, erdők újbóli számbavétele az 1754-ben készített összeírás szerint, melyek részben a lelkész, részben a tanító használatára szánták (Algyógy, 1796/5-ször.). **Alpestes.** Az egyháznak van erdeje, amelyet elhanyagoltak (Alpestes, 1772/Április/7-mo); az egyház vagyonának összeírása (1781/3-o); az egyház vagyona megvan, aszerint ahogyan inprotocolláltattak (Alpestes, 1793/11-szer); a parókiához tartozó földterület (rajta az iskolávan) méretei (Alpestes, 1799/7-szer/1); részletes leírása az egyház vagyonának (szántóföldek, kaszálók, lelkésznek és mesternek járó területek) (Alpestes, 1799/7-szer); a lelkész használatában lévő földterületek részletes leírása (Alpestes, 1802/2-do). **Bácsi.** Részletes összeírása a klenódiumoknak és egyházi vagyonnak (Bácsi, 1782/4-to); a gondnoktól kérik a conventiot, hogy a tractus protokollumába beírják (részletes lista az egyház vagyonról) (Bácsi, 1796/3-szor); Bartsai László viceispán elfoglalja az egyház földjét (Bácsi, 1802/V.). **Borbátviz.** Gyarapodik az egyház vagyona (Borbátviz, 1772/3-o). **Brád.** Az ekkla szántóföldei (Brád, 1796/7-szer). **Déva.** A Vizitáció szigorúan meghagyja, hogy a következő vizitációig minden ingó és ingatlan vagyont írjanak össze, még azokat is, amelyeket eltulajdonítottak (Déva, 1746/Delibertum 5.); lelkészhiány miatt elmaradt a javak számbavétele, Vizitáció a consistoriumot bízza meg ezzel (Déva, 1790/5-ö). **Fehérvíz.** Részletes lajstrom az egyház javairól (szántóföldek, klenódiumok stb.) (Fehérvíz, 1796/3-szor); „a parochialis földek úgy vagynak mint voltak 1796-ban" (Fehérvíz, 1799/4.). **Felsőszállláspataka.** Számba veszik a földeket és a kegytárgyakat (Felsőszállláspataka, 1792). **Haró.** Számbavette a Vizitáció a szántóföldeket, kaszálókat stb.(Haró, 1802/III.).

Válás. Alpestes. A házasság megromlott, válóok nincs, nem választják el (Alpestes, 1772/9-o); válást kér a férj, a vizitáció ajánlja, hogy maradjanak együtt, mert már öregek (Alpestes, 1793/13-szor).

Vegyes házasság. Algyógy. A legény reformátusnak mondja magát, holott román (Algyógy, 1686).

Visszaélés. Algyógy. Az egyházfi saját hasznára költötte az egyház pénzét, vissza kell fizetnie (Algyógy, 1698); a lelkészt eltiltják a templomi szolgálattól (Algyógy, 1793/1-mo); a patrónusi önkény folytán beültetett temetőnek való területet vissza kell adni (Algyógy, 1801/XIII.). **Alpestes.** Régi „abusust" tapasztal a vizitáció a lelkész és a tanító bérének megadásában (Alpestes, 1771/4.); Alpestes tanítója, a filiában végzett úrvacsorai istentisztelet után, haza felé megrészegedett és a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott" (Alpestes, 1799/11-szer). **Bácsi.** „Az oláhok a reformata eklézsia részét is potentiose elfoglalták magok eklézsiájok részére" (Bácsi, 1796/4-szer); Bartsai László viceispán elfoglalja az egyház földjét (Bácsi, 1802/V.). **Borbátviz.** „Nagy abusust observál itten a Szent Visitatio a házasulandók dolgában, hogy némely házasulandók csak magokat gondolván, néha praecipitanter minden előre való jelentés nélkül éjtzaka éjfélkor a tiszteletes loci ministerre mennek s a copulatiora kénszerítik" (Borbátviz, 1774/12-o). **Brád.** „Néha a titulatus curator urak némellyekkel egyezőleg szabadoson disponálnak az ekklézsiának kicsin jövedelméből" (Brád, 1790/7-mo). **Fehérvíz.** Panaszol az egyik gyülekezeti tag, „hogy a magok költségeken építtetett székbe béül ifjú Bágya Sigmondné, Hernya Juliána, holott abban magok is házok népével alig férnek el", lásd a végzést is: parancsolja a tisztelt méltóságos Fő Consistorium, hogy senkinek külön széke a templomban ne légyen, hanem üljön ki-ki ahová lehet (Fehérvíz, 1804/VII.).

Vizitáció. Algyógy. Tiszteletdíja (Algyógy, 1800/6-o/2); tiszteletdíj (Algyógy, 1802/IV./B./3.); Algyógy 1804/III./B. **Alpestes.** „A Szent Visitatio őkegyelmének [a mesternek] serio inponálya, hogy ezutánn vigyázzon jobban magára, az haszontalan, szükségtelen, annyival is inkább suspecta excursioktól desistállyon, a tanuló gyermekekkel penig úgy dajkálkodjék, hogy edesíttse inkább őket a tanulásra mérséklett fenyítékkel is, mintsem idegeníttse feletteb való keménykedésével" (Alpestes, 1781/2-do). **Borbátviz.** „Ideérkezvén a Szent Vizitatio reggeli 10 óra tájban, mindjárt hírt tett a nemes ekklézsia minden tagjainak az egyházfi által, és invitált mindeneket a parochialis házhoz. De délutáni 3 óráig senki itten meg nem jelent más, hanem csak tekintetes Kenderesi Lajos úr, a serédi filialis és tekintetes Jordán Jósef úr, borbátvizi a mater ekklézsiák curatorai" (Borbátviz, 1804). **Brád.** „A mostani visitatiora tett költség úgymint szénára, zabra, culimaréra és egyebekre" fizettek (Brád, 1803/VI.). **Demsus.** „Contra omnem spem et opinionem igen kedvetlenül fogadtatott a tekintetes és méltóságos Lukáts Jósef úrtól" a Vizitáció majd „némi-némű kedvetlen szók után eljött a visitatio az úr házától elég kedvetlenül" (Demsus, 1777). **Déva.** „...in facie visitationis admoneáltatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnnyenek, mellyekhez ha nem tartanák magokat, excommunicáltassanak" (Déva, 1777/2-do). **Fehérvíz.** Az 1778. évi vizitációra a gyülekezeti tagok nem jelentek meg (Fehérvíz, 1777). A vizitáció honóráriuma (Fehérvíz, 1804/VIII.). **Felsőszálláspataka.** „A f[első]szállászpataki reformata ekklézsiában az útnak nehézsége miatt nem mehetvén a Szent Visitatio, ugynazon napon általhívta a tiszteletes loci ministert, Bora Márton urat Fejérvizre" (Felsőszállászpataka, 1774); „ezen visitation senki se volt jelen, hanem csak tekintetes Kenderesi Sigmond úr, mint ennek az elhanyatlott eklézsiának domesticus curatora" (Felsőszállászpataka, 1799). **Galac.** Az 1788. évi török pusztítás miatt a Vizitáció nem szállhat ki ide (Galac, 1796).

Zsellér. Algyógy. „Végezi azért a Szent Visitatio, hogy amint a hazában más zsellérek szoktak szolgálni földesuroknak, úgy ezek is szolgáljanak, ha midőn a szükség szerint parancsoltatik ökrökkel is tehetségek szerint tartozzanak, amire fog kívántatni mind a nemes

ekklézsiának, mind a tiszteletes parochusnak szolgálni egy héten egy napot" (Algyógy, 1772/8vo); „a régi constitutiok és újjabban is az 1771-dikbéli krakkai Generalis Szent Synodus végezése szerint ezen nemes ekklézsia fundussain lakó zsellérek is, mit szintén másutt, tartoznak tiszteletes esperest uramnak fejenként fizetni minden esztendőben három márjást" (Algyógy, 1772/9-no); panasz a zsellérekre (Algyógy, 1779-Január/6-to–7-mo); a zsellér fizesse meg az ekkla kárát, majd tegyék ki (Algyógy, 1782/7-mo–9-no); panasz ugyanazon zsellér ellen (Algyógy, 1783/14-to/3-o); az ekkla zselléreit a patrónusok egy csoportba sorolják a nemesi zsellérekkel, az ekkla zselléreire nézve a Generális Zsinatnak határozata van, ezt vegyék figyelembe a heti munkanapok kiszabásánál (Algyógy, 1783/14-to/2-o); nő az ekkla zselléreinek száma (Algyógy, 1779/4-to/b.); sok panasz a zsellérek ellen (eladják az egyház földjeit, rosszul művelik az egyház szőlőjét stb.) (Algyógy, 1777/7-mo; 1778/2-do–5-to); Ursza Juonnak, az ekklézsia zsellérének öröksége (Algyógy, 1804/IV.); panasz a zsellérekkel szenbeni visszaélésre (éjszakai szolgálat, közterhek viselése) (Algyógy, 1807/VIII.). **Déva.** A lelkész kéri a Vizitációt, hogy a parókia előtti egyházi telken zsellért tarthasson, akinek évi öt forintot érő munkát kellett végeznie a parókián (Déva, 1752).

Zsinat. **Algyógy.** Az ekkla zselléreit a patrónusok egy csoportba sorolják a nemesi zsellérekkel, az ekkla zselléreire nézve a Generális Zsinatnak határozata van, ezt vegyék figyelembe a heti munkanapok kiszabásánál (Algyógy, 1783/14-to/2-o); **Borbátviz.** Synodusi subsidiumot adott az ekkla (Borbátviz, 1805/V.). **Fehérvíz.** „Ezen hibát [a templomi ülésrendet] kívánta a méltóságos Fő Consistorium orvosolni, és azért in anno 1768. die 17^{a} Aprilis egy valóságos atyai indulatból származott adhortatoriát írt, és azon esztendőben Déván tartatott Generalis Szent Synodus által közönségessé tétetett az egész országban" (Fehérvíz, 1804/VII.).

Falvak szerint

Algyógy

Agentia: Algyógyon fizettek az agentiára (Algyógy, 1801/III.d.). **Asylum:** Algyógyon ilyet építtettek a vizitáció nagy megelégedésére (Algyógy, 1807/V.). **Bibliaolvasás:** A lelkészt utasítja a Vizitáció, hogy nyár idején, akár délután, akár a kora esti órákban vagy katekizáljon vagy Bibliát olvasson (Algyógy, 1766/1.). **Conventio (jövedelmi megegyezés):** „Aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, szamár temetésre ítéltessék" rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventioban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do); lásd még Algyógy, 1796; lásd részletesen Algyógy, 1804/I. **Deák:** Algyógyon fizettek a filiában segédkező deáknak (Algyógy, 18001/II./d.). **Dislocatio:** Algyógy, 1775/1-mo; Algyógy, 1796/3-szor/4). **Egyházfenntartás:** A helyi zsellérek, ha kell ökrökkel szolgáljanak a lelkésznek épp úgy, mint a nemes embernek (Algyógy, 1772/8-vo); a zsellérek tartoznak fizetni az esperesnek esztendőnként 3 márjás forintot (Algyógy, 1772/9-no); a lelkész a bér elmaradásra panaszkodik (Algyógy, 1790/2-do); a lelkészt eltiltják a templomi szolgálattól és megvonják a bérét (Algyógy, 1793/1-mo); Algyógy nem kapott lelkészválasztási jogot, mert lelkészének tartozik (Algyógy, 1796/3-szor); patrónusi hátralék Algyógyon (Algyógy, 1796/3-szor); a patrónustól bér fejében kapott bort a lelkész visszaküldi, mert savanyú (Algyógy, 1796/3-szor/5); a szántóföldek, kaszállók, parokiális szőlők, erdők újbóli számbavétele az 1754-ben készített összeírás szerint, melyek részben a lelkész, részben a tanító használatára szánták (Algyógy, 1796/5-ször.); a díjlevél szerint a lelkésznek járó jövedelem részletesen (Algyógy, 1804/I.). **Ekklézsiakövetés (reconciliatio):** Algyógy, 1696. **Ének, éneklés:** A tanító ne ülve énekeljen (Algyógy, 1790/1-mo). **Éneklő szék (pulpitus):** A tanító ne ülve énekeljen (Algyógy, 1790/1-mo). **Excommunicatio (kiközösítés):** „Aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, szamár temetésre ítéltessék", rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventioban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do). **Fegyelmezés:** Algyógy nem kapott lelkészválasztási jogot, mert lelkészének tartozik (Algyógy, 1796/3-szor). **Filia (leányegyházközség):** Algyógynak volt filiája Gyalmár és Bokalj (Algyógy, 1804/I.). **Generalis Zsinat:** A vizitációs jkv utal az 1771-ben Krakkon tartott generális zsinatra (Algyógy, 1772/9-no). **Gondnok (curator):** „Hogyha a méltóságos gróff úrnak tettzenék továbra is ezen nemes ekklézsia curateláját kezén tartani, méltóztatnék de praxi et constitutione ecclesiastica a szokott juramentumot deponálni, minthogy kemény instructioja vagyon a visitationak, hogy az ekklézsiák curatorait ajuráltassa" (Algyógy, 1783/13-tio); a gondnok továbbállt két esztendő számadási irataival (Algyógy 1801/III.). **Harang:** Algyógyon a tanítói lakás tetején tornyocska van, benne harang (Algyógy, 1796/13-szor.); az algyógyi harangok leírása (Algyógy, 1796/14-szer); harangot tettek a toronyba Algyógyon (Algyógy, 1804/III./B.). **Harangozás:** Szaggatás, temetésre egybegyűjtő és a temetőbe kikísérő harangozás (Algyógy, 1796/11-szer.). **Harangozó:** A harangozó panaszolja, hogy halotti harangozásra sok harangszót kérnek (Algyógy, 1796/11-szer.). **Iskola:** „Atyák is hasonlóképpen szépen és keményebben is inducáltassanak arra, hogy gyermekeiket jártassák oskolába" (Algyógy, 1779/3-tio); „oskola nincs, tanuló gyermek egy sincs soholt" (Algyógy, 1796/2-szor); határozat, hogy iskolát építsenek Algyógyon (Algyógy, 1796/7-szer.); egy gyermekre járó fizetés, az iskola fűtésére a gyermekeknek kell fát hozniuk (Algyógy, 1796/8-szor.); Algyógyon még nem készült el a „classis" (Algyógy,

1800/2-o); az iskola ablakára, kemencéjére és fűtőjére adtak ki pénz az ekklézsia pénztárából (Algyógy, 1800/6-o/2); fekete tábláért és egy padért fizettek a helyi asztalosnak (Algyógy, 1804/III./B.); javítanak az iskola épületén (Algyógy, 1807/XIII.). **Istentisztelet:** A lelkészt utasítja a Vizitáció, hogy nyár idején, akár délután, akár a kora esti órákban vagy katekizáljon vagy Bibliát olvasson (Algyógy, 1766/1.); a lelkész járjon utána, hogy mikor kell istentiszteleti szolgálatot végeznie a kastélyban (szombat délután avagy vasárnap reggel), utána közölje a gyülekezettel, hogy mikor lesz a templomi istentisztelet (Algyógy, 1766/1.); az „isteni tisztelet helyén s óráján egybenveszvén, helytelen mocskos szókkal illették egymást" a hívek közül némelyek (Algyógy, 1779-Január/3-tio). **Káromkodás, illetlen szavak:** Az „isteni tisztelet helyén s óráján egybenveszvén, helytelen mocskos szókkal illették egymást" a hívek közül némelyek (Algyógy, 1779-Január/3-tio). **Katekizáció:** A lelkészt utasítja a Vizitáció, hogy nyár idején, akár délután, akár a kora esti órákban vagy katekizáljon vagy Bibliát olvasson (Algyógy, 1766/1.). **Klenódiumok, kegytárgyak, terítők:** A kegytárgyak részletes leírása (Algyógy, 1782/16-mo/1–14); 1783-ban mind megvannak (Algyógy, 1783/16-to); az algyógyi református egyházközség klenódiumainak 1796. esztendei összeírása (Algyógy, 1796/14-szer/1–15.); „a szent edények válságáért" fizettek Algyógyon az ekklézsia pénztárából (Algyógy, 1801/III./d.); számba vették a klenódiumokat és ugyanúgy találták, mint 1796-ban (Algyógy, 1801/VIII.); új ajándékokkal (két textíliával és egy óntányérral) gyarapodott az ekklézsia (Algyógy, 1801/VIII./1–4.); más adományok (Algyógy, 1801/IX., X.); „a szent edények és eszközek a feljebb megírt regestrom szerint megvagynak" (Algyógy, 1802/V.); az időközben felszaporodott tárgyakat számbaveszik (Algyógy, 1807/XV.). **Láda:** A Vizitáció elrendeli, hogy a lelkész és a tanító leltározzák fel az ekkla ládájában lévő leveleket, küldjék fel az esperesnek, a jelentéktelen leveleket selejtezzék ki, hogy „a haszontalanokkal ne terheltessék az ekklézsia ládája" (Algyógy, 1783/7-mo). **Lelkész:** a vizitáció megdicséri a helyi lelkészt (Algyógy, 1690); igyekezetét, szorgalmát és jó erkölcsös életét dicsérik (Algyógy, 1693); a lelkész tanítása és erkölcse ellen nincs gyülekezeti panasz (Alpestes, 1694); nincs panasz (Algyógy, 1701; Algyógy, 1702; Algyógy, 1775/1-mo; Algyógy, 1793; Algyógy, 1800; Algyógy, 1804/I.), a lelkész ne késsen az istentiszteletről (Algyógy, 1772); a Vizitáció elrendeli, hogy a lelkész és a tanító leltározzák fel az ekkla ládájában lévő leveleket, küldjék fel az esperesnek, a jelentéktelen leveleket selejtezzék ki, hogy „a haszontalanokkal ne terheltessék az ekklézsia ládája" (Algyógy, 1783/7-mo); a lelkészt eltiltják a templomi szolgálattól (Algyógy, 1793/1-mo); Algyógy nem kapott lelkészválasztási jogot, mert lelkészének tartozik (Algyógy, 1796/3-szor); az „invalidus papok" számára fizettek pénzt Algyógyon (Algyógy, 1801/III./d.); a Vizitáció csak úgy engedi meg a parókia szomszédságában malmot építeni, ha a lelkész vámot kap (Algyógy, 1804/V.). **Lelkészi lakás:** „Az újjonnan épült s még el nem végeztetett parochialis épületekre" pénzt adtak (Algyógy, 1766/2.); a lelkészi lakás és melléképületek romladoznak (Algyógy, 1790/3-tio); a helyi lelkész a sajátjából költ a parókia javítására (Algyógy, 1793/3-tio); Algyógyon kőből készült parókia van (Algyógy, 1796/13-szor.). **Levéltár, levelek:** A Vizitáció elrendeli, hogy a lelkész és a tanító leltározzák fel az ekkla ládájában lévő leveleket, küldjék fel az esperesnek, a jelentéktelen leveleket selejtezzék ki, hogy „a haszontalanokkal ne terheltessék az ekklézsia ládája" (Algyógy, 1783/7-mo); az ekklézsia [leveles?]ládájáért fizettek Algyógyon (Algyógy, 1801/III./d.); az ekklézsia ládáját felnyitották a curator halála után, találtak benne (Algyógy, 1807/XI./1–6). **Mester/tanító/rektor/praeceptor/oskolamester/ludimagister:** Igen-igen részeges (Algyógy, 1686); a mester tanítása és erkölcse ellen nincs gyülekezeti panasz (Alpestes, 1694); nincs panasz (Algyógy, 1772; Algyógy, 1775/1-mo), a Vizitáció elrendeli, hogy a lelkész és a tanító leltározzák fel az ekkla ládájában lévő leveleket, küldjék fel az esperesnek, a jelentéktelen leveleket selejtezzék ki, hogy „a haszontalanokkal ne terheltessék az ekklézsia ládája" (Algyógy, 1783/7-mo);. a tanító az éneklő pulpitusnál ne ülve énekeljen (Algyógy,

1790/1-mo); némely helybéliek sokévi bérhátraléka miatt panaszkodik (Algyógy, 1791/1-mo); a szántóföldek, kaszálók, parokiális szőlők, erdők újbóli számbavétele az 1754-ben készített összeírás szerint, melyek részben a lelkész, részben a tanító használatára szánták (Algyógy, 1796/5-ször.); kötelességének ismerje lelkiismeretesen tanítani a gyermekeket (Algyógy, 1796/7-szer.); Algyógyon a tanítói lakás tetején tornyocska van, benne harang (Algyógy, 1796/13-szor.); panaszolnak a tanítóra, mert nem tanít, tanító védekezik (Algyógy, 1800/2-o); panasz a tanítóra, a vizitáció kideríti, hogy nem ő az oka annak, hogy nincs kellő tanítás, hanem az, hogy még mindig nem készült el az új iskolaépület (Algyógy, 1801/II.); mester fél, hogy lakása összeomlik (Algyógy, 1802/II.). Fizetését a konvenció szabja meg, lásd részletesen (Algyógy, 1804/II.); panaszolja, hogy nem fizetik meg rendesen a munkát, amit már négy éve végez (Algyógy, 1807/IV.). **Mesteri/tanítói lakás:** Algyógyon a tanítói lakás tetején tornyocska van, benne harang (Algyógy, 1796/13-szor.); mester fél, hogy lakása összeomlik, a vizitáció újra ajánlja a helybélieknek, hogy építsenek új iskolát (Algyógy, 1802/II.). **Oktatás:** Buzdítás, hogy a gyermekeket küldjék rendszeresen iskolába (Algyógy, 1772/1-mo), a lelkész némelyek sokévi bérhátraléka miatt panaszkodik (Algyógy, 1791/1-mo); „oskola nincs, tanuló gyermek egy sincs soholt" noha sok a faluban a gyermek (Algyógy, 1796/2-szor); pénzbüntetéssel kell kötelezni a szülőket, hogy gyermekeiket iskolába járassák (Algyógy, 1796/7-szer.); egy gyermekre járó fizetés, az iskola fűtésére a gyermekeknek kell fát hozniuk (Algyógy, 1796/8-szor.); panaszolnak a tanítóra, mert nem tanít, tanító védekezik, a vizitáció kifogásolja, hogy a gondnok nem tartózkodik otthon és nem irányítja a gyermekeket iskolába (Algyógy, 1800/2-o); az algyógyi oktatás akadozik, mert nincs korszerű iskolaépület, noha sok gyermek van (Algyógy, 1801/II.). **Pálinkafőző:** „Pálinkafőző házra" adtak ki pénzt Algyógyon (Algyógy, 1807/XIII.). **Panaszok:** Az algyógyi lelkész panaszolja be a pantrónust (Algyógy, 1801/XII.). **Pap/tanító marasztás:** 1775/1-mo. **Patrónusok, nemesek:** A lelkész járjon utána, hogy mikor kell istentiszteleti szolgálatot végeznie a kastélyban (szombat délután avagy vasárnap reggel), utána közölje a gyülekezettel, hogy mikor lesz a templomi istentisztelet (Algyógy, 1766/1.); „egy újj korona készíttetvén a templombéli cathedra feliben", amelyre a helyi patrónusok adakoztak (Algyógy, 1776/7-mo); „Ex fundamento, régi megavult templombéli cathedra domoliáltatván, igen dicsősségesen megépíttetett méltóságos gróff Kun István úr költségével" (Algyógy, 1776/8-vo); „hogyha a méltóságos gróff úrnak tettzenék továbra is ezen nemes ekklézsia curateláját kezén tartani, méltóztatnék de praxi et constitutione ecclesiastica a szokott juramentumot deponálni, minthogy kemény instructioja vagyon a visitationak, hogy az ekklézsiák curatorait ajuráltassa" (Algyógy, 1783/13-tio); az ekkla zselléreit a patrónusok egy csoportba sorolják a nemesi zsellérekkel, az ekkla zselléreire nézve a Generális Zsinatnak határozata van, ezt vegyék figyelembe a heti munkanapok kiszabásánál (Algyógy, 1783/14-to/2-o); a patrónusok (gróf Kun Farkas, gróf Kun László, Gróf Kun István, gróf Kun Sámuel) és a helyi lelkész (Kolozsvári Sámuel) ellentéte bér-fizetés ügyében (Algyógy, 1796/3-szor); a patrónustól bér fejében kapott bort a lelkész visszaküldi, mert savanyú (Algyógy, 1796/3-szor/5); az egyházmegyei vizitáció inti a helyi nemeseket, hogy ne saját padjukba, hanem a tisztöknek megfelelő közönséges padokba üljenek (Algyógy, 1796/10-szer.); az algyógyi lelkész panaszolja be a pantrónust (Algyógy, 1801/XII.); a patrónusi önkény folytán beültetett temetőnek való területet vissza kell adni (Algyógy, 1801/XIII.). **Sákramentum, sacrum:** „Aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, szamár temetésre ítéltessék" rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventioban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do). **Szószék:** „Egy újj korona készíttetvén a templombéli cathedra feliben", amelyre a helyi patrónusok adakoztak (Algyógy, 1776/7-mo); „Ex fundamento, régi megavult templombéli cathedra domoliáltatván, igen dicsősségesen megépíttetett méltóságos gróff Kun István úr költségével" (Algyógy, 1776/8-vo). **Temetés:** „Aki há-

rom ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, szamár temetésre ítéltessék", rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventioban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do). **Temető, sírbolt:** A patrónusi önkény folytán beültetett temetőnek való területet vissza kell adni (Algyógy, 1801/XIII.). **Templom:** A lelkész járjon utána, hogy mikor kell istentiszteleti szolgálatot végeznie a kastélyban (szombat délután avagy vasárnap reggel), utána közölje a gyülekezettel, hogy mikor lesz a templomi istentisztelet (Algyógy, 1766/1.); „egy újj korona készítettvén a templombéli cathedra feliben", amelyre a helyi patrónusok adakoztak (Algyógy, 1776/7-mo); az „isteni tisztelet helyén s óráján egybenveszvén, helytelen mocskos szókkal illették egymást" a hívek közül némelyek (Algyógy, 1779-Január/3-tio); szép, kőtemploma van (Algyógy, 1796/13-szor.); a templom szarvazata megrothadt (Algyógy, 1800/3-o); a templom fedelének megjavítására gyűlt adományok (Algyógy, 1801/IV.); a templomjavítás kiadásai (Algyógy, 1804/III./B.); a vizitáció szemetesnek, elhanyagoltnak találja a templomot, falai megrepedeztek és mennyezete mármár leomlik (Algyógy, 1807/IX.). **Templomlátogatás:** „A templomot a kösség igen hidegen gyakorollya" (Algyógy, 1686); a templomlátogatás elhanyagolásáért büntetés (Algyógy, 1687); „az urak bejárnak az templomba, parasztság aki bejárjon nincs" (Algyógy, 1696); a helyi lelkész nógassa híveit a templom látogatására (Algyógy, 1775/2-do), „aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, szamár temetésre ítéltessék", rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventioban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do); harangozás befejezte után nem kell a templom ajtója előtt várakozni azoknak, akik később érkeztek (Algyógy, 1790/1-mo). **Úrvacsora:** „Aki három ízben egymás után Úr vacsorájával nem él, excommunicáltassék, s ha meg nem tér, szamár temetésre ítéltessék", rendeli el a vizitáció, mert a helybeliek templomlátogatása rossz, a lelkésznek nem adják meg a conventioban rögzített járulékot, a szentségekkel nem élnek (Algyógy, 1779-Január/2-do); az úrvacsorával való élés elhanyagolásáért büntetés (Algyógy, 1687); az úrvacsorára való készülés „a régi ép állapottyában vagyon" (Algyógy, 1791/2-do). **Ülésrend:** Az egyházmegyei vizitáció inti a helyi nemeseket, hogy ne saját padjukba, hanem a tisztöknek megfelelő közönséges padokba üljenek (Algyógy, 1796/10-szer.). **Vagyon (bonumok):** Az egyházközségnek a fürdőn volt telke és épülete, annak pontos tájolását adja a jegyzőkönyv (Algyógy, 1777/4-to); a zseléreknem megtiltják, hogy az egyház földjét eladják (Algyógy, 1777/7-mo); az ekkla vagyonát számba veszi a Vizitáció (Algyógy, 1782/14-to/1-mo–3-tio); „a nemes ekklézsia immobile bonumai" (Algyógy, 1783/4-to/1-o–5-o); zsellérek [!], szántóföldek, kaszálók, szőlők (Algyógy, 1793/4-to); a szántóföldek, kaszállók, parokiális szőlők, erdők újbóli számbavétele az 1754-ben készített összeírás szerint, melyek részben a lelkész, részben a tanító használatára szánták (Algyógy, 1796/5-ször.). **Vegyes házasság**: A legény reformátusnak mondja magát, holott román (Algyógy, 1686). **Visszaélés:** az egyházfi saját hasznára költötte az egyház pénzét, vissza kell fizetnie (Algyógy, 1698); a lelkészt eltiltják a templomi szolgálattól (Algyógy, 1793/1-mo); a patrónusi önkény folytán beültetett temetőnek való területet vissza kell adni (Algyógy, 1801/XIII.). **Vizitáció:** Tiszteletdíja (Algyógy, 1800/6-o/2); tiszteletdíj (Algyógy, 1802/IV./B./3.); Algyógy 1804/III./B. **Zsellér:** „Végezi azért a Szent Visitatio, hogy amint a hazában más zsellérek szoktak szolgálni földesuroknak, úgy ezek is szolgáljanak, ha midőn a szükség szerint parancsoltatik ökrökkel is tehetségek szerint tartozzanak, amire fog kívántatni mind a nemes ekklézsiának, mind a tiszteletes parochusnak szolgálni egy héten egy napot". (Algyógy, 1772/8vo); „a régi constitutiok és újjabban is az 1771-dikbéli krakkai Generalis Szent Synodus végezése szerint ezen nemes ekklézsia fundussain lakó zsellérek is, mit szintén másutt, tartoznak tiszteletes esperest uramnak fejenként fizetni minden esztendőben három márjást" (Algyógy, 1772/9-no); panasz a zsellérekre (Algyógy, 1779-Január/6-to–7-mo); a

zsellér fizesse meg az ekkla kárát, majd tegyék ki (Algyógy, 1782/7-mo–9-no); panassz ugyanazon zsellér ellen (Algyógy, 1783/14-to/3-o); az ekkla zselléreit a patrónusok egy csoportba sorolják a nemesi zsellérekkel, az ekkla zselléreire nézve a Generális Zsinatnak határozata van, ezt vegyék figyelembe a heti munkanapok kiszabásánál (Algyógy, 1783/14-to/2-o); nő az ekkla zselléreinek száma (Algyógy, 1779/4-to/b.); sok panasz a zsellérek ellen (eladják az egyház földjeit, rosszul művelik az egyház szőlőjét stb.) (Algyógy, 1777/7-mo; 1778/2-do–5-to); Ursza Juonnak, az ekklézsia zsellérének öröksége (Algyógy, 1804/IV.); panasz a zselérekkel szembeni visszaélésre (éjszakai szolgálat, közterhek viselése) (Algyógy, 1807/VIII.). **Zsinat:** Az ekkla zselléreit a patrónusok egy csoportba sorolják a nemesi zsellérekkel, az ekkla zselléreire nézve a Generális Zsinatnak határozata van, ezt vegyék figyelembe a heti munkanapok kiszabásánál (Algyógy, 1783/14-to/2-o).

Alpestes

Anyakönyv: A Vizitóció elrendeli, hogy ez utánra meglegyen az „újonnan születetteknek és kereszteltetteknek ekklézsia matriksába való inscriptioja" (Alpestes, 1766/5.). **Babona:** Kováts Thérésia „orgazdasszonyságot folytat, holmi babonás kuruzslásokkal is tetézi gonosságát" (Alpestes, 1799/12-szer.). Panaszol a gyülekezet, hogy a lelkész elhanyagolja a délutáni istentiszteletet és „caputot" sem olvas, továbbá „szóhordozó" (Alpestes, 1696/1–2.). **Bor:** A vizitáció elrendeli, hogy állítsák vissza az 1754-ben rögzített szabályt – eszerint „az eklézsia számára és szükségeire collectált bor míg el nem árultatott, addig senkinek is másnak bort árulni szabad nem volt" (Alpestes, 1799/6-szor.). **Conventio (jövedelmi megegyezés):** A tanítónak járó adományok a conventio szerint (Alpestes, 1781/3-o); „némelyek a conventio ellen változtatni szeretnék a bért" a maguk hasznára (Alpestes, 1792/3-tio); a convenciót megsértik (Alpestes, 1792/14-to). **Dislocatio:** Alpestes tanítója, a filiában végzett úrvacsorai istentisztelet után, haza felé megrészegedett és a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott" amiért a vizitáció elmozdította helyéről (Alpestes, 1799/11-szer). **Egyházfenntartás:** Panaszolja a lelkész, hogy gazzal fizetnek, a vizitáció: a lelkész nem gazért, hanem jó búzáért könyörög Istenhez (Alpestes, 1692.); ha valaki más faluba házasodott, de még otthon műveli a földet, tartozik a hazai egyháznak fizetni (Alpestes, 1694/3 és Ad 3-tium); ha egy fedél alatt többen laknak, mindnek fizetnie kell (Alpestes, 1694/4 és Ad 4-tum); a bérek rendezése (Alpestes, 1702); elmaradást panaszolnak a vizitáció előtt (Alpestes, 1771/2./1); régi „abusust" tapasztal a vizitáció a lelkész és a tanító bérének megadásában (Alpestes, 1771/4.); a lelkészi és tanítói restanciákat ne vigyék át a következő esztendőre (Alpestes, 1772/3-o); a templomlátogatás jó, a bérek befizetése nem (Alpestes, 1793/2-szor); a gyülekezet tagjai önként vállalják, hogy kiigazítják korábbi mulasztásukat és a lelkész földjét megmunkálják (Alpestes, 1799/5-ször); a restanciát mihamarabb rendezni kell, hogy ne brachiummal hajtsák be (Alpestes, 1799/8-szor); a lelkész panaszol, hogy a bér fejében adott kévék gyengén eresztenek (Alpestes, 1804/IV.). **Ekklézsiakövetés (reconciliatio):** Bíró Máté ekklézsiakövetésre jelentkezett „mint parázna személy" (Alpestes, 1717). Lopás miatt néhányan kiközösítés elé néznek mert reconciliálni nem akarnak (Alpestes, 1719/1.). **Excommunicatio (kiközösítés):** Lopás miatt néhányan kiközösítés elé néznek mert reconciliálni nem akarnak (Alpestes, 1719/1.). **Fattyú:** „Pekőcziné fattyat vetett, s a magistratus nem poenálta" (Alpestes, 1696/4.). **Filia (leányegyházközség):** Panasz a lelkész ellen, hogy a filiák miatt későn van az istentisztelet (Alpestes, 1695/1); Alpestes tanítója, a filiában végzett úrvacsorai istentisztelet után, haza felé megrészegedett és a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott" (Alpestes, 1799/11-szer). **Harang:** 1765-ben harangot készíttettek (Alpestes, 1766/2.); harangvásárlásra gyűjtöttek pénzt (Alpestes, 1766/2./8.); a harangok leírása és feliratai (Alpestes, 1799/19-szer). **Harangozás:** „Néha igen rövideden esik a

harangozás úgy, hogy a távul lévők elmaradnak az isteni tisztelettől" (Alpestes, 1804/V.). **Harangozó:** A harangozó külön szolgálatért, külön bért kér (Alpestes, 1799/19-szer); „néha igen rövideden esik a harangozás úgy, hogy a távul lévők elmaradnak az isteni tisztelettől" (Alpestes, 1804/V.). **Határőrség:** Limitaneus katona ügye Németh Ágnessel (Alepstes, 1780/ 10-mo); Kónya György limitaneus katona felesége botránkoztató életet él (Alpestes, 1791/4-to); Bányai Máté limitaneus katona egyházfi (Alpestes, 1802/IV.). **Iskola:** Nincs iskolaház, mert nem teljesítették korábbi ígéretüket (Alpestes, 1719/2.); a lelkészi lakás és az iskola javítására költöttek (Alpestes, 1766/3.); „obligáltatik evégre a ludi magister, hogy a tanulható fiú és léány gyermekeket conscribálja, iskolába felkéresse" (Alpestes, 1766/5.); újra panaszolják, hogy nincs megfelelő iskolaépület (Alpestes, 1771/2./2.); az iskola épületébe kályhát vásroltak (Alpestes, 1771/7.); „az oskolabéli gyermekek [...] gyarlócskáknak találtattak" (Alpestes, 1783/4-to); a „classis, fedelének elsorvadása miatt alkalmatlan" arra, hogy a gyermekek abban tanuljanak (Alpestes, 1804/II.); az iskola tetejének javítására adott az ekklézsia pénzt (Alpestes, 1804/VI.). **Istentisztelet:** Panasz a lelkész ellen, „hogy amikoron hallottyok esik és vasárnap kell temetni, reggeli tanítást őkegyelme elmulattya, csak az egy halott felett való praedicatioval celebrállya az innepet" (Alpestes, 1718); „Cathedralis funciojára nézve ugyan semmi panasz nem lehet [ti. a tanítóra], mert azt fogyatkozás nélkül jól viszi véghez, de a gyermekek taníttásában semmi haszon nem tapasztaltatik", a tanító azzal védekezett, hogy „minden roborál munkának idején elvonnyák az oskolából" a gyermekeket (Alpestes, 1783/2-do). **Klenódiumok, kegytárgyak, terítők:** „A nagyobb ládában a nemes ecclesianak clenodiumi tanáltattak eszerint" (Alpestes, 1772/Április/2-o/2-do); „Az úri szent asztalhoz és a templomhoz tartozó aparatusok is számba" vétettek (Alpestes, 1781/7-mo); minden kellék magvan, a múlt esztendei jegyzék szerint (Alpestes, 1783/8-vo); minden kellék megvan (Alpestes, 1791/6-to); megvannak a lajstrom szerint (Alpestes, 1793/12-szer); 33 kegytárgyat rögzít a vizitáció (Alpestes, 1799/7-szer); Alpestes tanítója megrészegedvén a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott" (Alpestes, 1799/11-szer). **Kuruzslás:** Kováts Thérésia „orgazdasszonyságot folytat, holmi babonás kuruzslásokkal is tetézi gonosságát" (A,pestes, 1799/12-szer). **Kurva, kurvaság:** „Kurvának publice kiáltván" feleségét az egyik atyafi, amiért a Vizitáció megdorgálja (Alpestes, 1772/Április/9-o); „Tsenádi Sándornéra kurvaságot kiáltott a Bíróné, Beretzki Sigmondné" (Alpestes, 1791); Váradj Mária Balog uram udvarában egy Kata nevű, mindenik kurva [..] „ha constál kurvaságok excommunicáltassanak" (Alpestes, 1696/4. illetve ad 4-tum); a lelkész felesége, Köpecziné szolgálóját ok nélkül kurvának mondotta (Alpestes, 1698). **Lelkész:** Nincs panasz (Alpestes, 1686., 1687., 1689., 1691.); panasz a lelkész ellen, hogy a filiák miatt későn van az istentisztelet (Alpestes, 1695/1); panaszol a gyülekezet, hogy a lelkész elhanyagolja a délutáni istentiszteletet és „caputot" sem olvas, továbbá „szóhordozó" (Alpestes, 1696/1–2.); a lelkész (Köpeczi István) sokat jár széjjel, szolgálatát elmulasztja (Alpestes, 1698); a lelkészt vádolják, hogy a kocsmában sokat ivott, ott is hált (Alpestes, 1700); nincs panasz a lelkész ellen, sőt megvannak elégedve szolgálatával (Alpestes, 1771/1); régi „abusust" tapasztal a vizitáció a lelkész és a tanító bérének megadásában (Alpestes, 1771/4.); a lelkészi és tanítói restanciákat ne vigyék át a következő esztendőre (Alpestes, 1772/3-o); nincs panasz (Alpestes, 1791/1.); nincs panasz (1791, 1792, 1793, 1799, 1804, 1807); lelkésznek és mesternek járó területek) (Alpestes, 1799/7-szer). **Lelkészi lakás:** A lelkészi lakás és az iskola javítására költöttek (Alpestes, 1766/3.); a „nemes ecclesia újj parochialis házoknak építésekhez fogott ex fundamento, és abban már szépen progrediált is" (Alpestes, 1781/5-to); lelkészi lakás építésére kölcsönt vettek fel (Alpestes, 1783/7-mo); „a parochialis ház kőből épült, a mesteri ház fából és rongyos" (Alpestes, 1799/19-szer). **Levéltár, levelek:** „A kissebb ládácskába egynéhány darab írásbeli jegyzések" (Alpestes, 1772/Április/2-o/1-mo); Az egyház levelei közül 18-at sorol fel a vizitáció (Alpestes, 1799/7-szer). **Mester/tanító/rektor/praecep-**

tor/oskolamester/ludimagister: „Obligáltatik evégre a ludi magister, hogy a tanulható fiú és léány gyermekeket conscribálja, iskolába felkéresse" (Alpestes, 1766/5.); régi „abusust" tapasztal a vizitáció a lelkész és a tanító bérének megadásában (Alpestes, 1771/4.); a lelkészi és tanítói restanciákat ne vigyék át a következő esztendőre (Alpestes, 1772/3-o); „a Szent Visitatio őkegyelmének serio inponálya, hogy ezutánn vigyázzon jobban magára, az haszontalan, szükségtelen, annyival is inkább suspecta excursioktól desistállyon, a tanuló gyermekekkel penig úgy dajkálkodjék, hogy edesíttse inkább őket a tanulásra mérséklett fenyítékkel is, mintsem idegeníttse feletté való keménykedésével" (Alpestes, 1781/2-do); „Cathedralis funciojára nézve ugyan semmi panasz nem lehet, mert azt fogyatkozás nélkül jól viszi véghez, de a gyermekek taníttásában semmi haszon nem tapasztaltatik", a tanító azzal védekezett, hogy „minden roborál munkának idején elvonnyák az oskolából" a gyermekeket (Alpestes, 1783/2-do); „az oskolabéli gyermekek [...] gyarlócskáknak találtattak" (Alpestes, 1783/4-to); panasz a mester ellen, mert szorgalmasabban látogatja a sokadalmakat, mint az iskolát (Alpestes, 1791/3-o); mesternek járó területek (Alpestes, 1799/7-szer); „az oskolamesternek lakóháza igen kicsiny" (Alpestes,1804/II.). **Mesteri/tanítói lakás:** „A parochialis ház kőből épült, a mesteri ház fából és rongyos" (Alpestes, 1799/19-szer). **Oktatás:** „A Szent Visitatio őkegyelmének [a mesternek] serio inponálya, hogy ezutánn vigyázzon jobban magára, az haszontalan, szükségtelen, annyival is inkább suspecta excursioktól desistállyon, a tanuló gyermekekkel penig úgy dajkálkodjék, hogy edesíttse inkább őket a tanulásra mérséklett fenyítékkel is, mintsem idegeníttse feletté való keménykedésével" (Alpestes, 1781/2-do); „minden roborál munkának idején elvonnyák az oskolából" a gyermekeket, panaszol a tanító (Alpestes, 1783/2-do); „az oskolabéli gyermekek [...] gyarlócskáknak találtattak" (Alpestes, 1783/4-to). **Panaszok:** Panasz a lelkész ellen, „hogy amikoron hallottyok esik és vasárnap kell temetni, reggeli tanítást őkegyelme elmulattya, csak az egy halott felett való praedicatioval celebrállya az innepet" (Alpestes, 1718); „Panaszolkodik az ecclesia, hogy a nemesség halván hal, s az fundusokra oláság száll, kik semmi fizetéssel a prédikátornak és mesternek nincsenek, a parochialis ház körül is semmit sem építenek" (Alpestes, 1686/2); Panaszolja a lelkész, hogy gazzal fizetnek, a vizitáció: a lelkész nem gazért, hanem jó búzáért könyörög Istenhez (Alpestes, 1692.); panasz a lelkész ellen, hogy a filiák miatt későn van az istentisztelet (Alpestes, 1695/1); panaszol a gyülekezet, hogy a lelkész elhanyagolja a délutáni istentiszteletet és „caputot" sem olvas, továbbá „szóhordozó" (Alpestes, 1696/1–2); panasz a mester ellen, mert szorgalmasabban látogatja a sokadalmakat, mint az iskolát (Alpestes, 1791/3-o). **Paráznaság:** „Tsenádi Sándornéra kurvaságot kiáltott a bíróné, Beretzki Sigmondné" (Alpestes, 1891); Bíró Máté ekklézsiakövetésre jelentkezett „mint parázna személy" (Alpestes, 1717). **Patrónusok, nemesek:** A gyülekezet tagjai kérik, hogy lelkészük szerdán és pénteken menjen a patrónusokhoz, vasárnap jöjjenek a patrónusok a faluba (Alpestes, 1695/1.); a patrónus illetlen szavakkal illeti a vizitációt, amiért megdorgálják (Alpestes, 1799/4-szer). **Pletyka:** Panaszol a gyülekezet, hogy a lelkész elhanyagolja a délutáni istentiszteletet és „caputot" sem olvas, továbbá „szóhordozó" (Alpestes, 1696/1–2.); két anyatárs szószaporítása megrontja a házasságot (Alpestes, 1793/8-szor). **Prédikálás:** Panasz a lelkész ellen, „hogy amikoron hallottyok esik és vasárnap kell temetni, reggeli tanítást őkegyelme elmulattya, csak az egy halott felett való praedicatioval celebrállya az innepet" (Alpestes, 1718); panasza lelkész ellen, „hogy némelykor halottyok praedicatio nélkül temettetik ithonlétében is őkegyelmének" (Alpestes, 1718/2.). **Presbitérium:** E „közjóra célozó hasznos társaságot" fel kell állítani (Alpestes, 1791/5-to); 9 tagú presbitériumot választanak (Alpestes, 1793/7-szer). **Részegeskedés:** részegen jelent meg a vizitáció előtt, elválást kért (Alpestes, 1793/13-szor); Alpestes tanítója, a filiában végzett úrvacsorai istentisztelet után haza felé jövet megrészegedett és a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott" (Alpestes, 1799/11-szer). **Románok:** Panaszolkodik az ecclesia, hogy a nemesség halván hal, s az

fundusokra oláság száll, kik semmi fizetéssel a prédiktornak és mesternek nincsenek, a parochialis ház körül is semmit sem építenek (Alpestes, 1686/2). **Templom:** A templom romokban, a patrónus zsendelyt ajánl cserép ellenébe (Alpestes, 1792/12-a); templomfedésre pénzt adnak ki (Alpestes 1793/10-szer). **Templomlátogatás:** A hívek nem „frequentálják a hétköznapi cultust" (Alpestes, 1696/3.); a lelkész azzal vádolja a gyülekezetet, hogy „hidegek", templomba nem járnak (Alpestes, 1698); panasza lelkész ellem, „hogy némelykor halottyok praedicatio nélkül temettetik ithonlétében is őkegyelmének" (Alpestes, 1718/2.); a templomlátogatás jó, a bérek befizetése nem (Alpestes, 1793/2-szor). **Úrvacsora:** Alpestes tanítója, a filiában végzett úrvacsorai istentisztelet után, haza felé megrészegedett és a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott" (Alpestes, 1799/11-szer). **Ülésrend:** A papné széke (Alpestes, 1700); a patrónusok kérik, hogy külön székeket készíthessenek családjuknak, Vizitáció azt mondja, hogy zsinati végzés értelmében nem szabad, egybként „a dévai templomban sokkal többek az üres székek az isteni szolgálat közben, hogysem mint emberekkel teltjesek" (Déva, 1790/11-mo). **Ünneplés, ünnep:** Panasz a lelkész ellen, „hogy amikoron hallottyok esik és vasárnap kell temetni, reggeli tanítást őkegyelme elmulattya, csak az egy halott felett való praedicatioval celebrállya az innepet" (Alpestes, 1718). **Vagyon (bonumok):** Az egyháznak van erdeje, amelyet elhanyagoltak (Alpestes, 1772/Április/7-mo); az egyház vagyonának összeírása (1781/3-o); az egyház vagyona megvan, aszerint ahogyan inprotocolláltattak (Alpestes, 1793/11-szer); a parókiához tartozó földterület (rajta az iskolávan) méretei (Alpestes, 1799/7-szer/1); részletes leírása az egyház vagyonának (szántóföldek, kaszálók, lelkészenk és mesternek járó területek) (Alpestes, 1799/7-szer); a lelkész használatában lévő földterületek részletes leírása (Alpestes, 1802/2-do). **Válás:** A házasság megromlott, válóok nincs, nem választják el (Alpestes, 1772/9-o); válást kér a férj, a vizitáció ajánlja, hogy maradjanak együtt, mert már öregek (Alpestes, 1793/13-szor). **Visszaélés:** Régi „abusust" tapasztal a vizitáció a lelkész és a tanító bérének megadásában (Alpestes, 1771/4.); Alpestes tanítója, a filiában végzett úrvacsorai istentisztelet után, haza felé megrészegedett és a kocsmában bort töltött az úrvacsorai kehelybe és „úrvacsorát osztott" (Alpestes, 1799/11-szer). **Vizitáció:** „A Szent Visitatio őkegyelmének [a mesternek] serio inponálya, hogy ezutánn vigyázzon jobban magára, az haszontalan, szükségtelen, annyival is inkább suspecta excursioktól desistállyon, a tanuló gyermekekkel penig úgy dajkálkodjék, hogy edesíttse inkább őket a tanulásra mérséklett fenyítékkel is, mintsem idegeníttse feletteb való keménykedésével" (Alpestes, 1781/2-do).

Bácsi

Áttérés: „Megkérdetvén a ministerek is az ekklézsia iránt, jelenté tiszteletes loci minister őkegyelme, hogy az ekklézsiának botránkozására némelyek sem templomot gyakorolni, sem sacrummal élni nem szoktanak, nevezetesen Kis Benjáminné asszonyom, kit azzal excusála a férje, hogy az oláh vallásra redeált volna, mely is ha úgy vagyon, lássa, csakhogy halála történvén, akkor is szolgálattyát a belső embereknek híjába fogják kívánni" (Bácsi, 1778-Január/2-do). **Charta:** Az új templom felszerelése (úrasztali kellékek, tányér, terítők stb.) mellett címereket és chartákat is beszereztek (Bácsi, 1773Jan/4-o/10.). **Címerek:** Az új templom felszerelése (úrasztali kellékek, tányér, terítők stb.) mellett címereket és chartákat is beszereztek (Bácsi, 1773Jan/4-o/10.). **Conventio (jövedelmi megegyezés):** A papi bér nem a jószág quantitásához, hanem a paterfamiliasok számához szokott szabattatni" (Bácsi, 1766/II-do/e); „A fizetése nagyon meggyengült a conventiohoz képest", panaszolja a lelkész (Bácsi, 1790/3-o); a gondnoktól kérik a conventiot, hogy a tractus protokollumába beirják (részletes lista az egyház vagyonról) (Bácsi, 1796/3-szor); conventioba minden gazda egy szekér fát ígért a tanítónak, de nem adja, részletesen ugyanott a conventio is (ácsi, 1800/2-

o); „keservesen panaszolja az oskolamester, hogy conventio szerint való fizetésének nagyobb része restantiában vagyon" (Bácsi, 1806/III.). **Dislocatio:** A lelkész ellen súlyos vádak (csak vasárnapi istentiszteletet tart, semmi mást), elmozdítása felől gondolkodnak (Bácsi, 1775/1/d.). **Egyházfenntartás:** „A papi bér nem a jószág quantitásához, hanem a paterfamiliasok számához szokott szabattatni" (Bácsi, 1766/II-do/e); „szükség lészen újesztendő tájban új listát csinálni s abba minden possessorok neveit feltenni, s kinek-kinek magának feljegyezni, mit fog evégre esztendőnként a papnak adni, maga rendi, carachtere s tehetsége szerint, úgy mindazonáltal, hogy más magához hasonlóknál kevesebbet adni senkinek szabad ne legyen, hanem ki-ki magát szabja önként s nem kénszerítésből a szokott rendhez" (Bácsi, 1766/II-do/f.); a patrónusok meghaltak, megfogyatkozott a lelkészi támogatás (Bácsi, 1772/10-o); „a fizetése nagyon meggyengült a conventiohoz képest", panaszolja a lelkész (Bácsi, 1790/3-o); lelkész „a maga bérinek csonkulása iránt panaszol" (Bácsi, 1792/2-do); lelkész panaszolja, hogy „papi kevés bérinek maga idejében való béadását esztendőről esztendőre halasztják" (Bácsi, 1793/1-mo). **Excommunicatio (kiközösítés):** Paráznaságért kiközösítenek egy asszonyt (Bácsi, 1775/3-tio); „akik négy hetek alatt a templomba nem mennek, excommunicáltassanak és szamár temetések légyen" (Bácsi, 1780/6-to). **Gondnok (curator):** A gondnoktól kérik a conventiot, hogy a tractus protokollumába beirják (részletes lista az egyház vagyonról) (Bácsi, 1796/3-szor). **Harang:** Adományból harangot önttetett az ekkla (Bácsi, 1766/V.); harang készítésre külön adomány (Bácsi,1772/2-o); a pénzt kipótolják és harangot öntetnek felirattal (Bácsi, 1773Jan/2-o); „haranglábra, harangozó kötélre, s harangok conservatiojokra semmi fundus nincsen" az 1778. évi oratórium építéskor (Bácsi, 1778-December/5-to). **Harangláb:** „Haranglábra, harangozó kötélre, s harangok conservatiojokra semmi fundus nincsen" az 1778. évi oratóriumépítéskor (Bácsi, 1778-December/5-to); a gyülekezet tagjai nem adakoznak a haranglábra (Bácsi, 1780/3-io). **Harangozás:** A lelkészt inti a vizitáció, hogy a napi harangoztatást ne hanyagolja el (Bácsi, 1775/1-o); „hétköznapokon [a lelkész] soha nem harangoztat" (Bácsi, 1777/1-mo); fizetés a harangozásért, „egy fertály óránál tovább ne harangozhassanak" (Bácsi, 1778-December/5-to). **Határőrség:** A limitasneus katonák tartozása az egyháznak (Bácsi, 1782/3-tio); „a tiszteletes parochusnak és törvénytelen meghurcoltatása egy limitaneus katonától, aki marháját a parochián, mint egy közönséges utcán által akarta hajtani" (Bácsi, 1782/5-to). **Házasság:** A stoláris szolgálatok fizetése: „Keresztelésért dr. 12, Házasok copulatiojáér hfr. 1, Temetést predikatioval ft. 1, Predicatio nélkül dr. 68." (Bácsi, 1751, 1753); panasz gyülekezeti tag ellen, aki „oláh pappal eskettette meg magát az ekklézsiának nagy megbotránkoztatására, kívánt azért is, hogy tudva parázna asszonyi állatot vett el, s azzal egyesült" (Bácsi, 1774/2-o/Ad 3-tium). **Iskola:** Panasz a tanító ellen, hogy nem tanít, ez védekezik, hogy nem fizetnek (Bácsi, 1806/II.). **Istentisztelet:** „Sajnálva és fájdalommal érti a Szent Visitatio ezen ekklézsia tagjainak nagy hidegségeket és buzgóságtalanságokat" a hétköznapi istentiszteletek látogatása terén, ahová egyáltalán nem járnak (Bácsi, 1776/1-mo); 1777-ben panaszolják, hogy a lelkész rövid istentiszteletet tart, sokszor pedig egyenesen nem is tarta (Bácsi, 1777/1-mo). **Karhatalom, brachium saeculare:** A lelkész azzal vádolja a gyülekezetet, hogy nem látogatja az istentiszteletet, a Vizitáció pedig a világi hatóság fenyítését helyzezi kilátásba a „prophanus" embereken (Bácsi, 1777/2-do); a feladatukat sorozatosan elmulasztó gyülekezeti tagokat karhatalommal készteti feladatuk teljesítésére (Bácsi, 1783/1-mo). **Keresztelés:** A stoláris szolgálatok fizetése: „Keresztelésért dr. 12, Házasok copulatiojáér hfr. 1, Temetést predikatioval ft. 1, Predicatio nélkül dr. 68." (Bácsi, 1751, 1753). **Klenódiumok, kegytárgyak, terítők:** Barcsai Gergelyné Nalátzi Sára klenódiumot adományoz az egyháznak (Bácsi, 1751); a klenódiumok részletes lerása (Bácsi, 1766/IV./ α.– ι.); Bánffy Dénesné az úrasztalára terítőt adományozott (Bácsi, 1772/3-ö); Bánffy Dénesné adott egy „kívül-belől aranyas pohárt" (Bácsi, 1772/6-o); az új templom felszerelése (úrasztali kellékek, tányér, terítők stb.) (Bácsi, 1773Jan/4-o/1–9); „Türi Ágnes

asszony ajándékozott ezen bátsi reformata nemes ekklézsiának egy Úr asztalára való négyszegeletű abroszt", melynek a részletes leírása is szerepel a jkv-ben (Bácsi, 1776/4-to); a kegytárgyak részletes lajstroma (Bácsi, 1780/9-no/1–24); részletes összeírása a klenódiumoknak és egyházi vagyonnak (Bácsi, 1782/4-to); Nagy Sándor „az úri szentségre célozva egy szép ezüst lábos pohárt" adományozott, felesége visszavette (Bácsi, 1793/2-do); „a szent edények regestrálva vagynak, a titulatus curator úr kezénél" (Bácsi, 1802/VI.). **Láda:** Az egyházközség klenódiumai tárolására ládát kell készíteni (Bácsi, 1766/IV.); az egyház ládája „áljon mindenkor a parochusnál, annak kolcsa a domesticus curatornál", rendelkezik a vizitáció (Bácsi, 1796/7-szer, 1800/1-o); „az ecclesiának ládájában esett kár vétessék számba, és vizsgáltassék meg, ki által esett a kár, s ezután vigyázat ollyan légyen, hogy kár ne lehessen" (Bácsi, 1800/1-o/3-o). **Lelkész:** A lelkész ellen súlyos vádak (csak vasárnapi istentiszteletet tart, semmi mást), elmozdítása felől gondolkodnak (Bácsi, 1775/1/d.); 1777-ben panaszolják, hogy a lelkész rövid istentiszteletet tart, sokszor pedig egyenesen nem is tarta (Bácsi, 1777/1-mo); nincs panasz (1790, 1792, 1793, 1796); nincs lelkész, a tanító végzi a lelkészi teendőket, úrvacsorát nem oszthat, ezért honoráriumot adnak az úrvacsoraosztó lelkésznek, aki más faluból jöhetett (Bácsi, 1802/IV.). **Lelkészi lakás:** Patrónusi adomány a parókia és a templom építésére (Bácsi, 1771/6-to/1 és 7-mo); a lelkészi lakás és környéke elhanyagolva (Bácsi, 1773Jan); a lelkészi lakás lakhatatlan, kerítése nincs, gazdasági épületei romban, a lelkész saját házában lakik (Bácsi, 1775/1/a–b.); pénzt adnak ki a lelkészi lakás és pince fundamentumának kiásásáért (Bácsi, 1806/V.). **Mester/tanító/rektor/praeceptor/oskolamester/ludimagister:** Nincs elég képességük mestert tartani (Bácsi, 1771/4-to); a mestert „tisztátalansággal" vádolják (Bácsi, 1775/4-o); conventioba minden gazda egy szekér fát ígért a tanítónak, de nem adja, részletesen ugyanott a conventio is (Bácsi, 1800/2-o); „a Szent Visitatio exament producáltatott oskolamester Marosi Mihály ökegyelme által" (Bácsi, 1802/I.); lelkész híján a tanító végzi a lelkészi teendőket (Bácsi, 1802/II.); panasz a tanító ellen, hogy nem tanít, ez védekezik, hogy nem fizetnek (Bácsi, 1806/II.); „keservesen panaszolja az oskolamester, hogy conventio szerint való fizetésének nagyobb része restantiában vagyon" (Bácsi, 1806/III.). **Oktatás:** „14 fiú és 3 léánygyermekek, kik megvizsgáltattván, a tanulásban való előmeneteleknek alkalmas jeleit adák, jól olvasnak, némellyep pedig könyv nélkül is tanulnak" (Bácsi, 1802/I.); panasz a tanító ellen, hogy nem tanít, ez védekezik, hogy nem fizetnek (Bácsi, 1806/II.). **Panaszok:** „Keservesen panaszolja az oskolamester, hogy conventio szerint való fizetésének nagyobb része restantiában vagyon" (Bácsi, 1806/III.). **Paráznaság:** „3. Némely tagjai az ekklézsiának a parázsnákkal esznek, isznak s dolgokat javalják" (Bácsi, 1774/2-o/3.). Panasz gyülekezeti tag ellen, aki „oláh pappal eskettette meg magát az ekklézsiának nagy megbotránkoztatására, kívánt azért is, hogy tudva parázna assznyi állatot vett el, s azzal egyesült" (Bácsi, 1774/2-o/Ad 3-tium). **Patrónusok, nemesek:** Bartsai Gergelyné Nalátzi Sára klenódiumot adományoz az egyháznak (Bácsi, 1751); „Nagy kegyességű jó keresztyén patronus úr conferált" a szegény Hunyad megyei ekkkláknak (Bácsi, 1771/4-to/2); a templomot elárasztotta az árvíz, a patrónus (Bethlen Gergely) padokat ajándékozott (Bácsi, 1772/3-o); patrónusi adomány a torony és a templom építésére (Bácsi, 1771/6-to/1); a patrónusok meghaltak, megfogyatkozott a lelkészi támogatás (Bácsi, 1772/10-o); Bartsai László viceispán elfoglalja az egyház földjét (Bácsi, 1802/V.). **Prédikálás:** A stoláris szolgálatok fizetése: „Keresztelésért dr. 12, Házasok copulatiojáér hfr. 1, Temetést predikatioval ft. 1, Predicatio nélkül dr. 68" (Bácsi, 1751, 1753). **Presbitérium:** A testület összetételére nézve irányadó az hogy a tagokat „az ekklézsiának nemesebb s értelmesebb tagjai" közül kell választani (Bácsi, 1790/3-o). A vizitáció a presbitériumot és gondnokot szólítja fel, hogy a hátralékot behajtsák (Bácsi, 1793/1-mo). **Románok:** Panasz gyülekezeti tag ellen, aki „oláh pappal eskettette meg magát az ekklézsiának nagy megbotránkoztatására, kívánt azért is, hogy tudva parázna assznyi állatot vett el, s azzal egyesült" (Bácsi, 1774/2-o/Ad 3-tium). Panasz gyülekezeti tag ellen,

aki „oláh pappal eskettette meg magát az ekklézsiának nagy megbotránkoztatására, kívánt azért is, hogy tudva parázna asszonyi állatot vett el, s azzal egyesült" (Bácsi, 1774/2-o/Ad 3-tium). „Az oláhok a reformata eklézsia részét is potentiose elfoglalták magok eklézsiájok részére" (Bácsi, 1796/4-szer). **Sákramentum, sacrum:** „Megkérdetvén a ministerek is az ekklézsia iránt, jelenté tiszteletes loci minister őkegyelme, hogy az ekklézsiának botránkozására némelyek sem templomot gyakorolni, sem sacrummal élni nem szoktanak, nevezetesen Kis Benjáminné asszonyom, kit azzal excusála a férje, hogy az oláh vallásra redeált volna, mely is ha úgy vagyon, lássa, csakhogy halála történvén, akkor is szolgálattyát a belső embereknek híjába fogják kívánni" (Bácsi, 1778-Január/2-do). **Szószék:** Az 1778. évi oratórium építés során „cathedrát" is építtettek (Bácsi, 1778-December/4-to); a dévai Sinka László úr, a cathedrára konferált egy langszínű tafota takarót (Bácsi, 1806/IX.). **Temetés:** A stoláris szolgálatok fizetése: „Keresztelésért dr. 12, Házasok copulatiojáér hfr. 1, Temetést predikatioval ft. 1, Predicatio nélkül dr. 68." (Bácsi, 1751, 1753); „akik négy hetek alatt a templomba nem mennek, excommunicáltassanak és szamár temetések légyen" (Bácsi, 1780/6-to). **Templom:** Patrónusi adomány a parókia és a templom építésére (Bácsi, 1771/6-to/1). Új oratótiumot építettek (Bácsi, 1772/1-o); a templomot elárasztotta az árvíz, a patrónus padokat ajándékozott (Bácsi, 1772/3-o); az oratórium elkészült és 1772-ben felszentelték, lásd bővebben (adományok, üdvözlő vers is) (Bácsi, 1773Jan/3-tio); „In anno 1777 újra hozzafogván az oratorium renovatiojához" (Bácsi, 1778-Január/4-to); az oratórium elkészült (Bácsi, 1778-December/4-to). **Templomlátogatás:** A hétköznapi istentiszteleteket nem nagyon látogatják (Bácsi, 1771/3-tio); a helyi lelkész panaszolja a vizitációnak, hogy hívei nem látogatják a templomot, ezért harangoztat ritkán, nem fizetik a bért, ezért magának kell fa után járni (Bácsi, 1773Jan/6-o/1–4); „sajnálva és fájdalommal érti a Szent Visitatio ezen ekklézsia tagjainak nagy hidegségeket és buzgóságtalanságokat" a hétköznapi istentiszteletek látogatása terén, ahová egyáltalán nem járnak (Bácsi, 1776/1-mo); a lelkész azzal vádolja a gyülekezetet, hogy nem látogatja az istentiszteletet, a Vizitáció pedig a világi hatóság fenyítését helyezi kilátásba a „prophanus" embereken (Bácsi, 1777/2-do); „megkérdetvén a ministerek is az ekklézsia iránt, jelenté tiszteletes loci minister őkegyelme, hogy az ekklézsiának botránkozására némelyek sem templomot gyakorolni, sem sacrummal élni nem szoktanak, nevezetesen Kis Benjáminné asszonyom, kit azzal excusála a férje, hogy az oláh vallásra redeált volna, mely is ha úgy vagyon, lássa, csakhogy halála történvén, akkor is szolgálattyát a belső embereknek híjába fogják kívánni" (Bácsi, 1778-Január/2-do); „akik négy hetek alatt a templomba nem mennek, excommunicáltassanak és szamár temetések légyen" (Bácsi, 1780/6-to). **Torony:** Bácsiban toronyépítésre gyűjtenek (Bácsi, 1796/6-szor). **Törvényfa:** „A falu törvényfáján belől dél felől egy darab szántóföld" (Bácsi, 1762). **Úrasztala:** Bethlen Gergely úrasztal adományozott az egyházközségnek (Bácsi, 1772/3-o); Bánffy Dénesné az úrasztalára terítőt adományozott (Bácsi, 1772/3-ö); Bánffy Dénesné adott egy „kívül-belől aranyas pohárt" (Bácsi, 1772/6-o); az új templom felszerelése (úrasztali kellékek, tányér, terítők stb.) (Bácsi, 1773Jan/4-o/1–9); özvegy úrasztali és szószékterítőt adományoz (Bácsi, 1775/6-o), „Türi Ágnes asszony ajándékozott ezen bátsi reformata nemes ekklézsiának egy Úr asztalára való négyszegeletű abroszt", melynek a részletes leírása is szerepel a jkv-ben (Bácsi, 1776/4-to). **Úrvacsora:** Paráznaság miatt eltiltnak az úrvacsorától egy fiatalasszonyt (Bácsi, 1792/3-tio); Nagy Sándor „az úri szentségre célozva egy szép ezüst lábos pohárt" adományozott, felesége visszavette (Bácsi, 1793/2-do); nincs lelkész, a tanító végzi a lelkészi teendőket, úrvacsorát nem oszthat, ezért honóriumot adnak az úrvacsoraosztó lelkésznek, aki más faluból jöhetett (Bácsi, 1802/IV.; 1806/IV.). **Vagyon (bonumok):** Részletes összeírása a klenódiumoknak és egyházi vagyonnak (Bácsi, 1782/4-to); A gondnoktól kérik a conventiót, hogy a tractus protokollumába beirják (részletes lista az egyház vagyonról) (Bácsi, 1796/3-szor); Bartsai László viceispán elfoglalja az egyház földjét (Bácsi, 1802/V.). **Visszaélés:** „Az oláhok a reformata eklézsia részét is

potentiose elfoglalták magok eklézsiájok részére" (Bácsi, 1796/4-szer); Bartsai László viceispán elfoglalja az egyház földjét (Bácsi, 1802/V.).

Borbátviz

Conventio (jövedelmi megegyezés): A konvencióban „csonkulás vagyon" a „pénzbéli s szénabéli fizetését némelyek húzzák s halasztyák" (Borbátviz, 1773/1-o, 1774/1-o); a konvencióban fogadott egyházfenntartás sorozatos elmulasztásáért karhatalommal történő végrehajtás jár (Borbátviz, 1782/2-do); a konvenciót még nem készítették el (Borbátviz, 1799/1-ben). **Conventio (jövedelmi megegyezés):** A konvencióban „csonkulás vagyon" a „pénzbéli s szénabéli fizetését némelyek húzzák s halasztyák" (Borbátviz, 1773/1-o); Sebesi György más faluba jár templomba, hogy a fizetést megússza (Borbátviz, 1774/11-o); a „ponoron" lévő leányegyház nem akar egyházfenntartást fizetni, Vizitáció szigorúan inti, márképpen kényszeríteni fogja (Borbátviz, 1783-Március/2-do). **Harang:** Baja József harangot öntetett két fia emlékére (Borbátviz, 1776/5-to); Baja József harangot öntetett, a gyülekezet tagjai viszont nem építettek haranglábat (Borbátviz, 1796/7-szer). **Harangozás:** A halottért való harangozásért eddig nem kellett fizetni, ez után igen (Borbátviz, 1796/8-szor, 9-szer). **Határőrség: „**A locumtenens hadnagy Marca úr ígéretet tett volt, hogy a borbátvizi visitatioban vagy maga megjelenik, vagy strázsamesterét elküldi, az ottan lévő limitaneus katonáknál haereáló adósságok confrontatiojára" (Borbátviz, 1774/9-o). **Házasság:** „Nagy abusust observál itten a Szent Visitatio a házasulandók dolgában, hogy némely házasulandók csak magokat gondolván, néha praecipitanter minden előre való jelentés nélkül éjtzaka éjfélkor a tiszteletes loci ministerre mennek s a copulatiora kénszerítik" (Borbátviz, 1774/12-o). **Iskola:** Eddig az oktatás a parókián folyt, elhatározták, hogy ahhoz „oskolaházat vagy classist" ragasztanak (Borbátviz, 1796/10-szer, 1799/10-szer); az ígéretből 1804-ben még nincs semmi (Borbátviz, 1804/IV.). **Karhatalom, brachium saeculare:** A konvencióban fogadott egyházfenntartás sorozatos elmulasztásáért karhatalommal történő végrehajtás jár (Borbátviz, 1782/2-do). **Katekizáció:** Lelkész „őkegyelme a gyermekeket is a keresztyéni nevelés végett béfogadni kész volna, ha arravaló nézve, arravaló hajlékocska is építtetnék", mert parókia nincs (Borbátviz, 1792/1-mo). **Klenódiumok, kegytárgyak, terítők:** Részletes lajstrom a kegyszerekről és úrasztali terítőkről (Borbátviz, 1796/3-szor/1–21.); „1796-beli visitatiokor improtocolláltatott szent edények és eszközök is mind megvagynak" (Borbátviz, 1799/3-szor); „szent edények váltságáért [...] az Úr asztalához tartozó ezüstpohárnak megigazításáért s aranyozásáért" (Borbátviz, 1802/IV.); „az Úr asztalához tartozó szent edények és eszközek mind megvagynak, amint az 1796-beli visitatiokor inprotocolláltattak" (Borbátviz, 1802/VI.); „az Úr asztalához való pohár Szebenben reparáltatott" (Borbátviz 1804/VI.); „A szent edények és eszközök aszerint meg vagynak, amint az ez előtt való visitatiokban feljegyeztetett, megújíttatván egy pohár, mellyről emlékezve vagyon protocolli pagina 544." (Borbátviz 1804/VIII.); adomány az úrasztalra (Borbátviz 1804/VIII.). **Láda:** Új kurátor választásakor az ekklézsia ládáját recenseálták, vagyis újra felleltározták és ellenőrizték annak tartalmát (Borbátviz, 1773/8-vo); a hivatalos adománylevelet mind az ekklézsia ládájába, mind a tractus archivumába elhelyezik (Borbátviz, 1774/7-o). **Lelkész:** Nincs panasz (1719, 1772/1-mo); lelkész sokat szenved, mert nincs lakás (Borbátviz, 1792/1-mo); „minthogy a perselypénzt eddigelé a tiszteletes atyafi percipiálta és erogálta [...]. Ennek utánna pediglen a perselypénz is a domesticus curator keze alatt lessen." (Borbátviz, 1796/4-szer); sok panasz a lelkész ellen (1796–1805). **Lelkészi lakás:** Eddig az oktatás a parókián folyt, elhatározták, hogy ahhoz „oskolaházat vagy classist" ragasztanak (Borbátviz, 1796/10-szer); az ekkla fizetett az üveges inasának két napi ellátására, aki a templom és a parókia ablakait üvegezte be (Borbátviz, 1805/I.); a lelkészi lakás körül kerítést csinál végre az ekkla (Borbátviz, 1805/V.). **Levéltár, levelek:** A

hivatalos adománylevelet mind az ekklézsia ládájába, mind a tractus archivumába elhelyezik (Borbátviz, 1774/7-o); „szükséges lészen, hogy minekelőtte az szent megye levelei az új curatornak kezébe általadattatnának" (Borbátviz, 1792/7-mo); regestrum az eklézsia ládájában lévő iratokról (Borbátviz, 1799/8-szor). **Oktatás:** Eddig az oktatás a parókián folyt, elhatározták, hogy ahhoz „oskolaházat vagy classist" ragasztanak (Borbátviz, 1796/10-szer). **Patrónusok, nemesek:** Barcsai Ferenc adománya (Borbátviz, 1772/5-to); a vizitáció felszólítja a nemeseket, hogy ide tartozzanak, ne máshová, és vállaljanak részt a lelkész fizetéséből (Borbátviz, 1772/7-mo); Sebesi György más faluba (Galacra) jár templomba, hogy a fizetést megússza (Borbátviz, 1774/11-o); Baja József harangot öntetett, a gyülekezet tagjai viszont nem építettek haranglábat (Borbátviz, 1796/7-szer). **Perselypénz:** „Minthogy a perselypénzt eddigelé a tiszteletes atyafi percipiálta és erogálta [..]. Ennek utánna pediglen a perselypénz is a domesticus curator keze alatt lessen." (Borbátviz, 1796/4-szer). **Presbitérium:** „In conformitate aliarum ecclesiarum hellyesnek, és szükségesnek itéli a Szent Visitatio a nemes ekklézsiával együtt ezen ekklézsiában és consistoriumot állítani fel, hogy az ekklézsia eléforduló dolgait communicatis semper consiliis folytassák" (Borbátviz, 1778/10-o); „Ecclesiasticum domesticum consistorium állíttaték" (Borbátviz, 1792/4-to, 5-to, 8-vo). **Templom:** „Sorvadófélben a templom fedele" (Borbátviz, 1774/8-vo), az 1781. évi vizitáció alkalmával fogadta az ekkla, hogy bővíti templomát és tornyot épít, amelyre Guberniumi engedélyt szerez Bartsai Lajos patrónus (Borbátviz, 1782-Március/4-to); a templom és a parókia ablakainak beüvegezésére fizetette az ekkla (Borbátviz, 1805/I.). **Templomlátogatás:** „Ami pedig a templomnak gyakorlását nézi, abban részben is nagy rövidség vagyon, mert némelyek igen ritkán jőnek a templomba, némelyek ha jőnek is olykor vasárnapokon, alig várják a textusnak felolvasását s mindjárt kimennek a templomból" (Borbátviz, 1774/1-o); „az isteni szolgálatra és az úri szent vacsorával való élésre nézve jóról említi halgatóit" (Borbátviz, 1792/1-mo). **Torony:** Pénzadomány toronyépítésre (Borbátviz, 1804/V.). **Úrasztala:** „A szent edények váltságáért [...] az Úr asztalához tartozó ezüstpohárnak megigazításáért s aranyozásáért" (Borbátviz, 1802/IV.). **Úrvacsora:** „Az isteni szolgálatra és az úri szent vacsorával való élésre nézve jóról említi halgatóit" (Borbátviz, 1792/1-mo); „az Úri Szent Vacsorával is élni el mulattyák" (Borbátviz, 1804/II.). **Üveges, üvegezés:** Az ekkla fizetett az üveges inasának két napi ellátására, aki a templom és a parókia ablakait üvegezte be (Borbátviz, 1805/I.). **Vagyon (bonumok):** Gyarapodik az egyház vagyona (Borbátviz, 1772/3-o). **Visszaélés:** „Nagy abusust observál itten a Szent Visitatio a házasulandók dolgában, hogy némely házasulandók csak magokat gondolván, néha praecipitanter minden előre való jelentés nélkül éjtzaka éjfélkor a tiszteletes loci ministerre mennek s a copulatiora kénszerítik" (Borbátviz, 1774/12-o). **Vizitáció:** „Ideérkezvén a Szent Vizitatio reggeli 10 óra tájban, mindjárt hírt tett a nemes ekklézsia minden tagjainak az egyházfi által, és invitált mindeneket a parochialis házhoz. De délutáni 3 óráig senki itten meg nem jelent más, hanem csak tekintetes Kenderesi Lajos úr, a seréli filialis és tekintetes Jordán Jósef úr, borbátvizi a mater ekklézsiák curatorai" (Borbátviz, 1804). **Zsinat:** Synodusi subsidiumot adott az ekkla (Borbátviz, 1805/V.).

Brád

Agentia, agensek: Fizettek az agentiára (Brád, 1776/5-to). **Cinterem:** „Brádon a parochialis és mesteri házok fából vagynak építtetve, és rongyollottak. [...] A templom kőből van építtetve, szép kőtornyával és kereken a templomi cinterem kőfallal békerítve" (Brád, 1796/19-szer, 20-szor). **Conventio (jövedelmi megegyezés):** A conventio kiegészítése az újonnan betelepedett tagok megajánlásával (Brád, 1771/3-tio); Vintzi István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, orgonistai, s rectori hármos hivatalt, különös dicsérettel, amint bi-

zonyságleveleiből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármos hivatalra most közelebb meghívattatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr. (Brád, 1793/4-ro); inprotokollálják a lelkészi és tanítói conventiót (Brád, 1796/6-szor); a mester harangoz is, ezért kapott fizetésével bővül a conventiója (Brád, 1797/3-szor). **Egyházfenntartás:** „A Szent Visitatio a papi salariumnak diminutióját in nullo casu meg nem engedheti" (Brád, 1772/3-o). **Ekklézsiakövetés (reconciliatio):** Exkommunikált személy sákramentumokkal kíván élni, anélkül, hogy ekklézsiát követne (Brád, 1797/6-szor); „az egyházfi által intettessék meg [a parázna] az ítélt reconciliationak végbenvitelére, mellyet ha nem cselekednék, s penitentia tartatlanul halna meg, szamár temetése lészen" (Brád, 1802/IV.). **Ének, éneklés:** „Az míves napi rendes könyörgéseknek óráin az éneklésnek későre való elkezdése miatt esvén olykor egy kevés ízetlenség némely halgatók között" (Brád, 1780/4-to); a mesternek passioéneklésért fizetnek (Brád, 1800/3-o). **Éneklő szék (pulpitus):** Klenódiumok, úrasztali terítők, pulpitus- és szószékterítők, harangok leírása, leltárba vétele (Brád, 1796/21-szer/1–22). **Excommunicatio (kiközösítés):** Exkommunikált személy sákramentumokkal kíván élni, anélkül, hogy ekklézsiát követne (Brád, 1797/6-szor). **Filia (leányegyházközség):** A gyülekezet kérésére a Vizitáció inti a lelkészt, hogy a filiából vasárnaponként igyekezzen vissza a mater délutáni istentiszteletére, amíg olyan tanítót nem hozatnak, aki az istentiszteletet elvégezheti (Brád, 1776/1-mo). **Gondnok (curator):** „Néha a titulatus curator urak némellyekkel egyezőleg szabadoson disponálnak az ekklézsiának kicsin jövedelméből" (Brád, 1790/7-mo); a gondnokok elszámoltatásának új, szigorított módja (Brád, 1792/6-to); „propria auctoritate, ne merészelje az ekklézsia pénzét kiadni, hanem csak egyetértőleg a parochussal és az ekklézsiának érdemesebb tagjaival" (Brád, 1792/7-mo); „Úr Istennek igaz ítéletéből elmebéli nyavalyába esvén, s amiatt azon hivatalt nem folytathatván" (Brád, 1793/3-o); Az ekkla ládája a kurátornál van, Vizitáció parancsolja, hogy a parókián álljon (további utasítások annak tartalmát, kulcsát stb. illetően) (Brád, 1796/15-ször); „méltán való szemrehányással mondja a nemes eklézsia curatorának, consistoriumának és minden tagjainak a Szent Visitatio, hogy a parochialis és oskolai fundus a leggyalázatosobb pusztaságában, kert, kapu és egyéb mindenféle szükséges épületek nélkül vagyon" (Brád, 1796/17-szer). **Harang:** Klenódiumok, úrasztali terítők, pulpitus- és szószékterítők, harangok leírása, leltárba vétele (Brád, 1796/21-szer/1–22). **Harangozás:** „A mindennapi harangozás dolgában megegyezett a nemes ekklézsia abban, hogy a távolabb lévők kevéért köznapokon mind estve, mind reggel az harang kétzer vonattassék meg" (Brád, 1769/4.); nyári harangozás időpontja vasárnap és hétköznap (Brád, 1772/1-o); a lelkész „olykor sátoros innepeken későcskén harangoztat" (Brád, 1775/1-mo); „a nemes eklézsiának is tettzéséből observáltatni ezutánn megerősíttetett ezen visitatorium forumban ez a rendtartás, hogy kéttzeri harangozás utánn, akinek csak kívánkozik szíve és igyekezik lába az Úr orcája eleibe menni, ne késedelmezzék, mivel az isteni szent szolgálat legottan elkezdettetik. Ugyanezen rendtartás observáltassék a vasárnapi és egyéb sátoros innepi napokon is" (Brád, 1780/4-to); Ribitzei Mária kisasszony írásba panaszol az iránt, hogy a templombeli harangoztatásnak rendetlen volna az ideje (Brád, 1796/4-szer); a mester harangoz is (Brád, 1797/3-szor); a mester nem vállalja tovább a harangozást, kéri a gyülekezetet, hogy keressen harangozót (Brád, 1803/IV.). **Harangozó:** A kántor műveli a harangozó földjét, mert ez már öreg (Brád, 1783/2-do). **Iskola:** Torony, templom, parókia és iskola javításra pénzt adtak ki (Brád, 1796/9-szer); „méltán való szemrehányással mondja a nemes eklézsia curatorának, consistoriumának és minden tagjainak a Szent Visitatio, hogy a parochialis és oskolai fundus a leggyalázatosobb pusztaságában, kert, kapu és egyéb mindenféle szükséges épületek nélkül vagyon" (Brád, 1796/17-szer); az iskola ablakát üvegezik (Brád, 1800/3-o). **Istentisztelet:** A gyülekezet kérésére a Vizitáció inti a lelkészt, hogy a filiából vasárnaponként igyekezzen vissza a mater délutáni istentiszteletére, amíg olyan tanítót nem hozatnak, aki az istentiszteletet elvégezheti (Brád, 1776/1-

mo); a szászvárosi partikulából éneklő kántort hoznak, aki „tiszteletes loci minister és parochus uram őkegyelmétől minden istenes és az ecclesia előmenetelére s épületire célozó dolgokban önként fügjen, híre és engedelme nélkül ide s tova ne cékásszon, et in absentia illius a rendes isteni szolgálatott a menyiben a cantort is illetheti, véghez vinni el ne mulassa, sub gravi animadversione" (Brád, 1780/3-o); „az míves napi rendes könyörgéseknek óráin az éneklésnek későre való elkezdése miatt esvén olykor egy kevés ízetlenség némely halgatók között" (Brád, 1780/4-to); „a nemes eklézsiának is tettzéséből observáltatni ezutánn megerősíttetett ezen visitatorium forumban ez a rendtartás, hogy kéttzeri harangozás utánn, akinek csak kívánkozik szíve és igyekezik lába az Úr orcája eleibe menni, ne késedelmezzék, mivel az isteni szent szolgálat legottan elkezdettetik. Ugyanezen rendtartás observáltassék a vasárnapi és egyéb sátoros innepi napokon is" (Brád, 1780/4-to). **Kántor.** A gyülekezet azon óhajának adott hangot, hogy éneklő „cantor hozattatnék", hoztak is „az elmúlt 1779-dik esztendőben 12ma Decembris a szászvárosi nemes Particulából egy betsületes ifjat, Pető Mihálly őkegyelmét" (Brád, 1780/3-o); a gyülekezet kántora Teleki Mihály, a Vizitáción ugyanis részt vett a lélkész „cum cantore Michaele Teleki" (Brád, 1782.); a kántor műveli a harangozó földjét, mert ez már öreg (Brád, 1783/2-do); „István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, orgonistai, s rectori hármas hivatalt, különös dicsérettel, amint bizonyságleveleiből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármos hivatalra most közelebb meghívattatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr." (Brád, 1793/4-ro); az „organicus cantor" fizetését megállapítják (Brád, 1796/6-szor). **Klenódiumok, kegytárgyak, terítők:** Lista a klenódiumokról (Brád, 1782/8-vo/1–7); Klenódiumok, úrasztali terítők, pulpitus- és szószékterítők, harangok leírása, leltárba vétele (Brád, 1796/21-szer/1–22). **Kocsma, fogadó:** Nemes László özvegye adósága törlesztése fejében „a brádi mostani tiszteletes loci minister atyánkfiának általadá árendába a fogadóját" (Brád, 1796/11-szer); az ekkla kocsmáján borral kereskedve bevétel (Brád, 1797/7-szer); a Vizitáció a kocsmát a lelkésznek adja át árendába (Brád, 1797/8-szor). **Kollégium:** A gyülekezet azon óhajának ad hangot, hogy éneklő „cantor hozattatnék", hoztak is „az elmúlt 1779-dik esztendőben 12ma Decembris a szászvárosi nemes Particulából egy betsületes ifjat, Pető Mihálly őkegyelmét" (Brád, 1780/3-o); „Vintzi István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, orgonistai, s rectori hármos hivatalt, különös dicsérettel, amint bizonyságleveleiből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármos hivatalra most közelebb meghívattatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr." (Brád, 1793/4-ro). **Láda:** Az ekkla ládája a kurátornál van, Vizitáció parancsolja, hogy a parókián álljon, további utasítások annak tartalmát, kulcsát stb. illetően (Brád, 1796/15-ször). **Legátus:** Az „inneplő" diáknak adtak pénzt (Brád, 1800/3-o); pénzt adtak a deáknak (Brád, 1802/VI.); „a három sátoros innepre a legatusnak" (Brád, 1803/VI./12); legátum (Brád, 1805/IV./12); legátum a három sátoros ünnepre (Brád, 1806/VII.). **Lelkész:** A lelkész iszik, hajdútáncot jár stb. (Brád, 1690); panaszolja a Vivitáció, hogy a lelkész nem tanul és soha nem írja le a prádikációit (Brád, 1690/2.); a lelkész „olykor sátoros innepeken későcskén harangoztat" (Brád, 1775/1-mo); a gyülekezet kérésére a Vizitáció inti a lelkészt, hogy a filiából vasárnaponként igyekezzen vissza a mater délutáni istentiszteletére, amíg olyan tanítót nem hozatnak, aki az istentiszteletet elvégezheti. (Brád, 1776/1-mo); „nagy fogyatkozása van a parochusnak" (Brád, 1796/18-szor). **Lelkészi lakás:** Építeni kezdik a lelkészi lakást (Brád, 1769-Január/3.); torony, parókia és iskola javításra pénzt adtak ki (Brád, 1796/9-szer); Az ekkla ládája a kurátornál van, Vizitáció parancsolja, hogy a parókián álljon (további utasítások annak tartalmát, kulcsát stb. illetően) (Brád, 1796/15-ször); a lelkészi lakás elhanyagolt állapotban, nem alkalmas az ekkla értéktárgyainak biztonságos

tárolására (Brád, 1796/16-szor); „méltán való szemrehányással mondja a nemes eklézsia curatorának, consistoriumának és minden tagjainak a Szent Visitatio, hogy a parochialis és oskolai fundus a leggyalázatosobb pusztaságában, kert, kapu és egyéb mindenféle szükséges épületek nélkül vagyon" (Brád, 1796/17-szer); „Brádon a parochialis és mesteri házok fából vagynak építtetve, és rongyollottak. [...] A templom kőből van építtetve, szép kőtornyával és kereken a templomi cinterem kőfallal békerítve" (Brád, 1796/19-szer, 20-szor). **Mester/tanító/rektor/praeceptor/oskolamester/ludimagister:** A Vizitáció ajánlja, hogy tanítót fogadjanak, mert a lelkész filiába is jár (Brád, 1772/2-o); mester hozását sürgetik (Brád, 1775/3-tio); a gyülekezet kérésére a Vizitáció inti a lelkészt, hogy a filiából vasárnaponként igyekezzen vissza a mater délutáni istentiszteletére, amíg olyan tanítót nem hozatnak, aki az istentiszteletet elvégezheti. (Brád, 1776/1-mo); „találjon [...] módot [az ekkla mestert hozni], consideralván az itten Isten kegyelmességéből szépen épült templomot, melyben nagy díszt fogna adni, ha abban éneklő mester is volna" (Brád, 1776/2-do); a szászvárosi partikulából éneklő kántort hoznak, aki „tiszteletes loci minister és parochus uram őkegyelmétől minden istenes és az ecclesia előmenetelére s épületire célozó dolgokban önként függjen, híre és engedelme nélkül ide s tova ne cékásszon, et in absentia illius a rendes isteni szolgálatott a menyiben a cantort is illetheti, véghez vinni el ne mulassa, sub gravi animadversione" (Brád, 1780/3-o); „Vintzi István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, orgonistai, s rectori hármos hivatalt, különös dicsérettel, amint bizonyságleveleiből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármos hivatalra most közelebb meghívattatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr." (Brád, 1793/4-ro); a mester harangoz is (Brád, 1797/3-szor), a mesternek passio-éneklésért fizetnek (Brád, 1800/3-o); a mester nem vállalja tovább a harangozást, kéri a gyülekezetet, hogy keressen harangozót (Brád, 1803/IV.). **Mesteri/tanítói lakás:** Torony, templom, parókia, mesteri ház és iskola javításra pénzt adtak ki (Brád, 1796/9-szer); „Brádon a parochialis és mesteri házok fából vagynak építtetve, és rongyollottak. [...] A templom kőből van építtetve, szép kőtornyával és kereken a templomi cinterem kőfallal békerítve" (Brád, 1796/19-szer, 20-szor). **Orgona:** Orgonát vásároltak 125 hft. És 7 dr.-ért (Brád, 1796/9-szer); több tételt is kiadnak az orogonajavításra (Brád, 1803/VI./6/1–5.). **Orgonista: „**Vintzi István nevezetű becsületes ifjúember az enyedi nemes collegiumban való tanulása után egynéhány megyékben viselt cantori, orgonistai, s rectori hármos hivatalt, különös dicsérettel, amint bizonyságleveleiből kitettzik, ki is a brádi nemes megyében azon hármos hivatalra most közelebb meghívattatván a tiszteletes senioratustól, a tractualis consensust megnyerte conventioja pedig, melly kezénél vagyon, áll 160 id est százhatvan vfr." (Brád, 1793/4-ro); az „organicus cantor" fizetését megállapítják (Brád, 1796/6-szor); Brádon oskola mester és orgonista működik (Brád, 1803); fizetést a mesternek „aki orgonista is" (Brád, 1803/VI./11.). **Passio:** A mesternek passio-éneklésért fizetnek (Brád, 1800/3-o). **Patrónusok, nemesek:** „némely nemes asszonyságok, az Úrnak szent asztalához való eléjárulásban, annak szentségéhez illendő rendet nem igen tartanak" (Brád, 1796/3-szor.). **Perselypénz:** „A Szent Visitatio tetemes fogyatkozásnak látja, hogy egy illyen eklézsiába a perselypénz igen kevés, mely abból esik, hogy igen kevésszer tétetődik ki, pedig igen jó volna, ha legalább annyira neveltetnék és gyűjtetnék, hogy abból esztendőnként a parochialis és oskola ház romlásai renováltatnának" (Brád, 1796/14-szer). **Prédikálás:** Panaszolja a Vizitáció, hogy a lelkész nem tanul és soha nem írja le a prádikációit (Brád, 1690/2.). **Presbitérium:** „Méltán való szemrehányással mondja a nemes eklézsia curatorának, consistoriumának és minden tagjainak a Szent Visitatio, hogy a parochialis és oskolai fundus a leggyalázatosobb pusztaságában, kert, kapu és egyéb mindenféle szükséges épületek nélkül vagyon" (Brád, 1796/17-szer). **Románok:** „Az oláh tumultuatioban elveszett contractusok közzül az idénn megkerült kettő" (Brád, 1793/8-vo). **Sákramentum,**

sacrum: Exkommunikált személy sákramentumokkal kíván élni, anélkül, hogy ekklézsiát követne (Brád, 1797/6-szor). **Szószék:** Klenódiumok, úrasztali terítők, pulpitus- és szószékterítők, harangok leírása, leltárba vétele (Brád, 1796/21-szer/1–22). **Tánc:** A lelkész iszik, hajdútáncot jár stb. (Brád, 1690). **Temetés:** „Az egyházfi által intettessék meg [a parázna] az ítélt reconciliationak végbenvitelére, mellyet ha nem cselekednék, s penitentia tartatlanul halna meg, szamár temetése lészen" (Brád, 1802/IV.). **Templom:** „Ezen nemes ekklézsia halgatóinak feles számokra nézve igen szükséges lévén a templomnak megbővítése, és melléje egy haranglábnak építtetése" (Borbátviz, 1782/4-to); torony, templom, parókia, mesteri ház és iskola javításra pénzt adtak ki (Brád, 1796/9-szer); „Brádon a parochialis és mesteri házok fából vagynak építtetve, és rongyollottak. [...] A templom kőből van építtetve, szép kőtornyával és kereken a templomi cinterem kőfallal békerítve" (Brád, 1796/19-szer, 20-szor), a templom és környéke romladozik, utasítják a gondnokot, hogy hozza rendbe (Brád, 1806/I.). **Templomlátogatás:** Vannak, akik „a templomot egy időtől fogva nem gyakorolják, de nem ex contemtu, hanem különös erőtlenségek miatt" (Brád, 1802/III.). **Torony:** „Szándékozván a nemes eklézsia egy ütőórát építtetni a toronyba" (Brád, 1780/6-to); Torony, parókia és iskola javításra pénzt adtak ki (Brád, 1796/9-szer); „Brádon a parochialis és mesteri házok fából vagynak építtetve, és rongyollottak. [...] A templom kőből van építtetve, szép kőtornyával és kereken a templomi cinterem kőfallal békerítve" (Brád, 1796/19-szer, 20-szor). **Tömlöc:** „Az ekklézsiának kellene még valami jövedelmecskéjének lenni a város tömlöcéből" (Brád, 1776/6-to); „tömlöc váltságból" pénz jött (Brád, 1782/4-to; 1783/3-tio). **Úrasztala:** Klenódiumok, úrasztali terítők, pulpitus- és szószékterítők, harangok leírása, leltárba vétele (Brád, 1796/21-szer/1–22). **Úrvacsora:** „Kedvetlenséggel halgatta tiszteletes loci minister uramnak aziránt való panasszát, hogy lennének actu némelyek halgatói közül, akik az úri szent vacsorának asztalához való előjárulásnak alkalmatosságával a praecedentiát captálván versengettek és versengenek" (Brád, 1780/2-o); „némely nemes asszonyságok, az Úrnak szent asztalához való eléjárulásban, annak szentségéhez illendő rendet nem igen tartanak" (Brád, 1796/3-szor.). **Ünneplés, ünnep:** Püspöki leirat az új naptár szerinti ünnepekről (Brád, 1772/4-o); a lelkész „olykor sátoros innepeken későcskén harangoztat" (Brád, 1775/1-mo); „a nemes eklézsiának is tettzéséből observáltatni ezutánn megerősíttetett ezen visitatorium forumban ez a rendtartás, hogy kéttzeri harangozás utánn, akinek csak kívánkozik szíve és igyekezik lába az Úr orcája eleibe menni, ne késedelmezzék, mivel az isteni szent szolgálat legottan elkezdettetik. Ugyanezen rendtartás observáltassék a vasárnapi és egyéb sátoros innepi napokon is" (Brád, 1780/4-to); az „inneplő" diáknak adtak pénzt (Brád, 1800/3-o). **Üveges, üvegezés:** Az iskola ablakát üvegezik (Brád, 1800/3-o). **Vagyon (bonumok):** Az ekkla szántóföldei (Brád, 1796/7-szer). **Visszaélés:** „Néha a titulatus curator urak némellyekkel egyezőleg szabadoson disponálnak az ekklézsiának kicsin jövedelméből" (Brád, 1790/7-mo). **Vizitáció:** „A mostani visitatiora tett költség úgymint szénára, zabra, culimaréra és egyebekre" fizettek (Brád, 1803/VI.).

Demsus

Egyházfenntartás: „Ki-ki amint akar, úgy fizet, s ha nem akar, semmit nem fizet" (Demsus, 1791/2-do). **Harang:** A harangot Lukács Ferenc és János vásárolta (Demsus, 1702/3); „egy új harangot öntetvén a tekintetes nemes ekklézsia" (Demsus, 1772/2-o). **Lelkész:** A hívek kérik a lelkészt, hogy jobban készítse elő prédikációját (Demsus, 1774). **Lelkészi lakás:** A parokiális kert egy részét a román, a másik részét a református lelkész használja (Demsus, 1702/2.). **Prédikálás:** A hívek kérik a lelkészt, hogy jobban készítse elő prédikációját (Demsus, 1774); „a prédikáció csak asszonyembernek való, s azoltától fogva tiszteletes esperest uram miatt prédikációt nem halgathat", panaszolja egyik helyi notabilitás (Demsus, 1777). **Románok:** A piramis alakban épített nagy kőtemplomot a magyarok és

románok közösen hasznlják (Demsus, 1702/1); A parokiális kert egy részét a román, a másik részét a református lelkész használja (Demsus, 1702/2.). **Templom:** A piramis alakban épített nagy kőtemplomot a magyarok és románok közösen hasznlják (Demsus, 1702/1). **Vizitáció:** „Contra omnem spem et opinionem igen kedvetlenül fogadtatott a tekintetes és méltóságos Lukáts Jósef úrtól" a Vizitáció, majd „némi-némű kedvetlen szók után eljött a visitatio az úr házától elég kedvetlenül" (Demsus, 1777).

Déva

Conventio (jövedelmi megegyezés): A presbitériumnak intézkednie kell a tanítói conventio teljesítése terén (Déva, 1746/Deliberatum 1.); „a papi, mesteri és cantori fizetésbéli conventioban pedig senki változást ne tégyen, hanem amint egyszer megállíttatott s confirmáltatott, ki-ki aszerint fizessen" (Déva, 1778/1-mo). **Deák:** Pénzadomány a dévai deákoknak (Déva, 1715); deákot akarnak hozni „az apróbb gyermekek mellé praeceptorul" (Déva, 1773/6-o). **Egyházfenntartás:** Restanciák vannak (Déva, 1747); restanciák vannak (Déva, 1773/2-do); „aki restans a fenntartói járulék fizetésében, azt a seculare brachiummal kényszerítik kötelessége teljesítésére" (Déva, 1778/1-mo); „semmi fizetést nem adnak" – panaszol a tiszteletes egyházi atyafi (Déva, 1793/2-o). **Ekklézsiakövetés (reconciliatio):** Buja és parázna élet miatt reconciliatiora intenek két nőszemélyt (Déva, 1773/4-o). **Eskűszöveg:** A gondnokok és a prebiterek névsora, illetve azok esküformulája (Déva, 1742–1752). **Ének, éneklés:** A tanító „igen negligensnek adattaték fel mind gyermekek taníttása, mind éneklésbeli kötelességeinek tellyesítésekre, mind pedig illendő öltözetben való járásra nézve" (Déva, 1793/3-o). **Éneklő szék (pulpitus):** „Nagy controversia [...] a a pulpitusnak chorusból a templom közepibe való lehozása iránt" a Vizitáció úgy dönt, hogy a helyén maradjon és ülőszék ne legyen mellette (Déva, 1746/Deliberatum 3.). **Excommunicatio (kiközösítés):** Leleszi Sárát feloldják alóla (Déva, 1746/Deliberatum 6.); „in facie visitationis admoneáltatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnnyenek, mellyekhez ha nem tartanák magokat, excommunicáltassanak" (Déva, 1777/2-do); aki nem látogatja a templomot és szentségekkel nem él, azt a kiközösítettek között kell számon tartani, és meg kell fosztani őket a tisztességes temetéstől (Déva, 1778/1-mo). **Forradalom:** A helybeli két harangozónak „minthogy az elmúlt revolutiokor az ecclesia bonumira szorgalmatoss gondot viseltek" elengedik tartozásukat (Déva, 1716/V./9). **Gondnok (curator):** A gondnokok és a prebiterek névsora, illetve azok esküformulája (Déva, 1742–1752). **Harangozás:** A lelkész harangozás alatt, és ne később menjen prédikációra vagy könyörgésre (Déva, 1717); „ha illyen tévellygésben történik halálok [nem járnak templomba, a sacramentumokkal nem élnek, hitetlenek módjára viselkednek] , szamár temetések lészen, harangozás és egyházi szolgálat nélkül" (Déva, 1790/10-o); nincs harangozás istentisztelet előtt, mert a harangozóknak nem fizetnek (Déva, 1792/2-do); vádolják a lelkészt, hogy egyszer igen hamar, máskor igen későn harangoztat (Déva, 1793/3-tio). **Harangozó:** A helybeli két harangozónak „minthogy az elmúlt revolutiokor az ecclesia bonumira szorgalmatoss gondot viseltek" elengedik tartozásukat (Déva, 1716/V./9); „loci minister atyánkfia maga is újítja a harangozók ellen eleitől fogva lévő panasszát, hogy magok kötelességeket rosszul viszik" (Déva, 1790/9-o); nincs harangozás istentisztelet előtt, mert a harangozóknak nem fizetnek (Déva, 1792/2-do); „a harangozók panaszképpen jelenték, hogy a tavalyi inprotocollationak semmi hasznát nem tapasztalják" (Déva, 1793/7-o). **Iskola:** Patrónusi adományok a templom, iskola, torony stb. javításra (Déva, 1752/1-mo–12-mo). **Ispotály:** Az ekkla ispotályt készíttetett (Déva, 1752). **Istentisztelet:** Nincs harangozás istentisztelet előtt, mert a harangozóknak nem fizetnek (Déva, 1792/2-do). **Kántor:** A tanító mellett külön említik „a humanissimus cantor" Jakab Andrást (Déva, 1775/5-to); a kántor fenntartására maga lelkész adott pénzt és földet (Déva, 1775/6-to); „Katonai György

dévai vacans cantor őkegyelme suplex memorialissát, mostan actu fungáló cantor, Jakab András őkegyelme ellen" (Déva, 1775/12-o); Katona György ugyancsak panaszol a tanító ellen (Déva, 1775/13-o); 1777-ben kántora van a gyülekezetnek (Déva, 1777). **Káromkodás, illetlen szavak:** „In facie visitationis admoneáltatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnnyenek, mellyekhez ha nem tartanák magokat, excommunicáltassanak" (Déva, 1777/2-do). **Klenódiumok, kegytárgyak, terítők:** A helyi lelkész a nem használatos terítőket szegényebb ekkláknak akarja adni, Vizitáció nem ellenzi (Déva, 1775/9-no); Bánfi Dénesné Bartsai Ágnes úrasztali felszerelést adományoz (Déva, 1777/5-to/d.). **Kollégium:** Az eltávozni készülő tanító helyébe a nagyenyedi kollégiumból hozzanak helyettest (Déva, 1775/11-mo); a nagyenyedi kollégiumból hoznak tanítót Dévára (1778/4-to). **Kripta:** „A testek ideig való tartására készítendő crypta igen nagy költségében fog kerülni az ekklézsiának" (Déva, 1773/9-o). **Legátus:** Kiadás a deáknak a püköspdi szolgálatért (Déva, 1719). **Lelkész:** Vádolják a lelkészt, hogy egyszer igen hamar, máskor igen későn harangoztat (Déva, 1793/3-tio). **Lelkészi lakás:** „Szemlélvén a nemes reformata dévai ecclesia a parochialis háznak romlott állapotra hanjatlott állapottját, tettzett és végeztetett, hogy újj parochialis házat építtessenek kőből a jövő tavaszon" (Déva, 1752/Deliberatum); a lelkész kéri a Vizitációt, hogy a parókia előtti egyházi telken zsellért tarthasson, akinek évi öt forintot érő munkát kellett végeznie a parókián (Déva, 1752); „nagy örömmel szemléli a Szent Visitatio, egy darab időtől fogva mely sok és szép restauratiok estenek a templom és parochia" (Déva, 1773/7-o). **Mester/tanító/rektor/praeceptor/oskolamester/ludimagister:** Deákot akarnak hozni „az apróbb gyermekek mellé praeceptorul" (Déva, 1773/6-o); a tanító mellett külön említik „a humanissimus cantor" Jakab András (Déva, 1775/5-to); a kántor fenntartására maga a lelkész adott pénzt és földet (Déva, 1775/6-o); az eltávozni készülő tanító helyébe a nagyenyedi kollégiumból hozzanak helyettest (Déva, 1775/11-mo); Katona György ugyancsak panaszol a tanító ellen (Déva, 1775/13-o); „a rector fizetésének nem lehet csonkítást szenvedni" (Déva, 1790/4-o). **Oktatás:** A vizitáció inti a szülőket, hogy járassák iskolába a gyermekeket és ne adjanak nekik mezei vagy egyéb munkát (Déva, 1772). **Orgona:** Bodo Zsigmond adományozott pénzt „orgona csinálásra" (Déva, 1777/5-to/c.). **Öltözet:** A tanító „igen negligensnek adattaték fel mind gyermekek taníttása, mind éneklésbeli kötelességeinek tellyesítésekre, mind pedig illendő öltözetben való járásra nézve" (Déva, 1793/3-o). **Panaszok:** Katona György panaszol a tanító ellen (Déva, 1775/13-o és 14-o); a helyi lelkésznek „Kalnokianum Inclitum Regimentnek capellanussával nagy controversiája vagyon a regimentből elhaló protestans katonáknak temetések felett, kiket a romano-catholicusok temetőjökbe temetni nem akarnak, hanem a mi temetőnkbe" (Déva, 1778/2-do); „loci minister atyánkfia maga is újítja a harangozók ellen eleitől fogva lévő panasszát, hogy magok kötelességeket rosszul viszik" (Déva, 1790/9-o). **Paráznaság:** Buja és parázna élet miatt reconciliatiora intenek két nőszemélyt (Déva, 1773/4-o); Csáki Józsefné „parázna férjével soha többé lakni nem kíván" (Déva, 1792/4-to). **Patrónusok, nemesek:** Patrónusi adományok a templom, iskola, torony stb. javításra (Déva, 1752/1-mo–12-mo); Bánfi Dénesné Bartsai Ágnes úrasztali felszerelést adományoz (Déva, 1777/5-to/d.); Patrónusok kérik, hogy külön székeket készíthessenek családjuknak, Vizitáció azt mondja, hogy zsinati végzés értelmében nem szabad (Déva, 1790/11-mo). **Prédikálás:** A lelkész harangozás alatt, és ne később menjen prédikációra vagy könyörgésre (Déva, 1717). **Presbitérium:** „Tetzett az ecclesia consistoriumának az is, hogy az ecclesia debitumi jó karban vétessenek" (Déva, 1741/8.); a presbitériumnak intézkednie kell a tanítói conventio teljesítése terén (Déva, 1746/Deliberatum 1.); a gondnokok és a prebiterek névsora, illetve azok esküformulája (Déva, 1742–1752); a rossz templomlátogatást a „consistorium jobbítani el nem mulattya" (Déva, 1777/2-do); lelkészhiány miatt elmaradt a javak számbavétele, Vizitáció a consistoriumot bízza meg ezzel (Déva, 1790/5-ö); az úrvacsorával élők számbavételét ígéri a

presbitérium (Déva, 1790/6-o); a presbiterek kötelessége, hogy a maguk dolgát félre tegyék és a gyűlésen megjelenjenek (Déva, 1790/12-o). **Római katolikusok:** A helyi lelkésznek „Kalnokianum Inclitum Regimentnek capellanussával nagy controversiája vagyon a regimentből elhaló protestans katonáknak temetések felett, kiket a romano-catholicusok temetőjökbe temetni nem akarnak, hanem a mi temetőnkbe" (Déva, 1778/2-do). **Sákramentum, sacrum:** „Az ekklézsiának közönségesebb és alyasabb tagjai közül találkoznak olyanok, kik a templomot és a sacrumokat frequentálni tellyességgel nem akarják" (Déva, 1775/1-mo); aki nem látogatja a templomot és szentségekkel nem él, azt a kiközösítettek között kell számon tartani, és meg kell fosztani őket a tisztességes temetéstől (Déva, 1778/1-mo). **Temetés:** Aki nem látogatja a templomot és szentségekkel nem él, azt a kiközösítettek között kell számon tartani, és meg kell fosztani őket a tisztességes temetéstől (Déva, 1778/1-mo); a helyi lelkésznek „Kalnokianum Inclitum Regimentnek capellanussával nagy controversiája vagyon a regimentből elhaló protestans katonáknak temetések felett, kiket a romano-catholicusok temetőjökbe temetni nem akarnak, hanem a mi temetőnkbe" (Déva, 1778/2-do); „ha illyen tévellygésben történik halálok (nem járnak templomba, a sacramentumokkal nem élnek, hitetlenek módjára viselkednek), szamár temetések lészen, harangozás és egyházi szolgálat nélkül" (Déva, 1790/10-o). **Temető, sírbolt:** Panaszolnak a sírások, hogy boltos sírt akarnak a helybéliek, Vizitáció megtiltja (Déva, 1773/5-o); a helyi lelkésznek „Kalnokianum Inclitum Regimentnek capellanussával nagy controversiája vagyon a regimentből elhaló protestans katonáknak temetések felett, kiket a romano-catholicusok temetőjökbe temetni nem akarnak, hanem a mi temetőnkbe" (Déva, 1778/2-do). **Templom:** „Nagy controversia [...] a a pulpitusnak chorusból a templom közepibe való lehozása iránt", a Vizitáció úgy dönt, hogy a helyén maradjon és ülőszék ne legyen mellette (Déva, 1746/Deliberatum 3.); patrónusi adományok a templom, iskola, torony stb. javításra (Déva, 1752/1-mo–12-mo); „nagy örömmel szemléli a Szent Visitatio, egy darab időtől fogva, mely sok és szép restauratiok estenek a templom és parochia" (Déva, 1773/7-o). **Templomlátogatás:** „Az ekklézsiának közönségesebb és alyasabb tagjai közül találkoznak olyanok, kik a templomot és a sacrumokat frequentálni tellyességgel nem akarják" (Déva, 1775/1-mo); a rossz templomlátogatást (nevek és mulasztások is) a „consistorium jobbítani el nem mulattya" (Déva, 1777/2-do); „in facie visitationis admoneáltatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnnyenek, mellyekhez ha nem tartanák magokat, excommunicáltassanak" (Déva, 1777/2-do); aki nem látogatja a templomot és szentségekkel nem él, azt a kiközösítettek között kell számon - tartani, és meg kell fosztani őket a tisztességes temetéstől (Déva, 1778/1-mo); „ha illyen tévellygésben történik halálok [nem járnak templomba, a sacramentumokkal nem élnek, hitetlenek módjára viselkednek] , szamár temetések lészen, harangozás és egyházi szolgálat nélkül" (Déva, 1790/10-o); a patrónusok kérik, hogy külön székeket készíthessenek családjuknak, Vizitáció azt mondja, hogy zsinati végzés értelmében nem szabad, egybként „a dévai templomban sokkal többek az üres székek az isteni szolgálat közben, hogysem mint emberekkel teltjesek" (Déva, 1790/11-mo); „a templomot nem frequentálják" – panaszol a tiszteletes egyházi atyafi (Déva, 1793/2-o). **Torony:** Pénzadomány toronyépítésre (Déva, 1715); a tornyon dolgozó mestereknek adnak ki pénzt az ekkla pénztárából (Déva, 1747); patrónusi adományok a templom, iskola, torony stb. javításra (Déva, 1752/1-mo–12-mo). **Úrvacsora:** „Az ekklézsiának közönségesebb és alyasabb tagjai közül találkoznak olyanok, kik a templomot és a sacrumokat frequentálni tellyességgel nem akarják" (Déva, 1775/1-mo); „in facie visitationis admoneáltatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnnyenek, mellyekhez ha nem tartanák magokat, excommunicáltassanak" (Déva, 1777/2-do); az úrvacsorával élők számbavételét ígéri a presbitérium (Déva, 1790/6-o). **Ülésrend:** A patrónusok kérik, hogy külön székeket készíthessenek családjuknak, Vizitáció azt mondja, hogy zsinati végzés értelmében nem szabad,

egybként „a dévai templomban sokkal többek az üres székek az isteni szolgálat közben, hogysem mint emberekkel teltjesek" (Déva, 1790/11-mo). **Vagyon (bonumok):** A Vizitáció szigorúan meghagyja, hogy a következő vizitációig minden ingó és ingatlan vagyont írjanak össze, még azokat is, amelyeket eltulajdonítottak (Déva, 1746/Delibertum 5.); lelkészhiány miatt elmaradt a javak számbavétele, Vizitáció a consistoriumot bízza meg ezzel (Déva, 1790/5-ö). **Vizitáció:** „In facie visitationis admoneáltatnak, hogy azután a templomot gyakorolják, Úr vacsorájával éljenek, az káromkodástól megszűnnyenek, mellyekhez ha nem tartanák magokat, excommunicáltassanak" (Déva, 1777/2-do). **Zsellér:** A lelkész kéri a Vizitációt, hogy a parókia előtti egyházi telken zsellért tarthasson, akinek évi öt forintot érő munkát kellett végeznie a parókián (Déva, 1752).

Fehérvíz

Conventio (jövedelmi megegyezés): „Meg is jobbíttatván ezen nemes ekklézsiáról a papnak adatott conventio" (Fehérvíz, 1776/2-do); „A conventio, és törvény szerint jó állapotba kellene lenni a parochiának" (Fehérvíz, 1796/6-szor); a régi conventio megmaradt (Fehérvíz, 1799/3.); „a tiszteletes egyház[i] [atya]fi keservesen panaszolja: 1-ször, hogy conventioja szerint való bére bé nem szolgáltatik" (Fehérvíz, 1805/I/2.; 1806/II.). **Felszentelés, ordinatio:** „Tiszteletes atyafi amely költséget collegiumból lett kijövetelekor tett, nemkülömben ordinatiojára, s fermátára, hogy a nemes ekklézsia refundálya, a Szent Visitatio hellyesnek ítili s végezi is" (Fehérvíz, 1772/3-o). **Filia (leányegyházközség):** „A filiákba azt kívánják, hogy a pap isteni tisztelet végett rendre járja őket házanként" a filiában magánházaknál tartják az istentisztetet (Fehérvíz, 1799/2/2.); „a filiákban lakó halgatóknak contentumok vagyon ökegyelmében minden tekintetben, és a materben lévőknek is semmi panaszokat nem tudja." (Fehérvíz, 1804/I.). **Gondnok (curator):** A gondnok nem akar megjelenni elszámolásra a Vizitáció előtt. Vizitáció dönt: „törvénynél fogva kényszerítessék a tartozó számadásra" (Fehérvíz, 1805/II.); a bajesdi gondnok jelenti: „a curatori hivatalt nem folytathatja a nemes vármegyei hivatal miatt" (Fehérvíz, 1806/III.). **Görög katolikusok:** „Sok kedvetlen és hellytelen következései lévén annak, hogy a reformáta religion lévők azon egy templomban jártak és járnak a görög valláson lévő oláhokkal" (Fehérvíz, 1782/2-do). **Harang:** A harang és felirata (Fehérvíz, 1796/13-szor). **Hóra-féle felkelés:** A kegytárgyak összeírása a Hóra-féle felkelés után (Fehérvíz, 1792/2-mo/1–12-mo); „nyilvánságos a templomon való romlás", „bizonyos és nagyon kitettző a parochia körül való fogyatkozás", a lelkész „a nagy ruinák miatt meg nem maradhat ott" (Fehérvíz, 1792/3-tio). **Istentisztelet:** „A filiákba azt kívánják, hogy a pap isteni tisztelet végett rendre járja őket házanként", a filiában magánházaknál tartják az istentisztetet (Fehérvíz, 1799/2/2.). **Katekizáció:** „A tiszteletes loci minister ökegyelmének intimáltatik, hogy a tanuló gyermekeket (kik most mintegy tizenketten vagynak) szorgalmatoson, az Úrnak félelmében, olvasásban, könyörgés-, írásban gyakorolja és a tudományban híven építse" (Fehérvíz, 1772/7-mo). **Klenódiumok, kegytárgyak, terítők:** A kegytárgyak lajstroma (1782/8-vo/1–6); a kegytárgyak összeírása a Hóra-féle felkelés után (Fehérvíz, 1792/2-mo/1–12-mo); részletes lajstrom az egyház javairól (szántóföldek, klenódiumok stb.) (Fehérvíz, 1796/3-szor); „a szent edények s eszközök az 1796-beli conscriptio szerint megvagynak" (Fehérvíz, 1799/6.); „az Úr asztalához tartozó szent edények s eszközek megvagynak amint feljegyeztettek 1796. és 1799. esztendőkben" (Fehérvíz, 1802/IX.); „a szent edények és eszközök aszerint vagynak, amint az 1796- és 1799-béli inprotocollatiok mutattyák" (Fehérvíz, 1804/IX.); nincs hiány bennük (Fehérvíz, 1805/V.). **Kollégium:** „Tiszteletes atyafi amely költséget collegiumból lett kijövetelekor tet, nemkülömben ordinatiojára, s fermátára, hogy a nemes ekklézsia refundálya, a Szent Visitatio hellyesnek ítili s végezi is" (Fehérvíz, 1772/3-o). **Lelkész:** „Fejérviznek pedig engedtünk facultast, hogy a losádi mestert, László

István atyánkfiát hívják el papjoknak" (Fehérvíz, 1771); a Hóra-féle lázadás után „nyilvánságos a templomon való romlás", „bizonyos és nagyon kitettző a parochia körül való fogyatkozás", a lelkész „a nagy ruinák miatt meg nem maradhat ott" (Fehérvíz, 1792/3-tio); „a filiákban lakó halgatóknak contentumok vagyon őkegyelmében minden tekintetben, és a materben lévőknek is semmi panaszokat nem tudja." (Fehérvíz, 1804/I.). **Lelkészi lakás:** A Hóra-féle lázadás után „nyilvánságos a templomon való romlás", „bizonyos és nagyon kitettző a parochia körül való fogyatkozás", a lelkész „a nagy ruinák miatt meg nem maradhat ott" (Fehérvíz, 1792/3-tio); „a conventio, és törvény szerint jó állapotba kellene lenni a parochiának" (Fehérvíz, 1796/6-szor); „a tiszteletes egyház[i] [atya]fi keservesen panaszolja [...] 2-szor hogy házának fedele annyira elsorvadt, hogy a házba majd mindenütt béesik az eső" (Fehérvíz, 1805/I./2.). **Mester/tanító/rektor/ praeceptor/oskolamester/ludimagister:** „Fejérviznek pedig engedtünk facultast, hogy a losádi mestert, László István atyánkfiát hívják el papjoknak" (Fehérvíz, 1771). **Panaszok:** Panaszol az egyik gyülekezeti tag, „hogy a magok költségeken építtetett székbe béül ifjú Bágya Sigmondné, Hernya Juliána, holott abban magok is házok népével alig férnek el" (Fehérvíz, 1804/VII.). **Románok:** „Sok kedvetlen és hellytelen következései lévén annak, hogy a reformáta religion lévők azon egy templomban jártak és járnak a görög valláson lévő oláhokkal" (Fehérvíz, 1782/2-do). **Templom:** „Megnyerte ezen nemes ekklézsia a királyi kegyelmes engedelmet, hogy magának különös templomot építhessen ex fundamento" (Fehérvíz, 1782/2-do); az elmúlt (1782.) évben végzett templomépítés alkalmával bevett és kiadott pénz elszámolását hiányolja a Vizitáció (Fehérvíz, 1783/3-tio); 1783 decemberében a torony és templom még épülőfélben van (Fehérvíz, 1783-December/2.); a Hóra-féle lázadás után „nyilvánságos a templomon való romlás", „bizonyos és nagyon kitettző a parochia körül való fogyatkozás", a lelkész „a nagy ruinák miatt meg nem maradhat ott" (Fehérvíz, 1792/3-tio); az 1788-as török pusztíts után a templomot szépen rendbe szedték (Fehérvíz, 1796/7-szer). **Templomhasználat:** „Sok kedvetlen és hellytelen következései lévén annak, hogy a reformáta religion lévők azon egy templomban jártak és járnak a görög valláson lévő oláhokkal" (Fehérvíz, 1782/2-do). **Ülésrend:** Az 1788-as török pusztítás után a templomot szépen rendbe szedték, de a padok építése során újra felmerült a családi padok kérdése (Fehérvíz, 1796/7-szer); panaszol az egyik gyülekezeti tag, „hogy a magok költségeken építtetett székbe béül ifjú Bágya Sigmondné, Hernya Juliána, holott abban magok is házok népével alig férnek el" (Fehérvíz, 1804/VII.); ugyancsak a templomi székek miatti controversia (Fehérvíz, 1806/V.). **Vagyon (bonumok):** Részletes lajstrom az egyház javairól (széntóföldek, klenódiumok stb.) (Fehérvíz, 1796/3-szor); „a parochialis földek úgy vagynak mint voltak 1796-ban" (Fehérvíz, 1799/4.). **Visszaélés:** Panaszol az egyik gyülekezeti tag, „hogy a magok költségeken építtetett székbe béül ifjú Bágya Sigmondné, Hernya Juliána, holott abban magok is házok népével alig férnek el", lásd a végzést is: parancsolja a tisztelt méltóságos Fő Consistorium, hogy senkinek külön széke a templomban ne légyen, hanem üljön ki-ki ahová lehett (Fehérvíz, 1804/VII.). **Vizitáció:** Az 1778. évi vizitációra a gyülekezeti tagok nem jelentek meg (Fehérvíz, 1777). A vizitáció honoráriuma (Fehérvíz, 1804/VIII.). **Zsinat:** „Ezen hibát [a temlomi ülésrendet] kívánta a méltóságos Fő Consistorium orvosolni, és azért in anno 1768. die 17[a] Aprilis egy valóságos atyai indulatból származott adhortatoriát írt, és azon esztendőben Déván tartatott Generalis Szent Synodus által közönségessé tétetett az egész országban" (Fehérvíz, 1804/VII.).

Felsőszálláspataka

Agentia, agensek: „A perselyről demonstrált tiszteletes loci minister és ez observáltatik, hogy az agentia öszveelegyítetett a perselypénzel" (Felsőszálláspataka, 1765/7-mo). **Ének, éneklés:** „Míg papot hozhatna a nemes ekklézsia, szükségesnek láttya, hogy eg. oskolamester

tartatnék a hellységben, aki ollykor az isteni tiszteletet is, könyörögvén s énekelvén, véghezvinné, és a gyermekeket is tanítaná" (Felsőszálláspataka, 1804/II.). **Harang:** „Tekintetes Dániel Kata asszony ő [megboldogult féje] ígéretét megtellyesítette, leküldvén egy szép harangot a felsőszállászpataki reformata ekklézsiának" (Felsőszállászpataka, 1772); a harangot a gondnok házánál tették le, felirata (Felsőszállászpataka, 1773/3-o.) a harangnak harangláb építését sürgeti a Vizitáció (Felsőszállászpataka, 1776/2-do–4-to); „harangról mostan is csak azt intimálja a Szent Visitatio, hogy quoquo modo állíttassék lábra az épülőfélben lévő templom eleibe, ne szomoríttassék meg a benefactor és collator azzal, hogy amit ezen ekklézsiának conferált, azzal az ekklézsia élni nem akar" (Felsőszállászpataka, 1777/4-to). **Harangláb:** A templom romos, a harangnak harangláb építését sürgeti a Vizitáció, a lelkészi lakás ugyancsak romos (Felsőszállászpataka, 1776/2-do–4-to); „harangról mostan is csak azt intimálja a Szent Visitatio, hogy quoquo modo állíttassék lábra az épülőfélben lévő templom eleibe, ne szomoríttassék meg a benefactor és collator azzal, hogy amit ezen ekklézsiának conferált, azzal az ekklézsia élni nem akar" (Felsőszállászpataka, 1777/4-to). **Hóra-féle felkelés:** „Minthogy az Istennek külömb-külömbféle ítéletei által ezen szent megyécske is megromolván, a parochia is elpusztult és a templomon is a ruinák kitettzők. Tellyes bizodalommal ajánlja az Egyházi Törvényes Látogatás az említett és minden más tekintetes uraknak aziránt való kegyes gondoskodását" (Felsőszállászpataka, 1792). **Istentisztelet:** „Míg papot hozhatna a nemes ekklézsia, szükségesnek láttya, hogy egy oskolamester tartatnék a hellységben, aki ollykor az isteni tiszteletet is, könyörögvén s énekelvén, véghezvinné, és a gyermekeket is tanítaná" (Felsőszállászpataka, 1804/II.). **Klenódiumok, kegytárgyak, terítők:** A kegytárgyak lajstroma (Felsőszállászpataka, 1782/4-to/2./1–6.); számba veszik a földeket és a kegytárgyakat (Felsőszállászpataka, 1792); a kegytárgyak „hiba nélkül megvagynak" (Felsőszállászpataka, 1804/VI.); a kegytárgyak mind megvannak (Felsőszállászpataka, 1806/I.). **Lelkész:** A már rég óta üresedésben lévő egyház még nem érzi magát elég erősnek ahhoz, hogy lelkészt tartson (Felsőszállászpataka, 1804/I.). **Lelkészi lakás:** Felépült a lelkészi lakás (Felsőszállászpataka, 1765/3-tio); panaszol a lelkész, hogy romokban a háza és kerítése (Felsőszállászpataka, 1773/1-mo.); a templom romos, a harangnak harangláb építését sürgeti a Vizitáció, a lelkészi lakás ugyancsak romos (Felsőszállászpataka, 1776/2-do–4-to); „a parochialis funduson" „kivált a ház hovatovább mind inkább-inkább süllyedez, mely ha nem eleváltatik, s rajta valami igazítás nem tétettetik, nemsokára eldől" (Felsőszállászpataka, 1777/2-o); „a parochialis ház most nevezetesen oly hanyatló félben vagyon, hogy a benne való lakás felette igen félelmes légyen (Felsőszállászpataka, 1783-Március/1-mo); „minthogy az Istennek külömb-külömbféle ítéletei által ezen szent megyécske is megromolván, a parochia is elpusztult és a templomon is a ruinák kitettzők. Tellyes bizodalommal ajánlja az Egyházi Törvényes Látogatás az említett és minden más tekintetes uraknak aziránt való kegyes gondoskodását" (Felsőszállászpataka, 1792); a parochialis ház elpusztult [...] a templom mellett, a régi elpusztult kastélyba szándékoznak egy parochiát építeni" (Felsőszállászpataka, 1796/4szer). **Mester/tanító:** „Ide elmúlhatatlanul szükséges volna egy jó tanító oskolamesteri hellyet és fundatiot állítani" (Felsőszállászpataka, 1799.); „míg papot hozhatna a nemes ekklézsia, szükségesnek láttya, hogy egy oskolamester tartatnék a hellységben, aki ollykor az isteni tiszteletet is, könyörögvén s énekelvén, véghezvinné, és a gyermekeket is tanítaná" (Felsőszállászpataka, 1804/II.). **Oktatás:** „Míg papot hozhatna a nemes ekklézsia, szükségesnek láttya, hogy egy oskolamester tartatnék a hellységben, aki ollykor az isteni tiszteletet is, könyörögvén s énekelvén, véghezvinné, és a gyermekeket is tanítaná" (Felsőszállászpataka, 1804/II.). **Patrónusok, nemesek:** „Tekintetes Dániel Kata asszony ő[megboldogult féje] ígéretet megtellyesítette, leküldvén egy szép harangot a f[első]szállászpataki reformata ekklézsiának" (Felsőszállászpataka, 1772); „minthogy az Istennek külömb-külömbféle ítéletei által ezen szent megyécske is megromolván, a parochia is elpusztult és a templomon is a ruinák kitettzők. Tellyes bizodalommal ajánlja az Egyházi Törvényes Látogatás az említett és minden más tekintetes uraknak aziránt való kegyes gondoskodását" (Felsőszállászpataka, 1792); „ezen

visitation senki se volt jelen, hanem csak tekintetes Kenderesi Sigmond úr, mint ennek az elhanyatlott eklézsiának domesticus curatora" (Felsőszálláspataka, 1799). **Templom:** A templom építését elkezdték, a Vizitáció inti, hogy fejezzék is be (Felsőszálláspataka, 1773/2-o.); a templom romos, a harangnak harangláb építését sürgeti a Vizitáció, a lelkészi lakás ugyancsak romos (Felsőszálláspataka, 1776/2-do–4-to); „az időnek nyílásával [tavasszal] kezdjenek hozzá a templomnak építéséhez" (Felsőszálláspataka, 1777/1-o); a templom „fala egészen helyreállítatott, lévén igyekezet még a toronynak kevéssel fellyebb mozdítása iránt is" (Felsőszálláspataka, 1779/2-do); 1781-re a templomépítést annyira vitte, hogy már csak kevés maradt hátra (Felsőszálláspataka, 1782/3-tio); „minthogy az Istennek külömb-külömbféle ítéletei által ezen szent megyécske is megromolván, a parochia is elpusztult és a templomon is a ruinák kitettzők. Tellyes bizodalommal ajánlja az Egyházi Törvényes Látogatás az említett és minden más tekintetes uraknak aziránt való kegyes gondoskodását" (Felsőszálláspataka, 1792); „vagyon egy kőből épült templom, mely most romlófélben vagyon ugyan, hanem a tekintetes domesticus curator úr mondá, hogy már holmi lépéseket megtett az idén lehető renováltatására" (Felsőszálláspataka, 1796/3-szor). **Torony:** A templom „fala egészen helyreállítatott, lévén igyekezet még a toronynak kevéssel fellyebb mozdítása iránt is" (Felsőszálláspataka, 1779/2-do). **Vagyon (bonumok):** Számba veszik a földeket és a kegytárgyakat (Felsőszálláspataka, 1792). **Vizitáció:** „A f[első]szálláspataki reformata ekklézsiában az útnak nehézsége miatt nem mehetvén a Szent Visitatio, ugynazon napon általhívta a tiszteletes loci ministert, Bora Márton urat Fejérvizre" (Felsőszálláspataka, 1774); „ezen visitation senki se volt jelen, hanem csak tekintetes Kenderesi Sigmond úr, mint ennek az elhanyatlott eklézsiának domesticus curatora" (Felsőszálláspataka, 1799).

Galac

Cinterem: A lelkész panaszolja, hogy nincs kert a templom körül, a Vizitáció utasítja a gyülekezetet, hogy építsen „ne áljon a templom cinteremje pusztában közönséges gyalázatunkra" (Galac, 1772Február/1-o). **Excommunicatio (kiközösítés):** A Vizitáció inti a helybeli tekintetes Buda Ferenc urat, hogy járjon templomba és éljen a szentségekkel, mert ha nem alkalmazia kell a törvényt (kiközösítik) és magustratus kezébe adja (Galac, 1783/3-tio). **Gondnok (curator):** A gondnok segéd-gondnokot kér, erőtlenségére hivatkozva (Galac, 1802/IV.). **Görög katolikusok:** „Vagyon valami controversia a templomnak egy része, úgymint a sanctuarium felett, lévén az ezelőtt tett rendelések szerint a görög rituson lévőké, kiknek most újjonnan épült templomuk vagyon, s következésképpen semmi szükségek nincsen a megnevezett sanctuariumra" (Galac, 1783/2-o). **Harang:** „A galatzi mater ekklézsiának mind temploma, mind parochialis háza most is régi, romladozott" (Galac, 1802/I.); ezen eklézsiának az 1788-beli török pusztítása előtt két harangja. Az egyik vitetett tekintetes Nándra Sigmond úrhoz Berekszoba, ahonnan vissza kell vitetni" (Galac, 1796/5-ször). **Határőrség:** „Capitalis volt Livádián némely limitaneus katonáknál elocálva" (Galac, 1782/1-mo); a katonáknak adott pénz interessét hajtsk be (Galac, 1783/6-to). **Hóra-féle felkelés:** „Minthogy 1784-ben az Hora insurrectioja által, és 1788-ban a török háború által ezen ekklézsia is elég kárt vallott, mint egyébb javaiban, úgy contractussaiban is, mindazáltal a bölcs Isten megtartotta" az ekkla leveleit, melyeket fel is sorolnak (Galac, 1792/2-do); „ezüst kanna, alól és fellyül megaranyozott virágokkal, a fedelének gombja (amint mondatik és hiteles) 1784-be a Hora tolvaj pusztításában elveszett" (Galac, 1796/2-szor/1); „egy sujtásos museliny fejér keszkenő, a négy szegeletin való nagy arany és ezüst virágok reátoldva. Mely toldás abból esett, hogy a Hora tolvajkodásában, 1784-be elprédáltatván ezen eklézsiának javai, ez a keszkenő ellopattatott volt és a lopó egyéb részét meghagyván, a szegeletin való virágokat levágta, de amely azután megkerülvén, újra reávarratott" (Galac, 1796/2-szor/11); a lázadás után marad iratok jegyzése (Galac, 1796/3-szor). **Kar' atalom, bra-**

chium saeculare: A Vizitáció inti a helybeli tekintetes Buda Ferenc urat, hogy járjon templomba és éljen a szentségekkel, mert ha nem, alkalmazia kell a törvényt és magustratus kezébe adja (Galac, 1783/3-tio). **Klenódiumok, kegytárgyak, terítők:** A kelnódiumok lajstroma (Galac, 1782/7-mo/1–6); az elmúlt évi nyilvántartás szerint megvannak (1783/10-o); A klenódiumok és egyéb kegytárgyak lajstroma (Galac, 1792/1-mo/1–5.); „ezüst kanna [1597.], alól és fellyül megaranyozott virágokkal, a fedelének gombja (amint mondatik és hiteles) 1784-be a Hora tolvaj pusztításában elveszett" (Galac, 1796/2-szor/1); „egy sujtásos museliny fejér keszkenő, a négy szegeletin való nagy arany és ezüst virágok reátoldva. Mely toldás abból esett, hogy a Hora tolvajkodásában, 1784-be elprédáltatván ezen eklézsiának javai, ez a keszkenő ellopattatott volt és a lopó egyéb részét meghagyván, a szegeletin való virágokat levágta, de amely azután megkerülvén, újra reávarratott" (Galac, 1796/2-szor/11); a kegytárgyal lajstroma (Galac, 1796/2-szor/1–11); „ezen ekklézsiának szent edényei megvagynak, amint feljegyeztettek 1796-dikban" (Galac, 1804/IV.; 1806). **Lelkészi lakás:** „A töröknek Háttzeg vidékire lett béütése és pusztítása [1788] miatt mind a templom, mind a parochia elégettetvén, a templom is azoltától fogva fedél nékül állva, annak kőfalai sorvadnak" (Galac, 1796); az 1788. évi török pusztítás miatt „a parochia egésszen elsenyvedett, kőfalának jobb része leomlott, s ami még fennáll, az is naponként sietve közelítt végső pusztulásához" (Galac, 1796); telek-adomány a parókia építésére (Galac, 1796/1); „a galatzi mater ekklézsiának mind temploma, mind parochialis háza most is régi, romladozott" (Galac, 1802/I.). **Levéltár, levelek:** „Minthogy 1784-ben az Hora insurrectioja által, és 1788-ban a török háború által ezen ekklézsia is elég kárt vallott, mint egyébb javaiban, úgy contractussaiban is, mindazáltal a bölcs Isten megtartotta" az ekkla leveleit, melyeket fel is sorolnak (Galac, 1792/2-do); a lázadás után marad iratok jegyzése (Galac, 1796/3-szor/1–11). **Mester/tanító:** „Ezen ekklézsia a törökök béütéskor egésszen elpusztítattván, ennek még megmaradott egy néhány dirib-darab levelei" (Galac, 1806). **Patrónusok, nemesek:** A templom „ruinákban van", inti a Vizitáció a helybélieket, különösenképpen a patrónusokat, hogy javítsák meg, „a reformatum templom az oláhokétól közfal által distingváltassék" (Galac, 1776/4-to); a Vizitáció inti a helybeli tekintetes Buda Ferenc urat, hogy járjon templomba és éljen a szentségekkel, mert ha nem, alkalmazia kell a törvényt és magustratus kezébe adja (Galac, 1783/3-tio). **Románok:** „Vagyon valami controversia a templomnak egy része, úgymint a sanctuarium felett, lévén az ezelőtt tett rendelések szerint a görög rituson lévőké, kiknek most újjonnan épült templomuk vagyon, s következésképpen semmi szükségek nincsen a megnevezett sanctuariumra" (Galac, 1783/2-o). **Templom:** A lelkész panaszolja, hogy nincs kert a templom körül, a Vizitáció utasítja a gyülekezetet, hogy építsen „ne áljon a templom cinteremje pusztában közönséges gyalázatunkra" (Galac, 1772. Február/1-o); a templom „ruinákban van", inti a Vizitáció a helybélieket, különösenképpen a patrónusokat, hogy javítsák meg, „a reformatum templom az oláhokétól közfal által distingváltassék" (Galac, 1776/4-to); a Vizitáció megújítja felszólítását, hogy a templomot javítsák meg (Galac, 1779/3-tio); mind a templom, mind a torony omlófélben van, bár a torony javításához nekifogtak (Galac, 1783/2-do); „a töröknek Háttzeg vidékire lett béütése és pusztítása [1788] miatt mind a templom, mind a parochia elégettetvén, a templom is azoltától fogva fedél nékül állva, annak kőfalai sorvadnak" (Galac, 1796); „a galatzi mater ekklézsiának mind temploma, mind parochialis háza most is régi, romladozott" (Galac, 1802/I.). **Templomhasználat:** A templom „ruinákban van", inti a Vizitáció a helybélieket, különösenképpen a patrónusokat, hogy javítsák meg, „a reformatum templom az oláhokétól közfal által distingváltassék" (Galac, 1776/4-to); „vagyon valami controversia a templomnak egy része, úgymint a sanctuarium felett, lévén az ezelőtt tett rendelések szerint a görög rituson lévőké, kiknek most újjonnan épült templomuk vagyon, s következésképpen semmi szükségek nincsen a megnevezett sanctuariumra" (Galac, 1783/2-o). **Torony:** Dőlőfében volt a tornya, lebontották, a Vizitáció buzdítja a helybélieket, hogy minél hamarab építsék újra fel

(Galac, 1782/4-to). **Török pusztítás:** „A töröknek Háttzeg vidékire lett béütése és pusztítása [1788] miatt mind a templom, mind a parochia elégettetvén, a templom is azoltától fogva fedél nékül állva, annak kőfalai sorvadnak" (Galac, 1796); „volt ezen eklézsiának az 1788-beli török pusztítása előtt két harangja. Az egyik vitetett tekintetes Nándra Sigmond úrhoz Berekszoba, ahonnan vissza kell vitetni" (Galac, 1796/5-ször). **Vizitáció:** Az 1788. évi török pusztítás miatt a Vizitáció nem szállhat ki ide (Galac, 1796).

Haró

Biblia: „Putnoki Sámuel uram ajándéka, egy ultrájectumi szép újj magyar Biblia, melly nyomtattatott 1765-ben, és vagyon békítve szép aranyos francia kötésben. Ajándékozván az ekklézsiának ollyan véggel, hogy mindenkor áljon a prédikálló székben" (Haró, 1783/9-no.). **Búcsúztató (halotti):** „Panaszképpen adja fel az egyházi atyafi egyfelől azt, hogy a főfőbb rendelésekhez tartván magát abban, hogy az halattok felett haszantalan szószaporítással, búcsúztatással, a keserveseket nevezni s rillatni nem akarja", ezért nem adják meg a temetésért járó bért (Haró, 1793/1-tio/2do). **Conventio (jövedelmi megegyezés):** A mesteri conventio megcsonkítása (Haró, 1803/II.). **Ekklézsiakövetés (reconciliatio):** Csikós Lőrinc „bűneivel megbántott jó Istenét", amiért reconciliál (Haró, 1772/2-o); ajánlja a Vizitáció, hogy az erkölcstelen életet élő személyt jelentsék a presbériumnak, amely testület ekklézsia-követésig eltiltja őt az úrvacsorától (Haró, 1790/2-o). **Filia (leányegyházközség):** Haró, mint filia, menjen úrvacsorára és sátoros ünnepeken az anyaegyházközségbe, Kéméndre. (Haró, 1772/3-tio); „filialis ekklézsiájokat papos mater ekklézsiává [akarják] tenni" (Haró, 1775/1-o). **Harang:** „Az erogált pénz pedig költ a nagyobbik harangra és haranglábra, a középső harangot nemes Tót Jósef uram feleségével, Lörintz Rákhel asszonnyal együtt magok kötségeken öntették" (Haró, 1772/6-to); „vétessék méltó tekintetben [Zajzoni Sámuelnek] a harangok és a harangláb elkészíttetések körül tett fáradságai" (Haró, 1772/7-o); „a harai nagyharangon lévő inscriptio" (Haró, 1772/8-vo). **Harangláb:** „Az erogált pénz pedig költ a nagyobbik harangra és haranglábra, a középső harangot nemes Tót Jósef uram feleségével, Lörintz Rákhel asszonnyal együtt magok kötségeken öntették" (Haró, 1772/6-to); „vétessék méltó tekintetben [Zajzoni Sámuelnek] a harangok és a harangláb ekészíttetések körül tett fáradságai" (Haró, 1772/7-o). **Harangozás:** „Panaszol, hogyha halott történik, két három napig harangoznak minden hír nélkül, az egyházi igazgatás semmit sem tudván benne, s mikor temetni kell, azelőtt kevés órával tesznek hírt az egyházi szolgának. (Haró, 1793/1-mo/2-do). **Hóra-féle felkelés:** „Oláh tumultus" (Haró, 1793/5-to). **Iskola:** „Építtessék gyermekek tanítására alkalmatos hajlék, mivel a parochialis ház úgy el vagyon foglalva, hogy abban a tanítás tellyességgel nem folyhat" (Haró, 1777/1-mo, 2-do); László István (harói, kéméndi?) tanító templomi szolgálatát jól elvégzi, nincs panasz, de a gyermekekkel nem igen törődik (Haró, 1777/4-to); „Ludi magister panaszol [1790.] némelly atyákra, hogy gyermekeiket nem adják fel tanulás véget az oskolában" (Haró, 1790/1-o); a gyülekezet tagjai nem járatják iskolába a gyermekeket (Haró, 1793/2-do). **Karhatalom, brachium saeculare:** „Három káromkodók adatnak a Szent Visitatio eleibe. [...] brachio seculari kénszeríttessenek mind a templom gyakorlására, mind pedig a sacramentumokkal való hellyes élésre" (Haró, 1771/3-tio). **Káromkodás, illetlen szavak:** „Három káromkodók adatnak a Szent Visitatio eleibe, [...] brachio seculari kénszeríttessenek mind a templom gyakorlására, mind pedig a sacramentumokkal való hellyes élésre" (Haró, 1771/3-tio). **Katonaság.** „Két részből álván ezen nemes ekklézsia, úgymint provincialistákból és katonaságból", a Vizitáció a katonák közül is gondnokot kíván tenni (Haró, 1782/4-to). **Klenódiumok, kegytárgyak, terítők:** Klenódiumok lajstroma (Haró, 1782/12-o/1–13). **Láda:** „Sajnálva tapasztallya a Szent Visitatio, hogy e nemes eklézsiának sem egy ládája, sem egy matriculája nincsen, melly szerént serio recommendállya, hogy mind a kettőt minél hamaréb szerezzék meg" (Haró, 1765/10.); 1782-ben már van ládája, mert ebbe helyezik el az egyik frissen

készült adománylevelet (Haró, 1782/5-to). **Lelkész:** A helyi lelkésznek „feladott s hellybenhagyott conditio szerint megkívánnyák, hogy a Kéménden találtató fiú és léány gyermekeket is tanítsa, ne kénszeríttessenek kisded gyermekeiket más faluba küldeni" (Haró, 1777/1-mo); „panaszol, hogyha halott történik, két három napig harangoznak minden hír nélkül, az egyházi igazgatás semmit sem tudván benne, s mikor temetni kell, azelőtt kevés órával tesznek hírt az egyházi szolgának. (Haró, 1793/1-mo/2-do). **Lelkészi lakás:** „A kertek mind az ekklézsia háza, mind a templom körül in ruinis vagynak, melyet a Szent Visitatio béhunyt szemekkel nem nézhet" (Haró, 1775/3-tio). **Lévita:** A vizitáción jelen van a helyi „oskolamester és levita" (Haró, 1802/1.). **Mester/tanító:** A tanító szigorú a gyerekekkel (Haró, 1771/2-o.); a helyi lelkésznek „feladott s hellybenhagyott conditio szerint megkívánnyák, hogy a Kéménden találtató fiú és léány gyermekeket is tanítsa, ne kénszeríttessenek kisded gyermekeiket más faluba küldeni" (Haró, 1777/1-mo); a „ludi magister panaszol [1790] némelly atyákra, hogy gyermekeiket nem adják fel tanulás véget az oskolában" (Haró, 1790/1-o). **Oktatás:** A helyi lelkésznek „feladott s hellybenhagyott conditio szerint megkívánnyák, hogy a Kéménden találtató fiú és léány gyermekeket is tanítsa, ne kénszeríttessenek kisded gyermekeiket más faluba küldeni" (Haró, 1777/1-mo); László István (harói, kéméndi?) tanító templomi szolgálatát jól elvégzi, nincs panasz, de a gyermekekkel nem igen törődik (Haró, 1777/4-to); a „ludi magister panaszol némelly atyákra, hogy gyermekeiket nem adják fel tanulás véget az oskolában" (Haró, 1790/1-o). **Panaszok:** „Panaszol, hogyha halott történik, két három napig harangoznak minden hír nélkül, az egyházi igazgatás semmit sem tudván benne, s mikor temetni kell, azelőtt kevés órával tesznek hírt az egyházi szolgának. (Haró, 1793/1-mo/2-do); „panaszképpen adja fel az egyházi atyafi egyfelől azt, hogy a főfőbb rendelésekhez tartván magát abban, hogy az halattok felett haszantalan szószaporítással, búcsúztatással, a keserveseket nevezni s rillatni nem akarja", ezért nem adják meg a temetésért járó bért (Haró, 1793/1-tio/2do). **Presbitérium:** Ajánlja a Vizitáció, hogy az erkölcstelen életet élő személyt jelentsék a presbiériumnak, amely testület ekklézsia-követésig eltiltja őt az úrvacsorától (Haró, 1790/2-o); a testület cselédház helyzetének tárgyalására gyűl össze (Haró, 1791/3-tio); presbiteri választás (Haró, 1802/V.). **Sákramentum, sacrum:** „Három káromkodók adatnak a Szent Visitatio eleibe. [...] brachio seculari kénszeríttessenek mind a templom gyakorlására, mind pedig a sacramentumokkal való hellyes élésre" (Haró, 1771/3-tio). **Temetés:** „Panaszol, hogyha halott történik, két három napig harangoznak minden hír nélkül, az egyházi igazgatás semmit sem tudván benne, s mikor temetni kell, azelőtt kevés órával tesznek hírt az egyházi szolgának (Haró, 1793/1-mo/2-do); „panaszképpen adja fel az egyházi atyafi egyfelől azt, hogy a főfőbb rendelésekhez tartván magát abban, hogy az halattok felett haszantalan szószaporítással, búcsúztatással, a keserveseket nevezni s rillatni nem akarja", ezért nem adják meg a temetésért járó bért (Haró, 1793/1-tio/2do). **Templom:** „A kertek mind az ekklézsia háza, mind a templom körül in ruinis vagynak, melyet a Szent Visitatio béhunyt szemekkel nem nézhet" (Haró, 1775/3-tio). **Templomlátogatás:** „Három káromkodók adatnak a Szent Visitatio eleibe. [...] brachio seculari kénszeríttessenek mind a templom gyakorlására, mind pedig a sacramentumokkal való hellyes élésre" (Haró, 1771/3-tio); „a közönséges isteni tisztelet gyakorlásában igen restesek" (Haró, 1793/1-mo). **Terhességmegszakítás:** „Beretszki Andrásné hajadon leánya Susánna vádoltatik, hogy ezelőtt, amint a közönséges hír tartya, egy legénytől terehbe ejtetvén, azon terhét jó ideig viselte volna, és azután egykor tereh viselésének jelei elmúlván, vastag gyanúba ejtette magát, hogy a magzatot elrekkentette volna, az ekklésiának nagy megbotránkozására" (Haró, 1778/2-do). **Úrvacsora:** Haró, mint filia, menjen úrvacsorára és sátoron ünnepeken az anyaegyházközségbe, Kéméndre (Haró, 1772/3-tio); ajánlja a Vizitáció, hogy az erkölcstelen életet élő személyt jelentsék a presbitériumnak, amely testület ekklézsia-követésig eltiltja őt az úrvacsorától (Haró, 1790/2-o). **Ünneplés, ünnep:** Haró, mint filia, menjen úrvacsorára és sátoron ünnepeken az anyaegyházközségbe, Kéméndre. (Haró, 1772/3-tio). **Vagyon (bonumok):** Számba vette a Vizitáció a szántóföldeket, kaszálókat stb. (Haró, 1802/III.).

Latin szavak és kifejezések jegyzéke

abalienál – elidegenít
ab antiquo – régóta
abdicál – lemond, hivatalt letesz
abecedarius – alsó fokú, elemi osztályba járó gyermek, tanuló
ab initio anni – az év kezdetétől
ab occidente – nyugatról
ab officio – hivatalból
ab oriente – keletről
absens – hiányzó
absentál – hiányzik
absolutis actibus poenitentiae – a büntetés letöltése után
absolutor – felszabadító, feloldó
absolvál – felment
absque consensu tutoris – gyám/földesúr/ gondviselő beleegyezése nélkül
absque omni impedimento – minden akadály nélkül
absque ulteriore dilatione – halasztás nélkül
abstineál – tartózkodik
abusus – visszaélés
accedente etiam consensu praefati reverendi ministri – hozzájárulva az említett lelkész egyetértése is
accessorium – járulék
accessus – bejárat, bejárás
accludál – bezár, elzár, csatol, mellékel
accomodatio – alkalmazkodás, beilleszkedés, viselkedés
accrescál – növekedik
accurate – pontosan, alaposan
accuratio – pontosság
accusator – vádló
a characteris et facultatum proportione – tehetsége és képességei arányában, mértéke szerint
a coetu et communione sanctorum – a szentek gyülekezetéből és közösségéből
a communione sanctorum ad usque ad canonicam reconciliatione pro ut qualitas delicti dictaverit segregál – eltiltja az úrvacsorától a törvényes ekklézsiakövetésig, amint azt a vétek jellege parancsolja
acquirál – be-, megszerez, (meg)keres
acquisitio – beszerzés, kereset
actio – temetési beszéd
activitas – cselekvés, tevékenység
actor –felperes, temetési szónok, cselekvő, szószóló
actrix – felperes (nő)
actu – jelenleg, most, hivatalos eljárással
actualitasbéli – jelenlegi
adaequate – megfelelően
ad beneplacitum Sanctae Visitationis – a Szent Vizitáció tetszésére
ad capitum discipulorum suorum accomodat – alkalmazza (ti. a tananyagot) tanulói értelmi képességéhez
ad communicandum – közlésre, kihirdetésre
addál – hozzátesz
ad ecclesiasticos occurentias – egyházi eseményekre, eshetőségekre
ad elocandum quo meliori modo fiendum – a lehető legjobb módon történő kiadásra
ad exsequendum – végrehajtás végett
ad faciem loci – a helyszínre
ad finem – a végéig, vmi célra
ad foenerandum – kamatra kölcsönözve
ad futuram considerationem – következő megfontolásig
ad futuram rationem – a következő számadásig
adhibeál – hozzáad, kiad
adhortatio – buzdítás, biztatás, megintés
adhortatoria – fenyítő, buzdító
adigál – erőltet, kötelez, kényszerít
ad interim – eközben, ezalatt
adjudicál – megítél
adjungál – mellétesz, mellérendel
adjustál – megítél, odaítél, kiigazít, rendez
ad loca debita – a szokott helyre
administrál – igazgat, felügyel, kézre ad, adósságot megad
admissio – (be)bocsátás
admittál – bebocsát, elfogad, beenged
admoneál – figyelmeztet, megint
admonitio – megintés
ad normam aliarum ecclesiarum – más egyházközség szokása, rendje szerint
ad nulendum – megsemmisítésre, érvénytelenítésre
ad nulendum adulteri – a házasságtörés érvénytelenítésére
ad pacis conditiones acceptandos – a béke feltételeinek elfogadására
ad perpetuum usum ecclesiae – az egyházközség örökös használatára
adplacidál – jóváhagy, kedvez
ad praesentem visitationem – a jelenlegi vizitációig
adpreciál – értékel, felértékel
ad privatos usus – saját, magánhasználatokra
ad procurandum – gondviselésre, sáfárságra

ad prudentiores considerationes – bölcsebb megfontolásra
ad puritatem conscientiae – a lelkiismeret tisztaságára
adquirál – szerez
ad rationem reddendam – számadási kötelezettségre
ad requisitionem curatoralem – gondnoki kérésre
adsciscál – hozzátesz, felvesz valahová
adsignál – folyósít, rendel
adsignatio – juttatás, kiutalás
adsistentia – segítség
adstringál – kényszerít, kötelez
adsummál – elővesz, átvesz, felvesz, beiktat
adsurgál – felmegy
adtestál – bizonyít, írásban tanúsít
ad ulteriorem usque dispositionem – a következő rendelkezésig
ad ultimum – az utolsóig
ad varias necessitates et ecclesiae necessitudines – különböző szükségekre és az egyházközség szükségeire
ad vitam meliorem – jobb életre
aedificium – építmény
aedilis – építőmester, kurátor, felügyelő, egyházfi
aequaliter – egyenlően
aequivalens – egyenlő, ugyanolyan
aequivalenter – egyenlőképpen
aere parato – készpénzben
aestimál – felbecsül, felértékel
affuturi – a jövendőbelinek, a legközelebbinek
ágál – eljár
agentia – ügyvitel, ügyvivőség
aggravál – (meg)terhel, vádol, súlyosbít
agnoscál – elismer
alioquin – másképpen
aliqua saltem ex parte – legalább részben
allaborál – iparkodik
allegál – állít, felel, küld
a meridie – délről
a ministerio solo, sed et a communione sacra arcebitur – nemcsak a lelkészi tisztség gyakorlásától, de az úrvacsoravételtől is eltiltatik
a modo debito – a szükséges, szokásos módon
a modo in posterum – ily módon a jövőben
amotio – elmozdítás, félretevés
amoveál – elmozdít, elhelyez
ampleál – bővít, szélesít
amplectál – teljesít, elfogad, magáénak érez
animadversio – figyelmeztetés
annuál – belegyezik, állít, vall
annuatim – évente
ante omnia – mindenekelőtt
anticipato – előlegben, megelőzően
a nunc in posterum – mostantól fogva a következőkben
anxietas – félelem, aggodalmasság, szorgalom
apertura – üresedés
a potiori – a nagy többségtől
appendix – függelék, melléklet
applacidál – jóváhagy
applausus – öröm, taps
applicál – alkalmaz, csatol
appropriál – kisajátít
apromittál – megígér
a proportione – arányosan
arcus – ívpapír
arithmetika – számítás, számtan
articularis poena – törvény szerinti büntetés
articulatiter – paragrafus (törvény) szerint
a septemtrione – északról
asseccurál – biztosít
assecuratio – biztosítás (királyi biztosítás arra nézve, hogy a törvényeket megtartja)
assignál – tulajdonít, feljegyez, kiutal, megbíz
assignatio – jegyzés, utalvány
assistentia – segítség
assumál – felvesz, magára vállalja
assumpta summa – felvett összeg
attendál – figyel
attestatio – hitelesítés, tanúsítás, tanúvallomás, bizonyságtétel
auctorál – felhatalmaz
auditus testis – hallomásból való tanú
augmentum – növekedés, szaporodás
aulicus consiliarius – udvari tanácsos
authorál – engedélyez, felhatalmaz
aversio – elfordulás, kitérés
batailon – zászlóalj
batailons commando – zászlóaljparancsnok
bene quidem – nyilvánvalóan jó
benefactor – jótevő
beneficium – szolgálat, jótétemény
bibite ex hoc omnes – igyatok ebből mindnyájan
blasphemus – istenkáromló, szentségtörő
bona constientia – jó lelkiismeret
bonificál – kárpótol, megtérít
bonis modis et conditionibus – jó móddal és feltételek mellett
brachio mediante – karhatalom által
brachium – karhatalom
brevi dierum – kevés nap alatt
brigada – dandár
calculál – kiszámít
calculus – számítás
canonice plena cum auctoritate – kánon szerint, teljes tekintéllyel
capacitas – képesség
capax – képes

capellanus – káplán, segédlelkész
capitale activum – kamatozó tőke
captál – iparkodik, vadászik, rajtakap
caput – fej, fejezet (bibliai könyvé is)
castigál – fenyít, megfedd
casu in contrario – ellenkező esetben
catalogus – lajstrom, névsor
cathedralis functio – szószéki szolgálat
causál – okoz
cautio – bánatpénz, óváspénz
cautus – előrelátó, óvatos, biztos, biztosított
caveál – előrelát, jótáll, óvakodik
celebrál – lefolytat, tisztel, istentiszteletet tart
censura – ítélet, megrovás, büntetés, vizsga, vizsgálat
certificál – bizonyít, igazol, perbe idéz
certis ex rationibus – nyilvánvaló okokból, megfontolásokból
cessionalis – engedménylevél
charitativum – kegyes adomány
chirurgus – seborvos, borbély
chorus – karzat
cimiterium – temető, cinterem
cinctura – kerítés
circiter – körülbelül
circumjacens – környező, környékbeli
circumscriptio – körülírás, körzet, kerület
citál – idéz
citatio – idézés
citra honestum casum necessitatis – kényszerűségből származó nyomós ok nélkül
clandestine – titkon
classis – osztályterem
clausula – záradék
clerus – papság, egyházi rend
coadjunctus – társsegéd
cogál – kényszerít
cohabitál – vkivel együtt lakik
cointelligentia – egyetértés
colál – összehord, egybevet, pénzt adományoz
collatio – pénzbeli adomány
collationalis – adománylevél
commassál – összead, egyesít
commendál – ajánl
commendans – parancsnok
commissarius – biztos, megbízott
commissio – meghagyás, megbízás, rendelet, megbízólevél
committál – rábíz, megparancsol, elrendel, elkövet
commoditas – kényelem
commorál – lakik
communi consensu – közös egyetértéssel, közmegegyezésből
communicatio consiliis et unitis viribus – közös tanáccsal és egyesült erővel
communio – úrvacsora
communio administratioja – úrvacsora kiszolgáltatása
compagnia – század
compareál – megjelenik, előáll
comparista – kb. harmadik osztályos elemista
compellál – (fel)szólít, megnevez, vádol
comperiál – bebizonyosodik
comperta damni causati quantitate – kiderülvén az okozott kár nagysága
comperta rei veritate – az ügy valósága kiderülvén
competens – jogos, kötelező, illetékes
competens statio – jogos állás
complanál – megbékéltet, kiegyenlít, megegyezik
complanatio – megegyezés, kiegyenlítés
complementum – beteljesítés, kiegészítés
comportál – viselkedik
compositio – egyesség, vállalás
comprimál – kötelezi magát
comprobál – bizonyít, dicsér, javall
compromittál – megront, ígér, vki ítéletére hagy valamit
compulsorium mandatum – vallatást elrendelő parancs
computál – számol, kiszámít
computatis omnibus computandis – összeadva minden összeadandót
computus – számvetés, költségterv
concambium – csere
concernál – illet
concernáló – megillető
concernens – illetékes
concertál – megvitat
concertatio – vita, háborgás, háborúság
concilium – tanácskozás, tanácskozótestület
concludál – határoz
conclusio – határozat
concordál – egyetért, megegyezik
concredál – megbíz, rábíz vmit
concumulálódik – felhalmozódik
concursus – pályázat
condidentia – alkotóelem, rész
condigna satisfactio – méltó elégtétel
conditio – állás, állapot, feltétel
condonál – megbocsát, megajándékoz
conferál – adományoz
confessio – vallomás, hitvallás
confirmál – megerősít
confiteál – megvall
confluál – összegyűl
confluentia – egybegyűlés
confrontatio – szembesítés, összevetés

congerál – összegyűjt
congestum – felhalmozott, összegyűjtött vagyon
conjugista – kb. negyedik osztályos elemista
conjunctis viribus – egyesített erőkkel
conmorál – l. commorál
connumerál – beleszámít, összeír
consacrál – felszentel
conscienciose – lelkiismeretesen
conscribál – összeír
consensus – egyetértés, egyezség
consentiál – egyetért, együtt érez
consequenter – következésképp
conservatio – fenntartás, megőrzés, eltevés
consiciál – beültet, beterjeszt
consideratio – vélemény, megfontolás, észrevétel
consignál – összeír
consolál – vigasztal
conspiratio – összeesküvés
constál – megáll, hitelesnek bizonyul, nyilvánvaló, kiderül
constanter – állhatatosan
constituál – elkészít, elrendez
constitutio – elkészítés, elrendezés, kinevezés, felállítás, rendelet, végzés
consultál – tanácsot kér
contemnál – megvet, nem vesz számba
contentál – kielégít valakit, kárpótol
contentatio – kielégítés, kiegyenlítés, megfizetés
contentum – megelégedés
continentia – mérték, tartalom
continuo – folyamatosan
contra omnem spem et opinionem – minden remény és vélekedés ellenére
contradicál – ellentmond
contribuál – hozzájárul, fizet, adózik
contribuens – adózó
contributio – adó, szolgáltatás
controversia – ellentét
controvertál – ellenkezik, tiltakozik, perel
contumaciter – makacsul
contumax – megátalkodott, engedetlen, makacs
conveniál – egybegyűl, megegyezik
conventio – megállapított fizetnivaló
conventionaliter – szerződés, megegyezés szerint
conversatio – társalgás
convinctio – elmarasztaló ítélet
coperta – fedőlap
copula carnalis non fuit – a házasság elhálása nem történt meg
copulál – esket, összekapcsol
copulatio – esketés
coram fide dignus – hitelt érdemlő előtt
corespondenter – levelezés útján
corporali ut dicitur juramento deposito – ún. nyilvános eskü letételével
corpus – test, kötet
correctio – javítás, javulás, tatarozás
correptio – dorgálás
corroborál – megerősít
criminál – vádol
cubulus – köböl
cultura – művelés
cum adsistentia curatorali – gondnoki segítséggel
cum condigna requisitione – méltó kéréssel, megkereséssel
cum denominatione nominum – neveik kimondásával
cum dolore – fájdalommal, szomorúsággal
cum fine anni – év végével
cum foenere – kamattal
cum hoc vero declaratione – mégpedig ezen nyilatkozattal
cum inscriptione – felirattal
cum interusurio – kamattal
cum omnibus appertinetiis – minden tartozékaival
cum protestatione – tiltakozással
cum reflexione – tekintettel
cum refusione fatigii – fáradsága megtérítésével
cum suo interesse – kamatjával együtt
cum superadditione – ráadással
curatela – gondozás, gondnokság
curialista – egytelkes nemes
curiosuskodik – érdeklődik vmi felől
currál – fut, folyik
dato pulsu – harangszóra
de anno in annum – évről évre
debito modo – illő módon
debitor – adós
debitum – adósság
decedál – meghal
decernál – rendel, adományoz
declaratio – nyilatkozat
declinál – ragoz (grammatika), elhajlik, elutasít
declinista – alsó fokú osztályba járó diák
decretum – rendelet, végzés
de die in diem – napról napra
defalcál – beszámít, levon, leszámít
defalcatio – levonás, beszámítás
defectus – hiány, hiba
deferál – ajánl, enged, eleget tesz
deficiál – hiányt szenved
defraudál – megcsal, becsap, megkárosít
de functione – hivataláról
defunctus – elhunyt
defungál – szolgálatát megszakítja
degeneratio – megfogyatkozás, elfajzás
de his omnibus admonentur severe – mindezek felől szigorúan megintettek

delatio – árulás, vád
deliberative – (törvényszéki) határozattal
de meliori commendál – jó szívvel ajánl
demereál – kiérdemel
demonstratio – bemutatás, számadás
denegál – (meg)tagad
dependál – függ
deperditum – elvesztett
depositorium – raktár, tárház
de praesenti – jelenleg, most
de praxi et constitutio ecclesiastica – az egyházi gyakorlatról és rendtartásról
deprecál – kér, könyörög, kéréssel magáról elhárítani igyekszik
deputatio – követség, bizottság
deputatum – járandóság
deputatus – követ, küldött
de reliquo – a többiről
deserál – elhagy
deserta sessio – puszta telek
desertio – elhagyatás
desistál – eláll vmitől, valamivel felhagy
desumál – (pénzt) behajt, felvesz, megtérít
determinál – meghatároz, határoz
determinatio – végzés, határozat
determinative – határozatilag
detractio – levonás
deveniál – rászáll (a vagyon), átszármazik
devotio – áhítat, istentisztelet
dexteritas – rátermettség, igazság, egyenesség
didactrum – tanító jövedelme, bére
diebus intercalaribus – a közbeeső napokon/napokra
differál – különbözik
difficiliskedik – akadékoskodik
difficultál – nehezményez, kifogást emel
difficultas – nehézség, bajosság
digni poena – méltó büntetés
dignus reprehensione – méltó a megfeddésre
dilatio – perhalasztás
diligentia – szorgalmatosság
diminutio – kisebbítés
dirimál – megszüntet, elválaszt
disceptatio – vita
disciplina ecclesiastica – egyházfegyelem
discursus – beszélgetés, beszéd
dislocál – helyéről elmozdít
disponál – rendelkezik, elrendez
dispositio – rendelet, határozat
dissentiál – nem ért egyet, különbözik
distinctio – megkülönböztetés, különválasztás
distingvál – szétválaszt, megkülönböztet
distrahál – elszakaszt, elválaszt
diversis vicibus – különböző alkalommal
diverso pretio – különböző áron
divertál – kitér, megszáll
doceál – tanít, bizonyít
domatim – házanként
dominus terrestris – földesúr
ecclesiastica censura – egyházi vizsgálat
edictum – rendelet, parancsolat
effective – ténylegesen, hatékonyan
effectuál – véghezvisz
effectuatio – végrehajtás
e gremio consistorii – a konzisztórium/presbitérium kebeléből
e gremio ecclesiae – a gyülekezet kebeléből
electus pastor sive ecclesia perinde – mind a választott lelkész, mind az egyházközség egyenlő módon
elevál – felemel, felépít
eliminatio – eltávolítás
emergál – kiemelkedik, keletkezik, támad
emeritus – érdemes, kiérdemesült, kiöregedett, nyugalmazott
enixe – szorgalmasan, nyomatékosan
enormitás – szabálytalanság, rendkívüli nagyság
eo cum adjecto – azzal a megjegyzéssel
eo deficiente – annak hiányában
eo tamen non obstante – azáltal nem akadályozva
e propriis facultatibus – saját tehetségükből
erectio – felállítás, felépítés
erga cessionales propria manuum subscriptione et sigillo roboratus – az engedménylevél saját kézjeggyel és pecséttel történt megerősítése iránt
erga condignam remunerationem – a méltó fizetségre nézve
erga sufficientes cautiones – elegendő biztosíték iránt
erigál – felállít, elindít, elkezd
errores tamen sunt corrigendi, et omnia ad cynosuram attrahenda – a hibákat pedig ki kell javítani és mindent a szabályrendelet alá kell vonni
etiam in casu impossibilitatis – még a lehetetlenség esetében is
evidens – nyilvánvaló
ex affectu pravo et mucore privato – gonosz hajlamból és személyes undokságból
exarendator – bérlő
excedál – bizonyos mértéken túlmegy
exceptio – kivétel
ex christiana charitate – keresztyéni szeretetből
excindál – kiszakít
ex commiseratione – könyörületből
excommunicál – kiközösít, úrvacsorától eltilt
excontentál – kielégít
excrescál – növekedik

excurrál – kimegy, utazik
excursio – kimenés, utazás
excusatio – kifogás, mentség
ex deliberatione Sanctae Sedis transmittál – a Szent Szék döntése értelmében átküld
executio – végrehajtás
executor – véghezvivő, végrehajtó
exemplar – példány
exemptio – kivevés, kivétel
exequál – végrehajt
exerceál – gyakorol, tart
ex fundamento – alapjától
exhibeál – kiállít, előterjeszt, előad
exigál – (adósságot) behajt, kikövetel
eximál – kivesz, kiemel, megfoszt, eltávolít
ex incumbentia officii – hivatali kötelességből
ex officio sibi incumbente – hivatali kötelességéből
expediál – küld, létrehoz, megír, (iratot) kiállít
expensa – költség
experiál – tapasztal
expetál – óhajt, kér
ex pia consideratione – kegyes megfontolásból
ex pia legatione – kegyes adományból
expiál – kitisztít
ex pio gloriae ac legis divinae zelo – az isteni dicsőség és törvény iránti kegyes lelkesedésből
expirál – eltelik, elmúlik
expirati quindenam – tizenöt nap elteltével
exponál – kiállít, előállít, kifejt, előterjeszt
expressus – látható, kifejezett, küldött
exprimál – kifejez
ex privata passione – személyes indulatból
exprobrál – szemére vet, panaszol
ex publica notorietate – köztudomásból
ex publico fundo – közös alapból, telekből
expurgál – kitisztít, vád alól kitisztázza magát
exsolvál – kifizet
ex superabundanti – a feleslegből
extál – létezik, van, kitetszik
exterminál – kiűz, kirekeszt (végleg megold, befejez)
extra omnem controversiam – minden vitatkozáson kívül, minden kétséget kizáróan
extra sphaeram activitatum suarum – hatáskörükön kívül
extractus – kivonat
extractus summarius perceptorum – a bevételek sommás jegyzéke, kivonata
extraneus – idegen, nem a faluban lakó, külső, kívülálló, nem egyházi
exturbál – háborgat, kitaszít, kiver, előz
exurgál – felemelkedik, felkerekedik
facies – képmás, alak, ábrázat, vminek a külseje
fassio – vallomás
fatalis – végzetes
fatum – sors
fenestra – ablak (táblázatban)
fermáta – tudósító levél (?)
fide digna – hitelt érdemlő
fideliter – hűségesen
fides violatrix – hitszegő, szövetségbontó (nő)
filialis ecclesia – leányegyház
fractus – erőtlen, megtört
fraterne – testvériesen
fraternitas – testvériség, egyházmegyei lelkészek közössége
frequentál – látogat
fructificál – gyümölcsöztet
fundus – (pénz)alap
fungál – vmilyen állásban, tisztségben működik
futura pro cautela – a jövendőbeli biztosítékra
Generalis Ekklézsia – országos/erdélyi református egyház
genuina declaratio – hiteles előterjesztés, bejegyzés, nyilatkozat
genuina informatio – valós, eredeti, hiteles információ
genuine – őszintén, hitelesen, pontosan
grammatista – alsó fokú elemi osztályba járó tanuló
granum – mag
gravamen – alkalmatlanság, teher, sérelem
gravis circumstantia – súlyos körülmény
hac formula – ezzel a megfogalmazással (e szavakkal)
hac tamen cum clausula – mégpedig ezen záradékkal
hac vice – ez alkalommal
haec omnia eo cum adjecto – mindezeket azzal a kiegészítéssel
haereál – elakad, fennakad
haeres – örökös
hoc uno excepto – ez egy kivételével
honorarium – járandóság, tiszteletdíj
honorifice – tisztelettel
honorifice requirál – tiszteletteljesen kér, megkeres
hujus tractus ecclesias minores – ezen egyházmegyének kisebb gyülekezeteit
hypotheca – zálog
ignominiose – gyalázatosan
illebati – rontatlanul, épen
immisceál – össze-, belekever
immobile – ingatlan
immoderate – mértéktelenül
immunitál – mentesít
impensa – költség
imperiose – hatalmaskodva, parancsolóan
impertinens – arcátlan, szégyentelen

impetitio – (jogi) kereset, támadás
impetrál – megnyer, megszerez
implantatio – beültetés
importál – behoz
impraegnáltatik – teherbe esik
improbál – rosszal, elvet
imputál – betud, felró, tulajdonít vkinek vmit
in aliqua parte – részben
incaptiváltatás – elfogatás
in causa matrimoniali – házassági ügyben, válóperben
incestuosa – vérfertőző asszony
inchoál – elkezd
incipiens – kezdő
in continuata serie visitationis – a vizitáció sorának folytatása rendjén
in copiis authentizatis [!]– hiteles másolatokban
in copiis vidimatis – hiteles másolatokban
incorporál – bekebelez
incorrigibilis – javíthatatlan
inctus/a – alperes
incumbál – neki fekszik, hajlandó, kötelez
in cursu visitationis – a vizitáció folyamán, ideje alatt
inde a termino levationis – a felmentés, a perfelvétel idejétől fogva
inde a visitatione – a vizitációtól fogva
indebite tractál – illetéktelenül folytat
in deposito – letétben
indigitál – kézzel bejegyez, említ
inducál – bevezet, rábír
indulgeál – elenged
indultum – engedély
industria – szorgalmatosság
industriosus – szorgalmas, munkás
in ea distinctione – az ő megkülönböztetettségében
ineál – belemegy, elkezd
in eo statu – abban a helyzetben, állapotban
in exemplum aliorum – hogy másoknak példa legyen
inexigibilis – behajthatatlan
infamia – gyalázat
in favorem ecclesiae – az egyházközség javára
inferál – előhoz, bevezet, említ
influxus – befolyás
in frustris [...] 11 – 11 ügyiratdarabban
ingeminál – megkettőz, nyomatékosít
in genere – általában
in granis – szemes gabona formájában
ingrediál – belép, bejön, befolyik, beér
in gremio – kebelében, testületében
inhabitatio – lakás (valahol)
inheareál – ragaszkodik
inhibeál – megakadályoz, tilt
in hoc casu – ebben az esetben
in instanti – helyben, nyomban
injungál – parancsol
injungál severe – szigorúan parancsol
injuriál – bosszút áll, jogtalanságot követ el
in medietate – félúton, időközben
in menstruo fluxu – a havi tisztulás ciklusában
in natura – természetben
in nullo casu – semmi esetben
in omnibus punctis et clausulis – minden pontjában és záradékában
in parata pecunia – készpénzben
in partem sinistram – elmarasztaló
in perpetua liga – örökös kötésben (a második házasság eltiltása)
in perpetuum – örökösen, örökre
in pleno consistoriali confluxu – a teljes presbitérium gyűlésén
inponál – felad, felszólít
in publica licitatione – nyilvános árverésen
in publico loco – nyilvános helyen
in puncto amotionis – az elmozdítás kérdésében
in quadruplo – négy példányban
in quantitate aequivalenti – egyenlő mennyiségben
inquirál – keres, kivizsgál, nyomoz
inquisitio – vizsgálat, vallatás
inquisitoria relatoria – vizsgálati jelentés
in rebus ecclesiasticis – egyházi dolgokban
in res [rebus] politicis – világi dolgokban
in sinu ecclesiae – az eklézsia kebelében
insinuál – bejelent, tudat, értesít, bekebelez
insinuatio – bejelentés, előterjesztés, kezdeményezés
insistál – ragaszkodik, megállapodik, szorgalmaz
inspectio – ellenőrzés
instans – kérelmező
instantia – törvényszék, kérés
in sua quantitate et cum suis appertinentiis – annak nagyságával és minden tartozékával
in subsistentiam parochi deserviens – a lelkész eltartására szolgáló
in supplimentum vero deffectus salarii pastoralis – a hiányos lelkészi fizetés kiegészítésében pedig...
in suspenso – függőben
intacte – ép, sérthetetlen, érintetlen
in tantum – annyiban
interimalis subsistentia – ideiglenes eltartás
interimaliter – ideiglenesen
interminaliter – befejezetlenül
interpositio – közbeavatkozás, -járás
interusurium – kamat
interveniál – közbejön, közbenjár
interveniens – (váratlanul érkező) vendég

intimál – parancsol, rendel, (bizalmasan) javasol
intra quindenam – tizenöt nap alatt
introducál – bevisz, beiktat
intuitu justae praetensionis – tekintetbe véve a jogos követelést
invadál – elfoglal, megtámad
invalidus – rokkant
in valore suo – valós árában
invasor – betolakodó, támadó
inventál – megtalál, meglel, költ
investigatio – vizsgálat, nyomozás, vallatás
in viciniis – szomszédságában
involál – beavatkozik
irremissibiliter et cum omni legum ecclesiasticarum rigore – visszavonhatatlanul és az egyházi törvények teljes szigorával
iterál – megismétel
judicium – ítélet
juramentum – eskü
jure officii – hivatali jogánál fogva
jurisdictio – joghatóság
jus connubialis – házassági törvény
justo praetensio – jogos kéréssel
justo tempore – törvényes időben
justum et aequm – igazságos és méltányos
juxta – mellett
juxta demonstrationem exhibitam – az előterjesztett számadás szerint
juxta illud monitum Christi – Krisztusnak ama intése szerint
juxta leges patrias et canones ecclesiasticos – a haza törvényei és az egyházi rendeletek szerint
juxta optimatione – helyeslése mellett
juxta specificationem sequentem – a következő megjegyzés mellett
katonai jurisdictio – katonai törvénykezés
laborator – munkás
lector – olvasó
legatus – küldött
lege canonica – az egyházi törvény szerint
legitimo modo – törvényesen
legitimus executor – törvényes végrehajtó
levál – megkönnyít, segít, felment, pert felvesz
libellus – könyvecske, levél
lignatio – fakitermelés
limitaneus –határőr
liquidál – folyósít, felszámol
liquidum debitum – pénzbeli adósság
litigál – pereskedik
litigans pars – peres fél
litterale instrumentum – oklevél
locumtenens – helytartó, helyettesítő, birtokkal rendelkező (?)
lucrum – fényűzés, nyereség
magistratus – (világi) hatóság
male elocatum – rossz helyre kiadott pénz
manuteneál – kézben tart, ellenőriz
medietas – fele v. közepe vminek
medii tempore – időközben
memorialis – beadvány, feljelentés
mera et absoluta potentia – nyers és teljes hatalommal (erővel)
meritalis – lényeges, érdemleges
meritum – érdem
militaris praefectura – katonai kerület
militaris status – katonai állapot, jelleg
militia – katonaság
minister – lelkipásztor
minutum – rövid fogalmazvány
mobilia – ingóságok
modalitas – mód
modo meliori – legjobb módon
monitio – intés
more consveto – szokott módon
morose – kedvetlenül
moveál – elmozdít
nec conjugium fuit – házasság sem volt
negligenter – hanyagul
neo introductus – újonnan beiktatott
nimius rigor – felettébb való hidegség
nisi aegre vel absente pastore – hacsak a lelkész nem beteg, vagy ha hiányzik
nisi quid obstet – hacsak vmi útban nem áll
nominanter – nevezetesen
nomine curatoratus – a gondnokság nevében
non comparuit – nem jelent meg
non obstante – nem állva útjában
non obstante eo – nem akadályozva azáltal
non prosint remedia – nem használna a gyógyír
notabilis – jelentős, feljegyzésre méltó
notorius – nyilvánvaló
novae accessiones – új jövedelmek
numerizál – megszámol, megszámoz
numerus – szám, sokaság (hivatali körzet)
ob defectum loci mninistri – a helybeli lelkész hiánya miatt
obedientia – engedelmesség
obester – ezredes
oblatio – ajándék, felajánlás, önkéntes adomány, áldozat
obligál – kötelez
obligentia – kötelesség
ob penuriam victus – a szükséges élelemköltségek miatt
observál – megfigyel, figyelembe vesz, megtart
obtingentia – illeték
obveniál – befolyik (jövedelem), vmi közbejön
ob vilipendium Sanctae Visitationis – a Szent Vizitációval szemben tanúsított tiszteletlen magatartás

occurál – mutatkozik, közbejön, felbukkan
occurentia – előadódó ügyek, ügyes-bajos dolgok
octaváztat – nyolc napi haladékot ad
oculál – szemlél
oculálás – ellenőrzés, felmérés, szemlélés, helyszíni szemle
oculatio – megszemlélés
oeconomia – háztartás, gazdaság
offendál – megbánt
offerál – ad, ajánl
officiose – hivatalosan
officiose observál – hivatalosan megjegyez
officiositas – hivatalosság
omni modo – mindenképpen
omnibus modis et argumentis – mindenképpen és minden érvvel
onus – díj, teher
opinio – vélemény, nézet, tan
ordinarium honorarium – rendes tiszteletdíj
ordinatio – rendelet, rendelés, felszentelés
oriál – keletkezik
pacifice – békésen
padimentum – padló
paejudicál – előre ítél
parata pecunia – elkészített pénz, készpénz
pariter – egyenlőképpen
partibus consentientibus – egyetértő feleknek
partim in aere – részben pénzben
partim in natura – részben természetben
pasce oves meas – legeltesd az én juhaimat
paterna compositio – testvéri megegyezés
paterne – atyailag
patiál – tűr, elszenved
patrál – (bűnt) elkövet
patratum – bűntett
pecunia – pénz
penes competens viaticum – illendő útiköltség birtokában
penes consensum curatoralem – gondnoki beleegyezés birtokában
penes depositionem taxae ordinariae – a rendes díj letétele mellett
penes litteras recognitionales – az elismervény szerint
penetrál – bevisz, bevezet
penitentialis hét – bűnbánati hét
per abusum – visszaélés által
peracta – elvégezve
peragál – véghezvisz, elvégez, dönt, végrehajt
percepti positio – bevételi tétel
perceptionibus ecclesiam concernentibus et ex iisdem factis erogationibus – az egyházközséget illető bevételeiről és az ezekből tett kiadásokról
per concambium – csere által
per contumaciam – engedetlenség által
periclitál – veszélyeztet, veszedelemben forog, fenyeget
per incuriam – gondviselés hiánya miatt
per individua – egyénenként
per media legitima – törvényes eszközökkel
per negligentiam – hanyagság által
per omnia sacra – minden szent dolog által
per partes – részben
persequál – üldöz
per solemnem poenitentiam – ünnepélyes bűnbánattartással
personalis – személyes megbízott
pius fundus – kegyes adomány
placidis – jószántából
placidis mediis – kellő, alkalmas eszközökkel
plena authoritate – teljes tekintélyével
plenarie – teljesen
plus offerenti – a többet ajánlónak
poenál – büntet
politicus magistratus – világi hatóság
pone literas contractuales – szerződések mögött
porro – továbbá
porticus – fedett tornác
portio – rész
post admonitionem semel atque alias factam – első vagy második megintés után
post iteratas admonitiones – ismételt figyelmeztetések után
post unam et alteram admonitionem – első és második megintés után
posteritas – utód
posthabeál – mellőz, félretesz, elmulaszt
potentiose – hatalmaskodva, erőszakkal
potestas – hatalom
praecedens – megelőző
praecedens vidua – előző özvegy
praecedentia – elsőbbség
praecipitanter – sebbel-lobbal, nyakra-főre
praecise – pontosan
praedicto die – előbb nevezett napon
praefectus – tiszttartó
praejudicium – sérelem, kár
praelaudált – előbb dicsért
praemonitio – előzetes megintés
praerogativa – előjog
praescribál – előír
praestál – megad, teljesít
praestantia – kezesség, lerovás, megfizetés
praetendál – követel
praevaricans – törvényszegő, hitszegő
praevaricator – törvényszegő
praevie – elöljáró, előzetes(en)
praxis – szokás, gyakorlat

primum et ante omnia – először és mindenekelőtt
privál – vmitől megfoszt
privata auctoritate – saját hatalmából
privata injuria – személyes sérelem, jogtalanság
privata relatio – egyéni, személyes jelentés
privilegium – előjog, kiváltság
pro adhibenda ad manutentionem determinationem synodalium, constitutionumque ecclesiasticorum medela necessaria – az orvoslásra szükséges egyházi törvények és zsinati végzések kiadása kézhezvétel végett
pro adhibenda catena medela – a gyógyító fenyíték kiszolgáltatására
pro adjutore – segítségül
procedál – törvényesen eljár
processualis – törvényszéki, járási
processus – ügy, per
proclivis – hajlandó
pro coadsistente curatore – segédgondnokul
pro cointelligentia – belegyezésre
pro conscriptione ecclesiastica – egyházi összeírás végett
procurál – beszerez, gondot visel, vigyáz vmire
pro debita assistentia – illő/kötelező segítségért
profectus – előmenetel
pro fundo – alapként (alaptőke, közpénz, telek)
pro fundo fixo – biztos alapul
pro fundo parochiali – parókia telkéül
progrediál – halad, előremegy
pro hac demonstratione – erre a számadásra
pro impendenda satisfactione – a következő elégtételre
pro incumbentia officii – hivatali kötelessége végett
projectál – javasol, tervez
projectum – terv, javaslat
pro mentionato fundo – a megnevezett alapba
pro norma agendorum – a cselekvés mintájául
pronotorium – kegy
pro nunc – jelenleg, mostanra
pronunciál – kimond, ítéletet hirdet
pro ordinario visitatorum honorarium – a vizitáció tagjainak illő tiszteletdíjára
prophanus – szentségtelen, köznapi
prophanus usus – közönséges, nem egyházi használat
proponál – javasol
proportionál – arányosan eloszt
propositio – határozat, javaslat
propria auctoritate – maga hatalmából
propter exiguam mercedem – kicsiny jutalmáért
propter neglectum – hanyagság miatt
propudiose – szégyenletesen
pro reparatione ruinarum parochialium – a parókia romjainak kijavítására
prosequál – folytat, követ, törvény által megkeres
prospectus – látvány, kilátás, tornác
prosperál – virágzik, (jó eredményt) eszközöl
prospiciál – előrelát, továbbgondol
protegál – oltalmaz, véd
pro ulteriori et finali decisione – a későbbi és a végső döntésre
proventus – jövedelem
provideál – ellát, gondoskodik
pro virili – tehetsége szerint
proximus – a legközelebbi
prudentia – belátás, előrelátás, óvatosság
publica deprecatio – nyilvános bocsánatkérés, megkövetés
publica devotio – nyilvános áhitat
publicatio – hirdetés, tkp. perselypénz
publice – nyilvánosan
publicum – közönséges, nyilvánvaló
quad recognoscit – amennyiben elismeri
quantitas – mennyiség, szám, nagyság
quarta – dézsmanegyed, illeték
quártélyozó – (katonát) beszállásoló
querulose – panaszkodva
quietál – nyugtáz, megnyugtat
quietantia – nyugta
quietantiae curatori exhibitae – a gondnoknak bemutatott nyugták
quindenáztat – tizenöt napi haladékot ad
qui succedit in bonis, succedit etiam in onere – aki a javakat, az a terheket is örökli
quoad omnia praetensionis puncta – ami a követelés mindegyik pontját illeti
quod contra talis morosos contumaces et profanos, juris et justitiae dictaverit ordo – amit az efféle önfejű nyakasok és istentelenek ellen a törvény és igazság szabálya előír
quod maximum – mi több...
quo quo modo – valamilyen módon
rati habeál – helybenhagy
ratiocinál – számot ad, elszámol
recens – új, mostani, későbbi
recenseál – számba vesz
recepisse – vevény
receptus usus – bevett szokás
recipiál – bevesz, befogad, visszavesz
recognitio – elismervény
recommendál – ajánl
recommendatio – ajánlás
recompensál – kárpótol
rectificál – helyesbít
rector – tanító, iskolamester
rectorialis vacantia – tanítóhiány
recurrál – valakihez fordul, folyamodik

recursus – fellebbezés
redeál – visszatér
redemtio – váltság, megváltás
redimál – megvesz, megvált
redintegrál – megújít, kipótol
redintegratio – megújítás, kipótlás
reditus – jövedelem
redundáló – származó
redundantia – bőség
reflexio – megjegyzés, felelet, vélemény
refodicál – újra előhoz, újra kiás
refractarius – engedetlen, törvényszegő
refundál –megtérít
refusio – visszahelyezés, megtérítés
regestrál – jegyzékbe vesz
regestratio – bejegyzés
regestrum – jegyzék, jegyzőkönyv
regiment – ezred
regiments commando – ezredparancsnokság
regressus – visszatérés
rehabeál – visszavesz, visszakap, visszanyer
re infecta – dolga végezése nélkül
reinviál – újra utasít, megújít
rei veritate ita exigente – mivel a dolog igazsága így követeli meg
relatoria – jelentés, jelentőlevél
relegál – elküld, átutal, továbbít
remanentia – maradék
remedium – orvosság, gyógyír, orvoslat
remittál – visszaad
renitens – békétlen, ellenséges
renunciál – lemond
reoccupál – visszafoglal
reparatio – javítás, tatarozás
repartiál – újraoszt
repartitio – (fel)osztás
repellál – elűz, fellebbez
reponál – visszaad, felel, levéltárba helyez, megtérít
reportál – jelent
repraesentál – bemutat, képvisel
reprehendál – dorgál, szidalmaz, megint
repudiál – megvet, elvet, magától eltaszít
repudium – elűzés, eltaszítás
reputál – megvizsgál, megtekint, számít
requestrál – letétbe helyez, zárol
requirál – kér, megkeres, megkérdez
requisitio – kérés, megkeresés
resentiál – újra érez
reservál – megtart
resideál – tartózkodik valahol
residuitas – maradék
residuum – maradék
resignál – kijelöl, visszaad, lemond, hivatalt letesz
resolutio – határozat, rendelet
respective – illetve
respiciál – ellenőriz
responsabilitas – felelősség
restál – tartozik
restituál – visszaad
resuscitál – feléleszt
revindicáltatás – (vissza)követelés
revisor – vizsgáló, felügyelő
revocál – visszavon
revolutio – forradalom, felkelés
roborál – megerősít, nyomatékosít
rudimentista – elemi osztályba járó tanuló
ruminál – átgondol
ruptura – törés, rom
sacer proventus – szent (papi, egyházi) jövedelem
sacramentum – szentség, sákramentum
sallarium – fizetés
satisfactio – elégtétel
scandalose – botrányosan
scandalosus – botránkoztató
scandalum – botránkozás
scholárka – tanfelügyelő
scholastica directio – iskolai igazgatás
secretarius – titkár
seculare brachium – világi karhatalom
secundam prudentiam et statum auditorum – a hallgatók belátása és állapota szerint
securitas – biztonság
securizál – biztosít
secus – valami ellenében
sedria – törvényszék
seducál – elcsábít
sedulitate ac fidelitate – szorgalmatossággal és hűséggel
segregál – elválaszt, elkülönít
semel pro semper – egyszer s mindenkorra
sententia – ítélet, végzés
separatio – elkülönítés, szétválasztás
seriem ejus repraehensionem – komoly, szigorú megfeddését
severa reprehensio – szigorú megrovás
sibi imputet – magának tudja be, tulajdonítja
signanter – megjelölve, jelesül, pontosabban
similiter – hasonlóképpen
simpliciter – egyszerűen, nyilván
sinceritas – őszinteség
sine controversia – nézeteltérés nélkül
sine effectu – eredmény, hatás nélkül
sine fructu – haszon nélkül
sine lamentationes parochi – a lelkész siránkozása nélkül
sine onere – teher nélkül, díjtalanul, bérmentve
sine protelatione – elodázás nélkül

sine ulteriore dilatione – további (per)halasztás nélkül
sinistre – balul
sistentatio – megjelenés (törvényszéken)
sit memor illis prophetae – emlékezz/enek a próféta ama szavaira
sive editis, sive bibitis – akár esztek, akár isztok
solemniter obligál – ünnepélyesen kötelez
solemniter protestál – ünnepélyesen tiltakozik
sollicitál – szorgalmaz, kér
soluta visitatione – a vizitáció végeztével
solvál – megold, megfizet, megtérít
solvit in aere – készpénzzel kifizette
sopiál – elcsendesít, vminek véget vet
specimen – minta, próba, vizsga
sponte – önként, jószántából
stabiliál – megszilárdít
stante hac visitatione – e vizitáció alatt
stante pede – azonnal, nyomban
statim et de facto – helyben/haladék nélkül és ténylegesen
statio – hivatal, tartózkodás, állomás
status – állapot
stilus – írásba foglal
stipulál – felfogad
sua sponte – önkéntesen
sub anonymo – névtelenül
sub conditione – feltétel mellett
subducál – kivon
subductis subducendis – kivonván a kivonandókat
sub gravi animadversione – súlyos fenyíték mellett
sub hac ratione – olyan meggondolásból
sub hoc tamen conditione – mégpedig ilyen feltétel mellett
subinferál – hozzátesz, csatol, beterjeszt
subinserál – hozzácsatol vmihez
subjectum – alany, személy
submittál – beterjeszt, alábocsát
sub praetextu – kifogás mellett
sub quinque positionibus – öt pont alatt
subscribál – aláír
subscriptio – aláírás
subsequál – követ
subsidium – segítség, járulék, jövedelem
subsistál – megáll, megállapodik, fenntartja magát, él
subsistentia – eltartás
substitutus – helyettes
subterfugiál – kivonja magát a kötelesség alól
subtractis subtrahendis – kivonván a kivonandókat
subversál – közbejön
succursus – segítség
summarium – rövid summa
superaddál – valamin felül ráad, hozzáad
superadditio – ráadás, ráfizetés
superál – felülhalad, áthág
superattendentia – püspökség
superdifficultas – kifogásolás
supina negligentia – nagy hanyagság
suppeditál – kiszolgáltat
suppleál – betölt, kiegészít, helyettesít
supra suam obtingentiam – maga részén felül
surrogál – helyez, kinevez
suspecta – gyanús
suspicio – gyanú
synodalis determinatio – zsinati végzés
syntaxista – elemi osztályba járó tanuló
tabularis sententia – táblabírósági ítélet
tam in paratis quam in literalibus instrumentis – mind készpénzben, mind szerződésekben, oklevelekben
tanquam notoria scandalisans persona – mint nyilvánvaló botránkoztató személy
tantisper – mindaddig
taxa capitis – főre kiszabott díj
tenor – értelem, tartalom
tergiversarius – tétovázó, késlekedő
tergiversatio – tétovázás, késlekedés
terminálódik – végződik
terminatio – végzés, határozat
terminus – határidő
testamentaliter – végrendeletileg
testamentaria collatio – végrendeletbe foglalt adomány
titubanter – tántorogva
titulo campanatoris – harangozó címe alatt
tollál – eltávolít
totalis evictio – tulajdonjog teljes érvényesítése
tracta – huzavona, alkudozás
tractualis consensus – egyházmegye egyetértése
transponál – áttesz, átutal
triticum – búza
tumultuatio – csetepaté, zendülés
tumultus – zendülés, zavargás
tutor – gondviselő, védnök, gyám
tutrix – gyám(nő)
ulna – öl (mértékegység)
ultra et sponter – jóindulattal, önként
ultraremittál – újra visszaküld
unanimiter – egyhangúan
unitis cum consistorio viribus – a presbitériummal együtt, egyesített erőkkel
unitis viribus – egyesült erőkkel
urgeál – sürget, erőltet
usqe ad beneplacitum – ameddig tetszik
usque ad alteras dispositiones – más rendelkezésekig

usque ad hodiernum – a mai napig
usque ad plenariem satisfactionem – a teljes elégtételig
usura – kamat, nyereség
usus – haszon, szokás
ut gloria ipsorum sit ignominia – hogy azok dicsősége gyalázat legyen
ut impellatur – hogy eltávolítsák
ut in protocolo sit – amint a jegyzőkönyvben van
uti videndum est – amint látható
ut patet ex demostratione coram exhibita et legitimata – amint az kitűnik az előterjesztett és hitelesített számadásból
ut videri possunt collationales – amint látható az adománylevelekből
vacantia – hiány, üresedés
valens – erős, valamit érő
valor – ár, becs
venditor – eladó
venditor per errorem – az eladó tévedésből...
venerabilis clerus – tisztelendő papság
verificál – ellenőriz
vexál – terhel, zaklat, háborgat
vexáltatás – zaklatás, gyötrés
via facti – erőszakkal, tettleg
via juris – törvényes úton
viaticum – útiköltség
vice versa – viszont
vicinus – szomszéd
videre est in praecedenti visitatione – lásd az előző vizitációban
vidimál – láttamoz
vidua – özvegyasszony
vigorál – érvényesít, hitelesít
vinculum – kötelék, bánatpénz
virtute praesentis deliberati – jelen végzés erejével
visitationis norma – vizitáció szabálya
vi stipulationis in dicto anno 1760 protocollatae – az 1760-ban jegyzett kezesség erejével
vita durante – élethossziglan
vivide reflectál – élőszóban válaszol
vivis testibus – élő tanúkkal

Névmutató

Abrudi (Abrudbányai) István, 90, 91, 92, 93, 95, 97, 98, 443, 444
Ádám Dsurds, 228
Adás Vaszilia, 233
Ajtai József, 438
Ajtai Lajos, 414, 431, 434
Ajtai Mihály, 74, 78
Alaber Imre, 129
Alb Alexandru, 413, 429
Albert József, 72
Albisi Sámuel, 357, 440, 442, 443
Albutz Alb (Alba), 415, 431
Alibas Péter, 91, 92
Almádi Klára, 146, 149, 177, 181, 183
Alsó József, 177
Ana Juon, 233
Anasztaszony Anasztászi, 336
Anasztaszony János, 336
Andor Mária, 85, 86
Andrási József, 239
Anka Sándor, 212
Antal János, 130
Antal Lukács, 130
Antal Mihály, 129
Antal Péter, 92
Antalfi (Antalffi) József, 267, 268
Antalfi Dániel, 418
Antanászi, 327
Antanaszi János, 340
Antanászony János, 327
Anténászi Gáj, 129
Apáti Ádám, 119, 122, 123, 128
Apátzai Tamás, 274
Aradi Pál, 92
Árpástói Bálint, 437
Aszalai Sámuel, 277, 440
Asztalos András, 289, 290, 291
Asztalos János, 290
Atyim Ádám, 233
Avrám Antoni, 178
Avrám Grilistyi, 190
Avrám Jánk, 232
Avrám Mojsza, 169
B. Szabó Ádám, 40, 195, 202, 361, 442
Baconi Mihály, 445
Baczoni Pál, 283, 287, 289
Bágya Bálintné, 323, 325, 334
Bágya Ferenc, 318, 319, 323, 325, 334, 339, 341, 373, 376
Bágya Ilona, 227
Bágya Imre, 312, 315, 316, 317, 318, 325
Bágya Istvánné, 323
Bágya János, 314, 315, 318, 321, 322, 323, 326, 334, 339, 341, 342, 380
Bágya József, 316, 317, 318, 322, 323, 325, 332, 333, 334
Bágya László, 321, 322, 323, 333, 339, 342
Bágya Mihály, 197, 198, 213, 218, 226, 232, 322, 323, 328, 332, 342
Bágya Péter, 313, 315, 319, 329, 334, 335, 336, 337
Bágya Zsigmond, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 319, 322, 325, 329, 334, 335, 339, 342, 464, 472, 473, 496
Bágya Zsigmondné, 339, 464, 472, 473, 496
Bágya Zsuzsánna, Hertza Istvánné, 326, 330, 331
Báj Báj, 336, 376, 379
Bája (Bálya) János, 280
Bája (Bállya) Bálint, 193, 195, 196, 199, 335, 336
Bája István, 197, 199, 201, 211
Bája József, 171, 192, 198, 199, 200, 201, 202, 205, 211, 215, 216, 223, 216, 308, 310
Bája Józsefné, 211
Bája Sámuel, 216, 217, 221, 223, 229, 232
Bajesdi László, 338
Bajesdi Mihály, 212, 217
Bajnotzi Márton, 437
Bakó Andrásné, 409, 412, 426
Bakó István, 418
Baktsi Ágnes, 426, 428
Baktsi István, 216, 218, 220, 221, 439
Baktsi József, 438
Balaszin (Boloszin) Jánosné, 325, 327, 335
Balázs deák, 25
Balázs János, 220, 221
Balázs Mihály, 192, 200, 202, 209, 227, 280
Balázs Mihályné, 227
Balia Éva, Kenderesi Zsigmondné, 326
Balia János, 281, 283, 284, 286, 338
Balia Kata, 272, 274
Balia László, 213, 218, 226, 318

Balia Sámuel, 108, 194, 286, 289, 290, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 300, 302, 304, 318, 324, 334, 337, 338
Balia Sámuelné, 324
Balia Tamásné, 267
Bálint Ábrahám, 208, 312, 313, 314, 315, 316, 318, 321, 322, 325, 328, 333, 340, 341, 342 364
Bálint Ádám, 195
Bálint Bálint, 322, 323, 333, 334
Bálint Erzsébet, 220
Bálint Farkas, 159, 164, 326
Bálint Imre, 221, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 328, 331, 332, 333, 335, 336, 338, 339, 341, 342
Bálint István, 315, 328
Bálint József, 317, 318, 319, 320, 321
Bálint Mózes, 328, 352, 354, 355, 356
Bálint Pál, 229, 230, 238, 242, 244, 247, 249, 258
Bálint Sámuel, 176, 182
Bálint Sára, 333
Bálint Terézia, Russori Mátyásné, 326
Bálint Zsigmond, 341
Baló József, 86, 437
Baló Mihály, 285, 287
Balog (Balogh) Gergely, 106, 110, 129
Balog (Balogh) István, 55, 66, 72, 74, 78, 130, 136
Balog (Balogh) János, 93, 95, 136, 148, 155, 157, 158, 388, 393, 394, 396, 397, 399, 400, 402, 409, 413, 414, 416, 417, 421, 422, 430
Balog (Balogh) József, 106, 108, 112, 114, 116, 119, 120, 122, 123, 135, 136, 397, 402, 403, 416, 417, 422, 423, 433
Balog (Balogh) Sándor, 102, 105, 107, 112, 116, 120, 122, 123, 125, 127, 134, 135, 136, 138, 383, 385, 418
Balog Ádám, 156, 398, 402, 403, 417
Balog Ádámné, 156
Balog András, 24, 95, 153, 396, 400, 401, 410
Balog Andrásné, 24
Balog Elek, 410, 417, 422, 426, 427
Balog Éva, 409
Balog Ferenc, 225
Balog György, 93, 129
Balog László, 26, 27, 123, 127, 128, 133, 134, 136, 138, 410, 426, 444
Balog Lászlóné, 27
Balog Máté, 106, 108, 113, 129
Balog Mihály, 288, 292, 384, 385, 418
Balog Mózes, 225
Balog uraimék, 420
Balog uram, 93, 458, 480
Balog Zsigmond, 113
Bán István, 249
Bánffi Dénes, 184, 457, 465, 493
Bánffi György, 178
Bán-Horváti István, 445
Bantso Lajos, 434
Bantso Lajosné, 434
Bantso Zsuzsánna, Beretzki Zsigmondné, 91, 405, 414, 421, 430, 458, 464, 480
Bányai István, 192, 438
Bányai Máté, 135, 136, 453, 480
Bár Gábor, 129
Bár János, 129
Bár Judit, 129
Baranyo György, 133
Barb Josa, 291
Barta (Bartha) Mihály, 19, 76, 81, 82, 135, 138, 184, 186, 212, 220, 222, 225, 227, 228, 229, 230, 238, 243, 246, 248, 249, 252, 256, 258, 333, 337, 340, 355, 356, 378, 380, 406, 422, 439
Barta Elek, 76
Barta József, 300, 301, 302, 316, 317, 441, 446
Barta Mihály, 355, 356
Bartok József, 144, 203, 349, 351, 352, 368, 442
Bartsai Ábrahám, 141, 142, 144, 158, 188, 272
Bartsai Ádám, 146
Bartsai Ágnes, Bánffi Dénesné, 18, 145, 146, 150, 151, 153, 169, 180, 184, 301, 304, 457, 465, 493
Bartsai Éva, Nalátzi Lászlóné, 73, 79, 153, 159, 160, 161, 165, 180
Bartsai Ferenc, 146, 155, 193, 197, 212, 233
Bartsai Gergely, 141, 287, 292, 297, 465, 484
Bartsai István, 204
Bartsai János, 146
Bartsai Julianna, 183, 188
Bartsai Lajos, 196, 200, 205, 206, 468, 487
Bartsai László, 186, 465, 473, 484
Bartsai Péter, 146
Bartsai Zsigmond, 146, 162, 180
Bartzoni (Barczoni) István, 272, 274
Basa Boldizsár, 132, 133, 136, 444
Baszarába János, 354, 355
Bátsi János, 389, 396, 397, 402, 418
Bátsi Sándor, 190
Bátsi Tamás, 141

Batzallári Farkas, 149
Batzallári Gáspár, 356
Batzoni Ferenc, 211
Batzoni Gál Pál, 442
Batzoni Péter, 437, 442, 443
Békési Ferenc, 97, 265
Beksza Kretsun, 233, 234
Belényesi (Grausser) Dávid, 207, 439
Bemsi Mihály, 292
Benki Zsigmond, 281
Benkő Ferenc, 78
Benkő János, 268
Bénye Atyim, 233, 234
Bénye Tógyer, 233
Beretzk (Bereczk) György, 92
Beretzk (Bereczk) Márton, 151, 444
Beretzk Sándor, 129
Beretzki Mária, 423
Beretzki Zsigmond, 91, 405, 406, 409, 414, 421, 426, 430, 458, 464, 480
Berivoi István, 74
Berivoi János, 112, 116
Berivoi József, 78
Bernád György, 98
Bernád Klára, 347, 348
Besenyei Pál, 443
Bethlen Gergely, 150, 153, 465, 471, 484
Bethlen Kata, Teleki Lajosné, 301, 302
Bethlen Krisztina, 188
Bikfalvi Tamás, 24, 437, 440
Bíró András, 99, 101, 116, 120, 123, 128, 133, 134
Bíró István, 95, 121, 123, 124, 128, 133, 134, 135, 137
Bíró János, 95, 101, 127, 137
Bíró Mihály, 95, 107
Bíró Sándor, 106, 108, 110, 116, 119, 123, 125, 128, 129, 134, 135, 136, 138, 140
Birzán Istvánné, 84
Bitai Benedek, 31, 107, 149, 152, 153, 192, 266, 293, 312, 360, 384, 385, 386
Bitai Sámuel, 446
Bodo Zsigmond, 301
Bodoki Henter László, 104, 129, 145, 209, 438, 439
Boér Dávid, 36
Boér Ferenc, 136
Boér János, 179
Boér Krisztina, 46
Boér Sándor, 444
Bogáti (Bogádi) Zsuzsánna, 418, 420
Bogdán Dsurds, 255
Bogdán Petru, 232
Bogyészk János, 328
Boja Sámuelné, 233
Bojerné, 281
Bokosnyitza László, 266, 270
Bokser Kozma, 232
Bokser Nyikula, 232
Bokser Szimion, 231
Bokser Tódor, 231, 232
Boltos György, 213
Bora Márton, 312, 314, 316, 345, 346, 347, 349, 351, 441, 474, 498
Borbát László, 177, 185, 188, 189
Borbély Bálint, 406, 408, 422, 424
Borbély István, 290
Borbély József, 144, 161
Borka, 35
Bornemissza János, 80
Boros István, 278
Borosnyai György, 446
Borosnyai István, 312, 446
Borsai, 36, 42
Bota Danila, 264
Bota Opra, 233
Bota Tógyer, 233
Botos Juon, 252
Botos Péter (Petru), 208, 209, 210
Bozán Juon, 413, 429
Bögözi Jakab, 83
Brádi András, 230, 252, 258
Brádi Farkas, 226, 229, 230, 232, 240, 241, 247, 256, 259, 262
Brádi Ferenc, 226, 230, 237, 244, 259, 263
Brádi János, 209, 211, 212, 216
Brádi Jósef, 225
Brádi József, 216, 218, 226, 227, 229, 230, 233, 235, 236, 237, 238, 240, 244, 247, 248, 249, 256, 258, 262
Brádi Klára, Szombatiné, 238
Brádi László, 208, 209
Brádi Miklós, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 223, 228
Brádi Miklósné, 228
Brádi Péter, 208
Brádi Sámuel, 222, 223, 224, 226, 235, 237, 238, 248
Brádi Sándor, 207, 209, 212, 214, 215, 227, 228, 249, 252, 256, 258, 259, 261, 262
Brassai Simon, 442

Bregán Gávrila, 231
Brimdusa Ádám, 263
Brukenthal Károly, 84
Buda András, 352, 355, 356, 357, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 370, 374, 378
Buda Andrásné, 352, 374, 378
Buda Éva, 155, 361, 362, 365, 366, 370, 374
Buda László, 106, 130, 373, 379
Buda Miklós, 48, 129, 359, 366, 370, 374
Buda Sámuel, 196, 198, 201
Budai Ferenc, 410, 415, 421, 427, 431, 432
Budai Gergely, 98
Budai István, 130
Budai János, 95
Budai Lőrinc, 406, 415, 418, 432, 433
Budai Mihály, 95
Budai Sándor, 123, 128, 133, 134, 135, 138
Budi Gergely, 99, 101
Budi János, 98, 106, 129
Budi Lőrinc, 422
Budi Mihály, 138
Budi Sándor, 117, 119, 120, 122, 134, 136, 140, 300
Bujti György, 106, 107, 112, 116, 119
Bujti János, 108, 125
Bujti József, 135, 138
Bujti Sándor, 135, 138
Bujti Zsigmond, 106, 107, 111, 123, 129
Burzán Josziv, 74
Butsi Zsigmond, 110
Czente Dávid, 156, 157, 301, 303
Csáki (Csáky, Tsáki) László, 278, 280, 281, 282, 283, 285, 288, 290
Csáki Ágnes, 294
Csáki József, 306
Csáki Józsefné, 309, 464, 494
Csáki Mária, 294
Csáki Miklós, 12, 440
Csanád (Tsanád) Bálint, 106, 107
Csanád István, 129
Csanádi (Tsanádi) Ádám, 124, 126, 136
Csanádi (Tsanádi) András, 127, 129
Csanádi (Tsanádi) Bálint, 129
Csanádi (Tsanádi) János, 135, 280, 425
Csanádi (Tsanádi) Lőrinc, 128, 140
Csanádi (Tsanádi) Mihály, 123
Csanádi (Tsanádi) Mózes, 125, 135, 136, 138, 140
Csanádi (Tsanádi) Sándor, 106, 108, 110, 112, 113, 115, 116, 119, 120, 121, 124, 177
Csanádi (Tsanádi, Tsénádi) Sándorné, 91, 177, 458, 464, 480
Csanádi (Tsanádi) Terézia, 425
Csanádi (Tsanádi) Zsigmond, 116, 120, 135, 136
Csávási Vas Benjámin, 39, 45, 55
Csegöldi András, 8, 18, 19, 53, 54, 55, 108, 118, 120, 122, 149, 152, 164, 165, 172, 174, 207, 208, 222, 224, 226, 270, 304, 308, 310, 321, 351, 352, 402, 403, 404
Csengeri András, 25, 26
Csernátoni Dániel, 129, 444
Csikai Mihály, 221
Csikmoján (Tsikmoján) Opra, 414, 430, 431
Csíkos (Tsíkos) Gábor, 418, 420, 421, 422, 424
Csíkos (Tsíkos) Imre, 407, 408, 414, 415, 416, 424, 425, 431, 432
Csíkos (Tsíkos) János, 415, 424
Csíkos (Tsíkos) László, 407, 411, 424, 428, 432
Csíkos (Tsíkos) Lőrinc, 416
Csiszár Pál, 274
Csizmás alias Boka Ferentz, 42
Csoka (Tsoka) Borbála, 232
Csoka (Tsoka) Izsák, 193, 198, 200, 202, 207, 223, 225
Csoka (Tsoka) Izsákné, 223, 225
Csoka (Tsoka) Jánosné, 224
Csoka (Tsoka) Sámuel, 221, 226, 232
Csoka János, 205
Csomos István, 216, 224, 256, 258
Csonka Mihály, 182
Csorba Dávid, 165
Csukus Gábor, 417
Csukus Lőrinc, 418
Csulai Elek, 266, 271
Csulai Illyés, 268
Csulai János, 265
Csulai László, 265
Dálnoki György, 446
Dállyai Dávid, 445
Dállyai Gergely Elek, 59
Damó Károly, 446
Dán Lászk, 130
Dán Togyer, 233
Dániel Kata, 345, 346, 452, 465, 497
Dants Ferenc, 442
Dántsul pakulár, 139
Dávid Nyikula, 430
Déák Demeterné, 307
Débora Ferenc, 66
Debretzeni György, 24

Debretzeni Péter, 130, 157
Décsi (Détsi) János, 29, 98, 99, 101, 192, 276, 277, 360, 438
Décsi (Détsi) József, 105, 106, 107, 108, 110, 111, 112, 113, 116, 129
Demeter András, 95, 129, 137
Demeter Andrásné, 137
Demeter Dániel, 296, 300
Demeter Ferenc, 442
Demeter György, 135, 136, 138
Demeter István, 127, 137
Demeter János, 116, 120, 124, 137
Demeter Máté, 106, 107, 129
Demeter Mihály, 99
Demeter Péter, 95, 99
Demeter Sándor, 95, 106, 137, 138, 139
Demeter Sándor, ifj., 116
Demeter Zsigmond, 124, 125, 137
Demeter Zsuzsánna, 425
Derzsi Zsigmond, 55, 59, 61, 74, 78, 79
Dési (Desinus) István, 440
Desuchovits Sámuel, 74, 80, 83, 85, 86, 88
Dévai Arany Mihály, 439
Dioszegi Miklós, 281
Dobai András, 37, 40
Dobai Elek, 30, 36, 69
Dobai Elekné, 36
Dobai István, 27, 72
Dobai József, 45, 47, 48, 69, 74, 83, 84
Dobai Józsefné, 69, 74, 83, 84
Dobolyi András, 34
Dobolyi Benedek, 277, 278
Dobolyi István, 55, 66
Dobolyi József, 53, 80
Dobolyi Józsefné, 66, 80
Dobolyi Kata, 141
Dobos Bálint, 146
Dobritza Dsurgys, 233
Dobritza Tógyer, 232
Dósa József, 39, 42, 44, 45, 49, 53, 54, 55, 56, 57, 70, 72, 74, 75, 76, 77, 79, 81, 82, 83, 161, 444, 445
Drágoj Drágoj, 327
Dregits János, 328, 335, 338
Dregits Murar, 328
Dregits Zaharia, 328, 335, 338
Dsoszán Petru, 415, 430, 431
Duma Mihály, 133
Duntsa Bálint, 210, 212, 217, 221, 224, 225, 227, 231
Elekes Mihály, 74, 78, 84
Enyedi Sámuel, 396, 402, 403, 406, 409, 411, 414, 415, 416, 420, 421, 422, 423, 426, 427, 431, 432, 433, 434
Eperjesi (Eperjes) Lajos, 48
Eperjesi Zsigmond, 59
Érsekújvári Sámuel, 42
Étfalvi Kelemen, 442, 446
Etre (Etreh, Ettreh) Mihály, 105, 106, 129, 130, 137, 138, 139, 425
Etre Judit, 133
Etre Kata, 123
Etre Mihályné, 425
Etre Péter, 127, 128, 134, 136
Farkas András, 141, 142, 145
Farkas Bálint, 149, 150, 154, 155, 161, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 212, 218, 224, 318
Farkas Bálintné, 168
Farkas Benjámin, 203, 205, 228, 231
Farkas Boldizsár, 336
Farkas Ferenc, 57, 182, 186, 192, 194
Farkas Imre, 152
Farkas István, 188, 192, 211
Farkas János, 176, 182, 186, 187, 189, 190, 191, 323, 332, 338
Farkas József, 148, 152, 158, 159, 161, 163, 164, 172, 173, 174, 313, 342
Farkas József (Bajesdi Popa), 438, 441
Farkas Lajos, 208, 210, 217, 218, 224, 225, 228, 229, 232
Farkas László, 141, 144, 148, 152, 155, 157, 158, 159, 164, 165, 167, 171, 172, 173, 174, 195, 196, 323, 332, 334, 337, 376, 379
Farkas Mihály, 301, 323, 337, 338, 339, 341
Farkas Pál, 281, 292, 318
Farkas Péter, 192
Farkas Sámuel, 176, 177, 181, 182, 185, 186, 188, 190, 209, 210, 213, 214, 217, 218, 220, 224, 226, 232
Farkas Zsigmond, 177, 182, 186, 190
Farnadi Dániel, 272, 273, 276, 277
Fazakas (Fazekas) Sándor, 30, 31, 33, 36, 40, 43, 52, 68
Fazakas Ferenc, 56, 66, 68, 69, 70, 75, 82, 306
Fazakas Gergely, 24
Fazakas György, 296
Fazakas Mihály, 306
Fazakas Miklós, 56
Fejér (Fehér) István, 123, 124, 128, 133, 134, 135, 139

Fejér Illyés, 263
Fejér János, 116
Fejérvári Istvánné, 306
Fejérvári László, 280
Fekete Ábel, 182, 186
Fekete Elek, 217, 229
Fekete István, 42, 44
Fekete József, 306
Feredős Mihály, 66, 82
Feredős Mihályné, 66
Ferentzi Ágnes, 108
Filip Avrám, 414, 430
Filip Juon, 233, 234
Filip Onyika, 252
Firutza Tódor, 413, 429
Fliner János, 274
Flora (Florij) György, 411, 418, 428
Flora Juon, 415, 431
Flora Péter, 411, 428
Florinka Luka, 232
Florutza György, 413
Fodor Avrám, 231
Fodor Gergely, 43, 66, 68, 69, 70, 72, 75
Fogarasi Márton, 273, 443, 446
Folti Ilona, 26
Foris György, 283, 284, 285, 287, 288, 289, 290, 296, 301, 446
Forró Péter, 264
Forró Sámuel, 281, 284, 286
Furka Jakab, 107
Furka (Furku) József, 30, 35
Füstös István, 25
Gál Péter (Petrutz), 386, 403, 416, 430
Galatzán Jósa (József), 220, 227, 233
Galatzi István, 438
Gálffi Gál, 227
Gálfi Ferenc, 177, 233
Gálfi István, 92
Gálfi Pál, 222, 225, 226, 229, 238, 242, 244, 245, 246, 247, 248
Gálfi Zsuzsánna, 410, 427
Galgotzi István, 150, 159, 160, 164
Galgotzi Istvánné, 160
Gáspár Mihály, 156
Gavra Gavrila, 232
Gavrila Angyel, 231
Gavriloj Juon, 190
Gergely pápa, 222, 394
Gergots Elek, 177, 184, 339
Gergots Éva, 288
Gergots Mihály, 267
Gerson Mihály, 209
Getse Ágnes, 306
Getse Benjámin, 112, 116, 137, 305
Getse József, 222, 230, 319, 320, 321, 333, 356, 378, 439, 441
Getse Sámuel, 439
Gilyén Dániel, 166
Gitz Juon, 48
Gocsa Ilona, 26
Goga Márton, 24
Goltsa Nyikula, 233
Gombási Imbre Pál, 53
Gombási László, 42, 44, 49, 54, 55, 66, 72
Gombási Lászlóné, 42
Gombkötő Nagy János, 296, 300
Gombos László, 30
Grézer (Grejer) Efraim, 249, 252
Groff Ádám, 209
Groff Péter, 209
Gruja Máté, 136
Gruja Zsigmond, 406, 422
Gulya (Gullya) László, 258, 259
Gullya József, 238, 240, 241
Gyárfás Éva, 79
Gyárfás Sámuel, 108, 113, 120, 123, 128, 129, 153, 444
Gyarmati Mihály, 437, 440
Gyelár Joszivné, 409, 426
Györffi (Györfi) József, 55, 61, 62, 66, 73, 75, 76, 80, 81, 82, 83, 86, 88, 89
Györffi (Györfi) Mihály, 353, 355
Györffi Anna, 72, 79
Györffi László, 53
Györffi Mihály, 353
Györffi Sámuel, 30, 31, 35, 142, 165
Györffi Sámuelné, 35, 165
Gyulai István, 188, 288, 291
Gyulai Lajos, 153
Gyurma Gábor, 280, 284, 286
Gyurma Gáborné, 280, 284
Gyurma József, 306
Gyurma László, 306
Gyurma Mária, 309
Gyurma Sámuel, 300, 309, 410, 427
Gyurma Sámuelné, 309
Halász Miklós, 153
Halmágy György, 338
Halmágy János, 338
Halmágy Mihály, 225, 231

Harangozó Pál, 274
Harsányi Ádámné, 424
Harsányi János, 386, 408, 418
Harsányi Sámuel, 288, 289, 290, 293, 294
Hatházi Mihály, 53
Henter Sámuel, 441
Herecz Dániel, 98
Herepei István, 8, 17, 31, 34, 36, 39, 42, 44, 102, 107, 109, 110, 111, 113, 142, 148, 149, 152, 155, 158, 161, 164, 165, 192, 193, 195, 198, 199, 202, 209, 212, 214, 216, 266, 293, 294, 296, 300, 301, 303, 312, 314, 315, 316, 317, 347, 349, 360, 362, 364, 384, 385, 386, 390, 392, 438
Hermán György, 192, 198, 266, 315, 347, 360, 362
Hernya Juliánna, 339, 340, 464, 472, 473, 496
Hertza Ádám, 313, 314, 317, 318, 320, 321, 332, 334, 337, 338, 341, 342
Hertza Ádámné, 332
Hertza András, 332
Hertza Boldizsár, 317, 318
Hertza Ilona, 232
Hertza István, 312, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 325, 326, 330, 332
Hertza Mihály, 332
Hertzeg György, 164, 398, 422
Hevesi Sámuel, 156, 300
Hévizi Sámuel, 275, 438
Hollósi Mihály, 445
Horea, 13, 210, 370, 373, 453, 457, 461, 499
Horvát (Horváth) György, 106, 289, 291, 407, 420, 424
Horvát (Horváth) Zsigmond, 406, 407, 409, 415, 416, 417, 420, 422, 424, 432
Horvát Bálint, 127
Horvát Miklós, 275
Horváth Mária, 232
Hőgyes (Völgyes) György, 109, 112, 114, 116
Hurátz Péter, 220
Hurgya Szimion, 412, 428
Hurtza Petru, 231
Huszti István, 305, 308
Huszti János, 26, 357, 442
Huszti Sámuel, 310
Hutz Juonné, 433, 434
Hutz Kosztándin, 434
Ignát Irimia (Irimie), 413, 429
Ignát Mihály, 415, 431
Ignát Péter, 415
Imre Mózes, 66
Indréj (Indráj) Juon, 416, 433
Intze József, 177, 182, 422
Intzédi Anna, 344
Intzédi Krisztina, Brádi Sándorné, 227, 228, 249
Intzédi Terézia, 238
Isipi (Isipj) György, 25, 437
Isipi Dániel, 128
Isipi Miklós, 124
István András, 407, 418
István Ferenc, 415, 432
István Ferencné, 432
István János, 406, 407, 412, 414, 415, 417, 418, 420, 421, 422, 424, 429, 431, 435
Izsák Gergely, 265
Jádi Márton, 130
Jakab András, 120, 296, 298, 299, 300, 302, 303, 446, 455, 462, 493
Jakab János, 74, 81, 82, 84, 85, 119, 129, 172, 174, 177, 444
Jakab Judit, 406, 423
Jakab Mihály, 74, 78, 80
Jáni Sámuel, 326, 439
Jankulesk Jankul, 318
János László, 232
Jantsó Antal, 74, 78
Jantsó István, 344
Jantsó Kelemen, 103, 444
Jantsó Mózes, 196, 366, 438, 442
Jári (Járuj) Jár, 324, 334
Jári István, 324, 331, 332
Jári János, 323, 324, 337, 339
Jári László, 229, 233, 332, 334, 339
Jenei János, 105
Jenei Mihály, 28
Jenei Sámuel, 16, 27, 92, 93, 440
Jordán Bálint, 198, 200, 202, 205, 206, 208, 209, 212, 217, 218, 220, 221, 224, 225, 231, 320, 374, 377, 380
Jordán József, 192, 195, 200, 202, 205, 207, 208, 210, 216, 219, 220, 221, 222, 224, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 474, 487
Jordán László, 198, 203, 205, 207
Jordányi Angyel, 413
Jordáti Angyel, 421, 429
Josa Mihály, 93
Jósika Borbála, 204
Jósika Imre, 48
Jósika Mózes, 69, 283
József, II., 80

Juga István (Kireszeurtz), 274
Juhász István, 11, 16, 22, 290
Kádár János, 430
Kádár Mihály, 285, 404, 413, 415, 421, 429, 430, 431
Kakutsi György, 53, 54, 55, 56, 61, 64, 74, 86, 87
Kakutsi Péter, 66, 87, 88
Kalamár János, 232, 254
Kalamár Juon, 232
Kalamár Nyikula, 232, 233, 234
Kalamár Tógyer, 233, 234
Kalamár Ursz, 233, 234, 263
Kalimán Vaszilia, 69
Kállai Mihály, 446
Kalmár Ádám, 210
Kalugeritza (Balázs) Éva, Jordán Józsefné, 227
Kalugeritza (Balázs) István, 193, 195, 198, 202, 208, 216, 218, 221, 222, 224, 226, 230, 232
Kalugeritza (Balázs) László, 12, 199, 200, 203, 205, 207, 208, 209, 210, 216, 220, 221, 224, 233
Kalugeritza Ilona, 218, 226
Kalugeritza János, 210, 217, 219, 220, 227
Kalugeritza Krisztina, Jordán Lászlóné, 221, 224
Kalugeritza Mihály, 193, 194, 195, 196, 198, 199, 201, 202, 203, 205, 207, 208, 209, 212, 219, 224, 225, 232, 374
Kando István, 412
Kannás József, 289, 291
Kaprontzai Ferenc, 426
Kaprontzai István, 396, 406, 414, 415, 418, 421, 422, 431, 432
Kaprontzai János, 409, 412, 426, 429
Kaprontzai Márton, 430, 434
Kaprontzai Tamás, 396, 408, 416, 425
Kaputsi Ferenc, 36
Karat Pál, 101
Karátsoni György, 119
Károli (Károllyi) Júlia, 285, 288
Kassai István, 445
Kassai József, 238, 242, 243, 248, 249, 252, 256, 258, 445
Katona János, 222, 223, 225, 227, 229, 234, 239, 244, 246, 247, 249, 252, 255, 256, 257, 258, 263
Katonai Ádám, 288
Katonai György, 163, 164, 165, 166, 298, 299, 445, 455, 493
Kelemen Dániel, 46
Kelemen György, 72
Kelemen István, 30, 36, 42
Kelemen Istvánné, 42
Kelemen János, 45, 49
Kelemen László, 58, 66, 71, 83
Kéméndi Zsigmond, 418
Kemény Katalin, 48
Kendeffi Elek, 188, 267
Kendeffi József, 206
Kendeffi Miklós, 196, 291, 345
Kendeffi Sára, Buda Jánosné, 211
Kendeffi Zsuzsánna, 230
Kenderesi Ábrahám, 355
Kenderesi Bálint, 196, 212, 217, 220, 224, 226
Kenderesi Bálintné, 224
Kenderesi Ferenc, 352
Kenderesi Gáspár, 219, 232
Kenderesi György, 344, 345, 346, 349, 351, 352, 354, 355, 356
Kenderesi István, 210, 225
Kenderesi János, 210, 211, 222, 224
Kenderesi József, 210, 212, 213, 219, 220, 226, 232, 339
Kenderesi Lajos, 203, 205, 209, 210, 219, 222, 224, 228, 230, 231, 354, 474, 487
Kenderesi László, 202, 212, 214, 218, 219, 225, 231, 356
Kenderesi Lidia, 206, 320
Kenderesi Máté, 213, 219, 232
Kenderesi Máténé, 224
Kenderesi Mihály, 306, 344, 345, 347, 348, 349, 351
Kenderesi Miklós, 225, 231
Kenderesi Rákhel, 217
Kenderesi Sámuel, 338, 369
Kenderesi Zsigmond, 326, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 465, 474, 498
Kendi Éva, Beregszászi (Berekszászi) Mihályné, 46, 48, 50
Kendi Gergely, 46, 437
Kerebán Todor, 75, 77, 85
Kerekes Ferenc, 30, 31, 33, 36
Keresztes István, 36
Kereszturi Juga, 275
Kereszturi Péter, 17, 29, 98, 99, 101, 192, 274, 276, 277, 359, 360, 437
Kertsedi Mihály, 437
Keza Ádám, 429
Kira Mihály, 353, 356
Kis Benjámin, 148, 149, 150, 152, 154, 159, 161, 164, 165, 168, 182, 186, 447, 467, 470, 482

Kis Benjáminné, 165, 168, 447, 467, 470, 482
Kis Borbála, 325
Kis Gergely, 326
Kis István, 12, 16, 22, 138, 437
Kis János, 141, 142, 176, 182
Kis József, 314, 315, 316, 318, 321, 322, 325
Kis Lajos, 290, 292
Kis Mihály, 290
Kis Mihályné, 296
Kis Sámuel, 300, 301, 303
Kis Sándor, 176, 181, 182
Kis Zakariás, 314
Kis Zsigmond, 119, 120, 146, 149, 444
Kisbaconi Mihály, 445
Kismarjai György, 440, 443
Klés Juon, 231, 232
Klés Togyer, 232
Klés Ursz, 231
Klopotiván Jánku, 327
Kolosi Sámuel, 155, 171, 172
Kolosvári János, 445
Kolosvári Sámuel, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 62, 63, 64, 65, 70, 72, 76, 86, 210, 229, 252, 322, 353, 371, 422, 437
Kolosvári Zsigmond, 8, 53, 54, 55, 108, 109, 112, 114, 119, 120, 122, 123, 124, 128, 135, 138, 172, 174, 186, 208, 224, 270, 304, 308, 309, 321, 352, 402, 403, 404, 438
Kolumbán (Columbán) Márton, 31, 33, 34, 38, 45, 78, 444
Komáromi (Comarimus) Péter, 437
Komáromi András, 440
Komáromi Klára, 148, 151, 177, 183
Komlosi Sámuel, 34, 300
Konya Ádám, 116
Konya György, 111
Koposz Péter, 210
Koposz Urszul, 210
Koszta Mihály, 323, 334
Kotsis Vaszily, 31
Kovásznai Lukács, 276, 445
Kováts Erzsébet, 417
Kováts Ferencné, 156, 157
Kováts István, 302, 303, 304, 305, 308, 310, 446
Kováts János, 125
Kováts József, 105, 107, 176, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191
Kováts László, 176, 178, 179, 181, 182, 184, 186, 187, 188, 189
Kováts Mária, 417
Kováts Sámuel, 82, 86, 444
Kováts Terézia, 132, 133, 447, 458, 479
Kozián Mihály, 412, 415, 428, 431
Kozma János, 247
Kozma Kretsun, 85
Kozma Márton, 284
Kozoli (Koszoli) Benjámin, 283, 287
Kozoli Dániel, 272, 273, 277, 279
Kozolyai Lajos, 296
Kozolyi (Kozoli) József, 284, 290
Kozollyai Ádám, 305, 306, 310
Kőboldogfalvi Pavel, 190
Kölönte Benjámin, 433
Kölönte József, 442, 446
Kőmíves András, 280
Kőmíves Rebeka, Konya Györgyné, 111
Kömözi István, 66
Köntzei Sámuel, 174
Köpetzi István, 90, 91, 92, 95, 98, 122, 124, 135, 136, 385, 389, 390, 433, 437, 441, 459, 480
Köpetzi János, 105, 106, 407, 411, 428
Köpetzi Jánosné, 411, 428
Köpetzi József, 136, 393, 406, 407, 408, 411, 413, 417, 421, 422, 424, 428, 429, 434
Köpetzi László, 402, 406, 408, 412, 416, 417, 420, 428, 432, 434
Köpetzi Lázár, 411, 413, 428
Köpetzi Mihály, 406, 407, 411, 412, 414, 417, 418, 423, 424, 428, 429, 431
Köpetzi Mihályné, 406, 423
Köpetzi Miklós, 105, 107, 110
Körösi Balázs, 129
Körösi György, 168
Körösi István, 120
Körösi József, 408, 413, 414, 425, 429, 431
Körösi Józsefné, 408, 413, 414, 429, 431
Körösi Pál, 141, 142
Körösi Zsigmond, 159, 161, 163, 164, 167, 171, 172, 173, 174, 176, 179
Körtvélyesi György, 16, 27, 91, 92, 93, 97, 207, 445
Krájnik Rozália, Jordán Györgyné, 227
Krisán Florja, 228
Krisán Márián, 431
Kristsori Eszter, 235
Krisztoj Gyorgy, 190
Krizbai Gábor, 30, 42
Krizbai József, 66, 68, 69, 70, 72

Krizbai Miklós, 40, 43
Kun Farkas, 49, 51, 54, 55, 57, 60, 65, 66, 72, 73, 77, 78, 79, 83, 84, 88, 464, 477
Kun István, 29, 30, 32, 34, 36, 37, 38, 42, 43, 44, 49, 57, 58, 59, 60, 65, 66, 69, 74, 75, 76, 80, 81, 82, 83, 84, 86, 464, 467, 477
Kun József, 34
Kun Károly, 65, 74
Kun László, 30, 37, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 65, 66, 73, 74, 79, 80, 83, 84, 465, 477
Kun Lászlóné, 37
Kun Miklós, 48, 69
Kun Sámuel, 57, 59, 65, 74, 83, 465, 477
Kun Zsigmond, 37, 52, 56, 60, 61, 65, 74, 79, 84
Kunyán Popa, 210
Kurkus László, 380
Kurutz Márton, 32
Kuti János, 212
Láda István, 328, 336, 338
Lakatos Kerekes György, 152
Lapadát Szakáts, 268
László Bálint, 326
László Ferenc, 326
László István, 312, 326, 327, 334, 338, 387, 390, 391, 393, 396, 442, 446, 454, 459, 462, 463, 496, 501
László János, 327, 335
László Pál, 327, 335
Lázári Gergely, 440
Leheszk Mihály, 265
Leleszi Sára, 285
Lengyel György, 95
Lésa György, 232
Liszkai Izsák, 440
Lisznyai Intze Ferenc, 17, 18, 144, 147, 148, 209, 270, 282, 284, 285, 288, 289, 293, 296, 298, 299, 314, 344, 384, 441
Lisznyai (Lisznyói) Intze István, 8, 18, 39, 42, 44, 108, 112, 155, 161, 168, 193, 195, 199, 203, 214, 216, 224, 270, 293, 294, 296, 298, 299, 300, 302, 303, 305, 314, 316, 347, 351, 362, 364, 368, 386, 390, 392, 402, 441
Lisznyói Intze István, 8, 18, 441
Lőrintz József, 417
Lőrintz Sámuel, 412, 428
Lőtsei Erzsébet, Gotzmán Ferencné, 238
Lugosán Tanaszi, 409, 426, 429
Lukáts Ferenc, 95, 265, 266
Lukáts Grozáv, 224, 233
Lukáts János, 265, 266
Lukáts Jánosné, 267, 268
Lukáts Jov, 231
Lukáts József, 268, 269, 474, 492
Lukáts Klára, 205
Lukáts Sára, 211
Lukáts Urszul, 210
Lung (Lunk) Ádám, 31, 32, 39, 44, 70
Lung (Lunk) Péter, 43, 77
Lung Dumitru, 70
Lung Nyitru, 43
Lungus Itru, 56
Lunkavitz József, 445
Lupe Gyorgy, 251
Lupényeszk János, 233
Madársai Mátyás, 438
Madotsai Máté, 129
Madotsai Mátyás, 129, 285
Magulitsné asszonyom, 102
Magyán Lázár, 67
Magyari Dániel, 49, 165, 166
Magyari György, 220
Magyari László, 238
Magyari Péter, 221
Májer Avrám, 416, 432
Makkai (Makai) József, 208, 210, 213, 214, 216, 219, 220, 222, 226, 228, 230, 233, 322, 370, 371, 377, 378, 439
Mákra Duntsa, 267
Makrai Anna, 238
Makrai István, 130
Makrai József, 130
Makrai Sándor, 119
Makrai Zsigmondné, 166
Maksai Márton, 443
Maksai Zsigmond, 305
Mánya Gábor, 426
Mánya Juon, 420
Mánya Nyikula, 409, 413, 426, 429
Mánya Tódor (Tógyer), 231, 434
Mányul László, 116
Mányul Sándor, 356
Mányul Tamás, 212, 218, 225, 232
Mara Dénes, 347, 351, 352
Mara István, 344, 345, 349
Mara Izsák, 344, 348
Mara Izsákné, 350
Mara János, 355, 356
Mara Lajos, 349
Mara László, 345, 346
Mara Lőrinc, 355

Mara Mátyás, 345, 346, 349
Mara Mihály, 351
Mara Miklós, 144, 149, 197, 198, 315, 344, 347, 348, 360, 361, 362, 364, 366, 368, 370, 374
Mara Zsigmond, 344, 345, 395, 396, 418
Marca úr, 453, 486
Márgai István, 178
Márgai Krisztina, Hertzeg Györgyné, 164
Marián Juon, 43
Marinyeszk Toma, 189, 190
Márk Lázár, 43
Markotsán Anna, 93
Markotsán György, 417
Markotsán Klára, 198
Markotsán László, 281
Markus Gyorgy, 90
Marosi Mihály, 181, 184, 186, 188, 190, 191, 445, 461, 484
Martonosi Ádám, 408, 424
Martonosi István, 409, 411, 412, 425, 426, 428
Martonosi János, 408, 424
Martonosi Sámuel, 422, 425, 426
Martonosiné, 426
Martzi András, 74
Martzi Ferenc, 74
Máté János, 25, 26, 27, 28
Máté Sámuel, 203
Matskási Péter, 344
Mátyás Istók, 426
Mátyás Jákob, 434
Mátyás János, 414, 431
Mátyás Mihály, 413, 415, 429, 431
Mátyás Pál, 355
Mátyás Péter, 415, 431
Matyéj György, 231, 254
Matyéj János, 231
Menyhárt György, 25
Mesztákoni Juon, 209
Mesztákoni Péter, 210
Mezei István, 135
Mezei Jakab, 412, 428, 433, 434
Miháj Jánk, 232
Mihály deák, 277, 278, 279
Mihály György, 215
Mihály József, 224, 232, 248
Mihetz Ádám, 210
Mihok Juon, 414, 430
Mihonya László, 165, 324
Mihonya Sámuel, 324, 332
Mikleu Jov, 233
Miklósfalvi, 440
Mirtse Ádám, 78, 80
Mirtse József, 74, 78
Moga Péter, 430
Mohátsi Lajos, 229, 230, 240, 241, 244, 248, 249, 250, 251, 252, 255, 256, 258, 259, 261, 262, 263
Mohátsi László, 238
Molnár Imre (Csorjai), 19, 72, 75, 76, 77, 78, 79, 181, 243, 437
Molnár Mihály, 136, 312, 441
Móricz József, 438
Móritz Gábor, 270
Móritz István, 102
Motz Togyer, 234
Muntyán Juon, 418
Muntyán Mihály, 414, 430
Murár János (Juon), 140, 338
Murár Opra, 421
Nádudvari Anna, 48, 64, 69
Nádudvari Judit, 48
Nagy Anna, Gergots Elekné, 177, 184
Nagy Beretzk Zsigmondné, 129
Nagy Boldizsár, 307
Nagy Dániel, 150, 152, 181
Nagy György, 90
Nagy János (Bágyi), 6, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 42, 44, 50, 88, 265, 294, 300, 437
Nagy József, 176, 182
Nagy Márton, 229, 239, 244, 253, 256, 257, 262, 263
Nagy Miklós, 130
Nagy Pál, 274
Nagy Pál (Solymosi), 279
Nagy Péter, 176, 181, 182, 190
Nagy Sámuel, 278
Nagy Sándor (Dévai), 141, 144, 145, 146, 148, 149, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 161, 162, 163, 164, 166, 171, 174, 177, 181, 183, 184, 348, 397, 456, 471, 484
Nagy Sándorné, 145, 174
Nagy Sára (Sarolta), 184, 185
Nagy Simon, 124
Nagy Zsigmond, 171
Nagybaconi István, 445
Nagylaki László, 288
Nalátzi András, 200, 207, 210, 217, 221, 223, 226, 377

Nalátzi Borbála, 150, 153
Nalátzi István, 24, 210, 217, 221, 223, 230, 233, 265, 377
Nalátzi József, 182, 183, 282, 283
Nalátzi Lajosné, 159
Nalátzi László, 153, 159, 160, 161, 282, 283
Nalátzi Mária, 141
Nalátzi Sára, Bartsai Gergelyné, 141, 180, 272, 287, 292, 297, 304, 456, 465, 484
Nándra György, 392, 398, 422
Nedestyán Gyorgy, 188
Nemes András, 258, 262
Nemes János, 16, 214, 216, 218, 221, 230, 238, 244, 258
Nemes Jánosné, 238
Nemes László, 222, 225, 233, 234, 235, 249, 439, 457, 489
Nemes Lászlóné, 233, 234
Nemes Sámuel, 222, 225, 226, 228, 239, 240, 242, 243, 244, 245, 246, 255, 256
Német Jakab, 292
Németh Ágnes, 111, 453, 480
Németh János, 111
Nutzul Jank, 231
Nyámtz Paszk, 231
Nyárásdi György, 278
Nyéda Ádám, 414, 430
Nyiri István, 409, 425
Nyiri János, 412, 429
Olár Juon, 255
Olis Lajos, 289
Olivér János, 148
Onodi János, 142
Ontsa Jakab, 30
Onya Hántz, 210
Opra Juon, 233, 234
Oprutza János, 44
Orbán Antal, 39, 80
Orbonás György, 78
Ormos István, 438
Ország István, 135, 136, 138, 444
Örsi Péter, 29, 101, 192, 275, 277, 360, 442
P. Petrik Gáspár, 225
Pakalin Nyisztor, 36
Pakulár György, 424
Pakulár Szimion, 424
Pakulár Zsigmond, 430
Pál István, 42, 45, 192, 193, 195, 198, 199, 200, 202, 203, 205, 212, 213, 214, 219, 221, 226, 230, 231, 326, 328, 333, 336, 342, 438
Pálhegyi István, 42, 45
Pap András, 98, 99, 101, 325
Pap Annok, 90
Pap Gáspár, 318, 319, 325, 333
Pap István, 169, 181, 184, 185, 186
Pap János, 116, 128, 133, 134
Pap Júlia, 133
Pap László, 315, 317, 319, 320, 325, 333, 377
Pap Péter, 325
Pápai Erzsébet, 280
Papolci Bálint, 446
Papoltzi Péter, 385, 416
Pára Júlia, 179
Pardosz Juon, 338
Partoi Ferenc, 351
Pászk Milény, 187, 189, 190
Pászk Zaharia, 331
Pászka, 32
Paszku Nyisztorné, 31
Pataki József, 446
Pataki Sándor, 403, 404, 405, 406, 415, 417, 422, 432, 442, 446
Pávai György, 443
Pávai János, 442
Pávai Zsigmond, 440, 442
Pekőcziné, 93, 450, 479
Pelsőtzi János, 282, 284, 290
Perjési István, 344
Perjési Miklós, 350
Pértsi Miklós, 442
Peszkár Avrámné, 426
Peszkár Grozáv, 415, 431
Peszkár Petru, 409, 426
Péter Balász, 196
Péter Márton, 294
Petke István, 356
Pető Mihály, 218, 219, 445, 455, 457, 489
Petrikeleu György, 185
Piltz Márton, 156, 159, 168, 187, 300
Pirva Angyel, 231
Pirva Dsurds, 234
Pirva Dumitru, 231
Pito János, 54
Pogány Ádám, 146, 201, 202
Pogány Ádámné, 201, 202
Pogány András, 93, 97
Pogány Franciska, 69
Pogány József, 129, 291
Pogány Józsefné, 291
Pogány László, 59

Pogány Máté, 336, 339
Pojenár Borza, 432
Pojenár Kozma, 231, 416
Polgár János, 306
Ponori János, 211, 442
Popa Josiv, 44
Popa Juon, 416, 433
Popa Lázár, 44
Popa Nyikulaje, 413
Popa Onuj, 190, 191
Puj Benjámin, 181
Puj Márton, 444
Puj Miklós, 160, 176, 203, 204, 370, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 381
Puj Miklósné, 176
Pünkösti Mihály, 312, 313, 314, 318, 390, 391, 393, 394, 395, 397, 399, 441, 443
Radák Justina, 238
Rákosi István, 99, 276, 443
Rápolti Mihály, 42
Rátz (Rácz) László, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 294, 295, 301
Rátz András, 403, 409, 416, 418, 419, 426
Rátz Andrásné, 416, 426
Rátz Borbála, 416
Rátz Elek, 418
Rátz Ferenc, 404, 417, 421, 433
Rátz György, 289, 290, 299, 310
Rátz Györgyné, 299
Rátz István, 113
Rátz Mihály, 418
Rátz Zuzsánna, Abrudbányai Mihelyesné, 416, 417
Rátz Zsigmond, 418
Rengetyan Kretsun, 56
Ribitzei Ádámné, 224, 248, 259
Ribitzei Albert, 208, 209, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 246
Ribitzei András, 259
Ribitzei Borbála, 288
Ribitzei Dániel, 224, 262
Ribitzei Éva, 210
Ribitzei Györgyné, 237
Ribitzei János, 214, 228, 230, 232, 238, 240, 244, 249, 256, 258
Ribitzei László, 222, 223, 225, 239, 247, 277, 278, 285, 288
Ribitzei Lidia, Sinka Lászlóné, 131, 190
Ribitzei Mária, 205, 211, 229, 235, 239, 245, 246, 247, 248, 452, 489
Ribitzei Miklós, 214
Ribitzei Péter, 208, 209, 210, 214, 216, 220, 221
Ribitzei Sándor, 212, 215, 216, 218, 220
Riskán Jov, 264
Riskán Péter, 210
Riskán Tódor, 264
Rojba Juon, 31, 36
Ros (Rosuj) György, 414, 430
Roska István, 42, 324
Roska Mihály, 53, 55, 66, 71, 72, 74, 83
Roska Sándor, 324, 332
Rotár Tanászi, 414, 420, 421, 431
Rotok Petru, 413, 429
Rozgoni Mária, 268
Ruda Kretsun, 232
Russori Kata, 348
Rutkai József, 166
Sala Mihály, Trintsényi, 18, 19, 57, 59, 124, 176, 210, 215, 216, 229, 238, 304, 305, 308, 310, 322, 332, 353, 354, 371, 373, 377, 441
Salántzi Sámuel, 129
Sállyai Péter, 437
Sarkadi Türi László, 106, 108, 110, 112, 116, 119, 120, 122, 124, 126, 127, 128, 133, 136, 137, 141, 178, 188
Saulestyán Juon, 421, 430
Sebesi (Sebeni) György, 192, 194, 197, 198, 200, 202, 206, 207, 208, 209, 210, 216, 217, 220, 221, 224, 449, 465, 486
Sebesi Anna, Beretzk Sándorné, 129
Sebesi Benjámin, 97
Sebesi Györgyné, 217
Sebesi István, 208
Sebesi Sámuel, 54
Sebestyán Mojsza, 434
Sebestyén László, 417, 423
Seller Juon, 56
Sepsi István, 34
Séra Krisztina, 142
Serbán Opra, 47
Seres Gyurka, 306
Seres István, 306
Serestély Márton, 446
Siga Petru (Keloj), 187, 190
Silvester Gamáliel, 72
Simény Elek, 36
Simon Istók, 416, 433
Simon Mihály, 82
Simon Péter, 159
Simon Sámuel, 53, 66

Simonfi István, 53, 66, 72
Sinka Ádám, 294, 296, 297, 298, 299, 446
Sinka László, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 128, 129, 130, 131, 133, 134, 135, 136, 138, 139, 182, 188, 190, 467, 485
Siván Ádám, 127
Siván György, 130
Siván Péter, 127
Solymosi Nagy Mihály, 440
Sólyom János, 209
Sombori László, 141, 142, 146, 158
Sombori Lászlóné, 141
Somlyai Mihály, 285, 287, 288, 290
Somodi István, 274
Somodi János, 106, 128, 133, 134, 138
Somodi Jánosné, 106, 138
Somodi Márton, 281, 286
Somodi Péter, 92, 99, 101, 130, 201, 202, 278, 280, 291, 292, 389
Somodi Sándor, 120, 121
Somogyi Péter, 286
Soos János, 74, 78
Sóti János, 440
Sövényfalvi (Lengyel) Zsigmond, 17, 288, 441
Spanyol Péter, 31, 36
Stentzel László, 72, 73, 76, 81, 82, 83, 84, 85, 86
Steutrezán Juon, 140
Stojka Péter, 149
Sultz Tógyer, 232
Sus Tanászi, 425
Sus Toma, 425
Sütő István, 28
Szabó István, 198, 339
Szabó Istvánné, 207
Szabó János, 55, 112, 144, 148, 151, 152, 154, 155, 158, 161, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 171, 302
Szabó János (zaláni), 438
Szabó József, 141, 152, 159, 163
Szabó Józsefné, 168
Szabó Juon, 413, 430
Szabó Kováts Tímár Ferenc, 427
Szabó László, 113, 311
Szabó Mihály, 190
Szabó Péter, 441
Szabó Zsigmond, 177, 182
Szakáts Bálint, 35, 39
Szakáts János, 229, 230, 262
Szakáts Péter, 24
Szalo Josziv, 418
Szalo Juon, 421
Szára Pál, 351
Szász András, 188, 189
Szász Mária, 300
Szathmári (Szatmári) Mihály, 133, 135
Szathmári József, 33, 42, 155, 157, 158, 160, 444
Szathmári Józsefné, 42
Szathmári Pál, 306
Szathmári Sámuel, 154, 444
Szatmári János, 446
Szatmári P. József, 446
Száva Sámson, 252
Szávujné, 84
Szegedi Sámuel, 265
Székely János, 280
Székely Rebeka, 119
Székely Sándor, 135, 136
Székely Zsigmond, 281, 284
Szénási, 440
Szentgyörgyi Dávid, 440
Szentgyörgyi István, 92, 440
Szentgyörgyi Máté, 443
Szentgyörgyi Mihály, 440
Szentgyörgyi Miklós Ferenc, 287, 443
Szentgyörgyi Miklós János, 120
Szentjobi Bálint, 437
Szentjobi Ferenc, 128, 129
Szentkereszti Sámuel, 43
Szentpáli Péterné, 126
Szentpéteri (Békés) Miklós, 101, 437, 445
Szereka László (Lászku), 327, 335
Szereka Mihály, 327
Szigeti Mihályné, 386, 421
Szilágyi László, 39, 53, 66, 68, 72, 73, 77, 78, 79, 84
Szilágyi Sára, 117
Szilágyi Simon, 433, 434
Szilvási János, 79
Szilvási Mihály, 207, 439
Szilvestre Juon, 68
Szimion Sztentsoj, 190
Szina János, 291, 293
Szivulész Mihu, 227
Szkinta Tógyer, 70
Szombati Mihály, 218, 221
Szotyori N. János, 442, 443
Szőke Mihály, 54

Szőlősi János, 188
Szőts (Szőcs) István, 406, 410, 414, 415, 417, 421, 422, 423, 427, 431, 432, 434, 435
Szőts Dániel, 410, 412, 422, 427, 429, 435
Szőts Jankul, 291
Szőts János, 445
Szőts Jánosné, 283
Szőts Pávelné, 66
Szőts Zsigmond, 229, 230, 238
Sztánka János, 247
Sztánka Nutzul, 232
Sztánka Szalomon, 232
Sztojka Ilia, 178
Sztojkutza István, 327, 335
Sztojkutza János, 325, 327, 335
Sztojkutza László, 325, 336
Sztojkutza Lászlóné, 336
Sztojkutza Mihály, 327, 335
Sztojkutza Péter, 325, 327, 335
Szuszán János (Juon), 413, 429
Szűts Péter, 278, 279
Tállyai János, 409, 425, 430
Tállyai József, 409, 411, 414, 425, 431
Tarpai Sámuel, 171, 172
Tartsai Mihály, 443
Tatai (Tattai) István, 29, 30, 32, 35, 36, 38, 40, 41, 42, 43, 45, 47, 49, 51, 55, 56, 57, 66, 68, 70, 72, 75, 77
Tatai Ferenc, 82
Tatai Márton, 28, 437
Tatai Mihály, 29
Tatai Sámuel, 53
Tatár István, 45
Telegdi István, 437
Telegdi Mihály, 278
Teleki István, 66, 74, 78
Teleki Mihály, 72, 220, 221, 445, 455, 489
Terebán György, 87
Tímár (Szabó) Ferenc, 421
Tisza Ágnes, Harsányi Sámuelné, 294
Todor Gergely, 77
Todorán Todor, 233, 234
Togyereszk Juon, 190
Tokai (Thokai) István, 265, 439, 440, 443
Toldalagi Mária, 272
Toma Nyikulaje, 432
Tompa Ádám, 209, 211, 212, 214, 351, 439
Tordai László, 141
Tordai Sándor András, 10, 439
Torjai Ferenc, 36
Tornya János, 265
Tót Éva, 412, 428
Tót József, 383, 384, 388, 401, 406, 410, 414, 416, 417, 418, 421, 422, 423, 427, 431, 432, 452, 500
Tót Józsefné, 421
Török Gábor, 214
Török István, 26, 27, 74, 444
Törökné István, 26, 27
Trifa Toma, 263
Tsernátoni W. János, 249
Tsizmás Avrám, 416, 432
Tsizmás Juon, 416, 432
Tsizmás Nyisztor, 30
Tsok Kata, 285
Tsuka (Csuka) Ferenc, 396, 397, 403, 404, 408, 415, 416, 418, 424, 432
Tsuka (Csuka) Pál, 418
Tsuka András, 408, 410, 421, 424, 427, 428, 432, 433
Tsuka Andrásné, 408, 415, 424, 427, 428, 432, 433
Tsuka Bálint, 413, 415, 429, 430, 432, 433
Tsuka Borbála, 425
Tsuka Farkas, 416, 428
Tsuka Ferencné, 408, 415, 424, 432
Tsuka Istók, 425, 432
Tsuka István, 406, 422, 433
Tsuka János, 213, 214, 219, 415, 425, 431
Tsuka József, 410, 416, 417, 427, 428, 432
Tsuka Kata, Papoltzi Györgyné, 407, 417, 424, 425
Tsuka Mózesné, 408, 424
Tuli (Tulye) Mojsze, 416, 432
Tulye Mátyás, 430
Turotzi Borbála, 327, 335
Turotzi János, 48
Turotzi Terézia, Buda Miklósné, 48
Tutza Juon, 232
Türi Ágnes, 162, 180, 456, 471, 484
Türi Benedek, 130
Ugron János, 54, 59, 66, 74, 81, 83, 84, 85, 87
Ugron Mária, 89
Ungur Ferenc, 255, 256
Ungur György, 272
Ungur István, 296, 301, 303
Ursza (Urszu) Péter, 30, 39, 40, 43
Ursza Demeter, 25, 27, 28, 30, 35

Ursza Jószif, 30
Ursza Juon, 32, 43, 45, 47, 52, 70, 75, 85, 474, 479
Ursza Miklós, 44
Urszuj Juon, 56
Urszuly Demeter, 69
Uzoni Jankó Boldizsár, 440
Vadas Mózesné, 165, 183
Vadasné, 183
Vadászi Mihály, 129
Vai Ferenc, 445
Vajda György, 281, 284, 285
Vajda István, 280
Vajda József, 159, 289, 290, 292, 293, 295
Vajda Mária, 212, 218, 225, 231
Vállya László, 127, 137
Vállya Mihály, 102, 105, 106, 107, 130
Vállya Sámuel, 124, 134, 137
Vállyai István, 442
Váradi Dániel, 124, 127, 134, 136, 137
Váradi Gáspár, 27, 91, 92, 97, 98, 265
Váradi István, 59, 74
Váradi János, 146
Váradi József, 129
Váradi Kirsztina, 174, 177, 184
Váradi László, 64, 306, 333, 392
Váradi Mária, 93, 458, 480
Váradi Mózes, 165, 296, 298, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 310, 386, 418
Váradi Pál, 150, 159, 166
Várallyai Dániel, 90
Várallyai István, 16, 27, 440
Varga Györgyné, 25
Várhegyi József, 216, 221, 222, 332, 333, 338, 340, 341, 377, 441
Várhegyi Mihály, 266, 267, 269, 322, 353, 439, 441
Vásárhelyi István, 91, 272
Vásárhelyi József, 337
Vásárhelyi K. János, 443
Vásárhelyi Mihály, 277, 445
Vásárhelyi Péter, 272, 275, 276, 440
Vásárhelyi Sámuel, 108, 112, 113, 116, 168
Vaszij (Vaszily) Péter, 32, 40, 43, 47, 56
Vaszij Ádám, 430
Vaszij Mihály, 233
Velther Mihály, 231
Ventz István, 102, 103, 344, 399, 438, 442
Veres Ferenc, 179
Veress János, 74
Vintzi István, 227, 229, 242, 251, 445, 448, 457, 462, 463, 488
Viski János, 437
Visolyi György, 141, 142
Vitállyos Sámuel, 186, 191, 438
Vitályos (Vitállyos) Gábor, 34, 53, 54, 55, 57, 59, 158, 165, 176, 181, 186, 188, 189, 402, 403, 406
Vlaskai György (Dévai), 272, 273, 276, 278
Vollyán Juon, 127
Zágoni György, 283
Zágoni István, 141
Zaharia Péter, 265
Zaharia Szimeon, 25
Zeyk András, 161, 162, 177, 192, 197, 374
Zeyk János, 150, 374
Zeyk Miklós, 192, 194, 204, 283
Zeyk Zsigmond, 300, 301, 302
Zeyk Zsófia, 192
Zilahi Pál, 283, 284, 285
Zoltán Ágnes, 242, 249
Zudor Ádám, 141, 159
Zudor Ádámné, 159
Zudor András, 141, 142, 144
Zudor István, 172, 173, 174, 176, 177, 181, 182, 184, 185, 186, 187
Zudor János, 141, 142, 159, 161, 164
Zudor Kata, Piltz Mártonné, 156, 168, 300
Zudor László, 165, 172
Zudor Márta, 173
Zudor Péter, 142, 144, 145, 148, 152, 156, 159, 163, 164, 169, 171, 172, 173, 174, 176, 177, 179, 181, 182, 184, 190
Zudor Sámuel, 174
Zudor Zsigmond, 34
Zsiván, 140
Zsoldos Márton, 8, 14, 18, 19, 55, 57, 59, 64, 72, 76, 81, 82, 122, 124, 135, 138, 176, 181, 184, 210, 216, 222, 228, 230, 226, 229, 238, 243, 249, 252, 255, 258, 310, 322, 332, 333, 337, 340, 353, 354, 355, 356, 371, 377, 378, 380, 402, 403, 404, 405, 420, 422, 435, 443

Tartalom

Lectori salutem 5
Vizitációk a Hunyad-Zarándi Egyházmegyében 7

Algyógy 23
Alpestes 83
Bácsi 126
Borbátvíz 170
Brád 207
Demsus 261
Déva 267
Fehérvíz 304
Felsőszálláspataka 331
Folt 343
Galac 344
Haró 366

Lelkészek névsora 411
Tanítók névsora 418
Tárgymutató 421
    Témák szerint 421
    Falvak szerint 449
Latin szavak és kifejezések jegyzéke 476
Névmutató 489